

Akty
А К Т Ы

izdawane
ИЗДАВАЕМЫЕ

Wilezskoj archeograficeskoj kommissii
ВИЛЕНСКОЮ АРХЕОГРАФИЧЕСКОЮ КОММИССИЕЮ.

tom
Томъ VIII.

Akty wilezskago grodskago syda
АКТЫ ВИЛЕНСКАГО ГРОДСКАГО СУДА.

Wilez
ВИЛЬНА.

Типографія А. Г. Сыркина, Большая улица, домъ Родкевича № 73.

1875.

ЛИЧНЫЙ СОСТАВЪ КОММИССИИ:

Предсѣдатель: *Яковъ Ѳедоровичъ Головацкій.*

Члены: { *Никита Ивановичъ Горбачевскій.*
Семенъ Вукіловичъ Шолковичъ.
Иванъ Яковлевичъ Спрогисъ.

Нн

68578

ПРЕДИСЛОВІЕ

Людьми интересующимися изученіемъ исторіи Сѣверо-Западной Руси неоднократно—въ печати и частнымъ образомъ, было заявляемо искреннее желаніе, чтобы Виленская Археографическая Коммиссія возможно скорѣе обратила свою дѣятельность на изученіе и изданіе историческаго матеріала, заключающагося въ древнихъ актовыхъ книгахъ Виленскихъ судовъ. Причина такого желанія заключалась въ томъ, что Вильна была столицею Литовскаго княжества, что въ ней, какъ въ центрѣ народной жизни, сосредоточивалась всесторонняя дѣятельность края и что на этомъ основаніи въ сохранившихся древнихъ Виленскихъ судебныхъ памятникахъ больше всего можно предположить богатаго и разнообразнаго историческаго матеріала. Всегда и вполнѣ сочувствуя такому желанію отечественныхъ ученыхъ, Коммиссія однако, до поры, должна была отказаться отъ его осуществленія, такъ какъ она считала невозможнымъ и нецѣлесообразнымъ прерывать свои работы на половинѣ при разсмотрѣніи ею актовыхъ книгъ древнихъ судовъ бывшаго Берестейскаго (Брестскаго) воеводства и Городенскаго (Гроднен.) повѣта, каковыя работы были начаты еще въ началѣ существованія Коммиссіи. Въ настоящее время Коммиссія считаетъ себя въ правѣ заявить, что она приступила къ изученію древнихъ судовъ Виленскаго воеводства. Предлагаемый нынѣ вниманію отечественныхъ ученыхъ восьмой томъ актовъ представляетъ первый опытъ труда Коммиссіи по разсматриваемому предмету.

Восьмой томъ актовъ состоитъ изъ документовъ, почерпнутыхъ Коммиссіею изъ разбора и разсмотрѣнія актовъ *Виленскаго гродскаго суда*. Судъ этотъ (заключающій въ себѣ 145 связокъ и 107 актовыхъ—крѣпостныхъ и поточныхъ—книгъ) избранъ Коммиссіею для разработки первымъ потому, что связки его уже давно (еще въ 1868—69 годахъ), въ главнѣйшемъ были разобраны и разсмотрѣны чинами Виленскаго Центрального Архива (и по преимуществу пишущимъ эти стро-

ки), и въ результатѣ дали богатый, а въ нѣкоторомъ отношеніи даже весьма драгоценный, научный матеріалъ. Извлечь этотъ матеріалъ при первой возможности изъ вышепомянутыхъ связокъ для Коммиссіи представлялось тѣмъ болѣе необходимымъ и настоятельнымъ, что послѣднія, какъ одни изъ древнѣйшихъ русскихъ актовъ между Виленскими судами, являютъ видъ весьма печальный. Вслѣдствіе крайней небрежности, съ какою давно когда-то, еще до передачи ихъ въ Виленскій Центральный Архивъ въ 1853 году, сопровождалось ихъ храненіе *), онѣ скорѣе представляютъ куски отсырѣвшей и обгнившей бумаги, чѣмъ нѣчто подобное на актовыя книги, и потому дѣло продолжающагося тлѣнія могло нанести еще болѣе большой ущербъ этому научному матеріалу, если не поспѣшить спасти его во-время.

Послѣ этихъ общихъ замѣчаній мы считаемъ возможнымъ прямо обратиться къ разсмотрѣнію документовъ, входящихъ въ составъ VIII тома.

Всѣхъ документовъ напечатано въ этомъ томѣ 236. Они расположены по четыремъ отдѣламъ, къ которымъ относятся еще два прибавленія.

I.

Акты относящіеся къ исторіи Западно-Русской церкви **).

Между этого рода документами, по важности для науки, первое мѣсто занимаютъ:

1) *Акты воспомяющіе, извѣстныя въ главныхъ основаніяхъ ученымъ, свѣдѣнія*

*) Связки эти составляли нѣкогда актовыя книги Виленскаго градскаго суда. Но не извѣстно собственно, въ какомъ именно мѣстѣ въ г. Вильнѣ онѣ первоначально хранились; достоверно только то, что онѣ были умышленно разбросаны и перемѣшаны, вѣроятно въ то время, когда истребляли всѣ русскія печатныя книги. И эта масса бумаги истлѣвала въ какомъ-то сыромъ подвалѣ и не была ни чѣмъ обезпечена отъ злоупотребленія. Бывшій Виленскій гражданскій губернаторъ, тайный совѣтникъ, г. Семеновъ, узнавъ о существованіи этой истлѣвающей массы актовыхъ бумагъ, приказалъ извлечь ее изъ мѣста тлѣнія, подѣлать изъ нея связки, прошнуровать ихъ, перепечатать и хранить въ архивѣ Виленскаго Губернскаго Правленія. Свѣдѣнія эти сообщены архиваріусомъ Виленскаго губернскаго правленія г. Шишлою Н. И. Горбачевскому, начальнику и архиваріусу новообразованнаго Виленскаго Центрального Архива при передачѣ этихъ связокъ въ послѣдній 1853 году.

**) По довольно многимъ, хотя краткимъ, свѣдѣніямъ ученой статьи профессора Петербургскаго университета В. Г. Васильевскаго, помѣщенной въ V и VII выпускахъ *Памятниковъ Русской старины*, издаваемыхъ П. Н. Батюшковымъ—подъ заглавіемъ: „Очеркъ исторіи города Вильны“, читатель уже имѣлъ случай довольно обстоятельно ознакомиться съ большимъ интересомъ и общимъ характеромъ тѣхъ документовъ, которые напечатаны въ настоящемъ отдѣлѣ актовъ. Г. Васильевскій пользовался описями этихъ документовъ, которыя съ великою готовностію, впрочемъ съ согласія Коммиссіи, предоставилъ къ его услугамъ составитель настоящаго предисловія.

о борьбѣ Виленскаго православнаго духовенства и православныхъ жителей съ насильно вводимую въ Вильну церковною унією.

Въ дѣлѣ этой борьбы уже извѣстно довольно много и разнообразныхъ свѣдѣній, касающихся тѣхъ заявленій и протестацій *), въ которыхъ православные Виленскіе жители, опираясь на давность времени, на правила вселенскихъ соборовъ и др. доводы, старались отстоять свою древнюю православную вѣру противъ новопровозглашеннаго соединенія церкви Восточной съ Западною. Но свѣдѣніями этими далеко не исчерпывается вся глубина того всеобщаго чувства негодования и того воодушевленія, съ которыми православные обыватели Вильны отвергли церковную унію еще въ самомъ началѣ ея тайнаго зарожденія и съ которыми они во все послѣдующее время постоянно продолжали вести упорную и неустанную борьбу съ нею въ то время, когда она уже формально была провозглашена какъ единственная и господствующая во всей Сѣверо-западной Русской церкви, когда она въ этихъ правахъ, смѣло и безъ стѣсненія, стала поирать древнее, болѣе 600 лѣтъ существовавшее и процвѣтавшее православіе, стараясь нанести ему жестокіе удары со всѣхъ сторонъ. Смѣемъ думать, что настоящимъ трудомъ Комиссіи эти свѣдѣнія восполняются весьма важными новыми данными, выражающимися въ цѣломъ рядѣ сильныхъ протестацій, направленныхъ частью уже извѣстными, а частью совершенно новыми борцами православія противъ главныхъ виновниковъ распространяемой въ Вильнѣ уніи, т. е. митрополита Ипатія Потѣя и архимандрита Вельямина Рутскаго, и ихъ насильственного образа дѣйствій. Сюда во-первыхъ, по времени (№ 9, 1595 годъ), мы должны отнести замѣчательный протестъ священника церкви Рождества Пресв. Богородицы, что на Росскомъ предмѣстьѣ, *Дементія Добринскаго*, въ которомъ онъ, послѣ насильственного отнятія у него церкви, ссылаясь на постановленія вселенскихъ соборовъ, съ особою силою и ясностью излагаетъ причины, побудившія его отказаться отъ послушанія митрополиту Потѣю, и горько жалуется на причиненную ему несправедливость. Вмѣстѣ съ тѣмъ, какъ заносилась въ гродскій судъ эта горькая жалоба священника Добринскаго, сюда же (стр. 23) не замедлило явиться великое множество православныхъ жителей, которые настоятельно высказались, что они, оставаясь всегда вѣрными и покорными слугами и подданными короля, тѣмъ не менѣе считаютъ долгомъ своей совѣсти отречься отъ всякаго повиновенія митрополиту, не желаютъ признавать его своимъ законнымъ пастыремъ до тѣхъ поръ, пока онъ не составитъ духовнаго собора и не оправдаетъ себя на

*) Болѣе цѣльныя и обстоятельныя изъ нихъ мы находимъ въ двухъ археографическихъ изданіяхъ — *Актахъ Западной Россіи* (см. IV т., №№ 90, 92 и 138) и *Археографическомъ Сборникѣ*, издав. при Вилен. учеб. округѣ (см. VI т., №№ 62 и 68).

немъ. Далѣе, особенное вниманіе останавливаютъ на себѣ документы подъ №№ 17 и 19 (1601 г.), въ которыхъ, можно сказать, весь православный городъ лично предъ митрополитомъ отрекается отъ всякаго общенія съ нимъ, доказывая его отступничество и измѣну древнему русскому православію ссылкой на историческую зависимость Русской церкви отъ Греческой и правилами соборовъ древней вселенской церкви. Эти доводы съ особенною ясностью развиты въ трехъ протестаціяхъ двухъ, доселѣ неизвѣстныхъ и крѣпкихъ борцовъ, Свято-Духовскихъ священниковъ—*Карпа Лазаровича и Григорія Ждановича*. Затѣмъ, въ документахъ подъ №№ 32, 33, 35, 39 и 40 (1609 г.) мы находимъ рѣшительный протестъ православныхъ русскихъ членовъ магистрата, мѣщанъ, Троицкаго Братства и Троицкаго архимандрита Самуила Сенчицы, по поводу незаконнаго ввода (7 Марта 1609 года) Вельямина Рутскаго въ Троицкій монастырь. Въ этомъ протестѣ особенно выдается голосъ архиман. Сенчицы, который вѣзжая въ городъ, по своемъ возвращеніи съ Варшавскаго сейма, въ лице обличалъ Рутскаго въ его безправіи на владѣніе занятымъ монастыремъ. Озлобленіе на Рутскаго у православныхъ въ данное время было такъ велико, что ему, по видимому, угрожала опасность жизни. Покрайней мѣрѣ въ документѣ—№ 34 (1609 г.) мы находимъ жалобу самаго Рутскаго на помѣщика Виленскаго воеводства Семена Максимовича Шембеля, который будто бы произнесъ слѣдующую угрозу: *«Скоро онъ (т. е. Рутскій) и самъ разстанется съ своимъ монастыремъ святой Троицы; я застрѣлю его изъ ружья, хотябы за то пришлось положить голову; покрайней мѣрѣ оставлю русскому народу ту славу, что стеръ съ лица земли непріятеля и разрушителя русской вѣры»* *). Кромѣ вышеприведенныхъ документовъ къ дѣлу о введеніи въ Вильну церковной уніи, прямо или косвенно относятся еще слѣдующіе акты подъ №№ 7, 8, 10, 18, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 27, 29, 36, 37, 41, 42, 43, 46, 47, 48, 49, 55, 60, 61, 63, 67, 72 и 73, въ коихъ, между прочимъ, мы находимъ свѣдѣнія о двухъ Св. Троицкихъ братскихъ проповѣдникахъ—священникѣ Василии Черномъ и педагогѣ Стефанѣ Зизаніи (№ 8), о три-

*) Что подобное тревожное состояніе православныхъ умовъ не вдругъ улеглось, что сознаніе большой опасности еще долго было присуще какъ самому Рутскому, такъ и митрополиту Потѣю, видно, между прочимъ, изъ документа подъ № 224 (1612 г.). Когда однажды митрополитъ сидѣлъ у себя, въ домѣ Оомы Ольшаницы, на Конной улицѣ, и читалъ священное писаніе, вдругъ вбѣжалъ къ нему его „покоевый хлопецъ“ и доложилъ, что его намѣстника и архимандрита *Иосифа Вельямина Рутскаго* ранили. Митрополитъ, по всему видно, находя подобное происшествіе возможнымъ и естественнымъ, сильно встревожился этимъ извѣстіемъ; онъ бросился изъ комнаты („выпадши изъ избы“), сталъ кликать свою прислугу... Отыскавъ двухъ служителей онъ велѣлъ имъ какъ можно скорѣе бѣжать („абы наирыхлѣй бѣгши“) на мѣсто происшествія и удостовѣриться въ справедливости переданнаго ему слуха.—На мѣстѣ происшествія, однакожъ, оказалось, что ранили не *Рутскаго*, а какого-то чернца пресвитера.

бунальномъ рѣшеніи по дѣлу между архимандритомъ Самуиломъ Сенчилою и митрополитомъ Потѣмъ (№№ 41 и 42), объ уніатскомъ дьяконѣ Грековичѣ, православныхъ священникахъ Іосифѣ Яцковичѣ и Иванѣ Семеновѣ (№ 21) и т. под.

2) *Документы, относящіеся къ возникновенію, расширенію и вообще ко всей судьбѣ Виленскаго православнаго Свято-Духовскаго монастыря*—№№ 12, 13, 16, 17, 18, 19, 20, 22, 23, 26, 27, 28, 38, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 52, 55, 57, 60, 61, 62, 63, 70, 87, 92, 93, 98, 101, 105 и 231. — Исторія этого монастыря, съ самаго его начала до послѣдующихъ, весьма позднихъ временъ, стоитъ въ непосредственной связи съ дѣломъ появленія и утвержденія въ Вильнѣ церковной уніи. Въ своихъ стѣнахъ онъ всегда сосредоточивалъ всѣ духовныя и свѣтскія силы, остававшіяся вѣрными православію. Неудивительно послѣ этого, что ему постоянно приходилось выносить всю тяжесть безчисленныхъ непріятельскихъ ударовъ, направляемыхъ въ него уніатами, латинскимъ духовенствомъ, городскимъ управленіемъ въ лицѣ магистрата и, наконецъ, больше всего самими польскими королями. По ограниченности мѣста мы не имѣемъ возможности привести здѣсь содержаніе и показать значеніе cadaго изъ вышеупомянутыхъ документовъ, и поэтому, по неволѣ, должны ограничиться краткимъ указаніемъ только на нѣкоторые изъ нихъ. Такъ изъ № 12 (1597 г.) мы имѣемъ весьма важное свѣдѣніе, что *новая церковь Святаго Духа* *) названная врагами православія, безъ сомнѣнія въ насмѣшку, *Наливайковскою* **), строилась на обширномъ плацѣ, купленномъ ***) у Воловичей (ср. съ стр. 96), по иниціативѣ и на средства («за роказаньемъ и накладомъ») двухъ высокородныхъ шляхетскихъ женъ, а именно—жены Берестейскаго воеводы, Чечерскаго и Пропойскаго старосты, Криштофа Зеновьевича (ср. съ стр. 41, 407 и 426), и

*) Объ ней ясно упоминается въ листѣ короля Сигизмунда III-го отъ 29 Авг. 1596 г. къ Виленскому магистрату; приказывая послѣднему усмирять возмущающихся противъ новопровозглашенной церковной уніи, король велитъ ему, между прочимъ, воспрегнать этимъ *бунтовщикамъ* дальнѣйшую постройку *новой церкви*, которую они задумали воздвигнуть на особомъ покушномъ плацѣ, *„не такъ для отправоуанья въ ней хвалы Божее, якъ наибольшей для большаго ереси и бунтовъ разширенья“* (Акты Запад. Россіи, IV т., № 101).

**) Отъ казацкаго гетмана *Наливайки*, подъ сильнымъ давленіемъ котораго, какъ извѣстно, главнымъ образомъ, состоялось благопріятное для православныхъ постановленіе на Варшавскомъ сеймѣ въ 1609 году, чтобы — какъ *православныхъ*, такъ и *уніатовъ* оставить при положеніи *in statu quo*, т. е. сохраняя на будущее время неприкосновенными юридическія и имущественныя права *тѣхъ и другихъ* (Акты Вилен. Археографич. Ком., VIII т., стр. 86). Для убѣдительности въ правдоподобности этого объясненія достаточно сослаться на два письма митрополита Ипатія Потѣя отъ 1609 г.—одного къ коронному маршалу Тризнѣ, а другого къ Литовскому канцлеру Сапѣгѣ, въ которыхъ онъ, между прочимъ, съ озлобленіемъ говоритъ о *православныхъ*, какъ объ *„ордѣ Наливайки“* (Вилен. Археографич. Сборникъ, VI т., стр. 161 и 165).

***) См. Акты Западной Рос., IV т., № 101.

Дороты Воловичовны (ср. съ стр. 38)—жены Смоленскаго воеводы и Лидскаго старосты Яна Абрамовича на Ворняхъ (ср. съ стр. 41). Далѣе, подъ №№ 13, 14 и 15 мы находимъ весьма подробное описаніе того невѣроятнаго безчинія, которое произвели въ вышепомянутой новоотстроенной церкви Святого Духа, во время перваго отправленія въ ней пасхальнаго богослуженія, въ 1598 году, іезуитскіе студенты, и того, столь же невѣроятнаго, хотя по тогдѣшнимъ обстоятельствамъ вполне понятнаго *) терпѣнія, съ которымъ православные вынесли это оскорбленіе и поруганіе своей святыни. Но это былъ не единственный случай нападенія на мирную обитель. Документы подъ №№ 49 (упом.), 52, 66 и 231 ясно свидѣтельствуютъ, что такіа нашествія были почти обыкновеннымъ дѣломъ ея враговъ. Въ актахъ подъ №№ 44 и 45 за 1610 годъ мы знакомимся съ однимъ изъ самыхъ печальныхъ фактовъ въ монастырской жизни—разумѣемъ распоряженіе короля Сигизмунда III-го о закрытіи братской типографіи, сожженіи и истребленіи книгъ, напечатанныхъ въ ней противъ уніи и въ защиту православія, и, наконецъ, о заключеніи въ тюрьму наборщиковъ вмѣстѣ съ авторами этихъ книгъ. Добавимъ еще къ предыдущему, что актъ подъ № 92 (1736 г.) даетъ намъ уразумѣть, къ какимъ удивительно-смѣлымъ и вмѣстѣ съ тѣмъ недостойнымъ приѣмамъ прибѣгали іезуиты, чтобы уловлять въ свои сѣти души православныхъ христіанъ даже на ихъ смертномъ одрѣ.

3) *Документы, относящіеся къ Виленскому Свято-Троицкому монастырю*—подъ №№ 5, 8, 10, 28, 28, 32, 33, 34, 35, 36, 40, 45, 47, 52, 53, 59, 60, 61, 71, 72, 73, 78, 80, 84, 94, 99, 100, 102 и 107, не могутъ быть также выдѣляемы и рассматриваемы внѣ связи съ церковною уніею. Послѣ отнятія этого монастыря въ 1609 году у православнаго архимандрита Самуила Сенчилы и передачи его Вельямину

*) Нужно помнить, что постройка этой церкви производилась безъ королевскаго позволенія (какъ въ этомъ можно убѣдиться изъ приведеннаго нами выше королев. листа отъ 29 Августа 1596 г.), что королевская власть смотрѣла на ея сооруженіе гнѣвнымъ взоромъ, предвидя въ ея существованіи будущее гнѣздо „для большаго ереси и бунтовъ разширенія“, и поэтому предписывала магистрату остановить всѣ дальнѣйшія ея работы (см. тамъ же), что въ 1597 г. (№ 12) возный удостовѣрился, что работы эти все таки продолжаются—безъ разрѣшенія подлежащихъ свѣтскихъ властей, и что, безъ всякаго сомнѣнія, при таковомъ же порядкѣ вещей была окончена и вся ея постройка и начато богослуженіе. Если бы, повторяемъ, при подобномъ положеніи дѣла, православные богомольцы рѣшили съ оилою выгнать изъ своего храма безчинныхъ студентовъ, а тѣмъ болѣе нанести имъ побой, то нѣтъ почти ни малѣйшаго сомнѣнія въ томъ, что одного этого предлога было бы достаточно для враговъ православія, чтобы, принявъ этотъ случай за бунтъ и нарушеніе общественнаго спокойствія со стороны православныхъ, на другой же день его закрыть, а можетъ быть—и совсѣмъ разрушить. Въ терпѣніи и великомъ смиреніи православныхъ въ данномъ случаѣ заключалось все ихъ спасеніе и цѣлость ихъ новаго храма! Эта же мысль, какъ намъ кажется, выражена и въ словахъ самаго акта: „што все (т. е. безчинія іезуитскихъ студентовъ) хрестьяне съ плачомъ и съ покорю терпѣли“ (стр. 34).

Рутскому, унія образовала здѣсь настоящее свое гнѣздо. Отсюда, послѣ уніатскихъ митрополитовъ, происходила вся борьба съ мѣстными силами православія; отсюда чинились всѣ вооруженныя нападенія на православный Духовъ-монастырь и его духовныя процессіи; отсюда происходила попытка отнять у Духовскаго братства его дома, лишить его древнихъ привилегій и оспорить у него самый титулъ братства. Въ подтвержденіе того, какого рода дѣла способны были твориться и творились въ этомъ новосозданномъ уніатскомъ гнѣздѣ, можетъ послужить слѣдующее происшествіе, рассказанное въ документѣ подъ № 60. 5-го Апрѣля 1637 г. мимо Троицкаго монастыря проходила православная погребальная процессія. На эту процессію напали—Троицкій настоятель, монахи и подущенная ими толпа народа. Среди произведеннаго между православными христіанами смятенія, они, между прочимъ, схватили здѣсь православнаго мѣщанина—скорняка Павла Семеновича, котораго и затащили въ Троицкій монастырь и засадили *въ кунницу* (желѣзный ошейникъ, укрѣпленный однимъ концомъ въ каменную стѣну, а другимъ обхватывающій шею преступника и запираемый на замокъ), угрожая избить его постронками, если онъ не сознается въ какомъ-то имъ учиненномъ *звалтѣ* и не перестанетъ ходить въ Свято-Духовскую церковь. Когда, предувѣдомленный православными, явился сюда возный и выслушалъ жалобу и показаніе засаженнаго въ кунницу, даже и тогда, не стѣсняясь его присутствіемъ, настоятель и монахи съ озлобленіемъ кричали: *«пусть выдають оны (Св.-Духовскіе) схизматическіе попы, что скоро и съ ними самими будетъ поступлено точно также; въ скоромъ времени мы ударимъ въ колокола—и тогда встѣхъ ихъ съ корнемъ вывернемъ изъ мѣста»*. За другими, подобными же примѣрами мы отсылаемъ самаго читателя къ VIII т. актовъ, предоставляя на его же долю и оцѣнку подобныхъ фактовъ. Прибавимъ еще, что акты подъ №№ 78, 80, 84, 94, 99, 100 и 102 не совсѣмъ свидѣтельствуютъ объ уваженіи землевладѣльцевъ римско-католическаго исповѣданія къ поземельной собственности *соединенныхъ съ ними уніатскихъ братьевъ*, такъ какъ они всѣ заключаютъ въ себѣ жалобы Троицкаго монастыря о наѣздахъ на его имѣнія.

4) Кромѣ Свято-Духов. и Троицкаго монастырей, какъ въ настоящемъ первомъ отдѣлѣ, такъ и въ другихъ отдѣлахъ VIII-го тома, мы находимъ болѣе или менѣе обстоятельныя извѣстія и свѣдѣнія и о многихъ другихъ *Виленскихъ русскихъ церквахъ*, — какъ-то: о *Воскресенской* (стр. 9, 10, 16, 17, 552), о *Георгіевской* («свѣтого Юрья»,—стр. 129, 130, 552 и 553), объ *Ивановской* (стр. 6, 7, 15, 16, 17, 131, 260, 559), о *Никольской Перенесенской* (стр. 21), о *Петровской* (стр. 116), о *Покровской* (стр. 6, 7, 9, 10, 11, 89, 406), о *Пречистенской, соборной*, (стр. 5, 11, 16, 17, 26, 27, 67, съ монастыремъ «свѣтое Пречистое»,—70, 89, 137, 460, 461, 468, 472, 559, 562, 563), о *Пятницкой* (стр. 16, 17, 76), о *Рождественской*

Пресв. Богородицы (стр. 19, 20, 21, 22, 23 и 89) и, наконецъ, о *Спасской* (стр. 5, 9, 10, 16, 17, 70).

5) Въ документахъ (также частью разсыпанныхъ по всему VIII тому), касающихся *Вилен. Евангелическаго (Кальвинскаго) Збора*, обрѣтаются слѣдующія свѣдѣнія: объ основаніи и его первомъ мѣстонахожденіи (стр. 1, 6, 7, 10, 15, 135, 260, 386, 399, 405—410, 468, 470); о возбраненіи Доминиканскими монахами пропускать мимо своего монастыря (по Трокской, въ актахъ нерѣдко называемой *Свято-Духовской*, улицѣ) тѣла умершихъ кальвинистовъ (стр. 505); о протестѣ Евангеликовъ противъ насилій и притѣсненій римско-католиковъ по поводу нападенія и разграбленія ими збора и отказа королевскихъ комиссаровъ разобрать это дѣло; и о захватѣ Литовскимъ канцлеромъ Сапѣгою фундушоваго имѣнія, принадлежащаго збору.

6) Наконецъ, кромѣ документовъ, прямо или косвенно относящихся къ религіозной сторонѣ жизни Виленскихъ горожанъ, мы имѣемъ въ настоящемъ церковномъ отдѣлѣ и частью въ первомъ прибавленіи еще значительное количество другихъ актовъ, которыхъ содержаніе, главнымъ образомъ въ имущественныхъ интересахъ, касается—*Кейданскаго* монастыря (№ 64, 1665 г.) *Борунской* церкви и монастыря (№ 75—1698 г., № 76—1700 г. и № 79—1711 г.), *Купятицкаго* монастыря (№ 77, 1702 г.), *Минскаго* женскаго монастыря (№№ 81, 82, 1711 г.) *Пинскаго* женскаго монастыря (№ 83, 1711 г.), *Жировицкаго* базилианскаго монастыря (№ 85, 1713 г.) безуспѣшности уніатской миссіи между православными въ городѣ *Мозырь* (№ 90, 1731 г.), *Губинской* церкви (№ 91, 1736 г.), *Владимірскаго* женскаго монастыря (№ 95, 1746 г.), *Ковенской* православной церкви (№ 103, 1772 г.), *Берестейскаго* базилианскаго монастыря (№ 104, 1784 г.), *Новодворскаго* монастыря (№ 228, 1648 г.) и *Онуфріевскаго* монастыря (№ 129, 1648 г.) Изъ перечисленныхъ здѣсь документовъ наибольшій интересъ имѣютъ тѣ, которые относятся къ *Борунской* церкви и монастырю и къ уніатской миссіи въ г. *Мозырь*. Мы считаемъ весьма умѣстнымъ привести здѣсь полное содержаніе послѣдняго документа (подъ № 90) въ томъ видѣ, какъ оно напечатано въ самомъ актѣ:

„Базилиане, проживающіе на миссіи въ *Мозырь* и разныхъ другихъ мѣстахъ *Кіевской* епархіи, приносятъ жалобу на *Оскерковъ* — отца и сына, *Мозырскаго* ландвойта *Опоку*, королевскаго дворянина *Еленскаго* и разныхъ другихъ лицъ по поводу нижеслѣдующихъ событій: уніатскіе миссіонеры, поселившись въ *Мозырь*, получили въ свое вѣдѣніе монастырь съ разными фундушами; они ревностно занимались своей миссіей и многихъ лицъ присоединили къ уніи въ то время, когда дѣла ея понесли значительный ущербъ въ провинціяхъ, отошедшихъ къ *Москвѣ*, гдѣ уніаты были принуждены опять перейти въ право-

славіе; при такихъ обстоятельствахъ противъ уніатовъ возстали православные и подѣ покровительствомъ вышепомянутыхъ Оскерковъ начали дѣлать имъ разныя притѣсненія, какъ то: Мозырскій ландвойтъ, уполномоченный отъ Оскерковъ, вмѣстѣ съ православными мѣщанами, на посрамленіе уніатовъ, возобновилъ и вновь выстроилъ разные сараи и конюшни на церковной уніятской землѣ; позабиралъ уніятскія земли и доходы съ нихъ употребляетъ на поддержку православныхъ церквей; наслалъ рыбаковъ на монастырское озеро, которые вмѣстѣ съ другими православными совершенно опустошили оное; при этомъ они бранили уніятскихъ монаховъ и вообще насмѣхались надъ католической вѣрой, говоря, что дѣлаютъ это съ разрѣшенія своихъ патроновъ; произвелъ грабительство на сѣнокосахъ, чѣмъ поставилъ въ затруднительное положеніе хозяйство миссіонеровъ. Въ 1727 году священникъ Михайловской церкви Аѳанасій Добиничъ вошелъ было въ сношеніе съ уніятами и объявилъ своимъ прихожанамъ, чтобы они молились за папу и короля; но Оскерки постарались немедленно удалить его отъ церкви, посадили его въ тюрьму, заковали въ цѣпи и взяли съ него присягу, что онъ останется вѣренъ православію, и когда помянутый священникъ по выходѣ изъ тюрьмы произнесъ присягу уніи, Оскерки лишили его прихода; теперь этотъ священникъ скрывается по темнымъ мѣстамъ, а на его мѣсто назначенъ другой человѣкъ, крайне неспособный къ этому дѣлу. Отправляя сына своего на Мозырское староство отецъ Оскерко сказалъ горожанамъ: *„не бойтесь, дѣтки, я сохраню васъ при вашей вѣрѣ“*; и когда истецъ сталъ убѣждать его, чтобы онъ воздержался отъ непріязненныхъ дѣйствій противъ уніи, то Оскерко сказалъ ему: *„что ты желаешь быть Іосафатомъ?“* Дѣйствительно Оскерко сдержалъ свое слово и неоднократно оказывалъ поддержку православнымъ вопреки протестамъ многихъ католическихъ обывателей Мозырскаго повѣта; онъ заступался за нихъ даже тогда, когда уніятскіе миссіонеры, пріѣхавшіе на Срѣтенскій сеймикъ, подверглись вооруженному нашествію отъ православныхъ, такъ что непременно были бы убиты, если бы за нихъ не заступились обыватели-католики. Такимъ же опасностямъ подвергаются и прочіе миссіонеры, когда пріѣзжаютъ въ Мозырь къ своему офиціалу. Не малыя притѣсненія дѣлаетъ уніатамъ Мозырскій ландвойтъ Опока. Такъ онъ поноситъ фундаторку уніатовъ Комаровскую за то, что она ввела уніатовъ въ Мозырь и поддерживаетъ ихъ; отнялъ у уніатовъ фольварокъ; вмѣстѣ съ другими православными посрывалъ съ церкви митрополичьи универсалы и побросалъ ихъ въ грязь; захватилъ изъ церкви св. Михаила большую позолоченную чашу и держитъ ее у себя; безъ всякаго права преслѣдуетъ смѣшанные браки, и католичкамъ, вышедшимъ замужъ за православныхъ, позволяетъ переходить въ православіе. Въ 1729 году отецъ Оскерко захватилъ имѣніе базилианокъ и владѣетъ имъ; въ 1731 году по его же ходатай-

ству было отдано Борисковичевское староство кальвину Еленскому, который немедленно изгналъ изъ него уніятскаго священника и церковь передалъ православному священнику; также точно отнята отъ уніатовъ и церковь въ Березовѣ и Копалкевичахъ. Въ имѣніи Оскерки священникъ перешелъ было въ унію и отслужилъ въ Мозырѣ у іезуитовъ уніятскую обѣдню; но когда возвратился домой, то его прихожане обнаружили явное намѣреніе прогнать его, что и сдѣлали бы, если бы онъ не пообѣщалъ остаться при прѣжнихъ обрядахъ; своевольные крестьяне не были за это наказаны, напротивъ того, подвергся преслѣдованіямъ священникъ.“

II.

Королевскія привилегіи, листы и универсалы Королей и разныхъ правительственныхъ лицъ.

Документовъ этого рода напечатано въ настоящемъ отдѣлѣ—47. Они составляютъ акты различныхъ правительственныхъ распоряженій, относящихся къ благосостоянію и огражденію правъ какъ цѣлой рѣчи-посполитой, такъ и отдѣльныхъ словій и личностей. Изъ нихъ двѣнадцать имѣетъ прямое отношеніе къ интересамъ жителей *города Вильны*. Такъ мы здѣсь знакомимся съ привилегіями и листами польскихъ королей—Михаила (№ 112, 1669 г.), подтверждающаго уставъ и правила одного изъ древнѣйшихъ городскихъ цеховъ скорняжскаго братства,—Августа II-го (№ 113, 1669 г.), подтверждающаго права мѣщанъ такъ называемаго Виленскаго Городничества на свободу отъ постоевъ гостей во время сеймовыхъ сѣздовъ,—Станислава Лещинскаго (№ 114, 1708 г.), освобождающаго городъ отъ годичнаго взноса казенныхъ пошлинъ, по причинѣ наложенія на него шведскимъ войскомъ (при Карлѣ XII) громадной контрибуціи въ 44,000 битыхъ талеровъ,—Сигизмунда Августа, (№ 115, 1550 г.) ограждающаго отъ излишнихъ поборовъ продажу въ городѣ деревянныхъ хозяйственныхъ издѣлій,—его же (№ № 119 и 120, 1592 г.), обезпечивающаго положеніе Виленскаго королевскаго монетчика Петра Платина,—Сигизмунда III-го (№ 121, 1593 г.), дарящаго своему скарбовому служебнику Скорульскому два дома въ городѣ,—его же (№ 128, 1610 г.), разрѣшающаго допустить въ городъ чужихъ каменщиковъ для усиленія работъ при возобновленіи города послѣ сильнаго и опустошительнаго пожара, и, наконецъ, Августа II-го (№ 148, 1713 г.), предписывающаго магистрату не обременять мѣщанъ излишними поборами и не чинить имъ другихъ несправедливостей. Къ этому же предмету, т. е. къ интересамъ *города Вильны* слѣдуетъ отнести еще четыре документа подъ №№ 134, 138, 142 и 149, изъ которыхъ—въ первомъ идетъ дѣло о сборѣ къ 1673

году пошлинь съ напитковъ (по 10 шеляговъ съ 3-хъ грошей) съ трехъ Виленскихъ юриздикъ—духовной, шляхетской и городской, на основаніи сеймоваго постановленія; во второмъ Виленскій воевода Янъ Сапѣга строго напоминаетъ Виленскимъ мѣщанамъ своей воеводской юриздики и юриздики Нейбургской княгини исправно вносить капцизные пошлины съ медовъ, водки и пива на капліцу Литовскаго патрона св. Казиміра; въ третьемъ литовскій гетманъ Людовикъ Потѣй (подъ 1710 г.) дѣлаетъ распоряженіе объ огражденіи города и его окрестностей отъ появившейся шайки разбойниковъ, а въ третьемъ онъ же приказываетъ польскому войску очистить отъ постоевъ православный Свято-Духовскій монастырь.

Къ *городу Полоцку* относятся три документа: листъ короля Стефана Баторія (№ 110, 1582 г.), которымъ онъ оповѣщаетъ Полоцкаго воеводу о дарованіи имъ городу привилегіи на магдебургское право, и два листа (№ 111, 1591 г., № 124, 1593 г.) Короля Сигизмунда III-го объ освобожденіи мѣщанъ отъ стараго мыта (кромя соляной и восковой пошлинь и замковой стражи).

Въ документахъ подъ № № 117, 118, 127, 129, 130, 131, 135, 136, 137 и 144, мы знакомимся съ правительственными распоряженіями касательно разныхъ пошлинныхъ и податныхъ сборовъ, почтоваго устройства и военного вооруженія. Такъ, подъ 1555 г. производится въ теченіи трехъ лѣтъ податной сборъ съ каждой сохи—въ пару воловъ или одну лошадь—по десяти грошей (№ 118); въ 1610 г. собирается чрезвычайная подать на войну, которая ведется со Шведами въ Инфлянтахъ (№ 127); въ 1640 г. дѣлается распоряженіе объ отмѣнѣ сбора подобной же подати по поводу заключенія мира съ Оттоманской портой (№ 129); подъ 1674 и 1712 гг. мы имѣемъ сходное напоминаніе купцамъ и шляхтѣ великаго кн. Литовскаго не уклоняться отъ уплаты казенныхъ пошлинь за провозимые ими товары, не провозить подъ своимъ именемъ чужихъ товаровъ, оплачивать пошлины *доброю прусскою* монетою, евреямъ вовсе не дозволяется быть администраторами пошлинь № № 136 и 144); подъ 1674 г. обращается просьба къ генеральному почтъ-магистру Рейнгольду Бизингу поддержать и на будущее время почтовое дѣло въ вел. кн. Литовскомъ (№ 135); въ 1575 г. посылается войско въ Инфляндскую область, для отраженія Московскаго великаго князя (№ 117); въ 1651 г. поручается капитану гвардіи Горецкому формированіе отряда войска изъ 200 человекъ, для усиленія оборонительныхъ средствъ по случаю военного времени; и, наконецъ, въ 1664 г. объявляется посполитое рушеніе для продолженія Московской войны (№ 131).

Что же за симъ касается остальныхъ документовъ, исключая № № 143, 145, 146, 152, 153 и 155, имѣющихъ въ виду обезпеченіе подводами и провіантомъ русскихъ войскъ, стоявшихъ въ предѣлахъ рѣчи-посполитой—при Петрѣ Великомъ и въ позднѣйшее время, то они относятся къ самымъ разнообразнымъ предметамъ.

Такъ, подъ №№ 108 и 109, (1576 и 1577 г.) мы имѣемъ двѣ привилегіи Масальскому на Немоноитское лѣсничество и Перстунскій дворъ; подъ № 116 (1554 г.)—привилегію на основаніе мѣстечка Мосаръ; подъ № 122 (1593 г.)—сеймовое постановленіе о порядкѣ судопроизводства въ глав. Литов. трибуналѣ; подъ № 123, (1593 г.)—королевское распоряженіе не обижать прусскихъ подданныхъ; подъ № 125 (1605 г.)—королевскій универсалъ свѣтскимъ судамъ о томъ, чтобы они, по поводу нѣкоторыхъ декретовъ, состоявшихся въ нихъ по жалобѣ Св. Духов. православнаго монастыря на уніат. митрополита Ипатія Потѣя, на будущее время подобныхъ жалобъ, какъ имъ несвойственныхъ, не принимали и по нимъ не постановляли своихъ декретовъ; подъ № 133 (1671 г.)—королевскій же универсалъ не обижать крестьянъ Сумилишскаго староства; и, наконецъ, подъ № 151 (1733 г.) универсалъ стражника вел. кн. Литовскаго А. Потѣя о защитѣ свободно избраннаго короля Станислава Лещинскаго..

III.

Инструкціи и сеймиковыя постановленія.

Виленскій градскій судъ далъ для этого отдѣла весьма мало докуменотовъ—одно постановленіе (№ 156) всего Литовскаго дворянства на Виленскомъ съѣздѣ въ 1593 г., два (№№ 158 и 161) дворянъ Виленскаго воеводства въ 1671 и 1712 годахъ, и 7 инструкцій (№№ 157, 159, 162, 163, 164, 165, и 166) дворянъ того же Виленскаго воеводства и Стародубовскаго повѣта. Изъ двухъ вышепомянутыхъ постановленій въ одномъ идетъ рѣчь о назначеніи подымной подати для вооруженія 5000 человекъ войска по поводу ожидаемаго нападенія со стороны Оттоманской порты, а въ другомъ дѣлаются соображенія: что дѣлать по поводу требованія княземъ Рѣпнинымъ провіанта для русскихъ войскъ, когда на основаніи трактатовъ съ царемъ Петромъ Великимъ воеводство не обязано давать такого провіанта? Что же за симъ касается перваго постановленія всего Литовскаго дворянства, то содержаніе его подходитъ подъ общую мысль, выраженную во всѣхъ инструкціяхъ. Общая же эта мысль въ разсматриваемыхъ инструкціяхъ заключается въ томъ, что дворянство въ нихъ прежде всего выражаетъ свою заботливость объ общемъ благѣ государства, для чего указываетъ на разныя мѣры и рекомендуетъ различныя средства. Повторяемые здѣсь одни и тѣ же совѣты и предложенія—это: заботиться о внутренней и внѣшней безопасности рѣчи-посполитой, организовать военныя силы страны, изыскивать средства къ ихъ содержанію, для чего подати—обычный источникъ этихъ средствъ, должны быть слагаемы съ шляхетскихъ имѣній, принять мѣры къ улучшенію монетной системы въ краѣ, строго

слѣдить за неприкосновенностью особенныхъ правъ Литвы и Короны, и, наконецъ, усугубить мѣры строгости противъ попытки крестьянъ къ побѣгамъ, къ переходу съ мѣста на мѣсто, къ желанію ихъ пробить себѣ дорогу въ духовное званіе и т. под.—Что же за сѣмъ касается тѣхъ чертъ, которыя составляютъ особенности каждой инструкціи, то болѣе или менѣе достойныя изъ нихъ вниманія легко перечислить:

Такъ, на Виленскомъ сеймикѣ 1594 года (№ 157), дворянство хлопочетъ о присоединеніи Эстоніи къ Коронѣ и Литвѣ; отвергаетъ незаконную попытку Люблинскаго сейма присоединить къ Коронѣ часть Берестейскаго воеводства; указываетъ на необходимость принятія мѣръ къ прекращенію возникшихъ религіозныхъ смутъ (начало зарожденія церковной уніи); предлагаетъ сохранить неприкосновенность Лифляндской конституціи и т. под. На томъ же сеймикѣ 1724 года (№ 162), постановляется: уступить настояніямъ Прусскаго двора предоставленіемъ этому княжеству *королевскаго титула*; требовать непремѣннаго наказанія Торунскихъ диссидентовъ, сжегшихъ католическіе образа; объявить *прескриптами* (исключенными изъ общества) всѣхъ католиковъ, переходящихъ въ лютеранство; не допускать диссидентовъ къ возобновленію своихъ зборовъ; для прекращенія постоянныхъ безпорядковъ студентовъ Виленской іезуитской академіи требовать сеймиковаго постановленія о томъ, чтобы виновныхъ позволено было позывать въ городскіе и земскіе суды, или же подвергать отвѣтственности за ихъ проступки самыхъ ксендзовъ іезуитовъ на ихъ имѣніяхъ, и проч.—На томъ же сеймикѣ 1729 года (№ 163) посламъ дворянства поручается ходатайствовать объ удовлетвореніи просьбы уніатскаго митрополита Шептицкаго касательно допущенія его въ сенатъ, *) но съ единственнымъ условіемъ, если онъ приметъ католицизмъ; ходатайствовать о подтвержденіи конституціи относительно равномернаго распредѣленія офицерскихъ должностей между уніатами и католиками, и т. дал. Наконецъ, на Стародубовскомъ сеймикѣ 1766 года (№ 166) дворянство требуетъ, чтобы при назначеніи на служебныя мѣста всегда отдавалось преимущество католикамъ предъ диссидентами, ходатайствуетъ объ изданіи законовъ въ отдѣльныхъ книгахъ, о сохраненіи конституціи, предоставляющей право Курляндскому герцогу Бирону на Курляндію и Семигалію, о канонизаціи останковъ доминиканца Фабіана изъ Столбцовъ, о возвращеніи отъ

*) Нужно замѣтить, что допущеніе уніатскихъ епископовъ, наравнѣ съ католическими, въ засѣданія севата было однимъ изъ первыхъ условій, которыми въ началѣ уніи старались склонить православныхъ епископовъ къ признанію провозглашеннаго соединенія церквей или къ переходу въ унію. Настоящее замѣчаніе дворянства относительно митрополита Шептицкаго есть какая-то горькая насмѣшка надъ уніатскимъ довѣріемъ, надъ жертвою, которая попала въ искусственно разставленные сѣти.

Москвы забранныхъ актовыхъ книгъ Смоленскаго воеводства *), о назначеніи на мѣста опатовъ лицъ изъ родовой шляхты равно какъ и на мѣста базилианскихъ генераловъ.

Кончая на этомъ наши замѣтки объ инструкціяхъ, которыми дворянство Виленскаго воеводства и Стародубовскаго повѣта снабжало своихъ пословъ, отправляемыхъ на главные сеймы, мы считаемъ излишнимъ входить въ подробную оцѣнку ихъ значенія для науки. Относительный интересъ этого рода документовъ уже нѣсколько разъ былъ выясненъ Коммиссіею въ ея предыдущихъ изданіяхъ, но съ особенною обстоятельностью въ IV томѣ актовъ.

За симъ мы считаемъ долгомъ обратить вниманіе читателя въ настоящемъ отдѣлѣ, еще на одинъ весьма интересный документъ. Это постановленіе специальной коммиссіи въ 1712 году (№ 160) *о внутреннемъ устройствѣ города Вильны*. Въ коммиссіи этой участвовали всѣ городскія сословія, какъ свѣтскія, такъ и духовныя. — Вотъ сущность мѣръ, принятыхъ этою коммиссіею и практиковавшихся 163 году тому назадъ въ г. Вильнѣ: въ праздничные дни до окончанія проповѣди не отворять ни шинковъ, ни лавокъ, подъ опасеніемъ штрафа въ 8 копѣ гр. и конфискаціи товара; мѣры для питей и хлѣбныхъ веществъ употреблять только цеховаго издѣлія и одобренныя городскою властію; пропорцію изготовляемыхъ для продажи хлѣбныхъ и другихъ съѣстныхъ припасовъ увеличить — соотвѣтственно цѣнѣ хлѣба на базарѣ; женамъ ремесленниковъ и вообще низшихъ сословій не носить шолковыхъ матерій; съ оружіемъ никому по городу не ходить; евреямъ золотыхъ дѣлъ мастерствомъ вовсе не заниматься, такъ какъ они первые укрыватели всякаго мошенничества; евреямъ — портнымъ и скорнякамъ работы для христіанъ не производить, безъ приписки къ христіанскому цеху; евреямъ и татарамъ не держать христіанской прислуги — подъ опасеніемъ штрафа въ 100 гривенъ; евреямъ, какъ перекупщикамъ, такъ и другимъ, не выходить на базаръ для закупокъ съѣстныхъ припасовъ ранѣе 9-ти часовъ утра; евреи не должны мѣшать христіанскимъ торговцамъ и вообще не должны выдвигаться на другія улицы изъ указанныхъ имъ мѣстъ торговли и жительства; цирюльничье занятіе внѣ цеха строго воспрещается; занимающіеся шинкарствомъ подъ чьею бы-то ни было юрисдикціею обязаны уплачивать питейныя пошлины; пріѣзжающіе купцы свои товары, напр. матеріи, обязаны продавать только гуртомъ; шинки и торговля въ монастыряхъ и подобныхъ учрежденіяхъ не допускаются; поденщикамъ опредѣляется плата 15 грошей въ день

*) Принялъ ли Виленскій общій сеймъ (1766 г.) мѣры къ выполненію этого ходатайства — не извѣстно; только въ новообразованный въ 1853 году Виленскій Центральный Архивъ передано на храненіе всего 17 весьма незначительныхъ по объему и содержанію актовыхъ книгъ Смоленскаго земскаго суда за 1653—1794 годы.

на своемъ хлѣбѣ; воспрещается ввозить изъ-заграницы копѣечную монету для замѣны ея талярной и тынфовой монеты, такъ какъ чрезъ это возвышается цѣнность монеты; такъ какъ прїѣзжающіе въ городъ торговцы сбиваются въ опредѣленіи цѣнности талярной и тынфовой монеты, то полагается считать въ талярѣ 8 злотыхъ и по столько же тынфовъ; о празношатающихся людяхъ, чрезъ которыхъ бываютъ великій вредъ и опасности для города, домохозяева обязываются доносить въ судъ, — подъ опасеніемъ штрафа въ 40 копъ гр.; принудить торговцовъ чаще обращаться къ ратушнымъ вѣсамъ для увеличенія городского дохода; запретить дѣлать отверстія въ городской стѣнѣ и близко строить къ ней дома, а съ домовъ уже стоящихъ возлѣ нея взимать особыя пошлыны; здоровыхъ нищихъ домохозяевамъ у себя не держать, а отъ костеловъ они прогоняются дѣйствительными нищими; печныя трубы держать въ исправности во избѣжаніе опасности отъ пожара; во время пожара всякъ долженъ спѣшить на помощь, съ чѣмъ можетъ, но не съ цѣлью красть; домохозяевамъ очищать грязь и мусоръ предъ своими домами; на улицахъ, и предъ заустѣлыми сосѣдними домами; грязи и мусора не вываливать на городскихъ площадяхъ и пустопорожныхъ мѣстахъ, а вывозить за городъ въ очищеніи города отъ накопившихся большихъ кучъ мусора должны принимать участіе всѣ домохозяева; торговки сѣмянами обязываются каждую субботу чистить канавки и улицу возлѣ ратушнаго зданія; продавцы хлѣба, пирожники, торгующіе на локтевую мѣру и всякіе др. мелкіе торгаши не должны укрываться съ своей торговлей въ разныхъ жидовскихъ переулкахъ, но производить ее въ указанныхъ городской властью мѣстахъ, и съ уплатою узаконенныхъ пошлынъ; и, наконецъ, отверстія на срубахъ или ямахъ, находящихся по среди улицъ и въ др. мѣстахъ, должны быть тщательно закрываемы.

IV.

Акты юридическіе.

Документы, напечатанные подъ этимъ заглавіемъ, внесены Коммиссіею въ этотъ отдѣлъ только ради ихъ общей юридической формы. Такихъ же документовъ, которые по своему внутреннему содержанію имѣли бы право носить это названіе, которые бы содержали въ себѣ что-либо новое и поучительное для юридической науки, здѣсь можно считать только два. Всѣ же прочіе акты напечатаны здѣсь по другимъ причинамъ, которыхъ надо искать отдѣльно въ содержаніи каждаго документа; этихъ причинъ, разумѣется, столь же много, какъ много тѣхъ чертъ, очень часто случайныхъ, которыя въ глазахъ Коммиссіи дѣлали тотъ или другой актъ достойнымъ печати и въ томъ или другомъ отношеніи интереснымъ для науки.

Разсматривая такимъ образомъ послѣдняго рода документы, мы можемъ подраздѣлить ихъ, для удобства обозрѣнія ихъ содержанія, на слѣдующія отдѣльныя рубрики, придерживаясь того—къ чему имѣютъ болѣе или менѣе близкое отношеніе связывающіе ихъ внутренніе научные признаки.

1) Документы, прямо или косвенно касающіеся *города Вильны и интересовъ ея жителей*, находятся подъ №№ 1, 175, 178, 179, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 189, 193, 194, 196, 197, 201, 204, 212, 219, 220, 222. Изъ нихъ мы, въ частности, почерпаемъ слѣдующія, болѣе или менѣе, интересныя и любопытныя свѣдѣнія: *объ Евангелическомъ сборѣ* *) (№№ 1, 175, 194, 201, 220, 222 и 223); *объ извѣстныхъ русскихъ типографахъ Леонѣ Кузьмичѣ и Лукашѣ Ивановичѣ Мамоничахъ* (№№ 182, 183, 185 и 187); *объ іезуитскихъ студентахъ* (№№ 179, 186, 189, 196 и 197); *объ одной изъ древнихъ улицъ города, называемой Смылинской или Кузьмо-Демьяновскою* (нынѣшняя Андреевская), на которой, между прочимъ стояли каменные дома Кричовскаго старосты Богдана Ивановича князя Соломерецкаго и Слонимской старостянки Гальшки (Елены) Михайловны Воловичовны—жены князя Александра Ярославича Головчинскаго (№ 178, 1594 г.); *о моровомъ повѣтріи въ городѣ и его окрестностяхъ въ 1602 г.* (№ 184); *о кражѣ серебра изъ монетнаго двора* (193, 1618 г.); *о духовномъ завѣщаніи православнаго русскаго мѣщанина и купца Христофора Соколовскаго*, который, завѣщая похоронить себя въ Св.-Духовской церкви, записываетъ на нее и существующій при ней госпиталь, весьма значительный денежный вкладъ (№ 204, 1673 г.); *о великихъ злоупотребленіяхъ магистратскаго управленія* (№ 212, 1776 г., № 212, 1776 г.), и, наконецъ, *о пяти домахъ мѣщанъ-медоварцевъ*, которые давали свѣчи на кафедральный костелъ св. Станислава, но были отклонены отъ этой обязанности Литовскимъ скарбнымъ ключникомъ Исайковскимъ.

2) Документы, касающіеся *Витебскихъ мѣщанъ*—подъ №№ 186, 190, 191, 192, 195, 198 и 230, достаточно свидѣтельствуютъ, что жизнь этого сословія въ разныя времена мало представляла отраднаго—по причинѣ, главнымъ образомъ, тѣхъ притѣсненій и несправедливостей, которыя имъ то и дѣло приходилось испытывать отъ своихъ городскихъ властей—этихъ первыхъ блюстителей закона и правосудія. Напр. какой нибудь городской писарь схватываетъ на улицѣ честнаго мѣщанина и тутъ же, среди бѣлаго дня, публично, велитъ подвергнуть его жестокому тѣлесному наказанію постромками; мало того, онъ идетъ въ домъ избитаго, грабитъ его имущество и подвергаетъ подобному же тиранству и его жену. Другіе мѣщане—товарищи избитаго зовутъ возныхъ составить актъ освидѣтельствованія и внести его

*) Для единства предмета эти документы нами были присоединены къ подобнымъ же, находящимся въ первомъ отдѣлѣ актовъ, и расположены въ особую рубрику.

въ судныя книги; возные составляютъ актъ, но не являютъ его въ судъ, опасаясь мщенія злодѣя-писаря (№ 186, 1607 г.). Въ другомъ случаѣ городской войтъ (князь Михайлъ Друцкій-Соколинскій) приказываетъ своимъ управляющимъ-гайдукамъ дѣлать съ мѣщанъ всякаго рода незаконные поборы,—при чемъ усердные слуги исправно грабятъ и самое имущество ихъ (№№ 190 и 192, 1615 г.). Далѣе городскіе жители и обыватели цѣлаго Полоцкаго воеводства терпятъ большія испытанія отъ шайки грабителей и разбойниковъ, образовавшейся изъ остатковъ волонтеровъ, набранныхъ для отраженія Московскаго непріятеля. Когда предводителей этой губительной шайки, послѣ великихъ и продолжительныхъ усилій, удается схватить и посадить въ тюрьму, Полоцкій подвоевода выпускаетъ ихъ на свободу, при чемъ послѣдніе похваляются оставить по себѣ еще лучшую память (№ 198, 1634 г.). Жители Витебска и въ торговлѣ своей терпятъ убытки и обиды.—Такъ Рижскіе купцы употребляютъ всякія хитрости, чтобы во-первыхъ провести мимо Полоцка (рѣкою Двиною) свои товары безъ уплаты постановленныхъ на этотъ счетъ городскихъ пошлинъ, а во-вторыхъ въ Ригѣ выдумываютъ всякаго рода незаконные поборы и пошлины съ товаровъ Витебскихъ купцовъ; а что самое обидное для нихъ—принимаютъ ихъ товары не иначе, какъ считая по 10 пудовъ въ берковецъ, а свой, напр. соль, отпускаютъ только по 9-ти пудовъ въ берковецъ (№ 191, 1615 г.). Въ Виленскихъ таможахъ отѣсняютъ Витебскихъ торговцевъ взиманіемъ съ нихъ *старого мыта*, тогда какъ отъ этого рода пошлинъ они освобождены во всемъ великомъ княжествѣ Литовскомъ древними королевскими привилегіями (№ 230, 1682 г.). Торговля Витебскихъ купцовъ простирается даже до города Королевца—рѣками Виліею и Нѣманомъ (№ 195, 1623 г.).

3) Документы подъ №№ 168, 174, 180 и 199 представляютъ тотъ единственный интересъ, что знакомятъ насъ съ разнообразными предметами *древняго домашняго хозяйства* и *драгоценными предметами роскоши* (золотыя издѣлія и дорогія одежды), при чемъ мы находимъ тутъ же, болѣе или менѣе, подробное обозначеніе *цѣны* тѣхъ и другихъ предметовъ.

4) Подъ №№ 213, 214, 215 и 217 мы имѣемъ четыре акта о наѣздахъ Виленскаго подкоморія Николая Ясенскаго на имѣніе *Шешолы*, лежащее въ Виленскомъ повѣтѣ, принадлежащее *Кіевскимъ митрополитамъ*. Изъ этихъ актовъ, кромѣ наблюденія факта насилія, проявляющагося въ различныхъ видоизмѣненіяхъ, легко можно убѣдиться еще въ томъ, что господа, для которыхъ чужая собственность вовсе не составляла предмета неприкосновенности и уваженія, умѣли своимъ насильственнымъ дѣйствіямъ придавать даже характеръ особой хитрости. Такъ, когда митрополичій урядникъ однажды застаётъ на зашкѣ своего грунта крестьянъ Ясенскаго и велитъ имъ прекратить эту незаконную работу—крестьяне

уходятъ, но оставляютъ на мѣстѣ своихъ семь паръ воловъ. Урядникъ, не дождавшись прихода хозяина за этими животными, при возномъ, самъ отгоняетъ ихъ къ Ясенскому, но тотъ не принимаетъ; урядникъ хочетъ гнать ихъ въ городъ, для представленія суду, но Ясенскій изготавляетъ на пути засаду, чтобы избить ихъ погонщиковъ. Такимъ образомъ, уряднику—къ одному убытку, по неволѣ, пришлось присоединить еще и другой—пасти воловъ своего же обидчика....

5) Подъ №№ 169, 170, 171, 173 и 177 мы имѣемъ три акта, относящіеся къ древнему роду *Слуцкихъ князей Олельковичей*, и два духовныя завѣщанія представителей двухъ извѣстныхъ древнихъ *православныхъ дворянскихъ* родовъ,—*Анны Рогозянки княгини Свирской*—жены господарскаго маршалка и Мойшагольскаго державцы Яна Болеславовича князя Свирскаго (№ 173, 1588 г.), и *Острскаго старосты Лаврина Константиновича Ратомскаго* (№ 177, 1594 г.). Оба завѣщателя выражаютъ свою предсмертную волю, чтобы ихъ останки были похоронены въ Виленскомъ православномъ Пречистенскомъ сборѣ, при чемъ первая записываетъ на соборное духовенство свой каменный домъ въ Вильнѣ.

6) Документы подъ №№ 205, 208 и 209 могутъ служить лучшимъ доказательствомъ того, съ какою изступленною ненавистью повсюду относилось католическое духовенство къ представителямъ утвердившейся между католиками *протестантской ереси*, т. е. къ *пасторамъ разныхъ евангелическихъ сборовъ*. Нельзя не содрогнуться напр. предъ тою картиною ужаснаго и безчеловѣчнаго истязанія, которому въ 1697 г. подвергъ ксендзъ Купискаго мѣстечка, въ Вилькомирскомъ повѣтѣ, Станиславъ Липовскій, *пастора Соломѣйскаго збора Андрея Лисецкаго*. Совершенно случайно встрѣтивъ на дорогѣ послѣдняго, ксендзъ насильно завезъ его въ свое имѣніе и здѣсь, связавъ его по рукамъ и ногамъ, въ теченіи цѣлыхъ трехъ дней производилъ надъ нимъ страшныя тиранства, подвергая его, въ зимнюю холодную пору, неустанному бичеванію намоченными веревками. Это неслыханное тиранство, разумѣется, кончилось бы на мѣстѣ смертью несчастнаго пастора, у котораго еще предварительно ксендзъ отнялъ сани, лошадь, деньги, а одежду на половину изрубилъ саблею, если-бы, узнавъ объ этомъ тиранствѣ уже въ городѣ, не явились сюда сами же католики-міряне и не освободили несчастнаго. Впрочемъ, эта услуга дала ему только возможность чрезъ нѣсколько дней умереть *у себя дома* отъ нанесенныхъ ему жестокихъ ранъ и истязаній (№ 205). Поступокъ Ковенскаго ксендза Каминскаго въ 1765 г. съ мѣстнымъ *лютеранскимъ пасторомъ Андреемъ* столь же, можно сказать, мрачнаго характера, хотя благодаря случайному обстоятельству не кончился тѣмъ же, чѣмъ дѣло съ Лисецкимъ. Каминскій, въ сопровожденіи подговоренныхъ и вооруженныхъ ремесленниковъ, сдѣлалъ нападеніе на Лютеранское погребальное шествіе, сталъ ругать пастора Ав-

дрея, принялся таскать его по уличной грязи, собственноручно нанесъ ему нѣсколь-
ко ударовъ въ голову палкою; затѣмъ затащилъ въ свой дворъ и хотѣлъ подвер-
гнуть его тѣлесному истязанію, для чего имъ уже заранѣе были подготов-
лены шесть человѣкъ съ „канчуками“. Только убѣжденія одного доминиканскаго
монаха, случайно сдѣлавшагося свидѣтелемъ этой сцены, утомили лютый гнѣвъ
ксендза и спасли быть можетъ самую жизнь престарѣлаго пастора (№ 208). Въ томъ
же году этотъ же пасторъ получилъ ругательное и угрожающее письмо отъ дру-
гаго Ковенскаго ксендза нѣкоего Фронцкевича, который требовалъ отъ его пасо-
мыхъ исполненія древняго католическаго обычая, т. е. *поднесенія ему колядной*
платы и подарковъ на новый годъ, угрожая въ противномъ случаѣ изгнать ихъ всѣхъ
изъ домовъ и города (№ 209).

7) Подъ №№ 207, 211, 200, 203, 206, 210, 218 и 232 мы имѣемъ разнород-
ные документы, дающіе намъ слѣдующія указанія: о разбойничьемъ грабежѣ, про-
изведенномъ въ 1714 году двумя польскими офицерами Мерѣвскими въ мѣстечкѣ
Ляховичахъ, въ Новоградскомъ воеводствѣ (№ 207); о количествѣ дымовъ въ рим-
ско-католическихъ приходахъ Виленскаго воеводства въ 1775 году и количествѣ
собранной за этотъ годъ казенной подымной подати (№ 211); о крестьянинѣ Че-
пукѣ, который въ 1637 году выкрадываетъ у Горветскаго ксендза, въ Виленскомъ
воеводствѣ, своихъ четырехъ сыновей (№ 200); о перепискѣ въ 1607 году *старыхъ*
Литовскихъ метрикъ (актовыхъ книгъ, заключающихъ въ себѣ всѣ королевскія при-
вилегіи) (№ 203); о нападеніи въ 1708 году помѣщиковъ Кульвинскихъ на четырехъ
безоружныхъ русскихъ солдатъ и убіеніи изъ нихъ двухъ (№ 206); о завѣреніи,
данномъ въ 1770 году группою безграмотныхъ шляхтичей русскому войску пре-
кратить всякіе бунты и повиноваться законамъ страны (№ 210); о наѣздѣ въ
1601 году ротмистра Уленицкаго въ соучастничествѣ Жидичинскаго архимандрита,
«выволанца» (осужденнаго на баницію), Гедеопа Балабана на церковное имѣніе
Тороканы въ Пинскомъ повѣтѣ (№ 218); и, наконецъ, объ охранномъ листѣ или
глейтѣ, данномъ въ 1689 году королемъ Яномъ III Пинскому и Туровскому епи-
скопу Бѣлзору по поводу состоявшагося на него контумаційнаго декрета по частной
жалобѣ на него Вилькомирскаго войскаго Товянскаго.

Послѣ всего этого, что сказано нами выше о документахъ, вошедшихъ въ
этотъ отдѣлъ не ради своего юридическаго содержанія, а въ силу другихъ, нами
объясненныхъ, причинъ, мы считаемъ необходимымъ возвратиться къ тѣмъ двумъ
документамъ, которымъ мы придали внутренній юридическій интересъ. Сюда именно
относятся акты подъ №№ 172 (1588 г.) и 176 (1594 г.). Сущность перваго документа
заключается въ слѣдующемъ. Въ 1587 году помѣщикъ Тома (Томашъ) Рудомина
занялъ у помѣщика Новгородскаго повѣта Юрія Бокея (или Бокея-Даниславскаго)

2000 литов. копъ, въ каковой суммѣ заложилъ послѣднему 6 своихъ сель съ добавочными къ нимъ 50-ю лѣсными уволоками; для этого онъ далъ ему особый „заставный листъ“ или закладную запись съ такою оговоркою, что если бы на дѣлѣ не оказалось обозначеннаго въ листѣ количества земли, то онъ обязывается уплатить 1000 копъ заруки. Послѣ этой сдѣлки, когда Бокей дѣйствительно произвелъ повѣрку заложенной ему земли, оказался громадный недочетъ; вмѣсто 147 уволокъ оказалось всего 63. Дѣло пошло въ судъ. Бокей требовалъ уплаты себѣ неустойки, т. е. 1000 копъ заруки, а Рудомина вдругъ сталъ доказывать, что въ томъ мѣстѣ его закладной записи, гдѣ именно говорится о количествѣ уволокъ и зарукъ въ 1000 копъ сдѣлана въ позднѣйшее время *поддѣлка*, что въ *средины документа*, подъ которымъ онъ признаетъ *дѣйствительными—и собственную подпись и подпись своихъ свидѣтелей*, приписаны *четыре лишнія строки—две снизу и две сверху*. Бокей же доказывалъ, что поддѣлки нѣтъ, а Рудомина, желая уклониться отъ уплаты ему заруки, самъ *умышленно* выдалъ и считаетъ эти строки за поддѣльные. И пошло отсюда между обѣими спорными сторонами великое состязаніе объ этихъ четырехъ строкахъ: *о возможности или невозможности ихъ приписки, о томъ—даютъ-ли они право считать документъ дѣйствительнымъ или нѣтъ, когда подпись подъ нимъ признается дѣйствительною и т. дал. и т. дал.* — Обѣ стороны по этому поводу перебрали всѣ подходящія статьи Литовскаго статута. . . . Мы не считаемъ нужнымъ вдаваться въ дальнѣйшія подробности по этому предмету, предоставляя это дѣлать самому читателю. Замѣтимъ только отъ себя, что судъ отказалъ Бокею въ обвиненіи Рудомины въ уголовномъ преступленіи, т. е. *въ отреченіи отъ собственного дѣйствительнаго документа или объявленіи его поддѣльнымъ*, почему Бокей и апеллировалъ въ главный Литовскій трибуналъ, каковая аппелляція ему и была допущена судомъ.

Весь интересъ другаго юридическаго документа подъ № 176 заключается лишь въ томъ, что имъ указывается частный случай *смягченной уголовной кары*, къ какой въ 1594 году былъ присужденъ нѣкій шляхтичъ Станиславъ Яновичъ Мосеевичъ за поддѣлку трибунальнаго декрета *припиской*. Осужденный за этотъ проступокъ *на смерть*, онъ былъ помилованъ вслѣдствіе многихъ ходатайствъ высокопоставленныхъ лицъ, но съ тѣмъ однакожъ условіемъ, чтобы сначала въ *Росіенскомъ костелѣ* (въ Жомойтской землѣ произошла самая поддѣлка), а потомъ въ *Виленскомъ Свято-янскомъ и Евангелическомъ зборѣ*, во время воскреснаго полуденнаго богослуженія, онъ торжественно, *предъ всѣмъ народомъ* объявилъ о своемъ недостойномъ поступкѣ и объ исполненіи этого своего наказанія донесъ и записалъ въ *Виленскія гродскія книги*. Но смягченное это наказаніе однакожъ Мосеевичемъ не было исполнено, почему и послѣдовала на него въ судъ жалоба.

Теперь, послѣ обозрѣнія всѣхъ четырехъ отдѣловъ настоящаго VIII тома актовъ, намъ въ заключеніи остается сказать еще нѣсколько словъ о *двухъ прибавленіяхъ*.

Что касается документовъ, вошедшихъ въ *первое прибавленіе*, то они нами были разсортированы и, смотря по ихъ внутреннему содержанію, отнесены къ тому или другому отдѣлу актовъ. Исключеніе осталось только для одного документа подъ № 226 (1632 г.), о которомъ мы и хотимъ сказать нѣсколько словъ. Документъ этотъ носитъ названіе: „Пункты противъ злоупотребленій (*exorbitantiarum*), указанные и списанные въ порядкѣ законности сенаторами и властями государства для будущаго избирательнаго сейма.“ *) Пункты эти были составлены на основаніи заявленій нѣкоторыхъ коронныхъ и литовскихъ сеймовыхъ пословъ, и короннымъ при-масомъ, Гнѣзненскимъ архіепископомъ Яномъ Венжикомъ внесены въ депутатскую избу для принятія ихъ на предстоящемъ избирательномъ сеймѣ, послѣ смерти короля Сигизмунда III-го. Но такъ какъ значительное число депутатовъ рѣшительно отказалось какъ отъ самаго обсужденія, тѣмъ болѣе отъ приданія этимъ пунктамъ какого бы то ни было законодательнаго значенія, безъ предварительнаго ихъ обсужденія отдѣльно въ каждомъ воеводствѣ, то и было рѣшено на сеймѣ—оставить ихъ въ данномъ случаѣ безъ примѣненія и послѣдствій,—но, присовокупивъ къ нимъ сужденія о *мѣрахъ противудѣйствія или исправленія* (*remedia* — исцѣлительныя средства), для свѣдѣнія и обсужденія на будущихъ сеймикахъ внести ихъ въ Варшавскія гродскія книги, откуда, въ видѣ выписей, они могутъ быть распространены по всѣмъ воеводствамъ рѣчи-посполитой. Что же за симъ касается внутренняго достоинства этихъ „пунктовъ противъ злоупотребленій“, обнимающихъ по своему содержанію весь внутренній строй рѣчи-посполитой, то нѣкоторые изъ нихъ заключаютъ въ себѣ довольно много дѣльных предложеній, каковы напримѣръ: объ улучшеніяхъ въ способѣ отправленія сеймовъ (стр. 569); о составленіи и выдачѣ изъ Коронной королевской канцеляріи *на русскомъ языкѣ* документовъ для всѣхъ обывателей, живущихъ въ предѣлахъ *Литовскаго, Волынскаго и Брацлавскаго воеводствъ* („подъ опасеніемъ уничтоженія всякаго дѣла, которое бы кто взялъ изъ канцеляріи, писаное инымъ характеромъ,“ т. е. на другомъ языкѣ), для чего при вышепомянутой канцеляріи постоянно долженъ находится особый присяжный писарь, который бы это дѣло велъ и за нимъ слѣдилъ (стр. 583); о необходимости ограничить нѣкоторые права духовенства (стр. 589), и т. под. Но съ другой стороны въ этихъ же пунктахъ есть очень много предложеній, рассчитанныхъ и кло-

*) Указаніе на этотъ документъ мы имѣемъ въ засѣданіи Варшавскаго конвокаційнаго сейма отъ 16 Іюля 1632 года (См. *Voluntina Legum*, III Т., стр. 345).

нящихся къ тому, чтобы ограничить превышеніе королевской власти, какъ напр. при объявленіи войны и распоряженія военными силами и средствами (стр. 568, 569), и возвысить на дѣла государства вліяніе дворянства, очистивъ его предварительно отъ нѣкоторыхъ недостойныхъ элементовъ т. е. во-первыхъ путемъ прегражденія легкаго перехода всякому незаслуженному въ шляхетское сословіе (стр. 583), и во-вторыхъ устраненіемъ отъ участія въ сеймовыхъ дѣлахъ всякихъ подозрительныхъ, бывшихъ подъ судомъ и неоправдавшихъ правительственнаго довѣрія личностей, и т. под.

Что же за симъ касается *второго прибавленія* въ настоящемъ VIII томѣ актовъ, то мы имѣемъ въ немъ три документа: *Актъ Слуцкой конфедераціи отъ 20 Марта 1767 года, Заявленіе диссидентовъ Вел. кн. Литовскаго, сдѣланное ими въ Варшавѣ 3-го Декабря 1766 года, и, наконецъ, рѣчь Бѣлорусскаго архіепископа Георгія Конисскаго, произнесенную имъ предъ польскимъ королемъ Станиславомъ Августомъ, въ Варшавѣ, 27 Іюня 1765 года.* Документы эти сообщены Коммиссіи г. попечителемъ Виленскаго учебнаго округа, тайнымъ совѣтникомъ, *Николаемъ Александровичемъ Сергіевскимъ.* Выражая при семъ случаѣ Его Превосходительству свою искреннюю признательность за это приношеніе, Коммиссія думаетъ, что три эти документа обратятъ на себя заслуженное вниманіе русскихъ просвѣщенныхъ людей.

Фактъ существованія акта Слуцкой Конфедераціи и Варшавскаго Заявленія диссидентовъ ученымъ хорошо извѣстенъ. Но съ содержаніемъ этихъ важныхъ историческихъ документовъ, вѣроятно, большая часть русскихъ ученыхъ знакома только по тому упоминанію и весьма краткому извлеченію, которыя находятся у *Бантыша-Каменскаго*, въ его *Исторіи объ униі*, напечатанной въ Москвѣ 1805 г. *) О томъ же, чтобы эти документы до настоящаго времени — въ польскомъ подлинникѣ и съ русскимъ современнымъ переводомъ, въ цѣломъ своемъ объемѣ, были напечатаны въ какомъ либо русскомъ ученомъ сочиненіи или археографическомъ изданіи, намъ совершенно неизвѣстно. Ощутительный пробѣлъ этотъ въ нашей ученой литературѣ нынѣ восполненъ трудомъ Коммиссіи, которая, печатая польскій ихъ подлинникъ съ переводомъ на современный русскій языкъ, думаетъ тѣмъ сдѣлать значительную услугу отечественнымъ ученымъ. — Ознакомившись съ этими документами въ цѣломъ ихъ объемѣ, читатель увидитъ предъ собою подлинно мрачную картину скорби, въ которую были повержены православные и протестанскіе подданные бывшей рѣчи-посполитой вслѣдствіе тыхъ невѣроятныхъ притѣсненій, обидъ

*) Правда, Бантышъ-Каменскій въ своемъ сочиненіи (стр. 387.) замѣчаетъ, что печатный экземпляръ этихъ документовъ на французскомъ языкѣ хранится въ Московскомъ архивѣ Иностранной коллегіи; но экземпляръ этотъ, разумѣется, надо считать рѣдкостью наравнѣ съ рукописью, доступъ къ которому не всякому открытъ.

и поруганій, которыя они терпѣли только за одно—за вѣру своихъ отцевъ, за святыя убѣжденія своей совѣсти.

Что же за симъ необходимо сказать о рѣчи *) знаменитаго архипастыря и проповѣдника Георгія Конисскаго, то она, какъ великій образецъ современнаго краснорѣчія и столь же могущественное выраженіе открытой и смѣлой правды, сказанной въ лице самому королю Станиславу Августу, напечатана здѣсь съ тою цѣлю, чтобы дать читателю возможность познакомиться съ нею—во-первыхъ *въ современномъ ей польскомъ переводѣ*, а во-вторыхъ, и главнѣе, въ *современномъ намъ русскомъ переводѣ*. Полагаемъ при этомъ, что было бы излишне касаться здѣсь содержанія этого драгоцѣннаго историческаго документа; скажемъ только, что оно совершенно гармонируетъ съ тою мрачною и безотрадною картиною скорби и страданія, которыя изображены въ двухъ предыдущихъ документахъ.

И. Спрогисъ.

*) Она вмѣстѣ съ подлинникомъ напечатана у Бантыша-Каменскаго вся цѣликомъ; но ея русскій языкъ весьма устарѣлъ и потому вполне отчетливое пониманіе всей красоты и силы ея содержанія сдѣлалось нѣсколько затруднительнымъ для читателя настоящаго времени. (Впрочемъ рѣчь Конисскаго съ переводомъ на русскій языкъ напечатана въ „Собраніи сочиненій Георгія Конисскаго изд. І. Григоровичемъ Спб. 1861. ч. II стр. 130“).

I

АКТЫ ОТНОСЯЩИЕСЯ КЪ ИСТОРИИ ЗАПАДНО-РУССКОЙ ЦЕРКВИ.

1577 г.

Изъ связи № 4603, за 1588—1610 годы. Документъ № 8.

1. Мандатъ короля Стефана Баторія Виленскому старостѣ о воспрещеніи строить въ г. Вильнѣ храмы и школы для диссидентовъ (съ переводомъ на русскій языкъ).

Stephanus Dei gratia Rex Poloniae etc.
Magnifico Nicolao — capitaneo Vilenſi, cancellario magni ducatus Lithuaniae — capitaneo Borischoviensi etc. sincere nobis dilecto. Magnifice, sincere nobis dilecte! Detulit ad nos reverendus in Christo pater d. Valerianus, episcopus Vilenſis, quod quaedam domus seu curiae in civitate nostra Vilenſi adhuc emantur vel iam emptae sint, ut in illis vel novae scholae instituantur, vel delubra erigantur, vel caetus quidam extravagantes, et extra ordinarii cogantur. Id vero esset non solum contra iurisdictionem episcopi Vilenſis, ad quem cura delubrorum et scholarum pertinet, sed etiam multo magis contra auctoritatem nostram regiam, citra cuius consensum neque nova delubra, neque scholae erigi, neque caetus extraordinarii, praesertim in civitatibus nostris cogi, aut convocari possunt. Quomodo enim id cuique in nostris civitatibus licerit, cum nullus id etiam privatus in suis bonis ab alio fieri permittat? Quam ob rem praesentibus li-

Стефанъ Божією милостію король польскій и проч. Превосходительному Николаю *), Виленскому старостѣ, канцлеру великаго княжества Литовскаго, старостѣ Борисовскому. Превосходительный, искренно любимый нами! Донесъ намъ чтимый о Христѣ отецъ Валеріанъ, Виленскій епископъ, что нѣкоторые дома или дворцы въ городѣ нашемъ Вильнѣ покупаются, или уже куплены, съ тѣмъ, чтобы открывать въ нихъ новыя школы, или воздвигаются храмы (delubra) и учреждаются чуждыя и не установленныя нѣкоторыя общества (caetus). Это противорѣчитъ не только юрисдикціи Виленскаго епископа, которому принадлежит попечительство о храмахъ и школахъ, но еще болѣе нашей королевской власти, безъ согласія которой, ни новыя храмы, ни школы не могутъ быть строимы, ни устанавливаемы чуждыя и небывшія въ обыкновеніи собранія, особенно въ городахъ нашихъ. Какимъ образомъ можетъ быть это дозволено въ городахъ

*) Радивилу.

teris mandati nostri regii omnino inhibemus et interdicimus, ne quis cuiuscunque sit dignitatis et conditionis, vel privatim vel publice ullum novum delubrum, vel domum aut curiam ad scholas vel conventicula cogenda, in civitate nostra Vlnensi, extruat, vel extrui procuret, nec in extructis domibus scholas novas et caetus qualescunque extraordinarios constituat, sub paena amissionis seu privationis eiusmodi domorum, et praeterea sub paena decem millium sexagenarum pecuniae, monetae et numeri magni ducatus Lithuaniae, fisci nostro applicandarum. Quod mandatum et inhibitionem nostram volumus, ut sinceritas tua ad acta castrensia inscribi jubeat, et ut ad omnium notitiam veniat, publicare curet, ad publicandum brachio nostro regio pro munere suo, in absentia nostra contra quemlibet, qui contra illud aliquid ausus fuerit, toties quoties opus fuerit, executioni demandet, pacem inter dissidentes de religione conservando, et nihilominus nullam novam scholam vel delubrum, vel domum ad supra memorata exercitia et conventicula erigi vel constitui permittat, pro gratia nostra regia aliter non facturum. In praemissorum fidem praesentes, manu nostra subscripsimus, sigilloque nostro magni ducatus Lithuaniae consignare iussimus. Datum Wladislaviae, die XXVII Martii, anno Domini M. D. LXXVII. У того листа печать его королевской милости приписана, а подпись руки его королевское милости такъ: Stephanus Rex.

нашихъ, когда никакое, даже приватное, лице не дозволить этого въ своемъ имѣніи? И потому настоящимъ королевскимъ мандатомъ нашимъ возбраняемъ и воспрещаемъ, чтобы никто, какого бы онъ ни былъ достоинства и званія, не строилъ и не старался строить публично и приватно, никакого новаго храма, дома или двора для открытія школъ и собраній въ городѣ нашемъ—Вильнѣ, а въ построенныхъ домахъ не заводилъ школъ или какихъ нибудь не вошедшихъ въ обыкновеніе собраній, подъ штрафомъ утраты этихъ домовъ и сверхъ того уплаты въ казну нашу десяти тысячъ копѣ грошей монетою и счетомъ великаго княжества Литовскаго. Каковой мандатъ о воспрещеніи нашемъ мы желаемъ, чтобы вѣрность твоя приказала вписать въ городскіе акты и поставилась опубликовать для всеобщаго свѣдѣнія и заявить по обязанности своей королевскою нашею властію, въ отсутствіи нашемъ, каждому, чтобы вопреки сего дерзнуть что либо, всякій разъ, когда потребуетъ надобность исполненія, сохраняя миръ между диссидентами въ вѣрѣ, и тѣмъ не менѣе не позволяя воздвигать и учреждать никакой новой школы, храма или дома для вышеупомянутыхъ упражненій и сходбищъ, дѣйствуя не иначе для нашего благоволенія. Для удостовѣренія всего прописаннаго мы подписали этотъ листъ собственною рукою и велѣли приложить къ нему печать нашу великаго княжества Литовскаго. Дано во Владиславѣ, 27 Марта, лѣта Господня 1577. (Слѣдуетъ сусцѣтъ по русски).

1593 г.

Изъ связи № 4709, за 1588—1684 г. Документъ № 11.

2. Вводный актъ на домъ, проданный Павлу Девялтовскому священниками Пречестенской церкви въ Вильнѣ.

Я Юрій Плодницкій, возный повѣту Виленского, сознаваю тымъ моимъ квитомъ, ижъ маючи я на тотъ часъ при собѣ стороныю людей добрыхъ двухъ шляхтичовъ, землянь господарскихъ повѣту Виленского, пана Миколая Юрьевича а пана Войтъха Петровича, то пакъ року теперешнего тысяча пятьсотъ девятьдесять третего, мѣсеца Генвара двадцать третего дня, передо мною вознымъ и передъ тою стороною, при мнѣ будучою, протопопа и намѣстникъ Виленскій въ справахъ духовныхъ, отъ его милости отца митрополита будучи оставленный, отецъ Иванъ Парфеновичъ, а отецъ Малафей — священникъ церкви заложенъя светого Спаса Виленское и отецъ Леонтей Яковлевичъ — священникъ церкви Воскресенское Виленское и иные вси священники и крилошане церкви Соборное Виленское, заложенъя светое Пречистое Богородицы, водле листу добровольного опису своего, подали въ моцъ и въ держанье и поступили и завели на вѣчность его милости пану Павлу Девялтовскому — стольнику по-

вѣту воеводства Новгородского и малжонцѣ его милости пани Раинѣ Петровнѣ Маскевичовнѣ, домъ, который былъ на церковь соборную Виленскую заложенъя Пречистое Богородицы отписанъ, лежащій тутъ въ мѣстѣ Виленскомъ, идучи отъ замку ку Бернадыномъ, во всимъ тымъ, яко се тотъ домъ самъ въ собѣ маеть, яко ширей и достаточней около того тая продажа на томъ листѣ ихъ описана и доложона есть. А такъ его милость панъ Павелъ Девялтовскій и малжонка его милости тотъ домъ, водле купли своее, а продажи тыхъ священниковъ вышейпомененыхъ, заразомъ въ моцъ и во владность до рукъ своихъ передо мною вознымъ и передъ тою стороною взяли. И на то я возный сее сознатье мое ку записанью до книгъ даломъ на письмѣ его милости пану Девялтовскому и малжонцѣ его милости подъ моею властною печатью и подъ печатями тое стороны вышъменное, при мнѣ на тотъ часъ будучое. Писанъ у Вильни, року, мѣсеца и дня звышъ писаного.

1593 г.

Изъ книги Виленскаго градскаго суда № 4713, за 1593—1594 г., л. 432.

3. Продажная записъ на домъ въ г. Вильнѣ отъ Данила Ленчицкаго Войтеху Яцковскому, въ которой упоминается о церкви Покрова Пресв. Богородицы и Пречистенской.

Лѣта Божого Нароженья тысяча пятьсотъ девятьдесятъ третьего, мѣсеца Октября осьмнадцатаго дня. На врадѣ его королевское милости кгородскомъ воеводства Виленского, передъ нами врадниками кгородскими Виленскими, отъ ясне вельможного пана его милости пана Криштофа Радивиля, кнежати на Биржахъ, и зъ Дубинокъ, воеводы Виленского, гетмана найвышшого великого князства Литовского, старосты Солецкого, Урендовского, державцы Коконгавзского, на справы судовые воеводства Виленского высажонными, Миколаемъ Юрьевичомъ Зеновичомъ — подкоморимъ Опменскимъ, намѣстникомъ, Кгабрыелемъ Богдановичомъ Рыпинскимъ, судьей, а Шаснымъ Богуматкою — писаромъ, постановившисе очевисто Даниель Ленчицкій, мѣщанинъ и друкаръ мѣста здѣшняго Виленского, самъ добровольне ку записанью до книгъ кгородскихъ Виленскихъ созналъ тыми словы: ижъ онъ Даниель Ленчицкій продалъ и на вѣчность правомъ нестзовнымъ вѣкуистымъ спустилъ домъ свой власный, збудованный въ мѣстѣ здѣшнемъ Виленскомъ, на застѣнку пляцу ясневельможного пана его милости пана Костантина кнежати Острожского — воеводы Кіевского, за даниною и позволеньемъ его милости збудованный, лежацій на улицы Бернадынской, передомъ ку церкви светое

Пречистое, а боками зъ одное стороны подле церкви светое Покровы, а зъ другое стороны подле дому попа Ивановского, тыломъ ку Збору Виленскому, дому Горностаевского, ку улицы Замковой, Войтѣху Яцковскому и малжонцѣ его Катеринѣ Забреской, за певную суму пѣнезей, то есть, за сто копъ грошей личбы и монеты Литовское, имъ самымъ, дѣтемъ и потомкомъ ихъ, на которую тую продажу листъ свой вызнанный подъ печатью и съ подписомъ руки своею, такъ тежъ подъ печатями и съ подписомъ рукъ людей добрыхъ далъ, и передъ нами покладаючи просилъ, абы былъ до книгъ кгородскихъ Виленскихъ уписанъ. А такъ мы, врадъ, того устного и очевистого сознанья Даниеля Ленчицкого выслухавши, листу огледавши и его вычитавши и то ку вѣдомости и памети своей приуустивши, дали есьмо до книгъ кгородскихъ Виленскихъ уписать, который уписуючи слово отъ слова такъ се въ собѣ маеть:

Я Даниель Ленчицкій — мѣщанинъ и друкаръ мѣста Виленского, сознаваю тымъ моимъ власнымъ, добровольнымъ, вѣчистымъ записомъ, усимъ въ обещъ и каждому зъ особна, кому то будетъ належало вѣдати, або тотъ листъ мой читаючи слышети, теперешнимъ и на потомъ будучимъ, ижъ я вельми будучи а квалтовнѣ по-

требенъ пѣнезей, а въ моей пильной, а великой потребѣ моей, домъ мой власный, никому ничимъ не винный, ани заведенный, упередъ и теперь на всемъ свободный, въ мѣстѣ Виленскомъ за мои властные пѣнези и накладъ збудованный, на застѣнку и плацу ясне вельможного пана его милости пана Костантога княжати Острожского — воеводы Кіевского, за даниною и листомъ и позволеньемъ его княжатеи милости, лежацій на улицы Бернадынской, передомъ ку церкви светое Пречистое, а боками зъ одное стороны подле церкви светое Покровы, а зъ другое стороны подле дому попа Ивановского, а тыль его ку Збору Виленскому, дому Горностаевского, ку улицы Замковой, зо всемъ правомъ и належностями, такъ якомъ я самъ отъ его княжатеи милости, такъ же тежъ и за правомъ купли моей отъ Яна Денисовича на себе отъ часу давного держалъ и яко властности своее спокойне уживалъ, большъ не платечи николи до скарбу его княжачей милости, только копъ двѣ позему, продать есьми и вѣчнымъ правомъ поступиломъ и въ мощъ и вѣчное держанье отъ даты сего листу подалемъ, яко будованье того дому, такъ и каждую наименьшую рѣчь у немъ наимѣйшой рѣчи на себе невыимуючи, мѣщанину мѣста Виленского пану Войтѣхови Яцковскому и малжонцѣ его паней Катеринѣ Забреской, за певную суму пѣнезей, за грошей копъ сто личбы Литовское, которую помѣненую суму пѣнезей копъ сто грошей Литовскихъ, заразъ помененый панъ Войтѣхъ Яцковскій и зъ малжонкою своею панею Катериною Забрескою, заразъ теперь при написанью того листу моего вызнаного, вѣчистого, до рукъ моихъ мнѣ сполна отличивши отдали и заплатили. А я помененый Даниель Ленчицкій тую помененую суму копъ сто грошей до

рукъ моихъ принявши и сполна отличивши отъ помененныхъ особъ пана Войтѣха и малжонки его тое мое усе право, которое одно на тотъ домъ мой маю, вѣчне на пана Войтѣха Яцковского, малжонку и потомки его вливаю и зо всего се вѣчными часы вырекаю и наименьшее рѣчи на себе самого, ани потомки мои, ани жадного челоуѣка зъ близкихъ повиноватыхъ моихъ ничего не zostавую, и вольно вжо отдати, водлугъ того листу, пану Войтѣхови Яцковскому, панѣ малжонцѣ его и потомкомъ тотъ домъ помененый и все будованье и каждую наименьшую рѣчь у немъ ку своему налѣпшому пожитку, яко власность свою, вѣчистымъ правомъ, отъ мене набытую, продать, записать, дать, даровать и ку налѣпшому пожитку своему водлугъ уподобанья своего оборочать и шафовать, яко властностью своею. А я помененый Даниель, ани потомковъ мои и жаденъ челоуѣкъ съ повинныхъ и кривныхъ моихъ, вѣчными часы, яко до того дому, такъ и до наименьшой рѣчи у немъ ничего не маемъ и мочи не будемъ и вѣчне се вырекаемъ. А если бымъ я помененый Даниель Ленчицкій, препомневши того моего добровольного, вѣчистого листу запису, у томъ дому продажи моей вѣчистой, самъ черезъ себе особу свою, альбо потомки свои, альбо ли близкіе и повиноватые свои, альбо черезъ особу общую, або ли тежъ хто зъ стороны якую трудность, переказу, пану Войтѣхови Яцковскому, малжонцѣ и потомкомъ его, альбо тому, кому бы то онъ пустилъ, у томъ дому и въ наименьшой рѣчи у немъ чинилъ; тогда я самъ отъ особы своей у каждого ураду, на каждомъ мѣстцу, и отъ каждого челоуѣка маю и повиненъ буду пана Войтѣха и малжонку и потомки его и того, кому то онъ пустить, очищать и заступовать своимъ власнымъ накладомъ, подъ

зарукою ста копъ грошей Литовскихъ, а шкody и наклады на рѣченъе слова, окромъ вшелякого доводу и присеги, буду нагородить повиненъ. А што даю вольность себе до каждого ураду и права позвать, заказать, на рокъ на якій кольвекъ захочеть, хотя и не водлугъ права зложонный, на якій кольвекъ буду заказанъ, а у каждого ураду и на каждомъ мѣстцу, гдѣ одно панъ Войтѣхъ самъ захочеть и передъ каждымъ чоловѣкомъ, хочъ правне и неправне, во всемъ томъ маю и буду повиненъ пану Войтѣхови, малжонцѣ и потомкомъ его и каждому чоловѣку, кому то будетъ належало, тамъ же заразъ на томъ мѣстцу, гдѣ буду заказанъ, ничимъ, ани паномъ, ани хоробою, ани належностью ураду, причинами правными и неправными, се невымовляючи и ни якихъ оборонъ правныхъ невынайдуочи и згола ничимъ се не боронечи, усправедливитися, заруку, шкody и наклады заплатити, а у томъ всемъ и въ каждой наменьшой рѣчи каждому урадови вольность даю и симъ листомъ вѣчистымъ записомъ ствержаю, мощную, зуполную, а неотволочную на моей маетности власной, каждой отправу чинить, а въ недостатку маетности, тогда на особѣ моей, мене самого, водлугъ воли и уподобанья пана Войтѣха, жоны и потомковъ, и того, кому то будетъ належало, отправить, — и на томъ далъ тотъ мой доброволь-

ный вѣчистый листъ, записъ, пану Войтѣхови Яцковскому и малжонцѣ его паней Катеринѣ Забреской, зъ моею печатью и съ подписомъ власное руки моее; до которого для вѣры лѣпшое, просиломъ и о приложенъе печатей людей зацныхъ, ихъ милости пана Станислава Вонсовского — лѣсничого и подстаростего Волкиницкого, а пана Шимона Гораина — понамѣстника Виленского и пана Андрея Яновича, которые ихъ милость, того будучи добре свѣдоми, за устною и очевистою прозьбою моею до того моего листу печати свои приложити и руки свои подписати рачили. Писанъ у Вильни, року тысяча пятьсотъ девятьдесять третьего, мѣсеца Октября двадцатого дня. У того листу печатей притис-
 зеныхъ чотыры и подпись руки тыми
 словы: Daniel Łęczycki, ten mój list wiecz-
 sty moją własną ręką podpisałem. Za prozbą
 ustną, oczewistą pana Daniela Łenczyckie-
 go do tego listu pieczęć swą przyłożyłem
 i ręką podpisałem — Stanisław Wąsowski; за
 устною прозьбою особы вышменованое при
 печати своей руку подписалъ — Шимонъ
 Гораинъ рукою власною; Андрей Яно-
 вичъ власною рукою подписалъ. Которое
 тое добровольное устное и очевистое со-
 знанье Даниеля Ленчицкого и тотъ листъ
 за прозьбою его до книгъ кгородскихъ Ви-
 ленскихъ есть вписанъ.

1594 г.

Изъ книги Виленскаго градскаго суда № 4713, за 1593—1594 г., во второй половинѣ книги л. 78.

4. Продажная записъ на домъ въ городѣ Вильнѣ, принадлежащій церкви Пречистой Богородицы, служащая стольнику Павлу Деялтовскому.

Лѣта Божого Нароженья тысяча пять сотъ деветьдесятъ четвертого, мѣсеца Генваря петнадцатого дня. На рочкахъ кгородскихъ генваровыхъ, въ семь року теперь идучомъ, деветьдесятъ четвертомъ припалыхъ и судовне отправованыхъ, передъ нами врадниками кгородскими Виленскими, отъ ясневельможного пана его милости пана Криштофа Радивиля, княжати на Биржахъ, зъ Дубинокъ, воеводы Виленского, гетмана найвышшого великого князства Литовского, старосты Солецкого, Урендовского, державцы Коконгавзского, на справы судовые воеводства Виленского высажонными, Миколаемъ Юревичомъ Зеновичомъ, — намѣстникомъ, Кгабріелемъ Богдановичомъ Рыпинскимъ — судьею, а Щастнымъ Богуматкою — писаромъ, постановившисе очевисто протопопъ и намѣстникъ Виленскій, въ справахъ духовныхъ отъ его милости отца митрополита будучи заставленный, на име Иванъ Пархвеновичъ, а священникъ церкви заложенъя светого Спаса Виленского Малафей, а Леонтей Яковлевичъ — священникъ церкви Воскресенское Виленское, именемъ своимъ и именемъ всехъ священниковъ церкви соборное Виленское заложенъя светое Пречистое Богородицы, оповѣдали и ку вписанью до книгъ кгородскихъ Виленскихъ сознали тыми словами: ижъ они вси священники, будучи потребны пѣнезей, на розные потребности церкви

светое Пречистое, а не могучи ихъ ни отъ куль набыть, ино домъ свой власный, церковный, который небощица кнегини Яновая Свирская, пани Ганна Федоровна Рогозянка, сходечи зъ сего свѣта, остаточною волею своею на церковь соборную светую Пречистую описала, лежачій на рогу межи улицами съ одное стороны бокомъ идучи отъ замку ку Бернадыномъ, а зъ другое стороны отъ дому его милости пана Остафья Воловича до костела кляштора Бернадынского, концомъ до каменницы капитулы костела столечного светого Станислава, а другимъ бокомъ прилеглый ку пляцу олтаристы костела светого Яна, оный менованный домъ зо всимъ будованьемъ и съ пожитками, съ него приходячими, продали и правомъ неотзовнымъ, вѣкуистымъ пустили пану Павлу Деялтовскому, стольнику воеводства Новгородского, и малжонцъ его пани Раинѣ Петровнѣ Маскевичовнѣ, имъ самымъ, дѣтемъ и потомкомъ ихъ милости, за певную сумму пѣнезей, то есть, за чотырыста кошь грошей личбы и монеты Литовское, въ чемъ его пана Деялтовского и малжонку, дѣти и потомки ихъ милости упевняючи, листъ свой вызнанный продажный, подъ печатями и съ подписомъ рукъ своихъ и тежъ подъ печатями и съ подписомъ рукъ людей зацныхъ, дали и передъ нами врадомъ, тымъ очевистымъ сознаньемъ своимъ

признавши, просили, абы до книгъ кгородскихъ Виленскихъ уписанъ былъ. А такъ мы врадъ того устного сознанья менованныхъ священниковъ выслухавши и листу огледавши и вычитавши, дали, есмы его до книгъ уписать, который слово отъ слова такъ се въ собѣ маеть:

Я Иванъ Парфеновичъ — протопопъ и намѣстникъ Виленскій, въ справахъ духовныхъ отъ его милости отца митрополита будучи заставленный, я Малафей — священникъ церкви заложеня светого Спаса Виленского, а я Леонтей Яковлевичъ — священникъ церкви Воскресенское Виленское и мы вси священники церкви соборное Виленское, заложеня светое Причистое Богородицы, вси одностайне визнаваемъ сами на себе симъ нашимъ вѣчнымъ листомъ, всимъ воецъ и каждому зособна, кому то потреба будетъ вѣдати, што, который плацъ въ мѣстѣ Виленскомъ, который лежитъ на рогу межи улицами: съ одное стороны бокомъ, идучи отъ замку къ Бернадыномъ, а зъ другое стороны отъ дому его милости пана Остафея Воловича, до костела кляштора Бернадынского, концомъ до каменницы капитулы костела столечного светого Станислава Виленского, а другимъ бокомъ прилегъ къ пляцу на онъ часъ олтаристы костела светого Яна, (который) въ року прошломъ тысяча пятьсотъ семьдесятъ, мѣсеца Марца чотырнадцатого дня, пустила и подала пани Станиславовая Ленартовича Довгляловича — хоружина Виленская, Барбара Павловна, зъ сыномъ своимъ Миколоемъ Станиславовичомъ Ленартовича пану Ерониму Квилецкому, писару короля его милости скарбному, старостѣ Ясвонскому, и малжонцѣ его милости кнежнѣ Геленѣ Юрьевнѣ Боровской, отъ которого того пана Еронима Квилецкого и малжонки его тотъ домъ, плацъ, на

зборъ Виленскій Евангелицкій досталъ се, а потомъ тотъ плацъ старшіе зборовые Войтѣхъ Пирхала, Иванъ Домушевскій а Дзяно Зенобей, въ року прошломъ семьдесятъ пятомъ мѣсеца Іюня дванадцатого дня, на вѣчность продали пану Ганусу Фонляру молодшому, а панъ Ганусъ Фонляръ тотъ же домъ въ року прошломъ тысяча пятьсотъ осьмьдесятъ третемъ, мѣсеца Февраля первого дня продалъ на вѣчность паней Венцлавовой Жабиной — ротмистровой его королевское милости, паней Маринѣ Михаловнѣ, кнежнѣ Соколинской, которая тая пани Марина кнежна Соколинская, бывша пани Жабина, а теперешняя пани Юрьева Зеновичова, восполкъ зъ малжонкомъ своимъ паномъ Юрьемъ Яновичомъ Зеновичомъ на Мосару, тотъ домъ въ року прошломъ тысяча пятьсотъ осьмьдесятъ шостомъ, мѣсеца Генвара дванадцатого дня, за певную сумму пѣнезей, то есть за триста копъ грошей Литовскихъ кнегини Яновой Свирской, пани Ганнѣ Стефановнѣ Рогозянцѣ, на вѣчность продали и поступили. И будучи она кнегиня Яновая Свирская черезъ немалый часъ держачою того дому, которая сходечи зъ сего света, остаточною волею, тестаментомъ своимъ, тотъ домъ вышменованный, зъ будованьемъ всякимъ мурованнымъ и деревенымъ, и со всимъ на все, яко се въ собѣ маеть, на церковь соборную Виленскую светое Пречистое Богородицы записала, яко то есть ширей и достаточней на всихъ тыхъ записѣхъ, выписѣхъ владовыхъ и на тестаментѣхъ описано и доложено, который тотъ домъ съ пляцомъ вышменованнымъ часъ немалый мы на церковь соборную светое Пречистое держали и у моцы своей его мѣли. А такъ мы теперъ будучи потребны пѣнезей на розные потребы той церкви соборное све-

тое Пречистое, а не могли ни откуль инуль пѣнезей способити, за вѣдомостью и волею и позволеньемъ всехъ крилошанъ, братья наше тое церкви соборное, тотъ домъ и пляцъ вышъменованный зъ будованьемъ, такъ, яко се самъ въ собѣ въ границахъ и межахъ здавна и теперъ маеть, продали есмы обель вѣчно и ничимъ непорушно его милости пану Павлу Деялтовскому—стольнику повѣсту воеводства Новгородского и малжонцѣ его милости пани Раинѣ Петровнѣ Маскевичовнѣ, дѣтемъ, потомкомъ ихъ милости, за певную и до рукъ нашихъ отличоную взятую сумму пѣнезей, за чотырыста копъ грошей личбы и монеты великого князства Литовского, личечи въ каждый грошъ по десети пѣнезей бѣлыхъ, а въ копу по шестидесять грошей Литовскихъ. Якожъ отъ даты сего листу нашего тотъ домъ въ моцъ и въ держанье его милости пану Деялтовскому и малжонцѣ его милости подали и тому всякіе листы и твердости, которые на вѣчность того дому у насъ были, до рукъ его милости пану Деялтовскому и малжонцѣ его милости отдали. Мають ихъ милости, а по нихъ дѣти и потомки, або тотъ, кому бы тое право по животѣ ихъ милости служило, або отъ ихъ милости записано было, тотъ домъ держати и вживати, розширити и яко властности своее на вѣчные часы уживати и кому хочечи отдати, даровати, замѣнити, продати и водлугъ воли и уподобанья своего тымъ шафovati. А мы сами и некоторая зъ насъ персона порозну, также и иншіе протопопове и священники, по насъ будущіе, не маемъ и не будемъ мочи въ тотъ домъ уступовати, также въ держанью и въ уживанью держачому того дому некоторое и намѣйшее переказы чинити не маемъ. А если быхъ мы сами, а по насъ хто иншій и тые, ко-

торые бы по насъ на мѣстцахъ нашихъ были, держачому того дому трудность и переказу якую учинили и въ чемъ коль-векъ сесь листъ нашъ нарушили и его не выполнили, тогда маемъ и будемъ повинни, одинъ другимъ неборовечисе, ани вымвляючисе, у кожного права и суду, гдѣ се тая справа приточить, своимъ власнымъ накладомъ тотъ домъ очищать, боронить и заступовати. А если быхмо мы сами, такъ и тые, которые бы по насъ на мѣстцахъ были и зостали, того дому его милости пану Деялтовскому, малжонцѣ, дѣтемъ и потомкомъ ихъ милости, а отъ того, хто бы тотъ домъ держаль, у кожного права очищать и боронить не хотѣли, и не очистили, тогда вся тая сума пѣнезей чотырыста копъ грошей Литовскихъ, держачому того дому зе скарбу тое церкви соборное светое Пречистое Богородицы отдана и заплачона быти маеть. И на то дали есмы его милости пану Павлу Деялтовскому и малжонцѣ его милости сесь нашъ листъ добровольный описъ, подъ нашими печатями и съ подписами рукъ нашихъ. А на твердость сего нашего листу, за очевистою а устною прозьбою нашою, къ сему нашему листу, будучи сей продажи наше добре вѣдоми, печати свои приложили и руки подписали ихъ милость зацные панове, его милость панъ Малхеръ Песткевичъ — писарь земскій Виленскій, его милость панъ Лукашъ Мамоничъ — скарбный великого князства Литовского, староста Дисненскій, а панъ Миколай Бонакъ — земенинъ господарскій повѣсту Виленского. Писанъ у Вильни, лѣта Божого Нароженья тысяча пятьсотъ девятьдесятъ четвертого, мѣсеца Генваря пятнадцатого дня. У того листу печатей притисненыхъ шесть и подпись рукъ тыми словы: Иванъ Парфеновичъ — протопопъ Виленскій, влас-

на рука; Малафей Сидоровичъ—рука власная; Леонтей Якововичъ—свещенникъ Воскресенскій, власная рука; Мальхеръ Петкевичъ, рука власная; Лукашъ Мамоничъ, власна. Ustnie proszony pieczętarz Mikołaj

Вонак гѣка swą. Якожъ тое добровольное устное и очевистое сознанье и тотъ листъ за прозьбою ихъ до книгъ кгородскихъ Виленскихъ есть вписанъ.

1594 г.

Изъ связки № 4709. за 1594—1604 годы. Документъ № 4.

Ж. Реестръ описанія двора и грунтовъ имѣнія Судервъ, переданнаго Виленскому Свято-Троицкому Братству на учрежденіе греческо-славянской школы.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча петьсотъ девятьдесятъ четвертого, мѣсяца Декабра третего дня.

Реестръ списанья двора, будованья и всихъ кгрунтовъ имѣнья вельможного пана, его милости князя Александра Полубенского—каштеляна Новгородского и малжонки его милости княгини Зофеи Юрьевны княжны Гольшанское, прозываемого Судервей, въ повѣтъ Виленскомъ лежачого, яко хоромъ того помененого двора, будованья зъ самымъ селищомъ дворнымъ, огородовъ овощовыхъ, погноевъ, поль оромыхъ и неоромыхъ, лѣсовъ, зарослей, сѣножатей и всѣхъ кгрунтовъ ку тому имѣнью Судервскому въ обрубѣ, границахъ старожитныхъ певныхъ, за стѣнами и копцами певными, также и за границами кгрунтовъ помененныхъ, лѣсовъ, зарослей и сѣножатей, врочищомъ описанныхъ, на своихъ мѣстцахъ лежащихъ, ку тому имѣнью прислухающихъ, отъ его милости князя Александра Полубенского и отъ малжонки его милости княгини Зофеи Юрьевны,

княжны Гольшанское, Братству церковному Виленскому храма светя и живоначальныя Троицы на колеумъ школь науки письма кгрецкого словенского въ моцъ, въ владзу, въ опатрность, въ оборону и шафуюнокъ вольный братіи Братства помененого вѣчными часы наданого и черезъ служебника его милости, на имя Григорья Лобана, передо мною вознымъ повѣту Виленского Яномъ Доминиковичомъ и передъ стороною шляхтою, на той справѣ при мнѣ будучою, паномъ Григорьемъ Тишковичомъ, а паномъ Миколаемъ Ключковскимъ, обославши черезъ мене возного сусѣдовъ околичныхъ ку завоженью и зафанью кгрунтовъ, ку тому имѣнью Судервскому прислухающихъ, поданого и заведеного. Напервей: того имѣнья Судервского дворъ часть заметомъ и жердями огороженный; въ томъ дворѣ хоромины будучое будованья старого опалого, то есть, ворота въ тотъ дворъ уѣздные, подле воротъ въ дворѣ гридни съ примномъ, старые, соломою крытые; домъ кгонтами побива-

ный, старый подь однимъ покрывемъ, свѣтлицъ три зъ сѣньми и съ коморою одною, съ которыхъ двѣ свѣтлицы безъ печей и безъ оконъ, безъ дверей и безъ ушаковъ, стайня рублена одна, невеликая, хлѣвъ рубленый для быдла, тежъ невеликій, клѣтка малая одна, свиронъ съ подклѣтомъ, зъ кганками около ~~крантами~~ побивашый, новонаправленный, лазня за дворомъ у пастовнику, гумно старое зъ осетью, озередовъ, переплотовъ, петнадцать жита на зиму, на рокъ деветьдесятъ пятый, при завоженью кгрунтовъ, повѣдано, засѣяного тридцать двѣ бочки. Притомъ же дворъ подданныхъ новоосаженныхъ два у двоухъ подворьяхъ на имя Юрей Стаселевичъ а Павелъ Стаселевичъ. Кгрунты того имѣнья Судервского пашные, оремые и неоремые, лѣсы и заросли, въ обрубѣ, въ межахъ и границахъ лежаціе, починаются смѣною и концами отъ кгрунтовъ Буйвидишскихъ, то есть: отъ конца старого нарожного, отъ пята самое, который копецъ лежитъ въ заросли въ лознику, зъ Вильна до того дворца Судервского ѣдучи, за Глинищомъ по правой руцѣ, въ лѣсѣ, а отъ того конца, межи лозою лежачого, граница и стѣна тыхъ кгрунтовъ идетъ черезъ дорогу, которая зъ Вильна идетъ до двора пана Влошковаго, ажъ подъ гай великій березовый и ку тому дворцу братскому належацій, прозываемый Шарковъ, до конца, подъ тымъ гаемъ лежачого, а отъ того конца и врочища Шаркова черезъ рѣчку Рандаупью, мимо ройста мшариные. Зъ другое стороны отъ тое поменное дороги, зъ Вильна до дворца идучое, по лѣвой руцѣ обрубъ тыхъ кгрунтовъ Судервскихъ и стѣна починается отъ того первшого конца, вышепоменного въ лознику, врочищомъ черезъ другій копецъ, который есть у Глинищи и черезъ

дорогу, впродъ мененую, подлѣ кгрунтовъ тежъ Буйвидійскихъ, ажъ до пята конца тежъ нарожного, а отъ того конца до врочища Вынимку, черезъ дорогу Шиланскую, до конца прозываемого въ Ожиркопахъ, а отъ Ожиркоповъ стѣна тыхъ кгрунтовъ идетъ концами черезъ Могилицы Буйвидишскія, за дорогою Шиланскою, до камня, на болотѣ лежачого, а черезъ тоежъ болото и засе черезъ туюжъ дорогу Шиланскую до конца и до межи, при той дорожѣ лежачого. Граница и межа тыхъ кгрунтовъ идетъ до врочища Петрышекъ, кгрунтовъ, лѣсовъ и зарослей спольныхъ того дворца Судервского зъ кгрунтами его милости пана Волменского, а отъ Петрышокъ граница идетъ тыхъ кгрунтовъ по за болотью при кгрунтѣ пана Волменского до кгрунтовъ тогожъ дворца Судервскихъ, врочищомъ до Можейковщизны, а отъ Можейковщизны до лѣсовъ и сѣножатей тогожъ дворца Судервского, врочищомъ до Колодезя, а отъ Колодезя засъ мимо ройства, альбо мшарня до рѣчки вышепоменное Рандаупья. На томъ мѣсцу замыкаются кгрунты дворца вышепоменного Судервского, въ обрубѣ лежаціе, въ томъ помененомъ обрубѣ и самъ тотъ дворецъ Судервскій зъ кгрунтами пашными, лѣсами, сѣножатями и зарослями лежитъ. Тамъ же за тымъ обрубомъ, за рѣчкою Рандоупею, черезъ лѣсъ немалый дерева посполитого, который тежъ до того дворца Судервского вышепоменного налжитъ, межи кгрунтами и лѣсами розныхъ пановъ, тесами и межами певными ограничоный, также и на розныхъ мѣстцахъ за тымъ обрубомъ кгрунты застѣнковые пашные, заросли и сѣножати, до того дворца Судервского прислухаючіе. То все, яко се выше поменило, тотъ панъ Григорей Лобанъ, именемъ его милости князя пана

своего и княгини, малжонки его милости, водлугъ листу ихъ милости даровного, съ преречонымъ дворцемъ Судервскимъ Братству церковному Виленскому православіа Греческого завель, подалъ и поступилъ на вѣчные часы, передо мною вознымъ и стороною, при мнѣ на тотъ часъ будучю. Тамъ же на тотъ часъ оный панъ Григорій Лобанъ, при подаванью и завоженью того дворца и кгрунтовъ помененыхъ, завель и оказалъ тымъ старшимъ братскимъ передо мною, вознымъ и стороною, кгрунты тогожъ имѣнья Судервского, отъ его милости князя Полубенского и отъ княгини малжонки его милости, Братству дарованого, которые гдѣ и на которомъ мѣстцу и вочищу перво сего помѣроу уволки имѣнья Буйвидійского, еще за небощика славное памети пана Радивила—воеводы Виленского, суть забраны и на которомъ мѣстцу за то отмѣну кгрунтами имѣнья Будивишского отъ его милости пана Радивила до имѣнья Судерви его милости князю Полубенскому есть дано, а меновите: на першомъ мѣстцу на вочищу Кгукгакавня поля бочокъ на двадцать и сѣножати возовъ на тридцать, кгрунту двора Судервского, имѣница его милости князя Полубенского, занято, уволки Будивишскіе, а за то отмѣну дано кгрунтами Будивишскими земли и селище Балнудевского, которое прилегло ку кгрунтомъ князя Полубенского, а концомъ къ гаю березовому, прозываемому Шаркапылвы, на другомъ мѣстцу ку полю князя Полубенского вочищомъ Утковщинъ поле зъ селищомъ бочокъ на петнадцать, также зъ сѣножатыми подле дороги, вдуци до мѣста Виленского, на которомъ селищи двѣ груши стоятъ, и колодезь подле дороги тое поле Утковщину и селище зъ сѣножатыми занято у волоки Будивишскіе, а за то двор-

цови Судервскому отмѣну дано за сѣбною Будивискою ку кгрунтомъ князя Полубенского поле—называемое Садовщину, подле стодолица князя Полубенского, за дорогою подле земель тогожъ князя Полубенского, къ лѣсу, а должини до груши, которая стояла межи межами тогожъ князя Полубенского подла дороги, которая дорога идетъ отъ Кравзупъ до Будивишского. Тамъ же у кутъ подле тое груши пришло поле тогожъ князя Полубенского, тогда тотъ конецъ нивы мужика поповского Станюлевича на бочку заняли у застѣнокъ князю Полубенскому волочники пана Радивиловы, а тому Станюловичу за то дали отмѣною лѣсу подле ихъ же кгрунту за рѣчкою Рандоупью, прозываемого урочищомъ Алековщина и поле тогожъ Болундя, за рѣчкою Рандоупою, на бочокъ пять. Третью землю князя Полубенского отъ дворца Судервского заняли волочники пана Радивиловы сѣножатеи возовъ на десять, а нивы оремое бочекъ на пять, которые кгрунты лежатъ подъ дворомъ Будивискимъ, прозываемы вочищомъ Деделевичина. За тые кгрунты, то есть, за сѣножати дано отмѣною сѣножати возовъ на три, подле кгрунту Кравчуновъ, за дорогою Шилинскою, вочищомъ Жиркупы, которые кгрунты границю обложены и копцами окопаны, также и тесами вколо назначены, то есть: служебникъ его милости князя Полубенского, помененый панъ Григорей Лобанъ, все достаточне списавши и сесь реестръ подъ печатью своею и подъ печатью моею возного и подъ печатьми тежъ стороны вышейписаное, при мнѣ возномъ на тотъ часъ будучое, далъ Братству церковному Виленскому Св. Троицы набоженства руского. Писанъ въ Судервляхъ, року, мѣсеца и дня вышейпомененого. У того квиту печатей притисненыхъ

четыре и подписи рукъ теми словы: Григорій Матвѣевичъ Лобанъ, слуга его милости князя Полубенского, рукою власною. (Печатей съ кустодіями четыре). Миколай Ключковскій, рукою власною; Григорей Тишковичъ, рукою власною.

1595 г.

Изъ связки № 4630, за 1595 г. Документъ № 9.

6. Донесеніе вознаго о томъ, что онъ положилъ свои позвы возлѣ русской церкви Св. Ивана, на Малой улицѣ, въ Коптевскомъ домѣ).

Року теперешнего тысяча пятьсотъ девятьдесять пятого, мѣсяца Апрѣля десятого дня у понедѣлокъ, я возный воеводства Виленского Размусъ Яновичъ, маючи при собѣ стороною людей добрыхъ шляхту, пана Яна Сантовта, а пана Петра Скрибовского, подалъ есми позвы земскіе воеводства Виленского въ жалобѣ его милости пана Лукаша Коптя, дворенина его королевское милости, подле римара у мѣстѣ Виленскомъ мѣшкающого, Станислава Лошака, о двѣ части дому Коптевского въ мѣстѣ Виленскомъ, на улицы Малой, которая зъ Великой улицы до Збору идетъ, противъ церкви русское светого Ивана, подлѣ каменницы Амброжія Радвана, аптекаря Виленского лежащей, а положилемъ тые позвы въ томъ же дому и на томъ пляцу вышепомененомъ на окнѣ у въ

избѣ, немазанные и нескробанные, въ датѣ и во всемъ згодливые и передъ стороною скорикгованные; и ознакомили есми и обволалъ о положенію тыхъ позвовъ челяди, у томъ дому будучой, и рокъ ку праву обудвумъ сторонамъ становитися подлугъ позву, на которыхъ то ширей и достаточней описано и доложено есть, обудвумъ сторонамъ черезъ квиты свои зложилъ есми. И на томъ далъ сесь мой квитъ зъ моею печатью и зъ печатями шляхты, стороною при мнѣ будучою. Писанъ у Вильни, даты вышепомененое.

Документъ этотъ помѣщается по той причинѣ, что въ немъ находится прямое указаніе на существованіе въ Вильнѣ церкви Св. Ивана, отъ которой не осталось теперь никакихъ предметныхъ памятниковъ.

1595 г.

Изъ связи № 4667, за 1579—1595 г. Документъ № 1.

7. Донесеніе вознаго о сдѣланномъ имъ допросѣ Виленскому православному духовенству, почему оно не совершаетъ богослуженія въ своихъ церквахъ.

Я Петръ Юрьевичъ Новоша, возный господарскій воеводства и повѣту Виленского, сознаваю то тымъ моимъ квитомъ: ижъ въ року теперъ идучомъ деветдесять пятимъ, дня сегодняшнего, мѣсеца Сентябра первого дня, маючи я при собѣ стороною людей добрыхъ, двухъ шляхтичовъ, пана Размуса Яновича Кимбара, а пана Андрея Поляновского, ходилъ есми съ панами радцами мѣста Виленского рочными Рускими, а меновите: съ паномъ Ильею Исайковичомъ, а паномъ Грегорьемъ Федоровичомъ, до церкви Руское соборное Виленское, названное светое Пречистое, и тамъ дей, кгда есмы пришли въ церковь, нашли есмы въ церкви соборной протопопу Виленского отца Ивана Парфировича и священника Воскресенского Леонтея и священника Спаского Малафея и священника Роского Демьяна, священника Пятницкого Федора, священника Ивановского Омеляна, а Василья а Ивана дяконовъ соборныхъ, тамъ же при мнѣ возномъ и при сторонѣ людей добрыхъ, вышеименованныхъ, при мнѣ будучихъ, вышеименованные панове радцы пытали отца протопопу и всехъ священниковъ и дяконовъ и мовили до нихъ тыми словами: ижъ дей дня сегодняшнего въ пятницу, а звлаща въ день постный, въ которые дни люде завжды звывли заживать набоженствъ своихъ, ведле повинности своее христіанское,

а ваша милость, отче протопопо, со всеми священниками соборными Виленскими, въ той головной церкви соборной и по всехъ иншихъ церквахъ окрестныхъ Виленскихъ, дня сегодняшнего службы божьи не служили и не отправовали и ведле часовъ замѣрныхъ ку службамъ божьимъ въ звонны церковные звонить не казали, што намъ есть всимъ зъ немалымъ подивеньемъ, же вы повинности своей священнической не чините досыть, зачымъ и фала божья и богомолье за доброе здоровье и fortunное панованье его королевской милости, нашего милостивого пана и ихъ милости пановъ радъ и всего народу христіанского перестало. На которое таковое запытанье пановъ радець рочныхъ, отецъ протопопа со всеми священниками соборными, вышеименованными, передо мною вознымъ и стороною шляхтою вышеименованою, при мнѣ будучою, паномъ радцомъ, отказали тыми словами: ижъ дей мы ведля повинности наше священническое были и естесмы готови отправовати фалу милого Бога и за здоровье его королевской милости, нашего милостивого пана, Бога милостивого просити, такъ въ той церкви соборной, яко и по церквахъ иншихъ окрестныхъ всехъ, нижи дей Отець митрополить дня вчорайшого прислалъ до насъ всехъ священниковъ мѣста Виленского листъ свой отвороный и подалъ намъ воз-

ный здѣшній Виленскій Янъ Косинскій, зъ стороною шляхтою и зъ слугою его милости отца митрополита, меновите, позовъ, по всехъ насъ писанный, розказуючи намъ всимъ, абысьмо передъ его милостью, отъ поданья того позву, въ Новогородку за шесть недѣль становилисе, а до того часу бысьмы нїякихъ справъ, священничеству нашему належачихъ, не отправовали и службъ Божихъ не служили и въ церквахъ Божихъ не пѣли. Якожъ при томъ своемъ отказѣ тымъ же паномъ радцомъ, при мнѣ возномъ и при сторонѣ шляхтѣ тотъ позовъ имъ поданный оказали и читати дали, и копію зъ него списавши, слово въ слово, паномъ радцомъ дали. Которая тая копия тамъ же въ церкви передо мною вознымъ и стороною шляхтою, при мнѣ въ тотъ часъ будучою, паномъ радцомъ даная, съ тымъ позвомъ скорикгована есть и такъ се въ собѣ маеть:

Волею Божею Михаилъ, архіепископъ-митрополитъ Кіевскій и Галицкій и всея Росіи, богомольцомъ господарскимъ, протопопъ и намѣстнику моему Виленскому Ивану Парфеновичу, Леонтею Воскресенскому, Малафѣю Спаскому, Демьяну Роскому, (Федору) Пятницкому, Омеляну Ивановскому, Василью и Ивану, дьякономъ церковнымъ соборнымъ Пречистое Богородицы Виленскимъ! Маемъ вѣдомость, якобыте возрушаючи покой посполитый, сихъ часовъ збунтовавшись спольне съ нѣкоторыми мѣщаны Виленскими противъ насъ, пастыра своего, протестаціи дѣлаете, подписуетеся на насъ быти противными, што вамъ, яко духовнымъ, окромъ воли нашего пастырства, чинити не было належало. Если васъ страхъ якій зашолъ, яко намъ дано справу, же церкви печатати хотѣли, жичили бысьмо собѣ на то истотне видѣти, для

чого, будучи заведены, вы смѣли есте вѣжиться противъ намъ, протожъ мы зъ зверхности нашего пастырства симъ листомъ позовнымъ вамъ всимъ приказуемъ, абы ся есте о то передъ нами и судомъ нашимъ духовнымъ становили на столицы нашей въ Новогородку, отъ поданья вамъ сего нашего позву недѣли за шесть, то што будетъ вамъ задано отъ инстикгатора нашего, отказовали и усправедливили; а до того часу, нижъ ся намъ съ того своволенства справите, абы есте не смѣли петрахля на выю свою вскладати и нїякихъ дѣлъ священническихъ отправовати, подъ тяготою, вѣчнымъ отлученьемъ и клятвою неразрѣшною. Писанъ въ Новогородку, року отъ Божого Нароженья тысяча пятьсотъ девяностъ пятого, мѣсеца Августа дванадцатого дня. Въ тое копіи подписъ руки писмомъ рускимъ тыми словами: Григорій—протонотарій митрополии Кіевское до священниковъ Виленскихъ.

По вычитанью того позву, отецъ протопопа со всеми священниками то мовили: ижъ деймы не смѣемъ и не можемъ, будучи тымъ позвомъ заложоны, такъ въ церкви соборной, яко и въ церквахъ окрестныхъ фалы Божой отправовати и служить и въ звонъ казать звонить, за доброе здоровье его королевское милости, нашего милостивого пана, Бога просить. Што все панове радцы мною вознымъ и стороною шляхтою вышеименованою, при мнѣ въ тотъ часъ будучою, освѣтчили. Якожъ я возный, будучи при той справѣ, штомъ слышалъ и чого будучи добре вѣдомъ, то все, на сесь мой квитъ списавши, подъ печатью своею и подъ печатями стороны шляхты, вышеименованное, при мнѣ будучое, ку записанью до книгъ кгородскихъ Виленскихъ даломъ. У того квити печатей притисненыхъ три.

— 18 —

Которое-жъ сознанье возного вышейменованого и тотъ квитъ его до книгъ кгородскихъ Виленскихъ есть уписанъ.

Року Божого Нароженя 4748 (1595), мѣсеца Сентебра (2) дня.

1595 г.

Изъ связки № 4667, за 1578—1595 г. Документъ № 2.

8. Допесеніе вознаго о сдѣланномъ имъ запросѣ проповѣдникамъ Св. Троицкаго монастыря: почему они въ своихъ проповѣдяхъ злословили митрополита и ратмановъ?

Я Янъ Миколаевичъ Косенскій — возный воеводства и повѣту Виленского, визнаваю тымъ моимъ квитомъ, ижъ въ року теперъ идучомъ девяностъ пятомъ, мѣсеца Сентябра четвертого дня, маючи я при собѣ сторону людей добрыхъ, шляхтичовъ двухъ, пана Размуса Яновича Кимбара, а пана Войтеха Юрковского, ходилъ есьми до дому брацкого Троецкого, до казнодеи брацкихъ школьныхъ, зъ дьякономъ соборнымъ Виленскимъ Иваномъ и зъ панами радцами рочными рускими, съ паномъ Ильею Исаковичомъ и съ паномъ Григорьемъ Федоровичомъ, въ справѣ закону Руского, а меновите: панове радцы и отецъ дьяконъ соборный мовили казнодеемъ брацкимъ, то есть священнику Василью Чорному и Стефану Зинанни: ижъ дей есте дня вчорашнего, въ недѣлю, въ церкви светое Троицы, такъ на заутрени, яко и на Божей службѣ, неслухне и непристойне предъ народомъ людскимъ отца митрополита, старшого пастыра своего, также пановъ бурмистровъ и радець невинне и непристойне и не-

слушне всюди подавали, яко бы они, кгволи отцу митрополиту, змовившисе съ протопопою и намѣстникомъ его Виленскимъ, мѣли вамъ заказати, абысте вы слова божого въ церкви не проповѣдали, которого дей есьмо заказу вамъ не чинили и до васъ не посылали. И тотъ же отецъ Иванъ дьяконъ соборный мовилъ: ачъ дей я былъ дня вчорашнаго до васъ посланъ отъ отца протопопы, але не съ тымъ, абыхъ мѣлъ вамъ заказовати проповѣдати слова божого, только съ такимъ напомниманьемъ, абысте при повѣданью слова божого въ церкви, его милости отцу митрополиту и старшимъ своимъ духовнымъ не злоречили и подъ тымъ часомъ абысте межи людьми бунтовъ и затрвоженя ніякого не чинили. Але дей, ты пане Стефане казнодея, дня вчорашнего, въ недѣлю рано, посылались до священниковъ соборныхъ, до каждого зъ особна, двухъ своихъ дьяковъ школьныхъ, розказуючи священникамъ соборнымъ всимъ, подъ неякою виною незвычайю, подкладаючи на каждого священника вины пятьдесятъ копъ грошей Литов-

скихъ, абы они вси листу и позву, отъ его милости отца митрополита имъ пода- ного, не слухали, а службы Божое въ цер- квахъ окрестныхъ и въ церкви соборной служили и отправовали. На то Стефанъ казнодея, передо мною вознымъ и стороною шляхтою, при мнѣ будучою, отцу дьякону отказалъ: Ижемъ дей я тыхъ дьяконовъ школьныхъ съ тымъ до священниковъ со- борныхъ дня вчерашнего не посылалъ и о томъ не вѣдаю; але дей отецъ протопо- па и вси священники соборные мусятъ намъ того душе приплатить не только пятьдесятъ копѣ грошей, але сто копѣ гро-

шей, же они отъ насъ отступуютъ и ми- трополюта слухаютъ, о што зъ ними за- разъ правне чинити почати мусимъ. Чого всего я возный, будучи вѣдомъ, и што ес- ми будучи въ той справѣ слышалъ, то все, на сесѣ мой квити списавши, подъ пе- чатью моею и съ подписомъ руки моею и подъ печатями стороны шляхты, вышей- менованое, при мнѣ въ тотъ часъ будучое, ку записанью до книгъ кгородскихъ Ви- ленскихъ даломъ. Писанъ у Вильни, року, мѣсеца и дня вышейпомененого. Jan Ko- siński, wozny—ręka swą.

1595 г.

Изъ связки № 4667, за 1578—1579 г. Документъ № 3 и 4.

9. Жалоба священника Виленской Рождественской церкви Пресв. Богородицы, что на предмѣстьѣ Россѣ, Дементія Добринскаго на протопопа Пречистенскаго собора и ратушныя власти русской лавицы по поводу отнятія и закрытія ими вышеномянутаго церкви, насильственного забранія церковнаго имущества и устраненія его самого отъ священнической должности. По сему предмету здѣсь же находится посвидѣтельство- ваніе вознаго и протестъ православныхъ Рождественскихъ прихожанъ.

Лѣта Божого Нароженья 4445 (1595), мѣсеца Декабря 4 (4) дня.

Пришодши до враду его королевское милости кгородского воеводства Виленского, до мене Миколая Юрьевича Зеновьевича — подкоморого Ошменского, намѣстника Ви- ленского, священникъ Виленскій право- славія греческого, церкви Рожества Пре- чистое Богородицы, на предмѣстью Вилен- скомъ, на Россѣ стоячее, отецъ Дементіянъ Добринскій, оповѣдалъ и обтяжливѣ жало-

валъ о томъ: ижъ дей што часовъ недав- ныхъ за распространеньемъ слуху въ народѣ христіанскомъ о отщепенствѣ митрополи- та и владыкъ закону греческого въ пан- ствахъ его королевское милости господа- ра нашего милостивого, въ Коронѣ поль- ской и великомъ княжествѣ Литовскомъ, которые, кромѣ жадного синоду и поразу- мѣнья народу христіанского, скрыте и по- таемне, сами одни межи собою уковавши, отъ благословенства светѣйшихъ пасты-

ровъ своихъ и вселенскихъ патріарховъ кгрецкихъ отступивши, подь благословенство папежа Римского и подь календарь, отъ него новозмышленный поддалися, онъ, помененый священникъ Роскій, посполъ зъ другими товарищи своими, священниками Виленскими, въ часъ постерегаючи того, абы потомъ и ихъ, яко невѣдомыхъ, съ паствами словесныхъ овецъ имъ врученныхъ, до тогожъ отщепенства своего помененные владыки не приволокали, еще перво сего на таковое отступленіе ихъ не зезволяючи и оныхъ, которые бы явными отступниками показались, за пастыровъ признавати не хотячи, протестаціи свои тутъ до владу кгородского Виленского внесли. А потомъ кгда дей отецъ митрополитъ листъ свой неблагословенскій прислалъ, того священника Роского отъ всѣхъ дѣйствъ церковныхъ отлучаючи, ни для чого иного, только ижъ дей съ священниками Виленскими братскими, порозумѣваючи, его за пастыра признавати не хотять; тогда и на онъ часъ оный священникъ Роскій, посполъ зъ другими священниками братскими (на которыхъ тежъ дей оный митрополитъ неповинныхъ, але тежъ по сердцу, кромъ жадного права, неблагословенство прислалъ) отказали и до книгъ урадовыхъ ку записанью подали, слухати его въ томъ не хотячи, до того часу, ажъ се имъ самъ отецъ митрополитъ, синодъ духовный собравши, передъ всею церковью справить съ помененого отщепенства, на него пописаного, беручи собѣ на помочъ у статутѣ правъ духовныхъ двѣ правила: шестьдесятъ осьмое и сто тридцать четвертое Карфагенского собора, гдѣ пишеть: Причетникъ естли мнимаетъ, ижъ есть не по правдѣ отъ епископа своего отлученъ, тогда передъ соборомъ отсудитися маеть, а свѣцкій урадь летити его не маеть.

Также если епископъ причины, еще на причетника не досвѣтчивши, отлучить отъ церкви, самъ отлученъ быти маеть; кгдажъ, яко опѣваетъ правило четвертое седьмого вселенского собора: не подобаетъ епископу по своихъ страстехъ никого отлучати; и пятоенадцать правило первого и второго собора Константинопольского, который въ церкви апостольской учить: если нѣкоторые отступать отъ нѣкоего епископа не для иного грѣху, але за ересь его, таковыя чести достойны суть, яко православныя. Што дей ширей и досточней въ тыхъ протестаціяхъ ихъ есть описано. То пакъ дей дня нынѣшняго у понедѣлокъ, порану, мѣсеца Декабра четвертого дня, року девятьдесятъ пятого, еще предъ днемъ могло быти за годину, протопопа и намѣстникъ митрополю Виленской Іоанъ Парфеновичъ а писарь рускій мѣстскій Виленскій ратушный панъ Иванъ Андреевичъ, съ помочниками своими, пришедшими до него священника Роского, до дому его, казали ему церковь отомкнути, менечи быти для нѣкоторыхъ справъ духовныхъ. Который дей кгдамъ церковь отомкнулъ, тоды дей тые преречоныя протопопа и панъ Иванъ писарь ратушный Виленскій, нѣтъ вѣдома за чѣмъ росказаньемъ, скарбъ церковный съ тое церкви его почали брати, и взяли дей келихъ серебряный, крестъ серебряный, евангеліе на престольное оправное въ ризы; съ которымъ дей кгда оный священникъ Роскій того скарбу давати не хотячи, крестъ серебряный до себе былъ взять, тогда дей они квалтомъ оного священника тамже у церкви шарпати почавши и крестъ зъ рукъ отъ него моцно квалтомъ отняли и тотъ дей скарбъ его церковный моцно квалтомъ съ церкви обравши и церковь замкомъ своимъ замкнувши, прочъ отышли.

А потомъ дей повторе тогожъ дня вышей-помененого, у понедѣлокъ, райцы два мѣста Виленского, лавицы руское, панъ Григорей Печонскій а панъ Илья Исаковичъ, пришедши тую церковь его на Росѣ запечатовали. И такъ дей кромъ жадное вины, не судивши его, безправнѣ отъ церкви Божое отлучили и хвалу Божую затворили и увесь народъ христіанскій парафіи его, ку великому затрвоженію привели, надъ законъ Божій и правила свѣтыхъ отецъ, гдѣ пишеть третего собора помѣстного, иже въ Гангрѣ, правило пятое: Естьли хто учить пріобидити домъ Божій, рекше церковь, пріобидити и не радити о ней, ни собиратися въ ней на гѣніе во время молитвы, да будетъ проклятъ. Протожъ немалую въ томъ кривдѣ церкви Божой и собѣ священникъ Роскій быти мѣнечи, просилъ о возного на запытанье протопопы и намѣстника митропольего Виленского, также бурмистровъ и радець мѣста Виленского лавицы руское: зъ якихъ причинъ они таковой кѣвалтъ церкви Божой и ему безправне учинили? Я ему на то зъ ураду придалъ возного господарского повѣту Виленского Яна Косинского, который на той справѣ бывши и тогожъ року деветьдесять пятого мѣсеца Декабра четвертого дня, до враду пришедши, очевистого въ той справѣ сознанья своего квити, подъ печатью своею и съ подписомъ руки своее, также подъ печатми шляхты, стороною при немъ будучое, ку записанью до книгъ кгородскихъ Виленскихъ далъ въ тые слова писанный:

Я Янъ Косинскій, возный господарскій повѣту Виленского, сознаваю симъ моимъ квитомъ, ижъ я, маючи при собѣ сторону людей добрыхъ, шляхту, пана Миколая Петриманского а пана Юрѣя Яновича, былъ есьми на справѣ священника Роского Ви-

ленского, отца Дементіяна Добринского, зъ стороны побранья скарбовъ зъ церкви его и замкенья и запечатованья тое церкви черезъ протопопу и намѣстника Виленского митропольего и черезъ урядъ мѣстскій ратушный Виленскій лавицы руское. Якожъ кгда дня оногдашнего, мѣсеца Декабра пятого, во второкъ, року деветьдесять пятого, кгда тотъ священникъ Роскій, отецъ Дементіанъ, со мною вознымъ и стороною вышейпоменею приподши тутъ у мѣстѣ Виленскомъ, до протопопы и намѣстника митропольего Виленского, Юанна Парфеновича, въ домъ его при церкви перенесенья святаго Николы, и пыталъ того протопопы: для которое дей причины и за чѣмъ росказаньемъ таковой кѣвалтъ церкви Божой есте учинили, скарбы съ церкви Божое побрали и церковь замкнули и запечатовали, хвалу Божую есте затворили и мене дей, кромъ жадное вины, не судивши мене, безправне отъ церкви Божое есте отлучили, надъ законъ Божій и права наши духовные? На то преречоный протопопа повѣдилъ: пойдете дей до бурмистровъ и радець мѣста Виленского лавицы руское, до братства ихъ, кгда они схажки свои мѣвають, тамъ же дей и я пойду и зъ ними посполь вамъ на то откажемъ. И кгда есьмо заразь до пановъ бурмистровъ и радець мѣста Виленского лавицы руское, до братства ихъ помененого, пришли, отецъ Дементіанъ, священникъ Роскій Виленскій, въ тыежъ слова, яко и до протопопы, мовилъ. Будучи тежъ тамъ и протопопѣ зъ ними посполь, пыталъ пановъ бурмистровъ и радець русскихъ: для которое дей причины вана милость, кромъ жадного права, никоторое слушное вины на мене не показавши и мене дей не судивши, ани правомъ не переконавши, отъ церкви Божое отлучили, скарбы церков-

ные мощно-квально съ церкви Роское, гдѣ я настоятелемъ и служителемъ поставленъ, побрали, церковь замкнули и запечатовали, и хвалу Божую затворили, и народъ хрестіянскій парашей его до стрвоженья привели, надъ законъ Божій и права церковные? На то панове бурмистрове и радцы помененные передо мною вознымъ и стороною отказали: теперъ дей на то тобѣ, отче, ничего не отказуемъ, але дей завтра на письмѣ отказъ тобѣ черезъ вознаго дамо, бо дей писара на тотъ часъ при собѣ не маемъ. И за тымъ прочъ отъ нихъ отошодши, за оказаньемъ одного священника, видѣлъ есьми я возный церковь его на Росѣ замкненую и запечатованую. А потомъ на завтрее, мѣсеца Декабря шостого дня, писарь мѣстскій ратушный Виленскій рускій, панъ Иванъ Андреевичъ, отъ пановъ бурмистровъ и радець помененный отказъ въ той справѣ вышейписаной, на письмѣ по руску, до рукъ мене возного, Яна Косинского, подалъ тыми словами: На запытанье священника бывшаго Виленскаго Роского, Дементія Ильяшевича Добринского, ихъ милость панове бурмистрове, радцы и лавники мѣста Виленского, стороны закону греческого, при мнѣ, возномъ повѣту Виленского, Яну Косинскомъ, и при двухъ шляхтичахъ, при пану Миколаю Петриманскомъ а пану Юрью Яновичу, повѣдили тыми словами: ижъ дей мы, яко урядники того мѣста Виленского, отъ королей ихъ милости зешлыхъ и отъ теперешнего короля его милости, нашего милостивого пана, будучи упривильеваными, а маючи вси церкви Виленскіе отъ королей ихъ милости собѣ въ дозоръ и опатренье и подаванье наше поручовные, водлугъ привильевъ королей ихъ милости, которые, посполъ зъ его милостью отцомъ митрополитомъ, або зъ намѣстникомъ его милости

протопопоу и иными священниками Виленскими соборовыми, людемъ духовнымъ, добрымъ, цнотливымъ, умѣтнымъ и богобойнымъ, подаемъ, также тѣжъ и отъ тыхъ, которые бы при тыхъ церквахъ Роскихъ непристойне и неслупне ся справовали, также весполъ и зъ священниками соборовыми, отбирати маемъ,—то, въ порученію и моцы нашей вradoвой и съ повинности наше вradoвое, въ каждый рокъ вси церкви описуемъ и догледаемъ, абы вси скарбы и наданья людскія, старыя и новыя, при церкви впале зоставали; якожъ дня вчорашнего, кгда есьми въ той церкви Роской, водле старого попису, речей церковныхъ посполъ зъ отцемъ протопопоу перегледали, и обачили есьмо то, ижъ за держанья того священника Дементія Добринского не мало речей церковныхъ, ему, ведле давного попису повѣренныхъ, не доставаесть, и крестъ церковный сребный подъ сукнею и за пазушкою у того священника отецъ протопопа, которого скрыяннаго, съ церкви вынести и на пожитокъ свой обернути хотѣлъ, отнялъ; и постерегаючи, абы большее шкoды тая церковь Божья не поносила, сребро церковное до схованья безпечнѣйшого, до скарбу церкви соборное, до часу есьмо взяли, и церковь Роскую своимъ замкомъ замкнуть и запечатовать казали, до того часу, покуль ся отецъ Дементіянъ и тые вси речи, которыхъ недоставаесть, намъ, яко сторожомъ у правѣ своемъ духовномъ, усправедливится. Которое сее сознанье мое я возный далъ есьми ку записанью до книгъ кгородскихъ Виленскихъ съ печатью моею. и съ подписомъ руки моею по польску, и съ печатями шляхты стороны вышейпомененное. Писанъ у Вильни. *(Слѣдуетъ подпись вознаго по польски и приложены три печати).*

При которомъ сознанью вознаго, тутъ

же будучи очевисто передъ владомъ кгородскимъ Виленскимъ не малое множество людей православія кгреческого, обывателей мѣста его королевское милости Виленского, оповѣдали ся съ тымъ: ижъ дей тыхъ недавныхъ часовъ его милость отецъ митрополитъ вынесъ и тутъ на врадѣ активованы суть листы съ канцлерей его королевское милости, нашего милостивого пана, за даньемъ sprawy его королевской милости, яко быхъ мы, отца митрополита слухать не хочечи, бунты нѣякіе чинить и церкви Божіе печатовать мѣли, чого дей, яко есѣмо николи не чинили, такъ о томъ ани мыслить не хочемъ, абысьми якіе бунты чинити, альбо церкви Божіе печатовать мѣли; але дей теперь явне ся то показало, же самъ же отецъ митрополитъ, черезъ протопону и намѣстника своего, посполъ съ урадомъ мѣстскимъ Виленскимъ лавицы русское, съ церквей Божіихъ скарбы забирають, поповъ кромъ жадное слупное вины, надъ законъ Божій и права

духовные, не судивши ихъ, отъ церквей отлучаютъ, церкви замыкають и печатуютъ, и хвалу Божую затворяють, и до немалого затрвоженья народъ христіанскій приводятъ. А мы дей, если митрополита слухати не хочемъ, ино дей то чинимъ для того, ижъ отецъ митрополитъ благословенство старшихъ пастыровъ своихъ светѣйшихъ патріарховъ кгреческихъ, зъ иными владыками своими, отступилъ и подъ благословенство папежа Римского поддался. Прото дей, якось мы ся перво сего протестовали, такъ и теперь съ тымъ ся освѣтчаемъ, ижъ митрополита теперешнего до того часу за пастыра мѣти не хочемъ, покуль его милость, водлугъ повинности своею, соборъ духовный зложить, и себе передъ всею церковью съ того отщепенства очистить.—О што просили, абы то все до книгъ кгородскихъ Виленскихъ было записано, што все есть до книгъ записано.

1596 г.

Изъ связи № 4658, за 1601 г. Докум. № 16.

10. Мандатъ короля Сигизмунда III старшинамъ Виленскаго Свято-Троицкаго монастыря о явкѣ ихъ въ королевскій судъ для разсмотрѣнія документовъ на право владѣнія домами, принадлежащими Виленскому Свято-Духовскому братству.

Жикгимонтъ третій, Божею милостью король польскій, великій князь Литовскій и пр. Старшимъ братьи братства церковного заложенія святыя Троицы монастыра Руского, въ мѣстѣ нашемъ Виленскомъ,

тымъ, которые въ семъ году девяностъ шестомъ въ томъ братствѣ старшими суть, альбо еще будутъ, таже и инымъ поданнымъ нашимъ мѣщаномъ Виленскимъ, а зъгола всей братьи до той церкви упис-

нымъ. Жаловали намъ войтъ, бурмистры, райцы и лавники мѣста нашего Виленского о то, штожь дей нѣкоторые особы братья ваши, маючи отъ васъ злеценъе, въ року прошломъ а (1000) пятьсотъ девяностъ второмъ, мѣсеца Декабра девятого дня, у Варшавѣ, въ невѣдомости дей ихъ, утекшисе въ томъ до насъ господара, одержали есте у насъ противко правомъ, привилеямъ и вольностямъ ихъ мѣстскимъ, отъ предковъ нашихъ, королей ихъ милости польскихъ и великихъ князей Литовскихъ, наданныхъ и отъ насъ подтвержденныхъ, привилей, данину нашу, на нѣкоторые вольности и артикулы, въ томъ привилею описанные, на домъ въ мѣстѣ нашемъ Виленскомъ, прозываемый Гамшеевскій, каменицу, муромъ и деревомъ побудованую, у ловчого нашего великого княжества Литовского урожного Яна Нарушовича на вѣчность купленную, а другій домъ, также муромъ и деревомъ побудованный, оба два спольне на братство церковное заложенъя светое Троицы отъ мѣщанина Виленского Якова Койдановича наданный, въ мѣстѣ нашемъ Виленскомъ, идучи зъ рынку до Острого браны, по лѣвой руцѣ, въ певныхъ границахъ, межи домами—зъ одное стороны дому бывшее Филиповое Шимковичовое, а теперешнее Яковое Завишиное Настазіи Тризнянки, а зъ другое стороны подле дому дѣтей змерлого Богдана Папковича, Витеблянина, споломъ лежащіе, и на иншіе дома, такъ купленные, яко и рознымъ правомъ набытые, а нѣкоторыхъ еще, ку уближенъю таковымъ же вольностямъ ихъ, набываєте, водлугъ которого того права своего не только штобысте повинность звыклую мѣстскую, которую, зъ давныхъ часовъ въ тыхъ домахъ мѣшкаючи, на врадъ мѣстскій, на ратушъ, заровно зъ иншими мѣщанами, подъ правомъ мѣстскимъ мѣшкаю-

чими и для оздобы на потребы того мѣста Виленского выдавати и положити мѣли, але дей укрываючи и уходячи оное и надъ то выламуючися зъ юриздикціи, присуду и влады владу мѣстского, такъ сами особы, которые старшими въ томъ братствѣ въ каждый годъ зоставають, яко и розные люди, зъ наймовъ въ тыхъ домахъ братскихъ мѣшкаючи, владу ихъ мѣстскому послушни быти и никому ништо зъ тыхъ домовъ, за заказы владовыми, передъ владомъ ихъ засланяючися тымъ привилеємъ вольностью, отъ насъ на тое братство наданою, на судъ нашъ господарскій отзываетеся, а имъ усправедливяти не хочете, въ чомъ се не малое уближенъе правомъ и вольностямъ ихъ также уменьшенъе, знищенъе пожитковъ мѣстскихъ и шкода великая дѣеть. А ижъ о розознанъе привилеєвъ нашихъ намъ судити и узнавати належитъ, про то хочемъ мѣти и приказуемъ вамъ, штобы есте за симъ позвомъ нашимъ передъ нами господаремъ тамъ, гдѣ дастъ Богъ на тотъ часъ дворомъ нашимъ щастливе будемъ сѣли въ панствѣ нашемъ великомъ князствѣ Литовскомъ, отъ подачи альбо положенъя сего позву нашего, за чотыри недѣли, а если въ Корунѣ польской, за осьмь недѣль, сами стали и въ томъ се во всемъ на жалобу ихъ, которая вамъ часу права ширей и достаточней преложена будетъ, засъ на року завитомъ усправедливили. Писанъ у Краковѣ, лѣта Божого Нароженъя тысяча пятьсотъ девятьдесятъ шостого, мѣсеца Генваря двадцать четвертого дня. У того мандату печать его королевское милости и подпись руки писарское тыми словы: Матеѣ Война писаръ, и написъ возного тыми словы:

Roku 1596, Marca 6 dnia, ja Jerzy Kłodnicki, wozny powiatu Wileńskiego, mając ja przy sobie stronę ludzi dobrych

dwóch szlachciców, pana Daniela Nowickiego a pana Stanisława Chondzińskiego, położyłem mandat iego królewskiej mości starszey braci Bractwa cerkiewnego, założenia świętej Trócy manastyra Ruskiego w mieście Wileńskim, tym, którzy w tym roku dziewięćdziesiąt szóstym w tém Bractwie starszemi są, albo będą, także y inszym poddanym iego królewskiej mości mieszczanom Wileńskim, do tego Bractwa upisnym, w żalobie wóyty, burmistrzów, radziec, ławników miasta Wileńskiego, w domu, w mieście Wileńskim leżącym, przezywaiącym Homszeiowskim, w kamienicy murowaney... y o drugi dom, wedla tegoż domu, murem y drzewem pobudowany, to... nieposłuszeństwo z tych domów kamienic do sądu y prawa magdeburskiego Wileńskiego, iako o tym szerzey podostatku żaloba ich w tych mandaciech iest opisana y določona, za którzymi temi mandaty, przez mię woznego rok obiema stronami iest złożon y oznaymion, — stanowić się przed iego królewską mością od położenia tego mandatu, iесли w wielkim księstwie Litewskim — za cztery niedzieli, a iесли w Koronie polskiej — za ośm niedziel, ten mandat, nieskrobany, niemazany, w dacie we wszem zgodliwy, y słowo w słowo z przeciwnym mandatem przed tą stroną szlachtą skorigowany y gospodarzowi tego domu oznaymiłem y okazałem ten

mandat. Jerzy Kłodnicki, wozny ręką swą. А на боку того мандату написано тѣмъ же словами: Anno 1596, dnia 24 Maja. Strony obiedwie, powodowa przez pana Iwana Andrzeiowicza — pisarza pozwana przez pana Karpia Łazarewicza y Żdana Wasilowicza, umocowanych, sprawę tę dobrowolnie sobie odłożyli do wyścia blisko przyszey limitacyi, aby w mieście ugode czynili, którey iесли nie uczynią, będą mieć rok za tem że pozwem naybliższych sądach iego królewskiej mości. Maciey Borzymiński. Roku 1597, Octobra 14 dnia za pierwszym wolanem pozwany stroną P...wała Wodowicz. Anno Domini 1598, die XVI May, Warszawie 12 actio incidit limitationem causarum Magdeburgensium magni ducatus Lithuaniae. Stanislaus Ukulski.... Warszawie 1599 r., 11 Martii za pilnością obudwu stron y za zezwoleniem spólnem wzięta y odłożona iest sprawa ta do przyszey limitacyey. Gabriel Woyna — podkanclerzy. Anno 1601, dnia 17 Febr. ten pozew odłożony za zezwoleniem stron do drugiego przyszego seymu da Pan Bóg, y roku strony pilnować nie maia. Absolon consentit. Григорей Федоровичъ. Zezwala Bened. Ros N. subscripsit. Который тотъ мандатъ, черезъ мѣщанъ Виленскихъ Братства церковного Светого Духа покладаны, до книгъ кгродскихъ Виленскихъ есть уписанъ.

1597 г.

Изъ связи № 4593, за 1597 г. Докум. № 8.

11. Жалоба Кіевскаго митрополита Михайла Рогозы и причта Виленскаго Пречистенскаго собора на Виленскаго подкоморія и писаря в. кн. Литовскаго Николая Ясенскаго, по поводу насильственнаго завладѣнія замѣнною церковною землею, въ имѣніи Шешолахъ.

Лѣта Божого Нароженья 4643 (1597), мѣсеца Марца 3 (9) дня.

На врадѣ его королевской милости кгородскомъ воеводства Виленскаго передо мною Станиславомъ Пукштою Клявзкейловичомъ — хоружимъ Волковыскимъ, намѣстникомъ Виленскимъ, жаловалъ и оповѣдалъ враникъ въ Бозѣ велебного отца Михайла Рогозы, архіепископа, митрополита Кіевскаго, Галицкаго и всея Руси, имѣнья его милости Шешольскаго церковнаго двора Онтокграбостскаго, въ повѣтѣ Виленскомъ лежачого, панъ Григорей Тишковичъ-Бузича именемъ его милости митрополита, пана своего, и именемъ всихъ крылопанъ его милости соборное церкви пресветое Богородицы въ столечномъ мѣстѣ Виленскомъ, на пана Яна Миколая Ясенскаго, писаря его королевской милости великаго князства Литовскаго, подкоморого земли Белонское, о томъ, штожь дей року теперешнего 4643 (1597) сегожь мѣсеца Марца осьмого дня, въ небытности на тотъ часъ въ томъ имѣньи самого отца митрополита его милости, панъ Миколай Ясенскій, подкоморій земли Виленское, нѣтъ вѣдома за што, безвинне, а знать умыслне самъ звазвившися на его милость отца митрополита Кіевскаго и наславши mocno

квалтомъ многихъ слугъ и бояръ своихъ имѣнья своего Шешольскаго, въ повѣтѣ Виленскомъ лежачого, а мяновите — Яна Юрьевича Вольмянскаго, Андрея Богдановича, Войтеха Каспоровича, Юрія Александровича, Федора Русина, которыхъ на тотъ часъ узнати могли, учинивши межи тыми слугами и боярьми своими до того квалтовного насланья своего за старшого помочника, вознаго повѣту Виленскаго Станислава Жоравскаго и иныхъ многихъ помочниковъ ку нимъ придавши, которыхъ слугъ и бояръ своихъ и тыхъ помочниковъ, ку тымъ слугамъ и бояромъ своимъ на помочь приданныхъ, его милость панъ подкоморій Виленскій самъ добре знаетъ имена и назвиска, якъ зъ нихъ котораго зовуть, лѣпей вѣдаетъ, на властныя села его милости митропольскаго имѣнья Шешольскаго, церковнаго, въ обрубѣ Ловмянскомъ и въ обрубѣ Дойневъ, въ повѣтѣ Виленскомъ лежачихъ; которые дей обрубывъ кгрунтовъ вышейпомененыхъ панъ Миколай Ясенскій отцу митрополиту и крылопаномъ соборное церкви Виленское въ одмѣну далъ и пустилъ вѣчностью за кгрунты ихъ милости Олянскіе тогожь имѣнья Шешольскаго церковнаго, обваровавши дей тую замѣну свою обрубывъ помененыхъ листомъ

добровольнымъ записомъ своимъ, ничимъ ся у нихъ не уступовати, подъ зарукою на сторону въ томъ порушоную двухъ тысячей копъ грошей личбы Литовское, яко тая справа на листѣ его милости пана подкоморого Виленскаго ширей есть описана. То пакъ дей того помененого року и дню панъ Миколай Ясенскій, подкоморій Виленскій, не дбаючи на тотъ листъ добровольный, запись свой, и заруку, въ немъ описаную, за тымъ квалтовнымъ насланьемъ своимъ черезъ тыхъ слугъ и бояръ своихъ и черезъ помочниковъ ку нимъ приданныхъ, тые помененные села въ обрубѣ Дольныхъ семь служобъ, людьми осѣлыхъ, въ обрубѣ Ловмянскомъ одинадцать служобъ, людьми осѣлыхъ, въ обрубѣ Сычунахъ двѣ службы, людьми осѣлыхъ, ку тому село, прозываемое Бернутаы, пять служобъ людьми осѣлыхъ, и боярина панцернаго, на име Якуба Михниковича, и двухъ бояровъ путныхъ—Михала а Винца Ринкгелевъ, тыхъ усихъ подданныхъ квалтовне и безправне забралъ и отнялъ, а отца митрополита и крылошанъ его милости соборное церкви Виленское зъ спокойнаго держанья и уживанья квалтовне выбилъ, и, примушаючи ихъ боемъ и везеньемъ своимъ, подачки пенезьми, житомъ и овсами у тыхъ подданныхъ митропольихъ бралъ, то есть: у

Буты Петровича взялъ пенезьми готовыми двѣ копѣ грошей, жита бочку, овса три бочки; у Матея Рыбѣяна пенезьми готовыми взялъ двѣ копѣ грошей, жита бочку, овса три бочки; у Гринга Швинтадоня взялъ двѣ копѣ грошей, жита бочку, овса три бочки; зъ дому Станислава Петровича, тивуна митропольего, двери выбивши у клѣти, взяли жита бочку, пшеницы бочку, овса три бочки; у отчима Тивунового у Войтюля взялъ двѣ копѣ грошей; у Михала и Винца Ринкгелевъ, бояръ путныхъ, взяли двѣ копѣ грошей, овса двѣ бочки; у Якуба Михниковича взяли овса двѣ бочки и кордъ, и иныхъ дей шкодъ подданнымъ митропольимъ починили не мало, которыхъ на сесь часъ списати не могли. Якожъ и возный повѣту Виленского Размусъ Яновичъ, того будучи добре въ той справѣ свѣдомъ, ставши очевисто на врадѣ въ семъ же року девятьдесятъ осьмомъ, мѣсяца Апрѣля въ (12) дня, сознание свое устное вызналъ и того сознания своего квити подъ печатью своею и тежъ подъ печатьми стороны шляхты ку записанью до книгъ кгородскихъ Виленскихъ подалъ. (Слѣдуетъ посвидѣтельствовање вознаго, которое за повтореніемъ того же, что изложено въ настоящей жалобѣ, здѣсь не приводится).

1597 г.

Изъ связи № 4593, за 1592—1598 г. Документъ № 11.

12. Посвидѣтельствоваіе вознаго о поновостроящейся русской церкви въ г. Вильнѣ, на Воловичовскомъ плацѣ, безъ надлежащаго разрѣшенія со стороны городскихъ властей, по повелѣнію Берестейской воеводицы Зеновичевой и Смоленской воеводицы Абрамовичовой.

Я Петръ Юрьевичъ Новоша, возный повѣсту Виленского, сознаваю тымъ моимъ квитомъ, ижъ въ року теперь идучомъ тысеца пятьсотъ деветьдесять семомъ, мѣсеца Марта семнадцатого дня, маючи я возный при собѣ стороною людей добрыхъ, двоухъ шляхтичовъ—пана Миколая Лазоровича а пана Станислава Яновича, за ужитьемъ ихъ милости пановъ бурмистровъ, радець и лавниковъ закону греческого, ходиломъ съ паномъ Остафьемъ Максимовичомъ Боровикомъ на плацъ ихъ милости пановъ Воловичовъ ку запытанью: хто бы розказаль тую церковь будовати? пыталъ предо мною вознымъ старшого дойлиды Матвея Полочанина, который такъ повѣдилъ: Ижъ я будую за розказаньемъ и накладомъ ихъ милости паней—ее милости пани воеводиное Берестейское, панее Зеновичовое, такъ тежъ и ее милости панее воеводиное Смо-

ленское, панее Абрамовичовое; такъ тежъ и муралія пытали, Яна Войтеховича, который въ тыежъ слова повѣдилъ, якъ дойлида. Што панъ Остафей Боровикъ—радца Виленскій, самъ зъ особы своее, и именемъ всихъ пановъ бурмистровъ, радець и лавниковъ Виленскихъ, стороны закону греческого, набоженства руского мною вознымъ и стороною тыми добрыми людьми шляхтою, которые при мнѣ были, освѣдчилъ и и оповѣдалъ, ижъ тую церковь новую на томъ плацу ихъ милости пановъ Воловичовъ будують безъ позволенья и вѣдомости владу мѣстского стороны руское, о чемъ они вѣдати хочуть. Якожъ я возный то все, штомъ слышалъ зъ obu сторонъ и штомъ видѣлъ, далъ есьми тотъ мой квити ку признанью до книгъ владовыхъ кгородскихъ зъ печатью моею и зъ печатьми тыхъ двоухъ шляхтичовъ.

1598 г.

Изъ связи № 4593, за 1592—1598 годы. Документъ № 15.

13. Показанія свидѣтелей—шляхты и Виленскихъ мѣщанъ по дѣлу о нападеніи студентовъ Виленскаго іезуитскаго коллегіума на Свято-Духовскій монастырь.

Року 44^{ти} (1598), мѣсеца Апрѣля кѣ (25) дня.

Въ субботу великую, то есть, предъ недѣлю Великоденною водле старого календару, князь *) Геліяшевичъ, плебанъ, который есть на сей рокъ депутатомъ у трибуналѣ, приполъ до колеуму русскаго, до отца Никифора чернца девятого на впокои просто зъ множествомъ студентовъ, которыхъ было около пятьдесятъ, и почаль ся самъ вдавати зъ отцемъ Никифоромъ въ диспутациі, а зъ студентовъ еденъ Антоній Десераній заразъ почоль вадитися и фукати на Фирса Ольшевскаго—педактога, который за сыномъ его милости князя Окгинскаго, подкоморого Троцкаго, до школы ходить. А отъ тамтоля тотъ плебанъ и зъ тыми всѣми студентами въ субботу, предъ заходомъ слонца за двѣ години, шли до братской церкви, у которой великіе двери южъ были заперты, але они вошли до притвора и презъ малый олтарь до великого, всѣ ходячи гордо презъ царскія двери по олтареву и по всей церкви, гдѣ у насъ простому человѣку не годится входить. Тамъ же на великомъ престолѣ евангеліе и крестъ и иные святости шарпали, кидали, зъ нихъ ся насмѣваючи, а до гробу Панского, который сталъ по средѣ церкви, приступивши, сромотные слова мовячи, плащеницу въ гробъ положенную шарпали; на сюю и

на тую сторону кидали. А кгда ихъ слуги церковные, которые запершися въ церкви для свята церкви обивали, упоминали, абы такихъ деспектовъ въ церкви не чинили, тогды оны студенты, а меновите князь Еліяшевичъ, почаль имъ лаяти, фукати, кіемъ грозити, мовячи одному зъ нихъ, на имя Ивану Андреевичу: *«внетъ тѣ тутъ на амбонѣ кіемъ будемо посвѣчати»*; а меновите Кузьма Солокаевичъ, порвавши Ждана Васильевича за броду и за носъ, почаль крутячи стирати, рвати, и заледве ихъ плебана и студентовъ слуги церковные упросили, абы съ церкви пошли пречъ, бо южъ и слонце заходило. Тамъ же идучи, Стаска нищого, то есть, мѣндыка, тручаючи межи собою, били. А при томъ были и тое видѣли и слышали и подъ присягою на врадѣ кгородскомъ сознали отецъ Герасимъ—священникъ его милости князя Богдана Окгинскаго, подкоморого Троцкаго, панъ Матысь Мартиновичъ Чеховичъ—земенинъ господарскій повѣту Лидскаго, панъ Иванъ Павловичъ, Сенчикъ—бурмистровичъ Виленскій, панъ Андрей Малышковичъ, Тимофей Феодоровичъ, Лаврентъ Константиновичъ, Илья Гавриловичъ, Хотѣй Куриловичъ, обыватели мѣста Виленскаго, Григорій Дмитровичъ, Тимофей—педактогъ.

А на завтрій день въ недѣлю Великоденную водле календаря старого, въ часъ ли-торгні, службы Божей, пришло студентовъ

*) Ксендзь.

колькодесять и зъ великою гордостю вошли и втиснулися межѣ люди до церкви братской; тамъ же въ церкви людей попихали, гробъ Панскій обступивши, трясли, перли, пхали, на люди обваливати хотѣли; а иные на немъ сидѣли и зъ иныхъ церемоней шидили, насмѣвались на великій деспектъ и тяжкій жалъ христіанамъ; паней и паненъ потручали, шпильками кололи, въ набоженствѣ и въ молитвѣ всѣмъ прешкоду чинечи, што все христіане съ покорою терпѣли, и ставши лавою альбо шеренгомъ предъ олтаремъ, на предъ всѣхъ людей, же люди, до причастья заготовавшись, жаднымъ способомъ не могли до дверей царскихъ ку олтаревѣ приступити, ажъ попъ Гарасимъ, вышедши изъ олтара, абы трохо уступили, упросилъ ихъ. А при томъ были и тое видѣли и слышали и подъ сумнѣньемъ сознали; панъ Янъ Романскій, панъ Иванъ Рудковскій, панъ Иванъ Стрѣлецкій, панъ Сидоръ Ивановичъ Голубицкій—шляхта, Феодоръ Афанасовичъ, Матвѣй Ивановичъ, Никифоръ Сковорода, Иванъ Гордѣевичъ, Левонъ Ивановичъ, Василей Семеновичъ, Василей Іосифовичъ, Костантинъ Остайновичъ, Марко Ивановичъ.—Въ туюжъ недѣлю Великоденную, въ часъ отправоування хвалы божей, на вечерни, пришло сколькодесять студентовъ езуитскихъ и зъ оружіемъ и втиснулися въ церковь братскую, и стали розно купами межѣ людьми въ церкви, едни у единыхъ дверей, другіе у другихъ, а третіе у спѣваковъ на крилосѣ стали, а иные посередъ церкви, а иные въ притворѣ, тамъ же людей попихали, шпильками кололи, панямъ и паннамъ по устамъ, по носу, по ухамъ пальцами, руками потирали, слова невстыдливыя мовили; Михайлу діакону, который ходилъ кадячи по церкви, по шнѣ сколькокротъ

дали, ижъ мусялъ оповѣдшися предъ людьми и недокадивши вернутися до олтара; а иные студенты передъ амбономъ, гдѣ священницы на стиховнахъ пѣти мѣли, заступили имъ мѣстце, и кгда имъ Деміянъ Капишовскій, бокаларь кгрецкій, рекъ: «панове, уступитесь» на тотъ часъ Миколай Ропатецкій далъ ему въ губу, а иные студенты шарпали его за сукню и волокли зъ церкви, зачимъ его милость панъ Филипъ Лимонтъ заледве ихъ угамовавши, абы зъ бронями въ церкви ничего не чинили, выпроводилъ съ церкви. Тогда они тогожъ часу, тамъ же на цвинтари, подле дверей церковныхъ застѣвши, на пана Симона, слугу его милости пана воеводы Берестейского, который по набоженствѣ выходилъ съ церкви, оружіе добывши сѣкли; што видечи той же панъ Лимонтъ угамовавши ихъ и выпроводилъ изъ цвинтара на Субочъ улицу. Которые студенты вколо обѣгши и другими вороты изъ Острѣе улицы до колеуму русскаго впадши, того пана Симона, служебника его милости пана воеводы Берестейского, на всходѣ школьномъ ранили и сами назадъ изъ колеуму русскаго выбѣгши, наибольшую громаду студентовъ товаришовъ и помощниковъ своихъ закликали. А при томъ были и тое видѣли и слышали и подъ присягою на врадѣ кгородскомъ сознали: Павелъ Демѣтьевичъ, Васько Зеньковичъ, Прокопъ Григорьевичъ, Авраамъ Михайловичъ—шляхта, Касьянъ Ивановичъ, Хома Семеновичъ, Иванъ Остайновичъ, Левонъ Ивановичъ, Илья Сулуяновичъ, Феодоръ Скиба, Андрей Мойсеевичъ, Феодоръ Ермаковичъ, Прокопъ Ворошило. А потомъ заразъ тоежъ години, въ туюжъ Великоденную недѣлю, студенты езуитскіе, колеаты Виленскіе, которыхъ было сколькосотъ, сами собою и зъ многими товаришми и помочниками своими, при ко-

торыхъ великое множество мѣщанъ Виленскихъ, ремесниковъ rozmaityхъ и крамниковъ, реликвій римское, нашедши на колеумъ рускій, на домъ Братскій, гдѣ и ее милость пани воеводиная Смоленская при церкви для набоженства на тотъ часъ господою стояти рачила, мощно — квалтомъ били, штурмы чинили, ворота и форты бервеньми розводячися выбивали, сѣкерами рубали, кржаты у оконъ ломали, окна каменьемъ, цеглами до щенту подрузкотали, дахи побили, зъ ручницъ и зъ луковъ стрѣляли, челядь школьную и слугъ церковныхъ поранили. А при томъ были и тое видѣли и подъ присягою на врадѣ кгородскомъ сознали шляхта, люди добрые: панъ Войтехъ Юрковскій, панъ Мартинъ Хома-товскій, панъ Янъ Паберовскій, панъ Якубъ Островскій, панъ Балтрмей Сивицкій и Петръ Мартиновичъ возного сынъ отъ Крева; а мѣщане Виленскіе: Хведоръ Ивановичъ, Павелъ Крейцовичъ, Наумъ Даниловичъ Скребня, Кондратъ Юковичъ, Григорей Максимовичъ, Карпъ Семеновичъ, Андрей Ивановичъ, Стефанъ Фронцковичъ, Хотей Куриловичъ, Андрей Блажко, Давидъ Блажковичъ, Иванъ Стефановичъ, Михайло Яцковичъ, Матей Григорьевичъ Поклатъ, Семень Кононовичъ, Дмитрей Хведоровичъ, Михайло Хведоровичъ, Стась Мартиновичъ, Семень Отроковъ, Григорей Харитоновичъ Колковичъ, Ярмола Григорьевичъ Лумша, Прокопъ Яцковичъ, Фома Калита, Матфей Ивановичъ Золотаръ, Василей Григорьевичъ, Тимофей Трохимовичъ Широцкій, Охромей Карпо-

вичъ, Хведоръ Григорьевичъ, Яковъ Дмитровичъ, Иванъ Гордѣевичъ, Иванъ Романовичъ, Петръ Ивановичъ, Симеонъ Григорьевичъ, Яковъ Дмитровичъ, Михайло Федоровичъ, Васько Овсяниковичъ, Григорій Волкъ, Ярмола Андреевичъ. А потомъ, мало на томъ маючи, оныя жъ студенты и колеаты езуитскіе, на завтріе въ понедѣлокъ, порану, въ часъ святой литоргіи, збройно зобравшисе зъ многимъ оружіемъ, и, раздѣлившись на три гуфы, впали въ дома братскіе до колеуму русского и на цвинтаръ церковный, одни зъ нихъ нѣкоторые вступили, въ господу ей милости пани воеводиной Смоленской, а другіе по цвинтари и зъ добытымъ оружіемъ розсидившися, мѣщанъ Виленскихъ — братство, людей до церкви приходячихъ, кого потрафивши, гонили, били, и въ церковь, часу отправованья литоргіи святой, и зъ оружіемъ голымъ впавши, великую тревогу, замѣшанье и розрухъ въ церкви учинили, и Феодора Куриловича, уписного брата, на цвинтару межи церковью и дзвоницею уранили. При чомъ были и тое все видѣли и подъ присягою на врадѣ кгородскомъ сознали — шляхта, люди добрые: панъ Иванъ Стрѣлецскій, панъ Иванъ Федоровичъ Рудковскій, панъ Стефанъ Высоцкій; а зъ мѣщанъ Виленскихъ: панъ Андрей Блажко, панъ Давидъ Блажковичъ, панъ Василей Ананіевичъ, Наумъ Даниловичъ Скребня, Кондратъ Юковичъ, Григорій Максимовичъ, Иванъ Гавриловичъ, Иванъ Лошакъ, Афанась Ивановичъ Бѣлоусовичъ, Хведоръ Федоровичъ.

1598 г.

Изъ связи № 4593, за 1592—1598 г. Документъ № 12.

14. Показаніе свидѣтелей на судѣ по поводу нападенія студентовъ Виленскаго іезуитскаго коллегіума на Виленскій Свято-Духовскій монастырь во время праздника Пасхи.

Лѣта Божого Нароженья тысяча пятьсотъ девятьдесятъ осьмого, мѣсяца Мая петнадцатого дня.

На рочкохъ кгородскихъ маевыхъ, въ семь року тецерь идучомъ, девятьдесятъ осьмомъ припалыхъ и судовне отпированныхъ, передъ нами врадниками кгородскими Виленскими, отъ ясне вельможного пана его милости пана Криштофа Радивиля, кнежати на Биржахъ и зъ Дубинокъ, воеводы Виленского, гетмана найвышшого великого князства Литовского, старосты Солецкого, Урендовского, державцы Кокеонгавзского и Анского, на sprawy судовые воеводства Виленского высажонными, Станиславомъ Пукштою Клязкейловичомъ — хоружимъ Волковыскимъ, намѣстникомъ Виленскимъ, Кгабриелемъ Богдановичомъ Рыпинскимъ — судьей а Щастнымъ Богуматкою — писаремъ, постановившисе очевисто старостове церкви Братское zaloженъя Светого Духа, лежащее тутъ въ мѣстѣ здѣшнемъ Виленскомъ, панъ Гарасимъ Андреевичъ, панъ Филицъ Лукьяновичъ, панъ Михайло Васильевичъ, панъ Карпъ Семеновичъ оповѣдали то, ижъ што дей которая справа ихъ и ей милости вельможное панее ей милости пани Яновое Абрамовичево, воеводиное Смоленское, точила се передъ ихъ милостью паны судьями головными трибунальными, въ року тецерь идучомъ девятьдесятъ ось-

момъ, мѣсяца Мая пятого дня, съ студентами колекгіумъ Виленского, меновите на жалобѣ ихъ самихъ и ей милости пани воеводиное Смоленское, съ стороны квалтовного нахоженъя въ день великоденный, то есть, зъ мартвыхъ встанъя Христа и Спаса нашего сына Божого, такъ тежъ и на завтрей въ понедѣлокъ тыежъ студенты колекгіумъ Виленского зъ мноствомъ мѣщанъ Виленскихъ реликгіи римское, помочниками своими, также квалтомъ находили, службу Божую тыхъ дней хвалебныхъ розорвали, набоженство людемъ многимъ реликгіи руское згромажонимъ и ей милости пани воеводиной Смоленской перешкодили, зваду бронеми своими, войнѣ належащими, зачавши, людъ порозгоняли, а потомъ дей обычаемъ непріятельскимъ, штурмомъ великимъ, до дому тое церкви и до школы упривилееванное, а потомъ и до господы ей милости пани воеводиное Смоленское ворота, форты, окна повыбіяли, людей поранили и тымъ невинныхъ на тотъ часъ побили, посѣкли и по своимъ злымъ поступкамъ покой посполитый взрушили. И не только дей тыхъ дней хвалебныхъ таковой неслыханый и неznосный квалтъ вчинили, але дей еще и передъ святомъ ихъ великоденнымъ, то есть, въ субботу великоденную тыежъ студенты въ набоженствѣ ихъ русскомъ пренагабанье чинили,

поповъ и слугъ церковныхъ шарпали, за-
лаваючи умыслне на зваду, што все имъ
скромне се зносило и не спротивляно, якожъ
онѣ панове старостове посполу съ пана-
ми тое церкви Духа Светого, при ей ми-
лости пани воеводиной Смоленской, хотѣли
были съ студентами передъ ихъ милостью
паны судьями головными трибунальными,
о то все, яко се звышей поменило справед-
ливости доводить и за ихъ заказомъ имъ
се усправедливити готовы были. Нижли
дей студенты собѣ справедливость одер-
жать готови были, а имъ се усправедли-
вать о тотъ квалтъ менованный, о побитѣ
и пораненѣ людей невинныхъ, не хотѣли
и привильями своими боронилися; зачимъ ихъ
милость панове судьи головные трибуналь-
ные, не кончечи тое sprawy, декретомъ сво-
имъ ихъ обудвухъ сторонъ до его коро-
левское милости, пана нашего милостивого,
на сеймъ вальный одослали. А не могучи
они на ономъ сеймѣ пришломъ свѣдковъ,
которые, яко у субботу великоденную, такъ
тежъ и на самый великъ-день и въ по-
недѣлокъ великоденный, якій квалтъ отъ
студентовъ колектіумъ Виленского чиненый
видѣли, становить, ино теперь передъ на-
ми врадомъ зуполнымъ ку свѣдѣству лю-
дей добрыхъ, вѣры годныхъ, становили, а
напродъ: попа его милости князя Богдана
Окгинскаго, подкоморого Троцкаго, попа
отца Гарасима, земенина господарского
повѣту Лидского, пана Матыса Мартино-
вича, а бурмистра мѣста тутешнего Ви-
ленского пана Ивана Павловича Сенчила,
пана Андрея Малышкова, пана Тимо-
фея Федоровича, пана Лаврина Констан-
тиновича, пана Илью Гарасимовича, Хо-
тѣя Куриловича, Григорья Дмитровича,
Тимофея Петровича, которыхъ особъ мы
врадъ, каждого зъ нихъ боязнейю Божею
напомневши, абы то признавали, што видѣ-

ли, а не што иншое, и выславши ихъ всихъ
отъ себе, а позываючи ихъ по одному,
пытали есьмо каждого зъ нихъ: штобы
они въ субботу великоденную русскую въ
церкви русской Светого Духа, або гдѣ
индей видѣли и слышали? Которые мено-
ванные особы каждый зъ нихъ згожаючисе,
въ одно слово повѣдели и признали подъ
сумненѣмъ своимъ, тыми словами: ижъ дей
въ субботу великоденную русскую, то есть,
сего року теперь идучого девяностъ де-
вятого, мѣсеца Апрѣля двадцать пятого
дня, воле старого календару, князь Ге-
ліяшевичъ плебанъ, который засѣдаетъ
теперь у трибуналѣ при справахъ духов-
ныхъ, пришло до колектіума русского, до
отца Никифора, девятого (?) чернца на впо-
кой его просто зъ мноствомъ студентовъ,
которыхъ было около петьдесять, и почаль
ся вдавать зъ отцомъ Никифоромъ въ дис-
путацію, а зъ студентовъ, одинъ зъ нихъ,
на име Антоній Десаратій заразъ почаль
вадитися и фукати на Фирса Ольшевского,
педаггога русского, который съ сыномъ
его милости князя Окгинскаго, подкоморого
Троцкаго, до школы русское ходить; а
отъ толя тотъ князь Геліяшевичъ съ ты-
ми всеми студентами, вжо передъ заходомъ
слонца за двѣ годинѣ, до братское церкви,
въ которой вжо великіе дѣры зачинены
были, увошли до притвора и черезъ малый
олтарь увошли до олтаря великаго, и хо-
дечи по олтару великомъ, и тамъ же на ве-
ликомъ престолѣ евангеліе и крестъ и
святости шарпали, кидали и зъ нихъ ся
насмѣвались, черезъ царскіе дѣры, гдѣ че-
ловѣку простому не годиться входить, у
церковь зъ великою гордостью увошли и
до гробу Панского, который стоялъ посе-
редъ церкви, приступивши, сромотныя сло-
ва мовили, плащеницу, въ гробъ положи-
ную, шарпали, на сюю и на тую сторону

кидали. И кгда ихъ слуги церковные, которые зачинившия въ церкви, для свята церковь обіяли, вспоминали, абы такихъ деспектовъ въ церкви Божой не чинили, ино оные студенты и самъ князь Геліяшевичъ почали ихъ лаяти, фукати и кіемъ грозечи бити, и Кузьма Солокаевичъ—студентъ тамъ же въ церкви порвавши Ждана Васильевича за бороду и занось рвалъ и торгалъ, Стаска Ивановича—мендыка русскаго збили, Ивана Андреевича также бити хотѣли, ажъ дей заледво того князя Геліяшевича и студентовъ при немъ будучихъ слуги церковные упросили и заледво зъ церкви вжо на заходѣ слонца прочъ вышли. А потомъ свѣдѣцтвъ тыхъ людей добрыхъ, вышей имени описанныхъ, становили передъ нами врадомъ другихъ свѣдковъ, то есть: пана Яна Романского, пана Ивана Рудковского, пана Ивана Стрелюдского, пана Сидора Ивановича Голубицкого—шляхту, въ разныхъ повѣтѣхъ у великомъ князствѣ Литовскомъ осѣлыхъ, пана Федора Офанасовича, Матѣя Ивановича, Никифора Сковороду, Ивана Гордѣевича, Левона Ивановича, Василья Семеновича, Василья Осифовича, Константина Остаповича, Марка Ивановича, которыхъ тыхъ особъ вышей менованныхъ мы судъ, съ повинности своей врадовое, боязнею Божею напомнимши, абы то все, што видѣли и слышали, правдиве признавали, а не што иное, и выславши ихъ всихъ зъ избы судовое отъ себе, а казавши имъ по одному до себе владу входить и признавать, съ которыхъ тыхъ помененныхъ особъ, каждый зъ нихъ по одному входечи, признанья, свѣдѣцтва слухали есьмо. Которые тые люди добрые, передъ нами врадомъ, въ одно слово таковымъ способомъ свѣдчили: ижъ дей на завтрей въ недѣлю великоденную русскую, въ часъ ли-

тургии службы Божое, пришло студентовъ колькодесять, зъ великою зүфалостю своею, и втиснувшия межи людей въ церковь братскую, тамъ же въ церкви стоечи, людей попихали, гробъ Панскій оступивши тресли и на людъ его обернуть хотѣли, а потомъ на гробъ панскомъ сидѣли и зъ церемоніей церковныхъ шидили и смѣялися, на великій жалъ и деспектъ все чинечи, паней и панень, которые въ оной церкви на набоженствѣ были, потручали и шпильками зъ заду, гды се люди кланяли, кололи, въ набоженствѣ и молитвахъ перешкоду чинили, што все хрестьяне съ плачомъ и съ покорою терпѣли; ставши лавою передъ олтаромъ великимъ напередъ всихъ людей и тыхъ людей, которые се были наготовали до причастья Панского, жаднымъ способомъ не могли до дверей царскихъ ку олтарови приступити, ажъ поць Гарасимъ, вышюдши зъ олгара, абы они троха отступили, заледво ихъ упросилъ. Тые менованные персоны подъ сумненьемъ своимъ каждый зъ нихъ признавалъ и свѣдчилъ. Еще тежъ становили на свѣдѣцтво пана Павла Дементеевича, Васька Зенковича, Прокопа Григорьевича, Аврама Михайловича—земянъ повѣту Виленскаго, Касіяна Ивановича, Оому Семеновича, Ивана Остаповича, Левона Ивановича, Илью Солуяновича, Оедора Скибу, Андрея Мойсеевича, Прокопа Ворошила. Которыхъ тыхъ персонъ помененныхъ мы владъ съ повинности своей врадовое напомнимши боязнею Божею, абы правдиве признавали, свѣдчили, што видѣли и слышали, а неиначей; и выславши ихъ всихъ отъ себе зъ избы судовое, а по одному казавши до себе входить и признавать, и почонши отъ першого ажъ до одного, свѣдѣцтва ихъ слухали есьмо. И такъ каждый зъ нихъ въ одно слово згожаючисе признали и свѣдчили тыми словами:

ижъ дей въ туюжъ недѣлу великоденную, у часъ отпированья хвалы Божое, на вечерни пришло колько десять студентовъ езуитскихъ зъ оружьемъ и втиснулись въ церковь братскую, и стали розно купами межи людьми въ церкви, одни увъ одныхъ дверей, а другіе у другихъ дверей, а третіе у спѣваковъ на едиростъ стали, а иные посередъ церкви и у притворѣ, тамъ же людей попихали и шпильками кололи, панямъ и паннамъ учтивымъ по устахъ, по носу, по ухамъ пальцами своими потирали, слова невстыдливые мовили, Михаилу дякону, который ходилъ кадечи по церкви, по шыи килька разовъ зъ заду вдарили, ажъ мусяль, то оповѣвши въ голосъ людямъ таковой жалъ свой и недокадивши церкви, вернуться до олтаря; а иные студенты передъ анбономъ, гдѣ священницы на стиховняхъ пѣти мѣли, заступили имъ тое мѣстце, и кгда имъ Демьянъ Капишовскій—бакаляръ кгрעדкій мовилъ: „панове уступуйтеса,“ на тотъ часъ Миколай Лопатецкій, студентъ, далъ ему рукою своею въ губу, а иные студенты почали его шарпать за сукню и вели его зъ собою съ церкви, зачимъ панъ Филипъ Лимонтъ заледвѣ ихъ угамоваль, абы збытковъ таковыхъ въ церкви Божой не чинили и зъ оное церкви ихъ выпровадилъ. Ино они тогожъ часу, тамъ же на цвинтару подле дверей церковныхъ засѣвши, на слугу его милости пана воеводы Берестейскаго, на пана Симона, который по набоженствѣ выходилъ вже съ церкви, добывши бронею своихъ, на него сѣкли, што видечи егожъ милость панъ Филипъ Лимонтъ заледво ихъ угамоваль и выпровадилъ изъ цминтара на Субочъ улицу; а они дей вколо обѣгши у другія ворота, а зъ Острое улицы до колеіумъ русскаго впадши, того пана Симона, служебника его милости пана воеводы Берестей-

скаго, на входѣ до школы идучого, ранили, а сами назадъ, оного ранивши, а зъ колеіумъ русскаго выбѣгли, и на большую громаду студентовъ, товаришовъ и помочниковъ своихъ, закликали. Того всего они менованные персоны добре суть вѣдомы и подъ сумненьемъ своимъ то все сознали и свѣдчили, же то все такъ было, а не иначе. Ку тому тежъ становили шляхту людей добрыхъ: пана Войтеха Юрьковского, пана Мартина Хомиковскаго, пана Яна Паберовскаго, пана Якуба Островскаго, пана Балтроемъ Савицкаго, пана Петра Мартиновича, а мѣщанъ Виленскихъ: Хведора Ивановича, Павла Крайцовича, Наума Даниловича, Кондрата Юнкovichа, Григорья Максимовича, Карпа Семеновича, Андрея Ивановича, Стефана Францковича, Хотѣя Куриловича, Андрея Блажка, Давида Блажкевича, Ивана Стефановича, Михайла Яцковича, Матфея Григорьевича, Семена Кононовича, Дмитра Хведоровича, Михайла Хведоровича, Стася Мартиновича, Семена Отрокова, Григорья Харитоновича Кольковича, Ермоля Григорьевича Лумшу, Андрея Андреевича, Прокопа Яцковича, Хому Павловича, Матфея Ивановича, Василья Григорьевича, Тимофея Трохимовича, Хромѣя Карповича, Хведора Григорьевича, Якова Дмитровича, Михайла Федоровича, Васька Овсяниковича, Григорья Волка, Ярмолу Андреевича. Тые вси менованные особы будучи передъ нами вразомъ, которыхъ мы вразъ каждого зъ нихъ зособна напомнимъ боязней Божой, ижъ бы они правдиве, што видѣли, слышали, а не иначе, передъ нами вразомъ каждый зъ нихъ сознавалъ и свѣдчилъ, а выславши ихъ всихъ отъ себе зъ избы судовое, а по одному до себе до суду входить, сознавать и свѣдчить казавши, и почовши отъ першого, ажъ до остатнего сознанья ихъ вы-

слухавши, и такъ згодне и одностайне въ тые слова свѣдчили тыми словами: ижъ дей заразъ тоежъ години, въ туюжъ великоденную недѣлю студенты езуитскіе колегіаты Виленское, которыхъ было колькостъ человекъ, сами особами своими и зъ многими товарищами и помочниками своими, при которыхъ великое множество мѣщанъ Виленскихъ и rozmaityхъ ремесльниковъ и крамниковъ религіи римское было, съ которыми напудши mocno, квалтомъ, яко бы якій непріятель короля его милости, пана нашего милостивого, посторонній, на дома братекіе и колегіумъ русскій Виленскій и гдѣ ее милость пани воеводина Смоленская при церкви для набоженства на тотъ часъ господою стояти рачила, mocno квалтомъ, штурмы чинечи, ворота жердемъ и бервенемъ великимъ разбѣгаючися выбіали, сокерами рубали, краты у воконь ломали, окна каменемъ, цеглами повывіали и подружкотали, стѣны побили, зъ ручницъ и зъ луковъ пострѣляли, челядь школьную и слугъ церковныхъ поранили. Што все справедливое подъ сумненьемъ сознали, же такъ, а неиначей было. Еще тежъ передъ нами судомъ становили ку свѣдѣству — пана Ивана Стрелютского, пана Ивана Федоровича Рудковского, пана Стефана Выцкого, пана Андрея Блажка, пана Давыда Блажковича, пана Василья Ананіевича, Наума Даниловича Скребня, пана Кондрата Юнковича, Григорья Максимовича, пана Ивана Гавриловича, пана Ивана Лошака, пана Афанаса Изановича Бѣлорусовича, пана Федора Федоровича. Которыхъ мы судъ, напомнимъ боязнейю Божею, абы то они признавали справедливое, што видѣли и слышали, якожъ мы врадъ, выславши ихъ всихъ отъ себе зъ избы

судовое, а пушаючи ихъ по одной особѣ, сознанья и свѣдѣства ихъ слухали есьмо, которые вси згодне въ одно слово згожающе повѣдѣли и свѣдчили тыми словами: ижъ дей студенты Виленскіе на завтрее, въ понедѣлокъ великоденный, порано, въ часъ светое литургіи тые студенты зъ оружіемъ разнымъ, войнѣ належачимъ, забравшия зъ великимъ гурмомъ и тумультомъ, роздѣлившия на три гуфы, и впади дей въ домъ братскій до колеіумъ русского и на цвинтаръ церковный, кгдажъ дей зъ нихъ нѣкоторые студенты вступили въ господу ее милости пани воеводиное Смоленское, а другіе студенты по цвинтару зъ добытыми бронями, мѣщанъ Виленскихъ религіи русское, которые были на ономъ цвинтару, приходячихъ людей брацкихъ до церкви на набоженство, били и имали, и до везенья отсылали, и въ церковь часу отправованья службы Божое зъ бронями своими упавши, великую трвогу, замѣшаніе и розрухъ въ церкви вчинили и Федора Куриловича, уписнаго брата церковнаго, межъ церковью и звонницею зранили. Того всего они суть добре свѣдоми и подъ сумненьемъ своимъ то правдивое сознали и свѣдчили. Ино мы врадъ, того свѣдѣства менованыхъ особъ добре выслухавши и то все ку вѣдомости и памяти нашей вradoвой припустивши, казали есьмо тое свѣдѣство ихъ до книгъ кгородскихъ Виленскихъ записать. Якожъ тое оповѣданье пановъ старость братства церковного Святого Духа и свѣдѣство вышеименованыхъ особъ до книгъ кгородскихъ воеводства Виленского есть записано, съ чого и сесь выпись съ книгъ подъ нашими печатями братству церковному Виленскому данъ есть. Писанъ у Вильни.

1598 г.

Изъ связки № 26, за 1592—1598 г. Донум. № 13.

15. Заявленіе старостъ Свято-Духовскаго монастыря по поводу постановленія Виленскаго трибунальнаго суда въ дѣлѣ о нападеніи студентовъ іезуитскаго коллегіума на Свято-Духовскій монастырь и показанія свидѣтелей землянъ.

Лѣта Божого Нароженья тысяча пять-
сотъ девятьдесятъ осьмого, мѣсеца Мая пет-
надцатаго дня.

На рокахъ кгородскихъ маевыхъ, въ семь
року теперь идучомъ девятьдесятъ осьмомъ
припалыхъ и судовне отправованныхъ, пе-
редъ нами врадниками кгородскими Вилен-
скими, отъ ясневельможного пана его ми-
лости пана Криштофора Радивиля, кне-
жати на Биржахъ и зъ Дубинокъ, воеводы
Виленскаго, гетмана найвышшого великаго
князства Литовскаго, старосты Солецкаго,
Урендовскаго, державцы Коконкавскаго и
Аинскаго, на sprawy судовые воеводства
Виленскаго высажонными, Станиславомъ
Пукштою Клявзкейловичомъ — хоружимъ
Волковыскимъ, намѣстникомъ Виленскимъ,
Кгабриелемъ Богдановичомъ Рыпинскимъ —
судьею, а Щаснымъ Богуматкою — писаремъ,
постановившисе очевисто старостове церкви
братское zaloженья Светого Духа, лежа-
чое тутъ въ мѣстѣ здѣшнемъ Виленскомъ,
панъ Гарасимъ Андреевичъ, панъ Филиппъ
Лукьяновичъ, панъ Михайло Васильевичъ
и панъ Карпъ Семеновичъ, оповѣдали то,
ижъ што дей которая справа ихъ и ей
милости вельможное панее ей милости па-
ни Яновое Абрамовичовое, воеводиное Смо-
ленское, точилася передъ ихъ милостью
паны судьями головными трибунальскими

въ року теперь идучомъ девятьдесятъ ось-
момъ, мѣсеца Мая пятого дня, съ студен-
тами колеіумъ Виленскаго, меновите на
жалобѣ ихъ самыхъ и ей милости пани
воеводиное Смоленское описанными, съ сто-
роны кгвалтовного нахоженья въ день ве-
ликоденный, то есть, Змартвыхъ-встанья
Христа и Спаса нашего Сына Божого, такъ
тежъ и на завтрей въ понедѣлокъ тыежъ
студенты колеіумъ Виленскаго, зъ мно-
ствомъ мѣщанъ Виленскихъ религіи рим-
ское, помочниками своими, также кгвалтомъ
находили, службу Божую тыхъ дней хва-
лебныхъ розорвали, набоженство людемъ
многимъ религіи русское згромажонимъ и
ей милости пани воеводиной Смоленской
перешкодили, зваду бронями своими войнѣ
належащими зачавши, людъ порозгоняли,
а потомъ дей обычаемъ непріятельскимъ,
штурмомъ великимъ, до дому и церкви и
до школы упривильеваное, а потомъ и до
господы ей милости пани воеводиное Смо-
ленское ворота, форты, окна повыбіяли,
людей невинныхъ на тотъ часъ побили и
посѣкли и поранили, и тымъ своимъ злымъ
поступкомъ покой постолитый взрушили.
И не только дей тыхъ дней хвалебныхъ
таковый неслыханный и незносный кгвалтъ
вчинили, але дей еще и передъ святомъ
ихъ великоденнымъ, то есть, въ субботу

великоденную, тыежъ студенты въ набоженствѣ ихъ русскомъ пренагабанье чинили, поповъ и слугъ церковныхъ шарпали, залавяючи умыслѣне на зваду, што все имъ скромне се зносило и не спротивляно. Якожъ оныя панове старостове, посполу съ попами тое церкви Духа светого, при ей милости пани воеводиной Смоленской, хотѣли были съ студентами передъ ихъ милостью паны судьями головными трибунальными о то, яко се вышей поменило, справедливости доходить и за ихъ заказомъ имъ се усправедливити готовы были; нижели дей студенты собѣ справедливостъ одержать готовы были, а имъ се усправедливать и тотъ квалтъ менованный о побитье и пораненье людей невинныхъ не хотѣли и привильями своими боронили се. Зачимъ ихъ милость панове судьи головные трибунальные, не кончечи тое справы, декретомъ своимъ ихъ обудвухъ сторонъ до его королевское милости, пана нашего милостивого, на сеймъ вальный одослали. Тогда они старостове вышейпомененные братства церковного въ той справѣ ихъ съ паны студентами, не могучи на ономъ сеймѣ пришломъ, про далекость дороги и не лацное всихъ на одно мѣстце згромаженье и для смертного часу персонъ тыхъ, которымъ тотъ квалтъ отъ нихъ есть оповѣданный и освѣдочный, ку свѣдѣцству ставить теперь заразъ, уживши ихъ въ томъ просьбами своими, ку сознанью правды на врадѣ передъ нами становили. Которые, ставши очевисто передъ нами, а меновите: земенинъ господарскій повѣту Лидского панъ Матысъ Чеховичъ, а земяне господарскіе повѣту Троцкого панъ Миколай и панъ Леонъ Быховцове, а панъ Филиппъ Савлуковичъ—земенинъ повѣту Опшмянскаго, панъ Петръ Григорьевичъ Ильичъ—зе-

менинъ господарскій повѣту Опшмянскаго, панъ Адамъ Ждановичъ—земенинъ господарскій, а панъ Андрей Кольчицкій и панъ Янъ Колоскій земенинъ*) дня, року теперъ идучого 1598) дата, у недѣлю, вже по нешпорѣ на день свята . . . водлугъ старого календара обходили, будучи у мѣстѣ Виленскомъ . . . ижъ студенты езуитскіе на колеіумъ русскій быють, прибѣгши дей дивилися на тотъ квалтъ. А кды вже тая бурда ускромилася, увошли дей есьмо потомъ . . . те до колеіуму руского Виленского, тамъ же дей при томъ колеіумъ русскомъ, господою стоечи, ей милость пани Яновай Абрамовичовай, на Ворнянахъ, воеводина Смоленская, старостина Лидская, пани Дорота Воловичовна, такъ священники . . . но дей религіи кгрецкое и братья того братства церковного мѣщане Виленскіе передъ нами то оповѣдали тыми словами.

Освѣдчаемъ дей вашей милости, ижъ тые неспокойные люди, Квиринусъ нѣмецъ, Августынъ Кутузскій, Антоній Дезераній, Войтехъ Юрьевичъ, Миколай Сварацкій, Кгабріель Абрамовичъ Лучка, Янъ Некрашевичъ, Кузьма Солакаевичъ, Миколай Лопатецкій и Флоріанъ Маниковскій, зъ иными многими студентами езуитскими, свята хвалебного великоденного не допускаючи спокойне отправить, первой до церкви, часу отпраованья вечерни, межи народъ людскій утиснувшись и зваду зачинаючи, великіе деспекты выражали, а потомъ зъ большою громадою . . . студентовъ вже по вечерни забравшисе, съ которыми было и множество мѣщанъ Виленскихъ религіи римское, якъ на войну зготовавшися, зъ розмаитыми бронями, тутъ до того колеіу-

*) Поставленныя точки означаютъ, что этихъ мѣстъ въ подлинникѣ нельзя было вычитать.

му братского религии крещное пришедши, таковой квалтъ, бой, раны и шкody починили, который, если бы не ихъ милость панове трибуналисты прибѣгши угамовали, могли бы дей до кгрунту тотъ колеіумъ и церковь русскую збурить, и ее милость пани воеводиную и духовныхъ, также слугъ братскихъ церковныхъ, которые при той церкви мѣшканье свое мають, позабивать, якожъ и знаки того квалту починеного, то есть, порубанья воротъ, побитье въ школѣ и въ друкарнѣ оконъ, оболонъ и

поломанье краты желѣзное, потолченье на друкарни даху и побитье на воротѣхъ школьныхъ муру и пораненье челяди школьное и церковное намъ оказовали. Что видѣли и слышели то правдиве подъ сумнѣньемъ предъ вашею милостью признаваемъ и свѣдчимъ. Ино мы врадъ того свѣдѣства выслухавши казали есмы (то сознание) преречонныхъ пановъ старость братства церковного русского до книгъ кгородскихъ Виленскихъ записати.

1598 г.

Изъ связи № 26, за 1592—1598 г. Докум. № 5.

16. Удостоверение вознаго Виленскаго повѣта Станислава Томковича въ томъ, что онъ положилъ 4 позова, три Сапѣгѣ и одинъ братству, по дѣлу насильственного завладѣнія Сапѣгою домомъ Виленскаго Св. Духовскаго братства.

И Станиславъ Томковичъ, возный господарскій повѣту Виленскаго, признаваю симъ моимъ квитомъ, ижъ маючи я возный при собѣ стороною двухъ шляхтичовъ, людей добрыхъ, пана Яроша Томковича а пана Станислава Курчевича, въ року теперешнемъ тысяча пятьсотъ девятьдесятъ осьмомъ, мѣсеца Октября шостого дня, позовъ кгородскій Виленскій, нескробанный и немазанный, въ датѣ и въ обчемъ зъ другими позовы въ той же справѣ писанными згодливый, по его милость пана Павла Богдановича Сапѣгу—конюшого великого князства Литовского, старосту Ошмянского, на жалобу братства церковного Виленскаго религии крещное писанный, о

выбитье квалтовное того братства отъ его милости пана конюшого зъ покойного держанья зъ дому братства помененого церковного, у мѣстѣ Виленскомъ, въ рынку, противъ рыбного торгу лежачого, въ небытности его милости самого на тотъ часъ, пана конюшаго, положилъ въ томъ же дому, съ котораго братство черезъ его милость, пана конюшого, выбито, у мѣстѣ Виленскомъ лежачомъ, въ рынку, противъ рыбного торгу, у воротъ того дому уткнулъ и слугамъ его милости пана конюшого, въ томъ же дому будучимъ, обволаломъ. А другій такий же позовъ и въ тые же слова и въ той же рѣчи писанный, также нескробанный и немазанный, положилъ есмы, въ

небытности тежъ его милости пана конюшого, во имѣнью его милости, въ повѣтѣ Виленскомъ лежачомъ, на Вацѣ, у ворота двора его милости помененого Вацкого уткнулъ. А ижъ тотъ самый дворъ его милости, пана конюшого, Вацкій, въ которомъ есьми тотъ позовъ у ворота воткнулъ, побудованъ есть по тамъ-той сторонѣ рѣки Баки, а дворчикъ, тому двору прислухающий, зъ гумномъ и зъ обороми, такъ тежъ съ подданными того двора имѣнья его милости, пана конюшого, Вацкого, по сей сторонѣ рѣки Баки, у Виленскомъ повѣтѣ сѣдять, — для чего, абы ниякое причины до збиванья позововъ не находвало, тогды особливе такій же позовъ кгородскій Виленскій, и въ той же рѣчи писанный, и зъ оными другими поменеными позы во всемъ згодливый, также нескробанный и немазанный, у томъ дворчику, который зъ гумномъ и зъ оборою на сей сторонѣ рѣки Баки межи подданными его милости пана конюшого, имѣнья его милости Вацкого у повѣтѣ Виленскомъ, стоитъ, у ворота есьми воткнулъ. При которыхъ усихъ трехъ позвахъ и квити съ печатью моею возного и съ печатями стороны шляхты поменное есьми поутыкаль, и челяди и слугамъ его милости пана конюшого положенье тыхъ позововъ, такъ у дворѣ и двор-

цу его милости пана конюшого на Вацѣ, яко и ту у мѣстѣ Виленскомъ, въ томъ дому, зъ которого братство церковное черезъ его милость пана конюшого выбито, есьми обволаять и ознакомиль. А четвертый позовъ, съ тымижъ поменеными тремя позы слово въ слово згодливый и въ той же справѣ писанный, при сторонѣ жалобливой братствѣ церковномъ на попиранье права въ той справѣ противъ его милости пана конюшого есьми составилъ. За которыми тыми позы повинень его милость панъ конюшій, панъ Павелъ Софѣга, на рочкохъ судовыхъ кгородскихъ ноябровыхъ, въ оныхъ позвахъ меновите описанныхъ, въ семъ року теперешнемъ девятьдесять осьмомъ, передъ судомъ кгородскимъ Виленскимъ, въ замку господарскомъ Виленскомъ, самъ стать и тыхъ слугъ своихъ, черезъ которыхъ оный домъ зъ моцы братское выняль, ку праву поставить и во всемъ, яко се въ томъ позвѣ поменило, на жалобу пререченого братства усправедливить. На што есьми и сесь мой квити сознанья моего ку записанью до книгъ кгородскихъ Виленскихъ братству церковному дать съ печатью моею возного и съ печатями стороны поменное шляхты. Писанъ у Вильни, року, мѣсеца и дня вышей-помененого.

1601 г.

Изъ связи № 4658, за 1601 г. Донум. № 8.

17. Протестъ Виленскаго Свято-Духовскаго братства противъ Ипатія Потя, именующаго себя митрополитомъ Кіевскимъ, Галицкимъ и всея Руси, въ которомъ братство отказывается отъ послушанія ему.

На врадѣ его королевское милости кгородскомъ (Виленскомъ) передо мною Станиславомъ Пукштою Клявзкейловичомъ, хоружимъ Волковыскимъ, намѣстникомъ Виленскимъ, ставши очевисто возные повѣту Виленскаго Миколай Яновичъ Миклашевичъ, Петръ.... Яновичъ, Размусъ Кимбаръ, Янъ Ленартовичъ Ресскій,*) ку записанью до книгъ кгородскихъ.... признали и подали въ тые словы писаны: Я Миколай Яновичъ Миклашевича.... я Размусъ Кимбаръ, я Янъ Ленартовичъ Ресскій, возные господарскіе повѣту Виленскаго, сознаваемъ сами на себе въ томъ ку записанью до книгъ врадовыхъ, ижъ въ року теперъ идучомъ, тысеча шесть сотъ первымъ, Іюля двадцатого дня, водлугъ старого календаря, на день свята светого пророка Ильи, его милость вельможный панъ Янъ Абрамовичъ, на Ворнянахъ, воевода Смоленскій, староста Лидскій, его милость князь Богданъ Матфеевичъ Окгинскій, подкоморій Троцкій, державца Дорсунискій.... ловскій и его милость князь Богданъ Федоровичъ Окгинскій, подстолий Троцкій, ходили зъ священниками Виленскими братства церковного православного

греческого, отцемъ Карпемъ Лазаровичомъ, а отцемъ Григорьемъ Ждановичомъ, до его милости отца Ипатя Потя, который се пишеть митрополитомъ Кіевскимъ и Галицкимъ и всея Руси, владыкою Володимирскимъ, Берестейскимъ и архимандритомъ Печерскимъ, до двора митропольего тутъ умѣстѣ Виленскомъ. А при насъ возныхъ на тотъ часъ стороною были семь шляхтичовъ—панъ Станиславъ Волгиновичъ, панъ Миколай Яновичъ, панъ Петръ Бурба, панъ Юрій Станиславовичъ, панъ Ольбрихтъ Германовичъ, панъ.... Миклашевичъ и панъ Петръ Богдановичъ. Якожъ кгда ихъ милость особы вышейпомененные до двору митропольего пришли, застали его милость отца Ипатя въ дому мѣшканья митрополичого, которого заразь его милость панъ воевода Смоленскій, именемъ малжонки своее.... Воловичовны, и самъ отъ себе, яко опекунъ ее милости малжонки своее, (Богданъ Окгин)скій, подкоморій Троцкій, отъ себе и именемъ его милости пана Криштофа.... Берестейского, старосты Чечерского и Пропойского и малжонки его милости ее милости пани Федоры Воловичовны и тежъ именемъ ихъ милости всѣхъ ихъ на.... сенаторовъ и рыцерства и люду посполитого, братьи и сестръ, до

*) Квитъ свой реляційный

братства церковного православія греческого уписанныхъ и яко фундаторовъ тое церкви Божое, на кгрунтахъ шляхетскихъ збудованое, яко властныхъ пановъ опекуновъ и патроновъ (служеб)никовъ тое церкви и всихъ, на тыхъ кгрунтахъ братскихъ мѣшкающихъ мовили: „Годсподине отче! Мы о томъ довѣдавшись, ижъ ваша милость на день сегоднешній мѣсеца Іюля (20) водлугъ старого календаря, то есть, на день и свято светого пророка Ильи, позвать еси своими и передъ себе самого тыхъ священниковъ братства церковного Виленского владыки Львовского посветилися, тогды дей мы, яко я воевода Смоленскій, именемъ малжонки своее Анны, князь Окгивскій, и именемъ своимъ и именемъ его милости пана воеводы Берестейского и малжонки его милости, и всихъ ихъ милости, отъ вышшихъ становъ и до низшихъ, до того братства церковного Виленского уписанныхъ, чинечи обмову отъ тыхъ священниковъ помененныхъ, яко слугъ своихъ, пришли есьмо о томъ справу вашей милости дати, признаючи тоже завше не только священницы, але и вси обыватели въ томъ мѣстѣ его королевское милости Виленскомъ (православ)ные всходнее церкви Божое митрополитомъ Кіевскимъ, впелякое послушеньство отдавали, одножъ тымъ, которые, отъ патріархи грецкой столицы Константинопольское благословенство пріймуючи, на тотъ врадъ метрополю вступовали и подъ ихъ благословенствомъ до сконченія живота своего трваючи урадомъ духовнымъ справовали; а ижъ ваша милость отъ часу немалого, еще за небозчика митрополита Михала Рогозы, въ той религіи кгрецкой межи вашими милостями порозненье стало, же небожчикъ митрополитъ Рогоза зъ нѣкоторыми владыками и зъ вашей ми-

лостью самымъ благословенство кгрецкого патріархи столицы Константинопольское, отъ которого рукоположенье былъ принялъ, зложивши, подъ иное благословенство, а меновите отца папежа Римского поддалистеса, хотечи за собою и иныхъ всѣхъ людей тое религіи кгрецкое потягнути, тогды дей мало не все христіянство, люди религіи кгрецкое, въ тыхъ панствахъ его к. милости мѣшкающіе, такъ и тое братство церковное Виленское, гдѣ немало есть ихъ милости зацныхъ княжатъ, пановъ, сенаторовъ, становъ шляхетскихъ и посполитыхъ, подъ иное незвыклое благословенство поддаватися не могучи, на тое отступленье ваше не зволили и заразы о то протестаціи свои на урадѣхъ заносили и сами вси подъ першимъ благословенствомъ зверхнего пастыра своего патріархи Константинопольского зоставши, еще першому митрополиту Рогозѣ, за тымъ его отступленьемъ, послушеньство свое выповѣдали; на каждыхъ сеймикахъ и сеймахъ вальныхъ съ тымъ се оповѣдать не омѣшкали, просечи его королевское милости и рѣчи-пополитое, абы при стародавнихъ вольностяхъ своихъ и при благословенствѣ патріархи кгрецкого захованы быти могли. Якожъ дей его королевская милость, хотячи водлугъ правъ и вольностей нашихъ, таковыя затрвоженья успокоить, отворотнымъ листомъ своимъ варовать рачиль, якобы до у(хвалы) сейму одинъ отъ другого въ спокойномъ уживанью набоженства своего перешкоды не мѣли. — Што ижъ се дей и до сего часу еще обмышленьемъ сеймовымъ не скончило и не помѣрковало, тогды дей теперъ, при першихъ протестаціяхъ своихъ стоячи, братство церковное и ихъ милость паны воеводиные и иные станы, заживаючи при тымъ вольности своее шляхетское, на властномъ кгрунтѣ своемъ

пшляхетскомъ *) патріаршого не отступилъ ихъ, яко власныхъ слугъ своихъ, на своихъ кгрунтѣхъ пшляхетскихъ ховають, для чого, яко дейтвоее милости за пастыра собѣ быти не признавають, такъ передъ твоею милостію становитися, ани слухати твоее милости въ жадныхъ справахъ духовныхъ не суть повинни, ижъ не естесь пастыромъ ихъ, але дей кому чого до нихъ потреба, мы дей панове ихъ, яко зъ власныхъ слугъ своихъ справедливость чинити отъ каждого и съ каждымъ часомъ на вшелякомъ мѣстцу заступовати естесьмо готовы.“

На которые слова ихъ милости пана воеводы Смоленского и его милости пана подкоморого Троцкого (Огинского) его милость отецъ Патеи повѣдилъ: я дей до кгрунтовъ вашей милости, также до церкви и до жадного наданья ничего не маючи, намней въ то ся уступовати не хочу якъ будь, только до поповъ, которые дей, въ моей парафіи мѣшкаючи, отъ мене вольни быти не могутъ, бо дей отъ духовныхъ никому зъ свѣтскихъ вѣдать не належитъ, только мнѣ духовному, на тотъ станъ пастыретва преложеному.

При которой справѣ также у его милости отца Ипатея будучи его милость панъ Станиславъ Цукшта Клявзкейловичъ—хоружій Волковыскій, намѣстникъ Виленскій, зъ належности влады владу его милости пана своего, пана воеводы Виленского, до его милости отца Ипатея примову учинилъ тыми словами: Его милость дей панъ мой воевода Виленскій, яко гетманъ нависпій великого князства Литовского, отъѣжчаючи на потребу рѣчи-посполитое, военное, для обороны отчины,

*) Въ этомъ мѣстѣ большой пропускъ, по причинѣ утраты листовъ въ связкѣ.

всѣхъ насъ, мнѣ то слугѣ своему, злетити рачилъ, абыхъ, я тутъ на мѣстцу его милости будучи, того постерегалъ, якобы никому подъ урадомъ его милости ніяко уближене надъ права и вольности ни въ чомъ, звланца въ вольномъ уживанью набоженства не дѣяло, для чого годить (ми)ся дей, милостивый отче, зъ належности владу его милости пана моего, вашей милости напомнимъ, абы ваша милость ніякого безправья никому, поготове особамъ, помеченнымъ священникомъ братскимъ, подъ обороною ураду его милости мѣшкающимъ, которые водлугъ протестацій, перво о то занесеныхъ и контроверсії частокротъ на сеймахъ чиненыхъ, до успокоенья соймового, въ тыхъ справахъ при старожитномъ набоженствѣ своемъ зоставши, послушеньству вашей милости не подлегли, юрисдикціи своее надъ ними ростягати, некое кривды и розруху до затрвоженья речипосполитое чинити не важился. Кгдыжъ дей будучи его милости, пану моему, яко гетманови, на войнѣ и наставляючи перси свои противъ непріятеля отчины всихъ насъ, о такихъ розрухахъ, которые если бы ся, чого Боже уховай, въ отчинѣ и державѣ его милости слышать мѣли, невѣдать зъ якою бы то утѣхою мѣлъ его милость пріймовати и зъ якимъ сердцемъ до дальшого попартя непріятеля хентнымъ быти мѣлъ; што дей все пропускаючи лѣпшому баченью, вашу милость держу о вашей милости, яко о добромъ сторожѣ вольностей рѣчи-посполитое, же и самъ того штобы было противъ правомъ и вольностямъ речипосполитое, иле подъ тымъ небезпечнымъ часомъ, чинити не будетъ се важиль.

А за тымъ, по сконченью мовенья его милости пана подвоеводего Виленского, звышменованные священники братскіе Ви-

ленскіе, отецъ Карпъ Лазоровичъ и отецъ Григорей Ждановичъ, сами почали были до его милости отца Потея мовити, до речи не вдаючисе въ жадное право, только обмову свою на тые позвы его, которыми ихъ позвано, учинити, же его яко за пастыра собѣ не признавають, такъ и слухати его въ правахъ духовныхъ не суть повинны. Нижли его милость отецъ Ипатей мовити имъ не допустилъ, ани слухати ихъ не хотѣлъ и мовить до нихъ: Не мовьте, дей, теперъ ничего, не буду васъ слухати, але дей прійдете до мене завтра и справте ми ся того, о што есте позваны. А они, повѣдивши ему, же ся больше передъ нимъ становить не повинни, одно сегодня готовы были передъ нимъ обмову учинити. Которое ижъ словного мовенья ихъ слухати не хотѣлъ, тогды тую обмову свою на письмѣ, поготову зъ собою маючи, тамъ же заразъ передъ нимъ на столѣ въ свѣтлицы мѣшканья его милости учтиве положивши, то все, яко ся што дѣяло, нами возными и стороною, при насъ возныхъ будущими освѣдчивши, сами прочъ отышли съ такимъ освѣдченьемъ, ижъ не только теперъ, але и напотомъ николи его милости отца Патея, яко того, который не есть вжо пастыромъ церкви ихъ восточное, слухати не суть повинни, и абы се его милость большъ черезъ то не вдавалъ до нихъ въ жадное розказованье. Которая тая обмова ихъ, на письмѣ поданая, слово отъ слова такъ се въ собѣ маеть:

Обмова предъ его милостью отцомъ Ипатеемъ, отъ священниковъ Братства церковного Виленского православія креческого, отъ Карпа Лазаревича и отъ Григорія Ждановича, на позвы его милости, которыми ихъ до послушеньства своего притегаючи позвалъ, учинена есть тыми словами: Милостивый пане! Рачишь насъ позывать позвы

своими, розказуючи передъ собою становитисе, абысмы справу о собѣ дали, для чогосьмо, мимо зверхности вашей милости, у Львовского епископа на священство становилися? На то вашей милости такъ обмову чинимъ: не въ обычай права: бось мы передъ вашею милостью становитися не повинни, яко съ причинъ нижеописаныхъ ваша милость зрозумѣть будешъ рачиль, однако же, абы ваша милость о насъ не держалъ того, жебысмы мѣли быть упорными и въ томъ для якоев взгарды зацное особы вашей милости мѣли пребачать, о чомъ, да Богъ, не мыслимъ, знаемъ повинность нашу, умѣемъ за помощью Божью преложеньство и впелякую зверхность поважати,—а ижъ идетъ, милостивый пане, о сумѣнье, о душу, о царство небесное, о срокость мукъ вѣчныхъ, на таковыхъ, хто бы отъ разъ поданое правды выступить мѣлъ, съ тыхъ теда причинъ естесмы въ томъ порознены зъ вашею милостью, вѣдомо есть Богу, вѣдомо есть и его королевской милости, нашому милостивому пану, помазанцу Божому, и всей речи-пополитой, ижъ мы вѣрные подданные и богомольцы его королевское милости не естесмы сектаре, ани якое новое вѣры, одно старожитное религiи, которую вѣру приняли предковъ наши въ той *Малой Россiи* за окрещеньемъ великого князя Володимира—самодержца Русское земли, отъ патріархи Костантинопольского Фотея, который патріархъ заразъ зъ столицы своея Костантинопольское подалъ до Кіева першого митрополита Леонтея, подъ которымъ благословенствомъ, по окрещеніи тыхъ панствъ, статечне трваетъ православная вѣра большъ шести сотъ лѣтъ. Та светая вѣра восточное церкви Божое подъ монархією ихъ милостей пановъ нашихъ наяснѣйшихъ королей польскихъ и великихъ

князей Литовскихъ вцале, ненарушне по увесъ часть трвала, отъ великого князя Володимера ажъ до сего часу. Кгдыжъ тые краины Малое Россіи подданы подъ благословенство патріаршѣ Константинопольскому соборне, на которыхъ соборахъ бывали ихъ милость светѣйшіе патріархове и папезове, тамъ же собравшіся, Духомъ святымъ застановили и границы положили и умоцнили, абы жаденъ въ чужую епархію не мѣлъ втручаться подъ клятвою и изложенъ отъ стану светительского, о чомъ свѣтчитъ правило шестое первого еeneralного вселенского собору, гдѣ такъ мовить: „Каждый патріарха своими границами владнути повиненъ есть и жадному зъ нихъ не вступовитися въ пастерство иншое парафії, которая съ початку подъ его мощю не была: Египтомъ и Ливією и Пендаполиєю Александрійскій епископъ да владнетъ; а Римскій епископъ—будучими подъ Римомъ; и Антіохійскій и Константинопольскій и Іерусалимскій своими границами да обладаютъ. А если который епископъ, кромъ волей своего старшого постановленъ будетъ, да не есть епископъ“. И на другомъ мѣстцу правило второе второго еeneralного вселенского собору о томъ же обширне пишеть: абы для границъ жаденъ не смѣлъ смущати церкви. Якожъ на тыхъ соборѣхъ были светые папезове: на первомъ соборѣ былъ папезъ Селивестръ, на второмъ соборѣ былъ Дамасъ папа Римскій; презъ тыхъ светыхъ папезовъ и светѣйшихъ патріарховъ границы раздѣлены и умоцнены суть, о чомъ много есть и въ иншихъ канонѣхъ. Которые границы ненарушне стояли до нынѣшнего часу и жаденъ отъ светыхъ папезовъ и патріарховъ не важился границъ умоцненныхъ нарушати, и не только ихъ милость велебные отцове папезове не вступовалисе въ чужую паравію, але

и найяснѣйшіе кролеве польскіе и великіе князи Литовскіе, наши милостивые панове, видечи то, же се тымъ маестатови ихъ королевскихъ милостей нѣкое уближенъ не дѣло, намнѣйшого постановенья концилійного не нарушали, але еще то привильями своими королевскими умоцнили и каждому митрополиту Кіевскому подъ благословеніемъ патріархи Константинопольского привилья на митрополию Кіевскую давали. Яко то свѣжо показуетъ, же и за щастливого панованья теперешнего короля, пана нашего милостивого, Жикгимонта третего, въ року тысеча пятьсотъ осмьдесятъ девятомъ прѣжчалъ патріарха Константинопольскій Іеремія до тыхъ широкихъ панствъ его королевское милости у епархію свою, яко пастыръ до своихъ овечокъ, чого ему его королевская милость, нашъ милостивый панъ, не зборонилъ, але и допустилъ и листъ свой королевскій на вольное ему ростеганіе юриздикції его въ тыхъ панствахъ своихъ королевскихъ далъ; за которымъ позволенъ его королевское милости митрополита нерадного зложилъ, а на тое мѣстце иншого постановилъ и многіе sprawy духовные, владови его милости належачіе, въ тыхъ панствахъ его королевское милости отправовалъ. Лечъ ваша милость, милостивый пане, не знаемъ, для яковыхъ причинъ смѣлъ и важился тые границы перескочить и своего старшого патріархи Константинопольского отступити и имъ взгордити, не помнечи на то, гдѣ сродзе заказуютъ правила святыхъ отецъ иже въ Константинѣ градѣ правило тринадцатое, чотырнадцатое и петнадцатое: если бы епископъ, альбо митрополитъ своего патріархи отступилъ, всего светительства да будетъ лишенъ. А ижъ ваша милость самъ взгордилъ и отступилъ своего старшого и границы перескочилъ, за

что ваша милость клятвѣ святыхъ канонѣ и соборнымъ изверженьемъ и змощеньемъ декретальнымъ патріаршимъ того собору со всеми вашей милости послѣдженными подлежащи. Съ тыхъ теды причинъ и мы вашей милости не слушаемъ и послушеньства въ духовныхъ справахъ отдавати не повинни и за пастыра своего не признаваемъ, яко насъ правила учать, кгда ваша милость того небогославенья зъ себе еще не зложилъ, такъ и теперъ на тотъ стопень митрополіи не вѣдаемъ, хто вашу милость посвятилъ, о чомъ правила яснѣ оповѣдаютъ: ижъ въ Онатіохіи Сирской правило двадцать первое, въ Сардикіи правило первое и второе и шостое, яко ма быть митрополитъ поставленъ. Для которыхъ у сихъ причинъ мы стоимо при першихъ протестаціяхъ, въ панствахъ его королевское милости на розныхъ мѣстахъ отъ хрестіянъ, Восточное церкви послушныхъ, вчиненныхъ, же подъ инное благословенство, намъ не звыклое, подаватися не хотимъ, боячися попасть клятвѣ святыхъ вселенскихъ соборовъ, держимъ и о его королевское милости, нашомъ милостивомъ пану, помазаньцу Богомъ, яко звирхнемъ пане и обороньцы, же намъ, вѣрнымъ подданымъ и богомольцамъ своимъ, ни отъ кого ниякого затрудненья въ уживанью старожитного набоженства нашего, а примушанья до незвыклого намъ благословенства чинити допустити не рачить. Якожъ и листъ его королевское милости, нашего милостивого пана, есть выданъ, которымъ его королевская милость тую всю справу и суды всякіе до розознанья соймового задерживати рачить. Якожъ мы, будучи въ покою, повинни есьмо пана Бога просити за доброе здоровье и фортуное панованье его королевское милости, пана нашего милостивого, того

тежъ не годится намъ пропоминати, ижъ маемъ пановъ своихъ, за которыхъ стараемъ, а за волею Божью на тотъ станъ священництва постановлены естесмо и безъ ихъ милости тутъ въ жадное право вдавтися не можемъ. Которое сее сознанье наше, што есьмо слышали и видѣли, дали есьмо ку записанью до книгъ, подъ печатьми нашими и съ подписомъ рукъ нашихъ, которые писать умѣли, и съ печатями стороны шляхты, при насъ будучое. Писанъ у Вильни, року, мѣсеца и дня вышепомененого *). У того квити печатей приписанныхъ одинадцать и подниси рукъ тыми словами: *Ja Mikołaj Janowicz Miklaszewicza — wozny ręką swą własną podpisał; Kazimierz Janowicz Kimbar — wozny ręką swą.* А потомъ въ томъ же року тысяча шестьсотъ первомъ, мѣсеца Августа сегого дня, о нешпорѣ, пришедши до владу его королевское милости кгородского воеводства Виленского, до мене Станислава Пукшты Клявзкейловича — хоружого Волковыского, намѣстника Виленского, немалое згромаженье люду посполитого, религіи кгрецкое, братія, до братства церковного Виленского уписанье, оповѣдали и обтяжливе жаловали на его милость отца Ипатія, который ся дей пишетъ митрополитомъ Кіевскимъ и Галицкимъ, епископомъ Володимерскимъ и Берейстейскимъ, и архимандритомъ Печерскимъ, о томъ, ижъ дей што отъ давного часу за отступеньемъ старшихъ пастыровъ ихъ отъ религіи кгрецкой, еще першого митрополита Михаила Рогозы и иншихъ нѣкоторыхъ владыковъ, отъ

*) Этотъ актъ, въ актовой связкѣ сильно попорченъ, верхніе концы листовъ по угламъ совершенно истлѣли; но онъ пополненъ изъ подлиннаго акта, къ которому приложены одинадцать печатей, найденнаго въ связкѣ за 1588—1684 г. № 4709.

благословенства пастыра ихъ зверхнего, патріархи Константинопольского и отданъ-емъ черезъ тыхъ *)
оповѣдавшисе противъ таковыхъ отступни-ковъ, зъ иными христіаны протестацій своихъ занести неомѣшкали, чого и передъ маестатомъ его королевское милости, пана нашего милостивого, прозьбу чинити и на каждомъ сеймику и сеймѣ вальномъ предъ рѣчью-посполитою, за старожитными вольностями своими зъ стороны вольного (справова)нѣя набоженства своего приповѣда-ися не занехали и еще дей тая справа. . . .
гдѣ се о томъ мовити почало, коньца свое-го не приняла, то пакъ дей его милость отецъ Ипатейничого на то недбаючи, але мимо властного пастыра тое епархіи, све-тѣйшого патріарха Константинопольского, надъ замѣренъе границъ, канонами по-вшехныхъ соборовъ зложонныхъ, же подъ благословенствомъ его милости отца папы Римского тую столицу митрополіи Кіев-ское у его королевской милости, пана на-шого милостивого, собѣ упроевши и ихъ дей людей, до братства церковного Ви-ленского уписныхъ, на сумнѣнѣя ихъ наступуючи, до тогожъ послушенства его милости отца папы Римского, подъ ко-торымъ дей они николи не были, прину-ждаетъ: а то дей есть духовныхъ ихъ въ церкви ихъ братской, подъ благословен-ствомъ патріархи кгрецкого мѣшкающихъ, отъ нихъ одымуеть, позвы своими до суду своего, не маючи надъ ними ніякое владзы, абы только до послушенства своего за-тягнути могъ, позываетъ и ніякое обмовы ихъ слушное не слушаючи, ижъ передъ нихъ становити ся неповинни, заочне су-дить и сказуеть на баницію, якобы непо-

слушныхъ, до его королевское милости от-сылати умыслилъ. Якожъ дей и дня ны-нѣшнего, на датѣ вышейпомененого, мѣсе-ца Августа сегого дня, у понедѣлокъ, а водлугъ старого календару, яко дей его милость у позвѣ своимъ поменилъ, мѣсеца Іюля двадцать сегого дня, кгда рокъ вже за долгими позвы его милости, которыми дей его милость священниковъ ихъ брат-скихъ отца Карпа Лазаревича и отца Гри-горья Ждановича о то, же его не суть по-слупни и не отъ него, але отъ иного, преложеного, а меновите отъ епископа Львовского на станъ священнической (по-свят)лися, позывалъ, припалъ, тые же све-щенницы ихъ помененые, не признаваючи собѣ за пастыра и не будучи повинни предъ нимъ становитися, зъ обмовою (ура)дов-не, при трехъ возныхъ и сторонѣ духов-ную особу, товариша своего отца Михаила, діакона церкви ихъ братское Светого Духа, посылали. Его дей милость отецъ Ипа-тей, яко той обмовѣ ихъ мѣстца дати не хотѣлъ, такъ и того самого діакона ихъ, который съ помененою обмовою до его ми-лости владовне ходилъ, отъ себе, зъ двора митрополего пустити не казалъ и при собѣ его мощно кгвалтомъ, надъ право посполи-тое, задержати велѣлъ, и не вѣдати дей, гдѣ его подѣлъ, што дей тые возные, которые при томъ были, сознати суть готовы.

Якожъ вже на третій день по томъ опо-вѣданью, то есть мѣсеца Августа девятого дня, въ томъ же року шестъсотномъ пер-вомъ, и тые возные повѣту Виленского, на имя Миколай Яновичъ Миклашевича, Петръ Юрьевичъ Навоша и Янъ Ленар-товичъ *) дали, писанный въ тые слова.

*) Нѣсколько строкъ истлѣло.

*) Три строки истлѣли.

Я Миколай Янович Миклашевича, Я Петръ Юрьевичъ Навоша и я Янъ Ленартовичъ, возные господарскіе повѣту Виленского, сознаваемъ симъ нашимъ квитомъ ку записанью до книгъ владовыхъ, ижъ маючи мы возные при собѣ стороною пять шляхтичовъ, людей добрыхъ, пана Шимона Михайловича, пана Юрья Крота и пана Миколая Станиславовича, пана Венслава Яновича и пана Юрья Яновича, въ року теперь идучомъ тысяча шестьсотъ первымъ, мѣсеца Іюля сего дня, въ понедѣлокъ, водлугъ старого календаря, за посланьемъ священниковъ свято-духовскихъ братства церковного религіи кгреческое, отца Карпя Лазаровича, отца Григорья Ждановича, ходили есмы зъ діакономъ свето-духовскимъ помененого братства церковного Виленского религіи кгречское, отцемъ Михайломъ, до двора митропольского, тутъ у мѣстѣ Виленскомъ, до его милости отца Ипатя, который митрополитомъ Кіевскимъ и Галицкимъ, епископомъ Володимерскимъ и Берестейскимъ, и архимандритомъ Печерскимъ (се именуеть), и кгда есмы тамъ до его милости отца Ипатя пришли, тотъ діаконъ братства церковного Виленского, отецъ Михайло, мовиль до его милости отца Ипатя тыми словами: Милостивый отче! Што ваша милость уже другими позвы своими на теперешній день понедѣлковый до суду своего позывать рачишь священниковъ братскихъ Виленскихъ, отца Карпя Лазаревича и отца Григорья Ждановича, ижъ они послушеньства своего въ справахъ духовныхъ вашей милости отдавати не хочуть, и отъ иного епископа, не отъ вашей милости, станъ священничества на себе приняли, — тогда они вашей милости послушни быти и за пастыря своего признати не хочуть, для того, ижъ дей ваша милость благословенство, которое еси первой отъ

святѣйшого патріархи Константинопольского мѣлъ, зъ себе зложилъ, а иному дей уже пастыру, границы, каноны концилейными замѣроны, перескочивши, его милости велебному отцу папѣ Римскому послушеньство еси отдадъ; для чого дей они дей, якъ сами и посполъ зъ иными хрестіанъ, подъ благословенствомъ святѣйшого пастыря своего патріархи Константинопольского zostали, такъ дей тежъ и тотъ станъ духовный отъ епископа своего, который отъ паріархи своего не отступиль, благословенствомъ церкви Божое столицы Константинопольское посветилися. Съ тыхъ дей причинъ, сами передъ вашей милостью ставитися и вашей милости послушни быти не будучи повинни, обмову свою на письмѣ, черезъ мене, товариша и брата своего вашей милости прислали. И заразъ его милости отцу Ипатю тую обмову на письмѣ отецъ Михайло діаконъ черезъ насъ возныхъ подалъ. Которую его милость отецъ Ипатей, зъ гнѣвомъ принявши, передъ собою читати казалъ, и слово отъ слова такъ се въ собѣ маеть:

*Обмова передъ его милостью отцемъ Ипатіємъ отъ священниковъ братства церковного Виленского православія греческого, отъ Карпа Лазаревича и Григорья Ждановича, на другіе позвы его милости, которыми ихъ до послушеньства своего притегаючи, позывалъ, учинена есть тыми словами: Яко мы въ першой обмовѣ нашей, на первіе позвы вашей милости, милостивый пане, не будучи повинни передъ вашею милостью становитися и въ справахъ духовныхъ розсудку чинити не хотимъ *)*

ми позвы, то есть, дня нынѣшнего, у понедѣлокъ, року шестьсотъ первого, мѣсеца Іюля двадцатьсего дня, водлугъ старого ка-

*) Мѣсто отъ сырости истлѣло.

лендаря припаломъ, симъ писаньемъ.....
чися въ право обмову чинимъ таковую,
ижъ есьмо не повинни и теперъ.....
по(водо)ватися для тыхъ причинъ, же ва-
ша милость въ духовныхъ правахъ нашихъ
голо(вный) адверсаръ, а не судья, кгдажъ
право духовное такъ учить, звлаща соборъ
четвертый вселенскій — правило девятое:
Если епископъ или причетникъ зъ сво-
имъ митрополитомъ маеть нѣякую роспра-
ву, теды маеть судитися передъ патріар-
хомъ всея тоя земли, нимъ сужены будутъ
митрополиты и епископы, а меновите отъ
патріархи Константинопольского. До того
тежъ рачишь, ваша милость, тымъ своимъ
позвомъ насъ позывати до неякое клятвы
и изверженья насъ зъ стану священниче-
ского, што есть противно канonomъ свя-
тыхъ богоносныхъ отецъ, гдѣ описуетъ:
ижъ если бы пресвитеру якаякольвекъ
дана была вина, за которою виною досто-
инъ бы былъ низверженья зъ священни-
тва, тогды на таковой судъ маеть быть
шесть епископовъ, а семый епископъ его,
о чомъ собору Карфагенского правило двѣ-
надцатое, петнадцатое и сто осьмое учить:
про то хотѣбы ваша милость и былъ пасты-
ромъ нашимъ, тогды бысь инакшимъ су-
домъ на зверженъе насъ зъ стану священ-
нического не могъ судити, только съ тыми
каноны, яковыми вашей милости вышепо-
менили. А же ваша милость въ тыхъ же
позвахъ своихъ, повторе намъ данныхъ, до-
кладати рачишь, ижъ бысьмы за першимъ
позвомъ мѣли до вашей милости приходи-
ти, съ тумультомъ людей до бою готовыми,
чого никгда, милостивый пане, не было,
кгдажъ зъ нами были ихъ милость зацные
особы, а меновите — его милость панъ вое-
вода Смоленскій, ихъ милость князи Окгин-
скіе, якожъ ктиторове тое святое церкви
сошествія Святого Духа, до которое насъ

служительми поставлено; надто (судья)
кгородскій его милость панъ подвоеводій
Виленскій, до того еще четыре возные и....
шляхтичовъ, которые добре свѣдоми на-
шого приходу и отходу отъ вашей милости
и причинъ, въ обмовахъ нашихъ описанныхъ,
предъ вашею милостью становитися и такъ
клятвы, яко и... отъ вашей милости прій-
мовати не повинни есьмо. Для чого про-
симъ, абысь ваша милость насъ больше
молестовать не рачиль, держати отъ его
королевское милости... своимъ милостивомъ
пане, помазанцу Богомъ, яко... светомъ
справедливомъ, же намъ нанизшимъ под-
даннымъ и богомольцомъ своимъ таковыхъ
трудностей отъ вашей милости пріймовати
допустити не рачить. А по прочитанью
той обмовы его милость отецъ Ипатеи пы-
талъ діакона, который до него съ тою об-
мовою отъ священниковъ братскихъ былъ
присланъ: хто дей тебе діакonomъ поста-
вилъ? Онъ ему повѣдилъ: ставилъ дей мене
бывшій митрополитъ. За чимъ засъ повѣ-
дилъ отецъ Ипатеи: естли дей тебе митро-
политъ становилъ, то дей ты послушень-
ство мнѣ отдавать естесь повиненъ и тутъ
дей остати мусишь. И такъ насъ возныхъ
и сторону отъ себе отступилъ, мовечи: хо-
тя дей не мѣли есте до мене приходить,
ижъ дей до справъ духовныхъ ничего...
.....*) задержати велѣлъ до
книгъ урадовыхъ съ печатми нашими,
съ подписью рукъ нашихъ, хто писати
умѣлъ, и подъ печатми стороны шляхты
вышейпомененое. Писанъ у Вильнѣ, року
мѣсеца и дня вышѣпомененного. У того
квиту печатей притисненыхъ... и подпись
руки возного тыми словы: *Mikołaj Iano-
wicz Miklaszewicza, wozny, ręką swą.* Ко-
торое очевидное сознание возныхъ и тотъ

*) Нѣсколько строкъ истлѣло.

квитъ ихъ до книгъ кгородскихъ Виленскихъ есть уписано.

Тогожь року теперъ идучого, лѣта отъ нароженя сына Божого тысяча шестьсотъ первого, мѣсеца Августа петнадцатого дня, наврадѣ его королевское милости кгородскомъ воеводства Виленского, передо мною Станиславомъ Пукштою Клявзкейловичомъ—хоружимъ Волковыскимъ, намѣстникомъ Виленскимъ, ставши очевисто возный повѣту Виленского Миколай Яновичъ Миклашевича, ку записанью до книгъ кгородскихъ Виленскихъ квитъ свой призналъ и подалъ въ тые слова писаны: Я Миколай Яновичъ Миклашевича—возный господарскій повѣту Виленского, признаваю симъ моимъ квитомъ ку записанью до книгъ владовыхъ, ижъ въ року теперъ идучимъ тысяча шестьсотъ первомъ мѣсеца Іюля тридцать первого дня, водлугъ старого календаря, за посланіемъ отъ священниковъ Братства церковного Виленского православного греческого святодухскихъ, отъ отца Карня Лазаровича и отца Григорья Ждановича, ходилъ есьми я возный до его милости отца Ипатя Потея, который ся пишетъ митрополитомъ Кіевскимъ и Галицкимъ, епископомъ Володимирскимъ и Берестейскимъ, и архимандритомъ Печерскимъ, а при мнѣ возномъ на тотъ часъ стороною были два шляхтичи, панъ Иванъ Лозицкій, а панъ Андрей Стаховскій. И кгда есьми до его милости отца Ипатія Потея вышейпомененого, до двора его милости митропольего, тутъ у мѣстѣ Виленскомъ пришолъ съ тою стороною, при мнѣ возномъ будучою и давалъ есьми его милости отцу Ипатію отъ отца Карня Лазаровича и отца Григорья Ждановича, священниковъ вышейпомененыхъ братскихъ, обмову на письмѣ отъ нихъ черезъ мене возного присланную, ижъ они передъ его милостью за позвы его милости стано-

витися и въ справахъ духовныхъ его милости послушни быти не повинни, съ певныхъ причинъ, въ той обмовѣ меновите описаныхъ; нижли его милость отецъ Ипатей отъ мене возного тое обмовы ихъ прияти не хотѣлъ: ижъ дей ты человекъ свѣтскій до справъ нашихъ духовныхъ не належишь, а тежъ дей не въ часъ ходишь, вже дей есьми на нихъ декретъ учинилъ и казалъ на нихъ декретъ передо мною вознымъ читати. Якожь на тотъ часъ еще было передъ четвертою годиною съ полудня, еще нигдѣ по церквахъ на вечерню не было звонено и онъ самъ отецъ Ипатей еще передъ вечернею тотъ декретъ на нихъ читати казалъ. По которомъ декретѣ кгда есьми назадъ до братства церковного, до тыхъ священниковъ братскихъ, отъ которыхъ мя посылаю, былъ звернулъ и зъ нимися розмовами забавилъ, тожъ не борздо въ светое Троицы и въ иныхъ церквахъ на вечерню дзвонити почато. Што мною вознымъ и стороною тые священники братскіе освѣтчили листъ, ижъ еще передъ нешпоромъ, правѣ въ часъ, а не позно, до его милости съ тою обмовою своею посылали. Которые обмовы ижъ его милость отецъ Ипатей не принялъ, тогды ее назадъ священникомъ братскимъ звернулъ и слово отъ слова такъ се въ собѣ маеть: — *Третья обмова священниковъ братства церковного Виленского православія греческого отца Карня Лазаровича и отца Григорья Ждановича* передъ его милостью отцомъ Ипатеемъ Потеемъ на третіе позвы его милости*)

своего позывать рачилъ о то, жесьмы мимо вашей милости, который се тутъ (митрополитомъ) быти менишь, у епископа Львовского на станѣ духовный презвитерскій до

*) Мѣсто истлѣло.

церкви Божое братства церковного Виленского посветили и въ справахъ духовныхъ вашей милости послушеньства отдавати не хотимъ, слухные обмовы . . . по достатку на письмѣ при возныхъ урядовыхъ вашей милости есмы подали, такъ и теперь яко и при першихъ обмовахъ нашихъ стоячи, на тотъ третій позывъ, которымъ насъ позывати рачишь до прислуханья не какое езекуціи, за выданьемъ отъ вашей милости якогось декрету на насъ, тогда и теперь не въ обычай отказу правного и не вдаючися въ жадный судъ, только о собѣ обмову чинечи черезъ возного и сторону, сею цедулою нашею вашей милости ознаимuemъ: иже съ мы якъ становитися передъ вашу милость, такъ и нѣкихъ судовъ и декретовъ отъ вашей милости слухати и пріймовати и нѣкого послушеньства въ справѣ духовной вашей милости отдавати не естесмы повинны, съ тыхъ причинъ, ижъ ваша милость, еще будучи епископомъ Володимирскимъ и Берестейскимъ, посполъ зъ небожчикомъ першимъ митрополитомъ Михайломъ Рогозою и зъ нѣкоторыми иными килькома владыками, кромъ вѣдомости и позволенья всихъ насъ христіанъ, послушныхъ восточное Божое церкви, такъ духовныхъ, яко и свѣтскихъ, въ тыхъ панствахъ его королевское милости, нашего милостивого пана, мѣшкающихъ, згордѣвши здавна звыклымъ благословенствомъ святѣйшого патріарха Константинопольского, иному пастырови, никогда намъ незвыклому, а меновите, его милости велебному отцу папезови Римскому, послушенство свое есте отдали и тымъ границы, каноны концилейными, отъ светыхъ отцовъ змоцненые, о чомъ есмы въ першихъ обмовахъ нашихъ подостатку выпи-сали, переступили есте, водлугъ которыхъ канонівъ концилейныхъ за то ваша ми-

лость всѣхъ таковыхъ, которые есте отъ благословенства патріарха Константинопольского отступили, на собору духовномъ Берестейскомъ, который есть до книгъ трибунальных, головныхъ, слово въ слово подостатку актыкованъ, зъ становъ всѣхъ духовныхъ зложено и то потомъ листомъ патріаршимъ отъ столицы Константинопольского есте змоцнено и вашихъ милостей, яко отступныхъ отъ церкви Божое восточное, отлучено и клятвѣ седми вселенскихъ соборовъ отдано, самихъ вашихъ милостей и всѣхъ тыхъ, которые бы вашихъ милостей слухали. За чимъ отъ одного часу вже не естесте ваша милость нашими духовными, якожъ и по всѣ сеймы прошлые, вся речъ-посполитая, звлаща люди религіи крѣцкое старожитное, и мы зъ ними, водлугъ протестаціи, отъ христіановъ на разныхъ мѣстцахъ учиненыхъ, зоставши подъ звыклымъ той епархіи благословенствомъ святѣйшого патріарха Константинопольского, не занехали домовлятися и просить его королевское милости, пана нашего милостивого, абысмы при старожитномъ уживанью набоженства нашего подъ благословенствомъ здавна звыклымъ патріарха Константинопольского заховани были. Што ижъ се еще на сеймѣ тамъ, гдѣ ся тая справа зачала не скончило который есте отъ благословенства патріарха Константинопольского отступили. тутъ въ Вильни на митрополю становиль, есмы смотрѣли, а потомъ, ижъ тымъ благословенствомъ патріарха своего взгордивши, его милость отца папу Римского за пастыра собѣ призналъ, послушенство наше посполъ зъ иными христіаны ему выповѣдали есмы и его не слухали, якожъ быхмо надто вашу милость слухати мѣли и вашей милости, якъ благословенство намъ

незвычайного пастыра, на собѣ носишь, такъ и пастыромъ нашимъ ещесь ваша милость николи не былъ и не естесь и не вѣдаемъ, хто вашу милость на митрополю и подь чѣмъ благословенствомъ становилъ, бо въ канонахъ светыхъ отецъ правило шестое собора, иже въ Сардикіи, во Антіохіи Сиретѣй правило 19 и въ Лаодикии правило тринадцатое, ясне намъ науку описують, якимъ способомъ и отъ кого митрополитъ на митрополю маеть быти становленъ, которого порадку мы въ вашей милости не видимъ. Если только добра церковные отъ его королевское милости, помазаньца Божого, пана нашего милостивого, вашей милости суть поданы, теды не влада духовная, которая тутъ ни отъ кого иного не звеклася подавать, только отъ патріархи Константинопольского, способомъ вышейпомененымъ, прото не естесь ваша милость митрополитомъ нашимъ и тые каноны, которыми напротивко насъ идешъ, не вашей милости служатъ, але тому, который бы правдивымъ пастыромъ нашимъ митрополитомъ порадкомъ звеклымъ отъ всходнее церкви Божое поданный былъ, которого если быхмо мѣли, не важили быхмо ся отъ иного светить, але ижъ и до сего часу его еще не маемъ, рады и не рады за усилованьемъ ихъ милости пановъ своихъ, которые насъ на тотъ станъ духовный прозьбами своими усиловать рачили, мусѣлихъ мы ся отъ иного епископа посветить; вѣдь же не отъ того, которого бы правила заборонять мѣли, але отъ епископа тое епархіи, меновите отъ его милости отпа Гедіона—епископа Львовского, который при благочестію светомъ зосталъ, патріархи своего не отступилъ и за волею и привилемъ его королевское милости, пана нашего милостивого, тымъ урадомъ епископскимъ подь благословенствомъ всходнее

церкви Божое справуетъ, которому то епископу Львовскому, и особливе яко, въ шостомъ листѣ патріаршомъ въ книжкахъ, зъ друку Озстрозского выданныхъ, описуетъ, васъ клятвѣ отдавши, а въ небытности на тотъ часъ митрополита въ тыхъ панствахъ его королевское милости, всю владу въ справахъ духовныхъ отъ престола патріархи Константинопольского, екзархомъ его учинивши, естъ подано. Тотъ то насъ не инымъ якимъ, але намъ звеклымъ благословенствомъ Божиимъ, отъ всходнее церкви его маючи, на станъ священнический посветилъ, прото мы, знаючи голосъ пастыровъ своихъ, за инымъ ити не можемъ, але при протестаціяхъ, отъ всего христіянства здавна на разныхъ мѣстцахъ противъ того отступленія и потомъ въ Новгородку противъ самого вашей милости, не признаючи вашу милость за митрополита, учиненныхъ стоечи, послушенства намъ звеклого восточное церкви Божое не отступуемъ. Для чого не повинни есьмо вашей милости слухати и ваша милость надъ нами ніякое влады своею ростягати, насъ судити и изъ стану священнического складати, моцы мѣти не рачишь; бо хотя бысь ваша милость и былъ пастыромъ нашимъ, чимъ еси не былъ и не естесь, теды бысь не могъ *) чіи проклятый, тогды якъ благословенства такого не важно и по такъ и клятва его ничого шкодити не можетъ; въ чомъ держимо о его королевской милости, нашомъ милостивомъ помазаньцу Божомъ, яко пану справедливомъ, ижъ ваша милость таковое я и надъ права привилія и вольности наши старожитные надъ нами ростегати допустити не рачить. Што ся тежъ дотычетъ, ижъ ваша милость грозити

*) Истлѣвшая бумага.

намъ рачишь баницію и хотѣ бысь мѣль декретъ свой, подѣ который мы подлегати не повинни, учинивши на баницію до короля его милости отсылати, ино и того не только духовнымъ, але ани свѣдкимъ правомъ подлежати ваща милость не можешъ, абы коли попы отъ духовного права до свѣтского на баницію посылани быти мѣли, што ся не только въ нашей церкви восточной не звыкло заховывати, але и въ Римскомъ костелѣ того не слыхати.

Которого такового сознанья моего, штомъ слышалъ и видѣлъ я возный даломъ сесь мой квитъ съ печатью моею и съ подшисомъ руки моею и съ печатями стороны вышейпомененое... Писанъ у Вильны, року, мѣсеца и дня вышейпомененого. У того квити печатей притисненыхъ три, а подпись руки возного тыми словы: *Mikołaj Janowicz Mikłaszewicza, wozny ręka swą.* При которомъ зезнанью возного Миколая Яновича Миклашевича тутъ очевисто предомною на врадѣ ставши сами тые священники помененого братства церковного Виленского, отецъ Карпъ Лазаровичъ и отецъ Григорій Ждановичъ, оповѣдали: ижъ дейшто его милость отецъ Ипатей Потей слупныхъ обмововъ нашихъ, которые дей есьмо его милости перво сами черезъ себе врадовне, потомъ чрезъ возныхъ и сторону, не вдаючися въ жадный, яко намъ не належный, судъ его милости на письмѣ подавали, не пріймующи и не будучи пастыромъ нашимъ, съ причинъ въ тыхъ же обмовахъ нашихъ описаныхъ, але надъ права и вольности старожитной религіей нашей уживанье и надъ каноны святыхъ отецъ самъ не звыклымъ порядкомъ на тую митрополью вступивши и не маючи надъ нами ніякое влады, заочне насъ судить и сказуетъ и на баницію до свѣтского права, чого ани духовные, ани свѣт-

скіе права не учать, отсылаетъ, самъ дей его милость еще первой того, уже будучи отъ столицы пастыра своего патриархи Константинопольского, за отступленье его, которое отъ вхходнее церкви Божое учинилъ, проклятымъ и изъ стану духовного зверженнымъ. Тогда дей якосъ мы въ тыхъ обмовахъ нашихъ вышейпомененыхъ, не вдаючися въ жадное право, его милости (оказали), такъ и теперъ съ тымъ ся освѣчаемъ, ижъ мы стоечи при протестаціяхъ первшихъ, на розныхъ мѣстцахъ отъ многыхъ христіянъ, послушныхъ вхходнее церкви Божое, на тыхъ церкви Божое пастыровъ отступныхъ занесеныхъ, благословенства вхходнее церкви Божое, матки нашею, подѣ которымъ ся есьмо породили, не отступуемъ, а подѣ иное благословенство, николи намъ незвыкное, подѣ которое насъ отецъ Ипатей квалтомъ примушаетъ, не позволяемъ: отъ Сіона бо, водлугъ словъ пророческихъ, изыде законъ и слово Господне изъ Іерусалима; а индей мовить: благословить тя Господь отъ Сіона и узриши благая Іерусалима во вся дни живота твоего; чого некоторой иной церкви, ани краинѣ, абы жродломъ благословенства Божого мѣла быти не дано, только одному светому Сіону, а оттуль вже вси иные церкви и краины пріймуютъ, яко отъ матки всихъ; о которой тежъ Божественное писаніе мовить: Радуйся Сіоне светый, мати церквамъ, Божое мѣшканье; и еще пророкъ светый мовить: любить Господь врата Сіона надъ всѣмъ мѣшканья Іаковля. Того то мы благословенства Божого, которымъ насъ отъ Сіона светого благословилъ, стержемо и отъ разъ поданое правды Божое отступитъ *) . . .

*) Мѣсто истлѣло.

дѣть, который насъ не слушне и не повинне ...нашей судить, самъ дей на насъ се жаловалъ, передъ себежъ и позывалъ и самъ же на насъ и декретъ выдавалъ, ни для чого иного, только по своихъ страстяхъ, для того, же на его отступленіе дозволити не хотимъ. О чомъ въ томъ же правилѣ четвертомъ сего вселенского собору ширей и срожей описуетъ: же „еслибы нѣкоторые епископы, на свою власть надѣючися, мѣли кого отъ службы Божое отлучить ради страстныхъ воли своея или для иное нѣкоторое тому подобное причины, таковыя тойже страсти повинни суть, да примуть за то епископъ отлученіе отъ митрополита, а митрополитъ, еслибы то учинилъ, тогда самъ да приметъ отлученіе отъ патріарха и обратится болѣзнь его на главу его“; зважа дей его милость отецъ Ипатей, небудучи нашимъ пастыромъ, яко дей то и самъ у позвѣ своемъ пишучи признаваетъ, жесмы ему подали цедулу, не признаваючи его собѣ за пастыра и пытаючися, хто его на митрополью становилъ, то дей само тое яснѣ высвѣтчаетъ, же его милость надъ нами моцы никакое не мѣлъ и не имеетъ и пастыромъ намъ не есть. А то дей учинили есмы не для жадное взгарды, звирхности пристойное, абысмы не хотѣли въ чомъ правдивого митрополита быть послушными, и овшемъ дей хотячи быти митрополіе звирхности послушными, пыталисьмы о томъ, хто его милость на той станъ митропольи посветилъ, если властью духовною тою, которою предкове его милости первые митрополиты въ тыхъ панствахъ его королевское милости отъ всход-

нее церкви Божое наступовали и которой власти мы въ справахъ духовныхъ, водлугъ христіанства нашего, отъ предковъ своихъ початокъ взявши, звыкле подлегати, што дей если бы его милость намъ оказалъ и яко отецъ ласкавый дѣтей своихъ зъ вонпливости вывелъ, ижъ отъ всходнее церкви Божое, матки наше, Сіона светого, благословенствомъ тотъ престоль митрополіи Кіевское одержалъ, певне дей повинны бысмы были его за пастыра собѣ признавши, яко дѣти отцови послушныя, впелякую учтивость отдавать; але ижъ дей намъ его милость о томъ слушное справы не далъ, тогда дей не можемъ его милости за митрополита и пастыра своего признавати и явно дей то есть, ижъ его милость не порядкомъ всходнее церкви Божое, якосмы дей о томъ уже по части въ обмовахъ нашихъ припомнели, але противъ ясное науки канонівъ светыхъ отецъ мирскою властью на тую столицу митрополью вступилъ, чого дей и въ правилѣ третьемъ сего вселенского собору забороняетъ, тымъ способомъ таковыя постановленія не только не суть тверды, але изверженію и отлученію суть достойны, которые не по канонамъ светыхъ отецъ, одно властью свѣтскою на станъ духовный вступують. Для тыхъ дей всихъ причинъ якъ благословенства его, намъ не належного пастыра, не потребуемъ, такъ и клятвы его недбаемъ и жадныхъ декретовъ его напротивко себѣ за слушны ...*)

*) Въ подлинникѣ окончанія нѣтъ, такъ какъ въ свѣзкѣ листы потеряны.

1601 г.

Изъ связи № 91, за 1601 г. Докум. № 14.

18. Протестація Виленскихъ мѣщанъ, братчиковъ Виленскаго Свято-Духовскаго братства, о томъ, что по жалобѣ Виленскаго магистрата они не смѣютъ безъ своихъ старшихъ братчиковъ и не считаютъ законнымъ являться въ задворный королевскій судъ для разсмотрѣнія королевскихъ привилегій на два братскихъ дома въ г. Вильнѣ.

Лѣта Божого нароженія тысяча шестсотъ первого, мѣсеца Августа двадцать второго дня.

На врадѣ его королевское милости кгородскомъ воеводству Виленского предо мною Станиславомъ Пукштою Клявзкейловичомъ, хоружимъ Волковыскимъ, намѣстникомъ Виленскимъ, ставши очевисто не малое згромаженъе людей мѣщанъ мѣста его королевское милости Виленского, братьи братства церковного Виленского православія греческого, оповѣдали: ижъ дей што урадъ мѣстскій ратушный Виленскій вже одъ немалого часу позвали до его королевское милости старшихъ братства вышейпомененого церковного Виленского, такъ же ихъ мѣщановъ и всѣхъ братью, до того братства церковного уписныхъ, о привилеи его королевское милости въ року тысяча пятьсотъ девятьдесять второмъ на сеймѣ вальномъ на вольность двохъ домовъ братскихъ наданый, менечи быти, яко бы тотъ привилей правомъ и вольностямъ мѣстскимъ мѣлъ быти противный, яко въ томъ позвѣ ширей есть описано. За которымъ позвоомъ кгда дей на сеймѣ не давно прошломъ умоцованные отъ всего того братства пильность учинили, тогда дей

умоцованные отъ ураду ратушного Виленского тамъ же на сеймѣ будучи, а меновите, панъ Апсолонъ Мрикглодь а панъ Григорей Федоровичъ—райцы и панъ Бенедиктъ писарь тое sprawy на прошломъ сеймѣ зъ братствомъ церковнымъ не попираючи, на сеймѣ да Богъ близко пришлый, рокъ зъ умоцованными братскими росписали, и тымъ ихъ милости старшихъ того братства ихъ милости пановъ сенаторовъ и рыцерство и все братство убезпечили. А ижъ дей теперь тотъ урадъ мѣстскій Виленскій водлугъ помененого росписанья, року не ожидаючи пришлого сейму, теперь тутъ у Вильни до суду его королевской милости задворного тое братство ихъ церковное о узнанъе привилея помененого, хочечи судити, приволювають,—тогда они обыватели мѣстскіе, до того братства уписные, сами одни безъ ихъ милости пановъ сенаторовъ и рыцерства, до оного братства уписныхъ, которымъ тотъ привилей служитъ, и въ самомъ позвѣ у головахъ суть написаны у право о то сами одны... вдаватися и отказовати не могучи, только до обмовы отъ себе въ той справѣ у суду его королевской милости задворного дали моць зуполную съ посродку себе брату, до того

братства уписному, мѣщанину Виленскому Петру Ивановичу Коптевичу, якожъ и тую самую обмову, которую на то преречоному умоцованому своему до суду его королевской милости задворного, на письмѣ дали, передо мною на врадѣ покладали, слово отъ слова такъ се въ собѣ маеть: Обмова мѣщанъ Виленскихъ до братъи братства церковного Виленского религіи кѣрецькое уписныхъ у суду задворного, за мандатомъ его королевской милости, которымъ урадъ ратушный мѣста Виленского усе братство помененое церковное позвалъ о привилей отъ его королевской милости, нашего милостивого пана, въ року прошлымъ тысяча пять сотъ девятьдестятъ второмъ, мѣсеца Октебра девятого дня наданный на два дома братскіе въ мѣстѣ Виленскомъ, идучи зъ замку до Острое брамы, по лѣвой сторонѣ лежаціе, и о наданье ономужъ братству вольностей, въ томъ привилью меновите выписанныхъ, менечи быть, якобы тотъ привилей правомъ и вольностямъ мѣстскимъ противный быть мѣлъ, о чомъ ширей на мандатѣ его королевской милости, нашего милостивого пана, описано есть. Мы теды найнизишіе а вѣрные его королевской милости, нашего милостивого пана, подданные, мѣщане Виленскіе, до того братства церковного уписные, ушановавши впродѣ светобливый маестатъ его королевской милости, нашего милостивого пана, съ цалымъ а вѣрнымъ подданствомъ нашимъ, яко научтивѣй и пристойнѣй, бысмо же теперъ за онымъ мандатомъ до жадное дальшее справы и отказу не приступючи, таковую обмову предъ вашей милостью и своими милостивыми паны чинимъ: ижъ тая справа не однимъ намъ обывателемъ мѣстскимъ, але впродѣ належитъ зацному стану шляхецкому ихъ милости паномъ сенаторомъ и рыцерству, ко-

торые суть до того братства уписные и енеральною вольностью правомъ посполитымъ статutowымъ обварованы. Кѣдыжъ меновите тымъ привильемъ король его милость, нашъ милостивый панъ, вылучаючи тое братство церковное съ тыми домами отъ вшелякихъ иныхъ правъ поддаты и вызволить рачиль подъ право статutowое земское, о чомъ значне тотъ привилей короля его милости свѣтчить, который за презреньемъ Пана Бога всемогущого а зъ щодробливое ласки его королевское милости, пана нашего милостивого, на тые два дома и на вольности братству церковному публичне на сеймѣ наданы суть не однимъ обывателемъ мѣста Виленского, але въ головахъ, такъ ихъ милости вельможнымъ паномъ сенаторомъ, яко и станомъ шляхетскимъ, до того братства церковного уписнымъ, которые то и на сеймахъ прошлыхъ черезъ ихъ милость пановъ пословъ земскихъ речи-посполитое обоого народу не занежали короля его милости, нашего милостивого пана, о то просить, абы тые привилья не за дворомъ, але и на сеймѣ узнаваны были. За чимъ и тые панове урадники мѣста тутешнего Виленского на сеймѣ недавно прошломъ черезъ умоцованныхъ своихъ, а меновите: черезъ пана Апсолона Мрикглода, черезъ пана Григорья Федоровича — райцовъ, а черезъ пана Бенедикта писара мѣстского въ той справѣ росписали зъ умоцованными братскими року не пильновать за дворомъ, але да Богъ ажъ на сеймѣ пришло; и тымъ отъ нихъ будучи ихъ милость старшіе того братства убеспечени не дали намъ жадное моцы, ани науки, яко бы есьмо у суду задворного мѣли поступать: про то мы безъ ихъ милости пановъ сенаторовъ и рыцерства, которые до того братства нашего належатъ и которымъ въ головахъ тые при-

вила служить, въ отказъ быть не можемъ, яко на предѣйшихъ участниковъ до того братства належащихъ, чого и право посполитое земское боронить, же о речъ спольную одни участницы безъ другихъ въ отказъ быть не повинни. Для чого всего, ижъ то не однимъ намъ, найнищимъ подданнымъ его королевское милости, але въ головахъ ихъ милости паномъ сенаторомъ и рыцерству тыи привилія служатъ, мы сами одни мѣстскіе люди, кромъ вѣдомости ихъ милости, въ тотъ судъ задворный его королевское милости вдаватисе и от-

казовать не можемъ, кгдажъ и въ самомъ томъ позвѣ въ головахъ написано, позываючи старшихъ братскихъ, потомъ мѣщановъ и всю братью, до того братства уписныхъ. Унижене теды и плачливе вашу милость, нашихъ милостивыхъ пановъ, просимъ, абысмы на сеймъ съ тою всею справою отосланы были. Которая то мощъ и обмова вышейпомененая, за прозьбою тыхъ же мѣщанъ, до книгъ кгородскихъ Виленскихъ есть записана. Року 1601, мѣсеца Августа 22 дня оповѣдано.

1601 г.

Изъ связки № 4658, за 1601 г. Докум. № 12.

19. Донесеніе возныхъ о протестѣ двухъ священниковъ Виленской Свято - Духовской церкви, Карпа Лазаровича и Григорія Ждановича, противъ митрополита Ипатія Потѣя по поводу вторичнаго позва ихъ въ свой митрополичій судъ.

Я Миколай Яновичъ Миклашевича, я Петръ Юрьевичъ Навоша и я Янъ Лепартовичъ, возные господарскіе повѣту Виленского, признаемъ тымъ нашимъ квитомъ, ижъ маючи мы возные при собѣ стороною пять шляхтичовъ, . . . пана Юрья Кгротя а пана Миколая Станиславовича, въ року теперъ идучомъ тысяча шестьсотъ первомъ, мѣсеца Іюля семого дня, старого календара, за посланьемъ священниковъ Светодускихъ братства церковного религіи грецкое отца Карпа Лазаровича и отца Григорія Ждановича, ходили есмы съ дякономъ Светодускимъ помененого братства церковного Виленского религіи грецкое до

двора митропольего, тутъ у мѣстѣ Виленскимъ, до его милости отца Ипатія Потѣя, который... митрополитомъ Кіевскимъ и Галицкимъ, епископомъ Володимирскомъ и Берестейскимъ, архимандритомъ Кіево-печерскимъ. Кеды есмы тамъ до его милости отца Ипатія пришли, тотъ діаконъ братства церковного Виленского, отецъ Михайло мовиль до его милости отца Ипатія тыми словами:

Милостивый отче! што ваша милость уже другими позвы своими на теперешній день... ковый до суду своего позывать рачишь священниковъ братскихъ Виленскихъ, отца Карпа Лазаровича и отца Григорія

Ждановича, ижъ они послушенства своего въ справахъ духовныхъ вашей милости отдавати не хочуть и отъ иного епископа, не отъ вашей милости станъ священничества на себе приняли; тогда они вашей милости послушны быти и за пастыра своего признати не хочуть для того, ижъ дей ваша милость благословенство, которое еси первой отъ светѣйшого патріархи Константинопольского мѣлъ, зъ себе зложилъ, а иному дей уже пастыру, границы, каноны концилейными замѣроны перескочивши, его милости велебному отцу папѣ Римскому послушенство еси отдалъ, для чого дей они, якъ сами посполъ зъ иными хрестіанъ подъ благословенствомъ светѣйшого пастыра своего патріархи Константинопольского зостали, такъ дей тежъ и тотъ станъ священническій духовный отъ епископа Львовского, который патріархи своего не отступилъ, благословенство.... церкви Божое въ столицѣ Константинопольское посветилися. Съ тыхъ дей причинъ.... предъ вашей милостью становитися и вашей милости послушны быти не будучи повинны, обмову черезъ мене товариша и брата своего вашей милости прислали. И заразы его милости отцу Ипатію тую обмову на письмѣ отецъ Михайло діаконъ черезъ насъ возныхъ подалъ. Которую его милость отецъ Потей зъ гнѣвомъ принявши передъ собою читати казалъ, которая обмова такъ се въ себе маеть:

Обмова передъ его милостью отцемъ Ипатіемъ отъ священниковъ братства церковного Виленского православія греческого, отъ Карпа Лазаревича и Григорья Ждановича, на другіе позвы его милости, которыми ихъ до послушенства своего притегаючи, позывалъ, учинена есть тыми словами:

Якосьмы въ першой обмовѣ нашей на первшіе позвы вашей милости, милостивый

пане, не будучи повинны передъ вашей милостью становитися и въ справахъ духовныхъ розсудку вашей милости пріймовати, широче и достаточне обмову нашу на письмѣ вашей милости владовне есьмо подали; про то теды, при той першой обмовѣ и теперъ стоячи, на тые другіе позвы, которыми ваша милость насъ о.... до послушенства, въ справахъ духовныхъ отдавати не хочемъ, позывати рачишь на.... за тыми другими позвы, то есть, дня нынешнего у понедѣлокъ, року шестьсотъ первого, мѣсеца Іюля двадцать сегого дня, водлугъ же, в. м., въ духовныхъ справахъ.... а не судья, кгдажъ право духовное такъ учить, звлаща соборъ.... святое: Еслибы епископъ или причетникъ зъ своимъ метрополитомъ.... маеть судитися передъ патріархомъ всея тоя земля подъ нимъ же.... епископы, а меновите отъ патріархи Константинопольского, дб того тежъ.... позвомъ насъ позывати до неякое клятвы и изверженья насъ зъ стану священнического противне канонмъ святымъ богоносныхъ отецъ, где описуетъ: ижъ если бы презбытеру.... была вина, за которою виною достоинъ бы былъ изверженья зъ священничества, тогда на таковый судъ маеть быть шесть епископовъ, а семый епископъ его, о чомъ собору Карфагенского правило двѣнадцатое, петнадцатое и сто осьмое учить; про то хочъ бысь ваша милость и былъ пастыромъ нашимъ, тогда бысь инымъ судомъ на звержение насъ зъ стану священнического не могъ судити, только тыми светыми каноны, якостьмы ихъ вашей милости вышайпоменили. А ижъ ваша милость въ тыхъ же позвѣхъ своихъ, повторе намъ даныхъ, докладати рачишь, яко бысьмы за першимъ позвомъ мѣли до вашей милости приходити съ тумультомъ людей до бою готовыми, чого никды, милостивый

пане, не было, кгдажъ зъ нами были ихъ милость зацные особы, а меновите: его милость панъ воевода Смоленскій, ихъ милость князи Окгинскіе, яко ктиторове тое светое церкви Сошествія Светого Духа, до которое насъ служителями поставлено; надто и врадъ кгородскій, его милость панъ подвоеводій Виленскій, до того еще чотыре возные и семь шляхтичовъ, которые добре свѣдоми нашего приходу и отходу отъ вашей милости; для тыхъ всѣхъ причинъ, въ обмовахъ нашихъ описаныхъ, предъ вашей милостью становитися и такъ клитвы яко и изверженья отъ вашей милости примовати не повинни есьмо. Для чого просимъ, абысь ваша милость насъ больше молестовати не рачиль, держачи о его королевской милости, своимъ милостивомъ панѣ помазанцу божомъ, яко пану светомъ справедливымъ, же намъ найнищимъ подданнымъ богомольцомъ своимъ таковыхъ трудностей отъ вашей милости пріймовати допустити не рачить. А по прочитанью тое обмовы его милость отецъ Ипатей пыталъ діакона, который до него съ тою обмовою отъ священниковъ братскихъ былъ присланъ: хто дей тебе діакономъ поставиль. Онъ ему повѣдиль: ставиль дей ме-

не бывший митрополить. За чимъ засъ повѣдиль ему отецъ Ипатій: если дей тебе митрополить становиль, то дей ты послушенство мнѣ отдавати естесь повиненъ и зостати мусишь. И такъ насъ возныхъ и сторону отъ себе отпустиль, мовечи: хотя дей не мѣли есте до мене приходить, ижъ дей до справъ духовныхъ ничего не належить, однакже дей добровольне есте пришли, добровольнежъ отъ мене и идите; а тотъ дей діаконъ при мнѣ зостати мусить. И такъ того діакона вышейпомененого назадъ до братства при насъ возныхъ и сторонѣ пустити не хотѣль, але его при собѣ задержати велѣль. Которое сее сознанье наше, што есьмо слышали и видѣли есьмо ку записанью до книгъ урядовыхъ съ печатями нашими и съ подписомъ рукъ нашихъ возныхъ, хто писать умѣль, и тежъ съ печатями стороны шляхты вышейписаное (подали). Писанъ у Вильни року, мѣсеца и дня вышейпомененого. (Слѣдуетъ восемь печатей)*).

*) Актъ этотъ напечатанъ подъ № 17; но такъ какъ въ связкѣ найденъ другой, безъ пропусковъ, то онъ и помѣщенъ здѣсь сполна.

1601 г.

Изъ связи № 4658, за 1601 г. Докум. № 7.

20. Протестація сенаторовъ, рыцарства и всѣхъ братчиковъ Виленскаго Свято-Духовскаго братства противъ Виленскаго магистрата, незаконно позвавшаго братство въ задворный королевскій судъ для неподлежащаго ему разсмотрѣнія законности братскихъ правъ и привилегій.

Року Божого Нароженья тысяча шесть сотъ первого, мѣсяца Сентября ѿ (20) дня.

На врадѣ его королевское милости кгородскомъ воеводства Виленскаго, передо мною Станиславомъ Пукштою Клявзкейловичомъ, хоружимъ Волковыскимъ, намѣстникомъ Виленскимъ, ставши очевисто землянинъ господарскій, панъ Федоръ Быковский, до братства церковного Виленскаго православного греческого послушенства веходнее Божое церкви уписный, самъ отъ себе и именемъ ихъ милости пановъ сенаторовъ и становъ рыцарскихъ и всихъ посполитыхъ людей, братьи до тогожъ вышейпомененого братства ихъ церковного уписныхъ, оповѣдалъ и обтяжливѣ жаловалъ на войта, бурмистровъ, радцовъ и лавниковъ мѣста его королевское милости Виленскаго—отомъ: ижъ дей што его королевская милость, нашъ милостивый панъ, теперъ щастливо надъ нами пануючій, зъ щодробливое ласки своее господарское домы ихъ братскіе въ мѣстѣ Виленскомъ, идучи зъ замку до Острое брамы по лѣвой сторонѣ лежаціе, одинъ названный Гомшеевскій, отъ его милости пана Яна Нарушевича, ловчого его королевское милости великого княжества Литовскаго, купленный, а другій дей отъ брата ихъ уписного небожчика Якова Кондратовича,

мѣщанина Виленскаго, дарованый, въ которомъ братство школы до науки дѣтей христіанскихъ zaloжили, духовныхъ служителей церкви Божое ховають и иншихъ справъ набоженства своего подѣ... имъ благословеньствомъ веходнее церкви Божое схажки свое вольные мѣваючи заживають, съ присуду права мѣстскаго Виленскаго привилеемъ своимъ господарскимъ, вынявши зъ иншими вольностями, отъ его королевское милости тому братству наданымы, подѣ право статутное земское поддаты рачилъ, тые дей урядники мѣстскіе Виленскіе оный привилей, помененому братству ихъ отъ его королевское милости наданный, менечи быти правомъ и вольностямъ ихъ мѣстскимъ противный, ещо въ року прошломъ тысяча пятьсотъ девяностъ шестомъ, мѣсеца Марца шестого дня, старшихъ братью братства церковного Виленскаго, также и иншихъ мѣщанъ Виленскихъ и всю братью, до того братства уписныхъ, всихъ огуломъ, никого меновите не пишучи, позвомъ его королевское милости, въ тыхъ же домѣхъ братскихъ положонымъ, до суду его королевское милости задворного были позвали; ино дей за тымъ позвомъ ижъ бы таковыя привилія, звлаща гдѣ идетъ о вольное набоженства людей религіи кгрецкое уживанье, не за дворомъ,

але на сеймѣ были узнаваны, прозьба до его королевское милости, отъ ихъ милости пановъ пословъ земскихъ обоого народу, на сеймѣхъ вальныхъ, не пооднокротъ была чинена: за чимъ дей и умоцованные того ураду мѣстцого Виленского, товарищи съ посродку ихъ на сеймѣ не давно прошломъ вальномъ у Варшавѣ будучи, а меновите: Абсолонъ Мрикглодъ, Григорій Федоровичъ—райцы и Бенедиктъ Розум-цыусъ—писарь мѣстскій, не хотечи тое помененое справы у суду задворного пильновати, до пришлого, дастъ Богъ, сейму рокъ зъ умоцованными братства ихъ церковного за позволеньемъ всее рады мѣстское были росписали и то дей на ономъ же позвѣ властными руками своими тые умоцованные ихъ райцы и писарь мѣстскій написали. За которымъ дей такимъ росписомъ року ихъ милость панове сенаторове и рыцерство и вси братья до того братсва уписные, будучи убеспечени одны до домовъ своихъ по своихъ пильныхъ потребахъ, а другіе на послугу военную его королевское милости и рѣчи-посполитое порозѣзжавшия, въ той справѣ суду его королевское милости задворного пильновати не могли и моцы отъ себе на то никому не давали. То пакъ дей, яко насъ слухи заходятъ, тыми теперешними часы, подъ часъ бытности его королевское милости тутъ у Вильни и отправованья лимитаціи судовъ задворныхъ, помененый урадъ ратушный мѣстскій Виленскій, ничего не паметаючи на оный росписъ, черезъ умоцованныхъ ихъ, а знатъ за волею ихъ самыхъ учиненый, которымъ дей есть тое все братство ихъ убеспечено за тымъ позвомъ помененымъ у суду его королевское милости задворного въ тыхъ ихъ милости пановъ сенаторовъ и рыцерства, до того братства церковного уписныхъ, кото-

рымъ по большой части, яко старшимъ въ томъ братствѣ, вси привилья, права и вольности, отъ его королевское милости наданые, служатъ, якобы дей мѣли собѣ правомъ противъ братству церковному Виленскому перевести тымъ способомъ, ижъ кгда дей отъ помененного ураду мѣстского тое братство ихъ церковное до суду его королевское милости задворного тутъ у Вильни за очнымъ позвомъ было приво-лывано; на тотъ часъ дей, яко тежъ дошло ихъ вѣдати, якобы нѣкоторые зъ людей посполитыхъ мѣщанъ мѣста Виленского, до тогожъ братства ихъ церковного Виленского уписные, послышавши таковое братства ихъ до суду задворного приво-лыванье, вѣдомость о томъ у суду его королевское милости давали и обмову чинили и тымъ росписомъ на позвѣ учиненымъ передъ ихъ милостью паны асесоры показовали, ижъ тая справа за онымъ позвомъ не задворному суду его королевское милости, звлаща о розознанье привильевъ належить, але на сеймѣ, дай Богъ, приплыи черезъ умоцованныхъ ураду мѣстского есть росписана и тымъ дей росписомъ ихъ милости панове сенаторы и рыцерство и иншіе братья, до того братства уписные, будучи убеспечени, прочъ се розѣхали, никому отъ себе моцы въ той справѣ не оставивши. А они дей люде мѣстекіе, сами одны безъ ихъ милости старшихъ участниковъ своихъ, которымъ у головахъ и привилья на тое братство наданые служатъ, яко дей тежъ выписомъ трибунальнымъ актикованья привилья тому братству на соймѣ даного показовали, въ право вдаватися не могли, але дей заочне тотъ урадъ мѣстскій Виленскій тое справы по-пирали а таковой обмовѣ преречонныхъ мѣщанъ до братства уписныхъ мѣстца не даючи, тое право противъ братству цер-

ковному Виленскому, которое взгля-
домъ становъ зацныхъ для вольного и
свободного въ тыхъ самыхъ домѣхъ
уживанья набоженства, вольностями на
сеймѣ отъ его королевской милости наданы-
ми обваровано, тотъ урядъ мѣстекій оный
росписъ року на помененомъ позвѣ руками
умоцованыхъ бурмистровскихъ написаныхъ,
кгда при обмовѣ отъ мѣщанъ до братства
уписныхъ былъ показованый, змазано, тые
дей оба-два дома братекіе, приворочаючи
подъ присудъ мѣстекій, якобы одер-
жати мѣли. жалобу свою въ позвѣ
описаную, што дей, еслибы такъ было,

тогда то панъ Федоръ Выковский зъ не-
малою собѣ и ихъ милостямъ паномъ се-
наторомъ и рыцерству кривдою и шкодою
и зъ нарушенемъ вольностей всего того
братства ихъ, звлаца въ свободномъ ужи-
ванью набоженства ихъ звиклого религій
кгрецкой отъ ураду мѣстекіе Виленского
быти менечи, и о то собѣ и всему тому
братству церковному зъ урадомъ мѣстекимъ
Виленскимъ на соймѣ, гдѣ привилія его
королевское милости розеужованы бывають,
вольное право и мовенье заховуючи, тую
жалобу и оповѣданье свое до книгъ кгород-
скихъ Виленскихъ записати далъ.

1605 г.

Изъ связи № 83, за 1605—1682 г. Докум. № 1.

**21. Листъ короля Сигизмунда III къ главному Литовскому трибуналу о томъ,
что онъ несвойственно принялъ жалобу на митрополита Потѣя.**

Король Сигизмундъ III, вслѣдствіе жалобы ми-
трополита Потѣя, что его дьякона незаконно по-
звали въ свѣтскій судъ православные граждане
города Вильны, *схизматическіе попы* и Свято-Ду-
ховское братство, по поводу какого-то преступле-

нія съ монахиней, предписываетъ всѣмъ свѣт-
скимъ властямъ придерживаться закона и не вмѣ-
шиваться въ духовныя дѣла, какъ неподлежащія
ихъ вѣдѣнію.

Лѣта отъ Нароженія Сына Божого ты-
сеча шестьсотъ пятого, мѣсеца Сентября
пятого дня.

На врадѣ господарскомъ кгородскомъ
въ замку Виленскомъ, передо мною Де-
метромъ Карпемъ—секретаремъ его коро-
левское милости, намѣстникомъ Виленскимъ,
постановившице служебникъ велебного въ
Бозѣ его милости отца Ипатія Потѣя—
архіепископа метрополиты Кіевского, панъ
Семень Котлубъ покладалъ листъ уни-
версалъ его королевской милости до всихъ

судовъ и вравовъ, у великомъ княжествѣ
Литовскомъ будучихъ, писанный, ку запи-
санью до книгъ кгородскихъ Виленскихъ,
который вписуючи такъ се въ собѣ маеть:

Zygmont III z łaski Bożej król Polski
etc. Sądowi głównemu trybunalnemu, urzę-
dom ziemskim, grodzkim, także osobliwie
mieyskim magdeburskim, w państwie na-
szym wielkim xięstwie Litewskim, wszyst-
kim wobec y każdymu zosobna, komu by
ieno o tym wiedzieć należało. Oznaymuie-
my, iż doszła nas wiadomość od wielebne-

go w Bodze Hipacieia Pocieia, archiepiscopa metropolity Kijowskiego, Halickiego y wszystkiey Rusi o tem, że w roku terazniejszym tysiąc sześćset piątym, miesiąca Czerwca dwudziestego dnia, poddani nasi w mieście Wileńskim, popy rusci y inszi ludzie narodu prostego, iako się oni mianują, w bractwie świętego Ducha religiey Greckiey będący, pogardziwszy zwierzchnością, godną, uprzywileiowaną y dekretami naywyższemi utwierdzoną, pozwawszy oycą Antoniego Grekowicza, diakona religiey ruskiej, sługę y diakona onego oycy metropolity o rzeczy iakieś zmyśłone y takie, o które żadna czernica nie instygowała, nie skarżyła y owszem o rzecz przeciwną protestowała, do trybunału Wileńskiego, w tym roku odprawowanego, nie tylko się na urząd mitropolski y iego zacną osobę, która względem urzędu swego pastyrskiego mitropolego, żeby sądowi trybunalnemu, władzą co sądzić mają w prawu *), ale żadney zwierzchności y sądom mieyskim nie podlega, a oni w nienależnym sądzie, nie za pozwem, nie na roku słusznym, gdyż tam w Bodze wielebny oyciec archiepiskop, mitropolit Kiiowski, roku pozwu terminu żadnego nie miał, ale bez pozwu, bez roku, bez sędziego własnego, rzucili się słowy, przymówkami uszczypliwemi y niedbając na exceptią prawną y przystoynę posłańcom oycy metropolity i diakona iego y samych deputatów stanu duchownego, onego iakoby degradowaniem udawać y sławić śmieli y kapłana duchownego, sądowi duchownemu podanego, rozsądkowi świeckiemu trybunalskiemu y nienależnemu poddali y na wzgardę, a zelżenie praw y wolności duchownych, onego oycy Antoniego y władzą oycy metropolity bardzo ponizili, sprzeciwiając się w

tym prawom Bożym i świeckim dekretom y mandatom naszym y duchowną y naszą zwierzchność w tym znieważając. *) A iż takowe ich przewody prawa w sądzie nienależnym świeckim przeciw osobie duchowney niesłusznie otrzymane, nie prawu pospolitemu, a zatym zwierzchności duchowney, prawy pospolitemi y przysięgami przodków naszych y naszą stwierdzoney, denegować nie mogą; przeto i my z powinności naszej królewskiej, postrzegając tego, aby nikt w powołaniu swoim nad prawo uymy nie cierpiał y iako urząd duchowny władzy urzędowi świeckim, tak sąd y urząd świecki zwierzchności y urzędu duchownego nad kres, w prawie pospolitym zaniesiony, sobie przywłaszczając nie śmieli, chcemy mieć y rokazujemy wam, abyście takowych w nienależnym sądzie dekretom otrzymanych za słuszne y mocne nie przyimowali y onemu nikomu zasłaniać się nie dopuszczali. A tego iakoby zwierzchność wielebnego w Bodze oycy metropolity w swej całości, według dawnego zwyczaju zostawała, postrzegali y na winnych w sądzie duchownym osądzonych, a do sądu świeckiego odesłanych exekucją wykonali, koniecznie dla łaski naszej y powinności swej. Dan w Krakowie, dnia dwudziestego trzeciego miesiąca Lipca, roku Pańskiego tysiąc sześćset piątego, panowania królestw naszych Polskiego ośmnastego a Szwedzkiego dwunastego roku. У того листу печать его королевской милости великого князства Литовского и подпись руки теми словами: Sigismundus rex. Maciey Woyna—podskarbi nadworny y pisarz. Которая то справа до книгъ крoдскихъ Вилeнскихъ есть записана.

*) Дѣло объ Ант. Грековичѣ—напечатано въ Чтен. Общ. истор. и древн. росс. 1859 III, изъ выписи, найденной мною въ архивѣ Митр. собора во Львовѣ. Я. Г.

*) Выгнано слово.

1605 г.

Изъ связи № 83, за 1605—1682 г. Докум. № 5.

22. Баниція, послѣдовавшая отъ короля Сигисмунда III на двухъ православныхъ священниковъ.

Лѣта отъ naroженія сына Божого 1605, мѣсяца Сентября девятого дня.

На врадѣ господарскомъ кгородскомъ въ замку Виленскомъ, передо мною Демитромъ Карпемъ — секретаромъ его королевское милости, намѣстникомъ Виленскимъ, постановише панъ Мартинъ Хелстовскій, именемъ пана своего отца Антонія Грековича, дьякона, покладалъ листъ его милости ку записанью до книгъ кгородскихъ Виленскихъ, который вписуючи такъ се въ собѣ маеть:

Жикгимонтъ третій, Божею милостью король польскій и проч. Всимъ вобецъ и каждому зособна яко(го кольвекъ) достоинства, владу и стану людемъ, духовнымъ и свѣцкимъ, (обыва)телемъ того панства нашего великого княжества Литовского. (Ознай)муетъ, ижъ што въ року теперешнимъ тысяча шестьсотъ пятомъ отецъ Антоній Грековичъ—дьяконъ релии русской, позвавши до суду належного духовного, передъ велебного въ Бозѣ отца Гипатія Потя, архіепископа митрополита Кіевско-го, Галицкаго и всея Россіи, и передъ капитулу русскую, поповъ русскихъ Есифа Яцко(вича) а Ивана Семеновича о неслухное звязни невинное и.... обжалованье того дьякона, якося о ексесъ, въ монастырѣ пополненный, показалъ то передъ судомъ духовнымъ, же тые по(пове) (неслу)ш-

не и несправедливе таковое обжалованье противко него и особу его духовную невинне ославили, и процесъ права въ судѣ нена-лежащемъ свѣтскомъ противъ него одержали, на взгарду зверхности духовное, право статутами, привиліями и декретами е. к. м. въ томъ панствѣ нашемъ утвержоное, за которымъ припозвомъ и нашими ясны-ми досконалыми доводы отъ того дьякона, въ судѣ духовномъ чинеными, судъ духовный тыхъ поповъ (винныхъ) быти знашовши, водлугъ правъ духовныхъ, правилъ свѣ-тыхъ..... и всказалъ, а за непослушен-ство и спротивенство ихъ ку дальшой (екзе)-куціи до насъ господара на выволанье отосланъ, ширей то все на декретѣ и ото-сланью суду духовного русского описано и доложено есть. А такъ мы господарь, зъ зверхности и повинности наше, постере-гаючи того, абы въ панствѣ нашемъ всякіе зверхности и права водлугъ звычайо давного въ цѣлости своей безъ жадной уймы держаны и хованы были, а винные и пра-вомъ въ судѣ належномъ осуженье и ка-ранье относили, овыхъ поповъ, Есифа Яцковича а Ивана Семеновича, декретомъ суду головного духовного осуженныхъ, яко зверхности и праву непослушныхъ, зо всѣхъ панствъ нашихъ выволать есьмо казали и симъ листомъ нашимъ, по публикованью его, вывоल्याемъ, отъ сполку и обцованья

людей учтивыхъ вылучаемъ и приказуемъ вамъ, абысте ихъ, яко выволанцовъ, нигдѣ въ имѣняхъ и дворахъ своихъ не переховывали, сполку и обцованья зъ ними ни-когого не мѣли, подъ винами на таковыхъ въ правѣ посполитомъ описанными. Што абы всѣмъ ку вѣдомотти приходило, врадомъ крродскимъ, земскимъ, мѣстскимъ и всякимъ судовымъ приказуемъ, жебы сесь листъ нашъ, за поданьемъ его до васъ,

водлѣ звыклого способу, вездѣ публикованъ былъ конечно. Писанъ у Краковѣ, лѣта Божого Нароженья тысяча шестьсотъ пятого, мѣсеца Августа двадцатьдевятого дня. У того листу печать его королевское милости великого князства Литовского и подпись руки теми словы: Левъ Сапѣга, канцлеръ великого княжества Литовского. Которая то справа до книгъ крродскихъ Виленскихъ есть записана.

1605 г.

Изъ связи № 4650, за 1605—1582 г. Донум. № 3.

23. Донесеніе вознаго о подачѣ позва братству Виленскаго Свято-Духовскаго монастыря отъ митрополита Ипатія Потѣя.

Я Миколай Залѣвскій, возный господарскій повѣту Виленскаго, признаю симъ моимъ квитомъ, ижъ въ року теперешнемъ тысяча шестьсотъ пятомъ, мѣсеца Сентебра сегого дня, маючи при собѣ стороною людей добрыхъ шляхту, пана Ивана Вишинского и пана Григорья Стародверского, подалъ и положилъ есьми мандатъ его королевской милости въ дому братства церковного Виленскаго, при церкви новой братской, названой заложенья Светого Духа, въ мѣстѣ Виленскомъ лежащемъ, у ворота великіе уѣздные того двора увоткнулъ есьми и челеди въ томъ дому будучой оповѣдалъ и обводалъ есьми, по все братство тое, по старшихъ и молодыхъ, яко се они зовутъ, Светого Духа въ мѣстѣ Виленскомъ религіи греческое, а меновите: по Есифа Янковича а Ивана Семеновича — поповъ,

по Ивана Порошка, Петра Кошцевича, Яся Волковича, Семена Красовского, Исака Кононовича, Семена Яновича Новгородца, Михайла Васильевича Полочанина, Аверкія Васильевича, Дементья Малахвеевича, въ жалобѣ велебного въ Божѣ его милости отца Ипатія Потѣя — архіепископа, митрополита Кіевскаго, Галицкаго и всея Росіи, о згорженіи влады его милости отца митрополита, яко особы духовное, ку спротивенству и зопсованью всихъ правъ, привілеевъ и вольностей духовныхъ и о дохоженіи справедливости зъ особою духовною отцемъ Антоніемъ, слугою и дьякономъ его милости, передъ судомъ головнымъ трибунальнымъ, ссобами свецкими, мимо судъ его милости духовный, яко ширей меновите и подостатку жалоба его милости на томъ мандатѣ опи-

сана и доложона есть; за которыми мандаты рокъ передъ его королевскою милостью становитесе обѣимъ сторонамъ, яко жалобливой, такъ и отпорной зложилъ есьми, одъ поданья и положенья того мандату тамъ, гдѣ на тотъ часъ дастъ Богъ счастье дворомъ своимъ его королевская милость быти рачить, если у великомъ князствѣ Литовскомъ—за недѣль чотыри, а если въ Коронѣ польской за недѣль осьмь, яко на року завитомъ; а тые мандаты нескробанные, немазанные, въ тытулѣ, въ датѣ, въ речи и во всемъ, одинъ зъ другимъ згодливые, передо мною вознымъ и передъ

стороною шляхтою, при мнѣ будучою, достаточно скоригованные, при которыхъ мандатѣхъ и таковой квитъ мой для вѣдомости року тымъ вышмененымъ особамъ далъ есьми, а сесь квитъ мой его милости отцу митрополитѣ зъ мандатомъ противнымъ доставилъ есьми, съ печатью своею и съ печатями тое стороны шляхты вышмененое. Писанъ року, мѣсеца и дня звышмененого.

У того квиту печатей притисненныхъ три. Котороежъ тое очевистое возного сознанье и тотъ квитъ его до книгъ кгородскихъ Виленскихъ есть записанъ.

1605 г.

Изъ связки № 4600, за 1605—1682 г. Докум. № 4.

24. Донесеніе вознаго о подачѣ королевскаго мандата митрополиту Ипатію Потѣю и двумъ членамъ братства Виленскаго Свято-Духовскаго монастыря.

Я Миколай Залѣвскій, возный господарскій повѣту Виленского, сознаваю симъ моимъ квитомъ, ижъ въ року теперешнемъ тысяча шестьсотъ пятомъ, мѣсеца Сентября сего дня, маючи при собѣ стороною людей добрыхъ, шляхту, пана Ивана Вишинского и пана Григорья Стародворского, подалъ и положилъ есьми мандатъ его королевской милости въ дому братства церковного Виленского при церкви новой братской, названой zaloженья Светого Духа, въ мѣстѣ Виленскомъ лежачомъ, у ворота великіе уѣзные того двора увоткнулъ есьми и челеди въ томъ дому будучой оповѣдилъ и обволатъ есьми, по пана Василья

Харевского и пана Петра Ильинича, яко се они сами менуютъ, старость братскихъ дорочныхъ тое церкви новое Светого Духа религіи греческое, въ жалобѣ велебного въ Бозѣ его милости отца Ипатя Потя—архіепископа, митрополиты Кіевского, Галицкаго и всея Росіи, о одержанье декрету на его милости въ суду головного трибунального тутъ у Вильни неслучше и о укывженье его милости, яко ширей меновите и подостатку жалоба его милости на томъ мандатѣ его королевской милости описана и доложона есть, за которыми мандаты рокъ передъ его королевскою милостью становитесе обѣимъ сторонамъ,

яко жалобливой, такъ и отпорной, зложилъ есьми отъ поданья и положенья того мандату, тамъ, гдѣ на тотъ часъ дастъ Богъ счастливе дворомъ своимъ его королевская милость быть рачить, если у великомъ князствѣ Литовскомъ—за недѣли чотыры, а если въ Коронѣ Польской—за недѣль осьмь, яко на року завитомъ. А тые мандаты, нескробанные, немазанные, въ тытулѣ, въ датѣ, въ речи и во всемъ одинъ зъ другимъ згодливые, передо мною вознымъ и передъ стороною шляхтою, при мнѣ будучою, достаточне скорикгованные, при которыхъ

мандатѣхъ и сей новый квитъ мой подъ печатью моею и подъ печатями стороны, для вѣдомости року, тымъ вышмененымъ старостамъ дорочнымъ братскимъ далъ есьми, а другій противный сесь квитъ при его милости отцу-митрополитѣ zostавилъ есьми. Писанъ року, мѣсеца и дня звышписаного. У того квиту печатей притисневыхъ три. Котороежъ тое очевистое возного сознанье и тотъ квитъ его до книгъ кгородскихъ Виленскихъ есть записанъ.

1605 г.

Изъ связи № 4650, за 1605—1682 г. Докум. № 6.

25. Допесеніе вознаго Виленскому городскому суду о томъ, что онъ опубликовалъ о незаконности декрета трибунальнаго противъ митрополита Потѣя.

Я Миколай Залѣскій, возный господарскій повѣту Виленского, сознаваю симъ моимъ квитомъ, ижъ въ року теперешнемъ тысяча шестьсотъ пятомъ, мѣсеца Сентября девятого дня, маючи я при собѣ стороною людей добрыхъ, шляхту, пана Ивана Вичинского и пана Григорья Стародворскаго, будучи я приданный отъ суду кгородского Виленского для публикованья и обволанья листовъ универсаловъ его королевской милости напротивко декретовъ неналежащихъ свѣтскихъ трибунальных, напротивко его милости отца митрополиты у Вильни въ року теперешнемъ шестьсотъ пятомъ выданныхъ, яко напротивко особы духовное суду ихъ свѣтского ненале-

жачого, абы то всемъ къ вѣдомости пришло, якобы нихто тые декреты за слушныя не пріймовалъ и оными се не засланялъ, а того якобы зверхность велебного въ Бозѣ отца митрополиты вцалѣ была, съ пильностью постерегали, которые то оба листы универсалы его королевское милости, водлугъ звычайу, зъ нихъ копіи до брамъ костеловъ, церквей поприбѣлать есьми, подъ печатью своею и подъ печатями стороны шляхты, при мнѣ будучое, то есть, меновите до воротъ замку Виленского, также до костела светого Яна, до церкви светое Троицы и до церкви соборное светое Пречистое, до ратуша, до дому Братского и до Острой брамы и до иныхъ

брамъ, а по публикованью тое все справы, далъ есьми ку записанью до книгъ кгородскихъ Виленскихъ сесъ мой квитъ, съ моею печатью и съ печатями стороны шляхты, при мнѣ будущее. Писанъ року,

мѣсеца и дня зъвышписаного. У того ккиту печатей притиснено три. Котороежъ тое очевистое возного сознание и тотъ квитъ его до книгъ кгородскихъ Виленскихъ есть записано.

1605 г.

Изъ связки № 4700, за 1606 г. Докум. № 1.

26. Донесеніе вознаго о постановленіи, сдѣланномъ братскими старостами по дѣлу между священникомъ Иваномъ Семеновичемъ и бакаляромъ Ольбрихтомъ Чаплинскимъ о нанесеніи первому оскорбленія.

Я Миколай Шилиницкій, возный господарскій повѣту Виленского, визнаваю тымъ моимъ квитомъ, ижъ въ року теперешнемъ тысяча шестьсотъ пятомъ, мѣсеца Декабря двадцать второго былемъ взятымъ на справу нижепомененую къ учиненю справедливости отъ ихъ милости старость братства церковного Виленского религіи крещкое пана Василья.... Петра Ильинича, а при мнѣ возномъ на тотъ часъ стороною были два шляхтичи, люди добрые, въ великомъ князствѣ Литовскимъ осѣлые, панъ Федоръ Спягольскій и панъ Жданъ Спягольскій, тогды дня вышейпомененого, яко на року приналомъ, передъ ихъ милостями паны старостами братскими стороны обѣдвѣ, то есть отецъ Иванъ Семеновичъ, священникъ церкви братское сошествія Светого Духа, яко сторона поводовая, а Ольбрихтъ Чаплинскій бакаляръ школы тежъ братское письма польского и латинского, яко сторона обжалованая, сами особами своими ку праву становилися; тогды

отецъ Иванъ презъ умоцованого пріятеля своего, устне передъ судомъ отъ него упрошеного, земенина господарского повѣту Опмянского пана Лаврина Качановского пыгалъ первой помененого Чаплинского, если се до того знаетъ, же есть рукодачнымъ и юркгельтовымъ слугою братскимъ? На што онъ Чаплинскій отказалъ: правда дей, жемъ ся на рокъ у ихъ милости нанялъ и юркгельту ми за то двадцать копъ грошей Литовскихъ обѣцано. Што впередъ панъ Качановскій мною вознымъ и стороною шляхтою, при мнѣ на тотъ часъ будучою, освѣтчивши, же будучи тотъ бакаляръ слугою братскимъ, не можетъ ся съ того суду ихъ милости пановъ старость выламовати а ни декрету ихъ сопротивлятися, а поднесши ку читанью выписъ протестаціи отца Ивановы передъ поменеными паны старостами въ семь року тысяча шестьсотъ пятомъ, мѣсеца Декабря четвертаго дня учиненое, жаловалъ зъ нею на пререченого бакаляра о томъ, штожъ того

року и дня вышмененого на тотъчасъ, кгда дей они, особы духовные, и иншіе на кгрунтѣхъ братскихъ мѣшкаючіе, до трапезы зшедшися, покармовъ отъ Бога данныхъ зъ благодареніемъ уживали, то пакъ дей онъ Ольбрихтъ Чаплинскій, препомневши боязни Божое и суровости правъ духовныхъ и свѣцкихъ, не поважаючи мѣста того светого и стану его презвитерского, первой дей словы поудливими и неучтивыми на его отца Ивана торгнувшися, а потомъ и самъ ся до него порвавши, кгорцкомъ на столѣ стоячимъ на него тиснувши, у плеча его ударилъ и тымъ особу его духовную обелжилъ, што ширей на томъ оповѣданью его описано и доложено есть. А по прочитанью тое протестаціи панъ Качановскій повѣдилъ: за тою дей жалобою своею отецъ Иванъ иначе поступовати бы могъ зъ особою народу шляхетского, а иначе съ простого стану чолвѣкомъ, кгдажъ дей чолвѣка простого стану за то, же ся на особу его духовную торгнулъ, водлугъ артыкулу тридцатьдевятого зъ роздѣлу четвертого, руку тратити бы мусѣлъ, а особа засе шляхетская, зъ арт. сорокъ сегого зъ тогожъ роздѣлу, везеньемъ каранъ быти бы мѣлъ, (то пакъ) дей онъ Чаплинскій передъ васъ судомъ покажетъ то, естли есть шляхтичемъ, альбо нѣтъ, што кгда дей онъ учинить, тогда водлугъ стану его справедливости и каранья на немъ домогаться буду. На што онъ Чаплинскій одповѣдилъ: правда дей, жемъ есть зъ уроженья шляхетского, съ повѣту Пасимскаго, а ижъ тыхъ словъ своихъ жаднымъ доводомъ слушнымъ показати не могъ, тогда панъ Качановскій домагалсе того, абы зъ него, яко съ простого чолвѣка, справедливость была чинена. А онъ Чаплинскій, твердечи то, же есть шляхтичомъ, и то повѣдилъ, ижъ дей

не голыми словы, але самымъ skutкомъ, гдыбы того потреба оказала, готовъ есьми у повѣтъ моему уроженье и осѣлость свою шляхетскую указати. А такъ панове старосты, заховуючися водлугъ науки конституціи сеймовой, въ року прошломъ тысяча шестьсотъ першомъ зъ сейму вального Варшавского выданое, на выводъ и оказанье шляхетства его до повѣту, зъ которого се онъ быти мѣнилъ, отослали, абы на сеймикахъ близко пришлыхъ, водлугъ науки тое конституціи, въ день громничный шляхетство свое указавши, свѣдѣство певное отъ обывателей того повѣту отримавши, передъ ними паны старостами то показали, которому показанью и рокъ за недѣль осьмъ отъ учиненья того узнанья своего ему зложили, а до того часу и декретъ skutочный въ той справѣ завѣсивши на томъ дню, яко на року завитомъ, ку прислуханью того декрету сторонамъ обѣюмъ передъ собою, альбо намѣстникомъ своимъ становитися наказали. Отъ которого суду и узнанья ихъ милости пановъ старость братскихъ хотѣлъ былъ помененый Ольбрихтъ Чаплинскій до суду кгородского Виленского апелевати, але панове старостове тое апелациі, яко неслухное и безправное, ему служъ своему рукодайнному и юргельтовому не допустили, звлаща ижъ его королевская милость, панъ нашъ, теперъ надъ нами щастливе пануючій, меновите тые кгрунты братскіе зо всеми на нихъ мѣшкаючими и оные въ дозоръ своему маючими присуду и юриздикціи иншихъ урядовъ, а меновите мѣстского и кгородского привильями своими, на сеймѣ вальномъ тому братству надаными, выняти рачилъ, подаючи подъ право земское, которое право, ижъ нигдѣ индеи апелациі не укажетъ, едно до суду головного трибунального; тогда, если бы хотѣлъ, и тому бакаляру до

суду головного трибунального апелляции допущали, але онъ самъ до него аппелювати не хотѣлъ. А такъ я возный, штомъ слышалъ и видѣлъ, далъ есьми ку записавью до книгъ кгородскихъ Виленскихъ

сесъ мой квитъ съ печатью моею и подъ печатями стороны шляхты, при мнѣ на тотъ часъ будучое, вышмененое. Писанъ у Вильни, року, мѣсеца и дня вышписаного.

1606 г.

Изъ связи № 4700, за 1606 г. Докум. № 1.

27. Допесеніе вознаго о подачѣ двухъ позвовъ на вальный сеймъ митрополиту Ипатію Потѣю отъ Свято-Духовскаго братства.

Я, Балтрмей Забѣла, возный, господарскій повѣту Виленскаго, сознаваю тымъ моимъ квитомъ, ижъ року теперь идучого тысяча шестьсотъ шостого мѣсеца Генваря одиннадцатого дня, маючи я возный при собѣ стороною двухъ шляхтичовъ, земинъ господарскихъ у великомъ князствѣ Литовскомъ осѣлыхъ, пана Юрья Туровскаго а пана Яна Миколаевича, мандаты позвы господарскіе, суду его королевское милости сеймовому судити належачіе, нескробаные, немазаные, въ датѣ, въ речи и во всемъ одинъ зъ другимъ згодливые, и передъ стороною шляхтою, при поданью мандатовъ, при мнѣ будучихъ, вычитаные и скорикгованые, подалъ и положилъ есьми въ монастырѣ святое Пречистое, въ дворѣ митропольимъ, при томъ монастыри лежащемъ въ мѣстѣ господарскомъ столечномъ Виленскомъ, подле брамы, не далеко светого Спаса лежащее, который на тотъ часъ держитъ велебный его милость отецъ Киръ Ипатей Потей, митрополитомъ Кіевскій, Галицкій и всея Руси, и у ворота того мо-

настыра двора мѣшканья его милости, при томъ монастыру светое Пречистое лежащемъ, уѣздные, увоткнулъ есьми и челеди въ томъ дворѣ его милости того монастыра, которую на дворѣ ходячую видѣлъ и казалъ и оповѣдалъ и обволалъ есьми писаные тые мандаты по его милости отца Киръ Ипатей Потей, митрополита Кіевского, самого въ жалобѣ ихъ милости пановъ старость братства церковного Виленскаго религіи греческой, пана Василья Харевскаго, а пана Петра Ильича, именемъ ихъ и именемъ всего стану княжатъ, панятъ, такъ народу шляхетского, яко и чоловѣка посполитого, въ томъ братствѣ ихъ церковномъ Виленскомъ будучихъ, о неслухный переводъ права за двѣма мандаты задворными о скасованье и знесенье декретовъ суду головного трибунального въ терминѣ веналежномъ учиненый, о чомъ ширей и по достатку вся жалоба ихъ на тыхъ мандатѣхъ господарскихъ описана и доложона есть. За которыми мандаты и рокъ передъ его королевскою милостью

и всеми станы сойму належачими на сеймъ вальномъ головномъ, тамъ, гдѣ сеймъ вальный отправованъ и сужонъ будетъ, отъ початья сейму шостого дня обудвумъ сторонамъ, поведовой и обжалованой становитисе, яко и въ серединѣ тыхъ мандатовъ поменено есть, симъ квитомъ моимъ зложилъ и ознаймиль есьми и одинъ сей квити мой подъ печатью моею и подъ печатями стороны шляхты при мандатѣ

его милости отцу митрополиту въ томъ дворѣ, мѣшканью его милости, при томъ монастыру у воротахъ оставилъ есьми, а другій такой же, слово въ слово, при другомъ мандатѣ у стороны поведовое, при братствѣ оставиломъ, тежъ подъ печатью моею и стороны шляхты, для довоженья року и положенья того мандату оставилъ есьми. Писанъ у Вильни, року дня мѣсеца верху менованого.

1607 г.

Изъ связки № 82, за 1616—1686 г. Докум. № 1.

28. Посвидѣтельствованіе возныхъ объ отказѣ Дубенскаго архимандрита Варсонофія судиться съ Троицкими монахами и семинаристами, избившими его, по причинѣ смиренія и нежеланія произносить присяги.

Я Егоръ Янковскій, возный господарскій повѣту Виленского, сознаваю тымъ моимъ квитомъ, ижъ въ року теперешнемъ тысяча шестьсотъ семомъ, мѣсеца тринадцатого дня, будучи мнѣ взятымъ на справу нижепомененую отъ старостъ тогорочныхъ братства церковного Виленского на име его милости пана Ивана Крохи и пана Геліяша Кгабріеловича, а при мнѣ возномъ на тотъ часъ стороною были два шляхтичи, люди добрые, на име панъ Матіяшъ Скроцкій, а панъ Курило Кузьминскій, то пакъ того року и дня вышешпомененого преречонные старостове братскіе мовили передо мною вознымъ и стороною вышмененою до отца Варсанофія, архимандрита зъ монастыра Дубенского, на тотъ часъ при церкви ихъ братской

Сошествія Светого Духа мѣшкаючого, тутъ у Вильни, на монастыру тое церкви, тыми словы: Вѣдаемо дей, господине, о зельживости твоей и окрутномъ збитью и змордованью, которое твою милость поткало часовъ недавно-прешлыхъ въ монастыру Троецкомъ Виленскомъ отъ архимандрита, чернцовъ и инныхъ помочниковъ ихъ; про то дей мы за тую кривду и обельжене стану вашей милости духовного взятисе и правне о то чинити хотѣли; пытаемо если и самъ, ваша милость, яко особа укривжоная, того права зъ нами посполу попирати и на ранахъ своихъ присегу выконати хочешъ? Рачъ се дей намъ, ваша милость, теперь тымъ декларовати, На што помененый отецъ Варсанофій повѣдилъ тыми словы: правда дей, же вели-

кое обельженіе стану моего духовного и округное збитіе и зраненіе поткало ми отъ архимандрита, чернцовъ и семинаристъ, въ монастыру Троецкомъ Виленскомъ мѣшкающихъ, и помочниковъ ихъ, ни за што иное, одно, же благословенства церкви светое Восточное отступити и зъ ними посполу подъ послушенство незвыклого и каноны концилійными забороненого пастыра подлегати не хочу, яко дей ширей и достачней тая жалоба моя на протестаціи, до кгроду отъ мене внесеной, описана и выражена есть. Але дей, ижъ мнѣ, яко законникови, вшелякіе бѣды и преследованья, а влася для вѣры скромне и терптиве зносити есть речъ повинна, и о жадную кривду и зельживость свою въ споры

и зятги права свѣцкаго вдавати ми се не годитъ, а влася гдѣ бы се отбыти не могло безъ выконанья присеги тѣлесное, которое ми право духовное боронитъ: протодей я съ тымъ се деклярую, же жадною мѣрою на ранахъ присегати не буду. и волю всю тую справу и обельженіе свое на Пана Бога пуститъ. Што все преречоные старостове братскіе мною вознымъ и стороною освѣтчили, а я, штомъ слышалъ и видѣлъ, далъ сьми ку записанью до книгъ кгородскихъ Виленскихъ сесь мой квитъ, подъ печатью и съ подписомъ руки моее, и подъ печатми преречоное стороны шляхты. Писанъ у Вильни, року мѣсеца и дня вышейпомененого. (Слѣдуютъ подписи и три печати).

1 мѣ мѣсѣца 1607 г. 1607 г.

1607 г.

Изъ связки № 4671, за 1607 г. Докум. 6.

29. Жалоба братчиковъ Виленскаго Свято-Духовскаго братства на архимандрита Самойлу Сенчилу по случаю насильственнаго завладѣнія имъ братскимъ фольваркомъ Користи.

Лѣта Божого Нароженья 1607.

На врадѣ его королевской милости кгородскомъ воеводства Виленского предомною Деметріемъ Карпемъ, секретаромъ его королевской милости, намѣстникомъ Виленскимъ, постановившимъ очевисто райца мѣста Виленского панъ Мартинъ Михайловичъ, именемъ пановъ бурмистровъ и всея рады мѣста здѣшняго господарского Виленского, лавицы набоженства греческого, а

панъ Денисъ Костентиновичъ и панъ Омелянъ Григорьевичъ зъ особы и именемъ всего посполства религии греческое на сесь рокъ тысяча шестьсотъ семь дозорцами добръ и всихъ маетностей фольварку монастыра светое Троицы, прозываемого Корости, въ повѣтъ Виленскомъ лежачого, оповѣдали и обтяжливѣ жаловали на Самойлу Сенчилу, архимандрита монастыра Виленского церкви святое Троицы,

о томъ, ижъ дей въ року теперешнемъ тысяча шестьсотъ сего, мѣсеца Ноября осьмого дня, тотъ помененый архимандритъ Виленскій, пришедши на ратушъ по-годинѣ десятой зъ вознымъ Езофомъ Янковскимъ, въ згромаженію на тотъ часъ на ратушъ ихъ милости пановъ бурмистровъ и радець обѣюхъ лавиць, такъ религіи римской, яко и закону греческого, покладалъ листъ отъ его королевской милости, подъ датою року тысяча шестьсотъ пятаго мѣсеца Ноября 31 (16) дня, до пановъ бурмистровъ и рады мѣстское лавицы русское писанный, розказуючи, абы поступили фольварокъ до монастыра Троецкого, названный Корысть, ему отцу архимандритови; покладалъ тежъ привилей емужъ архимандритови, якобы на тотъ фольваркъ данный, а то за уданьемъ непристойнымъ и оскарженемъ невиннымъ, и заочнымъ, до его королевской милости пановъ бурмистровъ и радець лавицы русское мѣста Виленского, снать отъ егожъ самого отца Самойла архимандрита прочитавши отповѣдь пана Павла Пашковича бурмистра лавицы русское тежъ дня сегоднейшого по обѣдѣ обославши и зышодписе на звыклое мѣстце до братства ихъ мѣского, намовившисе, мѣли отцу архимандритови отказъ учинити, на што и самъ отецъ архимандритъ позволилъ и ихъ въ томъ убезпечилъ, за которымъ убезпеченіемъ, заразы зшодши зъ ратуши отецъ архимандритъ, не ждучи отказу отъ нихъ, самъ особою своею и собравши се съ многими помочниками своими, а меновите: зъ Езофомъ Янковскимъ, и зъ иными, которыхъ онъ самъ знаетъ и ихъ имена вѣдаетъ, напервей монастырь Светое Троицы, свовольне, безъ вѣдомости ихъ пановъ бургомистровъ и всее рады мѣста Виленского лавицы русское, и кромъ вѣ-

домости чловѣка посполитого набоженства греческого во владзу свою взялъ, такъ тежъ и до того фольварку, прозываемого Корысть прѣхавши, кѣвалтовне тотъ помененый фольваркъ Корысть въ моць и посесію свою взялъ и владника ихъ тамошняго, Яна Федоровича, который тотъ дворець отъ ихъ милости пановъ бурмистровъ и радець лавицы русское въ завѣдыванію своемъ мѣлъ и увязыванія имъ не допуцалъ зъ того дворца, взявши отъ него моцью ключи отъ збожья и отъ всее маетности, въ томъ фольварку будучой, кѣвалтовне выгналъ и тотъ фольварокъ въ моць и держанье свое взялъ, а пановъ бурмистровъ и всю раду мѣста Виленского лавицы русское зъ того дворца держанья и зъ монастыра съ посесорства и шафунку выгналъ и тотъ фольварокъ зовсимъ, дворъ зъ будованьемъ и збожемъ впелякимъ рознымъ, зъ быдломъ, зъ спратомъ домовымъ и зо всею отъ мала и до велика маетностью въ моць свою взялъ. А то есть, меновите маетность черезъ того архимандрита отца Самойла Сенчилу забраная въ томъ фольварку: самый дворъ, свѣтлица великая желѣзный зъ зацепками оболоны шкляные, двери на завѣсахъ въ ней столъ невеликій, лавы вколо, оконницы на завѣсахъ, въ обудвухъ свѣтлицахъ печи старыя, въ сѣняхъ коморка, зъ боку двери на завѣсахъ и зацепка, въ сѣняхъ двери на завѣсахъ, тые свѣтлицы кронтами побиты и новыми полатаны. Свирень еще добрый, пивница подъ свирномъ, гридня и сѣнцы старыя, стайня, хлѣвы до быдла два, гумно доброе все цѣло, одрина, осѣть, лазня зъ присѣнкомъ старыя, сырница посродъ двора, повѣть для возовъ, въ гумнѣ збожьи: ярицы копь осемъ и сноповъ петнацать, жита копь десеть и сноповъ сорокъ, пшеницы копь шесть и сноповъ деветь, гороху

копъ одинадцать сноповъ сорокъ, ячменю копъ чотырнадцать сноповъ пятьдесятъ, овса копъ двадцать, околоту житняго копъ двадцать чотыри, жита засѣянного бочокъ осмнадцать, сѣна одрина; было: воловъ оромышъ три, коровъ дойныхъ три, бычокъ лонскій одинъ, телятъ сеголѣтнихъ двое, телушка одна, конь половый одинъ, жеребецъ тисавый одинъ, свиней старыхъ три, кернозы два, лѣтніе два, порося одно, куриць шесть, пѣтухи три, капусты градъ тридцать, ботвиня ставни двѣ. Веретенъ желѣзныхъ до млына и валу два, дощокъ

долгихъ сажни въ полпета деветъ, шпунтпалей пятьдесятъ, колей, дровни, замокъ привѣсистый до гумна, замокъ новый слупкій, сѣкера до дровъ; подданныхъ, до того фольварку належачихъ, служебъ полтринадцати. Въ чомъ ихъ милость панове бурмистрове и радцы лавицы русское, видечи въ томъ для отца Самойла Сенчила архимандрита Виленского и собѣ быть великую и неynosную кривду, просили, абы тое ихъ оповѣданье до книгъ кгородскихъ Виленскихъ записано было.

1608 г.

Изъ связки № 4692, за 1608 годъ. Докум. № 10.

30. Жалоба старосты Виленскаго Свято-Духовскаго братства на крестьянина Валентія по случаю порубки лѣса въ братскомъ имѣніи — Судеревскомъ дворцѣ и посвидѣтельствоваіе вознаго.

На врадѣ его королевское милости кгородскомъ воеводства Виленского, передо мною Дмитріемъ Карцемъ, секретаромъ его королевское милости, намѣстникомъ Виленскимъ, постановившисе очевисто староста того-рочный братства церковного Виленского православія греческого, панъ Павелъ Щеглейскій оповѣдалъ и жаловалъ на подданого его милости пана Криштофа Нарушевича, будучого теперъ въ держанью у земенина господарского повѣту Виленского пана Миколая Браташевскаго, на имя на Валентого Мартиновича, о томъ, штожь дей въ року теперешнемъ, тысяча шестьсотъ осьмомъ, мѣсеца Апрѣля двад-

цать шестого дня, тотъ дей Валентій Мартиновичъ, знать за волею и вѣдомостью того самого пана Миколая Братишевскаго, въ лѣсѣ дворца ихъ братского, въ повѣтѣ Виленскомъ лежачого, прозываемого Судеревскаго, немалую шкodu и спустошенье учинилъ, то дей есть, мимо волю и вѣдомость ихъ братскую, не мало дерева сосноваго въ томъ лѣсѣ ихъ властномъ кгвалтовне порубавши, до дому своего звозилъ, которую то дей шкodu и спустошенье зъ лѣсу своего старостове помененого братства возному повѣту Виленского, на име Станиславу Чижу, оказовали и правне обводили; при которомъ оповѣданью тутъ же

очевисто на врадѣ стоячи возный господарскій повѣту Виленского Станиславъ Чижъ, тогожъ року 1608-го мѣсеца Мая третьяго дня, сознанье свое устное учинилъ, и того сознанья квити подъ печатью и подписомъ руки своее, и подъ печатями стороны шляхты ку записанью до книгъ кгородскихъ Виленскихъ подати, писанный въ тые слова:

Я Станиславъ Чижъ, возный господарскій повѣту Виленского, сознаваю симъ моимъ квитомъ, ижъ въ року теперешнемъ тысяча шестьсотъ осьмомъ, мѣсеца Апрѣля двадцать осьмого дня, маючи я при собѣ стороною людей добрыхъ двухъ шляхтичовъ, пана Лаврина Матѣевича и пана Александра Петровича, былъ есьми взятый на справу нижепомѣненую отъ старостъ тогорочныхъ братства церковного Виленского православія греческого, на име отъ пана Мойсея Дементьевича и пана Павла Щеглейского ку огледанью шкодъ нижепомененыхъ, въ лѣсѣ дворца ихъ братского, въ повѣтѣ Виленскомъ лежачого, прозываемого Судеревского, а меновите: указавши мнѣ возному и сторонѣ водлугъ инвентару, отъ небожчика славное памети князя Александра Полубенского даного, границы съ посторонними сусѣдями кгрунту и лѣсу до того дворца въ застѣнкахъ прислухаючого, врочищомъ названного Лидковщицна, оказали и обвели мною вознымъ и стороною помененою пневь дерева соснового свѣжо порубаного и зъ лѣсу вывожо-

ного, которыхъ наlicили есьми я возный и стороны при мнѣ будучіе личбою девять-десять, которую то шкоду и спустошенье лѣсу своего менили быть собѣ сталую помененые старостове отъ подданного его милости пана Крыштофа Нарушевича, теперь въ держанью будучаго пана Миколая Браташевского, земенина господарского повѣту Виленского, на име отъ Валентого Мартиновича; до которого и слѣдомъ въ домъ съ того лѣсу пріѣхавши со много вознымъ и стороною преречонные панове старостове, обачивши передъ ворота дому того Валентого Мартиновича купу дерева сосонного, а самого въ дому не нашедши, пытали жены его, за чимъ дозволеньемъ, альбо отухою такую шкоду и спустошенье въ лѣсу ихъ братскомъ учинити важилися. На што имъ помененая жена того Валентого Мартиновича передо мною вознымъ и стороною въ тые слова отказала: тое дей дерево не мы сами, але дѣти наши зъ лѣсу вашихъ милостей въ невѣдомости повывозили. Што все помененые панове старостове мною вознымъ и стороною освѣтчивши сами прочъ отѣхали. А такъ я возный, што есьми слышалъ и видѣлъ, далъ есьми ку записанью до книгъ кгородскихъ Виленскихъ сесь мой квити подъ печатью и съ подписомъ руки моее властное и подъ печатями стороны шляхты вышероченное. Писанъ у Судерви, року, мѣсеца и дня вышейпомененого.

1609 г.

Изъ связи № 4694, за 1609 г. Докум. № 4.

31. Жалоба священника Виленской Пятницкой церкви на Юзефа Павловича шевца по поводу нанесенія побоевъ ему и его женѣ.

На врадѣ его королевское милости кгородскомъ Виленскомъ, передо мною Дементримъ Карпемъ, секретаромъ его королевское милости, жаловаль и оповѣдалъ священникъ церкви заложенія светое Пятницы, на имя отецъ Александръ Львовъ, на Юзефа Павловича шевца о томъ, штожь дей въ року 1609 мѣсеца Марца зо дня первого на день вторый, въ ноци, могла быть година, або двѣ, будучи дей помененому священнику у нѣкоторыхъ пріятелей своихъ и кгда дей вжо до дому своего, на томъ же цментару, при церкви светое Пятницы лежачого, ишолъ, тамъ же вжо вшодши на цментаръ до фортки своее колотать почаль, то пакъ дей помененый швецъ, запомневши впередъ боязни Божое и срогости въ правѣ посполитомъ описаное, засадившисе при той фортцѣ водле давное вазни и похвалокъ своихъ, самъ особю своею и зъ иными помочниками своими, которыхъ онъ имена и прозвиска лѣпей вѣдаетъ и ихъ знаетъ, зрадливе, потаемне, молчкомъ, невѣдоме прискочивши зъ голыми бронями и зъ кійми его самого священника и при немъ пріятеля его, который его до дому проводилъ, Ивана маляра бить и сѣчь почали, ажъ дей заледво онъ

свещенникъ до дому передъ нимъ ушолъ, а въ томъ дей часѣ, ижъ тотъ пріятель его вышейменованный такъ борздо передъ ними уйти не могъ, тогда, кгда его помененый швецъ и зъ теми помочниками своими билъ и на него сѣлъ, помененый Иванъ маляръ о ратунокъ воласть, што дей слышечи малжонка его священникова, на име Раина, выподши до него шевца, почала его просить, абы пріятеля ихъ не забивали, то пакъ дей онъ швецъ, мало на томъ маючи, ижъ за малжонкомъ се ее угонялъ, еще ее самую, на зельживость стану ее шляхетского, кіемъ окрутне и нелитостиве збилъ. О што все помененый священникъ, заховуючи собѣ съ тымъ швецомъ вольное мовенье, просилъ, абы тое оповѣданье до книгъ кгородскихъ Виленскихъ записано было, што есть записано. При которомъ оповѣданью ставши очевисто возный повѣту Виленского, Янковскій, въ семъ же року 1609, мѣсеца Марца 21 дня, квить сознанья своего ку вписанью до книгъ кгородскихъ Виленскихъ подаль, писанный въ тые слова. *(Слѣдуетъ посвидѣтельствовање вознаго, которое здѣсь не приводится за тождественностію его содержанія съ самою жалобою).*

1609 г.

Изъ связи № 4694, за 1609 г. Докум. № 6.

32. Жалоба русской лавицы Виленскаго магистрата на архимандрита Рутскаго, по поводу незаконнаго завладѣнія имъ Свято-Троицкимъ монастыремъ.

Лѣта Божого Нароженія тысяча шесть-
сотъ девятого, Марца мѣсеца седмого дня.

На врадѣ его королевское милости кгород-
скомъ воеводства Виленскаго, передо мною
Дмитромъ Карпемъ, секретаромъ его ко-
ролевское милости, намѣстникомъ Вилен-
скимъ, постановившимся очевисто обыватели
мѣста его королевское милости Виленскаго,
на име панъ Иванъ Тупека и панъ Иза-
акъ Кононовичъ—райцы рочные, а панъ
Петръ Коптевичъ, панъ Костентинъ Оста-
повичъ, панъ Семень Красовскій и панъ
Прокопъ Корольковичъ, мѣщане, купцы
мѣста господарскаго Виленскаго, сами и
именемъ другихъ пановъ бурмистровъ, ра-
децъ и лавниковъ и человѣка посполитого
мѣстскаго религіи греческое, оповѣдали и
обтяжливе жаловали на его милости ксен-
дза Іосифа Веліамина Рутскаго о томъ,
ижъ дей онъ ку немалой кривдѣ и убли-
женію праву и привилеямъ ихъ, которые
они панове бурмистрове и вся рада лави-
цы русское съ человѣкомъ посполитымъ
мѣскимъ религіи греческое, отъ королей
ихъ милости польскихъ и великихъ кня-
зей Литовскихъ и теперь щасливе намъ
пануючого короля его милости, пана нашего
милостивого, мають на тую церковь и мо-
настырь светое Троицы, такъ ижъ безъ
воли, вѣдомости и позволенія ихъ жаденъ

архимандритъ тое церкви и монастыра
светое Троицы заѣжджати и въ моцы а дер-
жанью своемъ мѣти не можетъ. На што
дей онъ, ксендзъ Рутскій, ничего недба-
ючи, порозумѣвшисе зъ его милостью от-
цомъ Ипатіемъ Потѣемъ, чинечи перешко-
ды въ старожитной религіи ихъ греческой,
правомъ и покоемъ посполитымъ варованой,
нѣтъ вѣдома за якимъ правомъ для по-
данья собѣ того монастыра дворанина его
королевское милости, пана Яна Буйвида,
неслушне и неправне, безъ жадного об-
вѣщенія, и данья вѣдомости имъ, урадови
мѣстскому лавицы русское, зъ однимъ яко-
бы вознымъ и чотырьма шляхтичами, въ
семъ року тысяча шестьсотъ девятомъ, мѣ-
сеца Марца семого дня выводилъ, про то
яко тамъ же заразъ скоро довѣдавшисе
о пріѣханью до того монастыра менованого
пана Яна Буйвида, они особы верху ме-
нованные увезанья въ тую церковь и мо-
настырь светое Троицы ему ксендзу Рут-
скому вравовне не поступовали и боронили,
такъ и теперь на тотъ весь неслухный,
а праву и вольностямъ ихъ противный,
его ксендза Рутскаго поступокъ протесту-
ючисе, и правне о то зъ нимъ чинити хо-
течи, просили, абы тое оповѣданье и жа-
лоба ихъ до книгъ кгородскихъ Виленскихъ
записана была. Што есть записано.

1609 г.

Изъ связки № 4694, за 1609 г. Донум. № 12.

33. Посвидѣтельствоваіе трехъ возныхъ о томъ, что православные жители города Вильны, опираясь на свои древнѣйшія и новѣйшія привилегіи, протестовали противъ ввода во владѣніе Св. Троицкимъ монастыремъ арх. Рутскаго.

Я Янъ Кельборъ, я Станиславъ Томкевичъ, и я сознаваемъ симъ нашимъ квитомъ, ижъ въ року теперешнемъ тысяча шестьсотъ девятомъ, мѣсеца Марца сегого дня, за ужитьемъ ихъ милости пановъ бурмистровъ, райцовъ, лавниковъ и мѣщанъ мѣста его королевское милости столечного Виленского религіи кгреецкое (ужиты были) есьмо до монастыра церкви русское Виленское заложенъя светое Троицы, а при насъ возныхъ на тотъ часъ стороною были шесть шляхтичовъ, панъ Матей Корейва, панъ Янъ Жуковский, панъ Янъ Роцевскій, панъ Якубъ Боруховскій, панъ Андрей Стоковский и панъ Криптофъ Ивановскій. Тамъ же пришедши до того монастыра застали есьмо въ немъ особъ отъ ихъ милостей пановъ бурмистровъ, радець, лавниковъ и челоуѣка посполитого посланныхъ, а меновите пана Ивана Тупеку и пана Изака Кононовича, радець рочныхъ, а пана Петра Коптевича, пана Семена Красовского, пана Костентина Остафовича и пана Прокопа Корольковича, мѣщанъ и купцовъ мѣста господарского Виленского, которые еще безъ бытности наше, его милости пану Яну Буйвиду, войту бискупства Виленского, который тамъ до того монастыра зъ однимъ якобы вознымъ Размусомъ Ким-

баромъ и чотырьма шляхтичами былъ пріѣхалъ, увязанъя въ тую церковь и монастырь светое Троицы и поданъя ксендзу Іосифу Велямину Рутскому непоступовали и боронили, а потомъ и при насъ возныхъ и сторонѣ шляхтѣ вышмененой пытали его милости пана Буйвида: по што бы тамъ до тое церкви съ помененымъ Кимбаромъ прибылъ, если бы до нихъ якую потребу мѣлъ? Панъ Буйвидъ, повѣдилъ, ижъ пріѣхалъ есьми тутъ за посланьемъ его королевское милости, пана нашего милостивого, для поданъя тое церкви и монастыра тутейшого ксендзу Іосифу Велямину Рутскому, водлугъ данины и привилею его королевское милости, теперь выданого. На то ихъ милость особы вышменованные повѣдили, ижъ дей, мы маючи на тую церковь и монастырь светое Троицы привилея, давные отъ королей ихъ милости и теперь щасливе намъ пануючого короля его милости, пана нашего милостивого, о жадномъ новомъ архимандритѣ и привилею зъ уближеньемъ правъ и вольностей нашихъ выправленомъ не вѣдаемъ, и если бы дей его милость ксендзъ Веляминъ Рутскій мѣлъ якую данину отъ его королевское милости, тогды то могъ одержати снать не вѣдаючи о привиляхъ и правахъ, намъ наданныхъ, о чомъ ширей въ тыхъ

привилеяхъ есть доложено, а онъ дей хочеть тые права и вольности наши, съ которыми се мы не крыемъ въ вонтпливость привести, якожь дей и ваша милость, пане Буйвиде, если бысь былъ отъ его королевское милости высланный для поданья тое церкви и монастыра, не мѣлъ еси такъ справовати, а невѣдомо тутъ заѣзджати, але се мѣлъ ваша милость водлугъ науки права посполитого справовати, а передъ вѣздомъ своимъ намъ владовне о томъ ознати. И если бы якій привилей онъ ксендзъ Рутскій мѣлъ, тогда мѣла быть намъ копия зъ него подана и намъ о томъ обвѣщено. А такъ мы именемъ ихъ милости пановъ бурмистровъ, радець, лавниковъ и чловѣка посполитого мѣстского реликгии греческое тое церкви и монастыра светое Троицы зо всеми добрами, до него належачими, его милости ксендзу Юсифу Рутскому не поступуемъ и боронимъ, зачимъ и привилей его королевской милости, пана нашего милостивого, съ поцалованьемъ его показовали. А панъ Буйвидъ такій имъ на то респонсъ учинилъ: ижь дей я о правахъ и привилеяхъ вашей милости нѣякого розсудку и розезнанья чинити не могу, але только чинечи досыть воли

и розказанью его королевское милости, тую церковь и монастырь светое Троицы зо всеми добрами ку нему належачими, за поступеньемъ чернцовъ того монастыра, отцу Юсифу Велямину Рутскому подасть есьми. А ихъ милость особы верху мененые, стоячи при першомъ мовенью своемъ и повѣдаючи то, же чернцове, сами безъ воли и вѣдомости ихъ, того монастыра поступовать не могутъ, мовили, ижь дей мы, яко первой, такъ и теперъ при поданью того монастыра на тыхъ же кгрунтѣхъ церковныхъ увязанья въ тую церковь и монастырь светое Троицы ему ксендзу Рутскому не поступуемъ и боронимъ, якожь и по трете тыхъ словъ своихъ при поданью того монастыра повторяючи, то все нами возными и стороною шляхтою при насъ будучою освѣтчили. А такъ мы возные, штосьмы слышели и видѣли, дали есьмоку записанью до книгъ кгородскихъ Виленскихъ сесь нашъ квитъ подъ печатями нашими и подъ печатями стороны шляхты и съ подписами рукъ, хто зъ насъ писати умѣлъ. Писанъ у Вильни, року, мѣсеца и дня вышпомененого. (Слѣдуетъ девять печатей и подписей).

1609 г.

Изъ связки № 4694, за 1609 г. Докум. № 9.

34. Жалоба архимандрита Рутскаго на земянина Шембея по поводу публично высказаннаго предъ русскими желанія убить его архимандрита, какъ непріятеля русской вѣры.

Лѣта отъ Нароженья сына Божего тысяча шестьсотъ девятого, мѣсеца Марца девятого дня.

На врадѣ его королевское милости кгородскому воеводству Виленского, передо мною Демитремъ Карцемъ, секретаромъ его королевское милости, постановившице очевидно велебный въ Бозѣ его милость отецъ Іосифъ Веліаминъ Рутскій, архимандритъ Виленскій, жаловаль и оповѣдалъ на земянина господарского воеводства Виленского, на пана Семена Максимовича Шембея, о томъ, ижъ дей року теперешнего тысяча шестьсотъ девятого, мѣсеца Марца осьмого дня, и иныхъ розныхъ часовъ, пе-

редъ людьми добрыми, явне похвалку учинилъ на здоровье мое, хотечи мене зъ сего свѣта згладить, мовечи, ижъ скоро се одновыхилить зъ монастыра своего отъ Светое Троицы, престрѣлю его съ пулгаку, быхъ мѣль и самъ горло дать, а тую славу народу русскому оставляю, ижъ ихъ непріятеля и сказцу вѣры русское зъ сего свѣта зглажу. За которою тою явною похвалкою его милость отецъ архимандритъ, не будучи здоровья своего безпечень, просиль, абы тое оповѣданье и жалоба его до книгъ кгородскихъ Виленскихъ записана была. Што есть записано.

1609 г.

Изъ связки № 4694, за 1609 г. Докум. № 10.

35. Вводный актъ во владѣніе Виленскимъ Свято-Троицкимъ монастыремъ архимандриту Рутскому и протестація по этому поводу православныхъ горожанъ.

Янъ Буйвидъ, дворенинъ его королевское милости, ознаяую тымъ моимъ увяз-

чимъ листомъ, ижъ што его королевская милость, панъ нашъ милостивый, зъ ласки

свое дать и привилеемъ своимъ утвердить рачиль церковь светое Троицы зъ монастыромъ въ мѣстѣ Виленскомъ, съ фольварками, зъ людьми, зъ кгрунтами и зо всеми до него принадлежностями, велебному его милости отцу Іосифу Велямину Рутскому, іеромонаху тогожъ монастыра, утвердивши его за архимандрита преложенного въ той церкви и въ монастырѣ, по зложенію съ тогожъ архимандрицтва отца Самойла Сенчила за выступки черезъ велебного въ Бозѣ его милость отца Ипатея Потоя, митрополита Кіевского, Галицкого и всея Руси, владыки Володимерского и Берестейского. А ижъ его королевская милость листомъ своимъ отворонимъ мнѣ найнижнему слугѣ своему розказать рачиль, абымъ я тую церковь светое Троицы зъ монастыромъ въ мѣстѣ Виленскомъ и съ фольварками и съ селами, до нее належачими, его милости отцу Іосифу Велямину Рутскому подалъ; ино я, чинечи досыть воли и розказанію его королевское милости, пана нашего милостивого, въ року теперешнемъ тысяча шестьсотъ девятомъ, мѣсеца Марца сегого дня, маючи при собѣ возного повѣту Виленского Размуса Кимбара, шляхтичовъ чотырохъ, меновите: пана Войтеха Мокрицкого, пана Мартина Вольского, пана Матея Ждановича Новицкого и пана Мартина Видиского, пріѣхавши до монастыра светое Троицы о годинѣ осьмой, на ползекгару передъ полуднемъ, а знашодши въ томъ монастырѣ законниковъ того монастыра, ознаймилъ есьми волю его королевское милости, пана нашего милостивого, ижъ имъ за архимандрита преложенного до того монастыра и церкви подать рачиль его милость отца Іосифа Велямина Рутского, якожемъ привилей его королевское милости и листъ до мене писанный передъ ними прочиталъ. Которые закон-

ники, принявши зъ учтивостью волю и розказаніе его королевское милости, тотъ монастырь и церковь его милости отцу Іосифу Велямину поступили, якоже я Янъ Буйвиль зъ раменя его королевское милости, пана нашего милостивого, тотъ монастырь, церковь, также фольварки, села зо всеми пожитками, до того монастыра належачіе, въ моцъ, во владзу, ку спокойному уживанію, водлугъ привилею его королевское милости, пана нашего милостивого, его милости отцу Іосифу Рутскому подалъ есьми. По которомъ поданію и отправленію набоженства, кгда зъ церкви зъ его милостью отцомъ Рутскимъ и зъ иншими законниками вышолъ, знашли есьмо передъ церквою светое Троицы на двинтару мѣщанъ, радець мѣста его королевское милости Виленского, то есть, меновите: пана Ивана Тупеку, радцу, пана Ивана Яцковича писара, Петра Коптя, Филипа Сенчиловича, Прокопа Корольковича, Карпа Рыбника, Константина Москаля, Дениса Костюшковича и иншихъ много поспольства, которые до мене мовили: ижъ естесьмо до тебе послани отъ пановъ бурмистровъ, радець зъ ратуша религіи греческое, абы подаванья тое церкви, также и добръ до нее належачихъ его милости отцу Іосифу Рутскому боронили, кгдажъ дей першое право на подаванье того монастыра и церкви отъ ихъ милости королей польскихъ и великихъ князей Литовскихъ маемо. Ямъ особо звышменованнымъ респонсъ учинилъ, ижъ при поданію тое церкви и монастыра никто не боронилъ, про то я уже есьми тотъ монастырь и зо всеми добрами, до него належачими, его милости отцу Іосифу Рутскому, архимандриту тое церкви, подалъ и вжо тутъ жадное владзы не маю. А потомъ за ужитьемъ его милости отца Рутского и инныхъ за-

конниковъ zostалъ есьми на обѣдъ съ тымъ верху помененымъ вознымъ, также и зъ вышописаною шляхтою, а въ томъ дано ми знать до монастыра, ижъ знову громада людей, радець и поспольства мѣста Виленского передъ церковь светое Троицы згромажаютъ. А хочечи вѣдать, вышолъ есьми зъ монастыра съ тымъ же вознымъ и шляхтою вышейпомененою, што за причина згромаженья ихъ, тамъ знаплисьмо мѣщанъ тыхъ же особъ звышменованныхъ и при нихъ возныхъ трохъ: пана Іезофа Янковского, пана Яна Кембара и пана Станислава Томковича, которые мѣщане, кгда пыталъ: по што се тутъ на цминтаръ згромадили? повѣдили: ижъ якосьмы первой по выистью вашемъ съ церкви увязанья въ тую церковь боронили, такъ и теперь при возныхъ и сторонѣ боронимъ и не поступемъ, кгдажъ намъ жадного обвѣщенья не дано, и о въѣздѣ твоимъ не вядоми есьмо. Я тыежъ слова повѣдилъ, жемъ вжо водлугъ воли и росказанья его королевское милости, пана нашего милостивого, монастырь и церковь и вси иншіе добра, до нее належачіе, водлугъ привилею его королевское милости, его милости отцу подалъ Рутскому и вжо жадное влады не маю, толькомъ тутъ на обѣдъ за ужитьемъ отцовъ законниковъ zostалъ. А отцове законники, которые зъ монастыра зо мною вышли, повѣдили: ижъ дей есьмо первой сего привилей его королевское милости на ратушу передъ всеми паны бурмистры и

райцы оказовали и былъ читаный, про то вжо жадного обвѣщенья не потреба было. А кгдамъ потомъ зъ монастыра о годинѣ двѣнадцатой выѣхалъ, нашелъ есьми передъ ворота туюжъ громаду людей и съ тымижъ возными и при нихъ поспольства не мало, которые, показавши передо мною привилей его королевское милости, менечи на подаванье того монастыра и церкви тожъ повторали, што и первой: ижъ боронимъ и непоступемъ тое церкви и монастыра, также и добръ до нихъ належачихъ. Ямъ повѣдалъ, ижъ мнѣ въ привилѣя вгледать и розсуживать не належитъ, кгда жемъ вжо тотъ монастырь и церковь, также и добра вшелякіе, водлугъ воли и росказанья его королевское милости, пана нашего милостивого, его милости отцу Рутскому подалъ и съ тымъ отѣзжаю, а ваша милость, если право якое маете, поступуйте собѣ водлугъ права. И на томъ далъ сесь мой листъ увязчій его милости отцу Іосифу Рутскому, архимардриту церкви и монастыра светое Троицы, подъ печатями и съ подписами рукъ верху помененого возного и шляхты звышописаное. Писанъ у Вильни, лѣта отъ Нароженья сына Божого тысяча шестьсотъ девятого, мѣсеца Марца осьмого дня. У того листу печатей притисненыхъ шесть и подпись рукъ тыми словами: Jan Buywill, dworzaniiniego królewskiey mości, własną ręką. *(Далѣе слѣдуютъ подписи другихъ лицъ).*

1609 г.

Изъ связки № 4694, за 1609 г. Докум. № 7.

36. Жалоба урядника архимандрита Вельямина Рутского на Виленского мѣщанина Марка Корольковича по поводу возмущенія имъ крестьянъ дворца Корысти.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божего тысяча шестьсотъ девятого, мѣсеца Марца 9 дня.

На врадѣ его королевское милости кгородскомъ воеводства Виленского, передо мною Демитромъ Карпемъ—секретаромъ его королевское милости, намѣстникомъ Виленскимъ, постановившице урядникъ велебного въ Бозѣ его милости отца Юсифа Веліамина Рутского, архимандрита Виленского, Корисцкій, панъ Федоръ Якубовскій оповѣдалъ и жаловалъ на мѣщанина Виленского, на пана Марка Корольковича о томъ, ижъ онъ въ року теперь идучомъ тысяча шестьсотъ девятомъ, мѣсеца Марца осьмого дня, собравшице зъ многими помочниками своими отъ церкви новое, яко они сами называютъ Светого Духа, наслѣдовцами, которыхъ онъ имена лѣпей вѣдаетъ, наѣхалъ на дворець монастыра Виленского Светое Троицы, Корысть названный, тутъ у воеводствѣ Виленскомъ лежацій, который то дворець панъ мой велебный его милость отецъ Юсифъ Веліаминъ Рутскій, отъ давного часу за зложенъемъ зъ архимандрита и выклятьемъ Самойла Сенчила отъ вельможного его милости отца митрополиты, яко намѣстникъ головный митрополіи спо-

койне въ держанью своемъ мѣлъ, а потомъ отъ его королевской милости, яко будучи архимандритъ, теперь держать и въ уживанью своемъ маєтъ; то пакъ невѣдать, въ якій способъ тотъ помененый мѣщанинъ Виленскій подданнымъ, до того дворца прислухающимъ, жебы на роботу не ходили подъ винами и погрозками заказать и абы пана моего также и мене урядника ихъ большъ уже не слухали, якожъ подданные тые за такимъ заказомъ будучи потурбовани, на остатокъ и збунтовалисе претивко мене урядника своего и на роботу не шли, отъ которыхъ презъ часы немалые быть есмы небезпеченъ здоровья своего и за неробенъемъ ихъ шкоды не мало се стало, ажъ самижъ подданные намыслившице, нерыхло почали на роботу ходить и мене урядника своего послушными быть, складючи зъ себе такъ, ижъ за боязною и пострахомъ винъ отъ того мѣщанина то чинить мусѣли. О чомъ, ижъ ся нарушилъ покой посполитый, его милости пану моему и въ держанью великая перешкода стала, оповѣдаюсе и прошу, абы то было до книгъ кгородскихъ Виленскихъ записано. Што есть записано.

1609 г.

Изъ связи № 4694, за 1609—1610 г. Докум. № 8.

37. Жалоба архимандрита Виленскаго Свято-Троицкаго монастыря на Виленскихъ же мѣщанъ Кононовича и Москоля, запретившихъ везти дрова въ монастырь.

Року отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ девятого, мѣсеца Марца (10).

На врадѣ его королевское милости кгородскимъ воеводства Виленскаго, передо мною Дмитремъ Карпемъ, секретаремъ его королевское милости, намѣстникомъ Виленскимъ, постановившимъ очевисто велебный въ Бозѣ его милость отецъ Іосифъ Веліаминъ Руцкій, архимандритъ Виленскій, жаловалъ и обтежливѣ оповѣдалъ на мѣщанъ его королевское милости мѣста Виленскаго, на пана Исака Кононовича и на пана Михайла Москоля о томъ, ижъ дей року теперешнего лѣта (1609), мѣсеца Марца де-

сятого дня, яко маю вѣдомость отъ подданныхъ своихъ Корисцкихъ, перенявши ихъ тые мѣщанове передъ Острою Брамою зъ дровами, которые везли на потребу монастырскую до Светое Троицы, не вѣдать для чого, упорне, кгвалтовне, безправне ихъ загамовали и тыхъ дровъ до того помененого монастыря везти не казали, взрушаючи тымъ покой посполитый, а тому монастыру и мнѣ, яко преложному въ томъ монастыру, великую кривду и шкodu чинечи. И просилъ, абы тое оповѣданье и жалоба его до книгъ кгородскихъ Виленскихъ была записана. Што есть записано.

1609 г.

Изъ связи № 4694, за 1609—1610 г. Докум. № 2.

38. Донесеніе вознаго о подачѣ позва Кіевскому митрополиту Ипатію Потѣю и архимандриту Вельямиуну Рутскому по жалобѣ старостъ Виленскаго братства въ нарушеніи митрополитомъ древнихъ правъ и привилегій православныхъ церквей.

На врадѣ его королевской милости воеводства Виленскаго, передо мною Дмитромъ Карпемъ—секретаромъ его королевской милости, намѣстникомъ Виленскимъ, постано-

вившисе очевисто возный повѣту Виленского Янъ Карвовскій поданье о положенье черезъ него позву на монастырю святое Троицы въ мѣстѣ Виленскомъ по его милость въ Бозѣ велебного отца Ипатея Потей, митрополита Кіевского, и по намѣстника его милости отца Іосифа Велямина Рутского, архимандрита Виленского, отъ старости братства . . . новое церкви, то есть, отъ князя Богдана Окгинского, подкоморого Троцкого, и Арнольфа Выриковского, зъ написомъ своимъ на томъ позвѣ очевисто призналъ, который то написъ его на томъ позвѣ такъ се въ собѣ слово отъ слова маеть: Я Янъ Карвовскій, возный господарскій повѣту Виленского, сознаваю тымъ моимъ написомъ, ижъ въ року теперѣйшемъ тысяча шестьсотъ девятомъ, мѣсеца Іюня тринадцатого дня, маючи я возный при собѣ двухъ шляхтичовъ, пана Яна Вышневекого а пана Андрея Дубровского, съ которыми позвы господарскіе земскіе Виленскіе, суду головному трибунальскому судити належаціе, нескробаные, немазаные, въ датѣ, въ рѣчи, и во всемъ съ противнымъ позвомъ згодливые и скори-

гованые, подалъ и положилъ есьми на монастырю церкви русское Виленское заложенья святое Троицы, то есть, у ворота великіе уѣздные того монастыра увоткнулъ, звонникомъ и инымъ въ томъ монастыру мѣшкающимъ оповѣдалъ и обводалъ есьми писаные тые позвы по его милость отца Ипатея, менуючого быть митрополитомъ Кіевскимъ и по намѣстника его ксендзя Іосифа Велямина Рутского о наступенье имъ на права, вольности, привилія и покой въ реликгіи и спротивенство декретомъ головнымъ трибунальскимъ, яко ширей жалоба ихъ на тыхъ позвахъ описана и доложона есть, за которыми и рокъ становитисе ку праву передъ судомъ головнымъ трибунальнымъ отъ положенья того позву за недѣль двѣ сторонамъ обѣюмъ, поводовой и обжалованой ознаймую и складую. И на то я далъ сесь мой написъ при позвѣхъ, абы сторона року и права вѣдоми, пильни были. Писанъ року, мѣсеца и дня звышписаного, а подписъ руки тыми словы: Янъ Карвовскій рукою власною. Што есть до книгъ кгородскихъ Виленскихъ записано.

1609 г.

Изъ связи № 4694, за 1609 г. Докум. № 13.

39. Посвидѣтельствоваіе возныхъ о протестаціи архимандрита Сенчилы противъ незаконнаго завладѣнія Виленскимъ Св. Троицкимъ монастыремъ архимандритомъ Рутскимъ.

Я Станиславъ Томковичъ а я Янъ Карвовскій, возные господарскіе повѣту Ви-

ленского, сознаваемъ симъ нашимъ квитомъ, ижъ въ року теперешнемъ тысяча

шестьсотъ девятомъ, мѣсеца Марца деветнадесятого дня, маючи мы при собѣ стороною пети шляхтичовъ, людей добрыхъ, пана Матыса Корейву, пана Валцера Котовича, пана Венцлава Сиповича, пана Миколая Соколовича и пана Яна Матфеевича, были есмы на справѣ въ Бозѣ величбного его милости отца Самойла Сенчила, архимандрита Троецкого Виленского, который ѣдучи съ сейму вального Варшавского, того року и дня вышепомененого, прѣхавши до того монастыря церкви русское Виленское заложенъя светое Троицы, а знаподши ворота брамы першое замкненны только форту въ тыхъ воротахъ отомкненую, зоставивши возы съ коньми и съ челядью своею на улицы предъ тымъ монастыромъ, вшедши пѣшо зъ нами возными и съ стороною шляхтою розказаль чернцомъ того монастыря, абы ему, яко архимандритови, старшому своему и держачому того монастыря, ворота монастырские и келью мѣшканья его отомкнули; на што ему чернецъ того монастыря, на име Иосафъ, отповѣдилъ: ижъ дей отецъ Иосифъ Веляминъ Рутскій не казалъ твоей милости до того монастыря упущати, але не поступовати и моцно боронити казалъ. А потомъ и самъ ксендзъ Веляминъ Рутскій вышедши съ церкви повѣдилъ, ижъ дей я, будучи архимандритомъ теперь отъ его милости отца Ипатія Потеля постановленнымъ, твоей милости, отче архимандрите Самойло Сенчило, того монастыря не поступую и моцно бороню, именемъ своимъ и именемъ его милости отца Ипатія Потеля, яко старшого своего. А его милость отецъ архимандритъ повѣдилъ, ижъ дей вѣдомо есть всимъ, же я будучи отъ давного часу архимандритомъ держачимъ того монастыря и старшимъ надъ вами всеми и самымъ тобою, ксенже Рут-

скій, ако постриженцемъ своимъ, на теперешній сеймъ вальный Варшавскій до короля его милости и становъ рѣчи-посполитое былъ отъѣхаль, на которомъ приульченъю иншихъ уразовъ, правъ и свободъ рѣчи-посполитое и мы вси, которые стоячи при старожитней вѣрѣ своей церкви светое восточное, его милости отца Ипатія Потеля вжо за правдивого митрополита Кіевского и старшого своего не маемъ и мѣти не хотимъ, конституціею сеймовою въ покою при монастырѣхъ, церквахъ и добрахъ къ нимъ належачихъ естесмы заховани. А ижъ дей ты, ксенже Рутскій, зъ его милостью отцомъ Ипатіемъ Потеемъ, наступуючи мнѣ на правое и сопротивляючись той конституціи сеймовой мнѣ того монастыря не поступаете и его кѣвалтомъ зо всеми скарбами церковными и зъ добрами къ нему належачими отъ мене одыймуете; про то я, маючи въ томъ собѣ отъ тебе и отъ его милости отца Ипатія не малую кривду и шкodu, водлугъ тое конституціи, правне зъ вами у суду головного чинити хочу. По которомъ мовенью своемъ освѣтчивши то все нами возными и стороною шляхтою, его милость отецъ Самойло Сенчило, архимандритъ Троецкій Виленскій, тогожъ року, мѣсеца и дня вышепомененого, прішедши до ихъ милостей пановъ бурмистровъ, радець и всее рады лавицы русское религіи греческое, на мѣстцу звыкломъ згромажоныхъ, имъ, яко ктитормъ того монастыря, тотъ жаль, кривду и безправье свое прекладалъ, которые ему вси згодне тыми словы отповѣдили: ижъ дей мы, яко первой твою милость за архимандрита принявши, тую церковь и монастырь светое Троицы, такъ тежъ и вси скарбы и апараты церковные въ моцъ и въ держанье вашей милости подали, такъ и те-

перъ о жадномъ иномъ новомъ архимандритѣ вѣдать не хотимъ, кгдажъ се не только вашей милости, але и намъ всимъ великая кривда и уближене правамъ и вольностямъ нашимъ въ томъ дѣетъ, о што правне чинити хотимъ. Што все его милость отецъ архимандритъ нами возными и стороною шляхтою при насъ будучою освѣтчилъ. А такъ мы возные, што есьмо

слышели и видѣли, дали есьмо ку записанью до книгъ кгородскихъ Виленскихъ сесъ нашъ квитъ подъ печатями нашими и подъ печатями стороны шляхты при насъ будучое и съ подписами рукъ, хто зъ насъ писати умѣлъ. Писанъ у Вильни, року, мѣсеца и дня вышейпомененого. (Слѣдуетъ семь печатей и подписи.

1609 г.

Изъ связки № 4694, за 1609 г. Донум. № 11.

40. Протестъ православной лавицы Виленскаго магистрата противъ неправильнаго ввода во владѣніе Свято-Троицкимъ монастыремъ Вельямина Рутскаго.

Лѣта Божего Нароженья тысяча шестисотъ девятого, мѣсеца Марца 1ѣ (19) дня.

На врадѣ его королевское милости кгородскомъ воеводства Виленского, передо мною Демитромъ Карпемъ, секретаромъ его королевское милости, намѣстникомъ Виленскимъ, постановившимъ очевидно обыватели мѣста его королевское милости Виленского, на име панъ Иванъ Тупека и панъ Изакъ Кононовичъ — райцы рочные, а панъ Петръ Коптевичъ, панъ Костентинъ Остафовичъ, панъ Семень Красовскій и панъ Прокопъ Корольковичъ — мѣщане и купцы мѣста господарского Виленского, сами и именемъ другихъ ихъ милости пановъ бурмистровъ, радецъ, лавниковъ и человека посполитого мѣстского религіи кгрецкое, оповѣдали и обтяжливе жаловали на его милость пана Яна Буйвила, войта бискупства Виленского, о томъ, ижъ што они панове бурмистрове и рада лавицы русское

и съ человекомъ посполитымъ мѣстскимъ религіи грецкое, мають права и привилея, на церковь и монастырь светое Троицы рускій Виленскій отъ королей ихъ милости польскихъ и великихъ князей Литовскихъ и теперъ щасливе намъ пануючого короля его милости, пана нашего милостивого (надаемые), такъ, ижъ безъ воли и вѣдомости позволенья ихъ жаденъ архимандритъ тое церкви и монастыря светое Троицы заѣзджати и въ моцы а держанью своемъ мѣти не можетъ. Противъ которымъ дей то правамъ и вольностямъ ихъ онъ Буйвилъ на поданье въ моць и въ держанье тое церкви и монастыря светое Троицы и добръ кунимъ належащихъ его милости ксендзу Иосифу Велямину Рутскому, нѣтъ вѣдома за якимъ правомъ зѣхавши, а несправившись водлугъ науки права посполитого, не давши обвѣщенья и жадное вѣдомости имъ владови мѣстскому лавицы русское, яко кти-

торомъ того монастыря, и недбаючи на то, же именемъ ихъ всѣхъ, особы верху менные, отзываютися съ правомъ и привилеями своими, увязанья въ тую церковь и монастырь светое Троицы ему ксендзу Рутскому не поступовали и боронили тую церковь и монастырь светое Троицы за всѣми добрами ку нему належащими, ему ксендзу

Рутскому въ мощь и держанье при одномъ яко бы возномъ и чотырохъ шляхтичахъ подати мѣлъ, въ чомъ они собѣ не малую кривду и шкodu быти менечи и правне о то зъ нимъ, паномъ Вуйвиломъ, чинить хочечи, просили, абы тое оповѣданье и жалоба ихъ до книгъ кгородскихъ Виленскихъ записано было. Што есть записано.

1609 г.

Изъ связки № 4659, за 1609—1621 г. Донум. № 5.

41. Протестація духовныхъ судей Литовскаго трибунала (римско-католическаго исповѣданія) противъ судей свѣтскихъ по поводу отказа ихъ принять участіе въ разслѣдованіи дѣла между митрополитомъ Кіевскимъ Ипатіемъ Потѣмъ и архимандритомъ Сенчилою, и въ частности противъ земскаго писаря, отказавшагося принять ихъ протестацію въ актовыя книги.

Лѣта Вожого Нароженья 4700 (1609) мѣсеца Іюня двадцать шестого дня.

На врадѣ его королевской милости кгородскомъ воеводства Виленскаго, передо мною Деметромъ Карпемъ, секретаремъ его королевское милости, намѣстникомъ Виленскимъ, постановившимся очевисто его милость панъ Матей Друблянскій и его милость князь Мартинъ Жакгель, каноники, и пралаты костела катедральнаго замку Виленскаго святого Станислава, и его милость князь Магнусъ Былинскій, плебанъ Ясвонскій, судьи головные трибунальные духовные, въ симъ року тысяча шестисотъ девятомъ зъ духовенства ку отсуживанью и отпированью справъ судовыхъ, суду трибунальному належащихъ, оповѣдали и жаловали на ихъ милость пановъ

судей головныхъ стану свѣцкаго, до кола ихъ милости духовнаго приданныхъ, а меновите на его милость князя Яна Окгинскаго, его милость князя Петра П. и его милость пана Себестьяна Явкгела, хоружаго упитскаго, и на пана Яна Коленду, писара земскаго Виленскаго, о томъ, ижъ кгда дей въ року теперешнемъ тысяча шестисотъ девятомъ, мѣсеца Мая двадцатого дня приточила се справа ку отсуживанью намъ особамъ духовнымъ и зъ свѣцкими особами судить належаая, за позвы вынесенными по его милости отца Ипатія Потѣя — архіепископа митрополита Кіевскаго, Галицкаго, и по отца Іосифа Велямина Рутскаго, архимандрита Виленскаго, отъ Самуила Сенчиловича, бывшего архимандрита Троецкаго Виленскаго,

отъ бурмистровъ, радецъ, лавниковъ съ
человѣкомъ посполитымъ религіи русское,
также его милости князя Богдана Окгин-
ского, подкоморого Троцкого, держав-
цы Дорсунишского и Кор..... и пана
Арнольфа Выриковского, старосты брат-
ства Виленского, яко се они пишутъ, ме-
нечи о отнятіе церкви и монастыря свя-
тое Троицы, въ мѣстѣ Виленскомъ лежащее,
о чомъ ширей жалоба ихъ въ тыхъ поз-
вехъ описана и доложена есть. А потомъ,
повторо въ семь же року тысяча шесть-
сотъ девятомъ, мѣсеца Іюня десятого дня,
кгда се дей тежъ приточила справа зъ
откладу дня второго Іюня къ отсуженью
имъ же особомъ духовнымъ и зъ свѣтскими
судить належачая, за позвы его милости отца
Ипатія Потѣя—митрополита Кіевского зъ
бывшимъ протопопоу и намѣстникомъ его
милости Виленскимъ и зъ иными священ-
никами русскими, то есть зъ Леонтіемъ
Бобриковичомъ, Васильемъ Ивановичомъ—
Покровскимъ, Иваномъ Власовичомъ—Рос-
кимъ и Федоромъ Гавриловымъ сыномъ—
дьякономъ, о выповѣданье послушеньства
и забранье всехъ церквей, въ мѣстѣ Ви-
ленскомъ будучихъ, до церкви соборное
святое Пречистое приналежащихъ, зъ скар-
бами и добрами церковными, также и дво-
ра его милости, тутъ въ мѣстѣ Виленскомъ
при той же церкви соборной лежащего и
привлащенье ихъ собѣ неналежне, яко о
томъ ширей на позвѣхъ его милости отца
митрополитовыхъ описано есть. Ино дей
ихъ милость панове коллегове ихъ, особы
свѣцкіе, вышей описанные, часу припад-
ненья тыхъ обѣюхъ справъ ку отсуживанью
зъ обѣюхъ сторонъ, за позвы по себѣ вы-
несенеными посполъ зъ нами особами ду-
ховными за непооднокротнымъ напоми-

наньемъ и вызываньемъ засѣдать и отсужи-
вать способомъ звыклымъ надъ права по-
сполитые и констытуціи сеймовые не хо-
тѣли. Мы однакъ, постерегаючи права
посполитого и присеги своее, на суды го-
ловные трибинальные учиненое, абы спра-
ведливость светая зволюки жадное не по-
носила, тые sprawy, звышменованные, яко
властие судови ихъ милости належачіе,
сами безъ коллеговъ своихъ свѣцкихъ су-
дили и декретъ свой феровавши до книгъ
судовъ головныхъ трибунальныхъ, до пана
Яна Колады, писара земского Виленского,
абы до книгъ принявши, выпишемъ, подъ
печатью его королевское милости земскою,
сторонѣ потребуючой, водлугъ порядку въ
констытуціи трибунальской описаного, по-
дали; нижли панъ писаръ земскій Виленскій
того декрету нашего до книгъ головныхъ
трибунальныхъ принять и выпишемъ выда-
ти не хотѣлъ, менечи, ижъ маєть такое
розказанье отъ пановъ судей трибуналь-
ныхъ свѣцкихъ религіи евангелицкое, абы
до книгъ не пріймывалъ и выписовъ не
выдавалъ. Ино дей мы, згажающе съ пра-
вомъ посполитымъ, видечи великіе ураз-
ненья въ вольностяхъ, духовенству нашему
наданныхъ, отъ пановъ судей свѣцкихъ,
звлаща религіи евангелицкое, тые декреты
наши печатями нашими запечатовавши и
руками нашими власными подписавши, на
узнанье и на розсудокъ его королевское
милости, пана нашего милостивого, отосла-
ли есьмо, о чомъ дей ширей на декретѣхъ
ихъ особъ духовныхъ есть описано. И про-
сили, абы тое оповѣданье ихъ милости до
книгъ кгородскихъ Виленскихъ, для часу
припалого и для вѣдомости тое sprawy,
записано было. Што есть записано.

1609 г.

Изъ связки № 4659, за 1609—1621 г. Докум. № 3.

42. Листъ короля Сигизмунда III-го къ Виленскому земскому суду, отиѣняющій постановленіе главнаго Литовскаго трибунала касательно снятія баниці съ Троицкаго архимандрита Сепчилы, возвращенія ему архимандріи и взысканія штрафа въ 10,000 польскихъ злотыхъ съ Кіевскаго митрополита Ипатія Потѣя и Іосафата Вельямина Рутскаго *).

Zygmunt trzeci, z łaski Bożej król polski etc.

Urodzonym panu Janu Osiku sędziemu, panu Zygmuntowi Gedroycu podsędkowi, panu Janu Kolendzie pisarzu, urzędnikom ziemskim Wileńskim, wiernie nam miłym, łaskę naszą królewską. Urodzeni i wiernie nam mili! Za złożeniem przez wielbnego Hypaciego Pocieia—metropolity Kiewskiego y Halickiego, archimandrita ś. Troyce w mieście naszym Wilenskim, z Samuela Sienczyła—archimandryty przeszłego w pomienionym mieście Wilnie z pewnych przyczyn y za wyniesieniem banitiei z cancellaryey naszej na tegosz Sienczyła archimandryctwo pomienione conferowali i daliśmy xiędzu Jozephowi Welaminowi Rutskiemu. A iż przerecony wielbny metropolita dał nam sprawę, że ten Sienczyło, będąc bannitem, pozwał y wielbного metropolitę y tegoż xiędza Rutskiego archimandritę przed sąd główny trybunalski w. x. Lit., gdzie tenże sąd, nie oglądając się nie ni na exceptie ich prawne y na constytutia w Warszawie na blisko przeszłym seymie uczynioną, y nie

maiąc iudicium compositum, banitią z tegoż Sienczyło zniozszy y monastyr ś. Troycy iemu nad wolą naszą przysądziwszy, winy dziesięć tysięcy złotych polskich na pomienionych metropolicie y Rutskim skazał, y na executią tego dekretu swego do sądów ziemskiego y grodzkiego, gdzieby maiętności ich byli, odesłał, w czym sobie wielkie ubliżenie wielbny metropolita y xiądz Rutski od sądu tamtego trybunalskiego być mieni; przeto my, postrzegając, aby pod szczęśliwym panowaniem naszym każdy przy prawie swym cale zachowany był y będąc zwierzchnym podawcą dobr cerkiewnych, niechcemy aby kto nad wolą naszą do posesyey onych przychodził, chcemy mieć y wiernościom waszym rokazujemy, abyście mocą zwierzchności naszej z powinności urzędu swego pilnie tego postrzegali, iakoby za takowemi dekretami sądu terazniejszego trybunalskiego żadna uyma podawaniu y władzy naszej w dobrach cerkiewnych y nie nad prawo wielbnemu metropolitowi y xiędzu Rutskiemu nie działo się, ale żeby monastyr ś. Troycy y zakonnicy w nim według

*) По поводу этого же обстоятельства былъ посланъ королемъ Сигизмундомъ III и второй листъ Виленскому воеводѣ Николаю Радивилу такого же содержания (см. докум. № 4).

daniny naszej y dawnych praw swoich zachowani byli; uczynicie to, wierności wasze, dla łaski naszej y z powinności nrzędu swego. Dan w Łomazach, dnia dwudziestego miesiąca Czerwca, roku Pańskiego tysiąc sześćsetnego dziewiątego, panowania królestw naszych polskiego dwudziestego wto-

rego, a szwedzkiego szesnastego roku. У того листу печать его королевское милости великого князства Литовского и подпись рукъ теми словы: Sigismundus rex; Jan Sokoliński, pisarz. Которая та справа до книгъ кгородскихъ Виленскихъ есть записана.

1610 г.

Изъ связки № 4703, за 1610 г. Донум. 9.

43. Посвидѣтельствоваіе вознаго о протестѣ Виленскаго Свято-Духовскаго братства, съ которымъ оно вошло въ Виленскую ратушу по поводу наложенія послѣднею пошлины на его дома и земли.

Я Езофъ Янковскій, возный господарскій повѣту Виленского, признаю тымъ моимъ квитомъ, ижъ въ року теперешнемъ тысяча шестьсотъ десятомъ, мѣсеца Генваря дня двадцать шестого, маючи я при собѣ стороною людей добрыхъ, двухъ шляхтичовъ, пана Яна Вишневского а пана Василья Прилуцкого, былъ есьми взятый на справу нижепомененую отъ старосты братства церковного Виленского религии крещкое, его милости пана Ивана Крохи, земнина господарского повѣту Ковенского, который самъ особою своею и за моцью листовною отъ коллеги своего старосты тежъ братства, церковного Виленского, его милости пана Миколая Быховца, при бытности и другихъ людей зацныхъ стану шляхетского, братии, до того братства церковного Виленского религии крещкое уписныхъ, постановившисе ку обмовѣ на ратушу

мѣста его королевское милости Виленского, передъ ихъ милостями паномъ Валентымъ Сикutowичомъ—лентвойтомъ и лавниками мѣста его королевское милости, на мѣстцу судовомъ будучими, мовили до нихъ теми словы: ижъ дей дня оногдайшого Генваря второго припозваньемъ вв. мм. мѣщанъ мѣста его королевское милости Виленского, Мойсея Дементьевича и Михайла Сергѣевича о некакѣсь шкоды тамъ же, поворотное складанку на вахту зъ домовъ братства нашего церковного Виленского православія греческого, вольностями шляхетскими и привилеями его королевское милости варованныхъ, мы старостове братскіе на року, за тымъ позвомъ припаломъ, передъ вв. мм., не въ обычай права, але только для данья о собѣ и о неподлеганью юрисдикціи вв. мм. мѣстской, яко самыхъ особъ нашихъ, такъ и тыхъ кгрунтовъ брат-

скихъ справы и вѣдомости обмову есьмо слушную и правную чинили. А ижъ дейдошла до насъ вѣдомость, же вв. мм. таковую обмову нашу персонъ вышешмененыхъ, то есть Мойсею Дементьевичу и Михайлу Сергѣевичу, неякій радъ и предложеньство въ томъ братствѣ нашемъ церковномъ привлащаючи, онымъ въ той имъ неналежной справѣ передъ судомъ своимъ зъ стороною поводовою розправоватися въ отказѣ быти наказали; про то и теперъ видечи мы въ томъ великое быти уближенъе правомъ и вольностямъ нашимъ, въ привилеяхъ его королевское милости выражонымъ, а предъ конституціи сейму вального въ року тысяча шестьсотъ семомъ и въ року тысяча шестьсотъ девятомъ—съ знесеніемъ противныхъ имъ процесовъ ствержонымъ, если бы вв. мм. въ особахъ персонъ тыхъ, которые яко люди мнѣйшое кондиціи жадными справцами на кгрунтѣхъ нашихъ братскихъ несутъ и акторами въ справахъ, свободы и вольности нашей братской заходячихъ, никгда не бывали, намъ людямъ народу шляхетского, до того братства церковного Виленского уписнымъ, какое преюдиціумъ чинити хотѣли, того абысте вв. мм. чинить не рачили, просимо и наминаемо вв. мм. не только сами отъ себе, але тежъ именемъ ихъ милости княжать, паняты, рыцерства, шляхты до братства нашего церковного уписныхъ. На которую то обмову нашу если

бысте вв. мм., о чомъ не держимъ, ничего недбаючи, на вольности наши шляхетскіе, также привилея его королевское милости и конституціи сеймовые наступовати хотѣли, тогда мы жадному таковому декрету вв. мм. не подлежаючи екзекуціи одного вшелякими слушными и правными способы боронить, а зъ вашмостями, яко зъ віолятори правъ и вольностей нашихъ in foga fagi правне чинить будемо. Которое то мовенье свое и на письмѣ имъ письмомъ польскимъ подали, которую панъ лентвойтъ и панове лавники принявши, а не чинечи кгрунтового на тую обмову респонсу, на делиберацію собѣ до двоухъ недѣль взяли. А ихъ милость особы вышешменованные повѣдивши то, же южъ давши имъ о томъ певную справку и вѣдомость, и учинивши слушную и правную обмову, большъ въ той справѣ передъ судомъ ихъ становитисе и декретовъ жадныхъ, которымъ подлегати, ани зъ особъ своихъ, ани съ тыхъ кгрунтовъ братскихъ не суть повинни, слухати не будутъ, зъ ратуна спокойне прочъ отошли. А такъ я возный, што есьми слышалъ и видѣлъ, далъ есьми ку записанью до книгъ кгородскихъ Виленскихъ сесь мой квить подъ печатью и съ подписомъ руки моее властное и подъ печатями стороны шляхты, при мѣ на тотъ часъ будучое. Писанъ у Вильни, року, мѣсеца и дня вышешменовенного.

1610 г.

Изъ связи № 4703, за 1610 г. Докум. № 7.

44. Листъ короля Сигизмунда III-го обывателямъ в. кн. Литовскаго, воспреещающій продажу и куплю русскихъ книгъ Виленской Свято-Духовской типографіи подъ опасеніемъ штрафа въ 5,000 червонныхъ злотыхъ.

До короля дошли слухи, что будто въ Виленской Свято-Духовской типографіи печатають подозрительныя и запрещенныя книги и пасквили противъ духовной и свѣтской власти, и распространяють ихъ въ краѣ: вслѣдствіе этого король и предписы-

ваетъ всѣмъ обывателямъ в. кн. Литовскаго воздержаться отъ покупки и продажи русскихъ изданій Виленской Свято-Духовской типографіи подъ опасеніемъ штрафа въ 5000 червонныхъ злотыхъ.

Zygmunt trzeci, z łaski Bożej król polski, wielkie xiąże Litewskie etc.

Wszem wobec i każdemu z osobna wszelakiego stanu i conditiei ludziom, poddanym naszym, obywatelom wielkiego xięstwa Litewskiego, uprzejmie y wiernie nam miłym łaskę naszą królewską. Oznajmujemy uprzejmości y wierności waszey, yż doszły nas różne piśma porusku, w drukarnie ruskiej Wileńskiej wydrukowane, które ostatne są pasquillusse y buntы przeciwko zwierzchności duchowney y świeckey, a śnać y xięgi osobne nie małe w teyże drukarni ruskiej Wileńskiej są wydrukowane, w których znać gorszych ieszcze kalumniy y bluźnierstwa pełno. My tedy postrzegać tego, aby takowe uszczypliwe piśma buntów occasiey niedawali y po-

śluszeństwo w swej klubie zostawało, chcemy mieć y wszystkim wobec rozkazujemy, aby się nikt takowych xiąg, kart y pasquillusów pod zakładem pięciu tysięcy czerwonych złotych na skarb nasz y pod innemi winami, w prawie pospolitem opisanemi na buntowniki, kupować y przedawać nie ważył, owszem aby każdy zabierał y palił. Co aby wszystkim ku wiadomości przychodziło, urzędowi mieyskiemu Wileńskiemu rozkazujemy, aby ten list nasz zwykłym sposobem był publikowany y exequovan. Pisan w obozie naszym pod Smolenskiem, dnia siódmego miesiąca Maia, roku Pańskiego M. D. C. X. panowania królestw naszych polskiego XXIII szwedzkiego roku XVII. Sigismundus rex. (M. II.) Jan Sokolinski pisarz.

1610 г.

Изъ связки № 136, за 1610 г. Донум. № 5 и 6.

45. Два листа короля Сигизмунда III-го Виленскому войту и магистрату о закрытіи братской типографіи Виленскаго Свято-Духовскаго монастыря, сожженіи нѣкоторыхъ книгъ и заключеніи въ тюрьму авторовъ, корректора и наборщиковъ.

Король Сигизмундъ предписываетъ своему секретарю Буриминскому, войту и бургомистрамъ католической религіи, арестовать книги и наборщиковъ въ Свято-Духовской Виленской типографіи по причинѣ слуховъ, дошедшихъ до короля, что

въ этой типографіи печатаются какія-то насквильныя книги противъ духовной и свѣтской власти; книги и другіе подозрительные предметы сжечь, а наборщиковъ, корректора и авторовъ держать въ тюрьмѣ впредь до дальнѣйшаго распоряженія.

Zygmunt trzeci, z łaski Bożej król polski, wielkie xiąże Litewski etc.

Urodzonemu Mateuszowi Burzymińskiemu, sekretarzowi naszemu y woytowi, a sławetnym burmistrzom, raycom y ławnikom miasta naszego Wileńskiego ławice katolickiey. Wiernie nam mili! Mamy wiadomość, iż w drukarni ś. Ducha ruskiey pasquilluse iakieś przeciwko zwierzchności y xięgy potajemnie drukuią, stąd w podeyrzenie do nas przychodzą; my tedy przestrzegaiąc tego, aby zwierzchność w swoiey klubie zostawała y do swey woley y nieposłuszeństwa przyczyna dawana nie była, chcemy mieć y rozkazuiemy, abyście dowiedziawszy się o tem, wielbnemu w Bodze biskupowi y iasnie wielmożnemu wojewodzie Wileńskim donieśli, do których w tey mierze piszemy y za dołożeniem się ich takowe pasquilluse y xięgi podeyrzane popalili, drukarza y tych, którzy tych pasquillusów y xiąg podeyrzanych są autorami do więzienia osadzili y do dalszey nauki naszej zatrzymali. Co dla łaski naszej y z powinności urzędu swego

uczynicie. Dan w obozie naszym pod Smolenskiem, dnia 1 miesiąca Kwietna, roku Pańskiego M. D. C. X., panowania królewstw naszych polskiego XXIII, a szweckiego roku XVII.

Zygmunt trzeci, z łaski Bożej król polski, wielkie xiąże Litewskie etc.

Urodzonemu Mateuszowi Burzymińskiemu, sekretarzowi naszemu, y woytowi a sławetnym burmistrzom, raycom i ławnikom miasta naszego Wileńskiego, wiernie nam miłym, łaskę naszą królewską. Urodzony y sławetni wiernie nam mili! Przysłane nam są piśma niektóre, w drukarni bractwa ruskiego Wileńskiego potajemnie wydrukowane, które własnie są pasquilluse y bunt y przeciwko zwierzchności duchowney y świeckiey, a nadto y xięgi iakieś osobne nie małe, z któremi się taia, wydrukowali, w które snać gorszych rzeczy, calumniy y bluźnierstwa nakładli. My postrzegaiąc tego, aby takowe piśma uszczypliwe buntom okkasiey nie dawali, piszemy do iasnie wielmożnego

Mikołaja Krzysztopha Radziwiła, xięcia na Olice y Nieświeżu, wojewody Wileńskiego, aby wierności wasze do siebie wezwawszy, wszystkie takowe karthy y exemplarze urzędownie zabrać y popalić rozkazał. Ażeby y napotem takowych pasquillusow y calumniy drukować nie mogli, aby drukarnią y typam tego bractwa ruskiego zabrać, a drukarzów y autorów tych pasquillussów y correctora ich Łotwina Karpowicza, zwłaszcza jeśli nie jest szlachcicem, o czem w. w. łączno się między sobą dowiedzieć możecie, na ratuszu, albo w więzieniu iakiem do nauki naszej zatrzymać kazali. Chcemy tedy mieć i rozkazujemy ww. waszym, abyście się

w tej mierze z iasnie wielmożnym wojewodą Wileńskim porozumieli, y z onym popołu takowey swey woli zabiegali y rozkazaniu naszemu we wszystkim dosyć uczynili, wedle zdania pomienionego iasnie wielmożnego wojewody Wileńskiego postępując; inaczej ww. wasze nie uczynicie dla łaski naszej y powinności swey. Dan w obozie naszym pod Smolenskiem, dnia VI miesiąca Maia, roku Pańskiego M. D. C. X., panowania królestw naszych polskiego XXIII, a szweckiego XVI. Zygmunt rex. (mieysce pieczęci) Jan Sokolinski pisarz. Roku 1610, Maia VI dnia do xiąg grodzkich Wileńskich podano.

1611 г.

Изъ связи № 17, за 1599—1611 г. Докум. № 5.

46. Заявленіе вознаго о протестѣ дворника двухъ Виленскихъ братскихъ домовъ Св.-Духовскаго братства, сдѣланномъ отъ имени братчиковъ противъ желанія магистрата передать ихъ въ вѣдѣніе опекуна Виленскаго Троицкаго монастыря Ивана Тупеки.

Въ року теперь идучомъ тысяча (1611) будучи мнѣ возному на справѣ братства церковного Виленскаго православного свято-Троицкаго тутъ у мѣстѣ Виленскомъ, при церкви русской православія греческаго založenія Светого Духа въ домѣхъ братства помененого, названныхъ Яцковскомъ и Кломшеевскомъ, въ которыхъ тое братство церковное для побожныхъ справъ схажки свои за привилѣемъ его королевской милости иѣвають, школы, науку дѣтемъ христіанскимъ и убогимъ сиротамъ,

зъ выживеньемъ и опатрованьемъ ихъ на коштѣ братскомъ, также духовныхъ служителей церкви Божое а богомольцовъ господарскихъ ховають и вольного набоженства своего порядкомъ восточнее церкви Божое заживають. А при мнѣ возномъ на тотъ часъ при той справѣ стороною были два шляхтичи, люди добрые, панъ Войтѣхъ Магнушевскій и панъ Демьянъ Капишевскій. Тогда тогожъ дня вышешпомененого мѣсеца Февраля двадцать второго дня приходили урадъ мѣсцкій ратущ-

ный Виленскій зъ суду гайного лавники, на имя Якубъ Стичка а Филипъ Закревскій, съ писаромъ лавничымъ Бартошемъ Прокудичомъ и зъ слугою мѣстскимъ Войтовскимъ, присяглымъ на имя Марціаномъ, хотячи тые дома помененные братства церковного Гомшеевскій и Яцковскій некому Ивану Тупецъ, опекунови монастыря Виленского светое Троицы, подати и его въ тые дома увезати. А то менечи быти, якобы за некимъ переводомъ права у суду его королевской милости задворного отъ ураду мѣсткого Виленского противъ тому братству церковному православія греческого и якобы за скасованьемъ чрезъ декретъ его королевской милости привилеѣвъ и вольностей тому братству церковному служащихъ. А такъ, кгда вже тотъ урадъ помененный суду гайного ратушного мѣстского Виленского на преречонные дома Гомшеевскій и Яцковскій были вошли и оному Ивану Тупецъ, яко опекунови монастыря светое Троицы, подавать хотѣли, тогда, тамже у помененныхъ домѣхъ будучи дворникъ, на имя Яцко Василевичъ, который для сторожи при церкви братской zaloженъя светого Духа, на пляцу вольномъ шляхетскомъ, прозываемомъ Волловичовскомъ, до которого и тые оба два дома братскіе, Гомшеевскій и Яцковскій, суть прилучоны, мѣшкаеть, того увязанья имъ именемъ ихъ милости пановъ сенаторовъ и шляхты, до того братства уписныхъ, боронилъ и не допустилъ, и того словного бороненья и недопущенья имъ ніякого увязованья для лѣпшого певности на письмѣ передо мною вознымъ и стороною подавалъ. Нижли они тое цедулы отъ того дворника хотъ не приняли, однакъ же кгвалтомъ у тые дома не увязуючися, прочъ отышли, што все преречонный дворникъ мною вознымъ и стороною освѣтивши,

просилъ мя, обыхъ тую цедулу его, водлугъ которое онъ преречонного увязанья не поступилъ, въ квити мой уписавши, до книгъ урадовыхъ призналъ; якожъ уписуючи тую цедулу слово отъ слова такъ се въ собѣ маеть:

Пане ураде мѣстскій Виленскій, пане возный, панове стороно шляхто, которые есте тутъ пришли, яко отъ в. м. слышу на некоесь увязыванье и подаванье до монастыря светое Троицы и подъ юриздицію права майдебургского мѣстского домовъ братства церковного Виленского православія греческого, названныхъ Гомшеевского и Яцковского, лежащихъ тутъ у мѣстѣ Виленскомъ, на сей улицы, отъ ратуша до Острое брамы идучой, по лѣвой сторонѣ, за некимъ заочнымъ переводомъ права у суду его королевской милости задворного отъ ураду мѣтского противъ братству церковному, которые то дома суть привилеѣмъ его королевской милости на соймѣ зъ юриздиціи мѣтское выняты и подъ право земское братству церковному Виленскому православія греческого онымъ привилеѣмъ его королевской милости суть утвержоны, на вольное уживанье набоженства религіи грецкое, ихъ милостямъ паномъ сенаторомъ и рыцерству, шляхтѣ и многимъ людямъ до того братства церковного уписнымъ

за дворомъ его королевской милости переводъ права ихъ милость хотѣли зъ урадомъ мѣтскимъ Виленскимъ правне у суду належного чинити, а о то, ижъ бы тые дома не братству церковному Виленскому, але монастырови светое Троицы, належати мѣли, о то, якъ нигдѣ, ни въ которого суду опекуномъ монастырскимъ зъ братствомъ церковнымъ справа, ани контроверсія не была и ни о якомъ будъ и заочнымъ якомъ

права переводѣ ихъ милость все братство церковное не вѣдаютъ, поготову и увязываны водлугъ права въ тые дома чинити не могутъ, и ихъ милость панове братство поступовать не повинни. Прото ихъ милость панове сенаторове и шляхта, до того братства уписные, яко первей за первшимъ приходомъ, ваша милость, пане ураде мѣтскій, отказали, такъ и на сесь часъ нѣякого увязанья въ тые помѣненные дома, такъ подъ юриздицію мѣтскую за злымъ и заочнымъ переводомъ права ураду мѣтского, яко поготову паномъ опекуномъ монастыра светое Троицы, которымъ николи нигдѣ нѣякая справа о то зъ братствомъ церковнымъ не была, не поступуютъ и мощно боронять и в. м., пане ураде, и пане возный, и панове стороно, кгвалтомъ никому нѣякого въ тые дома увязанья не чините и зъ симъ отказомъ на сей цедулѣ, в. м. поданой, идите

прочъ и кгвалту жадного не чините. Которую сюю цедулу, отказъ, ихъ милость панове стану сенаторского и шляхетского и многихъ людей, черезъ мене дворника своего Яцка Васильевича подають, и прошу, абысте в. м. до квити своего уписавши, до книгъ сознали, кгдажъ и передъ тымъ нѣкоторые зъ ихъ милости пановъ сенаторовъ шляхты, сами отъ себе и именемъ иншихъ ихъ милости пановъ братьи своихъ, такъ до владу кгородского Виленского, яко и до владу мѣтского Виленского протестаціи свои внести рачили. Которого сего сознанья моего я возный, штомъ слышалъ и видѣлъ, далъ есьми ку записанью до книгъ урадовыхъ сесь мой квити съ печатю моею возного и съ печатю стороны шляхты выпейпомененое. Писанъ у Вильни, року, мѣсеца и дня вышейреченого.

1614 г.

Изъ связи № 4646, за 1614—1640 г. Докум. № 1.

47. Мандатъ короля Сигизмунда III-го Виленскому Свято-Духовскому братству явиться со всеми своими привилегіями въ королевскій судъ для отвѣта по жалобѣ Свято-Троицкаго монастыря о якобы незаконномъ присвоеніи себѣ онымъ титула братства.

На врадѣ его королевское милости ставши очевисто панъ Изакъ Волковичъ и панъ Богданъ Борисовичъ, тотъ мандатъ его королевской милости, нашего милостивого пана, ку актикованью до книгъ кгородскихъ

Виленскихъ покладалъ, въ тые слова писанный:

Жикгимонтъ третій, Божю милостію король польскій и пр. Подданнымъ нашимъ Логвину Карповичу, Василью Игнатовичу,

Григорію Дудцѣ — попомъ церкви новое и старшимъ братства тоежъ церкви, яко вы се называете Светого Духа, въ мѣстѣ Виленскомъ будучое, также тежъ мѣщаномъ нашимъ Виленскимъ — Якимъ Сысоевичу, Ильѣ Тупечину, Ольхиму Кравцу, которые се мѣните быти старостами того братства, Исаку Волковичу, Филипу Сенчиловичу, Ивану Стрыжцѣ, Семену Красовскому, Ивану Шитику, Левону Ковалю, Григорію Глинскому, Яну Котовичу, Стефанови Шевцу, Лукашу Соболю, Мойсею Дементеевичу, Михайлу Полочанину, Петрови Мечнику, Семену Новгородцу, Федору Кгезелю, Богдану Симоновичу, Адаму Хмѣльнику, Езофу Бражевицу, Василью Лапцѣ, Богдану Борисовичу и всимъ вамъ, которые се озываете братьею братства светого Духа и якимъ кольвекъ способомъ належите до братства. Жаловали передъ нами на васъ братья братства церковного, привильями нашими господарскими упривилееваного, заложенъя светое живоначалное Троицы, въ мѣстѣ нашімъ Виленскомъ, Левонъ Мамоничъ, Петръ Коптевичъ, Игнатъ Дубовичъ, именемъ своимъ и именемъ становъ велярозныхъ и мѣщанъ мѣста Виленского, народу русского закону греческого, братьи ушисное до поменего братства Виленского светое Троицы, о томъ: ижъ вы, взлвши на себе титулъ братства церковного, подъ покрывкою привилеевъ, року тысяча пятьсотъ осмьдесятъ девятого у Вильни и року тысяча пятьсотъ девятьдесятъ второго въ Варшавѣ, отъ насъ господара братству заложенъя святое живоначалное Троицы зъ ласки наше господарское наданныхъ, подъ покрывкою старожитное вѣры греческое, якобы на помноженъе хвалы Божое, въ ней много рѣчей той святой вѣрѣ противныхъ, на вынищенъе хвалы Божое въ ней, а ку великой кривдѣ

и шкодѣ братства ихъ церковного упривилееваного починилисте и теперъ чините, книги геретицкіе подъ титуломъ братства зъ друкарни и ихъ братское, тымижъ привильями нашими упривилееваное и имъ братству светое Троицы, а не жадному иному братству належачое, перво сего выдавалисте и теперъ выдавать не перестаете, науку и преданъе отцовъ святыхъ, которыми се церковь греческая старожитная справовала отметаючи, писъма ихъ, также тежъ молитвы церковные отмѣняючи, молитвы до пречистое Богородицы, также и до иншихъ святыхъ, которыхъ церковь греческая завше заживала, выкидываючи и многіе грубые рѣчи, противные вѣрѣ святой католической и церкви старожитной восточной и ображающіе маестать нашъ господарскій, также и зацные станы тыхъ панствъ, друкуете, а ку великой кривдѣ и шкодѣ того поменного упривилееваного братства друкарню, имъ властне належачую, собѣ присвоилисте и многіе добра рухомые и лежащіе, купнымъ, даровнымъ и якимъ кольвекъ способомъ отъ заложенъя братства ихъ светое Троицы, ажъ до того часу набытыхъ, а имъ братству светое Троицы, а некому иному належającychъ, за себе забралисте и теперъ держите и ихъ уживаете и зъ нихъ пожитки берете. Притомъ податки частые именемъ якобы братства церковного на учинки милосердные, водлугъ порядковъ братства описанныхъ и отъ насъ господара подтвержденныхъ, на людехъ простыхъ вытегаючи, на розрухи въ мѣстѣ, на турбованъе сеймиковъ и сеймовъ оборочаете, также и иншіе доходы братскіе отъ вписовъ братскихъ, также отъ складанокъ звыклыхъ и иншіе многіе доходы братскіе, имъ братству упривилееваному належачіе, вы неналежне берете, чого всего собѣ сумою

рахують на сорокъ тысячей копъ литовскихъ; также тежъ церкви новые, на покутные набоженства, на добрахъ ихъ братскихъ будуете, хотяжъ есте о томъ мѣли листовный заказъ нашъ и велебного митрополита Кіевского, старшого въ духовенствахъ греческихъ въ панствахъ нашихъ. О што все и о каждый зособна тыхъ пунктовъ зъ вами у суду нашего мовити и того всего на васъ довести хочутъ. Прото приказуемъ вамъ, абы есте передъ нами и судомъ нашимъ тамъ, гдѣ дастъ Богъ щасливе дворомъ нашимъ на тотъ часъ будемъ, если въ томъ панствѣ у великомъ князствѣ Литовскомъ, отъ поданья сего позву, за недѣль чотыри, а если въ Корунѣ польской за недѣль осьмь, сами особами своими стали, привилъя, если якіе маєте, также книгу впису братекого и реестра приходовъ и расходовъ братскихъ, передъ нами положили и всимъ особамъ помененымъ и всему братству церковному святое живоначалное Троицы Виленскому усprawедливились на жалобу ихъ, на которой вамъ о томъ и иномъ всемъ широче отъ нихъ предложено будетъ. Писанъ у Варшавѣ, лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ чотырнадцатого, мѣсеца Іюля осьмнадцатого дня. У того мандату его королевской милости, нашего милостивого пана, и печать притиснена одна, а подпись руки въ тые слова: Янъ Скуминъ Тышкевичъ—писарь. А на томъ мандатѣ надпись возного Миколая Миклашевича въ тые слова писанъ: Я Миколай Яновичъ

Миклашевича, возный повѣту Виленского, признаваю тымъ моимъ написомъ, ижъ року теперешнего тысяча шестьсотъ чотырнадцатого, мѣсеца Августа осьмого дня, маючи при собѣ стороною двухъ шляхтичовъ, пана Григорья Щасновича а пана Андрея Петровича, мандатъ его королевской милости, который я возный и съ тою стороною, списавши слово въ слово копию сего мандату его королевской милости, прибилъ есьми до воротъ великихъ монастыря и церкви новое названное светого Духа заложенъя, которую называютъ Наливайковская, тотъ мандатъ писанный отъ короля его милости въ жалобѣ брати братства церковного заложенъя светое и живоначалное Троицы, што ширей жалоба ихъ въ томъ мандатѣ его королевской милости есть написано и доложено. А рокъ становитисе за тымъ мандатомъ его королевской милости, отъ поданья мандату, передъ его королевскою милостью отъ дня теперешнего мѣсеца Августа осьмого дня за недѣль осьмь, гдѣ бы его королевская милость въ Корунѣ польской былъ, а гдѣ бы его королевская милость тутъ до панства великого князства Литовского прибыти рачиль, ино за чотыри недѣли. У того напису на мандатѣ его королевской милости подпись руки возного подписано тыми словами: Миколай Яновичъ Миклашевича рукою властною. Который тотъ написъ на мандатѣ его королевской милости и съ тымъ мандатомъ есть до книгъ кгородскихъ в раду воеводства Виленского вписанъ.

1614 г.

Изъ связи № 4646, за 1614—1640 г. Донум. № 2.

48. Протестація православныхъ Виленскихъ мѣщанъ противъ другихъ своихъ согражданъ по поводу обвиненія ими послѣдними Виленскаго Свято-Духовскаго братства въ незаконномъ будто пользованіи королевскими привилегіями и распространеніи схизмы.

Поименованные въ этомъ документѣ Виленскіе мѣщане жалуются на другихъ своихъ согражданъ, что они помимо подлежащаго суда выхлопотали у короля мандатъ, по которому подвергаютъ ихъ

отвѣтственности за какое-то печатаніе, реестры и братскіе привилегіи, съ цѣлью ввести ихъ въ убытки и лишить собственной юрисдикціи.

Лѣта Божого Нароженія тысяча шестьсотъ чотырнадцатого, мѣсеца Сентября двадцать шестого дня.

На врадѣ передо мною Яномъ Довмонтомъ, хоружимъ Вилькомирскимъ, намѣстникомъ Виленскимъ, постановившіе обличіе мѣщане мѣста его королевской милости Якимъ Сысоевичъ, Илья Тупечичъ, Ольхимъ Кравецъ, Исакъ Волковичъ, Семень Красовскій, Иванъ Стрыжка, Левонъ Коваль, Янъ Котовичъ, Стефанъ Швець, Мойсей Дементьевичъ, Михайло Полочанинъ, Петръ Мечникъ, Семень Новогородецъ, Федоръ Кгизель, Богданъ Сименовичъ, Адамъ Хмѣльникъ, Езофъ Браженецъ, Василей Лапка, Богданъ Борисовичъ, именемъ своимъ и именемъ всихъ иншихъ набоженства греческого людей, при устномъ своемъ освидченіи, протестацію противъ особомъ въ протестаціи ихъ менованнымъ на письмѣ подали, просечи о вписанье до книгъ и о выданье выписомъ, которая передо мною намѣстникомъ читаная отъ слова до слова такъ се въ собѣ маеть:

Laskawy panie urzędzie! Opowiadamy się waszmości i solenniter się protestujemy na pana Piotra Kopciewicza y na pana Lewona Mamonicza—rayców y na pana Ignata Dubowicza—mieszczanina Wileńskiego o to, iż oni, iako nas wiadomość doszła, położysz mandat iego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, na gruncie cerkwi świętego Ducha, w onym mandacie nas ludzi spokojnych, im samym, ani komu inszemu ni w czym niewinnych, opisali, wyzuwając nas z iurisdictioni własney według prawa, y nie uczyniwszy z nami experientii u prawa należnego, ieżeliby co do nas mieli, do sądu y za dworem iego królewskiej mości o iakieś druki, regista y przywileia brackie, co czynią nad prawo wszelakie, ku wielkiej szkodzie y zatrudnieniu, o które to niesłuszne y bezprawne pociąganie y niewinne udanie, a do szkody y do utraty przywózenie, chcąc z temi pomienionemi osobami u prawa należnego czasu swego mówić, oświadczamy się, iż my druków, registrów takóž y przywileiów bratskich, ani żadnych tych rzeczy, o które nas wyzywiają, w mo-

cy, w szafunku swym nie mamy y tym wszystkim nie władniemy, co się czasu potrzeby przeciwko nim dostateczniej deklarować będzie, y prosimy, aby to wszystko zapisano było do xiąg urzędu waszności.

А по прочитанью тое протестаціи, бачючи я ихъ прозьбу быть слушную, оную до книгъ кгородскихъ Виленскихъ принять и выписать зъ нее сторонѣ жалобливой выдати казалемъ.

1617 г.

Изъ связи № 4640, за 1576—1617 г. Докум. № 2.

49. Жалоба землянина Вериковскаго на землянина Нарбута по поводу недопущенія послѣднимъ говорить на Виленскомъ сеймѣ объ обидахъ и притѣсненіяхъ Виленской Св.-Духовской православной церкви.

Милостивый пане враде кгородскій Виленскій... на пана Геронима Довкгля Нарбута, земенина господарского такъ, яко се онъ самъ зоветъ и пишетъ, а то есть, меновите о томъ, што онъ препомнявши боязни Божое и срокгости права, а взрушаючи покой посполитый и порадокъ сеймиковый, безъ вшелякое причины, въ року теперешнемъ тысяча шестьсотъ семнадцатомъ, мѣсеца Февраля второго дня, кгда се тутъ у Вильни отправовалъ сеймикъ кгромничій для обиранья депутатовъ на суды головные трибунальскіе; теды на ончасъ я Вериковскій, такъ яко и передъ тымъ на прошлыхъ сеймахъ вальныхъ и конвокаціяхъ и сеймикахъ, такъ и на тымъ теперешнимъ сеймику, былъ готовъ вносить жалобу свою, што се намъ дѣеть отъ противниковъ церкви Божое сошествія Светого Духа, што все передъ ихъ милостью паны сенаторы и передъ урадниками земскими и кгородскими и пе-

редъ всими обывателями, шляхтою воеводства Виленского, предложити былемъ готовъ, то все, яко и недавныхъ часовъ на церковь нашу Сошествія Светого Духа противники наши стрѣляли, потисками и каменьемъ кидали, и шляхетскихъ дѣтей, которые се у насъ въ школь учать, больше двадцати побили и поранили и иншихъ немало эксцесовъ, взрушаючи покой, посполитый, намъ починили. То пакъ помененый Нарбутъ, не будучи отъ его королевское милости, пана нашего милостивого, ніякимъ урадникомъ на то наданымъ, только зъ великого упору своего, свовольне и безправне, а снать съ направи чіеесь, перешкажалъ мнѣ до предложенія тое жалобы наше церковное вносить, задаючи то мнѣ, якобымъ я не мѣлъ быти шляхтичомъ, и якобы не мѣло быть вольно мнѣ которое справы на томъ сеймику вносить, што мене передъ тымъ на сеймѣхъ вальныхъ и на конвокаціяхъ и на сеймикахъ,

такъ въ Коронѣ польской, яко и тутъ у великомъ князствѣ Литовскомъ, нигды ни отъ кого въ прекладанью такихъ жалобъ церковныхъ не потыкало, але завжды вольно было кривды наши, которые заходятъ, всю речъ-посполитую религіи наше греческое, якожъ и на томъ сеймику у Вильни не мало было братьи наше христіанъ а наветъ и татаръ, которые на ончасъ кривды свои прекладали, которымъ онъ того не боронилъ. Только снять съ напавы чіеесъ мнѣ одному того боронилъ. А ижъ мнѣ шляхтичу уттивому, безъ всякое причины моее, задалъ то, чоромъ я не тыль-но за панованья короля его милости, пана нашего милостивого, служечи его королевское милости дворянскую, але и за продка его королевское милости, светобливое памяти короля Стефана, которому я ажъ до смерти его за всѣ войны, которые зъ ласки Божое щастливе се отправовали до теперешнего сивого волоса моего, а того мнѣ нихто николи, яко тотъ панъ Нарбутъ, не задавалъ, штомъ я, все оповѣдивши на того Нарбута, зъ великимъ жалемъ моимъ зъ того сеймику прочъ пойти мусѣлъ. А такъ я, заховуючи се въ томъ водлугъ порядку права посполитого, домавати се буду, жебы тотъ Нарбутъ впередъ то слушне и правне показалъ, если онъ самъ есть добре урожонный шляхтичъ и што за урадь одъ его

королевское милости на то маеть, ижъ мнѣ Верыковскому, шляхтичови вольному и дворянинови его королевское милости, на томъ сеймику тое кривды церковное, которая заходить все христіанство наше религіи старожитное греческое, которое вносить мнѣ не допустилъ. А такъ я, постерегаючи того, якобы въ томъ часѣ будто отъ него самого, альбо зъ напавы его и отъ когожъ кольвекъ иного за его причиною, мнѣ самого, альбо которого кольвекъ зъ братіи наше церковное, альбо тую церковь нашу подъ тымъ часомъ, што кольвекъ и якимъ кольвекъ способомъ и на которомъ кольвекъ мѣстцу якое кольвекъ небезпеченство и зраненье, альбо чого Боже ух-вай, и забитье стати отъ кого мѣло, тогды бы то все зъ напавы и за вѣдомостью его намъ се стало, въ которой то всей справѣ отъ него Нарбута шкоды собѣ быти мѣвную на десеть тысячей копъ грошей Литовскихъ. О што все зъ нимъ Нарбутомъ, такъ у суду трибунальскаго, яко и на вшелякомъ урадѣ и передѣ его королевской милостью, паномъ нашимъ милостивымъ, тое кривды и шкоды своее на него доводити и всего того, до чого право посполитое дорогу покажетъ, домавати се буду. А такъ вашу милость пильне и покорне прошу, абы тая жалоба и оповѣданье мое до книгъ кгородскихъ Виленскихъ записана было. Што есть записано.

1620 г.

Изъ связки № 92, за 1609—1621 г. Докум. № 1.

50. Заявленіе Войтѣха Порецкаго во время Михайловскихъ судебныхъ сроковъ, происходившихъ въ монастырскомъ домѣ святое Пречистое на Зарѣчьи, о пропавшѣ имущественнаго документа *).

Року тысяча шестьсотъ двадцатого, мѣсяца Октября сего дня.

Постановившіе очевисто земенинъ господарскій воеводства Виленского, панъ Войтехъ Порецкій, оповѣдалъ и жаловалъ о томъ, же въ году теперь идучомъ, тысяча шестьсотъ двадцатомъ, Октебра шестого дня, тутъ у Вильни, подчасъ отправления роковъ земскихъ Михаловскихъ, будущому въ дому монастырскомъ въ монастыру рускомъ заложенъ святое Пречистое, на улицы на Зарѣчу лежакомъ; и тамъ же дейонъ панъ Войтехъ Порецкій, маючи за позовъ до суду земского Виленского, на роки менованные по землянъ господарскихъ воеводства Виленского, пана Вацлава, пана Мальхера, пана Яна, пана Криштофа, пана Самуеля Совкяловъ до бранья суммы пѣнязей тридцати копъ грошей Литовскихъ за кгрунты Митруковскіе винные отъ имѣнья Радовского, заставленного черезъ небощика пана Яна Стыпулковского и малжонки его пани Ганны Мольчуровны небощику пану Ерониму Совкялѣ, отцу

менованныхъ пановъ Совкяловъ, а отъ пани Ганны Молчуровны Яновое Стыпулковской ему пану Порецкому и малжонцѣ его заставою служаго, тамъ же въ томъ монастырѣ уживаючи до права пріятеля умоцованого своего пана Яна Лебедевского и увязуючи тую справу до прочитанья, нѣтъ вѣдома, яко межѣ иными справками згинулъ пригодне листъ оригиналь сознанья ее паней Ганны Молчуровны Яновой Стыпулковской пущенья заставою ему пану Порецкому и малжонцѣ его имѣнья Радовского и кгрунтовъ Митруковскихъ у двоухъ сотъ копахъ; при томъ и выписъ интромисіи пущенья отъ небощика пана Стыпулковского малжонцѣ его имѣнья вышописаного Стыпулковского и кгрунтовъ Митруковскихъ и нѣтъ вѣсти, гдѣ тые справы, межѣ иными справками вложенные, згинули, въ чомъ варуючи въ часы пришлые просилъ, абы тое оповѣданье до книгъ кгрудскихъ Виленскихъ записано было. Што есть записано.

*) Документъ этотъ помѣщается съ тою цѣлью, что въ немъ упоминается о монастырѣ при Пречистенскомъ соборѣ.

1627 г.

Изъ связки № 4709, за 1588—1684 г. Докум. № 10.

51. Духовное завѣщаніе фундатора Борунской церкви священника Николая Песляка, относящееся къ той же церкви.

Фундаторъ Борунской церкви, священникъ Песлякъ, завѣщаетъ тѣло свое похоронить въ Борунской церкви; выдать нищимъ милостыню, священникамъ по 1 золоту; родныхъ и пріятелей, присутствовавшихъ при погребеніи, угостить. Имущество свое распредѣляетъ слѣдующимъ образомъ: все движимое имущество—золото, серебро, мѣдь, домашнюю утварь и недвижимое—имѣнія въ Ошмянскомъ уѣздѣ отдаетъ своей женѣ; другое имѣніе въ Борунахъ отдаетъ въ пожизненное владѣніе своей сестрѣ и ея сыну, котораго и назначаетъ коляторомъ Борунской церкви; также пе-

редастъ ей и ея дѣтямъ домъ въ Борунахъ. Племянникамъ назначаетъ по 50 польск. злотыхъ, и малолѣтнему сыну 2,000 злотыхъ во избѣжаніе раздоровъ изъ-за имѣнія. Второй домъ тоже отдаетъ сыну; третій—своему викарію Мароту; четвертый—священнику Шостаку; пятый—племяннику; шестой и седьмой—подъ госпиталь; восьмой—на церковь. Далѣе указываетъ на средства, которыми должна быть построена каменная церковь и записываетъ ей 2 унголки земли. Наконецъ указываетъ на спорныя свои имущественныя дѣла съ сосѣдями и средства къ окончанію оныхъ.

Лѣта отъ нароженія Сына Божіа тысяча шестьсотъ девятьдесятъ сего, мѣсяца Сентября двадцать второго дня.

На врадѣ господарскомъ кгородскомъ Виленскомъ, передо мною Михаломъ Рафаломъ Шумскимъ—подстолиемъ и подвоеводитимъ Виленскимъ, постановившимъ очевидно его милость панъ Янъ Песлякъ—коляторъ церкви Борунское, тестаментъ зошлого зъ сего свѣта его милости ксендза Миколая Песляка—фундатора церкви Борунской, до актъ кгороду Виленского подалъ, просечи, абы былъ принятъ и уписанъ до книгъ вѣчистыхъ, котораго я подвоеводій огледавши и читаного передъ собою выслухавши велѣли есьми принять и до книгъ уписать,—якожъ уписуючи у книги слова до слова такъ се въ собѣ маеть:

W imie Oycy y Syna y Ducha świętego, Boga w Trócy świętej iedynego, niech się

wola Jego święta stanie ku wieczney pamięci, amen. Ja xiądz Mikołay Pieslak—fundator Boruński y stróż obrazu cudownego Panny Przenajświętszey Matki Bożey, w cerkwi Boruńskiej zostaiącego, a przez mię wprowadzonego, poglądaiąc na odmienność czasu y niepewność wieku naszego na tym świecie, iż każdy człowiek będąc zdrowym ma się spodziewać choroby, a chory śmierci, ia tedy będąc od Pana najwyższego temi niedawnemi czasy chorobą ciężką złożony y już byłem cale umar, kiedy przez cztery godziny tchu żadnego u siebie nieczuiąc, aż potym za protekcyą Panny Przenajświętszey y obrazu cudownego w cerkwi moiey zostaiącego, znowu do zdrowia przyszedszy, będąc z łaski Bożey przy dobrym zdrowiu, baczeniu y pamięci doskonałej, a bacząc że wszelka sprawa pismem nieobwarowana w prętkie zapomnienie y różne

trudności przechodzi y według prawa mocy swoiey niema, czynię iawnym tym moim ostatniey woli testamentem: naprzód, gdy mię Stworzyciel mój do chwały swoiey świętey powołać będzie raczył, duszę moję w opatrzność iego Boską do żywota wiecznego poruczam, którego za wiarą y niewątpliwą nadzieją, za łaskę iego świętą oczekiwam. Ciało moje grzeszne, które swój początek z ziemi, ziemi ma być oddane y przez ichmę xięża moich, przez imci xiędza Iana Morota—wikarego Boruńskiego, oycza Szostaka, y dwóch ichmców zakonników czernców, mnie tak iak przez iasnie wielmożnego imci xiędza Biskupa wileńskiego y iasnie wielmożnego imci xiędza metropolity Kiiowskiego danyh i ieymci panią bratową, panów synowców y syna mego w sklepie moim w cerkwi Boruńskiej, pod unią św. będącą, z kościołem rzymskim ziednoczoną, według obrzędów wiary świętey katolickiey rzymskiey, w której żyję y umrzeć chcę, iako nayporządniey z nabożeństwem, zaciągnowszy z różnych klasztorów, iako: oyców dominikanów Oszmiańskich y Ostrowieckich, xięży franciszkanów Olszańskich y Oszmiańskich, pochowane być ma. Jałmużnę ubogim, ile ich będzie przy cerkwi Boruńskiej, według przemożenia dano y stypę uczynić; dla ichmci xięży, którzy na ten czas przybędą, y dla moich miłych przyjaciół y sąsiad upraszam pani bratowey y synowca mego pana Jana Pieślaka, aby temu pilno doyrzeli, a każdemu xiędzu, który będzie miał mszę świętą podczas pogrzebu mego, po złotemu dać naznaczam y ten dzień zeyścia mego w potomne czasy w cerkwi moiey, według osobliwego funduszu mego, który we wszystkich punktach tey ostatniey woli moiey testamentem stwierdzam. Samych że panów synowców moich, iako kollatorów y imci xiędza Morotego — wikarego mego,

aby był obserwowany upraszam y sumienie panów synowców moich y successorów, po nich następujących, obowiązuję. A co się tyczy majątności moiey ruchomey, złota, srebra, cyn, miedzi, ochędostwa, koni, bydła, zboża, sprzętu domowego y majątności mey leżącej, nazwaney Kozakowszczyzna, Usanowszczyzna, Kumanowszczyzna, Muchowszczyzna, Chaczbieiowszczyzna, Usupowszczyzna, Machowszczyzna y Abramowszczyzna, w powiecie Oszmiańskim leżących, przezemnie prawem wieczystym kupnym naprzód u ziemian ikmci powiatu Oszmiańskiego, u imci pana Stanisława, Demiana y Piotra Stanisławowiczów Grodkowskich, braci rodzoney, i imci pana Jerzego Kiiowskiego, także y od łaski kniazia Samuela y od Szuchunia Fursiewicza Koziakowskich nabyte, przy tym też przezemnie samego nabyte, z ieymością panią Konstancją Steckiewiczówną Mikolaiową Pieślakową — małżonką moją po Tatarach, zdraycach rzeczy-pospolitey, Samelu Muchowskim y po Szachanie Abramowiczu Nursewiczach u króla iegomości, pana mego miłościwego, Jana trzeciego, wyprawioną; tedy tę majątność, iako się wyżej namieniło, nie pierwey żadnym prawem tak nieboszczce małżonce miley, ieymość pani Konstanciey Steczkiewiczownie Mikolaiowej Pieślakowej, bo żadnego wniesienia za mię idąc nie wniosła y posagu.... *) braci swey u ichmci panów Jana, Alexandra y Pawła Steckiewiczów nie odebrała, ale y do tych czas u nich w położeniu zostaje, iako też y nikomu nie zawiedziona y nie onerowana ieymość pani Eufrozynie Laudanskiey Stephanowej Pieślakowej—bratowey moiey y synowi ieymci, to iest, panu Janowi Pieślakowi, starszemu, którego za kollatora y do skończenia tey cerkwi moiey na mieyscu

*) Мѣсто вылиняло,—нельзя разобрать.

mym władarza naznaczam, z budowaniem dwornym y gumiennym, z poddanymi wieczystymi y nowo teraz osiadłemi, z powinnością onych, zasiewkiem żytnym, iarczynnym, w polu zasianym, w gumnie złożonym y w świrnie ssypanym, z końmi y bydłem rogatym y nierogatym, sprzętem domowym y ze wszelką ruchomością moją, co ieno kolwiek tylo iest teraz, do żywota ieymości pani bratowej moiej; przy tym y plac w Borunach, w rynku będący, gdzie teraz dom wiezdny, przez mię y panią bratową moją wybudowany na przyjazd moich krewnych y przyjaciół, a po długim życiu ieymci, synom pani bratowej moiej a synowcom moim miłym panom: Janowi, Alexandrowi, Piotrowi, Bazylemu, Jakubowi Stephanowiczom Pieslakom, iako kollatorom cerkwi Boruńskiej, wiecznemi czasy w równy dział do wieczney y wolney ich dyspozycyey leguję y zapisuję. A na żalobę pani bratowej, synowi memu y panom synowcom moim miłym, na każdą osobę z pozostałej niżej mianowanej summy po złotych pięciudzięsiąt, a muzykantom y inszey czeladzi, według przemożenia, przez pana Jana Pieslaka, synowca mego, dać naznaczam. Synowi zaś moiemu milemu Janowi Mikolaiewiczowi Pieslakowi, iako ieszcze lat zupełnych nie-maiącemu, nagradzając za to, że mu z dobr moich wieczystych maiętności wysz pisaney (obawiając się niezgody między bracia) nie nie zapisałem, tedy dwa tysiące złotych polskich gotowej summy leguję, którą tę sumnę złotych dwa tysiące złotych polskich po śmierci mey successorowie moi, tak z pozostałej summy, u mnie teraz będącey, lub też odyskawszy u ichmców panów kredytorów moich mnie na obligi y zastawy winne za doysciem lat onego oddać. A nim to onemu doysć wprzód pan Jan Pieslak, synowiec mój, do skończenia

cerkwi, a potym ieżeli nie będzie oddana, tedy ichmci xieża bazylianie Boruńscy kwotę od tey summy po sto czterdzieście złotych co rok aż do oddania wyszmianowanej summy onemu płacić powinni będą. Przy tym teraz synowi memu plac z ogrodem y z gruntem na ulicy Wileńskiej wedle domu Jana Rożyckiego, gdzie teraz na nim Michał zięć Jackowskiego mieszka, co prócz samego gospodarza, iako człowieka wolnego y nowoosiadłego, daruję y tym testamentem onemu samemu do wolney iego dyspozycyey y successorów iego wiecznie zapisuję; trzeci plac z ogrodem imci xieźdu Janowi Morotemu — wikaremu memu Boruńskiemu, przeciw domu wiezdnego paniey bratowej moiej, przez ulicę po prawey ręce idąc do stawu y sadzawki; czwarty plac też z ogrodem oycowi Janowi Szostakowi y izba wystawiona do żywota ich z wolnym mieszkaniem zapisuję, a po długim życiu imci xieźda Morotego także na drugiego xieźda, od iaśnie wielmożnego imści xieźda biskupa Wileńskiego przyslanego, a po oycu Szostaku na klasztor oyców bazylianów spadać ma; piąty plac w rynku samym, gdzie teraz Jana Rożyckiego kromka y budynki stoia, panu Janowi Pieslakowi, synowcowi memu y successorom iego, wiecznie daruję, a plac, to iest, szósty y siódmy w funduszu moim excypowane, te dwa placy takż z ogrodami przeciw krzyża przez drogę Wileńską na ulicy Wileńskiej na probostwo szpitalne ubogich y chorych naznaczam, gdzie po śmierci mey ichmci panowie opiekunowie według upodobania swego y szpital założywszy, z pozostałej sumki moiej ubogiej prowizją tym ubogim obmyślić maia, aby także duszę moją, krewnych y przyjaciół moich, iako też za dobrodzieiów tego mieysca y za samych ichmców panów opiekunów, exekutorów y kollatorów,

tu mieszkając, pana Boga prosili y maiestat jego święty modłami błagali y cerkwi posługa być mogła. Plac zaś z ogrodem y budynkiem na nim będącym Piotra Audyckiego na ulicy Smorgońskiej, iakom raz onemu samemu y małżonce jego do żywota ich darował, tak i teraz tym moiej ostatniej woli testamentem daruję, prawo moie onym dane utwierdzam, a po długim życiu ich na cerkiew obrócić się ma y należeć będzie. Summy żadney gotowej nie zostawię, oprócz sześciuset talarów bitych, którą sumę synowiec mój, pan Jan Pieślak, po śmierci mey odebrawszy, ma tym władać, cerkiew Bożą, sklepy, ołtarz wielki (na który ia sam zmówiwszy rzemieślnika za sumę w kontrakcie wyrażoną ad rationem tego kontraktu zadatek dałem) kończyć. A ieśliby tako iako odyskawszy sumkę od ichmć panów kreditorów, także y przychodów, ieśliby iakie z łaski dobrodzieiów, temu miejscu dawaających, tej cerkwi Boruńskiej murować sklepu y ołtarza wielkiego skończyć niemógł, tedy pan Jan Pieślak, synowiec mój, z ichmć pany opiekunami, znioszy się za wiadomością ichmć z kleynotów, złota, srebra, szat y inney ruchomości w cerkwi będącey, sprzedać y obmyśleć, iakom y ia sam kleynoty, srebra, szaty przedając na mury obracałem y on na mury obracać, cerkiew Bożą, sklep y ołtarz wielki kończyć, a póki skończy, póty miasteczkiem wszelką sumę przychodami y rozchodami władać niewięcey, ieno imci xiędza Morota—wikarego mego, oycza Szostaka y dwóch czernców zakonników wyszmianowanych chować, którym to ichmć, w klasztorze y przy cerkwi Boruńskiej mieszkającym, na suknią y sutany po stu dwudziestu złotych oprócz wychowania pan Jan Pieślak, synowiec mój, płacić y onych według przemożenia prowidować ma, a skoń-

czywszy te mury, cerkiew, sklep y ołtarz wielki, tedy przy ichmć panach opiekunach y exekutorze, niżej odemnie wyrażonych, wprzód miejsce obebrawszy cerkiew starą drewnianą ze środka murowaney cerkwi wybrać y onę postawić y nakryć, aby w niej także chwała Boża odprawowana była. A potym tę cerkiew skończoną murowaną według zinwentowania y miasteczka z mieszczanami, z gruntami y powinnością ich, z inwentarzem przy funduszu moim zostawionym, a prócz placów wysz mianowanych w funduszu excypowanych, do possessyi ichmć xięży bazylianów Boruńskich, których po dokończeniu cerkwi nie dwóch, ale sześciu czernców zakonników, a siódmy diakon, według funduszu mego, być powinno, z xięży ichmć starszemu, od pp. synowców moich uproszonemu y przez iasnie wielmożnego imci xiędza metropolitę całej Rusi naznaczonemu, podać fundusz mój y sprawy, to jest prawo na włok dwie od xięcia imci Filipa Karola Falsgrabia Reńskiego y Neyburskiego y samey xiężney, ieymości pani małżonki jego mości pana Andrzeja Pocmana Pożarskiego—sekretarza ikmci, dzierżawcę Żuprańskiego y iegomości pana Wiszniewskiego—rewizora dóbr xiężny ieymci zregistrowawszy, także sumę ieżeli co po dokończeniu cerkwi y po oddaniu dwóch tysięcy złotych synowi mojemu Janowi Pieślakowi gotowej, lub na obligach nie odyskaną od ichmć panów kreditorów zostanie, do ręki ich oddać y rewersal od ichmć xięży bazylianów otrzymać powinien będzie, a sprawy, na maiętność Koziakowszczyznę, służące, do równego działu z bracią swoją u siebie chować ma. Ratione odmiany gruntów, lasów y sianozęci z ieymością panią Katarzyną Kotłowną Kazimierzową Piotrowiczową y synem ieymości iegomością panem Janem Piotrowiczem a mną Pieśla-

kiem uczynionej, że nie przyszło mi pismem z iegomością y synem iegomości skończyć, trzymam po lasce iegomości, iż się iegomość przy słowie swym zostać, a z panią bratową y synowcami memi skończyć y pismem zawarszy przyznać zechce, uniżenie o to upraszam. Dałem też iegomości na to wszystko więcej dwóchset złotych polskich dla przyległości sianożęci błotnej, a góry dla zwiru y kamienia wapnistego. Ratione zaś ziemi niesłusznie nieboszczyk iegomość pan Stanisław Grodkowski, przedając swoją majątność Koziakowszczyznę, a pierwiej tego małżonce swej wniesienie wniosł y mię iegomość pan Stanisław Trzaskowski imieniem potomstwa swego w sądzie ziemskim Oszmiańskim wpisawszy w registr sprawę, niepodawszy żadnego pozwu y w niestanie dekret otrzymawszy, na banicią wzdał y wyjazd odprawił y ja rad nie rad musiałem iegomości godzić y z wynalazku ichmć panów przyjaciół za to złotych sto dałem y kwitacyą otrzymałem; a sprawy wszystkie, zapis, pozew, banicią, proces iegomości pana Pożarskiego—sekretarza ikmci, odyskać pozwolił, których ja spraw dla ciężkich zabaw moich, a często dla odjazdu iegomości pana sekretarza ikmć odyskać nie mogłem, w tym aby ichmć panowie opiekunowie y executor z łaski swej dla odyskania raczyli przyłożyć starania, uniżenie upraszam. Przy tym sprawę moją nieskończoną z iegomością panem Michałem Sawiczem Zablockim—podkomorzym Wendeńskim y panią małżanką iegomości, także z iegomością panem Piotrem Łucznickim, o złotych sześćset pięćdziesiąt, na których iegomościach dekret w sądzie głównym trybunalnym y w Oszmianie kapturowym wzdaniem na banicią wieczną otrzymałem, tedy ten proces prawny synowiec mój podług dekretu kapturowego y inne summy, na obligach y zastawach bę-

dące, odyskiwać, na cerkiew y klasztor Boruński obracać pozwalam. A czem się ja był zgodził z iegomością panem Janem Kazimierzem Dombrowskim—miecznikiem Wołkowyskim, o wieczność majątności Słabowszczyznę y inne przykupli, w powiecie Oszmiańskim leżące, za sumę sześćtysięcy y sto złotych polskich y dałem nieboszczykowi samemu, ad rationem tego kontraktu, złotych sto ośmnaście, prawo wieczyste z listem na przyznanie y sprawy niektóre przy pewnej assekuracyi od iegomości otrzymałem; a potym y samej iegomości pani Domiceli Gorskiej Janowej Kazimierzowej Dombrowskiej—miecznikowej Wołkowyskiej, za listem do mnie pisany, na żalobę y inne potrzeby iegomości w Wilnie, na gospodzie mieszkającej, przez ręce iegomości pana Jana Władysława Hromykę—czesznika Oszmiańskiego y pana synowca mego Jana Pieślaka, złotych sześćdziesiąt, a samem dał złotych dwa na wyjęcie tego dekretu y na inne wydatki kancelarskie, więcej dwudziestu złotych wydałem, tedy upraczam iegomości pana Jana Władysława Hromyki—czesznika Oszmiańskiego, osobliwego dobrodzieia swego y tego mieysca, aby z panem Janem Pieślakiem synowcem moim, podług danego mnie prawa wiecznego y kontraktu, a odemnie iegomości panu Hromyce—czesznikowi Oszmiańskiemu y panu Janowi Pieślakowi, synowcowi memu, danego, we wszystkich punktach utwierdzam; z ieomością panią Dombrowską—mieczną Wołkowyską, jako successorką po małżonku iegomości według upodobania swego kończyli. A za opiekunów y protektorów tego mieysca uniżenie upraszam iasnie wielmożnych ichmć panów Michała Kazimierza Kotła—kasztelana Witebskiego, Krzysztofa Zienowicza—marszałka Oszmiańskiego, iegomości pana Stepana Kazimierza Sulistrow-

skiego—podsejda Oszmiańskiego, aby ich-
mość chcieli być dobrodziejami y nie chcieli
dać krzywdzić komu tego świętego mieysca,
a iasnie wielmożnych iegomości xiędza bi-
skupa Wileńskiego, iako też iasnie wiel-
możnego iegomości xiędza metropolity całej
Rusi, dobrodzieiów moich, aby tę cerkiew
moją włascie swojej mieć raczyli, uniżenie
upraszam y po dokończeniu murów cerkwi
y ołtarza wielkiego imé xiędz metropolita
chciał sześciu czernców do tej cerkwi Bo-
ruńskiej naznaczyć y onych wprowadzić
proszę, aby według funduszu y ten mój
testament zostawię, których niema nikomu
oddawać, aż podczas pogrzebu moiego do
ichmé panów opiekunów y pana synowca
mego oddać proszę. A że mi nie przyszło
w żadnym sądzie funduszu moiego przyznać,
considerując w tym odmianę y zawzię-
tości, ażebym miasto podziękowania na swo-
ich dobrach nie szkodował y turbacyi nie

ponosił, dla tegom to uczynił. Kończąc te-
dy ten mój ostatniy woli testament, żeg-
nam syna mego milego Jana Mikolaiewi-
cza Pieślaka, na którego wszelkie błogosła-
wienie wlewam, niech go Pan naywy-
szy w dobrym zdrowiu długoletnie chować
raczy; żegnam panią bratową moją y synów
iey panów Jana, Piotra, Alexandra, Bazy-
lego, Jakuba Pieślaków, synowców moich
miłych, niech ich pan Naywyższy w dobrym
zdrowiu przy błogosławieństwie swoim świę-
tym zachowa, a proszę onych, aby w miłości
miedzy sobą, iako bracia, żyli, żadnych po-
swarków nie czynili, rodzicielkę swą w po-
szanowaniu mieli y ni w czym ona nie ura-
zili, a ieśliby który iakowy był występny,
nie chciał statkować, bez boiaźni Bożey y
wstydu napomnienia ichmé panów opieku-
nów żyć, za dowodem od tej mey... *)

*) Конца этого завѣщанія не оказалось.

1629 г.

Изъ связи № 4669, за 1269 г. Докум. № 1.

**52. Жалоба старостъ Виленскаго Свято-Духовскаго монастыря отъ имени всѣхъ
братчиковъ на Свято-Троицкихъ монаховъ по поводу вооруженнаго нашествія
ихъ на Свято-Духовскій монастырь.**

Лѣта отъ Нароженъя Сына Божого ты-
сеча шестьсотъ двадцать девятого, мѣсеца
Генваря седмого дня.

На врадѣ его королевской милости кгород-
скомъ воеводства Виленскаго, передо мною
Ярославомъ Александромъ Шеметомъ, под-

воеводимъ Виленскимъ, обтяжливе жало-
вали и оповѣдали въ Бозѣ велебный его ми-
лость отецъ Іосифъ Бобровичъ, старшій
и ректоръ монастыря церкви Святого Ду-
ха братства Виленскаго, его милость князь
Янъ Окгинскій, державца Кормяловскій, а

его милость панъ Лаврентій Древинскій, чашникъ земли Волынское, старостове сегогорочные помененого братства, сами отъ себе и именемъ всѣхъ ихъ милости князей, пановъ шляхты, рыцарства и людей посполитыхъ религіи старожитное кгреческое, духовныхъ и свѣтскихъ, на его милость ксендза Игнатія Дидриховича, старшого на тотъ часъ монастыра церкви святое Троицы Виленского и на помощниковъ его, ксендза Мартина Понятовскаго, ксендза Иларіона Ждановича и ксендза Якова Грипкевича, такъ же на слугъ и челядь ихъ, Яна Гребенку и Никифора Лапчинского, и на всѣхъ духовныхъ и свѣтскихъ, въ томъ монастыру святое Троицы мѣшкающихъ, о томъ: што жъ въ року теперешнемъ тысяча шестьсотъ двадцать девятомъ, Генваря шестого дня, о годинѣ семь сѣ полудня, въ вечеръ, помененные законники зѣ вышпоменеными помочниками и челядію своею, приспособивши собѣ на помочъ множество людей помочниковъ, имени и прозвиски собѣ знаемыми, здавна звыклое ненависти и непріязни своее противко монастыру Святого Духа братства Виленского законникомъ, въ нимъ мѣшкающимъ и всимъ людямъ религіи старожитное кгреческое, духовнымъ и свѣтскимъ, при той церкви Святого Духа будучимъ, за волею, вѣдомостью и власнымъ посланьемъ и розказаніемъ старшого самого ксендза Дидриховича, легче важачи, зверхность его королевской милости зневажаючи, не помнючи на срогость правную конституцій, сеймовъ вальныхъ, особливо утверждающіе покой посполитый межъ ими обѣма религіями, учиненные и вины въ нихъ описанные, чинечи бунты и негоды, прагнуучи розлання крови межъ людомъ посполитымъ въ мѣстѣ столечномъ Виленскимъ, а за тымъ и все мѣсто сто-

лечное въ небезпеченство приправуючи, нашедши мочно, гвалтомъ на помененный монастырь Святого Духа зѣ рознымъ оружіемъ и стрѣльбою до бою належащими, ворота и форту того монастыра одѣ брамы Острой, также окна сѣ тоежъ улицы и стѣны, хотечи до того монастыра добыти и въ нимъ людей будучихъ побити, подеспектовать и на смерть позабіять, пострѣляли, камнями побили, попсовади и великіе шкоды починили; и не досыть еще на томъ маючи, его милости отца Андрея Можилковского, протопопы князства Слуцкого и Копыльского, въ томъ монастыру Святого Духа будучого на ганку, надъ воротами монастырскими стоячого, окрутне и бардзо шкодливе въ голову надъ окомъ правымъ камнемъ ударили. А не добывшись до монастыра Святого Духа и не учинивши водлугъ мысли своей досыть во всемъ предъсезятю своимъ на тотъ часъ отходячи прочъ, отповѣдь и похвалку учинили, обѣцуючи завжды каждого часу, на каждомъ мѣстцу людей вшелякого стану духовныхъ и свѣтскихъ религіи старожитное кгреческое деспектовать, бить, забіять и якъ найгоршіе прикrostи и зневаги выражать. Въ чемъ въ семъ, о иле дознавши потомъ врыхле и skutкомъ отъ нихъ учиненные похвалки, маючи его милость отецъ старшій, также ихъ милость панове старостове братства церкви Святого Духа Виленского и весь народъ религіи старожитное кгреческое отъ помененого ксендза Дидриховича и всѣхъ законниковъ и свѣтскихъ людей, въ монастыру святое Троицы мѣшкающихъ, въ великую и неznосную кривду, а хотечи о то зѣ ними правомъ чинить, просили, абы тая жалостная протестація ихъ до книгъ принята и записана была, которая есть записана. Якожъ генералове возные вое-

водства Виленского Янъ Дибеловскій и Гроностаискій, въ семь же року 1629, мѣсеца Генваря 8 дня постановшисе очевидно въ семь же року признали, и квити

свой въ тѣ слова писанный. (Слѣдуетъ по свидѣтельству двухъ возныхъ по содержанию тождественное съ настоящею жалобою).

1629 г.

Изъ связки № 4606, за 1629 г. Донум. № 2.

53. Жалоба архимандрита Виленскаго Свято-Троицкаго монастыря Рафаяла Корсака на землянина Виленскаго пов. Николая Матушковскаго по поводу взятія имъ незаконной стаціи съ монастырскихъ имѣній—Медникъ и Староселья.

На врадѣ его королевское милости кгородскомъ Виленскомъ, передо мною Ярославомъ Александромъ Шеметомъ на Ельной, подвоеводимъ Виленскимъ, оповѣдалъ и жаловалъ въ Божѣ велебный его милости отецъ Рафаель Корсакъ, архіепископъ Кгалицкій, архимандритъ и старшій закону светого Василья церкви религіи русское светое Троицы, тутъ въ мѣстѣ столечномъ Виленскомъ будучое, самъ отъ себе и именемъ всее брати своее, за даньемъ собѣ таковое sprawy отъ подданныхъ, до божественное церкви светое Троицы належащихъ и прислухающихъ, зъ села Медницкаго и Свиранъ, на земенина господарского повѣту Виленскаго пана Миколая Мартиновича Матушковскаго, яко на самого принципала, збытки и своволенство, наѣзды чинячого, и помочниковъ его на свовольный учинокъ непооднокротный, тежъ людей свовольныхъ способленныхъ водлугъ непристойного способу приспособленныхъ, о томъ, ижъ въ року тепе-

решнемъ. тысяча шестьсотъ двадцать девятомъ, яко первой сего розными мѣсецами и днями наполнившисе великого своволенства, ничего не огледающисе на срокость правную, на свовольныхъ описаную, великіе прикрости и шкody въ добрахъ церковныхъ, лупезствомъ и драпеженьемъ, неналежае чинить и чинить не переставаетъ, якожъ и въ семь року тысяча шестьсотъ двадцать девятомъ, мѣсеца Апрѣля двадцатого дня, неуставуючи предсезятаго свовольного замыслу, учинившисе жолнеромъ, которымъ не есть, подѣ претекстомъ жолнерскимъ, собравши людей люзныхъ свовольныхъ, безъ службы бавячихсе, помочниковъ ему знаемыхъ, не малую громаду, до двора своего Побенинъ, лежачого въ повѣтѣ Виленскомъ, и съ того двора своего Побенинъ съ помочниками своими выѣхавши, пріѣхавши о колько десять чоловѣковъ конныхъ до села Медницкаго, до светое Троицы религіи русское належачого, и фользарку при томъ селѣ будучого Бѣ-

лозоронищны, безъ жадного листу приповѣдного, такъ отъ его королевское милости, яко и отъ его милости пана гетмана не маючи, безпечне, свовольне на добра духовные наѣхавши, способомъ жолнерскимъ стацію сроко розказалъ давать. Убогіе подданные, видечи надъ собою строгость зъ убозства своего, яко потребовалъ грошей готовыхъ, съ села своего Медницкого дали: тринадцать копъ грошей Литовскихъ, овса бочокъ чотыры по копъ двѣ, жита бочку одну, коштуе полчварты копы грошей, сѣна возовъ два; зъ фольварку Татарщины, до Медникъ належачого, возъ сѣна по копъ грошей Литовскихъ, кунци ведровыхъ чотыры по шести грошей, курей четверо по шести грошей Литовскихъ коштовало, солонины полти два по полторы копы коштовало; и облегли свовольне обычаемъ жолнерскимъ, безъ листовъ триповѣдныхъ въ селѣ Медницкомъ, до светое Троицы належачомъ, роскоши самъ и помочники его заживали, казали собѣ до стайни въ ѣдѣныю и въ напояхъ давать и сами лежачи въ томъ селѣ Медницкомъ. Помененый панъ Матушковскій, зъ владзы свовольное свое, свовольныхъ помочниковъ своихъ послалъ моцью своею до села, тежъ належачого до церкви светое Троицы, названого Свиранъ, лежачого въ повѣтѣ Виленскомъ, въ томъ селѣ за посланьемъ отъ того пана Матушковского взяли способомъ жолнерскимъ стаціи то-

гожъ року шестьсотъ двадцать девятого, мѣсеца Априля тринадцатого дня: овса бочку одну по двѣ копъ грошей купили; кунци шесть ведровыхъ, полтъ слонины коштовалъ копъ двѣ. То все тотъ Матушковскій съ помененыхъ селъ съ помочниками своими побравши и иншіе многіе шкоды въ тыхъ селахъ починивши, и здобычъ узавши зъ погрозками, жебы вѣдомости о томъ выбраную стаціи никому знать не давали. И будучи скрывжонными на убозствѣ своемъ, обнажонные тые подданные, утекли се до пановъ своихъ, ихъ милости отцовъ закону святого Василья церкви светое Троицы, за чимъ видечи великое безправье и своволенство въ Бозѣ велебный его милость отецъ Корсакъ именемъ всей братіи свое, абы таковое своволенство загамовано было о таковой збытокъ, наѣздъ на добра духовные и о шкоды починенные, черезъ пана Матушковского и помочниковъ его, ово все, до чого ихъ милостямъ право дорогу укажетъ, на сесъ часъ далъ тое оповѣданье до книгъ кгородскихъ Виленскихъ записать, што есть записано. При которомъ оповѣданью ставши очевисто возный повѣту Виленского Юрій Кгрибовскій, въ семъ року и дню звышписаномъ квити свой ку записанью до книгъ кгородскихъ Виленскихъ призналъ. (Слѣдуетъ посвидѣтельствоваіе возного).

1629 г.

Изъ связи № 4669, за 1629 г. Докум. № 7.

54. Жалоба архимандрита Киевопечерскаго монастыря Петра Могилы на уполномоченнаго своего Вяжевича, который противъ воли архимандрита вступилъ въ разбирательство дѣла о покупкѣ печерскимъ монастыремъ имѣнія въ 18,000 злотыхъ на имя Мстиславскаго каштеляна Полубенскаго.

Року 1629, мѣсеца Іюля 9 дня.

На врадѣ его королевской милости гродскомъ Виленскомъ жаловалъ и оповѣдалъ законникъ монастыря Печерскаго Кіевскаго отецъ Іоакимъ Ерличъ, самъ отъ себе и именемъ въ Божѣ велебного его милости отца Петра Могилы, архимандрита монастыря Печерскаго и всея капитулы Печерское Кіевское на пана Станислава Михала Вяжевича, умоцованого, о томъ, штожь дей въ року теперешнемъ 1629-мъ, мѣсеца Іюля 7 дня, гды за позвомъ отъ его милости пана Константога Полубенскаго, каштеляна Мстиславскаго, по его милости отца архимандрита и всю капитулу Печерскую, менечи до запису его милости вынесенного, справа до розсудку правного у суду головного у Вильни приточила, тамъ же менованый панъ Вяжевичъ, маючи моць, отъ его милости отца архимандрита и всея капитулы, черезъ менованого отца Іоакима Ерлича только до обмовы въ той справѣ собѣ посланую, абы онъ въ самой речи до росправы не приступючи только въ обмовѣ, же тая справа форумъ у суду головного мѣти не могла, сталъ, а большей въ жадную контроверсію не вдавалъ, а онъ панъ Вяжевичъ мимо то, снать будучи на змовѣ зъ стороною противною, его мило-

стью паномъ Мстиславскимъ, неналежне въ речь самую въ той справѣ передъ судомъ головнымъ вдавши, на великую шкоду его милости отца архимандрита и всея капитулы Печерское, обороны тому термину служащѣе упустилъ, за чимъ и судъ головной, за таковымъ его недбалымъ поступкомъ а упущеньемъ обороны въ речи самой, тую справу судилъ и водле заставленья листовного, въ которомъ у того суду трибунального форумъ не было и не описуе, межи отцемъ архимандритомъ и всею капитулою Печерскою, а его милостью паномъ Мстиславскимъ сталого, съ стороны купенья маенности на имя его милости пана Мстиславскаго за осьмнадцать тысячей злотыхъ отъ его милости взятую, барзо короткій часъ его милости отцу архимандриту и всей капитулѣ Печерской Кіевской зложилъ. О которое то упущенье обороны правныхъ, также и о змову хочечи зъ менованымъ паномъ Вяжевичомъ его милость отецъ архимандритъ и вся капитула Печерская правне чинить, просилъ, абы тое оповѣданье и жалоба отца Іоакима Ерлича до книгъ кгородскихъ Виленскихъ записана была. Што есть записано.

1630 г.

Изъ связки № 4657, за 1630 г. Докум. № 2.

55. Посвидѣтельствоваіе возныхъ о протестаціи шляхты — братчиковъ Виленскаго Свято-Духовскаго братства, отстаивавшихъ свое старшинство предъ мѣщанами по дѣлу церковнаго и братскаго имущества.

Лѣта отъ Нароженія Сына Божого тысяча шестьсотъ тридцатого, мѣсяца Генваря семнадцатого дня.

На врадѣ его королевское милости кгородскомъ воеводства Виленского, передо мною Ярославомъ Александромъ Шеметомъ, подвоеводимъ Виленскимъ, ставши очевисто енералове его королев. милости воеводства Виленского, Янъ Дзиблевскій и Янъ Кгородскій, подали ку вписанью до книгъ кгородскихъ Виленскихъ цедулу обмовы ихъ милости пановъ старость братства Виленского, отъ его королевское милости упривилееваного, подъ послушенствомъ отца патриархи Константинопольского при церкви светого Духа въ Вильнѣ будущо, зъ особъ духовныхъ и свѣтскихъ, пановъ шляхты, до того братства вписанныхъ, на ратушу Виленскомъ судови гайному Виленскому на таковой же цедулѣ съ подписомъ рукъ ихъ енераловъ поданую, написъ свой и подписъ рукъ своихъ на той цедулѣ написанный признали, которое обмовы цедула такъ се въ собѣ маеть:

Милоściwy паніе вóycіе у панowie ławnicy miasta iego królewskiej mości Wilna! Doszło nas wiedzieć, że tu do sądu waszmościów oyciec nasz duchowny wielebny Jozeph Bobrzykowicz, starszy monastera naszego, także mieszczan miasta tego religiey

starożytney greckiey, nie mało iest zapozwanych, a to dla zdania liczby z przychodów y rozchodów z dobr bractwa ś. Troyce, przy cerkwi ś. Ducha będącemu, należących, y iako by w ich szafunku, iako starszych rocznych rok po roku byłych, y ieszcze iako by bratstwo naszej nie miało competetiey do brania legaty y dobr stojących, albo ruchomych w possessyi y w używaniu swym będących, i o to, iako by komu inemu, a nie bratstwu naszemu takowe prawa y wolność służyć miała. Co że iest zrazą i uymą, tak duchownych, iako y narodu naszego szlacheckiego praw, którzy tym bractwem mając swoich starszych z pośrodku siebie, a nie mieszczanie zawiaduiemy. Dobra, iakie-kolwiek są pod przysądem y ziemską zamkową iurisdictionią trzymamy y z nich pożytki one na chwałę Bożą obracaiać, bierzemy; tedy by o nie u tego sądu nie przyszło mówić ani sprawować, ale na walnym seymie przed iego królewskiej mości, któremu stanami seymowemi należy rozeznąć komu: czyli unitom, czyli też starożytney religiey greckiey y pod posłuszeństwem patriarchi Konstantinopolskiego będącym, prawa takowe służyć? Dopiero odniosszy decisią, a była by na stronę tych mieszczan, którzy się z actoratem iakimści swym odzywaią y ludzie poczciwe a spokojne, dla swoich snać pry-

watnych pożytków niewinnie turbią, niech by o possessyą takich dobr pożytki z nich brane, także o legata z nami czynili y rospirali, ale dokąd tego nie będzie y ta nie zaydzie, niedopuszczamy żadnych przewodów prawnych, tak, aby nam szlachcie, w starszeństwie przez mianowanie mieszczan za starsze bractwa tego, iakie się bezprawie działo, protestuiąc się y przeciwko tym, którzy się tu iako actorowie ożywiają y z niezamileczym na swym placu o takowe zniewagi y exacerbatie u nich się upomnieć, iakoż i sądowi waszmość godzi się w to weyrzeć, aby poniechawszy tych mieszczan pozwanych, którym my do starszeństwa y rządów bratskich żadney competentiey nigdy nie przyznawamy, ani pozwalamy, actorowie nagane, pozwani zaś od sprawy uwolnienie odnieśli. A mają li co do starszych tego bractwa, iako to iegomość pana Ławrentego, czasznika ziemie Wołyńskiej, iegomość pana Jana Oginskiego—dzierżawcy Kormiałow-

skiego, starostów tegorocznych uprzywilejowanych, tam, gdzie się namieniło o kompetentii praw, prostym, a nie krzywym ciosem pozywali y rospierali, protestuiąc się y powtóre, gdzie by sąd waszmość na uymę praw naszych pozwanych respondować kazał. Co wszystko prosimy, aby przyjęto y do xiąg zapisano było. У той педулы напись енераловъ и подпись рукъ ихъ тыми словы: Roku tysiąc sześćset trzydziestego, miesiąca Januaria dwunastego dnia. Tę obmowę imieniem ichmość panów starostów tegorocznych cerkwi świętego Ducha, iegomość pan Ławryn Kaczanowski y pan Jan Tholokoński, a pan Józef Rzeszećło przez nas ienerałów na ratuszu Wileńskim do sądu gaynego podali. Jan Dziblewski—ienerał, ręką swą; Jan Gronostayski—ienerał, ręką swą. Которой обмовы педула (напись енераловъ и подпись рукъ за признаньемъ помененныхъ енераловъ) есть до книгъ вписана.

1635 г.

Изъ связки № 4569, за 1635 г. Докум. № 1.

56. Посвидѣтельствовање вознаго о захватѣ Виленскимъ мѣщаниномъ Кочергой госпитальной земли русскаго госпитала Св. Петра на Зарѣчьи.

Ja Jerzy Grzybowski, ienerał dwornyiego królewskiej mości woiewodstwa Wileńskiego, zeznam tym moim kwitem relacyinym, iż w roku teraznieyszym tysiąc sześćset trzydziestym piątym, miesiąca Julia iedynastego dnia, mając ia ienerał dwuch

stroną szlachciców, pana Stanisława Pietrowicza a pana Jana Michajłowicza, byłem wziętym y użytym od w Bodze wielebnego iegomości oycy Sylwestra Kotłubaia, starszego manastyra ś. Tróycy y dozorca dóbr cerkiewnych, y od wszytkiego konwentu braci

zakonników ś. Bazylego zakonu cerkwi ś. Trójcy relii greckiej, tak też i od radziec miasta Wileńskiego, dozorców szpitalów wszystkich cerkiewnych dobr, a mianowicie pana Kaspera Lempartowicza y pana Stefana Lebiedzicza, a pana Jana Korzenkowskiego, iako dozorecy na tenczas szpitalia ś. Piotra ruskiego, s którymi za wzięciem y użyciem ich chodziliśmy ia ienerał y s stroną tą wysz mianowaną y sługami mieskimi do szpitaliu ś. Piotra cerkiewi, to iest, Symonem Michajłowiczem, a Danyelem Chrolem, na Zarecze. Tamże przyszedszy do szpitaliu iegomość oyciec Sylwester Kotlubay y panowie raycy—pan Kasper Liampartowicz, pan Stefan Lebiedzic y dozorca pan Jan Korzenkowski okazywali zaięty plac szpitalny, po prawey ręce tam idąc, to iest, od iegomości pana Mikołaja Rayskiego y zagrodzenie od ulicy s tego mieysca dawnego za most wyrzuciwszy, gdzie stal dom, izby postawił y iuż bliżey ku szpitaliowi świeżo za mostem zagroził od ulicy, a ten plac do swojego placu, iako mianuią y okazyły, przypuścił. Za okazywaniem wyszmianowanych panów widziałem zaięto y zagrodzono, tak też tego placu mienili zaiętego połowicę y okazywali, iż mieszczanin tegoż

miasta Wileńskiego Jan Koczarga postawił powieci, piekarnią y sklep na tym placu szpitalnym, gdzie też okazały y to mna ienerałem y stroną y sługami miesckimi za okazywaniem widziałem na tym placu szpitalnym postanowiono powiec y u koncu powiecy y piekarnią, stoy y sklep mianowany i murowany na tym placu; za okazywaniem widziałem y sklep zmurowany od piekarny tyłem od ulicy, aż do wrót wiezdnych dwornych, y mianowali powtóre, że to iest szpitalny plac. Y gdy oycowie y panowie raycy y dozorca tego szpitalu pan Jan Korzenkowski pytał Jana Koczargę mieszczanina: «dla iakich przyczyn zaiął, a dochodu do szpitaliu nie daiesz?» Ale on ten pomieniony Jan Koczarga powiedział: «iż ten plac ia mam od trzydziestu lat y daley, nie taię tego przed waszmościami, żeby nie był ten plac szpitalny, ale ia s tego placu daię dochód do szpitaliu ś. Piotra ruskiego na każdy rok». Co ichmość oycowie y wyszmianowani panowie raycy oświadczyli mna ienerałem y stroną przy mnie byłą. Jakoż ia, za oświadczeniem, com widział y słyszał, doniosłem do xiąg grodzkich Wileńskich, pod moią pieczęcią y podpisem ręki mey y pod pieczęciami strony przy mnie byley.

1635 г.

Изъ связи № 4569, за 1635 г. Докум. № 2.

57. Жалоба старшаго монаха Виленскаго Свято-Духовскаго монастыря на Брестскую воеводичовую Тышкевичевую, по поводу отнятія ею отъ Ольдовской церкви земли, завѣщанной бывшимъ ей мужемъ Александромъ Тризною, Лидскимъ подкоморіемъ.

Жаловаль и оповѣдалъ въ Бозѣ велебный его милость отецъ Митрофанъ Дементіевъ, старшій законникъ монастыря братства Виленскаго, при церкви светого Духа у Вильни будучого, самъ отъ себе и именемъ всихъ законниковъ помененого монастыря братскаго Виленскаго, на ее милость пани Кристину Давидовну Швейковскую, бывшую пани Александровую Тризниную—подкомориную Лидскую, а теперь ее милость пани Антонивую Яновую Тышковичовую—воеводичовую Брестскую, такимъ способомъ: ижъ што годное памяти небожикъ въ Бозѣ зопшый, помененый бывший мажлонокъ ее милости панъ подкоморій Лидскій, ей малжонцѣ, зъ доброе воли и зъ добрымъ розмысломъ и власное побожности свое хрстіанское, зходячи смертю зъ сего свѣта, певные добра и сумы пеняжные, на хвалу Божую за отпушеніе грѣховъ своихъ, на маетностяхъ своихъ ойчистыхъ, на церковь въ маетности своей Ольдовѣ, въ повѣтѣ Лидскомъ лежащей, при которой церкви тѣло небожика его подкоморого и родичовъ ихъ милости пановъ Тризновъ лежатъ, остатнее воли своео тестаментомъ своимъ, водлугъ права посполитого справленнымъ, на вси потомные чачы въ розныхъ мѣстцахъ и порозну на пев-

ныхъ маетностяхъ и добрахъ своихъ легковати и записати рачиль, такимъ способомъ и на такихъ мѣстцахъ, и до своихъ ойчистыхъ, абы уставичне, покуля сего свѣта ставати будетъ, за душу его въ той церкви хвала Божія, порядкомъ хрстіанскимъ старожитное русское, не въ уни будучое, въ которой вѣрѣ помененый его милость панъ подкоморій Лидскій ажъ до смерти своео статечне и хвалебне животь свой провадилъ и вышпомененымъ тестаментомъ своимъ по смерти своей помененой пани малжонцѣ своей заказать рачиль,—на продъ: съ полетку кгрунту дворного Ольдовскаго, при той церкви будучого, вымѣривши три моркги на поселенье монастыря при той церкви, въ мощь, въ держанье спокойное, вѣчистое уживанье завела и поступила имъ пререченымъ законникомъ церкви Виленское свето-Духское, которымъ тую церковь тежъ на вси потомные часы въ дозоръ и опеку подано и жебы въ ней уставичная хвала Божая одправовала, ховаючи, водлугъ преможенья колько быти можетъ, чернцовъ законниковъ злетилъ и тымъ тестаментомъ своимъ вароваль. И тымъ тестаментомъ на туюжъ церковь записаль и легковаль пляцъ и дворъ въ мѣстѣ его королевское милости

Новгородскомъ, на улицѣ Ковенской стоячій, до того тымъ же тестаментомъ своимъ лекговалъ и вѣчно записалъ. То пакъ дей помененая пани малжонка небощиковская, пани Кристина Швейковская, зъ позосталыхъ добръ маетностей своихъ лежащихъ и рухомыхъ, и зъ сумъ всякихъ, ей милости отъ небощика пана подкоморого записанныхъ, по животѣ ее, то есть, кгда будетъ смертию зъ сего свѣта зходити, зоставила и отдати злетила зо вшелякихъ позосталыхъ добръ и маетностей и зъ сумъ собѣ записанныхъ на туюжъ церковь Ольдовскую имъ законникомъ Виленскимъ церкви братства свето-Духского Виленского, а покуля сама жива будетъ, абы каждый годъ одъ той сумы двохъ тысячъ золотыхъ, въ день святого Мартина свята римского, по двухъ сотъ золотыхъ польскихъ въ монастырь ихъ законниковъ при церкви Виленской, у Вильни, на potrzeby тое церкви Ольдовское отдаваны были. До того, по животѣ тоежъ пани малжонки своее, тымъ же тестаментомъ своимъ помененый его милость панъ подкоморій Лидскій надалъ и записалъ въ спокойное уживанье фольварокъ свой, до того имѣнья Ольдова зо всеми принадлежностями зъ давна належачими, названный Августыновщизну, въ томъ же повѣтѣ Лидскимъ лежащій, такимъ способомъ, ижъ если бы была воля брата его милости рожего, его милости пана Адама Тризны, яко власного дѣдича тое маетности Ольдова, або потомковъ его милости, по смерти ее милости бывшее пани подкомориное Лидское, малжонки небощиковское, тотъ фольварокъ до вечистой владзы и уживанья своего обняти, теды впередъ маеть быти имъ законникомъ оддано и заплачено три тысячи золотыхъ польскихъ, а безъ отдавля тыхъ трехъ тысячъ золотыхъ польскихъ

помененные законники, экзекуторове и дозорцы той церкви Ольдовское того фольварку никому уступовати не повинны, яко широче и меновите вси пункта и варунки въ томъ тестаментѣ его милости пана подкоморого описують и выражаютъ. Якожъ водлугъ того тестаменту небощиковского по смерти пана подкоморого Лидского, домъ тотъ зъ пляцомъ въ мѣстѣ Новгородскомъ, помененый его милости отецъ Митрофанъ, и помененные законники церкви Виленское свето-Духское до владзы и посесіи своей взели. А потомъ помененая бывшая пани подкомориная Лидская, теперешняя ее милость пани воеводичовая Берестейская, водлугъ тогожъ тестаменту кгрунту голого, безъ засѣву всякого, при той церкви морговъ три вымѣривши, до владзы и посесіи тымъ же законникомъ до церкви Ольдовское до вѣчного уживанья ихъ подала и поступила. А далѣй, ни въ чемъ тому тестаменту его милости пана подкоморого Лидского, пана малжонка своего, досыть не чинить и остатнюю волю въ томъ пана малжонка своего о томъ тестаментѣ значне и явне нарушаетъ, кгдажъ водлугъ того тестаменту небощиковского отъ помененыхъ записанныхъ на тую церковь Ольдовскую двухъ тысячъ золотыхъ польскихъ въ року прошломъ тысяча шестьсотъ тридцать четвертомъ, въ день святого Мартина свята римского, на мѣстцу описаномъ, на потребу церковную двухъ сотъ золотыхъ польскихъ зъ помененое маетности Ольдовское не отдала и не заплатила. До того, яко не давно они черницы Виленскіе свето-Дускіе взели тую вѣдомость, же двѣ маетности отъ небощика пана малжонка своего маючи записанные и лекгованные, одну помененую маетность Ольдово, въ повѣтѣ Лидскомъ, а другую маетность Дедиловичи, у воеводствѣ Минскомъ лежащіе, его

милости пану Адаму Тризнѣ и паней мал-
жонцѣ его милости, ей милости пани Галь-
шицѣ Друцкой Горской, правомъ своимъ
взявши отъ ихъ милостей сорокъ тысячей
золотыхъ польскихъ, до вѣчной влады и
спокойного держенья подала и поступила,
а сама се зо всехъ сумъ своихъ на тыхъ
маетностяхъ, собѣ записанныхъ и зъ дожи-
вотного своего уживанья оныхъ маетно-
стей вѣчными тежъ часы, записами своими
у суду головного трибунального въ року
тысеча шестьсотъ тридцать четвертого, мѣ-
сеца Мая девятого дня, очевисто зрела
и оныя маетности его милости пану Ада-
му Тризнѣ и паней малжонцѣ его мило-
сти, безъ вшелякихъ речей рухomyхъ, въ
тыхъ маетностяхъ будучихъ, въ року те-
перешнемъ тысеча шестьсотъ тридцать
пятомъ, мѣсеца Февраля двадцать осьмого
дня, яко се поменило, въ спокойное, вѣчи-
стое уживанье ихъ милостямъ заведши, съ
тыми всеми сумами за тые маетности и
за доживотное свое и зъ сумами иными
и зо всеми речами рухомыми тыхъ мает-
ностей, въ одлеглыя и розныя мѣсца вы-
ѣхавши, тыхъ сумъ вышпомененыхъ и ле-
кгованыхъ на помененой церкви Ольдов-
ской, жебы тая церковь помененая Оль-
довская въ одправованью уставичное хва-
лы Божое за душу небощиковскую не ва-

ковала и помененыя черницы, законники
Виленскіе свето-Дускіе, тыхъ сумъ пети
тысечей золотыхъ, въ припый часъ, любо
то по животѣ ее милости теперешнее па-
ни Тышкевичовое, воеводичовое Брестское,
въ заплаченью оное у кого ее потомъ упо-
мнѣти и хто платити, также хто
што рочною ординарію до живота ее ми-
лости, суму помененую двѣсти золотыхъ
польскихъ, имъ на потребу той церкви
Ольдовское лекговати и платити будетъ,
ніякимъ намнѣйшимъ правомъ и намнѣй-
шого письма не варовала и такъ въ
забытью, яко бы и запаметанью въ самой
той речи съ стороны хвалы Божое, вне-
редъ въ томъ тестаментѣ варованую, ку
кривдѣ Божой и той церкви и помененыхъ
законникомъ оставивши, въ инныхъ во-
длугъ того тестаменту небощиковского до-
сытъ не учинила и уистити не хочетъ.
О што все, яко се вышпоменило, хотечи
оныя черницы монастыра Виленского свето-
Духского, яко экзекутурове и опекунове
церкви Ольдовское, съ помененою ее ми-
лостью бывшою пани подкомориною Лид-
скою, теперешнею пани Тышкевичовою,
воеводичовою Берестейскою, правне чини-
ти, дали сее оповѣданье свое до книгъ
кгородскихъ Виленскихъ записать.

1637 г.

Изъ связи № 4706, за 1642—1637 г. Докум. № 3.

58. Жалоба наместника Виленскаго Свято-Духовскаго монастыря Самуила Шитика Залѣскаго на игумена Кронскаго монастыря Зеневича по поводу самовольной продажи послѣднимъ монастырскаго имѣнія Стравеникъ.

На врадѣ его королевское милости кгородскомъ воеводства Виленскаго, передо мною Андреемъ Прецлавскимъ, хоружимъ Слонимскимъ, подвоеводитимъ Виленскимъ, жаловалъ и оповѣдалъ въ Божѣ велебный его милость отецъ Самуиль Шитикъ-Залѣскій, старшій Виленскій, наместникъ метрополіи Кіевской въ великомъ князствѣ Литовскомъ, за даньемъ собѣ sprawy всего конвенту монастыря Кронскаго и за взятьемъ вѣдомости съ положоного позву отъ его милости пани Реины Соколинской, судиной земской Троцкой, на монастырь Кронскомъ, на въ Божѣ велебного отца Митрофана Зеневича, игумена Кронскаго, о то: ижъ што по зойстыю зъ сего свѣта смертию вельможного его милости пана Богдана Окгинского, подкоморого Троцкого, ея милость пани Реина Воловичовна, подкоморина Троцкая, взглядомъ посполъ зъ малжонкомъ своимъ внесеныхъ пети тысячехъ золотыхъ на село, названное Мустенияны, въ Троцкомъ воеводствѣ лежащее, на монастырь Кронскій маетности своей Кроняхъ, въ повѣтѣ Ковенскомъ лежащей, лежованныхъ, тое село увольняючи и туо пять тысячехъ золотыхъ съ того села зносечи, а тымъ большое добродѣйство тому монастыру Кронскому освѣтчаючи, имѣнье

Стравеники, въ Троцкомъ воеводствѣ лежащее, у пана Яна Баки и малжонки его за семь тысячехъ золотыхъ польскихъ купивши, на монастырь Кронскій фундавала и листъ записъ свой фундаційный у суду головного признала, съ певнымъ однакъ на сторону ей милости варункомъ. Которое тое фундаціи того имѣнья Стравеникъ онъ игумень будучи держачимъ и теперь посполъ зо всемъ конвентомъ, то пакъ въ року теперешнемъ тысяча шестьсотъ тридцать семомъ, Марца пятого дня, съ положоного позву и за даньемъ sprawy всихъ отцовъ монастыря Кронскаго въ Божѣ велебный отецъ Самуель Шитикъ-Залѣскій, наместникъ метрополіи Кіевской, взялъ вѣдомость, ижъ помененый отецъ Зеневичъ—игумень Кронскій, гды зъ воли, вѣдомости и позволенья, такъ его самого, яко и всего конвенту, тое имѣнье Стравеники ей милости пани судиной земской Троцкой на вѣчность, ку шкодѣ того монастыря, снать продать и листомъ своимъ интерцизыйнымъ зъ ей милостью тое продажи заварлъ. О што хочечи, такъ зъ нимъ игуменомъ у суду належного, яко и съ тымъ, до кого право дорогу укажетъ, правомъ чинить, далъ сюю жалобу свою до книгъ записати. Што есть записано.

1637 г.

Изъ связи № 58, за 1637 г. Докум. № 4.

59. Протестація Виленскихъ Свято-Троицкихъ монаховъ противъ монаховъ Свято-Духовскаго монастыря по дѣлу о безпорядкахъ, произведенныхъ ими послѣдними.

Року тысяча шестьсотъ тридцать сегого, Апрѣля десятого дня.

На врадѣ его королевское милости кгородскому воеводству Виленского, передо мною Андреемъ Прецлавскимъ, хоружимъ Слонимскимъ, подвоеводимъ Виленскимъ, оповѣдалъ и обтяжливѣ жаловалъ въ Божѣ велебный его милость отецъ Алексіушъ Дубовичъ, преложонный старшій кляштору церкви светое Троицы конвенту Виленского, самъ отъ себе и именемъ всихъ законниковъ и братьи помененого конвенту, на отца Самуеля Шитика, который менуетсе быти намѣстникомъ старшимъ схизматицкимъ монастыря братства Виленского церкви светого Духа и на чернцовъ тогожъ монастыря Виленского церкви светого Духа, на отца Жолендзя и на отца Василья Діонисега Барлама, и на всихъ чернцовъ помененой церкви свѣто-Духское въ непослушенствѣ будучихъ, также и на помочниковъ ихъ мѣщанъ Виленскихъ, меновите: на Богдана Лункевича, Захаріяша Шитиковича, Балабана Амбарника, Кипріяна Чапника, Себестіяна Чапника, и иныхъ многихъ людей свовольныхъ помочниковъ ихъ, имени и назвисками имъ добре вѣдомыхъ и знаемыхъ, за даньемъ собѣ sprawy одъ отца Сельвестра Котлубая, намѣстника своего помененого мона-

стыра светое Троицы, въ кривдѣ хлопять, спѣваковъ своихъ церковныхъ, на име Стефана Мартиновича и Стефана Дылеевского, о томъ, ижъ помененый отецъ Шитикъ, за спольною, одностайною радою и намовою спольне всихъ чернцовъ светое - Духскихъ и за намовою спольною особъ свѣцкихъ, мѣщанъ Виленскихъ, братства светого Духа, одъ давныхъ часовъ, розныхъ мѣсецовъ и дней, прагнучихъ розлеванья крови христіанское, одповѣди, похвалки на здоровье ихъ милости чинечи и перехваляючи, бунты розные чинили, якожъ и въ семъ року теперешнемъ тысяча шестьсотъ тридцать сегомъ, мѣсеца Апрѣля пятого дня, въ небытности на тотъ часъ самого его милости отца Алексіуша Дубовича, помененый отецъ Шитикъ и вси чернцы помененого монастыря, выконываючи и досыть чинечи злomu предсезятю своему, не малую громаду людей свовольныхъ, приспособивши хлопца кляшторного, на име Стефана Мартиновича, кромъ данья жадное причины, мощно-квалтомъ, *въ самомъ кляшторѣ взяли и до себе* *) до монастыря отпроводить казали, гдѣ пополнивши таковой збытокъ, отецъ Жолендзь и отецъ Бар-

*) Слова, напечатанныя курсивомъ, прибавлены позднѣйшею рукою.

ламъ вышайписаного наподпи мощно-кввалтомъ на монасырь церкви светой Троицы, зъ якимсь Криволапкою и зъ мноствомъ людей свовольныхъ, учинивши черезъ того Лапку крикъ и плачь, другого хлопца спѣвака, на име Стефана Дылеевского, казавши лапачъ, за нимъ уганяли и бить, забить хотѣли, который, видечи тумульть, до кляштору уходить почаль. А онъ отецъ Жолендзь и отецъ Барламъ съ тымъ Криволапкою и зъ розными помочниками своими, имъ добре вѣдомыми и знаемыми, зъ властного росказанья его отца Шитика и всихъ чернцовъ схизматицкихъ, зъ тумультомъ уганяли за тымъ Дылеевскимъ, ажъ до брамы самого кляштору церкви светой Троицы и конечно замысливши, кввалтомъ на кляшторъ находить хотѣли. За тымъ жалобливые ихъ милость отцове, видечи таковой кввалтъ и тумульть, а до того обавяючисе, абы забойства не пополнили, браму замкнуть казали. Нижли помененные особы, схизматицы, по кильки разы до монастыра добывалисе и, не могучи добыть, отповѣди и похвалки на здоровье ихъ

милости жалобливыхъ учинили и словы вшетечными, Богу и людямъ утстивымъ брыдкими, лжили, даяли, соромотили. Якожъ и теперъ того злого предсезятья своего не переставаяючи, отповѣди и похвалки, сами черезъ себе и черезъ розныхъ особъ, людей свовольныхъ, чинять. Которые таковые кввалты и бунты помененый отецъ Шитикъ и всѣ чернцы свето-Духскіе пополнивши и хочечисе съ того злого учинку выслізнуть, субтельне, фортельне протестацію свою, снать за уданьемъ якимсь и порадою злыхъ людей, якую протестацію рѣчь небылую до книгъ владовыхъ здѣшнихъ Виленскихъ на ихъ милости жалобливыхъ, якобы о якіеся кввалты и тумульты чиненные, донесли. На которые вси пункта, въ процесѣ ихъ схизматиковъ описанные, хочечи жалобливые невинность свою оказати и о тые кввалты и тумульты зъ вышпомененными особами и до кого-бы одно на потомъ право дорогу указало, правне чинить, дали тую жалобу свою до книгъ кгородскихъ Виленскихъ записати. Што есть записано.

1637 г.

Изъ связи № 4625, за 1637 г. Докум. № 3.

60. Посвидѣтельствоваіе вознаго объ истязаніяхъ, причиненныхъ православному Виленскому мѣщанину Павлу Семеновичу Виленскими Свято-Троицкими монахами.

Возный Лютостанскій доноситъ, что по требованію митрополчяго намѣстника Самуила Шитика-Залѣскаго онъ ходилъ въ Свято-Троицкій монастырь, гдѣ видѣлъ закованнаго въ колодки скорняка Павла Семеновича. На вопросъ его: за что онъ посаженъ? Семеновичъ отвѣчалъ, что

его насильственнымъ образомъ захватили Свято-Троицкіе монахи во время погребальнаго шествія. При этомъ допросѣ Троицкіе чернецы сказали: „пусть знаютъ схизматическіе попы, что мы ударимъ въ колоколъ и сразу вывернемъ ихъ съ корнемъ.“

Ja Marcin Lutostański, ienerał iego królewskiej mości województwa Wileńskiego, zeznam tym moim relacyinym kwitem, iż roku terażniejszego tysiąc sześćset trzydziestego siódmego, miesiąca Aprila piątego dnia, mając ia przy sobie stronę dwóch szlachciców—pana Jana Korybskiego a pana Stanisława Bilczewskiego, z którą to stroną szlachtą, za użyciem w Bodze wielebnego iegoomości oycy Samuela Szycika-Zaleskiego, namiestnika metropolity Kiiewskiego w wielkim xięstwie Litewskim, starszego manastyra brackiego Wileńskiego przy cerkwi świętego Ducha, chodząc przy służce iegoomości panu Janie Spiaholskim do manastyra Troyce świętej cerkwi, na Ostrej ulicy leżącej, gdzie przyszedszy na cmentarz, widziałem podle dzwonicy usadzonego y kłodką za szyję zamknionego Pawła Siemienowicza, kuszniarza, przy bytności wielu ludzi y czernców Troieckich, mianowicie: oycy Jeliseia Zachiewicza, zakrystyana, oycy Tarasia Narbutowicza y inszych oyców zakonników y świeckich ludzi. Tamże gdym w

niego pytał: za co by go wsadzono? tedy, mi na to powiedział, że niewinnie, bez wszelkiej przyczyny, idącego ulicą dnia dzisiejszego, mimo mur tego manastyra panieńskiego, za processyą pogrzebową do cerkwi świętego Ducha, tam że wypadszy, znać z woli y wskazania samego starszego oycy Dubowicza, diak z niektórymi oycami Troyce świętej y inszemi pomocnikami z wielką gromadą pospólstwa, z processyą pogrzebowey porwawszy mnie, pięściami w szyję bili, mordowali, y tu mię gwałtem zaprowadzwszy do kunicy wsadzili, grożąc biciem postronkami, każąc mi się przyznawać, że gwałt uczynił y zakazując mi do cerkwi świętego Ducha chodzić. Po której mowie, zaraz tam że będąc zwysz pomienieni oycowie, poczeli z furią mówić przy mnie ienerale: niech ci popi schismatycy wiedzą, że y samym to im niezadługo będzie: skoro w dzwon uderzymy, wnet że ich ze wszystkim z gruntu wywrócimy. Co wszystko mną ieneralem ten sługa iegoomości oświadczył. A potym ia ienerał, zostawiwszy pomienionego

Pawła Siemenowicza w kunicy, sam precz odszedłem. Za tem tegoż dnia, w godzin kilka, ten pomieniony Simienowicz z kunicy wypuszczony, przyszedszy do manastyra cerkwi świętego Ducha powiedział, że go postronkami Fiedor Brasławicz diak z niektórymi oycami Troyce świętej i inszemi pomocnikami bito, mordowano y do cerkwi świętego Ducha chodzić zakazywano. Jakoż

dnia wyżej mianowanego, za okazywaniem tego Siemionowicza, widziałem grzebię y wszystko ciało sienie zbito, krwią ściękle; które to zbiecie mienil sobie być stale postronkami od pomienionego diaka y niektórych oyców Troyce świętej. I na to ia ienerał, com widziałem y słyszał, dałem ten mój quit pod pieczęcią y s podpisem ręki mey y pod pieczęciami strony szlachty.

1637 г.

Изъ связки № 4625, за 1637 г. Докум. № 1.

61. Жалоба духовенства Виленской Свято-Духовской церкви отъ имени всѣхъ братчиковъ на настоятеля Троицкаго монастыря по поводу его нападенія на православное погребальное шествіе и истязанія Виленскаго скорняка Павла Семеновича.

На вѣдѣ его королевское милости кгородскомъ воеводства Виленского, передо мною Андреемъ Преппавскимъ, хоружимъ Слонимскимъ, подвоеводитимъ Виленскимъ, оповѣдалъ и жаловалъ въ Божѣ велебный его милость отецъ Самуель Шитикъ-Залѣскій, намѣстникъ митрополіи Кіевской великого князства Литовского, старшій монастыра братского Виленского, самъ отъ себе и именемъ ихъ милости пановъ старостовъ, и всего братства духовныхъ и свѣтскихъ особъ, на его милость отца Алексѣя Дубовича, яко старшого монастыра Виленского церкви светое Троицы, и иншихъ отцовъ законниковъ того монастыра, также и на особы свѣтскіе, имъ добре знаемые, а особливо на нѣякогось Федора Браславича

дьяка и его помочниковъ, о томъ, ижъ въ року теперешнемъ тысяча шестьсотъ тридцать семомъ, мѣсеца Апрѣля пятого дня, о годинѣ третей, въ недѣлю, съ полудня, подчасъ процесіи погребовой, кгда отцове и братія монастыра светого Духа за тѣломъ человека умерлого, зъ рынку, уликою Великою шли и, приходячи властне предъ монастырь церкви Троицы светое, тамъ же того дня звышписаного законницы нѣкоторіи зъ помененымъ Федоромъ Браславичомъ дьякомъ и другими помочниками, зъ воли, вѣдомости и росказанья отца Дубовича, не помнечи на строгость права посполитого и боязнь Божую, нѣтъ вѣдома зъ якихъ причинъ, взрушаючи покой посполитый а побужаючи сами властне людъ

посполитый до розлеванья крови и до нарушенья покою посполитого причину даючи, выпадши зъ монастыра зъ немалою громадою посполства людей и помочниковъ, имъ лѣпѣй вѣдомыхъ и знаемыхъ, власне подъ часъ процесіи погребовой, замѣшанье межи людомъ посполитымъ чинечи, чоловіка собѣ ни въ чомъ невинного, на име Павла Семеновича кушнера, спокойне на процесіи идучого, безъ данья жадное причины, мощно-кгвалтомъ порвавши, въ шію пастью били, мордовали и до монастыра Троицы светое запровадивши до куницы всадили,

и замѣшанье межи людомъ посполитымъ учинили, и удареньемъ на кгвалтъ въ звонъ и выкорененьемъ зъ кгрунту ихъ самыхъ и монастыра ихъ грозили, а помененого Павла Семеновича черезъ годинъ килька у себе въ вензеньи маючи, постронками били, мордовали, розказуючи ему, абы онъ признавалъ, же кгвалтъ учинилъ, а до церкви святого Духа абы не ходилъ. О што хотечи правне чинить, просили, абы тая протестація до книгъ кгородскихъ Виленскихъ принята и записана была.

1637 г.

Изъ связки № 4706, за 1642—1637 г. Донум. № 1.

62. Жалоба настоятеля Свято-Духовскаго монастыря на неоселаго чоловіка Томашевскаго по поводу его вооруженнаго нашествія на монастырь.

На врадѣ его королевской милости кгородскомъ воеводства Виленского, передо мною Андреемъ Прецлавскимъ, хоружимъ Слонимскимъ, подвоеводитимъ Виленскимъ, оповѣдалъ и жаловалъ велебный въ Бозѣ отецъ Никодимъ Жолондзь, намѣстникъ братства церкви сошествія святого Духа, не въ уніи будущаго монастыра Виленского, самъ отъ себе и именемъ въ Бозѣ велебного его милости отца Самуеля Шитика-Залѣскаго, старшаго Виленского, намѣстника метрополіи Кіевской великаго князства Литовскаго, такъ тежъ и именемъ всего братства Духовного и свѣцкаго стану, за даньемъ собѣ справы отцовъ законниковъ, въ томъ монастырѣ найдующихсе, ме-

новите: отца Θεодорита Лукашевича — дьякона, отца Исаи Зміевскаго, отца Гедеона Торчевскаго фортіяна и иныхъ отцовъ законниковъ, на нѣякого Стефана Томашевскаго, чоловіка снать люзнаго, осѣлости немающаго, о томъ: ижъ въ року теперешнемъ тысяча шестьсотъ тридцать семомъ, мѣсеца Марца осьмого дня, по выстью помененого отца Жолондзя по нѣкоторыхъ потребахъ о справахъ церковныхъ до мѣста Виленскаго, тамже, подъ небытность помененого отца Жолондзя въ томъ монастырѣ, онъ Томашевскій, взявши передъ себе злый умыслъ, запомневши боязни Божое и сродности права посполитого, на зрушителевъ покою и кгвалтовниковъ до-

мовъ Божіихъ и кляшторовъ описаного, приспособивши собѣ тежъ снать людей люзныхъ помочниковъ, имени и прозви-сками ему лѣпѣй вѣдомыхъ и знаемыхъ, а прїѣхавши громадно съ челедью и помочниками своими, поставивши подле воротъ монастырскихъ на улицы Острой въ мѣстѣ Виленскомъ сани и кони, сего року тысяча шестьсотъ тридцать сего, мѣсяца Марца осьмого дня, надъ вечеръ, о годинѣ пятой съ полудня, самъ особою своею зъ слугами и помочниками своими на цмин-таръ впадши, на церковь съ пистолетовъ стрѣляти почалъ, а потомъ, приподши до форты монастырской, въ звонокъ звонилъ; и кгда отецъ Гедeonъ Торчевскій фор-тіанъ фортку зъ другими отцами отчи-нилъ, тамже помененый Томашевскій сло-вы ущипливыми лжилъ, соромотилъ, до

шабли се порывалъ; а потомъ маючи руш-ницу приготованую самъ тотъ Томашев-скій зъ рушницы мѣрилъ и стрѣли-ти хотѣлъ, якожъ съ паневки выпалилъ, (але милостію) Божою не выстрѣлилъ, а по таковомъ квалтѣ и збытку отповѣдъ и полвалку на всехъ отцовъ, мове-чи, ижъ шаблю свою въ крови вашей то-пити буду, учинивши, самъ заразомъ съ помочниками и слугами своими, всѣвши въ сани, прочъ зъ мѣста поѣхалъ. Кото-рый таковой квалтъ помененые отцове сусѣдомъ околичнымъ оповѣдали и оказа-ли; о который таковой квалтъ хочечи помененые отцове того братства также о одновѣдъ и похвалку правомъ чинить, да-ли сюю жалобу до книгъ записать. Што есть записано. (Слѣдуетъ посвидѣтельство-ваніе вознаго).

1663 г.

Изъ связи № 4582, за 1663 г. Докум. № 4.

63. Протестъ Евейскаго игумена Савича и братчиковъ Виленскаго Свято-Духов-скаго братства противъ Виленскаго войта и обѣихъ лавицъ Виленскаго маги-страта по поводу попиранія правъ, дарованныхъ королевскими привилегіями лавицъ православныхъ.

Евейскій игуменъ Пахомій Савичъ отъ имени Свя-то-Духовскаго братства жалуется на Виленскій ма-гистратъ по поводу незаконныхъ выборовъ на мѣсто лавниковъ лицъ униатскаго и лютеранскаго вѣроисповѣданія въ ущербъ православнымъ. Жа-лоба эта возникла по случаю устранения отъ вы-бора православнаго мѣщанина Шитика, котораго дѣдъ былъ бургомистромъ, отецъ—радцою и самъ онъ имѣлъ неоспоримыя права и по происхожде-

нію и по ординаціи утвержденной королями, на основаніи которой магистратъ долженъ былъ со-стоять изъ двухъ лавицъ—римско-католической и православной. При этомъ игуменъ указываетъ на неправильное толкованіе этой ординаціи въ поль-зу униатовъ и реформатовъ, которые появились недавно и права которыхъ еще не вошли въ за-конную сферу.

Wielebny oyciec Pachomius Sawicz, ihu-
men Jeweyski, a na tenczas namiesnik Wileń-

ski, z wielkim a nieznosnym żalem, (imieniem)
wszystkich braci cerkewney, tak duchownych,

iako y świeckich person, pod tytułem bractwa ś. Troyce nazwanego, a przy cerkwi ś. Ducha w Wilnie będącego, donosił y solenniter się protestował na ięomości pana Stephana Karola Bylińskiego, sekretarza ięgo królewskięy mości, woyta Wileńskiego, także na ięmość panów burmistrzów, radziec, ławników, także pisarzów obiey ławice, y y wszystek in genere et specie magistrat Wileński: iż ięmość lubo tego dobrze wiadomi są, iako dawnemi przywileiami, ordynatiami, reskryptami królów ięmość, panów naszych miłościwych, a osobliwie ordynatią świętobliwym wyrokiem ś. pamięci króla Zygmunta pierwszego, pod rokiem tysiąc pięćset trzydziestym szóstym, dnia dziesiątego miesiąca Septembra, w Wilnie confirmowaną, aby iako dwiema zakonom, to iest, religiey Rzymskiey y Graeckiey nadane iest prawo magdeburskie, tak aby z tychże dwóch zakonów religiey Rzymskiey y purae Greckiey per medium osoby godne do magistratu ad gerenda in eo officio obierani byli, warowano iest, y od czasu zaczęcia takowey ordynatye y wyrokiem pańskim ztwierdzoney, per continentem usum ex magna serie annorum, iako osoby religiey Rzymskiey, tak y u starożytney dziedziczoney religiey Graeckiey perseverantes, cieszyli się tym porządkiem gdy onych do magistratu bez braku przyimowano; teraz, nie wiedzieć, z iakich miar tenże szlachetny magistrat Wileński, obrawszy wolnemi y zgodnemi głosy na sessyey swey, niedawno na electey panów ławników złożoney, szlachetnego pana Stephana Szycika, patryciusza Wileńskiego, człowieka omni exceptione maiorem, ale też y z przodków swoich, (którzy w magistracie, iako to rodzic-radzieckie, dziad-burmistrzowskie zasiadali subselia) dobrze zasłużonego do ławice Graeckiey promovowali, y gdy na tenże urząd ławniczy z

inszemii kandydatami do przysięgi accedere miał, onemu zatrzymać się kazali, póki by suam avitam religionem Graecam non ejuraret. Co że się stało nie tylko z wielką obelgą y dishonorem ięgo, ale też przez to cardines, prawa, wolności narodu y religiey Ruskiey, ab antiquo pactami przywileiami utwierdzone y przez nayiaśnieyszych królów panów naszych y teraznieyszego szczęśliwie panuiącego poprzysiężnego, poruszone są, gdy ięmość panowie unitowie, których ieszcze to prawo.... y ordynatia ś. pamięci króla Zygmunta pierwszego, iako w wielkim xięstwie Litewskim noviter ziawionych, nie zastało, nienależnie sami tylko sobie przywłaszczaia a narodowi ruskiemu merę zakonowi Graeckiemu, któremu własnie nadane iest, wydzieraią, pozwalaiąc raczey y de facto przyimuiąc, (na co pomienione bractwo nie raz ingemiscere musi in gremium magistratus, contra mentem teyże pomienioney starożytney ordynatye brać y przyimować ludzy religiey Ewangelickiey y Awszpurckiey) y na to nie pogładaiać, że wszystkie prawa dawne, miastu Wileńskiemu y zakonom, tak Rzymskiemu, iako Graeckiemu nadane, tych czasów byli, kiedy Ruś disunita vigebat, a nie tych, kiedy nastąpiła unita y z nią zaszli do xięstwa Litewskiego insze obce religie. Przeto iako solenniter imieniem wszystkiego pomienionego bractwa o takowe preiudicium y naruszenie praw y ordynatii, ludziom religiey Graeckiey narodu ruskiego służących, pomieniony wielebny oyciec namiesnik Wileński protestował się słownie, tak teraz na piśmie też protestatią obszerniey podaie, cale y zdrowe prawo przeciwko temuż szlachetnemu magistratowi wszystkiemu in genere et specie, zachowuiąc, która aby przyięta była do xiąg grodzkich Wileńskich, uniżenie uprasza.

1665 г.

Изъ связи № 65, за 1665 г. Донум. № 5.

64. Жалоба игумена Кейданскаго монастыря Теофана Геліяшевича на землянина Яна Белунскаго о захватѣ имъ монастырской поземельной собственности.

Игуменъ Кейданскаго монастыря Теофилъ Геліашевичъ жалуется на Яна Бѣлунскаго, что онъ вопреки завѣщанію брата своего Іеронима не от-

далъ монастырю 200 злотыхъ и отнялъ деревню Гедройцы, бывшую въ заставномъ владѣніи у монастыря впродъ до уплаты завѣщанной суммы.

Лѣта отъ Нароженія Сына Божого тысяча шестьсотъ шестьдесятъ пятого, мѣсяца Октября пятого дня.

На врадѣ Господарскомъ кгородскомъ Виленскомъ, передо мною Яномъ Окгинскимъ — маршалкомъ Волковыскимъ, подвоеводитимъ Виленскимъ, жаловалъ у solenniter protestował wielebny w Bodze oyciec Theophan Heliaszewicz — ihumen monastera Kieydańskiego, imieniem w Bodze wielebnego oycy Daniela Dorofiewicza — starszego monastera bratckiego Wileńskiego, przy cerkwi świętego Ducha będącego, pod którego władzą у przelożenstwem pomieniony Kieydański monaster zostaje, także imieniem wszystkich braci Wileńskiego monasteru, zakonników zakonu świętego Bazylego, na ziemianina iego królewskiej mości woiewodztwa Wileńskiego iegoomości pana Jana Biluńskiego у паніа małżonkę iegoomości, ieymość паніа Anastazyя Kowerziankę Janową Biluńską, o to у takowym sposobem: iż co w roku przeszłym tysiąc sześćset pięćdziesiąt ósmym, miesiąca Junii szóstego dnia, godney pamięci zeszy iegoomość pan Heronim Biluński, zchodząc z tego świata, ostatniey woli swoiey dyspozycyi na cerkiew pod tytułem

Przemienienia Pańskiego у Wniebowzięcia przenaświętszey panny Bogarodzicy, w mieście Kieydańskim będącey, na pomnożenie chwały Bożej у na to, aby за duszę iego maiestat Boski ustawicznie błagano, sumę pewną, to iest dwieście złotych polskich legował, у te złotych dwieście на maiętność swoię, nazwaną Gedroycie, w woiewodztwie Wileńskim leżącą, to iest, на część w tey maiętności Giedroyciach sobie z rodzonym swoim zeszy iegoomością panem Stanisławem Biluńskim у z iegoomością panem Janem Biluńskim, także rodzonym, należącą, wnioszy tą sumę przez należytych swoich successorów, którym та część pomieniona należy, bez wszelkiego omieszkania у трудности пререченому конвентови Кіедаńскому oddać у zapłacić nazначыл, а за nieoddaniem tey legaciey, tą część swoią maiętności Giedroyć, w dzierzenie у possessyя wielebному оуцу Theophanu Heliaszewiczowi у następcom onego до oddania tych двух set złotych polskich obіаć у dzierzeć, ostatniey woli swoiey dyspozyтіа, disponował; gdzie iegoomość pan Jan Biluński, mimo takową niebosczyка zeszy iegoomości pana Heronima Biluńskiego rodzоного swego dyspozyтіа, mało

dbaiać na prawa pospolite y na boiaźń Bożą, także straszny sąd onego, którym w teyże dyspozytney swoiey zeszy iegoomość pan Hieronim Biłuński obowiązał się, nie ogladaiać się na summy dwuchset złotych polskich od nieboszczyka, na ubłaganie za duszę iego maiestatu Bożego legowaney y ostatnią dyspozytją onego oddać nakazaney, za nie pojednokrotnym upominaniem się wielebnego oycza ihumena Kieydańskiego nie oddawszy, ale y wioski, to iest, Romance y Sobolancę z poddanemi y wszystkiemi do nich przynależnościami, na część nieboszczykowską od pomienioney maiętności Giedroyc należące, nienależnie, gwałtownie do dzierżenia swego zabrał, y od czasu niemałego one w dzierżeniu swoim maiąc, pożytki wszel-

kie z nich wybieraiąc y one na swój pożytek obracaiąc, żalobliwemu wielmożnemu oycu ihumienowi tak pomienioney summy, to iest, dwuchset złotych polskich oddać, iako y tych wiosek, testamentem legowanych, do dzierżenia puścić nie chciał y niechce. W czym wielebny Theophan Heliaszewicz — ihumien Kieydański, będąc ukrzywdzony, a chcąc z iegoomości panem Janem Biłuńskim y z panią małżonką ieymościa tak o nieoddanie tych dwuchset złotych polskich, iako y o nieustąpienie tych wiosek Romanców y Sobolanców, y niepoddanie żalobliwemu według zeszłego dyspozytney do posessyiey, prawem czynić, dał te swoje opowiadanie y żalobę do xiaąg grodzkich Wileńskich zapisać. Што есть записано.

1665 г.

Подлинный отдѣльный документъ, хранящійся въ центральномъ архивѣ подъ № 205.

65. Разрѣшеніе архієпископа Коленды Виленскому мѣщанину Кондратовичу построить на землѣ церкви св. Георгія домъ, съ условіемъ не продавать его католическому духовенству и шляхтѣ.

Кгабріель Коленда, зъ ласки Божой и столицы Апостольской припосланный архієпископъ Полоцкій, Витебскій, Мстиславскій епископъ, Березвецкій, Лещинскій, Супрасльскій архимандритъ, администраторъ митрополіи Кіевской.

Ознаймуемъ симъ листомъ нашимъ каждому, кому бы о томъ вѣдати належало, ижъ што зъ допущенья Божого на великое князство Литовское вѣроломного не-

пріятеля Москвитина великая руина въ мѣстѣ столечномъ Виленскомъ презъ тогожъ непріятеля стала, презъ которую руину не мало домовъ на пляцахъ церковныхъ пломенемъ пошло; межи которыми домъ Даниеля Шевца, на поль-пляцу церкви светого Георгія будучій, згорѣлъ и некоторого жадного будынку не осталось. О которое поль-пляцу просилъ насъ мѣщанинъ мѣста Виленского панъ Адамъ Кондрато-

вичъ, будучи наиблизшимъ до того пляцу, поневажъ передъ тымъ тестъ оного держаль, абыхмо ему на томъ пляцу будовать позволили. Мы теды архієпископъ, бачечи бытъ прозьбу его слущную, съ повинности нашей пастырской стараючисе, абы кгрунты церковные въ пустѣ не ваковали, позволиломъ на томъ поль-пляцу славетному пану Адамови Кондратовичови, мѣщанинови мѣста Виленского, малжонцѣ его паней Парасковіи Данієловнѣ, яко воля ихъ, будовать, а збудовавши, вольно имъ тоє будованье свое кому иншому продать, даровать, замѣнить, заставить, на церковь записать и ку якому найлѣпшому пожиткови своему, водлугъ воли и уподобанья своего, обернуть, —варуючи еднакъ то, ижъ того дому имъ самымъ, потомкомъ и сукцессоромъ ихъ, не вольно на костель римскій, либо иншого набоженъства якого записывать, ани шляхтѣ продавать. А если бы се мимо сее нашеє право того важили, такіє ихъ записи жадного валеру мѣти не могутъ, але и увесь домъ тратить мають. Такъ тежъ абы они сами, помененные особы, потомкове и сукцессорове ихъ того

дому безъ вѣдомости нашеє, ураду нашеє духовного, жаднымъ правомъ, никому заводить и презъ урадъ свѣцкій въ интормисію подавать и на урадъ свѣцкомъ признавать, подѣ утраченемъ того дому и права не важилисе. Которого-то поль-пляцу лежитъ однимъ бокомъ одѣ пляцу Андрея Шевца, другимъ бокомъ одѣ пляцу Симона Слиского рѣзника, тыломъ до межи Аланаса Соленика, чоломъ до церкви святаго Георгія. Теды они, помененные особы, Адамъ Кондратовичъ, малжонка его и потомкове ихъ, циншъ рочный по золотомъ одномъ въ каждый рокъ на початку року, то есть, на святаго Георгія водлугъ старого календара тому, хто на тотъ часъ одѣ насъ будетъ установленникомъ, того року и дня непохибяючи, подѣ совитостями отдавати мають. На што для лѣпшое вѣры, при подписи руки нашеє, печать приложить казали есьмо къ тому нашему листу. Писанъ у Вильни, року тысеча шестсотъ шестдесятъ пятого, мѣсеца Мая деветнадцатого дня. Кгабрієль Коленда—архієпископъ.

—

—

1666 г.

Изъ связки № 4577, за 1670—1671 г. Докум. № 8.

66. Письменное условіе между Виленскимъ Пречистенскимъ протопопомъ Рожичемъ и ксендзомъ костела св. Іоанна Ковальскимъ, на владѣніе церковной земли и каменнымъ домомъ бывшей церкви св. Іоанна.

Протопопъ Пречистенской церкви о. Рожичъ, въ качествѣ управляющаго всѣми церковными имѣніями въ г. Вильнѣ, заключаетъ условіи съ ксендзомъ Ковальскимъ на владѣніе каменнымъ домомъ, стоящимъ на церковной землѣ св. Іоанна, на слѣдующихъ условіяхъ: Ксендзъ Ковальскій выстроилъ на церковной землѣ каменный домъ

съ обязательствомъ уплачивать чиншъ по 3 злота ежегодно; въ свою очередь и о. Рожичъ опасаясь, чтобы и на будущее время церковной землей не завладѣли схизматики, какъ это было во время нашествія *Москалей*, соглашается уступить на вѣчныя времена церковную землю въ арендное пользованіе ксендзу за 7 злотыхъ въ годъ

Лѣта отъ Нароженія Сына Божого тысяча шестьсотъ семьдесятъ первого, мѣсяца Іюля осьмого дня.

На врадѣ господарскомъ кгородскомъ Виленскомъ, передо мною Петромъ Рудоминою Дусяцкимъ, старостою Стародубовскимъ, подвоеводимъ Виленскимъ, постановилисе очевисто въ Божѣ велебный его милость ксендзъ Томашъ Ковальскій, викарій костела святого Яна, въ Вильнѣ будучого, покладалъ и до актъ книгъ кродскихъ Виленскихъ подалъ листъ добровольный, постановленный записъ въ Божѣ велебного его милости ксендза Романа Рожича—протопопа Виленского, собѣ служацій и належачій, на речъ въ немъ ниже помененую, просечи, абы тотъ листъ былъ до книгъ кродскихъ Виленскихъ принять, актикованъ и уписанъ, который, уписуючи до книги, слово до слова такъ се въ собѣ маеть:

o tym wiedzieć należało, iż mając ja dobra y grunta wszystkich cerkwi w Wilnie będących od iasniiewielmożnego w Bogu przewielebnego imci xiędza Gabryela Kolendy, metropolity Kiiowskiego, pana pasterza moiego, sobie poruczone, zawiodłem plac, na gruncie cerkiewnym świętego Jana, na którym przed tym Matyaszkantor zborowy mieszkał, w Bogu wielebnemu iegomości xiędzu Tomaszowi Kowalskiemu, wikaremu święto-Jańskiemu Wileńskiemu, który, po ustąpieniu nieprzyjaciela Moskwicina, już obiawszy tę ruinę, imć xiądz Kowalski kamienicę sobie na fundamentach cerkiewnych święto-Jańskich restaurował, s którego placu od lat kilku dziesiąt, dla zwierzchności y panowania herezyi, żadnego czynszu cerkwi Bożey nie dochodziło; lecz ia teraz, zabiegając temu, aby znowu grunta cerkiewne, według starodawnych zwyczajów zostawali, y daley restaurować imci xiędzu Kowalskiemu tę kamienicę w tym placu pozwoliwszy, takowem uczynił z imci xiędzem Kowalskim

Ja Roman Rożyc, protopopa Wileński, czynię wiadomo tym moim listem, komuby

postanowienie: iż imć xiądz Kowalski y gospodarz na ten czas w tey kamienicy będący, sławetwy pan Jan Zeyfer y małżonka iego pani Maryna Woropaiowna czynsz z tego placu doroczny temu, kto na ten czas od w Bogu przewielebnego imci xiędza metropolity Kiiowskiego dla odbierania czynszów ustanowiony będzie, po złotych trzy polskich na świętego Piotra y Pawła, według starego kalendarza, niczym tego terminu nie pochibiaiąc, płacić y oddawać powinni będą. Iakoż iegomość xiądz Kowalski za rok terazniejszy tysiąc sešćset szešćdziesiąt szósty mnie protopopu w oddaniu czynszu dosyć uczynił; a pierwsza zapłata tego czynszu ma się zacząć w roku, da pan Bóg przysłył, tysiąc szešćset szešćdziesiąt ósmym na świętego Piotra takoz święto ruskie, y tak rok po roku takowy czynsz płacąc, wolno będzie imci xiędzu Kowalskiemu tę kamienicę sprzedać, zastawić, darować y na cerkiew legować y ku iakiemu najlepszemu pożytkowi

swemu obrócić, gdzie każdy od imci dzierżący tey kamienicy, żadney ni od kogo nie mając przeszkody, takowy że czynsz płacąc, spokojnie dzierżeć mają; a ia sam y każdy po mnie następujący successor, ieśli by iakową kto miał w dzierżeniu imci xiędzu Kowalskiemu y każdemu od imci dzierżącemu przeszkodę czynić y o ten plac turbować, tedy powinniśmo u każdego sądu y prawa zastępować y ewinkować. I na tom ia protopopa Wileński do wzięcia zupełnego prawa od iaśnie wielmożnego imci xiędza metropolity, pana y pasterza mego, dałem na ten czas ten mój list s podpisem ręki mey y pieczęcią mą. У того листу подпись руки его милости ксендза протопопа Виленского теми словами: Roman Rożyc — prezbiter uniacki, protopopa Wileński, ręką. Который тотъ листъ за подашемъ до актъ черезъ особу верхупомененую есть до книгъ кгородскихъ Виленскихъ актикованъ, принять и уписанъ.

1668 г.

Изъ связи № 4605, за 1590—1668 г. Докум. № 1.

67. Упоминальный листъ короля Яна Казимира Виленскому магистрату, по жалобѣ митрополита Коленды о томъ, чтобы онъ дѣйствовалъ въ видахъ распространения уни и искоренения православия.

По жалобѣ митрополита Коленды на Виленскій магистратъ, что онъ притѣсняетъ уни въ время выборовъ на цеховныя мѣста, король предписываетъ магистрату воздержаться отъ такого

образа дѣйствій, такъ какъ король лично желаетъ больше искоренять схизму, нежели преслѣдовать унию.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ шестьдесятъ восьмого, мѣсяца Сентября дванадцатого дня.

На врадѣ господарскомъ сурокгаторскомъ Виленскомъ, передо мною Криштофомъ Комонякою, подетолимъ Мозырекимъ, дво-

ряниномъ его королевской милости, сурокгаторомъ Виленскимъ, отъ ясневельможного его милости пана Еронима Кришпина Киршенштейна, подскарбего великого и писара земского великого князства Литовского, постановленнымъ, постановившимъ очевидно велебный его милость ксендзъ Юзафатъ Климовичъ; викарій съ конвенту отцевъ чернцовъ при церкви светое Троицы въ мѣстѣ Виленскомъ будущимъ, покладалъ и до актъ книгъ сурокгаторскихъ Виленскихъ подалъ листъ его королевской милости упоминальный въ справѣ въ Бозѣ превелебного его милости ксендза Кгабриеля Коленды, митрополиты всея Руси, уній святой, до всего шляхетного магистрату мѣста столечного Виленского выданный, на речъ въ немъ нижепомененую, просечи, абы тотъ листъ его королевской милости упоминальный до книгъ актикованъ и уписанъ былъ, который, уписуючи у книги, слово до слова такъ се въ собѣ маеть:

Jan Kazimierz, z Bożey łaski król polski etc. Urodzonemu wóytowi, szlachetnym burmistrzom, raycom, ławnikom y wszystkim magistratowi miasta naszego stołecznego Wilna, wiernie nam miłym, łaskę naszą królewską. Urodzeni szlachetni wiernie nam mili! Donosił nam przewielebny w Bogu xiądz Gabryel Kołęda, wszystkiej Rusi metropolita, na wierność waszą quaerimonie, iż w. w. nie podług wyraznego prawa y przysięgi wóytowskiej, na wielkierz wykonaney, sprawując się, na prawo ławicy ruskiej, quondam od nayiaśnieyszych antecessorów naszych nadane, następuiecie w magistracie, nie według ordinathey rzymskiej, iako też y ritus graecki reliey świętey będącym opisaney, zasiedacie y inne różne prae-

iudicia czynicie przeciw, z okazyi w. w. jura unitom sacro-sancte nadane, convolvuntur. Zaczynamy my, z wierzhności maiestatu naszego, życząc bardziey wykorzenienia schyzmy, a niżeli umnieyszenia religii greckiej, w iedności świętey z kościołem świętym będącey, y oraz przyimnożenia oney y rozszerzenia chwały Bożey im daley, tym więcey starając się, do w. w. ten list nasz upominalny daiemy, chcąc mieć y rozkazując, abyście w. w. niwczym prawa ritus graeci, unitom ab antiquitus nadane, derogare y onych convellere nie ważyli się, ale raczey ku nim iako naylepiey się zachowali, w magistracie podług prawa przysięgi swey y ordinathey z dawna opisaney, sine exclusione rayców unitów, którzy ad sessionem de iure et antiqua consvetudine co rok spectant zasiadali. Inaczey w. w. sub paenis, ex arbitrio nostro irremissibiliter supra convulsos iurium irrogandis, nie uczynicie. Dan w Warszawie, dwudziestego dziewiętego, miesiąca Augusta, roku Pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiąt ósmego, panowania królewstw naszych polskiego y szwedzkiego dwudziestego pierwszego roku. У того листу упоминального при печати большой великого князства Литовского подпись руки найяснѣйшого короля его милости, пана нашего милостивого, тыми словами: Jan Kazimierz król, и другій подпись въ тые слова: Сурьян, Павел Бростовский, referendarz y pisarz w. x. Lit. Который тотъ листъ его королевской милости упоминальный, за поданъ емъ черезъ особу верху мененую до актъ, есть до книгъ сурокгаторскихъ Виленскихъ актикованъ и уписанъ.

1668 г.

Изъ связи № 55, за 1631—1668 г. Докум. № 1.

68. Жалоба митрополита Коленды на Виленскій магистратъ по поводу притѣсненія Виленскихъ мѣщанъ, находящихся подъ юрисдикціей митрополита.

Митрополитъ приноситъ жалобу на магистратъ по причинѣ взиманія съ его мѣщанъ поворотнаго, подымнаго и квартирной повинности, и вторженія въ его митрополичью юрисдикцію, не смотря

на подтвердительную привилегію царствующаго короля, дарующую ему независимость отъ управленія магистрата.

Jaśnie wielmożny, w Bodze przewielebny, imię xiądz Gabryel Kołęda, archiepiskop y metropolita wszystkiew Rusi, opowiada y żaluie na szlachetny magistrat Wileński, wprzód y na imci pana Pawła Bohima—wóytę, a przytym na ichmościów panów burmistrzów, rayców miasta Wileńskiego, gdzie iaśnie wielmożny imię xiądz metropolit, za daniem sobie sprawy y takowey wiadomości od wielebneho oyca Romana Rożyca, protopopy Wileńskiego, żaluie na wszystkich pomienionych osób o to y takowym sposobem, iż pomienione osoby wszyscy, z sobą spólnie y zgodnie idąc na znowie, na wielką krzywdę y szkodę chwały Bożej y w imię pożytków przychodzących cerkiewnych, a na zniszczenie y wielkie skrzywdzenie ubogich mieszczan, do iuryzdykcyi metropolii Wileńskiej należących, różne y nieznosne krzywdy, szkody, ciężary, składanki wielkie każąc dawać sobie. Ku temu nie wiedzieć iakowepowrotne wymyśliwszy, konieczno przymuszaia, groząc różnymi pogroźkami y grabieżami, obiecuiąc grabić y do więzienia, ktoby

nie chciał oddać, takowych gwałtownie brać y sądzić, y podymne do siebie każąc oddawać. To wszystko czyniąc niesłusznie na wielką opresia iaśniewielmożnego imci xiędza metropolity, iż imci na ten czas tu w tych krajach nie masz; tedy pomienione osoby, z umysłu to czyniąc y nie niedbając na prawa y przywileia nayiaśnieyszych królów ichmościom antecessorom iaśniewielmożnym y w panu Bogu zesłym ichmość oycom metropolitom nadanych, a potym niedawno y samemu żaluiącemu ichmość xiędzu metropolicie od nayiaśnieyszego bywszego króla także przed abdikacją te wszystkie prawa y przywileia są potwierdzone y listem upominalnym pomienione osoby, szlachetny ichmość pp. magistrat iest urzędownie y prawnie obwieszczony, aby po tym liście upominalnym w iuryzdykcyi imci xiędza metropolity żadnego bezprawia nie czynili, w sądy y rządy żadne nie wstępowali, podatków niaakowych nie wkładali y gospod na stanowiska nie rozdawali, postrzegaiąc na się pen prawnych, w tym liście upomi-

nalnym założonych, o czym wszystkim sama rzecz dostatecznie jest opisana y dolożona. Na to wszystko ichmość pomienione osoby nie niedbając, inż po abdykatii króla imci lekce sobie poważając, to wszystko teraz podczas inż zaczętych sądów kapturowych tu w Wilnie popelniając, obces pod takowymi sądy zamysłu gospody popisawszy, na regestrze swym imci panu podstarościeму Wileńskiemu podali ku rozdawaniu onych ichmość panom sędziom kapturowym, nieochraniając kamienie, na które są przywileie od króla iegomości nadane. To wszystko

iako się wyszepomienilo ichmość pomienione osoby czynią na wielką oppresyą y nieznosne szkody iaśniewielmożnego y żałuiącego imci xiędza metropolity, o zniszczenie y wielkie uciążenie ubogich mieszczan cerkiewnych. O co wszystko, iako się w tym processie wyraziło, żałuiący imci xiądz metropolita s pomienionymi osobami u wszelakiego sądu prawnie czynić, pen w liście upominalnym, konstitutiach opisanych, dochodzić y szkod swych rekwirować chcąc, takowe opowiedzenie y žalobę swą podał ku zapisaniu do xiąg grodzkich Wileńskich.

1671 г.

Изъ связки № 10, за 1670—1671 г. Докум. № 7.

69. Жалоба митрополита Коленды на маршалка Лидскаго Раецкаго по дѣлу разоренія старыхъ церковныхъ стѣнъ, въ которыхъ помѣщался старый Виленскій соборъ, возлѣ костела Бернардиновъ и св. Михала и засыпки мусоромъ и навозомъ церковнаго плаца.

Митрополить Коленда жалуется на Лидскаго маршалка и другихъ предикантовъ стараго Собора по слѣдующему поводу: въ 1671-мъ году по жалобѣ митрополита на Виленскій магистратъ въ захватѣ митрополичьей юрисдикции были назначены королемъ комиссары для разсмотрѣнія этого дѣла; они на мѣстѣ изслѣдовали спорныя мѣста по документамъ и присудили ихъ за митрополитомъ; но прежде, чѣмъ было получено королевское

подтвержденіе этого постановленія, Лидскій маршалокъ съ другими предикантами стараго Собора приказалъ ломать старыя стѣны, стоявшія на церковной землѣ и перевозить матеріалъ ихъ къ себѣ, всѣмъ жильцамъ отказать въ помѣщеніи, чѣмъ причинилъ убытки и оскорбленіе митрополиту. При этой жалобѣ находится и посвидѣтельствованіе вознаго.

Jaśnie wielmożny w Bogu przewielebny iegomość xiądz Gabryel Kolenda, arcybiskup, metropolita wszytkiey Rusi, solenną manifestatię zanosi na wielmożnego iego-

mość pana Theophila Dunina z Raice Raieckiego, marszałka Lidskiego, y pomocników iegomości seniorów y predicantów zboru tu-teyszego Wileńskiego—o to y takowym spo-

sobem: Gdy w roku terazniejszym tysiąc sześćset siedemdziesiąt pierwszym, tu w Wilnie, w mieście iego królewskiej mości, odprawowała się commisia przez iasnie wielmożnych ichmościów panów kommisarzów od iego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, naznaczonych w sprawie żalującego aktora, iegomości xiędza metropolity z szlachetnym magistratem Wileńskim o iuryzdykę metropolitańską Wileńską, podług dekretu iego królewskiej mości relacyinego z oczewistej kontrowersyi w Warszawie stałego, tamże sub actum commissionis, gdy iasnie wielmożni ichmość panowie commisarze obwodzili granice podług realnych dokumentów przez iegomości xiędza metropolitę produkowanych y też granice dostatecznie oglądali y obiachali, a potem iegomość xiędzu metropolicie przysądzili; tedy, pewnego dnia y roku tego, w kontrowersyi y dekrecie ichmościów wyrażonego, przy bytności samego iegomości pana marszałka Lidzkiego, podana obmowa od zborowych Wileńskich na piśmie strony zboru starego, zamurowanego tu w mieście Wileńskim, na pewnym miejscu, pod kościołami y klasztorami oyców Bernardynów y panien zakonnych ś. Michała stojącego, podług której obmowy podaney ichmość panowie kommisarze, nie przysądzając na ten czas tego miejsca zborowego, na cerkiewnym gruncie locowanego, in foro fori salwę zostawili. A iegomość pan marszałek Lidzki, z predykantami y seniorami zborowemi w iedney radzie y namowie zostając, a nie czekając rozprawy za dworem w tym roku wyszpisanym, miesiąca Junii dnia pierwszego, aż do dnia piątego Junii, rozkazał w pomienionym zborze starym własne mury cerkiewne tłuc y cegły na gromady tamże składać, a potem te cegły wozić y na swój pożytek obracać. Gdzie iegomość xiądz me-

tropolita to widząc, używszy ienerała iego królewskiej mości województwa Wileńskiego, pana Marcina Gadomskiego, posyłał do tegoż zboru starego, pytając się tych chłopów, co cegle wozili: ktoby onym to kazał stante lite attentować? Tedy przed pomienionym ieneralem to powiedzieli: że z rozkazania własnego wielmożnego iegomości pana marszałka Lidzkiego biorą y wiozą tam, gdzie onym rozkazano zwozić. A mało na tym mając, po zagraniczeniu przez ichmościów panów kommisarzów, iegomość pan marszałek Lidzki, rozkazawszy wyprzątywać w kamienicy zborowej z piwnic y sklepów, gnoie y ziemie z umysłu na własny grunt cerkiewny, gdzie ludzie domy swoje pobudowane mają, y sami w nich mieszkają; tedy gnoie y ziemie gwałtownie y bezprawnie rozkazał iegomości robotnikom swym z tamtąd wywożąc z umysłu zasypować y wyrzucać, żeby koniecznie te domy pozasypować y w niczem obrócili, a na samych mieszkających w tych domach różne odpowiedzi y pochwalki czynić każą y koniecznie przez dni dwa z ich domów własnych ustępać rozkazuje, grożąc w ostatku okaleczeniem y zabiciem. Wszystko to czyniąc na wielką uymę chwały Bożej a na obelgę y nieznosną krzywdę y szkodę iegomości xiędza metropolity, które oglądanie tego wszystkiego relacyey ieneralskiej dostateczniej będzie opisano. Na to wszystko, iako się w tym processie wyraziło, iegomość xiądz metropolita do iegomości pana marszałka Lidzkiego y pomocników ichmościów, sobie samemu y następcom swoim wolne y całe prawo zachowując, takowe opowiadanie y žalobę swą podał ku zapisaniu do xiąg. Przy którym opowiadaniu stanawszy oczewisto ienerał iego królewskiej mości województwa Wileńskiego, niżej na podpisie wyrażony, kwit swój relacyiny przyznał: Ja Marcin Gadom-

ski, ienerał wojewodztwa Wileńskiego, zeznawam tym moim kwitem, iż w roku terazniejszym tysiąc sześćset siedmdziesiąt pierwszym, miesiąca Junii piątego dnia, przy stronie dwóch szlachciców, panach Janie y Pawle Zahorskich, tu w mieście iego królewskiej mości stołecznym Wileńskim, byłem użyty y wezwany od iaśniewielmożnego, w Bodze przewielebnego iegomości xiedza Kolendy, arcybiskupa, metropolity wszytkiey Rusi, do pałaców iegomości, przy katedralney cerkwi ś. Przeczystey, w uniey świętey ostaiącey, stojącego; tam że tego roku y dnia wyszpisanego, za posłaniem iegomości, z tą stroną szlachtą chodziłem do zboru starego, stojącego wedle kościołów y klasztorów oyców Bernadynów y panien zakonnych ś. Michała, gdzie, za przyściem moim ieneralskim, znalazłem wozów z koźmi nakładziono na wozy cegły nie mało y wywożących z tego zboru starego; pytałem onych: ktoby te cegły kazał rozbierać y dokąd wozić? Odpowiedzieli ci furmani, że wielmożny iegomość pan Raiecki, marszałek Lidzki, z predykantami zborowymi, rozkazał rozbierać y nam te cegły wozić do siebie. Po którym wysłuchaniu tey powieści,

ia ienerał chodziłem daley na grunty cerkiewne, gdzie ludzie mieszkają; tam, za okazaniem przez sługę cerkiewnego Grehorego Arciemowicza, gdzie widziałem koło domu hayduka Jana Lachowskiego ziemi y różnego gruzu gromady wielkie nasypane, niemal równo z dachami; mienil ten hayduk y powiadał, że z własnego rozkazania samego iegomości pana marszałka Lidzkiego to czyniono, y różne odpowiedzi y pochwaliki na zdrowie tych, co mieszkają tam na gruncie cerkiewnym, czynią y czynić nie przestają, grożąc biciem y zabiciem, o czym dostatecznie y w processie žaloby iest dolożono. I na tom ia ienerał, com slyszal y widzial, to spisawszy w ten mój relacyiny kwit, z moją pieczęcią y podpisem ręki mey własney, także pod pieczęciami y strony szlachty, przy tym processie z moim oczewistem przyznaniem daię ku zapisaniu do xiąg. У того реляційного квіту при печаті подиись руки енерала тими словами: Marcin Gadomski, ienerał iego królewskiej mości wojewodztwa Wileńskiego, m. pr. Который тотъ квітъ реляційный при процесѣ естъ до книгъ кгородскихъ Виленскихъ записанъ.

1682 г.

Изъ связи № 4650, за 1605—1682 г. Докум. № 3.

70. Жалоба номината Бѣлорусскаго епископства Тризны и всего Виленскаго Св.-Духовскаго братства на Гуторовича о томъ, что онъ задержалъ у себя многіе важные братскіе документы.

Номинатъ Бѣлорусскаго епископства Тризна жалуется на землянина Гуторовича, повѣреннаго по дѣламъ покойнаго епископа Θεодосіа Васильевича, имѣвшаго у себя на храненіи документы Свято-Духовскаго братства, что этотъ Гуторовичъ задер-

жалъ у себя разныя братскіе документы, въ томъ числѣ и трибунальные декреты на имѣнія, завѣщанныя братству Молдавской господариней Маріей Янушевой Радивиловой и др., безъ которыхъ братство не можетъ быть введено во владѣніе оными.

Opowiadał y protestował się wysoce w Bogu przewielebny imci oyciec Klemens Tryzna—episkopii Białoruskiej nominat, starszy monasteru Wileńskiego przy cerkwi brackiej świętego Ducha, swoim y wszystkich w Bodze wielebnych oyców zakonników, tudzież ich mość panów bractwa świeckich, szlacheckiej y mieyskiej konditii, do wspomnionego bractwa Wileńskiego cerkwi świętego Ducha należących imieniem, na imci pana Andrzeia Hutorowicza o to, iż obżalowany imci pan Hutorowicz ieszcze tak za żywota zeszłego w Bogu przewielebnego imci oycy Theodozego Wasilewicza—episkopa Białoruskiego, który wszystkie sprawy sobie od żalujących bractwa Wileńskiego powierzone miał, iako też y po śmierci imci u siebie sprawy, bractwu Wileńskiemu należące, y onemi obżalowany imci zawiadywając, iako y dla sporządzenia onych u sądu głównego trybunalnego po śmierci tego imci oycy Wasilewicza sobie dane, mając, po otrzymanych w sądzie głównych trybunalnych dekretach, za testamentem zeszłej iasnie oświeconey xiężney iej mość

Maryey, gospodarowny ziem Moldawskich Januszowey Radziwilowey—woiewodziny Wileńskiej, hetmanowey wielkiego xięstwa Litewskiego, na iasnie oświeconey xiężnie iej mości Ludowice Radziwilownie—koniuszance wielkiego xięstwa Litewskiego, terazniejszey margrabiniey Brandeburskiej y na ichmość panach oekonomach dobr y majątności ieymości, a czyniąc imci pan Hutorowicz na iawne y widome zatamowanie świętey sprawiedliwości, nie wiedzieć z iakowych przyczyn, na wielką szkodę protestujących zatrzymał, przez które takowe niesłuszne przez obżalowanego imci tych spraw, a osobliwie listów, zapisów teyże nieboszczki xiężny ieymości na summy niemale, w nich wyrażone, temuż ichmość bractwu Wileńskiemu danych y należących, zatrzymanie y dekretów za wskaz nie mały, w nich wyrażony, aktorowie do należytey exekutiei na dobrach wyszpisaney xiężney ieymości Brandeburskiej przywodzić nie mogąc, szkodę nie małą ponoszą, ponieważ imci pan Hutorowicz, po zeyściu s tego świata imci oycy Wasilewicza, wprzódy czas od czasu tak

słownemi, iako y listownemi obietnicami te wszystkie sprawy u siebie mając, oddać deklarował, a potem, nie wiedzieć z iakich przyczyn, za częstokrotnym protestujących upominaniem y requizitią, do tych czas oddać niechce y niepowraca, lecz ieszcze, miasto zwrócenia odpowiedź na aktorów czyni. O które to niepowrócenie listów, zapisów, za niemi dekrétów y wszystkich spraw, po zeyściu imci oycа Wasilewiczа zabranych a protestującym należących, pod

sądami głównemi trybunalnemi zatrzymanie, co wszystko czasu prawa szerzey y dostateczney dowiedziono będzie, chcąc imć oyciec Tryzna—nominat episkopii Białoruskiej, imieniem wszystkiego bractwa duchownego y świeckiego Wileńskiego prawem z imci panem Hutorowiczem u sądu należnego czynić, dał tę protestatią do xiąg tuteyszych zapisać.— Roku tysiąc sześćset ośmndziesiątego wtórego, miesiąca Augusta dwudziestego pierwszego dnia na urzędzie opowiadano.

1694 г.

Изъ связки № 4769, за 1674—1697 г. Донум. № I.

71. Судебное опредѣленіе по дѣлу Виленскаго Троицкаго монастыря, заведенному старшимъ оного Іосафатомъ Гуторовичемъ съ дворянами Милевскими, сдѣлавшими наѣздъ на имѣніе Свираны.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ девятьдесятъ четвертого, мѣсеца Марца шестого дня.

На рочкохъ кгородскихъ Виленскихъ марцовыхъ, порядкомъ правнымъ отправованныхъ, передо мною Михаиломъ Рафаломъ Шумскимъ—подстолимымъ и подвоеводимъ, Яномъ Рачковскимъ, на мѣйску его милости пана Стефана Швейковскаго—судьи на тотъ часъ protunc засажонымъ, а Яномъ Константимъ зъ Русинова Вольскимъ—войскимъ и писаремъ, урадниками судовыми кгородскими Виленскими, отъ ясене вельможного пана его милости пана Яна Казимира Сапѣги, воеводы Виленского, гетмана великого великого князства

Литовского, на sprawy судовые кгородские Виленские установленными, кгда съ поладку реестрового ку суженью нашему припала справа въ Бозѣ велебного его милости ксендза Іосафата Гуторовича—старшого и всихъ отцовъ базильяновъ, при церкви святой Троицы въ Вильнѣ будущей мѣшкаючого, именемъ вельможного его милости ксендза Марціана Бялосора—бискупа Пинского, архимандриты Виленского, зъ ихъ милости паны Михаломъ и Антонимъ Милевскимъ и его милости паномъ Бонифацимъ Милевскимъ—реентомъ кгородскимъ Опмянскимъ, сыномъ его милости пана Михала Милевскаго, яко самыми принципалами, также ихъ милость паномъ Лу-

кіянскимъ и паномъ Кіринкевичомъ, alias Садовскимъ, яко се сами называютъ и титулуютъ, и иными свавольными особами, позваннымъ особомъ вѣдомыми и знаемыми, въ одностайной радѣ и намовѣ будущими зъ собою, за позвомъ въ речи нижеименой, вынесенымъ, до котораго справы за приволашемъ черезъ емерала сторонѣ до права, одѣ акторовъ умоцованымъ, ихъ милости, за мощью, устие собѣ злецоною, пану Стефану Авдицкому, очевисто становилъ а позванные ихъ милость не становили, ани котораго вѣдомости намъ владу и сторонѣ своей не учинили, за тымъ акторовъ патронъ поданого очевисто въ руки тутъ у Вильни, подѣ тотъ часъ будущимъ, черезъ емерала его королевской милости, Яна Яковловича, позву съ сознаньемъ оного очевистымъ передъ его милостью паномъ писаромъ кгородскимъ Виленскимъ, колекгою нашимъ, учиненымъ, слушне, правне доведши и трое волаше пильности своею, на семъ позвѣ написанное, оказавши на дальшій доводъ протестацію зъ реляціею емеральскою, до книгъ кгородскихъ Виленскихъ донесеную, выписомъ съ тыхъ же книгъ подѣ датою въ ней мененою, покладаючи, жалобу свою и виоленцію, наѣзды, кгвалты, отповѣди и похвалки, черезъ позванныхъ чинены, въ томъ позвѣ и протестаціи ширей менены, а ниже выражены, доведши, обжалованныхъ особъ, яко права непослушныхъ, въ року завитомъ, на упадѣ въ речи зданья, а затымъ ведле права посполитого жалобы акторовъ своихъ за позвы, кромѣ ихъ кгвалтъ и наѣздъ на два села, одно Старое село, а другое Руквицзна, до маетности акторовъ своихъ Свиранъ, въ воеводствѣ Виленскомъ лежащее, прислухаючи, вины по двакротне сорока копъ грошей литовскихъ за збитѣ подданки Кристины Ковшиковой и на руку

правую оное скалѣченѣ, навезки десети золотыхъ, за збитѣ подданого жалуючихъ Михала Ковшика, навезки оному двѣ копы грошей литовскихъ, за починенѣ подѣ часъ того наѣзду шкодъ на золотыхъ сто понесеныхъ, совитостью двоухъ сотъ золотыхъ, за подвакротные отповѣди и похвалки конѣ сто грошей литовскихъ, а сторонѣ судомъ вашмостемъ владово данымъ, всего сумою пять сотъ осмьдесятъ троухъ зл. и грошей двадцати пяти польскихъ, на позванныхъ и на маетностяхъ и на всякихъ лежащихъ, рухомахъ, сумахъ пѣнежныхъ, гдѣ кольвекъ и въ кого кольвекъ будущихъ, а самыхъ преречонныхъ всихъ позванныхъ особъ, такъ за удѣланы отповѣди и похвалки, яко тежъ за наѣзды, кгвалтъ, на маетность жалуючихъ акторовъ своихъ, названую Свираны и села, до нее належачіе, водлугъ конституціи сеймовой року тысяча шесть сотъ девьдесятго, которую передъ нами алекгуючи на вѣчное волаше позванныхъ, акторомъ своимъ всказанѣ и на одправу за сумму, одѣ его милости владу всказаную, на всякихъ позванныхъ добрахъ лежащихъ рухомахъ, сумахъ пѣнежныхъ, гдѣ кольвекъ будущихъ, черезъ дворанина его королевское милости, порадкомъ правнымъ приходитъ позволенія у насъ уряду просилъ и домавялъ. А такъ мы владѣ въ той справѣ въ Бозѣ велебнаго его милости ксендза Юзафата Гуторовича—старшого и всихъ отцовъ базильяновъ, при церкви святой Троицы, въ Вильнѣ будучой, мѣшкаючи, именемъ велебного его милости ксендза Марціана Бялосора, бискупа Пинскаго, архимандриты Виленского, зъ ихъ милости паны Михаломъ и Антонимъ Милевскими и съ его милостью паномъ Бонифацемъ Милевскимъ—реентомъ кгородскимъ Ошмянскимъ, сыномъ его милости пана Бонифацого Милевского, яко изъ самыми

принципалами, также их милостями паномъ Лукіянскимъ и паномъ Гринкевичомъ alias Садовскимъ, яко се сами называютъ и титулуются, и иными свовольными особами, позваннымъ особамъ видомыми и знаемыми, за позвомъ очевидно въ руки позваннымъ, тутъ у Вильни, зъ костела светого Казимира выходячимъ, подавшимъ, мѣнчи о квалтовный не поедно-кrotnie на маенность жалующихъ отцовъ базильяновъ, названую Свираны, въ воеводство Виленскомъ лежащую, черезъ позванныхъ особъ наѣздъ, до которого наѣзду на потомъ не малое громады людей, именами и назвискими онымъ же самымъ вѣдомыхъ и знаемыхъ, свовольный, зъ рожнымъ оружіемъ, до бою належачимъ, зъ повѣту до воеводства Виленскаго затагнувши и приспособивши, за границу, яко квалтовники якіе справующіе по непріятельску для учиненія квалту, тумульту, квалтовне, зъ стрѣльбою и рознымъ оружіемъ военнымъ, на село жалующихъ, названное Старое село, до двора и маенности вижмененое Свиранъ прислухающее, въ року прошломъ тысяча шестьсотъ девятьдесятъ третемъ, мѣсеца сентября осьмого дня, въ ночи наѣханье, гдѣ черезъ позванныхъ пановъ Милевскихъ, съ певными особами засадки на коняхъ подъ селомъ выжмененымъ и на одводъ оставшіе, учинили, а другихъ помочниковъ своихъ для лапанья дзедзичныхъ жалующихъ акторовъ подданныхъ субординованныхъ, и одповѣди учиненье, подчасъ которого наѣзду, способомъ въ жалобѣ мѣненнымъ, подданные жалующихъ особъ оппоновавши, тогожъ часу съ помѣненныхъ субординованныхъ людей одного съ тыхъ наѣздниковъ некакого Гринкевича, яко самъ се называлъ, зъ двойгомъ кони, черезъ подданныхъ акторовъ злапанья и въ кгородъ нашемъ Ви-

ленскомъ, яко квалтовника презентованье. Не достъ на томъ маючи, черезъ ихъ же обжалованныхъ, зъ громадою вальною, зъ стрѣльбою, на туюжъ маенность повторе въ року прошломъ тысяча шестьсотъ девятьдесятъ третемъ, мѣсеца декабря двадцать третьяго дня, на другое село жалующихъ, названное Руйковщина, до двора Свиранскаго належачое, квалтовне, въ пулночи, гдѣ вже люде уснули, по непріятельску нападши, подданныхъ вѣчистыхъ, самыхъ, жонъ и дѣтей и добытки ихъ, забиратьъ усиловали, домовъ ихъ, а меновите дому Семена Ковшика въ ниветъ оберненье, зъ огнями оного шуканье, гдѣ самого не знаходши, жоны его на име Кристины Ковшиковой збитье и на руку правую скалѣченье, дѣтей перестрашенье и другихъ особъ розганьяне и до хоробы приведенье, брата того Симона Ковшика, на име Михала Ковшика, тиранско поврозами, яко якого злочинцу звязавши, зъ помененого села увезенье, а потомъ оного въ ночи о пуль мили за неживого на дорогѣ збитого покиненье и знову одповѣди и похвалки черезъ сихъ же обжалованныхъ пановъ Милевскихъ таковымъ же подобнымъ наѣздомъ и позабіяньемъ на смерть учиненье; для чого, въ уставичномъ небеспеченствѣ подданные жалующихъ зостаючи, одные стражъ што ночь отпраговать, а другіе прочъ исти готуются, а иншіе уже и повыходили, презъ што жалующіе шкodu не малую въ работизнѣ поносятъ. А затымъ о наѣзды, квалты, бое, одповѣди и похвалки, шкоды, наклады и вины правные, ижъ обжалованные особы, будучи о то все позванными, передъ нами до права не становили; прото мы врадъ ихъ милости, яко права непослушныхъ, въ року завитомъ на упадъ въ речи здаемъ. А затымъ, ведле права посполитого жалобы позовной и домавянья пле-

нипотента акторовъ, за подвакратные квалтъ и наѣздъ на два села, на одно Старое село, а на другое Руковщизну, до маестности жалующихъ Свиранъ, въ воеводствѣ Виленскомъ лежащей, прислухающіе, вины по двакратное сорокъ копъ грошей литовскихъ, за збитіе подданки Кристины Ковшиковой и на руку правую оной окалѣченье, навезки десять золотыхъ, за збитіе подданого жалующихъ Ковшика навезки оному двѣ копы грошей литовскихъ, за починенье подчасъ того наѣзду шкодъ на золот. сто понесенныхъ, совито золот. двѣстѣ, за подвократные отповѣди и похвалки на здоровье самыхъ жалующихъ особъ и подданныхъ оныхъ черезъ позванные удѣланные по петьдесятъ копъ—сто копъ грошей литовскихъ, а съ пересудомъ, намъ одъ тое сумы данымъ, всего сумою петьсотъ осьмьдесятъ три золот. и гроши двадцать пять поль. на позванные и маестности ихъ всякихъ, лежащихъ, рухомахъ, сумахъ пѣнежныхъ, гдѣ кольвекъ и у кого кольвекъ будучихъ, а самыхъ преречовыхъ позванныхъ особъ, меновите, ихъ милости пановъ Михала и

Антонего и пана Бонифацого, реента кгородского Ошменского, Милевскихъ, яко самыхъ принциаловъ, также ихъ милостей пана Лукьянского и пана Гринкевича, alias Садовского, яко помочниковъ и наѣзтниковъ и квалтовниковъ взглядомъ на такъ удѣланные одповѣди и похвалки, яко тежъ и наѣзду квалтовного на маестность жалующихъ, названую Свираны, и села, до него належащіе, водлугъ конституціи сеймовой року тысяча шестьсотъ девятьдесятого, черезъ патрона акторовъ алекгованное, на вѣчное съ панствъ его королевской милости выволанье, жалующимъ всказуемъ и на одержанье того вѣчного выволанья до его королевской милости, пана нашего милостивого, отсылаемъ, а за сумму верхумененую, одъ насъ враду всказаную, тамъ же жалующимъ ихъ милостямъ на всякихъ позванныхъ добрахъ, черезъ дворянина его королевской милости, порядкомъ правнымъ, до отпавы приходить позволяемъ. Которая справа есть до книгъ судовыхъ кгородскихъ Виленскихъ записана.

1697 г.

Изъ связи № 4664, за 1647—1697 г. Докум. № 1.

72. Протестація базиліанскаго прокуратора Олешевскаго *) отъ имени митрополита Леона Залѣскаго противъ Виленскаго магистрата по поводу назначенія имъ на мѣсто цеховыхъ старшинъ православныхъ мѣщанъ вмѣсто унитовъ.

Прокураторъ Виленскаго Свято-Троицкаго монастыря Олешевскій отъ имени митрополита Залѣскаго жалуется на Виленскій магистратъ по слѣдующему случаю: прежній митрополитъ Коленда, заботясь о распространеніи уніи и усматривая, что одною изъ лучшихъ мѣръ къ этому могутъ служить права, выхлопотавъ у короля Михаила рескриптъ, по которому дизуниты и диссиденты были лишены правъ на старшинство въ цехахъ, подѣ страхомъ пени въ 1000 копъ за несоблюденіе онаго. Виленскій же магистратъ

такъ небрежно повелѣ это дѣло, что нужно было возобновить прежній рескриптъ, что и сдѣлано было королемъ Яномъ Казиміромъ. Впрочемъ и это повѣйшее королевское подтвержденіе не было приведено магистратомъ въ исполненіе, и въ цехахъ сапожниковъ и портныхъ оставлены были старшинами дизуниты. Протестъ по этому дѣлу былъ принятъ; но прежнее постановленіе осталось въ полной силѣ, а апеллаціи магистратъ не допущалъ.

Solenną zanosząc manifestacją, protestował się w Bogu wielbny imć ociec Jan Oleszewski, prokurator zakonu ś. Bazylego wielkiego konwentu Wileńskiego, imieniem iasniowiemożnego imci xiędza Leona Szlubic-Zaleskiego, metropolity Kiiowskiego, Halickiego y wszytkiey Rusi, episkopa Władzimierskiego y Brzeskiego, archimandryty Kobryńskiego, iako do niżej wyrażoney sprawy, od tegoż imci xiędza metropolity przy daney sobie plenipotentiey, będąc delegowanym do magistratu Wileńskiego, a to w krzywdzie ubogich ludzi rzemiesła

krawieckiego y szewskiego cechów Wileńskich, religiey greckiey, w iedności ś. katolickiey wiary z kościołem rzymskim będących, na imci pana Jana Leszkiewicza, sekretarza ikmei, aktualnego regenta kancelaryey zadworney w. x. Lit., woyna Wileńskiego, tudzież na ichmciów panów Jozepha Zagiowicza y imci pana Andrzeia Ohurcewicza, ławicy rzymskiey y graeco-unio-ruskiey, burmistrzów Wileńskich, w magistracie na ten rok zasiadających, y ichmć pp. radziec—o to: iż magistrat Wileński, mając w tym dobrą informatią z spraw starożyt-

*) Этого самый Іоаннъ Олешевскій составилъ записки о св. Троицкомъ монастырѣ, напечат. въ X томѣ Археограф. Сборника, въ Вильнѣ 1874 г. Я. Г.

nych przywilegiów, od najsławniejszych monarchów polskich y wielkich książąt Litewskich, ante et post unione nadanych, że w tym państwie katolickim, iako ze dwóch religii rzymskiej y graeckiej, wiarę iedną świętą katolicką rzymską królowie ichmość krzewili y pomnażali, tak dla tych że religii wolności, praerogatywy, nadania y przywilegia ab antiquo nie inszym ludziom, tylko posłusznym kościoła świętego rzymskiego nadając y one confirmując, upatrowali y zabiegali, aby przeciwnie wierze świętej sekty equiparationem w prawach y wolnościach nie mając, tym się barziej do iedności wiary y posłuszeństwa kościoła świętego rzymskiego skłonić mogli. A takowemi prawami y wolnościami gdy sam że magistrat Wileński szyci się y zaslania, że dizunia w iego radzie żadną miarą miejsca mieć nie może, tedy tąż, a nie inszą intentią królowie ichmość y cechom Wileńskim porządku, artykuły y ich prawa stanowili, tylko ażeby ludzie posłuszni kościołowi świętemu rzymskiemu, zażywając praecedentey y starszeństwa w cechach, chwałę Boską y iedność świętą między sobą promowowali y pomnażali. W czym acz wiele faworów, łask y dobrodzieystw doznała iedność święta od najsławniejszych królów ichmościów, odebrawszy tak wiele praw y wolności za sobą, osobliwie iednak to miasto Wileńskie nie mniej szyci się łaską ś. pamięci króla imci Michała, kiedy confirmując ludziom cechowym, w uniey świętej zostającym, dawne ich porządki y prawa, a wdzierających się na starszeństwo dysunitów w cechach, ku oppressiey y poniżeniu unitów excludowawszy, wydać raczył rescript do obżalowanego magistratu Wileńskiego na instantią ś. pamięci imci xiędza Kolendy, metropolity Kiiowskiego, iako pasterza za

owieczkami swemi, aby iako iuż w ławicy rzymskiej y ruskiej nie może żaden zasiadać dysunit y dissident, tak y w cechach miasta Wilna aby żaden disunit na starszeństwo nie był obierany, ale takowe przełożenia ludziom katolickim, tak rzymskiego, iako y graeckiego nabożeństwa, w iedności świętej zostającym, conferowane były, sub vadio in contravenientes kop tysiąc groszy Litewskich. Podług których praw y rescriptu króla imci acz powinien był magistrat Wileński przestrzegać, aby unici, w cechach zostający, oppressii y poniżenia w prawach swoich od disunitów nie ponosili; iednak od niemałego czasu dopuściwszy onym szkodliwej wolności, do takiej ich praesumptiey przywiedli, że nie tylko iuż do starszeństwa unitów nie przypuszczają, ale nawet y miejsca między sobą w cechach mieć nie pozwalają póty, aż przymuszają iego, żeby abo z miasta powendrował, abo apostatą został przerzuciwszy się w disunię. Na co wszystko nie uważając magistrat Wileński y na to nie respektując, że z takowych persecutii ledwie imie unitów w cechach zostało, gdy y w roku przeszłym tysiąc sześćset dziewięćdziesiąt szóstym, mimo tenże rescript y publiczne z nim na ratuszu stawanie y contradictiā, dopuścił w szewskim cechu cały rok bez wykonania przysięgi disunitowi wszelkie rzędy odprawować, ku iawney convulsiey rescriptowi króla imci, prawom, artykułom y porządkom cechowym. A nadto, co większa, gdy żalujący iasnie wielmożny imię xiędz metropolita, iako pasterz y protektor owieczek swoich, o poniżeniu onych na prawach y wolnościach doniosszy ś. pamięci królowi imci Janowi, otrzymał confirmatią pomienionego rescriptu z objaśnieniem praw, artykułów y porządków cechowych, że nie na kogo inszego,

tylko na ludzi wiary świętej katolickiej, w iedności z kościołem rzymskim będących, ściągając się maia, y też confirmatją wielebny ociec prokurator praesentował magistratowi Wileńskiemu, y osobliwie imci panu wóytowi w magistracie, domawiając się, aby na terazniejszy rok tysiąc sześćset dziewięćdziesiąt siódmy obżałowani w krawieckim y szewskim cechu disunici, do starszeństwa z szafarzami y do wykonania przysięgi nie byli przypuszczeni, obżałowani ichmć, póki residencia była samego imci xiedza metropolity w Wilnie, na wielu sessiach zasiadając w ratuszu y przez niedziel kilka na rzeczy disunią trzymając, potym praesentowaniu się imci, lubo prawa, wolności, a osobliwie rescripta y confirmatie, unitom Wileńskim nadane, za słuszne być uznali, iednak na iawną zniewagę y convulsję onych, mimo tenże rescript y confirmatie, nie wiedzieć z iakich przyczyn sententją taką fero wali, na dniu szóstym miesiąca Februarii anni praesentis: protunc disunitów przy starszeństwie zachowując, onych degradować nie chcieli, confirmowawszy za cech-

mistrzów w krawieckim cechu Bazylego Zdankiewicza apostatę, z upewnieniem że y revocować będzie, a w szewskim Jendrzeia Fiedorowicza, a unita Jakuba Jar-moszewicza, z tym Fiedorowiczem pozywają-cego się o starszeństwo, odsądziwszy y apel-laciey mu nie dopuścili. O co wielebny oyciec prokurator in instanti po dwakroć protesto-wawszy się tak o iawną convulsją praw iedności świętej nadanych, iako o zniewagę y naruszenie rescriptu y confirmatie unitom miasta Wileńskiego nadanych, iako też o zaręki na magistrat in contravenientes zało-żone, o paeny prawne y szkody ponoszące, a zostawiwszy salvum ius et actionem sa-memu imci xiedzu metropolicie, iako pa-sterzowi iure agere z ichmćiami z panami magistratowemi y z pomienionemi disuni-tami, niesłusznie urząd cechowy mistrzow-stwa sprawującemi, teraz imieniem tegoż iegomości ludzi cechowych unitów Wileńskich na piśmie podał tę protestacją z wolną oney melioratją do xiąg urzędowych ku zapisa-niu.

Wileńskiemu, który w tym czasie był w Wilnie, na jego polecenie, aby się z nim spotkał, i aby mu przedstawił, co się stało. Wileńskiemu, który w tym czasie był w Wilnie, na jego polecenie, aby się z nim spotkał, i aby mu przedstawił, co się stało. Wileńskiemu, który w tym czasie był w Wilnie, na jego polecenie, aby się z nim spotkał, i aby mu przedstawił, co się stało.

Wileńskiemu, który w tym czasie był w Wilnie, na jego polecenie, aby się z nim spotkał, i aby mu przedstawił, co się stało. Wileńskiemu, który w tym czasie był w Wilnie, na jego polecenie, aby się z nim spotkał, i aby mu przedstawił, co się stało. Wileńskiemu, który w tym czasie był w Wilnie, na jego polecenie, aby się z nim spotkał, i aby mu przedstawił, co się stało.

1698 г.

Изъ связи № 4677, за 1694—1698 г. Докум. № 1.

73. Жалоба прокуратора Свято-Троицкаго монастыря на Виленскій магистратъ по поводу притѣсненій, дѣлаемыхъ униатамъ въ пользу дизунитовъ и диссидентовъ.

Прокураторъ Свято-Троицкаго монастыря Олешевскій жалуется на весь Виленскій магистратъ по слѣдующему случаю: Виленскій магистратъ, не смотря на королевскіе листы о поддержаніи и распространеніи униі, не обращаетъ на нихъ надлежащаго вниманія и оказываетъ явную поддержку дизунитамъ, такъ что униаты находятся въ загонѣ и существуютъ въ городѣ только по имени. Эта недоброжелательность магистрата явно выражается въ назначеніи цеховыхъ старшинъ, на мѣста которыхъ избираются только дизуниаты; посредствомъ этой мѣры онъ стремится совершенно искоренить унию и поддержать дизунитовъ. „Въ цехахъ сапожниковъ и портныхъ, говорится въ жалобѣ, даже произнесены были клятвы, чтобы ни одинъ униатъ не былъ избираемъ на мѣсто старшинъ, а челядь униатская чтобы лишена бы-

ла права заниматься этими ремеслами впредь до возвращенія въ православіе.“ Въ тоже самое время дизуниаты очень небрежно ведутъ цеховыя дѣла и пьянствуютъ, ведутъ частныя переговоры о предстоящихъ выборахъ и производятъ ихъ на основаніи предварительнаго соглашенія. Такія же злоупотребленія сдѣланы были и при выборѣ въ цеховыя старшины униата Ермошевича: пьяные сапожники и портные на его мѣсто избрали дизуниата Волика. Не смотря на протестъ по этому дѣлу прокуратора, Виленскій магистратъ отнесся къ оному съ полною небрежностію и, оставивши оное безъ послѣдствій, перешелъ на сторону дизунитовъ, вслѣдствіе чего и подвергся отвѣтственности, выраженной въ привилегіяхъ по этому дѣлу митрополиту.

Manifestował się do dawniejszych protestacyi y do świeżo daney sobie informatiey od panów cechowych Wileńskich religiey greckiey, w iedności ś. zostaiących, solenniter protestował się w Bogu wielebny oyciec Jan Oleszewski, zakonu ś. Bazylego wielkiego prokurator Wileńskiego monastyrza cerkwie ś. Tróycy, imieniem iasnie wielmożnego imci xiędza Leona Szlubie Załęskiego, metropolity Kiiowskiego, Halickiego y wszystkiey Rusi, episkopa Włodzimierskiego y Brzeskiego, archimantrity Kobryńskiego, w tych tu kraiach absentem będącego, iako do niżej wyrażoney sprawy maiąc od tegoż

imci plenariam potestatem, na imci pana Jana Leskiewicza, sekretarza iego królewskiej mości, regenta kancelariey zadworney assessorskiej, wóyta Wileńskiego, tudzież na ichmciów panów Jana Gawłowickiego y imci pana Michała Stephanowicza Wargalowskiego—burmistrzów Wileńskich, ex utroque ritu na ten rok zasiadaiących y na cały magistrat Wileński ławicy rzymskiej y greco-unitowskiej, o to, iż obżalowany magistrat, ufundowany będąc na prawach, wolnościach y przywileiach, nie innych, iak tylko katolickich, dla wiary ś. y religiey rzymskiej y unito-greckiey od

nayiaśniejszych królów ichmci świątobliwie nadanych, za którymi w tym mieście zażywając władzy y praerogatywy swoiey, a nie cierpiąc między sobą w ławicy żadnego disunita y dissidenta, o to się powinien był starać, gorliwości y wszelakiey czułości przykładać, iakoby y mniejszy stan, w teyże religii zostający, mógł swoimi prawami y wolnościami szczycić, y onemi od disunitów y dissidentów zasłaniać, krzewić y pomnażać iedność świętą; dla czego ex officio od obżalowanych to ichmościów należało przestrzegać, aby ludzie w iedności świętey a ile w cechach tego miasta tych katolickich prawach są ufundowani, nie byli od disunitów uniżeni. Do officium y to ichmościów należało, weyrzeć w porządek y artykuły cechowe, ieżeli kto ku szkodzie y oppressyey iedności świętey nie wdziera się w cechach na straszeństwo y, ieżeli na opisanym miejscu y zgodnie z wolnego obrania, a nie za corruptią y pokątnie y należyte osoby na przelożństwo wstępują, w czym ieżeli kiedy obżalowanym na tey powinności szkodzić by nie miało; tedy barziej na ten czas, gdy iuż nie tylko od unitów cechowych o swawoli disunitów zachodziły przestrogi, gdy nietylko od ichmci xięży metropolitów przeszłe święte y duchowne napomnienia następowały, aby wszczynające się w cechach bunt gromione y powściągnięte były, ale nadto, co większa y od świętey pamięci nayaśniejszych królów imci rescriptami na instancją imci xięży metropolitów wydanemi, gdy ciż ichmci byli napomnieni, mieliby się gorliwie uiać o oppressii iedności świętey; więc gdy magistrat Wileński wszystko to sobie lekce ważył, na przestrogi zachodzące niedbał, y reskriptami nayaśniejszych królów ichmciów do obrony ludzi ukrzywdzonych pobudzić się niechciał, y na widomy ucisk cechowych unitów re-

ligiey greckiey zapatrując się, dalszey swey woli dysunitów dopuszczał; przyszło za tym do tego, iż na śmiałość do dalszey oppressyey zdobywszy się y uzbroiwszy coraz tym barziej unitów gnębić y trapić poczęli. Którzy to dysuniti, o ile w krawieckim y szewskim cechu, gdzie swawola naywiększą górę wzięła, z wrodzoney zley przewrotności y nienawiści ku religiey świętey, przyszli za tem do takiej praesumptey, że od własnych praw ludzi cechowych.... greków unitów oddaliwszy, żadną miarą onych iuż do starszeństwa nie przypuszczają, a żeby tym postępkiem iedność świętą wyniszczyć, a swoją disunią promowować mogli, na to się wszyscy a naybarziej w szewskim y krawieckim cechu sprzysięgli, aby żaden uniat ritus graeci w cechu miejsca nie miał, czeładź teyże religiey, aby nie była z rzemiosła wyzwolona y do cechu przyjmowana, aż chyba za apostazyą y nawróceniem się do ich religiey. A co się tkanie chłopców garnących się do rzemiosła, tych wielu niektórzy gwałtem y biciem na disunią przymusili y przymuszają, na zwykłe nabożeństwo chodzić onym zabraniają y onych, że w regestrach swoich cechowych nie byłych w ich religiey, z urodzenia, zapisują. Zaczyn z tego poszło, że iednych przywiedli do tego, że apostatami disunitami pozostawać musieli, drugich do wyjścia z miasta przymusili; insi, którzy się trzymaia starożytney religiey, (a tych ledwie imie w mieście zostało), będąc poniżeni na prawach swoich, prawie iak pod iarzmem niewoli stękać y ięczyć muszą, kiedy nie tylko do żadnego starszeństwa w cechach domieścić się nie mogą, ale ustawiczne urąganie, przymówki, despekty, uciemiężenie y bicie dla wiary sponosić muszą. Których tak poniżywszy, ażeby zawsze praecedentia mogli mieć nad niemi, za skorumpowaniem cechowych z

strony rzymskiej, sami sobie elekcyie pokątnie, a nie w cechach, na starszeństwo sprawują, y ćwiercią roku przed terminem różnymi sposobami szewców z rzymskiej strony zabiegają, y z gotowemi starszemi y szafarzami do cechów przychodząc, piłani, w tumultach, z hałasem, bez wotowania starszych zasadzają, a napiwszy przed czasem na złotych kilka set, potym ciż sami z skrzynki dochodów cechowych..... na ten urząd na kupujących się, mocno kozubalce zdzierając, takie długie wypłacają, drudzy na toż samo zadłużwszy się, domy y substancye swoje obciążają, a czasem y prawa cechowe zastawiają. Co acz wszystko za doniesieniem od unitów wiadomo było magistratowi Wileńskiemu y sam imię xiądz metropolita terazniejszy, iako pasterz, o takowych exorbitancyach owieczek swoich donosił nie raz imci panu wóytowi y całemu magistratowi Wileńskiemu, expostulując tak listownie, iako y ustnie, aby dalszym aggravatiom y zbytniey swawoli disunickiey zabieżeć chcieli, a ile prawa, confirmacie y rescripta najasniejszych królów ichmci zakroczyli, że starszymi w cechach być nie mogą; obżalowany iednak magistrat Wileński nietylko w promowowaniu iedności świętey gorliwości katolickiey niepokazał, ale ieszcze iakoby oną z swey strony poniżając, gdy żalujący xiądz prokurator publice na ratuszu stawał y przywilejami y rescriptami najasniejszych królów ichmci starszeństwa disunitom bronił y żeby do przysięg dla takiej sweywoli niebyli przypuszczeni domawiał, ważył się mimo zaręki, w rescriptach y confirmatiach założone, in convulsionem praw iedności ś. nadanych, czyniąc na podwakrotnych terminach w interpretatią onych wchodzić, dekretami swemi takowe prawa uchylać, y dysunitów na starszeństwa confirmować, iako o tym osobliwe na ichmców zanesione świadczą

protestacye. A na takowe praeiudicium zapatrzywszy się disunici, a dalsze zgorszenie z onego sobie biorąc, widząc też, że magistrat w obronie iedności ś. osłabia w protekcyey swoiey unitom uchylil, ieżeli kiedy, tedy barzciey iuż za postpositiā rescriptów w mnieyszey obserwantiey unitów mieć poczelil, natrząsając się y urągając z ich religiey, a swoią disunicką bezbożnością chępiąc się y wynosząc przed różnymi ludźmi, że tak wiele mogą nie tylko w cechach, ale y w magistracie. Dla czego w roku przeszłym tysiąc sześćset dziewięćdziesiąt siódmym Jakuba Jermaszewicza szewca unita, iuż po obraniu y zasadzeniu onego na starszeństwo w cechach, gwałtownie potym z niego zrzucili, y za korumpowaniem szewców religiey rzymskiej swego schyzmatyka Heliasza Wolika, nie na terminie, ale gdy iuż szafarzów obierać mieli, do cechów przyszedszy piłani, w nocy za starszego zasadzili. Y gdy pomieniony Jermaszewicz miesca onemu bronił, tumultuose na niego y na drugich napadłszy, mało onych nie pozabijali, y z cechów wyrzuciwszy, contemptem nie małym nakarmili, czapki u niektórych z głów pozrywali. O co gdy w magistracie solenną xiądz prokurator uczyniwszy protestacyą, upraszał ichmci panów magistratowych o pokaranie schyzmatyckiey złości, w tym tylko consolatią odniósł, że wysłuchawszy praetensyey, w protokół swój zapisać kazali, iednak bez żadnego poskromienia buntów y seditiey, żalującego z magistratu odprawiwszy, na expektatiwę tę sprawę zawiesili, którą potem w zapomnienie puściwszy, nie tylko z despectowaniem ludziom sprawiedliwości nie uczynili, ale ieszcze w tym roku tysiąc sześćset dziewięćdziesiąt ósmym miesiąca Januarii die wtórego w disquisitiā wchodząc praw iedności ś. rescriptów y confirmacyi, ludzi religii

graeckiey unitom zostaiącym nadanych, gdy disunia żadnych obron y praw swoich nie mając, onych w magistracie praesentować nie mogła, bez żadney ratiey wolne używanie starszeństwa w cechach onym że deklarowane, nie na to niedbając, że x. prokurator nie tylko dawnemi przywilejami y rescriptami, ale y terazniejszego króla imci confirmacją, imieniem żalującego imci xiedza metropolity, temu negował. A na ostatek, gdy tenże żalujący o iawną convulsyą starożytnych praw, wolności y przywileiów, ante et post unionemu, iedności ś. nadanych y pośledniejszymi przywilejami, confirmatiami y rescriptami approbowannych, od iegomci xiedza metropolity, podawszy obżalowanemu magistratowi na seym mandaty, z założeniem vadium tysiąca czerwonych złotych, domawiał, aby się przypuszczać disunitów do przysięg nieważyli, aż by się wprzód o paeny z imci xiedzem metropolitą rosprowili; obżalowany magistrat lekce sobie poważając prawa pospolite y zwierzchność maiestatu ikmci, a na powagę założonego mandatu, y vadia w nim założone nie niedbając, upornie y bezprawnie, a co większa, y bez domawiania się o to disunitów, mandaty na stronę uchylwszy, do przysięg onych przypuścił, zawiesiwszy sprawę na deliberathey z cechem szewskim, ratione Jakuba Jermaszewicza unita, którego od niedziel dwuch y daley na rzeczy trzymając, y inquisitią o iego starszeństwo między cechowymi zacząwszy, niechcąc kończyć, ale potak-rocznemu w dalszą prolongatią puściwszy tę sprawę, tym czasem Wolikowi disunitowi, y bez przysięgi, rządu w cechu odprawować, y aby na starszeństwo comitiami siebie utwierdził, a tego ubogiego człowie-

ka Jermaszewicza od niego, iako y ten rok oddalono, sposobów mu różnych na to zażywać dopuścił. Jakoż pobrawszy niemale pieniądze od stołowych y szafarzów, onemi już z strony rzymskiey szewców za sobą niektórych pociągnął. A obżalowany magistrat, acz dobrze wie, że to się dzieie y przeciwko słuszności y cum praeiudicio prawom y rescriptom nadanym, iednak niewiedzieć dla iakiey przyczyny, wszystko to milczkiem pokrywa, y dalszey sweywoli y takowym złym zwyczajom zabieżeć, buntów y piliatyk między niemi uiąć y poskromić nie chciał, y niechce, y owszem pobłażaniem swoim do dalszey aggravathey unitów w cechach onym, że iest, okazuią. Będąc tedy iedności ś. a mianowicie ludzie Wileńscy unici, w cechach zostaiący, oppressi y poniżeni na prawach y wolnościach swoich za dopuszczeniem disuniey w cechach sweywoli przez obżalowany magistrat Wileński, a chcąc żalujący imć xiedz metropolita tak o convulsyą y letką postpositią praw, przywileiów, rescriptów y confirmacyi, ludziom religiey greckiey w iedności ś. zostaiącym nadanych, iako też o paeny w nich y w mandacie założone y o szkody ponoszące prawnie czynić, y pomienione wolności nadane vindikować, y onemu od aggravathey dalszey disunickiey ludzi cechowych w uniey ś. zostaiących, zaszczycić y ochronić, y aby bez przeszkody y oppressiey starszeństwa sobie należytego zażywać mogli prawnie utwierdzić, na ten czas z zachowaniem wolney meliorathey tey protestacyey samemu iasnie wielmożnemu imci xiedzu metropolicie, podał tenże xiedz prokurator do xiąg urzędowych zapisać. *Што есть записано.*

1698 г.

Изъ связи № 4677, за 1694—1698 г. Докум. 4.

74. Жалоба Свято-Духовскаго братства на Вировскаго и Карабановскаго по поводу нарушенія ими закладнаго обязательства на владѣніе двумя деревнями, заложенными ими монастырю въ 12,500 злотыхъ.

Намѣстникъ Свято-Духовскаго монастыря жалуется на землянъ Вировскихъ и Карабановскихъ, что они не исполнили своихъ обязательствъ по заемному листу, такъ какъ они взяли 12,500 злотыхъ подъ залогъ двухъ фольварковъ съ тѣмъ, что въ

случаѣ неуплаты заемной суммы, фольварки должны перейти во владѣніе монастыря; но въ 1698 году они наѣхали на эти фольварки, потребовали отчетовъ его управленія и нанесли монастырю убытку по крайней мѣрѣ на 200 злотыхъ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ девятьдесятъ осьмого, мѣсеца Февраля шестого дня.

На урядѣ кгородскомъ Виленскомъ, передо мною Михаломъ Рафаломъ Шумскимъ, подстолими и подвоеводи ми воеводства Виленскаго, постановивши се вышмененный отецъ особою своею, жаловалъ y solenniter protestował się wielebny w Panu Bogu imię oyciec Piotr Paszkiewicz Toloński, starszy monasteru święto-Duskiego Wileńskiego, antiqui ritus graeci, swoim y całego klasztoru, iako też y bractwa cerkwi święto-Duskiej imieniem, na ichmościów панów Stanisława Wirowskiego y Teresę Steckiewiczównę Stanisławową Wirowską, małżonków, także na ichmościów панów Krzysztofa Karabanowskiego, podczaszego Braclawskiego, y Katarzynę Krzysztofową Karabanowską—małżonków, na małżonek ichmościów, iako sobie sukcesorek dobr niżeymianowanych odzywaiących się po nieboszczyku Dawidzie Steckiewiczу y synach iego mości, a na samych ichmościów,

względem starszeństwa małżeńskiego, w ten sposób i o to: iż ichmci nie sprawuiąc się według prawa statutowego, zakazującego przeciwko zapisom swoim y antecessorom sprzeciwiać się, ale y owszem contemnendo paenas na takich circumscriptas, którzy przeciwko opisom swoim postępuia y punctom w nich wyrażonym nie dosiść czynia, śmieli y wazyli się—naprzód w roku tysiąc sześćset dziewięćdziesiątym siódmym, miesiąca Junii dziewiątego dnia, w niżeypomienionych dobrach cum summa iniuria et damno protestuiących się revisionem czynić, a nie kontentuiąc się tym, y terazniejszego roku tysiąc sześćset dziewięćdziesiąt ósmego, miesiąca Februarii pierwszego dnia, nie dawszy według opisu obwieszczenia urzędowego, ale tylko złożywszy iakowości complanatią ad exemptionem bonorum Woydaciszek y Rakiszek, w wojewodztwie Wileńskim leżących, w roku tysiąc sześćset trzydziestym dziewiątym, quondam przez nieboszczyka Dawida Steckiewicza w półtrzynastu tysiącu złotych

antecessorów protestujących się zastawionych, y zapisem obligationis tegoż roku w trybunale wielkiego xięstwa Litewskiego przyznany, approbowany, a successu temporis, przez synów tegoż nieboszczyka imci pana Dawida Steckiewicza idem drugim zapisem w roku tysiąc sześćset pięćdziesiątym wtórym, także za przybraną summą trzech tysięcy złotych w trybunale przyznany ratyfikowanych, cum singulari vadio pierwszego zapisu, że oprócz zaręki summy realney, toties quoties choćby za danym obwieszczeniem in termino nie okupili, a w possessyey protestujących się, względem okupna praepeditią iakąkolwiek uczynili, pod wyżpomienioną zarękę podpadać, zapisami swoimi obligowali się, i tak siebie samych, iako sukecessorów po sobie idących obowiązali do skutecznego realney summy oddania y wszystkich obowiązków, w zapisach wyrażonych wypełnienia. Czemu wszystkiemu in contrarium idąc y nie czekając tego, i jeżeliby co zwyżmienionej, iakoby komplancyey subsequi mogło, co in pro-

testationem poszło, w tymż roku tysiąc sześćset dziewięćdziesiątym ósmym, die prima Februarii, do wyż—ręczonych folwarków Woidaciszek y Rakiszek, imć pan Wirowski z ieymością panią małżonką swoją także y niemają inną czeladzi y przyaciół swoich z końmi asistentią przybywszy, chłopów pobuntowawszy, protestującym służby zabroniwszy, przez dni cztery rezydując, w tych wsiach według woli swoiey poddanych ordynując, protestantom plus minus na złotych dwieście szkody uczynili, y względem osobliwego vadium dwóch tysięcy ratione niesłuszney po dwakroć turbaciy według zapisów popadli, i zarękę do wypłacenia na się zaciągneli. O co wszystko moderni protestantes tak o szkody, iak o zakłady, względem niesłuszney turbaciy, chcąc iure agendo tę solennę protestacją, salva in toto reservata melioratione atque correctione, do akt grodzkich woiewodstwa Wileńskiego, referując się do viziey ieneralskiey, podali.

1698 г.

Изъ связи № 4677, за 1694—1698 г. Докум. № 6.

75. Жалоба опекуна Борунской церкви Песляка на своихъ родныхъ братьевъ по поводу ограбленія церкви, нанесенія побоевъ ему и другимъ лицамъ, а также по поводу и другихъ безчинствъ, совершенныхъ ими съ мѣщанами.

Опекунъ Борунской церкви Песлякъ жалуется на своихъ братьевъ по слѣдующему случаю: бывший священникъ Борунской церкви Николай Песлякъ пожертвовалъ на окончаніе ея 500 талеровъ и опекуномъ назначилъ племянника своего Яна; но братья этого послѣдняго, узнавши, что деньги эти находятся на сохраненіи у крестьянина, напали на него и подвергли истязаніямъ; крестьянинъ не выдавалъ, тогда они разрыли кругомъ избъ землю и нашли въ ней церковныя деньги. Опе-

кунъ обратился къ нимъ чрезъ посредство уніятскихъ священниковъ; но Песляки избили всѣхъ ихъ; затѣмъ сдѣлали наѣздъ на церковь и произвели въ ней разбой. Благодаря вмѣшательству въ это дѣло Витебскаго каштеляна, они возвратили часть денегъ; но безчинствъ не перестали дѣлать: въ слѣдующемъ году они сдѣлали вторичное нападеніе какъ на опекуна и духовенство, такъ и на Борунскихъ мѣщанъ, нисколько къ этому дѣлу непричастныхъ.

Roku tysiąc sześćset dziewięćdziesiąt ósmego, miesiąca Februarii dnia ósmego.

Przede mną Michałem Rafalem Szumskim, podstolim y podwoiewodzim Wileńskim, solenną zanosząc manifestacją, żalowali y protestowali iaśniewielmożny imć pan Michał Kazimierz Kociel, kasztelan Witebski, wielmożny imć pan Krzysztoph z Barthoszyna Despot Zienowicz, marszałek Oszmiański, y imć pan Stefan Kazimierz Sulistrowski, podsędek Oszmiański, iako protektorowie y opiekunowie cerkwi Boruńskiej, w powiecie Oszmiańskim leżacey, testamentem zeszłego w Bogu imci xiędza Mikołaja Pieslaka, fundatora cerkwi Boruńskiej naznaczeni, a imć pan Jan Pieslak, iako sam aktor, tymże testamentem y funduszem do dokończenia pomienioney cerkwi za kollatora naznaczony, na ichmć pp. Piotra y Bazylego Pieslaków, rodzonych

braci swych, w krzywdzie swey, w krzywdzie kapłanów, sług cerkiewnych y mieszczan Boruńskich—o to y w ten sposób: iż co żalujący po śmierci nieboszczyka stryia swego, iako się wyżej pomieniło, sukcesorem y kollatorem summy pięciuset talarów bitych na dokończenie cerkwie po nieboszczyku pozostałej, dla obwarowania od złodzieiów, ognia y ichmci niechętnych obawiając się braci, w roku przeszłym tysiąc sześćset dziewięćdziesiąt siódmym, miesiąca Decembra dnia dziewiątego, u poddanego swego y obżalowanych spółnego, do maiętności Koziakowszczyzny, w powiecie Oszmiańskim leżacey, należącego, na imie Pietraka, w izbie onego, z szkatułą, u której y sprawy różne, obligi na różnych kredytorów summy nieboszczykowi winnych, kiedy iuż robota letnia koło murów ustala, zakopał; gdzie ichmć, uczyniwszy iedno-

stayną radę y namowę z sobą, w roku tysiąc sześćset dziewięćdziesiąt ósmym, miesiąca Januarii w dniu dwudziestym piątym, niewiedząc iakowym sposobem y przez kogo wzięwszy wiadomość o tym zachowaniu, poddanego wyszmianowanego męczyli y bili koniecznie, aby ichmć powiedział o schowaniu, dopytywali; a niedopytawszy się, izbę wszystką, kołami, rydlami dotąd kopali, aż te miejsce, gdzie szkatuła zakopaną była, znaleźli; którą wzięwszy, do dworu pomienionego Koziakowszczyzny, w powiecie Oszmiańskim leżącego, zaprowadziwszy, ona posiekszy, pieniądze między sobą rozdzielili. A gdy żałujący, o tym rabunku wzięwszy od tegoż poddanego wiadomość, sam osobą swą y uprosiwszy oyców Bazylanów do dworu ich y swego, pytaiąc się, co za przyczyna pieniędzy cerkiewnych zabrania, o powrócenie onych upraszał; tedy ichmć na proźbę nic nie respektując, wprzód słowy uszczypliwemi honorowi szlacheckiemu dotkliwemi lżyć y sromocić, a potym imć pan Piotr Pieslak szablą, a imć pan Bazyl orężem bynamniey należącym do boiu zbili, zmordowali, ran nie mało pozadawali, co szyrzey relacya ieneralska oglądania ran w sobie sonat, y pewnie by byli na śmierć zabili, gdyby oycowie Bazylanie nie ratowali, gdzie ledwa żyw zbity za wrota uszedł. Tamże szablę jedną od boku, a dwie tamże w komorze we dworze będące, kosztujące złotych dwieście, czapek trzy, jedną z głowy a dwie tamże będące, kosztujące złotych piętnaście, rękawic xieżych dwoie, kosztujących złotych pięć, zabrali y na swój pożytek obrócili. A potym tegoż dnia na dalszą ruinę y oppressią tego świętego miejsca ichmć obżałowani armata manu na koniach przyiechawszy na cmentarz, y tam zastawszy ichmć xieży, a mianowicie, oycę Szostaka zakrystyana, imci xiedza Za-

wadzkiego y imci xiedza Boksę kaznodzieję, na cmentarzu do strzelby się chcąc zabijać porwali, y pewnieby tej swojej zawziętości dosyć uczynili, gdyby do cerkwie nie puchodzili; potym koło krzyża biegając, krzyk, hałas, laianie, czynili do niewinnych ludzi do strzelby y szabel porywali się, a żałującego na zabita śmierć szukali y pewnie by zabili, gdyby imć od takowej impetylii nie schronił się, jednak odieżdżając srogą odpowiedź y pochwałkę na zdrowie żałującego, iak czeladzi y mieszczan uczynili. Aż kiedy się żałujący do iasniewielmożnego kasztelana Witebskiego, iako protektora y opiekuna uciekł, tedy za listem imć talarów bitych czterysta dwadzieścia cztery wrócili, a resztę przy sobie talarów bitych siedmdziesiąt sześć zatrzymali, y upominać się o to słowy ani prawem pod zabiciem na śmierć zakazali. Jakoż przywodząc te swoje odpowiedzi do skutku, iako ludzie niespokoini, prawu pospolitemu sprzeciwni, na boiaźń Bożą nie pomniąc bez służby się bawia, w tymże roku terazniejszym wyszpisanym, miesiącu Januarii dniu dwudziestym dziewiątym w domu u mieszczanina Boruńskiego, nie sobie nie winnych imci xiedza Boksę y żałującego imci pana Jana Pieslaka zbili y w głowę ranę niemilosierpie tyrańską zadali, a nazaiutrz przyszedszy na chór imć pan Bazyl Pieslak czeladzi cerkiewney śpiewakom, na imie Jozephowi Pietkiewiczowi, Stephanowi Łazowskiemu, Kazimierzowi Kulbinskiemu, a potym y kocioł nogą podkówką przebił, y daley w swojej nie ustając zawziętości po miasteczku Borunach ustawnie iędząc ze strzelbą, od mieszczanina do mieszczanina, każąc sobie gwałtem trunków dawać, porywając się do bicia, a mianowicie: trunków nabranych u Jozepha Kurniewicza za złotych dwadzieścia pięć; u aptekarza za

złotych piętnaście; u Piotra Audyckiego za złotych trzydzieścia sześć, u Jana Mazury za złotych dziesięć; a dnia trzeciego na dóm wóyty Boruńskiego naiachawszy, na zabicie szukali y pewnie by byli zabili, gdyby się nie schronił Powtórnie imci żałuiący, iż ichmć obżałowani po śmierci nieboszczyka imci xiędza Michała Pieslaka, wespół z dobrodzieyką rodzicielką, zabrali rzeczy cerkiewnych nie mało, a mianowicie: kuntusz granatowy zastawny w talerach bitych dziesięciu, spodnie dwie złotogłowowych od

dobrodzieiów na ornaty danych, letko kładnąc warte talerów bitych sto; kubków srebrnych trzy ważące grzywien cztery; lyżek srebrnych trzy, ważące grzywnę jedną; sukno dla muzykanta kupione z potrzebami talerów bitych dziesięć; a przytym y ordynkę żałuiącego kupioną za talerów bitych ośm. O co wszystko chcąc żałuiące ichmci prawem in foro fori czynić, oppressyi y krzywdy cerkwie Boruńskiey dochodzić, dali to swoje opowiadanie do xiąg urzędowych zapisać. Co zapisano iest.

1700 r.

Изъ книги Виленскаго градскаго суда № 4715, за 1700 г., л. 435.

76. Жалоба митрополита Леона Заленскаго на коляторовъ Борунской церкви Песляковъ по поводу расхищенія ими монастырскаго имущества.

Леонъ Шлюбичъ Заленскій, митрополитъ Кіевскій и всея Руси, приносить жалобу на коляторовъ Борунской церкви Песляковъ по слѣдующему поводу:

Въ 1692 году въ Борунахъ появилась чудотворная икона Божіей Матери; извѣстія о ея чудесахъ быстро распространились по всему в. кн. Литовскому; стали стекаться къ ней вѣрующіе со всѣхъ сторонъ и приносить свои пожертвования. Такимъ образомъ представилась надобность построить церковь, а средства были уже готовы. Владѣтель этого мѣста Песлякъ, видя невозможность въ свѣтскомъ званіи способствовать расширенію Божьей хвалы, съ разрѣшенія бывшаго епископа Жоховскаго, принялъ діаконовскій чинъ. Затѣмъ онъ заложилъ церковь каменную и устроилъ монастырь; но старость не позволила ему окончить этого богоугоднаго дѣла. Передъ смер-

тью онъ сдѣлалъ своихъ племянниковъ коляторами этой церкви и монастыря, завѣщавши при этомъ и немалое количество земли, какъ своей собственной, такъ и дарованной отъ другихъ лицъ; но племянники не исполнили завѣщанія дяди и открыли рядъ святотатственныхъ проступковъ: завладѣли церковными деньгами и другимъ имуществомъ, пожертвованнымъ на образъ Божьей матери, и обращали ихъ на самыя порочныя дѣла. Всего они расхитили на сумму до 70,00 злотыхъ. Такъ какъ старшій Песлякъ не захотѣлъ даже явиться на митрополичій судъ и самовольно уѣхалъ изъ Боруна, то митрополитъ и отлучилъ его, какъ отвѣтственнаго колятора, отъ церкви и христіанскаго общества. Желая привести въ исполненіе этотъ приговоръ, митрополитъ и базиліане и подали настоящую жалобу въ судъ.

Żalował y solenną zanosił protestacyą iasniiewielmożny w Bogu przewielebny imć

xiądz Leon Szlubić Zaleński, archiepiskop, metropolita Kiiowski, Halicki y wszytkiey

Rusi, episkop Włodzimierski, Brzeski, archimandrita Kobryński, swoim y całego zakonu Bazylego świętego y wszystkich zakonników Boruńskich teyże reguły świętego Bazylego wielkiego y zakrystyana tamiecznego, wielebnego oycy Jana Szostaka imieniem, a na przeciwko panom Jana, samego pryncypała, także Piotra, Bazylego y Jakuba Pieślaków, konpryncypałów, y pani Paraskowy Efrozyny Laudańskiej, Stephanowej Pieślakowej, świeszczenikowej Dokszyckiej, także przeciwko imci pana Pawła zięcia, w iedney radzie y namowie z sobą zostających, w ten niżej opisany sposób: Iż gdy w roku 1692, z osobliwej łaski Bożej y providenciei iego nad upadłym y utrapionym narodem ludzkim, przy obrazie Najsświętszej Panny ruskim, niegdyś od zeszłego imci xiedza Jozaphata Brażyca, zakonu Bazylego świętego starszego y officyała Połockiego, w Bogu zeszłemu nieboszczykowi imci panu Mikołaiowi Pieślakowi confidowanym, ziawiły się nie małe cuda y łaski Boskiey w Borunach, w powiecie Oszmiańskim leżących, pod rządem y pasterstwem na tenczas w Bogu zeszłego iasniewielmożnego imci xiedza Cypryana Żochowskiego, archiepiskopa metropolity Kiiowskiego, Halickiego y wszystkiey Rusi, antecessora teraznieyszego żałującego aktora, gdzie za doznaniem tak wiele cudów y otwarciu krynic łask Bożych, tenże pomieniony imć pan Mikołay Pieślak, będąc dyspozytorem y dozorcą wielkich ialmużn, danin y ofiarów, wot bogatych y obfitych, od różnych ichmościów dobrodzieiów całego xięstwa Littewskiego, wziąwszy licencyą y błogosławieństwo od wyszpomienionego iasniewielmożnego imci xiedza Cypryana Żochowskiego, metropolity Kiiowskiego, iako pasterza swego, zbudował cerkiew niewielką drewnianą, na gruncie, częścią od iasnieoświeconey xiężny imci Ham-

burskiey nadanym, częścią od imci pana Michała Popławskiego Krzemienieckiego, za splaceniem pewney summy aplikowanym, na którym miejscu im co daley, tym w lepsze wslawiwszy się cuda potrzebowali ustawicznego nabożeństwa, tedy tenże pomieniony pan Mikołay Pieślak, uprosiwszy sobie u tego imci xiedza metropolity, tudziez ego mości xiedza Symona Olencowa, prowincyała na tenczas zakonu świętego Bazylego wielkiego, zakonnika teyże reguły Bazylego świętego, onych przy tym cudownym obrazie osadził y legował y wszelki rząd w nabożeństwie onym polecił y piśmem swoim utwierdził. Sam też, widząc siebie do takich rzeczy świętych y czynienia porządku w świeckim stanie nie sposobnym, skłoniwszy wolą swoją do stanu duchownego, tegoż obrządku greckiego przyjął habit y poświęcenie na subdyakoństwo z ręki pomienionego imci xiedza metropolity wziął, czyniąc rezygnacyą we wszystkim posłuszeństwa swego iako należytemu pasterzowi swemu. Za którego błogosławieństwem, gdy się co raz większe otwierały łaski Boskie y Najswiętszej Panny a ludzie pobożni co raz większe czynili (sic), confluksye, tudziez wiele ichmościów dobrodzieiów iasnieoświeconych, iasniewielmożnych, wielmożnych dygnitarzów, urzędników, szlachty y obywatelów różnych wojewodztw w. x. Lit., także y Korony polskiej, którzy bogatymi ialmużnami, obfitemi ofiarami w nadaniu złota, srebra, kleynotów, perel, sztuk dyamentowych różnych, apparatów, splendorów, to miejsce święte ubogaciwszy, na ostatek dla rozszerzenia tego miejsca świętego gruntami ziemie nadali y darowali, iako to pomieniona iasnieoświecona xiężna ieymci Anna Ludowika Radziwilowna, falcgrafowna Pfalska, włok dwie, tudziez imć pan Michał Popławski, podstoli Krzemieniecki, czyniąc na większy honor ku

iego posłusznym być, któremu dufając ię-
gomość xiądz metropolita podczas wizyty
swojej w wyszpomienionym roku 1698,
prowizorem do czasu przychodów tylko cer-
kiewnych y dla dokonczenia cerkwi uczynił.
A obżałowany pan Jan Pieślak, przepom-
niawszy tej vocacyi swojej, boiazi Bożą y
srogość prawa duchownego y świeckiego,
postponowawszy constytucye seymowe y wi-
ny, w nich na takowych ludzi występnych
opisane, pogardziwszy w odległości na
tenczas ięgomości xiędza metropolity, udał
się do złych a nieprzystoynnych postępów,
sprosny żywot swój przy mieyscu świętym z
pogorszeniem drugich ludzi prowadząc; róż-
nych dni, miesięcy przez te wszystkie lata
przeciwko wokacyey swojej żył, złoto, srebro,
perła, łańcuszki złote, sztuczki, sztuki, za-
usznice, trząsawki y krzyżyki dyamentowe,
rubinowe z różnemi kamieniami, pierścienie
z dyamentami y rubinami sadzone, obrączki
złote z obrazu Najsświętszey Panny, iako też
tabliczki srebrne, materye bogate, które na
aparaty nadane były, woski y inne do tej
cerkwi Boruńskiej nadania, co kolwiek po
śmierci w Bogu wielebnego imci xiędza
Pieślaka zostało, iako za administracyey ob-
żałowanego pana Jana Pieślaka tę cerkiew
mającego, bez zakrystyana y za zakrysty-
ianstwa wielebnego oycza Szostaka, mając
klucz od tej cerkwi, świętokradzkim spo-
sobem biorąc, na marnotrawstwa, piliatyki y
wszeteczeństwa, y na swój porządek y poży-
tek obracał. Nawet co na mszy święte wie-
lebnemu oycu zakrystyanowi Boruńskiemu,
od różnych imciów dawano było, rękoma
biorąc na cerkiewne potrzeby, za też pie-
niądze w dalsze! rozpusty przychodził, na
piliatyki y muzyki pieniądze obracając, któ-
rych pieniędzy, u wielebnego oycza zakry-
styana Boruńskiego różnemi czasy, wed-
ług osobliwego rejestru na dziewięć tysię-

cy sześćset cztery złoty wybrał, a mało
co cerkiew za te pieniądze podmurowano.
Ciż wszyscy obżałowani panowie Pieślako-
wie, gwałcąc prawo Boże y kanony cer-
kiewne, postępując takimże świętokradzkim
sposobem, z teyże cerkwi Boruńskiej złoto,
srebro, perła, kleynoty, pierścienie, łańcusz-
ki y tabliczki brali, suknie sobie sprawo-
wali, rzędy osadzali, szable, obuchy, ema-
liki srebrem cerkiewnym opravowali, mia-
nowicie: pan Piotr Pieślak na służbę po
kilkakroć wyprawując się, więcej niż na
kilkę tysięcy złotych skarbów cerkiewnych
na porządkiłożył, osobliwie obżałowana pani
Pieślakowa, świeszczennikowa Dokszycka,
matka obżałowanych pp. Pieślaków, przez
te wszystkie czasy nie mało rzeczy cerkiew-
nych na kilka tysięcy złotych polskich, w
szatach na apparata danych, kubkach srebr-
nych, kleynotach różnych, lnach y płótnach
y innych offertach z cerkwi zabrała, a ob-
żałowany tenże pan Jan Pieślak, przed przy-
siężeniem wielebnego oycza Szostaka na za-
krystyaństwo cerkwi Boruńskiej na to miey-
sce święte, od różnych ichmciów dobrodzie-
iów pieniądze brał, tych było na złotych
tysiąc ośmset trzydzieście dziewięć y groszy
siedmnaście; które zebrawszy na też mar-
notrawne uczynki obrócił, a kapłanów
tam mieszkających bardzo szczupłą sufficien-
cją, przez te wszystkie lata sustentował. Y
gdy zeszy ięgomość xiądz Babarkiewicz,
theolog zakon Bazylego świętego y kap-
lan, y imię xiądz Moyżesz Boksza, na ten-
czas kaznodzieia Boruński, theolog zakonu
świętego Bazylego, w imię xiądz Gerwazy
Kiszyc, imię xiądz Julian y Kazimierz Za-
wadczy, obżałowanych panów Pieślaków nie
pojednokrotnie upominali, aby więcej tako-
wych zbytków, wszeteczeństwa y swówolen-
stwa czynić poprzestali; tedy obżałowani pa-
nowie Pieślakowie, Jan, Piotr y Bazyli, róż-

nemi czasy nachodząc na celi (кельи), pomienionych zakonników bili, mordowali, iakoż zeszłego iegomości xiedza Bobarkiewiczza, niepoważając stanu kapłańskiego, y owszem na dyzhonor onego, różgami go zbili, zmordowali, że od takiego zbitcia w desperacyą wpadłszy, mało co chorując, śmiercią z tego świata zszedł: co większa w roku przeszłym tysiąc sześćset dziewięćdziesiąt dziewiątym, miesiąca Nowembra piętnastego dnia, będąc niepohamowanemi w swej nieprzystoynnej zawziętości, gdy żałujący w Bogu wielbny oyciec Romuald Pawłowski, o takoweż swawoleństwo obżalowanych panów Pieślaków upomniął; tedy obżalowani panowie Jan y Bazyli Pieślakowe, mocno, gwałtownie na celę (келью) wielbnego oycza Pawłowskiego naszedłszy, wprzód obżalowany pan Bazyli Pieślak nadzagiem w głowę uderzył y ranę niemiłosierdną zadał y okrwawił, od którego uderzenia, gdy na ziemię upadł, tamże leżącego niemiłosierdzie, a prawie tyrańsko, na zabita śmierć bili; nie do woli, y tenże pan Bazyli Pieślak, pastwiąc się nad leżącym w. oycem Pawłowskim, krew z rany onego ssal y za nieżywego na ziemi porzuciwszy z odpowiedzialnością, jeśli by od tego boiu żyć miał, za drugim razem naszedłszy na celę, albo też do cerkwi idącego przeiawszy, na śmierć zabić miał, odszedł; iakoż w niedziel kilka po tym boiu, przyszedłszy do zdrowia, tenże żałujący imię xiaźdz Pawłowski do cerkwi poszedł, tedy ciż obżalowani panowie Pieślakowie, z mieszkania swego do żałującego w. oycza Pawłowskiego, z pistoletów przez okno zmierzyswszy, strzelać chciały, ale insi ichmościowie xieża zakonnicy, na ten czas będące, od tey impetyciey obżalowanych panów Pieślaków prosto hamowali. Y gdy już za takowemi częstokrotnemi wiolencyami y boiami pomienione ichmci xieża zakon-

nicy zakonu Bazylego świętego, nie mogąc daley wycierpieć, żałującemu iasniewielmożnemu imci xiedzu metropolicie, lubo w odległych kraiach zostającemu, o takowych niezbożnych y nieprzystoynnych, Panu Bogu y ludziom obrzydłych postępkach onych, oznaymili; tedy żałujący imię xiaźdz metropolita, gdy pastersko onych listami swemi upominał y kommissarzów do Borun zesławszy, starał się do upamiętania przywieść, obżalowany pan Jan Pieślak, nie tylko upomnienia imci xiedza metropolity nie przyjął y życia swego nie poprawił, ale na większy concept tegoż imci xiedza metropolity, kommissarzów ichmę konfuzyą nakarmiwszy, listy upominalne publice w rynku palić kazał. A potym dowiedziawszy się, iż iegomość xiaźdz metropolita do Wilna przyjechał y do Borun iechać miał; tedy cokolwiek w gotowey summie na cerkiew nadanych pieniędzy sporządzono, tudzież, zabrawszy obligi na różne summy, różnym osobom z skarbu Najsświętszey Panny pożyczone, iako też sprawy wieczyste, fundusze gruntów y ograniczenie dwóch włok, od iasniewielmożney imci Nayburskiey, cerkwi Boruńskiej nadanych, także fundusz, żałującym oycem Bazylianom na Boruny służący, same oryginały z sobą wzięwszy, to wszystko do folwarku swego Kozakowszczyzny, nie daleko Borun będącego, ciż panowie Pieślacy wyprowadzili, nawet tę xieęgę zeszłego imci xiedza Pieślaka, dyaryusz początków cudów Najswiętszey Panny Boruńskiej y approbacyą onych, przez imci xiedza metropolitę, tudzież świadectw różnych kapłanów, panów, senatorów y innych w tey xiedze napisanych ludzi, aby pamiątkę Najswiętszey Panny wygładzić mogli, niesłusznym sposobem uwieźli. A gdy sam imię xiaźdz metropolita, przybywszy do Borun dnia czternastego Marca, roku terazniejszego tysiąc

siedmisetnego, o postępach obżalowanych panów Pieślaków u okolicy tameczney y u mieszczan Boruńskich, inquisicią czynił, tedy różni ludzie y mieszczanie tego miasta różnie, a niewypowiedziane panów Pieślaków występki, a niektórzy co mogli widzieć, wiele czego z cerkwi wzięto, donieśli y opowiedzili, skargi wielkie, boie, krzywdy y ucimienienia przelożyli swoje. Do tego, mieszczanin Boruński, na imie Jan Dowgiał, świadczył, iż zaraz po śmierci imci oycy Pieślaka, na zaiutrz, obżalowany pan Jan Pieślak, worek duży zamszowy z portugałami, dukatami czerwonymi złotymi y krzyżykiem diamentowym, od iasnie wielmożney ieymci pani Naruszewiczowny, podkanclerzanki w. x. Lit. Pacowey, starościny Żmuydzkiej, na obraz Najswiętszey Panny danym, który iako powiadaia, dwadzieścia pięć tysięcy złotych polskich szacowany; także z drugim krzyżykiem mnieyszym dyamentowym, do schowania dał temuż Dowgiale, a potym, w czwierć roku do siebie znowu odebrał. Ten że obżalowany pan Jan Pieślak, kleynotów sztuk dwie, od iasnie wielmożney ieymci pani Katerzyny Sapieżanki, wojewodzianki Wileńskiej, Branickiey, stolnikowey koronney, dwanaście tysięcy złotych szacowanych wziął, y ieymci pani Bychowskiej na wesele siostry imci, to iest, ieymci paniey Domiceli Niemierzanki, chorążanki Derbskiej, z obrazem najswiętszey Panny, przez tegoż obżalowanego pana Pieślaka pożyczonych, co mnieysze na obraz powracał, a sztuczki dyamentowey, w którey było dyamentów trzydzieście dziewięć, trząsawka dyamentowa, w niey było sporych dyamentów dziesięć, osobliwie teyże imci pożyczonych, pierścienia dyamentowego, w którym było dyamentów siedm, manelę złotą, łańcużek złoty grochowy, perel uryiańskich, iak grochowe ziarno sznurów pięć, do tych czas nie oddał. Znowu u iasnie wielmożnego iego-

mości pana Kazimierza Władysława Sapiehi, wojewody Trockiego, do lampy od imci danej, zł. dwieście pięćdziesiąt na loy danych, u siebie zatrzymał, i loiu nigdy do lampy nie dawał. Imć pan Krzysztof Sulistrowski dał sahaydak staroświecki na kielich i patynę, na którym sahaydaku było srebra sztuk sto i pięć, ten sahaydak z cerkwi wzięwszy, tenże obżalowany p. Jan Pieślak rząd sobie kazał zrobić. Lichtarze cynowe z cerkwi pozabierawszy, z nich sobie na stołową potrzebę, talerze porobił i one do folwarku swego Kozakowszczyzny, przy wyiachaniu z Borun, wywiozł. Tenże obżalowany p. Jan Pieślak, wina kupiwszy kuf dwie, w roku tysiąc sześćset dziewięćdziesiątym, za sto talerów bitych, za cerkiewne pieniądze, zbieraiąc do siebie swoich krewnych i różney kondycyi ludzi, z niemi to wino wypił, a tylko w powszechny dzień na iedną mszę wina dawał i co dzień po iedney mszy odprawować kazał. Gdzie ichmć oycowie Bazyliane, widząc iawną uymę chwały Boskiey u różnych dobrodzieiów wina upraszaiąc, należyte nabożeństwo odprawowali; ciż obżalowani panowie Pieślakowie, nie hamuiąc się w swym nieprzykładnym i złym pożyciu, gdy w cerkwi nabożeństwo odprawowało się, nie poiednokrotnie kotły do siebie z cerkwi przywieść, muzyce i spiewakom przyiść kazawszy, z tymiż osobami i z panem Zienkiem, konsyliarzem swoim, dobrej myśli zażywali, a często bywało, że w cerkwi dla odebrania muzyki i spiewaków, tylko sami ichmć xięża Bazyliani mszy święte bez muzyki odprawować musieli y nie mało przeszkody w nabożeństwie cierpieli. Szkod mnieyszych, potocznych, tak zaraz po śmierci nieboszczykowskiej, bez zakrystyiana, iako i zakrystyianstwa w. oycy Szostaka, na mszy święte i na murowanie cerkwi, co różni ichmość

dobrodzieiowie dawali, bez wiadomości zakrystyjańskiej, ani w rejestr wpisując do siebie zabierali, o czym żalujący wyraźnie, iak wiele szkody to miejsce poniosło, wiedzieć nie mogą. Na ostatek nie kontentując się, tym wszystkim, ciż obżalowani panowie Pieślakowie, zapomniawszy wcale boiaźni Bożej i prawa pospolitego, popelniając iawne zbytki i swawoleństwa, iuż podczas bytności żalującego imci xiędza metropolity w Borunach, ze dnia piętnastego na dzień szesnasty miesiąca Marca, roku terazniejszego tysiąc siedmsetnego, w same pierwospy, zebrawszy niemalą gromadę ludzi, a eicho podiechawszy, tam że w miasteczku Borunach, świreń niedaleko od cerkwi będący odbili i żelaza na cerkiew nagotowanego, sztab dwieście trzydzieście gwałtownie zabrali. Tudzież do piwnicy murowanej klasztorney w nocy wdarszy się i zamek skręciwszy, słoniny, mięsa, syrów, masła, krup, soli i różnego prówiantu, z żelazem kładąc plusminus na złotych dwa tysiące raptownym sposobem wzięli i do tego folwarku Kozakowszczyzny zaprowadzili i cale cerkiew i klasztor spustoszyli, że ichmość oycowie Bazyliiani sustentować się czym zgoła nie mają. W czym wszystkim, iako się wyżej pomieniło, tak w zabranych gotowych pieniądzech z iałmużn świętych, cerkwi nadanych, iako też w rosproszonych skarbach Najswiętszey Pannie ofiarowanych, co tylko mogą wiedzieć, żalujące oycowie Bazyliianie Boruńscy i w czym są dobrze informowani, namniej ponosiło miejsce Boruńskie szkody na siedm dziesiąt tysięcy złot. polskich. A gdy żalujący, iaśniewielmożny imć xiądz metropolita do obżalowanego pana Jana Pieślaka posyłał, pytaiąc się, za co by miał żelazo i inne legumina zabierać i czemu niechce ze wszystkich przychodów i roschodów liquidować się, tedy miasto iustyfikacy i restitucyi tak

wielkich szkod, na zdrowie imci xiędza metropolity i wszystkich zakonników, przy teyże cerkwi mieszkających, a miasteczka Borun spaleniem ognia, odpowiedź i pochwałkę uczynili. I gdy podług urzędu swiego ten że iegomość xiądz metropolita pozwem swym przed sąd swój metropolitański pomienionego pana Jana Pieślaka i innych o wszystkie wyszmianowane pretensye przypozwał, aby się o takie szkody sprawiły; tedy obżalowany nie tylko się do prawa nie stanowią, wydatków i żadnych rejestrów nie pokazał, kleynotów zabranych cerkwi nie przywrócił, i szkod nie nagrodził, ale i owszem pogardzając pasterskim, podług kanonów oyców świętych, synodalnym prawem i należytą w takich cyrkumstancjach duchowną iurydykcyą, kryiomo y bez wiadomości protestującego iegomości z Borun wyiechał; którego iako prawu nieposłusznego i iurydykcey pasterskiej nie chcącego podlegać, za takie iawne szkody i wszeteczeństwo, iako uporczywą owcę z pomocnikami onego, dekretem swoim wyklął, od cerkwi Bożej i od społeczności chrześcijańskiej oddalił i wyłączył. Którą condemnatę y excomunikę, chcąc żalujący imć xiądz metropolita i ichmość oycowie Bazyliianie, w należytych sądzie do exzekucyei przywiesić, iako też pomieniony fundusz i testament nieboszczyka, iegomości oycy Pieślaka prawnie utwierdzić i aprobować, a punkta w nich szkodzące, w chwale Boskiej meliorować i kolacyą niesłuszną pana Jana Pieślaka anihilować, a zatym wszystkich mianowanych szkod cudownemu obrazowi Najswiętszey Panny poczynionych, na osobach i dobrach ich rekwirować, i o wszystkie excessa popelnione, pen prawnych na obżalowanych dochodzić, na ten czas zachowawszy wolną każdego czasu melioracyą tego processu, dał do xiąg grodu Wileńskiego zapisać.

1702 г.

Изъ книги Виленскаго градскаго суда № 4730, за 1716 г., л. 238.

**77. Фондушевая записъ на четыре уволоки земли Купятицкому монастырю отъ
Пинскаго земскаго судьи Казимира Войны.**

Пинскій земскій судья Казиміръ Война на-
стоящимъ листомъ подтверждаетъ фондущъ Ку-
пятицкому монастырю, завѣщанный его бабкой

и другими родственниками, въ количествѣ 6-ти
уволокъ земли въ родовомъ имѣніи Войновъ—Ку-
пятичахъ.

Roku tysiąc siedmset szesnastego, mie-
siąca Aprila dwudziestego dnia.

Na urządzie iego królewskiej mości grodz-
kim Wileńskim, przede mną Michałem
Raphałem Szumskim—podstolim y podwo-
iewodzim Wileńskim, stanawszy personali-
ter imię pan Bazyli Tomkiewicz, przyaciół
użyty od w Bogu wielbnego oycy Barłama
Michniewicza—starszego Wileńskiego przy
cerkwi świętego Ducha w Wilnie rezydu-
jącego, tę kopią ekstraktu funduszu służą-
cego monasterowi Kupiatyckiemu, od wiel-
możnego imci pana Kazimierza Gabryela
Woyny — sędziego ziemskiego Pińskiego,
temu monasterowi danego y w ziemstwie
Pińskim przyznanego, na rzecz w niey niżej
wyrażoną, ad acta podał, która de verbo
ad verbum tak się w sobie ma: Na rokach
sądowych ziemskich, o trzech królach rzym-
skim święcie przypadłych y w Pińsku sądo-
wnie odprawowanych, przed nami Heroni-
mem Godebskim—chorążym powiatu Piń-
skiego, na miejsce wielmożnego imci pana
Kazimierza Gabryela Woyny — sędziego
ziemskiego Pińskiego zasadzonym, Step-
hanem Stanisławem Chrzanowskim—podsęd-

kiem a Samuelem Michałem Orda—pisa-
rzem, urzędnikami sądowemi ziemskimi
powiatu Pińskiego, stanawszy oczewisto
wielmożny imię pan Kazimierz Gabryel
Woyna—sędzia ziemski powiatu Pińskiego,
list zapis swój fundacyi na rzecz w nim
wyrażoną, monasterowi Kupiatyckiemu dany
y służący, zeznał, prosząc, aby do xiąg
ziemskich Pińskich był przyjęty y wpisany.
Który my urząd, oglądawszy y czytanego
wysłuchawszy, do xiąg kazaliśmy upisać, y
upisuiąc słowo do słowa, tak się w sobie
ma:

Ja Kazimierz Gabryel Woyna—sędzia
ziemski powiatu Pińskiego, iawno czynię
y zeznawam tym moim listem dobrowol-
nym, ad perpetuam rei memoriam uczynio-
nym, aprobacynym funduszu zapisem, iż
co do cerqui y manasteru Kupiatyckiego
religiey Greckiey zakonu świętego Bazylego
wielkiego, władzy duchowieństwa Wileń-
skiego, przy cerkwi świętego Ducha zostaią-
cego, przez zeszyłych świętey pamięci anteces-
sorów moich, w maiętności ab antiquo domu
naszego Woynińskiego, wieczystey dziedzicz-
ney, Kupiatyczne nazwaney, w powiecie Piń-

skim leżącey, na dwóch włokach fundowanego, zeszy w Bogu świętey pamięci iasniowiemożny imię pan Bazyli Je. Opeć—kasztelan Nowogrodzki, tak ex zelo pietatis suae, iako też dosyć czyniąc woli iasniowiemożney ieymci pani Apoloniey Wołowiczowny, Sokolowey Woyniney—kasztelanowey Brzeskiej, rodzicielki swey, a babki moiey, w roku tysiąc sześćset trzydziestym piątym miesiąca Januarii trzynastego dnia, dla pomnożenia chwały Bożey y dla lepszey sufficientiey zakonników, przy tey cerkwi maiestat Boski błagających, do teyże fundacyey Woynińskiej tych że dóbr Woynińskich, ieszcze włok cztery, to iest: w teyże wsi Kupiatyczach włok dwie osiadłych, a włok dwie gruntu pasznego za rzeką Jasioldą, we wsi y przy wsi Wólce leżące, ze wszytkimi pożytkami, szerokościami y przyległościami, iako w tymże zapisie fundacyinym doskonale iest wyrażono, pomienionemu monasterowi Kupiatyckiemu wiecznemi czasy przydał, zapisał y incorporował, y ten zapis fundacyiny na te wszytkie sześć włok wyżej wyrażone, w tym że roku tysiąc sześćset trzydziestym piątym, miesiąca Januarii siedmnastego dnia, przed sądem ziemskim Pińskim przyznał y urzędownie przez ienerała Andrzeja Suporowskiego in realem possessionem monasterowi Kupiatyckiemu podał y postąpił. Do którey takowey intencyi pobożney antecessorów moich y do pomienionego funduszu uczynionego y ia, sędzia ziemski Piński, we wszytkim stosując się, chcąc mereri gratiam divinam et salutem animae volens exorare, aby maiestat Boski przez zakonników, w tym monastyrze Kupiatyckim przy cerkwi ofiarowania Najswiętszey Panny Maryi zostających, ustawicznie blagany był, wyżej mianowany fundusz sukcesorów moich, na ten monaster Kupiatycki uczyniony,

we wszelkich punktach, clausulach y paragrafach wiecznemi czasy ratyfikuję, approbuję y konfirmuję; kolatorstwo iednak tego monastera, podług wyrażonego punktu w funduszu antecessorów moich, mnie same-mu y sukcesoróm moim zachowuję, obligując ieno w tym imci oycu ihumena Kupiatyckiego, teraznieyszego y po nim następujących ihumenów, także oyców zakonników tegoż klasztoru teraznieyszych a po nich następujących, aby służbę Bożą w każdym tygodniu wiecznemi czasy, teraz za szczęśliwym sukcesorów życia moim, a po długim życiu moim, za duszę moją odprawowali, w czym sumieniem oyców zakonników, w tym monasterze zostających, teraznieyszych y po nich następujących, obowiązuję. Który ten mój list dobrowolny, wieczysty, approbacyiny, fundacyey zapis nieporuszony był wiecznemi czasy, podpisem ręki mey, przy pieczęci roboruiąc, ichmość panów przyaciół moich, ustnie y oczewiście o podpis rąk za pieczętarzów uprosiwszy, w Bogu wielebnemu imci oycu Morhanowi Holowkowiczowi, ihumenowi Kupiatyckiemu, daię. Pisan w monasterze Kupiatyckim, roku Pańskiego tysiąc siedmsetnego wtórego, miesiąca Junii dwudziestego trzeciego dnia. U tego listu fundacyinego zapisu, przy pieczęciach, podpisy rąk tymi słowy: Kazimierz Woyna—sędzia ziemski powiatu Pińskiego; ustnie proszony pieczętarz do tego zapisu od imci pana sędziego ziemskiego Pińskiego, Stephan Stanisław Chrzanowski—podsędek powiatu Pińskiego; ustnie proszony pieczętarz do tego zapisu Samuel Michał Orda—pisarz ziemski powiatu Pińskiego; ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od imię pana Woyny, sędziego ziemskiego powiatu Pińskiego do tego zapisu—Jakób Stanisław Kasper—miecznik Wileński. Który to list dobrowolny zapis, za ustnym y oczewistym

zeznaniem przez osobę imci pana sędziego, do xiąg ziemskich powiatu Pińskiego jest upisany. Którego kopia ekstraktu przyznanego funduszowego zapisu, za podaniem

oney do akt, przez osobę zwyż wyrażoną, jest do xiąg grodzkich Wileńskich przyięta y wpisana.

1711

г.

Изъ книги № 4723, за 1711 г. л. 234.

78. Жалоба Вилењскихъ Свято-Троицкихъ базилианъ на Полоцкаго городского писаря Корсака по поводу его наѣздовъ на ихъ имѣніе Залѣсье въ Полоцкомъ воеводствѣ.

Вилењскіе базилиане жалуются на Полоцкаго городского писаря по поводу разныхъ насилій, совершенныхъ имъ въ монастырскихъ имѣніяхъ, а именно: въ 1710 году, сдѣлавшись комиссаромъ для собиранія провіанта для русскихъ войскъ, онъ наславъ ихъ на имѣніе Залѣсье, которое и понесло отъ нихъ большія потери; въ томъ же году онъ ограбилъ монастырскаго посланца съ 16-ю

злотной податью; въ томъ же году разогналъ ярмарку въ монастырскомъ имѣніи Залѣсьи, причемъ были избиты многіе невинные люди; наконецъ, совершенно разорилъ имѣніе Залѣсье, съ одной стороны пожаромъ въ собственномъ имѣніи, а съ другой, боязнью монаховъ—назначать въ это имѣніе лѣсничихъ и управителей.

W wielkiej a nieznosney krzywdzie y y szkodzie y oppressyi swey solenną wnosili manifestacyą y protestatją w Bogu przewielebny imć xiądz Bazyli Procewicz, prokonsultor zakonu świętego Bazylego wielkiego, starszy klasztoru Wileńskiego, y wszyscy ichmości xieża Bazylianie tegoż klasztoru Wileńskiego Sanctissimae Trinitatis, na imci pana Stefana Michała Udzielskiego Korsaka, pisarza grodzkiego wojewodztwa Połockiego, o to: iż obżałowany imć, nie niedbając na srogość prawa pospolitego, konstytucye seymowe et novellam legem cōequationis iurium, będąc z żałuiącemi w bliskim sąsiedztwie od majątności Zalesia, w wojewod-

stwie Połockim leżacey, różnemi laty, miesiący y dni, różne szkody, krzywdy, naiazdy y exactie tak w puszczy, sianożęciach y gruntach samym żałuiącym y poddanym imci czynił y czynić nie przestaje, iako to y w roku przeszłym tysiąc siedmset dziesiątym, będąc od wojewodztwa Połockiego obranym kommissarzem do podatków y prowiantów Moskiewskich, już po wydanych y po wypłaconych przez żałuiących protestantów wszystkiego prowiantu, usławszy sobie nieiakowąs pretensyą do urzędnika żałuiących, w Zalesiu będącego, na majątność y dwór żałuiących, nazwany Zalesie, w wojewodztwie Połockim leżący, nasławszy Moskalów, funditus zra-

bować kazał. A potym w tym roku tysiąc siedmsetnym dziesiątym, miesiąca Oktobra dziesiątego dnia, gdy żalujące delatores posyłali z listem do poborcy województwa Połockiego, to jest, imci pana Józefa Korsaka Udzielskiego, łowczego Połockiego, do miasteczka Ushaczy, tempore pestis tam zasiadającego y podatek szesnastozłotowy wybierającego; tedy obżalowany imć, przeiawszy tego posłańca na dobrowolney drodze, tyrańsko a niemilosierpie kłiem zbił y ten list do siebie odebrał, (przez co żalujące nie małą szkodę ponieśli w exekucy od żołnierzów), a tego posłańca za nieżywego na drodze porzucił. Y tym się jeszcze nie kontentując, obżalowany imć w roku tymże tysiąc siedmsetnym dziesiątym, miesiąca Oktobra dwunastego dnia, gdy przy cerkwi Zaleskiej żalujący imć w dzień świętey protekcyi Panny Przenajświętszey, iako dawny zwyczaj niesie, odprawował się kiemasz, obżalowany imć, iako blizki sąsiad w swojej impressyi nie ustając, kazał chłopom swoim Udzielskim nie niewinnych poddanych żalujących ichmciów, w dzień iarmarkowy pod surową winą, bić, zabijać, na własnym gruncie żalujących, y gdyby z przestrogi drugich sąsiedzkich chłopów z tego iarmarku nie pouchodzili, pewnieby na tym miejscu wszystkich pozabiano. Jakoż iednego boiarzyna Zaleskiego, na imie Zulka, dogoniwszy tyrańsko a niemilosierpie zbili, y gdyby nie odratowali drudzy ludzie, pewnieby na tym miejscu pokonali. Gdzie obżalowany imć nie dosyć y na tym mając, a w swej zawziętości nie ustawiając, różnych miesięcy y dni ustawicznie nasyłając na puszcę żalujących Zaleską, drzewa różne na opał, luczynę y inne potrzeby swoje y poddanych swych kazał violenti modo ze pnia spuszczać y do majątności swej Udziela, w tymże województwie Połockim leżacej, prowadzić,

leśniczych teyże puszczy pilnujących bić, zabijać, czyniąc taką odpowiedź y pochwałkę: nietylko chłopów zabijacie, albo urzędników, ale choćby y zakonnik iaki był y onemu nie folguycie. Gdy żalujący słysząc taką odpowiedź o niebezpieczeństwie zdrowia tak poddanych, urzędnika, y siebie samych, daley leśniczych nie posyłali, tedy obżalowany imć zasadziwszy się na swojej impressyey y zawziętości, nietylko co różnemi czasy na różne swoje potrzeby spuszczał y wozil do majątności swojej drzewo, ale gdy Pan Bóg nawiedził dwor imci Udzielski ogniem w roku terazniejszym tysiąc siedmsetnym iedynastym, tedy na wystawienie dworu nasławszy mocno gwałtownym sposobem więcej sto podwod na pomienioną puszcę żalujących drzewo do barci y budynków iedne kazał spuszczać y do swojej majątności Udziela prowadzić y expulsą z drzewa uczynił żalującym, i tak w spustoszeniu puszczy na trzy tysiące czterysta y kilkadziesiąt złotych polskich szkody uczynił, iako czasu prawa dowiedziono będzie. Na ostatek y tym jeszcze nie kontentując się, a usilując żalujących nie tylko na fortunie y zdrowiu zgubić, gdy żalujące w roku terazniejszym tysiąc siedmsetnym iedynastym, miesiąca Marca piętnastego dnia, posyłali do Ushaczy na seymik dla prezentowania różnych kwitów tak moskiewskich, iako y polskich według uniwersału na seymik wydanego zawiadowcę swego tey że majątności Zalesia, na imie pana Jana Samułę, szlachcica rodowitego, przeiawszy na dobrowolney drodze tyrańsko niemilosierpie zbił y zkałeczył, y gdyby drudzy ichmość panowie Korsacy nie odratowali, pewnie by na tym miejscu o śmierć był by przyprowadził, (iako relacya generalska szerzey y dostateczniey w sobie wyraża); a na samych żalujących ichmość srogą odpo-

wieść y pochwałkę uczynił y czynić nie przestaie. Maiąc tedy żalujące protestanci wielką krzywdę, szkodę y ruinę nieznosną, tak w puszczy, sianożęciach, y nie będąc securi tak zdrowia swego, iako y reszty niedorównowaney fortuny, a chcąc o to wszystko prawem czynić, securitatem zdrowie y fortuny obwarować, szkod, krzywd, wiołentiy, naiazdów, extorsiy y exactiy, boiów, gwałtów niepoiednokrotnych, tak podda-

nych, iako y urzędnika szlacheica rodowitego, odpowiedzi y pochwałki, kosztów, nakładów, poen, win y utrat prawnych na obżalowanym imci dochodzić y requirować, dali tę swą solenną manifestatią, za nieprzyjęciem u grodu Połockiego, do xiąg grodu Wileńskiego z wolną oney melioratią zapisać. Co iest zapisano. (*Слѣдуетъ посвидѣтельствовање вознаго такогo же содержания*),

1711 г.

Изъ книги № 4723, за 1711 г., л. 393.

79. Жалоба Борунскихъ базилянъ на Песляка по поводу неисполненія имъ своихъ обязательствъ относительно имѣнія Козаковщины.

Борунскіе базиліане жалуются на Василя Песляка и его братьевъ по слѣдующему поводу: во время болѣзни Песлякъ жилъ на хлѣбахъ у базилянъ и получилъ еще отъ нихъ 260 злотыхъ подъ залогъ своего фольварка Козаковщины съ

условіемъ устроиться со своими братьями, чтобы безпрепятственно ввести базилянъ во владѣніе онымъ; но потомъ помянутый Песлякъ совершенно отказался отъ своихъ обязательствъ.

Protestował się przewielebny w Bogu imię xiądz Jan Oleszewski, zakonnik świętego Bazylego wielkiego, consultor starszy Boruński, tak swoim, iako y wszystkich wieliebnych ichmość oyców Bazyliańów Boruńskich imieniem, na imci pana Bazylego Pieślaka y imci pana Jakuba Pieślaka brata rodzzonego imci, w spółney radzie y namowie z sobą będących, o to: iż co żalujące, nie deneguiąc prawu swemu y zaczętemu od niemałego czasu tak w grodzie Oszmiańskim, iako y w trybunale procederowi praw-

nemu z ichmościami o różne swoje praetensiae, za usilną requisitią obżalowanego imci pana Bazylego Pieślaka chcąc się zgodzić po przyjacielsku w nabyciu folwarku od ichmć, nazwanego Koziakowszczyzna, w powiecie Oszmiańskim leżącego, tym sposobem: in quantum by obżalowani podług dekretu oczewistego prawo wieczyste, na osoby swoje służące, żalującym ichmość pokazać mogli, tę życzliwość swoją y commiseratią imci panu Bazylemu Pieślakowi wyświadczyli, że gdy w powietrzu obłożnie

leżąc nie miał się zgoda czym ratować, tedy nie tylko obżalowanemu chleba w klasztorze nie żalowali, ale y na dalsze zapomożenie onego, żeby się mógł ztąd odziać y nędzę swoją poratować, złotych dwieście sześćdziesiąt obżalowanemu pożyczili; a obżalowany tę summę pożyczoną zastawnym prawem na folwark Koziakowszczyznę w roku tysiąc siedmset iedynastym, miesiąca Februarii 10 dnia wnioşszy y intromissyey w ten że folwark y na wszystkie onego przynależności dopuściwszy, opisał się osobliwym zapisem swoim pod paenami y zaręką w nim wyrażoną, iak insze prawo zastawne do tego zapisu na ten że folwark żalującym dać, tak y rodzonego swego imci pana Jakuba Pieślaka mógł postanowić, abyśmy się o ten folwark zgodnie y onego nabyć mogli. A że podania takiego prawa y assekuratiey y po dopuszczoney w folwark Koziakow-

szczyzny intromissyey obżalowany imć pan Bazyli Pieślak, ani prawa inszego zastawnego na Koziakowszczyznę dać, ani rodzonego swego do pomiarkowania się stawić niechciał; tedy aby to żalującym nic nie denegowało y do executii prawney dekretom zaszłym na Koziakowszczyźnie y dalszemu procederowi prawnemu nie należało, chcąc tedy żalujące z obżalowanym o niedotrzymanie swey assekuratiey y niedanie inszego prawa na Koziakowszczyznę przez się czynić, paen, zarąk założonych y szkod poniesionych na obżalowanych osobach dochodzić, y do dalszey executiey decreta swoje przywodzić, na ten czas dali tę protestatią z zachowaniem wolney melioratiey, za nie przyięciem u grodu Oszmiańskiego, do xiąg grodu Wileńskiego zapisać. Co iest zapisano.

1711 г.

Изъ книги № 4723, за 1711 г., л. 394.

80. Жалоба Виленскихъ Свято-Троицкихъ базилианъ на Оршанскаго чашника и ротмистра Кореневского по поводу многолѣтнихъ наѣздовъ на монастырскія имѣнія, лежавшія въ разныхъ воеводствахъ.

Виленскіе Свято-Троицкіе базилиане жалуются на ротмистра Кореневского по поводу нижеслѣдующихъ его беззаконій:

1) въ 1708 году онъ учинилъ наѣздъ на монастырское имѣніе Бѣлчаны въ Минскомъ воеводствѣ, взялъ въ плѣнъ мельника, увезъ въ свое имѣніе Ушаны, гдѣ подвергъ его пыткамъ и истязаніямъ, отчего онъ и умеръ;

2) въ 1709 году подданные Кореневского пограбили въ монастырскомъ имѣніи проѣзжихъ купцовъ съ товарами и ввели въ большія хлопоты крестьянъ монастырскихъ;

3) въ 1711 году управляющій Кореневского подговорилъ своихъ крестьянъ увести ночью 3-хъ лошадей у союзниковъ русскихъ, квартировавшихъ въ монастырскомъ имѣніи, за что подвергъ большой отвѣтственности и убыткамъ отда прокуратора и монастырь;

4) въ этомъ же году, воспользовавшись замѣшательствомъ отъ прохода русскаго войска, помянутый Кореневскій напалъ на прокуратора въ имѣніи Крушинѣ и отнялъ у него разные документы на право владѣнія монастырскими имѣніями и провозносилъ угрозы на жизнь прокуратора.

W wielkiej a nieznosney krzywdzie swej solenną zanosili manifestacją y protestowali się w Bogu przewielebny imć xiądz Bazyli Procewicz, proconsultor zakonu ś. Bazylego wielkiego, starszy klasztoru Wileńskiego, y wszyscy ichmci xieża Bazyliańskie tegosz klasztoru Wileńskiego sanctissimae Trinitatis, na imci pana Władysława Korzeniewskiego, cześnika y rotmistrza powiatu Orszańskiego, o to y w takowy sposób: iż co obżałowany imć, mając w sąsiedztwie z żałującymi majątność swoją, nazwaną Uszę, w wojewodztwie Mińskim leżącą, różnemi czasy, różnych miesięcy y dni, różne szkody, krzywdy, niaizdy, violentiae y exactie, sam przez się y przez poddanych swoich, żałującym czynił y czynić nie przestaje. Jako to w roku przeszłym 1708, niaichawszy gwałtownym y

nieprzyjacielskim sposobem, z niemalą gromadą ludzi y czeladzi, boiarami y poddanymi Uszańskimi, z różnym orężem, do boiu należącym, to iest, ze strzelbą ognistą, szablami, bardyszami y oszczepami, kłami y cepami, także y ze psami, na majątność żałujących, nazwaną Bieliczany, w tym że wojewodztwie Mińskim leżącą, y poddanego żałujących ichmci wieczystego, na imię Mikitę młynarza, ze wsi Bieliczan violenti modo wzięwszy, do majątność swojej, nazwaney Uszy, zaprowadził y tam u siebie niewinnie, niemiłosierdnie w swoim prywatnym więzieniu okowawszy, przez kilkanaście niedziel trzymał y męczył, od którego takowego, a niemiłosierdnego więzienia wyszpomieniony poddany żałujących śmiercią z tego świata zszedł, iako protestatia y relatia generalska o to uczyniona

in se sonat. A nie dosyć na tym mając, także w roku przeszłym 1709, gdy niektórzy ichmć pp. obywatele w. x. Lit., mające swoje majątności y dobra w wojewodztwie Wileńskim, Mścisławskim y powiecie Orszańskim, contrahentią handlową z kupcami królewskimi wodą posyłali towary swoje pieńkowe, furami do Niemna, na przystań Stolpecką, a dla zaszłej rewolucyey drogą nie mogąc do należytego portu doprowadzić lokowali w wiosce żałuiących, nazwaney Moszczenica, należącey do majątności Bielichan; tedy poddani obżałowanego imci z pomienioney majątności Uszy, tylko przez rzekę Uszę, w bliskim sąsiedztwie będącey, czyniąc iawny podstęp pod żałuiącemi y poddanymi ichmci, tę pieńkę swawolnie porabowali, pobrali y na swój pożytek obracali, za którą pieńkę poddani żałuiących protestantów, wielką turbatią y niemłą szkodę od pomienionych ichmci ponieśli, z okazji poddanych obżałowanego imci. Nie kontentuiąc się y tym a do dalszey zguby y ruiny poddanych żałuiących przywodząc, w roku terazniejszym 1711, miesiąca Aprila wtórego dnia, nasławszy violenti modo poddanych swoich Uszańskich, obżałowany imć na wioskę Moszczenicką, siana stogów sześć zabrać kazał y do Borysowa zaprowadzić y chłopów wiecznie wiosennych (sic) czas w karmie dla bydła y koni zgubił. Gdzie obżałowany imć jeszcze y tym nie kontentuiąc się, a w swej zawziętości nie ustając, już niemal do ostatney y wieczney ruiny y zguby samych żałuiących y poddanych ichmć przywodząc, w tym że roku 1711, miesiąca Aprila siódmego dnia, gdy szli wozy z różnemi prowiantami y municyami auxiliarnemi pułku dragónskiego y woysko przy nich y gdy dla zaszłej drogi nie mogąc tych wozów saniami prowadzić daley, rozłożyli się y stanęli obozem tak w dobrach

żałuiących ichmć, nazwanych Bielichany, y w dobrach w Bogu przewielebnych ichmć panien benedyktynek klasztoru Mińskiego, nazwanych Rewanicze, w wojewodztwie Mińskim leżących, y pod ten prowiant y municye kolasy sporządzali; tedy zawiadowca obżałowanego imci tej wyszpomienioney majątności Uszy, pan Rutkowski, wespół z wóytem, snadź z rozkazania y woli obżałowanego imci, czyniąc straszny podstęp, y niewypowiedzianą zgubę samym żałuiącym y poddanym ichmciów, pod bytność na ten czas w Bielichanach zesłanego z klasztoru dla wybrania czynszów, y odszukania spraw imci xiędza Seweriana Klepackiego, prokuratora tegoż klasztoru Wileńskiego, kazał koni troje w wiosce żałuiących, nazwaney Doboruczu, nocnym sposobem Moskałom zabrać, y do majątności Uszy zaprowadzić; za który takowy exces y swawolę, przez urzędnika y wóytę obżałowanego imci stałą w wiosce żałuiących, ludzie auxiliarni żałuiącemu wyszpomienionemu x. prokuratorowi klasztornych koni pięciore z kulbami, wołokami y platem napadszy zabrali, y nie mało rzeczy porabowali, samego żałuiącego, gdy by nie uszedł do puszczy, pewnie by wzięli y do obozu genaralnego zaprowadzili, iako czyhali y szukali, szkody wyszpomienionemu x. prokuratorowi prócz zabranych koni w rabowaniu na złotych sto y więcey uczynili, iako czasu prawa dowiedziono będzie. Gdzie pomieniony x. prokurator, iako ni w czym niewinny, tylko szczegulnie z okazji y winy urzędnika y poddanych obżałowanego imci, nie będąc pewnym zdrowia y życia swego y szkodę niewinno ponosząc przez różne ludzie y różne instancye, iako imci pana Dowoynę, stolnika Trockiego, y drugich ichmciów musiał z swej niewinności y poddanych swych przed ludźmi auxiliarnemi wywod-

zić się, y wiodszy się z trudnością y nie małym kosztem troje podiezdaków zliberował y okupował, a koni dwoie, kosztujących złotych sto pięćdziesiąt, za winę y straszny exces zawiadowcy y chłopów obżalowanego imci ciż auxiliarni ludzie przy sobie zatrzymali y nie wrócili, iako karta od tych że Moskalów dana wyszpomienionemu x. prokuratorowi in se sonat. A na ostatek ten że zawiadowca pomieniony pan Rutkowski wespół z wóytem y drugimi chłopami cale osadziwszy się na resztę niedorabowanej fortuny y życie pomienionego x. prokuratora, gdy namieniony x. prokurator powróciwszy od Moskalów do wioski swej Kruszyny y w której z okazji obżalowanego imci rabowanie stało, y już nie przesuszyszając się daley, tak dla niebezpieczeństwa, iako y na blisko następujący trybunał, odebrawszy sprawy od wóyty, Bieleczanom y drugim majątnościom służące, które dla powietrza grassującego w Wilnie tu w Barciach lokowane były, wyjeżdżał do Wilna, iako prokurator spraw dla popierania onych na samym początku trybunału; tedy wysznarzczony z rozkazan narzeczonego obżalowanego imci, wzięwszy

wiadomość pewną o wyjeździe śpiesznym na trybunał, postponując prawo pospolite, constitucie seymowe, de securitate legum expressa opisane y trybunał następujący w Wilnie, nasławszy gwałtownie armata manu w roku tymże 1711, miesiąca Aprila 13 dnia na wyszpomienioną wioskę Kruszyne y czeladź żalującego, iako już przestraszoną od Moskwy porozpędzawszy, skrzynkę z sprawami, pieniędzmi y innemi rzeczami gwałtownie na drodze zabrał, excessy, violentią popełnił, a na samego wyszpomienionego x. prokuratora srogą odpowiedź y pochwałkę uczynił y czynić nie przestaie. Maiąc tedy żalujące ichmci wielką szkodę, krzywdę y nieznosną ruinę, a chcąc o to wszystko prawem czynić, wydania y stawienia wyszpomienionego obżalowanego zawiadowcę swego wespół przed sąd trybunałny, naiazdów y gwałtów, zabrania przez Moskalów koni y rzeczy według osobliwego rejestru, excessów, szkód, krzywd, paen, win y utrat prawnych na obżalowanym doysć y requirować, dali tę swą solenną manifestacyą, za nieprzyjęciem u grodu Mińskiego, do ksiąg grodu Wileńskiego zapisać. Co iest zapisano.

1711 г.

Изъ книги № 4723, за 1711 г., л. 591.

81. Жалоба Минскихъ базилианокъ на Завишей по поводу нарушенія ими закладнаго листа въ 1000 битыхъ талеровъ.

Минскія базилианки жалуются на Завишей, что они завяли у нихъ 1,000 битыхъ талеровъ подъ залогъ имѣнія своего Видошца, съ обязательствомъ уплатить эти деньги по истеченіи 3-хъ лѣтъ; въ случаѣ же неисполненія этого обстоя-

тельства Завиши должны были ввести базилианокъ во владѣніе имѣніемъ. Но Завиши не только не исполнили своихъ обязательствъ, но еще насильственнымъ образомъ наѣхали на имѣніе и лишили базилианокъ возможности и временно владѣть имъ.

Zalowali y solenniter protestowali w Bogu przewielebna ieymc panna Teressa Raczkiewiczówna, starsza, y wszyscy w Bogu wielobne ichmci panny zakonne zakonu świętego Bazylego wielkiego, przy cerkwi święto-Duskiej ostaiące konwentu Mińskiego, na wielmożnego imci pana Jerzego Zawiszę, chorążego woiewodztwa Mińskiego, y wielmożną ieymci panią Theodorę Wołowiczównę, obozniankę w. x. Lit., Zawiszyne, chorążynę woiewodztwa Mińskiego, małżonków, w spółney radzie y namowie z sobą będących, o to: iż wielmożny imc pan chorąży woiewodztwa Mińskiego w roku przeszłym tyśiąć siedmsetnym czwartym, miesiąca Aprila dwudziestego trzeciego dnia, wzięwszy y pożyczyszy u żalujących w Bogu wielobnych ichmość panien bazylianek konwentu Mińskiego konwentowey rękodayney summy pieniędzy tyśiąć talarów bitych, w tey summie majątność, nazwaną Widohoszcze, w woiewodztwie Mińskim leżącą, prawem zastawnym, od wyszpomienionego roku tyśiąć siedmsetnego czwartego, ode dnia świętego Jerzego wieszniego, święta rzymskie-

go, do roku tyśiąć siedmsetnego piątego, do takowegoż dnia y święta ś. Jerzego, na rok ieden, a za nieokupieniem na tym terminie od trzech do trzech lat, nierozdzielnie po sobie idących, zawiodł, zastawił w possessyę urzędownie podał y intromitował; naruszając zapis swóy dobrowolny zastawny w zaręki w nim wyrażone, popadając, oraz czyniąc na convulsią prawa pospolitego, constitucii seymowych coaequacyi iurium y ordinacyey trybunału w. x. Lit. ważności zapisów y expulsiach opisanych, w roku przeszłym tyśiąć siedmsetnym ósmym, miesiąca Maia dwunastego dnia, gwałtownie, violenter per potentiam suam idąc z sobą obżałowani ichmość incondicto, pomienioną majątność Widohoszcze zaiachali, poddanym posłuszeństwo wypowiedzieli, zawiadowcę tamecznego, od żalujących ustanowionego, pana Woyciecha Gabryelowicza ze dworu wypędzili, expulsią y violentią uczynili, prawo zastawne naruszyli, w zaręki ważności rzeczy y inne paeny popadli; zacym pomienionego prawa zastawnego z listem na przyznanie onego danego z intro-

missyia, possessyia y innemi do tey sprawy należącemi dokumentami, ze wszystką w nich inserowaną rzeczą do utwierdzenia majątności Widohoszcza, vigore tegoż prawa zastawnego, constytucyi seymowych y ordinacyi tryb. w. x. Lit., ante omnia do reindukowania y przysądzenia lub summy kapitalney z prowizją od niey, od uczynienia expulsyi przychodzącą, tudzież ze szkodami do zapłacenia, za naruszenie zapisu zastawnego, zaręć tysiąca talarów bitych, a za udziałaną expulsyą banicyi wieczney y innych

paen prawnych, do wskazania na obżałowanych ichmość, oraz o szkody y paeny prawne chcąc prawem czynić y paen prawnych requirować, zostawiwszy o dalsze praetensye dla zanesienia innych żalob, pozwów wyniesienia, do niniejszey łączenia, y tey żaloby do meliorowania salvum ius, teraz tylko o to wszystko, co się wyszpomienilo, dali tę swą protestatją z wolną oney meliorotją do xiąg grodzkich Wileńskich, za nieprzyjęciem u xiąg grodzkich Mińskich, zapisać. Co iest zapisano.

1711 г.

Изъ книги № 4724, за 1711 г. л. 441.

82. Жалоба Минскихъ базилианокъ при церкви Св. Духа на Іосифа Михаила и Казимира графовъ Сапѣговъ и Барвару Дуниловну по поводу неисполненія ими долговаго обязательства.

Жалоба эта написана по слѣдующему поводу: жена великаго подскарбія и польнаго гетмана вел. кн. Литов. Магдаліна Конопаккая Гонсевская заняла у игуменьи Минскаго базилианскаго женскаго монастыря, дочери подканцлера вел. кн. Литов., Екатерины Сапѣжанки 18,000 польскихъ злотыхъ подъ залогъ своего имѣнія Бальберішекъ. Но по прошествіи опредѣленнаго срока она не выплатила залоговой суммы, а имѣніе отняла. Одиъ изъ ея наслѣдниковъ великій Литовскій подскар-

біи Венедиктъ Сапѣга взялся было выплачивать монастырю за нее проценты, но скоро отказался. По смерти послѣдняго имѣніемъ Бальберішками завладѣли его наслѣдники, но денегъ все таки не захотѣли уплачивать. Вслѣдствіе этого базилианки и позываютъ въ судъ владѣльцевъ имѣнія Бальберішекъ, такъ какъ они продолжаютъ отказываться отъ исполненія лежащаго на нихъ долговаго обязательства.

Żalowali y solenną swoją manifestatją zanosili w Bogu przewielebna ieymość panna Teressa Raczkiewiczówna, starsza, y wszyscy w Bogu wielebne ichmość panny bazylianki zakonu świętego Bazylego, przy cerkwi świętego Ducha zostaiące conventu Mińskiego, na wielmożnych ichmość panów Michała

Jozepha na Czerey, Wysokim, Rasnie, pisarza polnego wielkiego xięstwa Litewskiego Retowskiego, Dolińskiego, Kazimierza—Olkinickiego, starostów, hrabiów Sapiehów, ich samych aktorów y wieczników, a iasniewielmożną ieymść panią Barbarę Duninownę, pri-mi voti Unichowską—woiewodziankę Trocką,

secundi vero Potocką—podstoliną wielkiego xięstwa Litewskiego, iako dzierżącą mimo pierwsze prawo y przewód prawny maiętności Balbierzyszek, w spółney radzie y namowie z sobą będących,—o to: iż zeszła z tego świata iasniewielmożna ieymść pani Magdalena Konopacka Wincentowa Gąsiewska, podskarbina wielka y hetmanowa polna wielkiego xięstwa Litewskiego, na on czas aktorka y wieczniczka maiętności Balbierzyszek, w powiecie Kowieńskim leżącey, u zeszłej z tego świata w Bogu przewielebney ieymci panny Katarzyny Sapieżanki—podkancierzanki wielkiego xięstwa Litewskiego, starszey y wszystkich w Bogu wielebnych ichmość panien bazylianek konwentu żałujących, konwentowey summy ieszcze w roku tysiąc sześćset sześćdziesiątym szóstym, Septembra wtórego dnia, wziowszy y pożyczyszy gotowey rękodayney summy, na list swój dobrowolny zastawny, wyderkafowy zapis, ośmnaście tysięcy złotych polskich, pomienioną maiętność Balbierzyszki prawem zastawnym, wyderkafowym, konwentowi żałujących, od terminu y do terminu w nim wyrażonego, zawiodła, zastawiła; a potym za iasnieoświeconego x. imci Jerzego Karola na Klewaniu y Czartorysku, podkomorzego generalnego Krakowskiego, w stan ś. małżeński poszedszy, mimo pomieniony zastawny, wyderkafowy, zapis, w roku tysiąc sześćset sześćdziesiąt dziewiątym, w dzień świętego Michała archaniola, nie oddawszy summy zastawney, wyderkafowey, zaiachała expulsą y wiolencyą uczyniła, o co osobliwa protestacya iest zaniesiona. Po takowey zaś stałej expulsyi zeszły z tego świata iasniewielmożny pan Benedykt Sapieha, podskarbi wielki wielkiego xięstwa Litewskiego, rodzic terazniejszych obżalowanych wielmożnych ichmość panów Sapiehów, maiętności Balbierzyszki, pierwszym prawem

konwentowi żałujących zawiedzoney y onerowanej, z którey expulsą udziałaną wiecznym aktorem zostawszy, per potentiam konwentowi żałujących do possessiey maiętności Balbierzyszek przychodzić niedopusciwszy, wyderkał roczny od summy kapitalney po tysiąc dwieście sześćdziesiąt złotych co rok płacić postąpiwszy, z maiętności swey drugiey, Ozercy nazwaney, w powiecie Orszańskim leżącey, assygnacye wydaiąc do dzierżawców tamecznych, wypłacać naznaczył, iakoż przez czas niemały wypłacał daley wyderkafu płacić, ani summy kapitalney oddać niechciał, o co za zeszłym rodzicu obżalowanych ichmość panów Sapiehów dekret w sądach głównych trybunalnych wielkiego xięstwa Litewskiego, datą w nim inserowaną, z banicyą wieczną otrzymaną y poiazd do maiętności Balbierzyszek odprawowany zaszedł; z którym to zeszłym z tego świata iasniewielmożnym imci panem podskarbis teraznieysi obżalowani ichmość panowie Sapiehowie, wespół z obżalowaną ieymość panią Potocką idąc in conducto z banitem wiecznym zostaiąc de complicitate prawa iasniewielmożney ieymci pani Potockiey mimo pierwsze prawo, konwentowi dane y przewód prawny dali; a obżalowana imci pani Potocka, idąc z zeszłym imci panem podskarbis y z onym de complicitate z banitem wiecznym zostaiąc, zmowne iakoweś prawo otrzymawszy, ieszcze stante vita iasniewielmożnego imci pana podskarbiego wielkiego xięstwa Litewskiego, tak y post fata onego, obżalowani ichmość panowie Sapiehowie zostawszy wiecznikami Balbierzyszek y innych maiętności, będąc dzierżącemi, a iasniewielmożna ieymość pani Potocka, mimo pierwsze prawo zastawne wyderkafowe y przewód prawa za iakowymści ante, czyli posłednieyszą datą prawem zmownym otrzymanym, tey że maiętności

Balbierzyszek dzierżącą będąc y iuż wypła-
cając wyderkaf, potym idąc z sobą incon-
dictione z dóbr fructificuiąc, iako wyderkaf
płacić, tak i summy kapitalney ośmnastu
tysięcy złotych polskich wypłacić nie chcieli
y niechcą. Zaczyn, iako w sprawie zapiso-
wey, zastawney, wyderkafowey expulsiyney
in antecessum w trybunale w. x. Lit. za-
czętey, in principali negotio do przyięcia
przed sądem główn. tryb. finalney rozprawy
pomienionego zastawnego wyderkafowego
zapisu y za nim dekretu w sądach główn.
tryb. na zeszłym iasniewielmożnym imci
panu podskarbin w. x. Lit. otrzymanego,
do utwierdzenia summy na ony winney
kapitalney z prowizyą od niey dotąd, to
jest, za lat ośm, w każdy rok po złt. tysiąc
dwieście sześćdziesiąt przychodzący, wszyst-
kiego in summam dwudziestu ośmiu tysięcy
ośmdziesiąt złotych polskich y innych szkód
y expens prawnych, do zapłacenia, lub ma-
iętności Balbierzyszek pierwszym zastawnym,
wyderkafowym zapisem y przewodem praw-
nym konwentowi żalujących onerowanej,
w sumie kapitalney y prowizyi od niey
przychodzący, do przysądzenia, z prawa
iasniewielmożney imci pani Potockiey, pod-
stoliney wielkiego xięstwa Litewskiego,

mimo pierwsze prawo konwentowi dane
y przewód prawa otrzymanego, iako nie-
słusznego, do skasowania y annihilowania,
lub też summy w prawie imci służącym
inserowanej, na inne dobra obżalowanych
ichmci panów Sapiehów, do przeniesienia na
samyh zaś obżalowanych ichmościach, iego
sukcessorach y w gradusie prawa pozosta-
łych, tudzież iako de complici tak też z
zeszłym iasniewielmożnym imci panem pod-
skarbin w. x. Lit., banitem wiecznym,
stante vita onego ostaiących, podług prawa
baniciey wieczney y innych pen prawnych,
do wskazania z wolnym, iako w sprawie
zapisowey zastawney wyderkafowey maię-
tności Balbierzyszek, nie oglądając się na
żadne ni od kogo bronienia, do possessyi
obeymowania zostawiwszy, o dalsze preten-
sye dla zanesienia innych żalob, pozwów,
wyniesienia, łączenia y mnieyszey żaloby
do meliorowania salve, teraz o to wszystko,
co się wyż wyraziło y w czasie prawa sze-
rzej przełożono y dowiedziono będzie, chcąc
prawem czynić, szkód, nakładów y pen praw-
nych requirować, dali tę swą protestatją z
wolną oney melioratją do xiąg grodzkich
Wileńskich zapisać. Co jest zapisano.

1711 г.

Изъ книги № 4723, за 1711 г. Л. № 911.

83. Жалоба Пинскихъ базилианокъ на пристрастный декретъ Пинскаго городского суда по поводу присужденія онымъ къ смертной казни четырехъ монастырскихъ крестьянъ за недоказанное еще послѣдними убійство жида.

Пинскія базилианки жалуются на Пинскій городской судъ по случаю пристрастнаго приговора его по дѣлу ихъ крестьянъ. Сущность этого дѣла состоитъ въ слѣдующемъ: Доминикане принесли на монастырскихъ крестьянъ жалобу, что эти послѣдніе убили въ ихъ корчмѣ жида; но убійство это совершилось другимъ способомъ. Лѣтомъ ѣхали монастырскіе крестьяне по р. Пинѣ на работы; на дорогѣ они остановились въ одной корчмѣ, гдѣ арендаторъ жидъ спрашивалъ ихъ, не продадутъ ли они ему крупъ. Крестьяне продали. Одинъ изъ послѣднихъ Стефанъ Карпеня остался въ корчмѣ и хотѣлъ закурить трубку. Въ это время вошелъ въ корчму слуга пана Бобровскаго и зять арендатора жидъ Юдка. Крестьянинъ обратился къ послѣднему съ просьбой дать огня; но жидъ презрительно отказалъ ему. Принимая это за шутку, крестьянинъ потаскалъ

жида за волосы; но жидъ нанесъ ему пощечину; крестьянинъ отдалъ ему назадъ. Арендаторъ вытолкалъ ихъ обоихъ изъ корчмы. Юдка обратился за содѣйствіемъ къ слугѣ Бобровскаго, но онъ отказался. Тогда Юдка сдѣлалъ засаду и, когда входилъ въ корчму Карпеня, ударилъ его коломъ по головѣ и затѣмъ билъ полумертвого, сколько хотѣлъ. Боясь дурныхъ для себя послѣдствій отъ товарищей Карпени, онъ тайкомъ ускользнулъ чрезъ мельницу къ рѣкѣ и пустился вплавъ, проси перенести его на другой берегъ ѣхавшаго въ то время шляхтича; но не доплывши до середины рѣки Юдка утонулъ. Судъ постановилъ: четырехъ крестьянъ подвергнуть смертной казни, а съ владѣльцевъ ихъ взыскать 100 копѣй головщины. Базилианки и жалуются на несправедливость этого декрета, состоявшагося подъ вліяніемъ пристрастнаго дознанія въ корчмѣ.

Roku tysiąc siedmsetnego iedynastego, miesiąca Junii dwudziestego siódmego dnia.

Na urządzie iego królewskiej mości grodzkim wojewodstwa Wileńskiego, przede mną Michałem Raphałem Szumskim, podstolim y podwoiewodzim Wileńskim, żalowali y solenniter się protestowali w Bogu przewielebna ieymci panna Konstancja Czerniakowska, starsza klasztoru Pińskiego zakonu świętego Bazylego wielkiego, y wszystkie ichmć panny zakonne tegoż klasztoru Pińskiego zakonu świętego Bazylego wielkiego, na w Bogu przewielebnego imci xiędza

Michała Lwowicza, przeora, y wszystkich ichmci xięży Dominikanów konwentu Pińskiego, tudzież na niewiernego żyda Herca Faybiszewicza y żonę iego Pesię Hercową, także y na córkę onych Rachelę Judkową Abramowiczową, arendarzów karczmy ichmość Krukowki nazwaney, iako stronę, a na ichmość panów Michała Orzeszkę, podstolego y podstarościę, y Jana Kazimierza Parysowicza, podczaszego y sędziego, Michała Uszaka Kublewskiego, woyskiego y pisarza, urzędników grodzkich Pińskich, o nieprawny sąd—o to: iż obżalowani ichmość xiędza

dominikani Pińscy, urościwszy do żalujących ichmość y poddanych ichmość Łosickich niesłuszną praetensyą, iakoby poddani żalujących ichmościów, a mianowicie, Stephan Karpienia, w roku przeszłym tysiąc siedmsetnym dziesiątym, miesiąca Julii siedmnastego dnia, podniosszy niby rebelliją żyda obżalowanych, zięcia arendarza Krukowskiego, to iest, Judkę Abramowicza, bezwinnie w rzecę utopić mieli, czego w samey rzeczy nie było, obwiniwszy przed urząd grodzki Piński w roku terazniejszym tysiąc siedmsetnym iedynastym na roczki februarowe żalującym intentowali akcją. Gdyż żalujących ichmość poddani gdy ze wsi Zawidczyc pańszczyzny ku domowi swemu do Łosicka czółnem iadąc do karczmy obżalowanych, nazwaney Krukowki, dla wytchnienia y iedzenia chleba na brzegu staneli, z którey karczmy tegoż czasu żyd Judko Abramowicz, krawczyk, zięć arendarza Krukowskiego, wyszedszy na brzeg, iesliby krupy y chleb do przedania poddani żalujących mieli, pytał; y gdy poddani, krup y chleba nad to mając, pomienionemu żydowi Judce, do izby przyszedłszy y one sprzedawszy, sami chleb ieść zaczęli, pod ten czas sługa imci pana Bobrowskiego po tego to żyda krawca dla robienia sukien przyiechał y tak ten to krawiec worek swój z naczyniem krawieckim pomienionemu słudze imci pana Bobrowskiego oddawszy, sam ogień do lulki wykrzesiwszy, tytuń kurzył; w ten czas Stephan Karpienia, podiadszy chleba, przed odiazdem swym u tego to żyda Judki do lulki sobie ognia prosił, za co żyd, będąc pelen hardości, rozgniewawszy się onego laiać począł nieprzystoynemi słowy; chłop rozumiejąc, żeby to on z żartu czynił, powtórnie prosząc y żartując, też wzajemnie za włosy onego wziął, za co bardziey rozgniewawszy się żydek pomienionego Ste-

phana Karpienia pięścią uderzył; chłop też wzajemnie onemu oddał; co widząc sam obżalowany Herc Faybiszowicz, arendarz Krukowski, zięcia swego y pomienionego poddanego za drzwi wypchnął. Po wypchnieniu y rozeyściu onych ten że Judka żyd sługę żalującego iegomości pana Bobrowskiego, mszcząc się, aby tego poddanego bił, prosił; który sługa, gdy tego czynić niechciał, sam Judka kół porwawszy, za drzwiami w sieniach zasiadkę, uczynił y gdy Stephan Karpienia z podwórza od czółnow do swego towarzystwa do izby szedł, y na drzwi u sieni wstąpił, wtedy pomieniony żyd Judka tak onego Stephana tyrańsko w bok i z prawey strony głowy kółem uderzył, że aż na ziemię padł y mowę zawarł. Tam że na podworzu bez bytności drugich poddanych, którzy pod ten czas w izbie siedząc o tym nie wiedzieli, leżącego ten że Judka żyd bił, kaleczył, co widząc sam Herc arendarz na zięcia swego Judkę narzekać począł, mówiąc: żeś zgładził z tego świata tego człowieka. I tak pomieniony Judka żyd w swój popełniony widząc zły uczynek uchodząc, aby onego za zabicie dowiedziawszy się o tym uczynku poddani nie złapali; bo na ten czas drudzy w izbie siedzieli, do młynu tamecznego skoczywszy, drugiemu drzwiami na wał wyszedł y tam z siebie wszystkie odzienia zrzuciwszy, widząc imci pana Bazylego Łozickiego iadącego z Pińska do Miastkowicz, ażeby go nayprędzey na drugą stronę rzeki przewiozł prosił, po którego gdy imć pan Łozicki z drugiey strony rzeki z Woli iechał, a on obawiając się, aby go chlapi za iego uczynek nie wzięli, przeciwko imci panu Łozickiemu wodą popłynawszy y zplłynawszy na samy klucz rzeki, utonął. Przy tym stawiając na objaśnienie dalsze tey sprawy, to iest, na inquisitią na miejsce, gdzie się to

stało, żalujące ichmość dopraszali się, iakoż urząd grodzki Piński ab utrinqe mutuo sumptu odesłał, którey inquisitiei za różnemi trudnościami, a potym za nastąpieniem resolutii drogi Zarzeckiey, niemniey przeysciem przez powiat Piński na Wołyń przez czas niemaly auxiliarnego woyska, wywieść z tych przyczyn żalujące ichmość nie mogli, a w tym że roku teraznieyszym tysiąc siedmsetnym iednastym, miesiąca Junii dwunastego dnia obżalowani ichmość nie dawszy żalującym o sprowadzeniu ichmość panów urzędników na inquisitię obwieszczenia, do pomienioney karczmy swey Krukowki pomieniony urząd grodzki Piński sprowadzili y tam inquisitią z swey strony odprawiwszy, na roczki Juniowe w roku teraznieyszym tysiąc siedmsetnym iedynastym w Pińsku sądzące się, żalujących ichmościów przypozwali. Na których roczkach, gdy żalujące ichmość stawiając, na powrotną inquisitią, aequo tamta niesłusznie prowadzona, upraszali, obżalowani ichmość panowie urzę-

dnicy żalujących na inquisitią nie dopuściwszy, dekret swóy z osądzeniem czterech poddanych żalujących na gardło y z przysądzenia główizny kop sto y za gwałtowne nayscie, niby na młyn, złotych sto, dekret swóy gravaminose ferowali. Od którego dekretu żalujące ichmość lubo do sądu głównego trybunalnego apellowali, ichmość apelacyi nie dopuścili, protestacyi nie przyięli. Zaczym żalujące ichmość do skasowania tego dekretu, gravaminose contra omne ius ferowanego, do objaśnienia przez inquisitią niewinności pomienionych poddanych, do personalney obżalowanych żydów compositii, do stawienia onych, tudziesz do przyięcia o to skuteczney w samey pryncypalney rzeczy rozprawy, ad paenam talionis y inne praetensie, które przez controversią patronów szerzey przełożono y dowiedziono będzie, dali tę swą manifestatią za nieprzyięciem u xiąg grodu Pińskiego, salva oney melioratione, do xiąg grodzkich Wileńskich zapisać. Co iest zapisano.

1711 г.

Изъ книги № 4723, за 1784 г., л. 1484.

84. Жалоба проконсультора Виленскаго Свято-Троицкаго монастыря на пановъ Окуличей по поводу притѣсненій и насилій, произведенныхъ ими надъ монастырскими крестьянами въ имѣніи с. Дубовручѣ.

Проконсульторъ Свято-Троицкаго монастыря жалуется на своихъ сосѣдей по имѣнію въ Минскомъ воеводствѣ земинъ Окуличей, что они въ разное время дѣлали обиды и притѣсненія монастырскимъ крестьянамъ и самому монастырю,

какъ-то: избивали пастуховъ и забирали крестьянскій скотъ, а также и монастырскій, которымъ пользовались очень продолжительное время, забирали монастырскіе ульи съ пчелами и производили противъ монаховъ угрозы.

W nieznośney krzywdzie y szkodzi swey zanosili manifestatją w Bogu przewielebny imć xiądz Bazyli Procewicz, prokonsultor.... starszy klasztoru Wileńskiego, y wszyscy imci xięża Bazyliani tegoż klasztoru Wileńskiego przy cerkwi przenayświętszey Troycy, na ichmość panów Bazylego, Stephana, Michała y Dominika Okuliczów y ieymość panią Annę Szelepniownę Stephanową Okuliczową, matkę ichmość, w spółney radzie z sobą będących, o to: iż obżalowani ichmość, mając na sąsiedztwie bliskim majątność swoją, nazwaną Łohy, w wojewodztwie Mińskim leżącą, z majątnością żałuiących, nazwaną Bieliczany, w tymże wojewodztwie Mińskim leżącą, różnych lat, miesięcy y dni, różne krzywdy, szkody, niaizdy, violencie w puszczy, w barciach, gruntach, sianożęciach, samym żałuiącym y poddanym ichmość krzywdy czynili y czynić nie przestają. Jako to: w roku przeszłym tysiąc siedmset dziesiątym naprawiwszy y nasławszy żołnierzów przechodem idących na wioskę żałuiących, nazwaną Dubowrucze, do teyże majątności Bieliczan należącą, pastu-

chów zbiwszy, wszystkie bydło violenti modo, niewinnie zabrawszy, do swojej majątności zapędzili, y tam u siebie przez niemalý czas trzymając, iałowicę y cieląt dwoie na swoją kuchnię zabić kazali, y zabili. A potym gdy poddani żałuiących, uprosiwszy drugich sąsiedzkich mężów, obawiając się, żeby y samych obżalowani przy tymże bydle nie zatrzymali, przy tychże mężach upraszali obżalowanych ichmciów o wydanie nic niewinnego y niesłusznie trzymającego bydła; tedy obżalowani, praetenduiąc sobie nie iakowys pretekst, żadną miarą tego bydła wydać y wrócić nie chcieli, aż poddani żałuiących obżalowanym ichmość musieli dać okupu za to bydło złotych dwadzieścia, co się evidentier pokazać może. Y tym ieszcze nie kontentuiąc się, obżalowani ichmość, a do dalszey szkody żałuiących przywodząc, w tymże roku tysiąc siedmsetnym dziesiątym, nasławszy gwałtownie na tabory teyże wyszpomienioney wioski Dubowrucza, woła własnego żałuiących klasztornego niesłusznie wzięli y całe lato onym robiąc, sobie pożytek czynili. A na ostatek y tym ieszcze

nie kontentuiąc się, obżalowani ichmość, ale do dalszey szkody y krzywdy żalujących przywodząc, w roku teraznieyszym tysiąc siedmsetnym iedynastym, miesiąca Septembra dwunastego dnia, naiachawszy gwałtownie z poddanemi swemi na maiętność wyszpomienioną żalujących, nazwaną Bielichany, w puszczy pszczol dwoie w ulach będące zabrali y do maiętności swey wyszpomienioney Łohów zaprowadzili, a trzecie w teyże puszczy w ullu będące wydarć kazali, y szkodę niemalą w samy terazniejszy czas iesienny w zabranu y wydarciu pszczol żalującym uczynili, naiazd, violencią y expulsą z tych pszczol obżalowani żalującym udziałali. Y gdy za przybyciem swym zesłany od klasztoru do tey maiętności dla wybierania według zwyczaju tey maiętności y inwentarza czynszów, w obżalowanych ichmość amicabiliter tych pszczol o wróce-

nie y nagrodzenie upraszał; tedy obżalowani ichmość nie tylko tych pszczol wrócić niechcieli, ale ieszcze na zdrowie fortunę żalujących y poddanych imci srogą odpowiedź y pochwałkę uczynili. Maiąc tedy żalujące ichmość w tym wielką szkodę y krzywdę, y nie będąc securi fortuny y zdrowia poddanych swych, a chcąc o to wszystko prawem czynić, gwałtów, naiazdów, expulsyi, exactyi, szkod, krzywd, pen, win, kosztów, nakładów y utrat prawnych na obżalowanych ichmość doysć y requirować, tudzież podług uczynioney odpowiedzi y pochwalki na zdrowie samych żalujących, fortunę ichmość y zdrowie poddanych swych securitatem warować, dali tę swą manifestatią za nieprzyęciem u grodu Mińskiego do xiąg grodu Wileńskiego zapisać. Co iest zapisano.

1713 г.

Изъ книги № 4725,

за 1713 г., л. 713.

85. Жалоба базилианъ Жировицкаго монастыря на паповъ Полубинскихъ по поводу неуплаты ими трехъ тысячъ злотыхъ, слѣдующихъ монастырю по духовному завѣщанію Фелиціана Полубинскаго.

в Базилиане Жировицкаго монастыря приносятъ жалобу на наслѣдниковъ покойнаго Полубинскаго, что они, вопреки завѣщанію покойнаго отца своего, до сихъ поръ еще не уплатили монастырю 3,000 злотыхъ; напротивъ того, разрѣшивши имъ

по добровольному соглашенію воспользоваться процентами съ Дорогичина, они прогнали изъ имѣнія ихъ управителя, прибывшаго туда для собиранія означенныхъ процентовъ.

Solenną zanosil manifestacją y protestował się w Bogu przewielebny imć xiądz

Antoni Zawadzki—zakonu ś. Bazylego wielkiego, konsultor starszy klasztoru Żyrowic-

kiego y wszyscy ichność xieża bazylianie tegoż klasztoru, na ichność panów Jana stolnika Mozyrskiego, Michała Stolnikowicza Mozyrskiego z Lubna Polubińskich, braci rodzonych, iako wieczników dobr niżejwyrażonych, tudzież na imci pana Antoniego Waliszewskiego y ieymć panią Kataryną Polubińską Waliszewską, małżonków, iako dzierżących majątności Dorohyczyna, w powiecie Pińskim leżącey, w iednostayney radzie y namowie z sobą będących, o to: iż co w roku przeszłym tysiąc siedmsetnym dziewiątym, miesiąca Januaryi dziesiątego dnia, zeszły imć pan Felician Polubiński — stolnikowicz Mozyrski, brat rodzony obżałowanych ichmć, zehodząc z tego świata, ostatnią swoją testamentacją dyspozycją gotowey summy trzy tysiące złotych polskich za dusze swoją na cerkiew Żyrowicką, w powiecie Slonimskim leżące, zapisał y legował, y aby ta summa nieomylnie przez ichmciów panów Jana y Michała Polubińskich, z dobr po nieboszczyku pozostałych, mianowicie Drohiczyna, wypłacona była, obowiązując sumnieniem y na sąd Boski pozywając, warował y opisał. Którey to legacyi ichmć czyniąc iawną uymę chwały Bożey, za wielokrotnymi przez żałujących zakonników requisitami y upominaniem się, wypłacić nie chcieli y niechcą, lecz z tych dóbr fruktifikując a idąc zmówienie z imci panem Waliszewskim y samą ieymć mając znówne iakoweś prawa w trybunale w. x. Lit. tę majątność Dorohiczyn w powiecie Pińskim leżące, w possessyą ichmć, nie wiedząc, iakowym sposobem, oddali. O którą summę, gdy żałujące ichności xieża bazylianie w roku tysiąc siedmsetnym dziewiątym aż do roku terazniejszego przyjacielskie upominali się, tedy obżałowani ichmć pp. Polubińscy y imć pan Waliszewski, iako dzierżący majątność Do-

rohiczyn, żałującym zakonnikom w roku terazniejszym tysiąc siedmsetnym trzynastym, miesiąca Apryla ósmego dnia, w teyże majątności Dorohiczynie, w powiecie Pińskim leżącey, pozwolili byli, od tey summy legacyney prowizją wybierać. A potym ciż obżałowani ichmć, czyniąc ieszcze na większą uymę chwały Bożey, zeslanego od delatora do teyże majątności dla wybierania prowizyi pana Jakuba Wiszniowskiego, wypędzili expulsją, zebrawszy żołnierżów trybem żołnierskim, uczynili, ichmć pp. Polubińscy y imć pan Waliszewski miasta satisfakcyi y uczynienia dość testamentowey legacyi, na cerkiew Żyrowicką przez w Bogu zeszłego imci pana Felician Polubińskiego, brata ichmć, tey summy legowaney, nie oddali y oddać nie chcą, ieszcze srogą odpowiedź y pochwałkę na zdrowie samych zakonników uczynili. Za czym do approbaty testamentu w Bogu zeszłego imci pana Felician Polubińskiego, iako słusznego y prawdziwego, vigore którego do zapłacenia summy trzech tysięcy złotych polskich na cerkiew Żyrowicką legowaney y zapisaney, także prowizyi od tey summy przychozącej od roku tysiąc siedmsetnego dziewiątego, aż do terazniejszego tysiąc siedmsetnego trzynastego, nieplaconey y zaległej, o uczynioną expulsją z majątności Dorohiczyna względem niepozwoloney wybrania prowizyi y do przyięcia skuteczney przed sądem głównym trybunału compositi iudicii rozprawy, do nagrodzenia szkód, nakładów prawnych, y do wskazania za uczynioną odpowiedź y pochwałkę na zdrowia żałujących delatorów winy, banicyi doczesney, a za uczynioną expulsją banicyi wieczney y infamiey, za agramacją trybem żołnierskim na majątności Dorohiczynie, w powiecie Pińskim leżącey, y na innych wszel-

kich majątnościach, dobrach y summach imię requirować, dali tę swoją solenną manifestacją z wolną oney, jeżeli tego potrzeba

ukazować będzie, melioratią, do xiąg urzędowych zapisać. Co jest zapisano.

1715 г.

Изъ книги № 4730, за 1716 г., л. 467.

86. Жалоба Киевскаго митрополита Леона Кишки на Виленскій магистратъ о томъ, что онъ нарушаетъ права митрополичьей юрисдикции и дѣлаетъ насилія ея мѣщанамъ.

Киевскій митрополитъ приносить жалобу на Виленскій магистратъ по слѣдующимъ случаямъ: въ 1715 году мѣщане магдебургской юрисдикции вооруженной толпой напали на митрополичьего мѣщанина и посадили его въ городскую тюрьму, послѣ чего взяли у митрополичьего войта незаконную росписку,

значение которой митрополитъ уничтожаетъ; точно также приводятъ трибунальных депутатовъ въ его юрисдикцію, не смотря на то, что она подлежитъ праву земскому и повинностямъ, назначаемымъ сеймовыми постановленіями.

Roku tysiąc siedmsetnego, szesnastego, miesiąca Maia piętnastego dnia.

Na urzędzie iego królewskiej mości grodzkim Wileńskim, przede mną Michałem Raphalem Szumskim—podstolim, y podwojewódzim Wileńskim, za daniem sobie sprawy y wiadomości od urzędu iuryzdyki swej metropolitańskiej Wileńskiej, iasniewielmożny imię xiądz Leon Kiszka—archiepiskop, metropolita Kiiwski, Halicki y całej Rusi, episkop Włodzimierski y Brzeski, opat Pieczarski y Supraski, solenną zanosząc manifestatią protestował się y opowiadał na szlachetnego imci pana Jakuba Stephanowicza—wóyta iuryzdyki magdeburskiej Wileńskiej ikmei, y ichmość pp. Pawła Hrumowicza, Andrzeia Mińkiewicza, Andrzeia Szamile, Mikołaja Brzozowskiego,

Jakuba Hirszę, Michała Moroza, Theodora Boczarskiego, Benedykta Bocewicza, burmistrzów, Hrehorego Paszkiewicza, Michała Kosobuckiego, Andrzeia Pierszkiewicza, Alexandra Stephanowicza, Jozepha Esipowicza, Konstantego Macelewicza, Jana Derendowskiego, Thomasza Sikorskiego, Franciszka Kretego, y cały magistrat, tudzież sławetnych panów kupców y cały gmin stołecznego miasta iego królewskiej mości Wilna iuryzdyki magdeburskiej—o to y takowym sposobem: iż obżalowani ichmość, czyniąc konwulsyą w iuryzdyce iasniewielmożnego imci xiędza metropolity, prawu ziemskiemu podległej y dekretem commissarskim relacyinym ikmei zadwornym, gdzie vadium dwa tysiące czerwonych złotych założono, aby żadnym sposobem iuryzdyczan do swej

mieyskiej iuryzdykcyi nie pociągali, o co, mniej dbając na prawo pospolite, constitucye seymowe y dekreta seymowe, relacyne y commisarskie, u których po ograniczeniu tej iuryzdyki na szlachetny magistrat Wileński y całą iuryzdykę magdeburską paeny surowe są założone y winy pieniężne, którym dekretem iawnie sprzeciwiając się y w paeny popadając, a czyniąc gwałt, violentią pomienioney iuryzdyce y kamienicom szpitalnym y chcąc one do dispositey swoiey niesłusznie, nienależycie, pociągnąć, mimo urząd obżalowanego iasniewielmożnego imci xiędza mitropolity, na tej iuryzdyce destawianey, w roku terazniejszym tysiąc siedmsetnym piętnastym, miesiąca Februarii szesnastego dnia, naszedłszy gwałtownym sposobem na pomienioną iuryzdykę, armata manu, ze strzelbą, do boju należącą, y tam nie sobie niewinnego y do iuryzdyki magdeburskiej nienależącego, z kamienicy własney onego, pod iuryzdyką żalującego iasniewielmożnego imci xiędza metropolity stojącą, sławetnego pana Jana Linga, iako iakiego winowaycę wzięwszy y do turmy swej ratuszney, gdzie tylko złodzieie powinni siedzieć, wrzuciwszy, głodem y chłodem morząc, przez czas niemal nie wydając onego trzymali, a potem, niby iakoweyści clemencyi zażywaiąc, wypuscili, wymogłszy skrypt od imci pana wóytya tej że iuryzdyki, którego skryptu kassowania y anihilowania, iednak niedość y na tym,

maiąc co raz większe invazye czyniąc, mieszczan iuryzdyki żalującego iasniewielmożnego imci xiędza metropolity pociągając, ażeby mieskie przyimowali y podatki obżalowanym placili, y wielmożnych ichmć panów deputatów głównych trybunału wielkiego xięstwa Litewskiego na rewizyą hospod, tyle do iuryzdyki magdeburskiej wysadzonych, poprawili, ażeby y iuryzdykę żalującego imci, ziemskiemu prawu podległą, lustrowali, która iuryzdyka nigdy pod żadne ciężary mieskie magdeburskie nie podlega, ieno uchwałom rzeczy—pospolitey; owo zgola naruszając dekreta oczewiste pomienioną iuryzdyką zniszczyć usiłują. O którą to inwazyą iuryzdyki, naruszenie dekretów relacyinych najsławniejszych królów ichmci, rzeczy-pospolitey y iasniewielmożnych ichmć panów commissarzów, od teyże rzeczy-pospolitey naznaczonych, fero-wanych, podług których do wskazania paen, win założonych, wespół z winą za gwałtowne nayscie na iuryzdykę, uczynione violencii, o przywiedzenie do szkod recenter ponoszących, do założenia dalszych paen, iesliby się mieli do tej iuryzdyki y mieszczan iakim kolwiek sposobem interessować y obwarowania onymże securitatem, zachowawszy wolną melioracyą tej žaloby y inney wyniesienia, dał na ten czas oną do xiąg grodzkich Wileńskich zapisać. Co jest zapisano.

1718 г.

Изъ книги № 4733, за 1718 г., л. 877.

87. Жалоба братства Пресвятой Богородицы Сокальской и св. Евангелиста Иоанна при Свято-Духовскомъ монастырѣ на Петра Гуревича, который обокралъ образъ Сокальской Богоматери.

Виленскій мѣщанинъ Евстафій Шкуцкій отъ имени Виленскаго Свято-Духовскаго братства подалъ жалобу на святотатца Петра Гуревича, который, залѣзши въ церковь, обокралъ боковой алтарь Пресвятой Богородицы Сокальской, именно жем-

чугъ, брильянты, золото и другія пожертвованія. Вещи эти частью были проданы въ Вильнѣ и Ковнѣ, частью потеряны, а частью найдены у самого Гуревича. Святотатецъ былъ пойманъ въ Ковнѣ и уличенъ при свидѣтеляхъ.

Roku tysiąc siedmsetnego ośmnastego, miesiąca Maia czwartego dnia.

cerkwi świętego Ducha w Wilnie będącej, idąc ku Ostrej bramie, gdy się ludzie uspokoiłi y wczasowali, upatrzywszy sobie porę do kradzieży, złodzieystwa y świętokradztwa, z północy, ze dnia dwudziestego dziewiątego Apryla, w wyszpomienionym roku tysiąc siedmsetnym ośmnastym, z ołtarza Najświętszey Panny, pod tytułem nazywającym się Sokalskim, świętokradzką ręką, klejnoty, złoto zbierać y kraść, iako to: gołych perel bez koralów pięćdziesiąt ośm; trzy sznury perel z koralami przenizane w iednym miejscu koralów siedmnaście; dwa sznury perel w iednym miejscu czarnemi koralami przenizane y sztuczka przytym w sobie ma kamieni ośm; ieden sznurek perel gołych, przy tym we dwie nici perel przenizanych koralami fiałkowymi, tych koralek przy perłach piętnaście; ieden sznurek perel we dwie nici czerwonemi koralami przenizany, ieden kanaczek perłami przenizany, w tym kanaczku sztuczek dwadzieścia dwa, przy nim sznurek perel koralami przenizany y sztuczka z dyamentu szockiego;

Na urządzie iego królewskiey mości grodzkim Wileńskim przede mną Michałem Raphaelem Szumskim—podstolim y podwoiewodzim Wileńskim, żałował, opowiadał y solenniter protestował się sławetny pan Eustachy Szykucki, imieniem swoim y imieniem tak bractwa y konfraternii Najświętszey panny Sokalskiey *), iako też y pod tytułem świętego Jana ewangelisty, przy cerkwi świętego Ducha będącej, na Piotra Hurewicza, świętokradcy y złodzieia, o to: iż obżalowany Piotr Hurewicz, niepamiętając na srogość prawa pospolitego, na świętokradzców y złodzieiów opisanego, śmiał y ważył się w roku terazniejszym tysiąc siedmsetnym ośmnastym, ze dnia dwudziestego dziewiątego miesiąca Apryla, nocnym y złodzieyskim sposobem, w wieczór, wprzód zakradszy się y utaiwszy się kryjomie w

*) Сокаль, мѣстечко надъ р. Бугомъ въ Галиціи, откуда икона названа Сокальскою.

dwa sznury koralów drobnych, z perłami przenizanych, ieden sznurek czarnemi, ieden sznurek perel z koralami niewielki; dwa sznurki perel gołych porwanych; dwa krzyżyki, kamieniami szockiem i sadzone, w obudwach po iednym kamieniu nie masz; dwa lancuszki parzystę z dwuma zameczkami szczer o złotem; iedna manelka szczer o złota; iedna manelka szczer o złota we cztery sznury, piąta urwana z zameczkiem; ieden łańcużek szczer o złoty długi; iedna para zausznic rubinowych y sztuczka rubinowa iedney roboty; iedna para zausznic rubinowych nie parzystych; iedna zauszniczka z siedmiu diamencikami y z trzema perelkami; iedna sztuczka złamana rubinowa, iedna sztuczka z dyamentem y perelką; trzy pierścienie złote z diamencikami; ieden pierścien złoty z dziewięciu rubinkami; ieden sygnet złoty z kamieniem czerwonym; ieden pierścien złoty z czarnym kamieniem; trzy obrączki złote, iedna obrączka mała pozłocista, iedna obrączka kręcona w paski, iedna sztuczka od perel z krwawnikiem y perelką; dwie obrączki; ieden pierścien z sześciu szockimi diamencikami y kamień we szrodku niebieski; ieden pierścien z szockim dyamentem, y dwa rubinki; ieden pierścien z dwuma diamencikami y z kanaczkiem żółtym; ieden sygnet złoty z krwawnicem gładkim; ieden pierścien z dwoma rubinkami y szockim kamuszkim. I te wszystkie rzeczy świętokradzko pobrawszy, y pokradszy; niektóre z kradzionych rzeczy w Wilnie przedawszy, z innemi z Wilna, wodą Wilną rzeką, na płytach y nastrugach, różnie unikając, płynął do Królewca, chcąc obżałowany złodziey wyszpomienione rzeczy kradzione w Królewcu sprzedać y spieniężyć. A tak żalujący aktorowie,

wziąwszy wiadomość o uczieczce złodzieia y świętokradcy, y mając niektóre lice, w pogoń za złodzieiem poiachawszy, w Jurborku miasteczku, niedaleko granicy Pruskiej, dnia dziewiątego miesiąca Maia, roku terazniejszego tysiąc siedmsetnego ośmnaściego, dopędziwszy, złapali, za różnemi attestatami urzędowymi, gdzie przy licznym złodzieiu y świętokradzey niemało znalazłszy rzeczy kradzionych z altarza cerkwi świętego Ducha, u złodzieia przy wielu ludzi, godnych odebrali y wzięli, a niektóre rzeczy za wyznaniem onego w Kownie y tu w Wilnie przedane okupili, a reszty, iako to: czterech sznurów perel, iednego pierścienia złotego z iednym rubinkiem, iednego sygnetu złotego bez krwawinca panny Teodozhey, iedney obrączki pana Krupskiego, dwóch sygnetów, iednego z czarnym a drugiego z niebieskim kamieniem, iedney obrączki, iednego pierścienia z dyamentem sporym y z dwuma rubinkami sporem i we szrodku, w koło rubinków siedm; item sztuczki rubinkowej małej niedostaie. I za pytaniem się u złodzieia y świętokradcy odpowiedź odebrali, iakoby iedne pogubił, a drugie sam niewie, kędy potracił. A zatym nie małą szkodę bractwu y konfraternii Najswiętszey Panny Sokalskiej uczynił y do szkody przez swój zły, złodziejski y świętokradcki uczynek popelniony przysposobił, przez które świętokractwo y złodzieystwo na peny kryminalne, w prawie opisane, zasłużył y popadł. O co wszystko chcąc prawem czynić do konwinkowania y wskazania pen kryminalnych, na zloczyńcę złodzieia y świętokradcę opisanych, salva oney per omnia melioratione, do xiąg grodzkich Wileńskich zapisać (podali). Co iest zapisano.

1719 г.

Изъ книги № 4734, за 1719 г., л. 1500.

88. Частное письмо Пинскаго епископа Іоакима Цѣхановича къ настоятелю Виленскаго базилянскаго монастыря объ уплатѣ долга.

Римско-католическій епископъ Пинскій и Туровскій Цехановичъ проситъ извиненія у настоятеля Базилянскаго монастыря, что онъ не могъ до сихъ поръ уплатить долгъ въ 18 червонныхъ злотыхъ Базилянскому монастырю, по той при-

чинѣ, что не можетъ продать въ Пинскѣ брильянтоваго крестика, присланнаго римско-католическимъ митрополитомъ на уплату долговъ его предмѣстника.

Roku tysiąc siedmsetnego dziewiętnastego, miesiąca Decembra iedynastego dnia.

Na urządzie iego królewskiej mości grodskim Wileńskim, przede mną Kazimierzem Janem Sapiehą—woiewodą Wileńskim, comparens personaliter w Bogu wielebny imć xiądz Filoteusz Wierzbicki—zakonu świętego Bazylego wielkiego opowiadał y ad acta praesentia podał list - dokument, w Bogu przewielebnemu imci xiędzu Antoniemu Zawadzkiemu—zakonu świętego Bazylego Wielkiego konsultorowi y starszemu Wileńskiemu, na rzecz w nim wyrażoną niżej, służący, prosząc aby był do xiąg grodskich Wileńskich przyięty y wpisany, który, przyiawszy a wpisując w xięgi, de verbo ad verbum tak się w sobie ma:

Religiosissime ac admodum reverende in Christo pater, pater et benefactor, plurimum colendissime! Affectus et gratias, które odbieram zawsze ia w listach waszmość pana, niewiem iakobym miał odwdzięczyć, ale si super vixero, omnimode będę się starał, abym secundum posse meum mógł odwdzięczyć memu dobrodzieiowi. Teraz

zaś haec humili chartula mea veneror reverendissimam paternitatem vestram, życząc wszelkiej szczęśliwości przy iak najlepszym onego zdrowiu y pomyślnych successach in sancta religione cordialissime zprzyiam. Strony długu należącego klasztorowi Wileńskiemu wrazbym odesłał, żebym krzyż dyamentowy mógł sprzedać hic et nunc, który to krzyż przysłał mi iaśnie wielmożny imć xiądz metropolita, dobrodziey, na spłacenie długów antecessora mego, świętey pamięci, ale żem go do tych czas nie mógł zbyć, nie mogę waszmości dobrodzieiowi tak prędko przysłać tych ośmnastu czerwonych zлотых, skoroby Pan Bóg dał onego zbyć in primario waszmości dobrodzieiowi odeszłę; oraz proszę oznaymić mi, czy niemasz kupca na onego w Wilnie, stołecznym mieście, bo iuż ia y sam niewiem co z nim czynić. Siquidem nasze zapadłe błotnistę kraie nie mają takiego człowieka, aby onego kupił; iesli by iuż w Wilnie nie było, chciey mi mój dobrodzieiu oznaymić, to muszę do Gdańska lub do Królewca porysłać. A teraz mię dawnemu affektowi la-

scę oycowskiey y modłom świętym oddawszy nazawsze piszę się: Religiosissime ac admodum reverende! paternitatis vestrae servus et exorator Joachimus Ciechanowicz, episcopus Pinscensis ac Turoviensis *m. p.* P. s. Wybacz mój kochany dobrodzieiu, że sam swoją ręką pisać nie mogłem, bom wielce na oczy zapadł. Data tego listu taka: z Chrapina, dnia dwudziestego Marca, tysiąc siedmsetnego ośmnastego. U tego li-

stu dokumentu tytuł w te słowa zapisany: Religiosissimo ac admodum reverendo in Christo patri Antonio Zawadzki. C. D. B. M. consultori, ordinis superiori Wilnensi, patri et patrono plurimum colendissimo. Który to list dokument, służący wyżej wyrażonej osobie, za podaniem onego przez wyżej wyrażoną osobę do akt, iest do xiąg grodzkich wojewodztwa Wileńskiego przyięty y upisany.

1729 r.

Изъ книги № 4744, за 1729 г., л. 32.

89. Протестъ войта митрополичьей юрисдики г. Вильны противъ членовъ магистрата по поводу ихъ покушенія завладѣть каменнымъ домомъ, принадлежащимъ митрополичьей юрисдикѣ.

Войтъ митрополичьей юрисдики жалуется на Виленскаго радцу — пана Осиновича и другихъ госпитальныхъ провизоровъ, что они напали на митрополичій домъ и потребовали уплаты арендныхъ денегъ себѣ на томъ основаніи, что оный

будто принадлежитъ госпиталю, а не митрополиту; когда арендаторъ онаго, сапожникъ Бѣлявъ, не согласился на это требованіе, то панъ Осиновичъ своею рукою прибилъ къ дому записку, что домъ отдается въ наемъ.

Roku tysiąc siedmsetnego dwudziestego dziewiątego, miesiąca Januaryi piętnastego dnia.

Na urządzie iego królewskiej mości grodzkim wojewodztwa Wileńskiego, przede mną Jozephem Korowinem Piotrowskim—woyskim Czernihowskim, podwoiewodzim Wileńskim, solenniter manifestando protesto-
wał się szlachetny imię pan Ludwik Kaetan, Bernard Lorety — rayca Wileński, wóyt juryzdyki metropolitanskiej Wileń-

skiej, imieniem iaśniewielmożnego, w Bogu nayprzewielebniejszego imci xiędza metropolity całej Rusi, postrzegając porządku y powagi tegoż iaśniewielmożnego imci xiędza metropolity, ażeby iuryzdyce metropolitańskiej Wileńskiej niedziały się krzywdy y na ona nie następowali y nie wtrącali się, na szlachetnych ichmciów panów Andrzeia Minkiewicza, Benedykta Bocewicza, Michała Kossobuckiego—burmistrzów miasta ikmci stołecznego Wilna—ławicy ruskiej, Matheu-

sza Osipowicza—raycę Wileńskiego, prowizora, pana Pawła Duchowicza—szapharza dóbr szpitalnych ś. Spasa Wileńskiego y całą lawicą ritus graeco-wileńską—o to y w ten sposób: iż w roku tym tysiąc siedmsetnym dwudziestym dziewiątym, miesiąca Januaryi siódmego dnia, obżalowani ichmość violando securitatem publicam, violenter naszedzszy na iuryzdykę metropolitańską Wileńską, z niemalą gromadą ludzi, sobie świadomych, na to zebranych y przysposobionych, mimo dekreta oczewiste, eo nomine zaszle, które podczas produktu sprawy datami, w nich wyrażonymi, pokażą się y produkowane będą, y tymiż dekretami sztraph na każdego violatora y sprzeciwne onym dwa tysiące czerwonych złotych założony iest, gdzie na kamienicę pod tąż iuryzdyką metropolitańską Wileńską będącą, w której Hanc Jerzy Bielan, szwiec y obywatel Wileński, mieszka, hałas czyniąc, napadwszy y onemu z tey kamienicy ustępować y rugować się, z tą odpowiedzią, że nie do iasniewielmożnego imci xiędza metropolity wyżpomieniona kamienica należy, lecz tylko do nas prowizorów dóbr szpitalnych należec ma, wypowiedziawszy, czynsze sobie dawać y płacić rocznie kazali; a ieżeliby onym czynszem supra namieniony Hanc Jerzy Bielan, gospodarz tey kamienicy, płacić nie chciał y sprzecznym onych woli y dyspozycji był, tedy wyrzuceniem onego z tey kamienicy, że wszystkim sprzętem onego y ruchomością na ulicę, przegrazali się, y tak

z takowemi działającemi pochwałkami y odpowiedziami odszedzszy do domów swych z tey kamienicy, na zaiutrz, o trzeciej godzinie z południa, to iest, dnia ósmego miesiąca Januaryi anni currentis, kartę do wrót pomienioney kamienicy, na iuryzdyce metropolitańskiej Wileńskiej będącey, ręką samego obżalowanego imci pana Osipowicza—raycy Wileńskiego, prowizora, pisaną, w te słowa: że wolna do naięcia, przybić kazali, gwałt, violencyą y expulsą, z tey kamienicy imci xiędzu metropolicie czyniąc, która karta iest praesentowana in tempore na urzędzie grodzkim Wileńskim; gdzie y żalujący wóyt o takowey violencyi zaraz dowiedziawszy się, iuryzdycznie protestował się y takową iawną krzywdę okazał. Co tedy wszystko do woli dalszey iasniewielmożnego imci xiędza metropolity odkładaiąc y do dyspozycji imci referuiąc się, a chcąc z obżalowanym o takowe bezprawie nayście na iuryzdykę y na kamienicę, uczynienie violencyi y hałasów, oraz niesłuszne przybicie karty do wrót kamienicy, sobie nie należącey y wypowiedanie gospodarzowi, ruinować się, chcąc prawem czynić, win de iure do osób obżalowanych ichmć ściągających się, oraz expens prawnych, przez delatora erogowanych, requirować y dochodzić, y tego wszystkiego, co in termino iuris fusius ac satius deducetur, salva melioratione tey žaloby, żalujący ad praesens oną do xiąg urzędowych dał zapisać, y iest zapisano.

1731 г.

Изъ книги № 4746, за 1731 г., л. 397—400.

90. Жалоба базилианъ Мозырскаго монастыря на Оскерковъ и Мозырскаго ландвойта Опоку по поводу оказаннаго ими послабленія православнымъ при ихъ упорномъ сопротивленіи дѣлу распространенія уніи.

Базилиане, проживающіе на миссіи въ Мозырѣ и разныхъ другихъ мѣстахъ Киевской епархіи, приносятъ жалобу на Оскерковъ — отца и сына, Мозырскаго ландвойта Опоку, королевскаго дворянина Еленскаго и разныхъ другихъ лицъ по поводу нижеслѣдующихъ событій: уніятскіе миссіонеры, поселившись въ Мозырѣ, получили въ свое вѣдѣніе монастырь съ разными фундаментами; они ревностно занимались своей миссіей и многихъ лицъ присоединили къ уніи въ то время, когда дѣла ея понесли значительный ущербъ въ провинціяхъ, отошедшихъ къ Москвѣ, гдѣ уніаты были принуждены опять перейти въ православіе; при такихъ обстоятельствахъ противъ уніатовъ возстали православные и подъ покровительствомъ вышепомянутыхъ Оскерковъ начали дѣлать имъ разныя притѣсненія, какъ то: Мозырскій ландвойтъ, уполномоченный отъ Оскерковъ, вмѣстѣ съ православными мѣщанами, на посрамленіе уніатовъ, возобновилъ и вновь выстроилъ разные сараи и конюшни на церковной уніятской землѣ; позабиралъ уніятскія земли и доходы съ нихъ, употребляетъ ихъ на поддержку православныхъ церквей; наслалъ рыбаковъ на монастырское озеро, которые вмѣстѣ съ другими православными совершенно опустошили оное; при этомъ они бранили уніятскихъ монаховъ и вообще насмѣхались надъ католической вѣрой, говоря, что дѣлаютъ это съ разрѣшенія своихъ патротовъ; произвелъ грабительство на сѣнокосахъ, чѣмъ поставилъ въ затруднительное положеніе хозяйство миссіонеровъ.

Въ 1727 году священникъ Михайловской церкви Аѳанасій Добиничъ вошелъ было въ сношеніе съ уніатами и объявилъ своимъ прихожанамъ,

чтобы они молились за папу и короля; но Оскерки постарались немедленно удалить его отъ церкви, посадили его въ тюрьму, заковали въ цѣпи и взяли съ него присягу, что онъ останется вѣренъ православію, и когда помянутый священникъ по выходѣ изъ тюрьмы произнесъ присягу уніи, Оскерки лишили его прихода; теперь этотъ священникъ скрывается по темнымъ мѣстамъ, а на его мѣсто назначенъ другой человекъ, крайне неспособный къ этому дѣлу. Отправляя сына своего на Мозырское староство отецъ Оскерко сказалъ горожанамъ: *„не бойтесь, дѣтки, я сохраню васъ при вашей вѣрѣ“*, и когда истецъ сталъ убѣждать его, чтобы онъ воздержался отъ непріязненныхъ дѣйствій противъ уніи, то Оскерко сказалъ ему: *„что ты желаешь быть Іосафатомъ?“* Дѣйствительно Оскерко сдержалъ свое слово и неоднократно оказывалъ поддержку православнымъ вопреки протестамъ многихъ католическихъ обывателей Мозырскаго повѣта; онъ заступался за нихъ даже тогда, когда уніятскіе миссіонеры, пріѣхавшіе на Срѣтенскій сеймикъ, подверглись вооруженному нашествію отъ православныхъ, такъ что непременно были бы убиты, если бы за нихъ не заступились обыватели-католики. Такимъ же опасностямъ подвергаются и прочіе миссіонеры, когда пріѣзжаютъ въ Мозыръ къ своему офиціалу. Не малая притѣсненія дѣлаетъ уніатамъ и Мозырскій ландвойтъ Опока. Такъ онъ поноситъ фундаменту уніатовъ Комаровскую за то, что она ввела уніатовъ въ Мозыръ и поддерживаетъ ихъ; отнял у уніатовъ фольварокъ; вмѣстѣ съ другими православными посрывалъ съ церкви митрополичьи универсалы и побросалъ ихъ въ грязь, захватилъ изъ церкви Св. Михаила большую по-

золоченную чашу и держать ее у себя; безъ всякаго права преслѣдуетъ смѣшанные браки и католичкамъ, вышедшимъ замужъ за православныхъ, позволяетъ переходить въ православіе.

Въ 1729 году отецъ Оскерко захватилъ имѣніе базилианокъ и владѣеть имъ; въ 1731 году по его же ходатайству было отдано Борисковичевское староство калвину Еленскому, который немедленно изгналъ изъ него униатскаго священника и церковь передалъ православному священнику;

Roku tysiąc siedmsetnego trzydziestego pierwszego, miesiąca Junii ośmnastego dnia.

Na urządzie ikmci grodzkim Wileńskim, przede mną Janem Horainem—podczasim y podwoiewodzim woiewodztwa Wileńskiego, żalowali y soleniter manifestowali się w Bogu przewielebny imć xiądz Thadeusz Jankiewicz, zakonu świętego Bazylego wielkiego official diecesyi Kiiowskiej, mający na sobie funkcyą missionarską, y wszyscy ichmci xięża bazylianie, w kraiach poniżej wyrażonych na missyi będące, także w Bogu wielebny imć xiądz Athanazy Dobinicz—paroch ś. Michalski ritus graeci uniti, w wielkiej y nieznośnej oppressyi swojej, na ichmciów pana Antoniego kasztelana Nowogródzkiego—oyca y Serwacego—starostę Mozyrskiego, syna, Oskierków, tudzież na imci pana Thadeusza Opokę—lantwóyta Mozyrskiego, dependującego od i. w. imci pana Kasztelana Nowogródzkiego, iako wóyta Mozyrskiego, oppressora unii świętej, oraz mieszczan y popów schizmatyckich y cale pospółstwo miasta Mozyra, także poddanych, do powinności mozyrskiej należących, imionami y nazwiskami lepiej obżałowanym ichmcióm wiadomym y znaiomym, imci pana Jana Jeleńskiego—dworzanina ikmci, imci pana Jana Orzeńskiego, zesłanego od obżałowanego imci komnissaza na odebranie cerkwi in unione będącej, a dla oddania do schizmy, oraz na wszystkich con-

также точно отнята отъ униатовъ и церковь въ Березовѣ и Копалкевичахъ. Въ имѣніи Оскерки священникъ перешелъ было въ унию и отслужилъ въ Мозырѣ у іезуитовъ униатскую обѣдню; но когда возвратился домой, то его прихожане обнаружили явное намѣреніе прогнать его, что и сдѣлали бы, если бы онъ не пообѣщалъ остаться при прежнихъ обрядахъ; своевольные крестьяне не были за это наказаны, напротивъ того, подвергся преслѣдованіямъ священникъ.

pryncypałów, w spółnej radzie y namowie z sobą będących, mieniąc o to: iż co żalujące delatores, zostając na missyi a mając ab aeo fundowany klasztor w mieście Mozyrskim, cum suis pertinentiis idque z placami, gruntami, iurysdykcjami, w tym że mieście będącemi, nadanemi, w której fundacyi ob respectum mnóstwa schizmatyków, odszczepieńców, propter augendam catholicam orthodoxam fidem, z dyspozycyi superiorum tegoż zakonu et ex vi ipsius foundationis impositam, mając na siebie missionarską funkcyę, obligationem, tandem gdy ob nova rzeczy-pospolitey fata znaczne prowincye x. Lit-go ad extraneum dominium—do Moskwy odeszły, per consequens y wiara święta unionis, iako in absoluto dominio in schismaticam transformowana, tutam rzecz pospolitey integritatem, iedność wiary ś. utrzymując, per plenos ordines formując y fundując leges patricias, tak wielą constituciami seymowemi warowała y per expressum opisała, ażeby dyssidentes ullo titulo et praetextu cerkwi, zborów y bożnic nie erigowali, actores zaś mając liberum missionis exercitium y pomnażając wiarę świętą, nie mało przez nawrócenie od sanctam unionem Bogu dusz pozyskali, adinterim odszczepieńcy, dyzunici, hostes wiary ś. katolickiej, dufając w dawną aktualną obżałowanych ichmć pp. Oskierków protekcyę, in fundamento której ciż dizunici różne roz-

nymi czasy, dni y miesiący, z pogorszeniem wszystkim żalującym czynili krzywdy, wio-
lencye, gwałty y opressie y czynić nie prze-
staią; mianowicie—w mieście Mozyrzu, gdzie
cerkiew od lat kilku set stała, fundacją
dobrze obwarowana, obżalowany i. p. Opoka—
lantwóyt Mozyrski, będąc od obżalowa-
nych w. ichmciów panów Oskierków—kas-
telana Nowogrodzkiego y starosty Mozyrskie-
go ordinowanym y licentiowanym, in omne
nefas, w tym że mieście violenti modo z
pospółstwem schizmatyckim staynie, stodoły,
chlewy in locis sacris profana na szczegól-
ne pośmiewisko aedificia de novo eriguit,
missionarzów do własney possessyi nie do-
puszcza, grunta, place, iuryzdiki delatorom
należące, violenter pozabierawszy, na swój
pożytek obrócił y obraca, a ztąd mając pro-
wenta in reparationem cerkwi schizmatyc-
kich y na potrzeby tych że cerkwi dochody
ex alieno ustanowiwszy, vetante lege, appli-
kuie; oraz perseverando w zawziętej ma-
licyi, ex odio ku żalującym, chcąc delato-
rów z funduszków ab aevo nadanych zruino-
wać y z miasta Mozyra wyniszczyć, na-
sławszy na ieżioro delatorów w roku tysiąc
siedmsetnym trzydziestym, miesiąca Marca
szóstego dnia toties pomieniony i. p. Opoka—
lantwóyt Mozyrski, chłopów-rybaków y nie
małą kupę ludzi schizmatyckiego pospół-
stwa, ryby wyłowili, tak y całe ieżioro całe
spustoszył, gwałt y violencją popełnił, gdzie
na stawie delatorów broniących, tedy wła-
sności kapłanów postponując pospółstwo
schizmatyckie, nie tylko same osoby verbis
scomaticis ac laesivis laiali, co większa ex
fide catolica sprośne pośmiewiska czynili,
iawnie z tym się odzywając: że to mamy
y czyniemy z rozkazu pryncypałów naszych,
które to inconveniencie, subordinacie, gwałty,
violencye iawnie są z rozkazów obżalowanych
i. w. ichmć pp. Oskierków podzielane. Tak

też w roku tysiąc siedmsetnym trzydziestym
pierwszym, miesiąca Marca szóstego dnia
obżalowany imć pan Opoka mieszczan
Mozyrskich nasławszy na sianożęć, siana
złożonego wozów trzydzieście zabrał, przez
co żalującym delatorom tak w bydle, iako
też w koniach y w innym gospodarskim
szkody naymniey na złotych sześćset uczy-
nił, gdy nie mieli czym sustentować pod-
czas tak ciężkiej zimy y karysty siana, gdy
od głodu nie mało pozdychało. Co większa
kiedy w roku tysiąc siedmsetnym dwódzie-
stym siódmym, miesiąca Maia pierwszego
dnia, wyżej pomieniony praesbiter Athanazy
Dobinicz—paroch z cerkwi Michała wszedł
w znanomość z ichmć xieżą missionarzami
ś. Bazylego wielkiego y miał objaśniony
w wierze do unii świętej inklinacyą, opo-
wiadał przed pospółstwem, aby się mieli
do iedności świętej y modlili się za oycą
świętego y za króla, obżalowani i. w. ichmć
panowie Oskierkowie, oyciec z synem, na-
radziwszy się, żalującego praesbitera od cer-
kwi ś. Michalskiej oddalić usiłowali. Na
ostatek imć pan starosta Mozyrski sam vio-
lentissime instantaneo passu do Kiiowa sta-
nowił y wzięwszy na siebie munus instiga-
toris, tamże in iudicio w Kiiowie instigował,
decysyą dawał y ad carceres żalującego praes-
bitera, prout probabitur, incarcerationował, tak
dalece, że tam nielitościwą mizerią za szyje
przykowany cierpiał, który incarcerationatus zo-
stając musiał, nolens-volens, z przemuszenia
praestare iuramentum na tym, że miał su-
besse fidei schismaticorum; post praestitum
iuramentum z owego więzienia wolnym
zostawszy y do swojej cerkwi własney przy-
bywszy, zaraz w kościele farnym professio-
nem fidei uczynił y pod posłuszeństwo unii
świętej skłonił się y poddał się; obżalowa-
ny imć pan Oskierko—starosta Mozyrski,
pomienionego kapłana do własney iego cer-

kwi, gdzie by barziefy należało, acceptować, promowować, conserwować y utrzymywać, kapłana unita niedopuscił y odpędził, który teraz cum confusione inexplicabili, z urąganiem od schizmy po cudzych kontach tulając się, cierpieć musiał, a intuitu tey sprawy y transakcyi obżalowany imć pan starosta Mozyrski człowiekowi niesposobnemu y nigdy niegodnemu charakteru kapłańskim schizmatykowi do administrowania sakramentów onę cerkiew podał, rząd y władzę wszelką polecił. To wszystko samym skutkiem wykonać pragnąc y starając się, co przyrzekł wszystkiemu schizmatyckiemu pospółstwu obżalowany imć pan kasztelan Nowogrodski sam swymi słowy, podczas wyjazdu syna swego na starostwo Mozyrskie, mówiąc do pospółstwa: Nie bójcie się, dziatki, ia przy waszey wierze utrzymam was. A gdy żałujący w Bogu wielebny imć xiądz Thadeusz Jankiewicz, mając na sobie funkcją missionarską, oraz y oficjałską od i. w. imci xięża metropolity całej Rusi, ziachał do obżalowanego iasniewielmożnego imci p. kasztelana Nowogrodzkiego, do maiętności Wodowicz, mając z sobą godnych przyiaciół y animował, aby takowey protekcyi schizmatykom deklarowanej odstąpił, pobożnie upraszając, aby był, iako pryncypalny gospodarz, powodem do iedności świętey y rozszerzenia wiary świętey katolickiey; na to tak odpowiedział żałującemu delatorowi: Chcesz ty bydz Jozefatem? Jakoż znaczne dokumenta tey obietnicy gdy disunitom dozwalaia co chcą y iak chcą prześladować żałujących missionarżów, sam obżalowany imć p. kasztelan Nowogrodzki publicznie na seymiku gospodarskim w roku tysiąc siedmsetnym dwudziestym ósmym, miesiąca Februaryi szóstego dnia wniosł, aby z zagranicy schizmatykom officialistom administracie, rządy y sądy y przezyski sprawować, z czego się

wielkie działy pogorszenia y na to gdy nie pozwolono, perswadował i. w. i. p. kasztelan Nowogrodzki tymi słowy mówiąc: że iednego iesteśmy Boga. Na to odpowiedział ieden z ichmci pp. urzędników, gorliwością wiary świętey zapalony, że żadną miarą to być nie może; gdzie i wszyscy krzyknęli, że nie pozwolim żadną miarą. O tym będąc nieukontentowany tak i. w. i. pan kasztelan Nowogrodzki, iako y wielm. imć pan starosta Mozyrski obżalowanemi subordynowali obżalowanego imci pana Opokę—lantwóytę Mozyrskiego, dependuiącego od i. w. i. pana wóytę, aby schizmatycy vindictę sobie szukali. Gdzie za permissią po tym pospółstwo schizmatyckie, tudzież z popami schizmatyckimi, podczas seymiku gromnicznego terazniejszego roku tysiąc siedmsetnego trzydziestego pierwszego, wiedząc o bytności na seymiku ichmciów xięży missionarżów, zgromadziwszy się pod miejsce seymikowe, z dzidami, spizami, kijmi cale usiłowali, aby byli pozabici missionarze. Jakoż znaczna rzecz y bardzo iawna ztąd, gdy ichmciowie panowie obywatele tegoż powiatu Mozyrskiego, prawdziwi katolicy, widząc takowy tumult y ludzi schizmatyckich wielką kupę, cierpieć tego nie chcieli y pożegnać ich usiłowali, obżalowany imć pan starosta Mozyrski nie tylko raciami, choć niepozornemi, wexuiąc onych, lecz sam personalnie bronić y detentować onych oświadczał się. A gdy to cierpieć trudno było na takową patrzec swywolną kupę porwawszy się wszyscy ichmci pp. obywatele powiatu tego, wierni katolicy, owe zgromadzoną schizmatycką kupę rozegnali y tam że zaraz spizy, dzidy y kiie od niektórych poodbierali. Gdzie tamże na seymiku przed w. i. panem starostą Mozyrskim obżalowanym praezentowali, dawszy responsionem, że nie dopuścimy morder-

stwa schizmatykom y krwie rozlanie, iako oni usiłując, zabrali się na ichmci xieży bazylianów, na missyi w tych kraiach będących y widząc iawne periculum vitae z żalujących ichmciów xieży bazylianów niemal cały seymik indefensionem idąc onym, przeprowadził żalujących ichmciów xieży bazylianów aż do dworu w. i. pana Pietrowskiego—starosty Koszelewskiego, gdzie pewne by, gdy by nie łaska Boska a nie obrona y nie protekeyia pomieniona ichmościów panów obywatelów tegoż powiatu, musieliby żalujące delatores tamże wszyscy życie zakończyć. Jakoż potym na różnych miejscach zasadski, tumulta, dając okazyie czynili, kapłanów unitów, przyjeżdżających do swego oficjala, po drogach łapali y za nimi z orężami ugoniali się, inne inconveniente, łaianie, bluźnierstwa przeko wierze świętey, którey opisać trudno, czynili. Tego iednak opuścić niemożna, że obżalowany imć pan Opoka y samą fundatorkę w. ieymci panię Komorowskę nie uczciwemi słowami dyfamował, zabić obiecając, że misjonarzów wprowadziła y onych sustentuie, których zawsze wypędzić chwali się y z własnego folwarku żalujących delatorów, od dawnego czasu w possessyi będącego, nie contentując się temi, co iuż pierwiej pozabierał funda, tenże obżalowany imć pan landwóyt Mozyrski wypędzić deklarował; osóbliwie folwark, należący do cerkwi ś. Mikołaja, który zawsze do dyspozycyi i. w. ichmć xieży metropolitów należał, iako deducetur documentis do swoiey possessyi odebrał w roku tysiąc siedmsetnym trzydziestym, miesiąca Septembra piętnastego dnia, który trzymając wszelkie pożytki na siebie obraca; kielich z teyże cerkwi ś. Mikołaja, wielki, srebrny, pozłocisty, wzięwszy, usiebie niesłusznie trzyma, tak też inne apartamenta cerkiewne zabrawszy, cerkiew

zpuszczała uczynił, władzy żadney, iako świecki człowiek, nad tym nie mając, uniwersaly od i. w. imci xieźza Athanazego Szeptyckiego—metropolity całej Rusi, po przybiiane do cerkwi, wspólney radzie y namowie z schizmą pozdzierać kazał y dopuścił, które uniwersaly z wielkim kontemptem pospółstwo iawnie y publice oddzierając szarpali y w błoto deptali. Tenże obżalowany imć pan Opoka—landwóyt, będąc ulicentowanym in omne nefas od i. w. imci pana Oskierki—kasztelana Nowogródzkiego a wóyta Mozyrskiego, śmie y waży się rozwody między małżeństwem czynić, pozwalając mężom inne brać żony, a żonom iść za innych mężów, sam sędzić sprawy duchowne, duchownych także sędzić y karać, a których sędzić nie może, to różnemi przykrościami agrawuie, niewiastom rzymskiego nabożeństwa, będącym za schizmatykami, pozwala onym także być schizmatyczkami, które potym naybarziej bluźnią fidem catholicam. W roku tysiąc siedmsetnym dwudziestym dziewiatym, miesiąca Nowembra szóstego dnia, obżalowany iasniewielmożny imć pan Oskierko — kasztelan Nowogródzki, evocatorio otrzymawszy nieiakieś kondemnaty, wies Zaszczoble od klasztoru Sieleckiego wielebnych panien bazylianek niesłusznie zaiechał, krzywdę wielką uczynił y czynić nieprzestaie, prowenta na siebie wszelkie zabiera, dalszemi odpowiedziami y pochwałkami infestuie. In fundamento takowey protekcyi schizmie daney od obżalowanych i. w. ichmć pp. Oskierków, czyniąc similiter oppraessionem wierze świętey katolickiey y cerkwiom, in unione zostającym, w roku teraznieyszym tysiąc siedmsetnym trzydziestym pierwszym, miesiąca Marca, post decessum w. imci pana Lenkiewicza—pisarza ziemskiego Mozyrskiego, starostwo Boryskiewiczowskie, alias dzierżawę, tamże

w powiecie Mozyrskim obżalowany imć pan Jan Jelenski, niewiedzieć iaką władzą imci pana Jana Orańskiego, kalwińskiej sekty będącego, aby pomienione starostwo zaiechał, oraz y cerkiew ordynował. Gdzie zia-chawszy obżalowany imć pan Orański, wiedząc dobrze, że ta cerkiew in unione zostawała, ze wszystkimi swoimi parafianami y do władzy i. w. imci xiedza metropolity należała, wzięwszy pomieniony imć pan Orański od popa schizmatyckiego ofe-rencię, cerkiew onemu podał, kapłana uni-ta, administrującego tam osądził y oddalił; gdzie gwałtownie cerkiew odebrawszy z wielkim pogorszeniem pospółstwu y zgubą dusz popa schizmatyckiego tam incorporo-ował. Cerkiew w Berezowie cale przez swy-wolną kupą schizmatycką odebrano od uni-tów a oddano schizmie, która od początku swego skoro była postawiona, od unitów poświęcona była, y w administrowaniu uni-tów zostawała, a dopiero za daną pro-tekcyą i. w. obżalowanych ichmć panów Oskierków schizmatyków, oraz za przyda-niem pomocników przez ludzie swych, iako to tamecznego administratora Sosnowskiego, oddano schizmie pomienioną cerkiew w Be-rezowce. Takoż y w Kopalkiewiczach, w dobrach obżalowanego imci pana Oskierki, w roku tysiąc siedmsetnym trzydziestym pierwszym, dnia szóstego Februaryi obża-lowany imć pan kasztelan Nowogródzki, gdy kapłan, tam będący, rewokował y ad unionem sanctam oddał się, wyznawszy w kościele wielebnych oyców jezuitów, w Mo-zyrze będących, professionem fidei y tam mszą świętą post confessionem odprawił et cum sua ecclesia ad unionem accessit, tedy in instanti zbuntowani y na wszelką swy-wolę licentiiowani własni poddani obżalowa-nego imci pana kasztelana Nowogródzkie-go napadszy, onego kapłana pierwey rząd,

władze y klucze od cerkwi odbierać usilo-wali y samego z własney plebany wyga-niali y pewnie by wygnali, żeby redire in sectam schizmatikorum w wszystkich bydź obrządkach, tak iako przed tym był, schizma-tyckich nie deklarował, iakoż, volens-nolens, musiał to uczynić. A za takową swywołę żadney kary y nagany nie było, owszem za to, że ten kapłan rewokował, był ga-niony od obżalowanego imci pana Gierwa-zego Oskierki—starosty Mozyrskiego. O to wszystko chcąc żalujące delarores z obżało-wanymi i. w. ichmć pp. Oskierkami, tu-dziesz z i. p. Opoką y ze wszystkimi po-mienionemi insuper wyrażonemi prawem czynić, summario processu abscisis delationi-bus iuris, ante omnia do obwarowania se-kuritateu sobie zdrowia y fortun dela-torom od dalszey obżalowanych ichmość impeteyi, do personalney obżalowanych i. w. ichmciów pp. Oskierków—kasztelana y starosty Mozyrskiego, comparycyi, także obżalowanego imci pana Opokę, Jeleńskiego, Orańskiego comparycyi, do statuicyi tych wszystkich violatorów, excessantów, opraes-sorów, i tem y tych wszystkich, którzy kol-wiek byli pomocnikami tego tumulty, do reindukowania żalującemu kapłanowi Du-biniczowi do cerkwi ś. Michała, także do przywrócenia cerkwi Boryskiewiczowskiej ad unionem, do przywrócenia cerkwi trze-ciej ś. Mikołaja, w mieście Mozyrzu będącej, oraz do przywrócenia cerkwi Berezowieckiej y Kopalkiewiczowskiej, do schizmy odda-nych, które do władzy y dyspozycyi i. w. imci xiedza metropolity, iako zdawna na-leżały, do powrócenia kielicha srebrnego z teyże cerkwi ś. Mikołaja, przez obżalowa-nego imci pana Opokę wziętego, także do oddania sprzętu, w teyże cerkwi zabranego, do powrócenia gruntów klasztornych, za-branych y do uczynienia kalkulacyi, co miał

za profita na gruntach delatorów, z ofien przez obżałowanego imci pana lantwótya na onych postawionych y tych pożytków żalującym, do powrócenia, oraz za zabranie siana wozów trzydziestu własnego żalujących delatorów, do zapłacenia za szkody y violencie, także za przydychanie bydła y koni, najmniej złotych sześciuset, do pokarania za bunt, tumult, pochwalki na życie wielebnych oyców bazylianów y za wszystkie scelera, przez obżałowanych popełnione, paenis pro aequalitate excessus, iakie na kogo de iure regulabuntur, do skassowania dekretów y condemnat, niesłusznie evocatorie, clandestine, extra forum otrzymanych, do przywrócenia wsi Zaszczowbla do klasztoru Sieleckiego, wielebny pannon bazylianom należący, do uczynienia tak kal-

kulacyi de proventibus, przez verificację, do odsadzenia ab officio fawtorów schizmatyckich y o to wszystko, co czasu prawa przez controversye ichmościów panów patronów dowiedziono będzie, oraz do nagrodzenia szkod, expens prawnych, z okazji obżałowanych ichmościów na prawo spendowanych, do pokarania paenami obżałowanych ichmościów, de lege ściągających się, oraz cum libera oney melioratione aut ceterorum punctorum additione, w dalszych punktach żaloby, dali tę swą solenną manifestacyą, za nieprzyęciem do xiąg grodzkich Mozyrskich y grodzkich Nowogródskich, dla faworu i. w. ichmci pp. Oskierków, do xiąg urzędowych grodzkich Wileńskich zapisać. Co jest zapisano.

1736 r.

Изъ книги № 4749, за 1734—1737 г., л. 878—879.

91. Определеіе Городненскаго архимандрита и оффицала Игнатія Кульчинскаго о принадлежности деревни Коневичи къ Губинскому приходу.

По жалобѣ колятора Губинской церкви Алексавдровича митрополиту Шептицкому, что къ Озерской церкви неправильно присвоена деревня Коневичи, принадлежащая Губинской церкви, ар-

химандритъ составляетъ актъ, по которому обязываетъ священниковъ Озерской церкви навсегда отказаться отъ поминутой деревни, во исполненіе предписанія митрополита.

Roku tysiąc siedmsetnego trzydziestego szóstego, miesiąca Nowembra siędmnastego dnia. Naturzędzie ikmci grodzkim Grodzieńskim, przede mną Antonim z Wahanowa

Micuta—podstolim y podstarościm sądowym powiatu Grodzieńskiego, od jaśniewielmożnego imci pana Michała Massalskiego—pisarza wielkiego w. x. Lit., Grodzieńskiego starosty, ustanowionym, comparens persona-

liter imć pan Michał Sierkuczewski—administrator Zakrzewpolski, dekret oczewisty ex mandato i. w. imci xiedza Atanazego Szeptyckiego—metropolity całej Rusi, przez wielmożnego imci xiedza Ignacego Kulczyńskiego—opata y officyała Grodzieńskiego wespół z podaniem intromissyalnym in perpetuum przyłączoney wsi Koniewicz do parochiey Hubińskiej kollacyi w. imci pana Benedykta Alexandrowicza—stolnika y rotmistrza powiatu Grodzieńskiego ex seriis partium contraversiis ferowany, insimul z trzema listami, idque ieden od i. w. imci xiedza metropolity, a dwa od w. imci xiedza opata y officyała Grodzieńskiego do tegoż wielmożnego imci pana stolnika pisanemi, y do teyże sprawy y dekretu regulującemi się ad akta xiąg grodzkich Grodzieńskich podał in tenorem sequentem. I naypierwey dekreta sonantia sequuntur takowe: Actum w Zakrzewszczyźnie dnia trzy-nastego Nowembra tysiąc siedmsetnego trzydziestego szóstego roku. Agitowała się sprawa między w. o. Leonem Narkiewiczem Jezierskim, a w. o. Macieiem Jankowskim Hubińskim praezbiterami o to: iż od lat czterdziestu wioska Koniewicz bezprawnie et per abusum była przyłączona do parafii Jezierskiej, zaczym widząc krzywdę cerkwi Hubińskiej w. imć pan Benedykt Alexandrowicz—stolnik Grodzieński, iako kollator namienionej cerkwi, upraszał listownie iasnie wielmożnego xiedza metropolity, aby kazał przysądzić namienioną wioskę do teyże cerkwi Hubińskiej, a że i. w. imć xiaźdz Atanazy na Szeptycach Szeptycki, całej Rusi metropolita, zważając iustam petitionem w. imci pana kollatora przez list dnia siedm-nastego Octobris anni currentis w Rucie pisany, zlecił nam officyałowi Grodzieńskiemu, abyśmy przyłączyli do cerkwi Hubińskiej wioskę Koniewicz; przeto my za-

dość czyniąc tak mandato archipastorali i. w. imci xiedza metropolity, iako poważney requisitiei w. imci pana kollatora, zia-chawszy personalnie do Zakrzewszczyzny do dworu tegoż w. imci pana kollatora, uczyniśmy seriam inquisitionem o tym: do której cerkwi należy wioska Koniewicz? A gdy w. oyciec Jezierski żadnych dokumentów nieprodukował, któremi się próbował legitimam possessionem wioski Koniewicz do swojej cerkwi, z drugiej strony infavorem cerkwi Hubińskiej świadczyli y należycie dowodzili ichmość szlachta parafianie Hubińscy ritus nostri, że ab antiquo wioska Koniewicz należała do cerkwi Hubińskiej y że quondam z okazji księdza Marcina Romaszkiewicza, praesbitera Hubińskiego, niesłusznie taż wioska alienowana została: przeto my archymandryta y officyał Grodzieński ninieyszym naszym dekretem przysądzamy y przyłączamy wiecznymi czasy wioskę Koniewicz do cerkwi Hubińskiej, kollacyi w. imci pana stolnika Grodzieńskiego będącej, przykazując wielebnemu oycowi Jezierskiemu y iego sukcesorom, aby się do pomienionej wioski żadnym sposobem wtrącać nie ważyli, pod karami, w kanonach świętych opisanemi. Datum ut supra. Do tego zaś dekretu dla większego walu przy pieczęci archipasterskiej ręką własną podpisujemy się. U tego dekretu y podania wsi Koniewicz przy pieczęci metropolitańskiej podpis ręki temi słowy: Ignacy Kulczyński, zakonu ś. Bazylego wielkiego archymandryta y officyał Grodzieński, mp. Przy tym list od iasnie wielmożnego imci xiedza metropolity in ea sonantia: Wielmożny mości panie stolniku Grodzieński, mój wielce miłościwy panie y bracie! Interes przyłączenia wioski Koniewicz zlecilem terazniey rzemu imci xiedzu opatowi i officyałowi Grodzieńskiemu, a żeby pomiarko-

wawszy requisitionem w. imci pana et necessitatem cerkwi Hubińskiej też wioskę Koniewicze przyłączył ad curam parochialem do cerkwi Hubińskiej, w czym compendiose deklarację moją w. imci panu wyraziwszy iestem w. imci pana życzliwym bratem y uniżonym sługą,—A. Szeptycki. M. R. w Rucie, dnia siedmnastego Octobris, roku tysiąc siedmset trzydziestego szóstego. Intitulacya takowa: wielmożnemu imci panu Alexandrowiczowi—stolnikowi Grodzieńskiemu, memu wielce miłościwemu panu y bratu. Item list pierwszy w. imci xiedza opata y officyała Grodzieńskiego w te słowa: wielmożny mości panie stolniku Grodzieński, mnie wielce miłościwy panie y dobrodzieiu! Nie tylko stousiąc się ad mandatum i. w. imci xiedza metropolity, mego dobrodzieia, ale też chcąc y tobie promereri respekt pański u w. imci pana dobrodzieia, życzyłbym sobie w poniedziałek lub we wtorek przyszły kłaniać personalnie wielmożnemu panu dobrodzieiowi et hoc perficere, quod mihi committitur, to iest przyłączyć wioskę Koniewicze do cerkwi Hubińskiej; ale że termin naznaczyłem pewnym kapłanem na przyszły wtorek, aby u sądu mego stawali w pilnym interesie iurysdyki Grodzieńskiej metropolitańskiej, więc przepraszam w. m. pana dobrodzieia, że pro die praefata accurrere do uwenorowania godności iego pańskiej nie mogę, postaram się jednak y quam primum służyć panu memu, którego

łasce mnie polecając profundissimo cultu przy appraecatii wszelkich iak naysmyślniejszych sukcesów, piszę się w. imci pana dobrodzieia nayniższym sługą Ignacy Kulczyński zakonu ś. Bazylego wielkiego archi-officyał Grodzieński mp., dnia wtórego Nowembris, roku tysiąc siedmset trzydziestego szóstego, z Grodna. Drugi list od tegoż in eum sensum: wielmożny mości panie stolniku Grodzieński, mnie wielce miłościwy panie y dobrodzieiu! Chcąc in ipso affektu evidenter comprobare, że przyjemnie być omni tempore życzliwym sługą w. pana dobrodzieia cum debita promptitudine do wypełnienia pańskich iego rozkazów libertissime przyjmuję termin naznaczony y przybyć ad obsequia pana mego die duodecima praesentis deklaruję; a nim mi przyidzie personalnie uwenorować godność wielmożnego w. imci pana dobrodzieia, teraz praesenti litera, gdy niski moy przesyłam ukłon cum omni observantia piszę się wielmożnego w. imci pana dobrodzieia nayniższym sługą—Ignacy Kulczyński, zakonu ś. Bazylego wielkiego archimandrita, dnia trzeciego Nowembris, tysiąc siedmset trzydziestego szóstego, z Grodna. Który to dekret, za podaniem wsi Koniewicz do parochyi Hubińskiej, in perpetuum przyłączoney, wespół z listami superius wyrażonemi et intro inserowanemi ad akta ksiąg grodzkich powiatu Grodzieńskiego iest przyięty y wpisany.

1736 г.

Изъ книги № 4749, за 1734—1737 г., стр. 617.

92. Жалоба монаховъ Свято-Духовскаго монастыря на ксендзовъ иезуитовъ, которые возбраняли имъ совершеніе обрядовъ при умирающемъ и напалали на монастырь св. Духа.

Настоятель Свято-Духовскаго монастыря Иеронимъ Волчанскій отъ имени другихъ своихъ монаховъ приносить жалобу на Виленскихъ иезуитовъ по слѣдующему случаю: 2 іюля къ умирающему Пашкевичу, дворянину, его королевской милости, послѣ принятія имъ святыхъ даровъ по обрядамъ греческой церкви, никѣмъ неприглашенные, появились иезуиты и спросили его: не желаетъ ли онъ умереть въ истинной вѣрѣ? На

это Пашкевичъ отвѣтилъ: я хочу умереть въ такой вѣрѣ, въ какой родился и жилъ до сихъ поръ. Иезуиты объяснили эти слова въ свою пользу, позвали монаховъ въ трибунальскій судъ, приставили къ монастырю трибунальскую стражу, и не только не позволили монахамъ похоронить умершаго, но еще подвергли ихъ безчестию и побоямъ, публично говоря: „и ваша вѣра и вы хуже жидовъ“.

Roku tysiąc siedmset trzydziestego szóstego, miesiąca Julii dwudziestego dnia.

Na urządzie iego królewskiej mości województwa Wileńskiego, przede mną Antonim Mikołaiem Petruszewiczem—czesznikiem y podwojewódzim województwa Wileńskiego, żalowali, opowiadali y solenniter manifestowali się, wielbny w Bogu imię oyciec Heronim Wolczański—starszy y wszyscy wielbni oycowie starogrecy, przy cerkwi ś. Ducha monasteru Wileńskiego rezydujące, w opressyi swojej na w Bogu wielbnych ichmciów xieży Jerzego Barszcza—proboszcza, Alexandra Kaszyca, xieźdza, Piotra Gosłombskiego—ministra y wszystkich wielbnych ichmciów xieży domus professae soc. Jesu, przy kościele ś. Kazimierza w Wilnie zostających, mieniąc o to: iako z dawnych czasów religia zostających delatorów ichmciów oyców starogreckich w xieństwie Ruskim y w xieństwie wielkim Lit.

ieszcze za panowania hereditarium dominorum xiażat ichmciów inismul y nayiasnieyszych królów polskich liberum exercitium religionis ante unionem Korony polskiej miała, tak y po stałej szczęśliwie uniey Korony polskiej z w. x. Lit. za panowania swego nayiasnieysi królowie polscy we wszystkich nadaniach, prawach, przywileiach, z dawna żalującym delatorom służących, cum libero exercitio nabożeństwo y wszystkich ceremonii, usum sacramentorum, etiam do chorych na każdym mieyscu schodzenia, y pogrzebania ciał umarłych pozwolili y potwierdzili; cerkwie, monasteru fundować, upadające erigować, stare reparować, konstytucyami, konfederacyami, przywilejami, diplomatibus ac pactis conventis poprzy siężonemi prawami, aż do panowania teraz szczęśliwie nayiasnieyszego króla imci Augusta trzeciego dostatecznie warowano, pacem perpetuam de religione do daty teraz-

nieyszy in omnibus sancitis wyrażając, zachować postanowiono. Jakoż nayiaśnieyszy król imć August trzeci pan nasz miłościwy, feliciter panujący, idąc trybem nayiaśnieyszych antecessorów swoich y świętey pamięci nayiaśnieyszego króla imci oycy swego, ni w czym iuribus antiquis derogare nie raczył, owszem in toto stwierdził, iako autentica dokumenta y kilkadziesiąt konstytucyi dostatecznie obloquntur, które prawa securitatem żałujących delatorom ab antiquo w Wilnie, przez panów chrześcijańskich y królów ichmciów ufundowanym, przy wszystkich funduszach et circa liberum religionis exercitium zachowali. Obżalowani ichmć xieża iezuici domus professae Wileńscy, bez żadney racyi przeciwko tym wszystkim funduszom y prawom postępując, w roku teraznieyszym tysiąc siedmset trzydziestym szóstym, miesiąca Julii wtórego dnia, mianowicie obżalowani imć xiądz Kaszyc y imć xiądz Gostombski, za licencyą przełożonego swego, nie będąc vocati ni od kogo, gdy do zeszłego w Bogu imci pana Samuela Tołokońskiego Paszkiewicza — dworzanina ikmci choruiącego cum toto po przyjeździe veram sacram synaxim et extremam unctionem owo zgola ze wszelką disposycyą chrześcijańskich obrządków, obżalowani ichmci xieża iezuici przybyli, w artykułach wiary, iezeli by pragnął w prawdziwey wierze umrzeć, iezeli by to wszystko, co Chrystus Pan y apostołowie święci do wierzenia podali, wierzył y tak chciał umierać, spytawszy a wziawszy responsum nie inne, tylko te: że tak wierzył y teraz wierze y w tey wierze prawdziwey moiey bez wątpienia żadnego chęć umierać, z tym odeszli cum hoc motivo, iako by rewokował na rzymską wiarę opacznie wielmożnym ichmciom xiedzu officialowi loci ordinarii o tym donieśli, który dwuch ichmci xieży świeckich do wyrugo-

wania żałujących zakonników zesłał. Tandem tymże sposobem iasnieprześwietnemu trybunałowi w. x. Lit. udali y po wszystkich urzędach ogłosili, dla czego wartę trybunalską na dniu trzecim Julii tegoż roku sprowadzili, która warta kamienicę otoczyła żałujących delatorów w. oyców Herasyma Dolbińskiego, Nikodema Tumilowicza, na których suknie poszarpali, obżalowani xx. ichmć Kaszyc y Gostomski odtrącając od chorego, y innych zakonników żałujących stursali, byli, wypędzali, in contemptum wiary, diffamując samych y wiarę, ab antiquo consiliis sacris prawdziwą uznając, wiarę lżyli. Osobliwie ciż ichmć xx. iezuici Kaszyc y Gostombski, contemnendo wiarę y osoby żałujących postponowali, mówiąc te formalia: iż gorsi iesteście żydów, y wiara wasza. I tak do dnia czwartego eiusdem miensis przez dwa dni w takowey wyolencyi persistebant, ludzie wiary greckiey z domowników w Bogu zeszłego imci pana Paszkiewicza upędzając warta trybunalska na samy klasztor y monaster naszli, napadli, gwałty, wiolencyie popelnili. A zeszły s. pamięci imć pan Paszkiewicz nigdy żadney rewokacyi, ut moris in romano ritu est, nie czynił oprócz wyżej wyrażonych słów. W takowey tedy wiolencyi, oppressyi y denegowania exercitiu liberi religionis żałujące delatorowie, referując się do praw, przywilejów, konstytucyi, dyplomatów, przez nayiaśnieyszych królów ichmci przysiężnych, praecavendo futurae indemnitati, a chcąc mieć obwarowane securitatem od takowey impetycyi, bezprawia przez obżalowanych ichmć y innych xieży romani ritus, takż pro tanto ausu et subordinatione ac violatione iurium przez subministrowanego w. imci pana Molodeckiego — instygatora trybunalskiego, in praesentia w. imć pana Brodzickiego — rotmistrza chorągwi trybu-

nalskiej, z okazji obżalowanych facta, iako prawa o gwałt, o gwałt kościołów, cerkwi y monasterów chrześcijańskich opisali, paeny uznane y do zapłacenia kosztów na prawo spędujących, do zabronienia dalszych impę-

tycyi, bezprawia y tego wszystkiego, co fusi-
sins czasu controversyi deducetur, salva
melioratione tey žaloby lub inney wynie-
sienia, dali tą solenną manifestacyą do xiąg
urzędowych zapisać. Która jest zapisana,

1738 r.

Изъ книги № 4750, за 1738 г. д. II.

**93. Жалоба монаховъ Виленскаго Свято-Духовскаго монастыря на нѣкоторыхъ
лицъ, неправильно завладѣвшихъ ихъ землями.**

Въ этой жалобѣ Виленскіе Свято-Духовскіе
монахи жалуются: 1) на нѣкоторыхъ Виленскихъ
мѣщанъ, завладѣвшихъ въ Виленѣ монастырскими
пашами, доставшимися монастырю по докумен-

тамъ, и 2) на Виленскій магистратъ, пристрастно
рѣшавшій эти спорныя дѣла въ пользу мѣщанъ
безъ всякихъ документовъ.

Roku tysiąc siedmsetnego trzydziestego
ośmego, miesiąca Januarii trzeciego dnia.

Na urzędzie iego królewskiej mości grod-
skim wojewodstwa Wileńskiego, przede mną
Mikołaiem Antonim Petrusiewiczem—czes-
nikiem y podwojewodzim wojewodztwa Wi-
leńskiego, żalował y solenniter protestował
się wielebny oyciec Heronim Wolczański—
starszy y wszyscy wielebni oycowie bazy-
liane monasteru Wileńskiego, przy cerkwi
ś. Ducha w Wilnie zostaiący, w krzywdzie
swey na szlachetnych ichmości pp. Thoma-
sza Sokorskiego, Andrzeia Minkiewicza—
burmistrzów, Bernarda Lorettego, Kazimier-
za Grabowskiego, Mateusza Osipowicza,
radców, Pawła Konstantego Mankwicza,
radcy, pisarza, urzędników rocznych miasta
ikmci stołecznego Wileńskiego, a na uczei-

wych Mariannę z Swabowskich Beynaró-
wiczową, Mariannę, Jerzynę Jarmołowi-
czową, z dokładem ichmci opiekunów, Jana
Santockiego y samą, małżonków, imci pana
Stefana Józefa Kozakiewicza, in uno con-
dictamine będących, mieniać o to: iż co
żalujący delatores o place, quondum przez
Alexieia Poznańskiego skupione, za bramą
Ostrą w Wilnie zostaiące, na których, po
dawney wojnie Moskiewskiej post annum
tysiąc sześćset sześćdziesiąt wtórego, domy
za wolą monastera erygowały się, przed
obżalowanych ikmci urząd radziecki Wileń-
ski usurpativos possessores żalujący delato-
rowie zapozwawszy prawem przez lat wiele
czynili, świętey szukaiąc sprawiedliwości,
za dokumentami, w magdeburii Wileńskiej
przyznanemi, od roku tysiąc pięćset dzie-

wiećdziesiąt trzeciego, per continua postępu-
 iac, documenta, registra, branych prowen-
 tów, zapisy, legacye, intromissye, dekreta
 swoiey należytości requirowali, obżalowane
 osoby niesłusznie dzierżący y żadnemi nie
 stawawszy dokumentami y aktoratu swego
 nie mając, słowne tylko unosząc illacye,
 iudicatum pro parte sui otrzymali, w czym
 żalujący delatores, nulliter od swoiey włas-
 ności oddaleni, ile kiedy do roku tysiąc
 siedmset ośmnastego, Ursula Jarmołowi-
 czowa continue pensyą do monasteru Wi-
 leńskiego żalującym delatorom placila, od
 pomienionego roku za powodem niechętnych
 monasterowi y za suggiestją placić
 renuit, za ledwo żalujący w odmianie star-
 szych dokumenta wynaleść mogli: przeto
 widząc gravamen y znaczny swój uszczerbek
 a tanto iudicato, a definitiva sententia,
 appellowali za tym do uznania paen pro
 gravamine ad quem de iure, do skassowa-
 nia takowego in praeiudicium prawa zapi-
 sów przyznanych, dekretów dawnych, gra-
 vaminosę ferowanego dekretu z dóbr koś-
 cielnych, cerkiewnych, ob alienationem cier-
 piących do utwierdzenia wszystkich praw
 przyznanych zapisów, dekretów intromissyi,
 dekretów dawnych, in partem żalujących
 aktorów służących, a do skassowania prze-
 ciwnych, jeżeli takie pokażą się, do przy-
 sadzenia y powrócenia dóbr cerkiewnych,
 placów, o które sortitur actio, nulliter od
 aktorów oddalonych y uznania żalujących
 za aktorów veros proprietarios, do zapła-
 cenia procentów z nich vigore żaloby, pro-
 duktów uczynionych, do wskazania na obża-
 łowane strony pen za takowe podstępki
 procurati iudicato, do komportowania kwi-
 tów exolutarum do monasteru pensionum,
 procz obżalowaną Jarmołowiczową y innych
 do zapłacenia kosztów na prawo złożonych,
 do poparcia appellacyi y teraz recenter
 kosztów spendowanych nagrodzenia, y o to
 wszystko, co czasu prawa fusius deducetur,
 salva melioratione żaloby, dali tę protestacyą
 do xiąg grodzkich wojewodstwa Wileńskiego
 zapisać, która jest zapisana.

cielnym, cerkiewnym, ob alienationem cier-
 piących do utwierdzenia wszystkich praw
 przyznanych zapisów, dekretów intromissyi,
 dekretów dawnych, in partem żalujących
 aktorów służących, a do skassowania prze-
 ciwnych, jeżeli takie pokażą się, do przy-
 sadzenia y powrócenia dóbr cerkiewnych,
 placów, o które sortitur actio, nulliter od
 aktorów oddalonych y uznania żalujących
 za aktorów veros proprietarios, do zapła-
 cenia procentów z nich vigore żaloby, pro-
 duktów uczynionych, do wskazania na obża-
 łowane strony pen za takowe podstępki
 procurati iudicato, do komportowania kwi-
 tów exolutarum do monasteru pensionum,
 procz obżalowaną Jarmołowiczową y innych
 do zapłacenia kosztów na prawo złożonych,
 do poparcia appellacyi y teraz recenter
 kosztów spendowanych nagrodzenia, y o to
 wszystko, co czasu prawa fusius deducetur,
 salva melioratione żaloby, dali tę protestacyą
 do xiąg grodzkich wojewodstwa Wileńskiego
 zapisać, która jest zapisana.

1742 г.

Изъ книги № 4754, за 1742 г., л. 766.

94. Жалоба Виленскихъ базилианокъ на Важицкихъ по поводу совершения послѣдними разныхъ грабежей и захватовъ въ имѣніяхъ, принадлежащихъ монастырю.

Въ этомъ документѣ базилианки жалуются на Важицкихъ и другихъ шляхтичей по поводу неоднократныхъ наѣздовъ ихъ на имѣніе жалую-

Roku tysiąc siedmsetnego czterdziestego wtórego, miesiąca Augusta wtórego dnia. Na urządzie iego królewskiej mości grodzkim Wileńskim, przedemną Mikołajem Antonim Petrusiewiczem — chesznikiem y podwoiewodzim woiewodztwa Wileńskiego, żalowała y solenniter protestując się opowiadała w Bogu przewielebna ieymci panna Joanna Konopnicka — starsza y wszystkie wielebne ichmci panny bazylianki konwentu Wileńskiego, na w. ichmciów panów Michała Skarbka Ważyńskiego — skarbnego w. x. Lit., iako wiecznika maiętności Taboryszek, Antoniego Uwoynia — stłę Mottów, arendownego tey maiętności Taboryszek possessora, tudziesz na imci pana Macieja Nargielewicza — administratora Taboryskiego, tudziesz na w. imci p. Marcyana Skarbka Ważyńskiego — strażnika Oszmiańskiego, y samą ieymc, także imci pana Michała Dawksze — administratora Oszmiańskiego murowaney Oszmiańki, oraz y na innych sług, boiar, poddanych Taboryskich y do murowaney Oszmiańki należących, de nomine et cognomine ichmci wiadomych, tudziesz na imci pana Wojciecha Jankowskiego —

щихся, находящееся въ Ошмянскомъ повѣтѣ; наѣзды эти сопровождались грабежами, разореніемъ границъ и присвоеніемъ монастырской земли.

regenta Oszmiańskiego, mieniając o to: iż co obżalowani ichmci panowie Ważyńscy, mając dobra swoje Taboryszkę y murowaną Oszmiańkę, w powiecie Oszmiańskim leżące, in contiguitate z dobrami żalujących Delatorek, Oszmiana Naruszewiczowska nazwanemi, y ze wsią Mosiami żalujących delatorek, także w powiecie Oszmiańskim leżącemi, sytuowane, postępując torem antecessorów swoich, na różnych mieyscach, różnymi laty, w zabieraniu gruntów, lasów y sianożęci, do dóbr żalujących delatorek należących, czynili szkody. O co dawnieysze pozachodziły manifesta, lityspendencye, dekreta trybunalskie y podkomorskie, któremi dekretami securitas posessyi maiętności Oszmiany Naruszewiczowskiej, cum omnibus attinentiis iest warowana, a praecipue posłednieyszym dekretem oczewistym podkomorskim, w roku tysiąc siedmsetnym czterdziestym pierwszym, grunta y sianożęci, do których obżalowani ichmci intruzyą czynili, są żalującym delatorkom przysądzone y przez komornika ograniczone; intuitu którego dekretu posłednieyszego podkomorskiego oczewistego y zaszłego ograniczenia żalujące delatorki w

Bogu przewielebne ichmci panny bazylianki Wileńskie per iuridicam intromissionem też wszystkie grunta y sianożęci, do których antierius ultro obżałowani ichmci wdzierali się, obiawszy w swoją posessyą, pacifice possidebant. Tandem obżałowany imć pan Ważyński—skarbný w. x. Lit. Uwoyn possessor teraznieyszy majątności Taboryszek, mimo wyż namienione dekreta y posessyą delatorek, nie respektuiąc na prawo pospolite y konstytucye seymowe o gwałtownikach y wiolatorach opisane, w roku teraznieyszym 1742, miesiąca Julii 16 dnia, obżałowaney imci pana Macieia Nargielewicza—administratora Taboryskiego, z niemalą gromadą ludzi, boiar, poddanych, ze strzelbą, z kosami y różnym orężem, z podwodami człowieka spółtorasta, na sianożęci żalujących delatorek gwałtownym sposobem nasławszy, sianożęci cztery, nazywające się Wasilka, Komarniszka, Krzywa y Ruda, in pacifica delatorek possessione będące, pokosili y tegoż czasu trawy na wozów siedmdziesiąt y zgóra do dworu Taboryskiego zaprowadzili, palów granicznych sześć z ziemi wyrzucili, a siódmą palę na insze miejsce przenieśli, expulsją aktualną z tych że łąk, z gruntów uczynili. Similliter obżałowany w. i. p. Marcyan Skarbek Ważyński—strażnik Oszmiański na grunt żalujących delatorek, uroczyszczem Skobeyki nazwany, do dóbr żalujących delatorek vigore dokumentów, dekretów y introminsyi należący, w spokojney posessyi tych że i. k. p. bazylianek będący, w roku teraznieyszym tysiąc siedmsetnym czterdziestym wtórym, Julii dwudziestego ósmego dnia, ludzi różney kondycyi, człowieka około dwóchset y podwód kilkudziesiąt, z kosami, ze strzelbą y z różnym orężem gwałtownie nasławszy, żyto na tym że gruncie zasianą na czwierci trzy y daley miary Wileńskiej,

ieszcze nie dobrze doyrzałe, violenter expulsivo modo pożąć kazali. Jakoż pomienieni ludzie poddani murowaney Oszmiańki z obżałowanym imci panem Daukszą—administratorem teyże majątności tumultuarie napadszy, pomienione żyto na gruncie żalujących delatorek zasiane, czyniąc z gruntu expulsyę, gwałtownym sposobem pożeli y do dworu murowaney Oszmiańki więcej niż kop piętnaście zaprowadzili, gwałt y expulsją uczynili. O które to takowe stałe gwałty, wioleney y expulsyę, gdy żalujące delatorki wraz in tempore processu w grodzie Oszmiańskim zanosili y ienerala a parte ichmościów pp. bazylianek przyięcia, ze znania czynionych obdukcyi affektowali, tedy imć pan Jankowski—regent Oszmiański, idąc in faworem obżałowanych ichmciów panów Ważyńskich, tak processów, iako też zeznania abdukcyi ieneralskich przyiąć nie chciał. O co tedy żalujące delatorki, ze wszystkiemi obżałowanemi ichmciami, chcąc prawem czynić, do obwarowania securitatem posessyi majątności Oszmiany Naruszewiczowskiey, cum attinentiis, do uznania reindukcyey do gruntu uroczyszczem nazwanego Skobeyki, także sianożęci Wasilki, Komarniszki, Krzywey y Rudey, per expulsionem zabranych, do zapłacenia przez obżałowanego Ważyńskiego—skarbnego w. x. Lit., za zabranie siana cum altero tante ad minimum tysiąca złotych polskich, distinctim do zapłacenia przez obżałowanego Ważyńskiego—strażnika Oszmiańskiego, za pożęcie żyta, do wskazania pen win, distinctim do obżałowanych ichmć regulowanych, do nagrodzenia szkod, expens prawnych y o to wszystko, co czasu prawa deducetur, salva tey žaloby melioratione żalujące delatorki dali tę swoją manifestacją do xiąg grodzkich Wileńskich zapisać, co iest zapisano. Przy którym opowiadaniu stanąwszy

personaliter ienerał Michał Kozłowski kwit swój relacyiny czynioney obdukeyi przyznał, w te słowa pisany: ia ienerał ikmci, niżey wyrażony, czynię wiadomo tym moim relacyinym czynioney obdukeyi kwitem, iż w roku teraznieyszym tysiąc siedmset czterdziestym wtórym, miesiąca Julii szesnastego dnia, przy stronie szlachty i. pp. Janie y Jakubie Jastrzemskich byłem użyty y wezwany od w Bogu przewielebney imć p. Joanny Konopnickiey, zakonu ś. Bazilego wielkiego starszey klasztoru Wileńskiego ś. Trócy y wszystkich w. ichmć pp. bazylianek, gdzie za przybyciem moim widziałem y oglądałem sianożęci cztery, nazywające się Wasilka, Komorniszka, Krzywa y Ruda, przeciwno brodu, do ichmć pp. bazylianek należące, pokoszonych, z których sianożęci nie tylko że trawa zaraz po skoszeniu zwieziona, ale też y pal granicznych sześć wyrzucono, a siódma pala na insze miejsce przeniesiona; y gdym się pytał: przez kogo by takowa działa się violencya? tedy przytomni ludzie mienili, że przez ludzi y poddanych Taboryskich w. i. p. Michała Ważyńskiego—skarbnego w. x. Lit. ad praesens w posessyi i. p. Uwoynia zostaiących, sposobem w processie wyrażonym. A tak ia ienerał, do czegom był użyty, to wszystko w ten mój kwit spisawszy, wydaię. U tego kwitu relacyinego podpis ienerała temi słowy: Michał Kozłowski, ienerał ikmci. Eodem

tempore stanawszy personaliter drugi ienerał, Jan Stankiewicz, kwit swój relacyiny czynioney obdukeyi zeznał, w te słowa pisany: ia ienerał ikmci, niżey na podpisaniu ręki mey wyrażony, czynię wiadomo tym moim relacyinym czynioney obdukeyi kwitem, iż w roku teraznieyszym tysiąc siedmset czterdziestym wtórym, miesiąca Julii trzydziestego dnia, przy stronie szlachty pp. Janie y Pawle Grzybowskich byłem użyty y wezwany od w Bogu wielebnych w. i. pp. bazylianek konwentu Wileńskiego dla czynienia obdukeyi; gdzie za przybyciem moim na grunt nazwany Skobeyki, do maiętności Oszmiany Naruszewiczowskiey należący, widziałem ściernie alias rzysko recenter pożętego żyta, którego mogło być ad minimum kop piętnaście, y gdym się pytał: przez kogo by te żyto pożęte było? tedy wszyscy tam przytomni ludzi mienili, iż w. i. p. Marcyan Ważyński—strażnik Oszmiański, nasławszy nie małą gromadę ludzi na pomienione uroczyszcze Skobeyki, żyto żać y do dworu swego murowaney Oszmianki zaprowadzić kazał, violencya y expulsya uczynił. Na dowód czego ten mój kwit wydaię. Podpis generała u tey obdukeyi temi słowy: Jan Stankiewicz—generał ikmci. Które to relacye ieneralskie, za oczewistym onych zeznaniem, są do xiąg grodzkich Wileńskich przyjęte y wpisane.

1746 г.

Изъ книги № 4758, за 1746 г., л. 94.

95. Жалоба Владимірскихъ базилианъ на Глинскаго по поводу сдѣланнаго имъ наѣзда на имѣнія Котовку, Пельки и Кодельницу.

Настоятель Кобринскаго Спасскаго монастыря приносить жалобу на Глинскаго по поводу неисполненія имъ духовнаго завѣщанія его родственника покойнаго Вацлава Венедикта Глинскаго, бывшаго Кобринскаго архимандрита и Владимірскаго епископа, по которому Кобринскому мона-

стырю были дарованы имѣнія Котовка, Пельки и Кодельница, купленные епископомъ у разныхъ лицъ на наличныя деньги; монастырь жалуется на вооруженный наѣздъ Глинскаго и требуетъ подтвержденія всѣхъ документовъ на право владѣнія этими имѣніями.

Roku tysiąc siedmset czterdziestego szóstego, miesiąca Marca trzeciego dnia.

Na urządzie iego królewskiej mości grodzkim Wileńskim przedemną Janem Horainem—podczaszym y podwoiewodzym wojewodztwa Wileńskiego żałował y solenniter manifestował się wielmożny w Bogu przewielebny imię xiądz Andrzej Bieniecki—opat Kobryński, Wileński y Nowogródzki official, tudzież w Bogu przewielebny imię xiądz Nikonor Gliński—rector y wszyscy w Bogu wielebni ichmci xięża bazylianie konwentu Włodzimirskiego na imci pana Jana Glińskiego, mieniać o to: iż co w Bogu zeszły w Bogu przewielebny imię xiądz Benedykt Gliński—archimandryta Kobryński, napomnienie chwały Boskiej takie przyległości gruntów do cerkwi ś. Spasa monasteru Kobryńskiego maiętność nazwaną Kotówkę, w wojewodztwie Brzeskim leżącą, od ichmć pp. Zadarnoskich y innych tęg maiętności possessorów prawem wieczystym za sumę w nim wyrażoną sub actu roku tysiąc sześćsetnego sześćdziesiątego piątego nabywszy, do tegoż monasteru Kobryńskiego incorpo-

rował y przez ienerala ikmci ad realem et actuałem possessionem intromittował et distinctim ten że w Bogu zeszły imię Wacław Benedykt Gliński—primo archimandryta Kobryński, post episkop Włodzimirski y Brzeski, antecessor żałujących delatorów similiter maiętność w imieniu Jaholkach, Kadelnice alias Juchnowszczyzne nazwaną, w tym że wojewodztwie Brzeskim leżącą, iako też osobliwsze uroczyszcza przy niey będące, Połuiwyszczynę w pomienionych Jaholkach, osobliwie Kisłych Jaholkach, na błocie Dernowie pod łożą y Gruszką do tęg maiętności błotne łąki prawem wieczystym w roku tysiąc sześćsetnym siedmdziesiąt siódmym, miesiąca Julii dwudziestego siódmego dnia datowanym, a w roku tysiąc sześćsetnym siedmdziesiąt ósmym w grodzie Brzeskim przyznanym, od w Bogu zeszłych ichmościów pp. Stanisława y Katarzyny Zernolfów y Statkiewiczów Żembockich małżonków za sumę sześć tysięcy złotych polskich wiecznością nabywszy y temisz dobrami disponedo schodząc z tego świata ostatniey woli swoiey testamentową

dyspozycją sub actu roku tysiąc sześćsetnego siedmdziesiąt ósmego, miesiąca Nowembra dwudziestego trzeciego dnia, ręką własną pisaną, eodem anno Decembra szóstego w grodzie Brzeskim aktykowana, pomienione dobra Kotowka ziemskie ze czterema na ten czas poddanemi antierius przez się nabyte, iako też majątność Kodelnicę nazwaną, cum omnibus attinentiis et pertinentiis, do pomienionych zeszłych ichmościów pp. Zembockich małżonków, z osobliwszemi przynależnościami y gruntami, takż poddanemi, niemniej gruntami zastawnemi, sumnę na onych będącą na zakon ś. Bazylego wielkiego Włodzimirski żalujących delatorów oddaliwszy wszystkich in genere et specie bliskich y dalekich kolliгатów swoich wiecznością zapisał y ażeby te obie kondycye ziemskie wyszmianowane cum attinentiis do klasztoru ś. Jozefata męczennika w Włodzimierzu, gdzie się ten święty urodził y gdzie cerkiew i klasztor zaczął wystawiać, aplikowane były dysponował, in fundamento którego to testamentu y dalszych dokumentów in rem et partem aktorów służących żalujący delatores od roku tysiąc sześćsetnego siedmdziesiąt ósmego do roku tysiąc siedymsetnego ósmego, bez żadney ni od kogo przeszkody pomienionych dóbr supra wyrażonych zostawali possessione. Tandem w roku przeszłym tysiąc siedmsetnym ósmym, miesiąca Septembra siódmego dnia ichmościów pp. Krystyna Polubińska bywsza Janowa Glińska, post Stefanowna Gozdowska, także zeszły imć p. Kazimierz Gliński y same rodzice obżalowanego imci pana Glińskiego Stanisław Komarowski, Franciszek Baierski, Jan Popowski, z żołnierzami do kilkudziesiąt człowieka, z towarzystwem, czeladzią pocztową y luzną, ze strzelbą, violenti modo, na pomienione dobra napadszy, gwałtowną ex-

pulsą uczynili, xiędza Bonifacego Banieckiego, w pomienionych dobrach na gospodarstwa będącego, zastawszy tyrannissime zbili, zmordowali, mało o śmierć nie przypawili, zboże różne denique konie, bydło rogate y nie rogate, ptastwo różne, ruchomość wszelką y cały sprzęt domowy, u tych że folwarków będący, pozabierali, szkody ad minimum na dziesięć tysięcy złotych polskich uczynili y też dobra Kotówkę, Kodelnicę per expulsionem odebrawszy, do tych czas milliter possydują, a na większą ruinę tey że archimandryi od chłopów żadnego podatku, nie tylko podczas różnych rewolucyi, z tych że dóbr Kotówki y Kodelnicy podymnego do klasztoru, ani do grodu nie importowali, ale do siebie oddawać kazali, a żalujący delatores wszystkie podatki za pomienione dobra płacić muszą, a chcąc continuare swoją zawziętość, vilipendendo prawo pospolite de securitate dóbr opisanego, grunta chłopów klasztornych Pętkowskich y dworne sianożęci, per vim et potentiam odebrawszy, na tych że samych gruntach, gumna, staynie, wozownie pobudować kazali, a drugie z zasiewami ieszcze nie dóyrzałemi żąć y kosić kazali y dalszych nie mało violencyi, boiów, naiazdów ut testant manifesta żalującym dellatorom poczynili, naresztę chcąc swoją niesłuszną legitimować posessją żalujących w trybunale compositi iudicii oskarżywszy, dekret in contumaciam w roku przeszłym tysiąc siedmsetnym czterdziestym piątym, Augusta trzeciego dnia z infamią tak z aktoratu żalujących delatorów, iako też y z swego contragradum iuris pobtrzymywali, nakoniec dalszemi odpowiedziami, pochwałkami infestują. O co wszystko żalujące delatores, chcąc z obżalowanymi imciami iure prosequi, ante omnia do skasowania wszystkich praw, zapisów et omnis tituli skryptów, in prae-

iudicium żalujących delatorów y dóbr onych uformowanych, z któremi się obżalowani imci zaszczycaia, wespół z żalobami, procesami dekretami in contumaciam podstępny terminem otrzymanem y całego gienraliter procederu prawnego hac in causa zaszłego nullitate, e contra do approbaty wszystkich funduszów, przywileiów, denique praw, zapisów et omnis tituli dokumentów żalującym delatorem na pomienione dobra Kotówkę, Pelki, Kodelnicę służących, a specialiter testamentu w Bogu zeszłego imci xiedza Benedykta Glińskiego, wprzód opata Kobryńskiego, post episkopa Włodzimirskiego, Brzeskiego, sub data et actu czynionego, żalującym delatorom służącego, ze wszystką w nim wyrażoną rzeczą, vigore których dokumentów do uznania reinductii, inaequitacyi do dóbr Kotówka gruntów Petkowskich y Kodelnica nazwanych, cum omnibus onych attinentiis, w wojewodztwie Brzeskim leżących, violenter przez rodziców obżalowanego imci per expulsionem odebranych, do uznania inkuizycyi, kalkulacyi,

weryfikacyi, do komportacyi wszelkiej y wszystkiej ruchomości, w pomienionych dobrach Kotowce y Kodelnicy nazwanych pozostałej, a przez antecessorów obżalowanego imci zabranej, sub nexu iuramenti do powrócenia koni, bydła, zboża różnego y sprzętu domowego, od obwarowania omni modam securitatem dóbr y in actualitu possessione zostających, ab omni obżalowanych imci impetitione et violentiis, do obwarowania vigore gleytu ikmci na wypadle dekreta, activitatem locistandi, o zastale niepoiednokrotne violencye, expulsye, inwazye, do wskazania paen iuxta meritum causae na obżalowanych ichmciów sciągających, do nagrodzenia szkód wszystkich y expens prawnych y o to wszystko, co czasu prawa fusius przez kontrowersye et exdocumentis deducetur, salva melioratione tey žaloby lub inney wyniesienia et in unum łączenia, żalujące delatores dali tę swą protestacyą z wolną oney melioratią do xiąg urzędowych grodzkich Wileńskich zapisać. Co jest zapisano.

1750 г.

Изъ книги № 4762, за 1750—1751 г. л. 658.

96. Жалоба митрополита Флоріана Гребницкаго на разныхъ лицъ по тому поводу, что они безъ его согласія строятъ дома на его плацахъ.

Михайлъ Макарьскій отъ имени митрополита всея Руси Флоріана Гребницкаго приноситъ жалобу на генераль-адъютанта Плотельскаго и другихъ лицъ по поводу нарушенія ими правъ цер-

ковной юрисдикции, такъ какъ означенныя лица безъ всякаго права и позволенія стали возобновлять и вновь строить разныя зданія на церковной землѣ въ г. Вильнѣ.

Roku tysiąc siedmset pięćdziesiątego, miesiąca Septembra dwunastego dnia.

Na urządzie ikmci grodzkim Wileńskim, przede mną Jerzym Abramowiczem—podwoiewodzim Wileńskim comparendo personaliter imé pan Michał Makarski solenną zanosil manifestacyą nomine i. w. imci xiędza Floryana Hrebnickiego—metropolity całej Rusi, arcybiskupa Połockiego, na wielmożnych ichmościów panów Józefa Sliznia, starostę Plotelskiego, ienerał-adiutanta ikmci, Ignacego y Antoniego Komarowskiego, Nikodema Giecewicza—sędziego grodzkiego powiatu Brasławskiego, Ewę Slepściową y na innych ichmościów, do iuryzdyki metropolitańskiej Wileńskiej intruzorów, mieniając o to: iż obżalowani ichmość, nie mając żadnego, ani od samego żalującego delatora, ani też od kommissarzów ichmć konsensu y pozwolenia, lecz privata sua auctoritate, per solam potentiam et violentiam, niewiedzieć quo titulo et praetextu, na własnych placach iuryzdyki żalującego metropolitańskiej cerkiewnych, w mieście ikmci Wilnie będących, iedni budynki drewniane erygować, restawrować, oraz mury reparować zaczęli,

drudzy zaś similiter budować się y mrować intendunt, a przez to publikam securiatem dóbr cerkiewnych, przeciwko prawu y konstytucyi, de violatoribus stricte opisanym, vi et violenter interturbando, przy odpowiedziach y pochwałkach nie pojednokrotnego w takowym budowaniu się y mrowaniu przez ludzi żalującego bronienia, nie nie aprehenduia, w czym delator, praeveniendo futurae indemnitis suae, a chcąc z obżalowanymi ichmościami prawem czynić, ante omnia do obwarowania actori omnimodam securitatem placów iuryzdyki metropolitańskiej Wileńskiej, ab impetitione et violentiis a zatym do zniesienia y demoliowania takowych budynków y murów, sine consensu dellatoris uczynionych, lecz circa inviolabilem possessionem potestatem et dominium żalującego wszystkie place, iuryzdyki metropolitańskiej Wileńskiej zachowania, do wskazania pen, win, do nagrodzenia szkód, expens prawnych y tego wszystkiego co w czasie prawa fusius deducetur, salva melioratione žaloby żalujący delator dał tę swoją manifestacyą do xiąg grodzkich Wileńskich zapisać. Co iest zapisano.

1752 г.

Изъ книги № 4764, за 1752 г., л. 1101.

97. Листъ Горбовскаго старосты Бернарда Оборскаго къ митрополиту Гребницкому.

Посвидѣтельствованіе Горбовскаго старосты Оборскаго, что онъ не имѣетъ никакихъ претензій къ Лукашу Здановичу, какъ челоѣку свободному, для воспрепятствованія ему быть рукополо-

женнымъ въ священнической санъ; листъ этотъ адресованъ на имя митрополита Флоріана Гребницкаго.

Roku tysiąc siedmsetnego pięćdziesiąt wtórego, miesiąca Nowembra trzynastego dnia. Na urządzie ikmci grodzkim Wileńskim, przede mną Jerzym Abramowiczem — podczaszym y podwoiewodzym wojewodztwa Wileńskiego, comparens personaliter oyciec prezbyter Łukasz Zdanowicz, list prywatny od iasnie wielmożnego imci p. Oborskiego — starosty Horbowskiiego, do iasnie wielmożnego imci xiędza Hrebnickiego — metropolity całej Rusi pisany, et in rem et partem sui służący y należący, ad akta podał, w te słowa pisany: Jasniewielmożny imci dobrodzieiu! Akkuzowany a latere pan Łukasz Zdanowicz, iako by był do mnie reguluiący się, y z tey racyi pisząc dawniey do i. w. imci pana dobrodzieia, uczynilem obstaculum onemu, w wyordynowaniu się na prezbytery; lecz kiedy iestem plenarie informatus, że pan Łukasz Zdanowicz iest człowiek wolny z oycy prezbytera mego Biesiadskiego y tylko w dobrach moich na arendzie brat onego y z matką przez czas nieiaki mieszkał, a do tego choćby naresztę y do mnie się regulował, ponieważ iuż ad prezbyteratum u iasnie wielmożnego w. imci

pana dóbr certos pobrał ordines; za czym iak onego ullo praetextu et titulo od tak świętego postępku revocare sobie nie życzę, tak (ieśli iest capax ad divina officia) ultimaria pro gloria Dei initiare ordinibus insto. Skrypt mój przesłany pro obstaculo kassuję, y żadney salwy, regressu y preten-syi sobie y nikomu do tegoż pana Zdanowicza, żony y sukcesorów iego nie zachowuję. Prout verum, in fidei tego attestando in congrua prezentuję się veneratione. Jasniewielmożnego imci pana dobrodzieia nayniższym sługą. U tego listu podpis ręki samego aktora. Data, y intitulacya w te słowa wyraża się: Bernard Oborski — starosta Horbowski. Datum Vilnae, die octava Mai tysiąc siedmsetnego pięćdziesiąt wtórego roku. Jasniewielmożnemu imci xiędzu Florianowi Hrebnickiemu — metropolicie całej Rusi, memu wielce miłościwemu panu y dobrodzieiowi rekomenduję. Przytym suscepty kancellarii metropolitańskiej y podpis ręki imci pana pisarza teyże kancellarii in eum tenorem exprimitur: anno Domini millesimo septingentesimo quinquagesimo secundo, die veneris octava Mai v. s., i na stronie

praesentes literae ad acta curialia metropolitana totius Russiae sunt ingrossatae. Michael Leliwczyk Sledkiewicz—publicus aulicus et eorundem actorum notarius. Który

to takowy list, za podaniem onego przez wyż wyrażoną osobę ad acta, iest do xia grodzkich Wileńskich przyięty y wpisany.

1752 г.

Изъ книги № 4764, за 1752 г., л. 886.

98. Листъ подканцлера кн. Чарторыйскаго Виленскому магистрату по дѣлу Свято-Духовскаго монастыря.

Князь Чарторыйскій предписываетъ Виленскому магистрату немедленно удовлетворить Виленскій Свято-Духовскій монастырь исполненіемъ декретовъ, постановленныхъ на ассессорскомъ судѣ по дѣламъ монастырскимъ, исполнение которыхъ воз-

Roku tysiąc siedmset pięćdziesiąt wtórego, miesiąca Septembra dziewiątego dnia.

Na urządzie ikmci Grodzkim wojewodztwa Wileńskiego, przedemną Jerzym Abramowiczem—podczaszym y podwoiewodzym tegoż wojewodztwa Wileńskiego, comparando personaliter imć pan Antoni Kazimierz Władyczko—obożny powiatu Starodubowskiego, ieneralny plenipotent ichmciów xieży graeco-ruskich monastyrу Wileńskiego, list od iasnieoświeconego xiążęcia imci Czartoryskiego—podkanclerzego w. x. Lit. do magistratu miasta Wileńskiego, w sprawach tych że ichmościów xieży graeco-ruskich pisany y onym służący, ad akta podał, którego tenor estque talis:

Szlachetny magistracie miasta ikmci stoiecznego Wilna, moje wielce ichmci panowie y

łożeno było na magistratъ; при этомъ князь требуетъ обстоятельнаго разьясненія, почему эти декреты не были приводимы до сихъ поръ въ исполнение.

przyjaciele! Duchowieństwo ritus-graeci non uniti monastyrу święto-Duskiego Wileńskiego, zanosili skargi swoje, iż dekreta w sprawach mianowanego monastyrу pod czas ostatniey w Grodnie assesoryi ferowane, a pro executione do magistratu Wileńskiego odesłane, nieprzyprawdziliście waszmości y nie przyprawdzacie do executyi. Jeżeli tak iest w samey rzeczy, dziwno mi bardzo, że waszmość niepostrzegacie tego, co na nich włożyła sądowa zwierzchność, y proszę o rzetelną explikacyą, z iakich przyczyn odwłoczona była do tąd namienionym dekretem satysfakcyą, która aby ex nunc stała się urgentissime w ichmciów zalecam. Lubo także to iest w powinności w ichmciów obowiązkiem przestrzegać, nie ulli fiat iniuria y spodziewam się, że temu zadosyć

czynicie, iednak że zalecić w. ichmościom zdało mi się, abyście tenże monaster Wileński od wszelakich krzywd et pro praesenti et pro futuro ochraniać starali się, implerite przez to obligacye swoje, że zaś wyznawam, żem iest z należytą każdego in universali et particulari obserwancyą w. ichmościów życzliwym przyjacielem y uniżonym sługą. U tego podpis ręki i. o. xiążęcia imci podkanclerzego w. x. Lit. his verbis: xiąże Czartoryski — podkanclerzy w. x. Lit. Data w tym liście takowa, dnia

trzeciego Septembra, tysiąc siedmset pięćdziesiąt wtórego roku, w Warszawie. A intulitacya na kopercie tegoż listu przy pieczęci volanti sigillo przyciśnionej w te słowa: Szlachetnemu magistratowi miasta iego królewskiej mości stołecznego Wilna m. w. mciom panom przyiaciom w Wilnie. Który to takowy list i. o. xiążęcia imci podkanclerzego w. x. Lit., do magistratu Wileńskiego pisany, iest do xiąg grodzkich województwa Wileńskiego ad acta przyięty y wpisany.

1755 r.

Изъ книги № 4767,

за 1755 г., л. 880.

99. Жалоба Виленскихъ базилианъ на Саваневскихъ о жестокомъ истязаніи крестьянина, принадлежащаго базилианамъ.

Виленскіе базилиане жалуются на шляхтичей Саваневскихъ, которые избили жестоко монастырскаго крестьянина и тѣмъ причинили ему убы-

токъ, лишивши ихъ рабочаго; при этомъ пронесли тѣ же шляхтичи угрозы, на здоровье и жизнь монаховъ.

Roku tysiąc siedmset pięćdziesiąt piątego, miesiąca Oktobra dwudziestego dziewiątego dnia.

Na urządzie ikmci grodzkim województwa Wileńskiego, przede mną Jerzym Abramowiczem—podczaszym y podwoiewodzym Wileńskim, żałował y solennie manifestował się w Bogu przewielebny imć xiądz Gienadiusz Laudański Paszkowicz, zakonu ś. Bazylego wielkiego konsultor, prowincyi superior, y wszyscy i. xx. Bazylianie klasztoru

Wileńskiego na ichmciów panów Dominika y Jana Sawaniewskich, wiolatorów publicae securitatis y pomocników ichmciów, lepiej imionami y nazwiskami ichmciom wiadomych, mieniać o to: iż co obżalowani ichmość panowie Sawaniewscy violando prawo pospolite y konstytucye seymowe, sat rigorose o wiolatorach y exorbitatorach publicae securitatis opisane, ad omne nefas licencyonuiąc się ex sola malitia et privato odio do żaluiących delatorów, a na podda-

nych tychże delatorów, mszcząc się w roku teraźniejszym tysiąc siedmset pięćdziesiątym piątym, miesiąca Oktobra dwudziestego ósmego dnia, sine ulla ratione et data sibi occasione, zastąpiwszy na gościncu, pod Niemieżą, powracającemu poddanemu delatorów Józefowi Kowszykowi, z Wilna do domu, we wsi Hanczarowszczyźnie, do majątności Swiran delatorów przysłuchającej, mieszkającemu, tegoż poddanego rozbójniczym sposobem cum asseclis suis enormissime zbili, ztyranizowali, na głowie z lewej strony raz niemiłosierny, krwią zaciekli, aż do kości zadali, nos kanczukiem przecięli, rękę lewą wszystką aż po same pleca siną krwią zabiegłą poczynili, z którego bicia teyże ręki palce wszystkie popuchli, takż na plecach razy dwa duże krwią zabiegłe niemiłosiernie zadali, oraz nogę prawą od stopy samey wyżej kolana zewiczyli, guzów, siności nie mało po wszystkim ciele pozadawali, za nieżywego wszystkiego zekrwawionego na drodze porzucili, impracticatum exemplum udziałali; z którego tyranizowania pomieniony poddany Józef Kowszyk y po dziś dzień do zupełnego zdrowia przyść nie może. Przez co żalującym delatorom w niepełnieniu powinności dworney z okazji obżalowanych ichmciów nie mała krzywda

dzieie się; a co większa, ustawiczne pochwałki y odpowiedzi na zdrowie y życie tak samych delatorów, iako też czeladzi y poddanych czynią y infestują, do expensów prawnych przywodzą. O co tedy wszystko żalujące delatores chcąc z obżalowanymi ichmościami iure progredi, ante omnia do obwarowania omnimodam securitatem zdrowia y życia, tak samych delatorów, iako też czeladzi y poddanym a quavis impetitione et violentiis citatorum, tandem do uznania inkuizycyi, po której pro temerario ausu in publica via y za zbiecie poddanego Józefa Kowszyka, ran, guzów y innych siności nie mało zadanie, wskazania nawiązki, oraz paenis pro merito actionis de lege debitis, unâ cum complicibus pokarania, za utratę robocizny przez niepełnienie poddanego z okazji zbiecia obżalowanych ichmciów, nakazania, bonifikowania, pen, win, odpowiednich y pochwałkowych uznania, expensów prawnych, wrócenia y tego wszystkiego, co czasu prawa fusius deducetur, salva melioratione tey žaloby żalujące delatores po obżalowanych ichmościach dali takowy manifest do xiąg grodzkich wojewodztwa Wileńskiego ku zapisaniu. Jakoż iest przyięty y zapisany.

1755 г.

Изъ книги № 4767, за 1755 г., л. 657.

100. Жалоба Вилевскихъ базилианъ на Саваневскихъ и другихъ лицъ по дѣлу о насиліяхъ ихъ крестьянамъ.

Вилевскіе базилиане приносятъ жалобу на Саваневскихъ и другихъ шляхтичей по поводу постоянныхъ насилій и тиранствъ, причиняемыхъ мо-

настырскимъ крестьянамъ, а также по поводу произношенія поименованными лицами угрозъ на здоровье и жизнь монаховъ.

Roku tysiąc siedmsetnego sześćdziesiąt piątego, miesiąca Augusta dwudziestego dnia.

Na roczkach augustowych województwa Wileńskiego, in loco solito iudiciorum w zamku w mieście ikmci w Wilnie odprawionych, przed nami Krzysztofem Giedroycem, in locum iasniowiemożnego imci pana Jerzego Abramowicza—podczaszego y podwojewodzego, aktualnego urzędnika Wileńskiego, protunc vice-marszałka trybunału głównego wielkiego księstwa Litewskiego, podwojewodzim protunc przysięgłym y zasadzonym, Felicjanem Zmiciewskim—sędzią, Michałem Horainem—pisarzem, urzędnikami grodzkimi województwa Wileńskiego, comparendo personaliter w Bogu wielbny imć xiądz Stanisław Zeichiert—zakonu o. świętego Bazylego wielkiego superior y wszyscy wielbni ichmości xięża bazyliani Wileńscy na ichmościów panów Dominika y Jana Sawaniewskich, Lutika Zaleskiego Juszkiewicza—proboszcza, tudzież imci pana Antoniego Kolendę, solenniter manifestowali się y protestowali—o to: iż co

obżalowani ichmość, nie oglądając na prawo wielkiego księstwa Litewskiego, strictissime et rigore o violatorach opisane, przepomniawszy boiaźni Bożej y srogości prawa pospolitego, a zatym będąc licencyowani in omne nefas, gdy w roku terazniejszym tysiąc siedmsetnym pięćdziesiąt piątym, miesiąca Augusta dziesiątego dnia, nulla data occasione, poddanych żalujących delatorów wielbnych xięży bazylianów Wileńskich, iadących z Turgiel kościoła z nabożeństwa, konie poodbierali, samych mało o śmierć nieprzyprawili y pewnie by ad effectum swój umysł przywiedli, gdy by ciż poddani Wileńscy w lasy nie salwowali się; et quid magis w roku tymże, na dniu dwunastym Augusta obżalowani imć pan Dominik Sawaniewski, ieszcze nie będąc uhamowany w zawziętości swej, violenter napadłszy tu w mieście ikmci w Wilnie wielmożnych xiężey bazylianów Cirkowskich nazwaną gospodarza, na imię Franciszka Sobolewskiego, który nec mente pecavit przeciwko obżalowanego imci, obżalowany imć, sine ulla ratione et occasione, enormissime zbil, zmor-

dował, włosy z głowy powyrywał, siności tak na głowie iako też y na twarzy, y po wszystkim ciele pozadawał, od którego to niemilosiernego zbicia y dopiero ledwo in vivis zostaie. Ad haec w roku tymże żalującego imci xiedza prokuratora causarum prowincyi Litewskiej y wszystkich wielmożnych ichmościów xieży bazylianów Wileńskich, cały zakon Wileński, publice czasu

roczek sądzących się in Augusto scommaticis verbis wexowali, różnemi pochwałkami na zdrowie y życie, tak żalujących delatorów, iako też y na poddanych żalujących delatorów odgrażali y odgrażać się nie przestają. O co tedy iterum atque iterum manifestując się żalujące delatores dali swój takowy manifest do xiąg grodzkich wojewodztwa Wileńskiego zapisać. Co iest zapisano.

1757 r.

Изъ книги № 4771, за 1757 г., л. 196—197.

101. Жалоба Доманскихъ на Виленскій Свято-Духовскій монастырь о забраніи насильственныхъ образомъ трехъ лавокъ.

Виленскіе мѣщане Доманскіе приносятъ жалобу на православный Св. Духовскій монастырь по поводу насильственного будто завладѣнія принадлежащими имъ лавками, который вопреки че-

Roku tysiąc siedmset pięćdziesiąt siódmego, miesiąca Apryla ośmnastego dnia.

Na urządzie ikmci grodzkim wojewodztwa Wileńskiego, przede mną Jerzym Abramowiczem—podczaszym y podwojewodzym wojewodztwa Wileńskiego, comparentes personalliter sławetni panowie Marcin oyciec, Stefan y Wiktory synowie Domańscy, żalowali y solenniter protestowali się w krzywdzie y oppressyi swojej na w Bogu wielbnego oycza Theofana Leontowicza Dorunina—starszego, Samuela Akinczyca—namiestnika mo-

tyremъ королевскимъ декретамъ, при содѣйствіи российской стражи, взялъ съ нихъ 3,000 польскихъ złotych штрафа.

nasteru Wileńskiego y na cały monaster graeco-dyzunitów ś. Ducha Wileński, czeladź y parobków, sławetnych Damiana Olfirowicza — szafarza komorczanego, Tomasza Filipowicza y szlachetnego Andrzeia Korbutowicza—radcę Wileńskiego, in condicamine będących, mienując o to: iż co żalujące delatorowie mając z obżalowanym monasterem Wileńskim ś. Ducha graeco-dyzunitów o sklepy, teraz przezwane kramamy, w magdeburyi Wileńskiej, potym za appellacyą o nieprawny y niesłuszny de-

kret y odsądzenie etiam od wieczności kamienicy babki żalujących, mimo pierwszych prawa przyznanie, zastawne y wieczyste od sklepów trzech, kramami teraz przewanych, y one circa continuationem prosequiunc w sądach ikmci assessorskich, iudicata otrzymali, et circa possessionem kramów dwóch, antea sobie prawem dożywotnim od tegoż monasteru postapionych, trzema dekretami ikmci tysiąc siedmset pięćdziesiąt trzeciego y tysiąc siedmset pięćdziesiąt czwartego, oraz y w roku pięćdziesiątym szóstym dnia trzeciego Februaryi, y przy aktoracie żalujących delatorów, y takż przy aktoracie obżalowanych ichmciów monasteru dyzunitów z delatorami będącego, dekretami oczewistemi, securitatem mając do rozprawy stwierdzoną et possessionem, a obżalowanym płacenie vigore dożywotnego prawa po sto złotych do rozprawy obwarowane, po podaniu przez urząd mieyski y rezygillowaniu onych secure possydowali y oraz vigore dekretu, w tym że roku tysiąc siedmsetnym pięćdziesiątym szóstym, miesiąca Julii dziesiątego dnia in termino złotych sto w kancelaryi obżalowanemu wielebnemu Leontowiczowi Doruninowi, iako starszemu tegoż monasteru, iako na to autentyczny sonat dokument, wypłacili; obżalowany wielebnny Leontowicz starszy, wespół z namiesnikiem monasteru y obżalowanymi sławetnymi Olfiowiczem — dyzunitem, Filipowiczem, takż z szlachetnym Korbutowiczem, radcą Wileńskim, in conductamine z tymże monasterem Wileńskim będącemi, bez żadney przyczyny, owszem violando securitatem publicam, takż następując na oczewiste sądów iego królewskiej mości dekreta y one łamiąc, mimo warowanie securitatis possesyi y na wszelkie prawa następując, na dekreta ikmci, w roku ty-

siąc siedmsetnym pięćdziesiątym siódmym, na dniu szóstym miesiąca Apryla, obżalowany starszy y namiesnik monastera dyzunitów, cum complicitibus obżalowanymi, oraz przybrawszy sobie wartę rosyjską, kilkunastu osób, na kamienicę naszli, żalujących delatorów oyca y syna korbaczami niemiłosiernie zbili, ztyranizowali, y iako sonat obdukeya ieneralska, obżalowany sławetny Olfiowicz, będąc szafarzem komoreczanym, nie należący do interessu, korbacze z komórki ratuszney kazał przynieść, instygował, naygrywał się, a obżalowani pan Filipowicz y szlachetny Korbutowicz, radca, takż instygowali, naśmiewali się, samą Domańską, męża broniącą, warta Moskiewska srodze stargała, pod boki pięściami zbila. Do tego kramy żalujących swoimi pieczęciami y zamkami zamknęli, wartę rosyjską przystawili, co chcieli to czynili. Insuper obżalowany wielebnny Leontowicz, starszy y cały monaster, gwałtem pod wartą trzymając przymusili, ażeby żalujące aktorowie trzy tysiące polskich złotych starą monetą dawną dali, nie wiedzieć za co, wymogli, y póty wartę nie sprowadzili, aż poka wypłacili, warta przy kramach y kamienicy aż do dnia ośmnastego Apryla stała, z kamienicy nikomu wynieść nie pozwoliła, co musieli zapożyczywszy się effectuare, iako od obżalowanego starszego imieniem monasteru kwitacia obloquitur, iak chcieli sami pisali, obżalowanego pana Filipowicza ręką napisana y opisana, rem in se habet; przy tym dwa kramy, piwnicę y inne mieysca, per expulsionem zabrali, expulsiam uczynili, i dotąd obżalowany monaster swemi starszemi violenter trzyma, dalsze ieszcze pochwałki czyni. O takową tedy wioleneyą, o nayscie gwałtowne, o zbiecie tyrańskie, o wymożenie gwałtem trzech tysięcy polskich

złotych, o expulsya z kramów dwóch, non praeiudicando quidquam dawniejszey o wieczność sklepów, kramami przezwaných, y kamienicy, wieczyscie delatorom należących, litispendencyi y rosprawie nie wchodząc w one, ante omnia reindukcyi kramów y innych mieysc, per expulsionem zabranych, do wrócenia trzech tysięcy polskich złotych, gwałtem wymożonych y wziętych, za znie wagę powagi ikmci dekretów oczewistych czterech naruszenie, któremi securitas warowana, pen de iure wskazania, oraz y nayście na kamienicę, gwałtu pospolitego, takż

za zbiecie, nawiązek uznania, win za expulsyę, pochwałki, podług prawa przysądzenia, inkuizyeyi, kalkulacyi, weryfikacyi uznania, a w samey sprawie post reinductionem, calculationem, verificationem rosprawy vigore zaszłych dekretów, któremi oczewista zapisana, w samey sprawie naznaczenia y nakazania; ad praesens vero ante omnia reindukcyi przysądzenia, kosztów prawnych zapłacenia, salva melioratione tey žaloby, dali tę swoię protestacyą do xiąg urzędowych zapisać. Która iest zapisana.

1764 r.

Изъ книги № 4778, за 1763—1764 г., л. 446.

102. Жалоба базилянъ Виленскаго Троицкаго монастыря на ксендзовъ франциска новъ, дѣлавшихъ разные захваты въ имѣніяхъ базилянъ—Свираняхъ и Шанкополе.

Базиляне/ Св. Троицкаго монастыря приносятъ жалобу на ксендзовъ францискановъ по слѣдующему поводу: въ Виленскомъ воеводствѣ по соседству съ францисканскими имѣніями распо

жены два имѣнія базилянъ—Свирани и Шанкополе; въ эти имѣнія постоянно вторгаются францискане, производятъ ежегодныя порубки въ ихъ лѣсахъ и стремятся захватить у нихъ сѣнокосы.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiątego czwartego, miesiąca Marca dwudziestego czwartego dnia.

starszy klasztoru Wileńskiego święto-Troieckiego, swoim y oraz wszystkich zakonników sui ordinis imieniem ad aedes S-mae Trinitatis rezydujących, solenniter żalował, opowiadał y manifestował się, na w Bogu wielebnego iego mość xieża Anzelma Poczo buta—gwardyana klasztoru Wileńskiego ordinis minorum ś. Francisci y wszystkich ich mościów xx. franciszkanów ad aedes Ma

Na urzędzie grodzkim Wileńskim, przede mną Ignacym Bohuszem—miecznikiem y podwoiewodzym woiewodztwa Wileńskiego, comparendo personaliter imię xiądz Sylwestr Artecki, zakonu świętego Bazylego wielkiego, konsultor prowincyi Litewskiej,

rae in arena mieszkających, mieniać o to: iż co żalujący delatores xx. bazylianie Wileńscy święto Troieccy, mający dobra swe Swirany y Szankopole, cum ceteris attinentiis, w wojewodztwie Wileńskim położone, a obżalowani xx. franciszkanie dobra Kiiany, w tym że wojewodztwie sytuacją mające, ad confinium dobr pomienionych żalujących delatorów przyległe, różnemi laty y czasy nieprzestając avellere gruntów, sianożęci y lasów, do majątności żalujących Swiran, signanter w roku tysiąc siedmsetnym sześćdziesiątym trzecim, w iesieni, dranic kop ośmnaście zciawszy ze pnia y wydarszy, w lesie własnym żalujących, Dąbrowa y Sontoki nazwanym, do folwarku Kiian obżalowani ichmość wyprowadzili; nie dość na tym, ulteriora na pamięć nieprzywodząc per acta, ieszcze w roku terazniejszym tysiącnym siedmsetnym sześćdziesiątym czwartym, miesiąca Marca czternastego dnia w tym że lesie, Dąbrowie y Sątokach zwanym, dranic kop trzydzieście wyciawszy, indebite contra omne aequum, zabrać usilowali, et continuo własne grunta, puszcze, łąki,

delatorów aggrediuntur. In reliquo sianożęć Dąbrowa, Sontoki, in contiguo lasu pomienionego sytuowaną, corocznie zabierać y do niey wdzierać się nie przestają. Ad haec sami peragendo obżalowani ichmć violentias, do głównego kapturu Wileńskiego w roku niniejszym evocatorie w sprawie ziemskiej zapozwali, żalujących do strat, nakładów, expens prawnych indebite przywodzą. Zaczym żalujący delatores, chcąc iure prosequi in foro competenti de lege, ante omnia do obwarowania gruntów, łąk, puszczy, actu in possesso żalujących delatorów będących, do dobr Swiran y Szankopola należących, do pokarania penami ex merito et processu iuris pochodzącemi, do wskazania pen ewokacyinyh, do odesłania totius negotii na sąd podkomorski, ubi de iure competierit, cum toto causae effectu, ad refusionem damnorum litisque expensorum, y o to wszystko, co szasu prawa fusius deducetur, salva melioratione tey žaloby, żalujący delatores dali tę manifestacyą do xiąg grodzkich wojewodztwa Wileńskiego wpisać. Która iest przyięta y zapisana.

1772 г.

Изъ книги № 4787, за 1771—1773 г., л. 649.

103. Перечень документовъ, относящихся къ русской церкви въ Ковнѣ.

Въ этомъ документѣ кармелитскій ксендзь Криштофъ приводитъ перечень документовъ на православную церковь въ Ковнѣ и принадлежащія къ ней земли; таковы документы: 1) листъ короля Сигизмунда - Августа Фальчевскому о надѣленіи Ковенской церкви одной уволокой земли; 2) таковой же листъ П. Фальчевскаго управляющему королевскими зданіями въ Ковнѣ по тому же поводу; 3) таковой же листъ Ковенскому старостѣ Юрцевичу, чтобы онъ возвратилъ назадъ отнятую отъ церкви уволоку; 4) завѣщаніе Ковенскимъ мѣ-

щаниномъ 100 злотыхъ на устройство этой же церкви; 5) листъ Еліаша Илговскаго, опекуна русской церкви, Ковенскому мѣщанину, чтобы онъ за церковную землю ежегодно выдавалъ по 4,000 кирпичей на постройку каменной церкви въ Ковнѣ; 6) листъ сына Илговскаго Ковенскому костелу, которымъ онъ передаетъ послѣдному 2 уволоки, какъ лежащія впускъ; 7) разные документы по поводу споровъ между митрополитомъ русскимъ и Ковенскими ксендзами по поводу захвата послѣдними церковной земли.

Roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt wtórego, miesiąca Junii piątego dnia.

Coram actis grodu wojewodztwa Wileńskiego, comparendo personaliter w Bogu przewielebny imć xiądz Krzysztof od świętego Jerzego xiędzów Karmelitów Bosych ad aedes ecclesiae s. Crucis, rezydencyi Kowieńskiej wikary, summaryusz dokumentów na cerkiew Kowieńską służących ad acta podał, którego thenor talis: Summaryusz dokumentów, wziętych od wielmożnego imci xiędza Mozolewskiego—officiala ruskiego Wileńskiego ex archivo przez imci xiędza Andrzeja Kondratowicza—dziekana Wileńskiego, służących na cerkiew Kowieńską, a to przez też probostwo łacińskie niesłusznie zabraną, dnia siódmego Aprilis tysiąc siedmset siedmdziesiąt wtórego:

Roku tysiąc pięćset pięćdziesiąt trzeciego Marca trzynastego dnia: list króla Zygmunta Augusta do sprawcy dworów y zamków hospodarskich pana Piotra Falczewskiego, iż

swiaszczennikowi ruskiemu włokę ziemi wolną od płaty y wszelkich powinności rozkazuie wydzielić, a to nie daleko miasta; pro documento producitur autentyk z kopią sub litera A.—Tysiąc pięćset pięćdziesiąt czwartego, Julii dziewiątego dnia: dokument wzięczy pana Piotra Falczewskiego, sprawcy dworów y zamków hospodarskich, popowi ruskiemu Olexieiu dany, na włokę gruntu według listu ikmci wyższego, bez żadney płaty, na cerkiewny fundusz, z ograniczeniem w tym dokumencie wyrażonym, gdzie ona włoka situm swoją ma distinctim; tymże dokumentem pomieniony sprawca dodaie popowi morgów dwadzieście na płacie królewskiej, z morhu po groszy dwa y pieniądze sześć, na co producuntur list sprawcy y z kopią sub litera B. Tysiąc pięćset pięćdziesiąt piątego miesiąca Augusta dwudziestego trzeciego dnia: list króla Zygmunta Augusta do pana Jana Jurcewicza Komaiewskiego — starosty Kowieńskiego,

marszałka wielkiego xięstwa Litewskiego, ażeby wlokę gruntu za listem ikmei y pana Falczewskiego—sprawcy, popowi ruskiemu do cerkwi podaną pro fundatione, a przez wyrażonego pana Jurcewicza—starosty Kowieńskiego odebraną, mimo daninę króla iegomości y podawczy list sprawcy hospodarskiego, aby tę wlokę gruntu powrócił y ku cerkwi używania odtąd już nie bronił y nie przeszkadzał; producuntur dwie kopie tego listu y z autentykiem sub litera C. Tysiąc pięćset pięćdziesiąt piątego, Augusta dwudziestego trzeciego dnia, list króla Zygmunta Augusta do pana Falczewskiego—sprawcy dworów hospodarskich pisany, aby wlokę gruntu za listem hospodarskim, przez się podaną, do cerkwi popowi ruskiemu, a dopiero przez starostę Kowieńskiego na skarb hospodarski odebraną, znowu powrócił y odtąd już tej krzywdy czynić nie dopuścił y panu staroście Kowieńskiemu zakazał, aby w tę wlokę gruntu nie wstępował; producuntur autentyk z kopią listu królewskiego sub litera D. Tysiąc pięćset ośmdziesiąt czwartego, Julii piętnastego: testament Charytona Wielkiewicza — mieszczanina Kowieńskiego, którym testamentem po zgorzeniu cerkwi ruskiej na reparacyą iey leguie złotych polskich sto; producitur testament sub litera E.—Tysiąc sześćset piątego, Maia dziesiątego dnia: list p. Eliasza Ilgowskiego — tywona Twerskiego, opiekuna, za listem królewskim cerkwi ruskiej w Kownie Wszystkich Sś., ea conditione dany mieszczaninowi Kowieńskiemu, na grunt cerkiewny, leżący nad rzeką Giertopienią, aby corocznie po cztery tysiące cegieł na reperacyą cerkwi dawał, póki się nie wymuruie ta cerkiew w Kownie ruska; producitur autentyk sub litera F.—Tysiąc sześćset trzynastego Januarii szóstego: ekstrakt nadania dwóch wlok cerkiewnych Ko-

wieńskich na kościół Kowieński od Eliasza Ilgowskiego—ciwona Twerskiego, post fata Andrzeia Ilgowskiego rodzica swego, quasi że w pustce wakowały; producitur ekstrakt sub litera G.—Tysiąc sześćset cztertnastego, dnia siódmego Augusta, list proboszcza łacińskiego Kowieńskiego do x. metropolity ruskiego pisany, oznajmujący, że wlokę gruntu cerkiewnego przy śmierci swojej szlachcie Ilgowski darował; y ten producitur autentyk sub litera H. Tysiąc sześćset dwudziestego pierwszego, dnia szesnastego Januarii: mandat do assessorii x. Jerzemu Szawłowiczowi—proboszczowi Kowieńskiemu łacińskiemu od metropolity ruskiego Walerjana (sic) Ruckiego, o zabranie niesłuszne gruntów cerkiewnych y samego cerkwiszeza, z dowodem, producitur sub litera I.—Tysiąc sześćset dwudziestego, dnia dwudziestego Junii: pozew od Eustachiego Wołowicza—biskupa Wileńskiego, po xiędza Jerzego Szawłowicza—proboszcza Kowieńskiego, o zabranie gruntu cerkwi Kowieńskiej post fata Andrzeia Ilgowskiego—ciwona Twerskiego: producitur sub litera K. Tysiąc sześćset dwudziestego, dnia dwudziestego Junii: list pana Mikolaia Paszkiewicza—podstolego Kowieńskiego o to: że niesłusznie proboszcz Kowieński łaciński trzyma w Kownie gruntu cerkiewnego wlokę, do metropolity pisany; autentyk producitur sub litera L. Tysiąc sześćset dwudziestego, dnia dwudziestego wtórego Junii: protestacya x. Ruckiego—metropolity ruskiego na Jerzego Szawłowicza — proboszcza Kowieńskiego o odebranie włoki gruntu cerkiewnego w Kownie kapłanowi ruskiemu; producitur ekstrakt sub litera L. Tysiąc sześćset dwudziestego wtórego, Februaryi czwartego dnia: dekret assessorski w sprawie metropolity ruskiego z x. Szawłowiczem—proboszczem Kowieńskim łacińskim, o zabranie gruntu cer-

kiewnego kapłanowi ruskiemu przez wyrażonego proboszcza, których że proboszcz zabierał się na inquizycyą odesłano; producitur autentyk sub litera M. Tysiąc sześćset dwudziestego wtórego, Februaryi czwartego dnia: list królewski na inquizycyą w sprawie imci oycy metropolity Ruckiego z x. proboszczem Kowieńskim o to: czyia jest włoka w Kownie—czy cerkiewna, czy kościelna, którą zabrał proboszcz łaciński Kowieński? Producitur autentyk sub litera N. Tysiąc sześćset dziewięćdziesiąt trzeciego, dnia trzydziestego Augusta: list x. Żochowskiego—metropolity, do xiędza sufragana, oddawaiący żalobę x. proboszczowi Kowieńskiemu popowską, którą on dawniej zabrał ad fundationem tegoż probostwa, którego listu nil valentis kopia wypisana z wizyt łacińskich kościołów et ex iisdem probatur ta włoka popowska należna jest do

cerkiewnego funduszu, za przywileiem kró-
królewskim, a x. metropolita że pisał list
do proboszcza odstepujący totius fundi col-
lationis s. r. m-tis et sine bene placito apo-
stolico ad haec sine consensu s. r. m-tis
fundusz królewski ważył się znaszać; pro-
ducitur sub litera O. U tego summaryusza
podpis temi słowy: Tysiąc siedmset siedm-
dziesiąt wtórego, dnia siódmego Aprila ta-
kowe dokumenta biorąc od wielmożnego imci
xiędza Mozolewskiego—officiala generalnego
Wileńskiego ex archivo do dochodzenia cer-
kwi Kowieńskiej y gruntów do niey nale-
żących, pro documento reversaliter summa-
riusz wyrażonych podpisuję mp. xiądz An-
toni Kondratowicz—dziekan Wileński sac-
rae theologiae Laureatus. Który to takowy
summarisz za podaniem onego przez wyż
wyrażoną osobę ad acta, iest do xiąg grodz-
kich spraw wieczystych przyety y wpisany.

1784 г.

Изъ книги № 4798, за 1784 г., л. 1178.

104. Определе́ніе по дѣлу Брестскихъ базилианъ съ земскимъ судьей Грабовскимъ о неуплатѣ денежной суммы.

Въ этомъ документѣ Брестскіе базилиане возобновляютъ еще прежде веденный ими процессъ съ Брестскимъ судьей Грабовскимъ по поводу неисполненія имъ двухъ заемныхъ обязательствъ, одного на 663 червонныхъ золотыхъ, другаго на

10,637 польскихъ злотыхъ; процессъ этотъ былъ веденъ въ Виленскомъ судѣ и оконченъ въ пользу базилианъ, но Брестскій судья не захотѣлъ подчиниться этому определению.

Roku tysiąc siedmset ośmdziesiąt czwartego, miesiąca Decembra czternastego dnia.

Na roczkach Decembrowych grodzkich województwa Wileńskiego, w roku wyż na dacie pisanym do sądenia przypadłych y porządkiem prawa pospolitego in loco iudiciorum solito w mieście hospodarskim Wilnie sądzących się, przed nami Antonim Buchowieckim—podwoiewodą, Stanisławem Oranowskim—sędzią, Krzysztofem Kozielem—pisarzem, urzędnikami sądowymi grodzkimi województwa Wileńskiego, gdy s porządku wołania registrów sumarynych wpisów roku terazn. tysiąc siedmset ośmdziesiąt czwartego, kadencyi roczków maiowych z karty czwartey, ku sądeniu naszemu przypadła sprawa w Bogu przewielebnych imci xiędza Benedykta Eliaszewicza superiora y wszystkich ichmościów w. xx. Bazylianów konwentu Brzeskiego, z wielmożnym panem Felicianem Grabowskim, sędzią ziemskim województwa Brzeskiego, za pozwem od aktorów po obżałowanego imci pana przed nasz sąd grodzki województwa Wileńskiego wyniesionym, przez woznego ikmei woie-

wództwa Brzeskiego Alexandra Grabowskiego w roku terazn. tysiąc siedmset ośmdziesiąt czwartym, miesiąca Februaryi szóstego dnia, oczewisto w maiętności Jastrzebiu zwanym, w województwie Brzeskim leżącey, podanym, eodem anno et mense 9-go przed aktami ziemskimi województwa Brzeskiego zeznanym y za żalobą w nim wyrażoną mieniąc y referuiąc się do żalob, processów y dekretu kontumacyinego, a mianowicie o to: iż co obżałowany imć w roku tysiąc siedmset ośmdziesiąt pierwszym, miesiąca Julii dwudziestego czwartego dnia, będąc potrzebą znaglony pieniędzy, na dwie inskrypcie obligacyine, na iedną ośm tysięcy złotych polskich, na drugą czerwonych złotych pięćset sześćdziesiąt sześć y groszy dwadzieścia, zapożyczył y termin oddania rok następny przeznaczył, którym to inskrypcyom y dobrowolnemu swemu zamiarowi czyniąc sprzeciwieństwo, ani summy na terminie przypadłym nie opłacił, ani też procentem żalującego niekontentował, w czym żalujący dostrzegłszy, iż w odebraniu mitręga summy nastąpić może, zapobiegając nastąpić

maiaćemu narażeniu, w roku tysiąc siedmset trzecim, Kwietnia dwudziestego dnia, do grodu wojewodztwa Wileńskiego zaacytowali, gdzie za przypadnieniem aktoratu w roku tysiąc siedmset ośmdziesiąt trzecim, Decembra trzynastego dnia, pod niestaniem obżalowanego imci wyskali dekret, którym dekretem summy czerwonych złotych sześćset sześćdziesiąt trzy y złotych polskich dziesięć tysięcy sześćset trzydzieście siedm y groszy szesnaście na obżalowanym imci y na dobrach wszelkich wskazaną y przysądzoną, na mocy którego dekretu żalujące delatores uprosiwszy w. Tomasza Koyszewskiego—sędziego ziemskiego wojewodztwa Brzeskiego, do uczynienia satysfakcyi dekretowi obwieszczenie przez Piotra Koczergowskiego—woznego, czteroniedzielne od iego mości pana Tomasza Koyszewskiego—sędziego ziemskiego Brzeskiego, wydali, w przewodnictwem którego obwieszczenia gdy w. sędzia do folwarku Jastrzębia, attinentii Starego Zdzitowia, dla uczynienia exekucyi zjechał, w ten czas obżalowany Felician Grabowski—sędzia ziemski Brzeski, czyniąc iawne sprzeciwieństwo wyrokowi grodzkiemu Wileńskiemu, takowey exekucyi bronił y peny prawne nasze wciągnął, o które żalujące chcąc prawem czynić, żadaia approbaty dekretu kontumacyinego y wszelkich wskazów, w nim wyrażonych, sądzenia summ za jedną inskrypcyą ośmiu tysięcy złotych polskich, za drugą czerwonych złotych pięćset sześćdziesiąt sześć y groszy dwadzieście, złotych ważnych holenderskich z procentem należnym, pokarania penami za popelnione sprzeciwieństwo, expensów wszelkich poniesionych, tak na sprowadzenie exekucyi, iako też na prawołożonych, zwrotu nakazania y tego wszystkiego zadecydowania, co sprawa słusznym z dowodów iawnym być się okaże, salva žaloby melioratione. Która

to žaloba, iako w pozwie autentycznym znajduie się, tak co do słowa w ten nasz dekret iest wpisana. A za oną przerzeczona strona przed naszym sądem instituit actionem, w której sprawie w roku, miesiącu y dniu wyż na dacie pisanym przypadley, my sąd grodzki wojewodztwa Wileńskiego pozwanego w. Feliciana Grabowskiego—sędziego ziemskiego wojewodztwa Brzeskiego, po trzykroć przez woznego z nakazu naszego do prawa wołanego, niestawiającego, iako prawu nieposłusznego w roku zawitym na upad w rzeczy, oraz na infamią iterum wzdaemy, do publikowania tey infamii woznego sądowego przydaemy, wywołać, publikować nakazujemy. Produkowane zatym przez patrona aktorów dokumenta, processa, žaloby, oraz dekret niestanny w sądzie naszym w roku przeszłym tysiąc siedmset ośmdziesiąt trzeciego, miesiąca Decembra trzynastego dnia, z wzdaniem na infamią ze wskazem summy czerwonych złotych sześćset sześćdziesiąt trzy, y złotych polskich dziesięć tysięcy sześćset trzydzieście siedm, groszy szesnaście. A za onym listy obwieszczy y poieżdzy w. Tomasza Koyszewskiego—sędziego ziemskiego wojewodztwa Brzeskiego, w dowód uczynioney exekucyi do majątności Jastrzębia, attinentii Starego Zdzitowia, w wojewodztwie Brzeskim leżącego, y dalsze dowody prawne, hac in rezasze, in omnibus punctis et clausulis approbuiemy, przy mocy nienaruszoney y watorze inviolabili zachowuiemy, vigore których summy za pretensie aktorów, do niestawiającego imci regulowane, wespół z wpisnym y pamiętnym, una cum lucris, nam sądowi persolutis, in universum computando, złotych polskich 23,480 na niestawiającym imci y wszelkim majątku onego aktorom przysadzamy y wskazujemy; oraz za takowym dekretem inquirować się do mająt-

ności Starodzitowie zwanej, w wojewodztwie Brzeskim leżacey, aktorom dozwalamy, a iako dla poddania per inequitationem maietności Starodzitowie zwanej, w wojewodztwie Brzeskim leżacey, tak dla uczynienia za wskaz wyż wyrażoney summy skuteczney, prawney, mocney y nieodwłoczney forti manu, captato quovis tempore exekucyi do urzędów wszelkich ziemskich y grodzkich, w wielkim xięstwie Litewskim znajdujących się, odsyłamy. A gdy termin praw-

ny do publikowania tey kondemnaty przypadł, tedy wozny sądów naszych pilnujący, Adam Putowicz, dość czyniąc prawu pospolitemu y dekretowi naszemu, kondemnowanego wielmożnego za infamisa w izbie sądowej et in foro publice obwołał, publikował, proklamował y relacją publikaty swej urzędownie zeznał. Która sprawa, iako się w sądach naszych agitowała, tak jest do xiąg grodzkich wojewodztwa Wileńskiego spraw dekretowych zapisana.

1787 r.

Изъ книги № 4802, за 1787 г., л. 86.

105. Позовъ отъ имени князя Радивиля Пашковскимъ объ уплатѣ Св.-Духовскому монастырю денежной суммы.

Виленскій воевода Кароль Радивиль, отъ имени Виленскаго Свято-Духовскаго монастыря подаетъ позывъ Пашковскимъ по поводу неуплаты ими 80

червонныхъ злотыхъ съ причитающимися къ нимъ судебными издержками въ количествѣ 200 польскихъ злотыхъ.

Roku, tysiąc siedmset ośmdziesiąt siódmego, miesiąca Januarii siedmnastego dnia.

Przed aktami grodzkiemi wojewodztwa Wileńskiego, stanawszy osobiście, Tomasz Klimowicz—wozny ikmci wojewodztwa Wileńskiego, żalobę pozewną do akt podał, w te słowa pisana: Karol xiaże Radziwił—woiewoda Wileński, wielmożnym ichmość panom Franciszkowi y Agacie z Paszkiewiczów, primi voti Kononowiczowej, ad praesens Sawickim—komornikom wojewodztwa Wileńskiego, pozew przed sąd grodzki wojewodztwa Wileńskiego, na roczki następne

w roku niniejszym tysiąc siedmset ośmdziesiąt siódnym in Februario sędzić się mające, z instancyi w Bogu przewielebnego imci xiedza Hiacynta Pekńskiego—starszego prowincyi Litewskiej ritus-graeci non uniti y wszystkich ichmość xx. nieunitów monasteru Wileńskiego, którzy obżalowali waszmościów pozywają, mieniąc y odwołując się do zaszłego procederu w grodzie Wileńskim z sukcesorami zeszłego Andrzeja Paszkiewicza y do zapadłego dekretu adcytacyą obżalowanych waszmościów uznającego, tanquam sukcesorstwo reprezentują

cych, mianowicie do opłaty summy czerwonych złotych czterdziestu, cum altero tanto za zeszłego Andrzeja Paszkiewicza, oycy obżalowanych, według karty od tegoż w roku tysiąc siedmsetnym czterdziestym wtórym, miesiąca Augusta iedynastego dnia, monasterowi żalującego wydanej, a dotąd nie zaspokoionej, przez co żalujące delatores odnosząc krzywdę do zniesienia takowego długu, wespół z dalszemi successorami pra-

wem czynią razem zwrotu expensów prawnych złotych polskich dwuchset dopraszając się, z powodu przeciągłego procederu y tego wszystkiego uznania, co się z prawa dowiedzie, salva melioratione tey žaloby. Pisan roku tysiąc siedmset ośmdziesiąt siódmego, miesiąca Januaryi siedmnastego dnia. Która to žaloba, przez wyż wyrażoną osobę do akt podana, iest do xiąg grodzkich wojewodztwa Wileńskiego wpisana.

1784. r.

Изъ книги № 4802, за 1787 г., л. 33.

106. Извлечение изъ постановленія постоянного королевскаго совѣта о фундаментахъ костеламъ и церквамъ.

Въ этомъ документѣ король Станиславъ Августъ оповѣщаетъ, что постановленія *постояннаго совѣта* (nieustającej rady) относительно костеловъ, должны также распространяться и на уни-

ятскія церкви, т. е. что старыя церкви могутъ быть возобновляемы, и бѣдныя—вспомоществуемы деньгами и имѣніями (фундушами).

Roku tysiąc siedmset ośmdziesiąt siódmego, miesiąca Januaryi ósmego dnia.

Przed aktami grodzkiemi wojewodztwa Wileńskiego stanawszy osobiście w. i. p. Józef Meyer—rotmistrz Smoleński, rezolucyą rady nieustającej do akt podał, w te słowa pisaną: *Extrakt rezolucyi* wielmożnego pana, za zdaniem rady, przy boku iego królewskiegо mości na imię xiądza Hryniewicza wydanej, z protokołu expedycyi in publicum wyszłych ad № dwieście dziewięćdziesiąt cztery, roku tysiąc siedmset ośmdziesiąt czwartego, w te słowa:

My Stanisław August, z Bożey łaski król polski etc. Za zdaniem rady nieustającej, odpowiadając na memoriał, w którym xiądz Szymon Hryniewicz—prokurator z dyecezyi Luckiej ritus graeci uniti, doprasza się rezolucyi; *primo*: ieżeli niedostarczającego funduszu cerkwi summami, do dwudziestu czterech tysięcy złotych polskich wynoszącemi, nie z antecessorów spadlemi, ale w czasie kapłaństwa swego zapracowanemi, opatrzenie y zasilenie sprzeciwia się konstytucjom tysiąc sześćset trzydziestego piątego roku vol. tertio, folio ośmset pięćdzie-

siąt cztery tit. ordynacya dóbr ziemskich, która lubo dóbr ziemskich od stanu rycerskiego do duchowieństwa oddalać zabrania, wszelako jeżeli by kto ubogiemu kościołowi farnemu we wsi darował na podratowanie sztukę iaką gruntu, nie ma być pro contraventione temu prawu poczytano y konstytucyi tysiąc siedmset sześćdziesiąt czwartego convocationis, samych tylko klasztorów y to niepotrzebnych fundować zakazującey, lecz kościołów farnych y cerkwi parafialnych de nova radicie fundować nie zabraniającey, a tym bardziey dawniey fundowanych, ale ubogich summą pieniężną zasilać nie odmawiającey; y konstytucyi tysiąc siedmset sześćdziesiąt ósmego, folio trzysta pięćdziesiąt tit. o nieoddaleniu dóbr ziemskich od stanu świeckiego, która reassumując konstytucye lat tysiąc sześćset trzydziestego piątego, tysiąc sześćset sześćdziesiąt dziewiątego y tysiąc siedmset dwudziestego szóstego y tysiąc siedmset sześćdziesiąt czwartego, favore communitatis zaszle fundacyi nowych y zapisów sine consensu reipublicae sub nullitate ich że czynić zakazuje, wszelako iżby kościołów y cerkwi parafialnych, zwłaszcza szczupły y niedostateczny fundusz mających, które wcale ad communitatem nie należą, summami zasilać nie można było, także nie zabranio. *Secundo*: jeżeli zapis osoby duchowney cerkiew parafialną ubogą summami, iako wyżej zasilały, za wiadomością approbatą biskupa mieyscowego ad mentem konstytucyi tysiąc siedmset sześćdziesiąt czwartego, w aktach biskupich uczynionych, a konstytucie tysiąc siedmset sześćdziesiąt ósmego czterema laty uprzedzający y z oblatowaniem testamentu do przyzwoitego grodu przeniesiony, dla tey iedynie przyczyny, że w aktach grodzkich, lub w ziemskich originaliter nie zapisany, ważność swoją utracić et iuri caduco podlegać może; My król,

za zdaniem rad'y, przy boku naszym będącey, deklarujemy, iż konstytucia tysiąc sześćset trzydziestego piątego, tysiąc siedmset sześćdziesiąt czwartego y tysiąc siedmset sześćdziesiąt ósmego, alienacyi dóbr y summ na fundusze zakonne wzbraniające, w pewnych warunkach ściągając się nie mogą do funduszków parafialnych, iako iedynie na potrzebę publiczną destynowanych, co też wyższemi rezolucjami rady w roku tysiąc siedmset ośmdziesiąt pierwszym y tysiąc siedmset ośmdziesiąt drugim jest wytłumaczono, iako bez potwierdzenia y pozwolenia stanów rzeczy pospolitey wolno jest fundusze czynić na erekecy nowych parafialnych kościołów y na wsparcie ubogich, dodawać w gruntach y summach, wolność ta rościągając się ma y do kościołów parafialnych ritus graeci uniti, a takowe fundusze, w aktach biskupich zapisane, a do akt publicznych przeniesione, ullo modo pod wątpliwość y zakaz prawa o alienacyi podciągane być nie mogą, rezolucyą tę za zdaniem rady, przy boku naszym będącey, ręką naszą podpisaną, pieczęcią tey że rady stwierdzić rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia dwunastego miesiąca Marca, roku Pańskiego tysiąc siedmset ośmdziesiąt czwartego, panowania naszego dwudziestego roku. Michał xsiążę Poniatowski—biskup Płocki, koadjutor Krakowski, iako prezydujący w nieprzytomności nayiaśnieyszego pana na sessyi: K. Raczyński—marszałek rady. Utego ekstraktu rezolucyi rady nieustaiącey przy wyciśnionej na czerwoney massie pieczęci podpis iaśniewielmożnego imci xiędza Naruszewicza tak się wyraża: Adam Naruszewicz—biskup y pisarz wojewodztwa w. x. Lit. s. r. m. Który to ekstrakt rezolucyi rady, przez wyżwyrażoną osobę do akt podany, jest do ksiąg grodzkich wojewodztwa Wileńskiego przyięty y wpisany.

1790 г.

Изъ книги № 4805, за 1790 г., л. 418.

107. Судебное опредѣленіе по дѣлу о денежной суммѣ, слѣдующей отъ Францкевича Виленскимъ базилианкамъ.

По жалобѣ Виленскихъ базилианокъ на Францкевича о неуплатѣ первымъ долга въ 6,300 злотыхъ, Виленскій градскій судъ постановилъ: съ Францкевича взыскать съ процентами 605 золо-

тыхъ и 2 злота, обезпечивъ эту сумму на его каменномъ домѣ на Стеклоной улицѣ въ г. Вильнѣ, а въ случаѣ недостатка на другомъ его имѣніи.

Roku tysiã siedmset dziewięćdziesiątego, miesiąca Aprila dwudziestego trzeciego dnia.

W sprawie wielebney ieymosć panny Joanny Ważyńskiej — starszey y wszystkich ichmość panien bazylianek konwentu Wileńskiego, z wielmożnym imci panem Janem Franckiewiczem — podstolim wojewodztwa Smoleńskiego, za pozwem od aktorek po obżalowanego iegomości przed nasz sąd grodzki wojewodztwa Wileńskiego wyniesionym y na žalobę w onym nayduiącą się takową, którą referuiąc się do obligu przed laty czterma wydanego pozywaią o to: iż obżalowany waszmość Franckiewicz ku pilney swoiey potrzebie wziął y pożyczył rękodayney summy zlotem ważnym obrączkowym sześć tysięcy trzysta złotych, którą to sumnę wespół z procentem, obligacyinym, oraz inekwitacyinym zapisem udać y wypłacić obowiązałeś się. — Gdy zaś w roku tysiã siedmset ośmdziesiąt siódmym w terminie, obligiem opisanym, nie tylko kapitalney summy sześć tysięcy trzysta złotych nieoddałeś, lecz y procentu nie opłaciłeś, za tym żaluiące pozywaiąc proszą nade wszystko summy, za obligiem należney, z za-

ległym procentem przysądzenia, inekwitacyi, tak do kamienicy, w mieście Wilnie leżącej, iako też do dalszych dóbr zasądzenia, do utwierdzenia dekretu kontumacyinego, w grodzie ninieyszym otrzymanego, expensów prawnych nadgrodenia, która to žaloba, iako w pozwie autentycznym nayduie się, tak co do słowa w ten nasz dekret iest wpisana, a za oną przerzeczona strona w naszym sądzie miasta sprawą, w której sprawie w roku, miesiącu y dniu wyż na dacie pisanych, z regestrów summarii processus, z wpisów roku przeszłego tysiã siedmset ośmdziesiąt dziewiętego, z karty sześćsetney siedmdziesiątey przypadley, my sąd grodzki wojewodztwa Wileńskiego activatem loci standi wielmożnemu imci panu Janowi Franckiewiczowi — podstolemu wojewodztwa Smoleńskiego, na kondemnację infamii z aktoratu wielebnych bazylianek Wileńskich w roku tysiã siedmset ośmdziesiąt dziewiętym Marca siedmnastego dnia w sądzie ninieyszym zapadłą y otrzymaną mieć uznawszy y obwarowawszy, w samey sprawie proceder nakazuujemy. In procedendo po kontrowersyach ze strony wielebnych

panien bazylianek przez palestranta wielmożnego imci pana Kazimierza Skurewicza — rotmistrza województwa Wileńskiego, ze strony zaś wielmożnego imci pana Franciekiewicza przez palestranta imci pana Stanisława Zaleskiego — skarbnikowicza Wilkomierskiego, wzajemnie doniesionych: my sąd grodzki województwa Wileńskiego, na mocy zapisu od wielmożnego imci pana Franckiewicza wielbnym pannom bazyliankom Wileńskim w roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt dziewiątym, miesiąca Maia ośmnastego dnia, z listem na przyznanie wydanego, ninieyszym wyrokiem utwierdzaiącego się, summę kapitalną czerwonych złotych sztuk trzysta pięćdziesiąt, a za procent dziesięcioletni y miesięcy pięć czerwonych złotych dwieście pięćdziesiąt pięć y złotych dwa, tymże wielbnym pannom bazyliankom Wileńskim na wielmożnego imci pana Jana Franckiewicza — podstolego Smoleńskiego, dołączając za expens prawny złotych polskich ośmdziesiąt przysadzamy, y ażeby rzeczony wielmożny imć pan Franckiewicz takową summę w ogół zniesioną, czerwonych złotych sześćset pięć złotem Holenderskim niebrakownym y osobno currenti

moneta złotych polskich ośmdziesiąt dwa, przy xiegach grodzkich województwa Wileńskiego w roku teraznieyszym tysiąc siedmset dziewięćdziesiątym, miesiąca Septembra dwódziesiątego dziewiątego dnia, samym że wielbnym pannom bazyliankom, lub plenipotentowi onych, nie przyjmując aresztów, nie nabywając wlewków pod nieważnością onych, praevia danda quietatione obligu, y procederu restitutione, oddał y wypłacił, nakazujemy. W przypadku nieoddania my sąd grodzki województwa Wileńskiego w przeciagu tygodnia et etiam quovis captato tempore inequietationem wielbnym pannom bazyliankom do kamienicy w mieście ikmci Wilnie tegoż wielmożnego imci pana Franciekiewicza, na Szklanney ulicy leżącey, w niedostarczeniu zaś procentu z kamienicy inequitationem do dalszych dóbr y majątku tegoż wielmożnego imci pana Franckiewicza, bez obwieszczenia przez urząd, ad libitum użyty, adhibito militari brachio, uznawamy y ażeby takowey inekwitacyi wielmożny imć pan Franckiewicz sam przez się, per substituendos possessores, ullo praetextu, pod karą sprzeciwieństwa nie bronił y nie tamował — ostrzegamy.

II.

Королевскія привилегіи, листы и универсалы королей и разныхъ правительственныхъ лицъ.

1576 г.

Изъ книги № 4667, за 1578—1579 г., л. 94.

108. Привилегія короля Стефана Баторія Григорію Масальскому на лѣсничество Немоноитское.

Мѣсеца Іюня 3 дня, у вовторокъ.

Передъ нами владниками судовыми земскими повѣту Городенского, Григорьемъ Зиновьевичомъ Дельницкимъ—подсудкомъ и Андреемъ Котовичемъ—писаромъ, на мѣстцѣ судовомъ его милость панъ Григорій Масальскій—судья земскій повѣту Городенского, оповѣдалъ и покладалъ листъ, данный его королевское милости на лѣсничество Немоноитское и просилъ, абы тотъ листъ его королевское милости до книгъ земскихъ былъ вписанъ, который слово въ слово такъ ся въ собѣ маеть.

Стефанъ Божью милостью король польскій и проч. Ознаймуемъ симъ листомъ нашимъ: повѣдилъ передъ нами подсудокъ Городенскій, державца Перстунскій, Григорій Масальскій, изъ што перво сего часу, въ небытности короля, воевода Смоленскій, ловчій бывшій великого князства Литовского, староста Мерецкій, панъ Григорій Воловичъ, по зейстью лѣсничого Немоно-

итского Малхера Борны, лѣсничество Немоноитское для певнѣйшое сторожи пущи наше въ держанье и завѣденье его злециль, и, примножаючи пожитокъ скарбу земского, на розробенье поля, черезъ реви-зоровъ ограничоное, людьми осаживаючи, поручилъ, за чимъ онъ хотечи пожитокъ скарбу земского на потомъ вдѣлати, не зъ малымъ коштотомъ своимъ працуючи, людей на воляхъ оногo лѣсництва Немоноитского колько сель осадилъ, съ которыхъ де сель на волокахъ засѣлыхъ, часу небытности господарское въ тыхъ панствахъ, не мало рознымъ особамъ роздано, што мы на достаточнѣйшое вывѣданье нашо откладаемъ. А къ тому панове рады ихъ милость великого князства Литовского зъ державцы помененого подсудка Городенского дворного Берзницкого, отъ которого по милости Жикгимонта Августа, продка нашего, за вѣрные службы его ему въ держанье данные, на potrzeby рѣчи поспо-

литое, въ суммѣ пѣнезей завели ему, яко за службы, такъ и за награду державы Беряницкое въ томъ же лѣсничествѣ Немоноитскомъ певные села, на воляхъ заложонные, то есть: при рѣцѣ Кирсѣ село Поскерну волокъ двадцать пять и морговъ двадцать семь, и при тѣхъ же проробкахъ надъ Кирсною лѣсъ нерозробленный—волокъ семь, и къ тому на врочицахъ Кгудѣляхъ волокъ двадцать, село врочиномъ на Красницы—волокъ двадцать одну, до воли и ласки нашею ему назначили; и билъ намъ чоломъ, абыхмо ласку нашу господарскую удѣляли, такъ за тотъ накладъ его, который онъ оныя села осаживаючи зъ маестности своею чинилъ, тые села помененные надъ Кирсною село Покирсни — волокъ двадцать пять и морговъ двадцать семь, также въ застѣнку лѣсу нерозробленого волокъ семь при немъ zostавили и при лѣсничествѣ Немоноитскомъ его заховали. А такъ мы посподарь, маючи залецонныя службы помененного подсудка Городенского, которые онъ въ пожиткахъ скарбу земского отъ часу не малого чинилъ и до сихъ часовъ чинити не переставаетъ, зъ ласки нашею господарское оное лѣсничество Немоноитское, зъ осочниками, бортниками и стрѣльцами, яко то онъ и по сесь часъ держалъ, съ чиненьемъ личбы и отдаваньемъ пожитковъ до скарбу нашего, въ держанью и завѣдованью его zostавуемъ до живота его. А што ся дотычетъ селъ и кгрунтовъ пререченныхъ Покирсни, Кгудели, Красни-

цы, которые онъ осаживаючи немало маестности наложены, которые дей для невыробленья лѣсу на воли сѣдять; тогда ижъ еще оныхъ селъ подданные воли не высѣдѣли, мы хотечи, абы ся тымъ лепѣй способляли, еще имъ вольности отъ светого Мартина въ симъ року семьдесятъ шостомъ до трехъ годъ даемъ, а по высѣженью тыхъ трохъ годъ вольности имъ отъ насъ назначонное, кгда ся платы и доходы всякіе зъ оныхъ воль черезъ ревизоровъ нашихъ ошпацуютъ и до реестровъ скарбныхъ унишутъ, на ончасъ Масальскій платы и доходы всякіе съ нихъ и зъ млына мѣрки и зъ застѣнку, въ которомъ есть лѣсъ, волокъ семь, въ награду накладу своего, которые онъ самъ маєтъ уживати, оныя воли наложилъ и млынъ на рѣцѣ Керсѣ своимъ накладомъ збудовалъ, платы и доходы всякіе отъ нихъ, изъ млына мѣрки выбираючи на свой пожитокъ брати маєтъ до живота своего, а по животѣ его опять якъ лѣсничество, такъ и село помененное зъ застѣнкомъ до столу нашего прийти мають. И на то дали есмы Григорію Масальскому сесъ нашъ листъ съ подписомъ руки нашею господарское, зъ нашою печатью. Писанъ у Торуні. Лѣта Божего Нароженья тысяча пятьсотъ семьдесятъ шостого, Декабря второго дня. Въ которомъ мы листу господарскомъ, печати и подпису руки его королевское милости огледавши, также и подпису руки писарское, до книгъ земскихъ вписати дали.

1577 г.

Изъ книги № 4667, за 1578—1579 г., л. 87.

109. Привилегія короля Стефана, подтверждающая привилегію Сигисмунда Августа, дающую Григорію Масальскому на пожизненное владѣніе Перстунскій дворомъ.

Мѣсеца Іюня 3 дня, во-второкъ.

Передъ нами врадниками судовыми земскими повѣту Городенского Григорьемъ Зиновьевичомъ Дельницкимъ—подсудкомъ а Андреемъ Котовичомъ—писаромъ, на мѣстцу судовомъ его милость панъ Григорій Масальскій—судья земскій повѣту Городенского, оповѣдалъ и покладалъ листъ его королевское милости господаря нашего милостивого Стефана на подтверженіе его милости въ держаніе доживотное двора Перстунского и просилъ, абы тотъ листъ его королевское милости до книгъ земскихъ былъ вписанъ, который слово въ слово такъ ся въ собѣ маеть:

Стефанъ, Божою милостию король польскій, и проч. Ознаймуемъ симъ листомъ нашимъ: повѣдилъ передъ нами подсудокъ Городенскій, державца Перетунскій и Обельскій Григорій Афанасевичъ Масальскій, ижъ продокъ нашъ король его милость, фалейное памети Жикгимонтъ Августъ за вѣрныя службы его дворъ Перстунскій и фольварокъ тамошній со всеми подданными тамошними тяглыми и челядными ему въ державу дати рачить, и просилъ насъ, абыхмо ему на тую державу его доживотье дали и то ему листомъ нашимъ утвердили. А такъ мы, маючи за-леционные службы Григорья Масальского,

которые онъ королю его милости зешлому и рѣчи-посполитой оказывалъ и теперь намъ и скарбу нашему великого князства Литовского чинити не переставаетъ и пожиточне служитъ, зъ ласки наше господарское, за причиною ихъ милости пановъ радъ нашихъ и за чоломъ-битіемъ Григорья Масальского, на тую державу его, Перстунскую право ему доживотное даемъ и то ему симъ листомъ нашимъ подтверждаемъ. Маеть Григорій Масальскій тотъ дворъ нашъ и фольварокъ Перстунскій со всеми подданными, кгрунты и всякими пожитками нашими, къ тому двору и волости Перстунской здавна и теперь прислухающими, до живота своего держати, чинши и платы съ подданныхъ нашихъ тамошнихъ выбираючи, до скарбу нашего отдавати и личбы чинити, а на себѣ пожитки, которые на державцы наши приходятъ, брати, и во всемъ, водле уставы волочное, безъ обтяжливости ку подданнымъ нашимъ тамошнимъ, заховатися и всякіе пожитки въ той державѣ своей примножати повиненъ будетъ. А мы господарь до живота Григорія Масальского въ то державѣ его рушити и ничого оттоль кгрунтовъ и людей никому отдавати, ани заводить не маемъ. И на то дали сьемо Григорью Масальскому сесь нашъ листъ подъ

печатію и съ подписомъ руки наше го-
сподарское. Писанъ у въ обозѣ подъ Гдан-
скомъ, лѣта Божого Нароженья тысяча
пять сотъ семьдесятъ сегого, мѣсеца Авгу-
ста шестого дня. Въ которого листу по-

тверженъ его королевское милости мы
владники судовые вышешмененые печати
и подписы руки его королевское милости
огледавши, до книгъ вписати дали.

1582 г.

Изъ книги № 4713, за 1593—1594 г., л. 381.

110. Привилегія короля Стефана, данная городу Полоцку на магдебургское право.

Лѣта Божого Нароженья тысяча пять-
сотъ девятьдесятъ третьего, мѣсеца Авгу-
ста двадцать пятого дня. На врадѣ его
королевское милости кгородскомъ воевод-
ства Виленского, передъ нами владниками
кгородскими Виленскими, отъ ясневель-
можного пана его милости пана Криштофа
Радивиля—кнежати на Биржахъ, изъ Ду-
бинокъ, воеводы Виленского, гетмана най-
высшого великого князства Литовского,
старосты Солецкого, Урендовского, держав-
цы Коконгавзского, на справы судовые
воеводства Виленского высажонными—Ми-
колаемъ Юревичомъ Зеновичомъ—намѣст-
никомъ Виленскимъ, Кгабріелемъ Богда-
новичомъ Рышинскимъ—судьею, а Щас-
нымъ Богуматкою—писаромъ, постановив-
шисе очевисто мѣщанинъ мѣста господар-
ского Полоцкого, на име Семень Яков-
левичъ, оповѣдалъ то и ку вписанью до
книгъ кгородскихъ Виленскихъ покладалъ
листъ славное а светобливое памети ко-
роля его милости Стефана, подъ датою
року тысяча пятьсотъ осьмьдесятъ вто-

рого, мѣсеца Іюля тринадцатого дня, съ
подписомъ руки менованого короля его
милости Стефана, съ печатью великого
князства Литовского, и съ подписомъ руки
писарское, даннымъ всемъ мѣщаномъ мѣста
Полоцкого на право магдебургское, про-
сечи, самъ отъ себе и отъ всѣхъ мѣщанъ
мѣста Полоцкого, абы оный листъ короля
его милости, для пришлыхъ потребъ и ни-
которыхъ припадковъ и згубы, до книгъ
кгородскихъ Виленскихъ уписанъ былъ. А
такъ мы врадѣ, того оповѣданья выслухавши
и листу короля его милости огледавши и
вычитавши, дали есьмо его до книгъ упи-
сати, который слово отъ слова такъ се въ
собѣ маеть:

Стефанъ Божою милостью король поль-
скій, и проч. Воеводѣ Полоцкому, старостѣ
Лепельскому, державцѣ Шерешовскому и
Вѣлюньскому, тивуну въ земли Жомойт-
ской, Кондынскому и Бойсакгольскому, пану
Миколаю Монтвиду Дорогостайскому, такъ
же и на потомъ будучимъ воеводомъ По-
лоцкимъ. Ознаймуемъ вамъ, ижъ, зъ ласки

нашое господарское, за чоломъ - битьемъ мѣщанъ нашего мѣста Полоцкого, хочечи, жебы мѣсто нашо Полоцкое у запоможенъе и порадокъ пришло, усимъ мѣщаномъ, которые у Полоцку осѣли и потомъ осѣдати и будовати почнуть: дали есьмо право майдебурское и нѣкоторое вольности пожитки, къ нему належачіе; которымъ то правомъ они на вѣчные часы судити и справовати и пожитковъ тыхъ уживати мають, по тому, яко иные мѣста нашіе господарскіе упривилеванные у панствѣ на-шомъ великомъ князствѣ Литовскомъ спра-вуются, на што въ себѣ имъ особый привилей нашъ господарскій съ подпи-сомъ руки наше господарское имъ есть данъ. Твоя милость, пане воеводо, и на потомъ будущимъ воеводамъ Полоцкимъ приказуемъ, ижъ бы есте мѣщанъ Полоц-кихъ водлугъ привилія нашего, имъ отъ насъ даного, заховали, правомъ майде-бурскимъ имъ судити позволивши, до права суду замкового, такъ и везеньемъ ихъ не

приворочали и никоторого имъ затруд-нения не чинили, подстаростимъ, вридни-комъ и слугамъ своимъ чинити не казали, але во всемъ ку нимъ водле привилею на-шого заховали. А вѣдь же sprawy, вриду войтовскому належачіе, вмѣсти панове воеводове по звыклому и давному обычаю, яко и передъ тымъ бывало, вридъ войтов-скій на собѣ носити, водле права майде-борского отпраповати маете. Писанъ у Городнѣ, лѣта Божого Нароженья тысяча пятьсотъ осьмдесять второго, мѣсеца Іюля тринадцатого дня. У того листу подпись руки его королевское милости письмомъ латинскимъ тыми словы: Stephanus rex; и печать великого князства Литовского при-тиснена; а подпись руки писаря короля его милости такъ есть написано: Венцлавъ Акгрипа—писарь. Которое тое оповѣданъе мѣщанина Полоцкого, помѣненого Семена Яковлевича и тотъ листъ его королевское милости за прозьбою его до книгъ кгород-скихъ Виленскихъ есть вписанъ.

1591 г.

Изъ книги № 4713, за 1593—1594 г., во второй половинѣ книги л. 69.

111. Привилегія короля Сигисмунда III, данная Полоцкимъ мѣщанамъ о невзиманіи съ нихъ старого мыта.

Лѣта Божого Нароженія тысяча, пятьсотъ девятьдесятъ четвертого, мѣсеца Генвара одиннадцатого дня.

На рочкахъ кгородскихъ Генваровыхъ, въ семь року девятьдесятъ четвертомъ припалыхъ и судовне отправованныхъ, передъ нами врадниками кгородскими Виленскими, отъ ясневельможного пана его милости пана Криштофа Радивиля — княжати на Биржахъ и зъ Дубинокъ, воеводы Виленского, гетмана найвысшого великого князства Литовского, старосты Солецкого, Урендовского, державцы Коконгавского, на справы судовые воеводства Виленского высажонными, Миколаемъ Юрьевичомъ Зеновичомъ — намѣстникомъ, Кгабріелемъ Богдановичомъ Рыпинскимъ — судьей, а Щаснымъ Богуматкого — писаромъ, постановившисе очевисто райца мѣста господарского Полоцкого Сергѣй Ивановичъ, самъ отъ себе и именемъ своихъ бурмистровъ, радець, лавниковъ и всего поспольства мѣщанъ мѣста Полоцкого, оповѣдалъ и ку вписанью до книгъ кгородскихъ Виленскихъ покладалъ листъ его королев. милости, пана нашего милостивого, съ подписомъ руки господарское, подъ печатью великого князства Литовского маестатовою и съ подписомъ руки писаря короля его милости пана Яроша Воловича, писанный до вельможного пана его милости пана Льва Сапѣги —

канцлера великого князства Литовского, старосты Слонимского, Марковского, Мядельского и Ясвонского, и инымъ на потомъ будущимъ, хто кольвекъ отъ его королевское милости мыта старые въ завѣданью своемъ мѣти будетъ, абы отъ мѣщанъ мѣста Полоцкого, коли который зъ нихъ съ товарами своими, такъ воднымъ, яко и сухимъ путемъ, за листы мѣста Полоцкого поѣдетъ, нигдѣ на коморахъ и прикоморахъ мытныхъ мыта старого брати не казали, а вездѣ добровольне ихъ пропускати велѣли и во всемъ ся ку нимъ спокойне, водле правъ и вольностей ихъ заховали, просечи, абы оный листъ короля его милости для згубы и инныхъ припалыхъ потребъ ихъ мѣстскихъ до книгъ кгородскихъ Виленскихъ уписанъ былъ. А такъ мы врадъ, того оповѣданья выслушавши и листу короля его милости огледавши и вычитавши, дали есьмо его до книгъ уписать, который слово отъ слова такъ се въ собѣ маеть:

Жикгимонтъ третій, Божою милостью король польскій и проч. Канцлеру нашему великого князства Литовского, старостѣ Слонимскому, Марковскому, Мядельскому и Ясвонскому, пану Льву Сапѣзѣ и инымъ, на потомъ будущимъ, хто кольвекъ отъ насъ мыта старые въ завѣданью своемъ мѣти будетъ, ознаймуемъ: ижъ бурмистры,

радцы, лавники и все посольство—мѣщане мѣста нашего Полоцкого, покладами передъ нами господаремъ привилей продка нашего славное памети короля его милости Стефана, данный имъ на подтверженіе всихъ правъ и вольностей ихъ, здавна отъ королей ихъ милости польскихъ и великихъ князей Литовскихъ тому мѣсту Полоцкому наданныхъ и били намъ господару чоломъ, абыхмо ихъ при тыхъ правахъ и вольностяхъ ихъ, отъ продковъ нашихъ наданныхъ, zostавили и особливимъ листомъ нашимъ то имъ утвердили, въ чемъ мы господарь, видечи быть прозбу ихъ слущную, кгдажъ то есть повинность наша каждому права и вси привилія въ цѣлости и ненарушеніе держати, онымъ права ихъ листомъ нашимъ ствердиди есмы и при mocy заховали. А ижъ тые мѣщане наши, за вольностью, отъ предковъ нашихъ наданою и отъ насъ господара подтверженою, суть вызволены отъ плаченія мыта старого по всихъ коморахъ и прикоморахъ великого князства Литовского, такъ сухимъ, яко и воденымъ путемъ, окромъ отъ соли и воску, про то твоя милость, пане

канцлеру, и иннымъ всѣмъ, хто на потомъ мыта старые отъ насъ въ завѣденію мѣти будетъ, приказуемъ, абы есте отъ тыхъ мѣщанъ Полоцкихъ, коли который зъ нихъ съ товарами своими, такъ воденымъ, яко и сухимъ путемъ, за листомъ мѣста Полоцкого поѣдетъ, нигдѣ на коморахъ и прикоморахъ мытныхъ мыта старого брати не казали, але вездѣ добровольне ихъ пропускати велѣли и во всимъ ся ку нимъ спокойне, водле правъ и вольностей ихъ заховали. Писанъ у Варшавѣ на соймѣ вальномъ. Лѣта Божего Нароженья тысяча пятьсотъ девятьдесятъ первого, мѣсеца Генвара петнадцатого дня. У того листу подписъ руки короля его милости тыми словами: Sigismundus rex. А печать великого князства Литовского притиснена и подписъ руки писара короля его милости такъ есть написано: Ярошъ Воловичъ—писарь. Которое оповѣданіе, также тотъ листъ короля его милости, за прозбою менованого райцы мѣста Полоцкого, Сергѣя Ивановича, до книгъ кгородскихъ Виленскихъ есть вписанъ.

1669 г.

Изъ связки № 4709, за 1588—1684 г. Докум. № 16.

69. Привилегія короля Михаила, подтверждающая уставъ и права Виленскаго скорняжескаго цеха или братства.

Изъ привилегіи этой видно, что цехъ Виленскихъ скорняковъ началъ свое существованіе 80-ю годами раньше царствованія Сигизмунда Ст.; возникъ онъ по предложенію скорняковъ Клима и Якова, пригласившихъ и другихъ мѣщанъ сытить медъ во время 3-хъ праздниковъ: Св. Духа, Св. Николая и Рождества Христова, и приносить въ это время въ церковь свѣчи. Когда набралось такимъ образомъ достаточное количество скорняковъ, то они выстроили свой особый домъ, стали избирать цеховыхъ старшинъ и съ разрѣшенія магистрата пожелали имѣть и особый братскій уставъ. Получивши разрѣшеніе на это отъ магистрата, скорняки обратились затѣмъ къ королю Сигизмунду I. и просили его утвердить ихъ уставъ. Сущность этого устава заключается въ слѣдующемъ: каждый годъ скорняки избираютъ старшинъ, которые и завѣдуютъ всѣми дѣлами братства; на помощь имъ прилагаются еще ключники. Въ концѣ года старшины обязываются представить цеху отчетъ о своемъ управленіи. Во время засѣ-

даній старшины обязаны были наблюдать, чтобы ни братчики, ни гости, не опирались на столъ, не проливали меду, не произносили бранныхъ словъ; виновныхъ обязаны были удалять изъ дома. Споры и недоразумѣнія должны были рѣшаться въ братствѣ по опредѣленію всего братства безъ права апелляціи въ другіе суды. Ключники, старшины и простые братчики за неисполненіе своихъ обязанностей, подвергаются сначала выговору, а потомъ наказанію по опредѣленію братства. Лица постороннія должны довольствоваться тѣми мѣстами, которыя имъ будутъ предложены отъ старшинъ; во время засѣданій и бесѣдъ сидѣть учтиво и оказывать полное послушаніе старшинѣ. Бургомистръ и радцы не имѣютъ права употреблять братчиковъ на свои дѣла и наносить имъ ущерба или дѣлать препятствія, такъ какъ всякое братство имѣетъ своихъ отдѣльныхъ слугъ.

Въ привилегіи этой подтвержденъ этотъ уставъ и вновь составленный Вил. магистратомъ преемственно отъ Сигизмунда стараго до короля Михаила.

Лѣта отъ Нароженія Сына Божого тысяча шестьсотъ семьдесятого, мѣсеца Марца дванадцатаго дня.

На врадѣ господарскомъ кгородскомъ Виленскомъ, передо мною Петромъ Рудоминою Дусяцкимъ — старостою Стародубовскимъ, подвоеводимъ Виленскимъ, постановившимъ очевисто славетные панове Янъ Жембла, Федоръ Стефановичъ, Грегоръ Апанасовичъ, Станиславъ Цырановичъ — старшіе цеху кушнерского Виленского оповѣдали, по-

кладали и до актъ книгъ кгородскихъ Виленскихъ подали привилей наяснѣйшого короля его милости Михала, пана нашего милостивого, на речъ въ немъ нижеименную данный и надлежацій всему тогожъ цеху кушнерского мѣста тогожъ Виленского, просечи, абы тотъ листъ привилей былъ до книгъ кгородскихъ Виленскихъ актикованъ, принять и уписанъ, который, уписуючи у книги, слова до слова такъ се въ собѣ маеть:

Michał, z Bożej łaski król polski, etc. Oznajmujemy tym listem, przywileiem naszym, komu to wiedzieć należy. Jakośmy chwalebne nayiaśniejszych przodków naszych postanowienia naśladować y potomnym zostawiać ku pamięci wiekom, na początku szczęśliwego panowania naszego, nie innego lepiej sobie nie życzyli, tylko aby obywatele państw naszych, ciesząc się y szcząc się naszą łaską, w nadaniu wolności co raz większe brali pomnożenie, tak za rzecz słuszną, potrzebną y do ozdoby państw naszych ściągającą się poczytaliśmy, aby we wszystkich miastach naszych koronnych y wielkiego księstwa Litewskiego wszelkie poczęściwe zabawy y rzemiosła w należytych nadywały się y zachowały się porządkach: zaczym gdy sławetni in republica Fiedor Stephanowicz, Grzegorz Aponowicz, Iwan Sopiaha, Grzegorz Puzylewicz, Athanazy Tosznicki, Krzysztoph Olszewski, Krzystoph Cholchowski, Ostaphi Cyranowicz—kuznierze Wileńskie, imienie mswoim y wszystkich braci swych, kuznierzów Wileńskich, handlem y rzemiosłem bawiących się, przez panów rad y urzędników naszych, na ten czas przy boku naszym będących, wnieśli pokorną do maiestatu naszego suplikę swoją, abyśmy dawne bractwa ich kuznierskie w mieście Wileńskim, ieszcze przed unią Korony polskiej z wielkim księstwem Litewskim, od szlchetnego magistratu Wileńskiego, podług prawa magdeburskiego y osobliwych przywilejów, temuż magistratowi służących, postanowione, przywilejami przez świętej pamięci antecessorów naszych królów ichmć polskich y wielkich książąt Litewskich Zygmunta pierwszego, Zygmunta Augusta, Henryka, Stefana, Zygmunta trzeciego, Władysława czwartego y Jana Kazimierza utwierdzone, dekretemi kommissarzów naszych, do miasta Wilna w roku

tysiąc sześćset czterdziestym szóstym y tysiąc sześćset czterdziestym siódmym zesłanych, ratificowaney, do exekutiei przywiezione, a potym ingruente na w. x. Lit. y miasto Wilno pestilatione et durante, za zginieniem praw y przywilejów oryginalnych poniekąd zruinowane y znowu od szlchetnego magistratu Wileńskiego, według wyrażonego prawa magdeburskiego erygowane y słusznemi obwarowane artykułami, teraz, iako przez wydanie dawnych przywilejów świętej pamięci królów ichmć polskich y wielkich książąt Litewskich, antecessorów naszych, z kancelaryi w. x. Lit., tak przez potwierdzenie terazniejszych od szlchetnego magistratu Wileńskiego nadanych artykułów, pomienione bractwo kuznierskie ufundowali, nadali, utwierdzili y na wieczne czasy powagą maiestatu naszego zachowali; my tedy król, do pomienionych kuznierzów Wileńskich supliki przychilając się, naprzód przywilej króla imci Zygmunta trzeciego z kancelaryi naszej w. x. Lit. wydać rozkazali, który, słowo w słowo wypisując, tak się w sobie ma:

Zygmunt trzeci, z Bożej łaski król polski, etc. Czyniemy iawnie tym listem naszym y wszystkim wobec y każdemu z osobna, komu widzieć należało: bili nam czołom mieszczanie miasta naszego Wileńskiego bractwa kuznierskiego, ludzie zakonu greckiego, y pokładali przed nami przywilej przodka naszego świętej pamięci króla imci Stefana, na bractwo ich kuznierskie, z sycceniem wolnym miodów y na pewne artykuły, dla porządku dobrego w tym bractwie ich postanowione, według dawnych ich zwyczajów, utwierdzając im dany, y upraszali nas pomienieni mieszczanie Wileńscy, abyśmy ten przywilej przodka naszego listem naszym potwierdzili. Co my, czyniąc na czołom bicie ich, tego przywileju przodka

naszego oglądawszy, kazaliśmy iego w ten list nasz wpisać, y słowo w słowo tak się w sobie ma:

Stephan, z Bożey łaski król polski, etc. Czyniemy iawnno tym naszym listem, kto nań spoyrzy albo kto czytaiąc usłyszy, teraznieyszym y na-potym będącym, komu będzie potrzeba tego wiedzieć: bili nam czołem poddani nasi mieszczanie miasta Wileńskiego wszystkiego bractwa kuszniarskiego y pokładali przed nami przywileie świętey y sławney pamięci królów ichmciów y wielkich xiażąt Litewskich, przodków naszych, Zygmunta starego y Zygmunta Augusta, dane im na bractwo kuszniarskie, na składy brackie, pod którym zwyczajem y z któremi artykuły, iakoż też to im mianowicie y dostatecznie temi przywileiami utwierdzono, co wszystko szerzey w tych przywileiach iest opisano, czego wszystkiego oni używali według przywileiów od onych mieć, iako im nadane, aż do teraznieyszych czasów, y byli nam czołem, abyśmy łaskę naszą hospodarską uczynili na to, dali im nasz list y te przywileie królów ichmć potwierdzili naszym listem; my, iż zwykli zawsze, iako wszystkim pospolicie, tak każdego z osobna poddanych naszych przy przywileiach y listach przodków naszych zachować, y tym poddanym naszym bractwu kuszniarskiemu, w tym łaski naszej nie odmawiając, kazaliśmy one przywileie królów ichmć, wprzód pomienione, w ten nasz list napisać, dokładając w nim mianowicie wolności y swobody, według artykułów w tym liście naszym niżej opisanych z łaski naszej hospodarskiej, na czolobicie ich, temu bractwu kuszniarskiemu nadane, które to przywileie słowo w słowo tak się w sobie mają:

Zygmunt August, z Bożey łaski król polski, etc. Czyniemy iawnno tym naszym listem, kto nań spoyrzy, albo kto czytaiąc usłyszy,

teraznieyszym y na-potym będącym, komu potrzeba będzie to wiedzieć: bili nam czołem poddani nasi mieszczanie miasta Wileńskiego wszystkiego bractwa kuszniarskiego y pokładali przed nami przywileie świętey y sławney pamięci króla imci y wielkiego xięcia, pana rodzica naszego, dany im na bractwo kuszniarskie, na składy brackie, pod którym obyczajem y z któremi artykuły y iako też po nim mianowicie y dostatecznie w tym y dosyć dostatecznie tym przywileiem utwierdzono, to w nim szyrokiemi słowy dołożono y opisano, czego że wszystkiego oni używali według tego przywileiu od onych czasów, iako im nadane, do teraznieyszych czasów, y bili nam czołem, abyśmy łaskę naszą hospodarską uczynili na to, dali im nasz list y ten przywilei króla imci potwierdzili naszym listem. My iż zwykli zawsze, iako wszystkich pospolicie, tak y każdego z osobna, poddanych naszych przy przywileiach y listach przodków naszych zachowywać, y tym poddanym naszym bractwu kuszniarskiemu w tym łaski naszej nie odmawiając, kazaliśmy ony przywilei króla imci, wprzód pomieniony, w ten nasz list napisać, który przywilei słowo w słowo tak się w sobie ma:

Zygmunt, z Bożey łaski król polski, etc. Czyniemy wiadomo tym listem naszym, kto nań spoyrzy, albo czytaiąc iego usłyszy, teraznieyszym y na-potym będącym, komu będzie potrzeba tego wiedzieć: bili nam czołem poddani nasi miasta Wileńskiego wszystkie bractwa kuszniarskiego o to, iż przed tym niektórzy kusznierze miasta Wileńskiego, na imie Klim a Jakub, z inszych ludzi pomocą zezwolili y postanowili sobie bractwo sobie kuszniarskie w tym mieście Wileńskim mieć y za swój własny koszt miody kupowali y rozsycali na uroczyste święta, to iest, ku dniowi świętego Ducha, y Miko-

laiovi świętemu, y ku Bożemu Narodzeniu, y świece woskowe do cerkwi Bożey, zawsze na te święta dawali y ony miód rozsycony bractwom swym puscili; a potem, gdy się one bractwo ich rozmnożyło, tedy oni osobliwy dom bracki w tym mieście Wileńskim sprawili y chcąc iego dobrze a słuszenie zachować y rozmnożyć, niektóre artykuły bractwu ich potrzebne postanowili y wypisali, którym zwyczajem ma każdy, choćkolwiek by do onego bractwa ich przyszedł, rządzić y sprawować, o czym też winny za występki swój ma karany być, które to artykuły wypisane w domu brackim oni chowają y według nich się sprawują y tego bractwa swojego od ośmiudziesiąt lat swobodnie dobrowolnie aż do tego czasu używają, a urzędy duchowne y świeckie y wójt, burmistrze y rayce miasta Wileńskiego tego im nigdy nie zabraniali y teraz nie zabraniają, iakoż oni wypis tych artykułów, pod pieczęcią bractwa ich kuznierskiego, przed nami pokładali y bili nam czołem, abyśmy te bractwo ich przy mocy zachowali y one artykuły, co oni postanowili sobie y wypisali, listem naszym im stwierdzili, a tak my wypisu tych bractwa ich kuznierskiego oglądawszy, kazaliśmy ich w tym naszym liście wypisać, które tak się w sobie mają:

Naypierw, których starostw bracia starsza y młodsza onego bractwa Kuznierskiego iednostaynie sami między sobą obiorą, tym mają pieniądze brackie y wszystek dostatek y sprawy brackie w moc podać y polecić im z poradą bracką, tym wszystkim sprawować y szafować, a tym starostom rokowym mogą klucznicy być postanowieni ku posłudze brackiej, a starostowie roczni mają wszystkiego dobra onego bractwa pilnością doyrzeć, żeby mu niwczym szkody namniejszey nie było, a żeby się we wszyst-

kim mnożyło, a dotrzymawszy roku sprawy swoje y ze wszystkiego tego rachunek przed bracią starszą y młodszą mają uczynić y liczbę dać. Ku temu starostowie roczni przy biesiadach brackich mają, iak sami, tak y przez kluczników swoich, pilno tego postrzegać, żeby wszystka bracia, w one bractwo wpisana y goście przychodzące, we wszystkiej poczeiwości w domu brackim siedzieli, słów zbytnych między sobą nie mówili y na stół nie spierali się y miodu ich brackiego nie rozlewali, tylko by słuszenie według miarności pili, żadnych szkód nie czyniąc; a jeżeli by też któren upiwszy iakie zbytki wszczynał, słowa nieuczściwe mówił, abo na stół wspierał, abo y napitek rozlewał, tedy starostowie takowego mają pierwey słowy upomnieć, a będzie li który uporny, takowego iako upornego winą bracką mają karać, iakową bracia uznają. Przytem, jeżeli by kto w domu ich brackim roztyrek iaki, abo też zwadę z kim uczynił, a komu na kogo za żal będzie, takowy ma tegoż czasu rzecz y żal swój starostom tamiecznym przelożyć, a starostowie skargi iego wysłuchawszy mają na iutrzeyszy dzień odłożyć, a potem wszystka bracia onego na zaintrż do domu brackiego zszedszy się, tey sprawy sądowym zwyczajem między niemi mają dopilnować y niewinnego przed sądem brackim uwolnić, a winnego winą bracką karać, a żadnemu w takowych sprawach do inszych praw, iako to duchownych, tak y świeckich, ziemskiego y mieskiego, rzymskiej wiary y greckiej, od sądu ich nie odzywać, ale ma każdy sprawę dostać y przed starostami y bracią w tym domu ich brackim, gdzie się ona zwada, abo rosterk komu stanie; abowiem takowych rzeczy przed tym żadne urzędy duchowne y świeckie nigdy nie sądzili, tylko zawsze w domu ich brackim sprawowano y sądzono.

To bywa do tego, jeżeli by kto w domu ich brackim starostę zhańbił, albo słownie znieważył, takowego tedy mają winą bracką karać, a kto by też klucznika tamiecznego znieważył słownie albo uderzył, y takowy ma za to winą bracką być karany. Tak też jeżeli klucznik którego kiedy bractwa starszy będzie nieposłusznym w syceniu, w zlewaniu y spuszczeniu miodów, na bractwo syconych y na każdy czas, kiedy bractwo ich bywa, tedy pierwey słownie ma za to być karany; a jeżeli w tym nie będzie dbały, na potym winą bracką karany być. Za tym, jeżeli by też starosta w tym bractwie przed bracią iaki występki uczynił, tedy bracia starsza y młodsza słownie iego mają napomnieć, a jeżeli by winy był godzien, mają iego winą według uznania brackiego karać. Tak też, które by ludzie duchowne iakiego kolwiek stanu rzymskiej wiary, albo greckiej, będące wpisane w te ich bractwo, iako by też y niewpisane do onego bractwa ich przychodzili, uproszone do kogo na czas, albo li kto się chcąc na dzień wkuścić, miodu ich brackiego napić y biesiadę z bracią mieć, a przydało by się w tym ich bractwie s kim rosterek, albo li zwadę zacząć, tedy w takowej sprawie takowego duchownego ludzie, iako rzymskiej wiary—do biskupa, a greckiego—do metropolity swojego y do namiesników ich, tak wpisane, iako y nie wpisane bractwo nie mają się do sądów ich odzywać, ani żadney pomocy z urzędów swoich brać sobie na to, tylko tu w tym bractwie z każdym rozprawę uczynić według rozsądku ich brackiego posłusznym być. Daley, też ieśliby który szlachcic, albo dworzanin inszy, obcy człowiek nie wpisany, do tego bractwa ich przyszedł, chcąc bracką biesiadę między niemi mieć, y na dzień iutro u nich do bractwa wkupić, albo od kogo na cześć tam będzie

proszony, takowy żadnym mieysciem pogardzać, ale gdzie się przyidzie, tam siedzieć, a starostowie, znając każdego, po stanu, mieysce im dać mają. A z brońmi żadnemi do izby brackiej żaden niema wchodzić, ani sługa za panem swoim, tylko ieno te mają w izbie brackiej bez broni siedzieć, którzy się w miód ich bracki wkupiają. Też, jeżeli by który brat ich wpisany chciał z tego ich bractwa do inszego bractwa wpisać y od nich odeysć, tedy się ma y powinien będzie starostom y braci powiedzieć y wypis z rejestru ich wziąć, a jeżeli będzie w rejestrze bractwa ich imieniem opisany zostawać, a do inszego bractwa powinność pełnić, takowego za brata oni nie mają sobie mieć y po śmierci iego tych potrzeb, które pogrzebu ciała należą z bractwa onego nie mają dawać. Przy tym jeżeli by który człowiek, do bractwa ich wpisany, zmarł, tedy mają oni na potrzeby iego axamit y świece brackie dać y ciało iego sami prowadzić. Y to sobie oni postanowili, iż gdy kolwiek goście do domu brackiego ich przydą, chcąc między bracią sobie mieć biesiadę, tedy żaden z nich niema żadnych zbytnych, a niepotrzebnych rzeczy tam mówić y ni w żadnych swoich potrzebach rozmawiać, ieno uczciwie siedzieć y ku starostom posłuszeństwo mieć. A burmistrze y rayce miasta Wileńskiego, rzymskiej y greckiej strony, nie mają żadnych ludzi, w bractwo ich wpisanych, na swoją, y na żadną posługę brać y bractwu ich uszczerbku y przeszkody tym czynić, abowiem każde bractwo osobliwych sług z swojego bractwa obiera y dla posług swoich chowa. Przeto, iż to bractwo ich kuszniarskie z dawnych czasów w mieście Wileńskim na ulicy Końskiej ufundowało y rozmnożyło się y teraz oni tego dobrowolnie używają y według tych artykułów, wyżej mianowa-

nych, zawsze się rządzą y sprawują, a urząd miejski tego im przy bytności naszej w tamiecznym państwie w. x. Lit., nigdy nie zabraniał, ani się w to wstępował. My z łaski naszej, na czołobicie ichmć uczynili y na to daliśmy ten nasz list, żeby oni tego bractwa swojego kuszniarskiego swobodnie y dobrowolnie używali, według dawnego zwyczaju, ponieważ bez szkody naszej y bez naruszenia praw y wolności urzędu miasta naszego Wileńskiego. A na utwierdzenie tego y pieczęć naszą kazaliśmy przywiesić ku temu naszemu listowi. Pisan w Krakowie, roku od Bożego Narodzenia tysiąc pięćset trzydziestego ósmego, miesiąca Decembra trzydziestego pierwszego dnia, indykta dwunastego. Podpis ręki hospodara króla imci Zygmunta, Michayło — pisarz, dzierzawca Kormiałowski y Stokliski.

Z łaski naszej hospodarskiej y na czołobicie onych poddanych naszych mieszczan Wileńskich bractwa kuszniarskiego tośmy uczynili, iż ten przywilej króla imci pana, oycy naszego, w tym liście wyrażony, we wszystkich rzeczach y artykułach w nim opisanych w mocy zostawiając, stwierdzamy tym naszym listem, żeby oni już na wszystkie potomne czasy tego bractwa swego kuszniarskiego swobodnie y dobrowolnie, według dawnego zwyczaju, we wszystkim, tak iako w tym przywileju króla imci pomieniono y opisano, iako bez szkody naszej, y bez naruszenia praw y wolności urzędu naszego miastowi Wileńskiemu. A na stwierdzenie tego y pieczęć naszą kazaliśmy przywiesić ku temu naszemu listowi. Pisan w Wilnie, roku od Bożego Narodzenia tysiąc pięćset sześćdziesiąt pierwszego, miesiąca Augusta piątego dnia.

A tak my król, z łaski naszej hospodarskiej, kazaliśmy w tym liście naszym swobody y wolności na te ich bractwo Kusz-

nierskie, od nas króla nadane, mianowicie opisać y dołożyć—temi słowy: Naypierwiej iż w tym bractwie kuszniarskim, według zwyczaju y postanowienia ich wszystkiej braci, za swoje własne nakłady skupując oni sycić miód na uroczyste święta sześćkroć do roku, to jest: ku dniowi zesłania Świętego Ducha, ku Panie Najsświętszej, ku Pokrowie Najswiętszej Panny, ku festu Mikołaja świętego, ku Bożemu Narodzeniu y festu Zmartwychwstania Pańskiego, y ten miód, zehodząc się w każde pomienione święta, niżej mianowane bractwo po trzy dni onypić, ceną płacić, iakową starostowie rokowi na ten czas postanowią, a jeżeli by za te trzy dni onego miodu, ku któremu kolwiek świętu rozsyconego nie wypili, tedy ostatek onego miodu, y po tych trzech dniach wolno im z domu brackiego za pieniądze sprzedać. Zaś kapszczyzny od karczem popolitych, w rok po kopie bywa dawane pieniędzy, tak też y pomiernego do miednic żadnego czopowego niepowinni nigdy dawać, ponieważ oni z tego domu brackiego świecy do cerkwi Bożej w każdy rok ustawicznie dają, a do tego szpitale ciepłem opatrują y ludzie w nim mieszkające wyżywiają wszelakiego stanu. Ku temu, iż w tym w domu ich brackim wszelaki gość gospodą tak podczas bytności naszej królewskiej, iako y w niebytności naszej żaden stawać nie ma, ani też z urzędu w tym domu ich brackim żadnemu gospoda nie ma być dawana, ani zapisowana. Jakoż na czołobicie onych poddanych naszych mieszczan Wileńskich bractwa kuszniarskiego tośmy uczynili, te przywileje królów ichmć, przodków naszych, w tym liście wyrażone we wszystkich rzeczach y artykułach, w nich opisanych, y to, cośmy osobliwie w tym przywileju naszym, z łaski naszej, widząc ich na to nie małe nakłady, przydali, iako

się wyżej w tym potwierdzeniu naszym mianowicie opisano, w mocy zostawiając, stwierdzamy tym listem naszym wolność im dając, według tego w tym liście naszym opisaną, na wszystkie potomne czasy tego bractwa swojego kuszniarskiego swobodnie y dobrowolnie używać. Na co daliśmy ten nasz list z podpisem ręki naszej królewskiej, a na stwierdzenie tego y pieczęć naszą kazaliśmy przywiesić ku temu naszemu listowi. Pisan w Wilnie roku od Bożego Narodzenia tysiąc pięćset ośmdziesiąt wtórego, miesiąca Februarii dwudziestego czwartego dnia. U tego listu pieczęć w. x. Lit. y podpis jego królewskiej mości temi słowy: Stefanus rex y podpis ręki pisarskiej, Lew Sapieha—pisarz.

Który przywilej przodka naszego w ten nasz list wpisany, widząc my słuszny y ni w czym nie naruszony, we wszystkich punktach y artykułach przy mocy całej zostawiamy y tym listem naszym na wieczność stwierdzamy. A że jeszcze donosili do nas proźby swoje wyżej pomienione poddani nasi, mieszczenie miasta Wileńskiego bractwa kuszniarskiego, w tych rzeczach niżej opisanych, to jest: iż co w przywileju przodka naszego króla imci opisano jest w wydaniu miodu, czego by po którym święcie za trzy dni nie wypili, a zostało by onego cokolwiek, tedy wolno to im wyprzedać za pieniądze bez wszelkiej przeszkody; a że w tym artykule strony żadney zmianki nie było, tedy pokazali nam dekret przodka naszego króla imci Stephana, którym ich, według dawnego zwyczaju zachowując, od dawania czopowego tak ich, iako y inne bractwa miasta Wileńskiego wolnemi ich uczynić raczył, przeto my król, za czołembiciem ich, według dawnego zwyczaju y dekretu przodka naszego, zachowując od dawania tego czopowego wolnemi ich bractwo

kuszniarskie czyniemy wiecznie. A że też są między niemi niektórzy nieposłuszni w bractwie, tedy oni na takowych wszysej spólnie między sobą postanowili, iż jeżeli by kto z braci wpisaney dla iakiey kolwiek potrzeby będąc odesłanym oczewistym od starostw różnych do bractwa nie przybył, takowy powinien będzie za to do bractwa winy dać wosku funt ieden za każdy raz występku swego, który to wosk całe obracany ma być do cerkwi Bożej na świece. Y na tośmy pomienionym poddanym naszym, mieszczanom Wileńskim bractwa kuszniarskiego, ludziom wiary greckiej, dali ten nasz list z podpisem naszej ręki królewskiej, do którego na stwierdzenie y pieczęć naszą przywiesić rozkazaliśmy. Pisan w Warszawie, na seymie walnym, roku od Bożego Narodzenia tysiąc pięćset dziewiędziesiątego, miesiąca Aprila czwartego dnia. U tego przywileju podpis ręki temi słowy: Sigismundus rex; Jarosz Wołowicz—pisarz w. x. Lit. Po którego przywileju króla imci Zygmunta trzeciego wydaniu ciż sławetni kusznierze Wileńscy pokładali artykuły na bractwo swoje, sobie od szlachetnego magistratu Wileńskiego nadane y urzędownie z pieczęcią mieską y podpisem pisarskim wydane, pokornie suplikując, aby one we wszystkich punktach, paragrafach y klawzulach na wieczne stwierdzili czasy, które tak się w sobie mają:

Wóyt, burmistrze, rayca y wszystek magistrat miasta ikmci stołecznego Wilna, wszem wobec y każdemu zosobna, teraz y na potym będącym obywatelom miasta Wileńskiego, iawno y wiadomo czyniemy, iż my, bacząc y doświadczeniem samym doznawszy, iako miasto Wileńskie za rozmnożeniem się różnych nieporządków, tak w handlach y rzemiosłach codziennych do większego przychodzi zniszczenia, a jeszcze za rozsze-

rzeniem różnych iurysdyk y przeszkod, dla których handel w swą klubę podług porządków innych miast uprawić się nie może rzemieśnicy zaś dla ludzi łóżnych y pokutnych nie tylko ustawać, ale y na dobrach szwankować muszą, a za tym od różnych obywatelów narzekanie następować musi, zabiegając tedy temu, a życząc aby handle w mieście Wileńskim porządnie szli, remiesła (sic) zaś iedne drugim przeszkoda nie byli, umysliliśmy za proźbą sławetnych Jana Żemply, Fedora Stephanowicza, Grzegorza Apanasowicza, Iwana Sopihi, Grzegorza Puzielewicza, Athanaszego Poznickiego, Krzysztopha Olszewskiego, Krzysztopha Cochtowskiego, Ostaphiego Curanowicza imieniem swym y braci swoiey mieszczan y kuszniierzów Wileńskich, do nas wniesioną, tak handlem iako y rzemiosłem bawiących się, bractw ich, od antecessorów naszych w mieście Wileńskim ufundowane, prawami y przywilejami przez królów ichmć polskich y wielkich xiażąt Litewskich, ieszcze przed unią y potym utwierdzone, pewnemi artykułami podług wyrażonego prawa Magdeburskiego y przywileiów nam służących obwarować y onym nadać, które oni mając tym snadniey y prędzey różnym krzywdom, szkodom, przekazom w handlach y zabawach kusznierskich, a mianowicie przez namnożenie się łóżnych ludzi, którzy tę zabawę kusznierską niesłusznie sobie przypisują y przywłaszczają, tak też swawolną a nieuskromioną czeladź, dziejącym się zabieżeć starać się będą: *Naprzód* tedy pomienieni kuszniierze Wileńscy mają wszelakim futrem sobolim, rysim, marmurkowym lisem, bieliny, baranim, smuszkowym y innym wszelakim za wpisnym do kupieckiego rejestru w kramach publice, na rynku y w ulicach handlować. *Powtóre*: szaty, suknie męzkie y białogłowskie podszywać,

tak też czapki męzkie różnego koloru y materyej robić z futrem publicznie y doma za wpisnym do kusznierskiego rejestru предаwać. *Potrzecie*: aby ta zabawa kusznierska w handlu y rzemieśle swoim tym lepsze brała pomnożenie y pożytek, co rok zbierać się mają do domu swego kusznierskiego y w dzień ś. Mikołaja, gdzie przy prawach y przywilejach skromnie y ze wszelką uczciwością zasiadszy, zgodnie, przystoynie, bez żadney alterkaty y factey, starszych czterech z pośrzedka siebie, ludzi podściwych, nam y miastu dobrze zasłużonych, dwóch z religii rzymskiej, a dwóch z religii greckiej, obierać mają, z których ieden z rzymskiej, a drugi z greckiej strony szafarzami mają być, którzy obrawszy y nam prezentowawszy, do przysięgi szanować y to co według artykułów albo od nas zleconego sobie mając proponować będą, słusznie y zgodnie między sobą namówić y konkludować będą powinni. *Czwarty*: Schadzki co miesiąc w dzień niedzielny pierwszy miesięczny dla namów swoich składać mają, na które młódź iako słudzy ich zawczasu bracią wszystką obeysć powinni będą, a ktoby na schadce za obwieszczeniem nie był, a potym słuszoney nie dał przyczyny, tedy takowy bez żadney folgi winy groszy dziesięć płacić do skrzynki powinien będzie. Starszy zaś cztery mają wszelkimi prowentami, dochodami, rozchodami władnąć, z których pieniądze zebrane mają w skrzyni chować za dwiema kluczami, tak żeby ieden bez drugiego odbierać dochodów, tak y wydawać nie ważył się. Z pomienionych zaś przychodów y rozchodów starsi po skończeniu roku swego następującym po sobie y zgodnie obranym starszym rachunki z pomienionych rozchodów y przychodów uczynić y klucze oddać powinni będą. Skrzynka iednak bracka nie na przedmieściu, ani

gdzie-indziej, ale w mieście pod iuryzdyką mieyską, na mieyscu pewnym y dobrze warowanym, w chowaniu być ma. *Piąty*: każdy brat, któryby uczywszy się zabawy kuszniarskiej magistrem chciał zostać, ma ukazać listy, iako iest wolnego y pocściwego urodzenia y gdzie się zabawy swojej (uczył). *Szósty*: Tenże brat zabawy kuszniarskiej nim zostanie magistrem, przed starszemi ukazać sztukę maystrowstwa ma, a potym do rejestru brackiego wpisać się, nie wprzód jednak, aż na mieyską przysięże, to za pewnym wkupnem, które ma być na uwadze starszych, a te wkupne ma być z innemi prowentami do kuszniarskiej skrzynki obrócone. *Siódmy*: Każdy kuszniarz ma mieć szablę, muszkiet y inne oręża dla obrony miasta y popisów dorocznych. *Ośmy*: Ktoby zaś uczywszy się tu w Wilnie zabawy kuszniarskiej, a nie wpisawszy się do bractwa, ważył się futro różne, mianowicie sobole, rysie, lisie, kunie, hornostaie, bielki y inne wyprawować, robić, zszywać, podkroiwać y podszywać pod szaty, suknie w rynku przedawać, tedy takowy, iakiegokolwiek narodu y iurisdictioney, w futrach y czapkach swoich zagrabiony być ma, którey grabieży półowa na mury mieyskie, a druga półowa do skrzynki kuszniarskiej obracać się ma. *Dziewiąty*: Maią postrzegać starsi kuszniarze, aby kupcy Moskiewscy y z Rusi przyjezdzy nigdzie indziej nie stawali, tylko w gościnnym domu, a to żeby takowi goście z chrześcianami różney zabawy, a nawet y z żydami nie handlowali, ale żeby tylko u nich albo kupcy Wileńscy miastu przysięgli, albo bracia tylko kuszniarskiej zabawy kupowali; przez innego rzemieślnika albo gościa, tak też żyda noszących iawnie y potajemnie, y szynkujących po mieście y przedmieściu od pomienionych gości nabyte futra zagrabione

być maią. *Dziesiąty*: A że żydzi Wileńscy nie tylko futrem różnym w kramach, w sklepach, po rynku y ulicach handluia, ale też do wyrobienia onego czeladź chrześciańską odmawiaia, tak dalece, że na robotę chrześcianie dostać nie mogą, tedy pomienieni kuszniarze maią y będą mieć wolność, żydów w rynku, na ulicy y przedmieściu z futrem zastawszy, zgrabić, czeladź zaś od nich odebrać y więzieniem tak swawolną czeladź karać, do czego urząd nasz burmistrzowski sług przysięgłych przydać ma, aby po żydach y pokątnych mieszkaniach rewidować takową czeladź wolno było; towarzysze zaś nie tylko u żydów, ale też ani u chrześcian kupców, ani u żadnych rzemieślników futer wyprawować y wyrabiać naymować się y zmawiać nie maią. *Jedynasty*: Dla lepszego zaś porządku maią y powinni będą starsi pilno postrzegać, aby chłopcy, czeladź y towarzystwo do rejestru kuszniarskiego wpisani byli, a to naybardziej dla tego, aby ieden drugiemu nie odmawiał, pod winą złot. dwudziestu. *Dwunasty*: Niemniej y to na całości panów starszych należeć będzie, aby towary y robota ich żadnego nie miała fałszu, bo gdzie by takowy między bracią znalazł się, ma być z bractwa rugowany y zabawa onemu kuszniarska zabroniona póty, ażeby dobrze za to pokutował. *Trzynasty*: Ktoby zaś futro celuiąc, robiąc, podkrawaiąc, albo podszywaiąc zepsował, tedy takowego brata starsi sądzić powinni będą, a iesliby którey stronie ciężki dekret był, tedy apelatio do nas nie ma być broniona. *Czternasty*: Contribucie składanki na potrzeby publiczne wszyscy kuszniarze do skrzynki publiczney kupieckiej, kiedy uchwała zaydzie, oddać powinni będą, iednakże ma być na tych respekt, którzy tylko samym rzemiosłem będą się bawić, nie maiąc handlów, kramu, aby temi

publicznemi składankami nie byli agrawowani, iednakże według możności mają się przykładać, co na łokeiu koło ratuszu będą siedzieli w obrębie. *Piętnasty*: Popisy, monstry, potykania króla imci y insze okazy powinny, bractwo kusznierskie przy chorażwiach kupieckich odprawować mają, też mieć swój oltarz przy cerkwi świętej Trócy ruskiej uniackiej, gdzie im oycowie bazylianie opatrzą *). *Naostatek*: Wszystkie artykuły generaliter y każdy z osobna, iako się teraz w sobie mają, na potomne czasy pozwalając y nadając pomienionemu bractwu kusznierskiemu warujemy, aby nad te artykuły sobie kuszniarze u króla imci, bez wiadomości y konsensu naszego, nie wazyli się wyprawować. Do których artykułów, dla lepszej wagi, pieczęć publiczną przycisnąć y panu pisarzowi naszemu podpisać rozkazaliśmy. Pisan w Wilnie, dnia szesnastego Septembra, roku tysiąc sześćset sześćdziesiąt dziewiątego. Na własne rozkazanie szlachetnego magistratu Wileńskiego: Symon Piotrowicz—pisarz ławniczy Wileński, na mieyscu radzieckiego Wileńskiego, podpisał. My tedy Michał król, za wniesioną przez panów rad y urzędników naszych, na ten czas przy boku naszym będących, za sławetnemi kuszniarzami Wileńskimi intercessią, widząc takowe porządki kuszni-

skie y ich artykuły ku chwale Bożej y ozdobie miasta naszego stołecznego Wilna spisane, one wespół z przywilejami dawnemi, wyżey wyrażonemi, we wszystkich punktach, klausulach, paragrafach mocą y powagą naszą królewską approbuujemy, rectificujemy, stwierdzamy, zmacniamy y przy wieczney zostawujemy mocy, chcąc mieć, aby od wszystkich, a mianowicie od urzędu ziemskiego, grodzkiego, mieyskiego Wileńskiego y innego wszelakiego wcale y nienaruszenie zachowane byli. Na co, dla lepszej wiary, ręką naszą podpisawszy, pieczęć w. x. Lit. przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Krakowie, na seymie koronacyi naszej, dnia pierwszego Octobra, roku Pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiąt dziewiątego, panowania naszego pierwszego roku. У того привилею, при печати меньшей великого князства Литовского завѣшоной, подпись руки наслѣдшного короля его милости, пана нашего милостивого, тыми словы: Michał król, а подъ тымъ подписомъ другой поднись тыми словы: Waleryan Stanisław Judycki—archidiacon Wileński, pisarz w. x. Lit. Который тотъ привилей, за подашемъ до актъ черезъ особу верхупомененую, есть до книгъ кгородскихъ Виленскихъ актикованъ, принять и уписанъ.

*) Эти послѣднія слова безъ всякаго сомнѣнія прибавлены послѣ введенія уни.

1699 г.

Изъ книги № 4714, за 1699 г., л. 1463.

113. Подтвердительная привилегія короля Августа II, данная мѣщанамъ состоящимъ подъ городничествомъ города Вильны, освобождающая ихъ отъ постоевъ дворянъ во время разныхъ съѣздовъ.

Король Августъ II, по просьбѣ Виленскихъ горожанъ, подтверждаетъ имъ привилегію своего предшественника короля Владислава IV, по которой они освобождены были отъ квартирной повинности для депутатовъ, собиравшихся на сеймы и

другіе съѣзды; при этомъ король Августъ отъ себя освобождаетъ горожанъ отъ габсбургскихъ, генеральныхъ и другихъ тяжестей, идущихъ въ пользу городничего.

Roku tysiąc sześćset dziewięćdziesiąt dziewiątego, miesiąca Septembra czternastego dnia.

ciego, antecessora naszego, podpisany, pieczęcią wielką wielkiego księstwa Litewskiego zapieczętowany, pod datą w Krakowie na seymie coronationis, dnia dwudziestego pierwszego miesiąca Marca, roku Pańskiego tysiąc sześćset siedmdziesiąt szóstego, panowania wtórego roku, potym drugi przywilej nayiasnieyszego, świętey pamięci, króla imci Michała ręką podpisany, pieczęcią wielkiego księstwa Litewskiego zapieczętowany, pod datą w Warszawie, miesiąca Marca dnia dwudziestego, roku Pańskiego tysiąc sześćset siedmdziesiąt wtórego, którymi przywilejami nayiasnieyszego, świętey pamięci, króla imci Władysława czwartego mieszczanom naszym Wileńskim, pod horodnicką iurydyką będącym, na prawne wolności służące, mianowicie: Aby podczas trybunałów, kommissyi, seymików, roków, roczków, y innych wszelakich zjazdów publicznych y prywatnych, panowie senatorowie y urzędnicy wielkiego księstwa Litewskiego w domach ich dworzan, sług, młodzi, czeladzi, pacholków, piechot, dragonii y cugów nie

Na urządzie iego królewskiey mości grodzkim Wileńskim, przede mną Michałem Raphalem Szumskim—podstolim y podwojewódzim Wileńskim, stawszy oświadczono sławetny pan Krzysztoph Anickiewicz opowiadał, pokładał y do akt xiąg grodzkich Wileńskich spraw wieczystych przywilej iego królewskiey mości wszystkim sławetnym obywatelom pod iurydyką horodnictwa iego królewskiey mości Wileńskiego mieszkającym, na rzecz w nim wyrażoną dany, służący y należący podał, który podając do akt, aby był do xiąg grodzkich Wileńskich spraw wieczystych przyjęty y wpisany, upraszał; iakoż przyiawszy a wpisując w xięgi, słowo do słowa tak się w sobie ma:

August wtóry, z Bożej łaski król polski, etc. Oznamyuiemy tym listem przywileiem naszym, komu o tym wiedzieć należy. Pokładany był przed nami list nayiasnieyszego, świętey pamięci, króla imci Jana trze-

stawiali, potwierdzić raczy. Y wniesiona iest do nas przez panów rad y urzędników naszych proźba, abyśmy pomieniony list mocą y powagą naszą królewską utwierdzili y zmocnili, od hybern, generyk y od aggrawacyey, tak samego pana horodniczego, iako od substytutów y slug onego, ochronili y uwolnili. My tedy August wtóry, król, do pomienioney panów rad y urzędników naszych, za mieszczanami naszymi Wileńskimi, pod horodnicką iuryzdykcyą będącym, wniesioney proźby, iako słuszney, łaskawie skłoniwszy się, wyżej mianowany króla imci Jana trzeciego list confirmacyiny, iako by tu słowo w słowo był inserowany, we wszystkich punktach, kondycyach y paragrafach mocą y powagą naszą królewską stwierdzamy, umacniamy y approbuujemy, przy libertacyey w nim wyrażoney, także od hybern, generyk y wszelakiey aggrawacyey, tak samego pana horodniczego, iako od substytutów onego y slug, mieszczan naszych Wileńskich horodnickich, teraz y napotym będących, cale y nienaruszenie wiecznemi czasy zachowujemy, y nienaruszenie zachowanych y ochronionych mieć chcemy. Na co dla lepszey wiary ręką się naszą podpisujemy y pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć

rozkazaliśmy. Dan w Warszawie dnia dwudziestego wtórego miesiąca Sierpnia, roku Pańskiego tysiąc sześćset dziewiędziesiąt dziewiątego panowania naszego trzeciego. U tego przywileiu przy pieczęci wielkiego wielkiego xięstwa Litewskiego podpis ręki nayiaśnieyszego króla imci temi słowy: Augustus rex. A przypisek u tego uniwersalu w te słowa: Confirmacya mieszczanom horodnickim Wileńskim prawa od króla imci Władysława czwartego nadanego, po tym od królów ichmciów Michała y Jana trzeciego potwierdzonego, podpis regenta iego królewskiej mości wielkiego xięstwa Litewskiego w te słowa: Michał kniaz z Kozielska Puzyna, Wiski, Wierbkoski starosta, regent króla imci wielkiego xięstwa Litewskiego. A na drugiey stronie u tegoż przywileiu drugi napisek po łacinie pisany temi słowy: Pro cancellariatu illustris et magnifici Stanislai in Szczuczyn et Radzyn Szczuka in acta minoris cancellariae m. d. Lithuaniae inductum. Który to uniwersał iego królewskiej mości, za podaniem onego przez sławetnego pana Krzysztofa Anickiewicza iest do akt xiąg grodzkich Wileńskich spraw wieczystych wojewodztwa Wileńskiego przyięty y wpisany.

1708 г.

Изъ книги № 4722, за 1708—1710 г., л. 393.

114. Подтвердительная привилегія короля Станислава (Лещинскаго), данная городу Вильнѣ.

Король Станиславъ (Лещинскій), желая прійти на помощь г. Вильнѣ, потерпѣвшему отъ уплаты 44,000 битыхъ талеровъ шведской контрибуціи, предоставляет ему слѣдующія льготы: 1) пользоваться „старымъ мытомъ“, предоставленнымъ еще прежними королями и уничтоженнымъ Жмудскимъ старостою Огинскимъ; 2) половиною „новой пошлыны“, вносящейся въ скарбъ в. кн. Литовскаго; 3) тремя грошами отъ всякихъ товаровъ сверхъ установленной пошлыны; 4) половиною

поваго шеляжнаго, и 5) поголовною податью съ коморниковъ (кутниковъ), люзныхъ людей и сосѣдей, находящихся подъ городской юрисдикціей. Всѣ эти льготы, кромѣ стараго мыта, даруются только на одинъ годъ. При этомъ король назначаетъ особыхъ комиссаровъ, какъ для наблюденія за неисполненіемъ этихъ льготъ, такъ и для разрѣшенія могущихъ встрѣтиться недоразумѣній въ случаѣ злоупотребленія оными.

Roku tysiąc siedmsetnego ósmego, miesiąca Maia siedmnastego dnia.

Na urzędzie grodzkim Wileńskim, przedemną Michałem Raphalem Szumskim—podstolim y podwoiewodzim Wileńskim, stanawszy oczewisto imć pan Kazimierz Daniłowicz—pisarz honoratae communitatis Vilmensis na urzędzie prezentował y do akt xiąg grodzkich Wileńskich spraw wieczystych confirmacyą nayiaśnieyszego króla imci Stanisława pierwszego, miastu stołecznemu Wileńskiemu, ratione dawnych przywileiów na staromytną wolność y pewną ustawną podatku wydaną rzeczą w niey dostateczniey wyrażoną, podał, którą podaiąc, prosił, aby była do xiąg wyszmienionych inserwowana, którey confirmacyey takowy sequitur tenor:

Stanisław pierwszy, król polski, wielki xiąże Litewski etc. Oznaymujemy tym listem naszym, iż doniesiono iest nam przez panów rady, urzędników naszych, przy bu-

ku naszym rezydujących, iako miasto Wilno iuryzdyki magdeburskiey, mając na siebie ułożoną na woyska nayiaśnieyszego króla iegomość Szwedzkiego contrybucyą, teraz noviter przez uczynioną przez commissarzów tegoż nayiaśnieyszego króla imci Szwedzkiego repartycyą na wypłacenie czterdziestu y czterech tysięcy talarów bitych, nie mogąc sufficere, opisało się w Królewcu szlachetnemu Neglinowi na dwadzieścia tysięcy talarów bitych, nie mogąc sufficere in parte contrybucyą od kupców y miezczan Wileńskich wybrawszy y oddawszy, in defectu residuae non collectae pecuniae drugą dali pewnym osobom assekuracyą. Dobra wszystkie, kamienice, kramy, lukiszki, towary, ładem y wodą za pogranice idące, w Królewcu będące, summy swoje, gdzie kolwiek y u kogo kolwiek, tak w wielkim xięstwie Litewskim, iako w Prusiech zostaiące, nawet osoby swoje invadiando; zaczym sup-

plicatum fuit, abyśmy temu miastu na wyplacenie zaciągniętego długu ex singulari clementia nostra in hoc passu afflictionum subveniendo et modos de exolutione porrigere raczyli: Jakoż my król, widząc magnam indigentiam et egestatem pomienionego miasta Wilna, sequentibus toż samo miasto umysliliśmy saluare remediis, *primo*: iż miasto Wilno ma wolność, na stare myto mieszczanom y kupcom Wileńskim, od nayiaśniejszych antecessorów naszych nadane, constytucyami seymowymi roku 1578 folio 353, roku 1589 folio 536 et 555, wielą przywilejami, dekretami seymowymi y commissarskiemi approbowaną in cuius libertatis possessione pomienione miasto Wilno było, ale in his coniucturis temporum wielmożny Ogiński starosta Żmuydzki one per violentiam infregit; dla tego, stosując się do praw nadanych tę wolność reassumujemy, to objaśniając, żeby ci kupcy y mieszczanie, którzy mają wolność od magistrata, dawali do poborców mieyskich tak wiele, iako od towarów będzie należało; *secundo*: Którykolwiek kupiec iuryzdyki magdeburskiej będzie płacił cło nowe do skarbu w. x. Lit., tedy każdy kupiec według tegoż instruktarza ma półowę płacić do miasta Wilna na tę contrybucyą solio uwadze na tąż samą contrybucyą miasta Wilna; *tertio*: od kamienia różnych towarów mają płacić po trzy grosze; okrom tego, co według zwyczaju płacą. *Quarto*: Kto od miodów, piw, gorzałek z iuryzdyki magdeburskiej zapłaci czopowe y szeleżne do skarbu w. x. Lit., aby ten półowę tey platy do miasta na tę wnosil contrybucyą. Wczym wszystkim osobliwy list do Wielmożnego xięcia poskarbiego w. x. Lit. wydaliśmy; *Quinto*: Ażeby od sąsiadów, komorników, loznych ludzi iuryzdyki magdeburskiej, pogłównie wybierali y te pieniądze na wyplacenie tego długu odbierali.

A to wszystko ma trwać, okrom staromytney uprzywileiowaney wolności, tylko do roku iednego, od daty tego listu naszego. A za tym szlachetny magistrat ma tę łaskę naszą per tubam po całym mieście ogłosić, exaktorów, wiernych z dobrego sumnienia, ex magistratu, communitati et plebe deputować y od onych de importatis et erogatis, strictissimam exigere calculationem, dając moc deprehensos, infideles exactores paena peculatus iudicare, et sine misericordia afficere. Gdy by zaś magistratus był w czym connivens, tedy ad audiendam calculationem, commissarzów wielebnego x. nominata biskupa Żmudzkiego, y wielebnego x. Tolscikiewicza—kanonika Smoleńskiego, plebana Wileńskiego, urodzonego Gabryela Medunieckiego—sekretarza naszego, cum potestate in solium comissa deleguemy y requiruiemy, a żeby temu ustanowieniu naszemu ani przez się, ani przez subordynowane osoby non contraveniant, y owszem brachium forte etiam militare na exekucyą tego listu, addant, non obstantibus exceptionibus, libertatibus, rescriptis, mandatis, in contrarium obtentis, które terazniejszym listem naszym kassuiemy, uchylamy y annihiluemy. Gdy by zaś który z mieszczan, z iuryzdyki magdeburskiej, unikając tego podatku, do inney iuryzdyki miał przenieść się, takowego z tamtey iuryzdyki ad iurisdictionem maideburgensem extrahere pozwalamy; czego żadna iuryzdyka żadnymi prawami, przywilejami impedire niepowinna, z tym wyrażeniem, iż którykolwiek kupiec według iuryzdyki magdeburskiej y ustawicznego zwyczaju mieszkający pod inną iuryzdyką, ius civitatis przyiąwszy, y do kupieckiej izby wpisawszy się, ma takowy kupiec, insistendo prawnu, tę contrybucyą do izby kupieckiej comportare, także y żydzi, w iuryzdyce mai-

deburskiej mieszkający, do tej że contribucyey należec maia. A że do miasta Wilna, według przywileiu nayiasnieyszego króla Władysława IV, antecessora naszego, kahal Wileński, nietylko corocznie po zlot. 600 od lat bliska dziesięci nie wnosili na reparacyą murów, contraveniendo ugodzie z miastem uczynionej, za to że w kamienicach, od iuryzdyki maideburskiej kupionych, deputatów podczas trybunałów nie stanowiąc, ale też derogando władze publiczney miasta naszego Wilna uprzywileiowanej, prywatne wagi u siebie maia, aby namieniami commissarze ad exolutionem tej pensyey zatrzymaney et in futurum żydów cogant, aby wagi prywatne znieśli et in con-

travinientes paenas imponant ac exequantur ięśli by w tym iakie reskripta, mandaty, uproszone ad male narrata, były uchylili. Na co dla lepszej wiary, do tego listu ręką naszą podpisawszy się, pieczęć w. x. Lit. przyciśnąc rozkazalismy. Dan w Solach, w roku MDCCVIII, miesiąca Maia dnia IX, panowania naszego IV roku. U której confirmacyi, przy pieczęci mnieyszej w. x. Lit., podpis ręki nayiasnieyszego króla ięgomość temi słowy: Stanisław król. Z których act y wypis pod pieczęcią urzędową szlachetnemu magistratowi y całemu miastu ięgo królewskiej mości Wileńskiemu ięst wydan. Pisan w Wilnie, ut supra.

1550 г.

Отдѣльный подлинный документъ, хранящійся въ Центральн. Архивѣ.

115. Упоминальный листъ короля Сигизмунда Августа земскому подскарбію и Виленскому воеводѣ Горностаю о томъ, чтобы ни самъ онъ, ни его служебники не взимали неузаконеннаго торговаго съ деревянныхъ хозяйственныхъ издѣлій.

Жикгимонтъ Августъ, Божою милостію король польскій и проч.

Маршалку дворному, подскарбему земскому, писару нашему, справцы воеводства Виленского, старостѣ Слонимскому и Мстиславскому, державцы Дорсунишскому, Бирштанскому и Зельвенскому, пану Ивану Горностаю. Тыхъ часовъ прысылали до насъ бурмистры и радцы и вси мѣщане мѣста нашего Виленского, жалуючи о томъ: штожь дей которое торговое тамъ въ мѣ-

стѣ Виленскомъ въ торги великіе въ каждый ты день, во второкъ и въ пятницу, зъ давныхъ часовъ отъ судовъ, то есть: отъ бочокъ, отъ кадей, отъ ушатковъ, отъ дѣжъ, отъ ведеръ, и ражокъ, и отъ рѣшотъ, завжды на воеводу Виленского и на ключъ Виленскій отъ воза по два пенязи берутъ и съ того ключъ Виленскій на кухню нашу и до броворовъ и до лавны тьи суды скупають, а на воеводу Виленского также съ того торгового таковыя

потребы покупають; то пакъ дей тепере служебники твоей милости, которые отъ тебе тое торговое выбираютъ, недбаючи о тые два дни вочистые, завжды кожного дня и въ недѣлю, не только отъ тыхъ судовъ вышей писаныхъ, але и отъ дощокъ и кгонтовъ, отъ драницъ, отъ лубья и отъ лучины и иныхъ всякихъ речей, съ чого передъ тымъ торгового не бывало, съ кожного возу по грошу, або по два, и по три берутъ, за которымъ дей неслухнымъ и непобожнымъ браньемъ торгового, многіи люди на торги ѣздити переставаютъ, а хотя и прїѣдутъ, для того мусятъ каждую рѣчь дорожей продавати, за чымъ ся дей въ торгахъ мѣстскихъ шкода и переказа не малая дѣеть. Ии маемъ того певную справу, ижъ за первшихъ воеводъ Виленскихъ только въ пятницу, а во второкъ отъ бочокъ, отъ кадей, отъ ушатковъ, отъ дѣжъ и ражокъ, отъ ведеръ и рѣшотъ ничего больше, толькъ зъ воза торгового по два пѣнези бирано; и коли дей въ пятницу на воеводу Виленского тое торговое выбирано, тогды и ключникъ Виленскій отъ таковыхъ речей во второкъ торговое ихъ до себе бралъ; а естли ключникъ въ пятницу бралъ, тогды на воеводу у во второкъ выбирано. Нижли дей теперей служебники твоей милости, для вымысловъ и пожитковъ своихъ, кожного дня отъ всякихъ торговое берутъ и всимъ людемъ, которые на торгъ прїѣздають, ве-

ликую трудность, а имъ мѣщаномъ нашимъ въ торгахъ мѣстскихъ шкоду и переказу дѣлають. Того пакъ не вѣдати, естли то они чинятъ зъ вѣдомостью твоею, або ни, и будутъ ли то они сами для пожитковъ своихъ ново увели, и твоя бы милость зъ мѣста своего воеводства Виленского приказалъ, абы они тыхъ обычаевъ новыхъ не уводили, и оного торгового незвычайного, чого передъ тымъ небывало, не брали: бо естлибы тепере за твоей милости то ново уведено было, тогды бы воевода головный, кому тое воеводство дадимъ, томуужъ хотѣлъ выбирати, а то бы было не только имъ мѣщаномъ нашимъ, але и намъ господарю и всимъ людемъ, которые на торгъ прїѣздають, зъ великою шкодою и за тымъ бы всякая рѣчь дорожей была продавана. Для чого абы твоя милость и самъ того стерегъ и боронилъ и служебникомъ своимъ такового торгового незвычайного вымыслити не допустилъ; лечъ нехай бы они тое торговое во второкъ и въ пятницу выбирали, подле давного обычая, по тому, якъ и передъ тымъ бывало, жебы за тымъ незвычайнымъ браньемъ торгового въ томъ мѣстѣ нашемъ Виленскомъ торгомъ мѣстскимъ шкоды и переказы некоторое не было, и черезъ тобы жалоба отъ нихъ о томъ къ намъ не приходила. Писанъ въ Неполоницахъ, лѣта Божого Нароженья 44^а (1550), мѣсеца Августа 16^а (29) день, индиктъ 8^а (8).

1554 г.

Изъ книги № 4713, за 1593—1594 г., во второй части, л. 141 на оборотѣ.

116. Листъ короля Сигисмунда Августа Юрію Зеновичу на заложеніе мѣстечка, называемаго Мосары.

Лѣта Божого Нароженья тысяча пятьсотъ девятьдесятъ четвертого, мѣсеца Февраля дванадцатаго дня.

На рочкохъ кгородскихъ Февралевыхъ въ семь року девятьдесятъ четвертомъ припалыхъ и судовне отправованыхъ, передъ нами врадниками кгородскими Виленскими, отъ ясневельможного пана его милости пана Криштофа Радивиля — княжати на Биржахъ и зъ Дубинокъ, воеводы Виленского, гетмана найвысшого Виликого князства Литовского, старосты Солецкого, Урендовского, державцы Коконгавзского, на sprawy судовые воеводства Виленского высажонными, Миколаемъ Юревичомъ Зеновичомъ — намѣстникомъ, Кгабрыеломъ Богдановичомъ Рыпинскимъ — судьей, а Щаснымъ Богу маткою — писаромъ, постановившисе очевидно врожонный его милость панъ Юрій Зеновичъ, оповѣдалъ и ку вписанью до книгъ кгородскихъ Виленскихъ покладалъ листъ славное а свѣтобливое памети короля его милости зешлого Жикгимонта Августа, даный пану Яну Михайловичу Зеновьевичу, на дозволенье ему при имѣнью его Мосары, надъ рѣкою Дисною, мѣстечко посадити, торгъ и корчмы вольные ку пожитку его мѣти, просечи, абы тотъ листъ короля его милости зешлого для згубы и иныхъ припалыхъ пригодъ до книгъ упи-

санъ былъ. А такъ мы врадъ, того листу короля его милости зешлого огледавши и читаного выслухавши, дали есмы его до книгъ уписать, который слово отъ слова такъ се въ собѣ маеть:

Жикгимонтъ Августъ, Божою милостью король польскій и проч. Чинимъ явно тымъ листомъ нашимъ нивешнимъ и напотомъ будучимъ, кому будетъ потреба того вѣдати: билъ намъ чоломъ дворянинъ нашъ панъ Янъ Михайловичъ Зеновьевичъ и просилъ насъ, абыхмо дозволили ему при имѣнью его Мосары, надъ рѣкою Дисною, мѣстечко посадити, торгъ и корчмы вольные въ немъ ку пожитку его милости, и повѣдиль передъ нами, ижъ то не есть на жадной шкодѣ и переказѣ мѣстомъ и корчмамъ нашимъ господарскимъ; ино гдыжъ то не будетъ на переказѣ и ку шкодѣ торгомъ и корчмамъ нашимъ господарскимъ, мы зъ ласки наше господарское, на чоломбитье его то вчинили и дозволили есмы ему и симъ листомъ нашимъ дозволяемъ, при ономъ имѣнью его Мосары, на вронищу помѣненомъ надъ рѣкою Дисною, мѣстечко посадивши торгъ уставити, которого похочеть дня, корчмы вольные зъ шинкомъ всякого питья въ томъ мѣстечку ему мѣти дозволили и дали есмы, кашцизны и вси иные доходы и пожитки того

мѣстечка ку пожитку своему беручи и при-
влащаючи. И того панъ Янъ самъ и его
жона и дѣти и ихъ потомки мають вѣчно
а добровольне вживати, множачи и при-
бавляючи пожитковъ собѣ, podle воли своее;
вѣдь же такъ того стеречи мають, яко бы
ихъ пожитки ку шкодѣ нашой и скарбу
нашого и земского не были розмножаны.
И на то дали есмы ему на то сесь нашъ
листъ, до которого и печать нашу казали
есмы привѣсити, Писанъ у Вильни, лѣта
Божого Нароженья тысяча пятьсотъ петь-
десять четвертого году, мѣсеца Октебра

одиннадцатого дня. У того листу, на парк-
гаминѣ писаного, подпись руки его коро-
левское милости письмомъ латинскимъ тыми
словами: Sigismundus Augustus rex, и печать
завѣсистая его королевское милости при-
тиснена есть, а подпись руки писара его
королевское милости такъ есть написано:
Остафей—маршалокъ писарь. Которое то
оповѣданье пана Юрья Зеновича и тотъ
листъ короля его милости за прозьбою его
до книгъ кгородскихъ Виленскихъ есть впи-
санъ.

1575 г.

Отдѣльный документъ, хранящійся въ Центральномъ Архивѣ.

117. Листъ радъ великаго княжества Литовскаго Витебскому каштеляну Павлу Пацу на право владѣнія королевскимъ имѣниемъ Берзинками за 800 копъ Литовскихъ грошей, данныхъ въ займы королевскому скарбу для веденія Московской войны.

Мы рады великаго князства Литовскаго, которые есмы на сесь часъ до Вильни зѣхалися, Валерьянъ зъ ласки Божой бискупъ Виленскій, Мальхеръ Кгедройтъ—електъ Жомойтскій, Миколай Радивилъ—воевода Виленскій, канцлеръ великаго князства Литовскаго, староста Лидскій и Мозырскій, державца Борисовскій, Янъ Ходкевичъ—грабя на Шиловъ и Мыши, панъ Виленскій, староста Жомойтскій, маршалокъ земскій великаго князства Литовскаго, администраторъ и гетманъ земли Ифлянтское, староста Ковенскій, державца Тель-

шовскій, Шефанъ Андреевичъ Збаражскій—воевода Троцкій, Остафей Воловичъ—панъ Троцкій, подканцлерій великаго князства Литовскаго, староста Брестейскій и Кобринскій, Юрій Юрьевичъ Остикъ—воевода Мстиславскій, староста Брацлавскій, Гаврило Пвановичъ Горностай—воевода и староста Менскій, державца Каменецкій, Миколай Тальвошъ—каштелянъ Жомойтскій, староста Дынемборскій, Григорей Воловичъ—каштелянъ Новгородскій, Янъ Миколаевичъ Гайко—каштелянъ Берестейскій, конюшій Городенскій, державца Трабскій,

Миколай Криштофовъ Радивиль—маршалокъ дворный великого князства Литовского, озмаймуемъ симъ листомъ нашимъ, ижъ за поднесенемъ тыхъ часовъ войны отъ князя великого Московского земли Ифлянтской отправуючи намъ его милость пана Виленского ку обронѣ и ратунку тое земли и потребуячи на отправу его милости ку той потребѣ пенезей а не могучи ихъ достати, вжили есьмо въ томъ его милости пана Павла Паца—каштеляна Витебского, брата нашего, жебы его милость на дворъ и имѣнье Берзники, которое на сесь часъ ку столу его королевское милости прислухаетъ, а панъ Витебскій отчизною своею тое имѣнье быти менуетъ, якую сумму пенезей до скарбу земского далъ его милость, ачъ кольвекъ на пенези не будучи способенъ, вѣдь же милуючи отчизну свою, а бачачи такъ кѣвалтовную а пильную потребу и набывши на маетность свою сумму осмьсотъ копъ грошей Литовское личбы, личачи у грошъ по десети пѣнезей, ку той потребѣ на отправу его милости пана Виленского, у скарбъ земскій далъ и позычилъ; а мы рады вышейменованные въ той суммѣ у восьмисотъ копахъ грошей заставили есьмо и симъ листомъ нашимъ заставляемъ его милости пану Витебскому тотъ дворъ и имѣнье Берзники. Маеть его милость панъ Витебскій тотъ дворъ и имѣнье Берзники, зъ мѣстечкомъ, фольварки и съ пашнями ихъ, зъ бояры путными, зъ мѣщаны, зъ селы и людьми одсадными и тяглыми, къ тому двору прислухающими, съ цыншами пѣнежными и дяклы житными и овсяными, зъ службами и со всеми повинностями тыхъ людей, зъ ставы, съ озери, зъ боры, лѣсами, зъ деревомъ бортымъ, зъ ловы звѣринными, рыбными пташими, и зъ бобровыми гоны, и

со всякими пожитками зъ уставы его королевское милости постановленными, и со всимъ по тому, яко на его королевскую милость до сего часу держано было, въ той суммѣ пѣнезей у восьмисотъ копахъ грошей, держати и вживати, почонши отъ теперешного пришлого свята Внебовзятя Панны Маріи, которое будетъ въ нынѣшнемъ року семьдесятъ пятомъ, ажъ до тогожъ свята, которое быти маеть въ року пришлому семьдесятъ шостомъ. На который рокъ, кгда его милости тая сумма осмьсотъ копъ грошей зъ скарбу его королевское милости земского отдана и сполна отложена и заплачена будетъ, его милость тую сумму всю (взявши), того двору и имѣнья Берзникъ зо всимъ его королевской милости поступити маеть; а еслибы на тотъ рокъ помененый тая сумма пѣнезей зъ скарбу его королевское милости пану Витебскому отдана не была, тогды его милость до другого таковогожъ року а потомъ за неотданьемъ на часъ и день помененой суммы и рокъ отъ року тотъ дворъ и имѣнье Берзники совсимъ держати маеть, всехъ доходовъ, платовъ и пожитковъ, служебъ и повинностей зъ людей того двора и имѣнья вживаючи, а межи роковъ тотъ дворъ и имѣнье Берзники у его милости окуповано зъ моцы и держанья его милости брано быти не маеть. А пакли бы въ томъ часѣ задержанья его милости съ того имѣнья люди разошлися, повѣтремъ вымерли, або отъ людей служебныхъ знищоны были, або естли бы пригдне тому двору отъ огню шкода стала, тогды за то и для того съ тое суммы ничего вытручано и уменьшано, и при отданьи и по отданьи тое суммы, некоторая трудность о тое его милости чинена быти не маеть. Што все упевняючи, дали есьмо его милости пану Павлу Пацу—каштеляну

Витебскому сесь нашъ листъ, руками нашими подписавши зъ нашими печатями. Писанъ у Вильни, лѣта Божого Нароженя

тисеча пятьсотъ семьдесятъ пятого, мѣсеца Августа 3 (6) дня. (Слѣдуютъ двенадцать печатей).

1555 г.

Отдѣльный подлинный документъ, хранящійся въ Центральн. Архивѣ.

—118. Листъ короля Сигизмунда Августа Вешвенскому тивуну о порядкѣ взиманія серебщизны съ имѣній, находящихся въ его тивунствѣ.

Жикгимонтъ Августъ, Божею милостью король польскій и проч.

Тивуну Вешвенскому пану Каспору Бѣлевичу, бояромъ и дворяномъ нашимъ и всимъ тымъ, которые имѣнья свои въ тивунствѣ Вешвенскомъ мають, што яко будучи намъ на прошломъ вальномъ сеймѣ у Вильни съ паны радами нашими духовными и свѣтскими, княжаты, паняты и со всими землями въ панствѣ нашемъ великомъ князствѣ Литовскомъ, уфаленъ есть отъ всихъ посполите податокъ на три годы на потребу и оборону земскую, на што и мы господарь призвавши зъ нашихъ мѣсть и подданныхъ, также зъ мѣсть и подданныхъ королевое ее милости найвысшее и великое кнегини Боны, пани матки наше, постановили есмы зъ сохи воловое и конское по десяти грошей, то есть отъ двухъ воловъ десять грошей, а отъ коня одного, хто бы имъ оралъ, также десять грошей, а отъ полсохи отъ одного вола пять грошей, а отъ земли пустовское, которая бы зъ найму пахана и которую бы тежъ землю держалъ человекъ, воловъ не

маючи, отъ таковыхъ земель отъ каждое, яко отъ полсохи, по пяти грошей, а отъ огородника полъ третя гроша, а отъ мѣщанъ мѣсть нашихъ князскихъ, панскихъ и землянскихъ, которые земель и воловъ не мають, яко отъ огородника, полтретя гроша, а которые мѣщане землю пахуть, тые отъ сохъ серебщизну платити будутъ, а отъ дому вже ничего давати не повинни также и слуги панцерные, которые войну служатъ, ничего не повинни давати, якожъ поручили—есмы князю Вентцеславу—бискупу Жомойтскому тотъ податокъ отъ бирчихъ повѣтовыхъ пріймовати и отбирати на певномъ мѣстцы у Вильни, а при его милости установили писати и ключника и подключого Троцкого войского Городенского пана Бенедикта Васильевича Протасовича и рокъ отдаванья тыхъ пенезей до князя бискупа Жомойтского зложонъ есть о светомъ Михалѣ свята закону Римского, на который яко въ нынѣшнемъ году пятьдесятъ пятомъ, такъ и потомъ въ году пятьдесятъ шестомъ и пятьдесятъ седьмомъ, панове рады нашихъ и каждый,

хто ку повѣту не належитъ, на мѣстце назначенное черезъ владниковъ своихъ тую серебщизну зъ людей и зъ имѣней ихъ отдавати будутъ. А хто ку повѣту прислухаетъ до хоружого своего и при немъ до одного шляхтича тогожъ хоружства обраного на то мають отдавати, и гдѣ хто отдасть, тамъ и присегу чинити мають, яко справедливѣ выбрали и отдалъ. Про то абы ты, панове тивуне Вешвенскій, обравши при собѣ одного зъ землянъ шляхты тамошнихъ, добре осѣлого и побожного человѣка, тые пѣнези серебщизны зъ своихъ имѣней и со всехъ имѣней землянъ шляхты и дворянъ нашихъ, и тежъ совсѣхъ подданныхъ нашихъ тивунства своего выбирали и отдавали бы есте въ часъ, на оный рокъ положеный на святой Михайль римского свята, до князя бискупа Жомойтского. А тамъ же передъ его милостью присегу вчинити маете, яко отъ всехъ бояръ, шляхты и отъ подданныхъ нашихъ справедливѣ выбрали и никому не сфольговали, и отдавши тые пѣнези, не маете отъ квити большей платити, только два гроша. Для чогожъ приказуемъ вамъ всимъ

бояромъ, шляхтѣ, абы каждый зъ васъ, бачечи на потребу нисполитую и земскую, никоторого сплошенства и омѣшканья у отданью податку уфаленого не чинили и тую серебщизну зъ людей и зъ имѣней вашихъ, яко вышей есть описано, выбравши, передъ светымъ Михаломъ до тивуна Вешвенского и при немъ до бирчого отдавали и присягу на томъ чинили, ижъ то справедливѣ черезъ васъ выбрано и отдано, а ничого не втаено, а при отданью серебщизны не будете большей повинни дати, только бирчого и пищого и за квити отъ зуполное сохи чотыри пенеzi; естли жъ кто передъ рокомъ до тыхъ бирчихъ того плату не отдалъ, а въ томъ сплошился, на таковомъ совито посменного року изъ децкованьемъ отпраповано будетъ, вѣдже ты, тивуне, маешь каждого такого недбалого при отдаванью серебщизны оповѣдати, што никому опущено не будетъ. кдыжъ вси однако обороны потребуе. Писанъ въ Петрковѣ, лѣта Божого Нароженья аѣне (1555 г.), мѣсеца Юля 3 (7) дня. (м. п.).

1592 г.

Изъ связки № 4593, за 1592—1598 г., докум. 2.

119. Листъ короля Сигизмунда Августа Виленскимъ судамъ—земскому и городскому о неподсудности имъ королевскаго монетчика Петра Платына по монетному дѣлу.

Лѣта Божого Нароженья 1592, мѣсяца Апрѣля (5) дня.

На врадѣ его королевское милости кгородскому Виленскому, передо мною Яномъ Болеславовичомъ, маршалкомъ господарскимъ, державцою, намѣстникомъ Виленскимъ, постановившисе очевисто пріятель пробера минцы Виленское Петра Платына, на име Андрей Петровичъ, оповѣдалъ и ку владу до книгъ кгородскихъ Виленскихъ покладалъ листъ его королевское милости, пана нашего милостивого, подъ датою теперь идучого року девятьдесятъ второго, мѣсяца Февраля шестого дня, съ подписомъ руки его королевской милости и тежъ съ подписомъ руки писара его королевской милости пана Матея Войны, до его милости вельможного пана его милости пана Демитра Халецкого съ Хальча, подскарбего и писара земского великого князства Литовского, старосты Могилевского, Василишского, писанный о то, абы его милость панъ подскарбій пану Яну Исайковскому за листомъ его Петра Платына, который на немъ вымогъ двѣстѣ сорокъ пять копѣ грошей, такъ тежъ на интересы отъ него приходячіе на немъ править и вытегать велѣлъ и некоторое трудности и перенагабанья чинити ему не допускалъ, о чомъ есть ширей на томъ листѣ короля его ми-

лости описано и доложено есть, просечи, абы тотъ листъ короля его милости для згубы и инныхъ припалыхъ пригодъ до книгъ уписанъ былъ; а такъ я маршалокъ Виленскій, того листу короля его милости огледавши и прочитавши, дали есмы его до книгъ уписать, который тотъ листъ слово у слово такъ се въ собѣ маеть:

Жикгимонтъ третій, Божою милостью король польскій и проч. Всимъ воецѣ и каждому зособна, а звлаща владникомъ земскимъ, кгородскимъ и мѣстскимъ, чіе бы то вѣдомости прійти мѣло. Ознаймуемъ вамъ, ижъ далъ намъ того справу слуга нашъ, проберь минцы Виленское, Петръ Платынъ, ижъ дей вы такъ за заказомъ отъ особъ передъ врадѣ и судъ вашъ его Петра Платына судити и подъ присудъ и послушенство свое примушаете, въ чомъ онъ собѣ съ кривою быти видечи, билъ намъ чоломъ, абыхмо, большъ того такого безправья терпѣти недопущаючи, обороною были: про то мы, зъ вирхности наше господарское, взявши его подъ оброну нашу, хочемъ мѣти и приказуемъ вамъ, абы есте помененого Петра Платына за заказомъ отъ корожъ-кольбекъ зъ особъ передъ врадѣ и судъ вашъ не судили, зданья и езекуціи на немъ некоторое не чинили, але оногъ, яко слугу нашего, на судъ нашъ

отсылали, вынявши только то, штобы ся съ правомъ посполитымъ за добровольными обликгами его зыжатися мѣло, на судъ вашъ оставуемъ—конечно. Писанъ у Краковѣ, лѣта Божого Нароженья тысяча пятьсотъ девятьдесятъ второго; мѣсеца Февраля двадцать первого дня. У того листу подпись руки его королевской милости теми словы подписана есть: Sigismundus rex;

такъ тежъ подпись руки писара его королевской милости пана Матея Войны письмомъ русскимъ такъ есть написана: Матей Война — писарь. Которое оповѣданье и тотъ листъ короля его милости, за прозьбою пріятеля Платына Андрея Петровича, до книгъ вгородскихъ Виленскихъ есть вписанъ.

1592 г.

Изъ связки № 4593, за 1592—1598 г., докум. 1.

120. Листъ короля Сигизмунда Августа земскому подскарбію Дмитрію Халецкому о возвращеніи монетчику Платыну имущества и чеканныхъ орудій, арестованныхъ Исайковскимъ вслѣдствіе неуплаты Платынымъ долга 245 копъ Литовскихъ грошей.

Жикгимонтъ третій Божю милостью король польскій, и проч.

Подскарбему земскому и писару нашему великого князства Литовского, (старостѣ) Могилевскому, Бержницкому, Василишскому и Опескому, пану Деметру Халецкому. Дать намъ того справу проберъ минцы Виленское Петръ Платынь, ижъ дей онъ выставилъ друкъ минечный до вшеякого битья монеты своимъ властнымъ накладомъ, который дей черезъ сколько лѣтъ робячи, коштъ немалый поднявшій накладъ, ве двѣ тысячи таларовъ учинити мусѣль, а въ року дей прошломъ тысяча пятьсотъ десятомъ, за намовою и обѣтницами певными отъ Яна Исайковского, который твоей милости на тотъ часъ минцу

Виленскую въ завѣдованью своемъ мѣль, помененый Петръ Платынь, становечи тотъ друкъ за недостаткомъ своимъ съ пѣнезей нашихъ двѣстѣ сорокъ пять копъ грошей Литовскихъ выдать, а онъ дей Янъ Исайковский приведши его до таковыхъ шкодъ и утратъ обѣтницами своими, тую сумму двѣстѣ сорокъ пять копъ грошей Литовскихъ... нашихъ черезъ его становечи тотъ друкъ выданью, яко властный долгъ свой на особу его пана Платина вложивши, его самого до везенья замку нашего Виленского осадить далъ, а... его властный, также друкъ и всѣ инструменты до него належаціе забравши, шкоды ему немалые починилъ, въ которомъ часъ немалый трапечи и мордуючи, листъ записъ съ печатью

исъ подписомъ руки его и подъ печатми и съ подписомъ рукъ людей сторонныхъ подписанными кондиціями и варунками въ немъ описанными на немъ вымогль, яко то въ томъ листѣ меновите доложено есть. Въ которой той суммѣ помененой, двухъ-сотъ сороку пяти копъ грошей Литовскихъ, домъ свой властный и тотъ увесь друкъ и инструменты до него надлежаіе со всими цыншами заставивши, тую помененую сумму на заплаты въ року теперешномъ девятьдесять второмъ платити и отдати описатисе мусѣль, ачбы на тотъ рокъ не отдалъ, тогда вжо тотъ домъ и друкъ увесь вѣчнѣ пропадати мѣль; а предся тая сумма вся сполна на день Великодня Змертвыхвстаня Сына Божого, также и интересъ отъ тое суммы до того часу на каждый тыдень по три золотыхъ польскихъ и по грошей десяти плачона быть мѣла. Зачимъ будучи отъ его до такого сознанья примушоны и поневолены, а не хотечи такового безправья на собѣ поносить, покладаячи передъ нами копію листу запису, его Исайковскому даного, также и про... его Исайковского ему Петру Платыну подъ печатью и съ подписомъ руки его властное, билъ намъ чоломъ, абыхмо такового безправья и кривдъ большъ того поносить не допустили, обороною были и фольгру якую учинили, прекладаючи то, кгдажъ ему колько лѣтъ немалая сумма пѣнезей въ скарбѣ нашомъ винно зостало. (А такъ мы) видечи быти чоломъ-битье его слупное и зрозумѣвши... даныхъ, ижъ тая сумма двѣстѣ сорокъ пять копъ грошей Литовскихъ ставечи и выготываючи друкъ и вси инструменты до его надлежаіе... по-

мененого Петра Платына съ пѣнезей нашихъ выдана. А до того, яко намъ справу дасть и въ скарбѣ нашомъ ему не мало винно есть, про то хотечи мѣти, абы твои милость тое суммы двухъ сотъ сорока пяти копъ грошей черезъ его на тотъ друкъ выданныхъ, яко и интересы отъ нее приходячое, на немъ править и вытегивати не велѣль, также ему некоторое трудности и пренагабанья чинити не доущалъ, а тотъ опись, который онъ, яко примушоны на себѣ далъ, на сесѣ часѣ на сторону отложивши, до дальшее науки наше и по рахованья скутечного, што ему въ скарбѣ нашомъ винно есть, зоставилъ, также и домъ его властный и друкъ минечный, то што ему водлугъ опису его забрано и у фантъ заведено есть, поворочати казаль, кгдажъ тая сумма двѣстѣ сорокъ пять копъ грошей Литовскихъ на потребы друку минцы Виленское черезъ его съ пѣнезей нашихъ властныхъ, а не его Исайковского, выдана есть, иначе того нечинечи подъ ласкою нашою. Писанъ у Краковѣ, лѣта Божого Нароженья тысяча пятьсотъ девятьдесять второго, мѣсяца Февраля шостого дня. У того листу подписъ руки его королевской милости тыми словами подписана есть: Sigismundus rex; такъ тежъ подписъ руки писара его королевской милости пана Матея Войны письмомъ рускимъ такъ есть написана: Матей Война, писарь. Которое тое оповѣданье и тотъ листъ короля его милости, за просьбою пріятеля его Платына Андрея Петровича, до книгъ кгородскихъ Виленскихъ есть вписанъ.

1593 г.

Изъ книги № 4713, за 1593—1594 г., л. 323.

121. Листъ короля Сигизмунда III, которымъ онъ даритъ во вѣчное владѣніе Каспару Скорульскому два дома въ г. Вильнѣ.

Лѣта Божого Нароженья тысяча пятьсотъ девятьдесятъ третего, мѣсеца Августа первого дня.

На рочкохъ кгородскихъ Августовыхъ, въ семь року девятьдесятъ третемъ припалыхъ и судовне отправованыхъ, передъ нами врадниками кгородскими Виленскими, отъ ясневельможного пана его милости пана Криштофа Радивиля—кнежати на Биржахъ и зъ Дубинокъ, воеводы Виленского, гетмана найвысшого великого князства Литовского, старосты Солецкого, Урендовского, даржавцы Коконгавзского, на справы судовые воеводства Виленского высажонными, Миколаемъ Юрьевичомъ Зеновичомъ—намѣстникомъ, Кгабрыелемъ Богдановичомъ Рыпинскимъ—судьею а Щаснымъ Богуматкою—писаромъ, постановившисе очевисто панъ Касперъ Скорульскій, служебникъ скарбовый великого князства Литовского, оповѣдалъ и ку вписанью до книгъ кгородскихъ Виленскихъ покладалъ листъ съ подписомъ руки его королевское милости и съ печатью великого князства Литовского и съ подписомъ руки его милости пана Матея Войны—писара короля его милости, подъ датою року теперь идучого тысяча пятьсотъ девятьдесятъ третего, мѣсеца Марца осьмнадцатого дня, писанный до пана Яна Мѣшковского—дворанина короля его милости, абы онъ

водле данины и листу короля его милости, у два домки, лежачіе тутъ въ мѣстѣ здѣшнемъ Виленскомъ, кадукомъ до столу короля его милости по Бенедиктѣ Гончару спалые, менованого пана Каспара Скорульского увезалъ, просечи, абы тотъ листъ короля его милости, для приплыхъ часовъ и згубы, до книгъ уписанъ былъ. А такъ мы врадъ, того листу огледавши и вычитавши, дали есьмо его, за прозьбою пана Каспора Скорульского, до книгъ уписать, который слово отъ слова такъ се въ собѣ маеть:

Жикгимонтъ третій, Божою милостью король польскій и проч. Дворенинови нашему врожоному Янови Мѣшковскому. Ознаймусь тобѣ, штожъ есьмо, зъ ласки наше господарское, за залеценьемъ намъ отъ ихъ милости пановъ радъ и врадниковъ нашихъ, службъ врожного Каспора Скорульского—слуги скарбу нашего, дали есьмо ему два домки у Вильни; одинъ на передмѣстью Виленскомъ, до мурованого мосту идучи, подле дому Матышкули фурмана зъ одное стороны, а зъ другое стороны подле дому Закличовского, съ третее стороны подле Юзя Рапацкого, тыломъ до Ицюка, а другій домъ въ мѣстѣ Виленскомъ, идучи до Збору, водде церкви русское светого Ивана, противъ Даниеля друкара, зъ будованьемъ, огороды и зовсімъ

спратомъ домовымъ и зо всякими речами рухомыми и нерухомыми, по Бенедыктѣ Гончару—мѣщанинѣ Виленскомъ, на насъ кадукомъ спалые, ему самому и потомкомъ его вѣчными часы. Ты бы о томъ вѣдаючисе, приказуемъ, ижъ бы еси за симъ листомъ нашимъ самъ до Вильна ѣхавши, въ тые верхупомененные дома обадва урожного Каспера Скорульского увезалъ въ держанье и уживанье ему подалъ, конечно.

Писанъ у Варшавѣ, року тысяча пятьсотъ девятьдесять третего, мѣсеца Марца осьмнадцотого дня. У того листу печать его королевское милости и подпись руки тыми словы: Sigismundus rex, а подпись руки писарское тыми словы: Матей Война—писарь. Якожъ тое оповѣданье пана Каспера Скорульского и тотъ листъ за прозьбою его до книгъ кгородскихъ Виленскихъ есть вписанъ.

1593 г.

Изъ книги № 4713, за 1593—1594 г., л. 372.

122. Копія изъ книгъ канцеляріи вел. кн. Литовскаго о порядкѣ судопроизводства въ главномъ Литовскомъ трибуналѣ.

Лѣта Божого Нароженья тысяча пятьсотъ девятьдесять третего, мѣсеца Августа осьмого дня.

На рочкохъ кгородскимъ Августовыхъ, въ семъ року девятьдесять третемъ припалыхъ и судовне отпированныхъ, предъ нами врадниками кгородскими Виленскими, отъ ясневельможного пана его милости пана Криштофа Радивиля — кнежати на Биржахъ и зъ Дубинокъ, воеводы Виленского, гетмана найвысшого великого князства Литовского, старосты Солецкого, Урендовского, державцы Коконгавского, на справы судовые воеводства Виленского высажоными, Николаемъ Юрьевичомъ Зеновичомъ—намѣстникомъ Виленскимъ, Кгабріелемъ Богдановичомъ Рыпинскимъ—судьею, а Шаснымъ Богуматкою—писаромъ, поста-

новившисе очевисто служебникъ вельможного пана его милости пана Деметра Халецкого съ Хальча, подскарбего земского великого князства Литовского, старосты Могилевского, Бержницкого и Опеского, панъ Янъ Зерчинскій именемъ его милости пана своего оповѣдалъ и ку вписанью до книгъ кгородскихъ Виленскихъ покладалъ видимусъ съ книгъ канцеляріи его королевское милости, съ печатью великого князства Литовского, и съ подписомъ руки его милости пана Кгабріеля Войны—подканцлерого, на змоцненье нѣкоторыхъ artykuловъ въ семъ видымусѣ меновите ку вписанью обывателемъ великого князства Литовского належачихъ, просечи, абы тотъ видимусъ для вѣдомости каждого до книгъ кгородскихъ Виленскихъ уписанъ былъ. А

такъ мы врадъ, того оповѣданья служеб-ника его милости пана подскарбего Яна Берчинского именовъ его милости пана подекарбего пана его вчиненого выслушавши, и того видимусу огледавши и вычитавши, дали есмы до книгъ уписать, который слово отъ слова такъ се въ собѣ маеть:

Жикгимонтъ третій, Божою милостью король польскій и проч. Ознаймуемъ симъ листомъ нашимъ, ижъ за жадашемъ подскарбего земского великого князства Литовского, старосты Могилевского, Бержницкого и Опеского, вельможного Деметра Халецкого съ Хальча, о выданье ему видимусу съ книгъ канцеляріи наше привилею potvrжденья отъ насъ постановенья становъ великого князства Литовского, на щасливой коронаціи нашей даного, казали есмы тую справу въ книгахъ канцеляріи наше нашедши въ сесъ нашъ листъ, зовомый видимусъ, вписать и слово отъ слова, по написанью тытулу нашего, такъ се въ собѣ маеть: Ознаймуемъ ижъ влады и рыцарство великого князства Литовского то собѣ на сеймѣ коронаціи нашей, за позволеньемъ всехъ становъ варовали, а мы то имъ за вѣчное право мѣти хотимъ. Найпервей статутъ правъ великого князства Литовского, теперь новоуправленный черезъ депутаты отъ становъ великого князства Литовского на то обранныхъ, на томъ сеймѣ коронацей наше для подтверженья поданный, змощняемъ и до уживанья даемъ, яко о томъ привилей нашъ ведле права ихъ рускимъ письмомъ обывателемъ великого князства Литовского выдати розказали есмы и по уживанью яко на барздей привести обѣцуемъ, заховываючи имъ завжды вольну съ права и статуту поправу, вѣдъже такъ, абы непротивъ списомъ уніи яко и статуту звязкомъ уніи ничего шко-

дити не маеть, суды трибунальскіе, которые до того часу у великомъ князствѣ Литовскомъ на чотырохъ мѣстцахъ отправованы были: одна часть воеводствъ сужона была у Вильни, другая у Трокахъ, третья у Новогородку, четвертая у Минску, тогда за зезволеньемъ становъ великого князства Литовского постановляемъ, ижъ вси воеводства и повѣты великого князства Литовского на дву мѣстцахъ сужоны быти мають—тымъ способомъ, же воеводства и повѣты, которые се до того часу у Трокахъ судили, же теперъ и напотомъ у Вильни судити се мають; а тые, которые се у Минску и въ Новогородку судили, также на одно мѣсто зносимъ, то есть, одинъ рокъ у Новогородку, все тое, што передъ тымъ у Менску сужоно, а другій рокъ у Менску тые всѣ sprawy, которые у Новогородку судять, отправованы быти мають, яко о томъ въ конституціи трибунальской есть описано. Якожъ часть тыхъ судовъ судьямъ трибунальскимъ на тыхъ мѣстцахъ таковой назначаемъ, то есть: у Вильни воеводство Виленское три недѣли, воеводство Троцкое три недѣли, землю Жомойцкую три недѣли, воеводства Полоцкого двѣ недѣли судити мають, неотъѣзжаючи зъ Вильна, а скончивши у Вильни суды у Новогородку, або у Менску за недѣль двадцать двѣ по Великодни судьи становитисе мають, гдѣ порядкомъ каждого воеводства sprawy по недѣль три судити повинни будутъ. А ижъ земля Жомойтская, которая была одержала особные суды трибунальскіе, але ихъ и до того часу не уживала, тогда до трибуналу великого князства Литовского приступила, и мы то имъ позволяемъ, и вжо депутаты земли Жомойтское, которыхъ они прикладомъ иныхъ воеводствъ по три на каждый годъ обирати мають, споломъ зъ другими завжды засѣдать, и

суды порадкомъ своимъ вси судити и от-
правовати мають. Суды каптуровые и по-
ступки до нихъ, которые по смерти коро-
ля его милости отъ становъ Великого княз-
ства Литовского, гдѣ-кольвекъ у великомъ
князствѣ Литовскомъ были постановлены,
также тежъ уси sprawy передъ справцою
староства Берестейского по смерти пана
Виленского обраный, отправованые, утвер-
жаемъ и змоцняемъ, которыхъ экзекуція
ведлугъ становенья доходити и отправо-
вана быти маеть. Староства и державы
певные, а мяновите староство Берестей-
ское, зо всими дворы, яко панъ Виленскій
держалъ, и Кобринское староство, Горо-
денское, Олита; держава Мотилевская, дер-
жава Шавленьская зо всими фольварками
мѣсть и волостями, до нихъ здавна и те-
перь належачими, и съ тымъ, што чужо-
земцомъ одышло, за постановеньемъ и зе-
зволеньемъ всехъ становъ великого княз-
ства Литовского до столу нашего належа-
чіе, такъ варуемъ, же тыхъ староствъ и
державъ мы и потомкове наши никому
зо всими доходами ихъ безъ чиненья личбы
давати не маемъ, одно на личбѣ людемъ
заслужонымъ водле права народу великого
князства Литовского, абы вси доходы зъ
нихъ до скарбу нашего великого князства
Литовского отдаваны были, опрочъ дохо-
довъ тыхъ отъ насъ черезъ ревизоры на-
потомъ на старосты постановлены будутъ,
альбо которые здавна старостамъ принале-
жатъ; вѣдьже не нарушаючи ничьего права
и доживотья, одъ продковъ нашихъ на-
даного, окомий жадныхъ, кгдажъ судъ
противъ праву и звычайъ такъ въ тыхъ,
яко и въ иныхъ староствахъ и держа-
вахъ у великомъ князствѣ Литовскомъ ста-
новити и давати не маемъ, минцы тежъ и
пожитковъ зъ нее приходячихъ, никому
отдавати не будемъ, але ее при скарбѣ

нашомъ великого князства Литовского зав-
жды зоставуемъ, которая альбо накладомъ
скарбу нашего фольдрована, або тежъ арен-
дована, гдѣ бы то было зъ лѣпшимъ по-
житкомъ нашимъ, отъ насъ и отъ под-
скарбего земского великого князства Ли-
товского быти маеть: не уймуючи въ томъ
ничого владзы и права ничьего, водлей кон-
ституцій сеймовыхъ першихъ. То тежъ
варуемъ, ижъ тымъ, которые были розныхъ
сентенцій въ обирабую насъ на королевство
польское и великое князство Литовское,
не маемъ жадное неласки показовати, але
въ однакомъ поваженью каждого зъ нихъ
маючи, ласкою нашою господарскою вод-
лугъ заслугъ опатровати будемъ. Которые
вси артыкулы мы змоцняючи всимъ обы-
вателемъ великого князства Литовского
сейму коронаціи нашей къ уживанью за
печатью нашою великого князства Литов-
ского выдати есьмо казали. Писанъ у Кра-
ковѣ, лѣта Божого Нароженья тысяча пять-
сотъ осьмдесятъ осьмого, мѣсеца Февраля
первого дня. Котороежъ то sprawy сесь
видимусъ съ книгъ канцелярійскихъ, для
лѣпшого певности, подъ печатью нашою го-
сподарскою, пану подскарбему дати есьмо
велѣли. Писанъ у Варшавѣ, лѣта Божого
Нароженья тысяча пятьсотъ девятьдесятъ
третьего, мѣсеца Мая десятого дня. У того
видимусу печать его королевское милости
великого князства Литовского притиснена
и подписъ руки подканцлерого великого
князства Литовского тыми словами: Кгабриель
Война — подканцлерый великого князства
Литовского. Которое тое оповѣданье его
милости пана подскарбего, черезъ служеб-
ника его милости Яна Верчинского вчи-
ненное, и тотъ видимусъ, для вѣдомости
каждого, до книгъ кгородскихъ Виленскихъ
есть вписанъ.

1593 г.

Изъ книги № 4713, за 1593—1594 г., л. 466.

123. Мандатъ короля Сигизмунда III о томъ, чтобы въ Литвѣ и Царствѣ Польскомъ не дѣлали никакихъ притѣсненій Прускимъ подданнымъ.

Король Сигизмундъ III, вслѣдствіе жалобы прусскаго князя Фридриха Георгія на подданныхъ рѣчи-посполитой, что они причиняютъ разныя обиды его прусскимъ подданнымъ, симъ мандатомъ

предписываетъ всѣмъ своимъ подданнымъ воздерживаться на будущее время отъ такихъ дѣйствій.

Лѣта Божого Нароженія тысяча пятьсотъ девятьдесятъ третьего мѣсяца Декабря сегого дня.

товского, и съ подписомъ руки писара его королевское милости пана Матей Войны, писанный до ихъ милости пановъ радъ великого князства Литовского, также Довкеляскихъ, преложонныхъ и вранниковъ, якогожъ кольвекъ враду и достоенства, ознаймуючи ихъ милостямъ всимъ, ижъ бы жадное кривды подданнымъ освѣценого кнежати Прусского чинити не допускали, ани тежъ ихъ арештовать позволяли и всюды они вольно перемѣшкивали, и sprawy свои безпечне отправовали, и жадныхъ кривдъ чинити имъ не допускали, и хто бы што кольвекъ до подданныхъ кнежати Прусского мѣлъ, до права ихъ власного, имъ надлежачого, позывали, о чомъ ширей на томъ листѣ короля его милости описано и доложено есть, просечи, абы тотъ листъ короля его милости для вѣдомости каждого до книгъ кгородскихъ Виленскихъ уписанъ былъ. А такъ мы врадъ, того листу короля его милости огледавши и читаного выслухавши, за прозьбою менованого пана Еронима Чеховича, до книгъ кгородскихъ Виленскихъ уписать есмы его дали, который слово отъ слова такъ се въ собѣ маеть:

На рочкохъ кгородскихъ Декабровыхъ, въ семъ року девятьдесятъ третьемъ припалыхъ и судовне отправованныхъ, передъ нами вранниками кгородскими Виленскими, отъ ясневельможного пана его милости пана Криштофа Радивиля — кнежати на Биржахъ и зъ Дубинокъ, воеводы Виленского, гетмана найвысшого великого князства Литовского, старосты Солецкого, Урендовского, державцы Коконгавского, на sprawy судовые воеводства Виленского высажонными, Миколаемъ Юрьевичомъ Зеновичомъ — намѣстникомъ Виленскимъ, Кгабриелемъ Богдановичомъ Рыпинскимъ — судьей а Щаснымъ Богуматкою — писаромъ, постановившисе очевисто панъ Еронимъ Чеховичъ, оповѣдалъ и ку вписанью до книгъ кгородскихъ Виленскихъ покладалъ листъ, подъ датою року тысяча пятьсотъ девятьдесятъ третьего, мѣсяца Юля одиннадцатого дня, съ подписомъ руки его королевское милости, пана нашего милостивого, съ печатью великого князства Ли-

Sigismundus tertius, Dei gratia rex Poloniae, etc. Universis singulis palatinis, castellanis, capitaneis, vice-capitaneis, nostris iudicibus, subiudicibus, praeconsulibus, consulibus, advocatis, scabinis, aliisque omnibus quacunque dignitate, eminentia et iurisdictione fungentibus subditis nostris ubique locorum in magno ducatu Lithuaniae et dominiorum nostrorum constitutis, qui praesentibus requisiti fuerint. Sinceri et fideliter nobis dilecti, gratiam nostram regiam! Ea positum est nobis, gravi cum querella nomini illris in Prussia illustris d. Georgi Friderici — marchionis Brandeburgen. Stetinen. etc. principis, consanguinei nostri charissimi, quod quum subditi illrtis ipsius nonnullis in locis magni ducatus nostri Lith. praesertim Vilnae, Coronae et Samogetiae, saepius detinentur arestanturque, ac aliis iniuriis afficiuntur, ideo a nobis nomine illrtis in Prussia ducis petatum est, ut illrtis suae subditis remedio iuris aliquo opportuno succurremus. Quod cum ea sit pactorum inter serenissimos praedecessores nostros et duces in Prussia ratio, ut unusquisque ex subditis tam nostris, quam illustrorum ducum in Prussia in eo iudicio, ubi bona seu possessiones sitae fuerint, aut reus domicilium habuerit, conveniri et ad extranea iudicia trahi non debeat, mandamus sinceritati et fidei vestris, ut subditos illrtis suae nullis iniuriis afficiantur, aut eos arestant, verum tuto ac libere ubique commorari patiantur, negotiaque illos libere exercere permittant; ideo si quispiam aliquid contra illos habuerit,

eos secundum pacta in foro eorum propria conveniat. Volumus insuper, ut litteras hasce nostras voce praeconis publicare et ad omnium, quorum interest, praesertim vero magistratum locorum, quorum vis notitiam deduci curent, pro gratia nostra debitoque officiorum suorum aliter non facturae. Data Varsaviae die undecima mensis Iulii, anno Domini millmo quingentesimo nonagesimo tertio, regni vero nostri anno sexto. У того листу подпись руки его королевское милости письмомъ латинскимъ тыми словы. Sigismundus rex, а подпись руки писара его королевское милости пана Матѣя Войны—письмомъ латинскимъ тыми словы: Matias Woyna—notarius. Якожъ мы врадъ, заховуючисе въ томъ водлугъ того листу короля его милости, казали есьмо возному повѣту Виленского Яну Миколаевичу Косинскому оный листъ въ мѣстѣ здѣшнемъ Виленскомъ на рынку обволать и копей зъ него списанные до брамъ замковыхъ и мѣстскихъ поприбивати. Который то возный, ставши очевисто передъ нами вradoмъ дня сегоднешнего, въ датѣ вышей менованой, созналъ то, ижъ онъ возный, водле росказанья нашего вradoвого, тотъ листъ короля его милости тутъ въ мѣстѣ здѣшнемъ Виленскомъ на рынку обволавши и копей зъ него по брамахъ поприбивалъ. Который листъ его королевское милости и сознанье менованого возного за прозьбою стороны потребующее до книгъ кгородскихъ Виленскихъ есть записанъ.

1593 г.

Изъ книги № 4713, за 1593—1594 г., л. 383.

124. Рескриптъ короля Сигизмунда воеводѣ Полоцкому о томъ, чтобы онъ не принуждалъ мѣщанъ Полоцкихъ держать стражу при замкѣ.

Лѣта Божого Нароженья тысяча пятьсотъ девятьдесятъ третьего, мѣсяца Августа двадцать пятого дня.

На врадѣ его королевское милости кгородскомъ воеводства Виленского, передъ нами врадниками кгородскими Виленскими, отъ ясневельможного пана его милости пана Криштофа Радивиля — кнежати на Биржахъ и зъ Дубинокъ, воеводы Виленского, гетмана найвысшого великого князства Литовского, старосты Солецкаго, Урендовского, державцы Коконгавзского, на справы судовые воеводства Виленского высажонными — Миколаемъ Юрьевичомъ Зеновичомъ — намѣстникомъ Виленскимъ, Кгабріелемъ Рыпинскимъ — судьей а Щаснымъ Богуматкою — писаромъ, постановившише очевисто мѣщанинъ мѣста господарского Полоцкого, на име Семень Яковлевичъ, оповѣдалъ то и ку вписанью до книгъ кгородскихъ Виленскихъ покладалъ листъ его королевское милости Жикгимонта третего, пана нашего милостивого, подъ латою року теперешнего тысяча пятьсотъ девятьдесятъ третьего, мѣсяца Юня первого дня, съ подписомъ руки его королевское милости и съ печатью великого князства Литовского, и тежъ съ подписомъ руки писара его королевское милости пана Матея Войны, писанный до вельможного пана его милости пана Миколая Монвида Дорогостай-

ского, воеводы Полоцкого, державцы Любельского, тивуна въ земли Жомойтское, Кгондынское и Бойсакгольское, и до иныхъ, на потомъ будущихъ воеводъ, ижъ бы бурмистровъ, радецъ, лавникомъ и всихъ мѣщанъ мѣста господарского Полоцкого до сторожи до замку Полоцкого не примушано, просечи самъ отъ себе и все рады мѣщанъ всихъ мѣста Полоцкого, абы оный листъ короля его милости для припыхъ потребъ и нѣкоторыхъ припадковъ и згубы до книгъ кгородскихъ Виленскихъ уписанъ былъ, а такъ мы врадъ, того оповѣданья выслухавши и листу короля его милости огледавши, дали есмы его до книгъ уписать, который слово отъ слова такъ се въ собѣ маеть:

Жикгимонтъ третій, Божею милостью король польскій, и проч. Воеводѣ Полоцкому, державцы Велюнскому, тивуну земли Жомойтское, Кгондынскому и Бойсакгольскому, пану Миколаю Монвиду Дорогостайскому. Объяжливѣ намъ господару жаловали бурмистры, райцы, лавники и вси мѣщане мѣста нашего Полоцкого, ижъ дей твоя милость, пане воевода Полоцкій, надъ повинность ихъ примушати кажетъ, абы они зъ мѣста Полоцкого до замку нашего сторожу давали, чого дей они полнити не повинни, бо хотя дей передъ взятъемъ замку Полоцкого отъ непріятеля

нашого, князя великого Московского, сторожа зъ мѣста до замку Полоцкого давана, але дей певные пожитки на то мѣсту фундованы были, а меновите: два перевозы на рѣцѣ Двинѣ и къ тому зъ волости Полоцкое подачка на то бывала, а теперь, ижъ тые перевозы обадва отъ мѣста отышли, одинъ на колекгѣумъ Полоцкое отъ продка нашего фундованъ, а другій твоя милость у замку держишь и сторожовщизну зъ волости на твою милость выбираютъ, тогда дей тежъ они тое сторожи зъ мѣста не даютъ и давати не повинни, и просили насъ, господара, абыхмо о томъ до твоей милости листъ нашъ писати велѣли и обтяженья въ томъ имъ чинити не допустили; въ чемъ видечи прозьбу мѣщанъ Полоцкихъ слушную, звлаща, яко они намъ справу даютъ, же передъ тымъ зъ доходовъ съ перевозовъ приходячихъ и зъ волости сторожовщизна къ мѣсту давана была, и съ тыхъ пожитковъ сторожи они до замку додавати повинни были, але ижъ теперь то отъ нихъ одышло и они тежъ за приверненьемъ замку Полоцкого за продка нашего, славное памяти короля его милости Стефана, подъ панованьемъ нашимъ,

ажъ до сего часу тое сторожи до замку не давали, про то и теперь хотимъ мѣти, абы твоя милость, пане воевода Полоцкій и на потомъ будучіе воеводы Полоцкіе, никакого обтяженья мѣщаномъ Полоцкимъ въ томъ не чинечи, даванья сторожи зъ мѣста до замку нашего Полоцкого ихъ не примушалъ, кривды и утисковъ въ томъ имъ чинити не велѣлъ и во всемъ ку нимъ въ повинностяхъ ихъ, такъ яко се и до сего часу по приверненью замку Полоцкого подъ панованье наше звыклость ихъ несеть, заховалъ и заховати велѣлъ, чинечи то для ласки наше. Писанъ у Варшавѣ, року тысеча пятьсотъ девятьдесять третьего, мѣсеца Іюня первого дня. У того листу его королевское милости письмомъ латинскимъ тыми словы: Sigismundus rex, и печать великого князства Литовского притиснена есть и подпись руки писарское тыми словы: Матей Война—писарь. Которое оповѣданье мѣщанина Полоцкого, помененого Семена Яковлевича, и тотъ листъ его королевское милости, за прозьбою его, до книгъ кгородскихъ Виленскихъ есть вписано.

1605 г.

Изъ связи № 83, за 1605—1682 г., докум. 446.

125. Универсалъ короля Сигизмунда III къ свѣтскимъ судамъ вел. кн. Литовскаго о томъ, чтобы они, по поводу нѣкоторыхъ декретовъ, состоявшихся въ нихъ по жалобѣ Виленскаго Свято-Духовскаго братства на митрополита Кіевскаго Ипатія Потѣя, на будущее время такихъ жалобъ, какъ несвойственныхъ свѣтскимъ судамъ, не принимали и декретовъ по нимъ не постановляли, настоящіе же ихъ декреты по этому дѣлу кассируются симъ королевскимъ универсаломъ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ пятого, мѣсяца Сентября шестого дня.

На врадѣ господарскомъ кгородскомъ, въ замку Виленскомъ передо мною Деметромъ Карпемъ — секретаромъ его королевской милости, намѣстникомъ Виленскимъ, постановившимся служебникъ велебного въ Бозѣ его милости отца Ипатія Потѣя — архіепископа, митрополита Кіевскаго, панъ семень Котлуба, покладалъ листъ универсаль его королевской милости до всехъ судовъ... у великомъ княжествѣ Литовскомъ будучихъ, писаный, ку актикованью до книгъ кгородскихъ Виленскихъ, который, вписуючи, такъ се въ собѣ маеть:

Жикгимонтъ третій, Божею милостію король польскій, и проч. Судамъ головнымъ трибунальскимъ, также врадѣ нашимъ земскимъ и городскимъ и мѣстскимъ магдебурскимъ, въ панствѣ нашемъ великомъ княствѣ Литовскомъ, всимъ вобецъ и каждому зособна, кому бы о томъ вѣдати належало. Ознаймуемъ, ижъ дошла до насъ вѣдомость отъ велебного въ Бозѣ отца Ипатія Потѣя — архіепископа, митрополита Кіевскаго, Галицкого и всея Руси, же въ

року теперешнемъ тысяча шестьсотъ пятомъ, некій Василей Харевскій а Петръ Ильиничъ, яко се они менуютъ, старостове братства церковного светого Духа, въ мѣстѣ Виленскомъ, реликгіи Греческое, позывали позвы нашими земскими Виленскими передъ судъ головный трибунальскій велебного въ Бозѣ отца Ипатія Потѣя — архіепископа, митрополита Кіевскаго, Галицкого и всея Россіи, о протестацію черезъ него до книгъ кгородскихъ Троцкихъ и до иныхъ въ году теперешнемъ тысяча шестьсотъ пятомъ, мѣсяца Іюня двадцать сегого дня учиненую, зъ стороною слушною переводу права отъ того братства церкви новое Виленское святого Духа передъ судомъ свѣтскимъ трибунальскимъ, въ справѣ діакона его Антонія Грековича у которого суду головного, яко у неналежного, тое братство одержали декретъ и противко особы велебности его, торгнувшись на права, привилея и на звирхность ураду его митропольего, не за позвомъ, не на року, кгдажъ тамъ отецъ митрополитъ Кіевскій позву, року и термину жадного не мѣлъ и слушне се на менованое братство о такой злый переводъ права на врадѣ

кгородскомъ Троцкомъ протестовалъ былъ, который то, яко се они сами называютъ, старостове братскіе, тотъ поступокъ правный отца митрополита Кіевского, ексцесомъ назвавши и до трибуналу его о то позвавши, на року припаломъ, въ году теперешнемъ тысяча шестьсотъ пятомъ, мѣсеца Августа дванадцатаго дня, недбаючи ничего на обороны его, которые онъ черезъ умоцованого своего Захаріаша Смѣшка вносилъ, декретъ суду головного трибунальскаго противко особы его отца митрополита одержали, якобы выймути зъ юриздикціи его духовное поповъ и братство тое церкви новое Виленское и указуячи ему форумъ ку дохоженью справедливости зъ ними за границю панства нашего, въ земли непріятеля крижа светого передъ патріархою Константинопольскимъ, альбо передъ якимсь новымъ и неслышанымъ уродомъ ексархою патріаршимъ, чимъ всимъ ихъ помененье Василей Харевскій и Петръ Ильиничъ, яко се они называютъ, старостове братскіе церкви новое Виленское, не только нарушили юриздикцію его метрополю, зъ давнихъ вѣковъ отъ предковъ нашихъ королей ихъ милости польскихъ и великихъ князей Литовскихъ и отъ насъ самыхъ упривилеваную, але што большая, торгнулися и на звирхность нашу господарскую и на привилея стародавныя и наши, митрополитомъ Кіевскимъ наданные, шукаючи собѣ иншое звирхности и юриздикціи за границами панства нашего, въ земляхъ поганскихъ, мимо нашу господарскую и свою духовную, въ панствахъ нашихъ здавна упривилеваную и

правомъ посполитымъ обварованую, спротивляючисе звирхности нашей и духовной, оныя всѣ вжо менованые Василей Харевскій и Петръ Ильиничъ, передъ насъ господара мандатомъ нашимъ на попиранье инстигатора нашего и на жалобу отца митрополита Кіевского позваны суть. Про то мы господарь, съ повинности наше, постерегаючи того, абы нихто въ поволанью своемъ надъ право посполитое уймы не терпѣлъ и яко урадь духовный владомъ свѣтскимъ, такъ судъ и врадъ свѣтскій звирхности и владу духовному, надъ кресъ въ правѣ посполитомъ замѣроный, при(влащати) собѣ не смѣли, хочемъ мѣть и приказуемъ вамъ, жебы таковыхъ въ неналежащемъ судѣ одержанныхъ декретовъ за (прав)ные и модные не примовали и оными ник(ому за)сланятисе не допускали. А того, якобы звирхность велебного въ Бозѣ отца митрополиты въ своей цѣлости водлугъ давного звичаю зоставала, съ пильностью постерегали и невинныхъ, въ судѣ духовномъ належномъ осужоныхъ, одъ (суду) свѣтскаго отосланныхъ, ексекуцію выконывали, того не чинечи, съ повинности своее и для ласки наше, конечно. Писанъ у Краковѣ, лѣта Божого Нароженья тысяча шестьсотъ пятою, мѣсеца Августа двадцать девятого дня. У того листу печать его королевской милости маестатова великого княжества Литовского и подпись руки, тыми словы: Левъ Сапѣга — канцлеръ великого княжества Литовского. Которая то справа до книгъ кгородскихъ Виленскихъ есть записана.

1608 г.

Изъ свѣзки № 4692, за 1608 г., докум. 12.

126. Ассекураціонный листъ короля Сигизмунда третьяго войску Берестейской конфедераціи, которымъ снимается съ него отвѣтственность за самовольное пользование доходами Берестейской, Кобринской и Каменецкой экономій.

Лѣта отъ Нароженья сына Божого тысяча шестьсотъ осьмого, мѣсеца Мая третьяго дня.

На врадѣ кгородскомъ воеводства Виленского, передо мною Деметремъ Карпемъ—секретаромъ его королевское милости, намѣстникомъ Виленскимъ, постановившимъ очевидно служебникъ пана Крыштофа Фурса, панъ Миколай Васкевичъ, покладалъ выписъ съ книгъ канцеляріи кгородской староства Берестейского, актикованье ассекураціи одъ его королевской милости данное ихъ милостямъ паномъ жолнеромъ конфедераціи Берестейской, прото переносечи тотъ выписъ до книгъ кгородскихъ Виленскихъ, просилъ, абы былъ до книгъ кгородскихъ вписанъ, который я огледавши велѣлъ есьми до книгъ вписати, который слово отъ слова такъ се въ собѣ маеть: Выписъ изъ книгъ кгородскихъ староства Берестейского. Лѣта Божого Нароженья тысяча шестьсотъ осьмого, мѣсеца Апрѣля осьмнадцатого дня. На врадѣ кгородскомъ въ замку его королевское милости Берестейскомъ, передо мною Еронимомъ Хоткевичемъ, паномъ Виленскимъ, старостою Берестейскимъ, постановившимъ очевидно ихъ милость панъ Юрій Паць—воеводичъ Витебскій и панъ Якубъ Ждчарскій, именемъ всего рыцерства жолнеровъ конфе-

дераціи Берестейское покладали, и къ записанью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подали ассекурацію, отъ его королевское милости Жикгимонта третьяго, пана нашего милостивого, войску всему у Берестейской конфедераціи будучому данный, за двѣма печатями маестатовыми—коронною и великого князства Литовского, и съ подписомъ руки его королевское милости, такъ тежъ съ подписомъ руки его милости пана Евстахія Воловича—пробоца Троцкого, писара и референдара великого князства Литовского, просечи, абы тая ассекурація до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ уписана была; въ чомъ я, видечи речъ быть слушную, велѣломъ ее въ книги вписать, которая письмомъ польскимъ писана и въ слово до слова такъ се въ собѣ маеть:

Zygmunt trzeci, z Bożej łaski król polski etc. Oznaymujemy wszem w obec y każdemu zosobna, komu by to wiedzieć należało, iż co żołnierze Inflantscy y rycerstwo nasze, którzy pod regimentem wielmożnego Jana Karola Chodkiewicza—starosty Zomoydzkiego, hetmana naszego wielkiego xięstwa Litewskiego w Inflanciech usłudze rzeczy-pospolitey przeszłych lat wierne y godnie służyli, a po szczęśliwey wygraney potrzebie Chircholmskiey za wypo-

wiedzeniem służby miesiąca Pazdziernika ósmego dnia w roku tysiąc sześćset piątym, przez tegoż hetmana naszego wielkiego xięstwa Litewskiego, bez nyszczenia zapłaty żołdu im należącego, w dobra stołu naszego wiechawszy w Brzeskiej, Kobryńskiej y Kamienieckiej ekonomiach skuteczney zapłaty zasłużonego swego przez niemalý czas czekać musieli, żywności sobie dosięgaiąc y stacye wybieraiąc, y prowenta też do skarbu naszego należące w tysiąc sześćsetnym szóstym roku z ekonomii naszych wyszpomienionych wybrali y między się podzielili; tedy my, mając baczenie na wierne y godne zasługi ich, które nam y w rzeczypospolitey, w Inflanciech oddawali, chcąc ich y na przyszły czas chętnieyszemi do służb naszych uczynić, z łaski naszej królewskiej prowenta z ekonomii naszych Brzeskiej, Kobryńskiej y Kamienieckiej do skarbu naszego należące, w roku tysiąc sześćset szóstym, przez nie wybrane, także stacye wszelakie żywnością y pieniędzmi z dóbr naszych w Koronie y w wielkim xięstwie Litewskim, które oni od czasu wypowiedzenia im służby aż do zapłaty przez commissarze nasze z seymu przeszlego od rzeczypospolitey naznaczone uczynionej wybierali, im condonuiemy y assekurniemy ich wszystkich y każdego z nich zosobna upewniamy, ysz od wszelakich sądów in genere, także którzy by potem byli pod regimenem hetmanów naszych oni sami y ci, którzy urzędy, albo przełożenstwa iakie tym czasem między niemi mieli, strony prowentów y stacyi zwysz mianowanych, żadnego przenagabania mieć nie będą. Od czego ich tym listem naszym wolnemi czyniemy, nie chcąc tego brać przed się, co im y w zasługach ich żadney winy y do łaski naszej żadney przeszkody czynić nie będzie. A co się dotyczy stacyi, przez nich z dobr

duchownych w Koronie y w wielkim xięstwie Litewskim wybieranych, tedy my z osoby naszej królewskiej żądać o to stanu duchownego będziemy, aby y o te stacye od nich prawem pociągani u żadnego sądu nie byli y aby to im od stanu duchownego także było condonowano. A oni też od czasu zapłaty im przez commissarze uczynionej y od czasu wydania tej assekuracyi naszej z dóbr naszych wszystkich wyiechać y one dzierżawcom naszym wolno puszczać mają y stacyi żadnych tak z dóbr naszych, iako duchownych y świeckich więcej wyciągać, ani szkód czynić y nikogo uciążać nie będą, ale się spokojnie zachowuiąc w wierze swej przeciwko nam według powołania swego rycerskiego statecznie trwać mają. A dla lepszej wiary y pewności ten im list nasz z kancelaryi naszej ręką naszą podpisaliśmy, pod pieczęciami koronną y wielkiego xięstwa Litewskiego, wydać rozkazaliśmy. Dan w Krakowie dnia wtórego miesiąca Kwietnia, roku Pańskiego tysiąc sześćsetnego ósmego, panowania królestw naszych polskiego dwudziestego pierwszego a szwedzkiego czternastego roku. У тоє ассекурація печатей двѣ—короны польское а великого князства Литовского маєстатовые притиснены, а подписи рукъ тими словы: Sigismundus rex, Constanty Wołowicz—proboszcz Trocki, pisarz y referendarz wielkiego xięstwa Litewskiego. Которая то ассекурація помененая до книгъ владовыхъ кгородскихъ есть уписана и сесь выписъ, подъ печатю моею, пану Станиславу Гавриловичу выданъ есть. Писанъ у Берсетыи.—У того выпису печать притисненая одна, а подписи руки тими словы: Przeclaw Horbowski—glow. y pod. Brzeski. Который тотъ выписъ помененый кгородскій Берестейскій до книгъ кгородскихъ Виленскихъ есть уписанъ.

1610 г.

Изъ связи № 4703, за 1588—1610 г., докум. 2.

127. Универсалъ короля Сигизмунда III о назначеніи новыхъ налоговъ по случаю Шведской войны, данный въ обозѣ подъ Смоленскомъ.

Сигизмундъ III сямъ универсаломъ доводить до всеобщаго свѣдѣнія обывателей великаго княжества Литовскаго, что на прошлагоднемъ сеймѣ былъ назначенъ новый экстренный налогъ (лановый, шоссовый, чоповое и поголовное жидовское) на уплату жалованья инфляндскимъ жолнерамъ,

удачно сражавшимся противъ кн. Зюдермандскаго Каролуса; вслѣдствіе этого король и предписываетъ вносить сборы этого налога гетману в. кн. Литовскаго для уплаты жалованья вышепомянутымъ жолнерамъ.

Zygmunt trzeci, z Bożej łaski król polski, etc. Wszem wobec y każdemu z osobna iakiego kolwiek stanu, dostoięnstwa, urzędu zwierzchności ludziom, rycerstwu y wszelkim obywatelom wojewodztwa Wileńskiego, uprzejmie y wiernie nam miłym łaskę naszą królewską. Uprzejmie y wiernie nam mili! Oznaymujemy uprzejmie y wiernie (nam miłych), iż stany, obywatele wojewodztwa Wileńskiego, ziechawszy się ua seymik gromniczny, teraz nie dawno przeszły, prawem pospolitym na obranie deputatów na sądy główne trybunalskie opisany, za przełożeniem przez posła naszego potrzeb rzeczy-pospolitey y niebezpieczeństwa ziemi Inflantskiey, a za żądaniem naszym chęci y miłości swey ku oyczyźnie widząc wielką y gwałtowną potrzebę iey, pobor ieden łanowy y szosowy, czopowe z pogłównym żydowskim, o który posловіę ich seymu przeszłego do braci swey na zezwolenie wzięli, teraz go wydać pozwolili w roku terazniejszym tysiąc sześćsetnym dziesiątym, dnia trzeciego Lutego, do dnia czwartego Kwiet-

nia na zapłatę rżolnierzom Inflantskim, którzy po niedawno szczęśliwie wygranych bitwach z ludem nieprzyaciela naszego xiążęcia Sudermanskiego Karolusa, rekoperowanie Pernawii y Dynimentu nie mając zapłaty zosłużonego swego, spolia ściagnawszy w dobrach naszych wielkiego xięstwa Litewskiego do zapłaty położyli się poborecy na wybranie poboru tego łanowego y szosowego urodzonego Marcina Gurskiego obrali, a nam zgodne swoje zezwolenie y postapienie seymiku przeszłego gromnicznego przez posły swe oznaymili. My, te chęci y dobrą wolą obywatelów wojewodztwa Wileńskiego pochwaliwszy y wdzięcznie przyiawszy, na tośmy pozwolili y z dóbr naszych pobor wydać rozkazali, iak też starostom y dzierżawcom dóbr naszych rozkazujemy y wobec stanu duchownego y świeckiego ludzi upominami, żadaiać abyście ze wszystkich duchownych y świeckich dóbr pobor łanowy y szosowy, z czopowem y pogłównym żydowskim, według uniwersału na seymie przeszłym postanowionego, bez omieszkania

żadnego, iako na prędkiej poborcy wysze-
mianowanemu oddawali, pod winą, w uni-
wersale poborowym seymu przeszlego opi-
saną; a ten pomieniony poborca ten pobor
do skarbu oddawać będzie powinien, skąd
zaraz za wiadomością wielmożnego hetmana
naszego wielkiego xięstwa Litewskiego na
zapłatę żołnierzowi Inflantskiemu oddawany
być ma, a czopowe od tego czasu, gdy się
pierwsze wybieranie iego, w uniwersale prze-
szlego seymu naznaczone, skończy, wybierać
y według uchwały obywatelów powiatu Wi-
leńskiego wielmożnemu hetmanowi nasze-
mu oddawane być ma. Nacośmy aby też z
miast, z miasteczek y dóbr naszych, w po-
wiecie Wileńskim, leżących wielmożnemu
hetmanowi naszemu oddane było, pozwolili.
Co do wiadomości wszystkich przywodząc,
urzędnikom grodzkim wojewodztwa Wileń-
skiego rozkazujemy, aby ten nasz list wszę-

dzie, wedle zwykłego sposobu obwołany y
publikowany był. Dan w obozie naszym pod
Smoleńskiem, dnia dziewiętnastego miesiąca
Marca, roku Pańskiego tysiąc sześćset dzie-
siątego, panowania królestw naszych pol-
skiego dwudziestego trzeciego, a szwed-
skiego siedmnastego.

Roku 1610. Maia trzeciego dnia ten uni-
wersał na urządzie grodzkim przez sługę
iegomości pana Marcyana Gurskiego, po-
borcy powiatu Wileńskiego, do aktykowania
do xiąg grodzkich Wileńskich pokładano.
Jan Siesicki ręką swą. Który za razem do
pana poborcy oddano przez sługę iego pana
Bernata.

У того листу печать великая короля
его милости, нашего милостивого пана, а
подпись рукъ: Sigismundus rex. Jan Soko-
liński—pisarz.

1610 г.

Изъ связи № 4703, за 1610 г., донум. 13.

**128. Листъ короля Сигизмунда III-го Виленскому войту Нонгарту о разрѣшеніи
Виленскимъ жителямъ приглашать къ себѣ на работу стороннихъ каменщиковъ
и плотниковъ, не принадлежащихъ къ мѣстнымъ цехамъ, по случаю бывшего
въ г. Вильнѣ пожара. (Листъ выданъ подъ Смоленскомъ).**

Zygmunt trzeci z łaski Bożej, król pol-
ski, etc.

Urodzonemu Piotrowi Nonhartowi—dzier-
żawcy Rakoncyskiemu y Lawaryńskiemu,
Mereckiemu, Orszańskiemu y Przelayskie-
mu leśniczemu, wiernie nam miłemu, łaskę
naszą królewską. Urodzony, wiernie nam

miły! Acześmy za instantią wierności twej
cechy mieszczanom naszym Wileńskim rze-
miosła mularskiego y ciesielskiego nadali,
tak, iż żaden w cechu nie będący, rzemiosła
tam w Wilnie odprawować nie może; ied-
nak, za tem nawiedzeniem Pańskim miasta
Wileńskiego przez ogień, iż budowaniu tam-

temu rzemieśnicy cechów pomienionych podać nie mogą, pozwoliliśmy osobliwem listem naszym mieszczanom Wileńskim skądinąd rzemieśników do budowania sięgać, żeby tym snadniey y prędzey miasto pobudować się mogło. O czem wierność twoja wiedząc, chcemy mieć y rozkazujemy, żeby rzemieśnikom, którzy z innych mieysc, a nie

z Wilna będą, przeszkody w robocie żadney nie czynił. Co wierność twoja uczynisz dla łaski naszej. Dan z oboza naszego pod Smoleńskiem, dnia XX miesiąca Augusta, roku Pańskiego MDCX, panowania królestw naszych polskiego XXIII, a szwedzkiego XVII roku. Sigismundus rex. Jan Sokoliński — pisarz wielkiego księstwa Litewskiego.

1640 г.

Изъ связки № 4626, за 1640—1641 г., докум. I.

129. Универсалъ короля Владислава IV, отиѣняющій собиране чрезвычайной подати съ жителей в. кн. Литовскаго.

Король Владиславъ IV симъ универсаломъ извѣщаетъ в. кн. Литовское, что вслѣдствие заключенія мира съ Оттоманской портой онъ находитъ возможнымъ приостановить собиране тѣхъ экстра-

ординарныхъ налоговъ, которые назначены были на предстоявшемъ сеймѣ и одобрены многими поветовыми сеймиками, какъ съ имѣній королевскихъ, такъ и частныхъ лицъ.

Władysław IV, król polski etc. Wszem wobec y każdemu z osobna, komu by to wiedzieć należało, iż iakośmy przez te wszystkie lata szczęśliwego panowania naszego sedulo koło tego chodzili, aby rzecz-pospolita za nagłym nieprzyjaciół nastąpieniem viribus destituta nie zostawała, tak niemniej w to potrafić chcemy, żeby subsidia na obronę oney uchwalane wiernym poddanym naszym uciążenia nie przynosiły; stosując się tedy do intencyey seymowej wydać my rozkazali z kancellariey naszej listy po seymie do wojewodstw y powiatów wielkiego księstwa Litewskiego, aby ominantia pericula uważwszy obronę rzeczy-pospolitey na

przyszłych relacyinych seymikach przedsięwzięły, iakoż wiele powiatów onę namowiwszy do nas posłów swych dla approbaciey laudum swego przysylali, których pochwalwszy ochotę wdzięczniechmy przyjęli. A że za łaską Bożą y szczęściem naszym, posel nasz od Porty Ottomańskiej z pokojem powrócił y niskąd natenczas żadnego nie upatrujemy niebezpieczeństwa, widząc też po wojewodztwach difformitatem uchwalonych podatków, a w niektórych contra mentem legis większy ciężar na poddanych naszych, w drugich zaś, mimo zwyczaj dawny, na same dobra nasze włożony, wszystkie te lauda na wydanie iakich-kolwiek podatków w

wielkim xięstwie Litewskich uchwalone, (ży-
cząc, aby się zupełnie poddani nasi z
pożądanego cieszyć bez żadnego uciążenia
mogli pokoju) znosiemy, y iesliby u iakie-
go urzędu na kim-kolwiek względem niewy-
dania tych podatków, poborca który otrzy-
mał dekret, tedy on nullius valoris być
declarujemy y aby napotem nikomu akeyey
o terazniejsze nie intentowano podatki, mieć
chcemy. Co aby wszystkich wiadomość tym

prędzey doszła, ten uniwersał nasz w gro-
dzie wojewodztwa Wileńskiego aktykowany
po paraphiach wojewodztwa tamiecznego zwy-
czaynie obwołać y poprzybiić rozkazaliśmy.
Dan w Warszawie, dnia XXV miesiąca
Augusta, roku Pańskiego MDCXXX, pa-
nowania naszego polskiego VIII, szwed-
skiego IX roku. Wladislaus rex (m. p.),
Stanisław—pisarz.

1651 г.

Изъ связки № 4683, за 1651 г. Докум. № 1.

130. Листъ короля Яна Казимира Ольбрихту Горецкому о сформированіи роты пѣшей гвардіи изъ 200 человекъ *).

Король Янъ Казиміръ разрѣшаетъ Ольбрихту
Горецкому образовать полкъ изъ 200 человекъ
по случаю военного времени на слѣдующихъ усло-
віяхъ: Горецкій долженъ своими средствами сфор-
мировать полкъ и въ полномъ вооруженіи пред-
ставить его на смотръ подлежащему начальнику;
со дня явки полка Горецкому выдается жалованье

на содержание оного по 12 злотыхъ на человека
въ мѣсяцъ; офицеры должны заняться обученіемъ
солдатъ военной дисциплинѣ по современнымъ
требованіямъ; во время походовъ жолнеры не
смѣютъ дѣлать обидъ жителямъ; при первой яв-
кѣ полка солдаты должны произнести присягу на
вѣрность королю и рѣчи-посполитой.

Лѣта отъ Нароженія сына Божого ты-
сеча шестьсотъ пятьдесятъ первого, мѣ-
сеца Февраля двадцатого дня.

На врадѣ господарскомъ городскомъ вое-
водства Виленского, передо мною Стефа-
номъ Желиковичемъ, подчасимъ Ошмен-
скимъ, дворяниномъ его королевской мило-
сти, подвоеводимъ Виленскимъ, постано-

вившисе очевисто его милость панъ Оль-
брехтъ Горецкій, покладалъ и ку актико-
ванью до книгъ кгородскихъ Виленскихъ
подавъ листъ его королевской милости при-
повѣдный, данный а належачій его милости
пану Ольбрихтови Кгорецкому, капитанови
гвардіи пѣшой, просечи абы тотъ листъ
универсалъ былъ до книгъ кгородскихъ Ви-

*) Такихъ документовъ въ актовой книгѣ этого же года находится значительное количество.

ленскихъ актикованъ и уписанъ, который, уписуючи у книги слово до слова такъ се въ собѣ маеть:

Jan Kazimierz, z łaski Bożej król polski, etc. Urodzonemu Olbrychtowi Goreckiemu—kapitanowi gwardyi pieszey, wierne nam milemu, łaskę naszą królewską. Urodzony, wiernie nam miły! Iż się pewnym z różnych stron pokojem przychodzi nam o całości państw naszych y rzeczy-pospolitey obmyslać y wszelką na danie wstrętu nieprzyiacielowi gotowość sposabiać; tedy nie tylko woysko w. x. Lit. w służbie zatrzymać, ale też ad proportionem sił nieprzyiacielskich augmentować, my za rzecz potrzebną rozumiemy: przeto dobrze wiadomą mnie wierność twoją w dziele rycerskim, umiejętność y sposobność przypowiadano t. w. służbą, dwieście piechoty ludzi, w dziele rycerskim wedle trybu cudzoziemskiego ćwiczonych, do wojny sposobnych, którzy przy tych zwyczajach, osobliwie czynieniu sprawiedliwości y ordynowaniu oficerów zostawać mają, iakich lud cudzoziemski w państwach naszych będący zażywać zwykł, deklarując przy tym, żeby kto indygena stanu szlacheckiego na służbę pieszą chciał się zaciągnąć, nie ma to nic stanowi szlacheckiemu szkodzić y owszem względem zasług swoich łaski naszej doznawać będzie równo z inszemi zasłużonemi powinien, tedy w. t. zwyż mianowaną liczbę zebrać, oficerów zaciągnąć, ordynować y onych że na dzień dwudziesty ósmy miesiąca Lutego, w roku terazniejszym tysiąc sześćset pięćdziesiąt pierwszym, zupełnie na minsterplac przed pisarza polnego wielkiego xięstwa Litewskiego, albo też namiestnika przysięgłego przy hetmanie naszym, albo commissarza iego stawić, którzy pilnie y wierne lud ten zebrawszy na tychże miejscach od wielmożnego hetmana polnego w. x.

Lit. naznaczonych munstrować będą, którey munstry nie będzie się godziło żadnemu oficerowi iakim-kolwiem sposobem ochraniać, albo co takowego na oszukanie iey czynić. Po odprawieniu munstry powinien się w. t. z pomienioną piechotą zupełnie stawić do oboza na miejsce naznaczone od hetmańa, którego ordynansom we wszystkim podlegać będziesz, a tak na kwatyrach, iako y w ciągnieniu zachowasz się, w. t., wedle ustawy hetmańskiej w karze żołnierskiej, ludzie swe mocno trzymając y sprawiedliwość dostateczną wszystkim czyniąc tak, iako by poddani nasi, duchowni y szlachetscy, żadnych krywd y gwałtów, oppresiey y uciążenia iakiego od nich nie ponosili, a mianowicie pod srogim gardła karaniem, aby żaden z oficerów y żołdaków w szlachcie co oni w możności stanu tego nie stawał y stanowisk sobie we dworze y w mieszkaniu iego nie czynił. Ordynujemy zaś y naznaczamy, w. t., żołd miesięczny na pomienioną piechotę złotych polskich dwanaście, rachując na każdą głowę po złotych dwanaście, od tego dnia, którego pierwsza munstra przypadnie y odprawiona będzie, zaczynając, który to żołd po odprawieniu munstru oddany być ma z skarbu naszego w. x. Lit. za assygnacją wielmożnego hetmana polnego w. x. Lit., zaraz na trzy miesiące na pomienioną liczbę piechoty zaciągnionej, y napotym takowyż na każdą czterć dochodzić będzie, gwoli czemu w zupełnej liczbie zawsze być co ćwierć munstrować się powinni będą. A ieśliby do liczby naznaczonej nie dostawało, tedy raz wiele wzajem płaty na się, w. t., szafować ile zplacił tym, którzy pobici byli, albo poumierali. Jeśli by też, w. t., albo oficerowie zmarłym, albo pobitym żołnierzom na potrzebę ich co pożyczili y dowodnie to pokazali, będzie to przy płacy nagrodzono. A

kto-kolwiek w. twoia, pieniędzy rzeczy-pospolitey na żold wziętych na rysztunek wydał, tedy te pieniądze dla snadniejszego w służbie zatrzymania a... tym miesiącu, w. t., wytrącić masz. Która piechota powinna nam będzie y rzeczy-pospolitey, zwyczajną przysięgę przy pierwszym popisie wydać. A w obozie dla bezpieczeństwa swego kopać się powinni będą, a jeśli by do budowania bateryi y inszych fortyfikacyi zażywać ich przyszło, tedy podług roboty y niebezpieczeństwa płacono im być ma. Gdy by też który tak z oficerów, iako y piechoty okaleczany albo poymany był, tedy tacy opatrzenie y oswobodzenie z więzienia mieć be-

da. Dan w Warszawie, dnia pierwszego miesiąca Stycznia, roku Pańskiego tysiąc sześćset pięćdziesiąt pierwszego, panowania naszego polskiego wtórego, a szwedzkiego trzeciego roku. У того универсалу печать привѣсистая а подпись руки короля его милости, пана нашего теми словы: Jan Kazimierz król, а другій подпись теми slowy: Jan Dowgiało Zawisza—referendarz y pisarz w. x. Lit. Который тотъ листъ универсаль, за подашемъ до акты черезъ особу верхупомененую, есть до книгъ гродскихъ Виленскихъ актикованъ и записанъ.

1664 г.

Изъ связи № 4661, за 1615—1664 г., донум. 1.

131. Универсалъ короля Казимира объ ополченіи в. кн. Литовскаго по случаю Московской войны.

Король Янъ Казиміръ симъ универсаломъ доводитъ до всеобщаго свѣдѣнія, что хотя польскія войска и одержали побѣду надъ Хованскимъ подъ Витебскомъ, хотя и ведутся переговоры о мирѣ; но такъ какъ Московскіе уполномоченные предлагаютъ невозможныя условія и Московскіе пол-

ководцы—Черкасскій, Баратынскій и Прозоровскій вступили уже въ предѣлы рѣчи-посполитой и угрожаютъ ея безопасности; то король и объявляетъ *третью повѣстку* съ полной увѣренностью, что всѣ, кому слѣдуетъ, слѣдутъ на коней съ полнымъ вооруженіемъ.

Лѣта отъ Нароженія Сына Божого тысяча шестьсотъ и шестьдесятъ четвертого, мѣсеца Іюля двадцать второго дня.

На врадѣ господарскомъ кгородскомъ Виленскомъ, передо мною Яномъ Окгинскимъ, маршалкомъ Волковыскимъ, подвоеводимъ

Виленскимъ, постановившимся очевисто урожонный панъ Адамъ Стома, слуга его милости пана скарбного великого князства Литовскаго, покладалъ и ку актикованью подалъ универсаль, отъ его королевское милости, пана нашего милостивого, трое

вици на посполитое рушенье въ собѣ за-
вѣраючи, потребуючи, абы до книгъ кгрод-
скихъ Виленскихъ актикованъ и уписанъ
былъ, который уписуючи у книги слово до
слова такъ се въ собѣ маеть:

Jan Kazimierz, z Bożey łaski król pol-
ski, etc. Wszem wobec y każdemu z osobna,
komu o tym wiedzieć należy, mianowicie
wielebnym, wielmożnym senatorom, urzędni-
kom ziemskim, grodzkim, rycerstwu, szlach-
cie, obywatelom wojewodztwa Wileńskiego
uprzejmie y iaśniewielm. nam miłym. Wie-
lebn! wielmożni, urodzeni uprzejmie nam
mili! Lubo tractaty przez wielmożnych y uro-
dzonych commissarzów naszych seymem na-
znaczonych o pokoju z wielkimi posłami
moskiewskimi signanter y wszystka naszego
wielkiego xięstwa Litewskiego z wielmoż-
nym wojewodą Smoleńskim, hetmanem pol-
nym wielkiego xięstwa Litewskiego, po szczę-
śliwey y niedawno na Chowańskim pod
Witebskim otrzymaney victoriey, dalszy od-
por nieprzyiacielowie dawać usiłują, iednak
im wielcy posłowie, alias commissarze mos-
kiewscy upornie przy niesłusznych preten-
siach swych stawiając, do przystoynnych sta-
nowienia pokoju śrzodków y condyciey żadną
miarą (iako nas pomienieni commissarze
nasi ostrzegają) przystępować niechcą, a
tym czasem tractatami zabawiając y uwo-
dzając, gromadne woyska nieprzyacielskie z
Czerkaskim, Boratynskim, Prozorowskim y
innemi wodzami Moskiewskimi już w pań-
stwach naszych pod Prudkami stanęły y
coraz pomykają, y woyskom naszym cięż-
kimi być zechcą. Inhaerendo tedy daw-
nieyszym uniwersałom naszym y wiciom w
nich iednym za dwoie do uprzejmości y wier-
ności waszey wydanym, a nie wątpiąc, iż
po publikowaniu onych uprzejmość y wierność
wasza w należytey ad servitium bellicum
gotowości ies teście, po trzecie y ostatnie

wici do uprzejmości y wierności waszey wda-
iemy, chcąc mieć y surowo przykazując, abyście
uprzejmość, wieczność wasza skoro po publi-
kowaniu teraznieyszego uniwersału, trzecie
wici w sobie niosącego, porządnie według sta-
tutu wielkiego xięstwa Litewskiego y kwitów
starych popisowych, a osobliwie podług con-
stituciey roku tysiąc sześćset dwudziestego
pierwszego, vigore uchwały na seymie w
roku przeszłym tysiąc sześćset sześćdziesiąt
wtórym postanowionej, bez wszelakiey zwłoki,
na koń wsiadali y pod regiment iaśniewiel-
możnego wojewody Wileńskiego hetmana
wielkiego xięstwa Litewskiego na dzień
siedmnasty miesiąca Augusta, w roku teraz-
nieyszym tysiąc sześćset sześćdziesiąt czwar-
tym, na miejscu pod Dolhinowem popisowi
naznaczone, stanowili się y zgromadzili, pod
winami de expeditione bellica opisanemi, w
czym aby wielmożny wojewoda kasztelan,
urodzony chorąży ziemski tegoż wojewod-
stwa, powinności urzędu swego dosyć czy-
nił, ostrzegamy. Zastawnicy y arendarze y
w koronie polskiej possessye swoje mający
według teyże konstytuciey anni tysiąc sześć-
set sześćdziesiąt wtórego ordynaty pospoli-
tego ruszenia satisfacere powinni będą. Ta-
tarowie też wielkiego xięstwa Litewskiego,
aby nie excipując się że w woysku lubo ko-
ronnym, lubo wielkiego xięstwa Litewskiego,
zaraz ruszyli się y tę expeditię pod urzęd-
nikami swemi przy wojewodztwach, gdzie
mieszkaia odprawowali, iakowo przykazuie-
my. Także miasta y miasteczka według tey-
że w roku tysiąc sześćset sześćdziesiąt wtó-
rym y dawnieyszych konstitucyi seymowych
sprawia się konieczne. A żeby się nikt spra-
wami w sądach variorum subselliorum nie
wymawiał limitacie do trybunału wielkiego
xięstwa Litewskiego, oraz z temi wiciami
według konstytuciey tysiąc sześćset sześć-
dziesiąt wtórego roku wysyłamy. Co do wia-

domości wszem wobec przywodząc, chcemy mieć y rozkazujemy, aby ten universal nasz wszędzie za podaniem onego do xiąg, przy-mowany y po parafiach publikowany był konieczno. Dan w Mścislawie, dnia trzynastego miesiąca Julii, roku Pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiąt czwartego, panowania naszego polskiego szesnastego, a szwedzkiego siedmnastego roku. Po podpisanych tych trzech wiciach doszła nas wiadomość, że kniaź Kudyniekieвич Czerkaski ruszył się z woyskiem z pod Smoleńska y przeszedłszy in viscera panstw naszych, ciągnie; przeto gorąco uprzejmość y wierność waszy żądamy, abyście nie tracąc czasu, na koń

wsiadali y z iasniewielmożnym woiewodą Wileńskim, hetmanem wielmożnym wielkiego xięstwa Litewskiego znosząc się, onemu posłusznemi byli. У того универсалу при печати большой великого князства Литовского, подпись руки наяснѣйшого короля его милости, пана нашего милостивого, теми словами: Jan Kazimierz król, а потомъ другій подпись въ тые слова: Walerjan Stanisław Judycki—pisarz w. x. Lit. Который тотъ универсаль, за поданьемъ оного до актъ черезъ особу верхупоменную, есть до книгъ кгородскихъ Виленскихъ актикованъ, и уписанъ.

1671 г.

Изъ связи № 4577, за 1670—1671 г., докум. 6.

132. Заручный листъ короля Миханла Альбрехту Гаповскому и Стефану Ильичу Боголюбцу въ огражденіе противъ злоупотребленій и насилій короннаго хоружаго графа Николая Іеронима Сеиявскаго.

Вслѣдствіе жалобы Альбрехта Гаповскаго и мѣщанина Боголюбца на короннаго хоружаго Сеиявскаго, что онъ, воспользовавшись несчастіемъ этихъ лицъ, принужденныхъ укрываться въ Шкловъ отъ непріятелей, заставляеть ихъ навсегда поселиться въ Шкловъ, не смотря на то, что они

постоянные обыватели Динабурга, дѣлаеть имъ разныя обиды и даже угрожаеть смертію. Король Миханлъ симъ листомъ объявляетъ, что онъ беретъ ихъ подъ свое покровительство и назначаетъ заруку въ 40,000 копъ Литов. грошей—въ случаѣ, если бы онъ осмѣлился еще притѣснять ихъ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ семьдесятъ первого, мѣсеца Іюня осьмого дня.

На врадѣ господарскомъ кгородскомъ Виленскомъ, передо мною Петромиъ Рудоминою-Дусяцкимъ — старостою Стародубов-

скимъ, подвоеводимъ Виленскимъ, постановившисе очевисто панъ Стефанъ Слабковский, покладалъ и ку актыкованью до книгъ кгородскихъ Виленскихъ подалъ листъ его королевской милости заручный, съ канцеляріи большой Великого князства Литов-

ского через пана Альбрехта Грановского, поручника его королевской милости и пана Стефана Илиича Боголюбца противку его милости пану Миколаеву Геронимову зъ Гранова Сенявскому, граби на Мыши и Шкловѣ, хоружому коронному вынесенный, просечи, абы былъ до книгъ принять и вписанъ, который уписуючи у книги слово до слова такъ се въ собѣ маеть:

Michał, z Bożey łaski król polski, etc. Urodzonemu Mikołaiowi hetmanowi z Granowa Sieniawskiemu, hrabi na Myszy y Szkłowie, chorążemu Koronnemu, Radomskiemu, Rohatyńskiemu staroście, wiernie nam miłemu, łaskę naszą królewską. Urodzony, wiernie nam miły. Supplikowali do nas przez niektórych panów rad y urzędników naszych dwornych, przy boku naszym na ten czas będących, szlachetny Albrycht Ganowski, porucznik y obywatel teraz miasta naszego Dyneborgskiego y sławetny Stefan Ilinicz Boholubiec, mieszczanin antiquitus Dorohobuski, zięć onego, iż w. t. zawziąwszy nieiaki rankor y pretensie przeciwko onym nietylko wielkie im krzywdy przez dozorców w. t. Szkłowskich y mieszczan wyrządzonych, a mianowicie Stephanowi Boholubcowi, zabierając ich fortuny, towary, z którymi się czasu incursii nieprzyjacielskiej, iako do fortecy do Szkłowa umkneli, wespół y z matką swoją, preiudicia y wiele inszych violentii czynisz, ale też na zdrowie y substantie ich następuiesz, odpowiedzi y pogroźki czynisz, obiecując ich sam przez się, krewnych swoich zawiadowców Skłowskich, żołnierzów, mieszczan, sług, boiar y poddanych albo przez inne subordynowane osoby substantie ich zabrawszy o śmierć przyprawić, o czem szyrzey processa zanesione wyrażają, violenter przy tym przyniewolając, aby w miejscu w. t. Szkłowie osiedli: przeto nie będąc bez-

pieczni zdrowia swego, uciekli się z prozbą swoją do nas, abyśmy zdrowie y substantie ich pod obronę naszą królewską wzięwszy, listem naszym zaręcznym ugleytowali, obwarowali. My tedy król, mając wzgląd na supplikę ich, postrzegając przy tym tego, aby za szczęśliwego panowania naszego żyjąc w pokoju zostawali, violentiam ponosząc publicam singularemque mieszczanie miast naszych y poddani fortun swoich mieli securitatem, zwysz pomienionych szlachetnego Albrychta Ganowskiego y sławetnego Stephana Ilinicza Boholubca z majątnościami ich pod protectią y obronę naszą królewską cale bierzemy, chcąc koniecznie po w. t. aby się z nimi nie czyniąc żadney oppressii, niehamując ich y wiolencyi, spokojnie zachował sam przez się, krewnych swoich, zawiadowców y dozorców Szkłowskich, żołnierzów, sług, boiar, mieszczan, poddanych y innych subordynowanych osób na przerzeczone osoby gdziekolwiek będące, przemieszkujące, tak w drodze, iako y na miejscu, zdrowie y substantie ich na towary lądowe y wodne nie następował, ubique locorum, pod zaręką za naruszeniem tego listu naszego zaręcznego czterdziestu tysięcy kop groszy liczby Litewskiej, której połowica stronie żałującej, a druga do skarbu naszego wielkiego księstwa Litewskiego należeć będzie. Co do wiadomości w. t. donosząc, po urzędach ziemskich, grodzkich maydeburskich, mieć chcemy, aby ten list zaręczny do akt przyjmowali, publikowali, extracty wydawali, nie czyniąc inaczej dla łaski naszej y s powinności urzędów swoich. Dan w Warszawie, dnia dwudziestego siódmego miesiąca Maia, roku Pańskiego tysiąc sześćset siedmdziesiąt pierwszego, panowania królestwa naszego wtórego roku. У того листу заручного, при печати большой великого князства Литовского, подпись

руки найяснѣйшого короля его милости
тymi словами: Michał król. Который тотъ
листь его королевской милости заручный,
за поданьемъ оного черезъ особу верху-
мененую до актъ, есть до книгъ кгород-
скихъ Виленскихъ уписанъ.

1671 г.

Изъ связки № 4577, за 1670—1671 г., докум. 4.

**133. Упоминальный листъ короля Миханла Троцкому подстолю и Сумилишскому
старостѣ Рору, чтобы онъ не притѣснялъ крестьянъ Сумилишскаго староства не-
законными поборами и работами, и прекратилъ свое тиранское обращеніе съ ними.**

Король Миханлъ симъ листомъ поставляетъ на
видъ Сумилишскому старостѣ Рору слѣдующія его
злоупотребленія: что онъ, вопреки ревизорскимъ
устанамъ, беретъ съ каждой уволокѣ по 1 бочкѣ
ржи и по 2 овса, по 1 гусю или вмѣсто его по
1 зл., по 1 курицѣ или вмѣсто ея по 20 яицъ,
за какой то вывозъ по 3 зл., и отдѣльно еще по
4 зл. и 4 гр., за коровъ по 2 зл., что онъ вы-
гоняетъ на работу по 6 дней съ уволокѣ и дер-
житъ съ раняго утра до поздней ночи; прину-

ждаетъ съ уволокѣ вывозить 20 бревенъ; заста-
вляетъ крестьянъ держать у себя и кормить его
гончихъ собакъ; вѣзаетъ овесъ; беретъ половину
меду на дворъ и въ случаѣ неотдачи онаго за-
бираетъ воловъ; назначаетъ произвольное подым-
ное по 10, 15 и болѣе грошей; что такія дѣй-
ствія его и жестокости были причиной побѣговъ
крестьянъ, послѣ которыхъ онъ ловилъ ихъ, под-
вергалъ еще большимъ истязаніямъ и пыткамъ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого ты-
сеча шестьсотъ семьдесятъ первого, мѣ-
сеца Юня второго дня.

На врадѣ господарскомъ кгородскомъ Ви-
ленскомъ, передо мною Петромъ Рудоми-
ною Дусяцкимъ — старостою Стародубов-
скимъ, подвоеводимъ Виленскимъ, поста-
новившимъ очевисто панъ Янъ Залѣскій
оповѣдалъ и покладалъ листъ его королев-
ское милости упоминальный, зъ канцеляріи
большой великого князства Литовского
черезъ подданныхъ староства Сумилишскаго
до его милости пана Рора, подстолего Троц-
кого, вынесенный, просечи, абы тотъ листъ

былъ до книгъ кгородскихъ Виленскихъ
актикованъ, принять и уписанъ, который
уписуючи у книги слово до слова такъ се
въ собѣ маеть:

Michał, z Bożej łaski król polski, etc.
Urodzonemu Ferdinandowi Rorowi—podsto-
lemu Trockiemu, staroście Sumiliskiemu,
nam milemu, łaskę naszą królewską. Uro-
dzony wiernie nam miły! Doniesiona iest nam
przez niektórych panów rad y urzędników,
przy boku naszym będących, żalosna ubo-
gich poddanych naszych starostwa Sumi-
liskiego suplika, w której znać dolegli-
wości y utrapienia wyrażali, to iest, iż wier-

tw. mimo dawne zwyczaje y ustawy, od commissarzów postanowione, od poddanych naszych dzierżawy Sumiliszskiej z każdej włoki po beczce żyta, po dwie beczki owsa Kowieńską miarą, po iedney gęsi, albo pieniędźmi po złotemu, za niepodaniem kurów po dwódziestu iaiek, za wywoz iakiś po złot. trzy, y zosobna znowu po złotych cztery y groszy cztery, na krowy po złotych dwa wybierasz, y na robotę po sześciu dni z włoki wypędzasz y wyganasz, y na niey od białego dnia do nocy trzymasz, do wywożenia drzewa wielkiego po dwadzieścia sztuk z iedney także włoki przymuszasz, psy swoje gończe na włoki rozdaiesz y poddanym karmić ie rozkazuiesz, a nadto y owies na nich wybierasz, od pszczoł obcych ludzi w Sumiliszskiej dzierżawie będących połowicę miodów na dwor odbiiasz, a gospodarzowi y siabrowi iego na podział drugą połowicę zostawuiesz, a gdy u którego gospodarza pszczoły wypadną, za wosk woły zabierasz, podymne też według upodobania swego z półwłoki po złot. dziesięciu, piętnastu y więcey wybierasz y inszemi różnemi wymysłnemi exactiami y robotami poddanych naszych tak dalece trapisz y uciążasz, że poddani niemogąc onych znieść precz odchodzić muszą, których odiskawszy biiesz, kaleczysz,

morduiesz, męczysz w pęta a łańcuchy okowywać każesz, woły im zabierasz, na ostattek o takowe niesłuszne exactie y oppressie skarżyć na siebie nie dopuszczasz; wczesnie tedy zabiegając, aby poddani nasi przez takowe oppressie cale nie zniszczeli, chcemy od was mieć y serio rozkazujemy, abyś poddanych naszych Sumiliskich nad dawne ustawy do robot, podatków y wymysłnych exactiy nie pociągał y nie przymuszał, ale we wszystkim według dawnego zwyczaju y rewizorskiego postanowienia zachował się, inaczey nie czyniąc z powinności swey, dla łaski naszej. Dan w Warszawie, dnia dwudziestego miesiąca Stycznia, roku Pańskiego tysiąc sześćset siedmdziesiąt pierwszego, a panowania naszego wtórego roku. У того листу упоминального при печати большой великого князства Литовского подпись руки найяснѣйшого короля его милости, пана нашего милостивого, тыми словы: Michał król, a другой подпись тыми словы: Cyprian Paweł Brzostowski — referendarz y pisarz wielkiego xięstwa Litewskiego. Который листъ упоминальный, за подашемъ одного до актъ черезъ особу верхумененую, есть до книгъ кгородскихъ Виленскихъ актовъ, принять и уписанъ.

1673 г.

Изъ связи № 4696, за 1673 г., докум. 8.

134. Универсалъ подскарбія в. кн. Литовскаго Іеронима Киршенштейна о способѣ сбора чоповаго и шеляжнаго въ трехъ юрисдикціяхъ.

Подскарбій в. кн. Литовскаго Іеронимъ Киршенштейнъ симъ универсаломъ доводитъ до свѣдѣнія подлежащихъ лицъ слѣдующее свое распоряженіе: вслѣдствіе сеймоваго постановленія о сборѣ новой пошлинны съ напитковъ въ количествѣ 10 шеляговъ съ 3-хъ грошей, онъ всѣ юрисдики города Вильны соединилъ въ три, — духовную, шляхетскую и городскую; эти юрисдики наравнѣ

съ сборщиками должны учинить присягу въ правильномъ показаніи количества полученныхъ и отданныхъ денегъ; сборщики должны опредѣлять количество сбора по предварительному расчету количества солоду и добываемыхъ изъ него напитковъ; во время заторовъ должны присутствовать особыя чиновники, по назначенію сборщика и скарбоваго дворянина.

Лѣта отъ Нароженія Сына Божого тысяча шестьсотъ семьдесятъ первого, мѣсяца Мая шестнадцатого дня.

На врадѣ господарскомъ кгородскомъ Виленскимъ, передо мною Петромъ Рудоминою Дусяцкимъ — старостою Стародубовскимъ, подвоеводимъ Виленскимъ постановившіе очевидство панъ Богуславъ Плихта, покладалъ и до актъ книгъ кгородскихъ Виленскихъ универсалъ ясневельможного его милости п. Геронима Криспина Киршенштейна — подскарбего великого князства Литовскаго, на речъ о немъ нижепоменную данный, служацій, подалъ, просечи, абы тотъ универсалъ былъ до книгъ актъ поданъ, принять и уписанъ, котораго принявши и уписуючи у книги слово до слова такъ се въ собѣ маеть:

Hieronim Kryspin Kirszensteyn — podskarbi wielki wielkiego xięstwa Litewskiego. Wszem wobec stołecznego miasta ik. mości wielkiego xięstwa Litewskiego Wilna obywatelom, pod iakiemiżkolwiek iurysdyctia-

mi iasniiewielmożnego iegomości xiędza biskupa, przewielebney kapituły, iasniiewielmożnego imci pana wojewody Wileńskiego, przewielebnego imci xiędza metropolity ruskiego, tudzież mieysckiey zostaiącym, donoszę do wiadomości. Stosuiąc się do constitutiey na seymie blisko przeszłym o nowo uchwalonym podatku, subsidium szelężne rzeczonym, napisaney, iż powinności urzędu mego szukaiąc iak na użyteczniejszych szrodków, przez któreby ten podatek exactiey od win, miodów, piw, gorzałek y wszelakich szynkowych trunków w Wilnie robionych y z Pruss, z Kowna przywożnych, od trzech groszy dziesiątego szeląga, bez uciążenia y naruszenia sumienia ludzkiego, także damnificatii prowentu z iak naylepszym publicznych rzeczy-pospolitey potrzeb augmentem et non commodo privatorum, mógł do effectu być przyprowadzony, visum est, inhaerendo ordinatuey pomienionej constitutuey, takowym te exactią zacząć porządkiem: Naprzód, ponieważ miasto Wileńskie zostaie

na różne iurisdiki podzielone, to jest duchowne utriusque ritus y świeckie, iako się zwyż pomienilo, przetosz aby wybieraniu y wydawaniu tego szelężnego contraventiey y contradictiey iakowey przez pomienione divisie nie było, tedy pro hac vice, facilitando negotium, wszystkie duchowne ritus romani iurysdiki, wyiawszy przewielebnego iegomości xiedza metropolity russkiego, zdało się incorporować do iurysdik przewielebney kapituły Wileńskiej, iaśniewielmożnego zaś imci pana wojewody Wileńskiego y ichmościów panów senatorów, dignitarzów, będą się universaliter referować do grodu, a mieski do magistratu Wileńskiego. Więc że ieneralny imć pan poborca, spólnie z imci panem dworzaninem skarbowym, do tego podatku naznaczeni, super fidelitatem oneris iurament, ad conformitatem legis wykonać powinni, zaczym y przewielebna kapituła sama od siebie, spólnie z innymi iurisdikami przewielebnego iegomości xiedza metropolity osobliwie od siebie, od iaśniewielmożnego imci pana wojewody Wileńskiego y innych imć pan podwoiewodzi Wileński, nakoniec magistrat Wileński de medio suo ludzi chrześcian, wiary godnych, nie podeyrzanych, dla porządku, dozoru y pilności deputować maia. Spósób zaś do exaktii podaie się takowy: kotołwiek z obywatelów y mieszkańców podwzysch namienionemi iuryzdykami y w samym mieście Wileńskim będzie miał wola na piwo, miód nowy szynk robić, gorzałkę pędzić, tedy nie wprzód do robienia ma przystąpić, aż pierwiey powinien będzie ichmościom panom poborcy y dworzaninowi donieść y opowiedzieć się, z iak wielu beczek y iakiego słodu piwo, gorzałkę pędzić, z wielu miednicami odrobić umyślił, w czym in quantum by fidei datam fraudaret, a succollectorowie, na których attentiey ten do-

zor zależeć będzie, doszli by tego, że się iego powieść z prawdą nie zgadza, takowy każdy podlegać ma poenam in defraudatores fisci, wprawie pospolitym a czopowym opisanym, należeć, y to do animadversiey pp. succollectorów będzie, aby pozłaniu do beczek opowiedzianego piwa lub miodu, ponieważ ob inaequalitatem beczek trudno dóysć, wiele w którey garncy piwa—tedy według miary słodu pewności y lidźby garnców dochodzili, a zweryfikowawszy wszystkie domy szynkowe maia mieć probę in orio, po iakiey cenie z którego domu napoie, miody, piwa przywozne lub u siebie robione, gorzałki różne przedawane bywaią. Gdzie inita accurata calculatione ogulney summy, iak wiele za który napóy z pomienionych wynosi, od dwóch groszy dziesiąty szeląg fideliter wybierali, sami między sobą na każdy tudzież przez quater y iurisdiki pewnego dnia y na pewnym mieyscu exactam perceptorum rationem inquirowali; we cztery zaś niedziele przed imci pany poborcą y dworzaninem zupełną calculatią czynili, a przy concluzyi pierwszego kwartału imć pan Kazimierz Gintowt—poborca od wojewodztwa Wileńskiego, spólnie z imci panem Hieronimem Komarem, wielkiego xięstwa Litewskiego dworzaninem skarbowym, y ze wszystkimi exactorami, po wykonaney przysiędze, iako się sprawie, także w drugich in futurum quartalach postąpić maia, nie tylko tu w wojewodztwie Wileńskim, aby y po wszystkim wielkiem xięstwie Litewskim, sat abunde et enudate w constytucyey iest wyrażono. Winiarze zaś, co winem różnym Węgierskim, Hiszpańskim, Włoskim, Francuzkim y różnemi zamorskimi szynki prowadzą, ex quo ceny dociec trudno, iako na garncy, beczki, antały, ocsewty, hufy przedaia, tedy praevia naprzód przez pp. succollectorów po winnicach inquir-

sitione, iako wiele wina y po iakiey cenie przedaia, wszystkim panom winiarzom prae-sentibus iniungitur, ażeby co miesiąc każdy sam od siebie regista zupełne od bytu y wyszynkowania z swego, oraz szelagowym do ichmeiów panów succollectorów, do któ-rych z swey quaterly należy, oddawał, a przy kopiowaniu quartalu sam osobą swą, nie przez substituta, przed ichmeiów pany grodowymi, w przytomności imć p. poborcy y imć pana dworzanina, na roczkach iu-rament na tym wykonać powinien będzie, iako nie więcej wina y nie za większą ummę, nad specificatią w registrach mie-

sięcznych podanych, wyszynkował y iako sprawiedliwie od wszystkich win różną ce-ną przedanych dziesiąty szeląg od trzech groszy oddał. Dat. w Wilnie, dnia szesna-stego Maia, tysiąc sześćset siedmdziesiąt trzeciego. У того универсалу при печати подпись рукъ ясневельможного его мило-сти пана подскарбего великого князства Ли-товского теми словы: Heronim Kryspin Kirszensteyn — podskarbi wielki wielkiego xięstwa Litewskiego. Который тотъ универ-саль за подаьемъ его чрезъ особу верху-мененую есть до днийъ кгородскихъ Вилен-скихъ записанъ.

1674 г.

Изъ связки № 4684, за 1674 г., донум. I.

135. Универсаль генеральной Варшавской конфедерациі почтмейстеру в. кн. Ли-товскаго Рейнгольду Бизингу, обезпечивающий уплату изъ скарба его частныхъ расходовъ на содержание почтъ въ предѣлахъ в. кн. Литовскаго.

Лѣта отъ Нароженья сына Божого ты-сеча шестьсотъ семьдесятъ четвертого, мѣ-сеца Декабря тринадцатого дня.

На врадѣ кгородскомъ Виленскомъ, пе-редо мною Петромъ Рудоминою Дусяц-кимъ—старостою Стародубовскимъ, подвое-водимъ Виленскимъ, постановившимъ оче-висто его милость панъ Рейнгольтъ Би-зингъ, почтмайстеръ великого князства Ли-товскаго, покладалъ и до актъ подалъ уни-версаль собѣ служацій и належачій, про-сечи, абы до книгъ былъ принять и упи-санъ, который уписуючи слово до слова такъ се въ собѣ маеть:

My commissarze tak senatu, iako y koła poselskiego confederacyą generalną convo-cacyey Warszawskiej w roku teraznieyszym tysiąc sześćset pięćdziesiąt czwartym, na commissyą do traktatów Moskiewskich na-znaczeni, oznaymujemy tym pismem naszym, iż doszła nas wiadomość od urodzonego pana Reinholda Bizynga, ieneralnego poczt-magistra wielkiego xięstwa Litewskiego, sekretarza ikm., iż mu iako za przeszle na poczty w. x. Lit. de suo erogowane expensa według likwidacyey y dekretu commissyey pocztowej niedoszła zapłata, tak y na dal-sze do continuowania poczty rzeczy-pospo-

litey należące z miast y miasteczek w. x. Lit. według constitucyi nie dochodzą przychody, a za tym poczta rzeczy-pospolitey cale ustawać musi. Baczac tedy ile podczas terazniejszey do traktatów naszych Moskiewskich, iż na continuacii y na prędkim a porządnym expediowaniu poczty w. x. Lit. dla prętkiey z królem imć y z woyskami oboyga narodu y pilney correspondencyey in negotio publico siła należy, a zabiegając temu, aby poczta w. x. Lit. nie ustawała y owszem lepszym, niżeli kiedy sporządzona była, użyliśmy przerzeczonego imci pana poczt-magistra w. x. Lit., aby w oehocie dobrej ku usłudze króla imć y caley rzeczy-pospolitey nie ustawał, ale iako przed tym zaciągając na swój credit dla porządnego poparcia poczty w. x. Lit. starania czynił, tak y teraz wszelkich żeby sposobów wynaydował, iakoby cursus poczty sine interruptione porządnie bez omieszkania odprawował. Co upewnaiąc tym pismem naszym, iż cokolwiek pan poczt-magister lub de suo, lub też zkadkolwiek zaciagnowszy na credit swój iakie summy na porządne wyprawowanie poczty rzeczy-pospolitey expens skarbu w. x. Lit. in toto wydana y wypłacona będzie, uczyni y wyda, tedy to wszystko in publicum rzeczy-pospolitey commodum erogowane za niedosyćuczynieniem od miast

y miasteczek novellae legis expensa ze skarbu w. x. Lit. in toto oddane y wypłacone będą y my instantią naszą do króla imci, iako y do caley rzeczy-pospolitey za p. poczt-magistrem w. x. Lit. wnosimy, aby mu nie tylko terazniejsza continuatia poczty, erogowane expensa, ale też y za przeszle według liquidacyi skarbowey y dekretu.... przeszlego in toto ze skarbu w. x. Lit. o-nemu de pleno satisfactia stanęła. W. czym pomienionego imć p. poczt-magistra upewnaiąc, dla lepszej wagi rękoma naszymi podpisaliśmy się. Dan w Kadzinie dnia dwudziestego ośmego Oktobra, roku tysiąc sześćset siedmdziesiąt czwartego. У того универсалу подписъ рукъ тыми словы: Марцин Оgiński, woiewoda Trocki, commissarz ikmci y rzeczy-pospolitey; Jan Antoni Chrapowicki, woiewoda Witepski, com. ikmci y rzeczy-pospolitey; Alexander Hilary Polubiński, marszałek w. x. Lit.; Cyprian.... Brzostowski, referendarz, commis. ikmci y rzeczy-pospolitey; Constanty Pomicki, chesznik sieradzki, com. ikmci y rzeczy-pospolitey; Stanisław Kowalewski, łowczy woiewodztwa Kijowskiego, commisarz ikmci y rzeczy-pospolitey. Который тотъ универсаль за устнымъ подашемъ черезъ особу верху мененую до актъ, есть принять и до книгъ уписанъ.

1674 г.

Изъ связки № 4784, за 1674 г., докум. 5.

**136. Универсалъ короля Яна III купцамъ и шляхтѣ, преслѣдующій уклоненіе
отъ уплаты соляной пошлины.**

Король Янъ III поставляетъ на видъ купцамъ, шляхтѣ и вообще лицамъ занимающимся торговлей, что они, во время провоза товаровъ, минуя околными путями таможи и не уплачива-

ютъ пошлины, назначенныхъ на содержание короля; нѣкоторые же изъ шляхты провозятъ чужіе товары подъ своимъ именемъ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ семьдесятъ четвертого, мѣсяца Октебра двадцатого дня.

На врадѣ кгородскомъ Виленскомъ, передо мною Петромъ Рудоминою Дусяцкимъ, старостою Стародубовскимъ, подвоеводимъ Виленскимъ, постановившисе очевисто его милость панъ Александръ Богусевичъ, коморникъ его королевское милости, писаръ скарбовый коронный, дворянинъ скарбный великого князства Литовского, покладаль и до актъ подалъ универсалъ его королевское милости, служацій его милости пану Скоробогатому—скарбному великого князства Литовского на речъ въ немъ нижей выражоную данный, просечи, абы до книгъ актикованъ, принять и уписать былъ тотъ универсалъ, который универсалъ одъ слова до слова такъ се въ собѣ маеть.

Jan trzeci, z Bożej łaski obrany król polski, et etc. Wszem wobec, komu o tem wiedzieć należy, a mianowicie wszelakiego stanu y condyciey ludziom, handlami bawiącym się. Oznajmujemy, iż nas dochodzą częste querimionie od administratorów myta stare-

go w. x. Lit., na stół nasz należytego, iż kupcy omiiając komory, tajemnie ścieszkami towary uprowadzają, unikając placenia myt pomienionych, a panowie niektórzy y szlachta, co handle mają, violenter y nieplacąc tychże myt, przez komory lądem y wodą różne towary przeprowadzają, y nietylko sami damnificant skarb nasz, ale kupców pod swoją protektją biorą, uwodzą y od placenia cła wymuią, pisarzów celnych znieważają, czyniąc gwałt prawom y znaczną uymę skarbewi naszemu; dla czego wszystkich wobec, y każdego zosobna tym uniwersalem naszym upominam, chcąc mieć, aby każdy y od wszelkich towarów wodą, lądem idących, według prawa y dawnych instruktarzów y zwyczajów czynił satisfactją za myta nasze, sub paenis legum karze nad każdym irremissibiliter extendowane być muszą. Na co, dla lepszej wiary do tego uniwersału, ręką naszą podpisanego, pieczęć naszą przycisnąć rozkazaliśmy. Dat. w Piaszkowiczach, dnia trzeciego mca Września, roku Pańskiego tysiąc sześćset siedmdziesiąt czwartego, panowania naszego pierwszego roku. У того универсалу подпись

руки его королевское милости при печати
тыми словами: Jan król. Который тотъ уни-
версалъ, за поданьемъ до актъ черезъ осо-
бу верху мененую, есть до книгъ вгрод-
скихъ воеводства Виленского принять, до
актъ поданъ и уписанъ.

1699 г.

Изъ книги № 4714, за 1699 г., л. 841.

**137. Универсалъ великаго гетмана в. кн. Литовскаго Казимира Сапѣги о соби-
раніи капщизны.**

Велпкій гетманъ в. кн. Литовскаго Казиміръ
Сапѣга симъ универсаломъ предписываетъ всемъ
вообще мѣщанамъ всѣхъ юрисдикъ немедленно
вносить капщизну, вазначенную на каплицу св.
Казимира, главнаго патрона Короны и Литвы, и

объявляетъ, что въ случаѣ сопротивленія онъ
разрѣшилъ пробошу этой каплицы и его денута-
тамъ грабить непокорныхъ и пограбленнаго иму-
щества не отдавать до окончательной уплаты кап-
щизны.

Roku tysiąc sześćset dziewiędziesiąt dzie-
wiątego, miesiąca Junii szóstego dnia.

Na urządzie iego królewskiej mości grodz-
kim Wileńskim, przede mną Michałem Ra-
fałem Szumskim—podstolim y podwoiewo-
dzim Wileńskim, personaliter stanawszy
iegomość pan Józeph Konstantynowicz opo-
wiadał, pokładał y do akt xiąg grodzkich
uniwersał iasnie wielmożnego imci pana Ka-
zimierza Jana Sapiehi—woiewody Wileńskie-
go, hetmana wielkiego wielkiego xięstwa
Litewskiego, na rzecz w nim wyrażoną po-
dał, który padaiąc, aby był do xiąg grodz-
kich Wileńskich przyięty y wpisany upra-
szał; iakoż przyiawszy a wpisując w xiegi,
słowo do słowa tak się w sobie ma: Kazi-
mierz Jan Sapieha—hrabia na Býchowie,
Zasławiu y Dombrownie, woiewoda Wileń-
ski, hetman wielki w. x. Lit. Woytom y
wszystkim mieszczanom, tak dziedzicznym

iurysdyk moich, iako y do woiewodztwa
należących, tudzież iurisdikom y ich miesz-
czanom nayiasnieyszey xiężney Neyburg-
skiej Wileńskim, surowie, pod zarękami
troiakich excessów, ważność rzeczy przy-
kazuie, abyście wszyscy, nemine excepto,
kapsczynę od miodów, gorzałek y piw, daw-
nemi konstitutiami seymów różnych uchwa-
loną y utwierdzoną, do kaplicy Kazimierza
świętego, nayprincipalnieyszego patrona Ko-
rony polskiej y wielkiego xięstwa Li-
tewskiego, oddawali do rąk tych, których
na to obierze sobie iegomość xiądz proboszcz
pomienioney kaplicy; nieposłusznych zaś
temu moiemu universalnemu rozkazaniu poz-
wolilem tymże, na odbieranie pomienioney
kapszczyny deputowanym grabić y grabie-
że po tąd nie oddawać, aż póki przy troia-
kich excessach nie odda każdy, co na niego
wyżey pomienionego podatków należec bę-

dzie; a ten mój uniwersał chcę, aby zawsze od wszystkich był conserwowany. Działo się w Wilnie, dnia dwudziestego siódmego Aprila tysiąc sześćset dziewiędziesiąt dziewiętego roku. U tego uniwersału przy pieczęci podpis ręki temi słowy: Kazimierz Jan Sa-

pieha—wojewoda Wileński, hetman wielki wielkiego xięstwa Litewskiego. Który to uniwersał, za podaniem onego przez osobę wierzchu mianowaną do akt, iest do xiąg grodzkich Wileńskich przyięty y upisany.

1699 г.

Изъ книги № 4718, за 1703 г., стр. 97.

138. Универсалъ короля Августа II о взиманіи подводной повинности съ городовъ и мѣстечекъ, расположенныхъ въ предѣлахъ в. кн. Литовскаго.

Въ этомъ универсалѣ король Августъ II оговѣщаетъ всѣхъ обывателей в. кн. Литовскаго, что назначивши главнымъ почтъ-директоромъ Шреттера, и распредѣливши взносъ 12,000 польскихъ

злотыхъ, слѣдуемыхъ на содержаніе почтъ въ княжествѣ, между всѣми мѣстностями, онъ въ то же время предписываетъ назначенныя деньги вносить безостановочно по принадлежности.

Na urządzie surrogatorskim Wileńskim, przede mną Michałem Raphalem Szumskim, podstolim y surrogatorem wojewodztwa Wileńskiego, stanawszy personaliter imć pan Jan Wysocki, sługa wielmożnego imci pana Samuela Szrettera, generalnego poczty iego królewskiej mości y rzeczy-pospolitey wielkiego xięstwa Litewskiego dyrektora, skarbnego wielkiego xięstwa Litewskiego, uniwersał iego królewskiej mości na rzecz niżej wyrażoną pomienionemu imci panu skarbnemu dany, służący y należący, ad akta xiąg surrogatorskich Wileńskich spraw wieczystych, prosząc, aby w one był inserowany, podał, którego takowy sequitur tenor:

August wtory, z Bożej łaski król polski etc. Wszem wobec y każdemu zosobna, mianowicie, wielmożnym wojewodom, kasztelanom, urodzonym starostom y ich podstarościm, namiestnikom, dzierzawcom dobr naszych, także wóytom y szlachetnym sławetnym burmistrzom, raycom, ławnikom y innym, w miastach y miasteczkach dobr naszych wielkiego xięstwa Litewskiego przełożonym, y wszystkim in genere ludziom donosimy do wiadomości: Iż my, aplikuiąc się do constitucyi seymowych y uniwersałów świętey pamięci nayiaśnieyszych Michała y Jana trzeciego, królów antecessorów naszych, in anno septuagesimo tertio y septuagesimo octavo z kancelariey wyniesionych

uniwersalów, które my in omnibus punctis, paragraphis et clausulis approbuiemy o dochodzeniu prowizyi na pocztę naszą y rzeczy-pospolitey wielkiego xięstwa Litewskiego, y teraz tym uniwersalem zleciliśmy z kancelarzey wielkiego xięstwa Litewskiego takową wydać exdivizyą, do której według prawa y zwyczaju dawnego należy aby insistendo wszystkim constitutionom y uniwersalom przeszłym annuatim naznaczona a republica pensio, dwanaście tysięcy złotych, absque ulla remora abhinc od rzeczy-pospolitey dochodziło, żeby solitum cursum pocztu wielkiego xięstwa Litewskiego protractio solutiei powinney nie tamowała y do urodzonego Samuela Szrettera, generalnego pocztu wielkiego xięstwa Litewskiego direktora, wydawana była według tej exdivizyey ze wszystkich starostw, dzierżaw, ciwuństw, woytowstw, miast, miasteczek dobr naszych. Jakoż widząc za nayiaśnieyszych antecesorów naszych przed tym, a teraz za panowaniem naszym iterato słuszenie sporządzony recesor exdivizyey absque gravamine, iako oekonomiy, tak starostw, dzierżaw naszych, miast, miasteczek, co które płacić mają w ten uniwersał inserować kazaliśmy, który tak w sobie ma:

Z Miasta Wilna dwa tysiące złotych, ponieważ y na trybunale skarbowym y na commissyey praw żadnych incontrario nie produkowali; z miasteczka Bolnik złotych dwadzieścia; z Szyrwint zł. 30; z Meyszagoły zł. 20; z Kiernowa złotych piętnaście; z Inturek złotych piętnaście; z Bystrycy złotych dwadzieścia; z Niemenczyna złotych piętnaście; z Miednik złotych piętnaście; z Oszmiany złotych trzydzieści; z Markowa złotych trzydzieści pięć; z Miadziola złotych czterdzieście; z Trab złotych dziesięć; z Hub złotych trzydzieście; z Gieranon y Lipnisk złotych czterdzieście; z Dud złotych

dwadzieścia; z Dziwieniszek złotych piętnaście; z Dowgieliszek złotych dwadzieście; z Krewa złotych piętnaście; z . . . złotych dwadzieścia pięć; z Lidy złotych trzydzieście; z Nowego Dworu złotych dwadzieścia; z Eyszyszek złotych sześćnaście; z Radunia złotych trzydzieście; z Wasiliszek złotych dwadzieścia; z Ostryny złotych trzydzieście; z Wilkomierza złotych czterdzieście; z Kupiszek złotych sto; z Oniksz złotych sześćdziesiąt pięć; z Ucian złotych sześćdziesiąt; z Subocza złotych dziesięć; z Abel złotych piętnaście; z Bużyman złotych trzydzieście pięć; z Łagomian złotych trzydzieście; z Brasławia złotych trzydzieście; z Opsy złotych piętnaście; z Dryswiat złotych piętnaście; z Trok złotych dwadzieścia pięć; z Olity złotych pięćdziesiąt sześć; z Olkinik złotych czterdzieście; z Merecza złotych czterdzieści; z Łozney złotych trzydzieście; z Niemonoyc złotych dwadzieścia; z Lemna złotych czterdzieście; z Żosiel złotych piętnaście; z Żyźmor złotych dwadzieścia pięć; z Dawy złotych dwadzieścia; z Rudnik złotych piętnaście; z Sumilisek złotych dwadzieścia sześć; z Oniszek złotych dwadzieścia; z Oran złotych dziesięć; z Metel złotych dziesięć; z Przelay złotych piętnaście; z Grodna złotych dwieście; z Krynek złotych pięćdziesiąt pięć; z Mostów złotych trzydzieście pięć; z Filipowa złotych dwadzieścia; z Lunney złotych dwadzieścia; z Wasilkowa złotych dwadzieścia pięć; z Nowego Dworu pod Grodnem złotych trzydzieście pięć; z Sokolki złotych czterdzieście; z Odelska złotych trzydzieście; z Kuznicy złotych trzydzieście; z Skidla złotych dwadzieścia pięć; z Przerośla złotych dwadzieścia; z Przewałki złotych dziesięć; z Wizayn złotych czterdzieście pięć; z Kwasowki złotych piętnaście; z Jezior złotych piętnaście; z Lipska złotych piętnaście; z Koryzina złotych dwa-

dziesięć; z Chodorowki złotych piętnaście; z Dąbrowy złotych dziesięć; z Sokolan złotych dziesięć; z Berystek złotych dwadzieścia; z Kowna złotych czterysta pięćdziesiąt pięć; z Pun złotych sześćdziesiąt; z Pusztynia złotych trzydzieście pięć; z Fren złotych sześćdziesiąt; z Wierzbolowa złotych sześćdziesiąt; z Stokliszek złotych trzydzieście pięć; z Kormałowa złotych dwadzieścia; z Wilkoniszek złotych dwadzieścia pięć; z Władysławowa złotych trzydzieście; z Rumyszczek złotych piętnaście; z Dorsuniszek złotych piętnaście; z Poniewieża złotych czterdzieście pięć; z Szadowa złotych sto siedmdziesiąt; z Kławan złotych trzydzieści; z Wąwolnik złotych sto trzydzieście; z Gulbina złotych sto; z Jedeykan złotych pięćdziesiąt; z Żagor złotych sześćdziesiąt pięć; z Janiszek złotych dwieście; z Szawel złotych dwieście; z Radziniszek złotych dziesięć; z Zamosza zł. sześć; z Rosien zł. sto dwadzieścia; z Płungian złotych sto pięćdziesiąt; z Botek złotych dwadzieścia pięć; z Plotel złotych sześćdziesiąt; z Retowa złotych sześćdziesiąt; z Wilii sześćdziesiąt pięć; z Jurborka złotych sześćdziesiąt; z Wielony złotych sześćdziesiąt pięć; z Wieliszni złotych sześćdziesiąt pięć; z Polongi złotych po trzydzieście; z Feydan złotych trzydzieście; z Eragoly złotych dwadzieścia; z Jaswoyn złotych trzydzieście; z Jaszek złotych trzydzieście; z Beysagoly złotych trzydzieście pięć; z Skirstymonia złotych dwadzieścia; z Tendziagoly złotych trzydzieści pięć; z Korszewa złotych dwadzieścia pięć; z Bierznian złotych czterdzieście pięć; z Jelsz złotych sto pięćdziesiąt; z Twer złotych dwadzieścia; z Gorzd złotych ośmdziesiąt; z Tryszek złotych trzydzieście; z Dyrwian Wielkich złotych dwadzieścia; z Dyrwian Małych złotych dwadzieścia; z Użwent złotych piętnaście; z Tyrkszl złotych czterdzie-

ście; z Korcian złotych piętnaście; z Woyniuty złotych czterdzieści; z miasta Połocka złotych sześćset pięćdziesiąt pięć; z Dżisny złotych dwieście; z Czerwian złotych dziesięć; z Nowogrodka y z Juryzdyk złotych trzysta sześćdziesiąt pięć; z Cyryna złotych trzydzieście; z Słonima złotych dwieście; z Dżitowa złotych dwadzieścia pięć; z Wołkowyska złotych dwadzieścia; ze Mścibowa złotych siedmdziesiąt; z Ponzowa złotych dwadzieścia; z Wołpy złotych sto pięćdziesiąt; z Jatoky złotych dwadzieścia; z Witebska złotych sześćset pięćdziesiąt y pięć; z Suraza złotych dwadzieścia; z Jezieryszcza złotych trzydzieście; z Dusiat złotych trzydzieście; z Łukinowicz złotych trzydzieście; z Orszy złotych trzydzieście; z Mohilewa osmnaście set złotych; z Borysowa złotych siedmdziesiąt; z Czaus złotych siedmdziesiąt; z Luboszan alias z Bereziny złotych dwadzieścia; z Czerekowa złotych dwadzieścia; z Haczy złotych pięć; z Łasicy złotych pięć; z Brześcia złotych trzysta; z Kamieńca złotych sto; z Kobrynia złotych sto pięćdziesiąt; z Miteyki złotych dwadzieścia; z Prużaney złotych dziewięćdziesiąt; z Wchinia złotych trzydzieści; z Malcza złotych dwadzieścia; z Horodca złotych dwadzieścia; z Szereszowa złotych sześćdziesiąt; z Pierczat złotych dwadzieścia; z Dziwin złotych piętnaście; z Pińska złotych dwieście pięćdziesiąt; z Łahyszyna złotych dwadzieścia; z Motola złotych szesnaście; z Nobla złotych piętnaście; z Mścislawia złotych sto pięćdziesiąt; z Kryczewa złotych pięćdziesiąt; z Radomla złotych dwadzieścia; z Rasney złotych piętnaście; z Minska złotych pięćset; z Hyna złotych piętnaście; z Krasnosiół złotych czterdzieście; z Radoszkiewicz złotych pięćdziesiąt; z Mozyra złotych dwadzieścia pięć; z Zahala złotych piętnaście; z starostwa Rzeszy złotych dwadzieścia; z Roha-

czewa złotych dziesięć; z Bobruyska złotych czterdzieście; z Czeczerska złotych dwadzieścia pięć; z Homla złotych dwadzieścia pięć; z Propoyska złotych dwadzieścia; z Rzeczyca złotych dwadzieścia; z Dyneborka złotych sześćdziesiąt; z Lucina złotych czterdzieście; z Marynawzen złotych dwadzieścia.

Który to regestr exdiwizyey w ten uniwersał wpisać kazaliśmy, a stando circa quantitate przeszłych seymów y tak wiele constitucyi powagą naszą rokazujemy wszystkim ekonomiom, starostwom, dzierżawom, ciwunstwom, woytowstwom, particularnym miastom y miasteczkom dobr naszych in genere wszystkim wielkiego xięstwa Litewskiego, aby według onego każde z nich annuatim w mieście naszym stołecznym Wilnie w dzień świętego Jana Krzyciela święta rzymskiego według nowego kalendarza do rąk urodzonego Samuela Szretera—generalnego poczty naszej y rzeczy-pospolitey wielkiego xięstwa Litewskiego dyrektora, na miejscu należytych, kędy poczta zwykła expediować, lub do substituta onego wnoszali y oddawali, temu oraz, które za przeszłodawniejsze zeszły lata, ab anno millesimo sexcentesimo octuagesimo sexto dotąd nie sub paenis triplicis pensionis według dawnych constitucyi, uniwersałow y dekretow trybunalskich; a in casum niewnoszenia przez retardatą, abo contradykcyą prawu y dekretom, tak temu uniwersałowi naszemu przy wyraznym dawnym prawie, na terminie pomienionym świętego Jana przez concursus poczty tamować by się zawsze musiał. Vigore tego uniwersału y dekretow do wszystkich ekonomiy naszych, y do każdego starostwa, dzierżawy, miast y miaste-

czek mają do skarbu rzeczy-pospolitey dworzan na executyą cum paenis ordynować, tak y dalszą rozprawę o tęż prowizyą pocztową z delatorami wszystkiemi urodzonemu dyrektorowi poczty wielkiego xięstwa Litewskiego w trybunale głównym zawsze forum naznaczamy. Do którego uniwersału dla lepszej wagi przy podpisie ręki naszej pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy.

Dan w Warszawie, na seymie walnym miesiąca Lipca, roku tysiąc sześćset dwadzieścia dziewiątego, panowania naszego wtórego roku.

U tego uniwersału, przy pieczęci wielkiego xięstwa Litewskiego, podpis ręki najjaśniejszego króla iegoomości, pana naszego miłościwego, Augusta wtórego temi słowy: Augustus rex. A na drugiej stronie pieczęci na tym uniwersale iego królewskiej mości przypisek w te słowa pisany: Uniwersał do starostw, dzierżaw, miast, miasteczek na wydanie podwodnych pieniędzy, na prowizyą poczty wielkiego xięstwa Litewskiego według rejestru exdiwizyi dawney w tym uniwersale specificowanego. Który ten uniwersał iego królewskiej mości, za podaniem onego przez iegoomości pana Jana Wysokiego, sługi wielmożnego iegoomości pana Szretera, generalnego poczty iego królewskiej mości y rzeczy-pospolitey wielkiego xięstwa Litewskiego directora, skarbnego wielkiego xięstwa Litewskiego, do akt, iest do xiąg surrogatorskich wojewodztwa Wileńskiego spraw wieczystych, ze wszytką rzeczą, w onym wyrażoną, iest przyjęty y wpisany.

1702 г.

Изъ книги № 4717, за 1702 г., л. 107.

139. Универсалъ Августа II-го всеѣмъ обывателямъ в. кн. Литовскаго о сохраненіи общественнаго спокойствія и порядка.

Король Августъ II доводитъ до свѣдѣнія всеѣхъ обывателей в. кн. Литовскаго, что на истекшемъ сеймѣ Варшавскомъ, чрезъ нарочитыхъ депутатовъ, былъ заключенъ примирительный трактатъ между всеѣми политическими партіями рѣчи-поспо-

литой, вслѣдствіе котораго должны быть возобновлены какъ право собственности политическихъ преступниковъ, такъ и старинныя отношенія в. кн. Литовскаго съ Короной на основаніи правъ „coaequationis“.

Roku tysiąc siedmsetnego wtórego, miesiąca Februarii dziesiątego dnia.

Na urządzie iego królewskiej mości grodzkim Wileńskim, przede mną Michałem Raphąłem Szumskim, podstolim y podwojewódzim Wileńskim, ten uniwersał, od nayiaśnieyszego króla iegomości do wojewodstwa Wileńskiego o rzecz w nim niżej szerzej specyfikowaną wydany, do akt xiąg grodzkich Wileńskich podano, w te słowa pisany.

August wtóry, z Bożej łaski król polski etc. Wszem wobec y każdemu z osobna, komu to wiedzieć należy, a osobliwie wielbnemu w Bogu, iaśniewielmożnym, urodzonym senatorom, dignitarzom, urzędnikom ziemskim, grodzkim, rycerstwu, szlachcie, obywatelom wojewodztwa Wileńskiego, uprzejmie y wiernie nam miłym, przy ofiarowaniu łaski naszej królewskiej. Oznaymujemy, iż po tak wielu nieustaiących publicznych y prywatnych usiłowaniach starania naszego królewskiego około uspokoenia differentiarum w. x. Lit., gdy stany koronne caley rzeczy-pospolitey na seymie teraznieyszym walnym sześćniedzielnym War-

szawskim za naypierwszy cel obrad swoich internam pacificationem przedsięwzawszy, zaszle mala et dissidia wielkiego xięstwa Litewskiego za sprawą naywyższego Boga, pokoju y aplikacją naszą królewską, przez deputatów od nas destinowanych y od stron uproszonych, gruntownemi y skutecznemi na wieczne czasy zatamowali y uspokoiłi szrodkami, które w traktacie generalnym, eo nomine sprawionym, przez podpisy y acceptatią obudwuch stron utwierdzonym.... obszerniey y doskonaley wyrażone są. Prze to my król, z wiadomością y zezwoleniem pp. rad y urzędników naszych y urodzonych posłów ziemskich, podziękowawszy maiestadowi Boskiemu za osobliwą nad tą oyczyzną opatrność, oraz zabiegaiąc, aby ta dobroć Boska dalszym rozlaniem krwi chrześciańskiej, gwałtami, naiazdami, mordami, y innemi exorbitantiami obrażona nie była, y żeby się co kolwiek ex orbite legum rostyryki y niesnaski domowe poruszyły, ad antiquum ius et observantiam debitam według coaequatiey przywróciło się, ninieyszym listem uniwersałem naszym uprzejmie w. w. y wszystkie in genere stany w. x. Lit. ob-

wieszczamy. Tudzież gdy strony wszystkie, lub osoby niechętnie y przeciwne sobie przez pomieniony traktat generalny urazy swoje wszelkie sercem, podściwością prawdziwą chrześcijańską wzajemnie do siebie darowały y wspólnie na wiek wieków umorzywszy wieczną niepamięcią zagrzebły, tam in civilibus, quam in criminalibus; tedy mocą y zwierzchnością naszą królewską serio requiruiemy, aby iuxta obloquentiam pomienionego traktatu generalnego rządu wszelkie, munia, ministeria, urzędy w swoich praerogativach dawnych wedle prawa dawnego y świeżego coaequationis porządku we wszystkich osobach maioris ac minoris... by inviolabiliter zostawały y wolne onych exertitium bez wszelkiej przeszkody było, zachowując iednak dla nas cła staroruskie, iuxta antiquum usum do stołu naszego należące, także aby dobra komu kolwiek podczas zamieszania domowego bezprawnie odpadło do possessyi dawnych possessorów, urzędy ziemskie, grodzkie locorum ubi bona consistunt ad requisitionem partis, którey należeć będzie, ex nunc przywrócili y podali, wyiawszy dobra in possessione legitima będące, oraz prawa y praetensie zapisowe na dobrach, lub creditowe wszystkim stronom należące, które upadać nie mają, y owszem dla tym prętszey satisfactii w trybunale wielkiego xięstwa Litewskiego rozprawić się y rozeprzeć, non obstantibus, nec operantibus quidquam processibus, stante discordiarum motu od Novembri anni millesimi septingentesimi aż do terazniejszego terminu obtentis y owszem cale remotis powinni będą. Nakoniec vigore tegoż generalnego tractatu, powagą naszą królewską waruiemy, iż wszyscy w tym zacnym narodzie, bądź mocą domu y fortuną wsparci, bądź zwierzchności władzą wyniesieni, bądź

popularibus favoribus aucti, pod spólnym prawem, sądem y karą w równości żyć mają y ziemskiemu pokoiowi, swobodom szlacheckim, publicznym consultationibus ciężkiemi być nie powinni, y we wszelkich praetensyach y differentiach iure mediante non vi experiri. W czym magistratus wszelkich subseiorum y sądów surowie upominamy, aby każdemu sprawiedliwość bez respectu żadnego podług prawa dawnego y świeżego coaequationis administrowali, postępując podług surowości onych contra transgressores et contemptores legum et rebelles iuri publico, oraz zabiegając podobnemu w tej rzeczy-pospolitey zamieszaniu, a ktoby kolwiek zaś prywatną zemstę z tych okazji przeszłych iawnie, lub skrycie przez się, lub śródki subordynowane miał moliri, takowy, iako pospolitego pokoju gwałtownik, ex auctoritatis legum contemptori iuri publico rebellis y winowayca ma podlegać, bez wszelkiego personarum respectu, vigore legum, y dla tego aby unikając wszelkich okazii do wzruszenia pokoju pospolitego wszystkie stany wielkiego xięstwa Litewskiego w staropolskiej iedności y miłości według prawa żyjąc od prywatnych zjazdów, praktyk, zbierania ludzi swawolnych, naiazdów y innych wioleocy supersedowali, ale wszystkie studia y siły swoje na zasczyt y obronę dostojenstwa naszego y całości dobra pospolitego obrócili, pilno zalecamy. Co aby tym prędszy do wiadomości wszystkich przysło, ten uniwersał nasz grodom y wszelkim urządóm aktykować y wszędy po miasteczkach y parafiach publikować przykazujemy. Dan w Warszawie, dnia dwódziestego ósmego miesiąca Stycznia, roku Pańskiego tysiąc siedmsetnego wtórego, panowania naszego piątego. U tego uniwersału, przy pieczęci wielkiej wielkiego xięstwa Litewskiego

go, podpis nayiaśnieyszego króla imci ręki temi słowy: Augustus rex. Który ten uniwersał, za podaniem onego przez osobę wysz mianowaną do akt, iest do xiąg grodzkich wojewodztwa Wileńskiego, przyięty aktykowany y upisany.

1705 г.

Изъ книги № 4720, за 1705 г., стр. 250.

140. Универсалъ Воловича, администратора пошлинъ въ в. кн. Литовскомъ, и Потѣя—подскарбія в. кн. Литовскаго Московскимъ купцамъ Туфановымъ на право безошлиннаго провоза ихъ товаровъ черезъ Литву, гсѣдствіе понесенныхъ ими убытковъ отъ паѣзда Мицуты на Вильну.

Roku tysiąc siedmsetnego piątego, miesiąca Marca dziewiętnastego dnia.

Na urzędzie surrogatorskim Wileńskim, przede mną Michałem Raphalem Szumskim, podstolim y surrogatorem wojewodztwa Wileńskiego, stanawszy oczewisto Illa y Michał Tufanowie, kupcy iego carskiego wieliczeństwa, ekstrakt uniwersału z xiąg wojewodztwa Witepskiego wydany, sobie służący, do akt surrogatorskich Wileńskich podali, którzy podaiąc do akt prosili, aby do xiąg wysz mienionych był przyięty y wpisany. Jakoż ony przyiawszy, a w xięgi wpisuiąc słowo do słowa tak się w sobie ma:

Wypis z xiąg surrogatorskich wojewodztwa Witepskiego.

Roku Pańskiego tysiąc siedmsetnego piątego, miesiąca Februarii trzynastego dnia. Przede mną Samuelem Kazimierzem z Brusilowa Dorohinickim Kisiem, chorążym y surrogatorem wojewodztwa Witebskiego, z woli całego wojewodztwa nil derogando, *authoritate* iaśnie wielmożnego imci pana

Ludowika Pocieia, podskarbiego y pisarza ziemskiego wielkiego xięstwa Litewskiego, obranym na sądy surrogatorskie, a potem od tegoż iaśnie wielmożnego imci pana podskarbiego przez uniwersał utwierdzonym, stanowszy personaliter Illa y Michał Tufanowie, kupcy iego carskiego wieliczeństwa, ten uniwersał sobie służący, z rzeczą w nim wyrażoną do akt xiąg surrogatorskich podali, które, w xięgi wpisuiąc, tak się w sobie ma:

Marcyan Dominik Wołowicz, marszałek wielki wielkiego xięstwa Litewskiego, starosta Ducki, administrator cel wielkiego xięstwa Litewskiego, Ludwik Konstanty, na Włodawce y Rożance Pociey, podskarbi wielki wielkiego xięstwa Litewskiego, Wołpiński, Borciański starosta, ichmć pp. pisarzom, substitutom, strażnikom na komorach y przykomorach wielkiego xięstwa Litewskiego, tak cła nowopodwyszonego *donativum kupieckiego*, iako też in subsidio auctionalnego zostaiącym, donosimy do wiadomości: Ponieważ iaśnie oświecony xiąże imć pan

hetman wielki wielkiego xięstwa Litewskiego, mając compassią na Illą Tufanem y Michałem Tufanem, zagranicznymi kupcami Moskiewskimi, przez wtargnioną do miasta Wilna incursią od adherenta nieprzyjacielskiego pana Micuty zrabowanemi, wydał uniwersał swój do komory, przykomorków cel wielkiego xięstwa Litewskiego, aby od płacenia cła wszelkiego pomienieni Tufanowie z towarami, tak z Moskwy do Litwy idąc, iako y nazad powracając, przez lat dwie wolni byli, deklarując, iż coby kolwiek od nich do skarbu przynależć miało przy kalkulacii pro persoluto przyjęto będzie. Przeto my, providendo tak nie małej stracie zrabowanych kupców, oraz zabiegając, aby cursus mercimoniorum nie ustawał, y nie widząc być przez to najmniejszey uymy skarbowi, tym uniwersalem naszym pilno zlecamy, abyście wielmożni panowie, gdy się na której komorze zdarzy odprawa którego kolwiek z tych kupców, to jest, Illi lub Michała Tufanów, z Moskwy do państwa naszego przyjeżdżających, lub nazad powracających, na kwitach numerowanych specificatją wszystkich towarów, które zrewidowane podtenczas będą wyraziwszy, y wiele by do skarbu należeć miało, za każdym razem konnotowawszy y w kwicie y na praszportach nie a nomine, ale summe, wiele by przychodziło, napisawszy, ani cła nowopodwyszonego *donativum kupieckiego*, ani *subsidium auctionalnego* nie biorąc, wolno przepuszczali. Waruiemy to iednak, iż ten uniwersał nasz ma tylko

służyć Illi y Michałowi Tufanom na lat dwie, od daty w uniwersale wyrażoney y na własne onych towary. A iezeli by pod praetextem swoim cudze towary przeprowadzone były: tedy za dowodem słusznym na skarb confiscowane być mają, czego abyście waszmość mości panowie iako naypilniey postrzegali, y do tego, który dispositą od nas skarbową mieć będzie, iako nayprędzey znać dawali, pilno zalecamy, et sub privatione functionis intimuiemy. Y natośmy dali ten uniwersał nasz z podpisem rąk naszych. Pisan w Wilnie, roku tysiąc siedmsetnego czwartego, miesiąca Decembra ośmnastego dnia.

U tego uniwersału przy pieczęci podpis ręki y z przepisem temi słowy: Marcyan Wołowicz—marszałek wielki wielkiego xięstwa Litewskiego y administrator cel rzeczy-pospolitey wielkiego xięstwa Litewskiego, tylko na dwóch kupców Illi y Michała Tufanów y na własne tylo onych towary. Który to ten uniwersał, za podaniem przez osób wyszmianowanych, iest do xiąg surrogatorskich przyjęty y wpisany, z których y ten wypis pod pieczęcią urzędową z podpisem ręki wielmożnego imci pana surrogatora panu Illi y Michałowi Tufanowiczom, kupcom iego carskiego wieliczeństwa wydan. Pisan w Witepsku. U tego ekstraktu uniwersału przy pieczęci corecta w te słowa: correxit Jaroszewicz. Który to ekstrakt uniwersału, za podaniem onego przez osób wysz wyrażonych, iest do xiąg surrogatorskich Wileńskich przyjęty y wpisany.

1708 г.

Изъ книги № 4722, за 1708—1710 г., л. 396.

141. Ординансъ гетмана Яна Сапѣги казацкому ротмистру Толочкѣ, чтобы онъ не дѣлалъ набѣзовъ на имѣніе Выговскаго.

Гетманъ в. кн. Литовскаго Янъ Сапѣга симъ универсаломъ предписываетъ казацкому ротмистру Толочкѣ подѣ страхомъ смертной казни воздержаться отъ набѣзовъ на имѣніе конюшаго в. кн.

Литовскаго Выговскаго — Масалины и возвратить назадъ пограбленное прежде имущество; при этомъ препровождаетъ къ нему и заручный королевскій листъ.

Roku tysiąc siedmsetnego ósmego, miesiąca Maia dziewiętnastego dnia.

masz waszmość mości pan, nie scieląc sobie żadnych praetensyi do dobr Masalany nazwanych, wielmożnego imci pana Wyhowskiego—koniuszego w. x. Lit., onych zaiazdu, rabunków y innych pod gardłem nieczynić exakcyi, z ludźmi do tego sobie przybranemi, a osobliwie woyskowemi, na usłudze rzeczy-pospolitey będącemi; gdyż się o to criminalissime z waszmością, iako z naiezdnikiem, przeciwnym orderom moim, sądzić deklaruję. Tudzież serio intymuję, aby bydło, konie ceteraque rerum, zabierane przy naiazdach, po trzykrotnych adminimum, waszmość pan restituat integerrime. Gdzie też y list zaręczny najaśnieyszego króla imci Stanisława pierwszego chce in summa dobra przerzeczone conservari immunitate et integritate. Co tedy in rigore paenarum legum powtóre zaleciwszy, in renitentiae casum pozwy z cancellaryi woyskowej wydać rozkazalem. Na większy dowód podpisałem się. Dat w Wilnie, dnia ósmnastego Maii, anno tysiąc siedmsetnego ósmego. U tego ordynansu przy pieczęci podpis ręki z connotacją temi słowy: Jan Sapieha—hetman w. w. x. Lit., ias-

Na urządzie grodzkim Wileńskim, przede mną Michałem Raphalem Szumskim, podstolim y podwoiewodzim Wileńskim, stanawszy personaliter iegomość pan Józeph Moncewicz, ordynans od iasnie wielmożnego iegomości pana Jana hrabi na Lachowiczach, Wieloniu, Kuzminie y Rawiczu Sapiehy—hetmana wielkiego w. x. Lit., ienerała, Wielkopolskiego, Bobruyskiego starosty, do imci pana Toloczki—rotmistrza iego królewskiey mości kozackiego wydany na rzecz niżej wyrażoną. Wielmożnemu iegomości panu Wyhowskiemu—koniuszemu w. x. Lit. służący y należący, od acta xiąg grodzkich woiewodztwa Wileńskiego podał, który podaiąc, aby do xiąg wyżmianowanych był ingrossowany, upraszał. Którego takowy sequitur tenor.:

Jan hrabia na Lachowiczach, Wieloniu, Kuzminie y Rawiczu Sapieha—hetman wielki w. xięstwa Litewskiego, ienerał, Wielkopolski etc. starosta, iego mości panu Toloczce—rotmistrzowi iego kmci kozackiemu, daię ten ordynans, za doysciem którego

niewielmożnego mp. Ordynans imć panu Toloczkiowi—rozmistrzowi iego królewskiej mości kozackiemu, aby na dobra Masalany wielmożnego imć pana koniuszego w. x. Lit. naiazdów nie czynił m. pr. Piotrowski—woyski, pisarz grodzki wojewodztwa Wileńskiego. Który ordynans, za podaniem onego przez osobę wyż mianowaną do akt, iest do xiąg grodzkich Wileńskich przyięty y wpisany.

1710 г.

Изъ книги № 4722, за 1708—1710 г., л. 1203.

142. Универсалъ гетмана в. кн. Литовскаго Людовика Потѣя Виленскому губернатору и магистрату о томъ, чтобы приняты были мѣры для защиты проѣзжихъ купцовъ отъ нападений бродягъ.

Гетманъ в. кн. Литовскаго Людовикъ Потѣй симъ универсаломъ доводить до всеобщаго извѣстія, что вслѣдствіе появившихся около Вильны разбойниковъ, нападающихъ какъ на проѣзжихъ обывателей княжества, такъ и купцовъ, онъ назна-

чилъ особаго губернатора, который своею властію долженъ рѣшать всѣ уголовныя дѣла, при содѣйствіи мѣстнаго гарнизона и въ случаѣ надобности и мѣстныхъ войскъ.

Roku tysiąc siedmsetnego dziesiątego, miesiąca Februarii iedynastego dnia.

Na urzędzie grodzkim Wileńskim, przede mną Stephanem Szwykowskim — sędzią grodzkim Wileńskim, Oniskim y Zozdzieyskim starostą, stanowszy personaliter imć pan Jan Horbatowski ten uniwersał do akt xiąg grodzkich Wileńskich podał, który przyiowski, a wpisując do xiąg w słowo do słowa tak się w sobie ma: Ludwik Konstanty na Włodawie y Rożance Pocię, hetman w. w. x. Lit., Ratyński, Wołpieński, Borciański, Puński etc. starosta, iasnie wielmożnym, wielmożnym ichmości p. senatorom duchownym y świeckim, dignitarzom, urzędnikom ziemskim, grodzkim, ry-

cerstwu, szlachcie, obywatelom wojewodztwa Wileńskiego, moim wielce m. panom y braci, tudzież szlachetnemu magistratowi Wileńskiemu miasta ikmości Wilna y wszystkim in genere iurisdikom. Po zaleceniu chęci moich, a zabiegając licentiom znaydującym się przez swowolne ludzie, którzy nie mając służby, ieno po różnych gościncach koło stołecznego miasta Wilna wieszają się różnym ichmć panom obywatelom w. x. Lit., przeymując podwody, wiolencję czynią, nie mniej y kupców, handle swoje prowadzących, po gościńcach z kupami swemi swowolnemi zabiają, co się ewidenter y nad kupcem Torobskim—naisnieyszego Cara imci pokazało, iakoż y do miasta

samego przybywszy, teyże licentii zaży-
wając, za czym ex munere officii mei, zabie-
gając takowym licentiom y aby każdy za
swój występki podług prawa, ile pod ten
czas zamieszany, karanie odniosł y złość
ludzka srogością prawa pospolitego powściąg-
niona y pohamowana była, żeby tak z
ichmć pp. obywatelów w. x. Lit., do Wilna
przyjeżdżające, iako też y kupcy handle
swoie prowadzące, zdrowia y fortun swoich
bespieczni być mogli, dla zatrzymania, te-
dy takowey licentii y uskromienia oney,
ponieważ na ten czas w wojewodztwie Wi-
leńskim sądów grodzkich niemasz, za gu-
bernatora ieneralnego wojewodztwa Wileń-
skiego y miasta ikmci stołecznego Wilna
imci pana Michała Raphala Szumskiego—
podstolego y podwoiewodzego Wileńskiego,
na pomieniony urząd gubernatorski usta-
nawiam y zupełną moc daję imci y zlecam,
tak dla rozporządzenia wszystkich spraw
kryminalnych, które ienokolwiek tak w mieś-
cie, iako y w wojewodztwie całym znajdo-
wać się y ściagać do władzy y urzędu
ichmość będą, nikomu nie czyniąc, ani da-
jąc szyrzyć się takowym swowolnym ku-
pom, także y tych, którzy już są w deten-
cyi w zamku ikmci Wileńskim. A inquan-
tum by takowe znaleźć się mogli, których

ludźmi garnizonu zamkowego Wileńskiego
uskromić, w tenetcyą wziąć imć pan pod-
woiewodzy y gubernator wojewodztwa Wi-
leńskiego nie mógł, tedy naybliższe regi-
menta, w wojewodztwie Wileńskim stojące,
do pomocy imci ludźmi powinni będą zada-
niem sobie znać, do których y ordynans
wydałem. Nie mniej temuz imości panu
podwoiewodzemu y gubernatorowi Wileń-
skiemu daję moc, ażeby podług prawa y
funkcyi swoiey, we wszystkie miary y wagi
w mieście iego królewskiej mości Wilnie
mierzające y ważące, weyrzawszy, zwerifi-
kował y należyte postanowienie uczynił, co-
by z krzywdą kupujących, iako y przeda-
jących, ile podczas tak wielkiej karistyi nie
było. Do którego instrumentu dla lepszej
twierdzy y wagi ręką mą podpisawszy, pie-
częc przycisnąć rozkazalem. Dat w Teres-
polu pod Brześciem, roku tysiąc siedmset-
nego dziesiątego, miesiąca Januarii trzydzie-
stego dnia. U tego uniwersału przy pie-
częci wielkiej woyskowej, podpis ręki iaś-
niewielmożnego imć pana hetmana wiel-
kiego w. x. Lit. etc. tymi słowy: Ludwik
Pociey, hetman wielki w. x. Lit. Który to
uniwersał, przez osobę wysz wyrażoną po-
dany, do xiąg grodzkich Wileńskich przy-
ięty y wpisany iest.

1711 г.

Изъ книги № 4723, за 1711 г., л. 1191.

143. Извлеченіе изъ рескрипта императора Петра Великаго на инструкцію великаго княжества по поводу продовольствія императорскаго войска и соединенныхъ дѣйствій противъ Турокъ.

Полномочный посолъ в. кн. Литовскаго Воловичъ свидѣтельствуеъ, что во время переговоровъ его съ императоромъ Петромъ Великимъ ему отвѣчено было слѣдующее: Царскія войска до сихъ поръ еще не выведены изъ предѣловъ княжества вслѣдствіе предосторожности, чтобы не напали Турки или Шведы, но имъ уже приказано высту-

пить въ походъ противъ Турціи; что же касается до притѣсненій и обидъ, слѣданныхъ царскими солдатами обывателямъ в. кн. Литовскаго, то Государь назначитъ для разбирательства особыхъ комиссаровъ и желаетъ, чтобы таковые же были назначены и со стороны рѣчи-посполитой.

Roku tysiąc siedmsetnego iedynastego, miesiąca Augusta dwudziestego dnia.

Na urzędzie iego królewskiej mości grodzkim Wileńskim, przede mną Michałem Raphalem Szumskim, podstolim y podwojewódzim wojewodztwa Wileńskiego, stanawszy personaliter imci pan Jakub Grzybowski excerpt z reskryptu najiaśnieyszego Ccara imci na instrukcją najaśnieyszey rzeczypospolitey pełnomocnemu posłowi iaśnie wielmożnemu imci panu Wołowiczowi, marszałkowi wielkiemu wielkiego xięstwa Litewskiego danego, od acta xiąg grodzkich wojewodztwa Wileńskiego podał, którego takowy sequitur tenor:

Excerpt z reskryptu najaśnieyszego Ccara imci danego na instrukcją najaśnieyszey rzeczypospolitey kreditowaną pełnomocnemu posłowi iaśniewielmożnemu imci panu Wołowiczowi, marszałkowi wielkiemu wielkiego xięstwa Litewskiego, ad quartum.

A że według obietnicy y deklaracyi imci

pana posła xiążęcia Dolhorukiego woyska iego carskiego wielicześtwia z państwa rzeczypospolitey przez nieiaki czas były niewyprowadzone, y to się czyniło nie dla czego inszego, tylko dla spólnych interessów, to iest, naprzód obawiając się incursyi tureckiey, która się teraz iawnno pokazała, a potem dla wszelkiey ostrożności, żeby generał szwedzki Krassow z Pomoraniu znów nie wszedł do Polski; a ieżeliby takiey potrzeby nie było, toby iuż dawno woyska iego carskiego wielicześtwia wyprowadzone były, gdyż one z skarbu iego carskiego wielicześtwia biorą pieniężne stipendia, a od rzeczypospolitey tylko chleb y furaz prae-tenduje się. A te woyska teraz z w. x. Lit. wszystkie wychodzą, także y z większey części Korony Polskiey ustępuią y kupią się tylko w tych mieyscach, gdzie od nieprzyiacielskiey incursyi iest niebezpieczeństwo, a i z tamtąd wynidą, iak prętko można będzie iść do ziemie Tureckiey ad opera-

tiones przeciwko nieprzyjacielu, w czym żądamy, aby y woyska rzeczy-pospolitey dopomogli y carskiemu wieliczeństwu według traktatu wiecznego pokoju y wiecznego obronitelnego soiuszu. A tak za pomocą Bożą ta woyna może być wyniesiona w kraie Tureckie y cale ustana wszelkie ciężary prowincyom rzeczy-pospolitey, gdyż na potym y żadnych prowiantów od rzeczy-pospolitey żądać nie będą, a w wielkim xięstwie Litewskim y teraz prowiantów do Rygi y innych mieyse zbierać iego carskie wieliczeństwo nie rozkazał y napotem tego potrzebować nie będą. Co zaś imci pan poseł uskarża się na tak wiele od woysk iego carskiego wieliczeństwa uczynionych krzywd, zdzierstw y irytacyi, tego iego carskie wieliczeństwo woysku swojemu nigdy czynić nie pozwalał, ale surowie zakazywał, y winnych karać roskażywał, iako y teraz po uczynionej propositii od imci pana posła iego carskie wieliczeństwo na różne mieysca ordynuje dla inquizycyi kommisarzów, z którymi trzeba aby y rzecz-pospolita kommisarzów od siebie wysłała, a ci po inquizycyi mają z wi-

nowayców czynić satisfakcją obywatelom rzeczy-pospolitey. A ieżeli się pokażą zaboystwa, żeby takich exequowali, a z znaczniejszych oficerów iego carskie wieliczeństwo po przybyciu swoim do woysk y sam uczyniwszy inquizycyą, sprawiedliwość świadczyć roskaże. A teraz nim przybędzie, dał komisyą xiążęciu imci Dolhorukiemu, ut adtendat, iako supremus w sądach iego minister.

U tego excerptu koroboracya przy pieczęci z podpisem ręki iasnie wielmożnego imci pana Wołowicza, marszałka wielkiego wielkiego xięstwa Litewskiego, temi słowy: Że tak sonat w oryginale rozhovorów y repliki nayiasniejszego Cara imci, pro meliori fide ręką się własną podpisawszy, pieczęć przycisnąć rozkazalem. Dat ut supra, Marcian Wołowicz, marszałek wielki wielkiego xięstwa Litewskiego, pełnomocny poseł. Który to excerpt, za podaniem onego przez wyż wyrażoną osobę do akt, iest do xiąg grodzkich wojewodztwa Wileńskiego przyięty y wpisany.

1712 г.

Изъ книги № 4724,

за 1712 г., л. 734.

144. Универсалъ короля Августа II объ

уплатѣ старыхъ таможенныхъ пошлинъ.

Король Августъ II симъ универсаломъ повелѣваетъ, чтобы шляхта и другіе богатые люди не уклонялись отъ уплаты торговыхъ пошлинъ и не провозили подъ своимъ именемъ чужихъ товаровъ, чтобы пошлины оплачивались доброю прусскою

монетою; при этомъ король подтверждаетъ прежнее распоряженіе, по которому жидамъ запрещено было быть администраторами пошлинъ и дозволено быть только стражниками.

Roku tysiąc siedmsetnego dwunastego, miesiąca Maia dwunastego dnia.

swoią protekcią y tytuł, nova forma, in praedictum dawnych zwyczajów, tynfową tylko monetą cum diminutione skarbu stolu naszego cło płacić zwykli; zabiegając tedy indemnitati skarbu naszego, donosimy do wiadomości, stosując się do dawnych zwyczajów postanowiamy, aby się żaden z obywatelów wielkiego księstwa Litewskiego nie ważył, ku szkodzie skarbu naszego, kupieckie towary pod swoją brać protekcyą, sub poena confiscationis tych że towarów, ale aby kupcy sami przez się od swych towarów, według dawnych zwyczajów, iako do tych czas in usu et praxi było, dobrą pruską monetą placili, iniungimus. A ponieważ żydzi od zawiedywania y administracyi cel lege publica są abrogowani, ale aby chrześcijańskie ludzie et bene possessionati exactores cel byli, tedy te cum consensu nostro regio edicta conserwuiemy. A że na przykomorkach dla szczupłości importancyi y prowizii chrześcijańscy strażnicy być nie podeymuią się, tedy w tym punkcie legem reservando na strażnikowstwie tego podatku cel żydom być pozwalamy, a to dla defraudaciey skarbu naszego, które się skrytemi y wymyśl-

Na urządzie ikmości grodzkim Wileńskim, przede mną Michałem Raphąłem Szumskim, podstolim y podwoiewodzim wojewodztwa Wileńskiego, stanawszy personaliter imć pan Józeph Wysocki, uniwersal ikmości do komor cel starych w. x. Lit. należący, ad akta xiąg grodzkich Wileńskich podał, który podając prosił, aby ze wszytką w nim wyrażoną rzeczą był w xięgi przyjęty y upisany, iakoż przyiowski a wpisując w xięgi de verbo od verbum, tak w sobie sonat: August wtóry, z Bożej łaski król polski etc. Oznamuiemy wszem wobec y każdemu zosobna, wszelkiey condycyi, a mianowicie stanu kupieckiego y iakim kolwiek handlem bawiącym się ludziom. Ponieważ w exakciey, z dawna zwyczajney, cła starego wielkiego księstwa Litewskiego, do stolu naszego należącego, różne się na komorach y przykomorkach cum detrimento skarbu naszego y dawnych zwyczajów dzieią inconvenientie, że niektórzy senatorowie y urodzeni urzędnicy, szlachta y obywatele wielkiego księstwa Litewskiego, kupieckie towary wzięwszy pod

nemi sposobami przez kupieckie ludzic in detrimentum skarbu naszego dziać zwykly. Jeżeli by zaś iakowe exorbitancie lub depactacie na komorach cła starego emanarent, tedy o to inculpati w sądach naszych skarbowych przed wielmożnym podskarbin nadwornym odpowiadać maia, decernimus. Co aby wszystkim do wiadomości doysć mogło, ten uniwersał nasz publikować rokazaliśmy. Pisan w Warszawie, dnia dwudziestego Aprila, anno tysiąc siedmsetnego dwunastego. U tego uniwersału przy

pieczęci pokoiovey iego królewskiej mości podpis niaśnieyszego króla i. mości temi słowy: Augustus rex. A przypisek: uniwersał generalny, aby wszyscy handlujące w wielkim xięstwie Litewskim według dawnego zwyczaju, cło stare do stołu naszego placili. Michał z Tęczyna Osoliński, regent koronny d. ch. starosta Mielnicki. Który to uniwersał, przez osobę wyż wyrażoną za podaniem do akt, iest do xiąg grodzkich Wileńskich przyięty y wpisany.

1712 r.

Изъ книги № 4724, за 1712 г., л. 455.

145. Ординансъ великаго гетмана в. кн. Литовскаго Потѣя генералу Бирону, чтобы онъ не позволялъ русскимъ солдатамъ дѣлать екзекуціи при взиманіи провіанта.

Roku tysiąc siedmsetnego dwunastego, miesiąca Kwietnia szóstego dnia.

Na urządzie ikmości grodzkim Wileńskim, przede mną Michałem Raphalem Szumskim, podstolim y podwoiewodzym wojewodztwa Wileńskiego, stanowszy personalliter imć pan Józeph Woynowski, ordynans od iaśnie wielmożnego pana Pocieia, hetmana w. w. x. Lit., wydany do w. imć pana Bironowa, ienerała ikmć, w interesie wojewodztwa Wileńskiego, na rzecz w nim niżej wyrażoną, od acta xiąg grodzkich wojewodztwa Wileńskiego podał, którego takowy sequitur tenor: Ludwik Konstanty na Włodawie y Rożace Pociey, hetman wielki

wielkiego xięstwa Litewskiego, Ratyński, Puński, Borciański, etc. starosta. Wielmożnemu imć panu Bironowi, generałowi ikmć, po zaleceniu chęci moich daię ten ordynans, za którego odebraniem, abyś w. mśc pan ludziom Cara imci, przybyłym do wojewodztwa Wileńskiego dla wybierania prowiantów, żadney onym nie dozwalał exakcyi, ani exekucyi dopuszczał, fortissime iednak broniąc onym exequowania y wybierania, zatargi żadney nie czynił. Co pilno zalecaiać dla lepszey wiary ręką mą własną podpisawszy pieczęć na ten czas pokoiową, w niebytności wielkiej, przycisnąć rozkazalem. Dat. w Możeykowie, dnia dziewiętna-

stego Marca, anno Domini tysiąc siedmsetnego dwunastego. U tego ordynansu, przy pieczęci podpis ręki iasnie wielmożnego imć pana hetmana wielkiego wielkiego xięstwa Litewskiego temi słowy: Ludwik Pocięy,

hetman wielki w. x. Lit. Który to ordynans, za podaniem onego przez wysz wyrażoną osobę do akt, iest do xiąg grodzkich Wileńskich przyięty y wpisany.

1712 г.

Изъ книги № 4724, за 1712 г., л. 456.

146. Ординансъ гетмана в. кн. Литовскаго Потѣя ротмистру Венгерской хоругви Сузину, чтобы онъ не позволялъ дѣлать экзекуціи русскимъ солдатамъ при взиманіи провіанта.

Roku tysiąc siedmsetnego dwunastego, miesiąca Kwietnia szóstego dnia.

Na urzędzie ikmci grodzkim Wileńskim, przede mną Michałem Raphalem Szumskim, podstolim y podwoiewodzym wojewodztwa Wileńskiego, stanąwszy personaliter imć pan Józeph Woynowski, ordynans od iasnie wielmożnego imci pana Pocięia, hetman wielkiego wielkiego xięstwa Litewskiego, wydany do imć pana Suzina, rotmistrza chorągwi Węgierskiej, w interesie wojewodztwa Wileńskiego, na rzecz w nim niżej wyrażoną, od acta xiąg grodzkich wojewodztwa Wileńskiego podał, którego takowy sequitur tenor.

Ludwik Konstanty na Włodawie y Różance Pocięy, hetman wielki wielkiego xięstwa Litewskiego, Ratyński, Puński, Borciański etc. starosta, imć pan Suzinowi, rotmistrzowi chorągwie mey Węgierskiej. Po zalenieniu chęci moich daię ten ordynans,

za którego odebraniem, abyś wasz mość pan ludziom Cara imci przybyłym do Wilna dla prowianta wybierania żadney niedozwalał exakeyi, ani exekucii dozwałał, iednak nie czyniąc zatargi z onemi fortissime bronil tego wszytkiego, tak miasta, iako też całego wojewodztwa Wileńskiego; co pilno waszmość panom zalecaiać, dla lepszej wiary, ręką moią podpisawszy, pieczęć na ten czas pokoiową, w niebytności wielkiej, przycisnąć rozkazałem. Dat. w Możejkwie, dnia dziewiętnastego Marca, anno Domini tysiąc siedmsetnego dwunastego. U tego ordynansu przy pieczęci podpis ręki iasnie wielmożnego imć pana hetmana wielkiego wielkiego xięstwa Litewskiego temi słowy: Ludwik Pocięy, hetman wielki w. x. Lit. Który to ordynans, za podaniem onego przez wyszwyrażoną osobę do akt, iest do xiąg grodzkich wojewodztwa Wileńskiego przyięty y wpisany.

1712 г.

Изъ книги № 4724, за 1712 г., л. 470.

147. Письмо князя Репнина Виленскому хоружому Скорубскому о немедленной доставкѣ провіанта.

Князь Рѣпинъ увѣдомляетъ Виленскаго хоружаго, что воеводство Виленское не доставляетъ русскимъ войскамъ провіанта, и что вслѣдствіе

этого онъ намѣренъ послать туда нѣсколько русскихъ полковъ для понужденія, чего впрочемъ и не желалъ бы дѣлать.

Roku tysiąc siedmsetnego dwunastego, miesiąca Aprila ósmego dnia.

go, gdyż woyska nayiasnieyszego Cara imości, pana mego miłościwego, bez prowiantu sustentować nie mogą. Inquantum pomieniony prowiant nie będzie odwieziono, tedy będę przymuszony, dla wielkiego niedostatku, commenderować niektórych regimentów do wojewodztwa Wileńskiego dla wysyłania tegoż prowiantu, czego sobie nie życzę. Tym skończę, żem iest wielmożnego mości pana chorążego wojewodztwa Wileńskiego życzliwym y uniżonym sługą—Kniaź Repnin. U tego listu data w te słowa: Trab, dnia dwudziestego piątego Martii, s. v. anno tysiąc siedmset dwunastego. A tytuł na tym liście takowy: Wielmożnemu memu wielce mości panu imci panu Janowi Skorubskiemu, chorążemu wojewodztwa Wileńskiego, a memu mości panu oddać należy. Który list, za podaniem onego przez wyszyrażoną osobę do akt, iest do xiąg grodzkich Wileńkich przyięty y wpisany.

Na urządzie iego królewskiey mości grodzkim Wileńskim, przede mną Michałem Raphalem Szumskim, podstolim y podwojewódzim wojewodztwa Wileńskiego, stanawszy personaliter imć pan Kazimierz Petrowicz, list prywatny od iasnie oświeconego xięcia Repnina pisany, do wielmożnego imć pana chorążego wojewodztwa Wileńskiego, ad acta xiąg grodzkich Wileńskich podał, którego takowy sequitur tenor:

Wielmożny mości panie chorąży wojewodztwa Wileńskiego a mnie wielce mości panie! Przy zwykłym moim honorze donoszę, żem list waszmość pana odebrał, za którego dziękuję, oraz y za przysłanie copii listu iasnie wielmożnego imć pana hetmana wielkiego w. x. Lit., a teraz proszę waszmość pana, aby ichmość panowie wojewodztwa Wileńskiego prowiantu y furazę wysyłali iako nauprędzey do magazynu Lidzkie-

1713 г.

Изъ книги № 13, за 1713 г., л. 504.

148. Рескриптъ короля Августа II Виленскому магистрату о томъ, чтобы онъ не обременялъ мѣщанъ и цеховыхъ излишними налогами, взысканіями и наказаніями.

Король Августъ II запрещаетъ Виленскому войту и магистрату причинять слѣдующія обиды Виленскимъ горожанамъ: облагать цехи чрезмѣрными налогами; сажать въ тюрьму невинныхъ цеховыхъ старшинъ и подвергать ихъ истязаніямъ; взимать въ свою пользу частные сборы; взимать съ цеховыхъ болѣе $\frac{1}{4}$ части городскихъ сборовъ,

такъ какъ на основаніи королевскихъ привилегій и листовъ $\frac{1}{4}$ ч. долженъ взимать магистратъ, $\frac{2}{4}$ изба купеческая и $\frac{1}{4}$ ч. цехи; не позывать къ себѣ цеховыхъ старшинъ къ отчету, такъ какъ таковой они обязаны давать только общему собранію; не запрещать цеховымъ заниматься торговлей напитками.

Roku tysiąc siedmsetnego trzynastego, miesiąca Apryla iedynastego dnia.

Na urzędzie ikmci grodzkim Wileńskim, przede mną Michałem Raphalem Szumskim, podstolim y podwoiewodzym woiewodztwa Wileńskiego, stanowszy personaliter sławetny pan Jan Jurgi Belan, reskrypt od najsławniejszego króla imci Awgusta wtórego wydany do szlachetnych panów — wóyta, burmistrzów, rayców, ławników y do sławetnego pospólstwa kupieckiego miasta ikmości Wilna, z rzeczą w nim niżej wyrażoną, wszystkim cechom y całemu gminowi tegoż miasta ikmci Wilna służący y należący, ad acta xiąg grodzkich Wileńskich spraw wieczystych podał, który podaiąc prosił, ażeby ze wszystką w nim wyrażoną rzeczą był do xiąg pomienionych przyięty y upisany. Jakosz ony przyiawszy, a w xięgi wpisuiąc, de verbo ad verbum tak się w sobie ma:

August II, z Bożej łaski król polski etc. Urodzonemu wóytowi, szlachetnym burmistrzom, raycom, ławnikom y sławetnemu

pospólstwu kupieckiemu miasta naszego Wilna, wiernie nam miłym, łaskę naszą królewską. Doszła nas żalosną supplika przez sławetnych Jana Jurgi Belan, Theodora Gregorowicza, Symona Bartlewicza, imieniem wszystkich cechów y gminu naszego Wilna miasta, iż wierność wasza, zawziowszy gniew y niechęć ku wszystkim cechom y całemu gminowi, wielkimi składankami aggrawuiecie niewinnych, w niczym nie podeyrzanych, nie przekonawszy prawem, szczególnie hańbiąc starszych rocznych, w złodzieyskim więzieniu trzymacie, okowami y mieczem grozicie, iednych więzicie, drugich biciem publicznie na ratuszu kaleczycie, y iako chcąc onych oprymuiecie, exakcyę y różne podatki na nich wymyszlacie y onych gwałtownie do wypłacenia przymuszacie, regestrów niesłusznych, sobie należących, wymagacie, mimo prawa, przywileie, dekreta, reskrypta, listy upominalne, od najsławniejszych królów imchość polskich y wielkich xiążąt Litewskich, antecessorów naszych, miłości-

wie temu gminowi nadane y konfirmowane, nawet mimo swóy dobrowolny list pod datą na ratuszu Wileńskim dnia trzynastego Septembra, roku tysiąc sześćset trzynastego dany, którym cechy, do gminu przyiowski, obowiązali się wszystkie kondicye, w nim wyrażone, wiecznemi czasy trzymać; a ten list od najsławniejszego ś. pamięci króla imci Zygmunta trzeciego, antecessora naszego, osobliwym listem pod rokiem tysiąc sześćset cztertnastym iest approbowany. Także mimo dekret króla imci Jana Kazimierza, antecessora naszego, z oczewistej controversyi między cechami, iako aktorami, a pospółstwem kupieckim, iako pozwanemi, w roku tysiąc sześćset czterdziestym dziewiatym, trzynastego Nowembra, w Warszawie ferowany, według których praw, przywileiów, reskryptów, dekretów y kwitów dawnych, także listu urodzonych commissarzów, roku tysiąc siedmsetnego czwartego, dwudziestego piątego Oktobra, cechów przez kwatery taxować niemielście, assekurując się nie więcej, tylko od onych podług dawnego zwyczaju, publicznie uchwalonych, składanką tylko czwartą część odbierać, ponieważ magistrat iedną część, kupiecka izba dwie części, a cechy czwartą część przykladać mają; o prywatnych zaś składankach, które bywają na chwałę Bożą, na ozdobę kaplic, na msze, a aparaty y na pogrzeby ubogich ludzi, do tych cale magistrat, ani kupiecka izba, nie ma się interessować, ani liczby z onych słuchać. Także przełożeni gminowi za swego starszeństwa nie przed magistratem, ani kupiecką izbą, ale przed całym gminem y przed

starszymi rocznemi cechów wszystkich z percept y expens ze wszystkich cechów złożonych, radzić et communitati rachować się y taksować się mają. Insuper gminowi ci, którzy szynki mają, aby im wolno wszelkie trunki, iako to wina, miody, piwa przedawać, a do składanki magistratowej y kupieckiej nie byli pociągani, y aby magistrat nie przymuszał gminowych ludzi na kwatery chodzić. Zaczyn my król, stosując się do instanciey pp. rad naszych, na ten czas przy boku naszym rezydujących, a chcąc wszystkie cechy nasze Wileńskie y wszystko pospółstwo przy ich że prawach, przywileiach, listach, reskryptach, dekretach nienaruszenie wiecznemi czasy zachować y od takowych aggrawacyi, więzienia y bicia, które od wierności waszey ponoszą, uwolnić, tym naszym reskryptem wszystkie prawa, przywileie, approbujemy y confirmujemy, pod zaplaceniem winy pięciu set czerwonych złotych, in casu dość nieuczynienia punktom, w tym liście naszym nieniejszym dla łaski naszej y winy pomienionej. Dan w Warszawie, dnia dwudziestego wtórego miesiąca Lutego, roku Pańskiego tysiąc siedmsetnego trzynastego, panowania naszego siedmnastego roku. U tego reskryptu podpis ręki najsławniejszego króla iego mości Awgusta wtórego, przy pieczęci wielkiej wielkiego xięstwa Litewskiego temi słowy: Augustus Rex. Który to dokument najsławniejszego króla iego mości, za podaniem onego przez wyszyrażoną osobę do akt, iest do xiąg grodzkich wojewodztwa Wileńskiego spraw wieczystych przyięty y wpisany.

1713 г.

Изъ книги № 4725, за 1713 г., л. 216.

149. Ординансъ гетмана в. кн. Литовскаго Людвига Потѣя полковнику Путкамеру, чтобы онъ выступилъ изъ Виленскаго монастыря св. Духа.

Гетманъ в. кн. Литовскаго вторично предписываетъ полковнику Путкамеру очистить отъ постоя Св. Духовскій монастырь и впредь не занимать

его, такъ какъ въ районѣ этого монастыря нѣтъ никакой юрисдикции.

Roku tysiąc siedmsetnego trzynastego, miesiąca Februarii dwudziestego wtórego dnia.

woiewody Trockiego. Po zaleceniu chęci moich, ponieważ oo. świętodusey, bratsey Wileńscy graeci ritus, in circuitu monasterii zostaią nie mając żadney iuryzdyki, ani przyległości, zaczym daię ten ordynans, za którego doysciem abys wasz mość imć pan z monasteru pomienionego ex nunc ustąpił y więcej się ab hinc nie interesował, a mieścił się w dobrach pierwszym ordynansem sobie naznaczonych, nim w krótce doydzie wasz mość panu na regiment insza moja dyspozycya, co wasz mość panu serio y powtóre zalecam. Dan w Warszawie, die siódmego Februarii, roku tysiąc siedmsetnego trzynastego. U tego ordynansu podpis ręki iaśnie wielmożnego imci p. hetmana wielkiego wielkiego xięstwa Litewskiego przy pieczęci temi słowy: Ludwik Pociey—hetman wielki wielkiego xięstwa Litewskiego; a przypisek przy pieczęci pokojowej w te słowa: Kamieniczki zaś y dworki puste, co do monasteru zapisane od miasta Wilna y placą podatek miastu Wilnu, nie powinny bydź rozumiane za iuryzdykę, iako y zdawna nie byli, abys wasz mość pan się nie interesował do tych ka-

Na urządzie ikmci grodzkim Wileńskim, przede mną Michałem Raphalem Szumskim, podstolim y podwoiewodzym woiewodztwa Wileńskiego, stanowszy personaliter w Bogu wielebny oyciec Nikonor Komkowiez, namiestnik oo. Bazylianów Wileńskich, przy cerkwi S. Ducha zostaiących, ordynans od iaśnie wielmożnego imci p. Pocieia, hetmana wielkiego wielkiego xięstwa Litewskiego, wydany do imci pana Pudkamera, półkownika ikmci regimentu pieszego, iaśnie wielmożnego imć pana woiewody Trockiego, z rzeczą w nim wyrażoną, w Bogu wielebny imć oo. Bazylianom Wileńskim, przy cerkwi S. Ducha zostaiącym służący y należący, ad acta xiąg grodzkich Wileńskich podał, którego takowy sequitur tenor:

Ludwik Konstanty na Włodawie y Rozance Pociey—hetman wielki wielkiego xięstwa Litewskiego, Borciański, Ratyński, Szereszewski, Puński starosta, imci p. Pudkamerowi — półkownikowi ikmci regimentu pieszego iaśnie wielmożnego imci pana

mieniczek y dworków pustych, pod gard-
lem zalecam y punkt assygnacyi do tych
Bazylińskiej iurysdyki kassuie, annihiluie.

Który to ordynans, za podaniem onego przez
wyszwyrażoną osobę do akt, iest do xiąg
grodzkich Wileńskich przyięty y wpisany.

1729 г.

Изъ книги № 4744, за 1729 г., л. 555.

**150. Ординансъ гетмана в. кн. Литовскаго Потѣя татарамъ, живущимъ въ Ви-
ленскомъ воеводствѣ, чтобы они являлись по требованію для исполненія декре-
товъ трибунала.**

Roku tysiąc siedmsetnego dwudziestego
dziewiątego, miesiąca Oktobra trzynastego
dnia.

Na urzędzie ikmci grodzkim woiewodztwa
Wileńskiego przede mną Józefem Korwi-
nem Piotrowskim, woyskim Czernihowskim,
podwoiewodzym Wileńskim, comparens per-
sonaliter imć pan Benedykt Szuscicki, or-
dynans, od iasnie wielmożnego imci pana
Pocieia, woiewody Wileńskiego, hetmana
wielkiego wielkiego xięstwa Litewskiego, Ta-
tarom woiewodztwa Wileńskiego, na rzecz
w nim wyrażoną wydany, ad acta xiąg grodz-
kich woiewodztwa Wileńskiego podał, te-
nore sequenti pisany:

Ludwik Konstanty na Włodawie y Ro-
żance Pocię, woiewoda Wileński, hetman
wielki w. x. Lit., panu chorążemu Ta-
tarskiemu woiewodztwa Wileńskiego y wszyt-
kim Tatarom, w woiewodztwie Wileńskim
osiadłości swoje mającym. Po wyrażeniu woli

moiey, daię wasz mość ten mój ordynans,
za którego pokazaniem y doysciem onych,
abyście każdego czasu wielm. imć panu
Wolskiemu, chorążemu woiewodztwa Wi-
leńskiego, byli posłuszni w potrzebie, gdyby
praetendował was do zaiazdów y poiazdów
do dobr, których przy dekretach trybunal-
skich wielkiego xięstwa Litewskiego, co
wasz mość y powtóre pilno zalecam. Dat. w
Grodnie, trzeciego Septembra, tysiąc siedm-
setnego dwudziestego dziewiątego. U tego
ordynansu przy pieczęci podpis takowy: Lud-
wik Pocię — woiewoda Wileński, het-
man wielki wielkiego xięstwa Litewskiego.
Deinde connotatio pod pieczęcią tymi expri-
mitur słowy: Connotatur w kancelarii woysk
wielkiego xięstwa Litewskiego: Ignacy
Antoni Ziemicki. Który to takowy ordynans,
za podaniem onego przez wyżwyrażoną o-
sobę do akt, iest do xiąg grodzkich woie-
wodztwa Wileńskiego przyięty y zapisany.

1733 г.

Изъ книги № 4748, за 1733 г., л. 671.

151. Универсалъ стражника и региментаря в. кн. Литовскаго А. Потѣя ко всему Литовскому дворянству, предписывающій быть готовымъ къ защитѣ короля Станислава (Лещинскаго).

Стражникъ и региментарь в. кн. Литовскаго Потѣя, вслѣдствіе вмѣшательства русскаго правительства въ дѣла избранія польскаго короля, выразившагося въ осадѣ Праги, симъ универса-

ломъ доводитъ до всеобщаго свѣдѣнія, что онъ приглашаетъ все рыцарство вооружиться и стать за свободно избраннаго короля Станислава Лещинскаго, за свои права и вольности.

Roku tysiąc siedmsetnego trzydziestego trzeciego, miesiąca Octobra dnia dziewiętnastego.

Na urzędzie ikmci surrogatorskim Wileńskim, przede mną Jerzym Horainem—podczaszym y surrogatorem wojewodztwa Wileńskiego, comparendo personaliter imć pan Michał Kublicki, uniwersał od iaśnie wielmożnego imć pana Antona Pocieia, strażnika wielkiego y generalnego woysk wielkiego xięstwa Litewskiego regimentarza, do wojewodztwa Wileńskiego pisany, ad acta podał, którego tenor sequitur talis:

Antoni na Włodawie, Rożance y Rzezycy Pociey—strażnik wielki y generalny woysk wielkiego xięstwa Litewskiego regimentarz, Wołkowyski, Żyżmorski, Radomyski, Surazki etc. starosta. Jaśnie oświeconym, iaśnie wielmożnym, wielmożnym ichmć panom senatorom, dignitarzom, urzędnikom ziemskim y grodzkim, rycerstwu, szlacheie y obywatelom prześwietnego wojewodztwa Wileńskiego, m. waszmość panom y braci. Po zaleceniu usług moich braterskich, wątpię mi nie należy, że dotąd nie tylko prze-

świecny prowincjom Korony polskiej y wielkiego xięstwa Litewskiego, sacra unione złączonym, lecz y całemu światu zakonkludowaney szczęśliwie, gloriose gesti operis elekcyi y promulgowania ex unanimi votorum assensu, wolnego narodu polskiego na thron pana pierwszego Stanisława, za króla polskiego, przez wojewodztwa, powiaty y ziemie powracając ad propria niechybna innotuit wiadomość, oraz pactorum conventorum publiczne ante altare Domini in sancta sanctorum rzeczy-pospolitey zaprzysiężenie. Nie wchodzę in panegiros obszernych expressyi, z iaką animadwersią y cyrcumspekcyą na tey elekcyi indemnitas wiary świętey katolickiey, praw, swobod, wolności illessae pupillae liberi veto, per elektrorem populum intacte zachowana, owo zgola quodcunque actum est claritate personae dignum, severitate exempti salubre, regi magnitudine aeternum, y cokolwiek światobliwa kochających synów oyczyźnie progresów dalszych, in bonum finem disponowanych, securitatis et tranquillitatis publicae samego dostoięstwa maiestatu nowo obranego pana

w utrzymaniu operari usiłowała intencya. Teraz z przeiętych expedyeyi imci pana ienerała Lacy y imci pana wojewody Krakowskiego, do Carowey ieymci ordynowanych, na widok polskiemu narodowi, non vereantis fortune ultima *wolnemu narodowi y państwu zginienia minantia pericula pokazują się spectra*. Nie dość, że wojsko Moskiewskie przeko paktom y soiuszom zawartym z monarchią rossyiską, z gwałtownym in viscera regni sub tempus zaczynającej się elekcyi wtargnieniem, wprowadzone, wyciska lacrymam cadentem z ruiną popółstwa w marszach y subsistencyach od zapamiętanych y zablakanych oyczyzny synów, astutam dotąd gestantibus in pectore vulpem protegujące, a w rzeczy samey grandia interessu swego wystawując molimina, z woli naiśnieyszey Carowey ieymci imć pan general Lacy, iako sam we swoim wyraża dyaryuszu sub data 24 Septbris do imci p. Birona—naywyszego dworu Carowey ieymci podkomorzego, adressowanym, przybywszy na Pragę z proźbą y groźbą do szkodliwej bono publico iedności, oddaloną a vera unione y spólnego oyczyzny ratowania, bracią naszą przywiodszy zfomentowaną, wojewodztwa Nowogrodzkiego y Mińskiego częstką y nadwornymi swymi adherentami ius nawet cardinale wolney elekcyi, iako duszę z ciała wydzierając, niesłychaną, horret animus wspomnieć, pod karczmą Grochową na tey stronie Wyspy półmile od Pragi, a o milę za przeprawą, a solito regum electorali campo, pod Moskiewskimi flintami wypraktykował elekcyą, y z niebacznemi na wolności zachowanie oyczyzny synami elektora Fryderyka Sasa, mimo poprzysiężoną cudzoziemca eksklusę, nominował, y wziawszy na siebie osobę prymasa promulgował. A cóż mówić o formie poprzysiężoney pactorum conventorum przez iednego

intruza od gwardyi Litewskiej vetante lege, półkownika, ukreowanego niby ministrem saskim Fleminga, niepewnego także w assekurowaniu ewakuacyi woysk rossyiskich z państw rzeczy-pospolitey in casum niepotrzebowania pomocy imci pana generala Lacy gwarancyi dostatecznie o tym przekopowane z authentyków przeiętych y po cancellariach aktykowane prześwietney prowincyi w. x. Lit. corrodencia viscera cellatris informować będą instrumenta. Za czym widome tey rzeczy-pospolitey, z wrodzoney ku oyczyźnie miłości generalne z woli ikmci pana mił Stanisława pierwszego y rzeczy-pospolitey electionis seymu postanowienia, przyiwszy regimentarstwo nad wojskiem w. x. Lit. opuszczone et in praedam oddane, na obronę ginącej wolności zbieram rycerstwo, y z nim iako kochającym oyczyznę, fortuny, substance, same nawet zdrowie in victimam salwowaniu oney konsekrując postpositis przegrozek minis klaryguie hasło: potius mori, niżeli królowi panu mm. y rzeczy-pospolitey fallere fide; y żeby szukaicemu iustam doloris compositionem in hoc calamitoso rzeczy-pospolitey statu w sercach waszmość panów intencją moją przyzgromadzającym się inter vibratos undique enses woyska obmyślone z wojewodstw y powiatów, iakim się podoba sposobem sekundowały siły amore dobra pospolitego obtestor. A kiedy się zdrada, iako żar w popiele ukryty, w nieugaszone woyny exardescens pożary ruin dezolacyi rzeczy-pospolitey przez wprowadzenie woysk rossyiskich in conventibus seditiosis fixam założywszy mansionem, przez korespondencyą zawziętych na zgubę oyczyzny obiawia patryotów, więc ażeby manifest przez rzecz-pospolitą, podczas seymu electionis plausibiliter od wszystkich zanesiony akceptowaniem ztwierdzony, odpisami roborowany y całemu światu

wiadomy, z pogromieniem tanti facinoris
niepowetowanych krzywd rzeczy-pospolitey,
quod nec ventura silebunt lustra, nec ignota
rapiet sub nube vetustas, optatum votive
successus in executione odebrał effectum,
życzę oraz łaskawemu y dobroczynnemu
osobę moję z prześwietnym rycerstwem wm.
wm. panóm oddaie respektowi. Dat. w obo-
zie, dnia szesnastego Octobra, tysiąc siedm-

setnego trzydziestego trzeciego roku. U
tego uniwersału podpis ręki przy pieczęci
w te słowa exprimitur: Antoni Pociey—straż-
nik w. y reg. g. w. x. Lit. Który to ta-
kowy uniwersał, za podaniem onego przez
wyż pomienioną osobę ad acta, iest do xiąg
grodzkich surrogatorskich Wileńskich przy-
ięty y wpisany.

1757 g.

Изъ книги № 4771, за 1757 г., л. 416.

**152. Публикація распоряженія генераль-фельдмаршала Апраксина о подводахъ
для союзнаго войска, идущаго въ Олиту.**

Генераль-фельдмаршалъ Апраксинъ доводитъ
до всеобщаго свѣдѣнія обывателей в. кн. Литов-
скаго, что 2,500 казаковъ идетъ въ Олиту чрезъ
Литовскій край; такъ какъ для нихъ нужны под-
воды, то чтобы обыватели не отказывали имъ въ

оныхъ за опредѣленную плату, въ противномъ же
случаѣ казаки будутъ брать для себя таковыя на-
сильно безъ всякой отвѣтственности за могущія
произойти отъ сего дурныя послѣдствія.

Roku tysiąc siedmset piędziesiąt siódmego,
miesiąca Junii czternastego dnia.

Na urządzie ikmości grodzkim Wileń-
skim przede mną Jerzym Abramowiczem—
podczaszym y podwoiewodzym wojewodztwa
Wileńskiego, comparendo personaliter imię
pan Mikołay Wasilewski—półkowy kwater-
mistrz woysk Rosyiskich, list alias publi-
kacyą, od imci pana ienerała feldmarszałka
wydaną, sequenti tenore pisany, ad acta
podał:

Nayaśnieyszey Imperatorowey ieymci ca-
ley Rosyi ienerał - feldmarszałek woysk

iey wielicześstwa, na pomoc wysokim w ali-
ansie nachodzącym się państwom, lądem
y wodą posłanych, postanowiony y giene-
ralną komendę mający, orderów ś. Apostoła
Jendrzeja, Białego orła y ś. Alexandra New-
skiego kawaler, leyb-gwardyi Semionowskie-
go półku podpółkownik, Stefan Apraxin.
Podług danego mi od moiey naymiłościw-
szej y auguścieyszej samowładnącey Pani
rozkazu władzy y pełney mocy wiadomo
czynię: Poniewasz za ordynansem moim
brygadyer Krasnosczoków, z dwuma tysię-
cami y pięciu set kozaków, ma iść do Oli-

ty, a mając potrzebę w podwodach dla wozienia dla siebie prowiant y furaz do naznaczonego (mieysca), więc ja za słuszną rzecz sądziłem tym listem moim wszystkim po tracie nachodzącym się obywatelom publikować, ażeby namienione podwody tak wiele, iak oznaczony brygadyer Krasnosczoków potrzebować będzie, za słuszną zapłatę dawano; gdyż naprzeciwno temu, jeżeli taka łatwość czyniona nie będzie, a wysznamieniony brygadyer, iako bez tego obeysć się nie mogący, przymuszonym będzie one kazać brać, od czego czasem jeżeli iakiekol-

wiek inkonweniencye albo krzywdy uczynić się mogą, nikt za to winy kłaść nie powinien. W kampaniencie pod Kieydanami, Maii trigesima prima die, tysiąc siedemset piędziesiąt siódmego roku. U tego listu publikacyi podpis ręki w. imci pana ienerała feldmarszałka całej Rossyi woysk his expremitur verbis, russkim pismem: Стефанъ Апраксинъ. Który to takowy list publikacyi, za ustnym y oczewistym przez wyżwyrażoną osobę podaniem do akt, iest do xiąg grodzkich wojewodztwa Wileńskiego przyięty zapisany.

1757 г.

Изъ книги № 4771, за 1757 г., л. 415.

153. Публикація распоряженія генераль-фельдмаршала Апраксина о подводахъ для союзнаго войска, идущаго въ Городну.

Генераль-фельдмаршалъ Апраксинъ доводитъ до свѣдѣнія обывателей в. кн. Литовскаго, чтобы они давали русскимъ войскамъ подводы въ Городну изъ Виленскаго воеводства за извѣстное вознагра-

граждение; въ противномъ же случаѣ таковыя будутъ забираться насильственно безъ всякой ответственности за послѣдствія.

Roku tysiąc siedmset piędziesiąt siódmego, miesiaca Junii czternastego dnia.

Na urządzie iego królewskiej mości grodzkim Wileńskim, przede mną Jerzym Abramowiczem—podczaszym y podwoiewodzzym wojewodztwa Wileńskiego, comparendo personaliter imć pan Mikołay Wasilewski—półkowy kwatermistrz woysk rossyiskich, list, alias publikacyą od imci pana ienerała

feldmarszałka wydaną, sequenti tenore писанą, ad acta podał:

Nayiaśnieyszey Imperatorowey ieymci całej Rossyi general feldmarszałek woysk iey wieliczeństwa, na pomoc wysokim w aliansie nachodzącym się państwom, lądem y wodą posłanych, postanowiony y generalną komendę mający, orderów świętego Apostoła Jędrzeia, białego orła y świętego Alexandra Newskiego

kawaler, leyb-gwardyi Semionowskiego pólku podpólkownik Stefan Apraxin. Podług danego mi od moiej naimiłościwszey y auguścieyszey samowładnācey Pani rozkazu, władzy y pełney mocy, wiadomo czynię: Ponieważ za ordynansem moim imć pan ienerał-leytnant Zybin, z Kolondi, z iednym draguńskim pólkiem y dwumia tysiącami kozaków z Wileńskiego wojewodztwa ma iść do Grodna, a mając potrzebę w podwodach dla wożenia za sobą prowianty teraz do oznaczonego miejsca, więc ią słuszną rzecz sądziłem tym listem moim wszystkim po trakcie nachodzącym obywatelom publikować, aby namienione podwody tak wiele, iak oznaczony ienerał-leytnant potrzebować będzie, za słuszną zapłatę dawano, gdyż naprzeciwno temu, ieżeli taka łatwość

czyniona nie będzie, a imć p. ienerał-leytnant Zybin, iako bez tego obeysć się niemogący, przymuszonym będzie one kazać brać, od czego czasein ieżeli iakiekolwiek inkonweniencye albo krzywdy uczynić się mogą, nikt zato winy kłaść nie powinien. Dan w kampaencie pod Kieydanami, Maii trzydziestego pierwszego die, tysiąc siedmset piędziesiąt siódmego roku. U tego listu alias publikacyi podpis ręki wielmożnego imci pana generała feldmarszałka całej Rosyi woysk his exprimitur verbis, russkim pistnem: Стефанъ Апраксинъ. Który to takowy list publikacyi, za ustnym y oczewistym przez wyż wyrażoną osobę podaniem do akt, iest do xiąg grodzkich wojewodztwa Wileńskiego przyięty y zapisany.

1772 г.

Изъ книги № 4787, за 1771—1773 г., л. 467.

154. Универсалъ генераль-маіора графа Салтыкова о томъ, чтобы никто не смѣлъ вывозить за границу хлѣба въ зернѣ.

Генераль-маіоръ гр. Салтыковъ доводитъ до свѣдѣнія обывателей в. кн. Литовскаго, что по данной ему власти надъ частію Литовскаго края, нь считаетъ необходимымъ принять мѣры пред-

осторожности противъ могущаго разразиться го-лода и болѣзни и запрещаетъ кому бы то ни было вывозить за границу хлѣбъ подъ опасеніемъ конфискаціи онаго.

Roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt wtórego, miesiąca Februaryi trzeciego dnia.

Coram actis grodu wojewodztwa Wileńskiego, comparendo personaliter iego mość pan Jan Estko, uniwersał przez i. w. iego mości pana grafa Sałtykowa—general-ma-

ióra woysk rossyiskich, komendanta Sanct-Peterburskiego legionu y orderu świętego Jerzego kawalera, wydany, ad acta podał, którego tenor de verbo ad verbum sequitur estque talis:

Graf Sałtykow — general-maior woysk

nayiaśniejszey Imperatrowey całej Rosseyi, komendant Sanct-Petersburskiego legionu y orderu świętego Jerzego kawaler: Czy- nie wiadomo niniejszym uniwersalem moim, iż mając nie tylko komendę nad częścią Litwy, ale oraz y baczność mnie powie- rzoną, tak na teraznieysze, iako y na przyszłe czasy, aby ile możność starać się kray ten od nieszczęśliwości zachować, która wyniknąć może naywiększa y nayszkodliw- sza przez karystą, żkąd głód y choroby różne pochodzić mają, więc zapobiegając takiemu upadku zalecam y iak naysurowiey przykazanie, aby nikt się nie ważył cuius- cunque generis z osób za granice, tak lą- dem, iako y wodą wywozić zboże. Wiem, że każdy prawdziwy patriota sprawiedliwą

mi w tym ostrożność przyznawszy spodzie- wać się każe, że się nie znajdzie z obywa- telów takowy, co by się temu zbawiennemu sprzeciwić zechciał dziełu, a w przeciwnym razie przyrzekam, że zboże takowe bez wszelkicy zapłaty odbierane będzie. Dat. w Wilnie, w kancelaryi Sanct-Petersburskiego legionu, roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt wtórego, miesiąca Januaria trzydziestego pierwszego dnia, s. v. dwudziestego. U tego uniwersału przy wyciśnionej na czerwonym laku pieczęci podpis takowy: Graf Saltykow. Który to takowy uniwersał, za podaniem przez wyż wyrażoną osobę do akt, jest do xiąg grodzkich wojewodztwa Wileńskiego przyięty y wpisany.

1797 r.

Изъ книги № 4809, за 1797 г., л. 696.

155. Раскладка на повѣты фуражировки военныхъ лошадей русскихъ войскъ.

Roku tysiąc siedmset dziewiędziesiąt siód- mego, miesiąca Julii siedmnastego dnia, veteris, a dwudziestego ósmego novi styli. Przed aktami grodzkiemi Wileńskiemu sta- nawszy osobiście w. imć pan Michał Zabłoc- ki—woyski rotmistrz powiatu Orszańskiego, rozkład koni dla woysk iego imperatorskicy mości na powiaty, z nakazu rządowego, marszałkom powiatowym zalecony, y przez nich że uczyniony y podpisany do akt po- dał, którego treść takowa:

Rozkład koni woysk iego imperatorskicy mości na powiaty z nakazu rządowego przez nas niżej piszących się marszałków powiato- wych uczyniony, w Wilnie dnia dwudziestego trzeciego Julii, tysiąc siedmset dziewiędziesiąt siódmego roku. *Primo.* Dziewięćdziesiąt siedm koni Moskiewskiego dragońskiego pułku będzie w Slonimskim powiecie, który wedle ogólnego dymów całej Litwy dwuchkroć sześciu tysięcy dwuchset trzydziestu pięciu rozkładu, licząc na każdego konia po dy-

mów pięćdziesiąt dziewięć, z dymów swoich iedenastu tysięcy ośmiuset pięćdziesiąt siedmiu, furażować powinien koni sto dziewięćdziesiąt dziewięć, a niema iak dziewięćdziesiąt siedm, więc na furażowanie superuiących koni sto dwa, licząc na każdego konia za furaż zimowy y razem za różne z tąd wynikające straty, po złotych sto szesnaście, zapłaci złotych iedenastu tysięcy ośmiuset trzydzieście dwa. *Secundo.* Dziewięćdziesiąt siedm Inhermanlańskiego dragonńskiego pułku koni stać będą w powiecie Brasławskim, który z dymów pięciu tysięcy sta dziewięćciu, powinien furażować koni ośmdziesiąt sześć, a ma ośmdziesiąt siedm, więc od superuiących nad proporcją dymów koni iedynastu odbierze opłaty złotych tysiąc dwieście siedmdziesiąt sześć. *Tertio.* Dwieście trzydzieście cztery konie Ekaterinosławskiego dragonńskiego pułku stać będą w powiecie Kowieńskim, który z dymów czterech tysięcy czterechset trzydziestu ośmiu, furażować powinien koni siedmdziesiąt pięć, a furażuie dwieście trzydzieście cztery, więc od superuiących koni sto pięćdziesiąt dziewięciu, bierze opłaty złotych ośmnaście tysięcy czterysta czterdzieście cztery. *Quarto.* Dwieście trzydzieście cztery koni Apšzeronńskiego dragonńskiego pułku stać będą w Brzeskim powiecie, który z dymów dwanaście tysięcy dwudziestu, furażować powinien koni dwieście trzy, a ma dwieście trzydzieście cztery, więc od superuiących nad proporcją dymów koni trzydzieście ieden bierze opłatę złotych trzy tysiące pięćset dziewięćdziesiąt sześć. *Quinto.* Dwieście trzydzieście cztery Jamborskiego pułku konie stać będą w Szawelskim powiecie, który z dymów dziesięciu tysięcy dziewięciu set czterdziestu siedmiu furażować powinien koni sto ośmdziesiąt pięć, a ma dwieście trzydzieście cztery, więc od superuiących

koni czterdziestu dziewięciu, bierze opłaty złotych pięć tysięcy sześćset ośmdziesiąt cztery. *Sexto.* Dwieście trzydzieście cztery Muromskiego pułku, konie stać będą w powiecie Grodzieńskim, który z dymów iedenastu tysięcy dwuchset dwudziestu ośmiu, furażować powinien koni sto dziewięćdziesiąt, a furażuie dwieście trzydzieście cztery, więc od superuiących koni czterdziestu czterech bierze opłatę złotych pięć tysięcy cztery. *Septimo.* Dwieście trzydzieście cztery konie Tulskego pułku stać będą w Upitskim powiecie, który z dymów dziesięciu tysięcy czterechset dwudziestu sześciu, furażować powinien koni sto siedmdziesiąt sześć y ma dwieście trzydzieście cztery, więc od superuiących koni pięćdziesiąt ośmiu, bierze opłatę złotych sześć tysięcy siedmset dwadzieścia ośm. *Octavo.* Dwieście trzydzieście cztery konie Pskowskiego pułku stać będą w Wileńskim powiecie, który z dymów iedynastu tysięcy czterechset czterech furażować powinien koni sto dziewięćdziesiąt trzy, a furażuie dwieście trzydzieście cztery, więc od superuiących koni czterdzieście ieden bierze opłatę złotych cztery tysiące siedmset pięćdziesiąt sześć. *Nono.* Dwieście trzydzieście cztery koni Starosolskiego pułku stać będą w Rosieńskim powiecie, który z dymów dwunastu tysięcy ośmiuset dziesięciu furażować powinien koni dwieście siedmnaście, a furażuie dwieście trzydzieście cztery, więc od superuiących koni siedmnastu bierze opłatę złotych tysiąc dziewięćset siedmdziesiąt dwa. *Decimo.* Sześćdziesiąt sześć czwartego Jegierskiego pułku konie. *Undecimo.* Sześćdziesiąt sześć piątego Jegierskiego pułku konie stać będą w Telszewskim powiecie, który z dymów iedynastu tysięcy sześciuset trzynastu furażować powinien koni sto dziewięćdziesiąt sześć, a nie furażuie tylko sto trzydzieście dwa, więc na fura-

żowanie koni sześćdziesiąt cztery płaci złotych siedm tysięcy czterysta dwadzieścia cztery. *Decimo secundo.* Sześćdziesiąt sześć koni Jegierskiego pułku stać będą w powiecie Trockim, który z dymów sześciu tysięcy dwudziestu czterech furażować powinien koni sto dwa, a niema iak tylko sześćdziesiąt sześć, więc na furażowanie trzydziestu sześciu koni zapłaci złotych trzy tysiące dziewięćset sześćdziesiąt. *Decimo tertio.* Sześćdziesiąt sześć siódmego Jegierskiego pułku, stać będą w Wołkowyskim powiecie, który z dymów dziewięciu tysięcy dwuchset ośmdziesiąt czterech furażować powinien koni sto pięćdziesiąt sześć, a niema tylko sześćdziesiąt sześć, więc od superuiących koni dziewiędziesiąt zapłaci złotych dziesięć tysięcy czterysta czterdzieście. *Decimo quarto.* Sześćdziesiąt sześć ósmego Jegierskiego pułku stać będą w powiecie Prużańskim, który z dymów ośmiu tysięcy sześciu furażować powinien koni sto trzydzieście cztery, a ma tylko sześćdziesiąt sześć, więc za furażowanie superuiących koni sześćdziesiąt ośm, ma płacić złotych siedm tysięcy ośmset ośmdziesiąt ośm. *Decimo quinto.* Dwieście dwadzieścia sześć artyleryi koni stać będą w powiecie Zawileyskim, który z dymów dziewięciu tysięcy sedmiuset sześciu powinien furażować koni sto sześćdziesiąt cztery, a ma dwieście dwadzieście sześć, więc od superuiących koni sześćdziesiąt dwóch bierze opłatę złotych siedm tysięcy sto dziewiędziesiąt dwa. *Decimo sexto.* Trzysta pięć artyleryi koni stać będą w Oszmiańskim powiecie, który z dymów trzynastu tysięcy trzechset trzydziestu sześciu furażować powinien koni dwieście dwadzieście sześć, a ma trzysta pięć, więc od superuiących koni siedmdziesiąt dziewięć bierze opłatę złotych dziewięć tysięcy sto sześćdziesiąt cztery. *Decimo septimo.* Dwieście

dziewiędziesiąt artyleryjskich koni stać będą w powiecie Lidskim, który z dymów dwunastu tysięcy sześciuset pięćdziesiąt dwóch powinien furażować koni dwieście czternaście, a ma koni dwieście dziewiędziesiąt, więc od superuiących koni siedmdziesiąt sześciu bierze opłatę złotych ośm tysięcy ośmset szesnaście. *Decimo octavo.* Trzysta dziewiędziesiąt artyleryjskich koni stać będą w powiecie Wilkomirskim, który z dymów siedmnastu tysięcy stu dwudziestu pięciu powinien furażować koni dwieście dziewiędziesiąt, a ma trzysta dziewiędziesiąt, więc od superuiących koni stu bierze opłaty złotych iedynaście tysięcy sześćset. *Decimo nono.* Sto ośm koni Godlewskiego pułku, w którym powiecie stać będą, temu powiatowi opłacą niżej wyrażone powiaty za koni sto ośm złotych dwanaście tysięcy pięćset dwadzieście ośm. *Vigesimo.* Nowogrodzki powiat z dymów piętnastu tysięcy ośmiuset sześciu powinien furażować koni dwieście sześćdziesiąt sześć, a nie furażuje żadnego, więc opłaci złotych trzydzieście tysięcy ośmset pięćdziesiąt sześć. *Vigesimo primo.* Kobryński powiat z dymów dwunastu tysięcy czterechset pięćdziesiąt furażować powinien koni dwieście dziesięć, a niefurażuje, żadnego więc opłaci na furażowanie koni dwieście dziesięć złotych dwadzieście cztery tysiące trzysta sześćdziesiąt.

Wiadomość, który powiat od którego y wiele ma opłacać. *Primo.* Wileńskiemu powiatowi na żywienie koni trzydziestu pięciu opłaci powiat Trocki złotych cztery tysiące sześćdziesiąt. *Temuż* powiatowi Wileńskiemu opłaci powiat Prużański na żywienie koni sześciu złotych sześćset dziewiędziesiąt sześć. *Secundo.* Wilkomirskiemu powiatowi na żywienie koni sto opłaci powiat Nowogrodzki złotych iedynaście tysięcy sześćset. *Tertio.* Zawileyskiemu powiatowi na ży-

wienie koni sześćdziesiąt dwóch opłaci powiat Nowogrodzki złotych siedm tysięcy sto dziewiędziesiąt dwa. *Quarto.* Oszmiańskiemu powiatowi na żywienie koni siedm dziesiąt dziewięć opłaci powiat Nowogrodzki złotych dziewięć tysięcy sto sześćdziesiąt cztery. *Quinto.* Lidskiemu powiatowi na żywienie koni dwudziestu pięciu opłaci powiat Nowogrodzki złotych dwa tysiące dziewięćset. Temuż powiatowi Lidskiemu na żywienie koni pięćdziesiąt jeden opłaci powiat Prużański złotych pięć tysięcy dziewięćset sześćset. *Sexto.* Grodzieńskiemu powiatowi opłaci powiat Wołkowyski na żywienie koni czterdziestu czterech złotych pięć tysięcy sto cztery. *Septimo.* Brzeskiemu powiatowi opłaci powiat Kobryński na żywienie koni trzydzieście jeden złotych trzy tysiące pięćset dziewiędziesiąt sześć. *Octavo.* Rosieńskiemu powiatowi na żywienie koni piętnastu opłaci powiat Telszewski złotych tysiąc siedmset czterdzieście. Temuż powiatowi na żywienie koni dwóch opłaci powiat Kobryński złotych dwieście trzydzieście dwa. *Nono.* Szawelskiemu powiatowi na żywienie koni czterdzieście dziewięć opłaci powiat Telszewski złotych pięć tysięcy sześćset osmdziesiąt cztery. *Decimo.* Upitskiemu powiatowi na żywienie koni pięćdziesięciu opłaci powiat Słonimski złotych sześć tysięcy siedmset dwadzieścia osm. *Undecimo.* Kowieńskiemu powiatowi na żywienie koni sto pięćdziesiąt dziewięć opłaci powiat Kobryński złotych osmnaście tysięcy czterysta czterdzieście cztery. *Decimo secundo.* Brasławskiemu powiatowi na żywienie koni iedynastu zapłaci powiat Prużański złotych tysiąc dwieście siedmdziesiąt sześć. *Decimo tertio.* Na sto osmdziesiąt koni husarskich pułku Godlewskiego temu powiatowi, w którym ten pułk stać będzie, opłaci powiat Słonimski na żywienie koni czterdziestu czterech złotych

pięć tysięcy sto cztery. Temuż powiatowi na żywienie koni czterdzieście sześć opłaci powiat Wołkowyski złotych pięć tysięcy trzysta trzydzieście sześć. Temuż powiatowi na żywienie koni osmnastu opłaci Kobryński złotych dwa tysiące osmdziesiąt osm.

Takowe summy, z ogólnych dymów całej Litwy wynikające, każdy powiat na dymy swoje rozłoży, y do wybierania od obywatelów przy podatkach publicznych kancelaryom grodzkim czyli exaktorom podatków poleci, a kancelarye za kwitami marszałków powiatowych, lub od nich umocowanych, w każdym roku, dopóki koni wyżej rzeczonych po powiatach stać będą, dwoma ratami: pierwszą w roku teraźniejszym—ostatnich dni Octobra, drugą marcową—ostatnich dni Aprila w roku następującym tysiąc siedmset dziewięćdziesiąt ósmym, wyżej pomienionym powiatom, bez żadnych zwłok y trudności, pod odpowiedzialnością za najmniejszą depactacyą, złotem wedle kursu teraźniejszego lub monetą srebrną, za przysłaniem od tych że powiatów umocowanych plenipotentów opłacać będą, a wzajemnie te powiaty, które biorą pieniądze na furazowanie koni, remontę wojskową od komend wojskowych na konie dawać się mającą odbiorą y powiatom placącym furazowanie koni oddadzą.—My marszałkowie, niżej piszący się, wzajemnie siebie imieniem powiatów naszych zabezpieczamy y na to się podpisujemy. W Wilnie, roku, miesiąca y dnia wyżej pisanych veteris styli.—U tego rozkładu koni wojsk iego imperatorskiey mości podpisy iasniewielmożnych marszałków y zastępców niektórych wówczas niebyłych, a od siebie uproszonych temi wyrażają się słowy: Gaspar Czyż — marszałek powiatu Wileńskiego mp. Franciszek Pozniak mp. Oszmiański. Ignacy Czechowicz—marszałek powiatu Zawileyskiego. Antoni Narbut—

marszałek powiatu Lidzkiego mp. Józef Balcewicz—starosta Lidzki, zastępca za i. w. marszałka powiatu Wilkomirskiego. Damazy Romer—podkomorzy powiatu Trockiego. Ignacy Siwicki—marszałek powiatu Kowieńskiego, k. ord. ś. Anny. Tadeusz Alexandrowicz. Franciszek Kownacki—marszałek x. Ż. powiatu Szawelskiego. Adam Wierszeyski—marszałek Nowogrodzki. Ray-ski—podkomorzy Kobryński. Wojciech z Pusłowa Pusłowski—powiatu Słonimskiego marszałek. Franciszek Kulesza—marszałek powiatu Wołkowyskiego. Zeno Wysłouch—

podkomorzy Brzeski. Felicyan Grabowski—marszałek Prużański. Ignacy Micewicz—marszałek powiatu Rosieńskiego. Zapewniając rachubę y opłatę za tę liczbę dymów, która podług taryfy nayduie się w Telszewskim powiecie, podpisuję J. Plater. Michał Straszewicz m. pr.—Który to rozkład koni woyska iego imperatorskiey mości na powiaty z nakazu rządowego marszałkom powiatowym zalecony, za podaniem onego przez wyż wyrażoną osobę do akt, iest do xiąg grodzkich powiatu Wileńskiego spraw wieczystych przyjęty y wpisany.

III.

Інструкції и сеймиковья постановленія.

— 123 —
1593 г.

Изъ книги № 4713, за 1593—1594 г., л. 367 на оборотѣ.

156. Постановленіе Литовскихъ дворянъ на Виленскомъ съѣздѣ.

Дворяне в. кв. Литовскаго, собравшись на сеймъ въ Вильнѣ, постановили:

1) По случаю временнаго отъѣзда короля въ Швецію согласиться на собраніе податей, нужныхъ для сохраненія общественной безопасности и отпраденія короля;

2) Для защиты вѣнскихъ границъ назначить въ каждомъ воеводствѣ стражу, которая должна послѣ повѣстки гетмана стать въ опредѣленное мѣсто въ полномъ вооруженіи;

3) Въ случаѣ дѣйствительнаго нападенія непріятеля собраться на сеймъ въ Новогородкѣ;

4) Въ случаѣ спокойствія деньги, предназначенныя для этой цѣли оставить у сборщиковъ на нужды рѣчи-посполитой;

5) Подати, назначенныя въ 1591 году, принять отъ сборщиковъ указаннымъ въ документѣ лицамъ и хранить ихъ впредь до особаго распоряженія на Слонимскомъ сеймѣ;

6) Неправильно отнятое право трибуналомъ отъ сборщиковъ воднаго сплава въ Ковнѣ и переданное мѣщанамъ возвратитъ этимъ же сборщикамъ, какъ шляхтичамъ и удовлетворитъ ихъ убытки;

7) Намѣреніе короля назначить Виленскимъ епископомъ поляка считать противозаконнымъ и выразить ему чрезъ пословъ, что въ случаѣ назна-

ченія такого епископа, Литовское дворянство не будетъ признавать его дѣйствительнымъ и не допустить его къ исправленію должности; вслѣдствіе чего и просить короля назначить епископа до отъѣзда въ Швецію;

8) Неназначеніе королемъ на мѣсто Брестскаго старосты какого-то Рудомины дворянство считаетъ для себя обидой и просить назначить непременно какого нибудь родоваго шляхтича, имѣющаго въ Брестскомъ воеводствѣ осѣдлость;

9) Просить короля выдать привилегію, чтобы имѣнія, заложенные еще предъ уніей, позволено было казнь выкупить и завѣдываніе ими возложить на подскарбія;

10) Просить также назначить Ошмянскимъ земскимъ писаремъ Вильчака;

11) Объ удовлетвореніи скарбнаго Лукаша Мамонича за затраты, сдѣланныя имъ на турецкую кампанію;

12) О принятіи оборонительныхъ мѣръ противъ казацкихъ нападеній на Мозырскій повѣтъ и воспрещеніи крестьянамъ отходить на Нязъ;

13) Просить короля уничтожить привилегіи, выданныя разнымъ лицамъ во время коронаціи, на даровое владѣніе разными столовыми королевскими имѣніями въ княжествѣ Литовскомъ.

Лѣта Божого Нароженія тысяча пятисотъ девяностъ третьего, мѣсяца Августа осьмого дня.

Пришедши передъ мене Криштофа Радивила—княже на Биржахъ, изъ Дубинокъ воеводу Виленскаго, гетмана найвышшо-

го великого князства Литовского, Солецкого, Урендовского и Борисовского старосту, державцу Коконгавзского, урожонный панъ Янъ Ловеико — маршалокъ повѣту Мозырского, секретарь короля его милости, посоль зъ воеводства Виленьского, именемъ ихъ милости пановъ радъ духовныхъ и свѣцкихъ, и пословъ земскихъ зъ воеводствъ и повѣтовъ великого князства Литовского, на зѣздъ Виленьскій головный собранихъ, донесль до мене на врадъ постановенъе, на писъмѣ учиненое, всихъ становъ великого князства Литовского, и просилъ, абы я ку вѣдомости своей приустивши до книгъ кгородскихъ воеводства Виленьского записати казалъ, которое постановенъе слово отъ слова уписуючи, такъ се въ собѣ маеть.

My rady, urzędnicy ziemści, posłowie z woiewodztw, ziem y powiatów, rycerstwo y wszystkie stany wielkiego xięstwa Litewskiego, duchowni y świeccy, oznajmujemy: iż ziechawszy się tu na zjazd główny do Wilna, nam przez listy iego królewskiej mości na dzień trzydziesty Julii, w roku terazniejszym tysiąc pięćset dziewięćdziesiąt trzecim złożony, a wyrozumiawszy to tak z pisanja króla iego mości, iako też relacii posłów naszych, którzy na seymie byli, że iego królewska mość, nasz miłościwy pan, do królestwa swego dziedzicznego Szwieckiego na czas odieżdżać raczy, co acz z żalem nam slyszeć przyszło, iednak Pana Boga o to prosimy, aby w opatrności swey Boskiej iego królewską mość, pana naszego miłościwego, mając przez angioły swe święte szczęśliwie prowadzić y dawszy iego królewska mość fortunnie oyczyste królestwo otrzymać y osieść y porządek w nim wszelaki postanowić, a potym nam iego królewską mość, naszego miłościwego pana, w dobrym zdrowiu ze wszelakimi pociecha-

mi przywrócić y do nas nazad przyprowadzić raczył. A iż pod ten obiazd iego królewskiej miłości stany Korony polskiej między inszymi porządkami obronę krajów swych y bezpieczeństwo od wtargnienia nieprzyacielskiego namówiwszy y postanowiwszy, pozwolili na to złożyć pobor taki, iaki w roku przeszlem tysiąc pięć set dziewięćdziesiąt pierwszym na seymie walnym Warszawskim postanowion był, s którego bezpieczeństwo granic swych naprzód opatrzywszy, potym według postanowienia z domu iego królewskiej mości y na wyprawę do Szwecyje pewną sumę dać pozwolili. My też pod ten że czas odjazdu iego królewskiej mości w państwach tuteyszych obawiając się wtargnienia iakiego od sąsiad, nieprzyaciół naszych przyległych, zwłaszcza od Tatar, aby kiedy pod tym odjazdem iego królewskiej mości niewiadomie w granice w. x. Litewskiego, a do ziemi Żmódzkiej inszy nieprzyjaciele nie wpadli y nie wtargneli się, tedy też takowym niebezpieczeństwom zabiegając a zgadzając się z bracią naszą pany Polaki, z któremiśmy unią związani, takowyż też pobor, iaki był w tym roku tysiąc pięć set dziewięćdziesiąt pierwszym na seymie Warszawskim postanowion, a w tym że roku zjazdem głównym Wileńskim approbowan, mozą zjazdu naszego terazniejszego głównego pozwalamy, to iest: łanowe albo powłóczne, szosowe y czopowe we wszystkim według ufały w onym roku dziewięćdziesiąt pierwszym uczynionej, z którego to poboru iego królewskiej mości, panu naszemu miłościwemu, na wyprawie do królestwa Szwieckiego pobór łanowy, albo z włók szosowe wszystko ogulem, iako o tym szyrzey w uniwersału opisano iest, pozwalamy; także pobór z żydów w. x. Litewskiego będących takowy, iż każdy żyd ma y powinien będzie pogłowne z ka-

żdey głowy, żadnego niewymuiąc, po pół złotego polskiego, według porządku w uniwersale poborowym w roku terazniejszym uczynionym, opisanego, który pobor od żydów z poborem wyszey mianowanym, iakoż y szosowym na potrzebę iego królewskiej mości dać pozwalamy. A na opatrzenie granic w. x. Lit. y dla inszych pilnych potrzeb rzeczy-pospolitey woiennych zmagła przypadających, pobor czopowy w wielkim xięstwie Litewskim ze wszystkimi iego należnościami, według uniwersału zupełnie zostawujemy, który pobor czopowy poborcy powiatowi, iako z naywiększym pożytkiem być będzie mogło, wybrawszy, do panów deputatów, na to od nas obranych, oddać mają, wedle taksy naszej, na tym zezdzie do uniwersału wpisaney, mianowicie do tych deputatów, to iest, z koła senatorskiego, do wielmożnych pana Jana Abramowicza — na Wornianach, wojewody Mińskiego, a pana Demetra Chaleckiego z Chaleza, podskarbiego ziemskiego y pisarza w. x. Lit., a z koła rycerskiego do urodzonych pana Jana Naruszewicza — łowczego w. x. Lit., pana Malchera Szemiety — marszałka ziemie Żmóydzkiej, Bieniasza Bohdana Ogińskiego z Kozielska — podkanclerzego Trockiego y pana Mikołaja Zienowicza — namiesnika Wileńskiego, spełna oddać y liczbę z niego uczynić będą powinni, według uniwersału. A panowie deputaci y ten pobor odebrawszy, to co iego królewska mość, iako wyżej napisano iest, naznaczone królowi iego mości, naszemu miłościwemu panu, oddać mają; a czopowe, które na obronę państwa tuteyszego wielkiego xięstwa Litewskiego, to iest, zostawione to, aby na tę obronę, na którą iest uchwalone, wcale zostawało, mianowicie: iż państwo tuteysze w. x. Lit., tak obrony, iako nabarziey przestrogi o tako-

wym zwłaszcza prętkim nieprzyiacielu, iaki iest Tatarin, potrzebuie. Tedy użyliśmy w tem iasnie oświeconego xiążęcia iego mości pana wojewody Wileńskiego, hetmana naywyższego w. x. Lit., aby i. x. mość, iako miłośnik oyczyzny y hetman, którego też to urzędowi właśnie należy, straż wszędy w granicach dosięgając przez niewiadomość o sprawie y o przedsięwzięciu tego nieprzyiaciela tam, gdzie iego mość tego potrzeba być będzie rozumiał, mieć raczył.

Na którą straż wszyscy zgodnie pozwoliliśmy i. x. mości z tego poboru czopowego przyjąć iezdy koni sto, na każdego konia na czwierć lata płacąc po złotych piętnastu polskich, który mają być chowani na takowym zezdzie, aż do przyjazdu szczęśliwego, da pan Bóg, iego królewskiej mości pana naszego.

A ta straż gdy dosięże wiadomości o nieprzyiacielu, żeby się, czego panie Boże ucho-
way, do tego państwa w. x. Lit. brać miał, tedy iako nayprędzey ma o tym dawać znać iego mości panu hetmanowi, a iego mość pan hetman powinien będzie przestrogę o tym nieprzyiacielu uczynić do wojewodztw y powiatów, bliżey przyległych, tamtym pogranicznym od Tatar przez swe własne posłańcy, a z przestrogą o tym nieprzyiacielu pisania swe do dalszych wojewodztw y powiatów ma posłać do Wilna do iego mości pana podskarbiego w. x. Lit., które iego mość pan podskarbi, a w niebytności iego mości, pan skarbný, tam gdzie będą należali, rozesłać powinien będzie. A osobliwie ich mościom panom senatorom wielkiego xięstwa Litewskiego, których iego mość na tenczas dosiędz będzie mógł, te niebezpieczność oznaymienia naznaczywszy przez pisanie swe pewny czas do zieczania się ich mości do Nowogródka dla obmyślenia poratowania y dania odporu od w

takim niebezpieczeństwie nieprzyjacielowi. Za którym oznaymieniem iego mości ich mość panowie senatorowie, których pisanie iego mości dóydzie, y który by iedno kolwiek w tey niebezpieczności od nieprzyziaciela wiadomość mieli, powinni będą ziechać się do Nowogródka, y tam, będzie li tego potrzeba, dla potężniejszego odporu temu takowemu nieprzyziacielowi ma być pozwolono, aby iego mość pan hetman nasz ludzie służebne za te pieniądze poboru czopowego, na to postapionego, ile to czopowe wyniesie, przyimował, a panowie deputaci wyszey mianowani mają y powinni będą, za zezwoleniem na tym zieżdzie w Nowogródku uczynionym, za listami przepowiednymi iego mości pana hetmanowymi te pieniądze czopowe na żołnierze obrócić. Na co my na liczbie od panów deputatów przy liściech przypowiednych hetmańskich y kwieciech rotmistrzowskich miasto gotowych pieniędzy przyiąć obiecuiemy y powinni będziemy.

A nadto y sami przeciwko każdemu nieprzyziacielowi przy iego mości panu hetmanie naszym, za oznaymieniem iego mości, ruszyć się y tam, gdzie iego mość oznaymi, stanowić się mamy y powinni będziemy, dzierżąc to się, że nas bez gwałtowney potrzeby rzeczy-pospolitey do ruszenia z domów naszych, które bez wielkiej szkody w rzeczy-pospolitey być by nie mogło, wyciągać y przywodzić nie będzie raczył.

A jeśli pod ten czas odiechania króla iego mości pan Bóg nas w pokoiu zachować będzie raczył, czego sobie życzym, tedy ten pobor czopowy, oprócz tego wydatku na straż, zupełnie przy ich mościach panów deputaciech na potrzeby rzeczy pospolitey zostawać ma, które pieniądze panowie deputaci cało na żadną rzecz, nie ruszając

rzeczy pospolitey, dochować powinni będą sub paena peculatus.

A iż kaźdey R. p. jeśli na obronie, tedy nie mniej na sprawiedliwości należy, którą acz kolwiek w pewnych rzeczach urzędami zwykłymi ziemskimi, grodzkimi, także sądem głównym trybunalnym konstitucją seymu przeszłego opatrzoną mamy, iednak iż w tey konstytuciey tego nieobiawiono, aby się tym sądem execucia działa, tedy gdy tego potrzebę wielką być baczymy, spólnie się z sobą namowiwszy, zastanowiamy i iego królewskiej mości, naszego miłościwego pana, prosimy, aby y pod tym czasem odiazdu iego królewskiej mości ich mość panowie pieczętarze, za osądzeniem rzeczy abo kaurz w sądzie, wyszey mianowanych, wywołania y podniesienia według zwyczaju prawa pospolitego osobom tym, którzy te potrzebować będą, krom omieszkania wydawali.

Ktemu strzegać y tego, aby pobor w roku 91, na zieżdzie naszym głównym Wileńskim uchwalony y wybrany, tak przy poborcach zatrzymany, wcale rzeczy pospolitey doszedł, uchwalamy y postanowiamy, aby wszyscy poborcy, sami aktorzy, by zmarli, tedy ich sukcesorowie, pieniądze wcale zupełnie, tak, iako ie wybrali, tu do Wilna na dzień dwudziesty miesiąca Septembra w roku terazniejszym 1593 znieśli sub pena peculatus, co się ma rozumieć pod utraceniem gardła y majątności, a forum o to panom deputatom z nimi do trybunału, gdzie kolwiek się na on czas sądy odprawować będą. Który pobor ciż mianowani panowie deputaci naszy, to iest, z koła senatorskiego pan wojewoda Miński, pan podskarbi ziemski, a z koła rycerskiego pan lowczy w. x, Lit., pan marszałek ziemi Żmóydzkiej, pan podkomorzy Trocki

y pan namiesnik Wileński, wyszey mianowany, od poborców do rąk swych odebrawszy y wyciągnawszy wcale y zupełnie rzeczy-pospolitey dochować maia, na żadne rozchody niewdawiając, tak że sub pena peculatus y pod tąż winą, iako na poborce wyszey uczyniona. A forum także o to do trybunału, o co będzie wolno każdemu szlachecowi, chociaż iedney osobie, na to do Litewskiego pozwać y na rzecz pospolitą tego requirować. A chować te pieniądze panowie deputaci maia wcałości, na żadną by naywiększą potrzebę nie naruszając, do spółney namowy y zgody na zieżdzie Słonińskim głównym. Po tym zieżdzie naszym przed seymem przyszłym pierwszym wszystkich stanów w. x. Lit., na okup dóbr królewskich iego mości, tak w wielkim xięstwie Litewskim, w ziemiach Ruskiej y Żmóydzkiej przynamniy za te pieniądze, które od poborców tamiejszych do rąk panów deputatów oddane będą, iakoż czas pewny dla słuchania liczby od poborców naznaczamy dzień trzydziesty miesiąca Decembra roku 1593, aż póki się wszystkie odprawia, pod tąż winą wyszey opisana, aby się rzeczy pospolitey usprawiedliwienie od nich nie omieszkiwała, a to ich mość panowie deputaci z miłości oyczyzny, krom wszelakiego solarium za ten pobor roku 91 darmo użyzyć y odprawić obiecali.

Pokazali też to posłowie z powiatu Kowieńskiego, że mieszczanie Kowieńscy ukrywaiąc się od konstituciey w roku 91 uczynionej splaw wodny według onego uniwersału chociaż wydali, iednak subtelnościami, a fortelnym naciągnięciem prawa pospolitego y nie samą przystoyną sprawiedliwością poborce i arendarze tego splawu, do sądu trybunalskiego naciągniwszy, prawo sobie przeciw poborce y arendarzom otrzymali, czym iż nie poborce, ale rzeczy pospo-

litey szkodę przeciwko uniwersałowi ziazdu Wileńskiego w roku 91 uchwalonego uczynili, y prawo przeciwko wszystkim uchwałom seymowym y constituciami dawno zwykłymi przewiedli, a iż na tem zieżdzie teraznieyszym Wileńskim, przed nami i senatorami y posłami ze wszystkich wojewodztw, ziem y powiatów będącym, iaśnie y znaczne się to pokazało, iż według tego uniwersału ziazdu Wileńskiego w roku 1591 wydanego, y inszych uniwersałów, y iako panowie poborcowe słusnie ten splaw wodny arendowali, tak też arendarze ten splaw słusnie wedle uniwersału wybierali, co my widząc iako rzecz słuszną, iż ten splaw wodny zawsze przy poborze szlacheckim wybierany bywał y właśnie do niego należy, zlecamy ich mości panom deputatom za poparciem poborce tamesznego pana Żybulta Hanskopowicza, iako tym którzy ten pobor in toto requirować maia, o takowy zły przewod prawa onych do trybunału przyciągnawszy, prawem tego na nich recurować, aby się to wszystko wedle pozwu ich do skarbu r. p. wróciło, także przesąd y winą, która za takowym złym przewodem prawa ich od poborce niewinnie wzięta, aby się onemu od nich wróciła, a ich mość panowie deputaci przy czynieniu liczby od pana poborce tamesznego powiatu Kowieńskiego tych pieniędzy, co za splaw przychodzić miało do tego czasu folgę panu poborcey uczynić maia, aż ta suma za splaw wodny wysz pomieniona od mieszczan Kowieńskich zapłacona y odyskana będzie.

A iż biskupstwo Wileńskie nad prawo pospolite tak długiego dwa kroć, a co większa że nas wiedzieć dochodzi, iakoby iego królewskiej mości przeciwko prawom y wolnościom naszym, zwyczajom dawnym nad spisy unii Polakowi dać chciał, czego nad o iego królewskiej mości, panu naszym

nie dzierzmy, wszakoż za takimi nowinami, które nas dochodzą, w czas się poczuwając i temu aby się nam prawa nie wymowali zabiegając prosić i upomnieć się u iego królewskiej mości, swego miłościwego pana, przez posły mamy, aby iego królewskiej mości to biskupstwo Wileńskie, przed odjazdem swym do Szwecyi, wedle praw naszych Wileńskiego xięstwa Litewskiego, iako o tym przywileia dawne przodków iego królewskiej mości opisane, mamy człowiekowi narodu Litewskiego dać raczyli, z tą protestacyą, że gdzie by iego królewska mość, nasz miłościwy pan, to biskupstwo Wileńskie, nad prawo nasze Polakowi dać raczył, że my tego za biskupa Wileńskiego mieć, przymować y cierpieć nie będziemy y biskupstwa w possessyą brać, y onym rządzić y władać im nie dopuszczymy y owszem temu, aby to niedochodziło wszystkimi siłami, wszelakim sposobem, zastawiać się y oponować wedle największego przemożenia naszego będziemy, a w tym obiecuiemy sobie słowem naszym szlacheckim, że ieden drugiego odstąpić nie mamy, wszyscy spólnie przy sobie stać chcemy y będziemy.

Wniesiono też y to w pośrodek nas od braci naszych ichmość panów obywatelów wojewodztwa Brzeskiego, iż po żeyściu z tego świata starosty przeszłego Brzeskiego, nieboszczyka sławney pamięci pana Jana Kiszki, starostwo to iego królewska mość do tey doby nikomu dać nie raczył, zaczym ludziom w sprawiedliwości świętey ukrzywdzenie wielkie się dzieie, a nadto iż ich dochodzi wiadomość, iako by iego królewska mość starostwo Brzeskie Ławrynowi Rudominie dać miał, co bacząc być przeciwko prawom y wolnościom naszym, gdysz Rudomina nie będąc szlachcicem z starożytnych szlachciców, sądzić tego starostwa sądowego y dóbr do niego należących, na którym wszystkiey

rzeczy-pospolitey wiele należy, obstantibus legibus moc dzierzeć nie może, przetoż iego królewskiej mości, pana swego miłościwego, prosić mamy, aby iego królewska mość to starostwo Brzeskie dać raczył nie Rudominie, ale szlachcicowi, którego kolwiek starożytnego, komu będzie łaska y wola iego królewskiej mości, byle był z dawnych przodków swych szlachcicem wielkiego xięstwa Litewskiego urodzonym; ktemu aby miał prawdziwą, a nie zmyśloną osiadłość w powiecie Brzeskim. Co acz sobie tuzzymy, że iako rzecz słuszną u iego królewskiej mości, pana swego miłościwego, prozbę naszą otrzymamy, wszakoż gdy by inaczej to być miało, iegomości pana podskarbiego ziemskiego wielkiego xięstwa Litewskiego upominamy y tym obowiązuiemy, aby ikmć tego starostwa takiemu człowiekowi, który go trzymać nie może według praw naszych postępować wolen swych puszczać nie raczył, aż było iego królewskiej mości wedle praw naszych szlachcicowi iakiego starożytnego zasłużonego y tam że w tym powiecie osiadłemu dać raczył, a my y w tym iegomości upewniamy y obiecuiemy, że tego iegomości pomagać i zastępować go iako w spólney rzeczy naszej będziemy. A gdzie by iegomość pan podskarbi takiemu człowiekowi ustąpił, tedy tego na iegomości samym patrzeć będziemy, a opowiadania, protestacie, zeznania wszystkie y wszelaki po ześciu nieboszczyka pana Jana Kiszki, kasztelana Wileńskiego, starosty Brzeskiego, przed surogatorem czynione być mają, tak ważne iako by przed całym zupełnym urzędem grodzkim uczynione byli. Jarmark Brzeski przywileiem iego królewskiej mości y constitucyą Wileńską utwierdzony iż do używania do tey doby nie przyszedł, aby zaraz skutek na czasy naznaczone wziął, pozwalamy.

Przy tym też iego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, prosimy, aby nam teraz przed odjazdem do królestwa Swieckiego przywilejem swym pańskim pozwolić raczył, wszelakie dobra r.-p., w wielkim xięstwie Litewskim leżące, zawiedzione w summach przed unią, ięśli by gdzie czyie dożywocie w tym czasie ex privata za pieniądze skarbu naszego pospolitego od nas złożonego, okupić, z takowym warunkiem, aby ie, okupiwszy pan podskarbi ziemski wielkiego xięstwa Litewskiego, trzymał y wszystkie pożytki z takich okupionych dobr do skarbu naszego spólnego uczynieniem liczby oddawał z dokładem tego, żeby tych dóbr y pożytków z nich nieoddawszy nam spęlna summy pieniędzy za te dobra zapłacono y z rąk pana podskarbiego, albo temu, komu to zgodnie od wszystkich stanów wielkiego xięstwa Litewskiego zlecone będzie, niebrano, co aby trwało do seymu przyszłego, albo zgodnego inszego postanowienia. Doniesiona też w pośrodek nas skarga wszystkich obywatelów powiatu Oszmiańskiego na pana Adama Marchacza, iż on upewniwszy y slubiwszy wszystkim obywatelom powiatu Oszmiańskiego, rękodaynie upewniwszy, iż nie tylko aby się o pisarstwo ziemskie Oszmiańskie starać miał, ale by y w dom iego przywilej był przeniesiony, onego brać y pisarzem być nie miał, co iż nad obietnice y upewnienie swe wszystkim obywatelom powiatu Oszmiańskiego uczynił, o to pisarstwo mimo deputata inszego, to ięst pana Wilczka, którego sobie wszyscy mimo inszych życzyli, starał się y otrzymał, prosić królewskiej iego mości, aby iego królewskiej mości panu Janowi Wilczkowi, którego oni sobie zgodnie życzyli, to pisarstwo ziemskie Oszmiańskie dać raczył, abo tę cause na decisią z nim do sądu głównego trybunalskiego Mińskiego teraz w tym roku

odesłać raczył, gdyż tego pana Marchacza wszyscy obywatele powiatu Oszmiańskiego za pisarza przymować y przyznawać, ani też spraw żadnych przed nim mieć niechcą.

Doniesiona też ięst prośba z wielu wojewodstw y powiatów za panem Łukaszem Mamoniczem—skarbnym wielkiego xięstwa Litewskiego, aby mu była nagroda uczyniona za to, że on podczas gotowania się przeciw niebezpieczeństwa Tureckiego dziewniętności tysięcy y sześć set złotych polskich pożyczając, nakładu złotych sześć tysięcy wydał, iako mu to dekretem panów deputatów ięst przyznano, tedy to, iaką rzecz słuszną rozumiejąc, a postrzegając w tym kredytu r.-p. uznawamy, aby było z rest tych tam poborów, na te expeditię uchwalonych, które przy iegomości panu podskarbin są y znać iuż mu się ten dług płacić począł, iż by do końca dopłacony był. A co się tknie szkody iego, którą mianuie w arendzie myta nowo podwyższonego, że za wolnościami, przez listy iego królewskiej mości nadanemi, niemało tego myta do rąk iego nie doszło, na tym, iż rzeczpospolita szkodować nie powinna, ma pan skarbn y w prawie należącym z temi, kto mu tego myta nie dodał, czynić, do czego onemu skarbu król iegomość pomagać ma; także y tę szkodę, którą on sobie w tey że arendzie mytney, zatrzymaniem kupców w ziemi Moskiewskiej mianuie, iż na tym szkodę niemałą podiał, to my do iego królewskiej mości, naszego miłościwego pana, odsyłamy, pewni tego będąc, iż iego królewskiej mości rozkazawszy w skarbie wiadomość wziąć o tym, wiele by szkody podiał, nagrodę za to uczynić rozkazać będzie raczył.

Miedzy inszymi sprawami, które się na tym zezdzie odprawowali, donosili potrzeby swe panowie żołnierze z panem pisarzem

polnym, prosząc, aby się im zapłata zasłużonego ich stała, ukazując, iż to iako na przyszłych zieżdziech naszych, tak też iego królewskiej mości nabieganie czynili, zachym też iako na zieżdzie, tak przez listy iego królewskiej mości pozwolone otrzymali, aby to im z rest poborów przeszłych zapłacono było. Która to resta, iż dla zapłaty im dawno są naznaczone, y iako pozwolenie iego królewskiej mości, tak y zgoda ziazdów naszych na to iest, teraz pozwolamy, aby te wszystkie resta lat przeszłych, którekolwiek, tak przy iegomości panu podskar-bim już są, iako y te, które ieszcze nie re-quirowane, na zapłatę panom żołnierzom obrócone byli, a czego by z tych rest im do zapłaty nie dostawało, to oni u iego królewskiej mości y w rzeczy-pospolitey na seymie upominać mają, do czego y my po-moc wszyscy obiecujemy.

Na tym zieżdzie naszym głównym Wileńskim przelożyli nam posłowie powiatu Mozyrskiego niebezpieczeństwo od Kozaków, którzy iako czasów przeszłych wielkie szkody y uciski ludziom narodu szlacheckiego y ich poddanym czynili, tak y teraz im da-ley y tym barziesię zmacniają, czemu za-biegając uchwale, przeciwko im na zieżdzie przeszłym Wileńskim w roku 91 uczynionej, przeciwko tey swolwolności kozackiej, pociągamy y w exekucyą tą constitucyą przywieść, usiłować powinni będziemy, z dokładem tego, iż panowie wojewodowie, starostowie, dzier-żawcy dobr króla iegomości, także ich na-miestnicy powinni będą takowych ludzi, któ-rzy z miast, wsi na Niz idą, hamować, y do więzienia sadzać, także y tych, którzy tam na Nizie swowoleństwem się bawiwszy, z łupami nazad przychodzą, y w dobrach

królewskiej iegomości przemieszkiwają, aby y tych takowych do więzienia brali, y lu-dziom, którzy by od nich chociaż pierwiey ukrzywdzeni byli, sprawiedliwość czynili.

Doszło też nas wiedzieć, iż niektórzy lu-dzie przeciw przywiliom iego królewskiej mości na koronacyi w Krakowie wydanego y prawem utwierdzonego, dobra y pożytki pewne od Grodna, Brześcia y inszych klu-czów, do stołu iego królewskiej mości na-znaczone, otrzymawszy, ze wszystkimi na się trzymają, do skarbu iego królewskiej mości nic z nich nie dając, przeciwko pra-wu z wielką szkodą skarbu iego królew-skiej mości, o co iż cognitia nie może być iedno na seymie walnym, przeto obiecujemy to sobie, iż na pierwszym blisko przyszłym seymie walnym wszyscy zgodnie mamy tego poprzec, w żadną sprawę się nie wdając, aż by pierwiey ta sprawa dekretem iego królewskiej mości skończona była, zacho-wując wcale ten przywiley w Krakowie, na koronatii nam dany.

A gdzie by też iknąć tym artykułem, które prawa, wolności naszych zachodzą, dosyć uczynić nie raczył, tedy panowie de-putaci s posłaniem tego poboru do iego królewskiej mości zatrzymać się mają do-tąd, aż by się ze wszystkimi nami w tym porozumieli y wiadomości od nas wszystkich dosięgli, co z tym daley czynić będą mieli. A to postanowienie nasze zgodne my wszyscy obiecawszy sobie wcale trzymać, one ręko-maśmy naszymi podpisali y pieczęćmi na-szymi zapieczętowali. Data w Wilnie, dnia siódmego miesiąca Augusta, roku 1593. Якожь тоє постановенъе зъѣзду головного Виленского есть до книгъ кгородскихъ Ви-ленскихъ слово въ слово вписано.

1594 г.

Изъ связи № 4648, за 1574—1598 г., докум. 9.

157. Инструкція дворянъ Виленскаго воеводства посламъ на сеймъ въ Краковъ.

Дворяне Виленскаго воеводства, собравшись на сеймикъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, дали своимъ посламъ инструкцію слѣдующаго содержания:

1) По засвидѣтельствованіи королю вѣрноподданныхъ чувствъ воеводства, дворяне обязываютъ своихъ пословъ выразить королю неудовольствіе воеводства по случаю назначенія сейма въ мѣстѣ незаконномъ, т. е. въ Краковѣ; при этомъ они заявляютъ, что на будущее время не согласятся на такой сеймъ, какъ противный унію, о чемъ и будутъ разсуждать на Слонимскомъ съѣздѣ;

2) Относительно государственной безопасности воеводства совершенно соглашаются принять двоякія мѣры: быть готовыми противъ войны съ южными сосѣдями—Казаками, Турками, и Валахами и заключить прочный миръ съ Московскимъ государствомъ;

3) Относительно желанія короля назначить на Виленское епископство не Литвина воеводство заявляетъ, что это было-бы совершенно противозаконно,—оно даже не смѣетъ думать, чтобы это случилось; въ случаѣ же, еслибы состоялось такое назначеніе, то послы обязываются напомнить Литовскимъ канцлерамъ, чтобы они не прикладывали къ такой привилегіи печатей, чтобы также и всѣ чины рѣчи-посполитой содѣйствовали строгому исполненію международныхъ правъ, въ противномъ же случаѣ послы обязываются учинить протестъ и оставить сеймъ;

4) Указывая на опасности, угрожающія рѣчи-посполитой отъ Татаръ, воеводство представляетъ на видъ и отъѣздъ гетмана въ Краковъ, могу-

щій имѣть очень дурныя послѣдствія въ случаѣ нападенія непріятелей;

5) Требуетъ извлеченія средствъ къ приличному содержанию короля;

6) Проситъ рѣчи-посполитую и короля о принятіи мѣръ къ прекращенію притѣсненій и разбоевъ причиняемыхъ въ Гданскѣ подданнымъ польскимъ;

7) Для усиленія оборонительныхъ средствъ рѣчи-посполитой проситъ сеймъ о присоединеніи Эстоніи къ Коронѣ и Литвѣ;

8) Протестуетъ противъ Люблинскаго трибунала, который незаконно старается присоединить къ Коронѣ часть Брестскаго воеводства;

9) Обязываетъ пословъ оказать помощь Мицутѣ, обвиненному тѣмъ-же трибуналомъ;

10) Позаботиться о принятіи мѣръ къ прекращенію внутреннихъ безпорядковъ, происходящихъ вслѣдствіе религіозныхъ столкновеній;

11) Довести до свѣдѣнія короля о нарушеніяхъ лифляндской конституціи и просить его о принятіи мѣръ къ огражденію цѣлости оной;

12) Просить короля, чтобы разсмотрѣніе привилегій на право владѣнія землей совершилось только на вальномъ сеймѣ и чтобы лица нарушающія этотъ законъ были строго наказываемы; при этомъ предложить его вниманію и удовлетвореніе просьбы по такому же дѣлу Гарабурды;

13) О разслѣдованіи дѣла Ковенскихъ мѣщанъ отказавшихся платить подати и наказаніи виновныхъ;

Остальные пункты заключаютъ въ себѣ ходатайства по частнымъ дѣламъ.

Лѣта Божого Нароженія тысяча пятьсотъ девяностъ четвертого, мѣсяца Декабра тридцатого дня.

На вѣдѣ его королевское милости кнѣзь Виленскаго воеводства, передъ нами Криштофомъ Радивиломъ, княземъ

на Биржахъ, зъ Дубинокъ, воеводою Виленскимъ, гетманомъ найвышшимъ великого князства Литовского, старостою Солецкимъ, Урендовскимъ, державцою Коконгавскимъ, постановившисе ихъ милость нѣкоторые обыватели великого князства Литовского, въ повѣтъ Виленскомъ, которые се были на сеймикъ теперешній въ року нинѣшнемъ тысяча пятьсотъ девятьдесятъ четвертомъ мѣсяца Декабра двадцать девятого дня, за листомъ его королевское милости прыпалымъ, тутъ до мѣста Виленского зѣхали, и то што зъ собою о добромъ речи посполитое згодне намовили, на письмѣ съ печатъми своими и съ подписами рукъ своихъ ку вписанью до книгъ кгородскихъ Виленскихъ подали, писанный тыми словами:

Instrukcyя seymiku Wileńskiego na dzień dwudziesty dziewiąty Decembris, w roku teraznieyszym dziewięćdziesiąt czwartym od iego królewskiej mości złożonego, ich mościom panom posłom, od nas obranym y uproszonym, wielmożnym ich mości panom, panu Janowi Hlebowiczowi na Dąbrownie, stolnikowi wielkiego xięstwa Litewskiego, staroście Radoszkowskiemu, dzierżawcy Upitskiemu, a panu Alexandrowi Chodkiewiczowi, Grabi na Szklowie y na Myszy, dana, który ich mość panowie posłowie co nayprzystoyniey zaleciwszy iego królewskiej mości, panu naszemu, wierne poddaństwo nasze z poradowaniem się, szczególnie zwrócenia się iego królewskiej mości z dziedzicznego królestwa do Korony polskiej, dziękuiąc za tak pilne staranie y obmyśzliwanie, które dla reczy pospolitey naszej nie lituiąc trudów y prace, ale y zdrowia swego pańskiego podeymować raczy z winszowaniem zdrowia długodobrego, y panowania fortunnego, wprzód ku czci y chwale pana Boga Wszechmogącego, a potym ku do-

bremlu oyczyźnie naszej y postrachowi wszech nieprzyaciół państwu iego królewskiej mości wiernie tego życząc iego królewskiej mości, naszemu miłościwemu panu, co na instrukcyi ich mościom podano iest od nas wiernie życzliwie postrzegać tego mają.

Zacząć to w instrukcyi iego królewskiej mości przez pana naszego posła iego królewskiej mości proponowanego, iż iego królewska mość sam upatrować y mianować to raczy, że teraznieysze złożenie na meyscu niezwykłym w Krakowie stało się z uchyleniem prawa, (iakoż tak iest), gdyż w konstytucyi unii per expressa te słowa formalia są, iż seymy w Warszawie bywać mają. A gdzieby kazus iaki przypadł znaczny, żeby tam seym złożon y odprawowan być nie mógł, tedy wolno będzie królowi iego mości, za dolożeniem y radą panów rad obóyga narodu, tam go złożyć, gdzieby commodius być mogła w Polsce. Ten tedy seym w Krakowie złożony przeciw prawu nad zdanie (iako nam y wiadomośc o tym wielu ich mości panów senatorów wielkiego xięstwa Litewskiego) rozumiey być nie słuszny y ieśli nam obycaiem zwykłym wszyscy tak, iakośmy na insze seymy nie sprzeciwnie constytucyi na uniey strony seymów opisany iechać, czyli też pewną liczbę tak z senatorskiego, iako y z poselskiego koła nań odprawić będziemy mieli, na ziezdzie Słonimskim zlecamy to porozumieć się w tym z inszymi wszystkimi ich mością pany senatory y pany posły z wojewodztw y powiatów wielkiego xięstwa Litewskiego, którzy się do Słonią ziadą. A na co się tam wszyscy ich mość panowie senatorowie y panowie posłowie zgodzą, na tym ich mość panowie posłowie naszymy przestać mają. Wszakże, ieżeli by się (czego Boże uchoway) wszyscy ich mość na iedno zgodzić nie raczyli, tedy panowie

posłowie naszy przy większey części ich mość panów senatorów y panów posłów przestawać zdaniem swym mają.

A iż w tey propozycyi królewskiej iest praecipuum, abyśmy wszystkie inne sprawy y potrzeby domowe opuściwszy, tylko o tym namowy czynili y posłom poruczyli, aby tylko o gotowości przeciw Turkowi obmyśliwali, zabiegając przyszley niebezpieczności; do tego się radzi dla miłości braterskiej y związku unii przychilemy y ni wczem braci naszej wydać nie chcemy, iednak u sąsiada gasząc na własny dom baczenie mieć potrzeba, abowiem za tym takowym daniem przyczyny od Kozaków y z plądrowaniem ordy y ziemie wołoszskiej, w czem y sam król iego mość przestrogę czynić nam raczył..... od Tatar pomsty przez Łoiową górę tey ziemi do wielkiego xięstwa Litewskiego się spodziewać y temu zabiegać prędszego obmyśliwania y gotowości, aniż przeciw Turkowi potrzeba, na co się oglądać bardziey powiniśmy. Druga, iż z Moskiewskim wiecznego przemierza nie mamy, który za przyięciem y postanowieniem pokoju wieczystego, abo unii z nami, nam y cesarzowi iego mości chrześcijańskiemu wielką y potężną pomocą przeciw poganom zawsze być może; przeto nie mając z nim wiecznego przemierza musim y na to oglądać, abyśmy sił naszych tak barzo nie wyciągali, żeby potym po wyściu przemierza ten nieprzyiaciel na nas na osłabiałe we wszystkich prawie siłach naszych nie trafił, za czym by nie ieno nas wojować, ale czego panie Boże racz uchować y posieść oyczyznę naszą łącno mogli. A tak panowie posłowie naszy, mają się o to pilnie starać u iego królewskiej mości pana naszego y wszystkich stanów koronnych panów braci naszej, na tym seymie w Krakowie będących, aby pewne y wa-

rowne utwierdzenie takie, iakie się najsłuszniejsze w tey sprawie będzie zdało, wszystkim ich mościom panom senatorom y panom posłom z wielkiego xięstwa Litewskiego odnieść mogli, tak od iego królewskiej mości pana naszego, iako y od panów Polaków, braci naszej, żeby wieczne przemierze z Moskwą strony xięstwa Litewskiego y strony Korony polskiej zawarte było.

A iż niemniej nam należy oglądać się na cale zawsze zatrzymanie praw wolności y swobodności w oyczyźnie naszej, iako y na wszelaką niebezpieczność od nieprzyjaciół, tedy iż iego królewska mość pan nasz m. mieysca przedniego w senacie xięstwa Litewskiego biskupstwa Wileńskiego dać do tey doby człowiekowi narodu naszego Litewskiego nie raczył, tak iako to był według praw naszych y powinności swey pańskiej ku nam powinien uczynić na pierwszym seymie zaraz, kiedy wakowało to biskupstwo Wileńskie, człowiekowi narodu naszego oddać ie według konstytucyey o wakancyach napisaney; tedy panowie posłowie naszy, nie wdając się w żadne sprawy seymowe, (powinni będą) iego królewską mość prosić, aby iego królewska mość biskupstwo Wileńskie Litwinowi na początku seymu dać raczył, a gdy by iego królewska mość uczynić tego nie chciał, (czego my od iego królewskiej mości panu naszym nierozumiemy), aby się iego królewska mość wykonać tego wzbraniać miał, co uczynić dla nas z powinności swey ku nam iest powinien; tedy panowie posłowie naszy, napomniawszy wprzód ich mość pań senatorów wielkiego xięstwa Litewskiego, na ten czas przy królu iego mości będących, aby z powinności swey senatorskiej y pomniąc na obietnice swe, które na głównym zjeździe Wileńskim w roku(?), wszem stanom wielkiego xięstwa Litewskiego uczynić ra-

czyli, także na obowiązek swój na drugim głównym zjeździe Wileńskim w roku dziewięćdziesiąt trzecim słowem szlacheckim w tym utwierdzony, że żadnego extra-neum, ani Polaka oprócz narodu Litewskiego człowieka na biskupstwie Wileńskim cierpieć y w posesyą mają brać onego, dopuszczać niemają według dalszey deklaracyey ich mości w konstytucyi o tym biskupstwie Wileńskim, na tym że zjeździe Wileńskim uczynioney statecznie tego dotrzymać oyczyźnie, swey raczyli; ich mości panom pieczętarzom ten że obowiązek przypomniawszy mają prosić y napomnieć ich mość, aby ich mość ku nadwątleniu praw y wolności księstwa Litewskiego, którego ich mość raczą być stróżmi przysięglymi, pieczętować przywileju na biskupstwo Wileńskie mimo Litwina żadney inney nacyi człowiekowi nie raczyli, dotrzymywiąc w tym cale y statecznie wiary y powinności swey ku oyczyźnie naszej. A ich mość tak panów senatorów y panów posłów koronnych, braci naszej, mają o to panowie posłowie naszy prosić, aby czyniąc dość związkowi unii y powinności (w. x. Lit.) ku nam pomogli im tego wiernie y życzliwie... u iego królewskiej mości, abyśmy cale y nie-naruszenie według praw y zwyczajów naszych y według związku unii przy swobodach y wolnościach naszych zostawali, ofiarując ich mościom, że z tym od nas braci swey są odprawieni na ten seym bez zamierzoney mocy do takiej obrony y gotowości przeciw poganom z powinney miłości naszej ku ich mości panom braci naszej, pomniąc na związek unii przystępować, iako by ich mość bez naruszenia praw naszych y związku uniey sami na potrzebnieyszą przeciw tym nieprzyjaciółom być rozumieli, którą obronę y gotowość namawiać y stanowić przeciw poganom z bracią naszą, pany Po-

laki, dajemy moc niezamierzoną panom posłom naszym, do której zaraz skoro to, co się wyżej pomieniło, otrzymaia, przystępować będą. A ieśliby tego otrzymać nie mogli, tedy iako dobry stróżowie praw y wolności naszych, nie wdaiąc się w żadne sprawy seymowe, z protestacyą tylko uczynioną do nas się braci swey nazad zwrócić mają. Co nam panowie posłowie naszy w tey instancyey pomienieni bona fide mieć będą powinni ni w czym tych artykułów nie odstępuiąc.

Iż też iego królewska mość przestrzegać nas w tym raczy, że za daniem przyczyny przez nizowe Kozaki splundrowania ordy y ziemie Wołoskiej potrzeba się nam w wielkim księstwie Litewskim obawiać nie-bezpieczeństwa y pomsty prędkiej od Tatarów, (co sami upatrujemy) widząc tey zimy być wielką pogodę służącą im do wojny w nasze kraie za umarzeniem rzek y błot, a tym bardziey z tey przyczyny, że o tym dobrze wiedzą, że nigdzie y żadnego woyska na granicach wielkiego księstwa Litewskiego przeciwko im gotowego nie mamy; tedy nie mogąc my na tym naszym seymie prędszego y pewnieyszego zabezpieczenia tey niebezpieczności, którą też nam iego królewska mość w tey instrukcyi przez posła swego przypominać raczy, wynaleść, niaazdy na domy szlacheckie, rozlania krwi, plundrując państwa iego królewskiej mości Ukrainę posiadaczem daley bym bardziey się wzmacniaia; przychylaia się tedy do postanowienia wszystkiego księstwa Litewskiego na głównym zjeździe Wileńskim w roku dziewięćdziesiąt trzecim uczynionego, uprosiliśmy u iego xiażęcey mości pana wojewody Wileńskiego, aby iego xiażęcia mość, iako miłośnik oyczyzny y z powinności urzędu swego hetmańskiego ku oyczyźnie naszej, po ten czas

niebezpieczny y za tak dalekim odiechaniem z xięstwa Litewskiego do Krakowa wielu ludzi przednich, tu w wielkim xięstwie Litewskim nie ieżdżąc do Krakowa zostać y tym niebezpiecznościami y w oycyzynie naszej zabiegać raczył, upewniwszy w tym iego xiążęcey mości, gdyby, czego Boże uchoway, niebezpieczność iaka od Tatar y nizowych Kozaków, abo skąd inąd tu na oycyzynie naszej przypadła, że według tey konstytucyi od wszech stanów wielkiego xięstwa Litewskiego na głównym zieździe Wileńskim w roku dziewięćdziesiąt trzecim uchwaloney, we wszystkim się zachować y temu postanowieniu naszemu dosyć czynić mamy y panom posłom naszym to zlecamy, aby na przyszłym zieździe Słonimskim, iako naypilniejsze staranie oto u drugich braci naszej ich mości panów senatorów y panów posłów wielkiego xięstwa Litewskiego czynili, aby pod odprawowaniem tego niezwyčajnego seymu w Krakowie, iako niebezpieczney xięstwo Litewskie potrzebno obronie przy iego xiążęcey mości, iako przy terminie naszym opatrzone być mogło.

A iż też nas, iako wiernych sług, poddanych iego królewskiej mości, naszego miłościwego pana, z wielkim żalem naszym bardzo obchodzi tak lekkie uszanowanie maiestatu, z wielką niebezpiecznością zdrowia iego królewskiej mości, pana naszego, od ludzi swawolnych we Gdańsku, którzy nie ieno że przed oczyma iego królewskiej mości, pana naszego, wielkie despekty z rozlaniem krwi y zabijaniem na śmierć ludzi uczciwych braci naszej, urzędników y sług ikmci czynili, ale też do gmachów y do tych pokoiów, w których iego królewska mość mieszkanie swe pańskie mieć raczy, strzelali, tedy zlecami to panom posłom naszym, aby ze wszystkimi stany na tym

seymie będącymi, iako nayprzystoyniejszy sposób do przystoyney y uczciwey nagrody z przystoynym postrzeżeniem dignitatis iego królewskiej mości pana naszego y sławy narodów naszych wynalezli z pokaraniem tych swawolnych występków.

A iż do obrony przeciw poganom przybycie nie małej potężności być rozumiemy przywróceniem y incorporowaniem Aestonie do Korony y do wielkiego xięstwa Litewskiego; przeto prosić panowie posłowie nasi, porozumiawszy się w tym, nie ieno pany posły wielkiego xięstwa Litewskiego, ale też y z koronnymi iego królewskiej mości maia, aby iego królewska mość według pakt y powinności swey pańskiej Aestonią, nie odkładaiać na dalszy czas, do Korony y do wielkiego xięstwa Litewskiego przywrócić raczył.

Miedzy inszymi rzeczami nas dolegaią y to niemnieysza z wielką częścią wojewodztwa Brzeskiego tribunal Lubelski nullo iure przeciw związku unii dekretami swymi wciągać się do Korony waży tak, iż y do exekucyi ony przywodzić by chcieli, o czym chociaż się dawno na seymiech zmianka czyniła y często czyni, iednak iż skutku swego nie wzięło y to miedzy improwizy niniejszemi rzeczami panowie posłowie na pamięci mieć maia y bez dalszego dokładu ta sprawa uspokioina była.

Teyże podobna sprawa szlachcica Litewskiego pana Micuty, który nad wolność y prawa tymże trybunałem iest bardzo ukrywiony, iako sam skargi swej poprzec nie zaniecha, panowie posłowie pomoc mu maia.

Nie mnieysza y to iest niebezpieczność w rzeczy-pospolitey, a prawie iako szkodliwa iskra, która chociaż bywa mała, wielki iednak pożar za sobą mieć może, że ludzie niepohamowani albo raczey swawolni, naru-

szaiąc sami umyślnie pokóy pospolity, czynią rozruchy o różności w nabożeństwie, nie tylko słowy przyczynę dając, ale też y do sediciei y tumultów szkodliwych się biorąc, na zbory chrześcijańskie się rzucając y one biorąc tak w Koronie polskiej, iako y tu w wielkim xięstwie Litewskim y na różnych mieyscach w ziemi pruskiej przeciw konfederacyi, a ku rozerwaniu pokoju pospolitego: przeto obmyszlawając pokóy z postronnymi, nie mniej uspokoić domowe rozruchy potrzeba, — mają się tedy ichmość panowie posłowie starać, aby iako namocniej to obwarowano było, żeby pod winami w konfederacyi y w prawie opisanymi y karaniem takie swowoleństwo było hamowane.

Prośba pana Ostrowskiego, starosty Dynamenskigo y prestroga, którą przedłożył na seymiku naszym, iż zachodzi rzeczy-pospolitey panowie posłowie naszy donieść do iego królewskiej mości mają, zabiegając temu, aby się tam w tej ziemi Inflańskiej nie przeciwko institutii o ziemi Inflańskiej uczynionej nie wykraczało.

Doniesiona też iest do nas prośba od iegomości pana Jana Haraburdy na seymiku naszym, abyśmy się w to włożyli do iego królewskiej mości, pana naszego, żeby pozwy zadwornymi o majątność Swisłocką dobra przed unią za ucziwe posługi iegomości panu Michałowi Haraburdzie, kasztelanowi Mińskiemu, oycu iego daną molestowan za dworem, gdyż związek unii y konstitucya nie gdzie indziej, iedno na seymie tylko walnym, cenzurę takich przywileiów okazuje: przeto zlecamy panom posłom naszym tę prośbę iego do iego królewskiej mości donieść, iako naypilniej tego postrzec, żeby się rozeznawanie przywileiów według przysięgi iego królewskiej mości nam w tym uczynionej nie gdzie indziej, iedno na seymie odprawowało y pena na takich, aby

według opisania w constytucyi exekwowana była, aby się na potym nie wazyli przeciw constytucyey na unii uczynionej ludzi turbować.

Iż też w tym szkodę r.-p. wielką być widzimy, iako to wiadomości naszej doniosł pan Zibut Hanskopowicz — woyski y poborca Koweński, iż mieszczenie Kowieńscy uchraniając się płacenia poborów, które z wielkiego xięstwa Litewskiego wszyscy płacili do niego, iako do poborce swego poboru, dać nie chcieli: zaczynają prawem przekonani y już znać na banicyą z trybunału odesłani; mają tedy ichmość panowie posłowie naszy przyczynić się do tego, aby winny należony był, aby na tym pobor nie szkodził.

Dobra królewskie iegomości, iż za staraniem rzeczy-pospolitey są niektóre składowe miał by być tak król iegomość, iako y rzecz-pospolita wszystek, co iako się obróciło, r.-p. o tym wiedzieć ma.

Pobory wybrane z wielkiego xięstwa Litewskiego, a potym od poborców odyskane iż próżno leżące tym potrzeba obmyślić, żeby w zdanie cokolwiek... r. p....

Poprawa statutu iż nie dochodzi, upominać się, aby dokończona była, gdy że wszystko xięstwo Litewskie niemały nakład na to uczyniło.

Strony zasłużonego panów rotmistrzów y żołnierzów wszystkich ukraińnych wielkiego xięstwa Litewskiego, aby im w starości lat ich zapłata dla ratunku y ich doszła nędzy, ichmość panowie posłowie naszy prosić za nimi mają.

Ichmościom panom obywatelom powiatu Oszmiańskiego y z strony pisarstwa ziemskiego Oszmiańskiego mają ichmość panowie posłowie naszy, porozumiawszy się w tym z pany posły Oszmiańskimi, dopomoc prosić.

Strony pana Jana Czyża, sekretarza iego królewskiej mości, o niedobranie poboru z województwa y z miasta Wileńskiego dla powietrza, aby ta sprawa koniec swój wzięła, starać się o to ichmość panowie posłowie naszy maia.

Także też strony pana Piotra Haraburdy o resztę poborową y o zapłatę długu w skarbie iego królewskiej mości aby koniec temu stać się mógł.

Jegomość pan wojewoda Mściśławski prosi, aby przy starostwie Mściśławskim zostać mógł.

Strony służb y utrat ichmość xiażąt Wyszniwieckich, które oyciec y brat ichmość pan starosta Czerkaski dla rzeczypospolitey ponosili, pomoc ichmościom prośbą swą panowie posłowie naszy maia, aby ichmości nagroda zato doszła.

Z strony pana Krzysztofa Dzieszka aby za znaczne y utratne posługi swe mógł na wsi Manastyranach, na granicy Siedmigródzkiej y Wołoskiej leżącey, wieczność otrzymać, aby ieśli by to być nie mogło, na wsi Tuchnie, którą trzyma pod Toruniem, aby mu

summa iaka wniesiona była, ichmość panowie posłowie naszy maia mu być pomocni prośbą swą w tym.

Także za panem Piotrem Warakunskim przyczynić się ichmość maia, aby za znaczne posługi w r.-p. pokazowane y za ochronienie starania zdrowia iego na wiosce Baysagolskiej we Żmóydzi wieczność mu dana, abo summa wniesiona była.

Którą instrukcyę, ze zgodą nas wszystkich uczynioną, daiemy ichmościom panom posłom naszym z przyciśnieniem pieczęci y z podpisem rąk naszych do niey. Pisan na seymiku naszym w Wilnie trzydziestego dnia Decembra, roku tysiąc pięćset dziewięćdziesiąt czwartego. У тоє инструкторі печатей притисненыхъ и подписовъ рукъ не мало. Которая инструкторія ихъ милости пановъ обывателей воеводства Виленского есть слово въ слово до книгъ кгородскихъ Виленскихъ вписана, съ которыхъ и сесь выписъ подъ печатю кгородскою воеводства Виленского сторонѣ потребуемой есть выданъ. Писанъ у Вильни.

1671 г.

Изъ связки № 4577, за 1670—1671 г., донум. 3. 1

158. Сеймиковое постановление дворянъ Виленскаго воеводства о назначеніи подати на содержаніе войска.

Дворяне Виленскаго воеводства, собравшись въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, вслѣдствіе *первыхъ оповѣщеній, принятыхъ за вторыя* и королевскаго универсала, постановили слѣдующее:

Для сохраненія безопасности рѣчи-посполитой отъ Оттоманской Порты согласиться на назначеніе 5000 ч. войска; для содержанія его назначить три подымныхъ со всѣхъ вообще имѣній какъ

королевскихъ, такъ духовныхъ и свѣтскихъ; назначить двухъ сборщиковъ,—одного отъ дворянъ, другаго отъ духовенства; просить короля не собирать всеобщаго ополченія; къ концу срока подымной подати назначить *фискальвий сеймикъ* для преданія суду вѣдомочниковъ; настоящее войско по окончаніи войны считать распущеннымъ.

Лѣта отъ Нароженія Сына Божого тысяча шестьсотъ семьдесятъ первого, мѣсяца Мая двадцать девятого дня.

На врадѣ господарскомъ кгородскомъ Виленскомъ, передо мною Петромъ Рудоминою-Дусяцкимъ, старостою Стародубовскимъ, подвоеводитимъ Виленскимъ, постановившимся очевисто панъ Адамъ Дембскій, о поборахъ и ку актикованью до книгъ кгородскихъ Виленскихъ подалъ ляддумъ ихъ милости пановъ обывателей воеводства Виленскаго на речъ въ немъ ниже мененую, просечи, абы тотъ ляддумъ былъ до книгъ уписанъ, которое, принявши и уписуючи у книги, слово до слова такъ се въ собѣ маетъ:

My senatorowie, dignitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, rycerstwo, szlachta y wszyscy obywatele wojewodztwa Wileńskiego, duchowni y świeccy, żeśmy wszyscy się na dzień dwudziesty szósty miesiąca Maia w roku terazniejszym tysiąc sześćset siedm-dziesiąt pierwszym, popisowi wojewodztwa

Wileńskiego naznaczoney, za wiciami iednemi za dwoie od iego królewskiey mości, pana naszego miłościwego, wydanemi y uniwersalami imci pana chorążego wojewodztwa naszego zgromadzili, oznaymujemy y obowiązujemy się tą naszą zgodnie namówioną uchwałą, vigore prawa na blisko przeszłym seymie postanowionego, pospolite ruszenie ze wszystkich wojewodztw y powiatów wielkiego xięstwa Litewskiego in casum niedoyscia convocaty, aby w rękę y dispositiey iego królewskiey mości zostawało, iest declarowane, któremu inhaerendo iego królewska mość in praesenti necessitate publice wici na pospolite ruszenie wydać raczył, a oraz z oycowskiey opatrności compassiey nad stanem szlacheckim, wieloma incommodis bellorum et temporum wycięzonych, optionem zatrzymania części woyska w służbie rzeczy-pospolitey zostaiącego, przez umoderowanego podatku uchwałą in vim pospolitego ruszenia proposuit; tedy y my, stosując się do tegoż prawa y woli iego

królewskiej mości, podany sposób ad praesentem tylko casum następującego niebespieczeństwa cura debita vaeneratione przymuiąc, tak declarujemy y dotrzymać sacrosancte sub paenis legum przyrzekamy: że na zatrzymanie pewney liczby woyska, w służbie rzeczy-pospolitey zostającego, to jest pięciu tysięcy ludzi, pozwalamy, na które wydać troje podymnych, według ostatnich abiurat bez wszelkich defalcacji ze wszystkich dobr, tak iego królewskiej mości, miast, miasteczek y dzierżaw (ponieważ zaszedł na to iego królewskiej mości assensus), iako też z dobr duchownych y świeckich, ziemskich, także szlacheckich dziedzicznych, zastawnych, arndownych, a quocunque titulo u iakichkolwiek osób zostających, nemine excepto, sub poenis in volumine legum sancitis, mamy y tę deklaracją naszą tak do iego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, donosimy, iako też na commisiey do zapłaty woysku z seymu przeszłego naznaczoney, na ten czas w Wilnie odprawiający się, przez iego mość pana sędziego ziemskiego, commisarza województwa naszego, opowiedziawszy do executy przywozić, nieodłącznie obiecujemy. Naprzód, aby żaden od wydania pomienionego podatku uwalniać się niemógł, wszystkich generaliter a specificie cuiuscunque status et conditionis obywatelów województwa naszego, tudzież miasta y dzierżawy iego królewskiej mości injungimus, aby nemine excepto, począwszy od daty tej uchwały województwa naszego aż do dnia świętych apostołów Piotra y Pawła, in anno currenti był wnoszony, od świeckich do poborcy od nas zgodnie obranego, iego mość pana Jana Brzezińskiego, a z dobr duchownych — do poborcy duchownego, a venerabili capitulo Vilmensi naznaczonego, przy których te pieniądze, nie wnosząc do skar-

bu rzeczy-pospolitey, zostawać y tylko za assignacjami iasnie wielmożnego imci pana wojewody Wileńskiego, hetmana wielkiego księstwa Litewskiego, na pomienione woysko wydane być mają. Z których podatków liczbę nie gdzie indziej, tylko przed wydarzonemi z pośrodku nas z seymiku przyszłego deputatami iego mość pana poborcę uczynić. A ieśliby pan Bóg oyczyznę naszą w tym czasie uspokoił, żeby iego królewska mość od nas ani pospolitego ruszenia, ani woyska nie potrzebował; tedy pomienione podatki na zapłatę starych zasług, na przeszłym seymie naznaczoney, ściągając się y zachowany inviolabiliter od ich mość pana poborcy naszego y w drugiej racie potrącony za gotowego być ma. Obliguemy się przy tym ich mość panów urzędników grodzkich województwa naszego, aby roczki immediate po terminie wydania podatku tego następujące sądzili y na nich paenas, in volumine legum expressas, przeciwko wszystkim retentorów pomienionego podatku irremissibiliter extendowali, warując iak sobie, abyśmy za wydaniem według tej uchwały naszej trojga podymnych pociągani do pospolitego ruszenia, luboby y trzecie wici wyszły, nie byli, w nagrodę którego pospolitego ruszenia optionem od iego królewskiej mości proponowaną przyieliśmy, tak też y to, aby woysko, któreśmy dla tak nagley potrzeby rzeczy-pospolitey in subsidium iego królewskiej mości ich mościom panom koronnym, braci naszej ex vinculo unionis, przeciwko potędze Porty Othomańskiej protunc daemy, niema być za kwarcialnego żołnierza liczone, ani w dalszą służbę rzeczy-pospolitey wciągane, ale po expirowaniu terazniejszey okazji exnunc vigore przeszley constitucyey zwinione. Co wszystko aby robore inviolabiliter miało tę zgodną uchwałą y

postanowienie nasze podpisami rąk naszych utwierdziwszy, przyrzekamy to sobie, że approbationem onego et coaequationem z drugiem woiewodztwy na przyszym, da Bóg, seymie żadną miarą nie odstapiemy. Pisan w Wilnie, roku tysiąc sześćset siedemdziesiąt pierwszego, miesiąca Maia dwódziesiątego siódmego dnia. У того лядумъ подписа рукъ тыми словы: Michał Pac, woiewoda Wileński, hetman wielki wielkiego xięstwa Litewskiego, marszałek seymiku, Hrehory Podbereski—woiewoda Smoleński, Jeronim Kryspin Kirszenszteyn—podskarbi wielki wielkiego xięstwa Litewskiego, Cyprian Paweł Brzostowski—referendarz y pisarz wielkiego xięstwa Litewskiego, Tomasz Kazimierz Gierski—kantor prałat Wileński, administrator dobr biskupstwa Wileńskiego, Benedykt Żuchowski—kanonik Wileński, dziekan Żmuydzki, Jan Karol na Dolsku Dolski—krayczy wielkiego xięstwa Litewskiego, Piotr Rudomina Dusiacki—starosta Starodubowski, podwoiewodzi Wileński, Michał Drucki-Sokoliński, marszałek Orszański, Mikołay Franciszek Rosochacki—ciwun Trocki, pisarz ziemski Wileński, starosta Niemonoycki, Jan Zygmunt Tyzenhayz—chorąży woiewodztwa Wileńskiego, Kazimierz Mintowt Czyż—podkomorzy Wileński, Mateusz Jan Zakrzewski—sędzia ziemski Wileński, dworzanin iego

królewskiey mości, Michał Konstanty Kołęda—podsedek woiewodztwa Wileńskiego, Jerzy Tyszkiewicz—woyski woiewodztwa Wileńskiego, starosta Obelski ręką swą, Kazimierz Chociecki—stolnik Wileński, Jan Władysław Brzostowski—starosta Subocki, Samuel Kazimierz Giedroyć—woyski Mściłowski, Piotr Michał Pac, Jan Wołynicz, Wiktoryn Stanisław Dowgiało-Zawisza ręką swą, Kazimierz Jan Więckowicz—podczaszy woiewodztwa Trockiego, Stanisław Wincenty Czyż na Woronie, Gabryel Giedroyć, Jan Miedzechowski, Alexander Giedroyć, Michał Leo Tur na Subaczach—miecznik Brasławski, Andrzej Kołodziejzyski, Alexander Syciński, Alexander Dowgiało Narbut, Andrzej Bohdziewicz, Marcin Kazimierz Wilejko, Marcin Kazimierz Giedroyć, Andrzej Czyż z Worony ręką swą, Jan Marcian z Konopek Konopacki, Tomasz Stanisław Matuszewicz, Jan Chryzostom Pietraszewicz, Kazimierz Ludwik Szolucki, skarbnik Trocki, dworzanin iego królewskiey mości, Stanisław Michał Proksza, Jerzy Władysław Bohusz, Stanisław Koziol Poklewski, Stanisław Omulski, Jerzy Bartoszewicz. Которое тоє лядумъ за пода-
нємъ до актъ черезъ особу верху поме-
неную, есть до книгъ кгородскихъ Виле-
нскихъ актикованъ, принятъ и уписанъ.

1698 г.

Изъ связи № 4677, за 1694—1698 г., докум. 7.

159. Инструкція дворянъ Виленскаго воеводства на сеймъ pacificationis.

Дворяне Виленскаго воеводства, собравшись на антекомиціальный сеймикъ, дали своимъ посламъ инструкцію слѣдующаго содержанія:

- 1) по засвидѣтельствованіи королю вѣрноподданныхъ чувствъ воеводства, просить его о выводѣ войскъ изъ предѣловъ воеводства;
- 2) о принятіи мѣръ въ успокоеніи взволнованныхъ умовъ въ рѣчи-посполитой и вознагражденіи лицъ, понесшихъ разоренія и убытки;
- 3) посламъ вмѣняется въ обязанность устранивать все то, что можетъ клониться къ сорванію сейма, а въ случаѣ несчастія стать на сторону другихъ воеводствъ и лучшихъ въ республикѣ людей;
- 4) для поднятія экономическаго благосостоянія державъ просить короля о выдачѣ въ скарбъ обѣщанныхъ имъ милліоновъ; также точно и о выдачѣ литовскому войску заслуженнаго жалованья;
- 5) требовать особаго постановленія о строгомъ исполненіи правъ *coaequationis* Литвы съ Короной.
- 6) требовать сложенія съ шляхетскихъ имѣній

ежегодной подымной подати и повѣрки неправильно составленныхъ абьюратъ;

7) ходатайствовать о повѣркѣ и исправленіи тарифы податей в. кн. Литовскаго;

8) объ облегченіи гиберны съ имѣній духовныхъ;

9) о воспрещеніи коронному канцлеру прикладывать свою печать на бумагахъ, адресованныхъ княжеству;

10) о вознагражденіи подканцлера в. кн. Литовскаго за затраты его отца присужденіемъ ему Члуховскаго староства;

11) объ оставленіи всеобщаго ополченія въ распоряженіи короля съ цѣлю сохраненія его безопасности;

12) объ открытіи монетнаго двора съ цѣлю исправленія и уравниенія съ сосѣдями цѣнности монетъ;

13 и 14) объ удовлетвореніи ходатайствъ Брестскаго воеводы и Виленскаго тивуна Тышкевича по частнымъ дѣламъ.

Roku tysiąc sześćset dziewiędziesiąt ósmego, miesiąca Marca szóstego dnia.

Na urządzie ikmci grodzkim Wileńskim, przede mną Kazimierzem Janem Sapiehą, wojewodą Wileńskim, hetmanem wielkim wielkiego xięstwa Litewskiego, postanowiwszy się oczewisto imć pan Mikołaj Antoniewicz—woyski opowiadał, pokładał y do akt grodzkich Wileńskich instrukcyą wojewodztwa Wileńskiego, na seymiku antecomicialnym postanowioną, a wielm. ichmć

panom posłom na seym pacificationis do Warszawy daną, podał w te słowa pisaną:

Instrukcyą od nas senatorów, dignitarzów, urzędników ziemskich, grodzkich, rycerstwaszlachty y wszystkich in genere obywatelów wojewodztwa Wileńskiego, na seymik antecomicialny na dzień piąty miesiąca Marca, roku terazniejszego tysiąc sześćset dziewiędziesiąt ósmego za innotestencyami od ikmci, pana naszego miłościwego, wydaniem i publikowanem, do Wilna zgroma-

dzonych, wielmożnym ichmć panom Michałowi Rafałowi Szumskiemu—podstolemu y podwoiewodzemu, Stephanowi Szwykowskiemu—sędziemu, urzędnikom Wileńskim, posłom od nas zgodnie na seym pacificationis walny, sześć niedzielny, pro die decima sexta Aprilis w tymże terazniejszym roku, w Warszawie, od ikmci złożony, obranym dana.

Jako cała rzecz-pospolita chwalebne światu sławne odległym nagrodom pożyteczne wszystkimi chrześcijaństwem w osobie ikmci, pana naszego miłościwego, widząc panowanie, y nieograniczonych łask y dobroci pańskich codzennie doznawając, winna y panującemu nad pany nieskończoną chwałę y niaśnieyszemu maiestatowi ikmci wszelki wdzięczności trybut, tak specialiter wojewodztwo nasze Wileńskie przyznaie, że ikmć, pan nasz miłościwy, oświadcza Koronie polskiej y wielkiemu xięstwu Litewskiemu więcej, a niżeli na zawdzięczenie oyczyzna nasza wystarczyć może, na dwie tak hoyne dobrodzieystwa, ut nequeant maiora dari; a ztąd w powszechney radości z wiernym poddaństwem na złożony seym stawa przez posłów swoich, którzy naypierwiej, niżeli o miley oyczyźnie o obronie iey, o prawach y wolnościach traktować zaczną, wprzód y zdrowia y szczęśliwego ikmci, panu naszemu miłościwemu, panowania powinszowawszy, za niezliczone dobroczynney ręki łaski y largitiae za oycowskie circa bonum publicum pieczołowanie, collectis in unum populorum votis należyte dzięki oddadzą.

Woysko ikmci, pana naszego miłościwego, na obronę tey rzeczy-pospolitey dla bezpieczeństwa pospolitego y na zaszczyt maiestatu ikmci wprowadzone, zbytney nikomu nie mogło inferre molestiey, tak mniemamy, że się nie znajdzie żaden takowy, który by w tym ikmci malos miał adstruere

fines, zwłaszcza. gdy ikmć, pan nasz miłościwy, w kриминаlniejszych postępach z tychże ludzi swoich sprawiedliwość declaruje. Wszakże ponieważ za szczęśliwym ikmci, pana naszego miłościwego, panowaniem rozdwoione in scissa republica civium iey serca in unionem animorum przechodzą y przyszlę; żołnierze zaś ikmci dla szczupłości consistency in visceribus regni daley konserwować się nie lacno mogliby, ażeby ikmć, pan nasz miłościwy, relegować onych raczył, ichmć panowie posłowie nasi przy innych wojewodztwach y powiatach supplikować będą, upewnając ikmci, pana naszego miłościwego, że sami z wrodzoney ku panom swym wiary z niezmyśloney maiestatów ich miłości, iako wierni dobrotliwego pana służy y poddani za dostoięństwo ikmci przy boku y waleczney ręce iego zastanawiać się gotowy iesteśmy.

Lubo ikmć pan nasz miłościwy, chcąc państwo swoje rzecz-pospolitę naszą w pożądanym widzieć pokoiu, dla zgaszenia w xięstwie Litewskim wnetrznego zapalu, i wielm. ichmć panów commissarzów naznaczył był; iednak, że ta commissia niewiedzieć quo pacto in effectu nie była, upraszać będą ichmć panowie posłowie nasi, ażeby ikmć, pan nasz miłościwy, in primordiis seymu pacificationis ante omnia te wszystkie motus civiles powagą maiestatu swiego, tak iakobyśmy y samego aktu seymowania pomyslny obiecować mogli skutek, ulaćnić y uspokoić raczył. A ponieważ z okazji tey, że zaczętey wnetrzhney wojny i. w. imć pan wojewoda Wileński, hetman wielki wielkiego xięstwa Litewskiego, y wielm. iegomość pan podskarbi w. x. Litewskiego, imć pan wojewoda Połocki y inni godni w rzeczy-pospolitey dignitarze, urzędnicy y obywatele wielkiego xięstwa Litewskiego, per nimium wzniecających ten pożar zelum, czę-

ścią na honorze przez wielką uymę władzy y wielm. imci pana wojewody Wileńskiego, hetmana, wielkiego xięstwa Litewskiego, przez zabrane violenter et tumultuarie chorągwie komputowe, częścią przez zdesolowane w xięstwie Zmuydzkim, w wojewodztwach y powiatach russkich dobra dziedziczne, zniszczone funditus włości, z szczegulney tylko przeciwnych zawziętości znaczną ponieśli ruinę, ażeby z wynalasku rzeczypospolitey szkod recompensam et restitutionem honoris iak nayskuteczniejszym sposobem mieć mogli, starać się będą ichmć panowie posłowie nasi. Tegoż iaśniewielm. imci pana wojewody Wileńskiego wielkie dzieło rozwiązane z odwagą zdrowia et erogatione wielkich summ związku woysk wielkiego xięstwa Litewskiego pod Brześciem w rzeczypospolitey gratitudinem dać, tym tak względem spustoszonych dobr dziedzicznych, iako też względem wszystkich in antecessum zasług, expens y summ liquidowanych, aby tenże iaśniewielmożny imć pan wojewoda Wileński, hetman wielki wielkiego xięstwa Litewskiego, debitam et realem odebrał satisfactionem et larga e serie benemeritorum munificentia posilony był, instantissime promovebunt ichmć panowie posłowie.

Że zaś świątobliwa ikmci, pana naszego miłościwego, in omnes casus przezorną intencją oycowską nam daie przestrożę, aby ichmć panowie posłowie nasi, ieśliby iakowe nieuspokoione et acerba (czego Boże uchoway) irruerent fata, seymu wszelakiemi saluberrimis praemuniti byli consiliis, w co że trudno potrafić, ponieważ pospolicie nescia mens hominis sorte patique futuri, ichmość panowie posłowie do powszechney innych wojewodztw y powiatów et civium bene de republica sentientium zgody, do

prawa przy tym pospolitego y zwyczajów dawniejszych szczerze aplikować się będą.

Przyznać każdy musi wielkie woyska rzeczypospolitey w. x. Lit. merita, wszelakiey godne wdzięczności y nagrody, a daleko większą cierpliwość w oczekiwaniu krwawie zahorowanych zasług; trudno iednak diffiteri wielką a prawie abominabile desolationem dobr imkci dzierżaw dożywotnych, stołowych, ekonomicznych, duchownych y świeckich, co sama res oculis subiecta pokazuje y każdego dobro pospolite kochającego przeraża wnętrzości tak dalece, że dalszych contribucyi, y podatkovania w dobrach funditus zniszczonych omnem excludit possibilitatem; instabunt tedy ichmość panowie posłowie do ikmci, pana naszego miłościwego, aby milliony ex regali munificentia in levamen ciężarów rzeczypospolitey declarowane, które in sortem w. x. Lit., z łaski y szczodrobliwości pańskiej cedere mają, in vim przyszley kompanii czwerci woyska w. x. Lit., in obsequio rzeczypospolitey fideliter zostaiącemu, rozdawane były, a interea generalna zaraz po skończonym szczęśliwie seymie commissia naznaczona była, ciż ichmość panowie posłowie nasi zalecą rzeczypospolitey exolutionem półtrzeci czwerci żołdów woyska w. x. Lit., starego zaciągu winnych, constitucjami dawniejszemi y dekretami commissarskiemi z inportanciy podymnych dwadziestu siedmiorgu w roku tysiąc sześćset siedmdziesiątym uchwalonych assekurowanych, instando, aby iako nayskuteczniejszą y nayprętszą tych swoich zasług odebrali satisfactionem.

Coaequatio iurium z Koroną polską xięstwa Litewskiego, z dawnych czasów od obywatelów tego xięstwa pożądana, lubo per constitutionem seymu szczęśliwey corona-

cyey ikmości iest approbowana, iednak aby executio tey przez iakie sposoby impedita nie była, invigilabunt ichmość panowie posłowie.

Ze zaś w tymże nowoustanowionym prawie defectus nonnulli względem introdukowanych w taryfę corocznych podatków szlacheckiego podymnego, na które pozwolić niepodobna, także względem położonych abiurat anni tysiąc sześćset sześćdziesiąt siódmego, po których według poslednieyszich w roku tysiącsześćset dziewiędziesiątym zaprzysiężonych dymów, wielki decesus znayduie się, w tym tedy y w innych punktach, a naybardziej ratione zwożenia hyberny, urgebunt ichmość panowie nasi, aby adaequatam prawu y zwyczajom, ab antiquo w Koronie praktykowanym, adveniat rzecz-pospolita moderationem et elucidationem, iakoby wielkie xięstwo Litewskie podobnym sposobem w prawach y zwyczajach swoich in toto z Koroną polską porównać się mogło.

Tak taryfa podatków w. x. Lit., iako perplexe napisana, aby iako naylepiej meliorowana była, osobliwie w zmnieyszeniu koni, któremi wojewodztwo nasze iest przeładowane, y porachowawszy się z importantią nie więcej, tylko dwieście koni na się przyjąć może, upomnią się ichmość panowie posłowie serio etiam cum discrimine seymów.

Alleviationem hyberny z dzierżaw ikmość y z dobr duchownych żeby nie sowitą, ale ob notoriam desolationem iedne tylko wydawały do wojewodztwa naszego protunc niżeli ad reintegrationem przydą.

Dzieie się praeiudicium prawom xięstwa Litewskiego, że ichmość panowie pieczętarze koronni in munia xięstwa Litewskiego wdaiąc się, uniwersaly ikmości, do xię-

stwa Litewskiego wychodzące, pieczęcią koronną pieczętuia, które praeiudicia et abusus aby in posterum nie działy się doyrzą ichmość panowie posłowie, aby to prawem obostrzono było.

Oraz iusta desideria iasnie oświeconego xięcia imci pana podkanclerzego w. x. Lit. względem erogowaney znaczney przez zesłego iasnie oświeconego xięcia imci podkanclerzego y hetmana polnego w. x., rodzica imci, pro gloria gentis summy, także patrono starostwa Człuchowskiego y innych interessów, aby należyte od rzeczy-pospolitey ukontentowanie mieć mogły,—ciż ichmość panowie zalecą.

Pospolite ruszenie, iako iuż constitucią coronationis pozwolone ikmość, ieżeliby tego gwałtowna potrzeba była, y teraz w ręku ikmości zostawać będzie, a z tąd in quantum by xiąże imć de Conty iakową vim rzeczy-pospolitey miał inferre, ikmość pan nasz miłościwy praesidium maiestatu swojego obronę mieć będzie.

Znaczney łaski ikmości rzecz-pospolita odbiera documentum, kiedy depravatam monetam in valore, pretio et quantitate na bardzo dobrą y wyborną reducere przez otwarcie mennicy deklarować raczył, za co ikmości, panu naszemu miłociwemu, ichmość panowie posłowie, iako nayuniżeńsze oddawszy dzięki, zniosszy się z tymi ichmość, którzy vim cudendae monetae maia, invigilabunt y starać się będą, aby przy szczodroblivey deklarowaney ikmci łasce, którą rozumiemy że ikmć felici coronae raczy eventio, mennica iako nayprędzey otworzona y pieniądze w niey iuxta legem imperii et vicinorum principum tak srebrne, iako y złote były bite.

Desiderium iasnie wielmożnego imci pana wojewody Brzeskiego, względem szkód od wielmożnego imci pana Ogińskiego—cho-

rażego w. x. Lit., na dziesięć tysięcy złotych uczynionych w Brześciu y w maiętności za naiazdem na maiętność y dwór, przez uformowanie przeciwko rzeczy-pospolitey związku, promovebunt ichmość panowie posłowie, aby pomienione szkody nagrodzone były et pro violatione publicae securitatis za naiazd subeat paenis legibus sancitis.

Similiter desiderium wielmożnego imci pana Tyszkiewicza—ciwuna Wileńskiego. ratione convulsionis decretorum y innych pretensii do wielebnego imci xiędza plebana Lyngmianskiego maiących, ichmość panowie posłowie omni conatu promować będą.

Takową tedy ichmość pp. posłom naszym instrucją dawszy, obowiązujemy ichmościów fide, honore et conscientia, żeby to wszystko, iako nayskuteczniej, promowali. Pisan w Wilnie ut supra.

U tey instructii podpisy rąk iasnie wielmożnych, wielmożnych ichmość panów obywatelów wojewodztwa Wileńskiego temi słowy podpisane są: Kazimierz Sapieha—w hetmaństwie w. w. x. Lit., marszałek seymiku przedseymowego; Stephan Kurcz—woiewoda Brzeski; Jerzy Tyszkiewicz—ciwun wojewodztwa Wileńskiego; Kazimierz Wołowicz—sędzia ziemski Wileński; Michał Koszczyc—pisarz ziemski Wileński; Jerzy Władysław—Boreyko podczaszy wojewodztwa Wileńskiego; Jan Krzysztof Żaba—podczaszy Mściśławski; Alexander Pietkiewicz; Jan Karol Tymiński p. z. W.; Jan Skorulski—

m. K.; Malcher Pietkiewicz—stol. Orszański; Andrzej Abramowicz—skarbnik Wileński; Michał Monkiewicz; Gabryel Medonecki s. k. J.; Samuel Monkiewicz—pod. Rzec.; Stanisław Żochowski; Stephan Kostrowicki—chorąży Derbski; Franciszek Skarbek na Kielczewicach Kielczewski; Samuel Szadurski—stolnik In.; Kazimierz The. Dombrowski—skarbnik ziemie Ryw.; Kazimierz Ciolek Drzewiecki; Alexander Pieczatka Lewonowicz; Joseph Kazimierz Hliniecki—woyski Starodubowski, podstarości Wileński; Piotr Kazimierz Wilczewski—kapitan ikmości; Jan Strawiński; Michał Jarhowski; Michał Monkiewicz; Władysław Kazimierz z Jastrzębia Jastrzembski—lowczy ziemie Dobrzyńskiej; Jerzy Michał Demidecki Dołmat; Matheusz Michał Haniewicz—obozn. wojewodz. Wileńskiego; Matheusz Stanisław Bronie Wardomski—strażnik wojewodztwa Wileńskiego; Władysław z Bohdana Towiański; Samuel Antoniewicz—woys.; Jendrzey Michałowski; Theodor Michałowski; Alexander Dyrwoniszko; Stanisław Moygis; Michał Dowmont, Stephan Jakób Jundzil Dziedziula; Symon Suroz; Karol Zaleski—podczaszy ikmość; Stephan Taraszkiewicz; Piotr Michał Hliński—k. w. W. Kazimierz Suroż; Bazyli Antoni z Wersoki Wersocki; Władysław Giecowicz.—Która to instructia wojewodztwa Wileńskiego za podaniem oney do act, iest do xiąg grodzkich Wileńskich wpisana.

1712 г.

Изъ книги № 4724, за 1712 г., л. 1492—1495.

160. Распоряжение комиссиі о внутреннемъ устройствѣ города Вильны.

— Roku tysiąc siedmset dwunastego, miesiąca Septembra trzeciego dnia.

Na urządzie ikmci grodzkim Wileńskim, przedemną Michałem Raphalem Szumskim, podstolim y podwoiewodzym wojewodztwa Wileńskiego, stanowszy personaliter imci pan Jan Peter tę takse ad acta xiaąg grodzkich Wileńskich podał, którego takowy sequitur tenor: Urząd duchowny respektem iurysdyk, a urząd grodzki wojewodztwa Wileńskiego, według prawa konstytucyi y dawnych zwyczajów, wespół z szlachetnym magistratem Wileńskim, chcąc miasto tuteysze w należyтым mieć porządku, podaie do wiadomości wszystkim obywatelom w mieście ikmci Wileńskim y na przedmieściach iego, pod różnemi iurisdikami mieszkaiącym, ażeby według punktów niżej wyrażonych każdy zachować się y sprawować się chciał, pod winą ważności występku y penami niżej wyrażonemi serio przykazuje się. *Primo.* Szynków we dni ś. tak chrześcianie, iako y żydzi, aby odmykać nie ważyli się aż po kazaniu, pod winą kop ośmiu Lit. y dalszym karaniem. *Secundo.* Kramarze w swoich kramach aby nie siedzieli y nie przedawali we dni ś., tudzież y żydzi; a jeśli by kto miał inaczej postąpić, ma być karany zagrabieniem towarów przedanych, abo też winą podług ważności rzeczy przedaney. *Tertio.* Miary y garce stare y nowe w do-

mach szynkowych aby byli sprawiedliwe y cechowane od grodu y miasta ikmci Wilna; a u kogo się naydzie miara abo garniec niesprawiedliwy y nie cechowany, ma być przez urząd grodzki y mieyski zabrany y spalony, a za to będzie winą pieniężną karany. *Quarto.* Beczka do mierzenia zboża różnego bez cechów urzędów zamkowego y mieyskiego nie powinna u każdego gospodarza mieć chowana chiba za wiadomością, a u którego by się znaleźć mogła, za doniesieniem do urzędu grodzkiego y magistratowego, maia być beczki zabrane do ratusza; a za to karany będzie winą kop dzieściu Litewskich. *Quinto.* Piekarze y piekarki chleby y pirogi większe a większe aby piekąc przedawali, a jeśli by który albo która dla krnąbności y swojej złości nie chcieli większe piec podług ceny zboża, ma byđ chleb takowych przez urząd grodzki y mieyski zabrany y na szpitale y ubogie z więznie rozdany; sami zaś piekarze y piekarki publiczną karą przy ratuszu będą karani. *Sexto.* Rzemieślnicy, służący y żony ich ażeby u bławatach nie chodzili, ale według dawnych zwyczajów y stanu swego zachować się chcieli, pod winą w prawie opisaną. *Septimo.* Kramnikowie, rzemieślnicy y innego stanu ludzie y obywatele nie powinni w mieście y na przedmieściach z szablami, szpadami y z żadnym orężem chodzić, oprócz popisów y innych okazyi, po-

niewasz y same prawo broni; a gdyby się ważył kto tak s kramników, służących y rzemieślników y innych obywatelów chodzić, excepto magistratu, tedy za doniesieniem takowego, szabla albo szpada ma być na urząd miejski odebrana, a za to ma być karany winą tąż groszy dziesięciu Litewskich. *Octavo.* Złotnicy chrześciane żeby roboty żadney nikomu od srebra, iako tylo próby iedynastey srebra, podług artykułów cechowych, od magistratu postanowionych, y swoje cechy do robot swoich przykładali. *Nono.* Żydzi złotnicy ażeby żadney złotnickiey roboty nie robili, złotnikami nie byli, srebra nie zlewali, ponieważ żadnego prawa nie mają y owszem wszystkie prawa, constytucye bronią dla tego, że wielkie szalbierstwa znajduią się y złodzieystwa ukrywaią się między żydami. *Decimo.* Ciż żydzi krawcy, kuszniarze, ażeby dla chrześcian robot nie robili; a który żyd zechce krawiecką y kuszniarską robotę robić, mają się do cechów przykladać, tak iako inni żydzi rzemieślnicy, szklarze y blacharze przykladaiają się y powinności czynią. *Undecimo.* Ciż żydzi y tatarowie aby czeladź chrześciańską, tak męskiey, iako y białey płci, na usługach swoich podług constytucyi y prawa u siebie nie chowali, iako tylo iednego piwowara y furmana, kiedy w ogrodę mają iechać y to za consensem zwierzchności urzędów grodzkiego, ale do służby swoiey zapłaciwszy iurgielt odprawili. A u którego by się żyda abo tatarzyna znalazł chrześcianin y chrześcianka na służbie, ma być takowy służący karany w przody więzieniem sześciu niedziel, potym plagami; żyd zaś y tatarzyn winy zapłacić sto grzywien y dalszemi będzie karany penami. *Duodecimo.* Żydzi przekupnicy, od chrześcian dla siebie na zarobek niepowinni pierwiej kupować do godziny dziewiątey, aż każdy gospodarz sobie kupi vic-

tualia, ani też zabiegaiąc na przedmieście w pole kupować nie ważyli się, pod winą kop ośmiu, abo podług osoby y siedzeniem w więzieniu przez cały tydzień, ale każdego przyjeżdżaiącego cum vitalibus nie przeymuiąc w polu y na przedmieściach na rynek iachać popuszczali. *Decimo tertio.* Ciż żydzi chrześcianom w handlach, rzemiosłach przeszkadzać nie mają, pod winą w statucie y constytucyi opisana, tudzież ciż żydzi nad preskripcyą z granic y ulic swoich w dalsze publiczne ulice nie ważyli się wdzierać y mieszkać w mieście Wileńskim pod winą y karaniem, w dekrete kommissarskim wyrażonemi. *Decimo quarto.* Ciż żydzi nie mają zakupować towarów żadnych y żywności, przed chrześciane, poprzedzaiąc y rano zabiegaiąc, pod zaplaceniem winy, gdy onego poszlakuia, w constytucyi wyrażoney. *Decimo quinto.* Cyrulicy y inni rzemieślnicy, iaką kolwiek bawiący się w mieście Wileńskim zabawą, nie będący w cechu, ażeby mieyskie prawo przyieli y do cechów wpisali się, a iesli by który w cechu nie był y prawa mieyskiego niemiał, a pokatnie robił, tulał się po domach, kamienicach, pałacach y cyrulicy po łazniach prywatnych, o takowych panowie starsi cechów powinni do grodu donosić y onych, iako łózných y partaczów do więzienia brać y łapać wolno; toż samo y o łaziebnikach rozumiano być ma, mianowicie ci karani być powinni, którzy non medici, sed homicidae nie leczą, ale kaleczą ludzi. *Decimo sexto.* Coby wszelkie, w mieście Wileńskim mieszkaiące, pod różnemi iuryzdykami, handle odprawuiące, szynki maiące, a żadney do miasta powinności, według prawa, przywileiów, constytucyi przyzwoitych, nie pełniąc, protekcyą, ukrywaią się wolne ad cuiusvis instantiam pozwać do trybunału wielkiego xięstwa Litewskiego y pen prawnych dochodzić, któ-

rych in fundo civili handle y szynki maia, coram iurisdictione civili respondere powinni. *Decimo septimo.* Kupcy przybyli z różnemi towarami do miasta Wilna, ażeby nad trzy dni funtem, lokciem nie przedawali, według constytucyi, materie wszelkie abo też sztukami, tudziesz y futra, a po wyściu trzech dni abo hurtem wszystkie towary, to iest, materie, futra, blawaty przywozne indigenis przedał, abo z miasta, nie przeszkadzając tuteyszym kupcom y obywatelom w handlach, wyjeżdżał. A iесли by tego przeciwny był, takowego towary przy assystencyi, od magistratu Wileńskiego naznaconey, przez urząd grodzki zabrane być maia. *Decimo octavo.* Szynków wszelakich w klasztorach y poświętnych domach, także handlów cuiuscunque generis towarów y officyn rzemieślniczych cum praeiudicio ubogich ludzi zagęściły się, dla czego w zakonach y klasztorach, także domów poświętnych brachium spirituale, oraz w kamienicach, domach, tak w mieście y na przedmieściach będących, urząd grodzki z magistratem postrzegać y bronić, ażeby wszyscy do cechów wpisywali się y wszelkie onera civitatis ponosili. *Decimo nono.* Przedzielnikom y łóznym, w mieście samym y na przedmieściach zostającym, bez żadney służby będącym, nie więcej gospodarz powinien płacić od dnia na chlebie przedzielnika iako tylko groszy ośmnaście, a na chlebie gospodarskim groszy dziesięć; a iесли by ważył się kto dać więcej, takowy zapłacić, ma winy kop sześć Litewskich. *Vigesimo.* Kopieyki z zagranicy, na odmianę monety talarowey y tynfowey, do miasta Wileńskiego sub quocunque titulo przywozić śmiały y ważył się, przez co monetę podwyszał, tedy o takowym dawać wiedzieć do urzędów grodzkiego y mieskiego, gdy przybędzie, abo też odmienia czy na talary za granicę wywo-

zić miał z miasta, pod winą tysiąca grzywien y innemi penami serio przykazuje się. A gdy takowego urząd grodzki y mieyski poszlakuie, ma onego ze wszystkim tem confiskować y gospodarza samego prawem karać penami y winami. *Vigesimo primo.* A że wielkie trudności przyjeżdżającym do miasta Wilna dzieią się w monecie talarowey y tynfowey, że nie maia determinacyi, po czemu ma currentią w mieście Wileńskim y w innych miastach, dla czego occurendo, urząd grodzki wspólnie z magistratem determinuie cenę, ażeby ubique locorum w w. x. Lit. za złotych ośm talar bity brano, tudziesz y tynfa, nad to żaden więcej brać y dawać nie powinien będzie y pod utratą rzeczy y ciężkim karaniem. *Vigesimo secundo.* Ponieważ przez łózných ludzi, a służby żadney nie mających, mnoży się wielkie swawolenstwo, złodzieysłwa, że browstwa y inne występki, ażeby każdy gospodarz ołóznym stanu szlacheckiego do zamku, a mieyskiego do miasta, abo iurizdyki zwierzchności, iеżeli by się znajdować miał, donosił, pod winą kop czterdzieści. A u kogo by się naidować miał, że przechowywa u siebie, nie donosząc do urzędu, abo złodzieystwo doświadczono, ma być tak karany, iako prawo będzie kazało. *Vigesimo tertio.* Miasta Wileńskiego przywileiów prawom wielkie staia się convulsie, że prywatnemi wagami, hiramі towary wszelkie kupując y przedając, mimo publiczną wagę ratuszową wagą: zabiegając takowym convulsiom y preaiudiciom, szkodzącym miastu Wilnowi, od tąd wolno będzie, przez urząd mieyski przy urządzie grodzkim, takową wagę, hiry, gdzie kolwiek in circumferentia miasta Wileńskiego zabierać y towary obsigillare, aut deponere in officio illo, do którego ad cuiusvis instantiam zapozwany będzie. *Vigesimo quarto.*

Mury publiczne około miasta zawiedzione, a zepsowane przez urobienie dziur onych, ażeby reparowane y dziury zamurowane były, iako przedtym było podano ważności restauracyi mury, a daley od tąd nikt się nie ważył dziur wybijać y mury psować, o co forum do zapozwania cum spiritualibus ad spirituale, cum secularibus ad seculare. *Vigesimo quinto.* A że nad preascriptiā prawa śmieli y ważyli się przy murach mieyskich budynki stawiać y one sine consensu magistratus deocupare, tedy ci, którzy mają domy przy murach mieyskich postanowione, ten censum do prowentów mieyskich corocznie pewną pensią płacić y mury poprawować, a odtąd ażeby żaden cuiuscunque status, chiba na trzy abo cztery sążnie naydaley od muru, dom budować nie ważyli się, po winą zabrania materyi y zepsowania domu recenter buduiącego. *Vigesimo sexto.* Ubogich zdrowych, niechających robić, przy kościele tulających się y żebrzących, każdy gospodarz wiedząc o takowym z domów swoich, a ubogi od kościoła odpędzał do panów swoich y służby, ażeby próżnością swawolnie pana Boga nie obrażali, przez piliatyki, a lotrówstwa nie mnożyli się. *Vigesimo septimo.* Kominy ażeby każdy gospodarz często chędożyć kazał; który by nie uczynił, a miał by się komin zagorzeć z wielką trwogą ludzi patrzających (czego uchoway Boże) y szkoda miastu stać się miała z okazyey gospodarskiey, tedy secundum arbitrium officii ma być karany excepto fortuibus casus. Pod czas zaś ognia (od którego niech pan Bóg broni y chowa!) każdy ratować dopomógł, nosząc wodę albo rozrywając krukami, a nie biegać do tego mieysca kraść. Który by na ten czas poszlakowany był, iako złodziey ma być karany. *Vigesimo octavo.* Gnoy pod kamienicą będzie każdy gospodarz y ludzie na swoich

ulicach y kamienicach będące, aby kazali wywozić za miasto y ulice przed sobą chędożyć, a które są puste y żadnego mieszkającego nie będzie, tedy successor y possessor powinien będzie kazać chędożyć; a gdzie by successora nie było, tedy sąsiedzi, około mieszkający, po połowicy z sobą złożywszy się, powinni będą chędożyć y ten gnóy za miasto w pole wywozić, pod winą kop dziesięciu Litewskich, nie składając się żadnemi protekcjami. *Vigesimo nono.* To też przykazuje się, ażeby kamienicy, domy puste, pod iakąkolwiek iuryzdyką zostające, każdy przełożony iurisdictioni kazał przez zesłanych przerewidować, ażeby trupów nie było w pustkach, przez co by (uchoway Boże!) zaraza powietrzowa miała by się odnowić, pod winą kop czterdziestu y dalszym karaniu. *Trigesimo.* Gnoiów do pustek y placów w mieście będących, aby nie wozili y miasto nie zagnoili, wyrzucając na ulice, przez co fetores augentur, serio inhibetur, ażeby za miasto wywożono. Który zaś do pustek wywozić miał, abo kazał, gdyby takowego poszlakowano y onemu dowiedziono, tedy ma zapłacić winy kop dziesięć, a ten gnóy z pustek y z ulic będzie powinien wywozić za miasto. Także na ulice z kamienic y domów aby nie wyrzucali, pod wysz namienioną winą. Gru zaś, abo piaski, od pożaru kamienic na ulice wyrzucone, każdy gospodarz swoim kosztem ma za miasto w pole wywieźć pod tąż winą. *Trigesimo primo.* Na wywożenie gnoiów y kup wielkich, w mieście będących, każdy gospodarz, na kwaterach mieszkający, gdy przez sługę urząd oznaymi, ażeby dał konia z wozem wywieść tego dnia dziesięć fur abo wozów za miasto w pole; a ktoby był sprzeciwny, tedy zawsze, gdy wykucya będzie, za wozów dziesięć trzeba będzie wywieźć dwadzieście wozów y dalsze-

mi penami. *Trigesimo secundo.* Siemienicy po wszystkich iuryzdykach, pałacach mieszkający, ażeby co sobota rynsztoki y ulice publiczne na rynku około ratusza czyścili y chędożyli, pod winą dziesięciu kop groszy y braniem do więzienia urzędowego. *Trigesimo tertio.* Chlebnice, krupnice, łakotnice, pierożnice y inne łokci niemające, a różnie tulając się po ulicach żydowskich y innych mieyscach prywatnych przedają swoje towary, ażeby od sądu, od magistratu lokacie najmowali y na publicznym mieyscu pod ratuszem, albo gdzie magistrat, albo pisarz prowiantowy miasta naznaczy, siedzieć powinni będą, pod zagrabieniem wszystkich towarów y karaniem w więzieniu. *Trigesimo quarto.* Skrzynie albo rury, na ulicach będące y lugi swoje do rur mający, gospodarze ażeby nakrywać kazali, one nakrywali pod winą kop trzech Lit. We wszystkich tedy punktach od dnia dzisiejszego kto by się nie chciał zachować y sprawować się, będzie karany od urzędu według

stanu winą, wyżej wyrażoną, y innemi penami. Do których pro documento rękami naszymi podpisawszy się, pieczęć przycisnąć rozkazaliśmy. Dat w Wilnie dnia dwudziestego czwartego miesiąca Augusta, roku Pańskiego tysiąc siedmsetnego dwunastego. U tey taksy podpisy rąk temi słowy: Jan Jerzy Grotuz—podstarości, sądowy deputat powiatu Grodzieńskiego y director e medio ikmości panów kollegów, destinowanych na ratusz z tryb. w. x. Lit.; Marcian Dusiaczki Rudomina—podczaszy y deputat powiatu Brasławskiego, kommisarz tryb. w. x. Lit. Michał Karasiewicz Tokarzewski, stol. Brze., kommisarz z tryb., deputat powiatu Upickiego; Piotr Korsak Udzielski, podczaszy y deputat województwa Połockiego; Michał Raphael Szumski—podstoli y podwojewodzy Wileński. Która to taksa za podaniem oney przez wyż wyrażoną osobę do akt, iest do xiąg grodzkich Wileńskich przyięta y wpisana.

1712 г.

Изъ книги № 4724, за 1712 г., л. 488.

161. Сеймиковое постановление дворянъ Виленскаго воеводства.

Постановленіе это состоялось вслѣдствіе универсала кн. Рѣпина о выдачѣ провіанта для русскихъ союзныхъ войскъ. Въ немъ дворянство воеводства указываетъ на послѣдній трактатъ съ Россіей, по которому Литовскій край освобож-

дается отъ этой повинности; указываетъ на недавнюю экзекуцію Чадцаева, какъ противозаконную, и проситъ покровительства и защиты какъ у гетмана такъ и у рѣчи-посполитой.

Roku tysiąc siedmsetnego dwunastego, miesiąca Aprila iedynastego dnia.

Na urządzie ikmci grodzkim Wileńskim, przede mną Michałem Raphalem Szumskim, podstolim y podwoiewodzym woiewodztwa Wileńskiego, stanowszy personalliter imci pan Heronim Wolk, laudum seymiku woiewodztwa Wileńskiego, z rzeczą w nim we srzedzinie dostateczniej wyrażoną, ad acta xiąg grodzkich woiewodztwa Wileńskiego podał sequentis tenoris: My senatorowie, duchowni, świeccy, urzędnicy ziemscy, grodzcy, rycerstwo, szlachta, obywatele woiewodztwa Wileńskiego, za innotescenciami wielmożnego imci pana Jana Skorubskiego, chorążego woiewodztwa Wileńskiego, na dzień ósmy miesiąca Apryla zgromadzeni, kiedy nadspodziewanie y upewnienie od iasnie wielmożnego imci pana Wołowicza, marszałka w. w. x. Lit., pełnomocnego rzeczy-pospolitey posła, o postanowionym de recenti traktacie z nayiasnieyszym Carem imością, że już więcej woyska auxiliarne nie miały nas extenuare wymaganiem prowiantów, iasnie oświecony xiąże imość Repnin, general woysk iego Carskiego wieliczeństwa, uniwersały swoje do

calego woiewodztwa wydawszy, onemi requirue prowiantowy furazów, zesławszy oraz ludzi kilkaset na exekucią, pod comendą imci pana Czadaiewego, pod-półkownika iego Carskiego wieliczeństwa będących, w czym woiewodztwo prospiciendo sobie, pozwolwszy naprzód in eum finem ubezpieczenie od iasnie wielmożnego imci pana hetmana wielkiego wielkiego xięstwa Litewskiego, że auxiliares nie mieli już unquam prae-tendować z woiewodztwa alimentacyi, pozwoliło pro sustentamine woyska w w. x. Lit., contribuere pewną liczbę beczek zboża; o takowym wymaganiu prowiantów od auxiliarnych przez umyślnego delegata swego doniosła iasnie wielmożnemu imci panu hetmanowi wielkiemu w. x. Lit., od którego imć pomyslny otrzymawszy reskrypt y wszelkiey ku woiewodztwu adhezyi dowód, będąc regulowane do niepozwolenia na żadne prowianty auxiliaribus ex ratione ustanowionego traktatu y deklaracyi od nayiasnieyszego Cara imci, tudzież ex ipsa impossibilitate, na teraznieyszym zgromadzeniu obraliśmy do iasnie oświeconego xięcia imci Repnina, generała woysk iego Carskiego wieliczeństwa, za posłów imci pana

Benedykta Januszeńskiego, miecznego Wileńskiego, y imci pana Tobiasza Lipskiego, skarbnika Wileńskiego, dawszy ichmć instrukcyą z tą kategoryczną całego województwa deklaracyą: że, ex praemissis superius rationibus, żadnego nie obiecuie dać prowiantu, ani furazu, intuitu przy obiecaniu iasnie wielmożnego imci pana hetmana wielkiego wielkiego xięstwa Litewskiego, że całe województwo (ea qua potest autoritate od executyi proteget), do którego to iasnie wielmożnego imci pana hetmana, cum omni cultu et gratitudine świadczoney propensy ku województwu, [deputowaliśmy e medio nostri ichmć pp. delegatów, także y do imci pana Czadaiewego, podpółkownika iego Carskiego wieliczeństwa, z tą denuntiacyą, żeśmy przez umyślnych posłów swoich do i. x. imć Repnina odzew uczynili y x. imci impossibilitatem wydania prowiantów remonstrowali. Którym posłom pro viatico statuimus po złotych dwóchset z podatku złotowego, który podatek ex nunc ze wszystkich in genere dymów królewskich, duchownych, ziemskich, mieskich y iurydyk wszystkich według abiuraty tysiąc sześćset dziewięćsiątego roku, acz in pauco numero, iednak publica, ex praegnantinecessitate przycisnieni exigentia, dla conserwacyi całego województwa, przykładem inszych województw y powiatów uchwalamy, na wszelkie potrzeby y expensa całego województwa, aby województwo, ad normam inszych województw y powiatów, tym sposobem mogło mieć in promptu suum depositum pro omni eventu. Do którego podatku wybierania z każdego dymu po złotu iednym obraliśmy za commissarzów wielmożnego imci pana Skorubkiego—chorążego województwa naszego y imci pana Samuela Monkiewicza, chesznika Wileńskiego, którzy ichmć, uniwersalami swemi obwieściwszy o tym podatku całe wo-

iewództwo, mają na odbieranie onego ad primam Maii praesentis być w Wilnie. Pro salario zaś na obudwuch ichmć uchwalamy z każdego dymu po dwanaście groszy, które solarium in equali sorte należeć ichmć z tym obowiązkiem, aby tych pieniędzy na żadne inne expensa y wypłacenie przeszłych długów tak sobie, iako nikomu innemu nie wyplacali, ani potracali, szczególnie one conservando pro ultima siti całego województwa. Za którego iednostayną zgodną disposicyą y wolą one expendere powinni będą, a za tym przed całym województwem de perceptis et expensis tego podatku oportuno tempore, deponere calculum tenebuntur. Ktoby zaś tego podatku nie wydał, na takowego wolni będą ichmć pp. commissarze extendere suam executionem, przy ichmć pp. rotmistrzach tegoż województwa. Względem zaś wysłuchania relacyi ichmć pp. posłów naszych ex eadem potestate, którą ma w. imć pan chorąży nasz commissam sobie in omnibus occurrentiis convocandi, nas obwieścić województwo, o powrocie ichmć pp. posłów y determinować będzie dzień zjazdu naszego, zabiegając dalszym od auxiliarnych pretendowaniom z województwa naszego prowiantów. Uczyniliśmy odzew do ww. ichmć pp. posłów naszych, na terazniejszy seym obranych, deferendo ichmć, że nas auxiliares agrediuntur y rzeczą samą rum-punt umówiony traktat, co ażeby amisere starali się, in facie całej rzeczy-pospolitey y zabiegli temu, obligowaliśmy ichmć przez osobliwy list nasz. Dat w Wilnie dnia ósmego Maji, anno tysiąc siedmsetnego dwunastego. U tego laudum podpisy rak ichmć pp. obywatelów województwa Wileńskiego temi słowy: Hieronim Kosowski—podkomorzy Mozyrski, starosta Domanowski, dyrektor seymiku województwa Wileńskiego, Michał

Raphał Szumski—podstoli y podwoi wodzy Wileński, Michał Jan Tyzenhauz—chorąży nadworny wielkiego xięstwa Litewskiego, starosta Inturski, Karol Jan Korsak—chorąży woiewodztwa Smoleńskiego, Kazimierz Szumski—horodniczy Wileński, starosta Karpowicki, Jakób Zielonacki—podstarości Wileński, Władysław Kazimierz z Gieczan Gieczewicz—podezaszy Orszański, Jakub Wolk, Heronim Wolk, Józeph Woynowski, An-

drzey Jastrzębski, Stephan Taraszkiewicz—regent grodzki Wileński, Jakub Michał z Borowa Borowski, Michał Damecki—czesznik Brasławski, Kazimierz Petruszewicz, Władysław Jastrzębski, Adam Jan Jawor, Ewstachi Wilkaniec, etc. Które to laudum, za podaniem onego przez wyż wyrażoną osobę do akt, iest do xiąg grodzkich Wileńskich przyjęte y wpisane.

1724 г.

Изъ книги № 4739, за 1724 г., л. 1326.

162. Инструкція дворянъ Виленскаго воеводства, данная депутатамъ отправляемымъ на сеймъ.

Дворяне Виленскаго воеводства, собравшись на антекомиціальный сеймикъ, дали своимъ посламъ инструкцію слѣдующаго содержанія:

По засвидѣтельствованіи королю вѣрноподданныхъ чувствъ воеводства, послы обязываются заявить:

1) что воеводство соглашается въ настоящее время признать конституцію прошлаго Варшавскаго сейма, какъ основаннаго на защитѣ святой вѣры, свободы и права; но на будущее время будетъ считать таковыя незаконными, какъ составленныя безъ участія земскихъ депутатовъ отъ воеводствъ и повѣтовъ;

2) требуетъ со стороны комиссаровъ, ведущихъ переговоры со Всероссійскимъ царемъ, большой осторожности, чтобы въ трактаты не вошло чего нибудь вреднаго для которой либо изъ провинцій рѣчи-посполитой и благодарить короля за трактатъ со Швеціей;

3) такой же осторожности требуетъ и со стороны пословъ, ведущихъ переговоры съ Австріей;

4) въ видахъ предупрежденія сорванія и настоящаго сейма, требуетъ, чтобы объ булавы—короны п. в. кн. Литовскаго были розданы по закону;

5) относительно требованій Прусскаго двора, признать за этимъ княжествомъ королевскій титулъ—воеводство рекомендуетъ посламъ согласиться съ мнѣніемъ всей рѣчи-посполитой;

6) относительно вооруженій, сложенныхъ въ Королевцѣ Витебскимъ скарбникомъ Владиславомъ Войной и суммъ придерживается мнѣній другихъ воеводствъ;

7) для поднятія матеріальнаго благосостоянія Курляндіи и Семигаліи требуетъ, чтобы по смерти настоящаго князя никакія тяжести не были налагаемы безъ согласія рѣчи-посполитой;

8) относительно продолженія христіанской войны съ врагами св. креста, требуетъ, чтобы на нѣкоторое время она была приостановлена;

9) относительно содержанія войскъ в. кн. Литовскаго (старого набора) требуетъ, чтобы новыя подати на сей предметъ были назначены ве-

иначе, какъ на сеймѣ съ согласія чиновъ рѣчи-посполитой;

10) относительно содержанія артиллеріи в. кн. Литовскаго находить, что назначенныхъ на сей предметъ доходовъ совершенно достаточно, при этомъ требуетъ ежегоднаго подробнаго отчета въ израсходованіи денегъ генераломъ артиллеріи въ скарбовомъ трибуналѣ;

11) относительно чекана монетъ требуетъ, чтобы эти монеты были похожи на таковыя же въ сосѣднихъ съ княжествомъ государствахъ;

12) требуетъ пересмотра документовъ на владѣнія королевскими столовыми имѣніями, сохраняя однакоже таковыя имѣнія за позднѣйшими владѣльцами;

13) на освобожденіе Шавельской экономіи не соглашается;

14) относительно *Суходневой* соли для княжества полагаетъ лучше получать таковую чрезъ Королевецъ и Ригу;

15) относительно задворныхъ королевскихъ судовъ придерживается мнѣнія всѣхъ чиновъ рѣчи-посполитой;

16) относительно разоренія гвардіей имѣній земскихъ и Нейбурскихъ, а также и столовыхъ, требуетъ, чтобы на будущее время этого не было;

17) требуетъ сложенія съ имѣній шляхетскихъ подъемной подати;

18) передачи завѣдыванія скарба в. кн. Литовскаго въ надежныя руки;

19) просить короля о составленіи новаго закона относительно взиманія пошлинъ съ украинскихъ воловъ, отправляемыхъ въ Гданскъ, такъ какъ коронный скарбъ, въ ущербъ скарбу в. кн. Литовскаго и торговлѣ, взимаетъ въ польской Пруссіи вторыя пошлины;

20) для успѣшной дѣятельности Литовскаго трибунала полагаетъ необходимымъ раздѣлить его засѣданія на двѣ части: въ Вильнѣ—для провинцій Литовскихъ, а въ Минскѣ и Новогородѣ—для провинцій Русскихъ; точнѣе опредѣлить порядокъ его дѣйствій съ разныхъ сторонъ: со стороны выдачи декретовъ, мѣста засѣданій, помѣщенія депутатовъ, рѣшенія споровъ по долгамъ кагаловъ разнымъ лицамъ и проч.;

21) просить короля о сложеніи съ имѣній шляхетскихъ части подъемнаго съ переводомъ этой части на имѣнія королевскія въ видѣ губерни;

22 и 23) предлагаетъ опредѣлить время и сред-

ства для возвращенія бѣглыхъ крестьянъ въ имѣніяхъ королевскихъ, земскихъ и духовныхъ;

24) просить объ утвержденіи конституціей какъ прежнихъ фундушей Ченстоховской Ясной горы, такъ и новѣйшаго, завѣщаннаго Котломъ;

25) вмѣняетъ въ непремѣнную обязанность депутатамъ требовать наказанія Торунскихъ диссидентовъ, сжегшихъ католическія образа, хотя бы даже пришлось сорвать сеймъ;

26) разрѣшеніе споровъ между езуитами и пиарами предлагаетъ на благоусмотреніе сейма;

27) просить рѣчь-посполитую сдѣлать особое распоряженіе о выдачѣ генеральному почтмейстеру в. кн. Литовскаго недоимки въ 7,500 зл., которыхъ онъ до сихъ поръ не можетъ получить ни изъ короннаго скарба, ни изъ Литовскаго;

28) объ освобожденіи отъ повинностей каменныхъ домовъ ксендзовъ канониковъ;

29) о назначеніи сеймомъ опредѣленной пошлины за приложеніе печатей къ привилегіямъ и др. документамъ;

30) о вторичномъ рѣшеніи дѣлъ въ трибуналѣ в. кн. Литовскаго, по коимъ не было большинства голосовъ, вмѣсто передачи ихъ въ ассесорскій судъ;

31) объ удовлетвореніи рѣчи-посполитой за смерть Тизенгаузена, замученнаго Калмыками русскаго Императора;

32) объ объявленіи *прескриптами* всѣхъ католиковъ, переходящихъ въ лютеранство;

33) о невыдачѣ квитанцій Инфлянскому каштеляну, впредь до предъявленія имъ публичнаго отчета предъ сеймомъ;

34) о воспрещеніи крестьянамъ поступать въ духовное званіе;

35) о возобновленіи законовъ относительно безопасности сеймиковъ;

36) о воспрещеніи учрежденіямъ и лицамъ тягаться съ жолнерами по дѣламъ, получившимъ амнистію;

37) объ удовлетвореніи Прездецкаго, войсковаго секретаря, жалованьемъ и возвращеніемъ ему суммы, захваченной Шведами;

38 и 39) ходатайство по дѣламъ частныхъ лицъ;

40) вмѣняется посламъ требовать, чтобы дѣла по Нейбурскимъ имѣніямъ были рѣшаемы не на сеймѣ, а въ Литовскомъ трибуналѣ;

41) о возобновленіи конституціи, воспрещающей духовенству позывать шляхту въ свои суды по спорнымъ дѣламъ о крестьянахъ;

42) о возобновленіи по древнему обычаю моста на Виліи, пзвѣстнаго подъ названіемъ „Камеліаю“;

43) по дѣламъ Острожскихъ имѣній придержи- ваться имѣнія всей рѣчи-посполитой;

44) для пополненія ежегодной недоимки въ вое- водствѣ съ чоповаго-шеляжняго просить рѣчь-пос- политую, объ уничтоженіи на этотъ предметъ древ- нѣйшихъ привилегій разнымъ духовнымъ ли- цамъ и юрисдиктамъ;

45) объ удовлетвореніи ходатайства разныхъ лицъ: 1) наслѣдниковъ Виленскаго воеводы, 2) Троцкаго воеводы Огнискаго, 3) Мивскаго старос- ты Завиши, 4) маршалка в. кн. Литовскаго Во- ловича;

съ 46 по 59 слѣдуютъ ходатайства по частнымъ дѣламъ разныхъ духовныхъ и свѣтскихъ лицъ;

59) возобновить прежнее предложеніе объ ис- правленіи нѣкоторыхъ статей Литовскаго трибу- нала, не получившихъ еще утвержденія рѣчи-пос- политой, съ новою предосторожностію, чтобы патроны не дѣйствовали въ ущербъ сторонѣ сла- бѣйшей;

60) требовать сеймоваго подтвержденія какъ прежнихъ, такъ и позднѣйшихъ фундацій раз- нымъ католическимъ духовнымъ орденамъ въ Виль- нѣ и княжествѣ;

61) требовать строгаго исполненія междуна- роднаго права въ назначеніи должностей: Ли- товцамъ—въ Литвѣ, Короннымъ—въ Коронѣ;

62) о воспрещеніи крестьянамъ переходить съ одного мѣста на другое впредь до востребованія вотчиннаго владѣльца;

63, 64) ходатайства по частнымъ дѣламъ;

65) о назначеніи двухъ депутатовъ Инфлянд- скихъ въ главный Литовскій трибуналъ какъ въ ви- дахъ уравниенія Инфляндскаго княжества въ пра- вахъ, такъ и спорныхъ дѣлъ обывателей обоихъ княжествъ;

66) о возвращеніи имѣнія *Старый Дворецъ* къ Волпянскому старосту;

67) объ утвержденіи имѣній за Смоленскими и Стародубовскими ссылочными;

68) о назначеніи цѣнности червонаго золотаго въ 13 тынфовъ и 1 битый шестакъ;

69) просить рѣчь-посполитую назначить край- нимъ пунктомъ заграничной вывозной торговли г. Ковно—съ тою цѣлью, чтобы избавить мѣстныхъ

торговцевъ отъ произвола Пруссаконъ, покупаю- щихъ хлѣбъ по своей увеличенной мѣрѣ, а также за- претить послѣднимъ заниматься

70, 71, 72) ходатайства по дѣламъ частнымъ;

73) объ утвержденіи сеймомъ Виленскихъ мель- ницъ за патрономъ Короны и Литвы св. Казиміромъ;

74) въ видахъ поднятій благосостоянія г. Виль- ны и устраненія затрудненій въ помѣщеніи де- путатамъ, предложить, чтобы пустыл каменницы были починены имъ на счетъ воеводства, или же отданы частнымъ лицамъ для этой цѣли въ соб- ственность;

75) требовать воспрещенія диссидентамъ возоб- новлять свои сборы;

76) для прекращенія постоянныхъ безпорядковъ студентовъ Виленской Академіи требовать сеймо- ваго постановленія, чтобы виновныхъ позволено было позывать въ городскіе и земскіе суды, или же подвергать ответственности самихъ всендзовъ езуитовъ на ихъ имѣніяхъ;

77) требуетъ воспрещенія духовенству приоб- рѣтать земскія имѣнія, а равно и возврата при- обрѣтенныхъ прежде;

А вообще вмѣняетъ въ обязанность посламъ не возбуждать на сеймѣ никакихъ постороннихъ пре- ній и не заключать никакихъ частныхъ обществъ.

Roku tysiąc siedmsetnego dwudziestego czwartego, miesiąca Augusta dwudziestego piątego dnia.

Na urzędzie ikmości grodzkim Wileńskim, przede mną Benedyktem Janem z Rusino- wa Wolskim—podwoiewodzym Wileńskim, starostą Strubskim, comparens personaliter imé pan Jan Białunski, instrukcyę seymiku

antekomiciyalnego w. Wileńskiego, na rzecz w niey wyrażoną, do akt xiąg grodzkich Wileńskich podał, w te słowa pisaną.

Instrukcyja od nas senatorów duchownych y świeckich, dygnitarzów, urzędników ziem- skich, grodzkich, rycerstwa, szlachty w. Wi- leńskiego, na seymik antekomicialny za uni- wersalami ikmci, ad mentem novellae le-

gis, wydanemi, na dzień dwudziesty pierwszy Augusta, ad locum solitum consiliorum, w zamku Wileńskim zgromadzonych, dana Wielm. ichmć panom Kazimierzowi Sapiezie, Wolpińskiemu, Onkszczańskiemu, Rakunciskiemu etc. staroście, Michałowi Aloizemu Sawickiemu—pisarzowi ziemskiemu, posłom naszym.

Po niedoszłych tak wielu seymach cum dispendio kosztów niezmiernych rzeczy-pospolitey, kiedy dobroć ikmości pana naszego miłościwego y pańskiej iego providencyi fluctuantem rzeczy-pospolitey, styrem prawie odbita, od brzegu na przepaści oycowskie imkci, p. naszego miłościwego, staranie ad promontorium bonae spei kierować raczy, iako pokorne ichmć panowie posłowie nasi ikmci uczynią dziekczynienie, tak z tym się klarogować będą: że przy dostojństwie pańskim y maiestacie ikmości spólnie przy wolności y swobodach swoich póty z staropolską rezolucyą stawać będą, póki commune pozwoli fatum luce gaudere et aura. A że cały rzeczy-pospolitey szczęście y commercya na długo wiecznym ikmci p. naszego miłościwego zawisło zdrowiu y panowaniu, życzy województwo Wileńskie, ażeby ikmć, pan nasz miłościwy, sit tot annorum dominus, quot coelum sidera numerat.

Primo. Konstytucya seymu przez tego traktatowego pacificationis Warszawskiego lubo w tym wszystkim, cokolwiek ieno pro securitate wiary s. praw y wolności starożytnych ac tuitione maiestatis in ordine ugruntowanego, ab intra generalney poboru y obmyślaney regularney placz z reparticyą y lokacyą woyska własnemu statutum województwo Wilens. gratissimo animo akceptuie, iednak quam accuratissime waruie, aby in futurum takowe konstytucye bez posłów ziemskich, województw y powiatów y ich wyraznych instrukcyi nigdy nie u-

stanowione, niepisane były, ani to sancitum pro praeiudicato habentes rigidissime sub nullitate onych y pod innemi, iak nayobmyślniejszymi warunkami opisać y obostrzyć przez kombinacyą następującego seymu ichmć pp. posłowie nasi ante omnia starać się, sub fide honoreque obligantur.

Secundo. Trudno nie wyznać grato pectore oycowskiey ikmci circa indemnitate et integritatem publicam czułości, kiedy nam potrzebne y barzo zbawienne względem traktatu z koroną szwedzką instillare raczy consideracyi, co że magna instat deliberatione y ta materia równo cum praetenso titulo nayiaśniejszego Cara imci, cesarza wserossyiskiego plenis ordinibus ventilanda et ponderanda, przeto nie tylko wielkiey ichmć panów posłów commitimus animadversyi, ażeby junctis et communicatis ze wszystkimi ichmć pany posłami wszystkich trzech prowincyi et cum plenis ordinibus consiliis hanc seriem tak delikatnie traktowali, iako by rzeczy-pospolitey w iaką-kolwiek nie interessowali wojnę, a tym barziej ażeby in futurum collisionem iakowey nie przynieśli prowincyei et ne quid nocivi iuribus, libertatibus, praerogativis et immunitatibus nationalibus oyczyzny naszej ukrytemi irrepāt sposobami, ale też odio nostro fraterno et secuturis paenis, iesliby cokolwiek przez niedozor ichmć panów posłów naszych szkodliwego rzeczy-pospolitey emanare miało, obstringimus et obligamus teneritudinem ichmci delikatnego sumienia.

Tertio. Równym sposobem alianse z nayiaśniejszym cesarzem imcią chrześcijańskim, pilney imć panów posłów naszych commitimus animadversyi, ne quid respublica exinde detrimenti patiatur.

Quarto. Jak szkodliwy obrad publicznych scopulus, o który oneraria rei publicae navis przez kilka seymów nieszczęśliwie przy-

niosło naufragium, ponieważ powaga ikmości od następującego averti ma seymu, za czym podziękowawszy ichmć pp. posłowie nasi nayiaśnieyszemu maiestatowi pańskiemu pro hoc studio, pilną invigilabunt aplikacyą, iako by władzy bulaw korony polskiej y w. x. Lit. circa sua iura antiquiora et circa moderna circumscriptione, sine ullo praeiudicio commendy zachowana y obwarowana była, ceterum insistendo deklaracyi ikmci.

Quinto. Ratione dandi tituli regii xięciu ichmości Pruskiemu informuie konstytucyą anni tysiąc sześćset iedynastego titulo lenno pruskie folio 23-io że Joanni Sigismundo y braci iego dała rzecz-pospolita prawo lenne, prawo miecza onych stanie, a post decessum z tey familii idących ad dispositionem reipublicae ducatus redeat, w którym punkcie ad commune sensum plenae reipublicae, ichmć pp. posłowie nasi regulować się będą.

Sexto. A że w mieście królewskim na ratuszu Knypawskim deponowana przez imci pana Władysława Woynę — skarbnika Witebskiego, slugi imci pana Sinickiego, generała woysk w. x. Lit. moderunku, iako to: flint tysiąc dwieście, pistoletów par pięć set, szkorni par pięć set, gotowey summy sto tysięcy kapitału, a prowizyi dekretem przysadzoney ośm tysięcy tynfów y barwę na tysiąc dwieście ludzi, ut restituantur, o czym wszystkim ad unanimem assensum totius reipublicae konformować się będą ichmć pp. posłowie nasi.

Septimo. Xięstwo Kurlanskie y Semigalskie in miserrimo zostające statu non postrema pars reipublicae, ażeby od wszelkich impetycji, ciężarów wolne były, et antiqua gaudeant immunitate we wszystkim, stosując się do konstytucyi seymu przeszlego, aby miało omnem securitatem a republica circumscriptam. Y ponieważ w teraźniejszym xiążęciu ichmości Kurlańskim ius feudi pra-

wie extinguitur, tedy aby post. fata tegoż imci to xięstwo ad corpus reipublicae, non obstantibus oneribus, które sine scitu et consensu całej rzeczy-pospolitey nie mogą być wniesione, redeat, urgentissime promować będą ichmć pp. posłowie.

Octavo. Prosekucya woyny chrześcijańskiej przeciwko nieprzyjacielowi krzyża ś. lubo by rzeczy-pospolitey była potrzebna ad recuperanda avulsa, mianowicie Wołoch y Multan, iednak wycieczona externis et internis malis sufficere temu nie może, dla tego ichmć pp. posłowie starać się będą, aby respirium mieć mogła.

Nono. Względem woyska w. x. Lit. starego zaciągu ponieważ prowincyi w. x. Lit. po uchybionym y wydany piętasto-złotowym podatku na przed tym konfederacyi kongresie wszystkich swoich pretendowanych znacznie podziałanych szkod woysku totaliter ustąpiła, e converso woysko zasług swych libere condescendowało; za czym nil restat, tylko aby ta transakcyja per constitutionem imminentem była roborowana, sine ulteria od woyska praetensione, doyrzą ichmć panowie posłowie.

Decimo. Respektem altyleriy w. x. Lit. którą nam ikmć p. nasz miłościwy zalecać raczy, ta ponieważ dobrze iest opatrzona y dobra Lipniskie, Gieranowskie y insze attinencie z podatkiem simpli quarty, na aparat woieny uchwalonym są, ordynowane, zaczym aby to prawo było reasumowane, a w. general altilery w. x. Lit. strictissimum reddat calculum na każdym trybunale skarbowym, lege futura ichmć pp. posłowie obwarowali, insinuat woiewodztwo.

Undecimo. Ponieważ iegokmć, pan nasz miłościwy, proponować raczy otwarcie mennic, zaczym y woiewodztwo nasze na to zezwalając, aby ta moneta ad aequalitatem

bonitatis, valoris, ponderis et pretii cum vicinis w. x. Lit. była wybiłana, a tego iasnie wielmożny imci pan podskarbi wielki w. x. Lit. doglądał, cum fide dignis possessionatis et iuratis commissariis, a republica assignatis, ichmć pp. posłowie nasi curabunt.

Duodecimo. Avulsa od dóbr stołowych ikmci, według dawnych praw y constytucyi mensae regiae, restitui powinny, iednakże novarum coloniarum possessores za przywilejami antecessorów ikmci, ażeby conserwowani circa iura et possessiones byli, instabunt ichmć pp. posłowie nasi.

Tredecimo. Ekonomia Szawelska ponieważ propter egestatem reipublicae nie może być eliberowana, za czym manente eadem pensione, którą ze skarbu w. x. Lit. wypłaca się ikmć, eliberacya ad feliciora tempora odkłada się.

Decimo quarto. In puncto soli suchedniowey dla xięstwa Litewskiego reponitur, że xięstwo Litewskie non praetendit exinde, że commercia z Królewca y Rygi cessare musiały by, ponieważ z commutacyi towarów na sól naywiększy promanat handel.

Decimo quinto. Sądy ad latus ikmci naznaczone, ex quo sancita konfederacyi przeszley, cokolwiek ad securitatem maiestatu ściaga się, per futuram legem reassumentur, tedy aby ostały y w tym punkcie aby ichmć pp. posłowie nasi do iednostayney na te zgody wszystkich stanów rzeczy-pospolitey conformowali się, wojewodztwo zaleca.

Decimo sexto. Gwardya ikmci że w. w. x. Lit. dobra ziemskie y Neyburskie nawet y stołowe ikmci ruinuje przez lokacyą y wybieranie porcyi, racyi, ne fiat hoc ulterius obwaruią ichmć pp. posłowie.

Decimo septimo. A ponieważ stan szlachecki, contra cardinalia iura wolności swych, iest mere insuperabili obciążony podatkiem

dymowym continuo trwającym, tedy ichmć pp. posłów naszych per omnia wojewodztwo nasze obliguje, aby ten ciężar zniosszy more regni do utrzymania repartyey y locacyi woyska remedia sufficientia obmyślili, stosując się do iednostayney zgody stanów rzeczy-pospolitey y w. x. Lit.

Decimo octavo. Securitatem skarbu wielkiego xięstwa Litewskiego, który iest nervus belli, ichmć pp. posłowie ante omnia promovebunt, oraz że ikmć, pan nasz miłościwy, vigilantissimus patriae pater, w godne y sprawiedliwe oddaie ręce, quam humillime podziękuią, conservando per omnia otrzymanie pomienionego skarbu bez depaktacyi handlujących, które tantisper nie znayduią się.

Decimo nono. Skarb koronny aby nie był przeszkodą skarbowi wielkiego xięstwa Litewskiego, zwłaszcza gdy handlujących kupców, iako to zagranicznych Ukrainców przemienianiem et variis terricula mente necessitate do tego, aby tak woły Ukrainskie, iako y inne towary na szkodę skarbu wielkiego xięstwa Litewskiego nie przez Litwę, ale przez Koronę ku Gdańskowi przeprowadzane były, tym naybarziej sposobem przywodząc ich do tego, iż inquantum by z Ukrainy przez Litwę pędzone być miały, zagraniczne woły ku Gdańskowi, tedy po odebranych prowiantach celnych do takowych wołów lub towarów w. w. x. Lit. skarb koronny, inusitata unquam praxi et methodo, przeciwko prawu y wszelkiej słuszności, powtórę cło koronne w Prusiech polskich wymagać y wybierać przegraża się y usiłowanie, w którey to tak wielkiej szkodzi skarbowi wielkiego xięstwa Litewskiego, contra omne ius et fas dzieiācy się, aby novella lege zabieżono było, upraszać będą ikmci ichmć pp. posłowie.

Vigesimo. Trybunał wielkiego xięstwa Li-

tewskiego ponieważ bardzo zagęszczony sprawami y nie może być ukrzywdzonym prętko sprawiedliwość, tedy ad instar koronnego aby był na dwoie rozdzielony, — w trybunale Wileńskim aby się sądziły wojewodztwa y powiaty Litewskie, a w Nowogródku y Mińsku wojewodztwa y powiaty ruskie y których remissyi z Wileńskiego do Wileńskiego przysłego, a z Nowogrodzkiego do Mińskiego, a z Mińskiego do Nowogrodzkiego być mają do expensów nie przywołując prawujących się, nie wymuiąc dekretów remissyjnych według konstytucyi koronnych roku tysiąc sześćset iedynastego, tysiąc sześćset siedmdziesiątego, o regestrach trybunalskich niedosądzonych, z tychże samych regestrów, które na konkluzyi sądów marszałek y pisarz trybunalski y deputat, między niemi siedzący, podpisać mają, drugi trybunał sądzić ma, pisarz zaś iako stronom dekreta y dekretały wydawać ma, który trybunał dla Litewskich w Wilnie, a dla ruskich w Mińsku y w Nowogródku po niedziel dwadzieścia pięć sądzić się będzie. Tenże trybunał, aby iedney sprawy przez kilka dni nie sądził, a expensa prawne aby omnino ukrzywdzonym przysądzone były, domowią się ichmć pp. posłowie. W tymże trybunale sprawa aby ta się najpierw sędziła, która najpierw naznaczona y tych spraw regestr ma być osobliwy, a conserwaty prorsus skassowane niech będą. W tymże trybunale obchodzenie koła przez imci pana marszałka cassetur, ale do namowy etiam in accessoriis ma być brano. Tenże marszałek trybunalski aby iednego rejestru, który de iure którego dnia wołać należy nie skończywszy, drugiego nie brał do wołania po wyszłej godzinie aby puktualnie według zegaru godzinowe sprawy przywoływał, starać się powinni ichmć pp. posłowie. I to też ma być warowano, ażeby każ-

dego marszałkowie trybunału zwyczajem koronnym, a capite ichmć panów deputatów siedzieli nie tam gdzie patronowie, iako by clara voce, lucra których się domawiają, proponowane były, które to trybunał, ażeby wespół z aktami trybunalskiemu y ziemskiemu wojewodztwo fixum miał w zamku Wileńskim locum, curabunt ichmć pp. posłowie, aby to miejsce albo na ratuszu Wileńskim przez reparacyę onego, albo przez erekcyę inną murów czyli kamienic było designowane przez ichmość panów kommissarzów, a republica destynowanych, którym kommissarzom restauracya ratuszna od miasta, tudzież designandi loci w zamku na trybunał, cognitio commitatur, imć pp. posłowie domowią się. Na tenże trybunał, ażeby deputaci pewni y nieodmienni na zawsze mieli naznaczone gospody, domowią się ichmć pp. posłowie. O reassumpcyą const: anni tysiąc sześćset dziewiędziesiątego y o kommissyą in eum finem do miasta Wilna przy urzędach ziemskim, grodzkim, iako by te wszystkie gospody praevia cognitione libertowanych y nielibertowanych kamienic były per commissarios in perpetuum rozdzielone, a na teyże commissyi żydzi kahału Wileńskiego, po różnych iuryzdykach, pałacach y kamienicach mieszkający y od płacenia długów szlacheckich, duchownych legacyi, duchownych funduszów zagęszczonemi protekcyami mimo iuryzdykę wojewodzińską ochraniający się, pociągnięni do płacenia kahalskich długów, oraz względem roczney kwoty in certa et infallibili quantitate osądzeni; na koniec z miastem o wszystkie zachodzące ab utrinque pretensye sine iniuria chrześciańskiej querulancyi per decisionem decretoriam commissionis disiudicati byli. Oraz aby nigdzie indziej, ieno w ulicach y kamienicach, w dawnych kommissyach y constytucyach opisanych y żydów designowanych,

mieścili się y mieszkac koniecznie cogan-
tur, proponować będą ichmć pp. posłowie.
In ordine tegoż trybunału aby inkuizycye
y calculacye mere regni przez urzędy grodz-
kie y ziemskie, cum omnimoda circum-
scriptione za remissami trybunalskiemi były
expediowane, a tak za te inkuizycye, kal-
kulacye, iako też za exekucye urzędowe
dekretów, aby quantitas solutionis za pracę
ichmćiu determinetur et circumscribatur,
tudzież aby urzędy ziemskie y grodzkie od
dekretów niestannych nie brali przesądów,
lecz aby to wszystko, cokolwiek ad bonum
ordinem iudiciorum, dobrego administrowa-
nia, sprawiedliwości świętey należy, obo-
strzono y opisano było, instantissime ichmć
pp. posłowie domawiać się powinni będą.

Vigesimo primo. Ponieważ sub dulcissima
oliva pacis z osobliwej providencyi Boskiej
y starania ikmći, pana naszego miłościwego,
dobra królewskie znacznie reintegrowały
się, że większą mogą supportare hiberne,
dla supplementu którey dobra nasze ziem-
skie szlacheckie, dotąd intolerabile onus
podymnego ponosić muszą, zaczym ażeby
ichmć pp. posłowie nasi o alleviacyą tako-
wego ciężaru z dóbr naszych ziemskich ex
auctione hiberny urgentissime starali się,
obliguemy.

Vigesimo secundo. Nie mniej ponieważ
constitucya novellae legis dla skróconego
czasu o wyszłych poddanych z dóbr kró-
lewskich, od którego by czasu miały być
wydawani, determinacyi dawności expresse
nie wyraziła, tenutores zaś takowych dóbr
królewskich nie według obloquencyi con-
stytucyi, usurpativo praetextu wyszłych, pod-
danych inwentarzami, ani abiurata nie do-
wiedzionych y hyberny nieplacących, ani
domami mieszkających, etiam ab immemora
byli tempore w dobrach ziemskich szlache-
ckich zasiedziały, nie mal violenter od-

bieraia y zyskuia, tedy aby ichmć pp. po-
słowie nasi takowych poddanych z dóbr
królewskich wyszłych, requirowali, od ia-
kiego czasu mają być wydawani wyszli
poddani z rzetelną expressyą przez consty-
tucie opisać starali się, zalecamy.

Vigesimo tertio. Podobnym sposobem wzglę-
dem wyszłych poddanych z dóbr szlache-
ckich y duchownych ziemskich processus
prawa prolongować zwykł, przez różne nowe
inwencye, ażeby takowe sprawy urzędy grodz-
kie sine apellatione do trybunału sądziły
miedzy wszystkimi stanami, tak świeckimi,
iako duchownymi, abbreviato processu y ad
executionem dekreta przywozili, ichmć pp.
posłowie domawiać się będą. Similiter z
miasta Wilna y iuryzdyk wszystkich wyszli
poddani, aby byli wydawani.

Vigesimo quarto. Jasna góra Częstochow-
ska że per constitutionem od całej rzeczy-
pospolitey dotationem fundacyi prowentów
swoich otrzymała, nil iustius est, tylko ażeby
y przyszłą constytucyą approbacyę mieć
mogła; także fundacya tychże ichmć xięży
Pawlinów Częstochowskich w Wilnie, przez
w Bogu zeszłego imci pana Kotła — pod-
skarbiego wielkiego wielkiego xięstwa Li-
teńskiego zaczęta, salva meliori dotatione
corroboratio obstringat, instabunt ichmć pp.
posłowie nasi.

Vigesimo quinto. Akeya dyssydentów To-
ruńskich iako serce pańskie ikmći offendet,
kochającego pana Boga, wiarę rzymską ka-
toliczną, tak całą rzeczy-pospolitą, in iustum
provocat zelum, vindicando honoris samego
Boga y matki iego, która iako iest korony
polskiej y wielkiego xięstwa Litewskiego
królową y osobliwą swobód naszych obro-
nicielką, tak do ostatniej każdego z nas
szlachcica prowadzi rezolucyi y w chrze-
ściańskiej walney rzeczy-pospolitey usurpo-
wać sobie dyssydentom na dziedzictwie pol-

skim nad prawa, monarchami polskimi antecessorami ikmci p. n. m. nadane, kościółowi tamiecznemu collegium S. J. nie dopuści, zaczym takowego despektu honoru Boskiego, spalenia obrazów samego Stworzyciela nieba y ziemi y matki iego, etiam cum discrimine seymu ichmć pp. posłowie nasi byli zelantes y aby ausus takowy effrenatus exemplari poena przez naznaczonych ex ordinibus ichmć pp. commissarzów y sędziów, salva per omnia ikmci p. n. m. autoritate et potestate iudicandi, skarany y według prawa rzeczy-pospolitey pro aeterna memoria osądzony był, ciż ichmć pp. posłowie nasi urgebunt.

Vigesimo sexto. Zachodzą też między ichmć xieżą iezuitami ab una, ab altera vero ichmć xieżą piarami parte o bliskości miejsca szkół y akademii dyferencye, rzecz-popolita zaś, iako semel pro semper obwarowała securitatem et immunitatem akademii, iak interes do ikmci ad unanimem assensum rzeczy-pospolitey, manutenendo iura et privilegia zaszłych iuż funduszów, ne privatum commitium periudicet, ichmć pp. posłowie nasi wniosą instancją y aby gdziekolwiek będąca tam intra, quam extra annexa reipublicae ufundowane collegia, rezydencye y missye et cuiusvis tituli fundusze ichmć xieży iezuitom in fundis suis konserwowane y per constitutionem aprobowane były, promowowali ichmć pp. posłowie nasi, insinuamus.

Vigesimo septimo. Pocztowe pieniądze dla zaszłych ante unionem libertacyi z niektórych miast y miasteczek w zupełney kwocie, per constitutionem opisaney, niedochodzące generalnego imci poczt maistra wielkiego xięstwa Litewskiego cursum rzeczy-pospolitey y decess znaczny wynoszący, siedmtysięcy pięćset złotych, causando, iż dotąd a republica nie iest takowy decess

compensowany, ani skarb w. x. Lit. bez osobliwey assygnacyi rzeczy-pospolitey żadnego supplementu nie czyni, przeto ażeby ichmć pp. posłowie nasi o compensacyą eiusmodi decessus, który generalny imć pan pocztmagister deducit, także o warunek inpostremum niezawodney importancyi ze wszystkich miast y miasteczek sub executione militari, vigore constitutionis anni millesimi sexcentessimi septuagesimi tertii, iako o publiczny interes ichmć pp. posłowie nasi domawiali się, rekomenduiemy, secundum authenticam deductionem imci pana pocztmagistra.

Vigesimo octavo. Ponieważ kamienica nazwana Kędziorska y Klarowska, na ulicy zamkowej leżąca, kapitule Wileńskiej na rezydencyą ichmć xieży kanoników służące, nie są dotąd libertowane, tedy aby równo z drugimi kamienicami iuri terrestri ac immunitati ecclesiae incorporowane byli, salvis iednak reipublicae oneribus, promowować będą ichmć pp. posłowie nasi.

Vigesimo nono. J. o. xiążęta ichmć pieczętarze wielkiego xięstwa Litewskiego, aby od pieczętowania przywileiów ikmci na wszelkie Koronne non pro arbitrio suo, ale per circumscriptum od całej rzeczy-pospolitey quantitate honoraria swoje mieli, wniosą ichmć pp. posłowie.

Trigesimo. Z trybunału wielkiego xięstwa Litewskiego compositi iudicii ad paritatem votorum aby remissii nie do sądów zadwornych assessorskich, ale do przyszłego trybunału wielkiego xięstwa Litewskiego eiusdem fori były odysłane y constytucye dawne wszystkie w sprawach trybunałowi duchownemu naznaczonych ut reasumentur. Per consequens aby collisie żadne między tymiż parlamentami niebyły, lecz te sprawy, które ad compositum iudicium należeć mają, tamże sądziły się, domawiać się będą ichmć pp. posłowie.

Trigesimo primo. Nie pojednokrotne donoszenie rzeczy-pospolitey przez posłów ziemskich wielkiego xięstwa Litewskiego ikmci y całej rzeczy-pospolitey okrutnego zameżenia przez kalmuków woyska naszego Cara ikmci wielmożnego imci pana Heronima Tyzenhawza, woyskiego Wileńskiego, starosty Poberlańskiego, quam urgentissime ichmć pp. posłowie ponowią.

Trigesimo secundo. Apostaty, którzy będąc katolikami redierunt ad luteranimum aby byli praescripti, exponent ichmć pp. posłowie.

Trigesimo tertio. Jaśniewielmożny imć pan Szretter—kasztelan Inflanski, aby generalnego nie otrzymał kwitu, nisi praevia in facie całej rzeczy-pospolitey liquidatione, dopilnować ichmć pp. posłowie tenebuntur.

Trigesimo quarto. Zbiegłych poddanych et maxime z dóbr ziemskich szlacheckich, że nie mało ad spiritualement statum ordynują się, insciis dominis suis, ażeby temu cała rzeczy-pospolita per circumscriptionem singularem zabiegła, praecavebunt ichmć panowie posłowie.

Trigesimo quinto. Securitas seymików gromniczych, elekeyinych, relacyinych y wszelkich innych aby była reasumowana et meliori modo opisana, doyrzą ichmć pp. posłowie nasi.

Trigesimo sexto. Woysku wielkiego xięstwa Litewskiego, na repartytych będącemu, aby podług requizycyi jaśniewielmożnego imci pana hetmana wielkiego xięstwa Litewskiego rite et legitime dispartiment rzecz-pospolitą obserwującego y krzywdę rycerstwa donoszącego zapłata punktualna dochodziła, urzędy także grodzkie aby za dawnemi pretensyami amnistyą skassowanemi, zasług nie tamowały y aresztów nie przyimowały, a recenter iesli iakowe naydować się będą krzywdy, aby praevia deduc-

tione onych, sine gravamine rycerstwa, ducta proportionem pretensyi szlacheckiey, a reszta rozsądzone były abbreviato processu, tudzież aby interes jaśniewielmożnych ichmościów panów hetmanów wielkiego xięstwa Litewskiego ratione liquidacyi była plenaria republica rozeznany, przy tym aby summa sto tysięcy złotych na postrzelanych pod Olkinikami, laudo publico na Iwiu naznaczoną, a potym per constitutionem rady walney Warszawskiej do skarbu wielkiego xięstwa Litewskiego przeniesiona, aby miała determinatam instantionem (sic), instabunt ichmć panowie posłowie.

Trigesimo septimo. Wielmożny imć pan Przezdziecki—chorąży Mozyrski, secretarius od woyska y od całej rzeczy-pospolitey ordynowany, że dotąd ze skarbu Koronnego nie odebrał pensyi dwuchtysięcy tynfów, ex eodem assignacya naszego króla imci dana przez Szwedów z szkatulą temuż imci zabrano ichmć panowie posłowie nasi, iako o wydanie powtórney assignacyi, tak o exolucyą ze skarbu Koronnego domawiać się obligantur.

Trigesimo octavo. Sprawa imci pana Wincentego Mosiewicza—koniuszego Wileńskiego, z wielmożnym imć panem Marcianem Zemlą—podkomorzym Oszmiańskim, o dobra do koniustwa wielkiego xięstwa Litewskiego należące, za dekretem oczewistym trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego odesłana na sądy seymowe, aby ichmć panowie posłowie nasi, iako publiczny całego wielkiego xięstwa Litewskiego interes, singulari studio suo promowowali, oraz o libertacyą kamieniczki Bobrykowska tegoż imci pana Mosiewicza starali się, insinuemy ichmościom.

Trigesimo nono. O podobno z libertacyi kamienicy Szymkowską nazwaney imci panu Adamu z Stadnickich K olendy—starost

Chilchowskiemu, przywilejami... sądów ikmci ab oneribus civitatensibus przez approbacyą takowych przywileiów a plena republica, zajedno approbacya przywileiu ikmci, pana naszego miłościwego, imci panu Jakubowi Zielonackiemu—sędziemu grodzkiemu Wileńskiemu, na kamienicę Tyszkiewiczowską y Karasiowską służącego, vigore przywileiów ante unionem antecessorum tegoż imci nadanego, od całej rzeczy-pospolitey ichmć panowie posłowie nasi exposcent.

Quadragesimo. Dobra Neyburskie, znaczna prowincyey wielkiego xięstwa Litewskiego część, a prawie pars optima nostri, ponieważ inter debitos z linii Radziwiłowskiej po Hlebowicach successores między i. o. x. imcią desuscitabatur, per strepitum iuris do trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego są intentowane, zaczym ichmć panowie posłowie nasi invigilabunt, iakoby ta sprawa nie seymem, ale in debito et competenti trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego subselio rozsądzona była.

Quadragesimo primo. Zagęszczone per statum spirituałem regularium et spiritalium evocationes extra forum, tak za obligami, iako za różnymi pretensyami etiam o dislimitacyę granicy rozeszłych poddanych stan szlachecki do konsystorza y koła duchownego disconvenienter provocantur, zaczym ichmć panowie posłowie nasi o reasumowanie dawney constytucyi extra forum, urgentissime dopraszać będą.

Quadragesimo secundo. Most na rzece Wilii, titulo *murowany*, wielką stanowi szlacheckiemu wielkiego xięstwa Litewskiego przynosi damnificacyę, xięstwu zaś Żmuydzkiemu, powiatowi Upitskiemu, Wilkomirskiemu, Brasławskiemu y innych osobliwą causat niewygode, przez ustawiczne od przewozu zatrudnienie y płacy wymaganie, tedy ichmć panowie posłowie nasi, inter prima

desideria nostra, domawiać się będą, ut provideat respublica plena summ na erekeyą takowego mostu y na reparacyą onego, exemplo dawniejszey erekeyi.

Quadragesimo tertio. Dobra xięstwa Ostrogskiego ponieważ między i. o. xięciem imć Sangunską—marszałkiem nadwornym wielkiego xięstwa Litewskiego et inter ordinem militensem sub praetensam cedunt disquisitionem, przeto ichmć panowie posłowie nasi cum communi universae reipublicae assensu o to iedynie usiłować będą, iako by ta materia z iak naylepszym rzeczy-pospolitey awantażem modifikowana y bonifikowana być mogła.

Quadragesimo quarto. Decess w czopowym szeleżnym wojewodztwa Wileńskiego corocznie na dwadzieścia tysięcy wynoszony, z okazji libertowanych niektórych iurzydyk duchownych per privilegia ante unionem od płacenia czopowego y szeleżnego uwolnionych, a singulari constitutione od całej rzeczy-pospolitey dotąd nieapprobowanych, owszem per constitutionem novellae legis skassowanych, że dotąd iasniewielmożni imci panowie hetmani wielkiego xięstwa Litewskiego za renitencye, oponujących się przy przywileiach ante unionem nadanych, z niskąd nie może recompensari sine singulari całej rzeczy-pospolitey determinatione, urgebunt ichmć panowie posłowie oney quam sollicitatissime promować.

Quadragesimo quinto. Desideria successorum i. o. kanclerza wielkiego xięstwa Litewskiego ratione summy osmdziesiąt tysięcy złotych, za legacye y koszty zeszłego iasniewielmożnego xiążęcia imci należące similiter i. o. xiążęcia imci wojewody... ratione spalomych dóbr przez inkursyą, iuż walney radzie Warszawskiej doniesionych, item w Bogu zeszłego i. o. xięcia imci

krayczego wielkiego xięstwa Litewskiego, starosty Wilkomirskiego, ratione desolacyi hrabstwa Szydłowskiego, także desideria iasnie Wielmożnego imci pana Ogińskiego—woiewody Trockiego, za legacyą do Moskwy odprawowaną, denique Wielmożnego imci pana Antoniego Ogińskiego—kasztelanica Trockiego, względem spendowaney przez oycę imci na komendzie Bierzeńskiej summy, przy tym Wielmożnego imci pana Zawiszy—starosty Mińskiego od rzeczy-pospolitey uznanej, za jedną Wielmożnych ichmców panów Wołowiczów—referendarza wielkiego xięstwa Litewskiego y podkomorzego Mściławskiego, in puncto exolucyi summy pro publica legatione piae memoriae iasnie Wielmożnego imci pana Wołowicza—marszałka wielkiego xięstwa Litewskiego, nakoniec imci pana Jana woyskiego—półkownika iego królewskiej mości y kolligacyi imci o pretensye y krzywdy, od xięstwa Sluckiego ponoszące, remonstrabunt ichmc panowie posłowie nasi y za onymi przymawiać się będą.

Quadragesimo sexto. Nieprzepomniana u calego świata dignissimae memoriae iasnie Wielmożnego imci pana Krzysztofa Zawiszy—woiewody Mińskiego, całej rzeczy-pospolitey zasługa et in usibus publici fortunae consumpcya, ażeby w pozostałych successorach ab universa republica congruam odebrała recompensationem przez nieoddalenie Wielmożnego imci pana Felicjana Zawiszy od starostwa Żedeykańskiego, iako za własną summę oycę imci kupionego, ponieważ starostwo Sumiliskie summą ante unio-nem wniesioną lucrowane, z aktoratu ichmościów panów reymentów w dysk wizycę iudicii poszła, instancjować będą ichmc panowie posłowie.

Quadragesimo septimo. Podobnym sposobem zasługi iasnie Wielmożnego imci pana

Krzysztofa Dominika z Kozielska Puzyny—starosty Upitskiego y marszałka trybunału skarbowego wielkiego xięstwa Litewskiego erogowane w trybunale skarbowych koszta pociągają wojewodztwo nasze Wileńskie, abyśmy ichmc panom posłom naszym zalecili, iakoby trzy assygnacie wydane z tegoż trybunału skarbowego iasnie Wielmożny iego-mość pan podskarbi wielki, wielkiego xięstwa Litewskiego nie żadnych prowentów, ale novella constitutione destinowanych summ na iasnie Wielmożnych ichmc panów kommissarzów, ex senatu naznaczonych do trybunału skarbowego wielkiego xięstwa Litewskiego, po dwa tysiąc złotych na osobę, a że ci zasiadali przez trzy kadencye, instabunt do ikmci et statum rzeczy-pospolitey ichmc panowie posłowie, aby w. imc pan podskarbi wielki wielkiego xięstwa Litewskiego uczynił satisfakcyę, a in casualiquo fato niedoyscia seymu ad senatum zalecili.

Quadragesimo octavo. Invazyja granic Korony polskiej w dobrach iasnie Wielmożnego imci pana Sapiehy—starosty Bobruyskiego, wielkopolskich, przez woyska nayiasnieyszego Cara imci stante lege publica et pro praeterito et infuturum coercentur.

Quadragesimo nono. Interes Wielmożnego imci pana Platera—woyskiego Inflanskiego, per constitutionem anni millesimi septingentesimi decimi septimi warowany, wespół z interesem imci pana Tomasza Bóldziakiewicza—podkomorzego Parnawskiego ponowią ichmc panowie posłowie.

Quinquagesimo. Doznane merita iasnie Wielmożnego imci pana Nestorowicza—kasztelana Brzeskiego, w rycerskich dzielach y publicznych rzeczy-pospolitey interessach, commovebunt instancją ichmc panów posłów naszych, aby wieś Oziaty nazwana, w wojewodztwie Brzeskim leżąca, przez imci

pana Jana Nestorowicza—podstol. Brzes. de proprio aere nabyta y z summą ante unionem wniesioną ośmiuset czerwonych złotych ze wszystkimi attinencyami iuri terrestri inkorporowane były.

Quinquagesimo primo. Toż ichmć panowie posłowie nasi instabunt do ikmci pana naszego miłościwego, et ad plenam rempublicam za iasni wielmożnym imci panem Wyhowskim — kasztelanem Mińskim, ażeby ikmć, pan nasz miłościwy, interponere raczył swoją powagę do nayiasniejszego Cara imci, oraz ministra nayiasniejszego Cesarza imci u dworu będącego, obligowali, iakoby sprawa successionis, która in iudicio camerae imperialis agitatur, post fata imci pana Gabryela grafa Wyhowskiego, rodzonnego imci pana kasztelana, abbreviato processu secundum composita reipublicae, z cesarzem imcią et iura agentium mogła quantoties decidi, przez co by ius unicuique, quod suum est, tribuatur.

Quinquagesimo secundo. W. imć pan Biegański—starosta Starodubowski, ponieważ otrzymał tak od ikmci, pana naszego miłościwego, dekretem marszałkowskim compositi iudicii regni m. d. L. w Grodnie, ex assensu reipublicae na niedoszłym seymie Grodzieńskim relaxacyę otrzymał, także ichmci pp. Przedzieccy — sub simili iudicato zostaiący, aby per publicam od całej rzeczy-pospolitey legem aprobacyą otrzymali, nie przepomnią ichmci pp. posłowie.

Quinquagesimo tertio. Kamienica wielmożnego imci pana Wolskiego—podwojewódzkiego Wileńs. ichmć xieży iezuitom nowicyackim przez rodzonnego brata grodzkiego Wileńs. propiis suffragiis aplikowana, aby do taryfy y iurydykcyi grodzkiej ingrossowana była, insinuamus ichmć panom posłom.

Quinquagesimo quarto. Odebrane staro-

stwo Linowskie per malam informationem cancellarii w. x. Lit. iasnie wielmożnego imci pani wojewodziny Mińskiej, mimo ius communicativum, aby do possessyi imci było przywrócono, de iustitia ikmci instabunt ichmć pp. posłowie.

Quinquagesimo quinto. Dotąd niewypłacona summa ichmć pp. Stryeńskim ze skarbu ikmci ekonomicznego tak rescriptami ikmci, iako też deklaracyami skarbowemi upewniona y dekretem skarbowym przysądzona, aby tandem sobie wypłaconą mieć mogli y przywrócenie folwarku Kamienki, oraz wsi Służyk nazwaney, sortiri mogli, domawiać się ichmć pp. posłowie będą.

Quinquagesimo sexto. Podobnym sposobem za interessem wielmożnego imci pana Grotuza—starosty Wilkiskiego, instabunt.

Quinquagesimo septimo. Także desiderium imci pana Alexandra Rayskiego—iakoby in toto według swoiey pretensyi, za instancją całej rzeczy-pospolitey ikmci, pana naszego miłościwego, plenarie był satisfactus, ichmć pp. posłowie promowować będą.

Quinquagesimo octavo. Pretensya w Bogu wielebnych ichmć panien zakonnic ś. Michalskich, względem przysądzonego placu na ogród in fundo zboru dekretem assessorskim, ichmć pp. posłowie z gorliwością swoiey popierać będą.

Quinquagesimo nono. Nakoniec, że się do tych czas namówiona dawno iuż korektura trybunału w. x. Lit. y na sessyi provincialney promulgowana y czytana per positivam legem nie roborowała, tedy aby ichmć pp. posłowie takową, cum consensu całej rzeczy-pospolitey et additamentis liberis punktów, które by się do oney ściagały y potrzebne być całej rzeczy-pospolitey zdadzą, omni conatu promowować będą y do tej że korektury kawcyą, iakoby ichmć pp. patronowie, nie mniej zaięci, zabierając od stron

sprawy, na wycisnienie słabszych wystarczającej, fortune nabytemi wlewkami ad egenum statum nie przywodzili, ingrossować ichmć pp. posłowie curabunt.

Sexagesimo. Ad extremum, iako początek wszelkich obrad y interressów rzeczypospolitey y całej oyczyzny bierze ufność wszelkiej pomysłności, z benedykcyi providencyi Boskiej, tak skutku z ordynacyi tegoż Naywyszego rządcy nieba y ziemi spodziewa się omnium votorum et desideriorum nostrorum, przeto cokolwiek przodkowie nasi na chwałę Bożą propriis suffragiis fundacyi, legacyi przymnożyli, tych wszystkich ażeby nie tylko generalna constitutione roborowała approbacya, ale też każdą expressyą w constytucyi następującej specific wymieniona była, ichmć panom posłom zalecamy, mianowicie: fundacyę Słucką wieleb. i. x. iezuitów, od imci pana Heronima Kłokockiego staro-Rzeczyckiego, promovebunt ikmć p. posłowie, ad confirmandam; fundacya wieleb. ichmć xięży iezuitów tertiae probationis Wileńskich, na dobrach presse ichmć panów Koszczyców imienia, item wieleb. ichmć xięży missyonarzów Wileńskich, similiter fundacya wielmożnych xięży karmelitów antiquae observantiae Zaswirska sine praeiudicio parochii Svirescensis, Kolesnicka, Mińska, Pumpiańska, Trzeciowska, insimile ichmć xięży karmelitów bosych fundacyi w Kownie de nova radice, które prawnie uczynione, aby a republica były confirmowane, praevis assensu iasnie wielmożnego imć xiędza biskupa Wileńskiego, instabunt ichmć pp. posłowie. Similiter fundacyą ichmć xięży iezuitów Połockich, in toto per constitutionem approbować conabuntur. Fundacyą ichmć panien Wileńskich zakonu ś. Benedykta, przy kościele świętej Katarzyny, w Wilnie będących, de nova radice wprzód przez ichmć pp.

Mikołaja Horodyskiego—chorążego Rzeczyckiego, Annę Dmościcką Horodyską—chorążynę Rzeczycką—małżonków, anno millesimo sexcentesimo decimo octavo, Wrzesnia dziesiątego dnia, w Wilnie założoną, w późniejszym czasie dobra ziemskie wieczyste do niej iedno w posagach po zakonnicach oddane y zapisane, a drugie za sumnę posagową od samych zakonnic do tej fundacyi przykupione, in toto aprobować ichmć panom posłom naszym przez constytucyę pilno zalecamy. Approbacya fundusów ichmć xięży trynitarzów de redemptione captivorum Antokolskich, Trinitapolskich y Orszanskich konwentów, także ichmć xięży dominikanów konwentu Zabielskiego y Wileńskiego Świętoduskiego, ichmć panien bernardynek ś. Michała Wileńskich y plebanii Bierzańskiej, ad promovendum ichmć pp. posłom naszym rekomendatur. W prowadzenie noviter ad metropolim w. x. Lit. Wilno ichmć xięża ordinis sancti Pauli eremitaе, przez iasnie wielmożnego imci pana Kazimierza Pocieja—woiewodę Witebskiego, Michała Kotła—podskarbiego w. x. Lit. pro augendi cultus et gloriae Divinae, aby fundacyi swojej na kamienicach y dworach, in nomine nadanych, iako de nova radice erigująca się fundacya na Niemieckiej ulicy, ad propulsandam heresim Loteranam, na tej że ulicy kirchę swoją habentem, ażeby per legem publicam approbowana była, zelo ichmość panów posłów naszych rekomenduiemy. Wielebnych ichmość xięży Dominikanów Grodzieńskich fundowany klasztor i kościół, na abjuracie dymów trzech per constitutionem anni tysiąc sześćset trzydziestego piątego uwolniony ab oneribus contributionum, aby per constitutionem novam eliminetur, tedy my y folwark Kielbasie nazwany, aby do funduszu incorporatetur, instabunt ichmć pp. posłowie. Fun-

dacya Kowieńska karmelitów bosych, zaczęta od wielmożnego imci pana Józefa Oziembłowskiego—sędziego Wilkomirskiego, tudzież od iasnie wielmożnego imci pana Krzysztofa Szczyta—kasztelana Smoleńs., iako od novellam foundationem folwark Kaczański przydany, ex zelo puro gloriae Dei y iako nowa fundacya nie zagradać do dalszey ochoty piorum legata y ażeby acceptare licent, instat wojewodztwo Wileńskie. Fundacya ichmć xięży cistersów w wojewodztwie Brzeskim y z wioskami, Olezarów Staw, Podrecze nazwanymi, od w Bogu zeszłego imci pana Komarowskiego—pisarza ziemskiego Mozyrskiego, zapisanemi et successive przez iasnie wielmożnego imci pana starosty Zmuydzkiego aprobowanemi; similiter fundacya w powiecie Mozyrskim ichmć xięży Bazilianów od imć xiędza Jelca—officiala Kiiowskiego od stu lat erigowana, a per publicam calamitatem, iako na pogranicznym miejscu funditus zdezolowana, ex pietate zaś imości pani Teresy z Przeradowskich Komarowskiej—summą dziesięciu tysięcy złotych polskich na Lachowiczach y Nosowiczach, per constitutionem tysiąc sześćsetnego dziewiędziesiątego wniesioną, wsparte, przez zrzeczenie takowey summy y possessyi dożywotney aby nieporuszone były in suo esse, ichmć pp. posłowie nasi o approbacyą onych domówią się.

Szesdziesiąt pierwszy. Znaczne praeiudicium una cum damno publico całego xięstwa Litewskiego dzieie się przez to, że kanony y wakanse w w. x. Lit. ichmć pp. koronnym, etiam non possessionatis w w. x. Lit., mimo prawo statutowe y constytucye, tudzież iura coequationis w. x. Lit. oddawane bywaią, nie mniej iż iasnie wielmożny imć pan Sapieha—podskarbi nadworny w. x. Lit., mając munus podskarbstwa nadwornego, ab executione onego

vigore prawa wyraznego praeiuditiose excluditur, przeto ichmć panowie posłowie nasi takową convulsyą prawa w. x. Lit. nadanych demonstrando, aby ab hinc similia nie działy się całej rzeczy-pospolitey o instancyą ikmci, pana naszego miłościwego, upraszać będą.

Szesdziesiąt wtóry. Podani swywolni dziedziczni, zapierające się panów swoich, zwykli różnie po lat kilku zamieszkawszy miasta, slobody, znowu na drugie miejsca wychodzić, y wolnemi się czynić, a przez to y osiedli chłopi buntuią się, aby takowy zwyczaj ich był zahamowany, mają to ichmć pp. posłowie nasi warować, aby inż, gdzie raz pod kim lat kilka zmieszkał, tam że znowu nazad wrócony był, aż do odezwania się wieczystego pana. Także y gdzie indzie splodzone poddane mają temu należeć, in cuius fundo procreati.

Szesdziesiąt trzeci. Interes emeritissimi civis w oyczyźnie naszej wielmożnego imci pana Michała Tyzenhauza—podkomorzego Wileńskiego, od rady walney Warszawskiej przez wszystkie seymy że dotąd skutku nie wziół, nie tylko względem tyrańskiego zameczenia świętey pamięci oycy imści przez woyska Cara imości auxiliarne, ale też zabrane substancye tak przez też woyska, iako y Szwedzkie na kilka kroć sto tysięcy, ażeby z obmyślenia stanów rzeczy-pospolitey był upacifikowany, imci panowie posłowie accuratissime procurabunt.

Szesdziesiąt czwarty. Iasniewielmożny imć pan Zaranek—starosta Zmuydz., zwykszy ditare się ex alieno domowi iasniewielmożnych imć panów Chodkiewiczów, dawaiaćemu dosyć dowodów nayiasn. regnantom z całej rzeczy-pospolitey obligacyi wielkich swych cum discrimine zdrowia et iactura fortun, ponieważ wyniosszy się super equalitatem, contemnendo leges patrias, ultimo

haeredi y domu tego wielmożnemu imci panu Adamowi Chodkiewiczowi—staroście Wileńskiemu y matce onego wielm. imć pani Cecylii z Sapiehów Chodkiewiczowej, ad praesens Tyzenhawzowej, podkomorzyney Wileńskiej, nie tylko że zabrał majątność Petryków, od lat czternastu kilka dziesiąt tysięcy intraty corocznie czyniące, ale y argenterie, kleynoty, sprawy, domowi temu służące, na dwa miliony, podług rejestru, wynoszące, w klasztorach Supraskim y Żyrowieckim deponowane y assekurowane przez terazniejszego iasnie wielmożnego xiędza Kiskę—metropolitę wszystkicy Rusi y innych zakonników, na dotrzymanie sukcessorum ex conducto, potym przez tegoż imci pana starostę Zmuydzkiego odebrane, że po dekretach trybunalskich exekucyą subsequi dla potencyi imci dotąd nie może, tudzież że przez tą potencyą starostwo Wileńskie, w xięstwie Zmuydzkim leżące, na którym wielm. imć pani podkomorzyna Wileńska ius comunicativum ma, dotąd zniosszy się z imć panią Kaczanowską, w nienależytey possessyi ultro trzymaia y one depaktuiąc sola, malitia ruinuiąc, corocznie po kilku dziesiąt tysięcy tynfów z ludzi mizernych wydzieraiąc, do ostatney ruiny te starostwo przybrawszy, do zdzierstwa tego subiectum bezbożnie imci pana Skrzendelewskiego przywodzą, instabunt imć pp. polsowie do maiestatu króla imości y stanów rzeczy-pospolitey, ażeby iak nayprętsze satisfakcyę y pohamowanie takowych potworney in aequali republica subsequi mogła w obmyślany sposób do restytucyi nieodwłoczney.

Szesdziesiąt piąty. Woiewodztwo Inflańskie ponieważ equali immunitate swobod y wolności równo z wielkim xięstwem Lit. in omni activitate gaudet, ażeby mogło mieć per constitutionem pozwolono obierać e medio

sui do trybunału głównego w. x. Lit. dwóch deputatów, nie tylko ex proxima contiguitate granic xięstwa Litewskiego, ale też ex ratione zagęszczonych wiele spraw z aktorów obywatelów w. x. Lit. z obywatelami w. Inflańskiego intentowanych, domawiać się będą ichmć pp. posłowie, iako by pomienionego woiewodztwa obywatele w trybunale w. głównym w. x. Lit. rozprawowały się.

Szesdziesiąt szósty. Dobra, nazwane Stary Dworzec, od starostwa Wolpiańskiego odeszły, iasnie wielmożnego imci pana Wyhowskiego—kasztelana Mińskiego, circa suas immunitates et antiqua privilegia conserventur.

Szesdziesiąt siódmy. Dobra ichmć pp. exulantów, circa constitutionem antiquiorem et novellam legem et meritis suorum praedecessorum, mianowicie pp. exulantów Smoleńskich y Starodubowskich etiam per legem praesentem aprobentur.

Szesdziesiąt ósmy. A że rzecz-pospolita, opisuiąc cursum monetae na seymie pacificationis Warszawskim, czerwony złoty po złotych ośmnastu brać y wydawać determinowała, w Pruskim zaś państwie y w Gdańsku nie w większey iako tylko po tynfów trzynastu y szóstaku iedynym przymuiąc, a przeto iako handluiącym, tak wszelkicy kondycyi ludziom znaczne damnum dzieie się, zaczym aby proportionalis currentia była czerwonych złotych, aby po trzynastu tynfów y szóstaku bitym curret czerwony złoty, lege recenti circumscribi ichmć pp. posłowie curabunt.

Szesdziesiąt dziewiąty. Reasumpcyą dawnych constytucyi in materia handłów aby cautela w. x. Lit. z Prusakami, iakoby ultra limites, przeszlemi constytucyami circumscriptas, z towarami wszelkiemi, tudzież z zbożem koźdey cuiusvis conditionis handluiący, sistendo gradum portu dalszego w

mieście ikmci Kowieńskim towary swoje tamże składał y kupców pruskich, tudzież zamorskich, do handlowania z onemi czekał, gdyż Prusacy nie tylko co raz większą wagę wymyślaia, iako chcąc na zgubę handlujących, towarami brakuia, nad to chłopów szlacheckich ziemskich, tudzież królewskich, częścią przez podkupienie, częścią per vim nachodząc na statki pod pretextem werbunków zabieraią, gwolił ażeby cała rzecz-pospolita seriam circumscriptionem hoc in puncto uczyniła, ichmć pp. posłowie requirować będą.

Siedmdziesiąty. Pretensyę ichmć pp. Pawła y Eliasza Marcinkiewiczów—urzędników powiatu Upitskiego, o dobra nazwane Miszniowo, przy zamku Hewelskim, w uroczyszczu, nazwanym Panfilowie y Paplinie, także libertacyą dworku za Ostrą Bramą, w Wilnie będącego, imci pana Bogusława Bielskiego—skarbnika Inflantskiego, promotebunt ichmć pp. posłowie nasi, aby pierwiey ichmciowie podług podania dawnego gaudeant sua hereditate, poki miecza stanie, a poślednieyszy ab oneribus civitatensibus liberetur.

Siedmdziesiąt pierwszy. Kamieniczka wieczysta imci pana Bronca—podczaszego Wilens. Hankiewiczowska, na ulicy Rudnickiey będąca, szczupła y przez pożary ogniowe zruynowana, aby była libertowana od wszelkich ciężarów, ichmć pp. posłowie nasi to w constytucyą ingrossować będą.

Siedmdziesiąt wtóry. In simili kamieniczka w Wilnie, ubogim dla schadzek y schowania w niey skrzynki należąca, tot immunitatibus et privilegiis za antecessorów ikmci pana naszego miłościwego opisana, aby od stawania gości deputatów, mianowicie podczas odprawowania sądów głównych trybunalnych, roków y innych wszelakich zjazdów, wolna była y przez constytucyą apro-

bowana, instabunt ichmość panowie posłowie nasi.

Siedmdziesiąt trzeci. Młyny ikmci Wileńskie, per speciale privilegium regium et praevium rzeczy-pospolitey na seymie Lubelskim assensum, oddane na chwałę Boską wielkiego patrona Korony polskiej y wielkiego xięstwa Litewskiego, świętego Kazimierza, aby per recentem constitutionem aprobowane były, curabunt ichmć panowie posłowie.

Siedmdziesiąt czwarty. A że miasto ikmci Wilno, niegdyś decora metropolis wielkiego xięstwa Litewskiego, do niewyrażoney przyszło ruiny, że fossy zawalone y pustkami kamienice y domy nullo custode tenentur, infelicya mieszkaniom y przybywaiącym przynoszą, zaczym iako kamienice puste w samym mieście, w którey gospody dla deputatów na trybunał z całego xięstwa Litewskiego naznaczone były, żeby same województwo y powiaty, propter commodum publicum, na zawsze dla swoich deputatów adinvento modo contribuendi obmyśliwszy, na restauracyą pieniądze semel pro semper, czy to przez designowanych a tota republica commissarzów, czyli też przez exdivizyę grodową rozebrawszy, nie iako iuż swoje własne, fundamentalnie restaurowali, do wyczyszczenia zaś fos aby parobcy żydowscy y tatarscy, tudzież ludzie lozni do miasta ikmci undique nacisnieni, za obmyślonym sustentamentem a tota republica pozwolenia y warowania per constitutionem procurabunt. Nie mniej też ciż ichmć panowie posłowie nasi za kahałem Wileńskim, anteriori calamitate publiczney niedawno conflagraty wcale zniszczonym y exinde iako pogłównego na zapłatę woysku, tak wyderkaffów y długów szlacheckich wypłacać nie mogącym, instabunt, iakoby in supplementum onym drugie kahały y przykahalki, w wiel-

kiem xięstwie Litewskim będącym, ducta proportione składankę uczyniwszy, preten- syą od kahału Wileńskiego do siebie mia- ną y na swych zgromadzeniach kahalowi Wileńs. asygnowaną y przysądzoną kom- portowały.

Siedmdziesiąt piąty. Zbor de nova radice erygowano przez ichmć pp. dyssydentów w Żupranach; dano nam motivum, abyśmy mieli reassumowane constytucye, zakazujące takowych zborów nowych erigować y stare restaurować w całym xięstwie Litewskim, przypomną ichmć panowie posłowie.

Siedmdziesiąt szósty. Żagęszczona nimia licentia ichmć panów akademików Wileń- skich ex abusu privilegiorum rzeczy-pospo- litey nadanych akademii, których ichmć xięża iezuici, non coercendo et sufficienter satisfakcyi iniuriatis nie czynią, ażeby cir- cumscribatur lege presenti, iakoby takowi excessantes przez urzędy ziemskie y grodz- kie sądzeni byli, a in casu niewydania onych y bronienia, aby sami ichmć xięża iezuici de suis bonis, in quibus sunt fundati, respondeant, ichmciom panom posłom singu- lariter ingungimus.

Siedmdziesiąt siódmy. Dobra ziemskie

szlacheckie per spirituales, seculares et re- gulares, mimo wyrazne constytucye zakazu- iące takowych dóbr kupować duchownym osobom, nabyte, aby nie tylko in futurum nabywane nie były, ale też nabyte nullitate subiaceant, domawiać się będą ichmć pa- nowie posłowie.

In coronide desideriorum suorum woie- wodztwo nasze ichmć panów posłów obli- guie, aby per omnia starali się, nie trakto- wać nowych materyi, tangentes rationem status, które na seymiki antecomicyalne w propozycyach ikmci, pana naszego mi- łościwego, nie były promulgowane, iako też aby w żadne ligi in futurum rzecz-pospo- litą cum absolutis dominiis niewprowadzano, postrzegać tenebuntur. Cetera fidei et dexte- ritati wielm. ichmć panów posłów commit- timus.

Pisan w Wilnie, ut supra. U tey instruk- cyi podpis ręki temi słowy: Antoni Kazi- mierz Sapieha—starosta Merecki, director antecomicyalnego seymiku wojewodztwa Wi- leńskiego. Która to instrukcyja, za poda- niem oney przez wyż wyrażoną osobę do akt, iest do xiąg grodzkich wojewodztwa Wileńskiego przyięta y wpisana.

1729 г.

Изъ книги № 4744, за 1729 г., л. 388.

163. Инструкція дворянъ Виленскаго воеводства, данная посламъ отправляемымъ на сеймъ.

Дворяне Виленскаго воеводства, собравшись въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, дали своимъ посламъ инструкцію слѣдующаго содержания:

1) Требовать, чтобы изысканы были другія средства для содержанія войскъ рѣчи-посполитой; по этому дѣлу воеводство предлагаетъ отнести такіе расходы на счетъ имѣній королевскихъ и духовныхъ, но отнюдь не соглашается на подати съ имѣній помѣщичьихъ и обязываетъ пословъ поддерживать это желаніе даже если бы дѣло дошло до сорванія сейма;

2) на открытіе непріязненныхъ дѣйствій противъ сосѣднихъ государствъ не соглашаться ни подъ какимъ видомъ; въ случаѣ же нападенія непріятелей вести только войну оборонительную, порядокъ которой долженъ быть опредѣленъ не въ *senatus consilium*, а на сеймѣ;

3) требовать, чтобы вакантныя мѣста въ Коронѣ и Литвѣ раздавались туземцамъ и чтобы подтверждены были по этому предмету прежнія конституціи;

4) чтобы воспрещено было духовенству пріобрѣтать шляхетскія имѣнія, а пріобрѣтенныя чтобы подверглись новому разбирательству;

5) чтобы воспрещено было консисторіямъ позывать въ свои суды по дѣламъ, не подлежащимъ ея разбирательству, такъ какъ чрезъ это нарушаются права шляхты и сеймовыя постановленія;

6) требовать, чтобы всѣ вообще дѣла рѣшались въ подлежащихъ вѣдомствахъ, неправильно же поступившія въ главный трибуналъ чтобы были возвращены по принадлежности;

7) ходатайство митрополита Шептицкаго о допущеніи его въ сенатъ удовлетворить предоставленіемъ ему вакантнаго епископскаго мѣста съ

тѣмъ условіемъ, чтобы онъ перешелъ изъ греческаго обряда въ римскій; иначе на допущеніе его, въ сенатъ не соглашаться;

8) войска удовлетворить выдачею заслуженнаго имъ жалованья;

9) требовать, чтобы вновь назначенныя индигенаты и нобилитаціи не были утверждаемы на сеймѣ въ ущербъ прежде заслуженнымъ шляхтичамъ;

10) чтобы опредѣленъ былъ курсъ монеты, особенно червонныхъ злотыхъ, считая каждый вмѣсто 18 по 17 злотыхъ;

11) ходатайствовать о назначеніи на высшія служебныя мѣста Огинскаго и Радивиля;

12) ходатайствовать о предоставленіи Виленской архіепископін одному изъ двухъ епископовъ, или Смоленскому—Гопсевскому, или Жмудскому—Горанну;

13) о выдачѣ расчетной квитанціи наслѣдникамъ Котла по причинѣ окончанія со скарбомъ расчета;

14) о подтвержденіи привилегій и прерогативъ Литовской академіи, по которымъ воспрещается другимъ учрежденіямъ открывать школы;

15) о подтвержденіи конституцій, по которымъ требуется равномернаго распредѣленія офицерскихъ должностей между уніятами и католиками;

16) объ уничтоженіи привилегій духовенству, выданныхъ на увольненіе отъ чоповаго шеляжнаго предъ уніей и не подтвержденныхъ сеймомъ, такъ какъ чрезъ это ежегодный бываетъ недостатокъ въ 20,000 злотыхъ;

17) о воспрещеніи бездомнымъ хлопамъ переходить съ мѣста на мѣсто;

18) объ удовлетвореніи наслѣдниковъ Тазенгаузена за убытки и мученія отца;

19) объ утвержденіи за наслѣдниками Шумскаго разныхъ королевскихъ имѣній;

20, 21, 22, 23, 24, 25 и 26) заключаютъ въ себѣ ходатайства по дѣламъ разныхъ лицъ;

27) требовать подтвержденія конституціи, обеспечивающей безопасность Литовцевъ отъ притѣсненій королевщанъ;

28) ходатайствовать объ освобожденіи отъ повинностей разныхъ каменницъ;

29, 30) ходатайствовать по дѣламъ разныхъ католическихъ костеловъ;

31) ходатайствовать о безпошлинномъ провозѣ винъ для гетмановъ в. кн. Литовскаго.

Roku tysiąc siedmsetnego dwudziestego dziewiątego, miesiąca Julii piętnastego dnia.

Na urządzie ikmci grodzkim Wileńskim, przede mną Józephem Korwinem Piotrowskim — woyskim Czernihowskim, podwoiewodzim Wileńskim, comparens personaliter p. Jan Piasecki instrukcyę odiaśniewielmożnych, wielmożnych ichmć panów senatorów, duchownych y świeckich dygnitarzów, urzędników ziemskich, grodzkich, rycerstwa, szlachty, obywatelów wojewodztwa Wileńskiego, wielmożnym ichmć panom posłom tegoż wojewodztwa Wileńskiego dana, ad acta grodu wojewodztwa Wileńskiego podał in eum tenorem pisaną: *Instrukcyja od nas senatorów duchownych y świeckich dygnitarzów, urzędników ziemskich, grodzkich, rycerstwa, szlachty wojewodztwa Wileńskiego na seymik antecomicialny, za universalami ichmć, na dzień iedynasty Julii ad locum solitum consiliorum w zamku Wileńskim zgromadzonych wielm. ichmć panowi Benedyktowi z Rusinowa Wolskiemu, chorążemu, Janowi Horaynowi — pisarzowi Grodzkiemu, urzędnikom wojewodztwa Wileńskiego, posłom naszym, dana.*

Nieustawiająca ikmci, pana naszego miłościwego ku tey rzeczy-pospolitey oycowska miłość, przezorna opatrność, iawnym iest całemu światu dowodem, gdy nam wielowładne panowanie swojego rządu dobroczynnościami tak przeplatać raczył, iż lata Jego staia się y zdadzą się bydź minutami, snadniejszy w dobrodzieystwa, niz my dzięki

czynić, hoynieyszy w łaski, niż my w słowa, więcey naszemu, niżeli swojemu inordinata charitate verificando dobru oycy miłości pana wspaniałości wybrazać raczył. Co zaś należy ad salutem universi, o to y teraz ikmć pan nasz miłościwy, iuż temu lat trzydzieście y cztery łaskawie panując, naturalne, złe y dobre fortuny igrzyska, mondrze akomoduiąc, przeciwne cierpliwie znosząc, pochlebne roztropnie miarkuiąc, pomysłne opatrzenie utrzymuiąc, przyiaciół delikatnie, nieprzyaciół wzajemnie traktuiąc, wiernych poddanych miłościwie, wiarołomnych nie mściwie sustentuiąc, a nawet dobre za złe oddaiąc, ma tyle tey prawdy świadków, ile panowania momentów, a iezeli by komu ieszcze na tym mało było, niech go konwinkuie, ta najsświętsza oycowskiego ku tey rzeczy-pospolitey serca tego pańskiego proba, że ledwie co przyszedzszy do iakiey kolwiek nadwątzonego zdrowia reasumpcyi, a per ta Nemesis ad Bona vitae, utinam longae, redukcii doznawszy, nie raz iako regnorum comitia sunt regum martyria, nie iest o to y teraz in sacrificium praecium sanctissimo pretio, toż samo zdrowie, tak dalece że haec vicaria in terris Dei podestas może użyć słów nacyzszego pryncypała swojego: *populus quid amplius tibi facere potui et non feci? y kiedyż bardziey, iako nie dopioro teraz, iuż zdesperowane de summa vitae wojewodztwo nasze Wileńskie, post fatalem casum zerwanego przeczło rocznego ante-*

komicialnego seymika, *vitales recollegit spiritus*, gdy szczyrość aplikująca się ad salutem universi oycowska ikmci, pana naszego miłościwego, ręka prowidam łask pańskich apposuit curam, chcąc salvare universos, non excludit singulos, niechcąc nas widzieć extra modum consilii powtornemi woiewodztwo Wileńskiey (ut consulamus nobis et prosciamus patriae) convocat universalami, a kiedy powszechna ziemia ziarn rozsypanych awgustową wraca krescensią, w ten czas y woiewodztwo nasze augusto suo przy determinowanym in augusto seymie plenney wdzięczności, przy pokorney maiestatu pańskiego adoracyi, niesie urodzay, rozsypuie ikmć, pan nasz miłościwy, per orbem terrarum suarum pełne dobrodzieystw garści, należąc też z gromadnych chęci poddanych składy, a gdy nayiaśnieyszy pan nasz seminat beneficia, metat gratitudines za co u nog pańskich ikmci, pana naszego miłościwego, ichmć panowie posłowie nasi Benedykt z Rusinowa Wolski—chorąży, Jan Horaim, pisarz grodzki, urzędniccy woiewodztwa naszego Wileńskiego od nas zgodnymi y ziednostaynymi głosami na seym teraznieyszy Grodzieński, za powtornymi universalami ikmci, pana naszego miłościwego, obrani y delegowani, iako nayniższe wiernego poddaństwa oddając dzięki, oraz desideria w. n., w niżej wyrażonych punktach fidelissime exponent: *Primo*. Naybezpieczniej ufundowana obrana rzeczypospolitey ad quoscunque insultus na woysku, woysko zaś na regularney placy, które dotąd vario contributionum genere było akomodowane; a gdy iniuria temporum głodem, powietrzem et continuo belli civilis mota, cała oycyzna będąc wycieczona, modo subsidii charitativi, za dobra królewskie hibernowe seymem pacificationis y dobr ziemskich duchownych, stołowych obmyśliła,

woysku swemu zapłatę do pierwszego doyscia seymu, że y dotąd, iako woiewodztwa naszego, tak y caley prowincyi wielkiego xięstwa Litewskiego niezniesionego podatku, via spirant incolae, pro primo et principali to moię od nas iniunctum w. w. ichmć panowie posłowie nasi, etiam cum discrimine seymu, aby tylko z dóbr ziemskich ten omnimodo był zniesiony podatek; modum zaś do zapłacenia woysku swemu cum plenis ordinibus wynaydą, przez podniesienie na dobra królewskie sowitych hibern, simplicis quarti, cel, inquantum się większa może augeri importancia, pogłównego żydowskiego y dobr duchownych, mincy otwarciem. *2-do*. Jako dotąd od szczęśliwie zakończonego seymu pacificationis cała oycyzna nasza pod łaskawym, a prawie oycowskim panowania ikmci, pana naszego miłościwego, dulleissima fruendo quiete re-floruit, tak ażeby in futurum in eadem dulcedine pacis unusquisque respiret colonus, iako naypokornieysze u nóg pańskich woiewodztwo Wileńskie składa proźby; na wojne żadną z postronnemi sąsiedzkimi potencjami a specialiter modo offensivo ażeby ichmć panowie posłowie nasi etiam cum discrimine seymu niepozwolali, iniungimus. A ieżeli by iakowa wojna ex subito casu et ex ingruenti factorum vicissitudine modo otoczyć defensivo miała, tedy y takowa naturalis defensionis wojna non per senatus consilium, ale chiba przez seym prętko extraordinariyny z łaski ikmci, pana naszego miłościwego, determinowany namowna y dysponowana, per plenam rempublicam była, senatus consilia, lubo co dawnieyszemi constitucjami dobrze opisane, ażeby stante pede nie były expediowane. Tudziesz in materia status ażeby nieodważali się y na teraznieyszym seymie ut reassumentur eo ustanowione konstitucye,

ichmć panom posłom naszym iak naypilniey zalecamy. 3-to. Kiedy distributiva iustitia ikmci, pana naszego miłościwego, zawsze w rozdawaniu wakansów dignissimis munera conferenda aequilibrium potrafiła, boć ta tam paenis, quam praemiis stat omne regnum, wątpić niepotrzeba, iż y terazniejsze wakanse prowincyi wielkiego xięstwa Litewskiego przezorna ikmci, pana naszego miłościwego, laskawość dignissimis conferet subiectis, a za tym imć pan do rozdawanych wakansów ażeby Litewskie Litewskim et e contra koronne koronnym z laski ikmci, pana naszego miłościwego, ministeria, dygnitarstwa y urzędy rozdawane były constitucie eo instuita stawione ut reassumentur na terazniejszym seymie, ichmć panowie posłowie nasi animadvertent. 4-to. Lubo constituciami dawniejszemi atoli specialiter constitutione novellae legis titulo de non alienandis bonis przez stan duchowny od stanu rycerskiego exortum est, aby stan duchowny ullo modo vel praetextu dobr ziemskich nieodrywał; że iednak per potentiam et abusum prawa modo illicito excogitabili, po wielu mieyscach znayduie się, po zaszley constytuciy novellae legis dobra ziemskie y przez stan duchowny pod praetextem dawniejszych lat nabyte, tedy ab hinc, ad cuiusvis nobilis instantiam, takowe dobra w trybunale głównym, kole wielkim, wielkiego xięstwa Litewskiego, praevia evidenti probatione, ut media pars fisco, media vero parti iure agenti cedant, vigore constituciy novellae legis, na terazniejszym seymie ichmć panom posłom naszym forti manu ten interes manutenere commitimus. 5-to. Abusus wielkie dzieią się w prowincyi naszej Litewskiej, że stan duchowny postpositis legibus patriis et omnibus iurisdictionibus et subseleis regni, in causis, do konsistorza nienależących, ewokuie do konsi-

storza et per consequens pociąga do nunciatury, w czymże się wielka dzieie krzywda stanowi szlacheckiemu et perconsequens stanom rzeczy-pospolitey szukać będą iurisdica plena republica ichmć panowie posłowie nasi, aby takowe tollantur abusus. 6-to. Sprawy w ziemstwach, ani grodach nie drabowane, sola adinventionem attendentów w trybunał wprowadzone takowe wszystkie, które by in minori subseleio nie byli drabowane, secundum meritum suae actionis ad minora subseleia, iakowe którym subseleium do sądzenia należą, mają być odsyłane, choć by po zaszłych oczewistych dekretach uznania fori w trybunale, lub też po appellacyach, albo li po kontumaciach wypadłych w trybunale te wszystkie dekreta trybunał rezolwowawszy ma odsyłać do tego subseleium, gdzie się strony zgodzą; a w niezgodzeniu się stron tam, gdzie się będzie trybunałowi zdało y tam mają być sądzone, aż póki by która strona gravamen sentiens appellowała do trybunału, albo li też w którym ziemstwie urzędnik który umarł o remisę do trybunału a w contumacyach ziemskich lub grodzkich sine finali disiudicatione, gdy sprawa przydzie w trybunał są ad disiudicationem principalem ma odsyłać do tegoż subseleium, chyba by strona ta forabile iudicium, które demonstrowała, tedy ona do inszego ziemstwa lub grodu odsyłać. Dla zageszczonych zaś oczewistymi sprawami regestrów w trybunale głównym wielkiego xięstwa Litewskiego sprawy expulsiyne exempciyne o zbiegłych poddanych, które sumario processu mają być sądzone, z appellaciami w trybunale należące do sądzenia, że się nie mogą docisnąć, etiam do przywołania z tych raciy osobliwszy regestr tak, iako iest regestr incarcerationum, ażeby był determinowany, codzienny do wołania, mając y to na dobrym ba-

czeniu, że przyłączonym w trybunale skarbowym do głównego czas tym że w. imci panom sędziom głównym, ad publicos labores et negotiationes, prorogowany, a solaria na przeszłym Grodzieńskim seymie umniejszone y inkuizicie ad minora subse-
lia odesłane, z kąd bywało wsparcie na expensa przy publiczney rezydencji, a z tey raciy Wileńskie ichmć panowie sędziowie, exhausti expensami, nie mogą sufficere do dopilnowania terminów zupełnych sądów, z tey okoliczności solarium, które było na kommissarzów, abym tymże ichmć panów kommissarzom dodane y ad massam ze wszystkich wojewodztw y powiatów do skarbu głównego trybunału wielkiego xięstwa Litewskiego wnoszone było, dwiema ratami, succurendo w ostatniey dezolaciy miasta Wilna y wygodzie y ichmć panów sędziów głównych aby były raz na zawsze exdividowane stancie secundum normam trybunału Lubelskiego. 7-mo. Divulgata fama pervenit do wojewodztwa naszego, że iasniewielmożny imć xiądz Szeptycki—metropolita Ruski, przy swoich zacnych godnościach y attri-
butach, życzy sobie et per consequens successorom swoim metropolitom być installatus ad senatorium ordinem, czego tentando antecessores imć ichmć xię-
ża metropolitowie przez tak wiele wieków a provida republica ob rationes statisticas otrzymać nie mogli, zaczym ichmć panowie posłowie nasi godność imci xiędza metropolity ikmci, panu naszemu miłościwemu, rekomendować będą y gdy imć xiądz metropolita zechce a graeco ritu ad romanum uczynić przemianę, instabunt, ażeby ikmć, pan nasz miłościwy, wakans iakowego wakującego biskupstwa konferować raczył, in statu vero metropolii będącemu ullo modo admissii do senatu nie pozwolą. 8-vo. Er-
rogowane im usus publicos na otrzymanie

woyska osobliwie piechoty, lenungowania regimentów y altileriy wielkiego xięstwa Litewskiego de proprio summy iasniewielmożnego imci pana wojewody Wileńskiego, hetmana wielkiego wielkiego xięstwa Litewskiego, a potym w trybunale skarbowym wielkiego xięstwa Litewskiego liquidowane y także w roczne niedobory na pensie buławy wielkiej wielkiego xięstwa Litewskiego przez deces czopowego szeleżnego wojewodztwa Wileńskiego ex respectu przeładowania taryfą ażeby adaequatam odebrały satisfactionem od rzeczy-pospolitey, na terazniejszym seymie, instabunt ichmć panowie posłowie. 9-no. Indigenaty y nobilitacie ponieważ przeszłego seymu zageścili się, zaczym ażeby tam facili praxi na terazniejszym seymie in depressionem dawney y dobrze zasłużoney szlachty nie były w constitucie wprowadzane, ichmć panowie posłowie nasi seriam na to mieć mają animadversionem y o to starać się będą, ażeby dawniejsze consistucie o indigenach w executiy zostawały. 10-mo. Cursus monety, a specialiter czerwony złoty, lubo per constitutionem pacificationis iest opisany, po złotych ośmnastu, ale że z tąd damna emanent stanu rycerskiego, gdy mnieyszą ceną odbieraia kupcy pro libitu suo, stanowiąc quantitatem, ażeby do złotych siedmnastu czerwony złoty po całym wielkim xięstwie Litewskim był redukowany, na terazniejszym seymie przez constitucję ut approbetur, ichmć panowie posłowie urgebunt. 11-mo. Jeżeli to prawda, gdzie wielkim zasługom nie masz nagrody, tam do cnoty ustaie ochota, toć nie dziw, że wojewodztwo Wileńskie ad occasum podaiących się wakansów instat ad distributivam iustitiam ikmci, pana naszego miłościwego, praesentuiąc do buławy polney wielkiego xięstwa Litewskiego wielkich w oyczyźnie zasług

kompetytora, i. o. xieża imci Wisniewieckiego — kanclerza wielkiego wielkiego xięstwa Litewskiego, który, władając przedtym buławą, teraz pieczęcią, do tego laską ante hoc seymową dał się widzieć, dextra tenens, calamum strictum gerens, altera ferrum którego domu nayiaśniejszy antecessor, że quondam świecił w Koronie, niech że ten ma przynamniey ministerium w wielkim xięstwie Litewskim. A tu ieszcze occurrit do tego wakansu wielkich w oycyznie zasług iaśnie wielmożny imię pan Ogiński — kasztelan Witebski, który ma więcey zasług, niżeli województwo Wileńskie słów, wierność iego ku panu bez recessu, miłość ku oycyznie bez interessu, rada bez censury, a za tym tak wielkie przymioty wielkich respektów ichmć ut potiantur affectum. Także wielkie zasługi aplikującego tak maiestatowi ikmci, iako y całej rzeczy-pospolitey i. o. xiążenia Radziwiła — koniuszego wielkiego xięstwa Litewskiego, w. w. ichmć panowie posłowie nasi respektowi ikmci rekomendować obligantur. 12-do. A gdy biskupstwo Wileńskie idzie pod laskawą ikmci dyspozycją y gdy dotąd nikomu ieszcze nie konferowane, do tego wakansu województwo Wileńskie ex facultate sua binos dignissimos maiestatowi ikmci, panu naszemu miłościwemu, rekomenduje praesules, iaśnie wielmożnego imci xieźda Gąsiewskiego, biskupa Smoleńskiego y iaśnie wielmożnego imci xieźda Horaina — biskupa Żmuydzkiego, z których pierwszy zdawna na tę godność pożądaný, in cuius elogium województwo Wileńskie non excurrit, quia totum elogium; drugi zaś iaśnie wielmożny imię xieźda biskup Żmuydzki, o którym się mówić może, homo perficit opus, hominem virtus, virtutem constancia, tymi obiema gdy ad condignum wielkich zasług Korona pol. meritum równego mieć u siebie województwo Wi-

leńskie niezaydnie, musi szukać in remotiori dla ich wielkich zasług y godności w lasce ikmci, panu naszego miłościwego, dobroczyney uczynności. 13-tio. Ponieważ successores iaśnie wielmożnego imci pana Kotła, podskariego w. x. Lit., a mianowicie w. imię pan Kazimierz Kociol, starosta Markowski, na seymie Grodzieńskim, nie dawno przeszłym, roku tysiąc siedmsetnego dwudziestego szóstego, przed wysadzonymi ab ordinibus rzeczy-pospolitey, kalkulacją czynił z prowentów skarbowych y wyliquidował się z remonstracją superaty kilku kroć sto tysięcy, nad importancją exsolvendorum, a to podpisami rąk iaśnie wielmożnych ichmć pp. deputowanych comprobatur est, za approbatą kalkulacji expressowaney ręką iaśnie wielmożnego imię p. marszałka seymowego affirmowana et pro conclusione, tenże seym constitucją w recessie desideriorum ratione kwitu successoribus do przyszłego seymu remisit, przeto wielmożni ichmć pp. posłowie nasi instabunt w izbie poselskiej, żeby deklaracja zaszła, na danie kwitu ichmć y na tymże seymie kwit generalny był dany, superata zaś do decysyi rzeczy-pospolitey ma być rezerwowana. 14-te. Akademia Litewska, seymami in antecessum ufundowana et in omnibus privilegiis, prerogativis, immunitatibus, de plano et toto z akademią Krakowską od nayiaśniejszych królów polskich comparowana, aby dla zachowania iedney nad młodzią wigilanciy y pokoju zostawała, sine ulla postronnych szkół erectione, instabunt ichmć pp. posłowie nasi. 15-te. Constitucia anni millesimi septingentesimi decimi septimi, hunc mając tenorem, aby officerowie w reymen-tach, non orthodoxae fidei romanae nie przewyższali więcey znaydujących się nad katolików, ale iuxta tenorem oney, medietas iako sztab, tak też ober-y under-officerów

znaydowała się; przy tym aby postępującym do szarzy nobilibus indigenis gradu zasług swych ta się nie działa krzywda, że przybywając z państw różnych postronnych zwykli sobie kupować szarze, ten ausus zabroniony był y ta circumscriptia, żeby prętszy y większy swój rygor miała, wielmożni ichmć pp. kommisarze wojewodstw y powiatów lustrując regimenta sub nexu iuramenti, ieżeliby się co in contrarium działo, iasnie wielmożnym ichmćiom pp. hetmanom w. x. Lit. donieść powinni, iasniewielmożni ichmć pp. hetmani w. x. Lit. constitucią ad orbitam przyprowadzić. 16-to. Deces w czopowym szeleżnym wojewodztwa naszego Wileńskiego, corocznie na dwadzieście tysięcy wynoszący, z okazji libertowanych niektórych iurizdyk duchownych, per privilegia ante unionem, od placenia czopowego y szeleżnego uwolnionych, a singulari constitutione od całej rzeczy-pospolitey dotąd nie approbowanych, owszem per constitutionem novellae legis skasowanych, tenże dotąd iasnie wielmożnemu imci panu hetmanowi w. w. x. Lit., za renitencią opponujących się przy przywilejach, ante unionem nadanych, z niskąd nie może recompensari sine singulari rzeczy-pospolitey determinatione, urgebunt ichmć pp. posłowie quam sollicitissime promowować. 17-mo. Chłopi lózni w dobrach ziemskich, duchownych, stołowych, królewskich, teraz domami mieszkające y swoje osiadłości mające, aby immobiliter w tych że dobrach zostawali y z onych żaden wyprowadzać się nie powinien, salva repetitione, z pod kogo by wyszedł, in foro castrensi tego wojewodztwa y powiatu termino o zbiegłych chłopach, w prawie powiatu circumscripto, reservando iednak wolne onego odebranie panu wieczystemu, cum deductione inwentarzów et extraditione z czym tylko przyszedł. 18-vo. Prak-

tikowana na tak wielu seymach activitas wielmożnego imci pana Michała Tyzenhauza, podkomorzego Wileńskiego, starosty In-turskiego, y wielkie w oyczyźnie zasługi, aby przez instancie wielmożnych ichmć pp. posłów tak u ikmci, p. naszego miłościwego, iako też u stanów rzeczy-pospolitey, instam odebrali mercedem, instabunt ichmć pp. posłowie nasi. Także na konferencję z obligatem Moskiewskim domówić się obligantur, ażeby tyrańskie zamordowanie y na różnie spieczenie wielmożnego imci p. Tyzenhauza, oycy ś. p. podkomorzego Wileńskiego, przez ludzi Cara imci impune nieszło; także na trzykroć sto tysięcy zabraney na ten czas summy y splendorów, ażeby restituantur actori. Przy konferencyi także z ablegatem Brandeburskim domówić się mają, aby summa wielmożnego imci pana podkomorzego Wileńskiego trzydzieście tysięcy talerów bi-tych, po bracie przyrodnym na majątności Szteynerdzie, na wielmożnego imci p. podkomorzego Wileńskiego spadająca y należąca, oddana była. 19-no. A że dobrotliwa łaska ikmci, p. naszego miłościwego, od drobin stołu swego, od ekonomii Mohilewskiej, zasłużonemu imieniowi ichmć pp. Szumskich udzieliła y per singulare privilegium wioski, Dolhi-Moch, Smolkę, Czerenki nazwane, cum attinentiis nadała, przeto instabunt wielmożni ichmć pp. posłowie nasi do iego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, aby za konsensem ikmci, pana naszego miłościwego, concessibile beneficium było wielmożnemu imci panu Kazimierzowi Szumskiemu, sędziemu ziem. Wileńskiemu, in personam syna swego cedować. W tym nihil derogabitur constitutionibus rzeczy-pospolitey, ponieważ praevio consensu od skarbu ikmci quotannis te wioski pomieniony imć possyduie. 20-mo. Dobra Giegrany ze wsią Wilno et cum omnibus attinentiis

w xięstwie Żmuydzkim, w powiecie Wielismańskim leżące, ante unionem lenne, w taryfie ziemskiej naydujące się et oneribus terrestribus zdawna przynależące y ad praesens podległe, a za prawami wieczystemi una cum privilegiis nayiaśnieyszych regnantów usque ad personam imci pana Horaina, pisarza grodzkiego Wileńskiego, porucznika Petihorskiego, devoluta y teraz w possessii imści będące, aby per constitutionem przyszłego seymu da Bóg y imieniu wi tegoż imci samemu, żonie et successoribus ichmć haereditaria possessione assekuirowane y approbowane były, instabunt ichmć pp. posłowie nasi. 21-mo. Nieprzepomniana dotąd prowincyi w. x. Lit., lubo cinere mortis tecta strata imci pana Horodeńskiego, porucznika pancernego, iasnie wielmożnego imci pana Wołowicza, marszałka w. w. x. Lit. w Batalii Kryzborskiej przeciwko Szwedowi, nieprzyjacielowi oyczyny naszej, gloriose stawaiącego y tam kilka postrzałów otrzymanego, aby superstes onego wielmożny imć pan Michał Horodeński, woyski w. naszego respektowi ikmć był rekomendowany. 22-do. Wielkie zasługi w Bogu zeszłego świętey pamięci imci pana Romera, ienerała artileryi w. x. Lit., iako zawsze iustam merentur mercedem, tak ponieważ dotąd zaległe y niewypłacone od rzeczy-pospolitey zasługi, ut successoribus refundantur ichmć pp. posłom naszym do promocyi committimus. 23-to. Dług assekuirowany konstytucią tysiąc siedmsetnego siedmnastego wielm. imci panu Janowi Platerowi, woyskiemu Inflantskiemu, za rezydencję sześć niedzielną, od rzeczy-pospolitey u naiasnieyszego Cara imci odprawioną, swym własnym kosztem że do tych czas nie iest wypłacony, z wojewodztw y powiatów w. x. Lit., aby in realem exolutionem był przyprowadzony, wielmożni ichmć

pp. posłowie nasi urgentissime promowować maia. 24-to. A kiedy wojewodztwo Wileńskie na publicznych desudat interessach, toć y swojego wojewodztwa partikularnym interessom deesse hic powinny munus koniustwa wojewodztwa Wileńskiego, gdy zawsze zaszczycało się przywilejami nayiaśnieyszych królów polskich, ażeby cum attinenciis et villis do tegoż koniustwa należących, gaudent, gdy per incuriam koniuszych Wileńskich in antecessum wioski za osobliwemi przywilejami odcięto od koniustwa, iako to Jankury, Szrymie, Iurgielany—w wojewodztwie Wileńskim, Dowkszany, Woszwiele, Dziedziule, Olany, Merecz — w powiecie Oszmiańskim, Turomance—w powiecie Lidzkim, aby dopiero na teraznieyszym seymie ad corpus tegoż koniustwa Wileńskiego pomienione avulsa restituantur, ichmć pp. posłowie nasi domówić się maia. 25-to. Nie może praeterire silentio wojewodztwo Wileńskie gdzie verbo conatur iustitia, a za tym do łaski ikmci zasługi imci pana Jaczuńskiego, łowczego Wileńs., ichmć pp. posłowie nasi rekomendować będą. 26-to. Nie tylko ob respectum wielkich zasług sławnego imienia ichmć pp. Towiańskich, lecz etiam maiąc wzgląd na publiczne usługi imci pana Towiańskiego, miecznika w naszego, ażeby był rekomendowany osobliwemu respektowi pana naszego miłościwego, ichmć pp. posłom naszym zalecamy. 27-to. Ponieważ obywatele w. x. Lit. prowadząc commertia z Królewcem wielkie ponoszą w handlach swych damnifikacie et variis modis przez ichmć pp. Królewczan depactantur, przeto wielmożni ichmć pp. posłowie nasi o reassumpcie konstytucyi tysiąc sześćset czterdziestego siódmego, recessum novellae legis, hoc in puncto wspomnioney, aby wszelkich towarów skład w mieście Kownie, adinvento modo et medio,

ustanowiony był, serio domawiać się y ad effectum one przyprowadzić y starać się będą. 28-vo. Libertacia kamienie w mieście ikmci Wilnie, że z dawnych czasów, ob respectum wielkich w oyczyźnie zasług, dignissimis concedebantur hominibus, toć y dopiero woiewodztwo nasze Wileńskie, ut simili iure libertationum gaudeant, za kamieniczkami imć pana Mosiewicza quondam Bobrikowskę y imci pana Petrasewicza quondam Morozowską, ieymć pani Jhnatowiczowey quondam Fiedorowiczowską nazwanymi y imci pana Monkiewicza, iako dobrze tak maiestatowi ikmści, iako y oyczyźnie zasłużonych, przez ichmć pp. posłów naszych do ikmści, pana naszego miłościwego, y stanów rzeczy-pospolitey solennisime instat. 29-no. Połowę kamienicy, nazwaney Ladzikowska, ad praesens plebańska, kościoła ś. Jana, z której omnia onera transferendo collegium academicum Vilnense s. I. dała per commutationem miastu Wileńskiemu kamienice libertowane, nomine Szweykowską, która commutacia ażeby przez constytucie approbowana była, dexteritati et curae ichmć pp. posłów iniungimus. 30-mo. Konwent Wileński ordinis praedicatorum przy kościele ś. Ducha, ieszcze ante unionem od nayiaśnieyszych xiażąt udzielnych w. x. Lit. w roku tysiąc czterystnym dziewiędziesiąt czwartym y w roku tysiąc pięćsetnym pierwszym ufundowany, a potym od nayiaśnieyszych królów polskich Albrychta, Alexandra, Awgusta pierwszego, Henryka, Stephana, Zygmunta trzeciego, przywilejami in omnibus punctis et clausulis utwierdzony, aby singulari constitutione rzeczy-pospolitey intaminate był approbowany. Także fundusz wielmożn. ichmć pp. Jerzego Szczyta Zabielskiego y samey Anny z Hłasków Szczytowey Zabielskiej, woyskich Połotskich, małżonków, de nova ra-

dice na xieży Dominikanów Zabielskich, prowincyi Litewskiej antierius ufundowany, w w. Połockim; simili modo konwent Liskowski, tegoż zakonu y prowincyi w powiecie Grodzieńskim, iuż to od lat kilkadziesiąt de nova radice ufundowany, przez w Bogu zeszyłych wielmożnych ichmć pp. Władysława Kosile, Krystynę Główną Kościelinę, woyskich w. Trockiego, małżonków, aby per constitutionem omnium ordinum reipublicae pomienione fundusze, cum omnibus attinentiis suis, approbowane były, instabunt ichmć pp. posłowie nasi, o tąż approbacią funduszków swoich, ex puro zelo et mera liberalitate ufundowanych, zdawnych czasów, a do tych czas a plenis ordinibus rzeczy-pospolitey nie mając per constitutionem approbaty, recurrunt poniżej wyrażone fundacie w Bogu przewielebnych ichmość xieży Karmelitów y Karmelitanek Wileńs. y Kowieńskich misjonarzów, Wileńs. Augustianów de largo munere na Sawicz ulicy w Wilnie ufundowanych, a ieszcze nie approbowanych, specificie zapisana kamienica na nowiciat od imci pana Michała Skorobohatego y nabytey od Bractwa graecouniti, gdzie dopiero pomienieni xieża klasztor fundują, aby te obie libertowane były. Fundusz w Bogu wielebnych ichmć panien Benedyktynek Wileńskich cum omnibus attinentiis antierius temu funduszowi applicatis, także Wizytek Wileńskich fundacia, oraz te dymy, na których kościół y klasztor stoi, ażeby były libertowane; vigore konstitucyi pacificationis ichmć xieży Bazylianów Boruńskich y mniszek Bazylianek Wileńskich, a osobliwie Boruńskiej cerkwi, nie tylko approbata, ale aukcię foundationis, której wystarczaiącey nie mają, aby tam słynąca cudami regina Poloniae, nayświętsza Panna dalszemi rzeczy-pospolitey largiaciami obdarzona była, tak iako niedawnemi

czasu Częstochowskiej najświętszej Panny, przydanemi od rzeczy-pospolitey dobrami wsparty fundusz, Hoszczski de nova radice antierius fundowany, na ichmć xieży Dominikanów Hoszczskich przez w Bogu zeszlých iasnie wielmożnego ichmć pp. Mikołaja Tyszkiewicza y samę ieymć panią Jzabelle z Dolskich Tyszkiewiczową, małżonków, kasztellanów Smolens., w powiecie Slonims. leżący, aby eandem sortiatur approbationem, a plena republica, instabunt ichmć panowie posłowie nasi, za temi wszystkiemi wyżej pomienionemi funduszami, ponieważ ex puro zelo ku rozmnożeniu chwały Bożej są od tak dawnych czasów ufundowane. 31-mo. Jaśniewielmożnym ichmość pp. hetmanom wielkiego xięstwa Litew-

skiego bez oplacenia cel, tak w skarbie koronnym, iako y w Litewskim, ażeby było wolne przeprowadzanie win na potrzebę ichmościów, instabunt ichmć panowie posłowie nasi. Caetera fidei, activitati et dexterritati ww. ichmć panów posłów committimus. Pisan w Wilnie, roku tysiąc siedmsetnego dwudziestego dziewiątego, miesiąca y dnia ut supra. U takowey instrukcyi podpis jeden takowymi wyraża się słowy: Bogusław Jan z Woronny Czyż, starosta Propoyski, dyrektor seymiku antecomicialnego, imieniem wojewodztwa Wileńskiego do tey instrukcyi podpisuję się. Która to takowa instrukcia, za podaniem oney przez wyż wyrażoną osobę do akt, iest do xiąg grodzkich Wileńskich przyięta y wpisana.

1738 г.

Изъ книги № 4750, за 1738 г., л. 1164.

164. Инструкція на антекомиціальний сеймикъ, данная депутатамъ Виленскаго воеводства.

Дворяне Виленскаго воеводства, собравшись на сеймикъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, дали своимъ посламъ инструкцію слѣдующаго содержания:

1) по засвидѣтельствованіи королю вѣрноподданическихъ чувствъ дворянства, благодарить его за постоянныя заботы о благоденствіи рѣчи-посполитой и просить, чтобы поземельныя подати, назначенныя Городненской комиссіей, были уничтожены;

2) ходатайствовать о принятіи мѣръ къ превращенію захватовъ сосѣдними государствами подданныхъ рѣчи-посполитой, но во время переговоровъ стараться сохранить съ ними миръ;

3) просить короля ходатайствовать у папы о возвышеніи примаса въ кардинальское достоинство;

4) просить о вознагражденіи Сапѣговъ за потери, понесенныя покойнымъ ихъ отцомъ, бывшимъ артилерійскимъ генераломъ в. кп. Литовскаго;

5) о назначеніи на вакантныя мѣста туземцевъ и римско-католиковъ;

6) о сохраненіи за пожизненными владѣльцами прежнихъ владѣній, дарованныхъ королями;

7) о сохраненіи за княжествами Курляндскимъ,

Семпгальскимъ и Пильтенскомъ прежнихъ конституцій и прерогативъ;

8) объ утвержденіи за пирами фундашей и привилегій, дарованныхъ имъ апостольской столицей;

9) объ измѣненіи нѣкоторыхъ пунктовъ законовъ, вредныхъ для обывателей в. кн. Литовскаго;

10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24) заключаютъ въ себѣ ходатайства по частнымъ дѣламъ;

25) о воспрещеніи любымъ людямъ переходить съ мѣста на мѣсто впродъ до розысканія ихъ вотчинниками;

26) о сохраненіи за имѣніями Смоленскихъ ссн-лочныхъ правъ имѣній земскихъ;

27) объ удовлетвореніи наслѣдниковъ земскаго Троцкаго судьи за труды по исправленію по-сольской обязанности 3,000 талеровъ;

28) предложить княжеству Жмудскому, Полоцкому и Витебскому, чтобы во время отсутствія старостъ дѣла судебныя рѣшались въ Литовскомъ трибуналѣ;

29) объ отдачѣ покарвинскаго плаца Франциш-канамъ;

30) о дарованіи льготъ деревнѣ Швашкишкамъ;

31) о строгомъ наказаніи Могилевскихъ мѣщанъ за убійство Зенковича;

32, 33, 34) ходатайства по дѣламъ частныхъ лицъ;

35) объ удовлетвореніи трибунальныхъ старостъ опредѣленнымъ жалованьемъ;

36) о возвращеніи имѣній Выбрановки и Стойки наслѣдникамъ Котовича;

37) о разрѣшеніи дѣла Новодворской и Шавельской экономій въ интересахъ закона, короля, рѣчи-посполитой и пожизненныхъ владѣльцевъ.

Roku tysiąc siedmsetnego trzydziestego ósmego, miesiąca Septembra pierwszego dnia.

Na urzędzie iego królewskiej mości grodzkim wojewodztwa Wileńskiego, przede mną Mikołaiem Antonim Petruszewiczem—podwojewódzym Wileńskim, comparendo personaliter imć pan Michał Koreywo opowiadał, prezentował y do akt podał instrukcją, od prześwietnego wojewodztwa Wileńskiego w. ichmciom panom posłom tegoż wojewodztwa na seym sześćniedzielny w Warszawie, w roku tymże wyż wyrażonym, dnia szóstego Octobra determinowany, obranym daną, w te słowa pisaną: *Instrukcja*, od nas senatorów, duchownych y świeckich, dygnitarzów, urzędników ziemskich, grodzkich, rycerstwa, szlachty y obywatelów wojewodztwa Wileńskiego, za uniwersalami nayiaśnieyszego króla imci Augusta trzeciego, pana miłościwego naszego, pro die vigesima quinta Augusti, w roku teraznieyszym tysiąc siedmsetnym trzydziestym ósmym, na seymiki przedseymowe, dla rad y swobod do Wilna zgromadzonych, wydanemi, wielmożnych, ich-

mościów panów Jana Horaina—podczaszego Wileńskiego, Bogusława z Woronney Czyża—sędziego grodzkiego Wileńskiego, zgodnie sina ulla contradictione od nas obranym, in solito consiliorum loco posłom na seym ordynaryiny sześćniedzielny w Warszawie w roku tymże wyż wyrażonym, dnia szóstego Octobra, determinowany, dana w Wilnie, pisan ut supra. Kiedy nie tylko wszystkie narody y sąsiedzkie potencie, ale cały świat zostaje in admiratione, apprehenduiąc plus quam paternam curam et sollicitudinem około dobra pospolitego ikmci, pana naszego miłościwego, powinniśmy thura dare superis, pias effundere preces, że sub augustissimo ikmci, pana naszego miłościwego, regimine, oyczyzna nasza więcej, niżeli Aiakis clipeo septemplace tecta, z wnętrznego y z wewnętrzznego profituie pokoiu; za co ikmci, panu naszemu miłościwemu, że w sercach wiernego poddaństwa, tanquam in libro vitae, zapisana z wdzięcznością wierność. Przy nayniższym podziękowaniu oświadczywszy desideria wojewodztwa naszego Wileńskiego, w niżej wyrażo-

nych punktach, ichmć panowie posłowie nasi exponent, quam fidelissime przysłana od ikmci, pana naszego miłościwego, przez w. imci pana dworzanina y posła instrukcja, oblige nas od summam gratitudinem do winnego podziękowania ikmci, panu naszemu miłościwemu, że inter Scilles et Charibdes fluctuantem oyczyzny znowu do szczęśliwego przyprowadzi portu.

Kommissia Grodzieńska, seymem pacificationis naznaczona, a teraz zakonkludowana, że do zniesienia ex agrariis bonis totaliter haraczu non advenit modum, curabunt ichmć panowie posłowie quam saluberima reassumere media do zniesienia tego podatku.

A że vicinis potentiis w zabieraniu gwałtownym ludzi cierpiemy wielkie krzywdy y wolencye, supplicabunt ichmć panowie posłowie do maiestatu ikmci, aby przy konferenciach z ichmć pany posłami cudzoziemskimi ta publiczna oppressia, iako non minoris inportantiae doniesiona y remonstrowana była, abyśmy in interna et externa mogli zostawać pace, iako iest potrzebna konferencia z ichmć pany ministrami cudzoziemskimi, tak ażeby naród nasz do żadney wojny implikowany nie był. Hoc in puncto obstringimus ichmców panów posłów, aby ta konferencia non proiudicet paci internae et externae, prawom, swobodom, y wolnościom naszym, oraz przyiaźni cum vicinis potentiis.

Praerogatywa y niezliczone w oyczyźnie merita i. o. xięcia imci prymasa, aby intaminate zachowana była, oraz ius primatiale, circa suas immunitates, tot legibus authorisatus ut conservetur, manuteneant ichmć panowie posłowie, ciż ichmć panowie posłowie podziękują ikmci, panu naszemu miłościwemu, którego codziennie prawie koło zaszczytu dobra pospolitego widzimy

oycowskiego starania dowody większe, coraz w państwach sobie powierzonych chcąc augere honory, pro decore narodu naszego chciał interponere wielką powagę swoją ad summam sedem apostolicam procurando, aby i. o. xiąże imć Lipski—biskup Krakowski, magnis in patria meritis clarissimus, sacro collegio cardinalitio został adscriptus, y że to cura et sollicitudine iest effectuatam do podziękowania maiestatowi ikmci, panu naszemu miłościwemu, obligantur.

A ponieważ iasniewielmożny imć pan Sapięha—general artylerii wielkiego xięstwa Litewskiego, zacny y zasłużony w oyczyźnie naszej concivis, do pięknego porządku przyprowadziwszy y znaczną na reparacją y utrzymanie artylerii wielkiego xięstwa Litewskiego erigowawszy summy, oraz ten urząd, iako y regiment konny, przy wielkich zasługach, non sine magno pretio kilkadziesiąt tysięcy talarów prunumerowanych otrzymawszy, a teraz inopinato fato decessit; zaczym ichmć panom posłom recommendatur naszym supplikować do maiestatu pańskiego, ażeby afflictis haeredibus clementia ikmci, pana naszego miłościwego y wrodzona pańska szczodroblivość subministrare raczyła media, ad resarciendum tam magnum własney substancyi dispendium, przez to niespodziane osierocenie zasłużoney in republica familii pupillorum.

Urzędy wielkiego xięstwa Litewskiego y wszystkie officia, wakanse, lege positiva opisane, specialiter przysięgle, aby terrigenis, bene natis et possessionatis, orthodoxae fidei catholicae ludziom, non extraneis, były rozdawane, oraz administracie ekonomiczne cel y wszystkich rzeczy-pospolitey prowentów, circa pacta conventa, ikmci zaprzysiężone, curabunt ichmć panowie posłowie manutenerere.

Dożywotnicy, za przywilejami najaśniejszych królów polskich, antecessorów ikmci, pana naszego miłościwego, aby z łaskawey munificentii ikmci przy swoich dawnych prawach y przywilejach zachowani byli; także possessorowie dóbr lennych, których antecessorowie gloriosis mentis ex libertate najjaśniejszych królów y rzeczy-pospolitey lenne dobra dla siebie et propter secuturos successores otrzymali, iakoby circa sua privilegia, tudzież constitutiones, in praemium et favorem onychże latas, inviolabiliter byli konserwowani, a którzy by w tym praeiudicium cierpieli, ażeby dobra onym in toto przywrócone byli, ichmć panowie posłowie nasi summopere curabunt.

Xięstwa Kurlandskie, Semigalskie y Pilten, circa iura subiectionis cum domo Kietleriana, a rzeczy-pospolitey wielu konstitucjami opisane y ad corpus rzeczy-pospolitey przyłączone, ne avellatur y modernus possessor tego xięstwa, secundum methodum dawniejszych praw, sam in persona, non per ablegatum, iurament fidelitatis et subiectionis wykonał et suppetias ad quosvis ingruentes reipublicae casus dawał, zachowując te xięstwa Kurlandskie, Semigalskie y Pilten circa antiqua iura, privilegia, immunitates, libertates, stanom tych że xięstw od najjaśniejszych królów, panów naszych, nadanych.

Fundusze ichmców xięży scholarum Piarum, osobliwie Wileńskich, ażeby według institutum swego szkół uczyli, utwierdzonych przez konstytucie stolice apostolskiej, którey obserwancia intaminata bywała in hoc regno catholico, iako ią y w tym punkcie manutencndam ichmć panom posłom zalecamy. Similiter fundacie tych że ichmcw xięży scholarum Piarum w Poniewieżu, także ichmcw xięży Missionarzów Wileńskich, ichmć xięży Karmelitów bosych Kowień-

skich y ichmć panien Benedyktynek Wileńskich, których nie iest approbowana fundacia, ażeby było approbowane, ichmość pp. posłowie nasi omni studio promoverere curabunt.

Correctura iurium, że iest patriotom wielkiego xięstwa Litewskiego iniuriosa, zaczym iako potrzebującą in aliquibus punctis melioracyi, osobliwie w umnieyszeniu dilacyi y żeby trybunały wielkiego xięstwa Litewskiego solas causarum appellationes sędzili, omnimodam ichmć panowie posłowie adhibeant curam.

Za iasniewielmożnym imci panem Straszewiczem—marszałkiem trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego, który exemplariter, cum honore gentis, gerit officium, ichmć panowie posłowie instabunt do iego królewskiej mości z swoją rekomendacją.

Widome merita w oyczyźnie w tak wielu publicznych funkcjach iasniewielmożnego imci pana Rudominy—podkomorzego Bracławskiego—marszałka generalney kommissyi prowincyi wielkiego xięstwa Litewskiego, cum dispendio zdrowia y fortun, że praemiari powinne, nie godzi się praeterire silentio y owszem drugich ichmców huic functioni associatos, iako to: wielmoż. imci pana Horodeńskiego—woyskiego Wileńskiego, pisarza kommissyi Grodzieńskiej y w. imci pana Petruszewicza—podwoiewodzego Wileńskiego, kommissarzów tey to prowincjalney kommissyi respektowi pańskiemu ikmci, iako emeritissimos cives, ciż ichmć panowie posłowie recommendabunt.

Jaśniewielmożnego imci pana Pocieia—strażnika wielkiego xięstwa Litewskiego, nie tylko z antenatów erga reges et rempublicam zasługi, ale ex propria persona pokazane dowody ku panom wierności, a oyczyźnie miłości, cum dispendio fortun y azardem życia, iako u każdego prawdziwe-

go oyczyzny syna, iustam merentur considerationem, tak woiewodztwo nasze motivo sprawiedliwości ikmci, pana naszego miłościwego, munificentii, rzeczy-pospolitey zaś kompassyi inter primas publicas curas rekomendować, w. ichmciom panom posłom swoim iniungit; aby tak z summ, in usum publicum erogowanych, ś. p. iasniewielmożnego imci pana Pocieia—hetmana w. wielkiego xięstwa Litewskiego, iako y swoich własnych, mógł mieć satisfakcją.

Cała prowincja wielkiego xięstwa Litewskiego testari może de infinitis meritis iasniewielmożnego imci pana Wołowicza—referendarza wielkiego xięstwa Litewskiego, którego nie tylko dom, ale y sam ex persona sua godzien respektu pańskiego, iego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, motivo tedy zacnego domu y osoby zasług instabunt ichmć panowie posłowie nasi ad munificentissimum cor iego królewskiej mości, aby był pańską legalizowany łaską.

Wielmożnego imci pana Theofila Domaślawskiego—general-maiora ikmci, obsequio publico, cale na fortunie zruinowanego, osobliwszey ikmci, pana naszego miłościwego, zaleciwszy kompassyi, wielmożnym ichmciom panom posłom iniungimus, aby wsparty autoritate domini mógł mieć za lat trzydzieście, na publiczney usłudze straconych, sine nota, zalegley gaży y długu restitucją, zapłaciwszy zasłużoną rekompensją. O co aby i. o. xięcia imci hetmana wielkiego, wielkiego xięstwa Litewskiego instantissime et efficaciter nomine publico upraszali, wielmożnym ichmcom panom posłom naszym animitus rekomenduiemy.

Tak wielu instrukciami zalecone merita wielmożnego imci pana Marcińkiewicza—podsędka Łatońskiego, tudzież imci pana Putowińskiego, który będąc in caractere

poselstwa na seym coronationis ikmci, cum discrimine zdrowia y azardem fortun, hanc provinciam gessit, rekomenduiemy pamięci ichmć panom posłom, ut instent ad beneficium cor ikmci za ichmi.

Dług ś. p. iasniewielmożnego imci pana Macieia Gosiewskiego—generała artyleryi wielkiego xięstwa Litewskiego constitutione anni 1690 piędziesiąt siedm tysięcy trzysta ośm złotych, ażeby successoribus bene meritis, ex zelo erga patriam clarissimis, był wypłacony, instabunt ichmć panowie posłowie, iako grati et recordantes wielkich czynów zeszłego w Bogu imci pana generała, który pro publico bono de propriis facultatibus tę summę erogavit. Wielmożny imć pan Ludwik Szreter—generalny pocztmyster wielkiego xięstwa Litewskiego, mając sobie konferowaną pocztę wielkiego xięstwa Litewskiego za przywileiem ikmci, od lat kilkunastu, a z miast y miasteczek w różnych woiewodztwach y powiatach vigore taryfły anni 1673 nie może odebrać należące na prowizją poczty wielkiego xięstwa Litewskiego pieniądze, częścią dla excepty miast y miasteczek, ikmci ieszcze ad unio-nem częścią dla desolacyi y ruin, przez co na siedm tysięcy co rok na miastach y miasteczkach zalega na poczty assignowana pensja, więc ichmość panowie posłowie nasi obligantur, ut instabunt za wielmożnym iegomościem panem generalnym dyrektorem poczt wielkiego xięstwa Litewskiego, aby za ten deces solucia obmyślona była y kurs poczty nie mógł ustawać.

Wniesionej na ciwuństwo Retowskie, quondam domowi iasniewielmożnych ichmciów panów Sapiarów konferowane, ad praesens successoribus iasniewielmożnego iegomości pana Tyszkiewicza—kasztelana Witebskiego należącey summy, ażeby iuxta obloquentiam constitutionis przerzeczeni successores byli se-

ouri y nikt za przywileiem ikmci pierwiej tego ciwunstwa ad suam possessionem potiri nie mógł y nie ważył się, aż zupełna w exsoluciey summy stanie się satisfactia.

A że wielmożny imć pan Dunin, starosta Zahorański, absque restituto summy to ciwunstwo był zaiechał, oco z imcią w trybunale wielkiego xięstwa Litewskiego exortum litigium, instabunt ichmć panowie posłowie, aby securitas possessyi ichmć panom Tyszkiewiczom do oddania summy in integro, non per extenuationem, była obwarowana, salvo in causa facti w trybunale litigio.

Ponieważ wielkie się praktykuia przez zabieranie ludzi szlacheckich od woyska Pruskiego exakcie, gdzie imci pana Józefa Szulborskiego gwałtownie zabrano, zaczym instabunt ichmć panowie posłowie nasi do imci pana ablegata Pruskiego, aby był przywrócony.

Consumpta na usługach prześwietnego trybunału wielkiego xięstwa Litewskiego aetas imci pana Józefa Zmyczoskiego—regenta ziemskiego Wileńskiego, niżeli pro suis meritis powinna a republica odbierze gratitudinem, ad praesens instabunt ichmć panowie posłowie nasi, ażeby kamieniczka, nazwana quondam Gierkowiczowska w mieście Wilnie, na Końskim zaułku leżąca, ab omnibus oneribus civitatensibus była uwolniona et iuri terrestri incorporowana.

Za wielmożnym imci panem Józefem Korwinem Piotrowskim—woyskim Czernihowskim, similiter instabunt ichmć panowie posłowie nasi ad plenos ordines, aby kamienica w Wilnie na Końskiej ulicy będąca nazwana *) od ciężarów mieyskich, od stancyi deputatskich y kommissarskich była libertowana y z dobrami ziemskimi porównana, salvis oneribus reipublicae.

Kamienica na Sawicz ulicy będąca, przywileiami ante unionem a civitatensi onere uwolniona, w mieście Wilnie ikmci znayduiąca się, in possessione na ten czas Maliewiczza zostaiąca, a potym w dom ichmć pp. Zaleskich dostała, żeby approbata przywileiów y libertacyi per constitutionem być mogła, aby modernus possessor pan Paweł Duchowicz do żadnych ciężarów mieyskich pociągany nie był, obligantur ichmć pp. posłowie.

Dobra urodzonych Franciszka Jotki—czesznika Inflantskiego, nazwane Szkawna, Jerzego Antoniego Jotki—krayczego Lidzkiego, nazwane Fernakowszczyzna, w wojewodztwie Inflantskim leżące, do tych czas prawu lennemu podległe, aby ex assensu omnium ordinum za wieczyste in perpetuum uznano y one iuri terrestri adscripta były, ichmć panów posłów naszych obligujemy.

Kontrowersie de iure patronatus cum s. sede apostolica, ażeby były efficaciter uspokojone, tudziesz aby recurrentes ad eandem s. sedem apostolicam, którzy nie są pierwiej praesentati a s. r. m-te, albo ab aliis legitimis patronis, w Rzymie non admittantur ad obtinendas provisiones apostolicas, quocunque praetextu desideratas, mimo wiadomość y wolą patronorum, ius collationis maiących, owszem, ażeby taliter temerarie recurrentes y do nowych kontrowersyi occasionem dantes, paenis coercentur; także ażeby ordinariae spirituales iurisdictiones takowym obiektem nie świadczyli faworu in institutione et protectione, ichmć panowie posłowie nasi suppliciter instabunt y starać się oto strenue maia.

Chłopi łózni, niesłuszną denominacją zazwyczajając się—wolnymi, aby pod kim teraz zostaią, immobiliter byli póty, aż póki pan wieczysty cum deductione przez inwentarze

*) Провущено слово.

dawne recess własny nie odbierze y gdyby takowy, bez odezwy wieczystego pana, wyszedł do czyichkolwiek dóbr, tedy ma być, z pod kogo wyszedł, restitutus. Oco in casu contraventionis, cum renitente processu summario, de profugis circumscripto, ma być wolne dochodzenie, ad manutendum ichmć panom posłom oddaemy.

Prospiciendo integritati et immunitati dóbr exulum województwa Smoleńskiego y powiatu Starodubowskiego, tak wielą constituciami, osobliwie constitucją seymu pacificationis traktatowego Warszawskiego anni millesimi septingentesimi decimi septimi specyfikowanych y za ziemskie uznanych, aby y terazniejszym seymem, też onych immunitas terrestris, sine ulla exclusione bonorum, roborowana była, starać się będą ichmć panowie posłowie.

Dawnych zasług cum dispendio zdrowia y fortuny za dwuletnią rezydencją od rzeczy-pospolitey na stolicy Moskiewskiej w Bogu zeszyły imć pan Jan Bokiey—sędzia ziemski Trocki, vigore assignacyi ex senatus consilio, na trzy tysiące talarów bitych daney, bez żadney satisfactii nie odebrał, instabunt ichmć panowie posłowie, aby successores onego ichmć panowie Dubiscy—stolnikowie Kowieńscy, tey naznaczoney porcyi quantitate trzy tysiące talarów bitych ex clementia ikmci, pana naszego miłościwego, za reskryptem ze skarbu w. x. Lit. odebrać mogli satisfactią.

Xięstwo Żmuydzkie, województwo Połockie, województwo Witebskie mają te z dawnych czasów od naiasn. królów ichmciów polskich nadania wolney elekeyi starosty xięstwa Żmuydzkiego y województwa Połockiego y Witebskiego, których, gdy zakroczą fata, uymą łaknącym świętey sprawiedliwości przez wakujące grody następujące dla nie prętkiego niedoyscia elekeyi, za czym

ażeby celerior cursus sprawiedliwości dochodził y ukrzywdzeni vim ne patiantur, ichmć panowie kasztelanowie Żmuydzki, Połocki y Witebski inter venerabilibus fatis starostwa xięstwa Żmuydzkiego, Połockiego y Witebskiego wojewodów surrogatorami byli, bez żadnych przywilejów, hac sola constitutione ufundowani y od siebie surrogatorią fundowali, cum appellatione gravamen sentientibus do trybunału w. x. Lit.

Ponieważ po przeniesieniu zboru acatholicorum Calvinistarum za miasto plac, na którym quondam ten zbor był ex opposito kościoła ś. Michała in ruderibus leżący, żadnego tak miastu Wilnowi, iako też województwu Wileńskiemu nie czyni profitu, a ichmć panny zakonne ś. Franciszka, przy kościele tymże ś. Michała mieszkające, na zborowych y innych znaczne prawo w sądach ikmci seymowych y nie małe wskazy otrzymawszy, dotąd w swoich pretensjach uspokione nie są, za czym ażeby pomieniony plac in vim pretensii ichmciów pp. zakonnych do klasztoru tych że ichmciów przyłączony był, non postremae curae et zelo ku temu cudownemu miejscu ichmciów panów posłów naszych committimus.

Wioska Szwaszkiszki, z siedliskiem dwornym, Komionka nazwana, w województwie Trockim sytuowana, w possessyi imci pana Alexandra Rżazewskiego—czesznika Lukowskiego na terazniejszey kommissyi prowincjalney w Grodnie, roku tysiąc siedemset trzydziestego ósmego odprawuiącey się, ex documentis uznana, że per errorem w taryffę hybernową weszła, in super na szczupłość tey wioski pustey bez żadney osiadłości, od powietrza praeaggravowana dymami więcey niż włok, przez co possessor exekuciami przycisniony z inszey własności dotąd oplacając, do ostatney prawie ruiny przysć musiał, y żołnierzowi placu zawodna być

musi, w czym województwo nasze, regulujące się ad punctum prześwietney kommissyi decizyi, w zwysz mianowaną krzywdę superdowaną rekommendacją, zlecając ichmć panom posłom naszym obligujemy, aby takową niesłuszność zniószy, przy prawie dawnym nadaną wieczystą lenność otrzymywali y ad effectum przywiedli rekommendujemy.

Słuszną kompassią ad iustum zelum wyciąga po nas niewinney krwie profluvium imci pana Józefa Zienkowicza y innych krzywd, udziałanych przez miasto ikmci Mohilew, którego za urzędową exekucją, za dekretami trybunalskimi sprowadził, tyrannissine mieszczanie Mohilewscy zabili y w Dnieprze utopili; także się y niewinnemu klasztorowi ichmciów xx. karmelitów Mohilowskich tegoż nieszczęścia praktykować dostało, a barzief panu Bogu y iego świętnicy, bo okrwawiwszy kościół y klasztor, kielichy, patyny kościelne pobrali, z onych pili y różne scelera popelnili: za czym w tak wielkiej Boskiej y tego szlachcica krzywdzie, ut coerceatur swawola, instabunt ichmć pp. posłowie do ikmci y stanów rzeczy-pospolitey, aby tacy kryminalistowie instanter, secundum delictum, poenas subsequantur, per omnia obligujemy.

Za w. imć p. Kozielen—starostą Kormiałowskim quam submisissime instabunt ichmć pp. posłowie do ikmci, pana naszego miłościwego y stanów rzeczy-pospolitey, aby in vim meritorum domu y osoby, per constitutionem terazniejszego seymu, mogła być summa wniesiona dwadzieście tysięcy zł. na starostwo Kormiałowskie, w czym ut omnimodam adhibeant curam, obligujemy.

Ponieważ dekret prowincyi generalney w. x. Lit. interes imci p. Franciszka Xawerego Jacuńskiego—strażnika Trockiego, respekttem praecagrawowanych hyberną wiosek

Margietrek y Kalinowskiego Poszeszupia, uznawszy, do allewiacyi za rzecz słuszną, disposuit ad plenos rzeczy-pospolitey ordines, zaczym obligujemy ichmciów panów posłów naszych, ut prosint staraniem et suffragio suo ad alleviandum oneratis bonis tegoż imci.

Proces prawny uroszczony w trybunale głównym w. x. Lit. ex instantia imci pana Dominika Gęsickiego y ichmciów pp. Wereszczaków z ww. ichmć pp. Adamem—sędzią wojskowym, Józefem—stolnikiem Droickim—Kościami, także imć panem Jasieńskim—porucznikiem Petyhorskim, ex ratione factorum accidentalium imci pana Józefa Gęsickiego, ponieważ wyznaniem kwitacyinym od ichmciów panów Wereszczaków y dekretem trybunalskim w. x. Lit. z aktoratów pomienionych ichmć ferowanymi, iest skassowany, et in hac causa evicti, zaczym instabunt ichmć posłowie nasi, ażeby per constitutionem ichmć p. Kościom y Jankowskiemu, circa perpetuum silentium, warowana była omnimoda securitas.

Iaśnie wielmożni ichmć panowie senatorowie, per constitutionem na sądzenie trybunału skarbowego w. x. Lit. naznaczeni, aby swoją pensją punktualnie, vigore legis positivae sancitam, anni millesimi septingentesimi decimi septimi odbierali, instabunt ichmć panowie posłowie nasi do rzeczy-pospolitey.

Dobra Wybranowce y Hayka, constitutione anni millesimi septingentesimi decimi septimi na fundusz karmelitom Grodzieńskim, za dziedziczne zeszłemu imci p. Kotowiczowi—staroście Grodzieńskim uznane, a przez nienależyte violenter expulsionis modo odebrane, ażeby successoribus tegoż imci pana Kotowicza do possessyi przywrócone były, instabunt ichmć panowie posłowie.

Interes ekonomii Nowodworskiej y Szawelskiej ichmość pp. posłowie, zniosszy się cum plenis status ordinibus, sine iniuria legis maiestatis, denique possessorów y kreditorów, iako ad corpus reipublicae dobra należące, ut manuteneant, committimus.

Pisan ut supra. Cetera fidei et dexteritati wielmożnych ichmciów pp. posłów naszych

committimus. U której instrukcyi podpis ręki wielmożnego imci pana dyrektora his exprimitur verbis: Jan Ignacy Monkiewicz—starosta Oleśnicki, koła rycerskiego seymiku antecomitalnego dyrektor. Która to takowa instrukcja, za podaniem oney przez wyż wyrażoną osobę ad acta, iest do ksiąg grodzkich wojewodztwa Wileńskiego przyięta y wpisana.

1761 r.

Изъ книги № 4775, за 1761 г., л. 114—115.

165. Инструкція дворянъ Стародубовскаго повѣта, данная депутатамъ, отправляемымъ на Варшавскій экстраординарный сеймъ.

Дворяне Стародубовскаго повѣта, собравшись въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, дали своимъ посламъ инструкцію слѣдующаго содержания:

1) По засвидѣтельствованіи королю вѣрноподданныхъ чувствъ повѣта, послы обязываются ходатайствовать о принятіи мѣръ къ искорененію фальшивой монеты; въ случаѣ разсужденія объ открытіи монетнаго двора, дать на это свое согласіе;

2) о предоставленіи вакантной печати Литовскаго княжества одному изъ лицъ—Презецкому

или Поцѣю и вообще наблюдать, чтобы мѣста раздавались по мѣсту жительства уроженцамъ извѣстнаго повѣта;

3) Слѣдуютъ ходатайства по дѣламъ разныхъ заслуженныхъ лицъ: Литовскаго референдарія, Литовскаго секретаря и Литовскаго гетмана;

4) Требовать строгаго исполненія конституціи 1631 года со стороны помѣщиковъ, которые къ явному ущербу Виленской капитулы принимаютъ подъ свое покровительство хлоповъ, ведущихъ продолжительные и опасные противъ нея бунты.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt pierwszego, miesiąca Marca siedmnastego dnia.

Na urzędzie ikmci grodzkim wojewodztwa Wileńskiego, przede mną Jerzym Abramowiczem—podczaszym y podwoiewodzim wojewodztwa Wileńskiego, comparendo personaliter imé pan Antoni Sawicki, opowia-

dał, prezentował y ad acta podał instrukcyą na seym w Warszawie złożony od powiatu Starodubowskiego, i. w. ichmość pp. posłom tegoż powiatu, której tenor sequitur estque talis:

Instrukcja, od nas senatorów, dignitarów, urzędników ziemskich, grodzkich, rycer-

stwa, szlachty, obywatelów powiatu Starodubowskiego, na seym w Warszawie od ikmci, pana naszego miłościwego, uniwersalami w roku terazniejszym tysiąc siedmset sześćdziesiąt pierwszym, dnia szesnastego Marca, do miasta ikmci Wilna, ad locum solitum consiliorum zdromadzonych, obranym na seym extraordynaryiny w Warszawie agitować się mający, posłom iasnie wielmożnym imci panom Michałowi hrabi Sapiezie—krayczemu wielkiego xięstwa Litewskiego y Stanisławowi Miecielskiemu—staroście Lubiatowskiego. Że w ten czas, kiedy sąsiedzkie narody, kilkoletnia woyna uprzykrzonym klóci zamieszaniem, sama tylko rzecz-pospolita nasza w głębokim dotąd y nieporuszonym zostaje pokoiu, rzeczywiste każdego oświadcza doświadczenie, iż to są skutki gorliwej ikmci, pana naszego miłościwego, o dobro oyczyzny naszey czulości, który od początków słodkiego nam panowania nieprzerwanym ciągiem na to iedynie troskliwe swoje łoży usiłowanie, ażeby od narodów, rządóm swoim powierzonych, wszelkie złe ostatnim prawie przyspieszone krokiem y należone, z natarczywością zamachy, dzielnością przezornej pieczołowitości y mocą opatrznego starania, odwróciwszy wszystkich obywatelów, w nieskończonym widział uszczęśliwieniu, tak dalece, iż iako od zewnętrznego naród nasz chce mieć obespieczony zamieszania, tak nie mniej wewnętrzny wszystkim domowy nieporządek, a zatym ostatnią zgubę obywatelom sprawuiącym przyczyną oycowską zabiegać raczy bacznością, zbawienne do ucalenia każdego podaie śrzodki, najpierw iasnie wielmożni ichmć panowie posłowie powiatu naszego ten mieć będą obowiązek, ażeby podziękowawszy ikmci, panu naszemu miłościwemu, dobrotliwemu oyczyzny oycowi, mocnemu y opatrznemu, nie iuż samych

praw y wolności naszych protektorowi y stróżowi, lecz całego wolnego narodu, w powszechności y każdego wiernego poddanego wszegulności obrońcy, nayłaskawszemu za czule nad oyczyzną naszą pieczolowania, nieprzełamaney wierności naszey przed maiestatem złożyli rekognicyą. W niezmierney liczbie wprowadzona, cały kraj nasz napelniająca, fałszywa moneta, iako iest pierwszym następującey nieszczęśliwości narodu stopniem, ostatnią zgubą y ubóstwa, obywatelom przynoszącym, tak niżeli przez wyniszczenie do szcztów dobrej monety te nieszczęśliwe przyidą skutki, starać się będą na następującym seymie iasnie wielmożni ichmć panowie posłowie nasi, znaszaiąc się cum plenis ordinibus, obmyslić sposoby y śrzodki, do zabieżenia tak widocznemu kraiu upadkowi. Na otworzenie miennicy, iako w tak nagłej y usilney rzeczy-pospolitey potrzebie ichmć panowie posłowie znosząc się z innemi ichmościami panami posłami oboyga narodów zezwolić mogą. Wakuiąca pieczęć, do rekomendacyi stanu rycerskiego należąca, gdyby cedere mogła prawdziwym Litewskim patryotom, dostrzec tenentur ichmość panowie posłowie. Hocque titulo ex mente całego powiatu naszego wielkie zasługi dawnych w tey prowincyi domów, nie mnieysze na tylu funkcyach okazane publicznych iasnie wielmożnego imci pana Przędzieckiego, referendarza Litewskiego, y iasnie wielmożnego imci pana Pocięcia—strażnika Litewskiego, przeznaczą et instabunt. Dystrybuta wakansów cuiuscunque praerogativae extra provinciam, iako przytępia chęć y aplikacyą ad publica merita prowincyalnych patryotów, iako iest zgorszeniem przez wdzierania się do cudzey własności, własnym każdego zasługom przeznaczonym, tak ostrzeżenie huius inconvenientiae et praeiudicii dopilnuia ichmć panowie posłowie.

Koadiutoria Wileńska, tak per merita personalia iasnie wielmożnego imci xiędza referendarza Lit., iako przez żywe de in publico debita comunem gratitudinem ewinkujące zasługi iasnie wielmożnego imci pana kasztelana Wileńskiego y podskar. nadwor. Lit. gdyby in tesseram publiczney wdzięczności rzeczonemu i. w. imć x. referendarzowi Lit. cedere mogła, studebunt ichmć panowie posłowie i. w. imci xiędza Łopacińskiego—sekretarza w w. x. Lit. iako in spectatione pierwszego prawo pospolite mieć chce, tak urgentissime powiat nasz poleca imć panom posłom zalecenie maiestatowi ikmci słusznym względem do otrzymania najpierwszych duchownych wakan-sów. Zasługi i. o. xięcia imci Radziwiła—woiewody Wileńsk., hetmana w. w. x. Lit., gdy do rekomendowania naszą przechodzą sposobność publicznym podziękowaniem gdyby się iakokolwiek pensari zdały, recognoscent ichmć panowie posłowie. Znaczne w oyczynie iasnie wielmożnego xiążęcia imci kanclerza w. x. Lit. merita oświadcza publico ore stanom rzeczy-pospolitey y ikmci panu naszemu miłościwemu, ichmć panowie posłowie nasi. Lubo wszczęte *bunty chłopskie* przez kilka lat w dobrach kapituły Wileń., Kamieńszczyzna nazwanych, w powiecie Mozyrskim leżących, całemu kraiovi Białoruskiemu niebezpieczne, przez partią woyska Lit. za ordynansem i. o. xięcia imci hetmana w. x. Lit. provide tam są uśmierzone, iednak ponieważ szlachta koronna pogra-

niczna od Kamieńszczyzny wziowszy w protekcyą tychże chłopów kapitulnych, mimo konstytucyą tysiąc sześćset trzydziestego pierwszego roku y dekreta seymowe, któremi rzeczzone dobra in perpetuum do granic Lit. powiatu Mozyrskiego są inkorporowane, evocatorie tak w assessoryi koronney, iako y w trybunale Lubelskim proceder prawny urościli, y dekreta nulliter extra provinciam pootrzymywali, więc iako to iest przeciw konstytucyom, de non convellendis iurisdictionibus, oraz z naruszeniem granic Litewskich, obligantur ichmć panowie posłowie nasi stanom rzeczy-pospolitey iak naymocniey przelożyć, tak wielką krzywdę prowincyi y dopomnieć się, aby ta sprawa odesłana była do trybunału głównego w. x. Lit. Zalecamy to ichmć pp. posłom naszym, ażeby subveniendo ostatney ruinie metropolis w. x. Lit. miasta ikmci Wilna, iako nayusilniey, omni possibili modo ab onerestancyi deputackich też miasto uwolnić starali się. Caetera activitati et dexteritati ichmć panów posłów praecommittimus.—Utey instrukcyi podpis ręki w. imci pana marszałka koła rycerskiego seymiku przedseymowego temi wyraża się słowy: Bolesław Bispink—chorąży powiatu Starodubowskiego y dyrektor tegoż powiatu koła rycerskiego.—Która takowa instrukcyja, za podaniem oney przez wyż mianowaną osobę do akt, iest do xiąg grodzkich woiewodztwa Wileńskiego przyięta y wpisana.

1766 г.

Изъ книги № 4781, за 1766 г., л. 1216.

166. Инструкція дворянъ Стародубовскаго повѣта, данная депутатамъ отправляемымъ на Варшавскій сеймъ.

Дворяне Стародубовскаго повѣта, собравшись въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, дали своимъ посламъ инструкцію слѣдующаго содержания:

1) о сохраненіи законнаго значенія за посольской избой и воспрещеніи посламъ входить въ разсмотрѣніе провинціальныхъ комиссій и проектовъ, производящихъ только раздоры;

2) о приведеніи въ исполненіе конфедератскихъ и сеймовыхъ постановленій;

3) о вмѣненіи посламъ въ обязанность соглашаться съ мнѣніемъ другихъ пословъ;

4) о выводѣ русскихъ войскъ изъ предѣловъ рѣчи-посполитой;

5) о назначеніи граничной комиссіи съ Россіей изъ многочисленныхъ представителей рѣчи-посполитой;

6) о подтвержденіи съ Москвой мирныхъ трактатовъ и домогательствѣ уступки рѣчи-посполитой завоеванныхъ Россіей шведскихъ провинцій;

7) объ открытіи монетнаго двора и уравненіи курса старой монеты съ новою;

8) о предоставленіи служебныхъ мѣстъ католикамъ преимущественно предъ диссидентами;

9) о единомысліи съ другими послами по поводу увеличенія жалованья Литовскому войску;

10) о заведеніи регулярнаго войска съ отнесеніемъ содержанія его не на счетъ земскихъ имѣній;

11) о воспрещеніи покупать войсковыя должности и сохраненіи очереди въ назначенія чиновъ хоружаго послѣ перваго товарища, поручика послѣ хоружаго;

12) о предоставленіи Литовскому княжеству расходовать чюловое шеляжное не на содержаніе войска, но на внутреннія нужды края, какъ это дѣлается въ коронѣ; пли же о привлеченіи и ко-

ронныхъ провинцій къ равномерному израсходованію таковой подати на содержаніе войска по примѣру Литвы;

13) объ изданіи законовъ въ отдѣльныхъ книгахъ, смотря по роду юридическихъ инстанцій;

14) о сохраненіи прежнихъ обычаевъ относительно исполненія финансовой росписи Литовскимъ скарбамъ, чтобы таковыя шли не прямо отъ *senatus consultum*, а отъ сейма, вслѣдствіе чего за дворянами остается право вмѣшательства въ государственную экономію, въ которой они занимаютъ преимущественное мѣсто;

15) объ учиненіи отчета по посольскимъ дѣламъ за послѣдніе два года;

16) о единомысліи пословъ съ другими товарищами по дѣлу объ изысканіи средствъ на содержаніе кадетскаго корпуса;

17) о высылкѣ штемпельной бумаги въ канцеляріи воеводствъ и повѣтовъ;

18) о противодѣйствіи стремленіямъ въ которыхъ депутатовъ даровать свободу крестьянамъ;

19) о соглашеніи на назначеніе податей не иначе, какъ послѣ предварительнаго разсмотрѣнія ихъ на провинціальнхъ сеймахъ;

20) о возобновленіи прежней конституціи относительно сеймовой очереди въ Коронѣ и Литвѣ;

21) о назначеніи въ день одного сеймоваго засѣданія вмѣсто двухъ, вошедшихъ въ употребленіе съ недавняго времени;

22) о сохраненіи конституціи, предоставляющей право Курляндскому герцогу Бирону на Курляндію и Семигалию, а равно о прекращеніи споровъ между герцогомъ и шляхтой;

23) о воспрещеніи заключать съ сосѣдними государствами мирные трактаты безъ вѣдома шляхты;

24) о выдачѣ пограничнымъ судьямъ особаго вознагражденія за ихъ особые труды по рѣшенію дѣлъ съ пограничными сосѣдями;

25) о разграниченіи Мозырскаго повѣта отъ Кіевскаго воеводства и упячтоженіи коронныхъ декретовъ по спорнымъ дѣламъ Короны съ Вилеискою канцтулой на имѣніа въ этомъ же повѣтѣ;

26) о канонизаціи останковъ доминиканца Фабіана въ Столбцахъ;

27) о воспрещеніи духовенству позывать шляхту на судъ къ нунцію;

28, 29, 30, 31, 32) слѣдуютъ ходатайства по дѣламъ частнымъ;

33) о подтвержденіи дипломовъ, выданныхъ ссыльными Смоленскаго воеводства и Стародубовскаго повѣта;

34) о вытребованіи отъ Москвы забранныхъ актовыхъ книгъ Смоленскаго воеводства и учреж-

денія земскаго и гродскаго судовъ съ присяжными регентами;

35) о сохраненіи за Смоленскими должностными лицами ихъ должностей въ Литвѣ;

36) о назначеніи на мѣсто опатовъ лицъ изъ родовитой шляхты на мѣсто базилянскихъ генераловъ;

37, 38) ходатайства по дѣламъ частныхъ лицъ;

39) о присужденіи Кальвинскаго плаца и развалинъ монахинямъ св. Михаила;

40, 41, 42, 43, 44, 45, 46) заключаются ходатайства по частнымъ и служебнымъ дѣламъ разныхъ лицъ;

47) объ измѣненіи правилъ относительно помѣщи бѣглыхъ хлоповъ;

48, 49, 50, 51 и 52) заключаютъ въ себѣ ходатайства по дѣламъ разныхъ монашескихъ орденовъ.

Coram actis grodu woiewodztwa Wileńskiego, comparendo personaliter imć pan Jan Antoni Jankiewicz, instrukcya powiatu Starodubowskiego, na seym walny ordynaryiny w Warszawie agitować się mający i. i. w. w. ichmość panom Adamowi Chmarze—instygatorowi w. x. Lit. y Pawłowi Bulharynowi—marszałkowi powiatu Wolkowskiego, posłom od tegoż powiatu Starodubowskiego dana, do akt xiąg grodzkich woiewodztwa Wileńskiego spraw wieczystych podał, którego thenor sequitur estque talis.

Instrukcja, od nas senatorów, dygnitarzów, urzędników ziemskich, grodzkich, rycerstwa, szlachty y obywatelów powiatu Starodubowskiego, za uniwersalami iego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, na seymiki przedseymowe w roku terazniejszym tysiąc siedmset sześćdziesiąt szóstym, miesiąca Augusta dwudziestego dziewiątego dnia wyznaczone, pod pieczęcią wielkiego xięstwa Litewskiego wydanemi, ad praescriptum novella lege locum w Wilnie zgromadzonych, dobrze urodzonym y publicznemi usługami dystyngwuiącym się

mężom, iaśnie wielmożnym ichmość panom Adamowi Chmarze—instygatorowi w. x. Lit. y posłowi Bulharynowi—marszałkowi powiatu Wolkowskiego, posłom z pomiędzy nas wybranym, na seym walny ordynaryiny w roku terazniejszym dnia szóstego Octobris przypadający, na zwykłym seymikowaniu mieyscu w Wilnie, roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt szóstego, miesiąca Augusta dwódziesiątego piątego dnia, dana. Władaiącą szczęśliwie, panuiącą dobrotliwie roskazuiać nam łaskawie ikmci, pana naszego miłościwego, kiedy cały w ogulności uwielbia narod polski, powiat nasz w szczegulności słodkie iego zasmakowawszy panowanie winne przez i. i. w. w. ichmość panów posłów oświadcza wdzięczność y nieustaiące u maiestatu składa życzenia, by długoletnie panował, oyczyznę naydowcipniejszym rządem uszczęśliwiał, nas wiernych iemu poddanych kochać po oycowsku nieprzestawał.

Primo. Izba poselska naydroższy zakład wolności y zaszczytu polskiego dotąd w swojej utrzymaiącą się powadze, ażeby obespieczoną praw prerogatywą zaszczycał

się rekomendujemy opponować się i. w. w. ichmościom panom posłom o deklaracyę powrotu do izby poselskiej po powitaniu nayiaśnieyszego pana y wysłuchaniu tylko kalkulacyi y projektów kommissyinych, niewdaiąc się w żadne zgola materye y ustawy, by do izby poselskiej dla prowincjonalnych konstytucyi y roztrząśnienia projektów wracali się, i. w. ichmość panowie posłowie instabunt.

Secundo. Tym naywięcey szczyci się uszczęśliwieniem narodowe obywatelstwo gdy praw stanowionych całość iest w zachowaniu y przyzwoitym dopełnieniu, dla czego aby acta konfederacyi y cokolwiek seymy odeszłe zupełnie zostawało, domówią się i. w. w. ichmość panowie posłowie.

Tertio. Ponieważ pod słodkim ikmci panowaniem już ugruntowana powszechna iest spokoyność y konfidencia ziednoczonych narodów, mając więc iasnie wielmożni ichmość panowie posłowie łączyć swe zdanie in ordine rozwiązania konfederacyi z innemi posłami.

Quarto. Gdy od szczęśliwego wstąpienia na tron ikmości, pana naszego miłościwego, zupełnym cieszymy się wewnętrznym pokojem, ani mądrość y moc panująca od sprzymierzonych sąsiedzkich tronów nieubliżyła już zachować dla nas bezpieczeństwa, mają się więc dopraszać iasnie wielmożni ichmć panowie posłowie ewakuacyi woyska Rossyiskiego, które obywatelom prowincyi naszej iest uciążliwe, znaczne krzywdy czyniące y o też przechodu dawniey do Szląska, a teraz świeżo dzieie się przyrzeczona po kilkakrotnie z sprawiedliwości y z wspólności nayiaśnieyszej Imperatorowej ieymości Rossyiskiej do indagacyi y nadgrozdzenia szkod kommissya, aby doczekana była włożenia się maiestatu, iasnie wielmożni ichmć panowie posłowie, dopraszać będą.

Quinto. Wyznaczona re wizia granic rzeczy - pospolitey z całości y dbania ikmci, pana naszego miłościwego, o całość państwa wyciąga dostatecznego maiestati podziękowania, ażeby jednak kommissya graniczna z Moskwą nie była od rzeczy - pospolitey kilku tylko osobom powierzona, ale pomnożeniem wybranych w oyczyźnie ludzi ubezpieczenie miała, praecomittitur dolożenia się iasnie wielmożnych ichmć pp. posłów.

Sexto. Przyiaźność sąsiedzka z graniczącym państwem Rossyiskim, iak dla rzeczy - pospolitey użytkująca, tak y w późnieysze wieki, by ten węzeł wiedności y pokoju mógł się bardziey wzmocnić, odnowienia czyli stwierdzenia traktatów — iednego pod rokiem tysiąc sześćset ośmdziesiąt szóstego, drugiego pod rokiem tysiąc siedmset czwartego, między Moskwą a rzeczą - pospolitą zawartych y onych do konstytucyi tysiąc siedmset dziesiątego roku wprowadzonych, z obowiązkiem przywrócenia ad corpus rzeczy - pospolitey Inland, od Szwedów zawoiowanych, y przez te soiusze wrócić y rzeczy - pospolitey assekurowanych, iasnie wielmożni ichmość panowie posłowie dopraszać się zechcą.

Septimo. Należy powinna wdzięczność od całego państwa ikmci panu naszemu miłościwemu, za dobroczynne zabiezenie dalszemu narzutowi z tey zagranicznej, a za otwarcie mennicy w dobrej monecie, złożą podziękowanie iasnie wielmożni ichmość panowie posłowie nayiaśnieyszemu maiestatowi za tę oycowską opatrność, gdy by taż moneta nowa ikmci była per constitutionem stwierdzona, stara zaś konstytucyina, cum infractioe publiczney wiary w walorze swym idąca, przeciwko nowej teraznieyszej umnieyszania nie miała, ciż iasnie wielmożni ichmć panowie posłowie domówią się.

Octavo. Kiedy twierdzą y gruntem narodowej szczęśliwości wiara iest prawdziwa

rzymska-katolicka, toć błędy naprzeciw tey wierze stawiające się muszą nieiako zarażać oyczyznę y wątki one przez różnienie się obywatelów in religione, a zatym iasnie wielmożni ichmć panowie posłowie iako naypotężniey obstawać mają przy prawach dawniejszych, broniących dyssydentom liberum exercitium suae religionis, nie mniej carentiam vocis activae onychże w przeszłym immediate stanie zostawać, by się na urzędy wojewodzkie lub powiatowe, by też nayniższe nie wdzierali, omnitudinaliter zapobieżć, szarz wysokich w woysku rzeczypospolitey zasłużonym dobrze urodzonym katolikom ne praeripiant, ostrzedz będą powinni, salvis in toto ac integro iuribus sanctae romanae ecclesiae. A ieżeliby w tey mierze faciantow błędami zarażonych biegłość y wytworność usiłowała stany rzeczypospolitey na seymie przyszłym ad pluritatem pociągnąć y królować, tedy powiat nasz, ufaiąc w nieskażonym posłów swych charakterze, na wszystkie onych że obowiązkie sinceritates, gdyby tę materią quam singularissime z przepisu instrukcyi utrzymywać raczyli obliguie.

Nono. Obmyślona prawem millesimi septingentesimi decimi septimi anni zapłata woysku Litewskiemu dosyć szczupła być wydaie się, ile gdy praetia rerum nie równie w szacunku swoim podwyższone zostaią; ucalaiąc zatym quantitate w służbie zostaiących y onym obmyślaiąc powiększenie wysług zaleca się iasnie wielmożnym ichmściom panom posłom, żeby w takowym razie w obmyśleniu uwiększenia płacy woysku z innemi ichmci posłuiącemi nierozdzielne swoje łączyli zdania y usposobienia.

Decimo. Z pomiędzy wielu potrzeb istotnych, na ocalenie państw kwitnących stosowanych, niemnieyszą wydaie się być

potrzebą wzmożenie się w siły woyskowe, którego pomnożenia zayść mogącego, iż iest wynalazek fixe ac determinate umieścić się dla woyska powiększonego maiący, sprawiedliwa rzecz byłaby tak dla gruntownego wewnątrz, iako też dla pewnego zewnątrz pokoiu y poważenia aukcyą niezawodną żołnierza regularnego ustanowić, nad czym desudabunt iasnie wielmożni ichmć panowie posłowie, za iednoż współ kollegami swoimi była nieodbyta kraiu całego naycelnieysza potrzeba mogła być uskuteczniiona, też impozycyi nowych na dobra ziemskie dziedziczne szlacheckie podatków, który warunek naymocniey tymże iasnie wielmożnym posłom inculcamus.

Decimo primo. Wprowadzony abusus kupowania szarz woyskowych, otrzymania mimo stopnie przyzwoite zasłużonych, nominatim w poważnych polskiego autoramentu chorągwiach, iako z pokrzywdzeniem towarzystwa y chorążych dotąd praktykował się, tak aby ostrzeżeniem prawnym mimo pierwsze go towarzysza chorągwa, a mimo chorążego poruczeństwa nikt niebrał y nieotrzymywał; a zwierzchność dawać patentów sub nullitate onych nie ważyła się, o te ubezpieczenie starać się będą iasnie w. ichmć panowie posłowie.

Decimo secundo. W roku tysiąc siedmset siedmnastego prowincja wielkiego xięstwa Litewskiego, na onczas angustius przyciśniona, innego sposobu nie maiąc placenia regularnego woyska, oddała na zadosyć uczynienie, onemuż czopowe y szeleżne z wojewodztw y powiatów, które po dziś dzień na woysko iest oddawane; a że koronne prowincye ad usus tylko proprios od owego czasu podatek czopowego używali y dotychczas używaią, instabunt iasniewielmożni ichmość panowie posłowie, aby w prowincyi Litewskiej wojewodztwa, powiaty albo miały także ad usus proprios przywró-

cone sobie czopowe szeleżne, albo ażeby, in pari republica, prowincye, także koronne swoje czopowe szeleżne ad aerarium publicum na placę woysku oddawały, te zaś czopowe szeleżne żeby w wielkim xięstwie Litewskim przez sprawedliwe taryfy lepiej y użyteczniej było uregulowane, domówić się raczą iasniewielmożni ichmć panowie posłowie.

Decimo tertio. Sprawy tyczące się sądowej sprawiedliwości, w wielu mieyscach obojętnościom podlegające, aby objaśnione zostały per ordines plenos, defektowe poprawione, a w czym niedostarczone aby prawodawstwem zostały dopełnione y przydano iest to ubezpieczeniu narodowemu y zabiegom krzywd obywatelskich essencyalnie potrzebnym. Niemniej y to inculcatur, aby na seymie następującym naznaczone y wybrane były osoby do roboty takowej, które by, mając iuris peritiem, z wielości y wielkości xiąg konstytucyjnych segregando wybrały y zebrały dwoiste vel troiste osobne praw xięgi porządnie ułożone, iedne w dwoiakim spraw rodzajiu, zawierające w sobie leges iudiciarias, to iest, dzieląc processum iuris co do dóbr ziemskich, a znowu dystyngwując, które concernunt sprawy forum assessoriale, drugie zaś mające w sobie statystyczne y domowych rządów prawa y w aktualnym walorze y obowiązywaniu zostające. Dzieło zaś pomienione przez dwie osoby, przynajmniej na to wyznaczone y do iednegoż mieysca z sobą przywiązane, ma być sumptem publicznym in traktu drugiego seymu następującego zrobione y do approbaty stanów na seym ordynaryiny w roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt ósmym podane, przymówią się iasniewielmożni ichmć panowie posłowie.

Decimo quarto. Gdy się komissya skarbowa będzie konkludować, incumbit domawianie się,

aby stan rycerski, od którego naywiększe poselskie, do skarbu wpływają intraty, niebył od dyspozycyi tegoż skarbu oddalonym y przez wydane assygnacye ex senatus consilii zasiadających przy boku nayiasniejszego pana senatorów, lecz żeby zawsze wszelkie assygnacye do skarbu z seymu od stanów zupełnych były wydawane na nieodbite rzeczypospolitey potrzeby, na odprawienie poselskie legacyi prezydencyi do dworów zagranicznych, by według potrzeby wynikającego publice pożytku, wyznaczona była pensia y postanowiona na wyznaczonych rezydentów, urgebunt iasniewielmożni ichmość panowie posłowie, żeby tymże zwyczajem były odprawowane praecedentibus solennitatibus w izbie senatorskiej pod nieważnością czynienia y w przytomności arbitrów. Oraz warunek ma być naymocniejszy reddendae rationis senatus consultorum, na seymie każdym przed zupełnością stanów przed iasniewielmożnych senatorów exhibendorum, dopilnować raczą iasniewielmożnych ichmć panowie posłowie.

Decimo sexto. O uczynienie relacyi z odprawionych do dworów postronnych legacyi w spomnionych dwóch leciech dopraszać się mają iasniewielmożni ichmość panowie posłowie.

Decimo septimo. Gdy dopełnienia obietnicy swojej iego królewska mość, pan nasz miłościwy, edukacją y uzdoleniem młodzi szlacheckiej w złożoney niemalej liczbie kadetów, iest obligowana, rzeczpospolita ad sonantiam ostrzeżenia w paktach konwentach zastanowić się nad szczupłością dochodów królewskich, a obmyslić dolożenie sumptu na to dzieło pożytecznie rozpoczęte, o co dolożą się iasniewielmożni ichmość panowie posłowie, naradzając się vicissim z innemi w potrzebach wszelakich skarbowego wsparcia tyczących się.

Decimo octavo. Wynaydzone sposoby podatowania w proiekcie na ustanowienie papieru sztemplowanego, ażeby się zdały się być uciskiem całemu narodowi, przezornością stanów r.-p. powinno być roztrząszone, y aby przez kommissyą skarbową na różne dokumenta ad lucrum publicum reipublicae, do kancelaryi wojewodztw y powiatów takowy papier był przysłany, dopraszać się mają iasniewielmożni ichmość pp. posłowie na seymie, o zalecenie kommissyi skarbowey.

Decimo nono. Nie tylko po Litwie, ale w całym prawie królestwie polskim rozniesiona wieść za żale każdego obywatela dobrze urodzonego y oyczynnie zasługującego się, iakoby prosty stan poddaństwa, częścią krwią przodków zakupiony, częścią w pocie czoła zapracowanym groszem z ziemią zarazem nabyty y do miejsca wiele nader konstytucyami przywiązany, na blisko zbliżającym się seymie ma eluc-tari na wolność, a tym samym ostatnią prawie grozić stanowi szlacheckiemu poczyną ruiną y mizeryą. Przeto iasniewielmożni ichmć panowie posłowie omnitudinali nexu są obowiązani, w zdarzeniu takowego projektu szkodliwego nań, libera vetandi voce, nie pozwalając, o co naysolenniej się manifestować y bez dolożenia się nas braci, w domach zostających, w najmniejszym punkcie wolności chłopstwu nie udzielać, owszem antiquato usu ad funda onych propria w odyskaniu non obstante, longissima praescriptione zbiegłych poddanych przywizać, prawem obostrzyć y dawniejsze konstytucye hac in re utwierdzić, tenentur i. w. ichmość panowie posłowie quam singularissime.

Vigesimo. Sposób wynaleść się mogący nowego podatowania przez seym nie wprzód będzie od i. w. ichmć pp. posłów przyięty y decydowany, aż go wezmą ad referendum do braci na seymikach relacyinyh, kędy possi-

bilitas w w.-twie y powiecie każdym zostanie rozważona y na seym przyszły ordynaryiny w instrukcyach przepisana, quam solenniter zaleca się.

Vigesimo primo. Przeniesienie seymów na iedno zawsze miejsce z ukrzywdzeniem prowincyi Litewskiej, gdyby w projektach na seymie miało być proponowane, żadną miarą y przez żaden sposób alternaty dawniejszey, na Litwę przychodzącey, niepowinni odstępować, iasniewielmożni ichmość panowie posłowie eaque in re co naysolenniej zechcą opponować się, że de iuribus prowincyi całej cardinalibus, które z unią razem są ustanowione, decydować niepodobno, y chociaż by aliquo modo usiłowaly dwie prowincje koronne trzeciej Litewskiej praeiudiciare, imieniem całego powiatu y imieniem Litwy całej tenentur w izbie posselskiej, senatorskiej y po grodach per manifesta krzywdę tę wyrazić y oświadczyć pod hasłem „liberae vocis“. Podobnie się mają sprawić iasniewielmożni ichmość panowie posłowie in casu chcenia przenosić kommissyi z kraju Litewskiego do polskiej.

Vigesimo secundo. Nie dawnym ieszcze wprowadzono zostało zwyczajem, iż na seymach dwoiaki nieregularne znowiły się sesyje ranne y odwieczorne; consulendo więc meliori rzeczy-pospolitey y rozsądzaniu około ustaw oyczystych, przełożą iasniewielmożni ichmć panowie posłowie lepszość iedney sessyi dzienney. Tey zaś od godzinney ósmey vel dziewiętej czas poczynania, konczenia vero do czwartey vel piątej zamierzają, projektu zaś od iasniewielmożnych ichmć panów posłów do łaski podane, gdyby nieprzerwanie przez trzy dni wprzód były każdego dnia pro deliberatione czytane po razu y roztrząsane, ac tandem decydowane, zaleca się tymże iasniewielmożnym ichmć panom posłom.

Vigesimo tertio. Kiedy r.-p. na seymach convocationis y szczęśliwey koronacyi nayiaśniejszego króla imci zaradziła o tym, żeby xiaże Kurlandski Jan Ernest Biron, prawie sobie należące xięstwo Kurlandskie y Semigalskie spokojnie dzierżał, zaczym incumbit iaśnie wielmożnym ichmć panom posłom wyroki seymów pomienionych mieć przed oczyma do zupełnego drogi zagroźdzenia dalszym sprzeczkom między xięciem a szlachtą Kurlandską, y zdania swoje na koniec ten kierować, byle by nil praeiudicasset prawom Kurlandzkim y Semigalskim, inter nobilitatem et principem stanowionym y napisanym.

Vigesimo quarto. Pod nowym króla miłościwego panowaniem nadarzać się mogą coraz nowsze na przyszłym seymie przed zupełnością stanów propozycie względem zawarcia nowych z sąsiedzkimi y dalszemi dworami traktatów, zlecamy iaśnie wielmożnym ichmć panom posłom, żeby przez stwierdzenie dawniejszych, iuż zawartych, na żadne nowsze emergi mogące pakta autoritate liberae vocis nie pozwalali, bez dołożenia się nas w domach pozostałych y w takiej nowej frakcyi by ad refferendum brali do braci, obliguiemy.

Vigesimo quinto. Ponieważ w wojewodztwach y powiatach pogranicznych sędziowie pograniczni, dla uspokojenia y rozsądzania spraw zachodzących między obywatelami Koronypolskiej y w. x. Litewskiego, a obywatelami sąsiedzkich potencyi, summopere są potrzebni y tylo przed nami obranie y ustawienie onych wojewodztwom y powiatom na seymikach gromniczych iest zalecone, a że przerzeczeni sędziowie publiczną oyczyznę in concivibus, cum dispendio własney substancyi, wypełniając usługę, żadney na to nie mają pensyi, więc że officium nemini debet esse damnosum, iaśnie wielmożni ich-

mość panowie posłowie, o naznaczenie signantur, z wojewodztw y powiatów pogranicznych, dla tych ichmć panów sędziów pensyi, omni studio promoverere curabunt.

Vigesimo sexto. Obligantur iaśnie wielmożni ichmć pp. posłowie, ażeby serio dopominał się rozgraniczenia tak in genere między powiatem Mozyrskim a wojewodztwem Kiiowskim, konstytucją convocationis determinowanego, z okazji ichmć panów commissarzów koronnych ad effectum nieprzyrowadzonego, iako też in specie potwierdzenia konstytucyi tysiąc siedmset trzydziestego pierwszego y dekretu seymowego, którym uznano za dobra kapituły Wileńskiej Kamieńszczyzna z wsią Mozorami y innemi do powiatu Mozyrskiego należące, y że od iurizdykcyi koronnych są wolne, mimo które konstytucye y prawa że w sub-seliach koronnych, cum violentia iurium, są ferowane, dawniey et recenter z iaśnie wielmożnym imcią xiędzem biskupem y całą kapitułą Wileńską dekreta; zaczym, ażeby takowe dekreta, hac in causa extra forum otrzymane, waloru nie miały y aktorowi idque iaśnie wielmożnego imci xiędza biskupa y kapitułę Wileńską, oraz dobrom onych nie szkodziły, instabunt o to iaśnie wielmożni ichmć panowie posłowie.

Vigesimo septimo. Słynąc wielkimi cudami sługa Boży Fabian, zakonu oycy świętego Dominika, przy grobie swoim w Stolpeach, którego łask prowincja Litewska uznawszy, obliguie posłów swoich do wstawienia się ad maiestatem, by za iego wdaniem się ad sedem apostolicam, był kanonizowany, o co y iaśnie wielmożni ichmość panowie posłowie nasi singulariter domówić się raczą.

Vigesimo octavo. Reassumuiąc konstytucją tysiąc pięćset ośmdziesiąt szóstego y tysiąc sześćset trzydziestego szóstego, tysiącsiedmset

dwudziestego wtórego, aby ichmć xiężowie plebani, mając contiguitates folwarków z różną szlachtą, niestawiając do rozprawy y procedu w sądach świeckich, lecz z wynalazków do konsystorza nunciatury niesłusznie pozywają, klątwy otrzymują, ab hinc ullo praetextu, ani ex causa violentiarum differentiarum, lecz ad mentem constitutionum, inter status opisanych, ferventer zachowali się, zaleca się iaśniewielmożnym ichmć panom posłom.

Vigesimo nono. Za w. imć panem Alexandrem Korsakiem—skarbnikiem powiatu Orszańskiego, rotmistrzem ikmci Janczarskim buławy polney w. x. Litewskiego, instabunt iaśniewielmożni ichmość panowie posłowie, ażeby tenże iegomość a rigore dekretu prześwietney konfederacyi wielkiego xięstwa Litewskiego, co do osoby swoiey ferowanego, był uwolnionym.

Trigesimo. Desideria iegomości pana Kazimierza de Strunka ażeby łaskawym względem iego królewskiej mości, panu naszemu miłościwemu, iaśniewielmożni ichmość panowie posłowie z naywiększą usilnością rekomendowali, singularissime praecommittimus.

Trigesimo primo. Summa imieniowi w. i. panów Strawińskich, przez antecessorów ich na wojnę Moskiewską za panowania nayiaśniejszego króla imci Stefana Batorego, constitutione anni millesimi quingentesimi nonagesimi quinti approbowana, aby sukcesorom imienia tegoż do kommissyi skarbowey wielkiego xięstwa Litewskiego pro recognitione y zapłacenia odesłana była, domówią się iaśniewielmożni ichmość panowie posłowie.

Trigesimo secundo. Za iegomością panem Thadeuszem Danilewiczem, obywatelom wojewodztwa Trockiego, instabunt do ikmci iaśniewielmożni ichmość panowie posłowie, ażeby do prerogatyw, neofitom na

seymie coronationis prawem pozwolonych, był przypuszczony.

Trigesimo tertio. Ponieważ starostwo Uciańskie, wydzielone y na exulantów powiatu Starodubowskiego, w ziemskie dobra obrócone, takż konstytucyami seymowemi approbowane, więc praecommittimus iaśniewielmożnym ichmć panom posłom, ażeby na seymie oto się starali, gdyby possessores wieczyści, pomienione dobra exulańskie mający, plebana Uciańskiego prezentowali sami tylko exulanci parafii Uciańskiej.

Trigesimo quarto. Dyplomata od nayiaśniejszych regnantów vere exulibus tak wojewodztwa Smoleńskiego, iako też y powiatu Starodubowskiego vigore dawnych praw nadane, aby na terazniejszym seymie iterum roborowane byli, starania w tym iaśniewielmożnych ichmć panów posłów recommendamus.

Trigesimo quinto. Że akta dawniejsze wojewodztwa Smoleńskiego y powiatu Starodubowskiego przez Moskwę są zabrane, aby o pozyskanie onych przez stany rzeczy-pospolitey starali się, oraz aby kancelarye ziemskie y grodzkie wojewodztwa Smoleńskiego y powiatu Starodubowskiego urzędownie na mieyscach, od woli wojewodztwa y powiatu obranych, przy regentach przysięgłych mieli, praecommittimus staraniu iaśniewielmożnych ichmć panów posłów.

Trigesimo sexto. Aby urzędnicy ziemscy y grodzcy wojewodztwa Smoleńskiego y powiatu Starodubowskiego, ex quo własnego wojewodztwa y powiatu nie mają, circa executionem urzędów swoich, ad requisitionem obywatelów wielkiego xięstwa Litewskiego, vigore konstytucyi seymowych zachowani y ubezpieczeni byli, curabunt iaśniewielmożni ichmć panowie posłowie.

Trigesimo septimo. Ponieważ wiele na tym zależy do wsparcia pożytkami stanu rycerskie-

go, aby praelaturie duchowne y opactwa zakonne szlachcie rodowitey były oddawane y na to już rzecz-pospolita provide ustawiła konstytucją seymu convocationis, więc aby y teraz też prawo było potwierdzone, incumbit et insuper, iako w zakonie xx. bazylianów z stanu szlacheckiego znajduje się nie mało zakonników, więc dopraszać się będą ii. ww. ichmość panowie posłowie iego królewskiej mości instanciey do stolicy apostolskiej o wydanie bulli, aby generałem zakonu bazylińskiego abhinc nie był obierany na kapitułach inny, iak tylko z opatów, tudzież aby plebanie collationis regiae y inne wszystkie nie były oddawane plebeis, ale szlachcie rodowitey.

Trigesimo octavo. Intaminata w gatunku swoim imci pana Thadeusza z Stankowa Sawaniewskiego, bywszego regenta grodzkiego, mostowniczego województwa Wileńskiego, fides ad sinistram delationem imci pana Michała Wołowicza — chorążycy Mścislawskiego, dekretu trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego w roku przeszłym tysiąc siedmset sześćdziesiąt piątym, miesiąca Junii dwódnastego siódmego dnia ferowanym, przyémiona, ażeby rozmiarem sprawiedliwości iak nayskuteczniej pierwszy lustr swój wzięła, iasniewielmożni ichmość panowie posłowie nasi o uwolnienie tegoż iegomości, wespół z namiestnikiem grodzkim Wileńskim, imść panem Piotrem Strzałkowskim, a rigore rzeczzonego dekretu uwolnienia et ad plenam activitatem przywrócenia do nayiasniejszego maiestatu supplikować będą y względem ikmci rekomendować raczą.

Trigesimo nono. Imć pan Stefan Szczodro, dekretem tysiąc siedmset pięćdziesiąt wtórego roku trybunalskim gravanter okryty et ab omni activitate odsądzony, supplikował do powiatu naszego, abyśmy przez iasniewielmożnych posłów naszych do stanów rzeczy-

pospolitey o podniesienie tegoż dekretu wstawili się, zaczym instabunt ciż iasniewielmożni ichmość panowie posłowie ad plenas ordines, żeby tenże imć pan Szczodro a nexu decreti był uwolniony et ad vicem activam przywrócony.

Quadragesimo. Ponieważ dekretem n. k. imci Władysława Czwartego, za pokrzywdzeniem panien zakonnych ś.-Michalskich, za targnienie się na kościół y klasztor y tamże krwie rozlanie, za doniesieniem tychże panien, zbór kalwiński w mieście ikmci Wilnie et ex opposito kościoła świętego Michała situm mający, wespół z tytułem onego zniesiony et extra moenia miasta cum exercitio suo przeniesiony iest, a plac, na którym pomieniony był zbor, ponieważ dotąd in ruderibus (żadnego miastu Wilnowi nieczyniący profitu) zostaje, ponieważ też panny zakonne, wiodząc proceder znaczny,łożyły expens, ponieważ wskazy et penalitates dekretem seymowym, w roku tysiąc siedmset czterdziestym Maii vigesima sexta die, ferowanym na wspomnionych dyssedentach, sądzone non adimpletae et nulla successit satisfactio, przetoż ażeby pomieniony plac do klasztoru panien święto-Michalskich, pro combinatione pretensionum, perpetuis temporibus przysądzony był, causae et zelo iasniewielmożnych ichmć panów posłów committitur.

Quadragesimo primo. Co za kroki do tey lat sędziwości w ustawicznej zostawie po sobie y godnych wielce synach swoich iasniewielmożny imć pan Michał kniaź Masalski — kasztelan Wileński, hetman wielki wielkiego xięstwa Litewskiego, nayzupełniejszym zgromadzone trzy stany będą iemu świadectwem y zaletą; przeto widząc powiat nasz tegoż i. w. kasztelana Wileńskiego nieprzestanną erga patriam stanowczość y miłość, więcej niż synowską powodnie oka-

zującego, upraszać raczy przez iasnie wielmożnych posłów tak ikmś, p. miłościwego, iako y stanów rzeczy-pospolitey, gdyby taiego przez wiek cały pełniona y świadczone dla oyczyzny usługa przyzwoitą zawdzięczona została nadgroda.

Quadragesimo secundo. Przykładne w poczynaniu, doskonale w czynieniu sprawy iasnie wielmożnego imci pana Alexandra hrabi Sapielhy—woiewody Połockiego, hetmana polnego wielkiego xięstwa Lit., luboby same przez się in publico znaydować powinno zalecenie, atoli powiat nasz Starodubowski, w przezacnych iego antecessorach y w nim podobną widząc y doznając ku sobie przychilność, supplikuie pro gratitudine przez iasnie wielmożnych ichmś panów posłów swoich do zupełności stanów na seym zgromadzonych, żeby ten znakomitego domu potomek, a w oyczyźnie zasługami osobistemi dystyngwuiący się, w łaskawey zawsze był położon ikmci dobroci y pamięci.

Quadragesimo tertio. Nie tycząc cieniu zostających popiołów dość z siebie mają poloru y światła osobiste monarsze swemu y oyczyźnie czynione posługi iasnie wielmożnego imci pana Przędzieckiego—podkanclerzego wielkiego xięstwa Litewskiego, które by się in publico bardziey szerzyły y sprawiedliwą brały odpłatę, instabunt iasnie wielmożni ichmś panowie posłowie ad maiestatem, by z hoynego łask swych udziału pomnieć iego królewskiej mości nie poniechał, na iasnie wielmożnego imci pana podkanclerzego Litewskiego, ustawiczością ad latus regium urząd swój sprawującego.

Quadragesimo quarto. Znakomitość y wielość zasług dla oyczyzny podjętych, nie tylko w przodkach, ale y w samey osobie iasnie wielmożnego imci pana hrabi Brzostowskiego—podskarbiego wielkiego y marszałka generalney konfederacyi wielkiego

xięstwa Litewskiego, iasnie się narodowi całemu okazuje, wzbudzona więc przyzwoitą wdzięcznością Litewska prowincya, aż iey wszczegulności powiat nasz gorące do maiestatu y stanów rzeczy-pospolitey przez wybranych posłów swoich zanosí proszenia, by dom ten z naddziadów użyteczności narodowi przynoszący, w żywym y nieodrodnym krwie swej potomku iasnie wielmożnym imć panom podskarbin wielkim Litewskim dopełniającym wymiaru zupełnego oyczyźnie zasłużenia się, był a maiestate et statibus naydostateczniey zawdzięczony.

Quadragesimo quinto. Nadwątłone pracowitością służenia publicznego siły iasnie wielmożnego imci pana Horaina—kasztelana Brzeskiego, y lata ustawiczością poratowania ku sędziwości schylone by miały względne u ikmci y rzeczy-pospolitey pamiętania, zalecamy domówić się iasnie wielmożnym ichmościom panom posłom.

Quadragesimo sexto. Znane dobrze waszey królewskiej mości p. n. miłościwemu y prowincyi Litewskiej imiona wielmożnych ichmościów panów Bispinka—marszałka Orańskiego, podkomorzego, Abramowicza—starosty, Przędzieckiego—chorążego y Strawińskiego—sędziego ziemskiego, urzędników powiatu Starodubowskiego, w powiecie tymże y na różnych funkcyach odbytych, nie małemi zasługami zaszczycone, by w domach pozostałe nie były przepomniane, do szafuicęy sprawiedliwą nadgroda waszey królewskiej mości, pana naszego miłościwego, naygłębsze niesiemy proszenia, abyś królów nayiasniejszey o nas w posłudze zostających, o pozostałych w domu nie przepominał.

Quadragesimo septimo. Idąc za przykładem oświadczoney litości od iego królewskiej mości y stanów rzeczy-pospolitey nad osobami już uszczęśliwionemi przez uwolnienie od srogości wyroków prześwietney konfe-

deracyi Litewskiej, instare zechcą iasnie wielmożni ichmo panowie posłowie za imć panem Floryanem Pietraszkiewiczem, sub rigore et nexu dekretu teyże prześwietney konfederacyi wielkiego xięstwa Litewskiego dotąd ieszcze zostaiącym, ażeby podobnym że sposobem a paenalitalibus, w tymże dekrecie expressis, mógł być uwolniony y wszelkim bespieczenstwem zaszczycony.

Quadragesimo octavo. Zageszczone w trybunale y po mnieyszych subseliach widząc regista, w których sprawy expulsionum et exemptionum nie mniej y o zbiegłych poddanych umieszczone, prędkiego doczekać się nie mogą zakończenia, zaczym o przydanie osobnego po grodach regestru na zbiegłych poddanych, odciowszy appellacyą, in virtute praw dawnieyszych, a po grodach y ziemstwach in causis expulsionum et exemptionum, similiter osobnego a sprawom takowym właściwego regestru naznaczenia, inquantum by zaś moveret strona indubite mimo prawa dawnieysze do trybunału w sprawach rodzaju tego, tedy y w trybunale głównym Litewskim, pro auctoranda iustitia atque irrogandis in partem temeram paenis, ma być regestr takż osobny, który servato ordine po regestrze sprzeciwienstwa y odeszley iego sprawie iedno ma być zawsze wolny, iak nayusilniey iasnie wielmożni ichmość panowie posłowie starać się oto będą.

Quadragesimo nono. Fundusze konwentów dominikańskich Wileńskich z domami funduszowemi, iurysdykami, similiter Seyneńskiego, Poiurskiego, Liszkowskiego, Zabialskiego, Hoszczowskiego, Ostrowieckiego, Uszackiego, ze wszelkiemi onych przywilejami, prawami, zapisami, gdyby zostały per ordines approbowane y w konstitucyą wprowadzone, iasnie wielmożni ichmość posłowie wstawić się raczą.

Quinquagesimo. Fundacia collegium societatis Jesu Połockiego, konstytucyami tysiąc sześćset trzydziestego piątego, tysiąc sześćset dziewiędziesiąt dziewiątego, tysiąc siedmset siedmnastego y tysiąc siedmset trzydziestego szóstego approbowana, żeby y przez terazniejszy seym była stwierdzona, deinde collegium Nowogrodense, fundusz societatis Jesu novae radicis, cum omnibus eius iuribus żeby utwierdzone zostało per constitutionem, itidem domus tertiae probationis w Wilnie na Snipiszkach, tychże ichmość xięży iezuitorów, pod tytułem świętego Rafała, żeby cum suis foundationibus ac iuribus był stwierdzony. Na ostatek Lwowską akademię, pod dozorem ichmościów xięży iezuitów będącą, gdyby z Krakowską y Zamoyską in privilegiis była porównana, domawiać się raczą iasnie wielmożni ichmość panowie posłowie.

Quinquagesimo primo. Co za użyteczność narodowi przynoszą ichmość xięży piarowie przez edukacyą młodzi szlacheckiey, iawne tego oyczyzna w ninieyszym czasie ma dowody, dla tego wniosą proźby iasnie wielmożni ichmość panowie posłowie ad status reipublicae, aby fundusze ichmość xięży piarów Litewskiej prowincyi ogólnie wszystkie były approbowane, mianowicie iednak place w mieście stołecznym Wilnie Połubińskich, Grabowskich, Szafirowiczów, Berkinowiczów, na których kościół y klasztor tychże xięży piarów Wileńskich funduszu iasnie wielmożnych ichmościów panów Sapiehów zasiadły, ażeby ab oneribus reipublicae et civitatis wolne być mogły, także folwarek Soboliszki w wojewodztwie Wileńskim eidem collegio Wileńskiemu scholarum piarum oddany przez fundatorów y zaprzysiężony, una cum fundatione żeby był stwierdzony; takż drukarnia ichmość xięży piarów Wileńskich, in emolumentum reipublicae założona, circa continuationem co-

dicis diplomatis pracuiąca, ażeby przy prerogatywach typographicis reipublicae przyzwoitych była zachowana; na ostatek collegium nobilium Vlnense, pod dyrekcją tychże ichmość xięży piarów zostaiące, y w pałacu Sapieżyńskim w Wilnie na przeciw collegium sytuowane, maiące się daley fundować, żeby powagą seymową było utwierdzone y protekcją nayiaśnieyszych królów polskich na zawsze szczycić się mogło, dopraszać się zechcą iaśnie wielmożni ichmć panowie posłowie.

Quinquagesimo secundo. Ponieważ konwent ichmość xięży karmelitów bosych Wileńskich, przez s. p. iaśnie wielmożnego imci pana Michała Paca — hetmana wielkiego xięstwa Litewskiego fundowany, ex nova radice, dotychczas nie iest przez konstytucją approbowany, zaczym wniosą prośbę iaśnie wielmożni ichmć panowie posłowie ad status reipublicae, by ten fundusz z innemi funduszami był stwierdzony.

Quinquagesimo tertio. Fundusz wieleb-

ných panien wizytek Wileńskich, na dobrach Rzeszy w Wileńskim y Wileyce w Mińskim wojewodztwach sytuowanych, per constitutionem tysiąc siedmset siedmnastego roku stwierdzony, tudzież na pałacach do tegoż klasztoru należących, iterum aby został stwierdzony. Oraz od płacenia podatków z mieyskich placów, na których kościół y klasztor są zabudowane, aby uwolniony ten że klasztor został, dopraszać się maią iaśnie wielmożni ichmć panowie posłowie. Caetera activitati et dexteritati iaśnie wielmożnych ichmć panów posłów ad emolumentum reipublicae praecommittimus. Datum w Wilnie ut supra. U tey instrukcyi przy wyciśnionej pieczęci na laku czerwonym podpis ręki wielmożnego imci pana marszałka powiatu Starodubowskiego tymi słowy: Bolesław Bispink, marszałek powiatu Starodubowskiego. Która to takowa instrukcyja za podaniem oney przez wyż wyrażoną osobę do akt iest do xiąg grodzkich wojewodztwa Wileńskiego spraw wieczystych przyięta y wpisana.

IV.

АКТЫ ЮРИДИЧЕСКІЕ.

1577 г.

Изъ связи № 4709, за 1588—1684 г., докум. 3.

167. Продажная запись Виленскаго воеводы Николая Радивиля на домъ и плацъ называемый Горностаевскимъ въ г. Вильнѣ для кальвинскаго сбора *).

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого 1579 (1579) мѣсеца Марца 16 (20) дня.

Ясне вельможный княжа на Дубинкахъ и Биржахъ его милость панъ Миколай Радивиль—воевода Виленскій, канцлеръ найвышшій вел. кн. Литовского, староста Опменскій и Лидскій, державца Борисовскій, на врадѣ господарскомъ кгородскомъ Виленскомъ, передъ нами врадники кгородскими Виленскими, на sprawy судовые высажоными, Яномъ Абрамовичомъ—войскимъ и намѣстникомъ Виленскимъ, Иваномъ Протасовичомъ—судьею а Себестьяномъ Станиславовичомъ Коризною—писаромъ, самъ его милость, зъ доброе воли свое, подавши листъ свой продажный, вѣчистый, на перкгаминѣ писанный, ку записаню до книгъ врадовыхъ кгородскихъ Виленскихъ, на дворъ и плацъ Горноста-

евскій, въ мѣстѣ Виленскомъ лежащій, который продалъ его милость на зборъ, ку хвалѣ Божой хрестіанской, ихъ милости, нѣкоторымъ паномъ сенаторомъ и шляхтѣ, такъ тежъ и обывателемъ мѣста Виленского и сеніоромъ збору евангелицкого Виленского, за певную суму пѣнезей, то есть, за осьмъ тысячей копъ грошей Литовскихъ, оповѣдалъ и созналъ, при томъ листѣ своемъ стоечи и во всемъ хотечи подлугъ него заховатися и потомки свои обовезуючи, яко то меновите на томъ листѣ его милости обо всемъ достаточне есть написано, который листъ его милости, водле права справленный, съ подписомъ руки самого его милости пана воеводы Виленского и съ печатью его милости и тежъ съ печатьми нѣкоторыхъ ихъ милости пановъ радъ и врадниковъ зацныхъ, такъ тежъ и съ

*) Настоящая продажная запись подтверждена привилегією короля Стефана Баторія въ 1579 г. 20 Октября. Привилегія эта, также на русскомъ языкѣ, писанная на пергаминѣ, хранится въ рукописномъ отдѣленіи Виленской Публичной Библіотеки подъ № 36.

подписами рукъ пановъ сыновъ его — его милости, пана Миколая и пана Крыштофа, отъ слова до слова такъ се въ собѣ маеть:

Миколай Юрьевичъ Радивиль, княжа на Дубиничахъ и Биржахъ, воевода Виленскій, канцлеръ навыйшій великого князства Литовского, староста Опшменскій и Лидскій, державца Борысовскій, ознаймую и чиню явно симъ моимъ листомъ всимъ посполите и каждому зособна, кому того потреба будетъ вѣдати, нинѣшнимъ и на потомъ будучимъ, што который пляцъ и дворъ на немъ, цеглою и деревомъ збудованный и муромъ обточонный, прозываемый Горностаевскій, въ мѣстѣ Виленскомъ лежацій, подле церкви Покрова Пречистое Богоматери, а въ тылѣ двора ясне вельможного княжати его милости кн. Костентина Острого *), — воеводы Кіевского, маршалка земли Волынской, старосты Володимирского, ажъ до улочки, которая идетъ зъ Великое Замковое улицы, межи дома нарожными — небощика Генрика Блонка, а зъ другое стороны — Михайла Сабельника — мѣщанъ мѣста Виленского, ажъ до улочки, которая съ правое стороны пришла мимо дворъ вельможного пана его милости пана Остафья Воловича — подканцлерого великого князства Литовского, старосты Берестейского и Кобринского, а тою улочкою кругомъ, ажъ до тоежъ улочки Покрова Пречистое. Перво сего, его милость панъ Остафей Ивановичъ Горностай — воеводитчъ Новгородскій, куплю небожчика пана Ивана Горностая — воеводы Новгородского, подскарбего земского великого князства Литовского, пана отца своего, со всимъ навсе, яко се тотъ дворъ и пляцъ въ собѣ маеть, ничего на себе, малжонку, дѣтей и потомковъ своихъ не зоставуючи и зъ вольнымъ ша-

фовањемъ того двора, вѣчнымъ а неотзовнымъ правомъ, продалъ мнѣ на вѣчность за певную суму пѣнезей, въ листѣ его продажномъ описаную, якожъ листы, привилія и право свое, которое мѣлъ п. Остафей Горностай на тотъ дворъ свой и пляцъ, мнѣ до рукъ моихъ подалъ, а отъ того двора и пляцу себе самого, малжонку свою, потомужъ дѣтей, потомковъ, и всихъ близкихъ и кривныхъ своихъ, вѣчными часы отдалилъ, кгдажъ то ему было вольно учинити, подлугъ вольности правъ здѣшнихъ и водле статуту великого князства Литовского, о чомъ всемъ на листѣ пана Остафья Горностая продажномъ, мнѣ на то даномъ, и на врадѣ крродскомъ Виленскомъ оповѣданомъ и въ книги уведеномъ, ширей и достаточнѣй естъ описано и доложено. Которого-жъ то двора Горностаевского, вышей описаного, будучи я въ спокойномъ держаньи моемъ и воду до него рурою, которая и за его милости небощика пана Горностая — воеводы Новгородского бывала, приведчи, укгрунтовалъ, и уживаломъ того двора, яко купли свое властное, часъ певный. То пакъ теперь я Миколай Радивиль — воевода Виленскій, будучи потребенъ немалое сумы пѣнезей ку великимъ и пильнымъ потребамъ своимъ, а вѣдаючи о томъ, ижъ братья збору пана Кристусового евангелицкого, у Вильни будучого, такъ стану сенаторского и рыцарского, яко и мѣстского и иного посполитого люду, обыватели великого князства Литовского, певную суму пѣнезей на ялмужну светую зложили, хочечи пляцъ купити, на которомъ бы збудовали домъ ку проповѣданью правдивого слова Божьего; тогда я тыхъ пѣнезей, отъ братьи зборовое зложонныхъ, взяломъ зъ стороны сенаторское, въ томъ зборѣ пана Кристусовомъ будучихъ, черезъ руки ясне вельможныхъ и зацне врожонныхъ и пля-

*) На Дубиничахъ.

хетныхъ и опатрныхъ пановъ, пана Остафья Воловича—каштеляна Троцкого, подканцлерого великого князства Литовского, старосты Берестейского и Кобринского, пана Миколая Дорогостайского—воеводы Полоцкого, старосты Волковыского и Лепельского, державцы Шерешевского, Веленского и Войсакгольского, тивуна Кгондинского, пана Матея Савицкого—каштеляна Подляского, писара великого князства Литовского, пана Яна Глѣбовича—каштеляна Меньского, державцы Оникштенского, Радомшковского и Зейкгвольдского, а зъ стороны стану рыцерекого збору Крису-сового брати князя Александра Пронского—стольника великого князства Литовского, князя Януша Болеславовича Свирского—маршалка господарского, старосты Мойшокгольского, пана Кристофа Зеновьевича—старосты Чечерского и Пропойскаго, а пана Стефана Роского—дворанина господарского, а зъ стороны брати тогожъ збору пана Крисусового зъ министровъ, сеніоровъ, мѣщанъ Виленскихъ, въ томъ року водле порадку старшихъ въ зборѣ постановенныхъ, князя Станислава Свидровіуса а князя Матеуша Еанидеса, пана Себастьяна Мисевича, бурмистра Виленского, пана Дзяна Зеноби, пана Мартина Кашталля, пана Яна Ваврецького, певную суму пѣнезей, то есть, осмь тысячей копъ грошей, личбы и монеты великого князства Литовского, личачи въ каждый грошъ по десети пѣнезей бѣлыхъ. А вѣдаючи я то, же ся вся братья у Крисусъ того збору пана Крисусового Виленского евангелицкого старали о пляцъ таковый, на которѣмъ бы могли домъ ку проповѣданью правдивого слова Божьего и евангелеи Сына Его Иисуса Христа, Пана нашего и Збавителя всихъ въ-онъ вѣручихъ збудовати; тогды я по моей доброй

воли, не будучи до того ни отъ кого на-мовенъ, але умыслне, водлугъ правъ и вольностей нашихъ, ку тому зъ вѣдомостью и съ призволеньемъ сыновъ моихъ пана Миколая и пана Криштофа Радивиловъ, тотъ помененый дворъ и пляцъ мой Горностаевскій, въ мѣстѣ Виленскомъ лежацій, подле церкви Покрова Пречистое Богоматери зъ одное стороны въ тылѣ двора его милости князя воеводы Кіевского, а зъ другое стороны черезъ улочку противъ воротъ двору его милости п. Троцкого, а отъ улочокъ обѣюхъ муромъ обточонный зъ будо-ваньемъ всякимъ, што на ономъ пляцу есть и зъ водою, которая за мене ру-рою до того двора приведена есть и зо-всимъ на все, зо всякою власностью того двора и пляцу, такъ широко и околично, то варуючи, абы помѣненное непомѣненому, а непомѣненное помѣненому ничого не шко-дило, а ни ублизало, ничого тамъ на себе, на малжонку, дѣтей, потомковъ и пови-новатыхъ кривныхъ моихъ не заставуючи, яко куплю мою влостную, будучи воленъ ею шафовати и водлугъ воли и потреби моее тымъ шафовати, продалъ есьми и симъ листомъ моимъ, продаю обель, вѣчно и на вѣки ничимъ непорушно и неотзсвно, за тую взятую суму пѣнезей верху-ме-нованую, то есть: за осмь тысячей копъ грошей Литовскихъ, пѣнезей зборовыхъ отъ вышепомененныхъ визнавачовъ и на-слѣдсвниковъ Пана Крисусовыхъ зложо-ныхъ, которая черезъ руки старшихъ вы-шейпомененныхъ и на потребу мою вжо-зуполна до рукъ моихъ дошла. Якожъ есьми теперь заразъ тотъ дворъ и пляцъ мой Горностаевскій, со всимъ на все, тымъ же паномъ сенаторомъ и рыцерекого стану, сеніоромъ, министромъ и всимъ зборовымъ, черезъ которыхъ руки пѣнези мнѣ отданы, въ моцъ, въ держанье и уживанье владовне

подалъ, тотъ варунокъ въ семь моемъ особливѣ листѣ за кѣрунтъ набольшій покладаючи, же тая продажа моя помѣненого пляцу Горностаевского на збудованье дому ку проповѣданью слова Божьего теперь и на вѣки вѣчные не маеть ся стягати на тые особы стану сенаторского и рыцарского, такъ тежъ на министры, сеніоры и старшыне, въ томъ року водле порадку въ зборѣ постановленые, верху имени описаные, черезъ которыхъ руки тая осьмъ тысячей копъ грошей мнѣ за тотъ пляцъ есть заплачена, такъ же на дѣти, потомки и всихъ кривныхъ ихъ обоого рожаю, яко бы они того сами на себе, альбо на потомки свои только достали и на нихъ то взлевали, але то служити и належати маеть вѣчными часы всимъ братья зборовой, такъ стану сенаторского, рыцарского, яко (въ) мѣстѣ Виленскимъ мешкающимъ, уживающимъ и наслѣдующимъ науки евангеліи сына Божьего Исуса Христа Пана Избавителя нашего, водле писмъ пророцкихъ и апостольскихъ порядкомъ тымъ, яко се костель Божій по Пана Христовомъ въ небо вступеньи передъ опанованьемъ папезскимъ черезъ часть долгій справоваль, а яко се зъ объясненьемъ правды Божее по многу части свѣта, яко тежъ и въ костелехъ Гельвецкихъ отъ папезского набоженства реформованныхъ заховуетъ, и яко се справуютъ въ иншихъ панствахъ и зборехъ евангелицкихъ. Отъ которое продажи моее тыхъ верху помененыхъ пановъ стану сенаторского и рыцарского, министровъ, сеніоровъ и старшихъ теперешнихъ вышей имени описанныхъ и ихъ натуральныхъ потомковъ свѣцкимъ правомъ отлучаю, а меновите звлацаи тыхъ, хтобы се зъ самыхъ або и потомковъ ихъ таковой обралъ, жебы отъ тое, правдивое звышъ меновите описаное, вѣры отступивши пристати до яко вѣры

иншое, якокольвекъ названое мѣль, а предъсе якую владзу собѣ въ зборѣ и въ томъ пляцу або въ будованью его привлащати хотѣль, таковой кождый маеть быти отлучонъ отъ того збору Пана Христового и вжо межѣ паны радами, ихъ милостью, такъ сеніоры, министры, яко и всимъ поспольствомъ збору хрестыанского ве зборѣ томъ некоторое части мѣти не можетъ, кдыжъ не ихъ властными тыхъ верху-описанныхъ имени пѣнезми зъ маестности ихъ, але все братья зборовое, на ялмужную зложоними, тотъ пляцъ отъ мене естъ купленъ, такового кождового я симъ листомъ моимъ отлучаю, а прото всимъ а всимъ, сенаторомъ, людемъ рыцарскимъ, министромъ, сеніоромъ и посполитымъ людемъ стану, заволашня шляхетского и мѣстского, въ томъ зборѣ будучимъ, потомкомъ и шадкомъ ихъ и тымъ, которые бы се ку науцѣ Пана Христовой и на потомъ зъ воли Божьи до того збору прилучили, тая моя продажа служити и належати маеть. И тамъ въ збудованомъ мѣстцу слова Божого отъ вымысловъ людскихъ объясненого и сакраментовъ Панскихъ правдивыхъ вольно будетъ, водле поприсяженя Корунѣ польской и сему панству великому князству Литовскому конфедерации, отъ его королевское милости пана нашего милостивого учиненое, уживати и того наслѣдовати вѣчно и на вѣки непорушно. Который помененый пляцъ и дворъ Горностаевскій отъ мене теперь на зборъ ку збудованью дому Божого на вѣчность проданый и пуцонный, мають министры и сеніорове, або старшыне, водле порадку ихъ обраные, такъ же вся братья въ Христуѣ того збору евангелицкого, они сами, а потомъ вси таковыя братья въ Христуѣ, которые того такового проповѣданья и набоженства евангелицкого наслѣдуютъ, зав-

жды держати и уживати, вѣчно и навѣки ничимъ непорочно; и вжо на томъ пляцу будетъ имъ вольно домъ ку проповѣданью слова Божого збудовати, а въ томъ дому Божьемъ мається проповѣдати правдиве слово Божье и евангелія Иисусъ Христуса Пана и Откупителя нашего тымъ способомъ, яко передъ тымъ здавна было за апостоловъ и правдивыхъ учителей Пана Христусовыхъ и водле порадку теперешнего въ проповѣданью слова Божого костеловъ, альбо зборовъ гельвецкихъ, яко есть и вышей доложено; будетъ тежъ имъ вольно въ томъ дому и на пляцу Горностаевскомъ, отъ мене теперь проданомъ, яко старыхъ кгдахъ поправовати, такъ и новыхъ только, колько того подъ каждымъ часомъ потреба указовати будетъ, будовати и вшелякіе пожитки водле уподобанья старшихъ зборовыхъ множити и причиняти. А ведь же того пляцу и двора менованого Горностаевского, отъ мене теперь проданого, яко панове рады, такъ и зъ стану рыцерского, яко министры и сеніорове теперешніе и по нихъ завжды подъ каждымъ часомъ навѣки будучіе, такъ и вся братья Евангелицкая, потомужъ и нихто иный яко зъ дѣтей, потомковъ, братья, повиноватыхъ и близкихъ ихъ, такъ и каждый зъ стороны вшелякого стану не маеть и не будетъ мочи на жадную иншую речъ того пляцу и будованья на немъ оборочати, альбо до чого иного привлащати, только то вѣчно маеть быти на зборъ евангелицкій, ку правдивому проповѣданью слова Божьего и евангелеи Иисусъ Христовы, водле того, яко се теперь въ томъ сборѣ еванелицкомъ, водле порадку костеловъ еванелицкихъ проповѣдаеть. Я тежъ самъ, черезъ увесь часъ живота моего, а по смерти моей малжонка и дѣти мои, также потомки, шадки и наслѣдки мои и нихто зъ братья близ-

кихъ кривныхъ и повиноватыхъ моихъ, отъ сего часу и дня нинѣшнего, въ датѣ нижеописаного, на вси пришлые и вѣчные часы не маемъ того дому и пляцу Горностаевского и всехъ добръ и власностей, до него належащихъ, жаднымъ способомъ правомъ вшелякимъ и упоромъ некоторымъ и жадными пришлыми вынайденными способами и обычаи собѣ привлащати и въ тотъ дворъ и пляцъ и ни въ якую властность его ничимъ уступовати и переказъ ниякихъ въ держанью и въ уживанью старшимъ зборовымъ и братья евангелицкой чинити не маемъ вѣчно и навѣки непорочно, на вси потомные часы: бо вжо отъ того двора и пляцу Горностаевского отъ вѣчности и дѣдичтва и вшелякое властности его отдаляю себе самого, малжонку, дѣти, потомки, шадки и наслѣдки мои, потомужъ всю братью, близкихъ и кривныхъ моихъ вѣчными часы. Якожъ листъ мой купчій и выпиши владовые, штомъ на тотъ пляцъ и дворъ мѣлъ и тежъ тые листы и привилья, што ми былъ далъ панъ Остафей Горностай, отдать есьми вси до рукъ тыхъ же старшихъ зборовыхъ, вышей-помененныхъ, которыежъ то листы купчіе на вси пришлые часы не мнѣ, ани дѣтемъ, потомкомъ и всимъ близкимъ кривнымъ моимъ, але вжо братья всей збору того еванелицкого служити мають. И гдѣбы хто якіе права, листы и записы на тотъ преречонный дворъ Горностаевскій, яко бы отъ мене, або моихъ дѣтей маючи, хотѣлъ указати и хотя бы ся показали, тогды я таковыя листы симъ листомъ моимъ умораю и внивечъ оборачаю и вжо таковыя листы, симъ теперешнимъ листомъ моимъ уморонные, у жадного права, мѣсца мѣти не мають, ани мѣти могутъ, але всюды мають быти касованы. А гдѣбыхъ я самъ альбо при животѣ и по животѣ моемъ малжонка,

дѣти и потомки мои, або панове братья близкіе и кривные наши въ тотъ дворъ и пляцъ помененый и въ якіежъ кольвекъ добра, до того належачіе, уступовалисе и собѣ то привлащати хотѣли, а якуюжъ кольвекъ переказу на держанью и вживанью министромъ, сеніоромъ и всей братьи еванелицкой дѣлали, або до права о то министровъ, сеніоровъ и братью позывали, тогды таковой каждый зъ насъ, за каждымъ выступленемъ, иле бы кротъ то се ставало, тылекротъ такъ я самъ маю, а по мнѣ малжонка, дѣти, потомковѣ и близкіе мои мають и повинни будутъ заплатити заруки господару королю его милости осьмъ тысячей копъ грошей, а братьи зборовой другую осьмъ тысячей копъ грошей и къ тому вси шкody и наклады ихъ на то учиненные, которыи бы они будуючи и оправуючи въ томъ дому наложили, трудность и шкodu подняли, то все зъ совитостью маемъ и повинни будемъ безъ каждого доводу и присеги, одно на голую повѣсть сеніоровъ, подъ тымъ часомъ будучихъ, заплатити и нагородити; а поплативши оны заруки и то все, яко се вышей-поменило, предъ се тая продажа моя при зборѣ еванелицкомъ, а сесь листь мой при зуполной mocy зостать маеть вѣчными часы. А естлибы хто кольвекъ зъ стороны и зъ якого кольвекъ стану, такъ съ повиноватыхъ дому моего, яко и съ посторонныхъ, якимъ же кольвекъ правомъ и способомъ, або вымысломъ и упоромъ, въ тотъ дворъ, отъ мене збору еванелицкому вѣчностью проданный и теперь вжо поступленный, заведенный и владовне поданный, уступовати се и якіе добра, або воду рурою проведеную отыймовати мѣлъ, а тому дому, который ся черезъ братью на томъ пляцу ку проповѣданью еванелии Пана Крису-совое сбудуетъ, яко кольвекъ и въ чомъ

кольвекъ пронагабанье чинили и о то до права министровъ, сеніоровъ, або старшихъ зборовыхъ и братью всю позывали, тогды я самъ а по животѣ моемъ сынове мои, панъ Миколай и панъ Криштофъ, а по нихъ потомки наши маемъ и повинни будемъ, отъ всихъ таковыхъ становъ большихъ и меньшихъ и отъ каждого зъ особна вшелякимъ обычаемъ и у каждого суду и права, колько бы кротъ того потреба указовала и не даючи се о то позывати, до жадного права, одно будучи обосланны листомъ которого кольвекъ ураду, будь земского, будь кгородского, заступовати и властнымъ накладомъ нашимъ то сеніоромъ и всей братьи еванелицкой, подъ каждымъ часомъ и вѣкомъ, въ томъ зборѣ будучой, очищати маемъ, и повинни будемъ, подъ таковымижъ заруками вышей описанными, такъ яко бы сеніоровѣ и вся братья збору еванелицкого спокойне, а ничимъ непоручне и вѣчне то держали и уживали. И на то даю всей братьи въ Христусѣ збору Виленского еванелицкого, яко паномъ сенаторомъ и стану шляхетского людемъ, министромъ, сеніоромъ, теперь и на потомъ вѣчными часы, водле порадку ихъ, въ томъ зборѣ будучимъ, сесь мой продажный листь подъ печатью и съ подписомъ руки моее властное. А ижъ сынове мои панъ Миколай и панъ Крыштофъ Радивилове, яко на продажу того двора и пляцу моего Горностаевского тому збору еванелицкому, такъ на очищенье его и на вси обовязки, въ томъ листѣ моемъ менованные, позволили, тогдыжъ тежъ добровольне до сего листу моего и печати свои приложили и руки свои подписали, змоцнивши тымъ тую мою продажу не инакъ, одно якобы тежъ свой листь на себе въ тоежъ слово дали. А къ тому для лѣпшого свѣдомья и увѣненья тое речи просить есьми о при-

ложење печатей до того листу моего людей зацныхъ, которые при той продажи были, то есть: ихъ милости пана Юрья Остика—воеводы Мстиславского, старосты Браславского, пана Миколая Тальвоша—кашталяна Жомойтского, старосты Дынеборского, тивуна въ земли Жомойтской, Биржнянского, пана Юрья Зеновьевича—кашталяна земли Полоцкое, старосты Дисенского, пана Яна Кишки—крайчого великого князства Литовского а пана Станислава Нарушевича—тивуна Виленского. Якожъ ихъ милость за очевистою и устною прозьбою моею то учинили и печати свои приложити рачили до сего моего продажного листу. Писанъ у Вильни лѣта отъ Нароженъя Сына Божьего тысяча пятьсотъ семьдесятъ сегомо мѣсеца Февраля петнадцатого дня. У того листу перкгаменового

подписъ рукъ польскимъ писмомъ тыми словы: Mikołay Radziwił — woiewoda Wileński, wielkiego xięstwa Litewskiego najwyższy kanclerz etc. ręką swą; Mikołay Radziwił—łowczy wielkiego xięstwa Litewskiego, ręką swą; Krzysztof Radziwił etc. ręką swą. А печатей привѣсистыхъ осьмъ. Водлугъ которого оповеданья и сознанья его милости пана воеводы Виленского тотъ листъ его милости продажный есть до книгъ владовыхъ кгородскихъ Виленскихъ вписанъ, а по записанью и сесь выписъ подъ нашими печатями и съ подписаньемъ рукъ нашихъ паномъ сенаторомъ и шляхтѣ, такъ тежъ обывателемъ мѣста Виленского и сеніоромъ збору хрестіанского Виленского еванелицкого есть данъ. Писанъ у Вильни.

1586 г.

Изъ связи № 24, за 1576—1754 г., док. 3.

168. Исполненіе королевскаго декрета на имѣніи Станислава Юрьевича Лозницкаго, вслѣдствіе неуплаты имъ долга Вальтеру Зыбнеру.

Реестръ списанья двора и всего имѣнья Станислава Юрьевича Лозницкого, называемого Лозники, въ повѣтѣ Виленскомъ, надъ рѣчкою Лозникомъ лежачого, и до того двора подданныхъ, служобъ, людей осѣлыхъ и кгрунтовъ всякихъ, оромыхъ и неоромыхъ, гаевъ, заросли и сѣножатей, болотъ, ставку, сажавки и стодолу, къ тому самый дворъ зъ будованьемъ, пашнею

дворною, на рокъ осьмьдесятъ шостый засяную, и зо всеми принадлежностями, черезъ мене Яна Станиславовича Голубицкого, дворянина его королевское милости, на увязанье и отправу чиненья за вину господарскую петидесятъ копъ грошей, также и за суму пѣнезей одинадцати сотъ копъ и грошей двадцать, потомкомъ нобожчика Вальтера Зыбнера присужоную,

за декретомъ и листы господарскими приданого и зосланого, водле которыхъ листовъ и статutowъ права посполитого я заховуючисе а маючи при собѣ двухъ возныхъ повѣту Виленского—Станислава Воропая а Григорья Сасина и сторону шляхту, людей добрыхъ у великомъ князствѣ Литовскомъ осѣлыхъ, а меновите: пана Матыса Станкевича, пана Войтеха Петровича Грибовича, пана Миколая а пана Мартина Лукашевичовъ Вепровичовъ, на Матыса Криштофовича Вишторта, пана Адама Станкевича, пана Андрея Яновича — землянъ господарскихъ повѣту Виленского, пана Стефана Михайловича Бакгинского — земенина повѣту Браславского, пана Миколая Петруманского — земенина повѣту Вилкомирского, при которыхъ, почавши одъ дня шестнадцатого, ажъ до двадцать четвертого дня сегожъ мѣсеца Мая, въ року теперешнемъ осмьдесятъ шостомъ, подостатку кгрунты вымѣривши черезъ мѣрника — земенина господарского повѣту Вилкомирского Рафала Кгроховского, и все одъ мала до велика тое имѣнне Лозники на сесъ реестръ меновите списавши, потомкомъ Вальтеровымъ, такъ за вину господарскую, которую они до скарбу господарского заплатили, яко и за суму пѣнезей, имъ присужоную, то есть, Вольтеру Вольтеровичу Зыбнеру и сестрамъ его рожонымъ—Катеринѣ, Альжбетѣ, Ганнѣ, Барбарѣ, Кристинѣ Вольтеровнамъ Зыбнеровнамъ и мужомъ ихъ, за вырокомъ его королевской милости, поступкомъ и шацункомъ статutowымъ увезаломъ и подаломъ въ року теперешнемъ тысяча пятьсотъ осмьдесятъ шостомъ, мѣсеца Мая двадцать четвертого дня, тымъ способомъ:

Напервей. Въ семъ року осмьдесятъ шостомъ, мѣсеца Мая петнадцатого дня, кгда есьмо прѣхали до помененого того двора

Станислава Юрьевича Лозницкого, называемого Лозники, въ повѣтѣ Виленскомъ лежачого, тамъ въ томъ дворѣ самого того Станислава Лозницкого не было, ани жены его Федоры Ожаровны и нѣкого вранника ихъ не застали, только двѣ панны, на име — панну Ганну, пасербицу того Станислава Лозницкого, а панну Барбару, дочку ихъ, и тивуна его тогожъ двора, на име Гринка Кгловдуна, которымъ тымъ двумъ паннамъ и помененому тивуну, кгда черезъ прерочоныхъ возныхъ, при сторонѣ шляхтѣ, листъ увяжчій до того Станислава Юрьевича Лозницкого и жены его Федоры Ожаровны, одъ суду кгородского Виленского писанный, былъ оказанъ и слово въ слово копею съ того листу и подъ печатью и съ подписомъ руки Станислава Воропая и подъ печатью Григорья Сасина—возныхъ повѣту Виленского, очевисто въ руки въ томъ же дворѣ ихъ Лозницкомъ дано, абы увезанья и отправки на имѣнню, маетностяхъ и на особахъ своихъ чинить не боронили въ томъ же дворѣ Лозницкомъ. — И напервей помененыхъ паненъ и тивуна питали есьмо: еслибы якая маетность рухомая, гроши, золото, серебро, клейноты, шаты въ томъ дворѣ ихъ въ якомъ схованью были, чимъ бы за вину господарскую и потомкомъ Вальтеровымъ за суму пѣнезей, на нихъ присужоную, платити могли? На то панна Ганна, панна Варвара и тивунъ двора того Кгринъ Кгловдунъ повѣдили: ижъ дей жадное маетности рухомое въ томъ имѣнню и дворѣ нигдѣ въ схованью, яко грошей, золота, серебра, клейнотовъ, ани шатъ у отца нашего пана Станислава Юрьевича Лозницкого и матки нашею Федоры Ожаровны нѣтъ. Потомъ, тогожъ часу и дня, взвышъ описаного, пытали есьмо помененыхъ паненъ и тивуна Кгринка Кгловдуна: если-

бы они розказанье мѣли отъ пана Станислава Юрьевича Лозницкого и жены его Федоры Ожаровны, за вину господарскую—суму пѣнезей, потомкомъ Вольтеровымъ присужоную, увязанье и отправу на помененомъ имѣнью ихъ Лозницкомъ чинить допустити и не боронить? А панна Ганна, панна Барбара и тивунъ Кгринъ Кгловдунъ повѣдѣли: ижъ дей намъ панъ Станиславъ Лозницкій и жена его Федора Ожаровна того узезанья и отправки на томъ имѣнью своимъ Лозникахъ чиненья боронить не розказали. То пакъ того пятнадцатого дня мѣсеца Мая, въ семь року осмдесять шостомъ, я зъ возными и шляхтою, при мнѣ будущими, отправки не чинечи, оныхъ паненъ и тивуна въ томъ дворѣ помененомъ оставивши, прочъ одѣхали есьмо, ажъ на завтрее тогожъ мѣсеца Мая шестнадцатого дня въ року теперешнемъ осмдесять шостомъ, выѣхавши съ тыми возными, шляхтою звышъ менованою, до подданныхъ Станиславова Юрьевича Лозницкого, не подалеко тогожъ двора ихъ, въ Лознику мѣшкающихъ, которые подданные, за пытаньемъ нашимъ, повѣдили: ижъ дей служимъ пану своему отчизному пану Станиславу Юрьевичу Лозницкому, а земли дей подъ нами служобъ семь осѣлыхъ и пустая служба одна. Тогда, я напервей—за вину господарскую до скарбу господарского петьдесять копъ грошей Литовскихъ належачую увезаломся, меновите: у службы двѣ осѣлыхъ, то есть: Кгринюкъ Кгловдунъ—служба, а Михайло Ганцеля—служба, и въ пустовицизну, прозываемую Жабишки, за которую тую вину господарскую петьдесять копъ грошей Литовскихъ служъ его королевской милости пану Петру Нонарту потомки Вольтеры запла-тили, а въ сумѣ пѣнезей потомкомъ Вальтеровымъ присужоную.

То есть, напервей:

Подле двора его Лозникъ Петръ Яновичъ Петкелевичъ—служба, зъ жоною, а дѣтей не маеть; маетности у него—волы два, коровы двѣ, конь одинъ, ульевъ пчоль чотыри.

Станиславъ Немонойнисъ—служба, жены нѣтъ, только дочку маеть Касюту; маетности—волы два, корова одна.

Кгрисперъ Жабовичъ—служба, маеть жону, сыновъ двухъ—Лукаша а Шимулисъ, дочка одна—Касюта; у него маетности—овець чотыри.

А за рѣчкою Лозницкомъ:

Янъ Якубичъ—служба: у него жена Ганна, сынъ одинъ малый Юргій; маетности—воль одинъ, овецъ старыхъ двое, молодыхъ четверо, козы двѣ, свинья одна, веprъ одинъ, пчоль ульи три.

Симонъ Кгловдунъ—служба: у него жена Катерина, сыновъ три—Якубелисъ, Матюлисъ, Адамъ, дочка Зофея; маетности у него—клячи двѣ, волы два, коровы двѣ, овецъ старыхъ шесть, а молодыхъ шесть, коза одна, свинья старая одна, поросятъ двое.

Усего сумою служобъ осѣлыхъ пять, зо всеми ихъ землями и повинностями, водлугъ права посполитого и статуту земского великого князства Литовского, за каждую службу по двадцать копъ грошей Литовскихъ, чинить копъ сто гроши Литовскихъ.

Въ томъ же имѣнью и ку томужъ двору Лозницкому належачіе кгрунты пашные, пустые, которые ижъ передъ тымъ не были мѣреные, я, маючи при собѣ мѣрника, возныхъ повѣту Виленского и сторону людей добрыхъ—шляхту, звышъ мененыхъ, тые вси кгрунты пустые, пашные и лѣсные и сѣножати вымѣриложъ, всего врочицами, то есть: меновите, напервей:

У Куркелехъ доброго кгрунту моркговъ

двадцать; за каждый моргъ, водлугъ статуту, рахуючи по гроши пятьдесятъ, чинить гроши копъ десеть.

Тамъ же подлого кгрунту морговъ шестьдесятъ три, прutowъ двадцать пять; за тотъ подлый, водлугъ статуту, по гроши сороку, чинить копъ сорокъ двѣ, грошей тридцать три.

Надъ Скойстеромъ рѣчкою вымѣриломъ моркговъ три кгрунту борового; водлугъ статуту—по гроши двадцать, чинить копъ одну.

Надъ Ужуростью рѣчкою вымѣрено поля пашного и лѣсу моркговъ пять, прutowъ петънадцать; за каждый моркгъ по гроши сороку, а за прutowъ петънадцать—гроши двадцать, чинить копъ три, гроши сорокъ.

У Плевжишкахъ вымѣрено моркговъ три, прutowъ шестнадцать и кгрунту лѣсного; за тотъ кгрунтъ каждый моркгъ по гроши сороку, за прutowъ шестнадцать гроши двадцать, чинить копъ двѣ, грошей двадцать.

Тамже у Плевжишкахъ, на другомъ мѣстцу, вымѣреного кгрунту пашного морговъ пять, прutowъ десеть; тотъ кгрунтъ лежитъ до рѣчки Лозника, шадуочи за каждый моркгъ по гроши пятьдесятъ, чинить копъ чотыри, гроши десять, за прutowъ десеть гроши полтринадцати.

Тамъ же у Плевжишкахъ пашни боровое моркговъ три, прutowъ пять; за каждый моркгъ борового кгрунту по гроши двадцать, за прutowъ пять по грошу, чинить копа одна, гроши пять.

Тыхъ же пустовщинъ селища моркгъ одинъ, прutowъ два; за моркгъ копа одна, за пруты два-гроши чотыри, чинить копа одна, грошей чотыри.

При томъ же кгрунтѣ у Плевжишкахъ кгрунту лѣсного, годного на пашню моркговъ семънадцать, прutowъ десеть; за кож-

дый моркгъ по гроши сороку, за прutowъ десеть—гроши тридцать, чинить копъ одиннадцать, гроши тридцать два и полъ.

У тыхъ же Плевжишкахъ лѣсу годного на пашню, моркговъ полъ третья, прutowъ десять; за каждый моркгъ по гроши сорокъ, чинить всего за моркгы и за пруты—грошей копа одна, грошей петъдесять два и полъ.

Тамъ же, понедалеку вымѣрено лѣсу, годного на пашню, моркгъ одинъ, прutowъ петънадцать; за моркгъ грошей сорокъ, за прutowъ петънадцать грошей двадцать, чинить копъ одну.

А надъ рѣчкою Лозникомъ, не далеко двора Беньаша Кгабріяловича, кгрунтъ поля пашного моркговъ два, прutowъ двадцать чотыри; за моркгъ по грошей сороку, чинить копъ одна, грошей двадцать.

За прutowъ двадцать чотыри, чинить гроши тридцать.

Подле тогожъ кгрунту таковогожъ поля моркговъ чотыри, прutowъ двадцать одинъ; за каждый моркгъ по гроши сороку, за прutowъ двадцать одинъ—гроши двадцать шесть, чинить копъ три, гроши шесть.

Тамъ же при томъ же кгрунтѣ таковогожъ поля моркговъ пять, прutowъ пять; за каждый моркгъ по гроши сороку, за прutowъ.... чинить гроши копъ три, гроши двадцать пять.

А за ставкомъ, урочищомъ Мартинелишки, подле stodолы, по обѣюхъ сторонахъ дороги, которая идетъ до Скойстеры, села его королевской милости, Рокатишеского, кгрунту моркговъ семъдесять пять, борового на пашню негодного, за каждый моркгъ по гроши двадцать, чинить гроши копъ двадцать пять. Къ тому, урочищомъ у Ганутишкахъ, кгрунту борового на пашню негодного, моркгъ одинъ, прutowъ десеть, чинить гроши двадцать пять.

Урочищомъ Кумпе грунту лѣсного, годного на пашню, моркговъ сорокъ пять, прutowъ десеть; за каждый моркгъ по гроши сороку, за прutowъ десеть — гроши петнадцать, чинить копъ тридцать, гроши полъ тринадцата.

Урочищомъ Бортшишки поля пашного моркговъ чотыри; за каждый моркгъ по гроши сороку, чинить гроши копъ двѣ, гроши сорокъ.

Тамъ же, при томъ поли кгрунту злого, до пашни негодного, моркговъ десеть, прutowъ одинадцать, за каждый моркгъ по гроши двадцать, чинить копъ три, гроши тридцать чотыри.

Урочищомъ Вилькишки моркговъ тридцать три, прutowъ десеть кгрунту лѣсного, на пашню годного; за каждый моркгъ по гроши сороку, чинить копъ двадцать двѣ, за прutowъ десеть гроши полъ тринадцата.

Урочищомъ Епушлаты, при дорогѣ, которая идетъ съ Койстеръ до Ракантишокъ, по лѣвой сторонѣ кгрунту лѣсного, годного на пашню, моркговъ семнадцать, прutowъ одинадцать; каждый моркгъ по гроши сороку, чинить копъ одинадцать, гроши тридцать чотыри.

Пашня того помененого двора Лозникъ около самага двора и по разныхъ мѣстахъ урочищами лежащая.

То есть, меновите, напервей:

Урочищомъ Ужуполисъ, поля дворного пашного моркговъ сорокъ осмь, прutowъ двадцать; за каждый моркгъ по копѣ грошей, чинить копъ сорокъ осмь, гроши тридцать чотыри.

Поле подъ дворомъ, житомъ засѣяное, моркговъ семьдесятъ три; на томъ же поли засѣяна пшеница бочка одна, ечменю бочка одна; за каждый моркгъ по копѣ гроши, чинить копъ семьдесятъ три.

На третьемъ мѣстцу поле, житомъ засѣя-

ное, моркговъ два, прutowъ двадцать осмь; за каждый моркгъ по копѣ, чинить гроши копъ двѣ, гроши петдесятъ шесть.

На четвертомъ мѣстцу поле надъ рѣчкою Лозники, подъ самымъ дворомъ, моркговъ шестьдесятъ, прutowъ шестьнадцать; за каждый моркгъ по копѣ гроши, чинить копъ шестьдесятъ, гроши тридцать два.

Подле тогожъ поля, на пятомъ мѣстцу поле моркговъ три; на томъ ярица посѣяна, за каждый моркгъ по копѣ, чинить копъ три.

На шестомъ мѣстцу поле пашни зъ лѣсомъ, урочищемъ Спушлота, моркговъ девять, прutowъ двадцать пять; за каждый моркгъ по гроши сорокъ, чинить копъ шесть, гроши тридцать.

На семомъ мѣстцу пасѣки и лѣсу урочищомъ Ондрушишки, моркговъ три, прutowъ дванадцать; за каждый моркгъ по гроши сороку, чинить гроши копъ двѣ, гроши петнадцать.

На осьмомъ мѣстцу, за рѣчкою Лозникомъ, поля пашного и лѣсу, на пашню годного, урочищомъ Черлежишки, моркговъ пятьдесятъ чотыри, прutowъ три; за каждый моркгъ по гроши сороку, чинить копъ тридцать шесть, гроши чотыри и полъ.

Спожати дворные:

Подъ самымъ дворомъ, надъ рѣчкою Лозникомъ, и надъ Черною моркговъ деветдесать шесть, прutowъ шестьнадцать; за каждый моркгъ по гроши тридцать, чинить копъ сорокъ осмь, гроши шестьнадцать.

Надъ тоюжъ рѣчкою урочищомъ сѣножать Потильчичъ, моркговъ два, прutowъ десеть; за каждый моркгъ по гроши тридцать, чинить копу одну, гроши десеть.

Урочищомъ у Плевжишкахъ, подъ дворомъ Лукашевича, сѣножать прutowъ петнадцать, за то гроши петнадцать.

Тамъ же, на другомъ мѣстцу, прutowъ

петнадцать, подле Мартинелишокъ, сѣно-
жать моркговъ четыре; за то все чинить
копъ двѣ, гроши петнадцать.

А кѣды кѣрунту папного, лѣсного и сѣ-
ножатного не стало, тогда и въ самый
дворъ того Станислава Лозницкого, назы-
ваемый Лозники, водлугъ тогожъ декрету
господарского, черезъ мене звышъ написа-
ного Голубицкого, тымъ потомкомъ небож-
чика Волтера Зыбнера, все будованье о-
шпацовавши и самый плацъ вымѣривши,
подалъ и у тое ихъ увезалъ, которого
увезанья нхто, такъ зъ стороны Стани-
слава Лозницкого и жоны его Федоры
Ожаровны, якъ и зъ стороны обчихъ и
иныхъ сусѣдовъ околичныхъ, не боронили
и ни до чого се не припоминали.

Напервей, будованье дворное:

Ушодши у дворъ, по лѣвой сторонѣ свѣт-
лица въ сажни полтретья, въ ней столъ
малый нѣмецкій, ноги поламаны, лавъ
полторы, услонки два малыхъ, окна три,
оконницы на завѣсахъ, оболона одна, у ко-
торой шкла шибъ полдевети, остатокъ
паперью заклеяно, двери на завѣсахъ, скоб-
ли два, полицы подле дверей двѣ, печь
старый, поливанный, коминокъ подле печи
малый. Съ тое свѣтлицы коморка, двери на
завѣсахъ, у дверей защепка одна, скобли
два. Свѣтлица сажни полтретья, противъ
свѣтлицы грядня чорная; въ ней лавъ двѣ,
корыта два, двери презъ завѣсовъ, оконъ
малыхъ зъ оконницами три, сама грядня
сажни три. Межи свѣтлицою и гряднею
сѣни у стѣнъ двѣ: у сѣняхъ лава одна
великая, а другая малая, съ тыхъ сѣней
коморка ненакрытая, у сѣнехъ двери на
завѣсахъ. За избою у тылѣ коморка безъ
дверей. Тое все будованье старое ошпацо-
вали за гроши копъ осмь литовскихъ. У
свѣтлицы за столъ гроши дванадцать, за

услонки два гроши осмь, за болону гроши
десеть, за корыта два гроши шесть.

Подле того дому стайня, соломою крыта,
у двѣ стѣны рубленая, вколо сажни поль-
шоста, зъ воротами, жолубовъ и драбинъ
въ нимъ нѣтъ; за то ошпацовали копу одну.

У томъ же дворѣ ново збудовано при
земли свѣтлицы двѣ зъ сѣнями, обѣ двѣ
на противку себе, драницами крытые. У
одной свѣтлицы столъ великій сосновый,
въ дошки двѣ зложовый, лавъ великихъ
три, малая одна подле дверей, услонъ ве-
ликій одинъ, ложка по просту робленое;
въ нихъ оконъ чотыри, на завѣсахъ три,
а одно безъ завѣсовъ, оболонъ нѣту, печь
старая поливаемая, пересвѣтъ глиняный,
полицы три, двери на завѣсахъ, клямка,
што двери зачинають, сама свѣтлица саж-
ни три. Противъ другая свѣтлица, новая:
въ ней лавъ великихъ три, мала одна,
оконъ три, оконница одна съ завѣсами,
а другая безъ завѣсовъ, а третее безъ
оконицы, оболонъ нѣтъ; печь новая, про-
стая, двери на завѣсахъ, сама сажни три.
Въ ней корыто, што солодъ мочать,
сажни полтора. Межи тыми свѣтлицами
сѣнь, двери на завѣсахъ, зъ сѣней коморка
зъ дверями безъ завѣсовъ, половица тое
коморки накрыто старыми драницами, а
половица не крыта. За тотъ домъ ошпацова-
но копъ шестнадцать гроши Литовскихъ.

У свѣтлицы за столъ великій гроши
тридцать два, за услонъ великій гроши
дванадцать, за ложку гроши семь.

У другой свѣтлицы за корыто, которое
для моченья солоду, гроши двадцать чо-
тыри, чинить копъ семнадцать, гроши пять-
надцать.

По той же сторонѣ свирны три, на под-
клѣтѣхъ, одинъ старый, половица накрыта,
двери безъ защепокъ, усходу нѣтъ, бо-
згнилъ, за тотъ свирень гроши копа одна.

Подле того свирна свирны два, подъ ними подклѣты два, новые, зъ дѣрьми и зъ кранкомъ, зъ усходомъ, клѣти накрытыя дошками, у клѣтѣхъ дѣри на завѣсахъ (съ) защепками, у подклѣтѣхъ дѣри безъ защепокъ. За тѣ свирны гроши копѣ пять Литовскихъ.

Стайня для коней рубленая старая, со- ломою крыта, зъ воротами, зъ жолобами, зъ драбинами, съ преворами вколо сажни де- ветнацать. За тую стайню гроши копѣ три.

Въ той стайни возокъ, сани старые на два кони: за то гроши чотыри; кубель старый безъ дна, за то гроши два, чи- нить копѣ три, гроши шесть.

Пивница новая зъ дѣрьми на завѣсахъ съ защепками, сама каменемъ зъ глиною мурованая, уходъ до нее деревянный, тар- цицами крытый, на той пивницы пова- лушъ новый, тарцицами новыми крытый; пивница сажни чотыри и тотъ повалюшъ сажни чотыри. У повалюшу дѣри на за- вѣсахъ, защепка одна, скобли два; за то все гроши копѣ дванадцать.

У свирни на пивницы корыто великое, за то гроши дванадцать.

Подле тое пивницы свиренъ старый, со- ломою крытый, въ сажни три, дѣри на завѣсахъ, защепка одна, у серединѣ засѣ- ковъ два, (для) сыпанья збожя деветъ, у нихъ ничего нѣтъ; гроши копѣ три.

По той же сторонѣ изба старая, соло- мою крыта, въ сажни три, черная печь, лихія дѣри безъ завѣсовъ, защепка одна, скобль одинъ, лавъ нѣтъ, оконъ малыхъ два зъ оконницами, сѣнь старая у три стѣны, безъ дѣрей; подле тое избы клѣт- ка плохая; курникъ зъ дѣрьми, соломою крытъ; за то копѣ двѣ, гроши двадцать. Подле тое избы верей лежитъ; за то гро- ши шесть.

Ворота до того двора старые, кунты

крытые; за то гроши тридцать. Около дво- ра замѣту прясель петьдесятъ осмь, ста- рого гнилого; за то копѣ три. Дровъ возъ двадцать; за то гроши тридцать.

На середѣ того двора и зрубовъ новыхъ зрубленыхъ, одинъ безъ балекъ, въ томъ вѣнцовъ пятнадцать, а другій вѣнцовъ деветнацать на грядню, на томъ положи- но балекъ шесть нетесаныхъ, тѣ изрубы сажни по чотыри и зрубъ тежъ новый у три стѣны, у ней бервенъ сорокъ пять, по три сажни. При томъ же изрубѣ ле- жить брусковъ деветъ по чотыри сажня; за тѣ все за изрубы и за тѣ брусы гро- ши копѣ дванадцать.

За ворота малыми надъ сажавкою лаз- ня новая, дошками крытая, окны два, дѣ- ри безъ завѣсовъ, полы два, печь камен- ная, противъ лазни броваръ старый, дощ- ками крытый; за то обое гроши копѣ двѣ.

Изба лихая старая, повалялася, безъ дѣ- рей и печь збита; за то гроши тридцать.

Солодовня, вколо стѣнъ шесть, печь, ка- менемъ зъ глиною робленая; за тое гро- ши копѣ три.

У дворѣ подле воротъ и подлѣ свѣт- ли- цы, которая противъ избы черное, у во- городку маломъ зелья нѣтъ, только щѣпы невеликіе два, за тоюжъ свѣтлицою у во- городку другомъ щѣпы чотыри яблоней, за пивницею яблони чотыри, по половицы посѣли, посередѣ двора яблонь одна, по половицы усѣлая.

Обора для быдла новоробленая, около сажни двадцать чотыри, соломою крыта, зъ воротами, при ней пуя рубленая у чотыри стѣны, старая, зъ дѣрьми; для овецъ пуньки двѣ рубленые, для телятъ и свиней соломою крытые старые; за то все гроши копѣ шесть. Въ которой той оборѣ ани на поли за пастухомъ ти- вунъ и подданные не повѣдали, ани пока-

зовали ніякого быдла, мовечи, ижь дей пани ихъ пана Федора Ожаровна зъ иншею маетностью своею всею съ того двора всякое быдло прочъ выпроводила.

Гумно того двора.

У гумнѣ вшодши по правой сторонѣ, осеть съ печью, зъ дверьми старая; за то гроши копа одна.

Подле клѣтка рубленая, соломою крыта, зъ дверьми для мекинѣ; за то гроши сорокъ.

Стодола великая, гдѣ молотять, зъ токомъ, соломою крыта, вколо сажнь осмнадцать старыхъ, въ серединѣ около току стѣнь десеть, зъ воротами; за то гроши копъ пять.

Другая стодола съ токомъ вколо сажнь шестнадцать, зъ ворота, соломою крыта; за тую гроши копъ пять.

У той стодолѣ на току восажокъ безъ колъ и безъ оси, рокитою плетеный, старый; за то гроши десеть.

Одрына для сѣна, новая, соломою крыта, вколо сажнь чотырнадцать, зъ ворота; за тую копъ пять.

Одрына для сѣна-жъ, съ хворосту плетеная, старая, у ней жолобы два, для кормленія воловъ; за одрыну копу одну, за жолобы два гроши двадцать чотыри. У той одрынѣ дровъ возы два; за то гроши чотыри.

Санки, возокъ, старые; за то гроши чотыри. Озередовъ, рѣшетинъ двадцать осмь, подпоръ сорокъ чотыри, жерди, — всихъ сумою копъ чотыри и двадцать чотыри жерди; за то все за рѣшетины по гроши чотыри, за подпору по грошу одному, за жердь каждую по полъ грошу; чинить копъ чотыри, гроши тридцать осмь.

А вконцу тока верей новая лежитъ; за то гроши чотыри. Около гумна плотъ, жердьми горожоный, прясель тридцать шесть, у кождомъ праселѣ жерди по десети, а каж-

дая жердь по три сажни; за то все чинить гроши семьдесятъ два.

Ворота до гумна не крытые, старые, простые; за то гроши десеть.

При томъ же дворѣ въ огородѣ посѣеное цыбули грядъ шесть, съ которое можетъ се высѣть фунтъ; гроши десеть.

Селища двора, гумна и огорода моркговъ чотыри; зато копъ чотыри.

Плотъ зъ хоросту около огорода и съ одного боку саду; за тотъ плотъ ошатовали копъ чотыри Лптовскихъ.

При томъ же дворѣ сажавка на рѣцѣ Лознику, гребля старая, безъ спусту, для спущенья воды, мнихъ учиненый. Въ недостатку иное маетности водлугъ уваженья пожитку ихъ рыбъ въ нимъ ничего кушадунку годного не было, окромъ плотицъ малыхъ троха; тую сажавку со всимъ шатовали есьмо за гроши копъ сорокъ.

А ставокъ у низи тое рѣчки Лозника, урочищомъ въ Мартинелишкахъ, подлѣ стодолы, у который и другая рѣчка малая, урочищомъ Чорная, упала, также новозанятый зъ упустомъ малымъ для спущенья воды, который также водлугъ уваженья ошатовали есьмо за гроши копъ семьдесятъ.

А рыбъ въ томъ ставку кушадванью ничего годного не было.

При томъ же ставку стодола на гостинцу Виленскомъ, который идетъ съ Койстеры, села его королевской милости, до мѣста Виленского, будованья зъ дерева дробного соснового, у которой изба одна чорная, зъ нее коморка, лавы и двери, въ ней есть и ворота двои до стайни, соломою давно крыта, огорода до ней нѣтъ, которая пуста, зъ нее пожитку нѣтъ. За стодолу ошатовано гроши копъ семь.

А ижь еще водлугъ декрету его королевской милости всее суммы всказаное не

выносило, тогда на пашни дворной въ томъ-же имѣнью Станислава Лозницкого Лозникахъ на сесь рокъ осмьдесятъ шостый засѣяной, поразумѣвшисе о томъ зъ выше описанными возными и шляхтою, а взявши вѣдомость и порадую одъ много зацныхъ людей, збоже посѣяное шацункомъ торговымъ теперешнимъ подаломъ; то есть за каждую бочку жита на моркгохъ всего ошачованныхъ и въ реестрѣ описанныхъ, засѣяную, по гроши двадцать чотыри, которого жита засѣяного есть моркговъ семьдесятъ пять, прutowъ двадцать осмь; за то се приходитъ копъ тридцать, гроши двадцать два, пѣнези чотыри.

На тыхъ же вымѣрныхъ и ошачованныхъ моркгахъ пшеницы бочка засѣяная, шацована за копу одну; ечменю бочка засѣяная, шацованая по гроши тридцать; ярицы бочка засѣяная шацовано по гроши тридцать; за тое збоже посѣяное придетъ се всего копъ тридцать двѣ, гроши двадцать чотыри. Которую всю сумму тое отправки чиненья на томъ имѣнью Лозникахъ, што се выше поменило, посполу зложивши, то есть: за семь службъ людей осѣлыхъ и пустовщизну одну за шацункомъ статутнымъ полтора ста копъ гроши Литовскихъ.

Вымѣренного кгрунту всякого, оремого и неоремого, пустого и пашиного, поль, лѣсовъ, сѣножатей и болотъ вымѣрныхъ моркговъ шестьсотъ семьдесятъ осмь, прutowъ десеть, тое шацункомъ чинить копъ чотыриста шестьдесятъ девять, гроши шестнадцать.

Дворъ зъ гумномъ, обора, огороды, посада и всякое будованье дворное, зо всимъ на все, одъ мала до велика, списавши ошачовано копъ сто деветь, гроши семь.

Сажавка подъ дворомъ, ставокъ по недалеку двора у низъ и стодолу пустую

шачовано копъ сто, семьнадцать гроши Литовскихъ.

Збожа на пашни дворной на сесь рокъ осмьдесятъ шестый посѣяного шацовано копъ тридцать двѣ, гроши двадцать чотыри.

Того всего, што се шацункомъ статутнымъ на томъ имѣнью Лозникахъ потомкомъ Вольтеровымъ, такъ за вину господарскую, яко и въ сумѣ пѣнезей, имъ присужоный, списавши, подаломъ на головную суму пѣнези обраховавши, чинить копъ осмьсотъ семьдесятъ осмь копъ, гроши сорокъ семь.

А ижъ большъ маетности того Станислава Лозницкого и жоны его Федоры Ожаровны, чимъ быхъ зуполную отпаву чинити мѣлъ, довѣдати се не моглomъ, а потомкомъ Вольтеровымъ зуполная сума и отпава не дошла, и показало се решты копъ двѣстѣ семьдесятъ одна копа и гроши тридцать и три, тотъ остатокъ сумы пѣнези, водлугъ декрету его королевской милости, на иной маетности, а въ недостатку, ино на особахъ самыхъ преречонного Станислава Лозницкого и жоны его Федоры Ожаровны отпава чинена и коньчона быть маеть.

А што се дотычетъ подданныхъ, верху описанныхъ, семи служобъ черезъ годъ, тая повинность ихъ, которую они списавши мнѣ дворенину господарскому при возныхъ и шляхтѣ именемъ пана своего показали.

То естъ:

На каждый тыдень по пети дней зъ волми, альбо зъ сѣклячою, а лѣтъ до кошенья сѣна и на жниво, покуль сѣ поля спратають, такъ тежъ и въ подводу ѣхать, а жоны ихъ на роботу дворную и до огородовъ и на поле до работы ити и служити повинни.

Которого списанья, меновите по достатку въ томъ реестрѣ увяжчомъ и отпавы

чиненя описаного, я звышъ помененый Янъ Голубицкій—дворянинъ его королевской милости, сесь мой реестръ потомкомъ Вольтеровымъ, верху описанымъ, то есть: Вольтеру Вольтеровичу Зыбнеру и сестрамъ его рожонымъ съ тымъ имѣньемъ Станислава Юрьевича Лозницкого и жоны его Федоры Ожаровны, называемый Лозники, въ мощь, въ держанье и уживанье ихъ до зуполной имъ заплаты и въ сумѣ пѣнези, водлугъ ошачованья моего, въ томъ реестрѣ описаного, при бытности помененыхъ возныхъ и шляхты подаломъ и отправу учинилomъ. На што сесь реестръ подъ печатью и съ подписомъ руки моей властное письмомъ польскимъ, а подъ

печатьми и съ подписомъ руки возныхъ и пановъ шляхты верху помененыхъ, которые на тотъ часъ при собѣ печати мѣли и писать умѣли, при мнѣ въ той справѣ и увезанью будучихъ. Писанъ у Лознику, року отъ Нароженья Сына Божого тысяча пятьсотъ осьмьдесятъ шостого, мѣсеца Мая двадцать осьмого дня. (м. п.) Jan Stanisławowicz Hołubicki, ręką swą własną podpisałem. Станиславъ Воропахъ, возный повѣту Виленского, властною рукою подписалъ, Миколай Лукашевичъ Вепровичъ властною рукою своею подписалъ, Андрей Яцкевичъ властною рукою, Миколай Петрулинецъ властною рукою своею.

(Печатей на массѣ вытиснутыхъ семь).

1586 г.

Изъ связи № 142, за 1588—1684 г., док. № 8.

169. Въновная (реформаційная) записъ Слуцкаго князя Симеона Юрьевича жепѣ своей Елисаветѣ (Еленѣ) Мѣлецкой.

Лѣта Божого Нароженья 4343 (1587) мѣсеца Феврала пятого дня.

Передъ нами Криштофомъ Радивиломъ—княжатею на Биржахъ и зъ Дубинокъ, воеводою Виленскимъ, гетманомъ полнымъ великого князства Литовского, старостою Солецкимъ, Орендовскимъ и Борысовскимъ, постановившисе очевисто ясне вельможное княжа его милость Янъ Симіонъ Юрьевичъ Омельковичъ княжа Слуцкое, самъ его милость усты своими ку записанью до книгъ кгородскихъ Виленскихъ сознать рачиль: ижъ дей што за волею и преизреньемъ

Божимъ вельможная пани ее милость пани Миколаева Мѣлецкая, воеводина Подольская, старостиная Кгородецкая (sic) и Новомѣтская, пани Гальшка Миколаевна Радивиловна—княжна зъ Олыки и Несвѣжа, зъ волею и вѣдомостью ихъ милости пановъ опекуновъ, отъ небожчика пана воеводы Подольскаго дѣтямъ его милости назначоныхъ, отдала за его милость княжа Слуцкое въ станъ светый малженскій дочку свою панну Зофею Миколаевну Мѣлецкую—воеводянку Подольскую, по которой дей той дочцѣ своей ее милость пани воеводи-

нал Подольская выправу посаговую, водлугъ пристойности своее, яко се на станъ ее милости зацный годило, его милости княжати Яну Симеону Слуцкому дала. А его дей милость княжа Слуцкое, напротивъ того всего внесенья, той дочцъ ее милости, а малжонцъ своей, совитую сумму пѣнезей, вѣно и привѣнокъ, особливимъ записомъ своимъ на нѣкоторыхъ имѣньяхъ своихъ, у великомъ князствѣ Литовскомъ лежащихъ, выймуочи ихъ за третью часть всихъ имѣней своихъ отчизныхъ, упевнить обѣцалъ, а надѣто дей ее милость пани воеводиная Подольская, зъ ласки и милости своее, рачила его милости княжати Яну Симеону Слуцкому и дочцъ своей, а малжонцъ его милости, заразъ подать въ держанье и поступить имѣнья небожчика пана малжонка своего въ Корунѣ польской, въ земли Руской лежащѣе, то есть, имѣнья Колачковцы и Коропець, до того часу, покуль другая дочка ее милости, а сестра малжонки его милости, панна Катарина—воеводянка Подольская, замужь пойдетъ, которое таковое ласки и добродѣйства ее милости пани воеводиное Подольское будучи его милость княжа Янъ Симеонъ Слуцкій вдячонъ и абы собѣ тымъ на пришлый часъ ту ласку у ее милости пани воеводиное Подольское способилъ, зъ доброе воли своее обовезалсе его милость того вѣна и привѣнку, которые на имѣньяхъ своихъ отчизныхъ въ великомъ князствѣ Литовскомъ заплатити маеть, такъ же тежъ и тыхъ всихъ имѣней и всякое маетности ее милости отчистое, што кольвекъ ее милости теперъ же до рукъ пришло и потомъ прійти маеть, жадными описами и нїякимъ инымъ обычаемъ его милость собѣ отъ ее милости самое малжонки своее, яко и черезъ руки обчїе набывать, привлащать и ни на которомъ врадѣ, такъ

въ Корунѣ польской, яко и въ великомъ князствѣ Литовскомъ до сознанья такихъ речей становитисе не обѣцалъ, ажъ бы на то воля и позволенье владное ихъ милости обѣюхъ его милости княжати Слуцкому и малжонцъ его милости отъ ее милости пани воеводиное Подольское, яко матки ихъ милости, также и ихъ милости двухъ пановъ Мѣлецкихъ, старшихъ дому, того было и упевняючи въ томъ все его милость княжа Слуцкое особливый листъ свой ширей съ певными варунками подъ печатью и съ подписомъ руки своее и подъ печатями ихъ милости пановъ зацныхъ, ее милости паней воеводиное Подольское далъ и жедать его княжатская милость рачилъ, абы тое устное сознанье, листъ его милости, до книгъ кгородскихъ Виленскихъ былъ вписанъ. Такъ мы, листъ его устного сознанья его милости княжати Яна Симеона Слуцкого выслухавши и листу его милости оглядавши и передъ собою читаного выслухавши, рассказали есьмо его до книгъ кгородскихъ Виленскихъ вписати, который отъ слова до слова такъ се въ собѣ маеть:

Я Янъ Симеонъ Юрьевичъ Олельковича, княже Слуцкое, ознаймую тымъ моимъ вызнанымъ листомъ всѣмъ вобецъ и каждому зъ особна, нынѣшнимъ и на потомъ будущимъ, ижъ што зъ волею и презрѣнемъ Божимъ ее милость вельможная пани, пани Миколаева Мѣлецкая—воеводиная Подольская, старостина Кгородская и Новомѣстцкая, пани Гальшка Миколаевна Радивиловна—кнежна зъ Олыки и Несвижа, зъ волею и вѣдомою ихъ милости пановъ опекуновъ, отъ небожчика пана воеводы Подольского дѣтямъ его назначонныхъ, князя Януша Острожского—воеводы Волынского, пана Миколая Ферлея зъ Дубровицы—кашталяна Бѣльского, старосты Но-

вомѣстцкаго и Казимерскаго, пана Миколая Гербута зъ Фульштына—кашталяна Галицкаго, старосты Львовскаго, пана Миколая Вучацкаго—подкоморого Каменецкаго, старосты Барскаго, пана Войтеха Велицкаго—судьи земскаго Сендомирскаго, пана Миколая Лявцкорунскаго, зъ Брезя, пана Петра Островскаго, отдала мнѣ въ станъ малженскій дочку свою, зъ его милостью небожчикомъ паномъ воеводою Подольскимъ малжонкомъ своимъ спложною, панну Зофею Миколаевну Мѣлецкую—воеводянку Подольскую; по которой то дочцѣ своей ее милость пани воеводиной Подольская дала выправу посаговую, водлугъ пристойности своей, яко се на станъ ее милости зацный годило; за што я, противъ того всего внесенья ее въ домъ мой, той дочцѣ ее милости а малжонцѣ моей совитую сумму пѣнезей, вѣно и привѣнокъ, особливимъ записомъ своимъ на нѣкоторыхъ имѣньяхъ моихъ, у великомъ князствѣ Литовскомъ лежащихъ, выймуючи ихъ за третью часть всѣхъ имѣней моихъ отчистыхъ, записать и въ томъ ее особливимъ записомъ своимъ, съ певными варунками правными, водлугъ статуту великаго князства Литовскаго, упевнить маю. Надѣто ее милость пани воеводиной Подольская, зъ ласки и зъ милости своее, рачила мнѣ и той дочцѣ своей, малжонцѣ моей, заразъ подать и поступить до держанья и вживанья до того часу, покуль другая дочка ее милости панна Катарина замужъ пойдетъ, нѣкоторыя имѣнья, небожчика пана малжонка своего въ Коронѣ польской, въ земли Руской лежащія, а меновите имѣнья Колачковцы и Коропецъ, которые вже правомъ отчистымъ той малжонцѣ моей, по отцу ее звышъ менованомъ, небожчику пану воеводѣ Подольскомъ, належатъ и спадываютъ. А такъ я Янъ Симеонъ княже Слупское, будучи

вдячонъ такой ласки и добродѣйста ее милости пани воеводиной Подольское, паней а матки своей милой, а постерегаючи того, абымъ собѣ и на пришлый часъ хуть и ласку ее милости способилъ, а притомъ милость повинную зъ дочкою ее милости, а милою малжонкою своею, въ згодѣ малженской заховалъ, самъ зъ доброй воли своей, безъ жадного примушенья, обовязуюсе симъ добровольнымъ листомъ моимъ, ижъ того вѣна и привѣнку, што есми той малжонцѣ своей паней Зофеею особливимъ записомъ своимъ на имѣньяхъ своихъ отчистыхъ у великомъ князствѣ Литовскомъ записать маю, также и тыхъ всѣхъ имѣней ее и всякой маетности ее отчистой, што кольвекъ ей теперь вже до рукъ пришло и потомъ прійти маеть, жадными записами, якимъ кольвекъ обычаемъ вымыслеными, не маю собѣ отъ нее самое, яко и черезъ руки обчіе набывать и привлащать, и ни на которомъ урадѣ, такъ въ Коронѣ, яко и въ великомъ князствѣ Литовскомъ, до сознанья такихъ речей, вышей меновите описанныхъ, ставить ее не маю и не буду мочи и никому записовати ей того позволять не маю, ажъ-бы на то воля и позволенье владное намъ обѣюмъ, мнѣ и той малжонцѣ моей, отъ ее милости пани воеводиной Подольской, яко матки нашей, также и ихъ милости двухъ пановъ Мѣлецкихъ, старшихъ дому того было. А еслибымъ я Янъ Симеонъ, княже Слупское, занехавши або пробачивши сего добровольного листу моего и всѣхъ обвязковъ, въ немъ вышей и нижей описанныхъ, тое вѣно и привѣнокъ, што той малжонцѣ своей особливимъ записомъ своимъ записать маю, также и вѣчность, альбо якихъ сумъ пѣнежныхъ на тыхъ имѣньяхъ ее отчистыхъ, што теперь до рукъ моихъ до уживанья пришли, або еще потомъ пры-

ти могутъ, и на якуюжъ кольвекъ маетность ее посаговую, въ домъ мой внесеную, будто черезъ записы листовные, або черезъ сознанье на врадѣ якомъ кольвекъ учиненое, отъ нее собѣ коль-кольвекъ по датѣ сего листа моего одержать, або по невольне ее, малжонку свою, до такихъ обликовъ, або сознанья вradoвого примусиль, тогда таковое ее сознанье и записы листовные, противъ сему моему запису учиненные, жадной моцы мѣти не будутъ мочи и овшемъ у каждого права и суду касованы и внивечь оборочаныи быти мають; а я за таковое нарушенье сего запису моего, гдѣмъ бымъ его въ чомъ кольвекъ нарушилъ, маю и повиненъ буду заплатить заруки ее милости пани воеводиной Подольской и ихъ милостямъ паномъ опекуномъ двадцать тысячей копъ грошей Литовскихъ, а то заплативши, предъсе сесь листъ мой у каждого права за мощный держанъ быти маеть. О што все, яко о скасованье такихъ неслучныхъ записовъ, которыми еслибы мнѣ што самому, або и кому иному тая малжонка моя записала, такъ и отъ тые заруки вольно будетъ паней воеводиной Подольской и ихъ милостямъ паномъ опекуномъ, вышей помененымъ, позвать до суду и права великого князства Литовского, земского, або кгородского, бы тежъ и предъ его королевскую милость хотѣли, то имъ вольно будетъ тамъ, гдѣ его королевская милость на тотъ часъ дворомъ своимъ быти рачить, а я тамъ, гдѣкольвекъ о то позыванъ буду, повиненъ се буду становити и не беручи собѣ ку оборонѣ жадного права и некоторыми причинами зъ року и зъ права незрываючи усправедливить се и тые вси заруки платити маю. То тежъ симъ ли-

стомъ моимъ варую, ижъ тотъ теперешній записъ мой маю до сознанья передъ урядъ великого князства Литовского, который кольвекъ, буде земскій, або кгородскій, або передъ его королевскую милость, принести, отъ даты сего листу, надалѣй до году, подъ тымижъ закладами вышей описанными; въдъ же сесь листъ мой и вси обязанности, въ немъ описанные, надалѣй только отъ сего часу, яко есть написанъ, до десети лѣтъ трвати и въ моцы своей быти маеть. И на томъ ей милости паней воеводиной Подольской и паномъ опекуномъ вышейпомененымъ дать сесь мой вызнанный листъ зъ моею печатю и зъ подписомъ властной руки моею. А при томъ были и того будучи добре свѣдоми, печати свои за устною прозьбою моею, къ сему листу приложити и руки свои подписать рачили ихъ милость вельможные панове: панъ Криштофъ Радивиль, на Биржахъ и Дубинахъ княже—воевода Виленскій, староста Борысовскій и Солецкій; панъ Миколай Криштофъ Радивиль, на Олыцѣ и Несвижу княже, каштелянъ Троцкій; панъ Андрей Воболя, а Янъ Швайковскій—дворане его королевское милости. Писанъ въ Загорку, лѣта Божого Нароженья 4688 осьмдесять постога мѣсеца Сентября чотырнадцото дня. У того листу печатей пять и подпись рукъ тыми словы: Jan Simeon, xiaże Slucki, ręką swą; Krzysztof Radziwił xiaże ręką swą; Mikolay Krzysztof Radziwił; Andrzej Bobolia; Jan Szwykowski ręką własną. Якожъ тое очевистое и устное сознанье его милости князя Яна Симеона Слуцкого и тотъ листъ его милости... (последнихъ словъ недостаетъ такъ какъ слѣдующій листъ вырванъ).

1587 г.

Изъ связки № 2709, за 1588—1684 г., док. 9.

170. Обеспечительная записъ Симеона князя Слуцкаго на половину имѣнія Торговиско сестрѣ жены своей.

Лѣта Божого Нароженья 7087 (1587), мѣсеца Февраля 5 (5) дня.

Передъ нами Криштофомъ Радивиломъ — княземъ на Биржахъ и Дубинкахъ, воеводою Виленскимъ, гетманомъ полнымъ великого князства Литовского, старостою Солецкимъ, Урендовскимъ и Борысовскимъ, постановившисе очевиство ясновельможное князя его милость Янъ Симеонъ Олельковича Слуцкій, самъ его милость усты своими ку записанью до книгъ кгородскихъ Виленскихъ сознать рачиль, ижъ дей што ясновельможная пани ее милость пани Гальшка Радивиловна, княжна зъ Олыки и Несвижа, пани Миколаева Мѣлецкая, воеводиная Подольская, зъ ласки своее его княжатское милости, поступить рачила имѣнье свое бабизное и материстое, названное Торговиское, въ Корунѣ польской у воеводствѣ Любельскомъ лежащее, допустивши и давши его милости вольность, естли бы его милости того потреба указывала, за суму пѣнежную тое имѣнье Торговиское комукольбекъ на вѣчность продати, съ такимъ варункомъ, естли бы до тое продажи того имѣнья Торговиского пришло и якобы много сумы пѣнежное за тое имѣнье Торговиское его милость князя Янъ Семіонъ Слуцкій дати рачиль, тогда половину дочцѣ ее милости пани Миколаевое Мѣлецкое тое всей суммы пѣнезей,

сестрѣ роженой малжонки своее, ее милости панее Зофѣи Миколаевны Мѣлецкого, воеводианки Подольское, ей милости паннѣ Катаринѣ Мѣлецкой, воеводианцѣ Подольской, на онъ часъ кгда ее милость лѣтъ своихъ зуполныхъ доидеть и въ станъ светый малженскій выдана будетъ, отъ выданья ее милости въ станъ светый малженскій за дванадцать недѣль, кромѣ обсыланья и ознаймения его милости, тую суму пѣнезей за имѣнье Торговиское на урадѣ кгородскомъ въ Корунѣ польской, въ Галичу, отдати и заплатити подняль и упевняль въ томъ всемъ его милость княжатская ей милости паннѣ Катеринѣ Мѣлецкой, воеводианцѣ Подольской, особливый листъ свой съ певными варунками ширей въ немъ доложивши, подъ печатью и съ подписомъ рукъ ихъ милости пановъ зацныхъ далъ и передъ нами его милость князя Слуцкое покладалъ, жедаючи, абы тое устное сознанье и тотъ листъ его милости до книгъ кгородскихъ Виленскихъ былъ вписанъ. А такъ мы того устного сознанья его милости княжати Яна Симеона Слуцкого выслухавши и листу его милости огледавши и вычитавши, розказали есьмо до книгъ вписать, который отъ слова до слова такъ се въ собѣ маеть:

Я Янъ Симеонъ Олельковича, князя Слуцкое, ознамую симъ моимъ листомъ, ижъ

што ясневельможная пани, ее милость, пани Гальшка Радивиловна — княжна зъ Олыки в Несвижа, Миколаева Мѣлецкая, воеводина Подольская, пани матка моя милостивая, зъ ласки своее рачила мнѣ дати, поступити имѣнье свое бабизное и материстое, названное Торговиское, въ Корунѣ Польской, въ воеводствѣ Любельскомъ лежащее, допустивши и давши мнѣ вольность, то имѣнье, если бы мнѣ того потреба указывала, за сумму пѣнежную на вѣчность продати, нижи то ей милость варовати рачила: если быхъ я тое имѣнье звышъ мѣненное кому кольвекъ на вѣчность продалъ и янъ много за него суммы взялъ, тогда, кгда ее милость панна Катарина Мѣлецка — воеводянка Подольская, дочка ее милости, а сестра малжонки моее молодшая, лѣтъ зуполныхъ доростеть и въ станъ светый малженекій выдана будетъ, абы половина тое суммы, што быхъ за тое имѣнье Торговиское взять, ей милости отъ мене отдана и заплачена была. Што упевняючи я заплату оное суммы, ей милости паннѣ воеводяницѣ Подольской належачую, симъ листомъ моимъ обовезуюсе, ижъ если быхъ оное имѣнье Торговиское съ якихъ причинъ або потребъ своихъ кому кольвекъ продалъ и якую кольвекъ сумму за тое имѣнье взять быхъ, тогда кгда ей милость панна Катарина — воеводянка Подольская, лѣтъ своихъ доросши, въ станъ светый малженскій отдана будетъ, я Янъ Симеонъ, княжа Слуцкое, половину тое суммы, за имѣнье Торговиское взятое, отъ выданья ей милости въ станъ светый малженскій за недѣль дванадцать, кромъ обсыланья и ознайменья мнѣ о томъ, отъ его милости, маю и повиненъ буду ей милости паннѣ воеводяницѣ Подольской, сестрѣ малжонки моее, на врадѣ кгородскомъ въ Корунѣ польской, въ Галичу, отдати и сполна

заплатити, которому часу менованому, ей милость панна воеводянка Подольская до того владу прибыти, або умоцованого своего до одобранья отъ мене тое суммы, ей милости належачое, прислати маеть. А рдѣ быхъ сему опису моему досыть не учинилъ и на тотъ менованый часъ на врадѣ кгородскомъ въ Галичу ее милости паннѣ воеводяницѣ Подольской, сестрѣ малжонки моее, половины тое суммы, которую быхъ увзялъ за тое имѣнье Торговиское, не отдалъ и сполна не заплатилъ, тогда повиненъ буду ее милости оную сумму совито заплатити и вольно будетъ ей милости самой, або умоцованому ей милости, взявши возного зъ ураду Новгородского, будь земского або кгородского, въ имѣнье и дворъ мой Старицу, у воеводствѣ Новгородскомъ лежацій, никому ничимъ назаведеный, во всей той сумѣ пѣнезей истизнѣ и совитости вѣхати и ввезатисе и тотъ дворъ зъ земли, шляхтою, зъ бояры паницыными и путными, съ людьми осадными и тяглыми, зъ семьи и зъ людьми, въ нихъ мѣшкающими, и зъ ихъ повинностями, также зъ фельваркомъ, зъ гумномъ, збожьемъ молочнымъ и немолочнымъ, въ гумнѣ и на поляхъ зложонымъ, потомужъ и на поляхъ засѣянымъ, пушою, ловы звѣриными и пташьими и со всеми пожитками и широкостями, такъ, яко се тое имѣнье само въ собѣ въ широкостяхъ и пожиткахъ своихъ здавна и теперъ маеть, ничего тамъ на мене и никого иного не заставляючи, на себе держати и того всего добровольне уживати, вольна будучи тое имѣнье въ той сумѣ пѣнезей истизнѣ и совитости, кому хочечи, завести и заставить. А я самъ и ниhto иный того увезанья въ тое имѣнье ей милости, паннѣ воеводяницѣ Подольской, самой, або умоцованному ей милости, боронить, также и по

увезанью въ оное имѣнье и ни въ которую властность его вступоватисе, переказы держанью и уживанью ей милости, самой и того, кому бы тое ей милость отъ себе тымъже правомъ своимъ поступила и завела бы, отдавши тое все сумы пѣнезей, ей милости прислушающее истизны и совитости, чинить не маю и не буду мочи. И про то тымъ моимъ листомъ обовезуюсе того имѣнья Старицы и некоторого пожитку и власности, отъ даты того часу, нимъ се ей милости паннѣ воеводянцѣ Подольской въ заплаченью тое сумы, ей милости належачое, впродѣ менованое унизу, никому не заводити вѣчностью, ани заставою пущати. А гдѣ бы въ томъ частѣ, незыстившисе мнѣ въ томъ ей милости паннѣ воеводянцѣ Подольской, панъ Богъ на мене смерть допустить рачилъ, тогды малжонка моя, або тотъ, кому бы маетность моя по мнѣ належала, повинна будетъ тому запису моему и обовязкомъ, въ немъ описанымъ, досыть чинить. А для утверженья и упуевненья тое рѣчи, далъ есьми тотъ мой листъ ее милости паннѣ Катеринѣ Мѣлецкой—воеводянцѣ Подольской, съ подписомъ руки моее письмомъ поль-

скимъ и подѣ печатью моею. А при томъ справованью того листу моего были и будучи того добре свѣдоми, до сего листу моего, печати свои притиснуть розказать рачили вельможные панове ихъ милость: панъ Остафей Воловичъ—каштелянъ Виленскій, канцлеръ великого князства Литовского, староста Берестейскій и Кобринскій, а панъ Янъ Волменскій—кашталянъ Полоцкій, староста Улитскій; и панъ Криштофъ Зеновичъ—кашталянъ Берестейскій, староста Чечерскій и Пропойскій. Писанъ у Вильни, лѣта отъ Нароженья Сына Божого 4643 (1587), мѣсеца Февраля третего дня. У того листу печатей притисненыхъ чотыри и подпѣсь рукъ тыми словы: Jan Symeon xieże Sluckie—ręka swą; Остафей Воловичъ—панъ Виленскій ręka swą; Jan Wolmieński—kasztelan Polocki—ręka swą; za prozbą xiążęcia imci ia Krzysztof Zienowicz—kasztelan Brzeski, ręka swą podpisał. Якожъ тое очевистое сознанье его милости княжати Яна Симеона Слуцкого, тотъ листъ его книжатское милости до книгъ кгородскихъ Виленскихъ есть уписанъ.

1587 г.

Изъ связки № 4709, за 1588—1684 г., док. 6.

**171. Реформаційная (вѣновная) записъ отъ Ивана Симеона Олельковича, князя
Слущкаго женѣ своей Софіи Николаевнѣ Мѣлецкой.**

Слущкій князь Иванъ Симеонъ Олельковичъ женился на дочери Подольской воеводицы, княгини Радивиловой, княжнѣ Софѣи Николаевнѣ Мелецкой и получилъ за нею приданнаго 7,200 копѣ Литовскихъ грошей,—деньгами и въ драгоценно-

стяхъ—брильянтахъ, золотѣ и серебрѣ. Слѣдуя обычаю старины и на основаніи Литовскаго статута онъ записалъ ей за это приданое третью часть своихъ имѣній, оцѣненную въ 14,400 копѣ.

Лѣта Божого Нароженъя 4743 (1587) мѣсеца Февраля 5 (5) дня.

Передъ нами Криштофомъ Радивиломъ, княжатемъ на Биржахъ и зъ Дубинокъ, воеводою Виленскимъ, гетманомъ польнымъ великаго князства Литовскаго, старостою Солецкимъ, Урядовскимъ и Боровскимъ, постановившимъ очевидно ясновельможное его милость князя Янъ Симеонъ Юрьевичъ Олельковича Слущкій, самъ его княжатская милость добровольне оповѣдалъ и устне то ку записанью до книгъ кгородскихъ Виленскихъ тими словы сознать рачиль: ижъ дей его милость зъ воли и прейзрѣнья Божого звѣнчалъ и взялъ собѣ въ станъ светый малженскій дочку годное а святое памети небожчика пана Миколая Мѣлецкаго—воеводы Подольскаго, старосты Городенскаго и Новомѣстцкаго, панну Зофію Миколаевну Мѣлецкаго—воеводянку Подольскую у малжонки его а матки ее, ее милости паней Гальшки Миколаевны Радивиловны—кнежны зъ Олыки и Несвижа, по которой дей дочцѣ своей ее милость пани воеводиная Подольская,

отдавши ее за его княжатскую милость въ станъ светый малженскій, заразъ дать рачила его милости по ней выправу посаговую, такъ готовыми пѣнезми, яко въ золотѣ, въ серебрѣ, въ клейноутѣхъ, перлахъ и въ иныхъ многихъ речахъ, на станъ ее милости належачихъ, всего сумою на личбу Литовскую семь тысячей и двѣстѣ копѣ грошей. Ино дей его княжатская милость, заховуючисе въ томъ водлугъ статуту права посполитого, напротивъ того вѣна альбо выправы ее милости пани малжонки своее въ домъ свой, записать ей милости рачиль, теперъ заразъ, при животѣ своемъ, совитую суму пѣнезей, вѣно съ привѣнкомъ, чотырнадцать тысячей и чотыриста копѣ грошей Литовскихъ, и тую дей сумму пѣнезей его княжатская милость помененой малжонцѣ своей, ее милости паней Зофеи зъ Мѣльца—воеводяницѣ Подольской, на имѣньяхъ своихъ, у великомъ князствѣ Литовскомъ, въ повѣтѣ Новгородскомъ лежащихъ, а меновите: на дворѣ Тимковичахъ, мѣстечку Тимковичахъ, мѣстечку Себежовѣ, селѣ Горкогубовѣ, Бучачинѣ, Желеховѣ, Рачко-

вичяхъ, Прусахъ, Долгомъ, Чернецкомъ дворцы, селѣ Огородницкомъ, Блевчицахъ, Лѣшной, дворѣ Быстрицы, селѣ Быстрицы, селѣ Васильчицахъ, селѣ Зоморочъ и селѣ Суховчицахъ, фольварку Скепевѣ, селѣ Скепевѣ, селѣ Радускомъ, селѣ Колодеумъ, селѣ Леднѣ, Кокоричахъ описать рачилъ, выймуочи тые имѣнья за третью часть всихъ имѣній своихъ ойчистыхъ со всеми а всякими пожитки, яко се тые имѣнья сами въ собѣ мають. И упевняючи дей его княжатская милость ее милость пани Зофею Мѣлецкую, малжонку свою, листъ свой, съ пѣвными варунки написанный, подъ печатю и съ подписомъ руки своею, и подъ печатями и съ подписомъ рукъ людей зацныхъ, ей милости дать рачилъ; и тотъ листъ свой его милость княжа Слуцкое, передъ нами оказавши же дать рачилъ, абы до книгъ кгородскихъ Виленскихъ вписанъ былъ. А такъ мы, добровольного и устного сознанья его княжатское милости и того листу читаного выслушавши, рассказали есьмо его до книгъ вписати, который отъ слова до слова такъ се въ собѣ маеть:

Ja Jan Symeon Iuriewicz Olelkowicza — xiaże Sluckie, oznaymuie tym moim wyznany listem wszem wobec y koждemu z osobna, dzisieyszum y napotym będącym, iż ia z woli y przeyrzenia Bożego z dobrym a statecznym umyslem swym, wziawszy sobie na pomoc pana Boga, ot którego wszystkie dobra pochodzą, zwycięzał y wziołem sobie u stan święthy małżeński córkę godney a sławney pamięci niebożczyka pana Mikołaja Mieleczkiego — wojewody Podolskiego, starosty Grodeczkiego y Nowomiestheczkiego, pannę Zofię Mikołaiównę Mieleczkiego — wojewodziankę Podolską u małżonki jego, a matki iey imię pани Halszki Mikołaiówny Radziwiłowny — xiężny z Olyki y Nieswiża, z zacnego a uczciwego domu

ich, przy bytności y zgromadzeniu na then czas wielu zacnych panów y przyiaciоł ieymć za wolą y wiadomością ichmć panów opiekunów, od nieboszczyka pana wojewody Podolskiego naznaczonych. Po którey to córce swey ieymć pани wojewodzina Podolska, oddawszy mnie ią w stan święty małżenski, zaraz dała mi po niey wyprawę posagową gotowych pieniędzy na liczbę Litewską trzy tysiące y sześćset kop, a osobliwie we złocie, we śrzebrze, w kleynotach, w perlech y w inszych wielu rzeczach ruchomych, to co się na iey stan zacny godziło, drugą trzy tysiące y szecset kop, tego wszystkiego, tak pieniędzmi gotowemi, iako y w tych rzeczach ruchomych, doszło mię od ieymć pани wojewodziney Podolskiej na Litewską liczbę groszy kop siedm tysięcy y dwieście kop. A tak ia, zachowuiąc się w tym według obyczaju prawa y statutu wielkiego xięstwa Litewskiego, naprzeciw onego wiana abo wniesienia iey w dom mój, zapisuię tey małżonce mey paniey Zofiey z Mielca — wojewodziance Podolskiej, teraz zaraz, przy żywocie moim, sowitą sumnę pieniędzy, wiano z przywiankiem, wszystkiego na liczbę Litewską czternaście tysięcy i czterista kop groszy, na imionach moich oyczystych, w wielkim xięstwie Litewskim leżących, a mianowicie: w powiecie Nowogrodzkim — dwor Timkowiczy, miasteczko Timkowicze, Siebieżów, siolo Gorkohubowo, Buczaczin, Żelechowo, Raczkowicze, Prusy, Dolhe, Czerniecki dworzec, siolo Ogrodnickie, Blewczice, Leszna, dwor Bystrzicę, siolo Bystrzice, siolo Wasilczyce, siolo Zamoroche, siolo Suchowczice, folwark Zkiepiew, siolo Zkiepiew, siolo Raduskie, siolo Kolodzieume, siolo Ledne, Kokorycze, wymuiąc te imiona za trzecią część wszystkich imion moich oyczystych, ze wszystkimi y z wszelakimi tych imion pożytkami, tak iako się

z dawna i teraz u granicach y obychodziech swoich maia. Wolno będzie tey małżonce mey wyszeymianowaney, na tych imionach moich, tę wszystkę summę pieniędzy, wiano y przywianek swój, teraz przy żywocie, iako y po żywocie moim, komu chcąc blizkim y krewnym swoim zapisać, a ia iey tego bronić nie mam, y owszem będę powinien przeciwko iey, małżonce swey, strony tego wiana y przywianka, zachować się według osobliwego zapisu mego, iey za to ode mnie dobrowolnie danego; y dla tego ia iuż od tego czasu y daty tego listu mego nie mam tych imion moich, wyszeyopisanych, na którychem tę oprawę małżonce swey uczynił, nikomu w ręce obce żadnym prawem, tak wiecznością, iako y w summie pieniężney zawodzić; a ieślibym inaczej co przeciwko temu zapisowi swemu uczynił y te artykuły w tym liście moim, mianowicie wyszeyopisane, wczem kolwiek y iakoż kolwiek naruszył, a co niesłusznie komu na tych imionach zapisał, tedy iuż te nowouczynione y komuż kolwiek odemnie na te imiona dane zapisy, mimo ten pierwszy dobrowolny list mój, u żadnego prawa żadney mocy mieć nie maia. Y na tom dał przerzeczoney

małżonce mey, paniey Zofiey z Mielca, ten mój list pod pieczęcią i z podpisem ręki mey własney. A dla lepszego stwierdzenia tego listu mego prosiłem o przyłożenie pieczęci do niego ichmość: iaśnie wielmożnego pana iegomość pana Ostafieia Wołowicza—pana Wileńskiego, kanczlerza w. x. Lit., starosty Brzeszeckiego i Kobryńskiego, imci pana Stanisława Naruszewicza—kasztelana Mścisławskiego, ciwona Wileńskiego, starosty Rzeczyckiego i Hiczyckiego (?), a imé pana Hieronima Jodkiewicza—kasztelanova Trockiego. Którzy ichmć za oczewiścią y ustną prozbą moią pieczęci swe do tego listu mego przyłożyć raczyli. Pisan w Wilnie, roku Pańskiego tysiąc pięćset ośmdziesiąt siódmego, miesiąca Lutego pierwszego dnia. У того листу печатей притисненыхъ четыры и подписи рукъ теми словы: Jan Siemion x. Olelkiewicz—ręką swą; Ostaphiey Wołowicz—ręką własną; Stanisław Naruszewicz—ręką swą; Hieronim Jodkiewicz—ręką własną. Якожь тое очевистое сознанье его милости княжати Яна Симеона Слуцкого и тотъ листъ его княжатское милости до книгъ кгородскихъ есть вписанный.

1588 г.

Изъ связи № 4709, за 1588—620 г., док. № 32.

172. Судебное опредѣленіе Виленскаго каптуровскаго суда по дѣлу между Новгородскимъ земляниномъ Юріемъ Бокеемъ - Даниславскимъ и Томою Рудоминою о долговомъ обязательствѣ на 2000 копъ грошей.

Лѣта Божого Нароженья тысяча пятьсотъ осьмдесятъ осьмого, мѣсеца Генваря второго дня.

На рочкохъ кгородскихъ генваровыхъ, въ семь року осьмдесятъ осьмомъ припалыхъ и судовне отправованыхъ, передъ нами судьями и врадники кгородскими Виленскими, на зѣздѣ головномъ Виленскомъ, въ року прошломъ тысяча пятьсотъ осьмдесятъ семомъ, мѣсеца Генваря двадцать девятого дня, отъ ихъ милости пановъ радъ великого князства Литовского и отъ всее рѣчи-посполитое того панства, подъ теперешнимъ часомъ интересни ку отправованью каптуромъ справъ судовыхъ депутоваными и назначеными, Валентиномъ Ярушевичомъ, про небытность на онъ часъ пана Яна Войтеховича Лъечка—судьи земского Виленского, на мѣсцѣ его милости отъ пановъ шляхты, обывателей воеводства Виленского, которые до того прибыли на рочкохъ марцовыхъ обранымъ, Григорьемъ Ждановичомъ и Кгедройтемъ, подъсудкомъ, Мальхеромъ Петкевичомъ—писаромъ, врадники земскими Виленскими, Яномъ Болеславовичомъ Свирскимъ—маршалкомъ господарскимъ, державцою Мойшокгольскимъ, намѣсникомъ Виленскимъ, Иваномъ Протасовичомъ—судьею а Миколаемъ Вильчкомъ—писаромъ, врадники

кгородскими Виленскими, постановившись очевисто земенинъ господарскій повѣту Новгородского панъ Юрей Бокей Даниславскій, поручилъ и далъ моцъ зуполную при собѣ у права мовити, за позвомъ своимъ, напротивку пана Томаша Рудомины въ справѣ, нижей описаной, пріятелю своему пану Станиславу Девгопольскому, пріимуючи отъ него въ той рѣчи зыскъ и страту.

За тымъ умоцованый пана Юрья Бокея панъ Станиславъ Девгопольскій, поднесши позовъ кгородскій Виленскій, жалобы пана Юрья Бокея, на пана Томаша Рудомину домовялсе, абы тотъ позовъ читанъ бы.

Сторона позванная—панъ Томашъ Рудомина, стоечи очевисто у права такъ же поручилъ и далъ моцъ зуполную, при собѣ на жалобу пана Юрья Бокея въ позовѣ описаную, отказъ чинить пріятелю своему пану Григорью Дешуку, пріимуючи отъ него въ той рѣчи зыскъ и страту.

Потомъ Григорей Дешукъ повѣдиль, ижъ дей панъ Томашъ Рудомина до того позву не знаетсе, але дей, водлугъ статуту права посполитого, нехай панъ Юрей Бокей року и позву доводитъ, то гдыжъ до права приступуетъ.

А умоцованый пана Юрья Бокея, п. Станиславъ Девгопольскій, доведчи року и позву, покладалъ выписъ съ книгъ кгородскихъ Виленскихъ, подъ датою року тысяча пятьсотъ осьмьдесятъ семого, мѣсеца Декабря тридцатого дня, въ которомъ описуетъ сознанье возного повѣту Виленского Яна Миколаевича Косинского, ижъ онъ, возный въ року осьмьдесятъ семомъ, м-ца Декабря двадцать семого дня, маючи при собѣ сторону людей добрыхъ—шляхту, увоткнулъ позовъ кгородскій Виленскій у ворота каменицы пана Томаша Рудомины, въ мѣстѣ Виленскомъ, въ рынку, противъ ратуша лежачое, по пана Томаша Рудомины писанный, въ жалобѣ пана Юрья Бокея Даниславского — о незуполное поступленье и поданье кгрунтовъ — волокъ, людьми осѣлыхъ и пустыхъ, въ шести селахъ, въ земли Жомойтской, водлугъ листу небожчика пана Лаврина Войны—подскарбего земского великого князства Литовского, и водлугъ листу заставного, которымъ дей панъ Томашъ Рудомина ему—пану Юрью Бокею тые села у двухъ тысячахъ копахъ грошей заставилъ, также о заруку и шкоды, о чомъ ширей на томъ выписѣ кгородекомъ Виленскомъ описано есть.

Панъ Томашъ Рудомина повѣдилъ: ижъ дей въ томъ выписѣ возный сознаваетъ, ижъ увоткнулъ позовъ кгородскій Виленскій у ворота каменицы моее, въ мѣстѣ Виленскомъ лежачое, ино дей тая каменица не подъ правомъ земскимъ, але есть подъ присудомъ мѣста Виленского, съ которое дей маестности мѣское на жалобу пана Юрья Бокея, въ позвѣ описаную, я тутъ усправедливитисе и отказывати не повиненъ, кгдажъ дей и тотъ позовъ не водле права, то-есть, не за чотыри недѣли, ани за шесть, яко статутъ о покладанью и отдаванью позововъ учить, положонъ и поданъ, на то арты-

куль двадцать пятый—въ роздѣлѣ четвертомъ и къ тому артыкуль двадцать семый—въ роздѣлѣ третемъ въ Статутѣ описаные, отзываютисе, абы позванъ былъ зъ осѣлости шляхецкое на рокъ статutowый.

Умоцованый пана Юрья Бокея повѣдилъ: ижъ дей п. Юрій Бокей о иной маестности пана Томаша Рудомины не вѣдаетъ, только о той, съ которое есть позванъ, кгдажъ дей п. Рудомина листомъ, описомъ своимъ, себе позволилъ позвати зъ осѣлости, въ которомъ бы кольвекъ повѣтъ ее мѣлъ, и до вшелякого права и враду, будь до его королевское милости—мандатомъ на сеймъ, або позвомъ—за дворомъ, будь тежъ до трибуналу, до суду земского и кгородского, и на такий рокъ, на который бы самъ панъ Юрій Бокей похотѣлъ. И въ томъже дей листѣ пана Томаша Рудомины описано есть, ижъ онъ позву и року нѣкоторыми причинами, правными и неправными, бурити не мѣлъ; а ктому, кгдажъ дей панъ Томашъ Рудомина за тымъ позвомъ тутъ ку праву самъ сталъ и пріятелю своему, пану Григорью Дещуку, до того права тутъ у суду мовити моць злѣтилъ и призналъ, и самъ домовлялся, абы къ позву и року доводитъ, а кгдажемъ дей року и позву довелъ, про то дей панъ Томашъ Рудомина на жалобу пана Юрья Бокея усправедливитисе есть повиненъ.

Мы врадъ намовившисе зъ собою около того а бачечи на то, гдыжъ п. Томашъ Рудомина за тымъ позвомъ ку праву сталъ и доводити року и позву пану Юрью Бокею велѣлъ, а право каптуровое ничимъ позву бурити и нѣкое проволоки чинити не допускаетъ, а панъ тежъ Рудомина листомъ своимъ до каждого враду съ тыхъ, яко вышеописано, себѣ позвати позволилъ, и абы его съ тое осѣлости, которую подъ мѣстомъ маеть, не позывано, не доложилъ,

про то, съ тыхъ причинъ, всказали есьмо, абы панъ Томашъ Рудомина на жалобу пана Юрья Бокея отказъ чинилъ.

Панъ Томашъ Рудомина отъ того сказу нашего до суду головного трибунальск. апелевалъ. Нижли мы врадъ, заховуючисе въ томъ водлугъ статуту права посполитого, артыкулу шестьдесятъ третьего, въ роздѣлѣ четвертомъ описаного, въ которомъ описуетъ: ижъ при головномъ всказѣ апеляціи маеть быти допущона, про то апеляціи есьмо ему въ томъ не допустили.

Умоцованный п. Юрья Бокея, поступуючи въ томъ далѣй, водлугъ права, жаловалъ съ позву кгородского Виленского, на пана Томаша Рудомину о томъ, ижъ дей въ року прошломъ тысеца пятьсотъ осмьдесятъ семомъ, мѣсеца Апрѣля десятого дня, будучи дей пану Юрью Бокею и ему пану Томашу Рудоминѣ въ мѣстѣ Виленскомъ, позычилъ въ него—пана Юрья Бокея онъ панъ Томашъ Рудомина на листъ добровольный, описъ свой, который дей ему на себѣ съ печатью своею и съ подписомъ руки своее, и тежъ подъ печатми и съ подписомъ людей зацныхъ далъ, певную суму пѣнезей—двѣ тысеци копъ грошей Литовскихъ, и въ той дей сумѣ пѣнезей тымъ листомъ, записомъ своимъ, ему—п. Юрью Бокею отъ него—пана Томаша Рудомины на тую суму пѣнезей данымъ, описалъ заставою певные села, въ земли Жомойтской лежаціе, то есть: село Совздрово, поменивши въ томъ селѣ волокъ двадцать осѣлыхъ, село Плотуны, поменивши дей въ томъ селѣ волокъ двадцать чотыри осѣлыхъ, село Ловко—посаду, поменивши дей въ томъ селѣ волокъ двадцать осѣлыхъ, село Контовтишки, поменивши дей въ томъ селѣ волокъ шестнадцать осѣлыхъ, село Койданы, поменивши дей въ томъ селѣ волокъ десеть осѣлыхъ, село Салаты, по-

менивши дей въ томъ селѣ волокъ семь осѣлыхъ, и ку тому дей, особливе, при тыхъ селахъ, лѣсныхъ волокъ пятьдесятъ; которые дей то села и тая пятьдесятъ волокъ ему за долгъ небощика пана Лаврина Войны—подскарбего земского великого князства Литовского, декретомъ его королевское милости, славное и светобливое памети Стефана, зъ сего света зошлого, водлугъ листу небощика пана Лаврина Войны, ему на тые села и на тую пятьдесятъ волокъ лѣсныхъ, таковою-жъ личбою волокъ въ тыхъ селахъ осѣлыхъ, даного, присужоны были. Въ которомъ дей томъ записъ своемъ, который дей ему на помененую суму пѣнезей, въ него позычоную, и на помененные села и тую пятьдесятъ волокъ лѣсныхъ ему въ той сумѣ пѣнезей заставою отъ его—п. Рудоминѣ описанный, описалсе дей онъ—панъ Томашъ Рудомина, тые помененое села и тую пятьдесятъ волокъ лѣсныхъ, до отданья ему тое сумы пѣнезей въ той сумѣ пѣнезей—двухъ тысецей копахъ грошей, зо всимъ съ тымъ, по тому, яко въ листѣ небощика пана Лаврина Войны, ему на тые села и на тую пятьдесятъ волокъ лѣсныхъ даномъ, и яко въ листѣ его, ему отъ него на тые села и на тую пятьдесятъ волокъ лѣсныхъ даномъ, описано и доложено есть, зо всими а всякими пожитки, съ тыхъ селъ и волокъ, осѣлыхъ и пустыхъ, походячими, и водлугъ дей таковое личбы помененое волокъ осѣлыхъ и пустыхъ, тые вси села и тую пятьдесятъ волокъ лѣсныхъ держати мѣлъ и описалсе дей онъ листомъ своимъ, отдати того листу его ему отъ него даного самъ черезъ себе и ни черезъ кого иного, ни какимъ способомъ въ помѣненныя села и тую пятьдесятъ волокъ лѣсныхъ и ни въ которые пожитки ничимъ се вступати и ни какое трудности и переказы въ держанью

и пожиткохъ его чинити ему не мѣлъ; а гдѣ бы дей тотъ описъ свой въ чемъ коль-векъ нарушилъ и зъ него выступилъ, описалсе дей онъ ему при той сумѣ пѣнезей, въ него позычное, заплатити ему заруки тысячу копъ грошей Литовскихъ и къ тому вси шкody и наклады его, на голое слово реченье его, альбо умоцованого его, кромъ присеги и доводу, нагородити. Нижли дей ижъ се тотъ листъ ему, отъ его на тую суму пѣнезей и на тую пятьдесятъ волокъ лѣсныхъ и на помененные села данный, въ мѣстѣ Виленскомъ справовалъ, а онъ дей, не огледавши тыхъ селъ не могъ безпечно ему уфать, если же въ помѣненныхъ селахъ такъ великая личба волокъ осѣлыхъ и если бы дей такъ великая личба волокъ лѣсныхъ при тыхъ селахъ была; онъ дей выводечи то зъ его вонтиливости и ижъ такъ много въ тыхъ селахъ волокъ осѣлыхъ и при тыхъ селахъ такъ много волокъ лѣсныхъ, яко се звышъ помѣнило есть, упевняючи дей ему въ томъ, далъ особый записъ свой, описавшися ему записомъ своимъ, гдѣ бы задержанья своего въ подданныхъ, альбо въ маетностяхъ тыхъ селъ спустошенье какое стало, ижъ бы такъ много волокъ осѣлыхъ не было, яко въ листѣ небощика пана Лаврина Войны—подскарбего зошлого поменено и зъ листомъ пана подскарбего личба волокъ осѣлыхъ не згодиласе, альбо дей гдѣ бы въ тыхъ селахъ звышъ мененныхъ волокъ осѣлыхъ и пустыхъ такъ много, яко листомъ своимъ ему описалъ, сполна не было, обовезалсе и описалсе дей онъ панъ Рудомина ему пану Юрью Бокею три тысячи копъ грошей заплатити и вси шкody и наклады на голое слово реченье его, алибо умоцованого его, кромъ присеги и доводу, нагородити, около чого ширей и достаточнѣй на тыхъ обѣюхъ записѣхъ его, ему

отъ него данныхъ, описано и доложено есть. То пакъ дей онъ панъ Рудомина, пробавивши тыхъ листовъ описовъ своихъ, пану Юрью Бокею данныхъ, и обовязковъ, въ нихъ описанныхъ, и не паметаячи дей на то, ижъ въ каждомъ селѣ, якъ много волокъ осѣлыхъ и якъ много при тыхъ селахъ волокъ лѣсныхъ есть поменилъ, съ тыми дей всеми пожитками панъ Юрій Бокей ихъ держати и вживати мѣлъ; а панъ дей Томашъ Рудомина, пропомневши тыхъ всихъ обовязковъ своихъ, въ листѣ описанныхъ, тымъ оные листы описы свои нарушилъ: ижъ хотяжъ дей ему пану Юрью Бокею тые вси села подалъ, але дей не вси волоки въ нихъ осѣлые и не такъ много волокъ осѣлыхъ подалъ, такъ ижъ се личба волокъ осѣлыхъ и пустыхъ въ тыхъ селахъ зъ листомъ небощика пана подскарбего ему на тые села и зъ листомъ его—пана Томаша Рудомины ему—пану Юрью Бокею, отъ его на тые села даннымъ, не згажаетъ, и не такъ много подалъ, и задержанья своего въ тыхъ селахъ спустошенья подданныхъ учинилъ. Зачимъ дей онъ всихъ пожитковъ, съ тыхъ селъ и волокъ пустыхъ приходячихъ, не могъ уживати и не вживаетъ; а то есть меновите: село Совздрово подалъ ему, въ которомъ мѣлъ подалъ осѣлыхъ волокъ двадцать, а онъ дей не подалъ ему большъ, одно—волокъ осѣлыхъ семь и полъ, а пустыхъ волокъ семь и полъ, а застѣнковъ того села чотыри, гдѣ ему водле личбы, въ листѣ пана подскарбего и водле личбы, въ листѣ его заставномъ описаное, не доставаетъ осѣлыхъ волокъ полъ тринадцати; въ селѣ Плютунахъ мѣло быть волокъ осѣлыхъ двадцать чотыри, а онъ ему большъ не подалъ, одно осѣлыхъ волокъ девять и полъ, а пустыхъ пять и полъ и до того дей двѣ волоки пана Стецкого, гдѣ ему въ томъ селѣ не

доставаетъ осѣлыхъ волокъ чотырнадцать и полъ; въ селѣ Ловко—посадѣ мѣлъ онъ ему подати волокъ людьми осѣлыхъ двадцать, а онъ дей ему не поступилъ большъ только осѣлыхъ волокъ деветъ, а пустыхъ шесть, а на войтовство волоку одну, гдѣ дей ему въ томъ селѣ недоставаетъ осѣлыхъ волокъ одинадцать; въ селѣ Понтовтишкахъ мѣлъ дей онъ ему подати осѣлыхъ волокъ шеснадцать, а онъ дей ему большъ не подалъ, только волокъ осѣлыхъ деветъ и третью часть волоки, а лѣсныхъ волокъ, принятыхъ надани, одинадцать и полъ, а непринятыхъ пустыхъ шесть и полъ, въ которомъ дей томъ селѣ не доставаетъ ему осѣлыхъ волокъ шесть и двѣ трети волоки; въ селѣ Койданахъ мѣлъ дей онъ ему подати волокъ осѣлыхъ десеть, а онъ дей ему большъ не подалъ только—осѣлыхъ волокъ три и двѣ трети, а пустыхъ волокъ двѣ и треть, въ которомъ селѣ не доставаетъ ему осѣлыхъ волокъ шести и трети волоки; въ селѣ Салатахъ мѣлъ дей ему подати осѣлыхъ волокъ семь, а онъ дей ему не поступилъ большъ, только осѣлыхъ волокъ волоку одну и двѣ трети, а волоку пустую и треть, въ которомъ дей селѣ ему не доставаетъ осѣлыхъ волокъ пять и трети одное. Въ которыхъ дей то тыхъ всихъ шести селахъ, вышей помененыхъ, мѣлъ дей онъ ему поступити волокъ осѣлыхъ людьми деветъдесять и семь, а при тыхъ селахъ лѣсныхъ волокъ пятьдесятъ, всего сумою—осѣлыхъ зъ лѣсными мѣлъ дей онъ поступити сто сорокъ и семь волокъ; а за такимъ его поступленьемъ, гдѣ бы такъ былъ поступилъ, личба бы се волокъ осѣлыхъ и пустыхъ зъ листомъ небощика пана подскарбего и личбою, въ немъ описаною и зъ листомъ его и личбою, въ немъ описаною, згажала, а онъ дей ему большъ не поступилъ, только—

осѣлыхъ волокъ сорокъ и двѣ трети, гдѣ водле личбы, въ листѣ пана подскарбего и въ листѣ его описаное, не згажаетсе и не доставаетъ ему въ тыхъ селахъ волокъ осѣлыхъ петидесять и трети одное, а не только, ижъ ему въ тыхъ селахъ осѣлыхъ волокъ не доставаетъ; але дей, злучивши волоки осѣлые и пустые, што ему отъ его подано, тогды дей ему до личбы въ листѣ пана подскарбего и въ листѣ его описаное не доставаетъ волокъ шестидесять двухъ и трети двухъ, а водлугъ листу пана подскарбего и его мѣло бы быть осѣлыхъ волокъ съ пустыми волокъ сто, къ тому сорокъ и семь волокъ, а онъ дей ему не подалъ большъ, только—волокъ осѣлыхъ сорокъ и двѣ трети, а пустыхъ сорокъ три и трети двѣ, то всего осмьдесятъ чотыри и треть одну. За которымъ дей такимъ не досыть вчиненьемъ и нарушеньемъ записовъ своихъ, пану Юрью Бокею даныхъ, въ обовязки въ листѣхъ описаные и въ шкодъ, накладовъ на слово реченье, нагороженъе попалъ, о чемъ ширей на позвѣ описано и доложено есть.

По вычитанью позву панъ Юрей Бокей покладалъ листъ заставный пана Томаша Рудомины, подъ датою року тысяча пятьсотъ осмьдесятъ сегого, месеца Апрѣля десятого дня, который отъ слова до слова такъ се въ собѣ маетъ:

Я Томашъ Матеевичъ Рудомина—державца Довкглялишскій, визнаваю тымъ моимъ добровольнымъ листомъ, ижъ што годное памети его милость панъ Лавринъ Война—подскарбій земскій великого княства Литовского, описалъ ми листомъ своимъ за власный долгъ свой мнѣ суму пѣнезей двѣ тисечи копъ грошей личбы Литовское моихъ власныхъ отдати и заплатити на рокъ певный, то-есть, на день свѣтого Петра и Павла Апостоловъ, въ року

прошломъ тысяча пятьсотъ семьдесятъ сего; а гдѣ бы на тотъ рокъ не отдалъ и не заплатилъ, описать ми се листомъ своимъ, ижъ вольно мнѣ, взявши возного которого кольвекъ повѣту, въѣхати и увезати се въ шесть селъ пана подскарбего властныхъ лежащихъ въ земли Жомойтской, то-есть, меновите: въ село Совздрово, въ которомъ волокъ осѣлыхъ двадцать, въ село Плютуну, въ которомъ волокъ осѣлыхъ двадцать чотыри, въ село Ловку посадъ, въ которомъ волокъ осѣлыхъ двадцать, въ село Контовтишки, въ которомъ волокъ осѣлыхъ шеснадцать, въ село Кайданы, въ которомъ волокъ осѣлыхъ десеть, и въ село Салаты и при немъ застѣнокъ Жиделевскій, въ которомъ селъ волокъ осѣлыхъ семь, а лѣсныхъ волокъ при тыхъ селахъ пятьдесятъ.

То пакъ его милость панъ Лавринъ Война—подскарбій земскій великого князства Литовского, потомъ зъ сего свѣта зшелъ, тое сумы пѣнезей двухъ тысячей копъ грошей на рокъ, въ листѣ его милости описанный, мнѣ не отдавши и не заплативши, а я за живота его милости до тыхъ селъ, мнѣ листомъ его милости описанныхъ, верху мененыхъ, въ держанье не приполъ, а по животѣ его милости опекунове, отъ его милости уставленные, въ тые села вышеймененные мнѣ въѣханья и увязанья не допустили, о што я зъ ихъ милостью паны опекунами передъ его королевскою милостью, светое памети теперь зошлымъ, правне се росперъ, и его королевская милость тые села вышеймененные, водле опису небощика пана подскарбего, декретомъ своимъ господарскимъ присудити въ держанье черезъ дворенина его королевское милости пана Венцлава Лопатинского мнѣ подати розказати рачилъ; якожъ и ихъ милость панове опекунове сами добровольне тые

все села вышеймененные въ держанье мое, водлѣ опису небощика пана подскарбего, подати и поступити рачили, ште все ширей а достаточнѣй, якъ въ записѣ пана подскарбего, также въ декретѣ его королевское милости и въ поданьи въ держанье мое ихъ милости пановъ опекуновъ доложено есть. За которымъ то тымъ правомъ моимъ, а и до сего часу въ держанью и въ уживанью моемъ естемъ и пильно будучи потребенъ сумы пѣнезей ужилъ есьми въ томъ его милости пана Юрья Бокея Даниславского, и визнаваю симъ листомъ добровольнымъ описомъ моимъ, который по доброй воли моей его милости описуюсе, ижъ позычилъ есьми у его милости пана Юрья Бокея Даниславского двѣ тысячечи копъ грошей личбы Литовское, личечи по десети пѣнезей бѣлыхъ въ грошъ, а въ каждую копу по шестидесятъ грошей Литовскихъ, и все сполна отличивши отъ его милости до рукъ есьми своихъ къ собѣ взять; а въ той сумѣ пѣнезей составилъ есьми и симъ листомъ моимъ дня нинѣшнего, на датѣ нижеписаного, завелъ въ мощъ и въ спокойное держанье и вживанье подалъ и поступилъ его милости пану Юрию Бокею Даниславскому тые села звышмененные небощика пана подскарбего, листомъ его милости мнѣ описанные и черезъ декретъ его королевское милости присужонные и черезъ опекуновъ небощиковскихъ поданные и поступленные, лежащие въ земли Жомойтской, прозываемые: село Совздрово, въ которомъ волокъ осѣлыхъ двадцать, село Плютуну, въ которомъ волокъ осѣлыхъ двадцать чотыри, село Ловко посадъ, въ которомъ волокъ осѣлыхъ двадцать, село Контовтишки, въ которомъ волокъ осѣлыхъ шеснадцать, село Кайданы, въ которомъ волокъ осѣлыхъ десеть, село Салаты и при немъ застѣнокъ Жиделевскій, въ ко-

торомъ селѣ волокъ осѣлыхъ семь, а лѣсныхъ волокъ при тыхъ селахъ пятьдесятъ. Тыѣ вси села, людьми осѣлые и пустыѣ, вси такъ, яко есть въ листѣ пана подскарбего описано и яко мнѣ подано, зо всими повинностями и со всими пожитками, якіѣ кольвекъ есть и быть могутъ, ничего съ тыхъ селъ на себе, жону, потомство, братью и близшихъ моихъ не оставляючи и ни якіхъ пожитковъ не выимуючи, але зовсимъ а завсимъ панъ Юрей Бокей самъ, малжонка и потомство его милости маеть то держать и вживать до часу певного, до року, въ листѣ пана подскарбего описаного, и до зуполное заплаты двухъ тысячей копъ грошей отъ потомковъ пана подскарбего на рокъ, въ листѣ описанный. Якожъ есьми все право мое, которое есьми на тыѣ села вышеимененные пану Юрью Бокею, якъ листъ пана подскарбего мнѣ данный, также и декретъ его королевское милости и листъ ихъ милости пановъ опекуновъ, которымъ то мнѣ въ держанье подали и поступили, до рукъ есьми его милости отдалъ и все право мое на его милости и на каждого, кому бы то его милость пустилъ, влилъ и симъ листомъ моимъ вливаю, которое пану Бокею и каждому такому, кому бы то панъ Бокей пустилъ, служити маеть, такъ, яко мнѣ самому. А я вжо отъ даты сего листу моего самъ черезъ себе, жону, братью и слугъ моихъ и ни черезъ кого иншого ниякимъ способомъ въ тыѣ села и ни въ которые пожитки ничимъ се вступовати и ниякое трудности, переказы въ держанью и въ пожиткохъ пану Бокею чинити не маю и не буду мочи. А если быхъ, пробачивши сесь листъ, добровольный опись мой, въ чемъ кольвекъ его нарушилъ и зъ него выступилъ, што-бы се на мнѣ правне показало, тогда маю пану Юрью Бокею, або

по животѣ его милости, малжонцѣ, або потомству его милости, при той истизнѣ двухъ тысячей копъ грошей заплатити заруки тысячу копъ грошей, и при томъ всиškodы и наклады, кромъ вшеякого доводу и присеги пана Бокея и по немъ малжонки, або которого кольвекъ съ потомства его милости, заплатити маю. А гдѣ бы тыѣ села вышеимененные и все право свое панъ Юрей Бокей кому пустилъ, чого его милости симъ листомъ моимъ позволяю, и симъ листомъ моимъ описуюсе, противъ каждого такового во всемъ такъ заховатисе, яко и противко самого пана Бокея, также и по животѣ моемъ жона и потомство мое противъ пана Бокея самого, жоны и потомства его милости, и противъ каждого, въ кого сесь листъ мой будетъ, заховатисе мають. А если бы панъ Бокей до того часу зъ сего свѣта зшолъ, тогда я самъ и по животѣ моемъ малжонка и потомство мое противъ малжонки и потомства его милости во всемъ такъ, яко и противко самому пану Бокею, заховатисе и вси тыѣ обовязки полнити маемъ. О што о все даю моцъ и вольно будетъ его милости пану Бокею позвати зъ осѣлости моеѣ, въ которомъ кольвекъ повѣтѣ лежащее, мандатомъ на сеймъ передъ его королевскую милость позвомъ дворнымъ, за дворомъ тамъ, гдѣ на тотъ часъ его королевская милость дворомъ своимъ быти рачить, также тежъ до суду головного трибунальскаго, до суду земскаго, або кгородскаго, до которого кольвекъ съ тыхъ правъ его милость похочетъ и на якіѣ похочетъ короткій рокъ; а я, ставши, не выговляючисе, ани буречи року и не збиваючи позву некоторыми артыкулами, въ Статутѣ описанными, его милости пану Бокею самому въ отказъ быти и усправедливитисе маю. А врадъ тотъ, передъ который позванъ буду, вгле-

нувши въ сесь мой добровольный опись, истизну, заруку, шкody и наклады на слово, реченье пана Бокея самого, на мнѣ и на маетности моей, лежащей и рухомой, сказати и отправу неотволочную, не складаючи жадныхъ роковъ, учинити маю; а выконавши то все, предъ се сесь листъ мой у каждого права и на вшелякомъ мѣстцѣ при зуполной моцы захованъ быти маеть. И на томъ даль сесь мой добровольный листъ его милости пану Юрью Бокею, подъ печатью моею и съ подписомъ власное руки моее, письмомъ польскимъ; а для лѣпшого твердости сего листу моего просиломъ о приложенъ печати ихъ милости пановъ: его милости пана Миколая Ясеняского—писаря его королевское милости великого князства Литовского, подкоморого Виленского, пана Мальхера Петкевича—писаря земского Виленского, а его милости пана Миколая Вильчка—писара кгородского Виленского; чого ихъ милости, будучи добре свѣдоми, за устною и очевиствою прозьбою моею, печати свои до сего моего листу приложити и руки свои подписати рачили. Писанъ у Вильни, лѣта Божьего нароженья тысяча пятьсотъ осмьдесятъ сего, мѣсеца Апрѣля десятого дня. У того листу печатей притисненыхъ чотыри и подписъ рукъ тыми словы: Rudomina Tomasz—ręka własną. Za żądaniem oczewistym, pieczęć swą przyłożywszy, ręka własną podpisał—M. Jasieński; Мальхеръ Петкевичъ—писарь земскій Виленскій—рукою властною; Mikołai Wilczek—ręka własną.

Къ тому покладалъ другій листъ тогожъ пана Томаша Рудомины, подъ датою року тысяча пятьсотъ осмьдесятъ сего, мѣсеца Апрѣля дванадцатого дня, который листъ отъ слова до слова такъ се въ собѣ маеть:

Я—Томашъ Матеевичъ Рудомина—державца Довкялишскій, визнаваю самъ на

себе тымъ моимъ листомъ, ижъ што которые села, въ земли Жомойтской лежащие, то есть: село Совздрово, въ которомъ волокъ осѣлыхъ двадцать, село Плотуны, въ которомъ волокъ осѣлыхъ двадцать чотыри, село Ловку—посадъ, въ которомъ волокъ осѣлыхъ двадцать, село Контовтишки, въ которомъ волокъ осѣлыхъ двадцать, село Кайданы, въ которомъ волокъ осѣлыхъ десять, село Салаты и при немъ застѣнокъ Жиделевскій, въ которомъ селъ волокъ осѣлыхъ семь, а лѣсныхъ волокъ при тыхъ селахъ пятьдесятъ, мѣль есьми въ сумѣ пѣнезей, то есть, у двухъ тысячахъ копахъ грошей личбы Литовское, отъ его милости годное памети пана Лаврина Войны, подскарбего земского великого князства Литовского, за листомъ его милости, мнѣ даннымъ, и будучи я потребенъ суммы пѣнезей, тые есьми села вышеимененные его милости пану Юрью Бокею Даниславскому пустилъ и заставилъ—тымъ же правомъ, якое есьми отъ небожчика пана подскарбего мѣль, и отъ пана Бокея тую двѣ тысящи копъ грошей вси сполна до рукъ есьми своихъ взять. И если бы въ тыхъ селахъ вышеимененныхъ, отъ мене пану Бокею поданныхъ, за держанья моего, въ подданныхъ, або въ маетностяхъ ихъ, спустошенье якое стало, ижъ бы такъ много волокъ осѣлыхъ, яко есть въ листѣ небожчика пана подскарбего поменено, не было и зъ листомъ пана подскарбего личба волокъ осѣлыхъ не згажала се, або бы тежъ и задержанья пана Бокеевого съ тыхъ селъ вышеимененныхъ люди прочъ розышлись и въ тыхъ селахъ спустошенье въ подданныхъ, або въ маетностяхъ ихъ стало, тогда я самъ на пану Бокею, малжонцѣ и на потомствѣ его милости, якъ подданныхъ, также и маетностей ихъ и ниякихъ шкодъ николи поискивати не маю и не бу думочи.

А кдѣ бы въ тыхъ селахъ звышмененыхъ волокъ осѣлыхъ и пустыхъ такъ много, якомъ то листомъ моимъ пану Бокею описалъ, сполна не было, то маю пану Бокею заплатити три тысени копъ грошей Литовскихъ и вси шкоды безъ доводу и присеги, на голое реченье слова пана Бокеевого, заплатити маю. И на томъ даль его милости пану Юрью Бокею сесь мой листъ, зъ моею печатью и съ поднисомъ руки моее власное письмомъ польскимъ. А къ тому, за очевистою и устною прозьбою моею, ихъ милость панове а пріятели мои, его милость панъ Янъ Лонцкій—ротмистръ его королевское милости, панъ Янъ Зарецкій—старостичъ Упитскій, а братъ мой рожоный панъ Лавринъ Матѣевичъ Рудомина печати свои приложити и руки свои подписати рачили къ сему моему листу. Писанъ у Вильни, лѣта Божьего нароженья тысеча пятьсотъ осмьдесятъ сегого, мѣсеца Апрѣля дванадцатого дня. У того листу печатей притисненыхъ чотыри и подпись руки тыми словы: Rudomina Tomasz—ręka własna; Jan Łącki—ręka swa; Янъ Зарецкій—старостицъ Упитскій; Wawrzyniec Rudomina—ręka własna.

По вычитанью тыхъ листовъ панъ Томашъ Рудомина повѣдилъ: ижъ дей я пану Юрью Бокею тые шесть селъ, яко се въ собѣ мають, съ тымъ всимъ, яко мнѣ отъ небожчика пана Лаврина Войны—подскарбего земского великого князства Литовского поданы, съ тымъ дей и я ему завель и подалъ и право свое ему отдалъ, и отъ того часу въ нихъ се не уступую и до нихъ ничего не маю, и не описаломъ се дей пану Бокею не одно о якую заруку, але и ни о што иного, толькомъ се о то описалъ, жемъ самъ въ тые села и ни въ которые пожитки ихъ, я самъ ни чимъ се вступовати не мѣлъ. А што

дей другій листъ панъ Бокей у права покладаетъ, ижъ если бы чого въ тыхъ селахъ не доставало, тогды за то яко быхъ се пану Юрью Бокею описать мѣлъ, гдѣ бы въ тыхъ селахъ вышмененыхъ волокъ осѣлыхъ и пустыхъ такъ много, якомъ то листомъ моимъ пану Бокею описалъ, сполна не было, то маю пану Бокею заплатити три тысени копъ грошей Литовскихъ и вси шкоды, безъ доводу и присеги, на голое реченье слова пана Бокеевого, заплатити маю; ино дей я вижу, ижъ въ томъ листѣ моемъ, окромъ вѣдомости и позволенья моего, колькосъ строкъ приписано и оную заруку три тысени копъ грошей и шкоды въ тыхъ строкахъ ново приписанныхъ написано. И тотъ дей листъ огледавши повѣдилъ, ижъ дей зъ моею копіею не згажаетсе; которую копею передъ нами показывалъ и просилъ, абы ему на отступенье на годину отъ насъ враду узычно было, повѣдаючи, ижъ дей до того листу маю нешто мовити, про то дей на то розмыслу потребую. Нижли, ижъ дня нинѣшнего даты вышейнаписаное спознилося, а на завтрее день недѣльный, а въ понедѣлокъ свяго руское—день Божьего Нароженья, водлугъ старого календару, припало, про то подъ тоужъ моцью права отложили есьмо тую справу до третьего дня, то—есть, до овторку пришлого въ семъ же року осмьдесятъ осьмомъ, мѣсеца Генвара пятого.

Умоцованный пана Юрья Бокея, панъ Станиславъ Девчопольскій, пана Томаша Рудомины пыталъ: если бы се до печати и до подпису руки въ того листу зналъ?

Панъ Томашъ Рудомина, пригледавши се печати и подпису руки, повѣдилъ; ижъ дей николи никому Рудомина печати и подпису руки своее не запиралъ, але дей на сесь часъ не о печати и подписъ руки моее

идеть, только на годину на розмышление въ той рѣчи прошу, а на онъ дей часъ о все, што потреба, мовити буду.

А кгда тотъ день овторковый мѣсеца Генваря пятого припалъ, ино того дня сеймикъ повѣтовый былъ отправованъ, а на завтрей свято римское—Трехъ Кролей припало, для тое причины тая справа тыхъ двухъ дней не сужона; а гды вже день семый мѣсеца Генваря въ семь року осмьдесятъ осмомъ припалъ, засѣдши намъ—владу на мѣсцахъ своихъ, постановившисе очевисто панъ Юрей Бокей Даниславскій, черезъ умоцованого своего пана Станислава Девчопольского, домовялъ се, абы тая справа пана Юрья Бокея съ паномъ Томашомъ Рудоминоу дня второго мѣсеца Генваря, въ семь року осмьдесятъ осмомъ зачатая, розсудкомъ справедливымъ отъ насъ владу конецъ свой взела.

А панъ Томашъ Рудомина, тежъ се очевисте передъ нами на владѣ постановивши, повѣдилъ: за тимъ дей узыченьемъ мнѣ отъ всехъ добродѣйства правного, жесьте ми, ваша милость, ажъ и до тихъ мѣсть, часу узычили, добремъ вырозумѣлъ и обачилъ, ижъ въ томъ другомъ листѣ чотыри строки суть приписаны, которыхъ емъ дей я въ томъ листѣ не писалъ, а нимъ на нихъ не позволялъ и вижу, ижъ тотъ листъ есть фальшивый и змышленный—въ приписанью тихъ чотырохъ строкъ, двухъ на концу, а другихъ двухъ на початку тое карты на другой сторонѣ; а ижъ дей то речь есть не малая, прошу, абысте то, в. м., до прѣхання его милости пана воеводы Виленского, моего милостивого пана, до дня завтрешнего отложить рачили.

Ино ижъ то есть справа важная и великая и немалую речь межи сторонами идетъ, не хочечи мы—владѣ въ томъ коротко поступовати, а хочечи—абы до такое справы,

яко наболѣй людей прибыть могло, а звлаща вѣдаючи, ижъ его милость ясне вельможное княже—панъ воевода Виленскій, яко дня завтрешнего, въ пятницу, до Вильна быти маеть, отложили есмы то, для дѣлшого розмыслу, до дня завтрешнего.

А кгда день осмый сегожъ мѣсеца Генваря въ семь року осмьдесятъ осмомъ припалъ, его милость ясне вельможный панъ Криштофъ Радивиль, княже на Биржахъ и зъ Дубинокъ, воевода Виленскій, гетманъ польный великого князства Литовского, староста Солецкій, Урендовскій и Борисовскій, тутъ до Вильна прибывши, самъ съ повинности и належности своее, на той справѣ засѣтъ рачилъ. А въ тотъ часъ ку той справѣ до его милости прибыть рачилъ его милость панъ Теодоръ Скуминъ—повскарбій земскій и писарь его королевское милости великого князства Литовского, староста Браславскій и Олитскій, а панъ Мальхеръ Каменскій—инстикгаторъ его королевское милости великого князства Литовского, а панъ Ярошъ Волчекъ. Гдѣ, постановившисе очевисто, панъ Юрей Бокей Даниславскій, черезъ умоцованого своего пана Станислава Девчопольского, припоминаючи початокъ справы своее передъ паны судьями каштуровыми, въ року теперешнемъ осмьдесятъ осмомъ, сегожъ мѣсеца Генваря второго дня, въ небытности его милости пана воеводы зачатое, повѣдилъ: На тихъ дей теперешнихъ рочкохъ кгородскихъ второго дня сегожъ мѣсеца Генваря приточила се дей справа ему—пану Юрию Бокею Даниславскому съ паномъ Томашомъ Рудоминоу, за позвомъ кгородскимъ Виленскимъ, которымъ онъ—панъ Бокей, того пана Томаша Рудомину позвалъ, а то о нарушенье двухъ записовъ, которые ему отъ того пана Рудомины были даны, которые дей то оба два записы на одну се речь стегаютъ; а то въ

томъ: ижъ дей панъ Томашъ Рудомина однимъ записомъ своимъ описалъ се, подъ датою року прошлого осмьдесятъ сегого, мѣсеца Апрѣля десятого дня данымъ, ижъ онъ пану Бокею заставилъ въ певной сумѣ пѣнезей листомъ своимъ у двухъ тысячахъ копахъ грошей Литовскихъ сель своихъ шесть, въ земли Жомойтской лежаціе, которые дей тому Томашу Рудоминѣ за долъ небощика пана Лаврина Войны—подскарбего земского великого князства Литовского, въ такой же сумѣ пѣнезей, водлугъ листу небощика пана Войны, декретомъ славное и светобливое памети короля его милости Стефана, пана нашого, зъ сего свѣта зопшого, присужоны были, поменивши въ томъ листѣ своемъ заставномъ, ему—пану Юрью Бокею даномъ, личбу певную волокъ въ тихъ селахъ осѣлыхъ, яко въ которомъ селѣ волокъ осѣлыхъ много есть и также поменивши личбу волокъ пустыхъ въ тихъ селахъ, гдѣ, водле описанья его, личбы осѣлыхъ волокъ въ тихъ селахъ мѣло дей быть осѣлыхъ деветьдесятъ семь, а особливе лѣсныхъ волокъ при тихъ селахъ пятьдесятъ, чого бы дей всего осѣлыхъ съ пустыми мѣло быть сто сорокъ семь волокъ. и поменивши такъ великую личбу волокъ осѣлыхъ и пустыхъ въ томъ листѣ своемъ заставномъ описалсе дей, ижъ онъ—панъ Бокей, водлугъ того листу его, тые села зовсимъ а зо всимъ держати и вживати мѣлъ; а гдѣ бы дей онъ въ чемъ листъ свой нарушилъ, описалсе дей при истизнѣ взятой двухъ тысячахъ копахъ грошей заруки тысячу копъ грошей, и къ тому шкоды и наклады на голое слово—реченье пана Юрья Бокея, нагородити. А другимъ дей листомъ на туюжъ рѣчь пану Юрью Бокею, подъ датою тогожъ року осмьдесятъ сегого и тогожъ мѣсеца Апрѣля дванадцатого дня данымъ, описалсе: гдѣ

бы се дей личба волокъ осѣлыхъ и пустыхъ въ тихъ селахъ, черезъ него заставленныхъ, зъ листомъ пана подскарбего, тому пану Томашу Рудоминѣ на тые села данымъ, и зъ листомъ его заставнымъ, ему—пану Юрью Бокею данымъ, не згажала, ино дей описалсе три тысячи копъ грошей ему заплатити и шкоды на голое словорѣченье нагородити. Которымъ листомъ ижъ се дей черезъ пана Томаша Рудомина нарушенъе стало, а то першому въ томъ: ижъ дей онъ зо всимъ съ тымъ, яко въ листѣ заставномъ поменено, держати и вживати мѣлъ, а онъ дей зо всимъ съ тымъ, не держалъ и не вживалъ, бо мѣло дей быть волокъ осѣлыхъ деветьдесятъ семь, а лѣсныхъ пятьдесятъ, гдѣ онъ большъ волокъ осѣлыхъ, за поданьемъ пана Рудомины, не уживалъ, одно осѣлыхъ волокъ сорокъ и трети двѣ, около чого дей ширей въ позвѣ описуетъ; а другому листу въ томъ се дей отъ пана Рудомины досытъ не стало, же се личба волокъ осѣлыхъ и пустыхъ въ тихъ селехъ зъ листомъ пана подскарбего, на тые села данымъ, и зъ листомъ его заставнымъ, ему—Юрью Бокею, данымъ, водле описанья его не згодила и много волокъ осѣлыхъ и нешто съ пустыхъ, яко то въ позвѣ описано есть, не доставаетъ.—Которая дей то справа, кгда се на тихъ помененыхъ рочкохъ ему—пану Бокею, съ паномъ Рудоминою приточила, тогды въ той справѣ змовенья насъ обѣюхъ сторонъ два декреты зашли: одинъ зъ стороны позванья—зъ осѣлости мѣское, ижъ есть слушне позванъ, а другій зъ стороны року, за позвомъ припалого, ижъ есть слушне, водле запису его, на рокъ короткій позванъ. А за такимъ дей узнаньемъ позванья и року, кгда вжо отъ него, пана Бокея, на рѣчь самую, въ позвѣ описаную, доводъ се чинить почалъ и листъ его заставный, данный подъ датою року

осмьдесятъ сегого, мѣсеца Апрѣля десятого дня, положонъ былъ. Такъ се дей до оногo листу панъ Томашъ Рудомина призналъ, а ижъ дей до тоежъ справы и на туюжъ рѣчь онъ панъ—Бокей другій листъ отъ пана Рудомины, подъ датою тогожъ року осмьдесятъ сегого, мѣсеца Апрѣля дванадцатого дня данный, мѣлъ онъ дей листъ, панъ Бокей, у суду положилъ и кгда дей былъ тотъ листъ прочитанъ, панъ дей Томашъ Рудомина, маючи до него штось мовити о отложенъ на годину просилъ; нижи ижъ се того дня второго Генвара, было спознило, судъ тую справу, межи насъ зачатую, до дальшихъ поступковъ правныхъ на день семый тогожъ мѣсеца Генвара отложилъ; на которомъ року, постановившисе панъ Рудомина оному дей другому листу своему, отъ него пана Бокея положоному, фальшь задалъ и фальшивымъ его быть назвалъ; а то въ томъ: яко бы дей у того листу на той сторонѣ, гдѣ се листъ почалъ, въ сконченъю тое карты двѣ строки ему кушкодѣ яко бы приписаны, а двѣ строки на початку другое стороны тогожъ полъ аркуша также приписаны были мѣли, и задавши таковой фальшь оному листу, далъ въ право поступовати не хотѣлъ, але отложенъ до вашей милости, милостивый пане воевода, просилъ.—Гдѣ врадники вашей милости кгородскіе тое справы далъ не судечи, до вашей милости то отложили, а панове врадники судовые земскіе сами одни безъ врадниковъ вашей милости, колекгъ своихъ, судити ее не хотѣли; а ижъ се дей то передъ в. м. приточило, ино онъ—панъ Бокей, не хотечи того на собѣ поносити и въ такомъ мниманью у в. м. стороны заданья фальшу быти, кгдажъ то жаднымъ фальшомъ розумѣно быть не можетъ, далъ того съ паномъ Рудоминою поступовати хочеть и то окажетъ, ижъ што

задалъ пану Бокею, же то на немъ самомъ зостанеть.

Его милость панъ, такового мовенья умоцованого пана Бокея съ паны судьями каптуровыми выслухавши и взявши достаточную справу, такъ отъ пановъ судей каптуровыхъ зрозумѣвши, и обачивши то, ижъ вжо въ той справѣ початокъ се сталъ, и два декрета—одинъ зъ стороны слушного позванья—зъ ослѣности мѣское, а другій зъ стороны року, за позвомъ припалого зашли, згодившисе зъ ихъ милостью его милость на тые декрета и узнавши быть слушныи, далъ пану Бокею въ той справѣ поступовати велѣлъ. А затымъ умоцованный пана Бокеевъ, панъ Станиславъ Девчопольскій, домавялъ се, абы тотъ листъ передъ его милостью паномъ и паны депутаты каптуровыми былъ читанъ. Который листъ, кгда былъ съ конца въ конецъ прочитанъ, тамъ дей панъ Томашъ Рудомина его выслухавши и огледавши, на то повѣдилъ: кгдажъ дей злого добрымъ, а чорного бѣлымъ звать не могу, про то тежъ и въ той справѣ иначе не могу поступовати, одно такъ, яко есть, учтивши уши в. м., задаю тому листу фальшь, ижъ то есть фальшивый и змышленый.

А умоцованный пана Бокеевъ повѣдилъ, ижъ дей то николи въ дому пана Бокеевомъ не было, абы фальшомъ поступовати и обыходитисе мѣли, што теперь панъ Рудомина задалъ; але ижемъ дей я властный листъ пана Рудоминовъ, власною печатью его запечатованный и рукою власною его подписанный, и печатьми людей добрыхъ, за прозьбою его приложонныхъ и руками ихъ подписанный, водлѣ права артыкулу сегого—въ роздѣлѣ сегомъ, и водлугъ артыкулу петъдесять сегого—въ роздѣлѣ четвертомъ, описанныхъ, справенныхъ, поло-

жилъ, просилъ — абы тотъ листъ при моцы, яко слушне, водлѣ тыхъ артикуловъ справленный, захованный, и врадъ бы дей то отъ пана Рудомины вѣдалъ, еслиже у того листу, который былъ читанъ и которому се пригледѣлъ печать свою и руку свою быть подписаную признаваетъ и если то его есть печать и подпись руки его? кгдажъ дей я, якожъ тотъ самый листъ весь съ початку ажъ до конца написанный, мѣню и твержу быть его власнымъ и у него печать его власную и подпись руки его власное, и то, ижъ дей онъ мнѣ тотъ листъ, тыми печатями запечатованный и тыми руками печатниковъ своихъ подписанный, готовый далъ, за чимъ дей абымъ водле него захованный былъ — просилъ.

На которую повѣсть умоцованого пана Бокеевого п. Томашъ Рудомина повѣдилъ: ижъ дей я до такового листу съ тымъ варункомъ, колько строкъ приписанныхъ, не знаюсе и при такомъ листѣ, якомъ руки не подписывалъ, печати не прикладалъ и печатниковъ не просилъ, въ томъ листѣ помененныхъ, которыхъ собѣ ку свѣдѣству и подпартью того листу беру и листъ признаваю, поки не есть нарушоныи, не фальшивый прибавою тою значною, то-есть, двѣма строками на концу першое стороны листу, а другими двѣма строками на початку другое стороны листу; которые слова отъ слова такъ се въ собѣ мають:

А гдѣ бы въ тихъ селахъ звышмененныхъ волокъ осѣлыхъ и пустыхъ такъ много, якомъ то листомъ моимъ пану Бокею описалъ, сполна не было, то маю пану Бокею заплатити три тысячи копъ грошей Литовскихъ и вси шкоды безъ доводу и присеги на голое реченье слова пана Бокеевого заплатить маю. О тожъ дей двухъ строкъ на коньцу приписанныхъ, а двухъ строкъ на другой сторонѣ того листу на початку приписа-

ныхъ не признаваю быть обовязкомъ моимъ, але учтивши уши в. м. тою прибавою тыхъ виршовъ, которому явный фальшъ задаю, фальшивымъ дей его быть меную; а въ томъ дей зась мѣстцу отъ того слова, гдѣ се починаеть: „и на томъ далъ сесь мой листъ и листомъ моимъ, опрочъ тыхъ четырехъ строкъ быть его признаваю и стороны приписаныхъ четырехъ строкъ, ку шкодѣ моей великой учиненый, хочечи мене тымъ фальшомъ до шкоды значное привести, яко се то значить, же тые строки фальшивые значны, бо дей стисненыхъ литеръ въ одну строку большъ, а нижли у верху, во двѣ строки писаныхъ; ку тому на мѣсцу порожнемъ, а за заламаньемъ паперу, написанный, значный фальшъ учиненый, гдѣ се дей ничего далѣй не мѣло писать; а ижъ се дей то заховуетъ, кгда се хто кому описуетъ, тогды дей для памяти термину собѣ zostавуетъ, абы мѣлъ на памяти то, яко се описовалъ и тому досыть учинилъ. Которого листу и я дей zostавилъ собѣ копію, на которой тыхъ чотырехъ строкъ нѣтъ написаныхъ, чою дей явный знакъ показую зъ самого опису и речи, же варунокъ тотъ фальшованный и приписанный незгажаетсе зъ самою речью, у верху описаною, гдѣ стоитъ въ томъ листѣ описано: „гдѣ бы се спустошенье за держанья моего стало въ подданныхъ, также, гдѣ бы такъ много волокъ и подданныхъ не было, яко въ листѣ пана подскарбего поменено, также, гдѣ бы за него спустошенье стало се, тогды бымъ дей я самъ, на немъ и ни на комъ иномъ шкодъ поискивати не мѣлъ“; а въ томъ дей приписанью противная рѣчь показуется тымижъ словы: „гдѣ бы не было такъ много волокъ осѣлыхъ, тогды въ заруки попасти маю и въ слово рѣченье шкодъ“, то дей явный фальшъ на рѣчи неподобные, яко быхъ мѣлъ варунокъ

давати, бо дей хлопъ сегодня будетъ, а завтра прочъ пойдетъ; и то до того, гдѣ бы мѣлъ быти такій варунокъ, за тымъ разомъ былъ бы написанный: ижъ гдѣ бы се стало спустошенъе черезъ мене, за держанья моего, у подданныхъ, ижъ бы такъ много волокъ осѣлыхъ, яко есть въ листѣ пана подскарбего поменено, не было и зъ листомъ пана подскарбего личба волокъ осѣлыхъ не згажала се, або гдѣ-бы тежъ за держанья пана подскарбего съ тыхъ сель вышейпомѣненныхъ люди прочъ розышли, и въ тыхъ селахъ у подданныхъ спустшенъе стало, тотъ звышпомененый фальшивый приписъ и обовязокъ мѣлъ бы быть разомъ при томъ варунку заруку приписанъ. Але дей вже сконъчивши то, ижемъ я самъ того на немъ и ни на комъ поискивати не мѣлъ, чимъ се вжо былъ листъ окончилъ и заварлъ, бо дей онъ только собѣ отъ мене то былъ варовалъ въ томъ листѣ, знову оную рѣчь зачалъ, которую вжо былъ скончилъ, што есть явно, бо дей тые строки стислѣйшіе на долѣ а на другой сторонѣ, тогда и отъ строки вирши се вынесли. А ижъ право посполитое учить, артыкулъ шостый—зъ роздѣлу осьмого, въ которомъ такъ описуетъ: „гдѣ бы скробанъе было на датѣ, альбо на якомъ шкодливомъ мѣсцу, такій маеть быти всякій записъ никчемный“, яко се тутъ значне оказало: же хотя не скробанный, але колько строкъ приписанный и слушне маеть быти за никчемный почитанный; и то къ тому: гдѣ бы дей тая зарука не была фальшивая, або тые слова шкоды на голое словорѣченъе, тогда бы дей при томъ великомъ обовязку и то мусѣло быть позволенъе припозвати мене до которого похочеть права, гдѣ бы се такимъ обовязкомъ досыть не стало; але дей рѣчь певна, кто бы дей былъ приписалъ, бы было гдѣ одножъ дей

большъ мѣйсца ему не стало и тые чотыри строки досыть значные суть приписанные; а ижъ дей собѣ стороны беретъ тотъ головный листъ на помочъ, которого дей и я собѣ также беру на помочъ, въ которомъ головномъ листѣ явне дей то се показуетъ, ижемъ дей все право свое влилъ на него, на которое есьми мѣлъ, и такъ есьми ему подалъ съ тымъ всимъ, яко мнѣ было подано, ничого на себе не выимуючи, ани зоставуючи, зо всеми селы, яко самъ въ позвѣ своемъ признаваетъ, же его вси села дошли; а гдѣ бымъ на то давалъ такій варунокъ, тогда бымъ дей въ листѣ головномъ того доложилъ. Такъ дей тежъ до печатаровъ мовлю, ижъ они до такового листу, иле до того фальшивого приписанья печати николи не прикладали и рукъ не подписовали, бомъ дей ихъ о тое не просилъ: кгдажъ печатники, водле права посполитого и статуту, артыкулу остатнего—въ роздѣлѣ семомъ описаного, мають быть вѣдоми, до чого печати прикладають. А при тихъ певныхъ знакахъ и доводѣхъ беру собѣ на помочъ артыкулъ дванадцатый—зъ роздѣлу первого, въ которомъ описуетъ: „хтобы листы, записы, церокграфы на долги фальшовалъ, а то бы се на правѣ показало, таковый кождый речъ свою въ томъ листѣ, описаную, тратить, и ку тому горломъ каранъ быти маеть“. При которыхъ певныхъ доводѣхъ, ижъ яко то есть фальшивый приписъ, готовомъ дей того самъ есмъ зъ шляхтичами учтивыми, вѣры годными, сумненъемъ поправить; и кгдажъ дей, опрочъ присеги моее, явный и ясный есть фальшъ въ приписанью тыхъ чотырохъ строкъ и для тое ясности сторонѣ жадный отводъ ити не можетъ, водле звышписаного поданого артыкулу, гдѣ опѣваетъ: „ижъ за показанъемъ явности певное, и за доводомъ слушнымъ отъ стороны, которая фальшъ

переводить, винный маеть быти каранъ“; якожь и тотъ артыкулъ семей—зъ роздѣлу сегого, который собѣ сторона брала ку помочи тому листу покладаному, тотъ же и я беру ку помочи своей, ижь листъ подъ печатью того, хто даетъ, и подъ печатями людей добрыхъ маеть при mocy быть захованъ, которые то печатники ствержаютъ каждый описъ и суть свѣтками. А ижь я, якожь то вышей задавалъ, ижь на новъ печатниковъ до такового листу съ тымъ варункомъ о приложенъе печатей николи не просиль, и ихъ самихъ черезъ печатей ихъ за свѣтки водле артыкулу не пріймую и не признаваю, поки се сторона въ томъ водле права тымижь свѣтками того листу и того варунку очевисто не подопреть; кгдажь и артыкулъ третій—зъ роздѣлу осмого пишеть: „гдѣ бы testamentникъ testamentъ справовалъ, а не могъ бы мѣть троухъ свѣтковъ, тогда при двухъ свѣткахъ чинити повиненъ будетъ, предъ се тые свѣтки въ недостатку третего свѣтка сами присегами своими ствердити повинни“. Еслижь въ недостатку третего повинни тые два свѣтки тотъ testamentъ присегами ствердити, поготову въ такъ ясное рѣчи, ижь я всихъ троухъ тыхъ свѣтковъ до такового листу съ тымъ варункомъ, которыхъ сторона черезъ печати показываетъ о приложенъе печати ихъ не просиль; на который тотъ таковой отводъ и сама сторона небрала се и не беретъ, што водле права винна была учинить, прошу, абымъ я при такой ясности певной ку доводу и присезѣ былъ прищонъ.

А по сконченъю тое мовы и повѣсти пана Томаша Рудомины, умоцованый п. Юрья Бокея, п. Станиславъ Девчопольскій повѣдиль: тые дей обадва листы п. Рудоминовы, такъ першій, яко другій, на одну се рѣчь стегаютъ и одну дей въ собѣ рѣчь заставу

шести селъ и згодность волокъ осѣлыхъ и пустыхъ зъ листомъ пана подскарбего опѣвають; а ижь дей одинъ зъ нихъ призналъ, а другій листъ въ части его, то-есть, отъ того мѣстца, гдѣ починаетсе: „Я Томашъ Рудомина“ — ажъ до коньца тое карты призналъ тежь его быть своимъ, опрочъ двухъ строкъ на коньцу тое карты, мѣнить быть фальшивые и приписанные, а на другой сторонѣ тоежь карты на початку, гдѣ мѣнить быть также строки двѣ приписанные, въ тыхъ чотырохъ строкахъ того листу своимъ быть не менить; а въ томъ же дей листѣ, на коньцу того листу, гдѣ се починаеть: „и на томъ далъ тотъ мой листъ“, ажъ до коньца его быть своимъ признаваетъ, и яко дей до оногo початку, такъ и до тое навезки знаючисе печать свою и подпись руки своее быть признаваетъ, одножь дей до чотырохъ строкъ въ томъ листѣ, то-есть, до двухъ на коньцу, а до двухъ на початку, листомъ его быть своимъ не признаваетъ, менечи то быть фальшомъ приписанымъ, и твердечи то, же до тыхъ чотырохъ строкъ печати своее не прикладалъ, руки не подписовалъ и печатниковъ не просиль; ино дей што онъ менить быть фальшивымъ, яко бы чотыри строки мѣли быть приписаны, и его запираеть, ино въ початку и въ коньцу виршовъ колько десять, ижь его быть своимъ призналъ, и до того мѣнить быть печать свою приложеную и руку подписаную, тымъ дей самымъ тотъ весь листъ, яко есть съ початку до конца написанный, змоцнилъ и зтвердилъ; а тыми дей чотырма строками, которые менить быть приписанные, яко его фальшивымъ меновати, такъ и вонтпливымъ повѣстью своею чинити не можетъ. Кгдажь дей п. Томашъ Рудомина читать и писать умѣеть, не прочитавши того листу николи бы былъ печати своей

не прикладывалъ и руки своею не подписывалъ; але знать дей же его прочитавши, печать свою приложилъ и руку свою подписалъ, бо дей и съ тымъ се самымъ значить, же его въ части большой, то-есть, въ початку и въ навезцѣ призналъ. Але гдѣ бы дей былъ початку и завезки не признавалъ быть своимъ, могъ бы дей фальшь задать и то опатрне и такъ яко въ статутѣ описуетъ, назвавши его фальшивымъ, меновать печать быть фальшивую, на-кшталтъ его вырытую, и руку свою, на-кшталтъ руки его формованую, альбо отъ другихъ листовъ печати отодраные быть приложоны, яко того артыкулъ дванадцатый—зъ роздѣлу першого опѣваеъ и указываетъ, ижъ дей въ томъ фальшь, а не въ чомъ иншомъ маеъ быть разумѣнъ; а приписанья дей нѣкихъ строкъ въ томъ артыкулѣ не споминаеъ, абы черезъ то фальшь разумѣнъ быти мѣлъ. Про то дей, водле того артыкулу дванадцатого тыми чотырма строками фальшивыми, за признаньемъ его въ большой части, чинить не можетъ, и овшемъ дей, кгдажъ, водле артыкулу семого—въ роздѣлѣ семомъ, а водле артыкулу петьдесять семого—въ роздѣлѣ четвертомъ описанный естъ, достаточне справеный, за слушный и правный разумѣнъ, и сторона моя при немъ захована быти маеъ; бо дей оттуль, гдѣ бы то фальшомъ и приписанымъ мѣло разумѣти, уросла бы дей злого сумнѣнья людемъ дорога великая до вольности отъ записовъ и дотарчанье се на учтивость людскую, бо обачивши дей ку коньцу, што ему быть шкодливого, признавши его быть въ початку и въ завезцѣ своимъ, могъ бы се его заперти—зъ стороны того, штобы собѣ бачилъ быть шкодливого, хотя бы дей его и съ тымъ далъ. А ижъ дей мѣнить, же копію того листу въ себе маеъ, въ кото-

рой тыхъ чотырехъ строкъ быть не менить, ино голою дей копіею листу запечатаного и подписаного фальшивымъ чинити не маеъ и не можетъ, але другимъ листомъ противнымъ, который слово отъ слова собѣ отъ пана Бокея былъ взять, гдѣ бы се дей зъ листомъ его не згажалъ, тотъ бы листъ фальшивымъ чинити могъ. А ижъ дей большъ литеръ въ двухъ строкахъ на коньцу, а ижъ на початку, а то ижъ стисло писано быть менить, а двѣ строки на другой сторонѣ на початку другихъ строкъ и вынеслѣйшое быти менуетъ; ино дей въ писанью листовъ на паперѣ перомъ формы не маемъ, але яко се напишетъ и запечатанъ будетъ, одео бы не былъ скробанный, такий сторона прияти маеъ; только дей друкъ формѣ и въ цирклю своимъ бываеъ. А ижъ дей болышость литеръ въ двухъ строкахъ на коньцу быть менить, а двѣ строки на другой сторонѣ вынеслѣйшіе надъ другіе, ино дей письмо руское съ титлами се пишетъ, подъ которою дей титлою двѣ и три литеры могутъ се замкнуть, чого дей въ польскомъ письмѣ нѣтъ. А ижъ дей двѣ строки менить быть вынеслѣйшими надъ другіе, тогды се дей то необачностью того писара, который тотъ листъ писалъ, могло стать. Могло се дей то тежъ стать и самымъ паномъ Рудоминою: ижъ хочечи о фальшь пана Бокея приправить и о злое мниманье до людей, тотъ дей паракграфъ а у концу приписать, абы и о мниманье злое до людей пана Бокея приправиль, и самъ вольнымъ былъ. А ижъ дей въ статутѣ, яко се починати и яко коньчити листы мають, также, яко зъ береговъ сторонъ и съ початковъ и коньцовъ починати се и кончити маеъ, науки не маемъ, одно дей то, гдѣ бы былъ печатью его запечатанный людей добрыхъ, ижъ такий за слушный

узнанъ быти маеть, про то дей панъ Бокей, бачечи быть листъ водле права справлений, не огледаючисе на то, яко былъ написаный, онго дей отъ пана Рудомины взялъ. А ижъ дей менить вонтпливые и фальшивые быть тые чотыри строки, а то ижъ яко бы дей иная рѣчь мѣла быть въ томъ паракграфѣ описана, ижъ при першомъ паракграфѣ заразы тое заруки и нагороженья шкоды не доложено, одно дей то менить быть особливомъ паракграфомъ, ино дей и въ томъ першомъ паракграфѣ не иншую рѣчь, одно туюжъ споминаеть, ижъ дей если быся личба волокъ осѣлыхъ не згажала за спустошеньемъ его, ижъ его панъ Рудомина ото позывати не маеть, тогда дей тымъ артыкуломъ и тотъ першій паракграфъ, гдѣ бы о то позывалъ и то дей, гдѣ бы се личба волокъ осѣлыхъ зъ листомъ пана подскарбего не згажала, замкнулъ, а тежъ дей во всякихъ рѣчахъ, за всякими записы—гдѣ кому съ кимъ справа о што идетъ, нигдѣ листы безъ такового обовязку, абы въ немъ заруки и шкоды на словорѣченье описаны быть не мѣли, яко дей се то и съ першого листу его показало, ижъ въ немъ заруки и шкоды описаны суть, не бываетъ, и овшемъ дей всякій листъ зъ заруками и шкодами бываетъ писанъ, а то для того, абы тотъ, хто тотъ листъ беретъ, певень того былъ, ижъ тому досыть учинити маеть тотъ, хто на себе ему листъ даетъ. А ижъ дей и тымъ листъ стороны тыхъ чотырохъ строкъ менить быть фальшивымъ въ томъ паракграфѣ, же того паракграфу въ томъ першомъ головномъ листѣ не споминаеть, ино дей и тымъ фальшивымъ его чинити не можетъ, бо дей ачъ тотъ першій листъ сгажаеце на тоежъ одножъ, ижъ въ томъ першомъ листѣ то описано, же дей зо всимъ съ тымъ поменивши, яко много въ которомъ селѣ

волокъ осѣлыхъ, тые дей села пану Бокею подалъ и онъ ихъ зо всимъ съ тымъ держати мѣлъ, было бы то контраріумъ, гдѣ бы тотъ паракграфъ мѣлъ быть въ тотъ листъ вложенъ. Признавши то впередъ, же зо всимъ тымъ подалъ, а потомъ бы дей мѣлъ написать, гдѣ бы не доставало, то бы се рознить и въ вонтпливость приводить мусло, але однакъ-же дей, ижъ се тая заставка листовъ тутъ у Вильни справовала, ино дей абы панъ Бокей не вонтпилъ о такъ великой личбы волокъ осѣлыхъ и пустыхъ, въ листѣ заставномъ описаныхъ, ижъ такъ много есть; кгдажъ дей тые волоки отъ справованья листу заставного въ тридцати миляхъ, або и далей суть, про то дей ему другій листъ на то далъ, который дей одного письма, одное руки и одного инкаусту писаный есть, не отмѣненный, а хотъ бы се тежъ и инкаустъ въ чемъ троху отмѣнилъ, ино дей и то ничего бы тому шкодить и вадить не могло, бо дей бываетъ того много, же кгда инкаустъ побѣлѣеть, же его знову мѣшаютъ, а онъ почернѣеть; кгдажъ дей писанье того листу, яко въ початку, такъ въ концу, и тыхъ чотырохъ строкъ одное се руки згажаеть, тогда дей то за фальшь почитано и разумѣно быть, для стисненья на коньцудвухъ строкъ а для вынесенья двухъ строкъ на другой сторонѣ, быти не можетъ. Але гдѣ бы се дей былъ съ початку ажъ до конца того листу своего заперъ, въ меньшей рѣчи его не признаваючи, а задалъ бы фальшь сторонѣ своей противной зъ стороны печати, ижъ на кшталтъ печати его далъ печать его собѣ вырыть, а на кшталтъ руки его уформовалъ собѣ руки подписъ, альбо, отодравши печати отъ другихъ листовъ, до него приложилъ, яко то зъ роздѣлу первого—артыкулъ дванадцатый учить, а того бы дей доводилъ и довелъ, такій бы дей

фальшь за фальшь, а не такой, якій онъ теперь быть мѣнитъ, разумѣнь быти мѣлъ. А зъ стороны печатниковъ: ижъ дей мѣнить, яко бы до того листу всего печатей не мѣли прикладать, ино кгдажъ дей онъ самъ печать и руку свою призналъ, тымъ дей признаньемъ и печатники змоцнилъ, кгдажъ онъ самъ въ томъ листѣ своемъ признаваетъ, ижъ за его устною прозьбою печати свои до того листу приложили и руки свои подписали, бо дей онъ вѣдалъ—кого просилъ, а яко дей разъ признавши печать и руку свою, панъ Рудомина до того мовити ничего неможетъ; также дей и печатники, одъ него упрошоны, ничего бы до печатей и рукъ своихъ мовити не могли. А ижъ дей артыкулъ шостый—зъ роздѣлу осьмого то въ собѣ опѣваетъ, же по томужъ маеть быти разумѣно о всякихъ записѣхъ, што о тестаментѣхъ, ино дей въ томъ артыкулѣ описуетъ „гдѣ бы тестаментъ якимъ незначнымъ, альбо закрытымъ писмомъ былъ написанъ, або гдѣ бы на датѣ былъ скробанъ, таковой маеть быть за никчемный разумѣнь,“ а не описуетъ, абы мѣлъ быть за фальшивый разумѣнь и не за фальшивымъ, але никчемнымъ звать его кажетъ; а того не споминаетъ, если бы што сторона разумѣла въ немъ быть приписаного, абы за фальшивый и никчемный быть мѣлъ разумѣнь и званъ. А тотъ дей листъ пана Рудоминоу не незнаемымъ и не закрытымъ писмомъ есть написанъ, але яснымъ и явнымъ, што дей и самъ прочиталъ. А тежъ въ томъ-же артыкулѣ то описуетъ: ижъ гдѣ бы хотѣлъ тестаментъ однимъ, альбо колькомъ артыкуловъ бурити, ижъ всего тестаменту тымъ збурити не можетъ и не только дей абы мѣлъ за фальшивый быть разумѣнь, але дей двѣма артыкулы и колько артыкуловъ касовати его не можетъ, тымъ паракграфомъ листу своего

бурити и фальшивымъ его чинити не можетъ: бо если же дей въ позвѣхъ королевскихъ—кгородскихъ, земскихъ, гдѣ се одинъ зъ другимъ не згожаетъ, за фальшь разумѣно быть не можетъ, и хотяжъ дей будетъ приписано въ одномъ, а сторона доведеть сознаньемъ возного згодного поданья позвовъ, однакожъ дей то за фальшь почитано не бываетъ, хотяжъ се дей таковая незгода за печатями показываетъ, поготову дей, кгда кто листъ свой признавши у него быть печать свою и руку въ части его признаетъ, а въ части не признаваетъ, кгдажъ дей одно при другомъ есть передъ печатями и передъ подписомъ руки, а не подъ печатями написано, за приписанье и за фальшь разумѣно быть не можетъ. А кгдажемъ дей то артыкуломъ дванадцатымъ—зъ роздѣлу первого показалъ, якій листъ фальшивый маеть быть разумѣнь, а артыкуломъ шостымъ—зъ роздѣлу осьмого то показалъ, якій листъ никчемный маеть быть разумѣнь, водлугъ которыхъ артыкуловъ яко дей фальшь, такъ и никчемность того листу не показуется, и овшемъ дей водле артыкулу семого—въ роздѣлѣ семомъ и водле артыкулу петъдесятъ семого—въ роздѣлѣ четвертомъ описанныхъ, оказывается водле права учиненый и справованный; про то дей на сесь часъ только зъ стороны заданья фальшу тому листу на узнанье вашей милости пускаю, а кгда дей зъ стороны фальшу заданого узнанье, в. м., будетъ, я дей потомъ того зъ стороны самое речи, въ позвѣ описаное, иншіе доводы, которые на письмѣ маю показати, готовъ дей буду и естемъ, кгда се о тотъ першій доводъ мой ростисненье декретомъ, в. м. зъ стороны фальшу заданого станеть. А ижъ се дей беретъ до присеги панъ Рудомина само семъ, то дей ему ити не можетъ, кгдажъ дей водлѣ артыкулу два-

надцатого—въ роздѣлѣ первомъ описаного фальшу, яко въ немъ описуетъ, яко рытѣ печати, формованѣя руки и отдиранѣя печатей отъ другихъ листовъ и приложенѣя до того листу не меновалъ и не показалъ, але дей еще печать свою и руку свою призналъ. А што дей менить, же мнѣ въ той справѣ при томъ листѣ отводъ ити не можетъ, ино дей мнѣ самому надъ ясныя артыкулы, въ статутѣ описаные, то-есть, надъ семый артыкулъ—въ роздѣлѣ семомъ, а надъ пятьдесятъ семый артыкулъ—въ роздѣлѣ четвертомъ нѣякого отводу и змоцненѣя присегою таковыхъ листовъ наказуетъ, и овшемъ листы печатями тыхъ, которые на себе дають запечатованые и печатями печатниковъ указываетъ статутъ при моцы заховати, иншихъ нѣякихъ доводовъ и подперетья таковыхъ листовъ неспоминаючи.

За чимъ панъ его милость съ паны судьями каптуровыми пытати рачилъ: если бы што большъ мовенѣя мѣли?

На што умоцованый пана Бокеевъ повѣдилъ, ижъ дей зъ стороны того фальшу заданого большъ мовенѣя не маю, але кгда дей то декретомъ, в. м., ростригнено будетъ, я дей на самую рѣчь доводы потомъ показовати буду, што собѣ вцалѣ заховую.

Также и панъ Рудомина зъ стороны того листу, которому фальшъ задалъ повѣдилъ: ижъ большъ мовенѣя не маеть, ожидаючи въ томъ розсудку и узнанѣя судового.

Лечь панъ его милость съ паны судьями каптуровыми, не кончечи того дня тое справы, отложить то рачили на розмышленѣе собѣ до понедѣлку пришлого, то-есть, до дня одинадцатого мѣсеца Генвара.

Акгда тотъ день одинадцатый припалъ, въ томъ часѣ, ижъ пана его милости нѣкоторые пильные и важныя справы рѣчи посполитое зашли, также иные розныя акціи, ку отсуживанью суду каптуровому належачіе,

въ тыхъ же рочкахъ припадали, за чимъ ихъ милость тое справы судовне кончить не могучи, звлаща, ижъ пріятели, такъ зъ стороны пана Рудоминовы, яко и пана Юрья Бокея, съ тымъ се озвали, хочечи ихъ веети до угоды, про то, съ причинѣ помененыхъ, еще знову тую справу панъ его милость съ паны судьями каптуровыми до другою понедѣлка, то-есть до дня осмнадцатого мѣсеца Генвара, отложити рачили, догожаючи пріятелемъ зъ обѣюхъ сторонъ, абы ихъ въ томъ часѣ погодити могли.

А кгда день зложеный мѣсеца Генвара осмнадцатого припалъ, а стороны обѣдѣ, такъ поводовая, яко и отпорная, не погодившисе, але готовы будучи слухать розознанѣя судового въ справѣ зачатой, яко се вышей поменило, естли же то фальшомъ розумяно и почитано быти можетъ и естли то фальшомъ слушне панъ Рудомина меновати мѣлъ, становши се и пильность передъ паномъ его милостью и паны судьями каптуровыми чинили. Тамъ панъ его милость съ паны судьями каптуровыми пытать рачилъ обѣюхъ сторонъ: если бы въ той рѣчи, о што межи ними споръ и деть, большъ мовенѣя мѣли, абы то мовили.

Гдѣ умоцованый пана Бокеевъ, панъ Станиславъ Девчопольскій повѣдилъ: ижъ дей зъ стороны того черезъ пана Рудомину задананого и менованого фальшу, кгдажъ се то вжо въ первомъ мовенью моемъ яснѣ статутомъ выводило, якій фальшъ розумѣнъ и што фальшомъ называно быти маеть, большъ надъ тое першое мовенѣе и выводъ мой мовенѣя не маю. Але ижъ першому доводу листовному, который отъ пана Бокея на доводъ самое рѣчи, въ позвѣ описаное, о што естъ панъ Рудомина позванъ, показанъ былъ, заданъ естъ черезъ пана Рудомину фальшъ, о который заданный фальшъ розсудокъ, в. м., еще не вышель,

ино узнаете ли то, в. м., розсудкомъ своимъ, абы панъ Бокей на самую рѣчь, въ позвѣ описаную, не одержавши первой отъ в. м. розознанья, зъ стороны фальшу заданого инше фальшивые свои доводы показоваль, панъ Бокей, яко то впередъ собѣ вцалѣ заховаль, такъ и теперь дальше доводы на самую рѣчь, въ позвѣ описаную, показати и ихъ чинити готовъ; а гдѣ бы теперь то быть не могло, ажъ гдѣ бы первой узнанье в. м. зъ стороны заданого фальшу вышло, тогда и потомъ готовъ будучи вси доводы свои на рѣчь самую въ позвѣ описаную показати, которые, вцале и въ моцы своей заховуючи, узнанья въ томъ пана его милости и пановъ судей каптуровыхъ жедаль.

А панъ Томашъ Рудомина, держечисе артыкуловъ своихъ, въ першомъ мовенью своемъ поданныхъ, а беручи собѣ до тыхъ артыкуловъ ку помочи артыкуль остатній — зъ роздѣлу сегого, въ которомъ описуетъ: „ижъ печатники, за очевистою порозьбою, до листовъ печати свои прикладати мають, вѣдаючи што въ листѣхъ есть описано,“ домовялсе, абы панъ Бокей печатниковъ того листу становилъ, и водлѣ артыкуловъ, отъ него поданныхъ, захованъ былъ.

А умоцованный пана Бокеевъ, выводечи то, ижъ ему печатниковъ становить не потреба, повѣдилъ: кгдажъ листъ есть слушне, водле права артыкулу сегого — въ роздѣлѣ сегомъ и артыкулу петьдесять сегого — въ роздѣлѣ четвертомъ описаныхъ, справлений, а наболѣй, ижъ панъ Рудомина печать свою и руку свою у того листу быть призналъ, ино дей надъ тые артыкулы, въ статутѣ описаные, печатниковъ ему становити не потреба. А гдѣ бы дей былъ панъ Рудомина того листу своего въ намяйшой речи листомъ своимъ быть не признавалъ и печати бы и подпису руки

своее, не признаваючи быть печатью не своею и не свой подписъ руки повѣдилъ и твердилъ, а въ томъ бы фальшь задалъ, певная рѣчь, ижъ бы дей на подпору того листу мусѣлъ панъ Бокей тыхъ печатниковъ становити.

За тымъ панъ его милость сторонъ пытать рачилъ: хто бы тотъ листъ писалъ, которому панъ Томашъ Рудомина, менечи въ немъ быть чотыри строки приписаные, фальшь задалъ?

Умоцованный пана Бокеевъ повѣдилъ: вѣдаетъ дей то добре панъ Рудомина, хто тотъ листъ ему писалъ, кгдажъ дей тотъ листъ отъ него вышолъ и отъ него данъ есть пану Бокею.

А кгда панъ Рудомина о то отъ его милости пана былъ пытанъ, на то тыми словы повѣдилъ: не паметаю дей того, хто тотъ листъ писалъ, одно ми готовый написанный принесено, а тамъ его запечатоваль и подписаль, вѣдъ же водлугъ копіи моее, которую у себе маю, съ которою дей тотъ листъ не згажается, тыми чотырма строками приписанными, якомъ и первой мовилъ. Ино панъ его милость и съ паны судьями каптуровыми, бачечи быть тую справу велико важную и уважаючи то быть его милость новую рѣчь, отъ пана Рудомины заданую, о чемъ не бачечи науки въ Статутѣ — якій бы розсудокъ мѣлъ быть учиненъ, не чинечи того сквапне, але для лѣпшого зрозумѣнья и інформаціи тое справы, згодившисе въ томъ съ паны судьями каптуровыми, на сконченье тое справы и на декретъ отложить то его милость рачилъ, отъ дня нинѣшнего мѣсеца Генвара осмнадцатого, до рочковъ припыхъ февралевыхъ, на которыхъ рочкахъ абы се обѣ сторонѣ ку росправѣ скutoчной становили; а панъ Томашъ Рудомина абы печатниковъ, въ листѣ описаныхъ, на тыхъ

рочкахъ становиль—не въ обычай того, абы вжо оныя печатники, такъ пану Рудоминѣ противъ пана Бокея, яко и пану Бокею противъ пана Рудомины доводомъ якимъ быти мѣли, але только для того, абы его милость съ паны судьями каптуровыми въ той справѣ лѣпшее зрозумѣнье ее мѣти и розсудокъ свой въ ней учинити могли.

А умоцованый пана Бокеевъ, беручи собѣ ку помочи зъ роздѣлу четвертого артыкуль тридцатый, въ Статутѣ описаный, подалъ на то, показуючи то, ижъ въ той справѣ вжо дальшій откладъ не маеть быти чиненъ, але третего дня найдалѣй конечное сказанье маеть быти чинено; а тая дей справа вжо, яко се зачала, третей недѣля идетъ, и вжо дей въ ней по три кротъ откладъ чиненъ былъ, гдѣ вжо водле того артыкулу тая справа на дальшій часъ не можетъ быть откладана, и домо-влясе, абы водле того артыкулу былъ за-хованъ, а далѣй того абы въ той справѣ откладъ не былъ чиненъ.

Нижли панъ его милость съ паны судьями каптуровыми бачечи, ижъ то справа великая и важная, которая доброго розмыслу потребуеть, для інформаціи лѣпшее въ томъ отъ печатниковъ и для розмыслу статечного, не чинечи еще такъ прудко выроку, тую всю справу на сконченье ее отложити рачиль, на рочки пришлые, яко се вышей поменило.

А стороны обѣ-двѣ вси обороны и поступки правные свои въ той справѣ вцалѣ собѣ одинъ противъ другому впередъ заховали.

А егды вжо потомъ, на рочкахъ теперешнихъ февралевыхъ, мѣсеца Феврала девятого дня, панъ его милость съ паны судьями каптуровыми на той справѣ, хочечи ее декретомъ своимъ скончити, засѣсти и обѣюхъ сторонъ такъ поводовую,

яко и отпорную, которые передъ его милостью и паны судьями каптуровыми очевисте стояли, еще наупоменути и того добродѣйства права имъ узычити рачиль, мають ли што большъ съ собою еще въ справѣ зачатой мовити, абы мовили.

Тамъ далѣй сторона поводовая—п. Юрій Бокей, черезъ умоцованого своего Станислава Девчопольского, поступуючи и выводечи, ижъ тотъ фальшь, отъ пана Рудомины листови его заданый, яко фальшомъ званъ, такъ и розумѣнъ быти не маеть, мовенье свое на письмѣ подалъ и самъ панъ Юрій Бокей тое письмо усты своими читалъ, которое се слово отъ слова такъ се въ собѣ маеть: „Милостивые панове! Справа моя, которая се зачала на рочкахъ прошлыхъ генваровыхъ, перваго дня, проволоклася ажъ до рочковъ теперешнихъ февралевыхъ дня сегоднешнего, не взявши нѣякого декрету зъ розсудку в. м. надъ звычай права посполитого, ку великой кривдѣ моей. А ижъ се такъ долго волочетъ, про то и далѣй ширитьсе мусить, припоминаючи в. м. мовенья умоцованого моего пана Станислава Девчопольского, которого мовенья, ижъ на письмѣ у себе не маю, в. м., моимъ милостивымъ паномъ, припомнѣть и ясне показать есть того потреба, то есть: яко на рочкахъ генваровыхъ панъ Томашъ Рудомина—бурмистровичъ Виленскій, будучи отъ мене позванный, до двухъ записовъ его, отъ него мнѣ даныхъ, и признавшисе до obu-дву записовъ своихъ, одному листу—опослѣд-нему, признавши у него печать свою и подпись руки свое, фальшь задалъ, менечи быти, ижъ въ томъ опослѣднемъ записѣ, безъ воли его, чотыри строки приписаны, и покладалъ якуюсь термину безъ печатей и безъ подпису руки, которая у права николи мѣста не маеть и мѣти не можетъ, повѣдаючи, ижъ се листъ тотъ съ терминою его

не згажаєть, про то повѣдаю задаю тому листу фальшъ. На то, милостивые панове, такъ мовлю, и Статутомъ то, што маєть быть фальшомъ звано, а што въ собѣ фальшу не маєть, вывести и ясне показати хочу и покажу: ижъ въ томъ, въ чемъ панъ Рудомина листови своему фальшъ задаєть, въ томъ не только абы мѣлъ фальшъ быть узнаванъ, але то фальшомъ именовано быти не маєть. Што показую в. м. артыкуломъ дванадцатымъ—зъ роздѣлу первого, въ которомъ значне фальшъ, въ чемъ бы мѣлъ быть узнаванъ, такъ написано есть: „кто бы листы, альбо печати наши фальшовалъ, альбо на кшталтъ руки наше канцлера и инныхъ писаровъ нашихъ того панства подписовалъ, альбо хто бы печати наши собѣ рылъ и у себе ихъ ховалъ и ихъ уживалъ, таковый кождый за оказаньемъ явностью певною и доводомъ слухнымъ, ничимъ иншимъ, только огнемъ каранъ быти маєть;“ ку тому: „если бы тежъ печати и выписи владовые переправовалъ, тестаменты, записы, церокграфы, листы на долги и на заставы фальшовалъ;“ а якоыйжъ фальшъ маєть быти розумѣнъ, такъ яко вышей есть описано: „если бы печать рылъ, на кшталтъ руки подписалъ, то-есть фальшъ, альбо, отбираючи печати отъ листовъ, ку другимъ прикладавъ, гдѣ бы се то на кого показало, въ томъже артыкулѣ пишетъ, таковый, за оказаньемъ явностью певною и доводомъ слухнымъ, каранъ быти маєть.“ То тутъ, милостивые панове, въ томъ артыкулѣ значне есть описано, што фальшомъ звано быти маєть, же ни въ чомъ иншомъ, только въ печати и у подпису руки фальшъ, а въ не написанью листу самого передъ печатьми и не въ артыкулѣхъ, если бы якій былъ нарушонъ, только въ печати и у подпису руки. И кгда бы се за такимъ отказаньемъ явно-

стью певною, то есть, если бы хто видѣлъ, кгда печати рыто и руки формовано, таковый фальшъ показалъ въ печати и у подпису руки явне, то есть, фальшъ, и за оказаньемъ явностью власною такового фальшу, кгда бы хто на кого хотѣлъ доводить, тогды бы позвавши доводити мѣлъ, о чомъ въ констытуцей Варшавской ясне пишетъ, а не згола, яко сторона на доводъ се беретъ, самъ будучи позванный до описовъ, хочечи се зъ опису выкрутити и вольнымъ быть, не позвавши позвомъ и не показавши власного фальшу, въ чомъ маєть быть менованъ, то сторонѣ водле права ити не можетъ. А яко въ написанью въ артыкулѣ сторона листови фальшъ задаєть, то ясне показую артыкуломъ шостымъ—въ роздѣлѣ осмымъ, ижъ то не только абы фальшомъ мѣло быть узнавано, але фальшомъ именовано быти не маєть. Въ которомъ артыкулѣ такъ пишетъ: „коли бы въ которомъ тестаментѣ jakimъ незнаемымъ, альбо закрытымъ писмомъ писано, на мѣсцу значномъ, альбо на датѣ было скробано, тогды таковый тестаментъ маєть быть ничемный,“ а не пишетъ: абы былъ званъ фальшивымъ, хочьбы незнаемымъ писмомъ писано, а на мѣстцѣ значномъ и на датѣ скробано, только ничемнымъ, а гдѣ бы на мѣстцу мало потребномъ было скробано, а не ку шкодѣ сторонѣ, тогды то шкодити не можетъ; такъ тежъ, хто бы хотѣлъ бурити тестаментъ, если бы у одномъ альбо и въ кольку артыкулѣхъ былъ нарушонъ, а иншіе вси порадне и подле Статуту справленые, тогды однимъ, альбо и колькома артыкуломъ всего тестаменту касовати не можетъ; такъ тежъ и о записѣхъ розумѣно и сужоно быти маєть. Отожъ не только за фальшивый мѣтъ, але тымъ всего запису водле того артыкулу и касовати не можетъ. А если бы сторона видѣла якій артыкулъ,

альбо и колько въ записѣ нарушѣнныхъ, тогда мѣла сторона тотъ артыкулъ бурить, што собѣ сторона вжо впустила и вжо далѣй ничимъ запису бурить не можетъ; а што фальшомъ звано быти не маеть, въ томъ фальшу задавати не мѣла, только артыкулы, въ записѣ нарушѣныя, правными причинами бурить мѣла, яко въ томъ артыкулѣ шостомъ—роздѣлу осмого по достатку написано стоитъ. А што сторона покладаетъ термину свою и повѣда такъ: ижъ тотъ листъ съ тою терминою его не згажуется и чотыри строки въ листѣ приписано, которыхъ у терминѣ моей нѣтъ, тогда повѣда—въ томъ тому листови задаю фальшъ, на што, милостивые панове, такъ повѣдаю: ижъ не есть листъ фальшивый, але его власный, водле права слушне справлений, до которого се и самъ знаетъ; але термина, которую онъ тутъ покладаетъ, тогда терминъ есть змышленая, у которое ани печати, ани подпису руки нѣтъ, тогда до права не палежитъ, и терминою листу, водле права учиненого пересвѣтчити не можетъ; и не только такою терминою голою, безъ печатей, яко покладаетъ, але бы добре подъ печатью и съ подписомъ руки моею покладалъ и абы термина, отъ мене даная, зъ листомъ его, мнѣ данымъ, не згажалася, а нижи въ терминѣ моей, ему даной, тогда и то фальшомъ бы звано быти не могло, але бы се значила омылка, и то бы мѣлъ быти артыкулъ тотъ лишній, въ листѣ написанный, нарушѣннымъ, который бы у права мѣстца мѣти не могъ, а для того листови фальшу задавати не належало бы и не только, абы то фальшивымъ листомъ меновать, але бы его и касовать не могъ. Не можетъ быть важнѣйша термина пана Рудомины, пана бурмистровича Виленского, надъ листы королевскіе, то есть, кгда хто кого позвы королевскими

позываетъ, позвы бываютъ запечатованы печатью королевскою и подписаны рукою писарскою и мають быть згодливыя, которыми, кгда се стороны позовутъ, а бываютъ покладаны передъ судомъ и окажется который позовъ, ижъ въ немъ будетъ большъ написано, а нижи въ другомъ бы се и рѣчь сама отмѣнила, альбо будутъ позвы поправованы, альбо скробаны, хочъ бы се значилъ и явный подступокъ и фортель яковый, тогда всего того фальшомъ не называютъ, але въ нихъ видечи артыкулы якіе неправныя, тогда ихъ бурить причинами правными, яко о томъ въ ухвалѣ сойму Варшавского и въ артыкулѣ двадцать третемъ—въ роздѣлѣ четвертомъ описуетъ. А для нарушѣнныхъ артыкуловъ въ листѣ листови водле права фальшъ задавань не бываетъ, опрочъ, гдѣ бы оказалъ се фальшъ въ печати и въ подписѣ руки, то фальшъ меновать се маеть; и если въ листѣхъ королевскихъ незгода, поправа, скробанье и штожъ кольвекъ неправного въ нихъ покажетъ, таковыхъ фальшивыми не называютъ, поготову и панъ бурмистровичъ для терминъ его листови доброму, водле права учиненому, фальшу задавати не можетъ: бо гдѣ бы то въ обычай пошло, ижъ бы въ писанью листовъ передъ печатьми фальшъ менованъ быти мѣлъ и ижъ бы такъ згола не позоваючи о то, тотъ, хто фальшъ задаетъ, на кого доводитъ и оканье приправоватъ мѣлъ, уросла бы людемъ злого сумнѣнья дорога великая, ижъ бы взявши отъ кого маетность и давши на себе записъ и нашедши якую диру, альбо який артыкулъ нарушѣнный и для того, ижъ бы се зъ запису выкрутить и о горло приправить могъ, не въ власной рѣчи въ чемъ фальшъ менованъ быти маеть, згола фальшъ задати и доводити мѣлъ, нашло бы се таковыхъ злыхъ людей много, и таковымъ

способомъ не было бы ни одного запису слушного, але бы вси записы фальшивыми быть мусѣли; и гдѣ бы недостатки въ записѣ за фальшь узнаваны были, вже бы до того часу, яко листы настали, безъ личбы люди цнотливые, которые добръ своихъ узычаютъ, власности своее пострадали и самыхъ бы на свѣтѣ уменьшить се мусѣло. И нѣтъ того въ правѣ посполитомъ, ижъ бы листы друкованы были имѣли, циркю не маемъ, покуль на аркушу писать и откуль починать, бо хотя бы листъ и друкованный былъ, покуль печатями укгрунтованъ не будетъ, поты листомъ, водле права, слушнымъ быть не можетъ, а кгда вже будетъ запечатанный бы наплотнымъ и нашпетнѣйшимъ письмомъ писано и стискаючи строки и криво, быле бы значне, жебы вычитати могъ съ печатями и съ подписомъ рукъ за слушный вездѣ у права пріймованы были мають. И у каждого листу фундаментъ есть листовый печати и подпись руки, а не заламанья паперу и нѣкіе иншіе подобенства, яко сторона повѣдаетъ; кгдажъ заламанье листу можетъ быть и въ звиненью листу, кгда его хто неопатрне а неумѣетне звинеть, и заламанье паперу не есть сторожою и границою рѣчи въ листѣ написаное, одно печати и подпись руки; и для того печати у листовъ вынайлены, ижъ бы далѣй за печатями не писано было, а хотя бы и черезъ тую границу листовую, то есть, ниже печатей, если бы было што написано, то у права пріймовано были не маеть, а и въ томъ фальшь менованъ были не маеть, только неправность опрочъ того, хто бы въ листовъ тую границу листовую правдивую и властную зепсоваль, а иншую фальшивую положилъ, и тотъ фундаментъ листовый рушилъ, то-есть, печати и подпись руки фальшоваль, то есть властный фальшь, кгдажъ во всякихъ листѣхъ, такъ

королевскихъ, владовыхъ, testamentныхъ и записѣхъ вшелякихъ, не писаньемъ, але печатями моцнить и упевняеть. Яко и о листѣхъ королевскихъ и выписѣхъ владовыхъ артыкулъ десятый зъ роздѣлу четвертого, также о листѣхъ вѣчистыхъ въ уфалѣ Берестейской—артыкулъ второй и артыкулъ двадцатый—въ роздѣлѣ третьемъ, о testamentныхъ артыкулъ второй—роздѣлу осьмого, о записѣхъ артыкулъ седьмой въ роздѣлѣ седьмомъ, о церокграфѣхъ зъ роздѣлу четвертого артыкулъ пятьдесятъ седьмой, и гдѣжъ кольвекъ въ Статутѣ якіе кольвекъ листы воспоминаеть, то ни о чомъ иншомъ, только о печатѣхъ и о подписѣхъ рукъ, и тымъ листы твердить и упевняеть. И яко вшелякіе листы ничимъ, только печатями и подписомъ рукъ Статутъ и право посполитое змоцняеть, также и фальшь ни въ чемъ иншомъ, только въ печатѣхъ и у подписѣ рукъ оказывать кажетъ, а не въ якихъ подобенствахъ, только власности самъ, яко ясне и мяновите тотъ артыкулъ дванадцатый—зъ роздѣлу первого, въ собѣ описуеть, што маеть быть фальшомъ звано. Надто сторона сама се до запису не поднокротъ признала, печать и руку свою, яко и дня оногдашнего въ рочкохъ прошлыхъ остатного, кгда отъ вашей милости былъ пытанъ, хто бы тотъ листъ писалъ, на што самъ тотъ панъ Рудомина повѣдилъ, мовечи такъ: “невѣдаю дей, гдѣ его писано и хто его писалъ, одно дей до мене готовый написанный принесено, а я дей его запечаталь и подписалъ”, то тутъ досыть ясне самъ листъ свой призналъ и змоцнилъ, и кгда призналъ печать и подпись руки, то вже и листъ весь и то все, што въ немъ есть написано, призналъ и большъ того терминѣ и памяти своей вѣрить не можетъ, бо листъ, правне учиненый, запечатанный и подписанный есть, память значная

и певнѣйшая, и што кольвекъ написано и занечатано, то у права за слушно и правно принято быти маеть. А ижъ таковыя записи у права мають быти пріймованы, доводами ясными статутowymi того довожу, то-есть, артыкуломъ семымъ зъ роздѣлу сегого, и артыкуломъ петьдесять семымъ зъ роздѣлу четвертого, надъ которые тые ясные доводы статутovyе иныхъ доводовъ мнѣ чинити не потреба и право посполитое мене того не учить. Также и панъ Рудомина противъ власному запису своему, до которого се самъ добровольне призналъ, жадныхъ доводовъ чинить не можетъ и то ему водле права ити не можетъ, и прошу, абымъ, водле права посполитого и тыхъ доводовъ моихъ при записѣ захованъ былъ. А надъ таковыя ясныя доводы и певную вѣдомость, а не отъ печатниковъ, которые такъ долго въ памяти своей листу всего мѣть не могутъ, кгдажъ и сама сторона повѣдаетъ, же не вѣдаетъ, хто писалъ, то тежъ и паметать не може, што въ немъ писано и ни отъ кого инашого, иншое нѣкое вѣдомости в. м. мѣть, водле права, не есть потреба, только то, што в. м. въ словахъ мовенья нашего слышетъ и на письмѣ передъ собою мѣть рачите, и право посполитое иншое вѣдомости и зъ домыслу своего судити в. м. не позволяетъ и забороняетъ, [только водле статуту. На што показую въ роздѣлѣ четвертомъ артыкулъ тридцатый, на коньцу того артыкулу, въ которомъ такъ стоитъ описано: а мы господарь, воеводове, старостове и врадники наши, судья, подсудокъ, и врадъ замковый, або дворный и ни хто инный ничого зъ головы и домыслу своего судити и сказывати не мають и не будутъ мочи, только съ того Статуту, яко въ немъ стоитъ выobraжонный. И до того еще подаю артыкулъ первый тогожъ роздѣлу четвертого, въ

которомъ такъ пишеть: „ижъ судъ маеть судити водле Бога справедливѣ, водле права и Статуту того писаного великого князства Литовского, водлугъ жалобы и отпору сторонъ, ничого не прикладаючи, ани уймаючи“; и артыкулъ тридцать девятый—роздѣлу третего, въ которомъ такъ описуетъ: „ижъ справедливость однакая всимъ маеть быти чинена.“ И проше, абы тые неправныя мовы стороны противное на сторону отложоны были, а мнѣ въ справедливости моей абы дальшая зволока чинена не была, и абымъ водле запису его, яко слушного и правного, захованъ былъ.

А кгда панъ Юрій Бокей докончилъ тое повѣсти свое, которую съ письма читалъ, тогды на то панъ Томашъ Рудомина тыми словами повѣдалъ: ижъ дей, в. м., пане Бокею, мене, бурмистровичомъ Виленскимъ, въ томъ письмѣ своемъ, которое еси читалъ, припоминаючи титулъ бурмистровскій небощика отца моего, называешь, за то я Пану Богу дякую, ижъ былъ такую годность небощику отцу моему далъ, же былъ на такъ учтивый и зацный врадъ поволакъ, зъ чого се значить, ижъ небощикъ отецъ мой былъ добрымъ человекомъ и людемъ добрымъ пристойне а цнотливѣ заховалъ се. А потомъ повѣдилъ: што дей панъ Юрій Бокей такъ широкое письмо передъ судомъ в. м., милостивый пане воеводо Виленскій, и передъ в. м., панове судьи кантуровые, читалъ и подалъ, усилюючи то показать, ижъ тотъ фальшь, отъ мене листови его въ приписанью чотырохъ строкъ заданный, и яко фальшомъ званъ, такъ и разумѣнъ быти не маеть, припоминаючи въ томъ же письмѣ своемъ частокротъ термину мою, водле которое я на себѣ пану Юрию Бокею листъ мой далъ, вѣдьже безъ тыхъ чотырохъ строкъ, о которые межи нами споръ идетъ и яко

бы я тую термину частокротъ собѣ ку помочи братъ и у суду покладати мѣль; иномъ дей я такъ далеце тое термини на помочь собѣ не бралъ, и такъ часто о ней не припоминалъ, яко ее собѣ сторона въ той повѣсти писанья своего ширить, одно такъ, яко въ першей контроверсїи мовенья моего о томъ и о иныхъ доводѣхъ моихъ, чимъ есьми явный припись до того листу показывалъ, отъ мене докладано, якожь дей я и теперъ съ тымъ всимъ отзывалъ се до першого мовенья моего, же тыхъ чотырохъ строкъ, о которые споръ идетъ межи нами, въ листѣ моемъ не было написано. А што дей сторона повѣдаетъ, ижъ тотъ листъ фальшивымъ не маеть быти розумянъ, кгдажь дей артыкулъ дванадцатый—зъ роздѣлы першого значне описуетъ, што и яко за фальшь розумяно и почитано быти маеть, яко то сторона широко выводила, тогды дей и я тотъ же артыкулъ дванадцатый—зъ роздѣлу первого такъ выкладаю, и такъ дей тамъ стоитъ описано: если бы хто выписы владовые переправовалъ, тестаменты, записы, церографы на дѣлчи листы, на заставу фальшовалъ, ку помочи и пожитку собѣ, а ку шкодѣ сторонѣ, а то бы се на правѣ показало, яко се то значне показываетъ, же чотыри строки до того листу приписаны, чимъ дей мене хочеть ку шкодѣ привести и ку тому дей повѣдаетъ сторона, жебы тотъ листъ рыхлей за никчемный, а нижъ за фальшивый водле артыкула шостого—зъ роздѣлу осьмого мѣль быти розумянъ, гдѣбы въ чомъ былъ неправный дознанъ, ино дей я якъ того артыкулу дванадцатого—зъ роздѣлу первого иначе не розумѣю, одно, яко есть въ Статутѣ описанный, такъ дей и на то позволю сторонѣ, жебы тотъ листъ за никчемный былъ узнанъ, одно подъ тымъ способомъ, жебы то мнѣ ничего не-

шкодило, кгдажемъ дей того листу водле права въ такъ великой рѣчи иначе слушне называть не могъ. А далее поступаючи панъ Томашъ Рудомина ставилъ передъ паномъ его милостью и передъ ихъ милостью паны судьями каптуровыми, водле першого всказу, ихъ милости печатаровъ того листу, которому фальшь заданъ, то есть: пана Яна Лонцкого а пана Яна Зарѣцкого, просечи и домагаючисе, абы се ихъ милость отъ тыхъ печатаровъ, такъ яко того потребовать рачили, зъ стороны достаточного вывѣданья тое справы информовали. Якожь ихъ милость то учинить рачили. А потомъ панъ его милость зъ ихъ милостью паны судьями каптуровыми обѣюхъ сторонъ на упоменуть пытать рачили, если бы еще до того большъ што мовенья мѣли, абы мовили. Нижли обѣ сторонѣ повѣдили: же вжо надъ то ничего большъ мовенья до тое справы не мають.

А такъ панъ его милость съ паны судьями каптуровыми, выслухавши жалобы и отпору въ той справѣ обѣюхъ сторонъ и о томъ се достаточне съ паны судьями намовивши, а бачечи на то, ижъ тому листу отъ пана Юрья Бокея у суду покладаному панъ Томашъ Рудомина, менечи быть въ томъ листѣ чотыри строки стислѣйшимъ письмомъ ку шкодѣ своей надъ волю и вѣдомость его по запечатованью вжо и подписанью того листу, такъ его печатю, яко и пановъ печатниковъ оного листу и по подписанью вжо рукъ до него приписанные фальшь задалъ, и на томъ приписанью бралъ се на присегу само семъ, ижъ тотъ листъ безъ тыхъ чотырохъ строкъ, которые менуетъ быти приписаны на себѣ пану Юрию Бокею далъ. А панъ Юрій Бокей, маючи досыть на томъ самомъ, же панъ Томашъ Рудомина до печати и подпису руки свое, у того листу подписаное, такъ-

же до печатей и подписовъ рукъ пановъ печатниковъ, же за прозьбою его печати свои до того листу прикладали и руки свои подписывали, добровольне зная се, а до тыхъ чотырохъ строкъ николи се не зная и далей выводилъ, то панъ Бокей артыкулы статутowymi зъ роздѣлу первого дванадцатый, а зъ роздѣлу осьмого шостый же, то не есть фальшь, и за фальшь то розумѣно и меновано быти не маеть и не можетъ, але згола кромъ всякого стверженья тѣлесною присегою и свѣтками того листу домагалъ се и усиловалъ, же и съ тыми чотырма строками, которые панъ Рудомина приписаные быти мѣнить, за слушный и правный у кожного суду признанъ и держанъ быти маеть, такъ яко то ширей въ спорѣ мовенья ихъ обѣюхъ сторонъ есть описано. Панъ его милость съ паны судьями каптуровыми, упатруючи то, кгдажъ се панъ Юрій Бокей до нѣякого стверженья паракграфу чотырохъ строкъ ничимъ не бралъ, але тотъ весь листъ и съ тыми чотырма строками за слушный и водле права справлений быти розумѣлъ, такъ въ той справѣ его милость съ паны судьями выналезти рачили: ижъ панъ Томашъ Рудомина присегу учинити маеть, на томъ, же тотъ листъ безъ тыхъ чотырохъ строкъ, въ которыхъ приписанью до того листу фальшь задалъ, пану Юрью Бокею на себе далъ, а тые чотыри строки, кромъ воли и вѣдомости его и послѣ данья пану Юрью Бокею того листу суть приписаны, якожъ и рокъ присезѣ третій день есть зложонъ. А кгда панъ Томашъ Рудомина на томъ присягнеть, тогда тотъ листъ во всякихъ артыкулахъ своихъ, окромъ тыхъ чотырохъ строкъ, то-есть на першой сторонѣ карты на самомъ концѣ двухъ, а на другой сторонѣ на початку тоежъ карты другихъ строкъ двухъ у кожного права при зуполной мо-

цы захованъ быти маеть, а тые вси чотыри строки вже некотороемоу вѣчнымъ часамъ мѣти не мають, и панъ Рудомина за ними ни въ которые заруки впадати и ничого пану Бокею платити не маеть. А што се дотычетъ примовки заданью фальшу отъ пана Томаша Рудомины тому листу, который панъ Бокей у суду покладалъ, менуючи въ немъ быти чотыри строки приписаные, ино ижъ то панъ Рудомина не самой особѣ пана Юрья Бокея, але тому паракграфу чотырохъ строкъ задалъ, а умоцованный пана Юрья Бокея то артыкулы статутowymi звышъ описаными выводилъ, ижъ то за фальшь розумѣно и фальшомъ меновано быти не маеть и не можетъ; про то панъ его милость съ паны судьями каптуровыми узнати и выналезти рачили: ижъ то водлугъ тыхъ артыкуловъ, которыми то онъ выводилъ фальшомъ розумѣно и меновано быти не маеть, также и панъ Томашъ Рудомина за тую примовку зъ жалю за кривдою своею противъ того листу, а не противъ особѣ учиненого, водлугъ артыкулу тридцатого въ роздѣлѣ чотырнадцатомъ въ статутѣ описаного, некотороемоу винѣ на собѣ относити не повиненъ. А панъ Юрій Бокей, черезъ умоцованого своего пана Станислава Девчопольского, за таковое узнанье, ижъ то фальшомъ не есть и розумѣно быти не можетъ и ижъ отъ такового заданья фальшу вольнымъ учиненъ, подяковавши и въ томъ тотъ декретъ за слушный принявши, розумѣючи однакъ тотъ же декретъ зъ стороны присеги пану Рудоминѣ сказаное и стороны того, ижъ тотъ листъ отъ него покладанный во всемъ зуполне не есть змоцненъ не водле права быти учиненъ, заховавши собѣ впередъ вцале всякіе обороны и поступки противъ пана Томаша Рудомины и самое рѣчи, въ листѣ описаное,

апелеваль съ тымъ до суду головного трибунального; а его милость панъ съ паны судьями каптуровыми апеляцей ему въ томъ допустити рачилъ, которое апеляцей зъ обудвухъ сторонъ мають пильновать у суду головного трибунального, водлугъ науки въ трибуналѣ описаное, на мѣстцу звыкломъ у Вильни въ року теперешнемъ осьмьдесятъ осьмомъ *) по Великодни, святѣ римскомъ у двухъ недѣляхъ. А по доконченью тое sprawy домавлялъ се умоцованный пана Бокеевъ панъ Станиславъ Девчопольскій, абы панъ Томашъ Рудомина зъ стороны нарушенъя запису своего пану Юрью Бокею подъ датою року осьмьдесятъ сегого, мѣсеца Апрѣля десятого дня, на заставу шести селъ въ земли Жомойтской лежащихъ, отъ него даного, кгдажъ дей тежъ есть до него припозванъ, отказъ чинилъ, а тотъ записъ просилъ абы былъ читанъ. Который кгда былъ знову передъ паномъ его милостью и передъ ихъ милостью паны судьями каптуровыми вычитанный, тогда панъ Станиславъ Девчопольскій, выведчи тотъ записъ быть отъ пана Рудомины нарушоныи, такъ повѣдилъ: тымъ дей листомъ своимъ подъ датою року прошлаго осьмьдесятъ сегого, мѣсеца Апрѣля десятого дня даннымъ, панъ Рудомина заставилъ пану Бокею шесть селъ, въ земли Жомойтской лежащихъ, поменивши въ листѣ своемъ, яко въ которомъ селѣ много волокъ осѣлыхъ и яко при тыхъ селахъ много волокъ пустыхъ, съ которого помененья и описанъя его мѣло бы дей быть девятьдесятъ и семь волокъ осѣлыхъ, а петьдесятъ лѣсныхъ, то дей всего сто сорокъ и семь волокъ и поменивши дей личбу волокъ осѣлыхъ въ тыхъ селахъ

*) Къ сожалѣнью акты главнаго Литовскаго трибунала, находящіеся въ Центральномъ Архивѣ, начинаются только съ 1615 года.

заставныхъ и волокъ пустыхъ, помѣнилъ дей то въ листѣ своемъ, ижъ онъ совсимъ а совсимъ съ тымъ пану Бокею тые села, ничего съ нихъ не уймуючи и не зоставуючи, заставилъ и совсимъ дей съ тымъ панъ Бокей, яко въ листѣ его есть описаное, уживати мѣлъ, а онъ дей ни якимъ способомъ ни якое шкоды въ пожиткахъ его, съ тыхъ селъ походячихъ, пану Бокею чинити не мѣлъ, и въ чемъ бы дей кольвекъ въ томъ листѣ свой нарушилъ, обовезалъ се дей заруки заплатити и шкоды наклады на слово рѣченъе, около чого дей въ томъ листѣ ширей есть описаное. Отожъ дей панъ Рудомина въ томъ листѣ свой нарушилъ, першая: ижъ дей онъ, помѣнивши въ листѣ своемъ личбу волокъ осѣлыхъ и пустыхъ, доложилъ того, ижъ ничего съ тыхъ селъ не выимуючи и не зоставуючи, заставилъ ихъ пану Бокею; ино хотяжъ дей онъ, панъ Рудомина, такъ великую личбу въ листѣ своемъ волокъ осѣлыхъ и пустыхъ въ тыхъ селахъ, яко есть описаное, помѣнилъ, тогда дей такъ много не подалъ и не завелъ, бо мѣлъ дей подати волокъ осѣлыхъ водле листу деветьдесятъ семь, а лѣсныхъ пятьдесятъ, то всего сто сорокъ и семь волокъ, а онъ дей не подалъ, одно осѣлыхъ волокъ въ тыхъ селахъ сорокъ и трети двѣ, а лѣсныхъ сорокъ три и треть одну, што дей готовъ панъ Бокей доводомъ яснымъ показати, до которого прошу, абымъ былъ припущонъ и повѣдилъ: Тымъ дей записъ свой панъ Рудомина нарушилъ, гдѣ пришедъ не уймуючи и не зоставуючи ничего съ тыхъ селъ, о тожъ дей, ижъ онъ всего, яко въ листѣ описаное не подалъ, то съ тыхъ селъ вынялъ и при собѣ зоставилъ, бо гдѣ бы дей былъ съ тыхъ селъ ничего не вынялъ, тогда бы дей былъ совсимъ съ тымъ, яко самъ въ

листѣ своемъ поменилъ, пану Бокею подалъ. Другая причина: ижъ дей онъ тымъ записъ свой нарушилъ, гдѣ пишетъ въ записѣ, ижъ панъ Бокей зовсимъ а зовсимъ съ тымъ, яко се въ записѣ поменило, тые села держати и всякихъ зъ нихъ пожитковъ уживати маеть, отождъ гдѣ бы дей былъ зовсимъ съ тымъ, яко въ записѣ поменилъ, пану Бокею подалъ, тогда бы дей теждъ панъ Бокей со всимъ съ тымъ уживалъ и большъ бы пожитку мѣлъ, гдѣ бы было такъ много осѣлыхъ волокъ, яко въ записѣ поменилъ; отождъ дей теперъ панъ Бокей совсимъ съ тымъ не уживаеть, бо ему совсимъ съ тымъ тыхъ сель яко въ записѣ поменилъ, не подалъ. Третья причина нарушение запису его, ижъ дей ниякимъ способомъ и обычаемъ шкоды въ пожиткахъ его съ тыхъ сель чинити не мѣлъ, бо гдѣ бы дей былъ, всю деветьдесятъ и семь волокъ осѣлыхъ, яко въ записѣ поменилъ пану Бокею подалъ, панъ Бокей бы дей большъ пожитку мѣлъ, а ниждъ теперъ, гдѣ ему шкоду учинилъ у пожиткохъ тымъ, ижъ ему водлугъ листу своего осѣлыхъ волокъ пятидесять шести и трети одное не подалъ, съ которыхъ ему пожитокъ чинить и такъ много не доставаетъ. А што дей пишетъ въ записѣ своемъ: ижъ онъ право свое на пана Бокея влилъ, которое на тые села мѣлъ, тогда дей онъ влилъ право свое на вси села, въ листѣ пана подскарбего описаные и на личбу въ тыхъ селахъ волокъ осѣлыхъ и пустыхъ, водле листу пана подскарбего, же зовсимъ съ тымъ панъ Бокей держати мѣлъ; отождъ дей панъ Бокей зовсимъ съ тымъ не держитъ, чогомъ довести готовъ.

На тую повѣсть умоцованого пана Бокеевого, панъ Томашъ Рудомина повѣдиль: правда дей есть, жемъ тую шесть сель, въ земли Жомойтской лежащихъ,

которымъ дей за описомъ годное памети небожчика пана Лаврина Войны, подскарбего земского великого князства Литовскаго и за декретомъ славное и светое памети короля его милости Стефана, пана нашего зешлого, съ призволеньемъ панновъ опекуновъ того же небожчика пана подскарбего, въ певной сумѣ пѣнезей у двухъ тысячахъ копахъ грошей мѣлъ, пану Юрью Бокею въ таковой же сумѣ пѣнезей у двухъ тысячахъ копъ грошей заставилъ и зовсимъ на всимъ, якомъ самъ держалъ и яко мнѣ было подано, съ тымъ всимъ правомъ есьми пану Юрию Бокею заставилъ, подалъ и поступилъ, и все право свое, котороемъ на тые села мѣлъ, на пана Юрья Бокея влилъ, ничего съ того права, кгрунтовъ и людей тыхъ сель на себе не зоставуючи и не выймуючи, якождъ дей панъ Юрій Бокей на томъ пересталъ и при подаванью моемъ ему тые села зовсимъ, якъ въ собѣ и въ пожиткахъ своихъ тые села мають, отъ мене принялъ и къ тому заразы то другому заставилъ. А артыкулъ дей петнадцатый—зъ роздѣлу четвертого учить: ижъ коли бы хто черезъ еднанье, альбо постановенье якое чого на комъ искалъ, тотъ дей въ вину статутую попадаетъ. И не упоминалъ се дей панъ Бокей на онъ часъ у мене ниякихъ кгрунтовъ, ани волокъ осѣлыхъ, ани пустыхъ, надъ то, што ему подано, якождъ дей упоминати се слушне не могъ, кгдаждъ дей такъ, якомъ я самъ держалъ, зовсимъ тые села ему поступилъ и все право свое на его есьми влилъ и не описывалъ се дей есьми ничего за то иного пану Бокею, опрочъ гдѣ бы тые села въ руки пана Бокеевы пришли, а я быхъ се въ тые села и въ пожитки ихъ задержанья его чимъ вступовалъ, тогдымъ дей за то водле опису моего въ шкоды и въ заруки попасть мѣлъ;

отожъ дей я вжо большъ до того ничего не мѣлъ, кгдажъ объ мене панъ Бокей все тое право, якоемъ на тые села мѣлъ до рукъ своихъ принялъ. А тежъ бы дей рѣчь не слушная и розуму противная была, абыхъ се дей мѣлъ описывати такъ великую заруку шкody и наклады платити о поль волоки, або о волоку, если бы котораго кольвекъ съ тыхъ тамъ сель прочъ пошоль, але дей только описалъ се есьми заруку и шкody и наклады платити, если быхъ се самъ въ тые села, або пожитки ихъ вступовалъ, а пану Бокею трудность якую въ держанью и уживанью тыхъ сель задавати мѣлъ, чогомъ дей николи не чинилъ, и самъ дей панъ Бокей ото на мене не жалуеть.

А такъ панъ его милость съ паны судьями каптуровыми, выслухавши жалобы и отпору въ той справѣ обѣюхъ сторонъ, а о томъ се достаточно намовивши, а бачечи на то, ижъ панъ Юрей Бокей того явне и ясне не показалъ, абы панъ Томашъ Рудомина въ держанью и уживанью въ тыхъ шести селахъ людей и въ волокахъ пустыхъ пану Юрию Бокею отъ пана Томаша Рудомины, у двухъ тысячахъ копахъ грошей заставленныхъ, водлугъ листу его милости небожчика пана Лаврина Войны подскарбего земского великого князства Литовскаго, также и водлугъ листу своего якую переказу учинити и тымъ листъ свой заставный нарушити

мѣлъ, кгдажъ панъ Томашъ Рудомина и теперь то признаваеть, ижъ отъ иного часу, якъ тые села пану Юрию Бокею заставилъ и до сихъ мѣстъ въ нихъ, ани въ жадную рѣчь ку нимъ належачую, не вступуетьсе, и если бы дей у якую рѣчь уступилъ и переказу учинилъ, нехай дей то ясне панъ Бокей окажетъ, але дей яко ему отъ небожчика пана Лаврина Войны, подскарбего земского великого князства Литовского, тые села заставлены были, съ тымъ всимъ онъ панъ Рудомина заставилъ и въ тое се не вступуеть, съ тыхъ причинъ панъ его милость пана Томаша Рудомину отъ того всего обжалованья вольнымъ учинити рачилъ.

А панъ Юрей Бокей отъ того декрету его милости, менечи его быть неправнымъ и заховуючи собѣ у трибуналу вси обороны правные, противъ пана Рудомины апелевалъ съ тымъ до суду головногo трибунального.

А его милость панъ съ паны судьями каптуровыми апелациі ему въ томъ допустить рачилъ. Которое апелациі зъ обудвухъ сторонъ мають пильновать у суду головногo трибунального, водлугъ науки въ трыбуналѣ описаное, на мѣсцу звыкломъ у Вильни въ року теперешнемъ осьмдесять осьмомъ по Великодни, святѣ римскомъ у двухъ недѣляхъ. Што про память до книгъ кгородскихъ Виленьскихъ есть записано.

1588 г.

Изъ связки № 142, за 1588—1620 г., док. 31.

173. Духовное завѣщаніе Мойшогольской маршалковой, Анны Свирской.

Во имя Божее станьсе. Ку выполненью и сконьченью всихъ речей, въ семь тестаментѣ моемъ ниже написаныхъ, я—Янова Болеславовича Свирская—маршалковая господарская, державчина Мойшогольская, я—Ганна Рогозянка—вызнаваю сѣмъ моимъ testamentомъ остаточное воли моее, ижъ я, бачечи уставичную отмѣнность того нудного свѣта, а ижъ чоловѣкъ на немъ будучій, ничого певнѣйшимъ не есть надъ смерть, а часъ и доконченье у живота его закрыто есть отъ вѣдомости его, и тому добре розумѣючи, ижъ всякіе sprawy, постановенья людскіе, письмомъ не упевненые и не обварованные, съ часомъ своимъ, въ запаментанье, за разомъ съ отмѣною вѣковъ людскихъ, приходить, будучи я на сесъ часъ отъ Пана Бога хоробою навежона, алежъ однакъ при зуполномъ розумѣ и памяти досконалое, не зъ жадного примущенья, але сама по доброй воли своей—для того, абысь по животѣ моемъ межи его милостью паномъ малжонкомъ моимъ—княземъ Яномъ Болеславовичомъ Свирскимъ, зъ дѣтьми моими и иными близкими кровными и повинными моими около маетности моей, по мнѣ zostалое, нѣякіе зайстѣя, розницы и незгоды не дѣли, умыслиломъ testamentъ справити и имъ домъ мой и маетность мою, водле зданья моего, розрадити и розшафовати. Который же testamentъ мой теперь, за разомъ зъ добрымъ розмы-

словъ и уваженьемъ моимъ справуючи, такъ въ немъ остаточную волю мою ку вѣдомости всимъ посполите, кому бы того потреба указывала, ознаймую, постановляю и замыкаю. Напервей: кгда Панъ Богъ вшемогучій, съ часомъ воли своее светое, мене съ того света до хвалы своее светое поволати будетъ рачиль, душу свою поручаю въ мисердные руки и опатрность Пана Бога вшемогучаго, въ Тройцы единого, маючи зуполную вѣру и надѣю, ижъ, яко Богъ милосердія и ласкавости, вси неправости мои, зъ даремное ласки и доброты своее, отпустити и мнѣ до хвалы кролества своего светого принять будетъ рачиль. Тѣло мое грѣшное маеть быти поховано черезъ пановъ опекуновъ и пріятелей моихъ въ церкви светое Пречистое у Вильни. Ку статочному и справедливому выконанью сее остаточное воли моее, въ семь тестаментѣ моемъ написаное, по Пану Бозѣ, опекунами обираю людей зацныхъ, ихъ милости—отца Ивана Парфеновича—протопопа и намѣстника отца митрополита справъ духовныхъ Виленскихъ, а мѣщанъ Виленскихъ—пана Кузьму Мамонича—бурмиистра, пана Бориса Андреевича а пана Ивана Андреевича—писара мѣстского Виленского; прошу, абы ихъ милость, зъ ласки и побожности своее хрестіанское, тѣло мое грѣшное, водле обычаю костела греческого, поховати, и о тое старати рачили, якобы сесъ testamentъ

мой во всѣмъ, водле воли моее, въ немъ описаное, захованъ и skutочне выполненъ былъ. А погребъ тѣла моего, за што маеть быти справлений, то есть написано на реестрѣ моемъ, съ печатью моею и съ подписаниемъ рукою моею двухъ литеръ письма руского, отъ мене зоставленомъ. А што се дотычетъ маетности моее, лежачое и рухомое, тую всю а всю, што одно ее маю, за разомъ симъ тестаментомъ моимъ остаточное воли моее распоражаю и росписую. Напервей: домъ мой власный, у пана Юрья Яновича Зеновьевича, зятя моего и у малжонки его а дочки моее, кнежны Марины Соколинской, купный, у мѣстѣ Виленскомъ, идучи ку Бернадыномъ, межи двѣма улицами, на рогу лежацій, съ пляцомъ, зъ будованьемъ всякимъ, мурованымъ и деревенымъ, и со всимъ на все, ничего не уймуючи, ани на дѣти мои зоставуючи, записую на церковь светое Пречистое Богородицы, гдѣ тѣло мое поховано будетъ. Мають по животѣ моемъ панове опекунове мои, отецъ протопопа Виленскій—тотъ домъ въ моцъ свою взяти и, за вѣдомостью своею маючи, въ наемъ давати; а тымъ наймомъ съ того дому протопопъ Виленскій, яко тотъ теперешній, такъ и по немъ будучіе, и зъ иншими свещениками и діаконами собору церкви светое Пречистое, дѣлити се и того уживати до тое церкви светое Пречистое вѣчными часы. Дворецъ мой, въ повѣтѣ Виленскомъ, надъ рѣкою Вильною лежацій, называемый Оньюковский, который я у Станислава Сузкого и у Яроша Ольшанского купила, тотъ дворецъ, зъ будованьемъ дворнымъ, зъ кгрунты всякими, оремыми и неоремыми, зъ сѣножатями, зъ лѣсы, зъ рѣками, съ сажавками, зъ збожьемъ, молочонымъ и немолочнымъ, и на полѣ засѣяннымъ, зъ быдломъ и зъ статкомъ всякимъ домовымъ и со всимъ навсе, такъ,

якомъ сама держала, и со всимъ правомъ, на тотъ дворецъ належачимъ, ничего не уймуючи, ани на дѣти, потомки близкіе и кровные мои не оставуючи, симъ тестаментомъ моимъ остаточное воли моее даю, дарую и на вѣчность записую малжонку своему его милости князю Яну Болеславовичу Свирскому. И маеть его милость князь, малжонокъ мой, по животѣ моемъ, тотъ дворецъ мой Онаковский со всимъ въ моцъ и содержанье свое взяти и его держати и уживати, отдати, продати, даровати и водле уподобанья своего имъ, яко властностью своею, шафовати, вѣчными часы. А сынове, также и дочка моя—пана Юрьева Зеновьевича, кнежна Марина Соколинска, дѣти и потомки ихъ, и ни хто зъ блискихъ и повинныхъ моихъ, до того дворца и ни до которое части его ничою мѣти не мають и не будутъ мочи вѣчне. Имѣнья мои, въ повѣтѣ Полоцкомъ лежачіе, одно называемое Несино, которое я купила у пана Тимофея Головни, яко есть о томъ на листѣ купчомъ и на иншихъ листахъ на тое имѣнье належащихъ, ширей и достаточней написано, а другое имѣнье, называемое Солонеевичи, которое мнѣ малжонокъ мой, небощикъ князь Михайло Друцкій Соколинскій, на вѣчность записалъ, тое обое имѣнье, зъ будованьемъ дворнымъ, зъ кгрунты всякими, оремыми и неоремыми, зъ сѣножатями, зъ лѣсы, зъ боры, зъ ловы звѣринными и рыбными, зъ людьми, зъ бояры, съ поддаными тяглыми и осадными, и зъ ихъ повинностями, и со всимъ на все даю, дарую и симъ тестаментомъ моимъ остаточное воли моее на вѣчность записую двѣма сыномъ моимъ—князю Михайлу а князю Василью Михайловичомъ Друцкимъ-Соколинскимъ. Мають тые два сынове мои оба два спольне тые имѣнья мои помененные—Несино и Солонеевичи, по жи-

вогѣ моемъ, въ мощь и въ держанье свое
взяти и то спольне на ровные части на
себе держати и уживати, отдати, продати,
даровати и яко властностью своею, водле
воли своею, шафовати вѣчными часы. А
сынъ мой—князь Семень Друцкій-Соколин-
скій, также и дочка моя—пани Юрьевая
Зеновьевичова кнежна Марина Соколин-
ска, дѣти и потомки ихъ и ни хто зъ близкихъ
и повинныхъ моихъ, до тыхъ помененыхъ
имѣней моихъ и ни до которыхъ частей
ихъ ничего мѣти и вступовати никто ни-
коли не мають и не будутъ мочи. Нижли,
што бы кольвекъ по животѣ моемъ въ
тыхъ обѣухъ имѣньяхъ быдла рогатого и
нерогатого, збожья, молочного и немол-
лочного, и на полѣ засеяного, также и
всякого иного статку домового зостало, то
все сынове мои вси три—князь Семень,
князь Михайло и князь Василей Соколин-
скіе, побрати и на ровные части межи се-
бе подѣлити мають. А съ тое маетности
вси три сынове мои мають дати на цер-
ковь светого Юріи у Полоцку десеть копъ
грошей Литовскихъ. А зъ стороны тыхъ
двухъ имѣней, самыхъ нагорожаючи, я и
тымъ дѣтямъ моимъ—князю Семену, сыну
моему, и пани Юрьевой Зеновьевичовой, доч-
цѣ моей, записую имъ суму пѣнезей го-
товую, которую маю въ захованью у его
милости пана Станислава Сабины, доктора,
секретара короля его милости, войта Ви-
леньского, чотыриста копъ и сорокъ копъ
грошей Литовскихъ, на што и листъ отъ
пана войта, подъ печатью и съ подписомъ
руки его, у мене есть. Съ тое сумы за-
писую сыну моему князю Семену Махай-
ловичу Друцкому-Соколиному двѣстѣ копъ
грошей литовскихъ, а дочцѣ моей, паней
Юрьевой Зеновьевичовой, кнежни Маринѣ
Соколинской, другую двѣстѣ копъ грошей
Литовскихъ. Мають они по животѣ моемъ

тые пѣнези у пана войта Виленьского взя-
ти и ими водле воли своею шафовати. А
сорокъ копъ грошей, которыя зоставае-
тъ, мають панове опекунове роздати, то есть:
на церковь светое Троицы десеть копъ
грошей, и на иншіе вси церкви у Вильни
десеть копъ грошей, служебнику моему Яну
Бедрицкому десеть копъ грошей, а иншимъ
слугомъ и челеди моей мають роздати де-
сеть копъ грошей. А што се дотычетъ
речей моихъ рухомыхъ—золота, серебра,
шаты, цины, мѣди, кони, и што кольвекъ
речми рухомыми можетъ быти названо, того
штомъ кольвекъ мѣла, то сама, за жи-
вота моего, слугамъ моимъ, челеди и ин-
шимъ особомъ рознымъ, водле зданья мое-
го, роздала, ижъ вжо по животѣ моемъ ни-
чего не зоставае; только футро кунье но-
вое сыну моему кнезю Семену Соколин-
скому, а кожушокъ куньи, ничимъ непокры-
тый зъ бобромъ и съ колнеромъ бобровымъ,
дочцѣ моей—пани Юрьевой Зеновьевичовой,
кнежни Маринѣ Соколинской по животѣ
моемъ, отдано быти маеть. Привилья и
всякіе листы мои, штомъ кольвекъ ихъ мѣ-
ла, тьемъ, зложивши въ скринку и запеча-
товавши печатью своею и печатями лю-
дей зацныхъ, даломъ до захованья до его
милости пана Станислава Сабины, войта
Виленьского; и кгда се сынове мои вси три
тутъ до Вильна зберуть, мають, тую скрин-
ку взявши, сполне зъ его милостью кня-
земъ малжонкомъ моимъ, листы, которые
кому водле сего тестаменту моего належа-
ти будутъ, розобрати. Челядь моя не-
вольная, а меновите: невѣста, на име Федья,
прозвищомъ Утка, и дочка ее—Настасья и
зъ сыномъ своимъ, и Орина зъ сыномъ своимъ
и братъ ее Васько, также и иншая вся
челедь, што кольвекъ еси ее мѣла и по
животѣ моемъ гдѣжъ кольвекъ зостанеть,
такъ мужского, яко и невѣстего стану,

вольная и невольная, по животѣ моемъ, маеть быти вольно выпущона, зъ дѣтьми, зъ статкомъ и зо всею маетностью ихъ; а сыны мои и дочка моя пани Зеновьевичова и потомки ихъ и нихто зъ близкихъ повинныхъ моихъ до тое челеди моей, до дѣтей и маетностей ихъ, ничего мѣть и нигдѣ ихъ поискивать не мають и не будутъ мочи вѣчными часы. А такъ я — Янова Болеславовичова Свирская — маршалковая господарская, Ганна Рогозянка, тую остаточную волю мою, какъ ознаямивши и замкнувши, сей testamentъ мой печатью своею запечатовала есми. А при томъ, заховуючисе водле статуту права посполитого, ужиламъ до того ихъ милости людей зацныхъ: вельможного пана его мости пана Теодора Скумина — подскарбего земского и писара великого князства Литовского, старосту Браславского и Олитского, пана Андрея Ильковского — писара скарбного великого князства Литовского, тивуна въ земли Жомойтской Тверского, пана Яроша Волчка, пана Мальхера Петкевича — писара земского Виленского, а духовника моего — священника церкви Воскресеньского отца Карпа Стефановича, и, ознаямивши я ихъ милости тую остаточ-

ную волю мою, просиламъ, абы ихъ милость сесь testamentъ мой печатми своими запечатовать и руками своими подписати рачили. Ихъ милость, припустивши то ку вѣдомости своей, за устною очевистою прозьбою моею, то учинили а сесь testamentъ мой печатми своими запечатовати и руками своими подписати рачили. Писанъ у Вильни. Лѣта Божого Нароженья тысяча пятьсотъ осьмьдесятъ осьмого, мѣсеца Генвара чотырнадцотого дня. У того testamentу печатей притисненыхъ шесть и подписы рукъ тыми словы: Теодоръ Скуминъ — подскарбій земскій и писаръ великого князства Литовскою — власною рукою Андрей Ильковскій — рука власна; за oszewistą prośbą ieumości pani marszałkowej przy pieczęci swej, ja Jarosz Wolczek — ręką swą podpisał; Мальхеръ Петкевичъ — писаръ земскій Виленскій, Карпъ Стефановичъ — полъ Воскресенскій — рукою власною. Тое оновѣданье его милости князя маршалковое и тотъ testamentъ до книгъ кгородскихъ Виленскихъ есть уписанъ, а по записанью и сесь выписъ съ книгъ подъ печатми нашими пану Юрію выданъ. Писанъ у Вильни.

1593 г.

Изъ связи № 81, за 1574—1598 г., докум. № 4.

174. Опись движимаго имущества, пограбленнаго земляниномъ Юрьевскимъ въ имѣніи малолѣтнихъ Терликовскихъ, называемомъ Будилово.

Лѣта Божого Нароженья тысяча пятьсотъ девятдесятъ третего, мѣсеца Февраля пятого дня.

На рочкахъ кгородскихъ Февралевыхъ, въ семь року девятдесятъ третемъ припалыхъ и судовне отправованыхъ, передъ нами врадниками кгородскими Виленскими, Яномъ Болеславовичомъ Свирскимъ—маршалкомъ господарскимъ, державцою Мойшокгольскимъ—намѣстникомъ Виленскимъ, Габріелемъ Рыпинскимъ—судьею а Щастнымъ Бсгуматкою—писаромъ, постановившисе очевисто земенинъ господарскій повѣту Волковыского панъ Мартинъ Терликовскій, опекунъ дѣтей небощика Станислава Терликовского, брата своего рожного, оповѣдалъ и обтежливе жаловалъ на земенина господарского повѣту Городенского пана Яна Юрьевского о томъ, ижъ дей въ року теперешнемъ тысяча пятьсотъ девятдесятъ третемъ, мѣсеца февраля третего дня у въ одѣханыю дей его пана Мартина Терликовского до Трокъ на рочки кгородскіе Троцкіе, сего мѣсеца Февраля первого дня припалые, маючи на оныхъ рочкахъ за позвы справу зъ Яномъ Крыжановскимъ о забитье и замордоване брата своего рожного зъ имѣнья названого Будилово, лежащего въ повѣтѣ Троцкомъ, который дей тое имѣнье онъ Мартинъ Терликовскій держалъ, поемъ брата своего у онецѣ

своей спокойне до лѣтъ дѣтей небощика брата своего, братанковъ своихъ Каспера а Мальхера и сестры ихъ Зофіи Станиславовичовъ Терликовскихъ, и кгда дей онъ былъ у Трокахъ съ поменеными дѣтьми братанками своими, то пакъ дей въ небытности на тотъ часъ его самага Мартина Терликовского и дѣтей тыхъ помененыхъ въ томъ имѣнью Будиловѣ, ино дей онъ Янъ Юрьевскій, упатривши собѣ такіи часъ, зобравшисе зъ немало людьми, помочниками своими, уѣхалъ дей и кгвалтовне и безправне въ тое имѣнье дѣтей небощика брата его, названное Будилово, лежащее у повѣтѣ Троцкомъ надъ рѣкою Кирсною, у дворъ и во все дей будованье того двора и во всю маетность рухомую, въ томъ дворѣ зложоною, зъ люди осѣлыми къ тому двору належащими у двадцать и два человекъ осѣлыхъ и челядь дей невольную, въ томъ дворѣ мѣшкающую, до себе дей забралъ, а его дей и дѣти небощика брата его, у верху помененые, зъ имѣнья зъ людей и зовсей маетности гвалтовне и безправне зъ упокойного держанья выбилъ и отнял. Которой дей маетности въ томъ дворѣ было дей найпервѣй — у свирнѣ: кордъ, серебромъ оправеный, за кордомъ ножи два, серебромъ оправные, за который дей тотъ кордъ дано чотыри копы грошей Литовскихъ; серебра ломаного полторы гривны, поясъ аксамит-

ный черного зо.... серебра, коштовалъ копу грошей Литовскихъ; перстень золотый, безъ камня, коштовалъ золотый чирвоный; запонокъ двѣ золотыхъ, перлы осажонные до шапки коштовали дей пять золотыхъ чирвоныхъ, потройныхъ польскихъ шесть. Въ томъ же дей свирнѣ шатъ въ скрыни великой полкобенючье блекитное новое каразеевое (сѣ) петлицами дробными, коштвало дей пять копѣ грошей Литовскихъ; жупанъ шарый каразей накрапной зѣ чирвоною нитью, у того жупана кебликовъ серебряныхъ двадцать у рукавовъ, колець серебряныхъ осмьдесятъ, который дей коштовалъ шесть копѣ грошей Литовскихъ; курта фалюндышу бурнатного бакгазыку подшита зѣ кгузиками золотыми, коштвала пять копѣ грошей Литовскихъ; ермякъ черный фалюндышовый зѣ шнурами и зѣ строкою едвабю черного, которые дей коштвали шесть копѣ грошей; жупанъ маковый каразыевый подшитый волками, у того жупана колець серебряныхъ семьдесятъ чотыри, коштовалъ пять копѣ грошей Литовскихъ; дылея блекитна фалюндышовая сѣ петлицами шолковыми бакгазією подшита, коштвала дей пять копѣ грошей Литовскихъ; кгерміакъ бѣлый сукна Волоского, подшитый бакгазією зѣ шнурами шолковыми, коштовалъ дей осмь копѣ грошей Литовскихъ; дылея утерфину зеленого зѣ петлицами шолку зеленого, коштвала дей чотыри копы грошей Литовскихъ; сукна каразей бѣлое локти осмь, коштвали дей копѣ двѣ грошей осмь Литовскихъ; убранье коразіи бѣлой, коштвало копы грошей Литовское; убранье чирвоное мондышовое, коштвало дей полторы копы грошей; кожухъ турецкій, который дей коштовалъ копѣ двѣ грошей Литовскихъ; кафтаникъ полотна Коленского зѣ бавальною, покрытый скурою лосиневою, кош-

товалъ дей грошей семьдесятъ; лѣтникъ мухаяру чирвоного, коштовалъ три копы грошей Литовскихъ.... работы черного локтей двадцать, цалый бѣлый, коштовалъ дей копу грошей; скуръ лосьихъ выправныхъ двѣ, которые дей коштвали осмь копѣ грошей Литовскихъ; куницъ двѣ выправныхъ, коштвали копу грошей; подкгарликъ лисій одинъ, который дей коштовалъ дванадцать грошей; полботки сафіану жолтого, коштвали дей полкопы грошей; перынка верхняя....; пошовки цвилиховые, которые дей коштвали двѣ копѣ грошей; домовый работы кужелю локтей семь. Радикъ козацкій сафьяну помаранчового и пусилиска, коштовалъ золотый польскій; зброя блеховая, шишаки два, то коштвало три копы грошей Литовскихъ; рогатинъ Венацкой работы двѣ, коштвали дей двадцать чотыри гроши; сагайдаковъ зо всимъ три, коштвали дей копѣ три грошей; сѣдель демидовъ (sic) новыхъ три, которые дей коштвали по копѣ грошей; клумоковъ скуранныхъ до шатъ великихъ два, коштвали дей золотыхъ польскихъ два; шлей ремянныхъ двои, лейць ремяныхъ, то дей коштвало копу грошей; хомутовъ три зѣ набедрыками, коштвали дей по золотому польскому. Мисъ ценовыхъ великихъ двѣ а полумисковъ немалыхъ ценовыхъ одиннадцать,.... ценовыхъ три, талеровъ цену Ангельского двадцать чотыри, флашокъ цыновыхъ три, ложокъ ценовыхъ чотыри, кварта ценовая, то дей все коштвало копѣ двадцать и грошей двадцать Литовскихъ; мѣдницъ мосяндзовыхъ три, лихтаровъ чотыри, то дей коштвало копу грошей и двадцать чотыри гроши; мисъ мѣденыхъ двѣ, патели мѣденыхъ двѣ, чарокъ мѣденыхъ побѣляныхъ пять, котловъ до варенья мѣденыхъ два, триногъ одинъ, паневъ великая мѣденая; иншого начинья мѣдного:

горшокъ мѣдный, котелъ мѣдный у два ушатки, формы розныя до пироговъ робленья, не мало и иного начинья кухонного, то все коштowało дей копь чотыри и грошей сорокъ два. Мечовъ два, рожновъ великихъ два, сѣкера тесельска одна, просѣкъ секеръ домовыхъ три, нароговъ паръ чотыри; пилъ двѣ, струговъ два, свердловъ пять, долотъ три, скоблевъ три, мотыкъ чотыри, стрымень желѣзныхъ паръ чотыри, муштуковъ до уздѣ, подковъ и иного желѣза, того всего коробья великая наложона, то все коштowało три копы и грошей петдесать шесть Литовскихъ. Меду прѣсного мѣдницъ осмь, масла мѣдницъ двѣ, мяса вепрового полтей двадцать осмь, салъ вепровыхъ пять, соли бочекъ полчетверти куплены, каждая бочка по грошей осмьдесать, попелу шмальцованого будницкого полъчетверта лашта и бочка одна; варыва въ кадѣхъ великихъ дубовыхъ: капуста кислое чотыри кади, у каждой кади ушатковъ по осьми, бураковъ зъ ботвиньемъ кадей великихъ три, ушатковъ по осьми, рѣпы бочокъ дванадцать, квасниковъ медовыхъ дубовыхъ великихъ два коштovali по золотому польскому, чановъ пивныхъ великихъ два, квашня пивная, коштovali по грошей сороку; корытъ великихъ пивныхъ чотыри, коштovali по грошей десяти, ночовъ осмеры по два гроши куплены; ситъ волосеныхъ три, куплены по грошей чотыри; мисъ деревеныхъ петнадцать.... деревеныхъ тридцать, ложекъ деревеныхъ двадцать чотыри, вядеръ три, решотъ чотыри, то дей все коштowało копу грошей; столовъ работы столярское великихъ дубовыхъ чотыри, каждый коштowałъ по три золотыхъ польскихъ; бочокъ пивныхъ десеть вшатковъ по чотыри, каждая бочка куплена по грошей шести; съ пивомъ сычнымъ три бочки, у каждой по три ушатки

пива. Ложко дубовое куплено за полъкопы грошей; скрынъ малыхъ чотыри, коштovali по полкопы грошей; скрыня великая одна, коштovala дей копу грошей; ольстро, въ немъ флашъ шкляныхъ чотыри, коштowało золотыхъ польскихъ пять; жорновъ для млива трои съ полпырцами и веретены желѣзными; ступъ дубовыхъ двѣ, то все коштowało дей полторы копь грошей; точило великое, коштowało полкопы грошей. Клячъ стадныхъ жеробныхъ пять; жеребцовъ стадныхъ третяковъ два, жеребица третячка; жеребчикъ мощскій; быдла рогатаго: воловъ оромышъ десеть, быкъ стадникъ одинъ, коровъ тельныхъ двадцать, яловицъ три, быковъ третековъ три, телятъ лонскихъ восьмеро, молодыхъ телятъ четверо, козъ девять, козныхъ третяковъ три, овецъ котныхъ петеро. Вепровъ кормныхъ три; свиней надворныхъ: вепровъ неормныхъ пять, кнорозовъ чотыри, свиней поросныхъ осмь, подсвинковъ петеро, поросятъ рочныхъ четверо, гусей осмеронадцатеро, каплуновъ десеть, курицъ тринадцать, голубовъ хованыхъ тринадцать, псовъ надворныхъ брехуновъ два. Гумно: въ немъ жита у сторонѣ немолоченого было дей у снопѣхъ копь двадцать пять, у двохъ стыртахъ жита зложоного копь сто двадцать, ярыцы у стыртѣ зложономъ копь петдесать, пшеницы зложоной у стогъ копь тридцать, ечменю зложоного у стыртѣ копь шестьдесать, гороху зложоного у стогъ копь сорокъ. У засѣкахъ збожа вымолоченого: гречихи бочокъ десеть, овса бочокъ пятьдесать, сѣменя конопного полторы бочки и льняного два корцы, маку корецъ; конопель нетертыхъ двѣ копь, а сѣна у водринѣ воевъ сорокъ, конопель тертыхъ двѣстѣ. Кошулекъ паненскихъ Коленскихъ чотыре, которые дей коштovali грошей петдесать, простыхъ кошулекъ три кужель-

ныхъ, коштовали дей грошей двадцать чотыри, рубковъ два, коштовали полкопы грошей, сорочокъ домовой работы кужольныхъ двѣ, коштовали грошей петнадцать; цеплики китайки чирвоной коштовали дей грошей двадцать чотыри; мужскихъ кошуль Коленскихъ пять, коштовали копъ двѣ грошей; простыхъ кошуль: мужскихъ кужельныхъ шесть, коштовали грошей тридцать осмь; ручниковъ два, коштовали дей грошей шесть, треперели двои коштовали золотыхъ польскихъ два; речей служнихъ: клумокъ сукенный, кошуль двѣ, ручникъ,

черевики новые, то дей все коштовало грошей двадцать и два; варцабы съ каменемъ коштовали дей двадцать чотыри гроши. Домовыхъ речей: кадокъ, коробокъ, бочокъ порожнихъ, колесъ, возковъ, васажковъ, саней, дровенъ, дѣжъ до хлѣба печенья и иншого домового начинья не мало. Съ того дей зо всего онъ панъ Горевскій кгвалтовне зъ упокойнаго держанья и уживанья выбилъ и то кгвалтовне побралъ. Которое тое оповѣданье пана Мартина Терликовского до книгъ кгородскихъ Виленскихъ есть записано.

1593 г.

Изъ книги № 1, за 1593—1594 г., л. 341.

175. Вводный актъ на дворъ въ городъ Вильнѣ и фольварокъ Рай возлѣ города, данный канцлеру великаго княжества Литовскаго Льву Сапѣгѣ.

Лѣта Божого Нароженья тысяча пятьсотъ девятьдесятъ третего, мѣсеца Августа второго дня.

На рочкохъ судовыхъ кгородскихъ Августовыхъ, въ семъ року девятьдесятъ третьемъ припалыхъ и судовне отправованныхъ, передъ нами врадниками кгородскими Виленскими, отъ ясневельможного пана его милости пана Криштофа Радивила—кнежати на Биржахъ и зъ Дубинокъ, воеводы Виленского, гетмана найвысшого великаго князства Литовского, старосты Солецкого, Урендовского, державцы Коконгавзского, на справы судовые воеводства Виленского высажонными, Миколаемъ Юрьевичомъ Зеновичомъ—наместникомъ Виленскимъ а Габ-

ріелемъ Богдановичомъ Рыпинскимъ—судьею а Щаснымъ Богуматкою—писаромъ, ставши очевисто возный господарскій воеводства Виленского Янъ Миколаевичъ Косинскій, при квитѣ своемъ созналъ и квитъ того сознанья своего, подъ печатью и съ подписомъ руки своее, также подъ печатями и съ подписомъ рукъ стороны шляхты, при немъ будучое, ку записанью до книгъ кгородскихъ Виленскихъ далъ, который слово отъ слова такъ се въ собѣ маеть:

Я—Янъ Миколаевичъ Косинскій—возный воеводства Виленского, сознаваю симъ моимъ квитомъ, ижъ въ року теперешнемъ тысяча пятьсотъ девятьдесятъ третьемъ, мѣ-

сеца Іюля двадцать осьмого дня, маючи я при собѣ сторону людей добрыхъ, шляхту — пана Войтѣха Ростковского а пана Войтѣха Ройковского, а пана Размуса Кимбара и будучи приданнымъ зъ уряду кгородского Виленского ясневельможному пану его милости пану Льву Сапѣзѣ — канцлеру великого князства Литовского, старостѣ Слонимскому, Ясвойнскому, Марковскому и Мядельскому, на увезанье и взятье въ уживанье его милости двора въ мѣстѣ Виленскомъ и фольварку за мостомъ мурованнымъ, надъ Велею лежащего, названого Рай, зъ селкомъ и съ корчмою къ томужъ дворцу належачихъ, отъ ихъ милости пана Романа — старосты Рогачевского а отъ пана Петра — чешника великого князства Литовского, Григорьевичовъ Воловичовъ — воеводичовъ Смоленскихъ, правомъ вѣчнымъ его милости пану канцлеру пуццонныхъ, быломъ — напервѣй: въ дворѣ въ мѣстѣ Виленскомъ, отъ ихъ милости пановъ Воловичовъ его милости пану канцлеру дарованомъ, тамъ же при мнѣ возномъ и сторонѣ вышпомененой, за росказаньемъ ихъ милости пановъ Воловичовъ, слуга и урядникъ ихъ милости, который въ томъ дворѣ мѣшкалъ, панъ Федоръ Михайловичъ, подаючи менованный дворъ зо всимъ будованьемъ, въ тыхъ границахъ завель, то есть: однимъ бокомъ отъ брамы, которая идетъ съ предмѣстья Зарѣцкого, мимо цминтара костела Барнадынского, ку улицы кгородской, ажъ по домки два мѣщанъ капитульныхъ, тыломъ до того дворца мѣшкающихъ, зъ другое стороны — заулкомъ мимо дворъ Горностаевскій, гдѣ теперь зборъ Еванелицкій есть збудованъ, до улицы, которая идетъ отъ улицы Замковое, мимо зборъ до пляцовъ церковныхъ заложенъя святое Пречистое, заулкомъ Глухимъ, ажъ до муру мѣстского, надъ рѣкою Вильнею лежацій, и зась подле

муру мѣстского ажъ до тоежъ брамы Зарѣцкое, подле Барнадыновъ; а при томъ — фольварокъ за рѣкою Вельею, у мурованого мосту, надъ рѣкою, называемый Рай, зъ будованьемъ фольварковымъ, зъ огородами овощовыми, зъ домомъ вѣзнымъ на горѣ, при томъ фольварку лежацій, также зъ селкомъ — зъ Шнипишками, зъ домами, зъ подданными и зо всими кгрунтами, въ певныхъ границахъ лежащими, то есть: почавши отъ мосту мурованого, ѣдучи до двора Солтановского, прозываемого Шешкинъ, по правой сторонѣ дороги дома и кгрунты подъ горою, ажъ до поля двора Шешкинского, логомъ зъ сѣножатями по ровъ, который дѣлитъ имѣнье Шешкинское зъ селкомъ Шнепишками, а тотъ ровъ, отъ поля по рѣку Велью и указываетъ простымъ трыбомъ и у божницы Татарской, а зъ другое стороны дороги по лѣвой руцѣ дома подданныхъ дворца пановъ Воловичовъ Раю, и за дворецъ пляцъ не малый пустый, томужъ дворцу належачій, ажъ подъ домъ пустый Вишпуловскій, што теперь панъ Петръ Стабровскій за правомъ своимъ набытымъ держитъ, которые пляцы дѣлитъ межа значная до рѣки Вельи. Тогда то все, яко се вышей поменило, дворъ въ мѣстѣ Виленскомъ, также фольварокъ Рай зъ будованьемъ, съ подданными, зъ домомъ уѣзднымъ и зо всими пляцами, кгрунтами, сѣножатями, такъ, яко то и небощикъ ясневельможный годное памети нанъ Остафей Воловичъ, панъ Виленскій, мѣлъ, и менованные панове Воловичове, по смерти пана Виленского правомъ прироженнымъ на себе то держали, все огуломъ, ничого на себе и ни на кого иншого не оставуючи, его милости пану канцлеру въ держанье ихъ милость панове Воловичове черезъ менованого слугу своего подали. А его милость панъ канцлеръ тежъ то на

себе черезъ слугу своего, подстолего повѣту Пинского, пана Григорья Терлецкого, и въ уживанье свое принялъ, а то есть, меновите: дома и подданные, при томъ фольварку Раю мѣшкающіе, ѣдучи отъ мосту по правой руцѣ, напервѣй сажовка, на горѣ домъ вѣзный, при домѣ вѣзномъ солодовня, подле солодовни огородъ, домъ першій—сталъ Павловичъ, другій домъ—пустый небожика Яроша Заровского, третій домъ—Балтронъ Яновичъ, четвертый домъ—Миколай Юревичъ, пятый домъ—Павелъ Тесля, шостый домъ—Амброжеевскій, седьмой домъ—Валентыновскій, осьмый домъ—Томко Чоботаръ; по другой сторонѣ улицы отъ мосту ѣдучи: першій домъ—Павелъ Пилиповичъ, другій домъ—Павелъ Юревичъ—войтъ, третій домъ—Рачко Августинъ, четвертый домъ—Степановскій, пятый домъ держать Петръ Масковский—золотарь, шостый домъ—Гансъ Фонъ-Ляръ держать, седьмой домъ держать тотъ же урядникъ панъ Воловичовъ панъ Федоръ Михайло-

вичъ, менечи на то у себе право набытое, а подле того дому дворецъ Рай, въ немъ живетъ господарь Мартинъ Гончаръ. При которой той справѣ и поданью его милости пану канцлеру тыхъ всѣхъ добръ, отъ пановъ Воловичовъ его милости пушковыхъ, чого его милости никто не боронилъ, ани се съ правомъ своимъ до того не приповѣдалъ. И того всего, яко се вышей поменило, будучи я добре свѣдомъ, даю сесь квити сознанья моего, съ подписомъ власное руки моее и зъ моею печатью, до которого и сторона звышъ помѣненная печати свои приложили и руки подписали. Писанъ у Вильни, року и дня звышпомененого. У того квиту печатей притисненныхъ три и подпись рукъ тыми словами: Jan Kosiński—wozny—ręka swą; Woyciech Rostkowski—ręka swą własną; Rasmus Kimbar—ręka własną. Которое тое очевистое сознанье возного, также и тотъ квити его до книгъ кгородскихъ Виленскихъ есть вписанъ.

1594 г.

Изъ книги № 1, за 1593—1594 г., во второй половинѣ книги 2-й листъ.

176. Донесеніе Трейданскаго старосты Петра Стабровскаго о томъ, что Мосеевичъ, будучи помилованъ отъ смертной казни за фальсификацію трибунальнаго декрета, не исполнилъ своего обѣщанія (заявить свой проступокъ въ костелѣ и на судѣ).

Лѣта Божого Нарожения тысяча пятьсотъ девятносто четвертого мѣсеца Генвара второго дня.

На врадѣ его королевское милости

кгородскомъ, воеводства Виленского, передо мною Миколаемъ Юрьевичомъ Зеновичомъ—намѣстникомъ Виленскимъ, постановившисе очевисто его милость п. Петръ

Стабровскій—староста Трейданскій и Скуинскій тивунъ, въ земли Жомойтское, Велюнский, оповѣдалъ то, ижъ дей Станиславъ Яновичъ Мосеевичъ, за учинокъ и за фальшь свой, то есть о сфальшованье декрету трибунальского, который дей онъ приписанъ рукою своею учинилъ, сказанъ былъ за тотъ учинокъ его на горло и ку скаранью его милости пану Петру Стабровскому оный Станиславъ Мосеевичъ выданъ, а ижъ дей за великими прозьбами вельможного пана его милости пана Льва Сапѣги—канцлера великого князства Литовскаго и иныхъ многихъ людей зацныхъ, ихъ милости пановъ судей головныхъ трибунальныхъ, и людей посторонныхъ, въ Менску на тотъ часъ будучихъ, за нимъ до его милости пана Стабровскаго, абы его за тотъ учинокъ горломъ его карать не казалъ, што дей его милость панъ Стабровскій для ихъ милости учинилъ, а его дей горломъ даровалъ подъ таковымъ способомъ: ижъ на рочкахъ декабровыхъ въ року теперь прошломъ девятьдесятъ третемъ мивулыхъ, въ Росеняхъ на урадѣ кгородскомъ Жомойтскомъ у костелѣ дня недѣльного, при собранью людей вызнать тотъ фальшь свой, который онъ учинилъ подъ паномъ своимъ, кромъ воли и розсказанья его милости пана Стабровскаго, и тотъ злый учинокъ передъ урадомъ кгородскимъ Жомойтскимъ объявити и до книгъ кгородскихъ Жомойтскихъ записати дати мѣль. А потомъ дей дня сегоднешного въ датѣ вышей менованого мѣсеца Генвара второго дня, везборѣ Евангелицкомъ по dokonченью казанья и всихъ молитвъ отправенныхъ и въ костелѣ светого Яна по dokonченью казанья и всихъ

молитвъ отпавленыхъ, такъже тежъ и на врадѣ здѣшнемъ кгородскомъ Виленскомъ, тотъ фальшь учинокъ свой сфальшованья оного декрету вызнать и до книгъ здѣшнихъ Виленскихъ тотъ фальшь свой уписати листомъ добровольнымъ описомъ своимъ обовезалъ и описалъ се. О чомъ ширей и меновите обовязки его на томъ листѣ записѣ его на выконанье оныхъ кондичій мѣнованныхъ и не мѣнованныхъ описано и доложено есть. Нижли дей тотъ Станиславъ Яновичъ Мосеевичъ, водле того листу и застановенья своего, того ничего не выконалъ, ани на себѣ того фальшу, яко въ Росеняхъ на рочкахъ менованныхъ декабровыхъ въ недѣлю при костелѣ Росенскомъ, ани до книгъ урадовыхъ Росенскихъ того фальшу своего не вписалъ, такъ тежъ и тутъ въ недѣлю нынѣшнюю, мѣсеца Генвара второго дня припалую, яко ве зборѣ здѣшнемъ Виленскомъ, такъ тежъ и въ костелѣ светого Яна по отпавенью молитвъ не вызналъ и въ книги здѣшніе кгородскіе Виленскіе того фальшу, водле обовезанья своего, не вписалъ и о собѣ дей некоторое вѣдомости его милости пану Стабровскому, такъ тежъ дей и тутъ до владу кгородскаго Виленскаго не далъ. За чимъ дей онъ Станиславъ Мосеевичъ за тымъ невыконаньемъ тыхъ менованныхъ кондичій своихъ въ обовязкахъ въ листѣ своемъ описанныхъ попалъ, и хотечи его милость панъ Стабровскій зъ нимъ Станиславомъ Мосеевичомъ водле оного листу его правне заховать се, просилъ, абы тое оповѣданье его милости пана Стабровскаго до книгъ кгородскихъ Виленскихъ записано было; што есть записано.

1594 г.

Изъ книги № 1, за 1593—1594 г., во второй половинѣ книги, л. 132.

177. Духовное завѣщаніе Острскаго старосты Лаврина Ратомскаго, которымъ онъ отписалъ женѣ и дѣтямъ своимъ движимое и недвижимое свое имущество.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча пятьсотъ девятьдесятъ четвертого, мѣсяца Февраля одиннадцатаго дня.

На рочкохъ кгородскихъ Февралевыхъ въ семь року девятьдесятъ четвертомъ припалыхъ и судовне отпращованныхъ, передъ нами—врадниками кгородскими Виленскими, отъ ясневельможного пана Криштофа Радивила—кнежати на Биржахъ и зъ Дубинокъ, воеводы Виленского, гетмана найвысшого великого князства Литовского, старосты Солецкого, Урендовского, державцы Коконгавского, на справы судовые кгородскіе воеводства Виленского засажонными, Миколаемъ Юрьевичомъ Зеновичомъ, намѣстникомъ Виленскомъ, Кгабриелемъ Богдановичомъ Рыпинскимъ—судьею а Щаснымъ Богуматкою—писаромъ, постановившисе очевисто его милость панъ Ярошъ Волчекъ, именемъ ее милости пани Лавриное Ратомское—старостиное Острское пани Галены Григорьевны кнежны Горское, оповѣдалъ и покладалъ передъ нами ку вписанью до книгъ тестаменту остаточное воли его милости пана Лаврина Константиновича Ратомского—старосты Острского справлений, подъ печатью и съ подписомъ руки его милости и тежъ подъ печатьми и съ подппсами рукъ людей зацныхъ, въ томъ тестаментѣ имени помененныхъ, которымъ тымъ тестаментомъ его

милость панъ Ратомскій, розражаючи всю маетность свою, лежачую и рухомую, тотъ тестаментъ ей милости пани малжонцѣ а дѣтемъ своимъ, зъ сего свѣта сходечи, зоставилъ, и просилъ, абы тотъ тестаментъ для пришлого часу и речи вѣчистое до книгъ кгородскихъ Виленскихъ былъ уписанъ. Которого тестаменту мы—врадъ огледавши и передъ собою казавши вычитать, дали есмы до книгъ уписать, который, уписуючи слово отъ слова такъ се въ собѣ маеть:

Во име Божье станьсе, ку вѣчной чести а хвалѣ Божой и ку вѣчной памяти людской. Гдыжъ вси речи на свѣтѣ съ часомъ своимъ съ памяти людское зходятъ, про то выналезено есть, абы письмомъ было все объяснено и утвержено. А такъ я Лавринъ Костантиновичъ Ратомскій—староста Острскій, будучи на сеє часъ отъ Пана Бога хоробою обложною навежоный, лечъ будучи еще при зуполномъ разумѣ и доброй памяти своей, а ижъ чоловіку, на свѣтѣ живучому, не есть певнѣйшая надъ часъ назначоной година смерти, про то я, преречоный Лавринъ Ратомскій, симъ тестаментомъ моимъ остаточное воли моеє, визнаваю и явно чиню, кому бы того была потреба вѣдати, альбо чтучи слышати, нынѣшнемъ и напотомъ будучимъ. Напродъ душу мою полецаю Пану Богу,

Сотворителю своему, въ руки светые, маючи надѣю, ижъ его светая милость грѣхи мои черезъ муку Сына своего милого Езуса Христуса мнѣ отпустить, а душу мою до королевства своего светого принять рачить, а тѣло мое, ижъ отъ земли есть взято, въ землю будетъ обернено. Которое тѣло мое малжонка моя, пани Галена Григорьевна княжна Горская, въ мѣстѣ Виленскомъ, въ церкви закону греческого заложенъя светое Пречистое, подлѣ тѣлъ предковъ моихъ, гдѣ лежать, водлѣ звыклого хрестіянскаго греческаго способу, похвати маеть. А паметаючи тежъ на тое, абы по животѣ моемъ межи малжонкою и дѣтьми моими якого ростырку не было, але каждый, кому што принадлежитъ и кому што симъ тестаментомъ описано и варовано есть, абы при томъ зосталъ, а то-есть яко въ первѣй того малжонцѣ моей, паней Галенѣ кнежнѣ Горской, листомъ, записомъ своимъ, порадкомъ права посполитого, всю маетность мою рухомую, отъ мала до велика, яко се кольвекъ поменить можетъ, ей записалъ, а такъ и теперъ остаточною волею своею оноу запису своего подтверждаю, абы тая малжонка моя кнежна Галена Горская, она сама, а не хто иншій, по животѣ моемъ водлугъ оноу запису моего, тые вси речи рухомые спокойно а непорушно держала и вживала вѣчными часы. Кътому тежъ и тое варую и утверждаю симъ тестаментомъ момъ, што есьми тойже малжонцѣ своей, кнежнѣ Галенѣ Горской, также листомъ своимъ описалъ и сознание владовне водлугъ права учинилъ, то-есть: на имѣнью моемъ отчизномъ, называемомъ Глевинѣ, а на другомъ имѣнью моемъ, названомъ Бѣларучи, въ повѣтѣ Менскомъ лежащихъ, доживотное держанье, мѣшканье и уживанье, а особно на томъже имѣнью Бѣларучи тойже малжонцѣ своей

описаломъ певный долгъ, то-есть—тысечу копь грошей личбы Литовское, яко то ширей и достаточнѣй на тыхъ записѣхъ моихъ, владовне справеныхъ, есть описано и доложено. Тогда она, водле тыхъ записовъ моихъ, на тыхъ имѣньяхъ спокойно до живота своего мѣшкати и въ тыхъ имѣньяхъ вшелякіе пожитки на себе водле воли своее брати маеть. И кому она туу суму пѣнезей—тысечу копь грошей на томъ имѣнью Бѣларучѣ по животѣ своемъ опишетъ, тотъ тое имѣнье Бѣларучѣ до того часу держати и его вживати маеть, покуль тая сума пѣнезей отъ дѣтей, потомковъ моихъ, которымъ тое имѣнье правомъ прироженнымъ спадываетъ, отдана и заплачена будетъ. А што се дотычетъ имѣнья моего названого Ойнаровскаго, отчизного, въ повѣтѣ Менскомъ лежакого, которое по матцѣ моей, небощицы пани Каленицкой Тышкевичовой кнежнѣ Барбарѣ Соломерецкой, на мене правомъ прироженнымъ въ руки пришло, и што небошикъ панъ Каленицкій Тышкевичъ, ойчимъ мой, до того имѣнья Ойнаровскаго у его королевское милости три волоки выслужилъ и у иншихъ сусѣдовъ того имѣнья околичныхъ прибавивши матцѣ моей а малжонцѣ своей, до тогожъ имѣнья Ойнаровскаго прилучивши, записалъ, и штомъ я тежъ до того имѣнья кгрунтовъ и людей прибавилъ, также и село мое властное Хотаевичи, до того имѣнья моего Ойнаровскаго прислухаючіе, тогда тое имѣнье Ойнаровичи и съ тымъ селомъ Хотаевскимъ, зо всимъ, яко се въ собѣ маеть, тая малжонка моя, кнежна Галена Горская, водлѣ листовъ записовъ моихъ, на врадѣ сознанныхъ и даныхъ, вѣчне держати и вживати маеть, и тое имѣнье Ойнаровичи и тое село Хотаевичи никому иному, одно кому она похочетъ, такъ при животѣ, яко и по животѣ своемъ, дѣтемъ моимъ, зъ нею

сполне набытымъ, такъ сыномъ, яко и дочкамъ, которому кольвекъ зъ нихъ она похочетъ отписать, тотъ тое имѣнье, за тымъ записомъ ее, держати и имъ шафовати маеть. А што се дотычетъ имѣнья моего Узлы, у повѣтъ Опшменскомъ лежакого, также и волокъ шестьдесятъ осѣлыхъ, у волости Упитской лежаціе, которое тое имѣнье Узлы и тую волокъ шестьдесятъ въ повѣтъ Упитскомъ я отъ небощика его милости пана Яна Глѣбовича, на Дубровнѣ, воеводы Троцкого и малжонки его милости, пани Катерины съ Коротошина, въ сумѣ пѣнезей у троухъ тысечахъ копахъ грошей Литовскихъ, за записами ихъ милости, въ заставѣ до часу певного держу и уживаю, также и село Реваничи и Дрегчу, въ повѣтъ Менскомъ лежаціе, которые есьми у Татаръ скупилъ, тогда тое имѣнье Узлу и ту шестьдесятъ волокъ въ повѣтъ Упитскомъ и тые села Реваничи и Дрегчу тая малжонка моя, кнежна Галена Горска, водлѣ першихъ записовъ моихъ, на врадѣ сознанныхъ и утвержонныхъ, держати и тымъ всимъ шафовати маеть. Къ тому, што се дотычетъ отчизны моее властное, то есть: имѣнья Михновичъ, Терехова и Решевы, въ повѣтъ Мозырскомъ лежащихъ, также и селъ моихъ Заберезинскихъ, называемыхъ Латыголичъ и Нежичилъ, въ повѣтъ Оршанскомъ лежащихъ, которыхъ имѣній и селъ, ижъ впередъ сего никому есьми никакихъ правомъ не завелъ, ани записалъ, тые вси имѣнья и села записую на вѣчность сыномъ своимъ—Костентину а Григорью Ратомскимъ. Которые тые имѣнья и села маеть зо всимъ, до лѣтъ тыхъ дѣтей моихъ, малжонка моя—кнежна Галена Горска держать и уживать; а кгда тые дѣти мои лѣтъ доростутъ, тогда тые имѣнья—Михновичи, Терехово, Решеву и села Заберезинскіе, кгда сынъ мой Григорей

Ратомскій лѣтъ доростетъ, маеть ему одному до ровного дѣлу зъ братомъ его старшимъ Костентиномъ пустить, а зъ нихъ некоторое личбы имъ не чинить. Штомъ тежъ выслужилъ на господару королю его милости славное памети Стефанѣ, на што и подтверженъ теперешнего господара короля его милости маю, то есть—село Козловичи, Борисовичи, въ повѣтъ Мозырскомъ лежаціе, тогда тые села отписую одному сыну своему Константину Ратомскому, который тотъ сынъ мой, водле данины его королевское милости, тые села держати и ихъ уживати маеть. Вѣдь же, покулъ тотъ сынъ мой лѣтъ доростетъ, тые села до лѣтъ его малжонка моя держати и ихъ уживати маеть; а съ тыхъ селъ личбы некоторое ему чинить не маеть и повинна не будетъ. Нижли на выхованье и на науки тыхъ сыновъ моихъ тая малжонка моя, водлугъ стану ихъ шляхетского и потреби ихъ, пѣнезми и вшелякими иншими речами давати и подпомагати маеть. А домъ мой въ мѣстѣ Виленскомъ, на улицы Савичой лежацій, который я за правомъ прирожоннымъ своимъ держалъ, тогда тотъ домъ тая малжонка моя за правомъ тымъ, которымъ я ей тотъ домъ первой сего отписалъ, держати и его уживати маеть. А дворецъ, названный Ракантишскій, въ повѣтъ Виленскомъ лежацій, который я у князя Марцеля Суходольского на вѣчность купилъ, тогда тотъ дворецъ со всимъ на все, яко се въ собѣ маеть, доживотнымъ правомъ въ держанье отписую тойже малжонцѣ своей—кнежнѣ Галенѣ Горской, которая на томъ дворцѣ Ракантискомъ до живота своего спокойно мѣшкати и его держати маеть. Къ тому, што се дотычетъ сына моего Михала Ратомского, съ першою малжонкою моею, небощицею панею Зофею Тышкевичовною—воеводянкою Берестей-

скою, сплужоного, тогда, чинечи покой по жовотъ своемъ межи малжонкою моею набытыми, такъ, якомъ я самъ, за живота своего, первѣй сего учинилъ роздѣлъ межи дѣтьми моими, а меновите: ижъ тотъ сынъ мой старшій Михаль Ратомскій вжо лѣтъ сполныхъ доросъ, которого описалъ есьми правомъ вѣчнымъ, имѣнье мое власное, названное Трусовичи, въ повѣтъ Менскомъ лежащее, такъ, яко се само въ собѣ тое имѣнье маеть, а часть, которая бы на него въ имѣньяхъ моихъ зъ ровного дѣлу придти мѣла, на которомъ онъ имѣнью вѣчне переставаяючи, зъ иныхъ всихъ имѣней и маетностей моихъ выреченье водлѣ права учинилъ, а къ тому и право свое доживотное на староство Острское, также и на село Якимовичи, въ повѣтъ Мозырскомъ лежащее, ему есьми далъ и доживотье у его королевское милости на тые добра выправилъ, начъ есьми накладъ не малый учинилъ, который тотъ сынъ мой, водле записовъ и застановенья моего зъ нимъ, на томъ вѣчне переставати маеть. Также и по смерти моей на противко малжонки моее—кнежны Галены Горское, также брати и сестеръ своихъ во всемъ пристойне и статечне заховати и опеки на себе брати не маеть. А дочку мою, съ первшою малжонкою моею сплужоную, панну Федору Ратомскую, тую маеть малжонка моя въ станъ светый малженскій, за кого ей Панъ Богъ пойти назначить, выдать; которой той дочкѣ моей посагъ и выправу дати маеть, якомъ я першимъ дочкамъ своимъ—паней Григорьевой Корсаковой—пани Александрѣ Ратомской, а другой—пани Адамовой Рущкой—писаровой земской Мозырской—пани Зофii Ратомской—посагъ и выправу далъ и удѣлалъ. А до того часу, покуль тая дочка моя въ станъ светый малженскій выдана будетъ, при той малжонцѣ

моей мѣшкати и вшелюкое поратованье на выхованье ей, водле можности своее, тая малжонка моя давати маеть. А дѣти мои, съ тою малжонкою моею набытые, то есть: сыны—Константинъ и Григорей, а дочки—панна Марина а панна Галена Ратомскіе, зъ маетностью ихъ, имъ надлежакою и симъ testamentомъ остаточною волею моею описаное, тыхъ въ опеку поручаю малжонцѣ своей а матцѣ ихъ—кнежнѣ Галенѣ Горской до лѣтъ ихъ въ правѣ посполитомъ описанныхъ. А естли бы до того часу, нимъ сынове мои—Констентый а Григорей Ратомскіе лѣтъ доростутъ, Панъ Богъ на тую малжонку мою смерть допустити рачилъ, тогда, по животѣе, ихъ милости панове опекунове мои, въ семъ testamentѣ моемъ ниже помѣненые, тые дѣти мои, такъ сыны, яко и дочки, зъ имѣньми, имъ надлежащими, въ опеку, до рукъ и въ опатрность свою, взяти и о нихъ старанье чинити мають. Къ тому естли бы отъ его королевское милости зъ Швеціи сыну моему Григорью Ратомскому на село Рудые Бѣлки, въ повѣтъ Мозырскомъ лежащее, привилей принесено, тогда за тое село суму пѣнезей тому, кому приналежати будетъ, малжонка моя пани Галена кнежна Горская зъ добръ моихъ отложить и тое село тая малжонка моя до лѣтъ того сына моего Григорья держати и вживати и личбы съ того села тому сыну моему, гды онъ до держанья того села придетъ, чинити не маеть и повинна не будетъ. А ижъ я сыновъ моихъ Константына а Григорья Ратомскихъ, то есть—Констентина до службы ясневельможного пана его милости пана Криштофа Радивила—воеводы Виленского, а Григорья также до служобъ вельможного пана его милости пана Льва Сапѣги—канцлера великого князства Литовского, офиероваль, которыхъ тыхъ сыновъ моихъ мал-

жонка моя до служобъ ихъ милости отда-
ти маеть. Къ тому, што се дотычетъ дол-
говъ моихъ, которымъ я кому виненъ, на
записы свое, то есть: пану Марку Ко-
монацѣ двѣстѣ копъ грошей, а пану Фе-
дору Быльчинскому сто и сорокъ копъ
грошей, тые долги малжонка моя по-
платити маеть. А большей есьми дол-
говъ никому иному невиненъ. А хто тежъ
мнѣ виненъ, тые вси долги малжонка моя
пана Гелена кнежна Горская, водлѣ за-
писовъ тыхъ, справити маеть, и тые дол-
ги вси той малжонцѣ своей тымъ теста-
ментомъ моимъ отписую, которые она на
пожитокъ свой обернути и тымъ шафо-
вати маеть. Слугамъ моимъ, которые мнѣ
до того часу служили, тымъ всимъ мал-
жонка моя, водле заслуги каждого, кому
што принадлежитъ, водле баченья своего,
нагороду слупную удѣлати маеть. А што
се дотычетъ, абы малжонка моя пріятель-
скую оборону и помочь собѣ маючи, по
животѣ моемъ, отъ всякихъ кривдъ тымъ
безпечнѣйшая быть могла, уставую тымъ
же testamentомъ моимъ за живота сво-
его малжонцѣ своей и дѣтемъ моимъ
опекунами пріятель моихъ: его милости
князя Федора Григорьевича Горского, его
милость князя Богдана Соломерецкого—
старосту Кричевского, его милость пана
Ивана Быковского—войского повѣту Мен-
ского а его милость пана Яроша Волчка.
Которыхъ я тыхъ звышпомененыхъ ихъ
милости пановъ а пріятель моихъ, еще и
передъ тымъ того черезъ неоднократно
прозбы мои въ томъ собѣ упевнилъ и
уставилъ, въ чомъ ми ихъ милости отмо-
вить не рачили, а такъ и теперь за жи-
вота моего прошу, яко пріятель моихъ лас-
кавыхъ, абы ихъ милость панове опе-
кунове, яко спольно, такъ и каждой зо-
собна, зъ особливое ласки своее, малжон-

ку мою и дѣти наши по животѣ моемъ
въ опецѣ своей мѣть, и отъ каждого, въ
чомъ бы се кривда дѣяла, боронити и
противъ каждого радою и помочью быти
и помогати рачили. Вѣдь же малжонка
моя пани Гелена кнежна Горская, яко дѣ-
ти, такъ и вси имѣнья мои въ опецѣ и
въ моцы своей мѣти маеть, и тымъ всимъ
радити и справовати маеть. А ихъ милость
панове опекунове, якъ въ тые имѣнья ни-
чимъ вступовать, такъ и некоторое труд-
ности той малжонцѣ моей задавати не ма-
ють. А къ тому, иже мѣ я вперодѣ вышей
въ семъ testamentѣ пробачилъ написати,
долговъ нѣкоторымъ особамъ винныхъ, а
приведши собѣ на память тые долги, то
есть: ижъ zostалъ есьми виненъ купцу мѣс-
та Виленского пану Гансволяру петъдесять
копъ грошей Литовскихъ; служебнику мо-
ему Станиславу Хилицкому петънадцать
копъ грошей Литовскихъ; золотару, въ
мѣстѣ Виленскомъ мѣшкалочому, Войтеху
Пирхалѣ двадцать и одну копу и грошей
петънадцать, а Артимовой Шищиной, мѣ-
щанцѣ мѣста Виленского, шестъдесять
копъ грошей Литовскихъ—у которое то
Артемовое въ тыхъ пѣнезяхъ въ заставѣ
наливка и мѣдница серебрянные, тогды
тые долги мои тымъ особомъ тояжъ мал-
жонка моя поплатити и тую наливку и
мѣдницу серебрянные у тое Артемовое до
рукъ своихъ отыскати маеть. А ижъ ме-
не Панъ Богъ обложною хоробою моею
тутъ въ мѣстѣ Виленскомъ подъ бокомъ
вradовымъ навѣдити рачилъ, про то я, за-
ховуючи се въ томъ водлѣ поступку пра-
ва посполитого, абы сесъ мой testamentъ
водлугъ права былъ справеный, уживши
въ томъ до себе прозбами моими ихъ
милость пановъ вradниковъ кгородскихъ
Виленскихъ—пана Миколая Юрьевича Зе-
новича—намѣстника, пана Кгабриеля Бог-

дановича Рыпинского—судью, пана Щасного Богуматку—писара, до справованья сего тестаменту моего, который я печатью моею запечатовалъ и властною рукою своею подписалъ, и до тогожъ тестаменту моего, за устною и очевистою прозъбою моею, ихъ милость панове врадники кгородскіе Виленскіе, вышей имени помененные, также и ихъ милость панове пріятели мои, у великомъ князствѣ Литовскомъ осѣлые, его милость княжа Миколай Богдановичъ Лукомскій а панъ Еронимъ Чеховичъ печати свои приложили и руки свои подписати рачили. Который я сесь тестаментъ, при бытности ихъ же милости людей зацныхъ, даломъ его до рукъ малжонцѣ моей пани Галенѣ кнежнѣ Горской. Писанъ у Вильни, лѣта отъ Нароженья Сына Божого

тысеча петъсотъ деветьдесятъ четвертого, мѣсеца Феврала семого дня. У того тестаменту печатей притисненныхъ шесть а подписъ рукъ тыми словы и такимъ письмомъ подписана: Лавринъ Ратомскій—староста Острскій—рукою властною своею подписалъ; Mikołay Zienowicz—namiesnik Wileński—ręką swą; Кгабрыель Богдановичъ Рыпинскій—судья кгородскій Виленскій—рукою властною; Щастный Богуматка—кгородскій Виленскій писарь—рукою своею; Mikołay Lukomskiy Bohdanowicz — ręką swą; Jeronim Czechowicz—ręką swą własną podpisał. Которое то оповѣданье и тотъ тестаментъ остаточное воли его милости пана Яроша Волчка до книгъ кгородскихъ Виленскихъ есть вписанъ.

1594 г.

Изъ книги № 1, за 1593—1594 г., во второй половинѣ, л. 492.

178. Продажная записъ отъ мѣщанина Луки Стрихара мѣщанину Николаю Ручкѣ на домъ въ городѣ Вильнѣ.

Лѣта Божьею Нароженья тысеча пять сотъ деветьдесятъ четвертого, мѣсяца Августа пятого дня.

На рокахъ кгородскихъ Августовыхъ, въ року деветьдесятъ четвертомъ припалыхъ и судовне отпрованыхъ, передъ нами врадниками кгородскими Виленскими, отъ ясневельможного папа его милости, пана Криштофа Радивила—кнежати на Биржахъ и зъ Дубинокъ, воеводы Виленского,

гетмана найвышшого великого князства Литовского, старосты Солецкого, Урендовского, державцы Коконгавзского, на справы судовые воеводства Виленского высажоными—Миколаемъ Юревичомъ Зеновичомъ—подкоморимъ Ошменскимъ, намѣстникомъ Виленскомъ, Кгабрыелемъ Богдановичомъ Рыпинскимъ—судьею а Щастнымъ Богуматкою—писаромъ, постановившисе очевисто Луканювая Миколаевича Зяте-

вича Стрихоровая на име Степанида, а названная Ганна Алексѣевна Балева, посполу зъ мужемъ своимъ Лукашомъ Миколаевичомъ Зятевичомъ Стрихаромъ, сами добровольне ку записанью до книгъ крродскихъ Виленскихъ сознали тыми словами: ижъ они домъ свой власный съ пляцомъ, лежащій въ мѣстѣ здешнемъ Виленскомъ, на улицы Смылинской, прозываемой Кузьмо-Демьянской, въ певныхъ границахъ, то есть: о стѣну зъ домомъ мурованнымъ вельможого его милости князя Богдана Соломерецкого—старосты Крычевского съ одное, а зъ другое стороны дому прозываемого теперь ее милости кнегини Александровой Ярославовича Головчинское пани Гальшки Михайловны Воловичовны—старостянки Слонимское, поперокъ, а зъ улицы вдоль отъ воротъ того дому, тыломъ до стайни князя Соломерецкого, ажъ до муру мѣстского, тотъ домъ свой зо всимъ будованьемъ продали, и на вѣчность правомъ неотзовнымъ спустили пану Миколаю Ивановичу Ручцѣ и малжонцѣ его пани Ганнѣ Ференсовнѣ, дѣтемъ и потомкомъ ихъ, за певную суму пѣнезей, то-есть за сто копъ грошей личбы и монеты Литовское. На которую тую продажу своего листъ свой вызнанный продажный, подъ печатями своими и тежъ подъ печатями и съ подписомъ рукъ людей зацныхъ, дали и передъ нами врадомъ тымъ очивистымъ сознаньемъ своимъ признавши просила, абы до книгъ вписанъ былъ. А такъ мы врадъ, того устного созпанья менованое Лукашовое и мужа ее выслухавши, листу ихъ продажного огледавши и вычитавши дали есьмо его до книгъ уписать, который слово отъ слова такъ се въ собѣ маеть:

Я Степанида, а на тотъ часъ черезъ потверженъе костела римскаго у бу-

рымыванью *) названная Ганна Алексѣевна Балева Лукашова Миколаевичова Зятевичова Стрихоровая, на тотъ часъ у мѣстѣ Виленскомъ будучая, а я—мужъ ее, помоненое Ганны Алексѣевны Балеви, Лукашъ Миколаевичъ Зятевичъ Стрихаръ, обадва посполу, за одного человека почтиаючисе, визнаваемъ сами на себе симъ нашимъ добровольнымъ записомъ, вѣчистымъ продажнымъ листомъ, чинечи явно каждому вобецъ, нинешнимъ и напотомъ будучого вѣку людямъ, а особливе тому, кому бы о томъ вѣдати належало, ижъ што который домъ яко спадокъ по небощикахъ панияхъ Капшовтехъ до шафунку короля его милости взятый, на певномъ кгрунтѣ пляцу у мѣстѣ господарскомъ Виленскомъ на улицы Смылинской, прозываемой Кузьмо-Демьянской, въ певныхъ границахъ, на тотъ часъ у стѣну домомъ мурованнымъ вельможного его милости князя Богдана Ивановича Соломерецкого—старосты Кричевского съ одное, а зъ другое стороны дому, прозываемого Гавриловского, теперь ее милость кнегини Александровой Ярославовича Головчинское, пани Гальшки Михаловны Воловичовны — старостянки Слонимское, поперокъ, а зъ улицы вдоль отъ воротъ того дому звыклыхъ, тыломъ до стайни егожъ милости верху менованого князя Соломерецкого, ажъ до муру мѣстского паркганового лежащій, и зо всякимъ будованьемъ и вшелякими гмахами, до того дому приналежащими, оный яко самъ се въ собѣ маеть, чого всего, водлугъ привилья короля его милости зешлого светое памяти Жикгимонта Августа, дѣдъ мой Ганинъ небощикъ Иванъ былъ кушнеръ королевое ее милости, светобливое памяти

*) Bierzmowanie, поль. миропомазаніе, отъ лат. confirmatio, нѣм. Firmung.

господарина Барбары, а по немъ отецъ мой небощикъ Алексѣй Ивановичъ былъ восполокъ зъ жоною своею, а маткою моею Ганниною небощицею Полагеею у покойномъ держанью были; а ижъ они въ повѣтрѣ змерли суть, тогда по нихъ, за даниною короля его милости зешлого тогожъ светое памети Жикгимонта Августа, небощику Ференсусъ Пѣшому Венкушну—пивничому господарскому, оный верхуменованный домъ вѣчнымъ дѣдичнымъ правомъ зъ вольнымъ шафункомъ пришло и упривилеванъ есть, а по животѣ оного на потомки его тотъ домъ спалъ; которого ажъ по сей часъ за того небощика Ференса—пивничого, шляхетный панъ Миколай Ивановичъ Ручка, зъ малжонкою своею панею Ганною Ференсовною, въ держанью и уживанью былъ и теперь есть; и хотяжъ за тыми данинами господарскими королевскими креску доистью того дому по близкости линею ради давности закрочила, а ку тому, ижъ тотъ домъ звирхностью и влазою господарскою королевскою зъ юрисдикціи мѣстское права майдебургского вынать, а подъ вольности и свободы шляхетскіе права земского великого князства Литовского приверненъ, подданъ и онымъ оздобенъ и змоцненъ есть, однакъже то тыхъ верхуменованныхъ родителей, продковъ моихъ, Ганниныхъ небощиковъ Ивану Балю—дѣду а по Алексѣю Балю, отцу моемъ по кривности, правомъ прироженнымъ на тотъ домъ мнѣ Ганнѣ Алексѣевнѣ Балевиѣ, а зъ нею мнѣ Лукашу Стрихару, мужу ее, блискость приходила бы, иномъ и обое, добровольне зезволившисе и того правного дохоженья понехавши, оное вѣчне откинувши, а на то взявши до рукъ нашихъ згодное у пана Миколая Ивановича Ручки и малжонки его пани Ганны Ференсовны, певную, от-

личоную суму монеты личбы Литовское, личечи въ каждый грошъ по десяти пѣнезей бѣлыхъ, а въ копу по шестидесять грошей Литовскихъ, копъ сто и за оную сто копъ грошей Литовскихъ, до рукъ нашихъ даную и заплаченную, я Ганна Алексѣевна Балевна права своего прироженного, дѣдичного, мнѣ на оый домъ належного, добровольне отступуючи, и оного вѣчными невзрушными часы вырекаючисе и я Лукашъ Стрихаръ, мужъ ее, верхуменованное панны Алексѣевны Балевны, на то зезволяючи, обое посполу, тотъ описанный съ пляцомъ, будованьемъ, пивницами, кованатами, коморами и зо всеми вшелякими кзмахами верхними и дольными, якимъ кольвѣкъ обычаемъ названными, мѣнованные менованнымъ а немѣнованные мѣнованнымъ, ни въ чемъ не шкодячими, не противными, але во всемъ положенью своемъ згодными и свободными, зо всякими властностями и принадлежностями его, цыншами, пожитками, зъ оного дому походячими, съ того всего намнѣй ничего на себе самыхъ, дѣтей, потомковъ, щадковъ и всихъ близкихъ, кровныхъ нашихъ не уймуючи, ани заставуючи, але со всемъ тымъ, отъ мала до веля, яко се тотъ домъ самъ въ собо здавна былъ, и теперь есть, продали, вѣчне пустили, завели и подали есьмо пану Миколаю Ивановичу Ручцѣ и малжонцѣ его пани Ганнѣ Ференсовнѣ, дѣтемъ, потомкомъ и всимъ щадкомъ ихъ, на вси потомные вѣчные часы. Якожъ прото вси привилія, листы, выписы, права и вси твердости на тотъ домъ приналежаціе, што одно кольвѣкъ въ насъ было, отъ мала до веля, то все пану Миколаю Ручцѣ и малжонцѣ его пани Ганнѣ Ференсовнѣ отдали, звернули, а на нихъ самихъ, потомство и на вси щадки ихъ вдели есьмо, которые тые вси справы отъ сего часу и даты, въ семъ листѣ

нашомъ нижеписанные, не намъ самымъ, ани дѣтемъ нашимъ, ани кому иному зъ повинныхъ, близкихъ, кровныхъ, пріятелей нашихъ, одно пану Миколаю Ручцѣ, пани малжонцѣ его и дѣтемъ, потомкомъ, щадкомъ ихъ належати, на помочи и на оборонѣ быти мають вѣчными часы. Вшакожъ хотя бы се и якіе привилья, листы, записы и справы на тотъ домъ весь, або на которую кольвѣкъ часть его у насъ обѣюхъ, або у водного которого кольвѣкъ зъ насъ, такъ даты первое, яко и надъ сесъ нашъ продажный листъ послѣднѣйшое, якимъ кольвекъ кшталтомъ вынорить и показать бы се мѣли, тогды таковыя справы, листы, привилья, въ каждомъ правѣ и судѣ, на врадѣ некотороемоу и жадного поводу своего ку кривдѣ и шкодѣ пану Миколаю Ручцѣ и пани малжонцѣ его, имъ самимъ, ани кому иному, тотъ домъ отъ нихъ якимъ же кольвекъ правомъ держачому и уживаючому, николи мѣти не мають и мочи не будетъ вѣчными часы; и овшемъ мы таковыя справы такъ теперъ, яко и на потомъ, касуемъ, буримъ и внивечъ оборочаемъ, варуючи и ушевняючи, то пакъ ижъ панъ Миколай Ручка и пани Гавна Ференсовна, малжонка его, тотъ звышменованный домъ весь огуломъ, со всимъ навсе, мають вѣчно на себе держати, на немъ се фундовать, деревомъ або румомъ будовати, въ немъ мѣшкати, чиншовъ и всякихъ пожитковъ и иныхъ вшелякихъ добръ оттуль собѣ примножаючи, спокойно уживати, будучи вольны тотъ домъ огуломъ весь, або по частямъ его, кому хотячи, отдати, даровати, записати, замѣнити, арендовати, заставити и на вѣчность продати, водлугъ зданья и уподобанья своего, яко властью своею шафовати, панъ Миколай Ручка самъ, пани малжонка его, дѣти и потом-

ство ихъ вольно будетъ, куды хочети, оборочати, вѣчно подъ каждымъ часомъ потребы своею. А я Гавна Алексѣевна Балева и я Лукашъ Стрихаръ, мужъ ее, дѣти, потомки, кровные, близкіе наши, въ тотъ домъ весь и ни въ которую часть его, отъ сего часу и даты, въ семъ листѣ нашомъ ниже писаное, ни которымъ способомъ вступовати, переказы дѣлати и ніякое трудности задавати не маемъ и мочи не будемъ, вѣчными часы. Але если бы есьмо, пробачивши сего нашего запису вѣчистого, продажного листу, мы обое, або одинъ зъ насъ, въ тотъ домъ весь, або въ которую кольвѣкъ часть его, вступовалъ, въ держанью и уживанью переказу чинилъ, тогды и заруку у сто копъ грошей Литовскихъ, ку тому вси шкоды и наклады, на голое словорѣченье, пану Миколаю Ручцѣ, пани матцѣ его, дѣтемъ, о што все добровольно позволяемъ, вольно будетъ пану Миколаю Ручцѣ, пани малжонцѣ его, дѣтемъ, потомству ихъ и каждому, тотъ домъ держачому, подъ вшелякимъ часомъ, до каждого владу кгородского, будь незуполного, замкового, поточного, або земского, въ который кольвекъ повѣтъ, любъ тежъ до суду головного трибунального, черезъ возного, въ которогожъ кольвѣкъ повѣту, або черезъ слугу владового посполитого, не присяглого, на рокъ короткій завитый, таковой, на якій панъ Миколай Ручка похочетъ день, на годину зекгаревую, якую собѣ уподобаетъ, очевисто заказать, за которымъ заказомъ мы обое, або хтожъ кольвекъ зъ насъ, одинъ другимъ, ани живой мертвымъ не выговляючисе, повиненъ будетъ стать, и заразомъ не сходечи зъ мѣста, ани уступуючи отъ владу, тую заруку сто копъ грошей, ку тому шкоды и наклады, безъ присеги и доводу, лечъ на

голое словорѣченъе пану Миколаю Ручцѣ и каждой сторонѣ поводовой, заплатить, а оный врадъ и судъ, до которого заказаны будемъ, такъ застаньемъ, яко и незастаньемъ обудвухъ насъ, або одного которого кольвекъ зъ насъ, скоро угленувши въ сесь нашъ листъ, пану Миколаю Ручцѣ самому, або и каждому, тотъ домъ держачому, тую заруку сто копъ грошей Литовскихъ, ку тому шкоды, наклады, на голое словорѣченъе, всказать, присудить и безъ складанья роковъ статutowыхъ, але за разомъ на осѣлостяхъ, подъ якимъ кольвекъ правомъ, будь земскимъ, або мѣстскимъ майдебурскимъ будучихъ и на вшелякихъ добрахъ нашихъ лежащихъ и рухомыхъ, а въ недостатку оныхъ, ино на властныхъ особахъ обудвухъ насъ, або на одномъ зъ насъ, skutочную отправу учинити маеть и моцень будеть. А по таковомъ досыть учиненью сесь нашъ записъ вѣчистый, продажный листъ, въ судѣ и въ каждомъ врадѣ, при всей зуполной моцы держанъ и хованъ быти маеть, на вси потомные часы. Што ствержаючи и змоцняючи, я Ганна Алексѣевна Балевна, а я—мужъ ее Лукашъ Миколаевичъ Зятевичъ Стрихаръ, дали есьмо на то пану Миколаю Ивановичу Ручцѣ и малжонцѣ его пани Ганнѣ Ференсовнѣ, сесь нашъ добровольный, продажный вѣчистый листъ,

подъ нашими власными печатями; а ижъ писать не умѣемъ, тогда при томъ были, и тое вѣчистое продажи наше будучи добре свѣдоми, зацные люди, шляхта, у великомъ князствѣ Литовскомъ осѣлые, за очевистою а устною прозьбою нашою спольною, до сего нашего вѣчистого продажного листу печати свое приложить и руками своими подписать рачили: его милость панъ Андрей Ильковскій—писарь короля его милости, скарбный великого князства Литовскаго, панъ Шиманъ Горайнъ, панъ Павелъ Прокгульбицкій, а панъ Стефанъ Аврамовичъ. Писанъ у Вильни, лѣта Божьего Нароженья тысяча пятьсотъ девятьдесять четвертого мѣсяца Августа пятого дня. У того листу печатей притисненныхъ шесть и подпись рукъ тыми словы: Андрей Ильковскій—рука власна, Шиманъ Горайнъ—власною рукою подписалъ; Павелъ Прокгульбицкій—власною рукою; за устною прозьбою пани Ганны и мужа ее пана Лукаша при печати моей я Стефанъ Аврамовичъ—рукою своею подписалъ. Якожъ тое добровольное и устное и очевистое сознанье пани Степаниды Алексѣевны Балевны Лукашовое Миколаевичовое Зятевичовое, также и тотъ листъ за прозьбою ее, до книгъ кгородскихъ Виленскихъ есть вписанъ.

1595 г.

Изъ связки № 4667, за 1578—1595 г., дон. № 7.

179. Жалоба студента Виленской іезуитской коллегіи на Виленскаго мѣщанина Матиса Медвѣцкаго, который избилъ и изранилъ его во время собиранія имъ въ городѣ подавнія съ пѣвчими-товарищами.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча пятьсотъ девятьдесятъ пятого, мѣсяца Декабра сегого дня.

На врадѣ его королевской милости кгородскомъ Виленскомъ, передо мною Миколаемъ Юрьевичомъ Зеновичомъ — подкоморимъ Опшменскимъ, намѣстникомъ Виленскимъ, обтяжливе жаловаль студентъ колеіумъ Виленскаго Войтехъ Брозовскій на пана Матиса Медвѣцкаго, мѣшкающаго домоу на Зарѣчу въ мѣстѣ Виленскомъ о томъ, ижъ дей въ року теперешнемъ тысяча пятьсотъ девятьдесятъ пятомъ, мѣсяца Декабра шостого дня, шолъ дей онъ Войтехъ Брозовскій, яко студентъ убогій, зъ двойгомъ дѣтей малыхъ, такъже студентовъ убогихъ, для поживенья, спѣваючи подъ окнами часу вечера, ужо дей могло быти година въ ночь, тамъ же дей идучи улицою подъ колько домовъ у воконъ псалмы спѣваль и ялмужну отъ людей богобойныхъ ку пожитку собѣ бралъ. А кгда дей шолъ мимо домъ звышпомененаго пана Матиса Медвѣцкаго, тамъ дей также подъ окномъ его почаль псалмы спѣвати, сподѣваючисе якое ялмужны, то пакъ дей, року, мѣсяца, дня и години звышописаное, тотъ панъ Матисъ Медвѣцкій, вы-

шедши зъ дому своего, тамъ на Зарѣчу лежачаго, его дей Войтеха Брозовскаго, шляхтича учтивого, ни въ чомъ невинного, зъ слугами своими взявши квалтовне на улицы подъ окномъ дому своего, увелъ и тамъ дей въ дому своемъ обычаемъ окрутенства, згордивши зверхностью и правомъ посполитымъ, а уживаючи свовольство и срокгости, паствечисе надъ нимъ, на зельживость стану его шляхетскаго, звезавши, поврозами руки и ноги, кійми, пугами билъ, мордовалъ, зранилъ, и такъ звезанаго ажъ до завтрея въ дому своемъ у везенью ховалъ. На завтрее, то-есть, дня нынѣшняго мѣсяца Декабра сегого, тотъ же дей панъ Медвѣцкій его Войтеха Брозовскаго, розвезавши ему руки, ноги а умывши тварь его, которая была кровью стекла, зъ дому своего выпхаль и прочъ ему ити казаль. Якожъ дей онъ Войтехъ Брозовскій, освѣтчившисе людьми добрыми, тое збитье, змордованье свое возному повѣту Виленскаго Яну Косинскому и сторонѣ, людямъ добрымъ, оказываль. Который возный того збитья, зраненья его огледавши, въ семъ же року девятьдесятъ пятомъ, мѣсяца Декабра осьмого дня, очевисто созналъ и того сознанья своего далъ квитъ подъ печатью

и съ подписомъ руки своее, такъ тежъ | *далше самое посвидѣтельствовање вознаго,*
подъ печатми стороны шляхты, при немъ | *которое, по причинѣ его тожества съ са-*
будучое, писаный тыми словы. (*Слѣдуетъ* | *мою жалобою, здѣсь не приводится).*

1599 г.

Выпись изъ связки № 4591, съ 1576 по 1721 г., док. № 4.

180. Заявленіе земянъ Виленскаго воеводства Павла Довмонта-Сесицкаго, Андрея Давидовича и др. на земянина Николая Гинтовта по поводу захвата имъ ихъ движимаго имущества по смерти Мойшагольскаго хоружаго Мартина Подбerezкаго.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча пятьсотъ девяностъ девятого мѣсяца Генваря пятого дня, на врадѣ кгородскомъ въ замку господарскомъ воеводства Виленскаго, передо мною Станиславомъ Пукштою Клавзкейловичомъ—хоружимъ Волковыскимъ, намѣстникомъ Виленскимъ, оповѣдали и жаловали земяне и земянки господарскіе повѣту Виленскаго, такъ тежъ и повѣту Вилкомирскаго, его милость панъ Павелъ Станиславовичъ Довмонтъ Сесицкій, судья земскій повѣту Вилкомирскаго, именемъ малжонки своей паней Зофіи Яновны Давидовича, панъ Андрей Яновичъ Давидовичъ и зъ братаничами своими паномъ Андреемъ, Самуелемъ и Станиславомъ Миколаевичи Давидовичи, князь Левъ Юрьевичъ Боровскій, именемъ дѣтей своихъ Яна а Миколая Львовичовъ Боровскихъ, панъ Станиславъ Бурба, именемъ жоны своей Марины Львовны Боровской, панъ Андрей Яновичъ Кисель, пани Дорота Яновна Киселевна Андреева Бѣлзоровая, панъ Матей Дат-

новскій, именемъ малжонки своей паней Ядвиги Яновны Киселевны, панъ Янъ Станиславовичъ, именемъ малжонки своей пани Альжбеты Яновны Киселевны, панъ Михаль Купрель, именемъ малжонки своей паней Зофіи Матеевны Киселевны и именемъ швакгрыны своее панны Раины Матеевны Киселевны, панъ Андрей Ярошевичъ Радкговскій, самъ отъ себе, именемъ брата своего Давида Радкговскаго, панъ Адамъ Коплевскій, именемъ малжонки своей—Раины Радкговской, панъ Войтехъ Александровичъ, именемъ малжонки своей Катарини Радкговщанки, панъ Ольбрихтъ Петрусевиць, именемъ малжонки своей, Кристины Радкговщанки, панъ Криштовъ Яновичъ Минтовъ, панъ Петръ Целискій, именемъ малжонки своей Ульяны Кгинтовтовны, панъ Балтроей Рокгульскій, именемъ паней малжонки своей Зофіи Кгинтовтовны о томъ: ижъ году прошлаго тысяча пятьсотъ девятьдесятъ осьмого мѣсяца Декабря дня двадцать четвертого на двадцать пятый день вночи земенинъ

господарскій повѣту воеводства Виленскаго панъ Мартинъ Яновичъ Подберескій—хоружій Мойшагольскій, по собѣ не оставивши ніякого потомства, ани маетности своее, яко лежачое, такъ и рухомое, ни-коли не записавши въ дворъ своемъ, лежачомъ въ воеводствѣ повѣтъ Виленскомъ, прозываемомъ Вижуляны съ того свѣта смертю зышолъ, по которого смерти, яко непотомномъ, вся маетность, лежачая, такъ и рухомая, на насъ особы и малжонки нашіе зъ одного дому зъ зошлымъ небожникомъ Мартиномъ Яновичемъ—хоружичомъ Мойшакгольскимъ будучими яко по безпотомномъ, приходити спадаеть, то пакъ въ году прошломъ тысеча пятьсотъ девятьдесять осьмомъ, зъ дня двадцать четвертого на двадцать пятый день, у noci земенинъ господарскій повѣту Виленскаго панъ Николай Яновичъ Кгинтовтъ, взявши вѣдомость о смерти небожника пана Мартина Яновича—хоружича Мойшакгольского той же noci, скоро умеръ, собравшіе зъ многими слугами, помочниками своими, не маючи ничего до маетности небожниковское, наѣхавши моцно и кгвалтомъ на имѣнье и дворъ того небожника пана Мартина Яновича—хоружича Мойшакгольского, лежачое въ повѣтъ Виленскомъ, прозываемый Вижуляны, гдѣ тѣло небожниковское лежало, также и въ другое имѣнье, лежачое въ томъ же повѣтъ Виленскомъ, прозываемое Лебеда, всю маетность небожниковскую, яко золото, серебро, перла, шаты, ланцухи золотые, клейноты, такъ тежъ листы, привилья на прикупи и закупи до имѣнья Вижулянскаго и Смолвенскаго належаціе, квити военные, серебщизные, такъ тежъ листы отъ разныхъ особъ на долги и мембрамовъ разныхъ на моцы даваныхъ и весь спратъ домовый, отъ мала до велика, въ имѣняхъ

звышъ описанныхъ небожниковскихъ, мимо насъ повинныхъ, забралъ и самы имѣнья, зъ будованьемъ дворнымъ и гуменнымъ, зъ бояры путными и зъ людьми тяглыми и данными, съ челедью невольною дворною, съ паробками, жонами и зъ дѣтьми ихъ, во власность свою взялъ и тѣло небожниковское не обвѣщиваючи намъ, повиннымъ небожниковскимъ, не долугъ обычаю христьянскаго, яко на станъ его шляхетскій належало, въ году прошломъ тысеча пятьсотъ девятьдесять осьмомъ, мѣсеца Декабря тридцать первого дня, въ костелъ въ мѣстечку Подберезскомъ, лежачомъ въ повѣтъ Виленскомъ поховалъ и въ костелъ, што было апаратовъ костельныхъ, отъ небожника даданныхъ, все побралъ, костелъ съ плебаньею и зъ частью мѣстечка и зъ людьми тяглыми, што на него належало, побралъ, а меновите, маетности въ костелъ Подберезскомъ: келихъ серебряный съ патиною, въ которомъ было серебра полътретьи гривны, орнатъ адамаску зеленого, въ которомъ было локоть осьмъ, со всимъ апаратомъ, до него належачимъ, пацификаликъ серебряный, въ которомъ было полъ гривны серебра. А што маетности въ имѣню Вижулянскомъ забрано, меновите, яко мають того вѣдомость: въ избѣ, гдѣ тѣло небожниковское лежало, въ коморѣ боchnой, при той избѣ скрыни чотыри: въ одной скрыни, которая коштовала три золотые польскіе, были зложоны привилья, листы твердостью, записы купчіе, дѣльчіе и замѣнные, квити военные, серебщизные, на имѣнья належаціе, на Смолвы имѣнье и на Вижулянское, и дворець Лебедево, и вси sprawy, декрета земскіе и кгородскіе, до тыхъ имѣній звышъ мененыхъ належаціе; въ той же скрыни былъ ланцухъ золотый, который коштовалъ сорокъ золо-

тыхъ черленыхъ, перстений золотыхъ шесть, одинъ съ каменемъ рубиномъ, который коштовалъ осьмь золотыхъ польскихъ, другій съ туркусомъ, коштовалъ шесть золотыхъ польскихъ, третій съ жабинцомъ, у которомъ были три золотые черленые, четвертый ручка въ ручку складаный зъ разными шмальцы, коштовалъ три золотые польскіе, пятый сигнетъ, въ которомъ были три золотые черленые, шостый на рогу лосимъ, въ которомъ было три черленые золотые; кубковъ шесть, въ нихъ серебра гривень семь, лыжокъ тужены два, въ большихъ лыжахъ гривень полшты, въ меньшихъ ложкахъ гривень чотыри, а ку тому до тогожъ серебра двѣ ложки великіе позлотистые, въ тыхъ дву ложкахъ серебра гривна, на позлоту черленый золотый; пасъ серебряный зъ ножомъ позлотистымъ, на нихъ серебра гривня, старосвѣтское оправы, пушка серебряна, въ которой перфумы ховалъ, которую при собѣ завжды попивалъ, въ которой было серебра полъ гривны. Въ тойже коморѣ боной взялъ другую скрыню черную, (которая) коштовала три золотые польскіе, въ ней были апараты костельные: напервей крыжъ серебряный, въ которомъ было серебра три гривны, келихъ съ патиною серебряные, въ нихъ было серебра гривень двѣ, въ тойже скрини были орнаты три, одинъ орнатъ аксамиту брунатного, съ крыжомъ афтованнымъ, въ которомъ было осьмь локоть аксамиту, до того орнату умералъ афтованный, перлы зъ фарстами, на которомъ было перелъ локоть двадцать, а межи перлами фарстъ могло быть золотыхъ черленыхъ пять, другій орнатъ аксамиту черного съ крыжомъ вышиваннымъ, въ немъ было аксамиту локоть осмь, третій орнатъ аксамиту черленого гладкаго старосвѣт-

ского, въ немъ было такожъ аксамиту локоть осмь. Въ той же коморѣ спратъ военный, то есть: Бехтеръ одинъ, который коштовалъ (съ) шишакомъ копь тридцать, панцеровъ семь (съ) шишаками, по шести копь купленные, зброй три бѣлые бляховые (съ) шишаками и зъ наколѣнками и зъ рукавицами, зарукавьемъ панцеровымъ, коштовало по копь десеть. А въ повалушу статку, напервый наметъ военный полотенный, который коштовалъ копь дванадцать, котарга пыленская, коштовала копь три; до того въ томъ же повалушу скрини чотыри, въ нихъ было напервей: шаты, то-есть кгермакъ канавазовый, кунами подшитый, коштовалъ сто золотыхъ польскихъ; жупанъ адамаску черного, который коштовалъ копь десять литовскихъ; чуга шара сукна муравского съ завоиками лисыми подшита, которая коштовала десеть копь грошей литовскихъ, жупанъ фалюндышу черного бакгазіею подшитый, который коштовалъ шесть копь грошей литовскихъ, кгермакъ бураковый сибирками подшитый, коштовалъ десеть копь грошей литовскихъ; жупанъ шарый муравского сукна, коштовалъ двѣ копь грошей литовскихъ, аксамиту черного собольцами подшитый, который коштовалъ десеть копь грошей литовскихъ; шапка мыцка адамашку черного, кунами подшита, которая коштовала копу грошей литовскихъ; коберцы два турецкіе за двадцать чотыри золотые польскіе купленные, домовое работы два коберцы новые, коштовали десеть золотыхъ польскихъ, старыхъ коберцовъ чотыри домовое работы, которые коштовали петьнадцать золотыхъ польскихъ, коць бѣлый великій, купленный за три золотые польскіе; колдра атласу черленого коштовала тридцать золотыхъ польскихъ; постели двои, споднихъ и верхнихъ пе-

ринокъ чотыри пуховые, подушокъ шесть, простирадла двои съ пошовками ткацкими, коштовали золотыхъ польскихъ сорокъ. Въ другой скрыни ткацкого полотна поставовъ пять, въ кождымъ поставѣ было по пятьдесятъ локти; обрусавъ поставы два ткацкихъ, въ которыхъ было локоть сто, ширины по локти три; ручниковъ поставъ, въ которомъ были локти тридцать. Въ третей скрыни: кошуль мужскихъ ткацкого полотна и Коленского полотна семьдесятъ, въ каждой по пяти локоть полотна, туваленъ чотыри бѣлею вышиваные, которые коштовали по двѣ копѣ грошей литовскихъ, обрусавъ уживаныхъ ткацкихъ до столу чотыри, коштовали по копѣ грошей, серветъ дванадцать, ручниковъ ткацкихъ, которыхъ уживано шесть. Въ четвертой скрынѣ въ бѣлой въ мнейшой было хустокъ сорокъ золотомъ едвабемъ и бѣлію вышиваныхъ, лиштвы, едвабемъ и бѣлею вышиваные, до постели; одны лиштвы едвабею черною, другіе лиштвы червленою, третіе лиштвы бѣлывые, што то все съ хустками коштовало золотыхъ сто и двадцать золотыхъ. Въ томъ же повалушѣ цыны мисъ великихъ шесть, полмисковъ чотыри, талеровъ большихъ цыновыхъ тузинъ, мнейшихъ талеровъ цыновыхъ осмь, конвы цыновыхъ великихъ двѣ, фляша цыновая двагарцовая зъ олстромъ, фляшь цыновыхъ чотыри, фляшь склянныхъ чотыри зъ шрубками цыновыми кгарцовые; мождеръ спѣжанный зъ тулкачомъ, коштовалъ копъ три, лихтари и зъ щипцами, коштовали грошей шестнадцать; мѣдницы двѣ, коштовали грошей тридцать; мѣденый котель пивный, въ который лѣется три ушатки, коштовалъ копъ осмь, мнейшій котель въ который лѣзеть ушатокъ, коштовалъ золотыхъ шесть, котлы два кухенные съ желѣжомъ, кото-

рые коштовали по копѣ грошей; панви двѣ, коштовали сорокъ грошей; кгарки мѣденые два, которые коштовали полторы копы грошей, роженъ великій зъ ножками желѣзными, коштовалъ двадцать чотыри гроши; пила тартична съ пилкою, коштовала грошей семьдесятъ два, попречная пила, купленная за грошей осмнадцать, свидеръ тройчанный, купленный за грошей девять, долото, купленное за грошей три, замковъ внутреннихъ у хороминъ и у повалуша чотыри, съ ключами, скоблями, купленные по грошей петнадцать, а четвертый у повалуша за чотыри золотые купленный, колодокъ желѣзныхъ и зъ заворотами усихъ десеть, купленныхъ по осми грошей Литовскихъ. Карета окована желѣзами, съ колми безъ облукъ, коштовала копъ шестнадцать, футрованная ремнемъ юхтовымъ, другая колыбка безъ коль, окована зелязомъ, новая, коштовала копъ шесть; сѣдло одно возницкое, купленное за грошей тридцать; шлеи двѣ на два коня, одна ременная зъ ланцухами и зъ медвѣдемъ, другая шлея ременная, хомуты два, узды возницкіе чотыри, то все коштовало копъ три; возъ военный съ подклѣтомъ ременнымъ. Возники два сивые доморослые, другіе возники два зъ кгнада строкастые доморослые, по стадныхъ свирепахъ, дрикгантъ гнѣдый, дарованный отъ пана Нарбута, стадныи жеребцы два трилѣтніе, одинъ шерстью половый, а другій шерстью гнѣдый лысый, свирепъ шерстью сивый, стадныхъ шесть жеребцовъ, того рочныхъ чотыри, шерстью сивые, свирепки три, а четвертый коникъ; быдла рога того подольскихъ чотыри, быкъ подольскій пятый, воловъ оромышъ шесть, шерстью рыжіе и рябые, быковъ два трилѣтнихъ, одинъ шерстью бѣлый, а другій рыжій, коровъ дойныхъ десеть розною шерстью,

яловыхъ три; овецъ старыхъ семь, бараны три, одинъ баранъ чабанскій, вепровъ кормныхъ чотыри побитыхъ, свини старыхъ и съ поросятами одинадцать, а гусей старыхъ двадцать пять, калакутовъ куры двѣ, кокошка одна, волоскихъ куровъ: куръ одынь, кокоши двѣ, простыхъ кокошей двадцать, курей два, каплуновъ десять, голубковъ усихъ паръ дванадцать, павовъ бѣлыхъ пять, шостый шарый самецъ, жоравьи три хованыхъ, кобелюсовъ домовыхъ три, а четвертый ланцужный, на ланцуху желѣзнымъ, у повалуша качокъ двѣ, качоръ одинъ, маленькихъ собакъ три, зъ Англіи птаковъ хованыхъ въ клѣткахъ, шпаковъ чотыры, пчоль одинъ уль зъ пчелами. Меду прѣсного съ Молвъ привезенного кадей чотыри, у которыхъ было мѣдницъ осьмь, сыровъ великихъ шестьдесятъ, мандриковъ копъ двѣ, масла кадки двѣ, тре-

тій горшокъ, въ томъ тройкгу полтрети мѣдницы; пряжи льняное два каменя, сукна самодѣльекого локоть двадцать пять, волны рунъ одинадцать. Збожа: напервый жита чистого бочокъ торговыхъ мѣры Виленской; пшеницы чистой бочокъ... мѣры Виленской бочокъ осьмь, ечменю бочокъ торговыхъ десеть, ярыцы полторы бочки, гороху бѣлого бочокъ три, бобу великого бочка одна, чечевицы бочка, овса бочокъ двадцать и одна, гречихи бочокъ пять, жита пухового бочокъ петнадцать, овса пухового шесть бочокъ, сѣна воевъ чотыриста. Которую всю маетность забравши панъ Миколай Кгинтовъ до имѣнья своего, лежаго въ воеводствѣ и повѣтѣ Виленскомъ, прозываемомъ Вурбек лиски, выпровадилъ. Котороежъ то е оповѣданье до книгъ кгородскихъ Виленскихъ есть записано.

1601 г.

Изъ связи № 4658, за 1601 г., док. № 6.

181. Жалоба Виленскаго мытнаго писаря о нарушеніи Виленскимъ купцомъ Корниліемъ Вингольдомъ порядка, соблюдаемаго при осмотрѣ товаровъ, подлежащихъ оплатѣ старымъ мытомъ.

Року ҃аха (1601) мѣсяца Сентября ҃а (19) дня у среду.

На врадѣ господарскомъ кгородскомъ воеводства Виленского, ставши очевисто служебникъ ясневельможного пана его милости пана Льва Сапѣги, канцлера

великого князства Литовского, Слонимского, Цернавского, Могилевского и пр. старосты, панъ Янъ Лопинскій, писарь мыта старого на прикоморку Виленскомъ, которому на тотъ часъ одѣ его милости выбиратье мыта старого тутъ у Виль-

ви отъ людей купецкихъ есть злецоно и повѣрено, чинилъ оповѣданье именемъ его милости пана канцлера великого князства Литовского, пана своего, тыми словами: ижъ дей въ року теперешнимъ 4811 (1601) мѣсеча Сентебра семнадцатого дня, у понедѣлокъ, съ поранку, панъ Вингольтъ Корнеліушъ—купецъ Виленскій, послалъ дей до него—до пана Лопинского, яко до писара мыта старого, черезъ фактора своего—Петра Ролантовича Марына квиты два мыта старого коморы Ковенское, жадаючи его—пана Лопинского, абы онъ, яко писарь мыта старого, до пана Вингольтового каменницы поподши, товары пана Вингольтовые, которые на тотъ часъ зъ Нѣмецъ въ двоухъ кипахъ за печатью мыта старого коморы Ковенское припровождоны суть, водлугъ звычайу давного огледавши до реестру мытного списалъ. Якожъ дей онъ, панъ Лопинскій, заразомъ шолъ до каменницы пана Вингольтового и тамъ дей знашолъ на подворью лежачіе двѣ кипы, одну дей великую, а другую малую, за печатью мыта старого коморы Ковенское, и хотѣлъ дей оныя товары заразомъ огледать, нежели дей панъ Вингольтъ ему, пану Лопиньскому, мовилъ: жебы троху пождалъ, ажбы дей мытницы пана Коленского, зъ мыта ново-подвышного, панъ Янъ Мордзыньскій съ товаришомъ своимъ Якубомъ тутъ же до того огледанья тыхъ двоухъ кипъ пришли; и онъ дей, панъ Лопинскій, заховуючисе у томъ водлугъ звычайу стародавнего и постерегаючи дей, абы пану Коленскому, яко арендарови мытъ ново-подвышныхъ, въ арендѣ его некоторая переказа не дѣлалася, оныхъ двоухъ кипъ не рушаючи, тыхъ то мытниковъ мыта нового, почавши одъ години осмое на полъзекгару, ажъ до одинадцатое, черезъ три години тамъже у каменницы пана Вин-

гольтовой очекивалъ и не могучи се дей ихъ мытниковъ новыхъ дочекать, пошолъ дей онъ, панъ Лопинскій, до дому на обѣдъ; и коли одыйти мѣлъ, самъ дей панъ Вингольтъ ему, пану Лопиньскому, мовилъ: штобы дей онъ заразомъ по обѣдѣ на огледанье тыхъ двоухъ кипъ опять пришолъ, то пакъ дей, коли вжо по обѣдѣ было, знову дей панъ Вингольтъ тогожъ Петра Ролантовича Марына, фактора своего до пана Лопинского посылалъ, штобы дей тыхъ товаровъ огледати пришолъ; якожъ дей онъ, панъ Лопинскій, заразомъ пошолъ и коли дей до каменницы пана Вингольтового пришолъ, знашолъ дей оныя кипы двѣ, которые дей за печатью мыта старого коморы Ковенское тутъ припровождоны были безъ бытности, вѣдомости и позволенья его, пана Лопинского, яко писара мыта старого, печати одъ кипъ поодрываные и самы кипы свовольне отвороные и сукна на двоухъ мѣстцахъ на подворью пана Вингольтовымъ лежачіе, при которыхъ дей сукнахъ былъ самъ панъ Вингольтъ и мытницы два пана Коленского, панъ Янъ Мордзыньскій и зъ Якубомъ товаришомъ своимъ, за которымъ дей своволенствомъ, же дей ему пану, Лопиньскому, яко писару мыта старого, панъ Вингольтъ тыхъ товаровъ въ кипахъ огледати, водлугъ звычайу давного, не допустилъ, але дей свовольне безъ бытности и позволенья его съ тыми мытниками пана Коленского на змовѣ уси три зъ собою ку не малой шкодѣ его милости пана канцлера великого князства Литовского, пана его, печати мытныя Ковенскіе поодрывавши, товары розвезалъ, о которую таковую шкоду и свовольство, заховуючи онъ, панъ Лопинскій, его милости пану своему, такъ съ тымъ паномъ Вингольтомъ, яко и съ тыми мытниками пана Коленского—Яномъ

Мордзыньскимъ а Якубомъ, товаришомъ его, и съ тымъ до кого о тую шкodu его милости право дорогу укажетъ, въ пришедшій часъ вольное мовеніе и здоровое право, просилъ, абы тоѣ оповѣданье его до

книгъ здѣшнихъ Виленскихъ записано было. Што есть записано въ книги, року 1601, мѣсеца Сентября 19 днѣ оповѣдано.

1601 г.

Изъ связки подъ № 4658, за 1601 г., док. № 5.

182. Заявленіе вознаго о томъ, что Леонъ Мамоничъ, явившись въ городскомъ судѣ въ назначенный срокъ, для полученія денегъ отъ своихъ должниковъ, не получилъ ихъ по причинѣ неявки должниковъ.

Я Янъ Косинскій, возный господарскій воеводства Виленского, признаваю симъ моимъ квитомъ, ижъ року теперешняго тысяча шестьсотъ первого, мѣсеца Сентября чотырнадцатого дня, маючи я при собѣ людей добрыхъ двухъ шляхтичовъ—пана Яна Семеновича, а пана Станислава Курпского, будучи мнѣ взятымъ отъ пана Леона Кузьмича Мамонича до замку здѣшняго господарского Виленского на пильнованье сумы пѣнезей позычоныхъ, отъ пана Левка Мамонича взятыхъ а пану Семену Климкевичу Суртѣ и сынови его Кости Семеновичу Суртѣ данныхъ, которую суму пѣнезей, то есть сто копъ грошей Литовскихъ мѣли дей отдать и сполна заплатити пану Леону Мамоничу въ року теперешнимъ тысяча шестьсотъ первомъ, мѣсеца Сентября чотырнадцатого дня, водлугъ нового календару, то-есть: на первый Воздвиженья креста, альбо Поднесенья кржижа светого, свята римского. Якожъ панъ Леонъ Мамоничъ, будучи певнымъ и пильнуючи тыхъ

сто копъ грошей Литовскихъ, звышпомененымъ особомъ черезъ весь день чотырнадцатый водлугъ листу обликгу ихъ, добровольного запису, въ замку господарскомъ Виленскомъ, почавши отъ поранку ажъ до самого вечера, не сходечи со мною вознымъ и стороною, на тотъ часъ при мнѣ будучою, пильности чинить во всемъ незанежалъ, которыхъ особъ вышейменыхъ не только штобы кого прислать мѣли, але и сами, водлугъ добровольного запису своего, се не становили и пильности съ тыми грошми, которые мѣли отдать на тотъ день чотырнадцатый мѣсеца Сентября у петницу, въ томъ же року тысяча шестьсотъ первомъ, нехибне. Якожъ панъ Леонъ Мамоничъ, чинечи досыть тому дню на значоному, пильновати и тыхъ грошей отъ нихъ взяти готовленъ будучи, со мною вознымъ вышмененымъ и стороною, на тотъ часъ при мнѣ будучою, взятъ волю мѣлъ, которыхъ се недождавши, жадное вѣдомости о собѣ сами, такъ черезъ умо-

цованого, ани жадного пріятеля не давши, прочь одысти есьмо мусѣли. Которое сознание и пильность Леона Мамонича я звышменованый возный, подь печатю моею и подь печатями сторонними, на тотъ

часъ при мнѣ будучими, до книгъ кгородскихъ Виленскихъ далъ есьми. Писанъ у Вильни, року, мѣсеца и дня свышописаного.

1601 г.

Изъ связки подь № 91, за 1601 г., актовъ бывшего Виленскаго градскаго суда, докум. II.

183. Отдача во владѣніе имѣнія Свиранскаго и Кенскаго князю Исмаилу Алеевичу Талковскому татарину за долгъ.

Начало акта въ подлинникѣ вырвано)... Виленскаго. Сознаваемъ симъ нашимъ увяжчимъ квитомъ, ижъ есьмо первой сего въ року теперешнемъ тысяча шестьсотъ первомъ, мѣсеца Апрѣля осьмнадцатого дня, за приданьемъ листовнымъ отъ суду господарскаго земскаго Виленскаго, а ото-сланьемъ и всказомъ суду головного трибунального на его милость пану Лукашу Мамоничу, скарбному его королевское милости великаго князства Литовскаго, старостѣ Дисеньскомъ, суммы пѣнязей шестнадцать сотъ копъ, осьмдесятъ копъ грошей и двадцать чотыри гроши въ року недавно прошломъ тысяча шестьсотномъ, мѣсеца Мая двадцать четвертого дня, князю Исмаилу Алеевичу Талковскому и малжонцѣ его, опекуномъ, потомкомъ небожчика Абрагима Юхновича всказаное, водле декрету суду головного трибунального, по выстью всихъ рать статutowыхъ, за остатокъ суммы пѣнезей за тысячу шестьдесятъ пять копъ и грошей двадцати чо-

тырехъ на имѣньяхъ пана скарбного Свиранскаго и Кенскаго, въ повѣтѣ Виленскомъ лежащихъ, при умоцованомъ князя Исмаиловомъ и малжонки его князю Мустафѣ Ахметовичу отправу порядкомъ статutowымъ чинили, гдѣ отправки по увезанью впелякихъ кгрунтовъ, людей въ селахъ тяглыхъ и боярь путныхъ, зъ стодолами въ тыхъ имѣньяхъ пана скарбного Свиранскаго и Кенскаго знеспи на одно мѣстце вынесло суммы девятьсотъ копъ двадцать шесть копъ и грошей тридцать. А ижъ остало было еще решты тое суммы звышмененое копъ сто тридцать три грошей пятьдесятъ чотыри, за которую ижъ вже больше ніякихъ кгрунтовъ, ани людей, боярь тыхъ имѣній пана скарбного Свиранскаго и Кенскаго быти не повѣдили, отправка не дошла и не выконалася была, тогда я возный и мы сторона шляхта, звышмененая, заховуючисе въ томъ водлѣ порядку и науки статutowое, черезъ положенье квиту своего на томъ дворѣ пана

скарбного Свиранскомъ, зложили есьмо румацію (remotio?) пану скарбному недѣль чотыри, о чомъ всемъ ширей и яснѣй на декретѣ суду головного трибунального въ року прошломъ тысеча шестьсотномъ учиненого и на листѣхъ отправчихъ, также и на сознанью квитовъ нашихъ увязчихъ и на выписѣхъ владовыхъ кгородскихъ Виленскихъ описано и доложено есть. А такъ я возный и мы сторона шляхта, звышмененая, за тымъ же першимъ приданьемъ и листомъ до мене*). для сконченья отправки остатка тое суммы сто тридцать троухъ копъ и грошей педесять чотырохъ зъ опекуномъ потомковъ небожчика Абрагима Юхновича съ княземъ Измаиломъ Алеевичомъ Талковскимъ до того двора пана скарбного Свиранского въ року теперь идучомъ тысеча шестьсотъ первомъ, мѣсеца Іюня первого дня у пятницу прѣхали, въ которомъ дворѣ застали есьмо боярина пана скарбного Свиранского Яна Зуба, которого князь Измаиль Алеевичъ, показавши листы отправчїе и доведши выстѣя чотырохъ недѣль на румацію пану скарбному, отъ мене возного и насъ стороны шляхты черезъ квить нашъ, на дворѣ Свиранскомъ положонный, и сознанья нашего выписомъ владовымъ кгородскимъ Виленскимъ пыталъ: если бы хто былъ въ томъ дворѣ отъ пана скарбного, жебы альбо тотъ остатокъ суммы пѣнезей сто тридцать три копы грошей педесять чотыри (за которую первой отправки не стало), потомкомъ Абрагимовымъ присужоную, ему Исмаилу и малжонцѣ его, опекуномъ тыхъ потомковъ Абрагимовыхъ, отдалъ, альбо по выстѣю чотырохъ недѣль на румацію, черезъ квить возного и стороны шляхты зложонныхъ, на томъ дворѣ

Свиранскимъ увезанья и отправки чинити допустилъ? А тотъ менованный Янъ Зубъ на то повѣдилъ: ижъ дей суммы готовое панъ мой мнѣ на то не далъ, але дей увезанья и отправки въ тотъ дворъ свой Свиранскій чинити возному и сторонѣ не боронитъ и мнѣ дей подавати и уступовати казалъ; на што и моць отъ пана скарбного, пана своего, ему даную показалъ. То пакъ я—возный и мы, звышмененая сторона шляхта, за добровольнымъ поступеньемъ и поданьемъ того Яна Зуба, отправку шацункомъ водле уваженья, при бытности самого того Яна Зуба, въ томъ дворѣ чинили есьмо тымъ способомъ, то-есть: На первѣй ворота того двора уѣздные и на воротахъ кганочокъ згнилый, опалый, шацовали копу грошей. У дворѣ по лѣвой сторонѣ воротъ гр(ид)ня зъ примномъ, зъ свѣтлицю, изъ свѣтлицы комора; у свѣтлицы столъ дубовый, шацовали—грошей двадцать; условъ съ поручьемъ грошей шесть; столики два малыхъ узкихъ грошей дванадцать; у свѣтлицы оболонъ шклянныхъ три, а коморѣ двѣ цѣлые, въ коморѣ ложеко—гроши шесть, у свѣтлицы печь побитая, лихая и коминокъ опалый, у того дому у примна гридни въ свѣтлицы и въ комори двери *)

Подлѣ того дому стайня непокрытая, безъ верха, ворота лежатъ на земли выломеные, которая вже отъ дожждовъ и гнити почела, копъ двѣ грошей шацовали. Отъ тое стайни идучи порядкомъ по лѣвой руцѣ клѣтокъ двѣ, низкихъ, старыхъ: одна соломою покрыта, а подлѣ нихъ свиренъ на подклѣтѣ; будованье старое у одное клѣтки и въ того свирня высокого двери на завѣсахъ и зъ защепками желѣзными, шацо-

*) Строка истлѣла.

*) Мѣсто въ подлинникѣ истлѣло.

вали копъ чотыри грошей. У томъ свирни
знашли збожья молочного, которого при
томъ Янъ Зубъ мѣрою тамошнею, кото-
рая Виленское мѣры не выносить, отмѣ-
рили: ечменя бочокъ шесть, водле статуту
по грошей двадцати копъ двѣ грошей; пше-
ницы бочокъ три, по двѣ копъ грошей;
гороху бочка одна—на двадцать грошей.
Домъ великій на подклѣтахъ, подъ нимъ
пивница мурованая, попсованая; предъ сѣн-
ми того дому, по усходѣ идучи, кганокъ,
свѣтлица великая столовая, стеля погни-
лая вся, течеть, въ ней печь поливана,
старая, попадалая и коминокъ мурованый,
попсованый, оболонъ шкляннхъ пять, вси
побиты, въ которыхъ кватеръ пяти знаку
немашъ; столикъ малый липовый—грошей
шестнадцать раховали. На напротивку
свѣтелка малая, печь поливаная, вся по-
битая, столикъ малый дубовый, который
шацовали грошей чотырнадцать. У того
дому комины мурованные два, у свѣтлицы,
въ коморѣ и въ комнатѣ оболонъ шклян-
ныхъ цѣлыхъ шесть, усихъ дверей на
завѣсахъ деветеры, четверы зъ защепка-
ми, а пятеры и зъ замками внутренними,
замчыстыми, оконницы того всего дому у
оконъ на завѣсахъ желѣзныхъ, въ сѣнехъ
окно съ кратною желѣзною. Тотъ домъ,
ижъ вжо будованье старое, кгдахи вси
текутъ, зъ даховъ кгонты опали, столы
погнили, шацовали копъ пятьдесятъ грошей.
Подлѣ фортки и ставу кухня, коминъ на
стовпахъ мурованый, свѣтличка кухонная,
въ которой печи и лавъ и оболонъ ни-
машъ. На противко коморка кухонная,
двери трой на завѣсахъ. Домъ старый, опа-
лый, згнилый—шацовали копъ пять грошей.
Идучи до воротъ уѣздныхъ по лѣвой руцѣ
свѣтлицъ двѣ, въ которыхъ кони знаютъ*)

*) Истлѣвшая строка.

дванадцать грошей, кублы варывные три,
бочокъ пивныхъ ки два, то
все огуломъ шацовали грошей сорокъ осьмъ.
Пѣтухъ и двѣ курицы Калекупкіе, водлѣ
статуту, копа грошей. Подъ дворомъ стави-
що, гребля вырваная, шацовали копъ двѣ;
у дворцы грядня примѣнъ, а струбъ на-
противко грядни зрубленный, копъ три гро-
шей шацовали. Свиренки малые три, а
четвертая клѣтка, тые вси посполу ша-
цовали, ижъ вже погнили и опали, гро-
шей семьдесятъ; хлѣвцы на быдло два руб-
ленныхъ, а двѣ пустки, шацовали три ко-
пы грошей; гумно рубленое, двои ворота,
а подлѣ ней одрина на сѣно, на кшталь
гумна зрубленая, осецъ гнилая не покри-
тая, стеля опалая, озероду переплотовъ
старыхъ, попсованныхъ, на землю опалыхъ,
тридцетъ осмъ, все тое шацовали огуломъ
копъ дванадцать грошей. За гумномъ са-
жавка, въ которой и воды барзо мало и
рыбъ быти не повѣдано, шацовали копъ
пять грошей; кгонтовъ копъ сорокъ, ша-
цовали копу по дванадцать пѣнязей, то
чинить грошей сорокъ осмъ. Огородъ сво-
щовый ничимъ не засѣяный зъ оселицою
дворною и зъ дворною селидбою, зъ гум-
нищомъ и пляцомъ, гдѣ дворецъ стоять,
вымѣрили моркговъ чотыри, водлѣ стату-
ту, учинило копъ чотыри грошей. Тотъ
дворъ Свиранскій зо всимъ тымъ, што се
поменило, знесши зъ оного увесь шацу-
нокъ, вынесло сумы въ отправѣхъ сто копъ
тридцать и двѣ, грошей двѣнадцать Ли-
товскихъ, а решты zostало копа одна и
гроши тридцать чотыри, якожъ въ той
рештѣ также и въ доходѣ моемъ вознов-
скомъ, который.... князь Исмаиль запла-
тилъ отъ копы по двѣ пѣнязи, отъ шест-
надцати сотъ копъ семидесятъ копъ и гро-
шей двадцати чотырохъ, то вчинило копъ

. . . грошей тридцать шесть. Лазню и солодовню, опалую, згнилую и заметь.... розгнилый, мѣстцы опалый и плоты коло гумна, огородовъ.... выгоновъ въ шести копахъ, ошадовавши съ тымъ дворомъ Свиранскимъ князю Измаилу Алеевичу Талковскому и малжонцѣ его въ держанье и спокойное уживанье подали и увезали, а остатокъ.... мы копу одну грошей де-

сеть внесли и увезали на имѣнье Свиранское и Кенское. И на то есѣмо дали сесѣ нашѣ квитѣ подѣ нашими печатями ку записанью и сознанью до книгъ владовыхъ кгородскихъ Виленскихъ князю Измаилу Алеевичу Талковскому и малжонцѣ его княгини Айши Манцы.... року и дня звышписаного.

1602 г.

Выпись изъ связки № 12, за 1602 г., док. № 3.

184. Денесеніе королев. скарбнаго писаря Ивана Исаковского о томъ, что онъ не могъ выбрать чоповаго по причинѣ свирѣпствующей заразы.

Року тысяча шестьсотъ второго, мѣсяца Сентября двадцать четвертого дня.

На урадѣ его королевской милости кгородскомъ воеводства Виленского, передо мною Станиславомъ Пукштою Клявзкейловичомъ — хоружимъ Волковыскимъ, намѣстникомъ Виленскимъ, оповѣдалъ его милость панъ Янъ Исаковскій, писарь его королевской милости скарбовый, ключникъ и дровничій Виленскій, державца Виршубскій о томъ, ижъ што въ року теперешнемъ тысяча шестьсотномъ второмъ, мѣсяца Марца чотырнадцатого дня, на зѣздѣ головномъ Виленскомъ ихъ милость панове обыватели великого князства Литовского, духовные и свѣцкіе, видечи, ижъ речъ посполитую великіе небеспеченства заходятъ, ухваливши у во всемъ великомъ князствѣ Литовскимъ чоповое на

рокъ одинъ его милость пану подскарбе-му земскому великого князства Литовского въ дозоръ и опартность поручити рачили. Которое тое чоповое его милость панъ подскарбій, такъ въ самомъ мѣстѣ, яко и во всемъ повѣтѣ Виленскомъ арендовалъ на рокъ одинъ зуполный его милости пану Исаковскому, которому чоповому рокъ се почаль по выстѣю двохъ лѣтъ прошлыхъ — дня семнадцатого Іюня; которое чоповое почавши отъ дня семнадцатого Іюня, въ року тысяча шестьсотъ второмъ, ажъ до дня двадцатого Сентября, тутъ только въ самомъ мѣстѣ Виленскомъ выбиралъ, хотяжъ, для голоду и для небезпеченства отъ повѣтра, кгдажъ одъ часу немалого пострахи великіе въ мѣстѣ Виленскомъ были, зачимъ мѣсто замыкано, людей, збожа, ани жад-

ныхъ напоевъ до Вильна не пуцано, за-
чимъ, превельми мало тое чоповое за
тую чверть року учинило. А што се до-
тычетъ повѣту Виленского, въ томъ братъ
не починалъ для тыхъ причинъ: першая
для голоду, другая для небеспеченства
отъ повѣтра по нѣкоторыхъ мѣстцахъ,
третья для спустошенъ отъ жолнеровъ.
И выбераніе того чопового отъ дня двад-
цатого Сентября завѣщаетъ, ажъ дастъ
Богъ до успокоенъ того повѣтра. Зачимъ
просиль о приданъе возного до выволанъя

того чопового. Также тежъ протестовалъ
се его милость панъ Исаковскій, ижъ што
за тотъ рокъ теперешній слѣдовало и ко-
тлового въ мѣстѣ Виленскомъ, братъ не за-
чиналъ и не выбиралъ. Якожъ и возный
повѣту Виленского Казимиръ Кимбаръ,
ставши очевисто въ семъ же року 1602,
(1602), мѣсяца Сентября тогожъ дня, на
датѣ помененого, чого будучи свѣдомъ
въ той справѣ квити свой ку вписанью до
книгъ кгородскихъ Виленскихъ призналъ.

1606 г.

Изъ связки № 125, за 1608 г., док. № 1.

185. Реестръ расходовъ на погребеніе скарбнаго в. кн. Литовскаго Луки Мамо-
нича извѣстнаго Виленскаго русскаго типографа, (Расходы нечислены на совре-
менные наши деньга до 216 рублей).

	zl.	gr.	pie.
Falendiszu czarnego na przy- krycie grobu lokci 15, po zlot. 2	30	—	—
Kiru czarnego postaw ieden ieymosci samey	6	—	—
Gierlice dla slug postawow 3, po zlotych 5	15	—	—
Jeszcze gierlice, ze niedostalo dla chlopia lok. 1 po zlot.	1	—	—
Na obicie grobu wszystkiego plutna Glogowskiego lok. 14 2/3 po gr. 8	4	21	2
Sobiem wziął kiru za zlotych 3	3	—	—
Za dwie sztuce plótна Holen- derskiego	12	12	—

	zl.	gr.	pie.
Wosku kamień ieden y wo- sków 4.	8	18	2
Swiec lanych 8 p. gr. 8	2	16	—
W piątek ryb dla iej mości grs. 12.	—	12	—
Łosoś cały za zl. 2 grs. 2 pie. 4.	2	2	4
Szczupaków 8, zlot 3 grs. 21 pie. 5	3	21	5
Szczuki dwie	1	18	5
Za pstrąga y lipienia	—	3	5
Za okunie do żoltey y starey wichy	—	20	—
Za płocice do smażenia	—	12	—
Cietrzewi 6, po grs. 2 pie. 2.	—	13	—

	zł.	gr.	pie.		zł.	gr.	pie.
Kurów 6, po grs 1½	—	9	—	Drugiemu, co w kuchni posłu-			
Kurcząt 6, po grs. 1 p. 3.	—	7	8	gował	—	1	2
Kurów trzy starych, po grs. 2.	—	6	—	Cukru funtów 3 po groszy 12			
Zaięcy trzi, po groszy 6.	—	18	—	na wety	1	12	—
Jaiec kop trzy, po grs. 6.	—	18	—	Aliwek kwarta 1.	—	3	—
Jablek do piroga.	—	7	—	Syra holenderskiego za gr. 2			
Mąki za grs. 10.	—	10	—	pie 4	—	2	4
Jarząbków dwa, po grs. 2 p. 2.	—	4	2	Orzechów za gr. 2 p. 4.	—	2	4
Masła garniec, za zł. 2 grs. 14.	2	14	—	Jablek za gr. 4 p. 8.	—	4	8
Malwazyi garcy 2.	2	8	—	Rozinków drobnych półfunta.	—	2	—
Wina garcy dwa.	2	—	—	Rozinek wielkich półfunta, gr. 1			
Kucharzom piwa w wieczor				pie. 5	—	1	5
grs. 2 p. 2	—	2	4	Fig funt ieden, gr. 3	—	3	—
Na świece do kuchni gr. 1½.	—	1	5	Szafranu ¼ f.	3	—	—
Za cybulę groszy 5.	—	5	—	Pieprzu funty 2, po gr. 12	1	—	—
Za trzy wozy drew po grs. 6.	—	18	—	Imbieru funt 1	—	7	—
Na wapno do iamy zł. 1 gr. 6.	1	6	—	Cynamonu ¼ f., gr. 10	—	10	—
Za 4 garcy vety po 4.	—	16	—	Gozdzików ¼ f., gr. 10	—	10	—
Za garce do kuchni gr. 14 p. 2	—	14	2	Kwiatu muszkatowego	—	10	—
Za garniec wina do kuchni				Chrzanu.	—	1	6
grs. 16.	—	16	—	Riżu funty dwa	—	5	—
Malwazyi kwarta.	—	7	—	Rozinek drobnych funty 2.	—	7	—
Octu winnego za gr. 2 p. 4.	—	2	4	Rozinek wielkich funty 2.	—	5	—
Kielbas za gr. 3 p. 2.	—	3	2	Migdałów funt ieden	—	6	—
Soli kamień grs. 9 pie. 6.	—	9	6	Fig funt ieden	—	4	—
Smietany za gr. 2 pie. 4.	—	2	4	Sliwek funty trzy, gr. 3	—	3	—
Słonimy.	—	1	6	Cukru głowa, w niey waży			
Za 4 liczaki do wpuszczania				funt 5	—	2	4
ciała do ziemi	—	21	—	Kitayki lok. ½, gr. 4.	—	4	—
Za świece z bratstwa gr. 12.	—	17	—	Szafranu lót 1, gr. 9	—	9	—
Za iablka do potraw gr. 4 p. 8.	—	4	8	Kwiatu muszkatowego ¼ f.			
Za masło gr.	—	20	—	grs 10	—	10	—
Malwazyi garcy 3½, 3 zł. 14 gr.	3	14	—	Powidła funtów 3, po gr. 6	—	18	—
Wina garcy 1½.	—	1	12	Limoniei 10, po p. 8	—	8	—
Za krupy	—	1	—	Cukru faryny 1 gr. 9	—	9	—
Za barszcz.	—	1	—	Kaporów pół funta	—	4	—
Za szpilki do przyszpilania				Pierników dwa po gr. 4	—	8	—
herbów.	—	1	—	Cwieczków na obianie grobu	—	1	—
Chleba do kuchni	—	1	5	Kitayki duple lok. 7 po gr 44.	12	20	—
Chłopowi za 2 dni, co za mną				Atlasu ½ lok.	—	1	6
chodził.	—	2	4	Za trunnę zł. 3	—	3	—

	zl.	gr.	pie.
Za płótno do kleienia truny .	—	7	—
Za przeporec zl. 7 gr. 16.	7	16	—
Na podział ubogim zl. 5 .	5	—	—
Popom .	5	—	—
Od czytania psaltery zl. 4 .	4	—	—
Mularzom zl. 1 .	1	—	—
Krawcowi złotych 7½ od roboty			
wszystkiey dworney żaloby .	2	12	—
Za płótno żałobne zl. 3 .	3	—	—
Od świec robienia woskowych			
niewielkich .	—	14	—

	zl.	gr.	pie.
Wosku, wosków 4, po gr. 4 p. 8.	—	19	2
Głuszce gr. 6.	—	6	—
Kucharzom zl. 5.	5	—	—
Za miód.	10	—	—
Za piwo zl. 3.	3	—	—
Za szklenice	—	14	4

У того реестру печатей притисненыхъ три. Которое тоє оповѣденъе и тотъ реестръ есть до книгъ кгородскихъ Виленскихъ записано.

1607 г.

Изъ связи № 104, за 1607 г., докум. № 6.

186. Жалоба Витебскихъ мѣщанъ на двухъ возныхъ, отказавшихся внести въ городскія книги свои посвидѣтельствванія о насиліяхъ городскаго писаря, учиненныхъ одному мѣщанскому семейству.

Лѣта отъ Нароженья сына Божого, 4хз (1607) мѣсяца Декабря 4ѣ (29) дня.

Присылали до владу его королевской милости воеводства Виленского, до мене Деметрія Карпя, секретаря его королевской милости, намѣстника Виленского панове бурмистры, радцы и лавники, мѣста господарского Полоцкого, оповѣдаючи и жалуючи, сами отъ себе и именемъ мѣщанъ Полоцкихъ, на возного воеводства Полоцкого Тихна Глазка, который осѣдлости и мѣшканья обещное подъ правомъ мѣсткимъ магдебургскимъ у Полоцку маєть, о томъ: ижъ дей, кгда его милость панъ Даниель Щитъ-Забѣльскій, писарь кгород-

скій Полоцкій, не по-однокротъ не малые кридвы мѣщаномъ Полоцкимъ и разнымъ особамъ чинечи а не переставаячи предъ се такового збыткованья, але ещо надто въ року теперешнемъ тысеча шестьсотъ семомъ, мѣсеца Ноября третяго дня, казавши поймати слугамъ своимъ на улицы мѣщанина Полоцкого Семена Ивановича и до дому своего увести, которого тамъ въ дому постронками самъ окрутне а немилостиве, шкарадне збилъ, змордовалъ и зранилъ; потомъ ещо наѣхавши квалтомъ и зъ многими слугами своими на домъ тогожъ Семена въ посадѣ за Полоцкомъ збудованый, и тамъ же жону его также збилъ,

змордовалъ и зранилъ, о што по достатку въ оповѣданью и жалобѣ на его милость учиненой описано и доложено есть. Тогда дей мы, заховуючисе въ томъ водле науки, въ правѣ посполитомъ описаное, скоро по таковомъ битю, мордованью и наѣждчанью квалтовномъ его милости пана писаровымъ, хочечи то возными и стороною шляхтою оказати и обвести оного Тихна Глазко и другого Мартина Гриба, возного тежъ воеводства Полоцкого, до тое sprawy ужили есьмо; которые, кгда маючи при собѣ сторону шляхту, того бою и ранъ на Семенѣ Ивановичу и на жонѣ его огледѣли, тогда оный Тихно Глазко возный, на тамтотъ часъ не припускаючи до сознанья товарища своего Мартина Гриба, але самъ одинъ даючи тую причину, же дей накладъ великъ на двухъ возныхъ, справивши сознанье свое, также взявши у насъ и оповѣданье на помененого пана писара до владу кгородского Витебского, которому за працу золотыхъ три а на выправенье справъ, то-есть выписовъ двухъ зъ оповѣданья и сознанья съ книгъ кгородскихъ Витебскихъ, золотыхъ два польскихъ, кромѣ иного накладу при тыхъ справахъ, дали, которые тые sprawy, то-есть оповѣданье и сознанье свое мѣлъ и прирекъ до владу кгородского Витебского, не выпускаючи по учинку зъ недѣль двухъ, але и овшемъ еще добре передъ часомъ отдати и до книгъ записать, и, съ того выписы выправивши, намъ владникомъ мѣскимъ Полоцкимъ отдати. Якожъ дей есьмо, за уцвненьемъ его возного, розумѣючи, же онъ до владу кгородского Витебского ѣздилъ по той отправи нашої съ поменеными справами вжо мало не ве-дву недѣляхъ, дождавшисе о бытности его возного въ Полоцку и у него тыхъ выписовъ съ книгъ кгородскихъ Витебскихъ,

то-есть зъ оповѣданья и сознанья его упоминали се есьмо, абы до насъ отдалъ; нижили оный Тихно Глазко, намнѣй не огледаючисе на владъ свой возновскій, также на пристойность и присегу свою и на каранье, на таковыхъ возныхъ подступныхъ въ правѣ посполитомъ описаное, обезпечивши насъ въ томъ, взявши отъ насъ нагороду собѣ за працу и за плату на выправенье справъ, и нѣтъ вѣдома для чого а снать улакомившисе на предарованье зъ намовы егожъ пана Щитовы, яко до владу кгородского Витебского зъ оповѣданьемъ нашимъ на того Щита, яко се былъ поднялъ, не ѣздилъ, также ани сознанья своего передъ тымъ владомъ кгородскимъ Витебскимъ въ той же справѣ противу пану писару у двухъ недѣляхъ не призналъ. Которого кгда есьмо почали упоминати: для чого бы таковой подступокъ учинити мѣлъ, тогда онъ давалъ таковую справу: же дей есми для того съ тыми справами, зъ оповѣданьемъ и зъ сознаньемъ противу пану Даниелю Щиту-Забѣльскому не ѣздилъ, ижъ на мене отповѣдъ и похвалку учинилъ, то есть, кгда бымъ съ тыми справами поѣхалъ, тогда мѣлъ мене бити, якожъ и пѣнези, то-есть: тую золотыхъ пять въ невѣдомости нашой шафарови мѣстекому Полоцкому отдалъ, который кгда при отбиранию тыхъ пѣнезей почалъ се у него упоминати тыхъ справъ, то-есть оповѣданья и сознанья его, тогда онъ не отдаючи, але передъ нимъ—шафаромъ, яко намъ далъ справу, тое оповѣданье нашо на пана Щита и сознанье свое содравши на штуки и на землю былъ покидалъ, а потомъ собравши на земли, знову до себе сховалъ, снать хочечи се съ тымъ отказать тому пану писарови, зачимъ се дей омешканье тыхъ справъ стало. Потомъ вжо ужили есьмо были того другого возного

Мартина Гриба, который на той справѣ зъ нимъ Тихномъ Глазкою посполу былъ, абы хотя вжо и по двухъ недѣляхъ сознанье свое въ той же справѣ и оповѣданье отъ насъ до владу Витебского отдать; нижи и тотъ возный—Мартинъ Грибъ, справивши сознанье свое, печатью своею припечатовавши и рукою властною своею подписавши, а снать подобно съ перестра-

ху, егожъ пана Щитового боечисе, абы ему яко за то не мстиль, того сознанья своего, ани оповѣданья до владу кгородскаго Витебского не давалъ и съ тыми справками не ѣздиль. И просили панове бурмистры, радцы и лавники мѣста Полоцкаго, абы тое оповѣданье ихъ до книгъ кгородскихъ Виленскихъ было записно. Што есть записано.

1608 г.

Изъ связки № 125, за 1608 г., док. № 4.

187. Жалоба дочерей Лукаша Мамонича на свою бывшую мачиху и ея мужа кн. Гедройтя по поводу предъявленія ими фальшиваго завѣщанія покойнаго Мамонича.

Року отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ осьмого, мѣсеца Генваря десятого дня.

На врадъ его королевское милости замку господарскомъ Виленскомъ жаловали и оповѣдали земляне и землянки господарскіе, въ розныхъ повѣтѣхъ у великомъ князствѣ Литовскомъ осѣлые, панъ Криштофъ Вицкій и малжонка его пани Марина Лукашовна Ивановича Мамоничовна, а панъ Володиміръ Жоховскій а малжонка его пани Барбара Лукашовна Ивановича Мамоничовна, на землянина и землянку господарскую воеводства и повѣту Виленского князя Марціяна Владиславовича Кгедройтя, подсудковича Виленского, ротмистра его королевской милости, и малжонку его пани Барбару Семеновну Войнянку — каште-

лянку Мстиславскую, бывшую пани Лукашовую Ивановича Мамоничовую, скарбную великого князства Литовского, старостиную Дисненскую, о томъ: штожъ дей въ року прошломъ тысеча шестьсотъ шестомъ, взявши они певную вѣдомость съ книгъ кгородскихъ Виленскихъ, ижъ по смерти небожчика пана Лукаша Мамонича, бывшаго скарбного великого князства Литовского, старосты Дисненского, отца пани Криштофовое Вицкое и пани Володимировое Жоховское, малжонка дей его пани Барбара Семеновна Войнянка, бывшая скарбная великого князства Литовского, пани Лукашова Мамоничова, мачоха ихъ, донесла до книгъ здѣшнихъ кгородскихъ Виленскихъ неякій тестаментъ, менечи, якобы небожчикъ малжонокъ ее першій панъ

Лукашъ Мамоничъ, скарбный, отецъ особъ жалобливыхъ, за живота своего, ей отпра- вовати мѣлъ, который они особы звыш- менованные менять быть по смерти отца, справованный; а ижъ николи воля небож- чика пана скарбного на таковой теста- ментъ не была, позывали дей ее пани скарбную и передъ судъ земскій Вилен- скій, взглядомъ котораго позыванья онъ дей помененый князь Марціянъ Гедройтъ, яко ихъ особъ жолобливыхъ перестроги дошли, снать дей зваснившие на нихъ и зъ малжонкою своею на здоровье имъ стоечи, отповѣди и похвалки на разныхъ

мѣсцахъ, передъ разными особами и зац- ными, яко тые часы, также мѣстца пох- валокъ особа его самъ лѣпѣй вѣдаетъ и паменаеть, чинить мовечи: же дей могутъ они тому testamentу фальшь задавать, але дей я о ихъ здоровье постараюсе, и не- хай дей собѣ заразъ другій testamentъ го- туютъ. О которой таковой похвалцѣ они, особы звышменованные, слышечи, а не бу- дучи безпечни здоровья своего для приш- лого часу, просили, абы тое оповѣданье ихъ до книгъ кгородскихъ Виленскихъ запи- сано было. Што есть записано.

1608 г.

Изъ связки № 125, за 1608 г., док. № 15.

188. Жалоба студентовъ Виленскаго іезуитскаго коллегіума на Семена и Езофа Корсаковъ по случаю нанесенія обидъ ихъ товарищу и всей корпораціи.

Лѣта Божого Нароженья тысяча шесть- сотъ осьмого, мѣсеца Мая двадцатого дня.

На врадѣ его королевское милости кгород- скомъ воеводства Виленского, передо мною Деметриемъ Карпемъ—секретаремъ его ко- ролевское милости, намѣстникомъ Вилен- скимъ, оповѣдали и жаловали панове сту- денци академіей колеіумъ Виленского, за даньемъ собѣ sprawy отъ товарища ихъ и студента тоежъ Академіейжъ колеіумъ Ви- ленского, на име пана Якуба Ляковского, шляхтича коронного, на пана Семена Кор- сака, земенина его королевское милости повѣту Полоцкого, о томъ, ижъ дей въ

року теперешнемъ тысяча шестьсотъ ось- момъ, мѣсеца Мая осмнадцатого дня, иду- чи дей тому то студентови вышпомене- ному по нешпорѣ, до господы своее, улицею Пододемъ мимо дерковъ светое Пречистое, которая идетъ до брамы Спаское, и, выхо- дечи дей ему южъ зъ брамы ку млыну Бискупему, не доходечи мосту, тамъ же дей того року, мѣсеца и дня вышпомененого, припавши и догонивши того-то студента, безъ жадного данья причины, панъ Семень Корсакъ, зъ улицы Спаское, которая идетъ отъ рынку и одъ Савичой улицы ку бра- мѣ Спаской, зъ шаблею голою почаль дей

сѣчь на него; онъ, маюли пулгакъ подь сукнею, ускочилъ на сторону одъ него и минувши его, почаль уходить презъ мостъ. Панъ Корсакъ, знову догнавши его, сѣкъ шаблею на него; онъ доперо дей пулгакомъ почаль се укладать одъ него, который дей пулгакъ обачивши почоль сѣкучи мовити, ижъ дей то есть мой пулгакъ. Студентъ дей ухоечи просилъ, абы му далъ покой; и кгда дей перешоль мостъ, припаль до того студента, почаль пулгакъ выдирать и узавши за шю дусить и шарпать, тамъ дей въ шарпанинѣ образилъ се, и жупанъ студентови здарлъ. За тымъ выбѣгши его милость панъ Езофъ Корсакъ зъ господо своее тому то студентови пулгакъ зъ рукъ выдарлъ и студента того квалтовне до господо своее запровадилъ и его у везанью ажъ до самого вечера трималъ. За тымъ дей килька студентовъ до-

вѣдавши се, шли до пана Езофа Корсака, просечи его и упоминаючи, абы студента выпустилъ и того се не важиль, обѣцуючи его милости, же справедливость се зъ него въ академіи Виленское, если будетъ винень, неотвлочно станеть. Его милость панъ Корсакъ, недбаючи на то, его выдати не хотѣлъ. И кгда панове студенты зъ его милостью паномъ Корсакомъ розмывали, въ тымъ помененый студентъ почаль зъ избы выходить и вышоль. Панъ Корсакъ обачивши почаль мовить: панове студенты, якъ у мене въ господѣ моей квалтъ чините? Студенты дей мовили: мы твоей милости жадного квалту не чинимъ, если есть то квалтъ господѣ твоей милости, же студентъ надъ волю нашу вышоль и то мы заразъ твоей милости ставемы и отдаемы, якожъ ставили и отдавали, але его милость панъ Корсакъ не хотѣлъ брать.

1608 г.

Выпись изъ связки № 125, за 1608 г., актовъ 6. Виленскаго градскаго суда, докум. № 2.

189. Жалоба жены покойнаго Лукаша Мамонича на двухъ дочерей; отказавшихся принять участіе въ издержкахъ на погребеніе отца, не смотря на то, что они получили послѣ него его имѣнія.

Року 1608 (1608) мѣсяца Юля 21-го дня.

На врадѣ его королевской милости кгородскомъ воеводства Виленскаго, передо мною Деметремъ Карпемъ, секретаромъ его королевской милости, намѣстникомъ Виленскимъ, оповѣдалъ и обтяжливѣ жаловаль

землянинъ его королевской милости повѣту Виленскаго, его милость панъ Марціанъ Кедройтъ, ротмистръ его королевской милости, въ кривдѣ ее милости паней малжонки своее, ее милости паней Барбары Войнянки, паней Марціановой Кедройтевой, абыхмо ее милости паней Лукашовое

Мамоничовое, скарбной его королевской милости великого князства Литовского, старостиной Дисненской, на землях его королевской милости тогожъ повѣту Виленского, на пана Криштофа Вицкого и на паню малжонку его—паню Марину Мамоничовну, скарбянку его королевской милости великого князства Литовского, и на пана Володимира Жоховского и паню малжонку его—паню Барбару Мамоничовну—скарбянку его королевской милости великого князства Литовского, о томъ, ижъ дей въ року минуломъ тысеца шестьсотъ шестомъ, мѣсеца Октября ѿ (19) дня, кгда дей будучи въ станѣ светомъ малженскомъ ей милость паней Барбарѣ Войнянцѣ ей милости паней Марціяновой Кгедройтевой, ротмистровой его королевской милости, за небожникомъ паномъ Лукашомъ Мамоничомъ—скарбнымъ его королевской милости великого князства Литовского, старостою Дисненскимъ, отъ часу немалого зъ ее милости живучи здѣсь у мѣстѣ Виленскомъ, въ каменицы своей, въ рынку противъ раду Соленицкого, зъ одной стороны отъ Каменицы Ивана Калитымовича, а зъ другой стороны отъ каменицы Василя Барановича, року, мѣсеца и дня звышписаного зъ сего свѣта смертью зышоль, на которое то тое тѣло небожника, малжонка своего, бывшаго пана Лукаша Мамонича, скарб-

ного его королевской милости великого князства Литовского, ижъ зяти его—панѣ Криштофѣ Вицкѣй и панѣ Володимирѣ Жоховскѣй и малжонки ихъ—пани Марина и пани Барбара Мамоничовны, скарбянки, на потребы похованья учтвого тѣла небожника, менованого пана Лукаша Мамонича—скарбного, наложити не хотѣли и не накладали; але дей сама ее милость пани Барбара Войнянка, ее милость пани Марціяновая Кгедройтевая, теперешная ротмистровая его королевской милости, а бывшая ее милость пани Лукашова Мамоничова—скарбная, чинечи учтивость тѣлу того небожника змерлого, пана Лукаша Мамонича—скарбного, на погребѣ своихъ властныхъ грошей не мало наложила; которого дей того накладу грошей, за частокротнымъ наупоминаньемъ, помененые—панѣ Криштофѣ Вицкѣй, панѣ Володимирѣ Жоховскѣй, и малжонки ихъ—пани Марина и пани Барбара Мамоничовны, скарбянки, зъ добръ небожниковскихъ платити не хочуть. Которого того выдатку особливый реестръ списавши, до книгъ при семъ оповѣданью данъ есть. О што хочечи съ поменеными особами правно мовити, просиль его милость панѣ ротмистръ, абы тое оповѣданье его милости до книгъ записано было.

1615 г.

Изъ связки № 134, докум. № 12.

190. Жалоба Полоцкихъ мѣщанъ на своего войта кн. Друцкаго-Соколинскаго по поводу незаконныхъ поборовъ.

Року тысяча шестьсотъ петънадцатого, мѣсеца Іюня четвертого дня.

Оповѣдали и жаловали бурмистры и радцы и лавники и мѣщане мѣста господарскаго Полоцкаго, люди, отъ пана Бога огнемъ навежонные, на вельможного его милости князя Михала Друцкаго-Соколинскаго, воеводу и войта Полоцкаго, о томъ, штожь дей, зъ ласки своее, его королевская милость, взявши вѣдомость отъ подданныхъ своихъ мѣщанъ Полоцкихъ, которыхъ огнемъ Панъ Богъ сродзе навѣдити рачиль, также и иными трудностями до убозства и знищенья пришли, рачиль имъ на дати его королевская милость за щасливого панованья своего листомъ своимъ вольность на чотыри годы, отъ даты, въ листѣ его королевское милости написаной, то есть, вызваляючи отъ чонового, шосового, также отъ струговъ бранья по семънадцати грошей Литовскихъ, которые до Риги съ товарами своими сплавомъ воднымъ идутъ, и отъ сѣмени конопляного по чотырнадцать пѣнезей, также и отъ иныхъ роз-

ныхъ податковъ, окромѣ мыта старого, его королевской милости до скарбу належачого. Нижли его милость, вельможный панъ воевода и войтъ Полоцкій, не огледаючисе на листы и вольности, отъ его королевское милости имъ—мѣщаномъ Полоцкимъ ку запоможенью наданую, але наступуючи на право и вольности ихъ, арендаромъ своимъ, гайдукомъ по домахъ мѣскихъ, безъ слуги мѣскаго, меды брати розказуетъ, также и иныхъ речей, яко се вышей поменило, брати не переставаютъ, ку великой шкодѣ и кривдѣ и жалю немалому имъ—Полочаномъ, надъ вольность ихъ, отъ его королевское милости на даную. Которую шкоду и побранье маетностей и жаль свой списавши на реестрѣ, по достатку часу права у суду належного показать его милости и правне поступовать противко его милости будемъ. И просили, абы то ихъ оповѣданье до книгъ кгородскихъ Виленскихъ было записано. Што есть записано.

1615 г.

Изъ связи № 4701, за 1576—1618 г., докум. № 10.

191. Жалоба Полоцкихъ мѣщанъ на Рижанъ по поводу притѣсненій, дѣлаемыхъ въ торговлѣ по р. Двинѣ и заявленіе по этому же дѣлу Полоцкаго войта Друцкаго-Соколинскаго.

Року тысяча шестьсотъ петнадцатого, мѣсеца Іюня четвертого дня.

Оповѣдали и жаловали славетни бурмистры, радцы и лавники и вси мѣщане мѣста его королевское милости Полоцкаго на славетныхъ—буркграбя, бурмистровъ, радець и всю раду мѣста господарского Риского и мѣщанъ Рискихъ—о томъ, штожь дей преречовый рада мѣста Риского и мѣщане, не заховуючисе водлугъ стародавнихъ звычайовъ, зъ купцами съ Полоцка, которые рѣкою Двиною до Риги съ товарами своими розными ѣздить, не дбаючи на право и вольность тому мѣсту Полоцкому и мѣщаномъ Полоцкимъ отъ светое памети отъ господарей королей польскихъ, великихъ князей Литовскихъ, и отъ теперешнего щасливого панованья короля, пана нашего милостивого, подтвержонныхъ и вины, въ тыхъ привилеяхъ на тыхъ Рижанъ описаныхъ, але они до зневаженья приводечи, не только мимо Полоцкъ, надъ привилья ихъ, укрыте сами нѣкоторые особы съ товарами своими проѣжджати смѣють, такъ тежъ и факторовъ своихъ нѣкоторые съ товарами своими мимо Полоцокъ пропровождать ваять ся, ку шкодѣ и кривдѣ имъ Полочаномъ не малой. А надъ то еще

и въ Ригѣ незвыкные податки и мыта, такъ отъ струговъ, яко тежъ и отъ товаровъ, которые до нихъ до Риги провадятъ, альбо и въ нихъ купивши провадятъ зъ Риги, на преречонныхъ мѣщанѣхъ, купцахъ мѣста Полоцкаго, вытегають и уставы чинятъ, а меновите: отъ каждого лашту селедцовъ въ разѣ берутъ по шесть грошей польскихъ, а отъ каждое пишывина по осмьнадцать грошей польскихъ, такъ же и отъ каждого поставу каразии мыта по три гроши польскіе. А ку тому еще надъ звыклость установили якогось писаря въ коморѣ до выдаванья квитовъ, который отъ каждого струга по два гроши польскіе беретъ, также тежъ на возѣ товары ихъ зъ великою шкодою ихъ ваять, то есть, товары ихъ отъ нихъ припроважонные въ берковескъ по десеть пудовъ, а которые они отъ нихъ берутъ, то-есть, соль и иншіе речи, только по девети пудовъ въ берковескъ у нихъ Полочанъ въ Полоцку заходитъ. А надъ то непотребне и неслушние товары бракують и купцовъ до великого знищенья и зубоженья приводятъ. Ку тому и иншихъ новыхъ уставъ въ мѣстѣ своемъ чинятъ, чимъ великую шкоду намъ—мѣщаномъ мѣста его королев-

ское милости Полоцкого чинять и до убожства приводять. Што все часу права показать на реестръ готови будемъ. И про-

сили абы то е оповѣданье ихъ въ книгъ кгородскихъ Виленскихъ было записано.

1615 г.

Изъ связи № 4701, за 1576—1618 г., док. № 9.

192. Жалоба Полоцкихъ мѣщанъ на своихъ бурмистровъ, радцевъ и лавниковъ о томъ, что они взимали съ нихъ поборы вопреки королевскому листу.

Року тысяча шестьсотъ петнадцатого, мѣсяца Юня четвертого дня.

Оповѣдали и жаловали мѣщане и посполство мѣста господарского Полоцкого, люди отъ Пана Бога огнемъ навежонные, на пановъ усихъ бурмистровъ, радецъ и лавниковъ тогожъ мѣста господарского Полоцкого — о томъ, штожъ дей за стараньемъ пановъ бурмистровъ, радецъ и лавниковъ и за причиною ихъ до его королевское милости, пана нашего милостивого, одержавши листъ привилей отъ его королевское милости имъ людямъ, огнемъ отъ Пана Бога навежоннымъ, на вольность имъ даную, то есть — меновите: отъ чопового, шосового, подачки отъ домовъ, также отъ струговъ бранья по семнадцати грошей, яко и отъ сѣмени конопляного по четырнадцати пѣнезей, бранья и иныхъ многихъ податковъ, за розказаньемъ его ми-

лости отъ арендаревъ вельможного его милости князя Михала зъ Друцка Соколинского, воеводы и войта Полоцкого, боронить не хотѣли и брать допускали; але еще надъ листы отъ его королевское милости, имъ — мѣщаномъ Полоцкимъ на вольность данные, людямъ, отъ Пана Бога огнемъ навежоннымъ, сами поборы на нихъ брати розказали и брали, а ихъ при вольности и привилею и ласцѣ его королевское милости заховать не хотѣли, отъ чого безъ обороны ихъ отъ бранья поборовъ черезъ розказанье ихъ шкоду немалую поднати есьмо мусели, также и теперъ подеимуемъ. Которую шкоду свою часу права у суду належного списавши достаточне, на реестръ показати готовы будемъ. И просили, абы то ихъ оповѣданье было до книгъ кгородскихъ Виленскихъ записано.

1618 г.

Изъ связи № 4701, за 1576—1618 г., док. № 7.

193. Жалоба съ посвидѣтельствваніемъ вознаго о трехлѣтней кражѣ серебра въ Виленскомъ монетномъ дворѣ Годфридомъ и Нѣмчиномъ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ осмьнадцатого, мѣсяца Февраля деветнадцатого дня.

На врадѣ его королевское милости кгородскомъ воеводства Виленского, передо мною Петромъ Пясецкимъ — намѣстникомъ Виленскимъ, оповѣдалъ и обтяжливѣ жаловалъ панъ Миколай Сеньковский, дворянинъ его королевское милости и арендаръ мынцы Виленской, черезъ суколектора своего мыничного пана Мойзеша Лазаровича жида — о томъ, штожь дей вжо отъ немалого часу яко держитъ въ арендѣ мынцу его королевское милости Виленскую, то есть, отъ року тысяча шестьсотъ петнадцатого, черезъ три лѣта дѣла се шкода великая въ покраденію серебра розными часы отъ челяди и работниковъ мыничныхъ, на которыхъ не могло се досвѣтчить ажъ до сего часу. То пакъ дей въ року теперь идучомъ тысяча шестьсотъ осмьнадцатого, мѣсяца Февраля осмьнадцатого дня, приподши дѣвка челядница, на име Кристынка, Кгодфрида кушнера, который отъ немалого часу на мынцы робить, повѣдила: ижъ дей я видѣла, кгда панъ мой Кгодфридъ принесши серебра вытегненого на выбіянне шелеговъ немало штукъ до своео господы въ домъ Попиникговскій прынесь и закопаль въ пивницы. А такъ

дей мы, за ознайменьемъ тое челядницы его, маючи при собѣ вознаго воеводства Виленского и слугъ мѣстскихъ, также сторону шляхту, шлихмо до того дому Попиникгевского а до господы того Кгодфрида; а кгда шукали въ пивницы въ земли, теды только нашли одну штуку серебра, а по малой хвили жона того Кгодфрида, маючи при собѣ якуюсь невѣсту незнаюмую, увинувши деветъ штукъ тогожь серебра въ плюдерки дѣтинные а вложивши до кобялки, выслала до каменицы его милости пана воеводы Смоленского; которую то невѣсту кгдахмо посочили и знашли въ той каменицы въ господѣ Гануса Чорного, который съ тымъ же Кгодфридомъ на мынцы въ товариствѣ робиль, урядникъ дей его милости пана воеводинъ съ тымъ серебромъ ее выдалъ. И кгда дей была пытана, гдѣ бы тое серебро взяла, она дей повѣдила: же ми Кгодфридова жона дала продавать, съ которымъ дей была приведена до Кгодфридовой. Кгодфридова признала то очевидно, ижъ тое серебро она той невѣстѣ выдала зъ дому, которое дей мужъ мой Кгодфридъ зъ мынцы прынесь, а посполъ биралъ зъ иншими, а меновите: съ Петромъ Нѣмчиномъ. А нижъ дей того серебра покраденного дошли, тотъ менованный Кгод-

фридъ Кушнеръ утекъ зъ мынцы тоежъ | кгородскихъ Виленскихъ записано и того
години. Зачимъ дей давши лицо того се- | Петра и Адама до розправы у везеньи
ребра на врадъ, просилъ, абы тое оповѣ- | затримано. Што есть записано.

1620 г.

Изъ связки № 48, за 1620—1621 г., докум. № 1.

194. Жалоба Виленскаго евангелическаго сбора на Грохольскаго, пріора Виленскаго доминиканскаго монастыря, по поводу воспрещенія реформатамъ провозить тѣла своихъ умершихъ мимо доминиканскаго костела.

Року тысяча шестьсотъ двадцатого . . .
Оповѣдали и обтяжливе жаловали ихъ милость панове сеніорове и дозорцы збору евангелицкаго Виленскаго, сами отъ себе и именемъ ихъ милостей пановъ сенаторовъ, рыцерства, шляхты и всихъ обывателей великаго князства Литовскаго, на князя Валеріана Кгородскаго, преора Виленскаго, и всю братью его законниковъ Доминиканскихъ, при костелѣ заложенъя Светого Духа у Вильни мѣшкающихъ, о томъ, штожъ дей тотъ князь Кгородскій, преоръ Виленскій, со всимъ конвентомъ братьею своею, взявши передъ себе свойвольный а зуфалый замысль, не маючи взгляду на право и зверхность короля его милости, пана нашего милостивого, щасливе намъ пануючого, который, хотечи заховать цѣлость и покой въ речи-посполитой, яко иншіе вси права, вольности и свободы, такъ особливе стороны вольного уживанья релии и набоженства всякаго хрестіанскаго, конфедерацію черезъ станы обойга народу духовныхъ и свѣцкихъ Короны польское и великаго князства Литовскаго, часу интересній учиненую, присегою своею и конституціями соймовыми подтвердить и варовати рачилъ, не только, ижъ первѣй сего частокротъ еще подъ покрывкою якобы незначне черезъ розные легкомысленные люди направуючи ихъ и черезъ братью свою молодшую тогожъ закону казнодѣямъ и другимъ людямъ почтивымъ вѣры евангелицкое, которые улицою добровольною тутъ въ мѣстѣ Виленскомъ мимо костела Светого Духа идучою, тѣла людей змерлыхъ на мѣстце погребомъ назначоное, спокойно, способомъ хрестіанскимъ, проводить звыкли, розные прикrostи, тисканьемъ каменьями, лаянемъ и соромоченьемъ словы неучтивыми выражали, што все терпеливе и скромне завсегда отъ нихъ на собѣ поносили; але што большая теперь въ семъ року тысяча шестьсотъ двадцатомъ, мѣсяца Ноябра двадцать девятого дня, вжо явне и значне взрушаючи и торгаючи кон-

федерацию, права и вольности, противко всякой слушности и пристойности, нѣтъ вѣдома зъ якихъ причинъ, тотъ Валеріанъ Кгрохольскій, преоръ Виленскій, намовивши и порозумѣвши се со всею братьею того закону Доминиканского, выправилъ на то умыслне съ кляштору своего двоухъ особъ законниковъ, то-есть, яко се одинъ зъ нихъ самъ меновалъ, князя Северина Крышковского, и другого при немъ чоловѣка молодого, именемъ и прозвискомъ собѣ вѣдомого, которые особы, пришедши до збору тутошнего Виленского, до ксенжи казнодѣевъ набоженства евангелицкого, именемъ того князя*) Кгрохольского, преора, и всея братьи своея и сами отъ себе, мовили а праве рассказовали, абы они тою звыклою добровольною улиною, мимо костель Светого Духа до мѣста, погребомъ назначеного, идучою, тѣмъ людей хрестіанскихъ, въ набоженствѣ своемъ умерлыхъ, не проводили, и при нихъ набоженства своего не отправовали, чинячи на нихъ погрозки и отповѣди таковыя, ижъ гды-бы того чинить не занежали, обѣцуючи ихъ до великого обельженья и небеспеченьства на здоровью сами черезъ альбо черезъ тумульть привести. О который... нанове сеніорове збору тутошнего Виленского дальшую вѣдомость (принявши) въ року тысяча шестьсотъ двадцатомъ, мѣсеца Декабра первого дня уживши людей зацныхъ, его милости пана Миколая Тальвойша—каштеляновича (Жомитского?) и его милости пана Павла Де-

*) Слово князь вмѣсто ксендзь неправильно усвоили себѣ католическіе священники употребляя даже на польскомъ языкѣ: *książe* вм. *ksiądz*.

вальтовского, стольника Новгородского, а при ихъ милостяхъ возныхъ, зъ стороною шляхтою, посылали до кляштора тутошнего Свято-Дуского, пытаючи у выпшменного князя Кгрохольского, преора: еслибы се таковыя речи, слова и погрозки зъ вѣдомости его дѣели? Тогда дей тотъ князь Кгрохольскій, не уставаючи въ завзятомъ вынесломъ замыслѣ своемъ и передъ поменеными ихъ милостью людьми зацными, при бытности возного и стороны шляхты, того року, мѣсеца, дня, въ кляшторѣ самъ усты своими подтвердилъ, то мовечи: ижемъ дей я тыхъ законниковъ посылалъ и тые слова казнодѣямъ зборовымъ мовити казалъ, чого и теперь повторяю, ижъ кгда казнодѣи збору евангелицкого большъ мимо костель нашъ тою улиною тѣла людей умерлыхъ провадити и набоженство свое отправовати будутъ, тогда я имъ того чинить не допущу и всякимъ способомъ боронити буду и боронити расскажу. Который таковой неслухный поступокъ и замысль князя преора и братьи его законниковъ кляштору светого Духа, ижъ вольности, права и свободы стану великого князства Литовского заходить, ихъ милость панове сеніорове забѣгаючи въ пришлый часъ речомъ, а хотечи тотъ жаль, зневагу и безправье свое великое правомъ чинить, дали до книгъ записати. При которомъ оповѣданью ставши очевисто возный повѣту Виленского Криштофъ Закревскій сегожъ мѣсеца Декабра третьего дня квитъ свой ку записанью до книгъ признать и подаль. *(Слѣдуетъ посвидѣтельствоваіе вознаго того же содержанія.)*

1623 г.

Изъ связки № 41, за 1623 г., докум. № 1.

195. Жалоба Полоцкихъ купцовъ Яковлевичей Ходыкъ на пана Волкановскаго о несоблюденіи имъ условій относительно поставки трехъ витинъ для своевременной отправки товаровъ рр. Вельею (Виліею) и Нѣмною (Нѣманомъ).

Оповѣдали и обтяжливе жаловали купцы и мѣщане мѣста его королевское милости Полоцкого, славетные панъ Василей Яковлевичъ Ходыка, именемъ своимъ и весполъ зъ братомъ своимъ Иваномъ Яковлевичомъ Ходыкою, на земенина его королевское милости великого князства Литовского, пана Станислава Волкановскаго, о томъ: штожь дей въ року прошломъ тысеча шестьсотъ двадцать второмъ, съ певного межи ними листовного зъ обудвухъ сторонъ постановенья, же они панове Яковлевичи наняли и фрактовали у него—пана Волкановскаго три витины на спроваженъе и гандель розныхъ товаровъ тыми витинами рѣкою Вельею и Нѣмною до Кролевца, за певную суму пѣнезей, которые-то три витины онъ—панъ Волкановскій мѣлъ имъ выставити, хоть не новые, але добрые, роскошные, водлугъ потреби направные, въ року теперешнимъ тысеча шестьсотъ двадцать третимъ, на мѣстце певное, до пристани надъ тою рѣкою Вельею, въ Вязыни перевозу Касуцкого, въ повѣтъ Ошменскомъ будучого, зъ имѣнья своего заставного Вязыни, въ повѣтъ Ошменскомъ лежачого, на первую воду, кгда люди и иные купецкіе съ товарами спущати се звыкли. То пакъ дей они менованные па-

нове Яковлевичи, будучи певни того постановенья, зъ розныхъ краевъ Рускихъ розные товары звычайные на тые три витины, якобы могли знести до тое пристани, перевозу Касуцкого, надъ рѣку Вельею, зимою дорогою доброю зъ немалымъ коштомъ спровадили, отъ того часу першую воду, кгда былъ часъ въ дорогу водную спущатисе, пильновали, готови будучи тые товары на тые витины ладовать, абы безъ школы до Кролевца спровадить могли; нижли онъ панъ Волкановскій, препомнявши того постановенья своего, слувне а листовне упевненого, въ томъ поменомъ року на першую воду передъ Великоднемъ римского свята не выставилъ и не поспѣшилъ, ажъ вжо по томъ часъ першое воды звычайное, кгда вжо люди купецкіе за часу съ товарами всѣ судами спустилися и кгда въ рѣкахъ портовыхъ воды опадли у во три недѣли тые три витины до тое пристани выставилъ; хотяжь не такіе, яко се постановили они, предсе розумѣючи, же безъ ихъ шкоды будетъ а не хочечи, абы товары у пристани лежать мѣли, не увесь товаръ што были наготовали, забрали, бо не могли болѣй ладовать, же витины малые непевные были, одно што могли знести наладовавши

пустилисе съ тое пристани съ Касуцкого перевозу рѣкою Вельею въ томъ же року тысяча шестьсотъ двадцать третемъ, мѣсяца Мая дванадцатого дня. А кгда тыми суднами тою рѣкою портовою Вельею, тогды сегожъ року вышменованого мѣсеца Мая семнадцатого дня, одну витину съ товаромъ на той рѣцѣ, на урочищу Шоловицкихъ лукахъ, для малости воды разбило и товары затопило, гдѣ утонуло и жадною мѣрою не могли ратовать семеню льненого и конопляного чотыриста бочокъ, которые зо всеми накладами коштовали двѣ тысячи золотыхъ польскихъ и къ тому

ишіе наклады, што се выложило на рулюванье и на ладованье товаровъ на розныхъ многихъ мѣстцахъ для малое воды, такъ тежъ спозненья и ушкодзенье не водлугъ часу товаровъ розныхъ, што все за причиною его пана Волконовского панове Яковлевици такіе великіе шкоды подняли, на реестрѣ списавши показали, о што зъ нимъ все у суду належного мовити и справедливости довести хотечи, просили, абы тое оповѣданье ихъ до книгъ кгородскихъ записано было. Што про память есть записано.

1629 г.

Изъ связки № 102, докум. № 3.

196. Жалоба сеніора Амброзіанской бурсы на Матіаса Лукашевича по поводу нанесенія бурсаку раны выстрѣломъ изъ ружья.

Сеніоръ Амброзіанской бурсы приносить жалобу на двухъ Виленскихъ мѣщанъ, Матіаса Лукашевича и Вильгельма Мордена, что кто-то изъ нихъ ранилъ одного бурсака выстрѣломъ изъ ружья въ

то время, когда бурсаки пѣли подъ окномъ со звѣздой; мѣщане впредь до разбирательства этого дѣла были посажены въ городскую тюрьму.

На врадѣ его королевское милости кгородскомъ Виленскомъ, постановившисе очевидно студентъ академіи Виленское а сеніоръ бурсы Амброжіанской, урожонный панъ Янъ Циборскій, подалъ протестацію свою письмомъ польскимъ, въ тые слова писаную:

Żalował y opowiadał student akademii Wileńskiej a senior bursy Ambrożyjańskiej

w Bodze wielebnych ichmć xieży pralatów y kanoników Wileńskich, w Wilnie, na Skopowey ulicy leżącey, urodzony pan Jan Cyborski w krzywdzie studenta akademii Wileńskiej a pod iuryzdykę iego w tey że bursie Ambrożyjańskiej mieszkaiącego, urodzonego pana Andrzeia Skipora, na pana Matyasza Łukaszewicza krawca gospo-

darza y sąsiada iego Wilhelma Mordena Szota, samych pryncypałów y pomocników ich, których oni sami imiona y przezwiska, iako którego z nich zowią, wiedzą o tym: iż w roku terazniejszym 1629, miesiąca Januarii siódmego dnia, pomieniony pan Skipor z drugimi pany bursakami Ambrożyjańskimi a studentami akademii Wileńskiej, według ich dawnych zwyczajów, w Wilnie, po kilku ulicach chodząc, uczciwie śpiewali z gwiazdą; a potem, od Zarzecza do bursy się swojej wracając, do domu ichmość panów Bielikowiczów, w Wilnie, niedaleko zboru ewangelickiego leżącego, gdzie ten Matyasz krawiec, iako gospodarz, y ten Szot, iako sąsiad, mieszkają z ulice do okna, iako ludzie spokojni, nikomu ni w czym niewinni, a nie spodziewając się na siebie żadnego niebezpieczeństwa y zdrady do tego pokoim prawa pospolitego obwarowani będąc, a zwłaszcza pod czasem odprawowania sądów ziemskich Wileńskich, roków Trzykrólskich w Wilnie, w roku terazniejszym 1629 sędzić przypadających, przyszedłszy pod tym domem y oknem śpiewali; tedy ten pan Matyasz krawiec y ten Wilhelm Morden Szot z pomocnikami swymi, których oni sami znają y imiona ich wiedzą, usłyszawszy głos panów

bursaków, pod oknem śpiewających, bez dania sobie żadney namniejszey przyczyny, ale czyniąc exces y swowoleństwo pod czasem odprawowania sądów ziemskich Wileńskich roków Trzykrólskich, ten Matyasz krawiec y ten Wilhelm Szot milczkiem, potajemnie y zdradliwie z tego domu Bielikowiczowskiego iego, pana Skipora, przy gwiazdzie śpiewającego, w rękę prawą okrutnie a nielitościwie postrzelili; z którego to zdradliwego postrzelenia on pan Skipor na śmiertelney pościeli leży y nie wiedzieć, ieśli żywym będzie. Po którym to takim złym y gorącym uczynku, na zaiutrz, w tymże roku 1629, miesiąca Januarii ósmego dnia, tego Matyiasza krawca, iako gospodarza tego domu Bielikowiczowskiego, y sąsiada iego Wilhelma Szota, iako samych pryncypałów tego uczynku wyżej wymienionego, iako nieosiadłych, pociągnawszy do więzienia do urzędu zamku Wileńskiego aż do rozprawy osadzono. O które to takie zdradliwe postrzelenie pana Skipora, a za tym exces pod rokami popelniony, on pan Cyborski z nim Matyaszem krawcem y Wilhelmem Szotem w więzieniu będącymi y nieosiadłymi, prawem czynić chcąc, dał to opowiadanie swoje do xiąg urzędowych zapisać. Што есть записано.

1629 г.

Изъ связи подъ № 102, за 1629 г., донум. № 3.

197. Посвидѣтельствоваіе вознаго о заявленіи Шота Кареля Стынжина, сдѣланомъ въ тѣюрмѣ, по причинѣ обвиненія его въ нанесеніи раны бурсаку изъ пистолета.

Я Стефанъ Кіромацскій, енераль его королевское милости дворный воеводства Виленского, сознаваю тымъ моимъ квитомъ, ижъ въ року теперешнемъ тысяча шестисотъ двадцать девятомъ, мѣсеца Генваря десятого дня, будучи мнѣ ужитому и упрошному отъ пана Матыяша Лукашевича и отъ пана Вильгельма Морденовича до турмы замку Виленского; тамъ же будучи въ той турмѣ, за пытаньемъ помененого пана Матіяша Лукашевича и пана Вильгельма Морденовича, при мнѣ енераль и при сторонѣ двухъ шляхтичовъ, пану Станиславѣ Якубовичу и пану Янѣ Миколаевичу, повѣдилъ панъ Карель Стынжинъ Шотъ, слуга и товарищъ пана Якуба Окгульба Шота, седечи въ той турмѣ замковой: ижъ дей мене невинне тутъ осадили, абовѣмъ я будучи зъ нѣкоторымъ товариствомъ своимъ въ дому, водлѣ збору, у пана Вильгельма Морденовича, пріятеля своего, для поседѣнья учтивого и забавы, тамъ же о годинѣ осьмой въ ночь, зъ вечера, дня сегого, зъ недѣли на понедѣлокъ, пришли дей подѣ окно панове студенты зъ звѣздою водлугъ звычайу своего и почали спѣвать „Щодрый вечеръ“, которымъ мы, не маючи чого на тотъ часъ дать, откладали до ча-

су иного; лечъ они, не слухаючи того отъ насъ, але отходечи, лаяли и соромотили насъ. Зачимъ я Карель Стынжинъ, вжо не борздо вышодши на дворъ зъ избы, не видечи никого подлѣ оконъ и воротъ, зъ пистолета своего у гору выстрѣлялъ. За которымъ то выстрѣленьемъ панъ Матыяшъ Лукашевичъ кравецъ господарского дому, прибѣгши зъ мѣшканья своего тыльного, почалъ насъ всихъ лаяти и строфовати за тое стрѣленье. А за тымъ товариство мое, будучи подшлыми, перве пана Матыяша почали лаяти и соромотити, а потомъ, порвавши его до избы зъ надворья, били и мордовали и, замокъ отнявши отъ воротъ, съ того дому прочь есьмо уси пошли. А пановъ студентовъ, што мянують, якобысь мы мѣли въ нихъ съ того дому, на тотъ часъ будучихъ зъ звѣздою, одного пострѣлили, того не вѣдаю, яко бы се тое пострѣленье стати мѣло: бо я якомъ первѣй повѣдилъ, жемъ вжо по одыстю ихъ не борздо и то у гору, а не бачечи никого на улицы, стрѣлялъ, а большъ нихто съ того дому не стрѣлялъ, кромя я—одинъ разъ. А такъ я—енераль, штомъ видѣлъ и слышалъ зъ устъ помененого Кареля Шота, даломъ тотъ мой

квитъ ку записанью до книгъ кгородскихъ Виленскихъ съ подписомъ руки моею и подъ печатью моею, такъже подъ печатью ми стороны шляхты, при мнѣ на тотъ часъ бывше. Писанъ у Вильни, року, мѣсеца и дня вышейпомененого.

1634 г.

Изъ связки подъ № 54, за 1634 г., док. № 1.

198. Протестъ землянина Полоцкаго воеводства Петра Корсака Удѣльскаго противъ распоряженія Полоцкаго подвоеводы Яна Лисовскаго, который своевольно выпустилъ изъ тюрьмы предводителей разбоничьей шайки, остатковъ волонтерскаго отряда, дѣйствовавшаго противъ Московскаго непріятеля.

Року 1634, мѣсеца Марта 15 дни.

Оповѣдалъ и обтяжливѣ жаловалъ земенинъ господарскій воеводства Полоцкаго его милость панъ Петръ Корсакъ Удѣльскій, самъ отъ себе и отъ всихъ ихъ милостей пановъ шляхты обывателей воеводства Полоцкаго—о томъ, ижъ што дей въ року прошломъ тысеца шестьсотъ тридцать третьемъ, въ року теперешнемъ, тысеца шестьсотъ тридцать четвертомъ, за наступленьемъ зрадливого непріятеля его королевское милости, пана нашего милостивого, и речи-посполитое Москвитина, по весь часъ небеспеченьства панове обыватели воеводства Полоцкаго разными способами, то наймованьемъ жолнеровъ, мѣшканьемъ самыхъ на замку Полоцкомъ, чинечи отпоръ, за ласкою Божою, щесливый непріятелеви одымовалисе, подъ который часъ небеспеченьства одъ непріятеля панове волонтериуши, великіе кривды и збытки въ воеводствѣ Полоцкомъ чинечи, ку границы ку пріятелеви пошли; отъкуль заразы, на та-

ковоежъ лупезство свое назадъ утѣкаючи и ойчизну до остатнее згубы приводечи, ворочелисе. О чомъ дей панове обыватели, бачечи остатнее спустошенье свое, зъ жалобою до маестату его королевское милости, нана нашего милостивого, пословъ нашихъ не разъ посылали, просечи его королевское милости, абы яко зверхный панъ нашъ милостивый, насъ, вѣрныхъ подданныхъ своихъ, отъ такового своволенства поратовать и способъ до погамованья збытковъ показати намъ рачиль. Якожъ его королевская милость, панъ нашъ милостивый, на подножную прозьбу нашу намъ утрапионимъ учинить рачиль, же зъ влады и зверхности маестату своего на таковыхъ всихъ, которые бы назадъ утѣкали, универсалы выдати розказалъ. Которые дей универсалы панове обыватели воеводства Полоцкаго влячне принявши а забѣгаючи....*) такъ о непріятелю пограничного

*) Въ этомъ мѣстѣ бумага истлѣла.

... свовольныхъ громадъ, а не могучи сами вси съ певныхъ причинъ въ Полоцкомъ резидовати, въ року теперешнемъ тысяча шестьсотъ тридцать четвертомъ, мѣсеца Февраля второго дня, згромадившисе на соймикъ Громничный до Полоцка, ужили вси одностайне прозьбами своими мене, Петра Корсака Удѣльскаго—брата своего, абыхъ я въ особѣ всихъ ихъ милости тутъ въ Полоцку перемешкивалъ, давши мы громаду людей служебныхъ подъ всякую владзу мою, такъ для odporу неприятели Москвитину, яко и для поговорованья водлугъ универсаловъ его королевское милости, пана нашего милостивого, людей свовольныхъ. Тожъ пакъ, кгда дей я Петръ Корсакъ Удѣльскій, маючи такое порученье одъ ихъ милости пановъ, братьи моихъ, обывателей воеводства Полоцкого, въ Полоцку зъ жолнерами, мнѣ отъ пановъ братій моихъ повѣроными, перемѣшкивалъ. тогда дей найбільшіе шкодники речи-посполитое, меновите—панъ Тесельскій, панъ Садовскій, панъ Пневскій, панъ Модлинскій, панъ Пневскій и Михаловскій, и иншіе свовольники ихъ одъ войска своего волонтериушовъ утѣкали, съ трубами, зъ бубнами и зъ херонквями, знову ойчизну нашу лупить и кривды незносные чинить почали; зачимъ я Петръ Корсакъ Удѣльскій, маючи собѣ поручоное беспеченство одъ всего воеводства Полоцкого, заразъ самъ того чинити не хочечи, въ небытности на тотъ часъ въ Полоцку ясневельможного пана его милости пана воеводы Полоцкого, до владу кгородского, мяновите до его милости пана Яна Лисовскаго — подвоеводего Полоцкого, для порады и позволенья, удаломъсе. Якожъ дей, за волею и спольною радою тогожъ пана подвоеводего часть жолнеровъ въ погоню за ними послали есмо, которыхъ верху

помененныхъ свовольниковъ въ року теперешнемъ тысяча шестьсотъ тридцать четвертомъ, мѣсеца Февраля десятого дня, въ кольку миль по сей сторонѣ Полоцка, збытки чинечихъ, полапали и на завтрее ихъ, мѣсеца Февраля одинадцатого дня, до владу замкового панъ подвоеводій зо всимъ принялъ и задержать ихъ до skutочное его королевское милости вѣдомости, яко врадъ обовезалъ се. Въ которой дей справѣ по остатнюю (депи)зію послами есмо были. А въ тымъ часѣ . . . *) здоровыхъ и зъ маетностью ихъ, водлугъ воли его королевское милости.... то выданныхъ до росправы въ замку Полоцкомъ зат.... заразъ все войско волонтериушовъ чинечи противенство и универсаломъ маестату его королевское милости всему воеводству..... яко строгій, запаметалый неприятель, хочечи огнемъ и мечемъ спл(юндру)вать, такъ словные яко и листовные отповѣди и похвалки учинили. О чомъ дей взявши вѣдомость его милость панъ Лисовскій — подвоеводій Полоцкій, паномъ обывателямъ черезъ универсалъ свой владовый о томъ ознаймилъ и въ таковомъ небеспеченствѣ, абыхмо се, яко хто можетъ, арматно до Полоцка збѣгли, для острожности насъ самыхъ жедаль, чому нѣкоторые панове обыватели досыть чинечи до Полоцка се въ тымъ року тысяча шестьсотъ тридцать четвертомъ, мѣсеца Марца пятого дня, яко на квалтъ збѣгли; але нѣтъ вѣдома, зъ якихъ мѣръ менованый панъ Янъ Лисовскій — подвоеводій Полоцкій, не чинечи досыть воли его королевское милости, пана нашего милостивого, и не погледаючи на великіе всего воеводства Полоцкого небеспеченства, тыхъ принцыпаловъ, безъ жадное намовы и порады

*) Мѣсто вырвано.

съ паны обывателями, вольно зъ замку выпустилъ. Которые съ компанією своею, тогожъ дня пятого Марца на рѣку Дзвину конно выѣхавши, мнѣ дей Петру Корсаку Удельскому и всимъ паномъ обывателямъ воеводства нашего Полоцкого, соромотечи насъ словы ущипливыми, передъ всеми людьми при томъ будучими, публице оповѣдь и похвалку огнемъ и мечемъ учи-

нивши, на добытыхъ шабляхъ водлугъ неизбежного звычайу своего присегу выконали, и нѣтъ вѣдома, гдѣ свовольные поѣхали. Што все бачечи его милость панъ Петръ Корсакъ Удѣльскій, зъ небезпеченьствомъ своимъ и всего воеводства Полоцкого, просилъ, абы то оповѣданье до книгъ кгородскихъ воеводства Виленского было записано, што есть записано.

1634 г.

Изъ связки подъ № 54, за 1634 г., докум. № 3.

199. Жалоба господарской землянки Даріи Соколовской на шляхтича Муравицкаго по поводу похищенія послѣднимъ разныхъ ея вещей.

Року Божого Нароженья тысяча шестьсотъ тридцать четвертого, мѣсеца Марца двадцать четвертого дня.

На врадѣ его королевское милости кгородскомъ Виленскомъ, передо мною Андреемъ Прецласкимъ—подвоеводимъ Виленскимъ, жаловала и оповѣдала землянка господарская повѣту Троцкого ее милость пани Дарія Соколовска, Андревая Тугановская—о то: ижъ дей року теперь идучого тысяча шестьсотъ тридцать четвертого, мѣсеца Марца двадцатого дня, будучому пану Станиславу Соколовскому, брату моему, по разныхъ справахъ и потребахъ моихъ властныхъ для окупенья, заставилъ ложокъ серебряныхъ двѣ, окупивши, которые коштовали копъ шесть Литовскихъ, такъ тежъ для

купенья розного коренья до двору, то есть, меновите ганишу фунтовъ два—дано грошей двадцать чотыри Литовскихъ, люкреціи полъ фунта—дано грошей двадцать Литовскихъ, пепру фунтовъ два—грошей сорокъ осьмъ Литовскихъ, кмину фунтъ—грошей двадцать Литовскихъ, родзынковъ великихъ фунтовъ три—грошей двадцать чотыри Литовскихъ, малыхъ родзынковъ фунтовъ два—грошей двадцать Литовскихъ, шафрану чверть фунта—копъ двѣ грошей Литовскихъ, микгдаловъ фунтовъ два—грошей тридцать два Литовскихъ, мушкатовыхъ кгалокъ полъ фунта—грошей тридцать шесть Литовскихъ, бобковъ четверть фунта—грошей десять, инберу фунтъ—грошей двадцать Литовскихъ, кгалкгану полъ

фунта—грошей тридцать Литовскихъ, оливы фунтъ, грошей двадцать Литовскихъ; пана Соколовского ладовницу темно-зеленую поль-кгранатовую съ ключемъ—коштовала копь двѣ грошей Литовскихъ, и коня шерстью полового, купеный за копь тридцать Литовскихъ, опончу бѣлую габяную, которая коштовала копь шесть Литовскихъ. Которые то вещи панъ Соколовскій справивши и покупавши, яко коренье розное, верхумененое, такъ и ложки серебряные зложивши въ саквы, то пакъ року теперешнего тысеца шестьсотъ тридцать четвертого, мѣсеца Марца двадцать четвертого дня земенинъ господарскій повѣту Городенского панъ Петръ Муравицкій, на тотъ часъ съ паномъ Соколовскимъ у одной господѣ посполу стоячому, на Савичъ улицы, въ дому пана Милковского, по своихъ тежъ потребахъ въ мѣстѣ Виленскомъ

былъ; гдѣ тотъ Муравицкій, взявши передъ себе злый и непристойный умыслъ, вси тые речи, яко ложки серебряные, такъ и все тое коренье, верхуменованое, и зъ саквами пана Соколовского, ладовницу и опончу и коня шерстью полового, за одыстьемъ съ тое господы пана Соколовского, по иншихъ потребахъ своихъ справуючи, а тотъ Муравицкій, припомневши боязни Божое и въстыду люцкого и на таковыхъ свовольныхъ въ правѣ посполитомъ каранья описаного, съ тое господы то все взявши, утекъ, и нѣтъ вѣдома, гдѣ се подѣлъ съ тыми всими речами вышейменованными. Што для пришлого часу, абы того злочинцу гдѣ кольвекъ постигнувши заховуючи зъ нимъ вольное право, дала тое оповѣданье до книгъ кгородскихъ Виленскихъ записати.

1637 г.

Изъ книги № 4671, за 1637 г., докум. № 21.

200. Жалоба ксендза Жоховскаго на помѣщика Ваврецкаго, что онъ потворствуетъ крестьянину Ченуку, который выкралъ у ксендза трехъ своихъ сыновей.

Року 4443 (1637) мѣсеца
На врадѣ его королевской милости кгородскомъ Виленскомъ, передо мною Андреемъ Преславскимъ — хоружимъ Слонимскимъ, подвоеводитимъ Виленскимъ, оповѣдалъ и обтяжливе жаловалъ его милость ксендзъ

Андрей Жоховскій — плебанъ Горвятскій на земенина господарского повѣту Опшменского пана Августина Ваврецкого — о томъ, штожъ дей подданный ойчистый въ селѣ Попишкахъ, въ воеводствѣ Виленскомъ лежакомъ, домомъ мѣшкаючій а до плебаніи

Горветской прислухавшійся, на име Чепукъ не только ему, пану своему, але сусѣдомъ околичнымъ и многимъ постороннимъ людямъ великіе шкody въ злодѣйствѣ чинилъ, которого его милость ксендзъ Жоховскій, яко злодѣя приличного, не хотечи его въ томъ селѣ переховывать, прочь выгналъ, оставивши въ дому сыновъ его чотырохъ, на име—Юрька, Лаврина, Яна и Матула при бабцѣ ихъ Полоніи, а потомъ дей старшого сына Юрья до плебаніи взявши на послуги свои обернулъ. То пакъ дей панъ Ваврецкій того вышмененого Чепука, злодѣя приличного, на маетности своей въ селѣ Якинтанахъ, въ повѣтѣ Опшменскомъ лежакомъ, домомъ осадивши переховываетъ, который дей въ семь року тысяча шестисотъ тридцать шостомъ, мѣсеца Априля дванадцатого дня, за волею, вѣдомостью, розказаньемъ и посланьемъ его пана Ваврецкого, подышодши подъ тое вышмененое село Попишки, сыновъ своихъ двухъ Ваврина и Яна потаемне выпроводилъ способомъ злодѣйскимъ и до дому своего, а села его пана Ваврецкого вышмененого Якинтанъ запровадилъ. А мало на томъ маючи въ семьже року и мѣсецѣ вышмененомъ двадцать третьяго дня, тотъ же вышмененый

Чепукъ, также за волею, вѣдомостью, розказаньемъ и посланьемъ его пана Ваврецкого, подышодши потаемне подъ плебанею Гервятскую, въ мѣстечку Кгервятахъ, въ воеводствѣ Виленскомъ лежащую, и третьяго сына своего именемъ Юрья, на послугѣ у его милости ксендза плебана Гервятского будучого, выкралъ и до того села его пана Ваврецкого отпровадилъ; который дей не мало речей зашкoдивши зъ собою занеслъ, а меновите; сермягу—за копу грошей купленую, кожухъ—стоялъ грошей петдесать, шапку—за золотый купленую, рукавицы—стояли грошей десять, убранье—за полкопы купленое, черевики—коштовали грошей дванадцать, кошуль три, сподницѣ четверо—коштовали золотыхъ два. Нижли дей онъ панъ Ваврецкій, за частокротнымъ упоминаньемъ его милости ксендза плебана Гервятского, выдать не хотѣлъ и на маетности своей а снать въ дворѣ своемъ переховываетъ ку великой кривдѣ и шкoдѣ его милости, въ чемъ его милость ксендзъ плебанъ Кгервятскій, менуѣчи собѣ отъ него пана Ваврецкого жаль, кривды и шкoды великіе, а хотечи о то правне мовити, далъ оповѣданье свое до книгъ записати. Што есть записано.

1640 г.

Изъ связки № 4626, за 1640—1641 г, докум. № 2.

201. Протестъ Виленскаго Евангелическаго сбора противъ насилій и притѣсненій со стороны римско-католиковъ по поводу нападенія и разграбленія сбора и отказа королевскихъ комиссаровъ разобрать это дѣло.

Виленская Евангелическая община въ лицѣ своего представителя Петкевича протестуетъ противъ королевскихъ комиссаровъ по слѣдующему случаю: вслѣдствіе обвиненія іезуитовъ, община, сохраняя всѣ законныя формальности, явилась для разбирательства къ королевскимъ комиссарамъ и готова была представить доказательства, не только оправдывающія ее, но и обвиняющія ея противниковъ, именно, что въ показаніяхъ противной стороны находились противорѣчія, и что нѣкоторые изъ свидѣтелей сами были участниками въ этомъ дѣлѣ; что въ ратушныхъ книгахъ было

заявлено признаніе одного студента, пойманнаго съ вещами француза, какъ студентовъ возбуждали противъ общины ксендзы на Свято-Янскоу папертѣи, что этотъ студентъ былъ потомъ освобожденъ отъ ареста тайнымъ образомъ; что наконецъ вся община требовала присяги для доказательства своей невинности по обвиненію ея въ вооруженномъ нашествіи; но въ это самое время между комиссарами произошли несогласія, вслѣдствіе которыхъ и самое дѣло было оставлено безъ разбирательства.

Року тысяча шестьсотъ чотырдесятого, мѣсеца Февраля осьмнадцатого дня.

На врадѣ господарскомъ кгородскомъ Виленскимъ, передо мною Адамомъ Матеемъ Саковичомъ — подкоморимъ Ошменскимъ, Селененскимъ, Метельскимъ старостою, подвоеводимъ Виленскимъ, ставши очевисто его милость панъ Езофъ Петкевичъ, акторъ справъ сборовыхъ великого князства Литовского, зъ многими шляхетского стану религіи евангелицкое особами, оповѣданье, именемъ своимъ и всихъ пановъ зборовыхъ, передъ ихъ милостями паны комисарами тутъ у Вильни чиненое, а отъ ихъ милости пановъ комисаровъ, яко далъ справу, непринятое, далъ до книгъ кгородскихъ Виленскихъ актиковать, которое такъ се въ собѣ маеть:

Jaśniewielmożni nam wielce miłościwi panowie commisarze! Za zesłaniem od króla ięgomości, pana naszego miłościwego, wielmożnych naszych miłościwych panów na tę commisią, mając my do okazania niewinności y krzywdy naszej y do dochodzenia świętey sprawiedliwości, podaną sobie okazją, iakośmy tey łaski ięgo królewskiey mości, pana naszego miłościwego, y oycowskiego o nas wiernych poddanych swoich obmyszlewania wdzięczni byli, z tego samego liquido patet, że nie poglądaiąc na opuszczone a do tey commissyi należące porządki prawne, nie biorąc y tego sobie za główną rzecz y inszy z osób w. m., miłościwych panów, w sprawie naszej są interesati; inszy nad list ięgo królewskiey mości, pana naszego miłościwego, commissyiny na tey commissyi

spólnie zasiadający, absque ulla ab adversa parte citatione, stawwszy się przed w. m., naszymi miłościwymi panami, z winnym dla maiestatu iego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, y zacnych osób w. m. uszanowaniem, sądowi w. m., naszych miłościwych panów, submittowalichmy się his duobus praecautis: naprzód zachowując sobie in ulteriori processu wszystkie beneficia iuris wcale, druga żeby też strona, od nas obwiniona, równie z nami, przed sąd w. m., miłościwych panów, submittowała się, gotowi będąc in innocentiam nostram z niesłusznego nas obwinowawia wywieść y krzywdzie naszej sprawiedliwości sobie dowodzić. Jakoż w obżalowaniu nas od ichmościów panów zakonnych ukazawszy wątpliwość žaloby ichmościów rozróżnionych protestów y z tego, że testes byli inszy sami tumultorii y violatores nostri, inszy minores y adversae parti addicti, inszy osoby takowe, których prawo do świadectw brać nie pozwala, wywiedliśmy y okazali dosyć iasnie niewinność naszą, nie tylko słusznymi znakami y podobieństwami, których takowe dubia y nihil texti concludentia testimonia z razu nie mogą, ale pokazaliśmy y pisma, nakoniec y samymi osobami, nad których ustnie dobrowolnie samych na się zeznanie żaden na świecie dowód ważniejszy być niemoże, nawet iżeśmy nie są winni, ale ukrzywdzeni, gdyby nam było do popierania sprawy naszej, iakośmy upewnieni byli, przysięgą to okazać bylibyśmy gotowi przy inszych dowodziech z relacją z xiąg miejskich, z której się znaczy, że przy bytności ichmości panów seniorów, na ratusz do magistratu zesłanych ichmości panów delegatów, nieiaki Fiedor Andrzeiewicz, student z rzeczami francuzowymi przywiedziony, stawiony będąc, zeznawał: że gdy od burzenia zboru studenci, z których niektórzy imiony

są pomienione, na cmentarz święto-Jański przyszli, tam starszy xięża do burzenia kamienicy powrócić im kazali, gdzie kramów dobywszy, z rzeczami y towarami różnymi inszy do gospod, inszy do szkół, podzieliwszy się, poszli, a on z swoją częścią na ratusz przywiedziony był, y iako sam z tych rzeczy niektóre pokładane były; iako się do tego chłopca ichmość xiądz officyał przypowiadał, a potym iako u ratusza szczęściem faworem ten chłopiec z więzienia uszedł szerzey.... opisuie. Braliśmy nakoniec insuperabundanti na przysięgę wszystkich, nie tylko mieszkających we zborze, ilu ich jest godnych ratione status do przysięgi, ale y tych, którzy tego dnia we zborze byli, na tym, iż nikogo do siebie z takowych ludzi, iako nam winę daia, nie przysposobiali, łuków, ani tych, coby ich zażywali, we zborze niemaia, sami nie strzelali, nikomu nie rozkazowali y o tym nie myśleli y natym do tego dnia, iako y zawždy bywa wschód do wieżyczki zegarowej na zborze, do której nikt, iedno ten, co zegara pilnuie, nie chodzi, y samy zbor był zamknięty y nikogo do niego z łukiem nie puszczano. Co wszystko tak pokazawszy a zatem uwolnienie od niewinnego nas obżalowania a sprawiedliwego rozsądku czekając, do przekładania krzywdy naszej y dowodzenia sobie sprawiedliwości, według upewnienia, w tym nas od w. m., naszych miłościwych panów, postąpić spodziewalichmy się; ale że w. m. naszy miłościwi panowie, rozróżniwszy się w sentencyach munimentów, od nas pokładanych, czytać y podaney od nas w miasto ustnego mówienia, na piśmie mowy, przyiać nie raczyli. Gdyśmy się o nieprzyięcie munimentów y tey mowy naszej, na piśmie podaney, protestowali, pewni będąc, że od króla iegomości, pana naszego miłościwego, y od wszystkich rzeczy-pospolitey stanów, na seym

walny zgromadzonych, przy prawiech, wolnościach y pokoju, nam warowanym y po-przysiężonym zachowani będziemy, z tyme-chmy się odezwali; a po takowym tey sprawy pierwszej odprawieniu do popierania sprawy w krzywdzie naszej chcieliśmy przystąpić y Francuz, do tey że sprawy należący, od tychże osób tym że tumultem sub praetextu religionis złupiony, suplikę swą w. m., swym miłościwym panom, podał, sprawy naszej słuchać y iego suppliki czytać pozwolić nie raczyliście, dając tę przyczynę, ponieważ w pierwszym punkcie zaszedł protest, że już y w dalszych punkciach postępować y commisiey tey continuować chcieć nie raczy-cie. Zaczynamy my, po takowej niewinności na-szej okazaniu, do doyscia nam świętey spra-wiedliwości w przewłokę puszczoną, drogę

maiąc a interim pokoju nam obwarowanego nie maiąc, różne przytym praeiudicia in va-riis subseliis ponosząc, intanto ob tali gra-vamine, protestujemy się, gotowi będąc ie-go królewskiej mości, panu naszemu miło-ściwemu, y wszystkim rzeczy-pospolitey sta-nom, na seym walny zgromadzonym, aby się nam takie y tym podobne praeiudicia et gravamina teraz y na potem nie działały, pokornie suplikować, a teraz prosimy, aby ten nasz protest od w. m., naszych miło-ściwych panów, był przyjęty. У того про-тесту подписано теми словами: Józef Piet-kiewicz, iako aktor, imieniem wszystkiego zboru, ręką swą. Который тотъ протестъ есть до книгъ кгородскихъ Виленскихъ уписанъ.

1664 г.

Изъ связки № 4661, съ 1616 по 1664 г., донум. № 3.

202. Духовное завѣщаніе татарина князя Исофовича Смольскаго.

Татарскій князь Исофовичъ Смольскій, чувствуя приближеніе своей смерти, въ присутствіи своихъ знакомыхъ и друзей, изрекаетъ слѣдующее завѣща-ніе: тѣло похоронить по татарскому обычаю на Виленскомъ предмѣстьи Лукишкахъ; имущество раздѣлить между женой и сыномъ; наибольшую часть оного отдать женѣ, какъ потому, что ея

внесено въ его домъ 1000 зл. приданого и мно-го другихъ золотыхъ и серебряныхъ вещей, такъ и потому, что она всегда оказывала ему свое вниманіе, наименьшую — сыну, не оказавшему от-цу должнаго почтенія, котораго онъ все таки прощаетъ и благословляетъ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого ты-сеча шестьсотъ шестьдесятъ четвертого, мѣсеца Декабря десятого дня.

На врадѣ господарскомъ кгородскомъ Ви-

ленскомъ, передо мною Яномъ Окгинскимъ — маршалкомъ Волковыскимъ, подвоеводимъ Виленскимъ, постановившимся очевисто кне-гини Кгулла Охметіовна Исофова Смоль-

ска, татарка, покладала до актѣ книгъ кгородскихъ Виленскихъ testamentъ малжонка своего Смольского Исофовича, татарина, ей належачій на рѣчь въ немъ описаную, и просила, абы былъ до книгъ уписанъ; который уписуючи слово до слова такъ се въ собѣ маеть.

Ku wieczney pamięci niech się stanie wolia Naywyższego Boga wszechmogącego, który stworzył niebo y ziemię y wszystkie rzeczy widome y niewidome. Ja Smolski Isophowicz—tatarzyn iego królewskiej mości w siele Łubiskim pod Wilnem domem moim mieszkający, czynię wiadomo y zeznawam to tym moim ostatniej woli testamentem, komu by teraz y na potym będącego wieku ludziom wiedzieć należało: Iż ja Smolski, będąc na ten czas od Pana Boga wszechmogącego chorobą obłożną nawiedziony, lecz na umyśle zupełnie zdrowy, poglądając na wiele każdego z nas ludzi, iż nie iest nic pewniejszego zdrowego człowieka, który spodziewać się ma choroby, a chory zaś śmierci, która od Pana Boga wszechmogącego skrycie y niewiadomie iest naznaczona, której godziny y czasu ma przyść do ubezpieczonych; zaczym, gdy bez rozporządzenia pismem ubogiej majątnostki y wszystkiego zebrania po śmierci między pany przyjaciółmi, na tym świecie żyjącemi, przychodzi do wielkich trudności, kosztu y nakładu prawnego y naruszenia duszy sumnienia; przeto ja Smolski przy zgromadzeniu ichmość panów sąsiad naszych okolicznych molle naszym Łukiskim, y panie ieneralie wojewodztwa Wileńskiego panie Stephanie Gromackim, y przy nim szlachcie będącey, iako prawo mieć chce statutu wielkiego xięstwa Litewskiego, tym testamentem ostatniej woli moiej rozporządzami mieć chcę tak: iż po śmierci mey ciało moje ziemi, a duszę Bogu wszechmogącemu od-

daiąc, proszę małżonki mey miley knehini Gulli Achmieciovny, aby według obrzędu wiary naszej Musulmańskiej, na mieyscu zwyczajnym mogił naszych tatarskich Łukiskich było uczciwie, według przemożenia iey, bez wielkiego kosztu y nakładu pochowane; którey to małżonce mey miley knehini Gulli Achmieciovnie Smolskiej, po której po wszystek czas pożycia moiego z niey, w tych ciężkich czasiech w pobiegach y w chorobie mey doznawalem uczciwego poszanowania małżeńskiego, a nie mniej mając respect y baczenie na wniesienie iey do mnie, po pierwszym małżonku iey, nieboszczyku kniaziu Abrahamie, molle Mińskim, do mnie wniesione, w gotowey sumie tysiąca złotych okrom ruchomości złota, srebra y innego ochędostwa, którey w nagrodę iey dom mój, którym z nią pospołu w Łukiskach będący, teraz po zwoiowaniu Moskiewskim zobopolnym kosztem y nakładem na placu naszym kupionym z nią pospołu u kniazia Chusieynia Roha Smolskiego y córki mey Maryiusi Smolskiej, zamaż już wydanej y wyposażoney za kniazia Abrahima Szeibaka—wnuków y innych bliskich y dalekich pokrewnych moich pomienioney małżące mey Gulli Achmieciovnie Smolskiej ten dom mój oney na wieczność zapisuję z połowicą tego placu y z połowicą ogroda, y wszystkie moje rzeczy ruchome: złoto, srebro, cynę, miedź, odzienie, moje szaty, koni moich dwa domowych roboczych, krów dwie y wszystkie naczynie domowe należące mey miley na wieczność zapisuję. A synowi zaś mojemu Chasieymowi Rohowi Smolskiemu, z pierwszą małżonką moją splodzonymu, lubom to ja od niego żadnego nie miał ratunku, wsparcia y poszanowania moiego oycowskiego głupstwo onego przebaczam, iednak z miłości mey oycowskiej błogosławieństwo mu daię. A nie przepomina-

iąc iednak onegoż miłości mey oycowskiey, tylko mu pół placu tegoż moiego y z połową ogrodem y z staynią na nim moią nową teraz zbudowaną onemu na wieczność zapisuję, z takim iednak dokładem, że nie wprzód do possessyi swoiey ten pół placu mego y z staynią ma wziąć, aż na-przód dług winny kniazia Nasupowiczu Chaleckiemu złotych półtora sta, znioszy się spólnie z pomienioną małżonką moią, a macochą swoją, zapłacić mają. Wczym go upraszając y napominając tego syna moiego, aby z tą pozostałą małżonką moią, a macochą swoją, w pokoju krom żadney przeszkody y nagabania żadnego z nią żył, a woli się moiey ostatniey ni w czym nie sprzeciwił, a obowiązując go sumnieniem, y powołując onego, iako sprzeciwnika, za sobą na sąd straszny Boga żywego. Który to ten mój ostatniey woli testament kończąc, wszystkich panów przyjaciół moich miłych y panów sąsiad moich, małżonkę mą miłą, dziatki y wnuki moje, na tym świecie żyjące, Panu Bogu wszechmogącemu w opatrzność iego świętą poruczam. A ieślim w czym komu uprzykrzenie iakie uczynił y rozgniewał, o przebaczenie y odpuszczenie złości mey przez miłość Bożą upraszam. Na tom

dał ten mój ostatniey woli testament po sobie zostający, pod pieczęcią y z podpisy rąk ichmei panów pieczętarzów odemnie ustnie y oczewisto do niego uproszonych, niżej na podpisach rąk ichmei wyrażonych. Pisan w Łukiskach miesiąca Nowembra dwudziestego czwartego dnia, roku tysiąc sześćset szesdziesiąt czwartego. У того те-стаменту при печатахъ подписъ рукъ теми-словы: Устnie y oczewisto proszony pieczętarz od kniazia Smolskiego Jozephowicza iako pisma nieumiejętnego Chasien Alexandrowicz molla Łukiski, ręką. Устnie oczewisto proszony pieczętarz do tego testamentu od kniazia Jozephowicza Smolskiego, iako pisma nieumiejętnego, Stefan Gromacki, ienerał ręką swą. Устnie y oczewisto proszony pieczętarz do tego testamentu od kniazia Isophowicza Smolskiego, iako pisma nieumiejętnego, Jozeph Andrzejewski, ręką swą. Устnie y oczewisto proszony pieczętarz do tego testamentu od kniazia Isophowicza Smolskiego, iako nieumiejętnego pisać, Sebestyian Narbut. Которыйжъ тотъ теста-ментъ за подашемъ Кгули Ахметевны Смольской, татарки Лукиской, есть до книгъ кгородскихъ Виленскихъ уписанъ.

1607 г.

Изъ связки № 4671, за 1607 г., донум. № 9.

203. Заявленіе повѣреннаго по дѣламъ канцлера в. кн. Литовскаго Льва Сапѣги о томъ, что явившись въ Вильну съ вновь переписанными метриками в. кн. Литовскаго, онъ не нашелъ и не дождался должностныхъ лицъ, назначенныхъ сеймомъ для провѣрки ихъ со старыми.

Лѣта отъ нароженъя Сына Божого тысяча шестьсотъ седмого.

Передо мною Деметримъ Карпемъ, секретаремъ его королевское милости, намѣстникомъ Виленскимъ, станавшю на урядъ и у хіагъ grodzkich Wileńskich слуга wielmożnego pana Lwa Sapiehi—kanclerza wielkiego xięstwa Lit., Mohilewskego, Pernawskiego etc. starosty, pan Adam Paszkiewicz, imieniem tegoż imci pana kanclerza wielkiego xięstwa Litewskiego, pana swego, oświadczenie uczynił, w te słowa: iż co na blisko przeszłym seymie Warszawskim, za zgodą wszystkich stanów, seymowi należących, między inszymi rzeczami postanowiono y do konstytucyi seymowej włożono iest, że metryki albo xięgi kancelarii króla iegomości wielkiego xięstwa Litewskiego, które dla pewnychъ причынъ z starychъ przepisane są, te to nowo przepisane z staremi w skarbie króla iegomości w zamku Wileńskimъ będącemi corrigowane być miały przez pewne deputaty, od króla imci z panówъ senatorówъ deputowane, y też którzyby na to od wszystkichъ stanówъ wielkiego xięstwa Litewskiego w powieciechъ mianowani byli, do tego y przywileia wszystkie wielkiego xięstwa Litewskiego, które w skarbie króla imci w

Wilnie są, przez też pany deputaty rewidowane być miały. A ta correctura metrik y rewizja przywileiówъ począć się miała na zaiutrz po świętymъ Marcinie, to iest, dnia dzisieyszego dwanastego Nowembra w roku teraznieyszimъ sześćsetnymъ siedmymъ. Jakoż imć pan kanclerz, pan mój, będącъ teraz inszemi pilnemi y ważnemi sprawami króla imci y rzeczy-pospolitey zatrudniony, nie mógł tu do Wilna samъ przybyć, ale mnie tu dla tego z metrykami nowo przepisane, które przy imci iako pieczętarzu chowane bywaią, y z kluczami do starychъ metrik, także y do przywileiówъ, które w skarbie króla imci w zamku Wileńskimъ złożone są, przysłać raczył, żebymъ ie ichmościomъ panomъ deputatomъ, na to do Wilna z powiatówъ zgromadzonымъ, do correctury podał, oczymъ y listъ takъ do ichmć panówъ deputatówъ, iako też do imci pana podskarbiego, a w niebytności do pana skarbnego y do panówъ pisarzówъ skarbowychъ od imci, pana swego, pisane mamъ. Więcъ tu przyiechawszy, nie mogącъ się dopytać ni o iednymъ z ichmć panówъ deputatówъ powiatowychъ, żeby tu do Wilna dla tey correctury przybyć mieli. Co kromъ imci pana wojewody Nowogrodzkiego, od króla imci na tę sprawę

zesłanego.... Nieciechy sluga imci z pisaniem tu do Wilna (przyiecha)wszy, sprawę dał, że już imci w drodze iest y tu się stawić, ieżeli tego potrzeba, nie omieszka, także też dowiedziawszy się, że teraz nie tylko imci pana podskarbiego, ale pana skarbnika y panów pisarzów skarbowych ni iednego tu w Wilnie niema, y o kluczach do skarbu u kogo by być mieli wiadomości dostać nie mogę, zaczym też y sam z metrikami po-

wemi zaś do imci pana kanclerza, pana swego, odiechać muszę, a tę pilność y oświadczenie moje imieniem imci pana swego dla zapisania do xiąg grodzkich Wileńskich podaie y proszę, aby zapisano było. Co iest zapisano.

Рокы 1607, мѣсеца Ноября дванадцатого дня, тоє оповѣданье на врадѣ есть подано, подписали: Demetri Karp — podwoiewodzi Wileński, ręką swą. Выписъ выданъ, на вradу.

1673 г.

Изъ связки подъ № 4663 за 1652—1680 годы, докум. № 2.

204. Духовное завѣщаніе Виленскаго православнаго русскаго мѣщанина и купца Криштофора Соколовскаго.

Виленскій купецъ и мѣщанинъ Соколовскій, отъѣзжая въ Королевецъ, дѣлаєть слѣдующее завѣщаніе:

Тѣло похоронить при церкви Святаго Духа по обрядамъ восточной церкви; на погребеніе израсходовать 500 злотыхъ; священникамъ за совершение обряда 200 злотыхъ; на поминаеніе 500 зл.; разныя книги польскія и русскія—и дюжину серебряныхъ ложекъ отдать въ трапезу; на большой олтарь Свято - Духовской церкви 5,000 зл.,

а монахамъ 100 копѣ Литовскихъ; на госпиталь при этой же церкви 100 зл., на другой свято-Троицкій русскій госпиталь 30 зл., остальное имущество, исчисленное до 25,000 зл. въ домахъ, землѣ и наличныхъ деньгахъ, кромѣ драгоценныхъ вещей, распредѣляетъ между женой, сыномъ и другими родственниками. Тутъ же Соколовскій отдаєть отчетъ въ исправленіи обязанностей опекуна, которыя онъ исполнялъ съ рѣдкою добросовѣстностію.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ осмьдесятого, мѣсяца Февраля двадцать осмого дня.

На врадѣ господарскомъ кгородскомъ Виленскомъ передо мною Петромъ Рудоминою, Дусяцкимъ — старостою Стародубовскимъ, подвоеводимъ Виленскимъ, постановивши-се очевисто пани Марія Сеньчиловна Кри-

штофова Соколовская оповѣдала, покладала и ку актикованью до книгъ кгородскихъ Виленскихъ (за непринятіемъ оного до книгъ магистрату Виленского) подала тестаментъ остатней воли зомшого небожчика малжонка своего пана Криштофа Соколовского, купца и мѣщанина мѣста Виленского, на речъ нижей въ нимъ выражоную, такъ ей

самой, яко и другимъ особомъ даный и належачій, водлугъ права справлений, просечи, абы тотъ тестаментъ былъ принятъ и до книгъ уписанъ, который слово до слова такъ се въ собѣ маеть:

W imię Oycy y Syna y Ducha świętego, amen. Ja Krzysztof Sokołowski—kupiec y mieszczanin Wileński, wiedząc dobrze, iż każda rzecz na tym świecie między stworzeniem nie iest tak trwała, aby mocą swoją niedościgłey mogła zrównać wieczności y którey albo ręka ludzka, albo sam czas o skazytelność nie przypawił; iakoż y sam człowiek ręką wszechmożności Boskiej wdzielany będąc takowy, że podlega skazytelności, gdy albo różnemi przypadkami, albo przyrodzeniem samym dojrzałych dopędziwszy lat, niespodzianie do kresu życia przychodzi, y iako naczynie krystalowe lub nowe lub stare iednym na ziemi upadnięciem rozbiia się, tak człowiek iednym razem o opokę śmiertelności uderzywszy się padać musi; do którego kresu ich częścią laty, z którymi pożądaney doczekałem starości y sędziwości, częścią różnemi frasunkami y przygodami przybliżając a nieomylnie dług powszechney śmiertelności zapłacić powinien będąc, póki mi teraz z łaski najwyższego Pana staie siły, rozumu y tyle zdrowia, zwłaszcza temi czasy, które poniekąd y zdrowiu y imieniu są przeciwne, odieżdżając do Królewca, takowe dobr moich czynię rozporządzenie y ostatnią wolę, a naybarzief dla tego, żeby tak małżonka moja miła teraznieysza pani Maryna Sięczyłowna do zawodów prawnych z synem moim Jakubem Sokołowskim — ławnikiem Wileńskim, w pierwszym małżeństwie splodzonym, nie przychodziła, iako też y syn mój ostatnią mając wolę moją, oney nie przeczył a daleko barzief prawnemi terminami, pomniac na błogosławieństwo rodzicielskie, nie naruszał.

A że w przódy dusza do Stworzyciela swego, a potym, ciało iako ziemia do ziemi powraca, dla tego duszę grzeszną moją w ręce Boga moiego w Trócy świętey iedynego polecam, nie tak tego żałując, że przez naruszenie oney w grzechach niebo utracił, iako iż nieskończone dobro najwyższego Boga obraził; ale że urazą grzechu y cerkiew wschodnia desperować nie każą, przeto dobrej zostaię nadziei, iż ze mną, iako grzesznikiem nie będzie raczył w sąd swój straszliwy wchodzić, ale się zmiłuje nade mną grzesznym, któremu bądź miłościw Panie. Ciało zaś moje grzeszne, iako prach y ziemia, oddaie ziemi, które aby sposobem chrześciańskim, według obrzędu cerkwi wschodniey, przy cerwi brackiey Wileńskiej świętego Ducha uczciwie pochowane było, małżonki mey Pani Maryny Sięczyłowny upraszam. Jako na pogrzeb ciała mego z substantii mey złotych pięćset, oycom bazylianom monastynu Wileńskiego, przy teyże cerkwi świętego Ducha będącym, względem pogrzebowych ceremonii, złotych dwieście naznaczam; tymże oycom bazylianom, aby w modlitwach swoich codziennych nie przepominali, zapisuię złotych pięćset; które mają na kamienicy, Kononowiczowska nazwaney, gdzie sam teraz mieszkam, zostawać, y ma od nich czynsz doroczny widerkałowy po złotych ośmiu, od sta rachuiąc, każdego roku ichmość dochodzić do tegoż monastynu. Księgi moje—polskie y ruskie, to-iest: biblią przez xiędza Wuyka societatis Jezu theologa wydaną, Baroniusza, Strykowskiego y inne wszystkie polskie y ruskie pod iakimkolwiek tytułem, tak też tuzin łyżek srebrnych do trapezy leguię, upraszając y powtórnie ichmościów, aby duszy mey w ofiarach y modlitwach swoich nieprzepominali. Na ołtarz wielki do pomienionej cerkwi świętego Ducha naznaczam y zapisuię pięć

tysięcy złotych, które z teyże kamienicy, Kononowiczowska nazwaney, mają być oddane; pannom zakonnym, przy teyże cerkwi zostaiącym, kop sto Litewskich; na szpital, tamże będący, złotych sto; na szpital świętey Trócy ruskiej, złotych trzydzieści naznaczam. Co się zaś tknie maiętności moiey, leżącey y ruchomey, to iest, iako Bogu y ludziom wiadome, przez mię samego wierną pracą y staraniem nabyta, do której rozporządzenia nim przystąpię tak specyfikuję: naprzód, kamienica Kononowiczowska, gdzie sam mieszkam, w roku tysiąc sześćset sześćdziesiątym czwartym, dnia dwudziestego trzeciego Decembra nabytey, iest przez mię y lubo przedaży siedm tysięcy położoną, iednak niewięcey za nią, tylko pięć tysięcy złotych gotowemi dałem, a dwa tysiące złotych względem tego, aby kto bliższy pokrewnością będąc prawem retrakty odemnie nie odkupił y podług zwyczaju miasta, że zawsze do kupna przykładaią przypisaną do tedy kamienicy kupna bez żadnego datku y przykładu małżonkę moię pierwszą, panią Marynę Konstantynowiczownę, przypuściłem, której nie należy więcey względem szczególnego przypuszczenia połowicy tylko półtrzecia tysiąca złotych, a zatym potraciwszy czwartą część mnie należącą nie przychodziło by więcey na małżonkę moią, tylko złotych tysiąc ośmset pięćdziesiąt pięć, restawrując zaś y buduiąc tę kamienicę, niemal wszystko z gruntu roku tysiąc sześćset pięćdziesiąt piątego, ante hostilitatem na dziesięć tysięcy złotych wydałem, po Moskwie zaś oną naprawuiąc na tysiąc złotych y więceyłożyłem, do teyże kamienicy roku tysiąc sześćset siedmdziesiątego, dnia ośmnastego Aprila, kamienicę od pana Stanisława Ławrynowicza y małżonki iego pani Anny Łuscielonki za złotych tysiąca pięćset przyku-pilem, do której kupna także bez żadnego

datku małżonkę moią pierwszą przypuściłem, gdzie małżonce mey względem połowy należało złotych tysiąc dwieście pięćdziesiąt, a żem ią przeżył wyrachowawszy czwartą część, mnie według prawa należyta, zostało na nią złotych dziewięćset trzydzieści siedm y groszy piętnaście, tą także kamienicę od pana Ławrynowicza nabytą przerabiaiąc y poprawuiąc, iako iest ludziom wiadomo, złotych tysiąc y więcey wydałem. Trzecią kamienicę, Danielewiczowska nazwaną, na ulicy Rudnickiey leżącą, od pana Jerzego Kurrowskiego, ziemianina iego królewskiey mości wojewodztwa Brzeskiego, y od pana Jana Jenelewicza, iako sukcesorów nieboszczyka pana Woyciecha Jenelewicza, kupca mieszczanina Wileńskiego, roku tysiąc sześćset sześćdziesiąt czwartego, dnia czwartego Nowembra, za pół czwartą tysiąca złotych nabyłem, do tey także pierwszą małżonkę przypuściłem, zaczym połowa oney należącą nie więcey by czyniła, potraciwszy mnie czwartą część, tylko złotych tysiąc trzysta dwa-naście y groszy piętnaście; tę zaś kamienicę Jenelewiczowską buduiąc y de nowo niemal restawrując na ośm tysięcy złotych y więcey spendowałem. Z tych tedy wszystkich osiadłości macierzystego synowi memu Jakubowi nie więcey należy, ieno złotych czterystę tysięcy sto dwadzieścia pięć. Wziołem też posagu po pierwszey małżonce w gotowiznie złotych tysiąc; przy tym dostała mi się po rodzicielce iey paniey Kuszeliney starey kamienica, Kuszelińska nazwana, na ulicy Końskiej, przeciwko klasztorowi wielbnych panien Bosych leżącą, za półsiedma tysiąca złotych, a że w osiadłościach na część teyże małżonki mey po rodzicielce oney nie więcey należało, tylko pięć tysięcy złotych, a ta kamienica szacowana była pół, siedma tysiąca złotych, tedy półtora tysiąca złotych panom szwagrom moim przy-

należy część mianowaney małżonki mey pierwszej za kamienicę, panu Troianowiczowi przedaną, przynależały y z inney ruchomości zapłaciłem, z czego mi także czwarta część należy. Do tego też kamienicy niemalym restawrowałem kosztem. Srebra zaś nie więcej na część tej małżonki mey po śmierci rodzicielki iey zostało się, tylko pasek srebrny staroświecki złocisty w tabliczki z kolkami, konewka srebrna półgarcowa wewnątrz złocista Awszpurskiej roboty, tuzin łyżek srebrnych złocistych y czarka nakształt iadawki mieyscami złocista. Złota zaś, perel, szat y innego ochędóztwa, cokolwiek nieboszczka pierwsza małżonka moja miała, tedy ia sam to wszystko sprawilem. Kupilem też był kram na Ambarach, wespół z nieboszczką pierwszą małżonką moją od pana Michała Kuszelicza za złotych dwa tysiące siedmset; ten kram za proźbą y żądaniem teyże małżonki mey ustąpiwszy y połowy w nim mnie należytey y w drugiej połowie kwarty oycom bazylianom, przy cerkwi świętego Ducha będącym, aby za duszę nieboszczki pana Boga modlitwami y ofiarami błagali, urzędownie na wieczne czasy oddałem y zawiodłem. Łukiszki, nad rzeką Wilią będące, tę od iegomości pana Boina, woyta Wileńskiego, a na ten czas raycy, za półtora tysiąca złotych w roku tysiąc sześćset pięćdziesiąt piątym, dnia dwudziestego siódmego Januaryi, sam ieden kupilem, które przez Moskwę spalone y zrujnowane, de novo buduiąc, nie mało wydałem sumy. Tak tedy dobra staiące y przy nich macierzyską sukcesyą synowi memu należącą opisawszy, przystępuię do ruchomości. Tey iedna część we złocie, srebrze, cynie, miedzi, fantachi, naczyniu y sprzęciu domowym, tak też towarach, podług rejestru w Wilnie w kamienicy y Łukiszkach

nayduie się. Druga część w towarach do Królewca teraz posłanych, czego osobliwy także ma być registr, ręką moją podpisanym; wiciny dwie ze wszystkimi statkami y requisitami. Długi mnie winne nayduią się w registrach opisane. Pan Chrystyan Eder, kupiec Królewiecki, winien mi cztery tysiące złotych dobrej srebrney monety. Wyraziwszy takowym sposobem staiące y ruchome dobra, przystępuię do ciężarów moich, które miałem y teraz mam. Miałem opiekę dobrych dziełek, po nieboszczyku panu Janie Dmitrowiczu pozostałych, wespół z nieboszczykiem panem Alexandrem Jankiewiczem, też wszystko cale y zupełnie odałem, owszem za przyrzeczonego spółopiekuna mego w tej opiece de suo nad to wydałem złotych tysiąc trzysta siedmdziesiąt dwa, iako mam reiestra y iako ichmość panowie maistratowi dekretem swym między mną a sukcesorami tegoż pana Jankiewicza, w roku terazniejszym ferowanym, nakazali przysięść. Jakoż y na to w ten idąc świat y moją ostatnią wolą deklaruję, iż prawdziwie za pana Jankiewicza tak wiele wydałem na tę opiekę, są kwity, dekreta y inne dokumenta urzędowe. Drugą opiekę dobr y dziełek niebożczyka pana Piotra Trosnicy, kupca mieszczanina Wileńskiego, wespół z panem Kazimierzem Kostrowickim miałem, tą opieką dziełkom y sukcesorom Trosnickim częścią oddano iest, częścią przez nieprzyjaciela zginęła, iako są kwity i inne muniementa urzędowe. Trzecia opieka, mnie y temuż panu Kazimierzowi Kostrowickiemu dana była od panów magistratowych nad dobrami y na dwoygów dziełek zeszłego pana Stephana Łyczkowskiego—pisarza radzieckiego Wileńskiego, ławicy ruskiej, którego małżeństwa te dziełki z tego świata schodząc, wszystką sukcesyą po rodzicu so-

bie należąca, matce swej paniey Maryi Sien-
czyłownie, terazniejszey paniey Oleńskiej,
przyznałe, po których pomrzeniu pani Oleń-
ska, iako matka, wszystką majątność, która-
kolwiek przy nas opiekunach była, odebra-
wszy, całe y zupełnie nas kwitowała, iako
szerzey kwity y inne sprawy w sobie zawie-
raią. Więc że mię synowiec nieboszczykow-
ski pan Jan Łyczkowski, obywatel Nie-
świszki, y mimo kwitacyą oycy swego urzęd-
ną y przyznaną y mimo kwitacyą pani
Oleńskiej turbuie y do szkód przywodzi, ia
zaś nie niewinieniem, bom wszystko oddał;
więc ieśliby po śmierci mey ważył się ieszcze
małżonkę moją, albo syna mego turbować,
tedy po małżonce mey y synu moim żądam,
aby koniecznie te in iure, które on naru-
szając y następując na kwit rodzica swego
popadł y szkód nakładów prawnych przez
mię podjętych nie ustępowali. Byłem też
post hostilitatem opiekunem pana Romana
Sobolewskiego, patriciusza Wileńskiego, któ-
remu cokolwiek sukcessyi y dobr rodziciel-
skich odemnie iako opiekuna, należało, zu-
pełnie oddałem y kwit urzędowy otrzyma-
łem. W Królewcu winieniem niektórym pa-
nom kupcom tamecznym cztery tysiące zło-
tych plus vel minus, których ieżeli teraz
sam nie oddam, w Królewcu będąc, zaczym
aby po śmierci moiey oddane były, mał-
żonki moiey upraszam. Dał mi też pan Za-
kalicz złotych tysiąc szelągami czerwonemi
na szpital, przy cerkwi Świętego Ducha bę-
dący, przez się legowane, abym wyderka-
fowym prawem na kamienicę moją wniosł,
które ia mając u siebie na przerzeczoną
kamienicę, Kononowiczowską nazwaną, wna-
szam y assekuruję. A teraz tą ostatnią moją
chęć mieć, aby z substantiey moiey, leżącej
y ruchomey, legatie moje wyżey-wyrażone
całe y zupełnie oddane były. Przy tym y

względem niżej-wyrażonych legatiey koź-
demu dość się stało. Małżonce moiey ko-
chaney terazniejszey paniey Marynie Sien-
czyłownie, respektem czwartey części oney
tak w dobrach leżących, iako y ruchomych
należy, tey zapisuję gotowych pieniędzy zło-
tych trzy tysiące currentis moneta, połowę
Łukiszek, idąc od miasta do Wiliey po pra-
wey ręce leżących, do tego w kamienicy
Kononowiczowskiej dożywotne mieszkanie;
teyże małżonce tuzin łyżek srebrnych bia-
łych płaskich, lancuszek pancerowy do
szyi z tabliczką w pięć rzędów, mannellę
pancerzową parę, od iegomość pana Boima,
wojta Wileńskiego, przez mię nabytą, pe-
rel sznurów sześć, pióra co na czapce axamit-
ney czarney rysowanej wespół z sztuczką
dyamentową, połowę szat y chust białych,
którem niebożce pierwszej małżonce spra-
wił, tuzin mis y talerzów, tak też kilka
drobnego naczynia miedzianego y mosię-
dzowego paniey Katarzynie Stephanowiczow-
nie zeszłego syna mego drugiego Hreh-
rego małżonce pozostały; złoto, które przed
weselem oney dałem y przy niej iest, do
tego srebra ośmiu grzywien pod czas we-
sela zdarowanych, sukienki dwie atlasowe,
czapka aksamitna, sobolowa; łózka z firan-
kami sztametowemy zielonemi, a przy tym
gotowych pieniędzy złotych trzysta, aby od-
dane były, małżonki mey y syna upraszam.
Dziatkom niebożczyka pana Piotra, rodzo-
nego mego, leguję kapitkę perłową, przez
rodziczkę ich u mnie w półtora set zło-
tych dobrej monety zastawione, y przy tym
tuzin łyżek srebrnych, których codziennie
używam, żądając, aby za mnie y duszę mo-
ją Pana Boga prosili. Siestrzenicy mey Mi-
chałowej Borzodkowskiej sto złotych cur-
rentis monetae, synowi memu Jakubowi So-
kolowskiemu tak znacznego nieчем nie dał,

wyiawszy że mu szatę y paniey małżonce podczas wesela sprawił, od złota y srebra tak samemu, iako y paniey małżonce iego darowałem, potym siedm buntów pienki, które ważyły kamieni trzysta piędziesiąt, dalem. Ozeladnik też iego Stephan Awturowicz złotych dwieście siedmdziesiąt od Mohilowca odyskawszy onemu oddał. Teraz zaś cokolwiek substantiey y maiętności mey w dobrach stojących y ruchomych po odprawionym pogrzebie oddanych, legacyach wyżejwyrażonych expediowaniu małżonki mey, tudzież y pozniesieniu ciężarów zostanie, to wszystko pomienionemu synowi memu y dziatkom iego, leguię y zapisuię, nie tylko żadaiać y napominaiać, ale też błogosławieństwem rodzicielskim obowiązuiąc, strasznym sądem Bożym groząc, aby ni w czym tey woli mey testamentowey nie był przeciwny, ale we wszystkich punctach, paragrafach onego zachował y za duszę moia, iako sami Pana Boga prosić.... z pozostałych dobr ratować nie zaniechywał. Małżonce mey terazniejszey in casum śmierci moiey za kuratora pana Jana Sebastiano-wicza, pisarza communitatis mercatoriae Wilensis, upraszam. Przypomniałem też sobie, że iego mość pan Boim, woyt Wileński, przed lat kilka zlecił mi był, abym pienkę iego mości w Krolewcu sprzedał, albo też komu kreditował, upatrzwszy iaki kolwiek pożytek, że na ten czas targu y pokupu dobrego nie było, sprzedałem był oną na borg za złotych trzy tysiące panu Krystianowi Ederowi, kupcowi y mieszczaninowi Królewickiemu; więc że panu Ederowi falować poniekąd przyszło, a za tym iego mość pan woyt niepewien zapłaty sobie należącey zostaiąc, wraszczał sobie do mnie prawo y acces, a że tenże pan Eder przychodząc do siebie iuż iego mości panu

woytowi tysiąc złotych oddał, nic nie wąpiąc, że i ostatek oddać zechce, ia zaś upraszam iego mości pana woyta, aby po śmierci mey, małżonki mey y syna mego turbować nie raczył, bom ia iego mości nic zgola w tey mierze nie winienem. Tak tedy ten mój testament napisawszy y sporządziwszy y samego siebie Panu Bogu wszechmogącemu w Trócy świętey iedynemu w opiekę oddawszy, wielce upraszam y żadam małżonki mey terazniejszey y syna mego, aby do exekutiey przywiedziony był iakoby we wszystkim ostatniey woli dość się stało, zachowuiąc sobie póki sił, zdrowia y żywota mego stanie, wolne używanie tey wszystkiey substantiey moiey, tak w rzeczach ruchomych—w złocie, srebrze, summy pieniędzy, towarach y iako y w osiadłościach wyżej pomienionych, będącey tudzież wolną poprawę y odmianę tego testamentu moiego, do którego przy podpisie ręki mey własney y przyłożeniu pieczęci mey własney uprosilem ichmościów panów przyiacioli moich, niżej na podpisach ichmościów imion y przezwisk wyrażonych, aby swe ręce podpisali. Pisan w Wilnie dnia dwunastego miesiąca Septembra, roku Pańskiego tysiąc sześć set siedmdziesiąt trzeciego. У того testamentу при печати подпись руки такъ самого пана Соколовского, яко и пановъ печетаровъ тыми словы: Krzysztof Sokołowski—ręką własną. Ustnie proszony oczewisto od pana Krzysztofa Sokołowskiego do tego testamentu podpisałem ręką swą—Mikołay Rychter, burmistrz Wileński; ustnie y oczewisto od pana Krzysztopha Sokołowskiego proszony do tego testamentu pieczętarz—Jozef Debert, rayca Wileński; ustnie oczewisto od pana Krzysztopha Sokołowskiego pieczętarz do tego testamentu proszony — Arniol Zaleski;

ustnie y oczewisto od pana Krzysztopha Sokołowskiego do tego testamentu proszony Krzysztoph Kazimierz Satryp—manu propria; ustnie y oczewisto od pana Krzysztopha Sokołowskiego do tego testamentu proszony pieczętarz podpisałę—Kaspar Pawłowicki, rayca Wileński; ustnie y oczewisto uproszony o podpis do tego testamentu y ostatniey woli iego mości pana Krzysztopha Sokołowskiego, od samego iego mości pana Krzysztopha Sokołowskiego, ręką moią podpisuie—Łukasz Koczarski; ustnie y oczewisto proszony od iego mości pana Krzysztopha Sokołowskiego pieczętarz do tego

testamentu ręką moią podpisałę—Michał Maciey Prokopowicz—manu propria; ustnie proszony y oczewisto od pana Krzysztopha Sokołowskiego do tego testamentu ręką swą podpisałę—Stanisław Ławrynowicz. При томъ у тогожъ тестаменту на каждой страницѣ картѣ на долѣ подписъ руки и назначенъе власное небожчиковское въ тые слова: Krzysztoph Sokołowski. Который же тотъ тестаментъ, за поданьемъ оного до актъ и за прозьбою зъ верху писаное особы, слово до слова згодне есть до книгъ кгородскихъ Виленскихъ принять и уписанъ.

1697 г.

Изъ связки № 4677, за 1694—1698 г., док. № 3.

205. Жалоба евангелическаго пастора на Куписскаго ксендза плебана по поводу жестокаго и безчеловѣчнаго истязанія онаго ксендзомъ.

Евангелическій пасторъ приносить жалобу на Куписскаго ксендза по слѣдующему случаю: упомянутый пасторъ возвращался домой по совершении церковныхъ требъ, на дорогѣ остановился отдохнуть у Куписскаго мѣщанина; въ этому послѣднему зашелъ и Куписскій ксендзъ, бывший въ то время на веселѣ; онъ заставилъ пастора войти въ его

домъ и подвергъ его самымъ жестокимъ истязаніямъ, прорвалъ даже соболью шапку и верхнее платье; по просьбѣ разныхъ шляхтичей освободилъ его послѣ трехдневнаго истязанія, при чемъ взял съ обиженнаго 16 талеровъ и росписку, содержания которой онъ не помнитъ по причинѣ истязанія и болѣзненнаго состоянія.

Solennie manifestuiąc się, opowiadał y żałował wielebny imć xiądz Andrzej Lisiecki, kaznodzieia zboru ewangelickiego Sołomieskiego, w wielkiej krzywdzie, nie-

słychaney obeldze, w zbiciu y w tyrańskim zmordowaniu swym, na w Bogu wielebnego imci xiędza Stanisława Lipowskiego, plebana Kupiskiego, o to y takowym sposobem:

że obżałowany imć xiądz pleban Kupiski, nie postrzegając powagi stanu swego duchownego y kanonów, w prawach duchownych, także nie dbając na peny w prawie pospolitym, constitucjach y confederacjach seymowych surowo na występnych ludzi opisanych, violando pokóy pospolity, bezpieczeństwa dissidentibus in religione christiana prawem pospolitym, przysięgami najjaśniejszych królów ichmciów, constitucjami y confederacjami seymowemi obwarowane, w roku przeszłym tysiąc sześćset dziewięćdziesiąt siódmym, miesiąca Decembra dwudziestego dziewiątego dnia, żalującego imci xiędza kaznodzieia zbora Sołomieskiego w powinności swej kaznodziejskiej iadącego od chorego imci pana Gandzkofa z majątności Holot, w powiecie Upitskim leżący, przeiawszy na dobrowolney drodze, w mieście Kupiszkach, w powiecie Wilkomirskim leżącym, co tylko chcącego się ogrzeć y koniom odpocząć, dla czego wstąpiwszy do domu Jana Gieciusza, mieszczanina Kupiskiego, tam spokojnie zostawał; gdzie obżałowany imć xiądz pleban Kupiski nadiachawszy, a będąc już dobrze wesółym nad zmrokiem, żalującego kaznodzieię Sołomieskiego, nie sobie niewinnego, bez żadney namniejszey okazyey, gwałtem na sanie swoje wzięwszy, wprzód zawiozł do plebaniey Kupiskiej, a potem ztamtąd już mając zły zapamiętał przedsięwzięty umysł, także gwałtem związawszy, na swoich saniach do folwarku swego, tuż pod Kupiszkami zostającego, zawiozszy, sanie żalującego ze wszystkim zabrawszy, tamże za sobą zawieść kazał; gdzie mając w folwarku żalującego już sobie powolnego tyrańsko y niemilosierdzie stryczkami ręce w tył, także y nogi związawszy y skrepowawszy, niezwyčajnym orężem, nie respectując na bo-

iaźń Bożą, na canony duchowne y prawa świeckie, także na charakter swój kapłański, pastwiąc się nad stworzeniem Bożym, począwszy od głowy aż do stopy nóg porozami skreconemi y namoczonymi tyranizując nie pojednokrotnie zbił, zmordował, rany sinie, krwią naciekle, pozadawał, nogi poprzeciskał y ieszcze iako chcąc zażywać okrucieństwa natyranizowawszy się, ledwie co żywego zostawił, na ostatek pro libitu scelera tak dalece, że horrendum y pisać, nad żalującym popełniając przez trzy dni bić y wiążąc w prywatnym więzieniu chowając. Gdy żalujący już zmęczonym y skaleczonym będąc per viscera Dei, o compassią nad sobą upraszał, nie tylko oney zażyć nie chciał, ale ieszcze czapkę sobolą, kosztującą złotych czterdzieście, suknie wniwecz poszarpawszy, kosztującą złotych sto, zabrał, a potem samego żalującego natyranizowawszy się, za instancją wielu ichmciów zacnych ludzi i za eliberowaniem przez imci pana Mikołaja Żuka y imci pana Felicjana Porzeckiego, także pana Pawła Pawłowskiego burmistrza Birżańskiego wypuszczając z więzienia skaleczonego y ledwo co żywego, już w roku terazniejszym tysiąc sześćset dziewięćdziesiąt ósmym, miesiąca Januarii pierwszego dnia, w dzień Nowego lata, talerów bitych szesnaście, także piśmo, czyli też kwitacją iakowąś, którego żalujący dla zbicia y okrutnego zranienia pamiętać nie może, do podpisu przymusiwszy, gwałtem wymógł y wymusił. Od którego to takowego zbicia, zmordowania y skaleczenia, Pan Bóg wie, jeżeli żalujący żyć będzie. Które to boie y rany, w relacyi ieneralskiej szyrzey są opisane. O co wszystko chcąc żalujący z obżałowanym imci xiędzem plebanem Kupiskim prawem czynić, tak wielkiej oppressii, zbicia, skaleczenia, także

szkod poczynionych in foro fori dochodzić, pen, w prawach duchownych y świeckich na obżalowanym dochodzić, te swoją solenną manifestacją, zostawiwszy sobie salvę tey protestacyi meliorandi et corrigendi, a in casu czego potrzeba będzie inszey занесения, за nieprzyjęciem w grodzie Wil-

komirskim, do xiąg grodzkich Wileńskich zaniosl*).

*) Въ другомъ, подобномъ же актѣ, находящемся въ этой же актовой книгѣ, подъ № 5, занесенномъ въ Вилен. град. судъ отъ имени жены истерзаннаго пастора Андрея Лисецкаго, упоминается, между прочимъ, что отъ причиненныхъ ему вышепомянутымъ есендвомъ жестокихъ ранъ онъ скоро умеръ.

1708 г.

Изъ книги № 4722, за 1708—1710 г., стр. 137.

206. Жалоба ксендза Войны, инфулата регулярныхъ канониковъ beatissimorum martyrum на семейство Кульвинскихъ, по поводу нашествія ихъ на монастырскую деревню и убіенія 2-хъ русскихъ солдатъ, возвращавшихся на родину.

Инфулатъ регулярныхъ канониковъ приносятъ жалобу на семейство Кульвинскихъ по слѣдующему случаю: въ 1708 году русскіе солдаты выходили изъ предѣловъ в. кн. Литовскаго; четверо изъ нихъ зашли въ деревню канониковъ Бимберы; помянутые Кульвинскіе, узнавши объ этомъ, напали съ вооруженной силой и въ этой деревнѣ двухъ солдатъ жестоко ранили, а другихъ двухъ убили

на смерть; каноники, боясь мести отъ солдатъ, послали мѣстнаго священника и одного шляхтича въ качествѣ посредниковъ для объясненія этого дѣла, но Кульвинскіе священника избили, а шляхтича ранили, отчего онъ и умеръ. Кромѣ этого Кульвинскіе угрожаютъ смертью и самому инфулату Войнѣ.

Wielmożny w Bogu przewielebny xiądz imć Cyprian Stefan Woyna y infułat Widzieniski, imieniem swoim y imieniem wszystkich ichmć xięży kanoników regularnych bb. martyrum de poenitentia tegoż conventu Widziniskiego, na ichmć pp. Jerzego—oyca, Jana, Kazimierza—synów Kulwińskich, tudzież na ieymć panią Annę Moysiownę Jerzynę Kulwińską—matkę y ieymć panią Izabellę Kulwińską Ossimowską—córkę, y innych obżalowanych ichmo-

ściów, w uczynku niżej wyrażonym imionami y nazwiskami imć dobrze wiadomych y znaiomych, w iednostayney radzie y namowie z sobą będących o to y takowym sposobem sollenną zaniosl manifestacją: iż w roku terazniejszy 1708, miesiąca Februaryi 29, gdy nie wiedzieć zkądści do wsi żałujących ichmćściów, nazwaney Bimbierzy, w powiecie Wilkomirskim leżącey, do tegoż konwentu Widzieniskiego należącey, podczas wychodzącego na onczas z xięstwa Li-

tewskiego woyska Moskiewskiego, moskalów czterech do chłopu ichmcióch w tey że wsi mieszkającego, nazywającego się Bimbierysa, przyszl, o czym obżalowani ichmć, iako blizszy sąsiedzi, wziąwszy wiadomość, proprio ausu, nadapszy na pomienioną wieś y pomienionego chłopu, zwysz rzeczonych moskalów bić zabiać poczeli, iakoż dwóch posieczonych uiekło, a dwóch na śmierć pozabiali, y w iezierze żalujących ichmościów, nazwanym Inkietry, do tegoż konwentu ichmć należącym, potopili, co zaś przy tych moskalach znaleźli, wszystko sobie zabrali, oczym żalujący wiel. imć. x. Woyna wziąwszy wiadomość, wiedząc dobre, słyszając, iako się strasznie moskale lada (sic) krzywdy swej mścili, żalujący imć, obawiając się, aby iakiey zemsty nie tylko nad pomienioną wsią y niewinnemi chłopami, ale też na samym klasztorze y osobach żalujących ichmć nie czynili, po przyiacielsku imci xiedza Michała Romanowicza, prezbitera tegoż conventu Widzieniskiego, z służącym swym na imie panem Alexandrem Kotłowskim, pytając się obżalowanych ichmć, quo ausu śmieli y ważyli się gwałtem na wieś żalujących ichmć naieżdżać y tam na niežnośną biedę y kłopot żalujących, moskalów pozabiać, posłał. Gdzie pomieniony imć xiaźdz Romanowicz w roku terazniejszym tysiąc siedmsetnym ósmym miesiąca Marca wtórego dnia, z pomienionym panem Kotłowskim, gdy tylko co na podworze dworu obżalowanych ichmościów, nazwanego Bimbiery, w powiecie Wilkomierskim leżącego, wiechali, obżalowani ichmć panowie Kulwińscy, z niemalą gromadą lu-

dzi, z szablami, kosami, cepami, kiiami, siekierami oskoczywszy imci xiedza Romanowicza y pomienionego pana Kotłowskiego niemilosiernie bić, siec, zabiać poczeli, iakosz imci xiedzu Romanowiczowi raz szkodliwy w prawey ręce zadali, (o co in foro competenti żalujące ichmć dohodzić będą); a zaś pana Kotłowskiego, szlachcica rodowitego, kiiami bili, szablami siekli, iakosz w głowie z prawey strony razy szkodliwe dwa, z lewey zaś strony raz nad samym skroniem—trzeci, a czwarty raz w prawę rękę w samy łokieć szkodliwy zadali, kiiami wszystkiego niemilosiernie zbili, od którego to bicia y nieznosnych ran w tym że roku die 17 Marca z tym się światem pożegnać musiał, o czym szyrzey relacye, conspecty ran y prezentacia ciała pana Kotłowskiego ieneralskie szyrzey w sobie wyiaśnia. Nie dość na tym obżalowani ichmć, lając sromocąc y lząc samego żalującego wielmożnego imci xiedza Woynę—proboszcza infułata Widzieniskiego, zabiciem na śmierć srogie odpowiedzi y pochwalki działali. O co tedy wszystko, tak o gwałt, wioleńcią, naiazd na wieś żalujących ichmościów, o zabicie pana Kotłowskiego, o zelżenie, żal imci xiedza Woyny y o czynienie odpowiedzi y pochwalki, o szkody, nakłady y peny prawne, chcąc prawem czynić, oraz też, aby in posterum obawiając się za zabicie tych moskalów iakiey na sobie ponosili pomsty, dał tę swą solenną manifestacją, z wolną oney na potym melioracją, za nieprzyęciem u xiağ grodu Wilkomirskiego do xiağ grodu Wileńskiego zapisać. Co iest zapisano.

1714 г.

Изъ книги № 4726, за 1714 г., л. 242.

207. Жалоба старосты Шиманскаго Франциска Подберескаго на братьевъ Мѣрѣевскихъ за сдѣланный ими набѣздъ и разныя насилія.

Шиманскій староста и трибунальный судья Францискъ Подберезскій приноситъ жалобу на Серадскаго стольника и братьевъ Мерѣевскихъ по слѣдующему случаю: отправляясь въ трибунальное засѣданіе Новогродской каденціи, Подберезскій встрѣтилъ въ м. Лиховичахъ братьевъ Мерѣевскихъ, которые подъ предлогомъ экзекуціи недоимокъ чоповаго и шеляжнаго, съ вооруженной силой производили полный разбой и грабежъ: взи-

мали деньги съ мѣщанъ и не выдавали имъ расписокъ, насилывали дѣвицъ, бросали въ погреба, наполненные водой, жидовъ, держали ихъ по нѣсколько дней; подвергали истязанію мѣстнаго священника, производили множество другихъ безчинствъ. И когда Подберезскій вступилъ съ ними въ объясненія, то они напали и на него и его слугъ.

Roku tysiąc siedmsetnego czternastego miesiąca Augusta pierwszego dnia.

Na urządzie iego królewskiej mości grodzkim Wileńskim przede mną Michałem Raphalem Szumskim, podstolim y podwoiewodzym Wileńskim, żałował y solenniter protestował się wielmożny imię pan Franciszek Podbereski—starosta Szymański, na ichmościów panów Michała stolnika Sieradzkiego, administratora wojewodztwa Nowogrodzkiego y Antoniego Mierzeiewskich, braci rodzonych, w spółney radzie y namowie z sobą będących, oto, iż co obżałowani ichmość pp. Mierzeiewscy, zostaiąc w spółney radzie y namowie, a idąc trybem żołnierskim, zostaiąc sami na służbie wojskowej y nie mało mając ludzi żołnierskich zaciągnionych, a popełniając pod sądami głównemi trybunalnemi, teraz w Wilnie odprawuiącemi, iawny zbytek, excess y kry-

minal, niby w sposób exekucyey czopowego szeleżnego, administratorem wojewodztwa Nowogrodzkiego będąc y to już po uczynionej satisfakcyey sobie, to iest, po odebraniu tysiąc sześciuset piędziesiąt złotych polskich, od arendy żydów Lachowickich, a na to quitu nie dali, y reszty tylko złotych dwadzieścia y dwa praetenduiący violenter, armata manu, w roku terazniejszym tysiąc siedmsetnym czternastym miesiąca Julii dwudziestego szóstego dnia, na majątność Lachowicze, w wojewodztwie Nowogrodzkim leżące, naiechawszy, żydów do więzienia prywatnego pobrawszy, w sklepie wodą napelnionym trzymali, więzili, morderstwa różne zażywali, do okupu przymusili; na ostatek na plebanią cerkiewną oycy prezbitera Lachowickiego, potściwym dziewkom rapt czyniąc, violenter naszedszy, samego prezbitera zbili, zmordowali, skrwa-

wili, samą prezbitrówką kanczukami siekli, różne kryminały, rapta poczynili, excessa, kryminały popełnili, a co większa gdy żalujący wielm. imć pan Podbereski—starosta Szymański, iako hrabstwa Lachowickiego imieniem wiel. ieymci pani Katarzyny Obryńskiej, primi voti Zmiartowskiej—skarbnikowej Lubelskiej, a terazniejszey Podbereskiej starościney Szymańskiej, małżonki swey, iako samey aktorki, będąc possesorem y przez toż miasto Lachowicze do sądów głównych trybun. do Wilnia y do małżonki swey, w Wilnie rezydującej, z sprawami iechał y na te violencie, excesa y kryminały popełniające nadiechał, tedy submisją wielką z ichmość postępując, po przyiacielsku certując, aby w swojej zawziętości uhamować się chcieli, upraszał; aliści obżalowani ichmość panowie Mierzeiewscy, popełniając iawny zbytek, exces y kryminał, iadącego do sądów głównych trybun. czyniąc in convulsionem powagi trybunalskiej y constytucyi seymowych, de securitate judiciorum opisanych, samego żalującego ni wczym sobie niewinnego, konfudowali, do pistoletow porwawszy się, zabić usiłując strzelali, szabel podobywawszy siekli, rąbali, sług żalującego mianowicie imć p. Adama Biestrykowskiego w głowę zacieli, a imci pana Jakuba Siekluckiego w lewą rękę szkodliwie zacięto, razy pozadawali, mordowali, samego żalującego na ziemię obwaliwszy, skrwawili, stłukli, mało na śmierć nie zabili y ledwo obronną ręką od takowych violatorów y kupy swawolnych ludzi, do kilkadziesiąt człowieka zgromadzoney, uysć mogli, pistolety powystrzelawszy, a goniąc się za sługami y za inną czeladzią żalującego uchodzącą pociskiem rzucili, toż y szablami czynili. Jakoż dwie szabli y dwie pary pistoletów na ziemi pobrawszy w grodzie Nowogrodz-

kim prezentowali y tam do tegoż grodu oddali, podczas którego kryminału y violencyi popełnienia żydom, mieszczanom tamiecznym, rabując onych, szkody na trzy tysiące złotych y daley uczynili, dalsze odpowiedzi y pochwałki, iako też y z miasta Lachowicz violencją y expulsją udziaławszy, potym one zrabowawszy, odiechali y unikając za takowe kryminały, violencye paen prawnych, a dufając na urzędników grodowych, w koligacyi z sobą zostających, calumniose procesa do xiąg na żalującego zaniosszy y przed tenże urząd grodzki Nowogrodzki na roczki Septembrowe anni praesentis sądzić przypadające, adcitować usiłując, z tym się chlubią y szczycą. Zaczyn żalujący delator, dowodząc krzywdy w ramieniu prezbitrowi y prezbitrowej, także żydom mieszczanom, w kryminałach popełnionych y w szkodach poczynionych, tudzież y sobie samemu stałey, a per omnia obżalowanych wszystkich ichmościów do personalney komparycyi y do skuteczney in principali negotio przed sądem głównym trybunalnym rozprawy processów grodu Nowogrodzkiego calumniose zamienionych, y pozwów na roczki Septembrowe wymienionych, in omnibus punctis, paragraphis et clausulis onych, do skasowania y anihilowania, do nagrodzenia szkod poczynionych y na prawo spendowanych, za niestaniem zaś obżalowanych osób, do wskazania banicyi doczesney wieczney y infamii y dalszych paen prawnych y kryminalnych, zostawiwszy sobie tey žaloby do meliorowania y do dalszego o pretensie różne, do zapozwania, iako też prezbitrowi do uczynienia osobliwego aktoratu y dołączenia się do tey žaloby salvum ius, a teraz vigore constitucyi seymowych o violenciach y kryminałach opisanych y terminu do rozprawienia się w nich naznaczonego, żalujący aktor dał

tę swoją solenną manifestacją z wolną oney | żaloby, do xiąg urzędu grodzkiego Wileń-
melioracją, iako też y łączenia się do tey | skiego zapisać, co iest zapisano.

1765 г.

Изъ книги № 4780, за 1765 г., листъ 41.

**208. Жалоба Ковенскихъ лютеранъ на ксендзовъ и на разныхъ лицъ, причинив-
шихъ имъ насиліе во время погребенія.**

Лютеранскій пасторъ отъ имени своихъ едино-
вѣрцевъ приносить жалобу на Ковенскаго август-
тiанскаго плебана и мѣщанъ по слѣдующему слу-
чаю: во время погребальнаго шествія на лютеранъ
сдѣлали нападеніе мѣщане, подстрекаемые ксенд-
зомъ, нанесшимъ даже ударъ палкою въ голову

пастору, они затащили послѣдняго на ксендзовскій
дворъ и предали публичному поруганію, хотѣли
даже подвергнуть истязанію; вмѣшательство од-
ного доминиканскаго ксендза избавило его отъ
послѣдняго.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt piąte-
tego miesiąca Maia czternastego dnia.

Na roczkach maiowych grodzkich woie-
wodztwa Wileńs., w roku tym, wyż na dacie
pisanym, do sądzenia przypadłych y porząd-
kiem prawa statutowego in loco solito iu-
diciorum, w mieście ikmci Wilnie w zamku
sądzących się, przede mną Michałem y Ka-
zimierzem hrabią z Kozielska Ogińskim,
woiewodą Wileńskim, oraz przed nami urzę-
dnikami sądowymi grodzkimi woiewodztwa
Wileńskiego, od tegoż i. w. imć pana woie-
wody Wileńskiego instalowanemi, compa-
rendo personaliter i sądu patron imć pan
Antoni Puksza, solenniter manifestował się
na szlachetnych panów Ernesta Bogusława
Luciusza—burmistrza, Michała Kweczera—
gminu przysięgłego, oraz y drugich miasta
ikmci Kowna obywatelów y całego zgroma-

dzenia Augustanae confessionis, na prze-
wielebnych w Bogu ichmć xx. Franciszka
Frackiewicza—plebana y Kamińskiego, ko-
mondora kościoła ś. Piotra y Pawła fary
Kowieńskiej, tudzież imci pana Stefana
Głębockiego—wóyta Kowieńskiego, ludzi,
cieśłów y parobków, do tumultu y wiolen-
cyi zebranych y aktu przyłączonych, mie-
niąc oto: iż żalujący delatores, mając dla
siebie prawa y konstytucye rzeczy-pospoli-
tey, przywileia nayiaśniejszych królów pol.
dawne, etiam przez panującego teraz nay-
iaśniejszego króla imć Stanisława Augusta
p. n. m., łaskawie konfirmowane, tudzież
dekreta komissarskie królewskie przeciwko
złośliwym impetitiom, omnem securitatem,
tranquilitatem et libertatem, iak wszystkim
miasta Kowna obywatelom, tak w szczegól-
ności dyssidentom in religione christiana,

tam in civilibus, quam in spiritualibus obespieczając, których bacie (sic) obżałowanemu imć x. plebanowi Kowieńskiemu ad notitiam dawniey się dostały, co in fundamento communitas dyssydentów Kowieńskich, praw y wolności sobie pozwolonych, we wszelkiey modestyi y spokojności zażywała, obżałowany ix. pleban Kowieński, nie dość że dawniey słowami y listami skomatycznemi (które producentar) dyssydentów, osoby duchowne y świeckie, innumeris vicibus dyfamaował, wexował, przez siebie y przez suburdynowanych, lecz insuper w roku teraznieyszym tysiąc siedmset sześćdziesiąt piątym na dniu dwudziestym miesiąca Apryla obżałowani ichmć, in conducto z sobą będący, contemnendo prawa popolite, przywileia królewskie y dekreta kommissarskie et omnia jura, gdy querulantes ciało umarłego człowieka swoiey konfessyi do miesca pogrzebowego ulicą postronną, alias zaulkim, evitando ne inferent irritamentum animi, prywatnie na marach nieśli, obżałowany imć xiądz komendarz Kamiński y z nim ludzi kilkadziesiąt, od roboty cieielskiej z siekierami y kijmi wezwani y od obżałowanego imć pana Głębockiego—wóyta Kowieńskiego dodanymi cieśłami, ex opposito plebanii robiących, tychże dyssydentów na ulicy, bez żadney okazji, atakowali, laiać, lżyć, potrącać, targać, bić ważyli się, osobliwie ministrum Andraeam—septuagenarium, a in ministerio spirituali w Kownie od roku tysiąc siedmset dwudziestego szóstego, sine mala nota, przykładnie perseverantem, bez żadney przyczyny, na ulicy po błocie targali, chcąc onego w błocie rozciągnowszy kanczukami oćwiczyć, na co sześciu ludzi kanczuki przy sobie mieli, imć x. pleban przez parkan, tulającego się przy parkanie ministra, sam własną ręką trzciną razy kilka po głowie uderzył,

tandem do plebanii do imć x. plebana barziey zawlekli, niż zaprowadzili, gdzie tenże ix. pleban, nieprzystoynym venerando characteri suo postępkim, złość popółstwa zawziętego potwierdzający swoją non minori furią wywierając, na miłość Boga y bliźnego nie pamiętając, ani na submissum zbitego staruszka nie respectując, lżył, laiał, sam rękoma swemi kołnierz przyzwoity biał y z szyi na kawalki podarł, kanczukować usiłował, na co wyż mianowane sześć ludzie na pogotowiu stali, iakoż y to by wykonali, gdyby nie wyperswadował y nie uśmierzył zapalczywość reflexiami swoimi będący pod ten czas nieiaki ix. dominikan klasztoru Kowieńskiego przytomny y miłosierdziem zdjęty; iakoż wypuszczonego z plebanii pasterza swojego niektórzy zgromadzenia confessionis Augustanae, y trupą na ulicy porzuconego, acz między tumultem wzruszonego popółstwa, z niebezpieczeństwem życia ad loca sua zaprowadzili, w ustawicznę jednak w querulantach chcąc mieć niespokojność, różnych ludzi etiam szpitalnych swoich po domach luteranów ix. pleban y komendarz na wexa y laianie in scrippo quaerentes rozsyłając, odpowiedź y pochwałki na zabicie osób y zburzenie kościoła y domów eorundem dissidentium publicznie czynić nie przestając. O których krzywdach y exorbitancyach iniuriati delatores nomine totius communitatis suae przykładając querimonie suae duchowney y świeckiey zwierzchności, w mieście stołecznym w. x. Lit. Wilnie na ten czas znajdującey się, iasniewielmożnym ichmciom x. biskupom, prałatom ii. ww. ichmciom panom senatorom, marszałkowi et assesoribus kommissyi generalney w. x. Lit., sprawiedliwości ś. y protekcyi dopraszając się, quo in ordine zachowania querulantes dissidentes, przy tych prawach, konstytucyach rze-

czy-pospolitey, przywileiach królewskich, dekretach y wszelkich dokumentach, funduszach, wolnościach, przy magistratowych urzędach, et circa liberum religionis suae exercitium, do pokarania penami y winami pro demerito actionis distinctim na obżalowanych ichmciów complices de rigore utriusque iuris ściągającymi się et relative do

dawniejszych manifestów y żalob, do uznania, obwarowania y przysądzenia delatoribus tego wszystkiego, quod juris et praetensionis et ex documentis fusius deducetur, salva żalob melioratione et correctione, dali takowy manifest do xiąg grodzkich woiewodztwa Wileńskiego spraw potocznych zapisać, który iest przyięty y zapisany.

1765 г.

Изъ книги № 4780, за 1765 г., листъ 204.

209. Частное письмо Ковенскаго всендза Францкевича проповѣднику лютеранскому.

Въ письмѣ этомъ кс. Францкевичъ ругаетъ и поноситъ лютеранскаго проповѣдника Андрея за то, что подчиненные его уклоняются отъ платы

коляды и подарковъ на Новый годъ и угрожаетъ имъ изгнаніемъ изъ домовъ.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt piętego, miesiąca Maja cztyrznastego dnia.

Na roczkach maiowych woiewodztwa Wileńskiego, w roku tym, wyż na dacie pisanym, do sądzenia przypadłych y porządkiem prawa pospolitego, in loco solito iudiciorum, w mieście ikmci Wilnie w zamku sądzących się, przede mną—Michałem Kazimierzem, hrabią z Kozielska Ogińskim—woewodą Wileńskim, oraz przed nami—urzędnikami sądowemi grodzkiemi woiewodztwa Wileńskiego, od tegoż i. w. imci p. woiewody Wileńskiego installowanymi, comparendo personaliter u sądu patron imć p. Antoni Pukszta, list prywatny, od imci x. Franciszka Frackiewicza — plebana Kowieńskiego do

imci p. Andrzeia—predykanta Luteranorum pisany, in rem et partem tegoż imci służący, opowiadał, prezentował y ad acta podał, który, podaiąc do akt, prosił mnie woiewody y nas urzędu, ażeby pomieniony list, ze wszystką w nim wyrażoną rzeczą, był do akt grodzkich woiewodztwa Wileńskiego spraw wieczystych przyięty y wpisany. Jakoż my, ony przyiawszy, wpisuiąc w xięgi, de verbo ad verbum zaleciliśmy, którego tenor sequitur estque talis:

Monsieur. Noveritis vestram malitiam erga nos suis asseclis adeo impressam, quod summa cum postpositione mea tempore visitationis valvas ocludere seque occultare audent, ius patriae et canonicum, iam pridem

promulgata dicent, quod singuli Iudaei, qui occupant loca catholicorum, multo magis vos Lutherani debetis mihi optemperare, contribuciae collectam pro strena non vero ita reclamare, fugere vitareque me totius huius civitatis parochum; si vos, uti ita dicam, diabolum superbum sequimini, me timendo fugiendoque, fugite e domibus et civitate hac, ne oculus meus prolem vestram et te malorum omnium fautorem videat. Sin secus emendare vultis, jubete vestris asseculis, ut nobis e domibus suis strenam debitam reddant; tuque ipse ne sis patri tuo similis in superbia, veni ad me, multa habeo

dicenda. U tego listu podpis ręki imci x. Fronckiewiczza. Demum additament oraz intytullacya his verbis: Franciszek Frackiewicz parochus Counensis. Adhuc fara ipse, quam tui Lutherani contradixeretis mihi, pro certo fortius agam, a servitiis vestris famulos recipiendo. Collaria pendentia doctorum, non vero nostra portate, scholam et xenodochium, quo in fundamento habetis, dicito. Andreae praedicanti Lutheranorum Counensi. Który to takowy list, za podaniem onego przez wyż wyrażonego patrona do akt iest do xiąg grodzkich woiewodztwa Wileńskiego przyięty y wpisany.

1770 г.

Изъ книги № 4785, за 1770 г., л. 131.

210. Изрекательный листъ, данный разными шляхтичами русскому войску, что они больше не будутъ бунтовать и нарушать законовъ рѣчи-посполитой.

Понименованные въ этомъ документѣ шляхтичи, принимавшіе участіе въ бунтѣ, даютъ изрекательный листъ, въ которомъ сожальютъ о своемъ заблужденіи, что они принимали участіе въ безпоряд-

кахъ и сознаютъ, что эти бунты направлены были къ ниспроверженію законовъ и правъ рѣчи-посполитой. Листъ этотъ предъявленъ былъ капитаномъ російскихъ войскъ Есткомъ.

Roku tysiąc siedmset siedmdziesiątego, miesiąca Aprila dwudziestego czwartego dnia.

Coram actis grodu woiewodztwa Wileńskiego, comparendo personaliter wielmożny imé p. Michał Estko, kapitan woysk rossyiskich, recess przysięgą stwierdzony, od niżej wyrażonych woysku rossyiskiemu dany, ad acta xiąg grodzkich woiewodztwa Wi-

leńskiego podał, którego tenor sequitur talis:

My niżej na podpisaniu rąk naszych wyrażeni oznajmujemy tym naszym formalnym recessem, przysięgą stwierdzonym, iż chociaż my przyłączyliśmy się do buntu podniesionego przez złe intencye mających współobywatelów dążącego do wruszenia pokoju w oyczyźnie, lecz widząc teraz złośnie onego

przedsięwzięcia, od niego odstepujemy, odrzekamy się y przyznaiemy wszystko, co przez ten bunt uczyniono za przeciwne prawom y konstytucyom rzeczy - pospolitey, którym my powinni iesteśmy we wszelkiej obszerności być posłusznemi, iako też y w samey rzeczy iesteśmy posłuszni. In fidei quorum czyniemy ten recess przeciw przeszłemu naszemu postępkowi, a dla większej wiary, wagi y waloru, rękoma naszymi własnymi podpisujemy się. Pisan roku tysiąc siedm-siedmset siedmdziesiątego, miesiąca Aprila dwudziestego trzeciego dnia. U tego recessu podpisy rąk aktorów tak umiejących, iako też nieumiejących piśma, oraz attestacya z podpisem przytomnego sic exprimuntur: Jan Kiernożycki mp. ††† Teodor Wołodźko, ††† Jan Dziemidowicz, ††† Stefan Wabalowicz, ††† Franciszek Chwiedorowicz, ††† Jan Sawicki, ††† Jan Redor, ††† Maciej Palczewski, ††† Jan Boreyko. Za tych wszystkich wyż pomienionych krzyżykami własną

ich ręką pisanych, ia swą własną ręką, iako umiejący, wyż pomienionych podpisuję się Jan Kiernożycki mp. Bogusław Zagórski, pisarz celny; ††† Antoni Radaszewski, ††† Maciej Witkowski, Jerzy Sypayło attestor, żem był przytomny ich podpisom do tego recessu, Mateusz Jelenski, podstoli xięstwa Żmuydzkiego mp.; ††† Jan Bortkiewicz, ††† Antoni Mazolewski, ci dwa chorągwi Wolkowyskiej, ††† Mateusz Iwaszkiewicz ten Narwoy chorągwi. ††† Baltromiej Sawicki, ††† Stefan Tulczynski, ††† Jakub Skarżyński. Za tych wszystkich wyż pomienionych krzyżykami własną ich ręką pisanych, ia swą własną ręką iako za nieumiejących wyż pomienionych podpisuję się Bogusław Zagurski, pisarz kom. Jurburskiej, ††† Józef Jabłoński. Który to takowy recess przysięgą stwierdzony, woysku rossyiskiemu dany, za podaniem onego przez wyż wyrażoną osobę do akt, iest do xiąg grodzkich wojewodztwa Wileńskiego spraw wieczystych przyjęty y wpisany.

1775 г.

Изъ связки № 4591, съ 1575—1721 г. докум. № 1.

211. Общій перечень дымовъ и податнаго сбора съ римско-католическихъ приходовъ Виленскаго воеводства за 1775 годъ.

	dym.	zlot.	gr.		dym.	zlot.	gr.
Miasto Wilno	—	26336	—	Parafia ś-tego Piotra .	162	964	—
Parafia ś-go Stefana . .	111	638	—	— Rudomińska . .	532	3160	—
— ś-go Nikodema . .	74	444	—	— Turgielska . .	481	2854	—

	dym.	złot.	gr.
Parafia Solecznicka . .	275	1600	—
— Miednicka . .	367	2182	—
— Cudzieniska . .	175	1036	—
— Szumska . .	58	344	—
— Ostrowiecka . .	110	658	—
— Worniańska . .	498	2984	—
— Gierwiatska . .	150	898	—
— Michaliska . .	198	1184	—
— Bystrycka . .	389	2334	—
— Ławaryska . .	150	900	—
— Rukoynska . .	110	1246	—
— Niemienczyńska .	489	3518	—
— Janiska . .	131	768	—
— Inturska . .	226	1674	—
— Malatska . .	128	1016	10
— Widzieniska . .	344	2733	10
— Dubińska . .	286	1698	—
— Giedroyska . .	311	1820	—
— Podbrzeska . .	187	1102	—
— Meysagolska . .	418	2488	—
— Kiernowska . .	167	1030	—
— Musnicka . .	397	2372	—
— Szyrwińska . .	333	1992	—
— Szeszolska . .	350	2084	—

	dym.	złot.	gr.
Parafia Nidocra . .	51	302	—
— Poboyska . .	497	2912	—
— Getwańska . .	130	756	—
— Upitska . .	97	578	—
— Werkowska . .	482	2870	—
— Giegużyńska . .	24	138	—
Summa summarum	8989	81610	20

Jakową taryfę podatku podymnego ad mentem konstitucyi 1775 roku sporządziwszy, z której wynika oprócz miasta, dymów ośm tysięcy dziewięćset ośmdziesiąt dziewięć, a z nich wypada płaty złotych polskich insimul z miastem ośmdziesiąt ieden tysiąc sześćset dziesięć y groszy dwadzieścia. Rękoma naszymi przy wyciśnionych pieczęciach podpisujemy. Adam Józef Kozakowski—sędzia ziemski Kowieński, chorąży Petygorski w. w. x. Lit. lustrator podatków rzeczy-pospolitey województwa Wileńskiego, Andrzej Pomarnacki—sędzia ziemski województwa Smoleńskiego, lustrator podatków rzeczy-pospolitey województwa Wileńskiego (m. p.).

1776 г.

Изъ книги № 4790, за 1775—1776 г., л. 783.

212. Жалоба Виленскихъ мѣщанъ на Виленскій магистратъ по поводу разныхъ его злоупотребленій.

Янъ Орлицкій, Мозырскій коморникъ (землемѣръ), отъ имени всего Виленскаго городского сословія приноситъ жалобу на весь Виленскій магистратъ по слѣдующему случаю: лица, заставляющія въ магистратѣ, получаютъ свои мѣста, какъ бы по наследству отъ отцевъ къ дѣтямъ. Пользуясь этимъ исключительнымъ условіемъ, они открыли рядъ многочисленныхъ и вопіющихъ злоупотребленій противъ всякихъ правъ и привилегій. Такъ они

обращаютъ на свои нужды все городскіе доходы; разоряютъ все городскія имѣнія, продаютъ ихъ, закладываютъ или присваиваютъ себѣ, и крестьянъ отдаютъ въ приданое своимъ родственникамъ. Вслѣдствіе такихъ злоупотребленій многіе изъ горожанъ обнищали и какъ нищіе шатаются по городу, другіе же обращены въ крѣпостныхъ крестьянъ магистратскихъ лицъ и публично трактуются ихъ холопами.

Roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt szóstego, miesiąca Augusta dwudziestego trzeciego dnia.

Coram actis grodu wojewodztwa Wileńskiego comparendo personaliter imć pan Jan Orlicki, komornik Rzeczycki, żałował y solenniter manifestował się, nomine sławetnych Beniamina Kossa, Franciszka Sądeckiego, Franciszka Otrębskiego, Tadeusza Skędzińskiego, Ernesta Webersa, Pawła Drozdowskiego, Jana Edlera, Jana Bąckiewicza, Kazimierza Woyszniewicza, Józefa Woyciechowicza, Krzysztofa Awłosewicz, Jana Kowalewskiego, Krystyana Blankiemberga, Krystyana Heyszman, Piotra Huberta, Mikołaja Szydłowskiego, Szymona Paszkiewicza, Michała Stankiewicza, Krzysztofa Hrubę, Michała Blankiemberga, Antoniego Sawicza, Antoniego Santockiego, Stefana Hauryłowicza, Antoniego Łukaszewicza, Ignacego Kwiatkowskiego, Antoniego Komanowskiego, Samuela Małyka, To-

masza Zieniewicza, Jana Miszkelewicza, Krystyana Rydela, Jakuba Piotrowskiego, Frydrycha Galle, Macieja Muchlińskiego, Michała Czecharskiego, Sebestyana Zbytkowskiego, Sylwestra Adankiewicza, Andrzeja Czeizora, Augustyna Romfelta, Leona Kalinkiewicza, Michała Holdowskiego, Frydrycha Tyztemberka, Grzegorza Misiewicza, Ernesta Plena, Frydrycha Berenta, Michała Januszkiewicza, Jana Krassowskiego y wszystkich starszych tegorocznych całego gminu y pospółstwa miasta ikmci Wilna na szlachetnych Kondrata Żyłkę, Grzegorza Hałuzę y innych burmistrzów, Daniela Paszkiewicza, Jana Krupskiego, Piotra Dubińskiego, Antoniego Lachowicza—radców, Jana Konczewskiego — pisarza sessyonalnego y radzieckiego y cały magistrat Wileński, o to: iż co szlachetny magistrat Wileński absoluta potestate postępując przeciwko wszelkim prawom, przywilejom, dekretem, ordynacyom, mimo które prawo tak anteces-

sorowie, iako y sami szlachetni rządząc się y zachowując się nie podług przepisu onych, owszem, vilipendendo y postponendo srogą tychże praw cyrcumskrypcją dobra generaliter wszystkie mieskie, leżące, ruchome, summy pieniężne rozproszyli w różne ręce, folwarki z poddaniami po chłopa dwudziestu y trzydziestu y więcej, dożywocie mając, zięciom y córkom w posagach, inne przez kondyktowe opisy, transakcyje, tajnie w skrytości czynione, pozawodzili, iako y recenter folwarki trzy w ręce wielmożnego imci pana Ciechanowieckiego odeszli, od którego antecessora lat kilkanaście temu iak wzięli summę ośm tysięcy złotych polskich, za dożywocie iednego folwarku, idque Tupaciszek od wielmożnego Ciechanowskiego, starosty Opeskiego, deinde za dekretem konfederacyi w roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt czwartym; iterum od tegoż wzięli tysięcy kilkanaście, którą summę in proprium usum obrócili. Przez wszystkie lata tak z dobr leżących arendy, z gruntów, placów poziemne, superaty podymnego, quatuorgielta, przy podymnym wybierane z miasta dochody, publicznych prowentów, iako też składanek od trzech stanów magistratowego, kupieckiego, gminu całego pospółstwa corocznie na tysięcy kilkadziesiąt, rok od roku do siebie do skrzynki publicznej nie składali, bez wiedzy całego gminu y pospółstwa, ad velle sui dysponowali, y gdzie chcieli obracali, do kalkulacyi całego gminu y pospółstwa nie wokowali y nie dopuszczali, z którego gminu y pospółstwa największe są dochody, z różnych przychodów, z składanek przez wszystkie lata wybieranych, gromnicznych na złotych trzy tysiące zgórą kwartalowych extraordinaryjnych y innych, tudzież z różnych wyborów, lokciów rzemieśniczych, różnych cechów chlebowych, pirożnie, klatek, przekupnic,

warzywnic, różnych owoców zieleniznych, mlecznego, koszykowego, podwrotnego, kotłowego, berniowego, beczkowego, od siemierzów, szynków, garkuchni, od sklepów, stancyi, solennic, ratusznych zborów tysięcy kilkanaście, z wagi publicznej; tyleż od rzeźników, rybaków, szewców, czapeczników, czapecznic, gancarzów, od kramów, sklepów, solennic, z stancyi wieznej w rybnym końcu leżących; od żydów lokciowego złotych sześćset; seorsive od kramów y sklepów y innych wszelkich przychodów; trzy tysiące talerów bitych danych na reparacyą miasta od ś. p. najjaśniejszego króla Augusta trzeciego przez ręce ś. p. iasnie-wielmożnego Fleminga—podskarbiego miasta wyliczonych, z kamienic szpitalnych, które possydują prowizorami będąc, intraty odbieraia, z proboszczami dzielą się, w szpitalach utriusque ritus ubogich nie chowiaia, rzemieślnicy y mieszczenie starzy y niewiśni po mieście z torbami żebraia zimową porą, nie mając przytulenia, po bramach pod murami, czasu tegich mrozów y zawieruch bez czasu umieraia. Zadaiać place na zabudowanie placów różnym senatorom, panom, kamienice in ruderibus y sklepy sprzedawali y pieniądze za one brali, inne do kancelaryi deponowali, cisz panowie ignotum gdzie się obrócili ze wszystkich lat przez antecessorów swoich, pradziadów, dziadów, rodziców, iako y sami szlachetni magistratowi ze wszystkich rzeczonych przychodów y innych, tu niepomienionych intrat mieyskich, żadnych likwidacyi y kalkulacyi nie zdawali y nie czynili, ani do publicznej skrzynki nie importowali, w iednym nieporządku zostaiac, do siebie zabierali, y in proprium usum obracali, w sekrecie zachowuiac y tajności, iako cały szlachetny magistrat Wileński, będący od sta kilkadziesiąt lat y więcej zpokrewniony, iakby z iednej

osoby złożony, gdy iedni po drugich sami będąc w magistracie swoich braci, synów, zięciów, wnuków, y dalszych krewnych sądzą mimo przepis, ordynacyi y wszystkich praw, szczegulnie z iedney krwi y familii swoiey obierają do magistratu, a obcych godnych nie dopuszczają, by wszystkie obroty w tajności, rządy w iednych ręku iakby obstant nici rozchody w skrytości między sobą zachowują, gminowi całemu y pospółstwu ni o czym widzieć niepozwalając. Regula iuris udysponowała, że miasto Wilno z trzech stanów złożone—z magistratowego, kupieckiego y pospółstwa, gminu całego, w miłości, iedności nierozdzielney, iakby in uno corpore zostając, wszystkie swoje usilności y chęci razem łożyli, na utrzymanie całości dobra pospolitego tegoż miasta; lecz szlachetny magistrat, praesumendo sobie tychże gminowych za nie wając, za chłopów y poddanych swoich poczytuie, publicznie chłopami na ratuszu nazywa, na posługi, iak poddanych chłopów pędzi y rozkazuje; iakoż w roku terazniejszym tysiąc siedmset siedmdziesiąt szóstym przez wiele czasów wszystkie cechy, iak na panszczyznę poddanych o własnym chlebie bezprzestannie pędzili do folwarków, na bronienie onych, wiele takich było, którzy porzuciwszy robotę y rzemiosło o głodzie wartować nocy y dni musieli; za obiady, uczty y inne prywaty, nie mało gruntów y pustych murów w rozwalinach różnym klasztorom y xięży pozadawali, do ogrodów y cmentarzów przywłaszczyć pozwolili mieyskich, mury wałowe stare około miasta, także klasztorom y swoim krewnym na erekcyą y poprawę ich murów demoliować y zbijać pozwalali, bramę Spaską, która przez niedozor y nakrycie o trzech kondygnacyach, gdy zawalila się, z całej bramy wszystką cegłę darowali iegomości xiędzu Modzolewskiemu—of-

ficyałowi ruskiemu, który od teyże cegły na mieyscu szpitala zmurował na dwa piętra stancyą y w teyże bramie w wałowym murze wybiwszy okno zmurował kram z mieszkaniem do niego z teyże cegły, żyda osadził, za które obiedwie stancye z kramą, około sta talarów arendy bierze, skarb metropolity przy mieskich wałowych murach, mimo dyspozycyą prawa z obuch stron budynki stawić do murów przymurowywać się, y na tychże murach o dwóch piętrach, y więcey murować się ze szkoda murów całego miasta pozwalając. Ad haec procedera wszystkie y dalsze transakcy, konwencye, dekreta zmowne, kondyktowe z iedną osobą magistratową, drugą z kupców, z kahalem Wileńskim y różnemi osobami konwencye przyznane y dalsze bezprawia, których opisać wyrążyć niepodobna, na iedyną zgubę całego miasta, siebie bogacąc w niewiadomości gminu czynili, formowali, y odprawowali z dolożeniem gminu całego, a gmin o tym nie wiedział, in praeiudicium wszystkich praw, przywileiów, In fundamento konstytucyi novellae legis i. w. Ogiński, wiachwasy na wojewodztwo Wileńskie, uczynił porządek miasta całego, iak się mają zachować y rządzić punktami opisał, y te punkta ustaw swoich na rąk pięćset drukować kazał, szlachetny magistrat te punkta u siebie utail, nie drukował. I w przeszłym roku do Warszawy wyprawując należało wpisać do plenipotencyi gmin, a szlachetny magistrat tylo od magistratu imci panu Konczewskiemu od kupców, imci panu Bobrowskiemu dali plenipotencyą, a sławetnych Sondeckiego y Holdowskiego, nie wpisali w plenipotencye y z tym się odkazali, że pro hac sola vice pozwalamy gminowym iachać do Warszawy, y to dla usługi szlachetnemu Konczewskiemu, iako osobie magistratowej. Ad praesens ułożywszy skła-

danke seymową, która przez wszystkie trzy stany kontrybuowana być miała, gmin. cały udysponowawszy wybrać kazali podług taxy, szlachetny magistrat, ani kupiecka izba nie taxowali się, y składanki nie złożyli, a przez gmin recenter złożoną składankę na trzytysiące kilkaset złotych wydobywszy skrzynkę próżną publiczną, żadnego szeląga z prowentów wszystkich składanek dawniejszych nie okazując, aby terazniejszą składankę do swoich rąk odebrać y ad velle sui obrócić. Przegrozki, różne pochwały, na zdrowie y życie gminowych czynią, gdy o słusność się umawiają, za buntowników poczytują, y o dalsze inne krzywdy, szkody damnifikacye, varii generis bezprawia, przez szlachetny magistrat czynione, które w tym dla obszernego opisania processie pomieścić nie mogą, referując się do osobliwszych punktów žaloby seorsive spisanych od gminu całego. O co wszystko żalujący gmin cały chcąc prawem czynić, ante omnia do approbaty wszystkich praw, przywilejów, ordynacyi et omnis tituli dokumentów, całemu gminowi służących, a przeciwnych do skassowania konwencyi, przyznanych z żydami kahału Wileńskiego y dalszych dekretów kondyktowych, konwencyi, transakcyi, procederów z różnemi poczynionych z dolożeniem gminu, w niewiadomości onego, także do skassowania y annihilowania om-

nis tituli wszystkich tych per totum, iako na zgubę miasta czynionych, do komportacyi wszystkich regestrów, et omnis tituli skryptów sessyonalnych y innych, przez obżałowanego Kończewskiego—pisarza y cały szlachetny magistrat, sub nexu corporalis iuramenti, do komportacyi punktów przez i. w. Ogińskiego ułożonych y na pięćset rąk drukować kazanych, do zdania kalkulacyi za wszystkie lata, za dziadów, oyców y dalszych krewnych swoich, których dobra posiadując, iako y przez samych obżałowanych, z lat stante dispositione obżałowanych, ze wszystkich a wszystkich generaliter intrat y percept, tak przychodów, iako y rozchodów całego miasta Wilna, do nakazania, aby szlachetny magistrat, communitas mercatoria, zarówno z gminem całym taxowali się y składanki dawali y wszystkie prowenta za wiadomością całego gminu, z całego miasta Wilna składane y expensowane byli, przy wszystkich trzech stanach, do obwarowania, żeby szlachetny magistrat przez gwałtowność y moc żadnego bezprawia nad żalującym gminem y pospółstwem czynić nie ważył się, do nadgrodzienia wszelkich strat y expens prawnych, do pokarania penis de lege descendentes et quod iuris deducetur, salva tego manifestu melioratione. Co iest do xiąg grodzkich spraw wieczystych województwa Wileńskiego zapisano.

ПРИБАВЛЕНІЕ I-е *).

Акты Виленскаго городского суда.

*) Документы эти найдены были комиссіей во время печатанія VIII т., вслѣдствіе чего и печатаются здѣсь въ видѣ прибавленія.

213. Посвидѣтельствоваіе вознаго обѣ отказѣ Ясенскимъ взять обратно воловъ, покинутыхъ его крестьянами на митрополичьей землѣ въ имѣніи Шешолахъ во время самовольной записки митрополичьей земли.

Я Размусъ Яновичъ, возный земли Виленское, сознаваю тымъ моимъ квитомъ, ижъ въ року теперешнимъ тысяча пятьсотъ деветдесять первомъ, мѣсеца Августа, девятого дня, былъ есьми ужитымъ отъ служебника въ Бозѣ велебного его милости архіепископа митрополита Кіевского, Галицкого и всея Руси, отца Михайла Рогозы, Стефана Козаковича до двора его милости митрополита Шешольского въ Олянахъ, въ повѣтѣ Виленскомъ лежачого, для нѣкоторыхъ справъ поточныхъ въ томъ имѣніи Шешольскомъ зъ его милостью паномъ Миколаемъ Ясенскимъ, подкоморимъ земли Виленское, и будучому мнѣ въ томъ дворѣ Шешольскомъ, въ Олянахъ, довѣдавши се тотъ служебникъ его милости митрополита Стефанъ Козаковичъ, ижъ его милость панъ Ясенскій, наславши mocno кгвалтомъ на властный кгрунтъ его милости митрополита Шешольскій, въ Олянахъ, боярина своего Яна Юрьевича Войтковича и съ подданными своими тогожъ имѣнія своего Шешольского, подъ дворъ самый Олянскій, подле церкви, при дорогѣ великой Виленской, орать казалъ. И пошолъ зо мною вознымъ и зъ стороною людьми добрыми шляхтою, то-есть съ паномъ Станиславомъ Валентиновичомъ а паномъ Лаври-

номъ Щасновичомъ Смилкгевичомъ до нихъ; и кгдамъ пришолъ, зъ нимъ Стефаномъ Козаковичомъ и зъ стороною, застали есьмо оручи на жито попаръ боярина его милости пана Ясенского, Яна Юрьевича Войтковича, стоячого при ратаяхъ, а ратаевъ семь зъ волами оручихъ, то-есть: Стася Байбаковича, Павла Тервеневица, Якуба Ботевича и иныхъ подданныхъ. И пыталъ тотъ Стефанъ передо мною вознымъ и стороною того Яна Юрьевича: за чимъ то розказаньемъ орутъ кгрунтъ митрополій? На то тотъ Янъ Юрьевичъ повѣдилъ: ижъ орутъ за розказаньемъ и посланьемъ пана Ясенского, пана своего; бо его милость панъ нашъ держится интерпезы и будемъ орать и mocno боронить. А потомъ тотъ Стефанъ почалъ упоминати того Яна Юрьевича, штобы большъ тутъ подданнымъ орать не казалъ и съ поля митропольего Олянского жебы зопли; если маєтъ какое дѣло до его милости митрополита, нехай се правне зъ его милостью обыходить, а кгвалтомъ кгрунтовъ нехай не кажетъ орать; бо дей буду боронити и на роги кажу побрати. И то повѣдивши тотъ Стефанъ, пошолъ зо мною вознымъ ку дворови, а потомъ недалеко одшодши намъ отъ нихъ, тотъ Янъ Юрьевичъ и съ тими се-

ма подданными, волю на роли покинувши, зовсімъ сами прочь одъ воловъ до двора пана своего пошли. А потомъ тотъ Стефанъ Козаковичъ, обачивши тые волю по збожью зъ сохами ходечи, указавши тые волю мнѣ возному и сторонѣ, казалъ ихъ вжо ку вечеру до двора загнати и зъ сохами семь паръ воловъ, то-есть: шерстью рыжихъ чотыри, половыхъ три, бурыхъ три, рабыхъ три, розными шерстями зъ бѣла, зъ чорна и зъ рыжа, чорный одинъ, и хотѣлъ ихъ, яко покинутыхъ на поли, до враду замку Виленского отогнати; нижели дано ему Стефану справу, ижъ дорогу Виленскую его милость панъ Ясенскій, наславши слугъ и подданныхъ своихъ, казалъ заступитъ, и боечисе яко легкости подданнымъ учиненья, которые бы гнали тые волю, тыхъ воловъ гнать не смѣлъ. А потомъ въ семь же року деветдесять первомъ, мѣсяца Августа тринадцатого дня, тотъ же Стефанъ Козаковичъ съ тоюжъ стороною двѣма шляхтичами звышменованою, зъ Станиславомъ Валентыновичомъ а Лавриномъ Щасновичомъ Смильгевичомъ, посылае мене возного Размуса Яновича до двора его милости пана Ясенского Шешольского зъ листомъ отъ особъ двухъ, отъ ихъ милости пановъ компромисаровъ, высланныхъ одъ его милости пана Андрея Илькговского, одъ его милости князя Юрья Мартиновича Кгедройтя, подавать его милости пану Ясенскому и ознанить, жебы тые волю розказалъ узять, то естъ: семь сохъ, которыхъ, одышоль, покинувши въ полю Олянскомъ, Янъ Юрьевичъ Войтковичъ, бояринъ пана Ясенского, и съ подданными его милости пана своего, сего мѣсяца Августа девятого дня. И кдымъ прѣхалъ до двора пана Ясенского до воротъ дворныхъ тогожъ Яна Юрьевича у воротъ

дворныхъ стоечи нашоль есми ворота замкненными, мене не пуцоно. И мовилъ есми тому Яну Юрьевичу, жебы далъ знати его милость пану своему, жебы тые волю, которые еси покинулъ въ полю Олянскомъ, взять, которыхъ хочеть отдать служебникъ его милости митрополита Стефанъ Козаковичъ черезъ руки мои мене возного; а листъ отъ его милости пана Андрея Илькговского и отъ князя Юрья Мартиновича Кгедройтя писанный, слуга другій его милости пана Ясенского Федоръ Русинъ, отъ мене взивши, до его милости пана Ясенского, пана своего, понесъ, а мене самого до двора непуцоно. И казалъ ми тотъ же Русинъ, служебникъ пана Ясенского, одъ двора прочь одѣхати. А потомъ одъ того часу, яко тые волю покинулъ въ полю Олянскомъ, ужко панъ подкоморый ни въ чомъ у кгрунты митрополю Олянскіе не вступовалсе и переказы жадное его милости митрополита подданнымъ, такъ въ оранью, въ боронованью, яко и въ сѣенью жита не чинилъ. Якожъ я возный, по тые вси часы, при немъ—служебникъ его милости митрополита Стефану Козаковичу у дворѣ митрополемъ, въ Олянахъ, будучи, почавши одъ дня мѣсяца Августа девятого дня, въ семь же року деветдесять первомъ, ажъ до дня семнадцатого сего мѣсяца Августа, и видѣломъ: ижъ уси поля Олянскіе митрополю спокойно пооралъ, посѣялъ и забороновалъ; и ни въ чомъ переказы жадное одъ его милости пана Ясенского не видѣлъ ни одъ кого чинечи. А тые волю его милости пана Ясенского подданныхъ, покинутые, которыхъ его милость панъ Ясенскій узять не хотѣлъ, тотъ же служебникъ его милости митрополита, Стефанъ Козаковичъ, до рсправы для стражи роздалъ, передо мною вознымъ, под-

даннымъ его милости митрополита Шешольскимъ. И на томъ далъ того сознанья моего тотъ мой квитъ, подъ моею печатью и подъ печатями стороны двухъ шляхти-

човъ, имени верху менованныхъ. Писанъ въ Шешоляхъ, року, мѣсеца и дня звышмененого.

1592 г.

Изъ связки № 4641, за 1572—1592 г., докум. № 2.

214. Жалоба Хорельскаго, арендатора митрополичьяго имѣнія Дойнянъ, и посвидѣтельствоваіе вознаго о насильственномъ завладѣніи Ясенскимъ митрополичьими крестьянами со всѣмъ ихъ имуществомъ, въ количествѣ пяти службъ.

Лѣта Божого Нароженья тысяча пятьсотъ деветьдесять второго, мѣсеца Апрѣля девятого дня.

На врадѣ его королевское милости кгородкомъ воеводства Виленского, передо мною Яномъ Болеславовичомъ Свирскимъ, маршалкомъ господарскимъ, державцою Мойшакгольскимъ, намѣстникомъ Виленскимъ, жаловалъ и оповѣдалъ панъ Григорій Хорельскій, на тотъ часъ держачій имѣнье его милости митрополита Шешольское арендою, о томъ: штожь дей его милость панъ Миколай Ясенскій, подкоморій Виленскій, наславши бояръ и подданныхъ своихъ имѣнья Шешольского, называемого Олянского, въ повѣтѣ Виленскомъ лежачого, сель Олянскихъ, много подводъ, у ночи въ року теперешнимъ тысяча пятьсотъ деветьдесять второмъ, мѣсеца Апрѣля шостого дня, у понедѣлокъ рано, далеко еще передъ свитаньемъ, на имѣнье его милости митрополита Шешольское, въ повѣтѣ Виленскомъ лежащее, села Дойнянскіе, вы-

бралъ, выграбилъ и выпровадилъ квалтовне подданныхъ его милости митрополита отчичовъ властныхъ службъ пять, то есть: Войтеха Юражича зъ жоною, зъ дѣтьми, зъ волами, съ клячами и зо всею маетностью ихъ—служба одна зуполная; Петра Юражича, зъ жоною, зъ дѣтьми, зъ волами, съ клячами и зо всею маетностью ихъ, другая служба зуполная; Каспора Юражича, зъ жоною, зъ дѣтьми, зъ волами, съ клячами и зо всею маетностью ихъ—третья служба зуполная; Валюля Матеевича, зъ жоною, зъ дѣтьми, зъ волами, съ клячами и зо всею маетностью ихъ—четвертая служба зуполная; Стасюля Матеевича, зъ жоною, зъ дѣтьми, зъ волами, съ клячами и зо всею маетностью ихъ—пятая служба зуполная. Которыхъ его милость панъ Миколай Ясенскій, тыхъ подданныхъ имени верху помѣненныхъ, пять службъ, до имѣнья своего Шешольского, называемого Олянского, въ повѣтѣ Виленскомъ лежачого, называемого Оляны, выпровадив-

ши дей и ослѣлость имъ подавалъ въ томъ селѣ Олянскомъ, Ожъуседевъ, и собѣ дей ихъ служить до двора своего Олянского привернулъ и привлащилъ. Якожъ дей онъ панъ Григорей Хорельскій, тое выпроваженъе подданныхъ имѣнья Шешольского возному повѣту Виленского Розмусу Яновичу и сторонѣ людямъ добрымъ шляхтѣ оказывалъ. Который возный тамъ бывши, и чего будучи свѣдомъ, ставши очевидно въ року теперешнемъ, тысяча пятьсотъ девяностъ второго, мѣсяца Апрѣля осьмнадцатого дня, ку записанью до книгъ кгородскихъ Виленскихъ созналъ и того сознанья своего квити, подъ петатью своею и подъ печатьми стороны шляхты подалъ, писанный тыми словами:

Я Розмусъ Яновичъ, возный повѣту Виленского, признаваю тымъ моимъ квитомъ, ижъ въ року теперешнимъ тысяча пятьсотъ девяностъ второмъ, мѣсяца Апрѣля шестого дня, у понедѣлокъ, маючи я при собѣ стороною людей добрыхъ, двухъ шляхтичовъ, землянъ господарскихъ, то-есть пана Андрея Яновича а пана Лаврина Щасновича, за оказаньемъ пана Григорья Хорельского, на тотъ часъ держачого имѣнье его милости митрополита Шешольское арендою, видѣломъ у Дойняхъ, въ селахъ того имѣнья Шешольского, въ повѣтѣ Виленскомъ лежащихъ, два дома, у которыхъ въ тыхъ

домахъ седѣли передъ тымъ бояре пана Ясенского спустопонные и выграбленные, такъ избы, хлѣвы, яко и клѣти уси отворенные, а у иныхъ и дѣры выбранные а у домахъ ничего нѣтъ, яко людей, такъ и быдла и збожья, все выпровождано и вывезено и слѣдъ знать, много людей конныхъ, возовыхъ и пѣшихъ дорогою было гнано и возами ѣхано ку Шешолямъ его молости, пана Ясенского и пана Кирдея, въ повѣтѣ Виленскомъ лежащихъ; и меновалъ то панъ Григоръ Хорельскій, передо мною вознымъ и передъ тоюжъ стороною, при мнѣ на тотъ часъ будучою, ижъ се тое выпровоженъе тыхъ подданныхъ стало за насланьемъ его милости пана Миколая Ясенского, подкоморого Виленского, черезъ бояръ и подданныхъ его милости пана Ясенского, имѣнья Шешольского въ повѣтѣ Виленскомъ лежачого. И на томъ далъ того сознанья моего тотъ мой квити, подъ моею печатью и подъ печатьми стороны двухъ шляхтичовъ, на тотъ часъ при мнѣ будучихъ, верху помененыхъ. Писанъ у Дойняхъ, року, мѣсяца и дня вышмененого. У того квиту печатей притисненыхъ три. Которое тое оповѣданье пана Хорельского и возного сознанье и тотъ квити его до книгъ кгородскихъ Виленскихъ есть записано.

1597 г.

Изъ связи № 4593, за 1592—1598 г., донум. № 10.

215. Посвидѣтельствоваіе вознаго о недопущеніи Виленскому подкоморію Ясенскому ввода во владѣніе митрополичьимъ имѣніемъ Шешолами.

Я Размусъ Яновичъ, возный повѣту Виленского, признаю тымъ моимъ квитомъ, ижъ року теперешнего тысяча пятьсотъ девятьдесятъ сего, мѣсеца Марта девятого дня, маючи я возный на тотъ часъ при собѣ стороны людей добрыхъ, двухъ шляхтичовъ, пана Войтеха Вольского а пана Мартина Барановского, за жоданьемъ слуги его милости митрополего велебнаго отца Михаила Рогозы, архіепископа митрополита Кіевского, Галицкого и всея Россеи, на владничомъ мѣстцу на тотъ часъ будущо, въ дворѣ его милости митропольимъ имѣнья Шешольского, въ повѣтѣ Виленскомъ лежачого, пана Мартина Нарковича, былъ есьми у дворѣ его милости митрополемъ Шешольскомъ, прозываемомъ Онтотграбовскомъ; то пакъ передо мною вознымъ, передъ стороною, при мнѣ будучо, того помѣненого року и дня, за насланьемъ его милости пана Миколая Ясенского, писара его королевской милости великого князства Литовского, подкоморого земли Виленское, пріѣждчалъ до того двора его милости митрополего и до селъ, ку тому двору прислухающихъ, призываемого села Бернютянъ и до села Саркгутянъ, возный повѣту Виленского Станиславъ Жоровскій зъ слугами его милости пана подкоморого земли Виленское, пытаючи то-

го слуги его милости митрополего, на тотъ часъ въ томъ дворѣ на мѣстцу владничимъ будущо, пана Мартина Марковича: если бы поступили его милости пану Миколаю Ясенскому, подкоморому земли Виленское, увязанья въ тотъ дворъ его милости митрополій и въ села, къ нему прислухающе, за некакій презыскъ отъ пана Ясенского на отцу митрополитѣ переведенный? На што тотъ слуга его милости митрополій панъ Мартинъ Нарковичъ передо мною вознымъ и стороною, на тотъ часъ при мнѣ будучо, повѣдилъ тыми словами: ижъ дей панъ Миколай Ясенскій, подкоморій Виленскій, въ той справѣ есть запозванный отъ пана моего, отъ отца митрополита Кіевского, о злый переводъ права, первѣй, нижи ты, возный, на увязанье пріѣхалъ, прето съ тыхъ причинъ, нимъ се ихъ милость панове о злый переводъ права зъ собою розопрутъ, мнѣ владникъ его милости митрополій того двора имѣнья Шешольского панъ Григорій Тишковичъ Бузича, яко въ тотъ дворъ, такъ и въ села къ нему надлежаще, ніякого увязыванья никому поступовать не казалъ, прето бороню и не поступую. И съ тымъ тотъ возный Станиславъ Жоровскій и зъ слугами пана подкоморого Виленского ѣхали прочь. А на томъ я Размусъ Яновичъ, возный повѣ-

ту Виленского, чого будучи свѣдомъ, далъ есьми сего сознанья своего сесь мой квитъ подъ моею печатью и подъ печатьми стороны шляхты, на той справѣ при мнѣ будучой, (до книгъ кгородскихъ Виленскихъ записати). Писанъ у Вильни року, мѣсеча и дня вышеймененого. (Слѣдуетъ сусцетъ).

1595 г.

Изъ связки подъ № 4667, за 1578—1595 г.

216. Посвидѣтельствовапіе вознаго объ отказѣ Роскаго священника передать церковные ключи униатскимъ радцамъ и о запечатаніи церкви ихъ собственными печатьми.

Я Янъ Миколаевичъ Косинскій, возный воеводства и повѣту Виленского, сознаваю то тымъ моимъ квитомъ, ижъ въ року теперъ идучомъ тысяча пятьсотъ девятьдесятъ пятомъ, мѣсеца Декабря четвертого дня, въ понедѣлокъ, маючи я при собѣ сторону людей добрыхъ двухъ шляхтичовъ, пана Миколая Петриманского и пана Юрѣя Яновича, былъ есьми при панохъ радцохъ мѣста Виленского рочныхъ зъ стороны Руское, при пану Ильи Исаковичу и пану Григорью Федоровичу Печонцѣ, въ церкви русской на Росѣ, за Острою вѣжою, светого Юрѣя, и тамъ же панове радцы передо мною вознымъ и вышейменованою стороною шляхтою оповѣдали: ижъ дей есьмо сегодня, ведле нашего стародавного звѣчаю, при бытности отца протопоны и священника Воскресенского Виленского, ведле старого реестру попису церковного, переглядывали и переписывали всѣ речи церковные, которые въ той церкви есть, при бытности священника тутошнего Роского

отца Дементя Ильяшевича Добрянского; якожъ дей есьмо тутъ у тое церкви, ведлугъ старого реестру, ему поданого, не мало речей не нашли; и кгда есьми у него о тые речи упоминали, жебы онъ тые вси речи намъ отдалъ, нижли онъ тыхъ речей намъ не отдалъ и вернути ихъ (намъ) не хотѣлъ, для чого учинили есьмо тамъ же заразъ у церкви передъ отцомъ протопопою, яко старшимъ священникомъ, на него жалобу и оповѣданье, яко много речей церковныхъ недоставаеъ. А отецъ протопопа не только, жебы мѣлъ намъ зъ него справедливость учинить, але еще ему то ознамилъ, же онъ священникъ Роскій Виленскій есть отъ его милости отца митрополита, яко найвысшого пастыра, въ законѣ нашомъ неблагословеный и священничество зъ него снято. За которымъ таковымъ отъ отца протопопы показаньемъ снятъ священничества съ того священника Роского, помогалисе есьмо, абы онъ ключи церковные, которые отъ насъ—владу мѣстского

маеть, до рукъ нашихъ вѣдѣныхъ, до часу усправедливленія передъ отцомъ митрополитомъ, яко старшимъ своимъ, отдалъ. А помененный священникъ Роскій, будучи отъ насъ колькокротъ напомнимъ, жаднымъ способомъ ключовъ одъ тое церкви намъ отдати не хотѣлъ, для котораго неотданья намъ тыхъ ключовъ церковныхъ мусѣли есмы своимъ замкомъ тую церковь Роскую замкнуть и до себе ключи взять. А теперь знову туюжъ церковь и притворъ я возный печатью своею, а панове радцы вышейменованные также при печати моей пе-

чатьми своими вѣдѣными, при бытности слуги вѣдѣнаго присяглого пана войтового на имя Аѳанаса Василевича запечатовали. Чого я возный, будучи въ той справѣ вѣдомъ, то все по достатку на сесь мой квитъ списавши, подъ печатью моею и съ подписомъ руки моею и подъ печатьми стороны шляхты вышейменованое, на тотъ часъ при мнѣ возномъ будуче, ку записанью до книгъ кгородскихъ Виленскихъ даломъ. Писанъ року, мѣсеца и дня вышейменованого. Jan Kosiński wozny—ręką swą. (Слѣдуетъ сусцѣнтъ).

1597 г.

Изъ связки № 4593, за 1592—1598 г., донум. № 9.

217. Посвидѣтельствованіе вознаго объ обидахъ и насиліяхъ, причиненныхъ митрополичьимъ крестьянамъ королевскимъ дворяниномъ Ясенскимъ въ Шешольскомъ имѣніи.

Я Размусъ Яновичъ, возный повѣту Виленского, сознаю тымъ моимъ квитомъ, ижъ року теперешнего тысяча пятьсотъ девятьдесятъ сего, мѣсяца Марта двадцать девятого дня, маючи я возный на тотъ часъ при собѣ сторону людей добрыхъ, двухъ шляхтичовъ, пана Мартина Бороновского а пана Войтеха Вольского, передъ тою стороною, людьми добрыми, за оказываніемъ вѣдѣнаго его милости велебнаго отца Михаила Рагозы, архіепископа, митрополита Кіевского, Галицкаго и всея Россіи, имѣня его милости Шешольского, двора Онтограбовского, въ повѣтѣ

Виленскомъ лежащего, на имя пана Григорья Тишковича-Бузича, видѣлъ есмы у подданныхъ его милости митропольскихъ того имѣня Шешольского, въ селѣ обрубѣ Ловмянского и въ селѣ обрубѣ Дойневъ, то-есть въ дому Станислава Петровича, тивуна его милости митропольского двери въ чотырохъ клѣткахъ, пробои и зацепки поотбиваны и поотчоны, двери знать же были повыбиваны, у дому Кгрикга Швинтадоня у двухъ клѣтей, также зацепки и пробои поотбіяны и поотчоны; въ дому Буты Петровича и Матея Рыбеляны видѣлъ есмы у двухъ клѣтей двери поот-

чены и замокъ деревенный зъ дверми розбитый, розщепанный; въ селѣ обрубѣ Дойневъ: у Марка Воловича видѣлъ есьми у дверей двухъ клѣтей замки и зацепки поотбіяны и посѣчены. Которое отбиванье пробоевъ, зацепокъ и дверей и при томъ квалтовное забранье въ клѣтяхъ жита, збожья, речей рухомыхъ, маетности розмаитое тые подданные его митрополы, шкоды свои на реестръ списавши, менили собѣ быти квалтовне сталые за насланьемъ на тые села отъ его милости пана

Миколая Ясенского—писара его королевской милости, подкоморого земли Виленское, отъ слугъ его милости собѣ сталое, на жалобѣ тое справы мянованныхъ. И на то я возный, чого будучи свѣдомъ, сего сознанья моего далъ есьми сесь мой квитъ и реестръ списанья шкодъ мянованныхъ подданныхъ его милости митрополичьихъ подъ моею печатю и подъ печатями стороны шляхты на той справѣ, при мнѣ будущее. Писанъ у Вильни, року, мѣсеца и дня вышейпомененого. *(Слѣдуетъ сусцептъ)*.

1601 г.

Изъ связки № 4658, за 1601 г., докум. № 1.

218. Жалоба священника Петра Аркадіуша на королевскаго ротмистра Уленицкаго по поводу наѣзда на его Пинское имѣніе Тараканы при участіи архимандрита Балабана (который былъ впослѣдствіи епископомъ Львовскимъ).

Лѣта Божого Нароженья 4601 (1601) мѣсяца Сентябра третего дня.

На врадѣ его королевской милости кгородскомъ воеводства Виленского, передо мною Станиславомъ Пукштою - Клявзкейловичомъ — хоружимъ Волковыскимъ, намѣстникомъ Виленскимъ, оповѣдалъ и жаловалъ отецъ Петръ Аркадіушъ, презбитеръ церкви греческое, за даньемъ собѣ справы врадника своего села Тороканского, у повѣтѣ Пинскомъ лежачого, на имя Михала Тишковского, на ротмистра его королевской милости пана Григорья Уленицкаго—о томъ: ижъ дѣй въ сихъ часѣхъ, яко дня нынѣшняго, дошла вѣдомость его—отца Петра

Аркадіуша, ижъ въ року теперешнимъ 4601 (1601), мѣсяца Іюля тридцать первого дня тотъ панъ Григорей Уленицкій, способивши до собѣ слугъ, Кгедеона Балабана, архимандрита Жидичинского, выволанца, наѣхавши мощно-квалтомъ на село его милости называемое Тороканы, въ повѣтѣ Пинскомъ лежаемое, въ которомъ селѣ тотъ панъ Уляницкій, полторы недѣли мѣшкаючи, великіе и незносные кривды подданнымъ тамошнимъ, бои, морды, квалты дѣвкомъ и бѣлымъ головомъ чинечи, маетвостъ подданныхъ—рухоую, збожья, кони, быдла забравши, часть тому Балабанови—выволаньцу на Волюню отослалъ

а иншую тотъ панъ Уляницкій маетность собѣ побралъ, врадника тамошняго Михала Тышковского выгнать и тое село Тороканы до владзы слугъ Болобановыхъ подалъ и до сихъ часовъ держитъ. О которыхъ шкодахъ отецъ Петръ Аркадіушъ, будучи на сесъ часъ у Вильни при его королевской милости отъ часу не малого, про далекость и отлеглость свою вѣдомо-

сти взяти не могъ, однакоже на потомъ за взятъемъ вѣдомости, хотечи реестръ тыхъ шкодъ починеныхъ, также имена подданныхъ побитыхъ и бѣлыхъ головъ покгвалтованныхъ достаточне списавши, до книгъ подати, а на сесъ часъ только тое оповѣданье его, просилъ, абы до книгъ записано было. Што есть записано.

1601 г.

Изъ связки № 4658, за 1601 г., донум. № 9.

219. Жалоба Виленской капитулы на Литовскаго скарбнаго ключника Исайковского, который запретилъ имъ пяти домамъ Виленскихъ медоварцевъ давать свѣчи на кафедральный костелъ св. Станислава.

На врадѣ его королевское милости кгородскомъ воеводства Виленского жаловалъ передо мною Станиславомъ Пукштою Клявзкейловичемъ — хоружимъ Волковыскимъ, намѣстникомъ Виленскимъ, велебный въ Бозѣ его милость князь Миколай Дыціусъ, докторъ письма светого, деканъ прокураторъ капитулы Виленское, именемъ всея капитулы бискупства Виленского, на его милость пана Яна Исиковского, писара его королевское милости, скарбнаго ключника Виленского, о томъ, ижъ дей медоварцовъ его королевское милости домовъ пять, а меновите: домъ Григоря Лапелы, домъ Яна Цыбульского, домъ Амброжея Возницы, домъ Петра Задушника, домъ Лукаша Медоварца, тые дей зъ давныхъ

часовъ, зъ наданья королей ихъ милости польскихъ и великихъ князей Литовскихъ, свѣчи для хвалы Божое до костела головного светого Станислава въ замку Виленскомъ рабливали; то пакъ дей, нѣтъ вѣдома зъ якихъ причинъ, панъ Янъ Исайковский мѣщаномъ и медоварцомъ, въ тыхъ домѣхъ мѣшкающимъ, свѣчъ робить до костела заказалъ и до послушеньства своего привернулъ зъ уближеньемъ хвалы Божое и зъ шкодою ихъ милостей пралатовъ капитулы Виленское. О што хотечи ихъ милость правне поступовати, просили, абы тое оповѣданье ихъ милости до книгъ кгородскихъ Виленскихъ было записано. Што есть записано.

1603 г.

Изъ связки № 4645, за 1602—1603 г., докум. № 5.

220. Жалоба Виленскаго Евангелическаго збора на Литовскаго канцлера Льва Сапѣгу по поводу захвата имъ фундушоваго имѣнія Кенъ, принадлежащаго збору.

Лѣта Божого Нароженья тысяча шесть-
сотъ третего, мѣсеца Іюня осьмнадцатого
дня.

На врадѣ его королевской милости кгород-
скомъ воеводства Виленского, передо мною
Станиславомъ Пукштою - Клявзкгейлови-
чомъ, хоружимъ Волковыскимъ, намѣстни-
комъ Виленскимъ, оповѣдалъ и жаловалъ
шляхетный панъ Вацлавъ Осецкій, сеніоръ
збору Евангелицкаго Виленского, именемъ
его милости пана Миколая Зеновича—под-
коморого Ошменского, яко сеніора и справ-
цы добръ и маетности збору Евангелицко-
го Виленского, и иншихъ сеніоровъ тогожъ
збору, самъ отъ себе, на ясновельможного
его милости пана Льва Сапѣгу, канцлера
великаго князства Литовского, Слонимско-
го, Парнавского, Могилевскаго старосту, о
томъ, ижъ дей годное памети ей милость
пани Мартиновая Стравинская, каштеля-
новая Витебская, пани Доминитра Коптев-
на, testamentомъ остаточное воли своее,
розсправуючи домъ и маетность свою, межи
иными речами записала правомъ вѣчнымъ
на зборъ Евангелицкій Виленскій—на шко-
лу и шпиталь, маетность свою набытую,
имѣнье названное Кены, Косину и Покоси-
ну въ повѣтѣ Виленскомъ лежащее, надъ
рѣкою Кеною, съ прикуплями и зо всимъ
на все, яко се тое имѣнье въ собѣ маеть;

а потомъ дей сама ей милость пани Ви-
тебская въ семь году шестьсотъ третемъ,
мѣсяца Іюня дванадцатого дня, зъ сего
света смертию зешла. А такъ дей панове
сеніорове збору Виленского, маючи вѣдо-
мость о таковомъ записѣ и правѣ на тое
имѣние Кену, порядкомъ правнымъ, зъ воз-
нымъ, зъ ураду приданымъ, повѣту Вилен-
ского, Петромъ Новошою, и съ тремя шлях-
тичами черезъ пріятеля своего на то ужи-
того шляхетного пана Криштофа Чорноту,
за поступеньемъ врадника ее милости
пани Витебское, въ тое имѣние Кены, Ко-
сино, Покосино въ держанье вѣчнымъ пра-
вомъ вопли, и тое имѣние, зъ дворомъ,
зъ гумномъ, зъ маетностью, зъ статкомъ,
збожьемъ, зъ быдломъ, зъ кгрунты, зъ пашню
дворною, съ поддаными, съ ставомъ, млы-
номъ, съ сажавками, зъ спустовщизнами,
зъ стодами альбо корчмами двѣма на
гостинцу Полѣсскомъ, по обаполь рѣки
Кены, и зъ мытомъ мостовымъ и зо всимъ
навсе, въ моць и во владзу свою взяли,
и до часу, отъ себе тогожъ пана Чарноту
тамъ поручивши, ему въ завѣданье тое
имѣние оставили, и за тымъ войствомъ и
посессію спокойне тое имѣние держали,
отъ того дня мѣсеца Іюня чотырнадцато-
го дня черезъ чотыри дни, ажъ до дня то-
гожъ мѣсеца Іюня семнадцатого. То пакъ

дей въ року теперешнемъ тысяча шестьсотъ третьемъ, мѣсеца Іюня семнадцатого дня, вечеръ на змерканью, ясновельможный его милость панъ Левъ Сапѣга, канцлеръ великого князства Литовского, наславши мощно-кѣвалтомъ на тое имѣнье Кену, Косино и Покосино служебника своего пана Яроша Слизня, и зъ неякимъ Забѣлою, и иныхъ многихъ слугъ, козаковъ и гайдуковъ своихъ, зъ розными бронями, войнѣ належачими, которые слуги его милости, за тымъ насланьемъ, знашодши до двора воротъ замкненые, гды ихъ панъ Чарнота пустити не хотѣлъ и того имѣнья именемъ пановъ сеніоровъ зборовыхъ и его милости пана Яна Путяты, яко езекутора тестаменту, боронилъ, въ дверяхъ у воротъ дворныхъ дощокъ колько выбивши, а иные черезъ плоты влѣзши, у тивуна отъ нихъ поставленого, ключи отнявши, печати у хованья розного пооддиравши, того пана Чарноту зъ двору выгонивши, кѣвалтовне тое имѣнье Кены, Косино и Покосино, зъ дворомъ, зъ будованьемъ дворнымъ, меновите на инвентару списанымъ, зъ маетности, въ томъ дворѣ будучое, зъ збожьемъ молочнымъ и немолочнымъ, и на полѣ засѣенымъ, зъ быдломъ, зъ статкомъ домовымъ, зъ ставомъ, зъ млыномъ, зъ сажавками, зъ поддаными, до того имѣнья належачими, которыхъ есть служобъ шестьнацать, зъ двѣма стодолами альбо корчмами на гостинцу Полѣсскомъ, по оба полѣ рѣки Кены, зъ мытомъ мостовымъ, съ которыхъ корчемъ изъ мыта аренды приходить на годъ по семидесятъ копъ грошей Литовскихъ, и зо всимъ навсе, тое имѣнье Кену у нихъ, пановъ сеніоровъ зборовыхъ, зъ держанья ихъ его милость панъ канцлеръ черезъ тыхъ слугъ своихъ кѣвалтовне отнялъ, а ихъ пановъ сеніоровъ зборовыхъ съ того имѣнья зъ покойного

держадня выбилъ и выгналъ. А мяновите маетности въ томъ дворѣ было: будованье дворное, яко есть на инвентару написано, домъ надъ ставомъ великимъ зъ кѣганкомъ; напередъ сѣнь зъ кухнею, зъ сѣни изба столовая сукномъ зеленымъ вся обитая, болоны оконные цѣлыя зъ оконницами, лавы, столы, зедли, и печь полеваний новый; съ тыхъ сѣни другая сѣнька малая, съ которой изба покоіова сукномъ зеленымъ обитая, также окна оклееные цѣлыя, столы, зедли и печь полеваний; съ тое избы ковната, съ той же сѣни изба, гдѣ бѣлыя-головы мѣшкали, съ столами, зъ зедлями, болоны шклянные цѣлыя; съ той избы ковната, въ ней шкафа двоиста замкнена внутреными замками, запечатована. Другій домъ великій, накрытый только, лавъ и пецовъ еще не машъ, въ которомъ свѣтлицъ великихъ двѣ, ковната великая, коморокъ двѣ, комины мурованые. Домокъ третій на урядника: изба съ коморки зъ столами, зъ пецами и зо всимъ; пекарня надъ ставомъ, противко ней изба; свирны два,—одинъ съ подклетомъ, пивницы двѣ; стайня новая великая, и возовня. А въ свирнѣхъ меду прѣсною кади чотыри, въ которыхъ може быть меду медницъ двадцать; масла фасокъ десять, въ которыхъ можетъ быть масла медницъ тридцать; сыровъ великихъ углястыхъ шестьдесятъ девять; кробя великая, въ которой рыбы вялые, солонины, садла, мандрыки купные, тая кробя запечатована; волны овчое рунъ шестьдесятъ; пила таричная; крижи злотистые на каплицы два; збожа, овса бочокъ осьмь, сѣменю бочка одна и полторы чверти, гороху три чверти; солоду пшеничного бочка одна; солоду сѣменного бочокъ полторы; ярычного бочокъ полторы; пшеницы полторы чверти; муки житное бочки двѣ. У пивницахъ меду розсыцого питого

бочокъ великихъ шесть, пива бочокъ семь; скуръ быдлчыхъ сорокъ, овчинъ чотырнадцать, козлинъ чотыры; лектика альбо карета одна; въ гумнѣ жита зложоного стырты три, и остатокъ брокгу *), въ которыхъ жита копъ двѣсте тридцать пять; быдла въ оборѣ рогатого — двое, овецъ старыхъ шестьдесятъ пять, ягнятъ двадцать шесть; козъ старыхъ пять, молодыхъ чотыри, свиной старыхъ десеть, подсвинковъ шесть, гусей старыхъ десеть, а молодыхъ двадцать девять, каплуновъ петнадцать, ку-

ровъ чотырнадцать; курчатъ двадцать двое, яецъ чотыры копы; клячъ стайныхъ чотыры, жеребцы два; збожья, на полю на пашни дворной засѣяного, жита бочокъ шестьдесятъ, пшеницы бочокъ чотыры, ечменю бочокъ шесть, овса бочокъ пять, гороху бочка одна, сѣна въ гумнѣ зложоного воевъ осьмьдесятъ. Съ тымъ всимъ тую маестность Кены, Косину и Покосину его милость панъ канцлеръ великого князства Литовского отнявши, въ моць и во владзу свою взялъ. И просилъ, абы тое оповѣданье до книгъ кгородскихъ Виленскихъ было записано. Што есть записано. (Слѣдуетъ посвидѣтельствоваіе вознаго, такогोजе содержания).

*) Брокъ, изъ поль. bróg, малоросс. обрѣгъ, четырехгранный стогъ съ подвижной на четырехъ высокихъ столбахъ укрѣпленной крышей.

1605 г.

Изъ книги № 4650, за 1605—1682 г., докум. № 7.

221. Донесеніе вознаго о распубликованіи имъ баниціи противъ двухъ священниковъ Виленскаго Свято-Духовскаго братства Юсифа Яцковича и Ивана Семеновича.

Я Миколай Залѣскій, возный господарскій повѣту Виленскаго, сознаваю симъ моимъ квитомъ, ижъ въ року теперешнимъ тысяча шестьсотъ пятомъ, мѣсеца Сентебра девятого дня, маючи я при собѣ стороною людей добрыхъ, шляхту, пана Ивана Вичинскаго а пана Григорья Стародворскаго, будучи я приданный отъ суду кгородскаго Виленскаго для публикуванья и обволанья листу его королевское милости баниційного на поповъ Браства Виленскаго новое церкви zaloженья Светого

Духа, Есифа Яцковича а Ивана Семеновича, за позваньемъ позвы духовными отъ отца Антонія Грековича—дьякона до суду належного духовного, передъ его милостью отцемъ митрополитомъ и всею капитулою рускою правомъ поконанныхъ и до его королевской милости, на баницію отосланныхъ, которую тую баницію публикуючи, обволываючи и всимъ до вѣдомости приводечи и оказуючи, и, водлугъ звычайу, зъ нее копіи до брамъ, костеловъ, церквей поприбіялъ есьми, подъ печатью своею и подъ печатями

стороны шляхты, при мнѣ будучое, то-есть, меновите: до воротъ замку Виленского, также до костела светого Яна, до церкви светое Троицы, и до церкви светое Пречистое, до Ратуша, до дому Брацкого, и до Острое Брамъ, и до иныхъ брамъ. А по публикованью тое все справы далъ есьми ку записанью до книгъ кгородскихъ Виленскихъ сей мой квитъ, зъ моею печатью и съ печатями стороны шляхты, при мнѣ будучое. Писанъ року, мѣсеца и дня звышписаного.

У того квити печатей притиснено три. Которое тое очевидное возного сознанье и тотъ квитъ его до книгъ кгородскихъ Виленскихъ есть записано. (*Слѣдуетъ сусцептъ, приписанный на подлинномъ донесеніи* *).

*) Дѣло І. Яцковича и И. Семеновича противъ Ант. Грековичу, заимствованное много изъ акта трибунальнаго, было напечатано въ Чтеніяхъ исторіи и древн. росс. въ Москвѣ 1859 г. III. 17 стр.

1606 г.

Изъ связки № 4700, за 1606 г., докум. № 4.

222. Жалоба землянина Михнича на Светохну Раецкую по поводу захвата 8 кадокъ и горшка меду и неуплаты расходовъ, сдѣланныхъ по ея дѣламъ.

Лѣта Божого Нароженья 4915 (1606), мѣсеца Генваря 4 (9) дня.

На врадѣ его королевской милости кгородскомъ воеводства Виленского, передо мною Деметріемъ Карпемъ—секретаромъ его королевской милости, намѣстникомъ Виленскимъ, жаловалъ и оповѣдалъ земенинъ господарскій повѣту Ошменского панъ Миколай Михничъ о томъ: штожъ дей въ року прошломъ тысеца шестьсотъ пятомъ купилъ дей былъ онъ ку потребѣ своей меду прѣсного кадокъ осмь и горшковъ девятый, въ которыхъ дей было всего меду медницъ тринадцать—по двѣ копѣ грошей Литовскихъ купленныхъ; который дей тотъ медъ свой весь—осмь кади и горшковъ девятый, отѣзджаючи зъ мѣста здѣшнего Виленского, ижъ его зъ собою взяти не могъ, у господѣ своей въ дому ее милости пани

Бальцеровое Раецкое, войское Троцкое, пани Светохны Окуневны, названомъ Коптевскомъ-Лошаковскомъ, тутъ въ мѣстѣ Виленскомъ, на улицы Зборовой, противъ церкви руское zaloженъ святого Ивана, лежакомъ, уживши господыни тамъ того дому, зъ вѣдомостью и позволеньемъ ее милости самое пани Раецкое, у склепѣ въ замкненью поставилъ. Гдѣ жъ дей въ отѣханью и въ небытности его пана Миколая Михнича тутъ у Вильни, въ томъ же року тысеца шестьсотъ пятомъ, мѣсеца Декабря дванадцатого дня, ее милость пани Бальцеровая Раецкая, прѣхавши дей тутъ до Вильна, а взявши на него пана Миколая Михнича, не вѣдать для чого, васнь, кромъ жадное причины, его безвинне, яко дей того онъ певную вѣдомость взялъ, одомкнувши тотъ склепъ, гдѣ тотъ медъ его стоялъ, тотъ

дей медъ увесъ, то есть, осьмь кади и девятый горшокъ, а медницъ въ нихъ тридцать, кѣвалтомъ побрала и пограбила и до имѣнья своего до двора Тябишского, въ повѣтъ Виленскомъ лежакого, запровадила, ку не малой кривдѣ и шкодѣ его, пана Миколая Михнича. А кѣды дей по немаломъ часѣ, ужъ въ семь року теперешнемъ тысяча шестьсотъ шостомъ, мѣсеца Генваря петнадцатого дня, онъ панъ Миколай Михничъ, прѣхавши тутъ до мѣста Виленского а взявши вѣдомость о пограбенью того меду своего, отъ ее милости пани Раецкое стало, и ѣхавши до ее милости пани Раецкое, до Тябишокъ, пріятельско у ее милости упоминалсе, штобы ему тотъ медъ вернула альбо по двѣ копѣ грошей, яко онъ самъ купилъ, ему заплатила; нижи дей она, пани Раецкая, признавшисе, же тотъ медъ его весь до себе побрала и пограбила, ку не малому жалю и кривдѣ его пана Миколая Михнича, того меду ему вернути, ани заплатити не хотѣла. А до того дей въ томъ же року прошломъ тысяча шестьсотъ пятномъ ужила дей была она пани Раецкая и послала его пана Миколая Михнича въ справахъ своихъ, за листомъ своимъ умоцованымъ до имѣнья вельможного его милости княжати Януша Радивила, подчасного великого князства Литовского, названого Бакштъ, въ повѣтъ Менскомъ лежакого, для взятъя черезъ возного и сторону шляхту въ ингромисію и въ посесію свою заставою волости того имѣнья Бакштанского отъ его милости пана подчасного и малжонки его милости, ей въ сумѣ пѣнезей заведенныхъ. А ижъ дей на онъ часъ посылаючи его ее милость пани Раецкая ему пану Миколаю Михничу и возному, также и сторонѣ шляхтѣ на страву, и возному за працу, также и на выкупенъе справъ съ

книгъ враду Менского, пѣнезей у себе быть не повѣдала, и имъ дати чого не мѣла, просила дей его пана Миколая Михнича, штобы онъ своими властными грошми на тые справы наложилъ и возному за працу заплатилъ, обѣцуючи то все, што бы выдалъ на тую потребу ее, скоро прѣдетъ, ему отдать. А догажаючи дей онъ панъ Миколай Михничъ жеданью и прозбѣ ее милости пани Раецкое, хотяжъ зъ немалымъ накладомъ своимъ взявши тую волость Бакштанскую отъ его милости пана подчасного и малжонки его милости, моцью ее милости пани Раецкое, въ посесію ее милости, возному за працу и вси справы своимъ властнымъ грошомъ заплатилъ и всѣ речи выкупилъ, и уфаючи слову и обѣтницы ее милости пани Раецкое и тые дей справы привезши и ей милости паней Раецкой до рукъ отдавши, што за нихъ пѣнезей и возному за працу, также и на страву выдалъ, ее милости рахунокъ учинилъ, чого дей всего выданныхъ шесть копъ грошей и дванадцать грошей Литовскихъ чинило. Ино дей пани Раецкая, то все отъ него въ рахунку принявши, ижъ на онъ часъ у себе грошей не повѣдила, упросила дей была его пана Михнича, штобы и далее тыхъ грошей ей почекалъ, обѣцуючи учтивымъ словомъ шляхетскимъ ему тую шесть копъ и дванадцать грошей на день и рокъ певный, то-есть въ року теперешнемъ тысяча шестьсотъ шостомъ, мѣсеца Генваря семнадцатого дня, все сполна отдать и заплатитъ; нижи дей и тыхъ шести копъ и дванадцати грошей на томъ року ему пану Миколаю Михничу ее милость пани Раецкая отдать и слову своему утстивому шляхетскому досыть учинить не хотѣла ку немалой кривдѣ и шкодѣ его. Въ чомъ онъ панъ Миколай Михничъ, менечи собѣ отъ ее милости пани Раецкое

въ томъ пограбенью меду его и въ неотданью тыхъ шесть копъ и дванадцати грошей не малую кривду и шкоду, тое оповѣданье до книгъ кгородскихъ Виленскихъ записать далъ. Што есть записано.

1606 г.

Изъ связки № 4700, за 1606 г., докум. № 5.

223. Заявленіе въ судѣ администратора и надзирателя новоподвышенныхъ мытъ (пошлинъ) въ великомъ княжествѣ Литовскомъ, Кондрата Бремена, о томъ, что во время исправленія шлязовъ надъ моремъ подъ Лобковымъ, купцы изъ Литвы рѣкою Вельею (Виліею), а изъ Руси—р. Нѣманомъ почти въ теченіи цѣлаго лѣта не могли провозить на витинахъ ни вверхъ, ни внизъ своихъ товаровъ, какъ въ г. Королевцѣ, такъ и изъ него обратно, и что по этой причинѣ прекратилось всякое взиманіе казенныхъ пошлинъ съ вышепомянутыхъ судовъ и товаровъ.

Лѣта Божого Нароженья тысяча шестьсотъ шестого, мѣсяца Сентября двадцать восьмого дня.

На врадѣ его королевское милости кгородскомъ Виленскомъ, передо мною Деметромъ Карпемъ, секретаромъ его королевское милости, намѣстникомъ Виленскимъ, постановившице очевисто его милость панъ Кондратъ Бремеръ, администраторъ и дозорца мытъ новоподвышшыхъ у великомъ князствѣ Литовскомъ, одъ вельможного пана его милости пана Яроша Воловича — подскарбего и писара великого князства Литовского, оповѣдалъ то, ижъ въ року теперешнемъ тысяча шестьсотъ шестомъ маю дей немалую шкоду, же часу напереднѣйшого, мало дей не черезъ усе

лѣто, за поправованьемъ шлязовъ надъ моремъ, подъ Лобковымъ, купцы съ витинами на долъ съ товарами своими всякими, зъ Литвы—Вельею, а зъ Руси—Нѣмномъ, до Королевца, такъ тежъ и съ Королевца, съ товарами своими портомъ водеными, витины на Русь и до Литвы у гору ити и проходить не могли; зачимъ дей, якъ скаръбъ его королевское милости, такъ тежъ и панъ Бремеръ, яко администраторъ и дозорца мытъ новоподвышшыхъ у великомъ князствѣ Литовскомъ, на томъ не мало шкодуютъ въ року теперешнемъ тысяча шестьсотъ шестомъ, просилъ—абы тое оповѣданье до книгъ кгородскихъ Виленскихъ было записано. Што есть записано.

1609 г.

Изъ связи № 4694, за 1609—1610 г., докум. № 14.

223. Протестъ Виленскаго свято-Янскаго плебана Жуховскаго противъ Федора Масальскаго, неуважительно отнесшагося къ католической публичной духовной процессіи.

Въ этомъ протестѣ излагается слѣдующаго рода жалоба: когда 23 Марта 1609 г. свято-Янскій викарный ксендзъ Станиславъ Космовскій, торжественною процессіею, въ сопровожденіи дѣтей и другихъ людей, возвращался съ святыми дарами отъ больного, тогда у Пречистенскаго собора изъ оконъ дома Федора Масальскаго его люди (челядь) стали издѣваться надъ вышеноманутою процессіею, поносить святое таинство и самаго ксендза ругать столь непристойно, что онъ долженъ былъ шапкою покрыть себѣ уши. Когда вслѣдъ за симъ самъ настоятель св.-Янскаго костела Жуховскій явился въ домъ къ Федору Ма-

сальскому за объясненіемъ по этому обстоятельству, тогда Масальскій не только не сдѣлалъ ему никакого удовлетворенія, но самъ лично съ озлобленіемъ сказалъ ему: *„а на что вы съ этимъ болваномъ расхаживаете по улицѣ“*, относя эти слова прямо къ святому таинству. И вслѣдъ за симъ, продолжая произносить крайне оскорбительныя слова для святаго таинства, онъ и самаго Жуховскаго подвергъ самой обидной брани и оскорбленію. Жуховскій заявляетъ, что дѣла этого онъ не оставитъ и будетъ искать на Масальскомъ надлежащаго суда.

Roku Pańskiego 1609, dnia 24 Marca. Na urządzie grodzkim Wileńskim żałował się i obciążliwie opowiadał iego mość xiądz Krzstof Żuchowski, pleban święto-Jański Wileński, na iego mość pana Fiedora Masalskiego o tym: iż nie tylko dnia wczorayszego, iako to 23 Marca, ale y dnia dzisieyszego wzwyż mianowanego, gdy wikary Świętojański xiądz Stanisław Kosmowski z najsświętszym sacramentem, publice, z młodzieńcami i z inszemi ludźmi (podług zwyczaju starodawnego, iako się zachowuie w prowadzeniu i noszeniu do chorych najswiętszego sacramentu) zwracał się od chorego tu w Wilnie ulicą mimo cer-

kiew Przeczystey, tedy z gospody tego to iego mości pana Masalskiego, która tamże przeciw tey że cerkwi Przeczystey niepo-daleko iest, przez okno czeladź iegoż, a nie pewnieyszego, że za własnym pana Masalskiego poduszczeniem, (bo tego sam potym potwierdził, gdy xiądz pleban do niego chodził) targnąć się śmiała, niewstydliwie, niezbożnie, słowy bluźnierskimi, które tu wyrazić straszno, tak na najswiętszy sacrament, iako i na wikaryego rzeczzonego, łaiąc, sromocąc, sprośnie bluźniąc, tak iż wykary, uszy czapką zatuliwszy, prętko uchodzić musiał; który wikary, ani żaden inny, za najswiętszym

sacramentem idący, namnieyszey przyczyny tej to czeladzi nie dał, ale, iako przynależy, z nabożeństwem przystoynym spokojnie sacrament święty prowadzili, a w tym się ta to swowolna czeladź słowy, iako się zwysz mianowało, targnęła; co isz się nad wszelaką przystoynność a z obelżeniem wiary katolickiey, także duchowieństwa stało, czego tu w Wilnie nigdy nie bywało, aby się na urzędy y processie publiczne a zwyczajne, y chorym potrzebne, kto kiedy targać śmiał; skąd więc wielkie tumulty i zamieszania, y pokoju pospolitego wzruszenia pochodzą. Tedy iego mość xiądz pleban święto-Jański tem obciążliwie tę žalobę do xiąg wniosł, chcąc to przelożonym duchowieństwa przyłożywszy, opowiedziawszy, i z niemi się zniosszy, o tę krzywdę i zelżenie, tak sacramentu śś., iako i kapłana, prawnie

wszędzie, aż do otrzymania sprawiedliwości i powściągnięcia takiego zuchwalstwa, z panem Masalskim czynić. Jakosz xiądz pleban żalosny z tego będąc, zaraz skoro się to stało, szedł sam do gospody przerzeczonego to pana Masalskiego, zastawszy w izbie, obciążliwie się przed nim samym o to obelżenie oskarżał, y sprawiedliwości prosił. A on z furją i z zapalczywością na to wyrzekł: „*A czemu prawie z tem bałwanem (mówiąc to na najsświętszy sacrament) po ulicach chodzicie!*“ Potym samego xiędza plebana sromotnie laiał y niesłychanie bluźnił, tak sacramenta, iako y kapłany, tak, isz z załością xiądz pleban obelżony nazad odeysć musiał. Co wszystko do xiąg doniosszy, prosił xiądz pleban—aby to było zapisano, chcąc o to wszystko prawnie czynić.

1612 г.

Изъ связки № 4681, за 1612—1816 г., докум. № I.

224. Репротестація митрополита Ипатія Потѣя на протестацію Шорца, заключающую въ себѣ обвиненіе, будто митрополитъ произвелъ чрезъ своихъ слугъ общественный безпорядокъ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ дванадцатого, мѣсеца Мая девятого дня.

На врадѣ его королевской милости кгородскомъ воеводства Виленского, передо мною Яномъ Довмонтомъ Сесицкимъ, хоружимъ

Вилкомирскимъ, намѣстникомъ Виленскимъ, оповѣдалъ его милость въ Бозѣ велебный отецъ Ипатей, митрополитъ Кіевскій, Галицкій и всея Руси, ижъ дошла его милости певная вѣдомость съ протестаціи на врадѣ Виленскомъ кгородскомъ, въ року те-

перъ идучомъ шестьсотъ дванадцатомъ, мѣсеца Апрѣля двадцать шестого дня, учиненое, отъ неякого земенина господарского великого князства Литовского пана Станислава Миколаевича Телевича. Который то панъ Телевичъ учинилъ протестацію на врадѣ, именемъ его милости пана Юрья Шорца, на самого отца митрополита, якобы его милость отецъ митрополитъ, поминувши покой посполитый, правомъ и конституціею трибунальною варованный, нѣтъ вѣдома на что и на кого, всихъ слугъ своихъ и челядь свою выславши, тумульть мѣлъ учинити, покой посполитый взрушити и въ томъ тая челядь митрополитова якобы его милость пана Шорца мѣла зранити, яко то ширей протестація пана Телевичова, именемъ пана Юрья Шорца учиненая, въ собѣ обмавляетъ. А такъ его милость отецъ митрополитъ, почуваячися въ повинности своей светительской, яко человекъ невинный и спокойный, противъ тое протестаціи пана Телевичовое таковую репротестацію чинить и о собѣ самомъ и о невинности своей таковую справу даетъ: ижъ панъ Станиславъ Телевичъ, именемъ пана Юрья Шорца, омыльную справу на врадѣ кгородскомъ Виленскомъ о его милости отцу митрополитѣ далъ и непристойне его милость отца митрополита до книгъ умалевалъ и опскалевалъ, а ижъ бы то всимъ вѣдомо было, таковую справу его милость отецъ митрополитъ далъ о собѣ даетъ: ижъ кгда его милость въ господѣ своей, въ дому пана Томаша Ольшаницы, на улицы Конской лежачомъ, на впокою сидѣлъ, забавляючисе читаньемъ письма светого, а въ томъ хлопецъ его милости покоевый, впадши до свѣтлицы, далъ справу, якобы отца архимандриту Виленского, намѣстника его милости митрополего, пана Іосифа Ве-

лямина Рутского, мѣлъ хтось зранити. Его милость отецъ митрополитъ, выпавши зъ избы а заволавши до себе двоухъ выростковъ, послалъ ихъ съ тымъ, абы, чимъ нарыхлѣй бѣгши, довѣдалисе, если бы то правда была, жебы ся заразомъ ворочали и справу его милости дали. Которые, звернувшись назадъ, повѣдили, ижъ не отца Рутского, але другого чернца презвитера некій Фальковский зъ мечничкомъ неякимъ ранили и поймани суть и до владу належного до его милости пана войта Виленского до дому судового допроважени и подани. Тамъ же, кгда отецъ архимандритъ ожидалъ зъ иными чернцами тыхъ злочинцовъ, гдѣ бы ихъ врадѣ войтовскій до везенья подалъ, а въ томъ, яко его милости певную вѣдомость дано, панъ Юрій Шорць, зъ учты отъ пана Войтеха Закгорского, товарища своего, пьяный будучи, тою улицою ишелъ, на которой немалое собранье людей было збѣглося передъ домомъ войтовскимъ; хотечи видѣти тыхъ злочинцовъ, которые пресвитера ранили, тамъ же дей панъ Шорць впалъ въ тую громаду rozmaityхъ людей, хотечи ихъ розгромити и, добывши брони, почалъ сѣчи на слугъ его милости—на Григорья Щитовича, человека спокойнаго, ни въ чомъ ему пану Шорцу невинного, которого первѣй ранилъ, а потомъ и другому товарищу его Иванови рану задалъ въ руку, отъ которыхъ слугъ протестація на пана Шорца есть на врадѣ учинена. А такъ початкомъ въ таковомъ тумультѣ и пану Шорцови зраненье сталося, чого его милость отецъ митрополитъ довѣдавшись, сердечне жаловалъ, але жебы его милость мѣлъ слугъ своихъ съ таковымъ тумультомъ посылати, яко то панъ Станиславъ Телевичъ на врадѣ оповѣдалъ, то ся никды не покажетъ и ов-

шемъ опрочъ тыхъ двоухъ, яко ся вышей поменило, которые бѣгли довѣдыватися о отцу архимандритѣ, не вѣдалъ, хтобы тамъ съ слугъ его милости быти мѣлъ. А прото его милость отецъ митрополитъ противъ таковое ущицливое протестаціи пана Телевичовое именовъ пана Юрья Шорца, на самую особу его милости отца митрополиту до книгъ внесеную, репротестуется и о такую калюмнію явочную, хтобы се на его милости отца митрополита поспирати хотѣлъ, правнѣ чинити и невинность свою показати, за помочью Божою, готовъ есть, уфаючи пану Богу и справедливости святой, же тая явная калюмнія при тыхъ, которые ее змышляли, хочечи быти вольными, же сами до такового замѣшанья причину дали, застанеть. А што въ другой протестѣ

стаціи двадцать осьмого дня Априля, зъ реляціи возныхъ учиненое, описуетъ, якобы его милость отецъ митрополитъ слугъ своихъ, Григорья и Ивана, въ припоруцѣхъ принять мѣлъ, хочечи ихъ ставити, коли бы кольвекъ зъ нихъ справедливости хто потребовалъ, и въ томъ панове возные не до конца слупную справу дали, бо того не доложили, што его милость на то отказалъ, же тыхъ слугъ своихъ только до понедѣлка, то есть до дня тридцатого мѣсеца Априля принялъ, обѣцуючи въ понедѣлокъ справедливость зъ нихъ, хтобы поспирати хотѣлъ, неодволочную учинити, а далѣ не хочечи въ той небезпечности и кгволи кому сторожомъ слугъ своихъ быти и въ той припоруцѣхъ ихъ держати.

1629 г.

Изъ связки № 4606, за 1629 г., докум. № 3.

225. Посвидѣтельствовање вознаго о насиліяхъ, причиненныхъ крестьянамъ Виленскаго Троицкаго монастыря шляхтичемъ Николаемъ Матушковскимъ.

Возный Грибовскій свидѣтельствуєтъ о томъ, что по требованію Свято-Троицкаго монастыря онъ ѣздилъ въ имѣніе Мѣдники и слышалъ отъ крестьянъ, что какой-то шляхтичъ Матушковскій,

выдавши себя за жолнера съ толпою вооруженныхъ людей, напалъ на монастырскія имѣнія и произвелъ въ нихъ грабежи и разбои.

Ja Jerzy Grzybowski, wozny iego królewskiej mości powiatu Wileńskiego, zeznawam tym moim kwitem relacyinym, iż w roku terazniejszym tysiąc sześćset dwódziestym dziewiątym, miesiąca Kwietnia dzie-

więtnastego dnia, mając ja wozny przy sobie stronę dwóch szlachciców, pana Jana Stanisławowicza a pana Jerzego Zdanowicza, z którymi byłem użyty y wezwany na potrzebę niżej mianowaną od w Bodze wie-

lebnego ięomości oycy Rafała Korsaka, archiepiskopa Halickiego, archymandryty y starszego zakonu świętego Bazylego cerkwi religii Ruskiej manastyra świętej Trócy, w mieście Wileńskim będącey, na przysłuchanie poczynionych szkod y oglądanie w majątności duchowney, do cerkwi świętej Trócy należącey, byłem w sielie Starosielcach y Walkogusiech y inszych sielach, do imienia przynależącego Miednik, w powiecie Wileńskim leżącego; pitałem w tym siele u poddanych Miednickich: od kogo by iaka krzywda y szkoda stała? Tamże, zgromadziwszy się poddani siół Miednickiego dworu y siół Swirańskiego dworu, do świętej Trócy przynależące, zgodnie powiedzieli, że ziemianin, pobliżu od nas mieszkający, pan Mikołay Matuszkowski, niepoiednokrotnie, sposobem żołnierskim, wielkie krzywdy czyni, naiachawszy, stacie wielkie bierze; w tym roku tysiąc sześćsetnym dwódziesiątym dziewiątym, ze dworu swojego Pobieny, leżącego w powiecie Wileńskim, niedawnymi czasy y dniami, nabrawszy wielkość ludzi, udawszy się za żołnierza, wielkie szkody, srogością leżąc, w naszych siolach stacye niezwykle, z wielką gromadą, brał, nas samych despektował, y cośmy mieli, według woli swej, brał. Jakoż ciż poddani powie-

dzieli y mianowali przede mną woznym y stroną, że dobrze wiadomi tego łupu y szlachta okoliczna, która pobliżu mieszkają od siół naszych, a mianowicie: pan Grzyhorzey Bodrusz, pan Mikołay Dowgiało, pan Matys Pozniak y inszych wiele, tudzież Tatarowie Miedniccy, Wilkomanowycz — chorąży, Achmiec Zawackiewycz, ktorzy widzieli y wiedzą o tym dobrze, że pan Matuszkowski, uczyniwszy się żołnierzem, nabrawszy loznych y swowolnych ludzi, na dobra duchowne, do świętej Trócy należące, naiachawszy, zbytki czynił y brał, łupiestwo uczynił, iako mianowali ci podani wielce od pana Matuszewskiego skrzywdzoni y złupioni. Co szerzey y po dostatku na protestacyi iest wszystkie szkody wymienione y opisane. Jakoż ia wozny, com słyszał y widział od poddanych siół wyszmianowanych, oświadczenie y ustnepowiadania, to wszystko, na ten kwit mój spisawszy, do xiąg grodzkich Wileńskich oddałem, pieczęcią moją, podpisem ręki mej, y pod pieczęciami szlachty, na tenczas przy mnie stroną będącey. Jerzy Grzybowski — wozny woiewodztwa Wileńskiego — ręką swą. (*Слѣдуетъ съсцѣеннѣ, напущанный оузы подлиннаго доуценія*).

1632 г.

Изъ связки № 4590, за 1632—1668 г., докум. № 1.

226. Предварительные пункты, внесенные въ избу депутатовъ для производства наступающаго Варшавскаго элекційаго сейма.

Документъ этотъ, составленный на основаніи заявленій сеймовыхъ пословъ, какъ коронныхъ, такъ изъ в. кн. Литовскаго, былъ внесенъ въ депутатскую избу для руководства на предстоящемъ избирательномъ Варшавскомъ сеймѣ. Но такъ какъ большинство членовъ не согласилось съ выраженными въ этомъ документѣ желаніями и требованіями, то и было рѣшено устранить его, но, для памяти и свѣдѣнія будущимъ сеймивамъ рѣчи-посполитой внести его въ Варшавскія городскія книги, откуда, въ видѣ выписей, онъ могъ бы быть распространенъ по всѣмъ воеводствамъ. Въ документѣ этомъ есть много такихъ неумѣренныхъ требованій относительно расширенія шляхетской свободы и вольностей, которыя ясно указываютъ на нравственный упадокъ рѣчи-посполитой, стремившейся къ неограниченной свободѣ въ ущербъ правильному государственному устройству. Такъ въ первомъ пунктѣ „объ объявленіи войны“ требуется, чтобы король безъ общаго согласія всѣхъ чиновъ рѣчи-посполитой не имѣлъ права объявлять оборонительной войны; чтобы канцлеры не смѣли издавать приповѣдныхъ листовъ, подскарбіи давать денегъ, а гетманы—войскъ. Въ случаѣ же несоблюденія этихъ правилъ предоставляется всякому шляхтичу запозвать виновныхъ въ какой угодно судъ; при этомъ за ложный доносъ или напрасную жалобу на сановниковъ шляхтичъ подвергается 12-ти недѣльному заключенію въ дворянской тюрьмѣ. Пункты въ этомъ документѣ слѣдующіе: 1) объ объявленіи войны; 2) о военныхъ потребностяхъ; 3) о веденіи и окончаніи сеймовъ; 4) о томъ, что должно идти въ трибуналъ; 5) о резидентахъ, сенаторахъ и *senatus consultum*; 6) о чужестранцахъ; 7) сеймовыя королевскія *deliberationes*; 8) предупрежденіе противъ разорванія рѣчи-посполитой; 9) о

вакансіяхъ; 10) о печатяхъ коронной и в. кн. Литовскаго; 11) о расходованіи столовыхъ королевскихъ доходовъ; 12) о расходованіи государственныхъ доходовъ; 13) объ экономіи; 14) особые пункты, долженствующіи быть предложенными новому кандидату; 15) объ имѣніяхъ, находящихся въ распоряженіи короля; 16) о воспрещеніи королевѣ распоряжаться имѣніями „*reformatoriis*“; 17) о шляхетскихъ имѣніяхъ, выпрашиваемыхъ подъ именемъ королевщины; 18) о пѣшей милиціи; 19) о воспрещеніи опустошать пуши выдѣлкой разныхъ товаровъ; 20) о должностяхъ Короны и Литвы; 21) о судьяхъ, маршалкахъ и ихъ власти; 22) о скарбовыхъ писаряхъ и войсковыхъ судьяхъ; 23) о трибуналѣ; 24) о составленіи сеймовыхъ декретовъ; 25) о реестрахъ трибунальскихъ и сеймовыхъ; 26) о сохраненіи русскаго языка въ дѣловыхъ бумагахъ, относящихся къ в. кн. Литовскому; 27) о дворянскомъ происхожденіи; 28) о вакантныхъ мѣстахъ въ воеводствахъ: Кіевскомъ, Браславскомъ и Волынскомъ; 29) о военной дисциплинѣ и гиберніи для Украинскихъ жолнеровъ; 30) объ учрежденіи общественной казни; 31) о каденціяхъ городскихъ судебныхъ засѣданій; 32) о государственныхъ имѣніяхъ, отданныхъ подъ залогъ въ 500,000 зл.; 33) о люстраціи казенныхъ имуществъ; 34) о комиссіяхъ коронныхъ и в. кн. Литовскаго; 35) о Прусскихъ комиссіяхъ; 36) о возстановленіи имѣній Сѣверскихъ; 37) о разрѣшеніи недоумѣній, возникшихъ по поводу исправленія Кroleвецкаго порта; 38) о городскихъ кадукахъ (выморочное право) и привилегіяхъ; 39) о незаконнорожденныхъ дѣтяхъ; 40) о Варшавскомъ госпиталѣ; 41) о новыхъ и необыкновенныхъ пошлинахъ; 42) о соли Мазовецкаго воеводства; 43) объ обывателяхъ Инфлянд-

ской земли; 44) о торговой пошлинѣ въ мѣстахъ, гдѣ собираются сеймы; 45) о привилегіяхъ Прусскимъ туземцамъ; 46) о Краковской академіи; 47) о привилегіяхъ разныхъ воеводствъ и земель; 48) о Ковенскомъ складѣ; 49) о Мстиславскомъ замкѣ; 50) о Татарскихъ имѣніяхъ; 51) о монопо-

ліяхъ Витебской корчмы; 52) о распредѣленіи должностей; 53) о желаніяхъ духовнаго и свѣтскаго сословія; 54) о назначеніи для мальтійскихъ кавалеровъ духовнаго суда; 55) о средствахъ противъ дороговизны въ городахъ в. кн. Литовскаго.

Actum in curia regia Varsaviensi, feria tertia ante festum sanctae Mariae Magdalenae proxima, anno Domini millesimo sexcentesimo trigesimo secundo.

Ad officium et acta praesentia castrensia capitaneus Varsaviensis, personaliter veniens illustris et magnificus Chrystophorus Radziwiłł, dux in Birze et Dubiński, conventionis generalis proxime absolute nunciorum terrae director, puncta exorbitantium conventionum legitime per senatores et ordines regni in vim comparationis pro futuro conventu electionis sancita conscripta cum subscriptione manus suae obtulit ad actandum in acta praesentia castrensia capitanealia Varsaviensia de tali serie verborum:

Wszem wobec y każdemu z osobna, кому należy, niech będzie wiadomo, że на terazniejszey wszech stanów koronnych y wielkiego xięstwa Litewskiego convocacyi Warszawskiej, od naywielebniejszego iegomości Jana Wężyka — arcybiskupa Gnieźnieńskiego, primasa koronnego, на dzień dwódsty wtóry Junii złożoney, były wnoszone rozmaite desideria od posłów koronnych y wielkiego xięstwa Litewskiego do naprawy praw y zabezpieczenia rozmaitem r.-p. exorbitantium służące, lecz niektórzy wojewodztwa nie o nich mówić, а другіе не conclusive stanowić nie chciały; przetoż to medium за zgodą wszystkich stanów stanęło, żeby te exorbitantiae w jeden script zebrawszy, y remedia, które między stanami на tey convocatii trutinowane były, do nich przy-

dawszy, do act grodzkich Warszawskich dla acticowania były podane, y stamtąd przez extracty do wiadomości wszystkierzeczy-pospolitey на przyszłe seymiki, które electiā nowego pana poprzedzać będą, rozbiране z taką declaratią, że lubo się instar carstonum concipowali, iednak niema nie praeiudicować braciey pozostałej y wszystkim stanom, iakoby на relacyinych seymikach y на głównym nadchodzącym electionis zieżdzie porawie tego scriptu, аbo więcey przydać cokolwiek do niego chcieli.

O podnoszeniu wojen.

Waruiemy to, ieśliby król iegomość kiedy, mimo zgodę wszystkich stanów, bellum offensivum podnieść chciał, iż ani panowie pieczętarze — tak koronni, iako y wielkiego xięstwa Litewskiego, listów przypowiednych, ani pp. podskarbiowie pieniędzy wydawać, ani pp. hetmani woysk zaciągać y prowadzić nie mają się ważyć, o co z niemi forum на seymie за mandatem albo pozwem ziemskim, legitime wyniesionym, а paenam in convictos privatio officii ad instantiam którego kolwiek obywatela ex numero nobilitatis osiadłego, który sąd bez przytomności ikomości, iako bywa in crimine lesae maiestatis, odprawować się ma przy dwanastu deputatach izby poselskiej pluralitate suffragiorum vincente. А ieśliby się którzy z przywatnych ludzi do tych zaciągów, mimo consens stanów czynionych, użyć dali, aby ich nietylko hetmanom znosić, аle y każdemu на trybunał który kolwiek inter

causas recentis criminis prompte pociągnąć wolno było pro paenis legum; wszakże ięśliby delator akcyi intentowaney nie dowiodł, tedy paenam siedzenia dwunastu niedziel na wierzchu w wieży szlacheckiej in proprio sumptu popadnie. A takowey sprawy bądź na seymie z pany urzędnikami r.-p. cum privatis licentiose hominibus przypadające, przed wszystkimi niższemi, iako publiczne przed nimi mieć y ante omnia sądzone bydź mają. Deklaruiemy iednak, że to za podniesienie offensivi belli poczytano być nie ma, gdyby hetman offensivum bellum gerendo, nieprzyjaciela za granicę uchodzącego, gdzieby tego rationes belli potrzebowały, choć w cudzym państwie konać, albo gromić mógł.

O wojennych potrzebach.

Iż król iegomość wedle prawa dawnego potrzeby wojenne, to iest, armaty, działa, prochy, kule, knoty, furmany kosztem swym na wszelaką rzeczy-pospolitey expedytą opatrować powinien; aby tę powinność tym snadniey mógł wykonać, postanawiamy, żeby wszystkie w dobrach królewskich robione (exceptis bonis nobilium et spiritualium) saletry y ołowy y prochy monopolią z nich żadnych nie czyniąc in usum publicum, za wiadomością ichmości pp. podskarbiich były robione, a kule żelazne w rudach królewskich aby były robione za ich że wiadomością, co aby sporniey szło, tedy pp. dzierżawcy tych dobr, które przedtym do rud należały, pewną liczbę kul, wedle spólney umówioney z pp. podskarbiemi ordynacyi, dawać co rok, secundum proportionem intrat, z rudy będą powinni. Prawo też dawne o zabronieniu wywożenia saletr, prochów y ołowów wszelakich za granicę reassumuiemy, wyiawszy vassalos regni y miasto Gdansk, któremi ichmość pp. podskarbio-

wie oboygą narodów zniosą się, iako wielka quantitas tego na ich własną potrzebę (publiczną iednak r.-p. naprzód opatrzywszy) y co rok ma być wypuszczona; furmany żeby sumpt na sprowadzenie armaty, iż miasta rzeczy-pospolitey, wedle dawnych praw, mają przy pospolitym ruszeniu ponosić, zlecamy ichmość pp. pieczętarzom y panom podskarbiem utriusque gentis, aby taką ordynatją, iakieby ferendae miasta sufficerent y iaka-by ex mente reipublicae cum subsidio aerarii na expeditie potoczne wojenne annuatim iść mogła, onym podali y relatją tego na przyszłą electją przynieśli.

Sposób prowadzenia y concludowania seymów.

Dawna to była y pospolita ieszcze od przodków naszych zaczęta querimonia, żeśmy pewnego sposobu do concludowania naszych seymów deliberacyi nie mieli y częstośmy albo rebus infectis rozieżdzać się, abo in confusione seymy zawieszać musieli, do czego aby in prosterum nie przychodziło, mediapraesens conventus deliberare, te środki porządnego prowadzenia y concludowania seymu zgodnieśmy namowili.

Naprzód: wszyscy infames, bannity, criminaly, przed obraniem na poselstwa na sobie noszący, nakoniec poborcowie, którzy by rationem villicationis suae nie uczynili y kwitu na pobory dostatecznego nie mieli, nie mają być posłami obrani, y choć by obrani byli, nie mogą zasiadać, bo dla takich priwat negotia publica zatrudnione bywają. Ale ięśliby kto in contumaciam dwiema niedzielmi wprzód, nim deliberatowie libere przed seymem wyszły, był na stronie na banitją w niewiadomości wydany, tedy przed zasiadaniem w poselskiej super ignorantiam banniti, ięśliby mu ią zadano y ięśliby prosecutionis vindicis ad tolerandam bannitionem autentice nie po-

kazał, przysiądz będzie powinien. A co się tu o posłach pisze, toż y na senatory ściagać się ma, iż żaden któryby banitią albo criminal miał na sobie, przez on seym siedzieć w senacie y ad ius suffragii należeć nie ma.

Druga. Niemaią też być posłami pp. senatorowie tak ci, co iuż przysięgali na senatorstwa, iako y owi, co lubo nie przysięgali, privilegia iednak na senatorstwa maią.

Trzecia. Wszyscy posłowie ziemscy, którzy się na początek seymu ziada, zaraz pierwszego dnia w seym przed obraniem marszałka, primario internuntio onych wojewodstw y ziem, których na ten czas alternata pierwszego głosu będzie pro eunte przysięgać będą powinni, in hanc rotam: I-mo, iego iuro Deo omnipotenti, quod in hac functione nuntii terrestres mihi commissi, nullo lucrisive damni privati, nullo odio sive gratiae, nullo amicitiae seu inimicitiae respectu, nullo denique quorumvis hominum discrimine habito, sicuti bonum virum et bonum patriae civem me geram, quod quid libertati, saluti et paci communi adversabitur, id nec dicam, nec faciam, nec quidquam dicenti vel facienti consentiam, muneribus, tam in re, quam in spe oblati, me corrumpi non sinam; si ad iudicia, secretiora consilia aliqua deputatus fuero, vel ad exigendas aerarii rationes, iuste sententiam dicam, ad secreta arcae consultationis, mihi concredita, fideliter continebo et quidquid a republica fuerit, id iuxta legum praescripta et dictamen conscientiae meae pro mea virili parte promovebo et tuebor, sic me Deus adiuvet. II-do. A przysięgę wykonawszy marszałka sobie viritim po wojewodztwach y powiatach wotuiąc, pluralitate suffragiorum in hoc duntaxat unico negotio vincente obiorą, co ma być za directią pierwszego posła z onego wojewodztwa, któremu pierwszy głos na onym seymie należeć będzie.

Potym do całowania ręki iego królewskiej mości y do propozycji przystapia y zaraz się przez marszałka rozdania vacacyi upomnią, a przed rozdaniem ich do żadnych rzeczy, nawet do słuchania wot senatorskich pociągać się nie dadzą. Dopiero, gdy król iego mość vacantie publice et specificie przez pany pieczętarzy obóyga narodów y mianowaniem kogo y co oddano rozda, tedy posłowie do wot senatorskich przyidą, które gdy się skończą, tedy deputaty s pośrodką siebie do quarty y do liczby pp. podskarbi y ad requirendas u ichmościów panów senatorów senatus consultorum rationes y do remiss y ad causas, si quae cum ostiariis iuxta praesentis conventus sancita inciderint, także i do innych wszelakich, do których by praesentia posłów była potrzebna, wysadzą, którzy to deputaci iuż wolni będą od czynienia przysięgi w senacie, ponieważ ią w kole poselskim wykonaią. Do concipowania też artykułów y constitucyi seymowych dla pomocy directorowi trzech deputatów, z kaźdey części rzeczy-pospolitey po iednemu kładnąc viritim obiorą.

Po odprawieniu tych deputacyi, listów y poselstw, ieśliby skądkolwiek do koła poselskiego przyniesione były, wysłuchaia, tandem w consultacie publiczne wkraczaiąc od recessów w sprawie praw zachodzących, y od artykułów eiusdem generis zaczną, a czego albo w propozycji iego królewskiej mości, albo w artykułach powiatowych expresse nie maią, tego in medium proponować nie będą. Wszakże gdyby kto z drugich artykułów rzeczy salve et libertati communi wszytkiej rzeczy-pospolitey potrzebne usłyszał, choćby tego nie miał w swoich, tedy wolno mu będzie onych popierać. Ale ieśliby poseł nie uniwersalną, ale partikularną iaką na swoje tylko wojewodztwo albo powiat constitucią (nie maiąc od braci pozwolenia)

przyniosł, tedy ona constitucya nie ma być ważna. Ażeby stan szlachecki wiedział, z czym posły swe na seym wysłać ma, przetoż cavetur, iż pp. pieczętarze obojga narodów ani mniej, ani więcej, ani co innego w propositach seymowych podawać mają nad to, co na seymikowych było do powiatów rozesłano, chyba żeby co po wysłanych z kancelaryi iego królewskiej mości seymikowych propositach, ad deliberandum arduum et praegnans przypadło, tedy na główne ziazdy (które aby w małej y wielkiej Polscze y w wielkim księstwie Litewskim reassumowane były życzymy) mają o tym być liczby y wiadomość osobna z kancelaryi iego królewskiej mości wysłane. A iesliby ieszcze co później po głównych ziazdach immediate przed seymem albo w samym seymie na rzecz-pospolitą naległo, coby nie prywatną czyją dogodę, ale publicam incolumitatem za sobą niosło, tedy też w propozycji iego królewskiej mości ma być stanom rzeczy-pospolitey podano. Choćby kto z posłów po prosyci przyiechał, tedy aequę iako y drudzy, przy stole marszałkowskim in facie wszystkiego zgromadzenia, wedle formy wyszey-pomienionej, przysięże. A skoro trzy niedziele od seymu zaczęcia inclusive miną, tedy ci, coby po wyjściu trzech niedziel przybyli, chociaż przysiąc potuerint, wszakże tym rzeczom, któreby po onych trzech niedzielach między posłami przed ich przyjazdem zgodnie zawarte byli, ius contradicendi mieć nie będą, nulla legalitate tarde venientium suffragante. Ale ktoby na punct iaki niezawarty, ale ieszcze in disceptatione wiszący, po trzech niedzielach trafil, tedy integrum mu będzie przyprawiać się do onego punctu, tymże sposobem contradictie pp. senatorów, którzyby późno przyiachawszy, rebus po wyjściu trzech niedziel consultis et conclusis, contradico-

wać chcieli, nie mają być ważne. Gdy na którą po wyjściu onych trzech niedziel constitucją zgoda między posłami stanie, tedy z nią do króla iego mości y do senatu wyprawią albo przydą. A gdy y tam zgoda na nią będzie, tedy się panowie pieczętarze obojga narodów, marszałek poselski y deputaci, do niego wysadzeni, podpiszą, a takie constitucie zgodnie namówione i podpisane, już przy conclusii nie będą mogli być, ani poselskimi, ani senatorskimi contradictiis wzruszone, ale na onym seymie robur swój zupełnie otrzymają. Wszakże iesliby na co innego zgoda niedoszła i seym nie stanął, tedyby i one podpisane constitucie być musiały.

Jeśliby iaka materia w izbie poselskiej zgodnie nie była umoderowana, tedy iey marszałek poselski przed królem iego mością y przed senat niema przynosić, nawet ani wspominać y choćby przez kogo innego była wniesiona, tedy marszałek poselski imieniem swego koła wszystkiego ma onę questią, choćby się najpotrzebniejsza zdała, simplici contradictione zrazić, a potym ani on, ani żaden z iego collegów y słowa do niej iednego niema mówić, sub infrascriptis paenis. Przetoż iesliby pp. senatorowie, abo który kolwiek z nich, chcieli questią iaką przy concluzii seymowej wniesć y onę agitować, tedy oną wprzód przed conclusią w izbie poselskiej ad trutinam proponować mają. Conclusia seymowa ante penultimo aut propenultimo die, iuxta qualitatem aut quantitatem deliberationum przy królu iego mości y rzeczy-pospolitey zacząć się y tylko do zachodu penultima diei trwać ma. A ostatni dzień seymowy nie na consultatie, ale na żegnanie króla iego mości obrócony będzie, nie pociągając seymowej conclusii nad ostatni sześciogodzinny dzień, sub nullitate totius actus.

Jeśli by constitutia iaką contra mentem et consensum lub senatora, lub posła którego, poselski marszałek, czytawszy one, przed się sine consensu postawić chciał, tedy onemu contradicentowi wolno się będzie in facie rzeczy-pospolitey przeciw marszałkowi przed pisarzem, albo którymkolwiek ziemskim urzędnikiem Warszawskim, którzy do tego przy conclusiach seymowych Warszawskich adsint, y bywać powinni, legitate iednak excepta, protestari; a on urzędnik, póki in parata copia protestacyi nie podadzą, ma simpliciter do protokołu zapisać, kto y o co protestatur. A gdyby takiej protestacyi nie przyjął y extractem iey potrzebującemu nie wydał, tedy na trybunał, ad instantiam onego protestanta, inter causas officii peremptorie odpowiadać et convictus pięci posłów, abo senatorów testimoniis, paenam privationis officii et inhabilitatis omnium munerum in republica ponosić ma. Wszakże jeśli by protestans, intra octiduum inclusive od skończenia seymu rachuiąc oney kopii, in forma napisaney, dać omieszkał, tedy pisarz on, albo urzędnik wolny będzie, a ona constitutia, przeciwko której by się protestowano, ius perpetuae legis otrzyma. A gdy taka protestatia podana, przyjęta y extractem wydana będzie, tedy ten, który ją podał, ma oną w seymie założywszy mandat, albo pozew ziemski, przeciw marszałkowi prosequi, a takie causae, iako nieprywatne ale publiczne, na seymach ante onmes privatorum et aerarii rationes, in praesentia dwunastu deputatów poselskiej izby, bez króla iego mości, sądzona et arbitrari paenis, przychylając się iednak do prawa pisanego, na drugi seym nie puszczając, determinowane być mają. A ktoby do takiej protestacii przez dwa seymy czynić nie chciał, tedy iuż na trzeci seym czynić do niey nie będzie mógł y pari

ratione ona constitucia, przeciw której się protestowano, żadney iuż w sobie nie będzie miała wątpliwości, lecz jeśli by kto nie protestowawszy się, recenter przy conclusii in facie rzeczy-pospolitey, potym dopiero albo do ziemstwa, albo do grodu protestację swoją przeciw takiej constitucii, która publice przy conclusii czytana była, wnosił, tedy ona protestacia niema być przyjmowana, a choćby przyjęta była niema być ważna. A jeśli by co takowego w drukowane constitucie weszło, czego ani czytano, ani słyszano przy conclusii, toż będzie wolno omni loco et tempore każdemu posłowi, albo senatorowi, protestację czynić y one na swoim relacyinym seymiku ponowić et tandem suprascripto modo, przeciwko marszałkowi poselskiemu, na seymie causam popierać, w czym quinque testium, bądź z senatu, bądź z koła poselskiego, adductionem testimoniis stare debet.

Jeśli by też na iaką constitucią w samey tylko izbie poselskiej zgoda zaszła, a w senacie contradictia przeciwko niey zachodziła, tedy nie będzie li się mogła contradictia uspokoić, ma być ona controwersia w reces na przyszły seym odłożona, a od posłów w koronie na deputatach, a wiel. xięstwie Litewskim na relacyine seymiki, cum rationibus contradicentium wzięta, a nihilominus cursus inszych consultacii y zawieranie seymu nie ma być tym zatrudnione. A gdyby dał pan Bóg seym szczęśliwie zawrzeć, tedy marszałek poselski constitucie ni w czym ich ad ullius hominis imperium nie odmieniając, zaraz nazaiutrz po conclusii, z podpisem ręki swojej oddać ma do grodu, z podpisem także deputatów swoich, a ztamtąd extractem kożdemu, bądź z pieczęcią, bądź bez pieczęci, y iako kto potrzebować będzie, ma grod wydawać, a nadto tenże gród trzeciego dnia pod grod-

zką pieczęcią, odesłać ie do druku powinien sub paena.

Oco też forum na trybunał.

Ażeby moles constitutionum in immensum nie rosła, tedy ieden tylko ma być uniwersał poborowy, na który seym ieśliby kiedy na nich postąpić przyszło, odzywać się maia, one toties—quoties, iako dotąd bywało, nie powtarzając w który żeby iuż za oney omyłki niebyło, tedy od osób na to deputowanych, mianowicie N. zrewidowany, poprawiony y na przyszłą electią sub censuram reipublicae ma być przeniesiony.

A ten sposób concludowania seymów declaruiemy, iż nie półseymowi, ale seymom całym ma należeć, a półseymy, iako rzecz nowa, stanowi szlacheckiemu obciążliwa, nie maia być nigdy składane, chyba ex consensu totius reipublicae na sześć niedzielnym seymie potestas złożenia ich, propter aliquam improvisam, arduam et praegnantem reipublicae necessitatem króla iego mości dana była eo addito, iż ieśliby kiedy do takich półseymów z consensu seymowego przyszło, tedy na nich ani sądu, ani żadney rzeczy, okrom owey, za któremi tu złożyć seym pozwolił, nie maia być tractowane, tedy żadney wagi mieć nie mogą; iudicia interim terrestria et alia quaecunque ordinaria po wojewodztwach, ziemiach, powiatach podczas odprawowania takich półseymów non debent intermitti i wszakże ieśliby którego posła albo senatora, na półseymie będącego, sprawa in illis iudiciis przypadała, tedy w niey ma być suspensa do drugich sądów. Przydawamy y to, że lubo posłowie przysięgać będą, wszakże ludzie szlacheckiego stanu, którzy dla ćwiczenia y przysłuchania się przyjeżdżają, z izby ich nie maia być excludowani, tak iako też w senacie przy wotach senatorskich y przysa-

dach bywać zwykli, chyba ieśliby co tajemnego de foederibus vel de bellis suscipiendis et de aliis secretioribus tractowano, tedy sami tylko posłowie zawierać się maia. A iż to seymowym conclusiom na przeszkodzie bywa, kiedy posłowie ziemscy słusznych y przystoynych gospod nie maia, przetoż przy upomnieniu wakancyi, oraz pan marszałek poselski gospod, ieśliby w nich krzywda była, upominać się ma, tenże pan marszałek poselski na każdym seymie przestrzegać tego ma, aby się uchwale terazniejszey convokacji de non admittendis extraneis ad negotia curiae et reipublicae dosyć od króla iego mości pp. marszałków koronnych y wielkiego xięstwa Litewskiego działo.

O residentach, senatorach et de ratione senatus consultorum.

Dawnym de residentibus senatoribus et de senatus consultis, prawem saluberrimo consilio in republica uchwalonym, robur y executią przywracając, takie zgodnie namówiliśmy o tym śródki:

1. Aby residentowie powinności, przez prawo na nich włożoney, krótkio na dworze iego królewskiey mości praesentowaniem się nie odbywali, ale wcześniej na sam początek przyiachawszy, aż do końca swey residencyi wytrwali, sub paena in constitutione expressa irremissibiliter exigenda.

2. Aby nie wolno było królowi iego mości privata autoritate uwolnić pp. residentów od tey powinności, ani też in privata autoritate czasu skracać.

3. Jeśli który z pp. senatorów, residentów podczas swey residencyi sprawy iakie którego kolwiek sądu mieć będzie, tedy mu z nich exempt ma iść.

4. Do residencyi należy też, aby urząd marszałkowski nigdy przy dworze króla iego mości nie wakował, przetoż pp. marszałko-

wie koronni y wielkiego xięstwa Litewskiego powinni tak czasy między się podzielić, żeby każdy z nich po czwierci roku przy królu iego mości zupełnie wymieszkał y munia wszystkie, urzędowi ich należące, sine ullo respectu wykonywał, a począć się to ma od iego mości pana marszałka koronnego na przyszley koronacyi; potem nastatek nadworny Litewski succedet, w czym ięśliby iaka niedbalość była, tedy iisdem paenis, które o residentach napisane, podlegać mają, żaden też uwolnieniem króla iego mości nie zasłaniając się do spraw, któreby im na sądach przypadły, exempty biorąc.

5. *Pari ratione* ieden z pp. pieczętarzów wielkiego xięstwa Litewskiego przy królu iego mości mieszkać ma, tak podzieliwszy czasy, żeby podkanclerzy następował kiedy kanclerz swoje półroka wymieszka, co też ma być *sub eodem legum et paenarum respectu*, iako się wyżej o residentach pisało; bo ponieważ pokoiową pieczęć chcemy mieć abrogowaną, tedy by musiały wszystkie *expeditie* w cancelariach iego królewskiej mości *intermitti*, gdyby który z pp. pieczętarzów nie miał residować, wszakże *non prohibetur* choćby wszyscy oraz mieszkać mieli.

6. Aby instigatorowie koronni y wielkiego xięstwa Litewskiego powinni byli na seym pozywać tak pp. senatorów, iako y pp. marszałków y pp. pieczętarzów, *irremisibiler paenas* na nich *urgere*, którzyby na nich *urgere*, którzyby na czasie naznaczonym *residentii* swej omieszkali. A ięśliby komu instigator *coniveret*, tedy go kożdemu szlacheicowi na trybunał *inter causas officii pro decernenda privatione officii et omnium dignitatum inhabilitate* wolno będzie pozwać.

7. In *rationibus* pp. podskarbieh, które

na seymie rzeczy-pospolitey oddawać będą, aby zawždy *inter alia* pytano się o paenę i inne winy, które za instigatorskim popisaniem ob *intermissam residentiam* do skarbu rzeczy-pospolitey oddawane być mają.

8. Wszystkie królewskie w sprawach rzeczy-pospolitey rady, *delibaratie*, woty, *commisie*, przyimowanie y słuchanie posłów, tak wielkich, iako y tajemnych, wysyłanie do cudzych ziem poselstw, aby przy bytności z wiadomością pomienionych pp. senatorów y residentów y urzędników, do rady należących, były, y żeby we wszystkich iego królewskiej mości listach, mandatach y iakich kolwiek *expeditiach* dokładano, że się to *ex senatorum consulto* dzieie, w których by tego nie dolożono, tedy tego pp. pieczętarze pieczętować nie mają y choćby z pieczęcią wyszedł, tedy *irritum* będzie et *innane*.

9. Iż dwoiakie są *senatus consulta*, iedne, których król iego mość ustnie do residujących panów senatorów, a drugich, których *ab absentibus* listownie zasięga; przeto aby in *republica* nie tylko *recte dictorum consultorumque*, ale też *rerum gestarum memoria conservetur* y żeby tak królom panom naszym iako y senatowi *contra diffidentiam et susceptiones civiles remedium queratur*, wszystkie te *senatus consulta* mają być do xiąg osobnych, na to sporządzonych, w koronnych sprawach przez xiędza referendarza, w sprawach w. x. Lit. przez pana referendarza, albo przez którego kolwiek pisarza ziemskiego w. x. Lit., a to terminowanie *senatus consultorum* ma być takim sposobem, a za czyią y rzecz, o której *consilium suscipietur*, wypisać, potym *brevissime* położyć, iaką kto dał radę przez list na oną *propositiā* et *ex quibus rationibus*; przytym iako który *ex praesentibus* na nie wotował y iakie *sentencyi* swoje miał

ratie, a nakoniec iaka conclusia stanęła, a każdy z pp. senatorów w oney że xiędze na swoją sententią ma się podpisać, absentium vero listę przy teyże xiędze dla świadectwa chować.

10. Ażeby respublica wiedziała, co się z iey prawy y całością y bezpieczeństwem dzieie, y iako pan z senatem officio suo defungitur, przetoż na każdym sześć niedzielnym seymie powinien będzie pan marszałek poselski po proposity upomnieć się o taką, iaka się o wacantiach napisała declaratia, rationem senatus consultorum, horum potissimum, któremi by się respublica albo które województwo aggrawowane być rozumiała y do niczego nie przystępować, aż się temu dosyć stanie; a ieśliby ex senatus consultorum marszałek poselski z collegami swemi widział, żeby w czym respublicam ostrzec, a pana y senat upomnieć było potrzeba, tedy to z powinności swey uczyni.

De extraneis ad curiam et rempublicam non admittendis.

Jako wszystkim innym porządnym państwom, tak y rzeczy-pospolitey naszej solenne to zawždy było zabiegać, żeby cudzoziemcy, extra provincias reipublicae incorporatas nati, in praeiudicium terrigenarum na dworach y pokojach królów, pp. naszych, nie bawili y do spraw nie mieszała się publicznych, o czym iako pacta conventa y interregnum acta, tak y constitucya anni 1607 testatur, przetoż chwalebne starożytności przykłady chcąc we wszystkim zadzierżyć, namówiliśmy to zgodnie między sobą:

1. Aby constitucya anni 1607 et anni 1609 ad instantiam cuiusvis z narodu szlacheckiego polskiego, albo litewskiego, tak w

Koronie, iako i Litwie przeciwko cudzoziemcom tak duchownego, iako i świeckiego stanu, którzy opatrzenia iakie albo kaduki, albo lenne lub dożywotne reipublicae dobra, za prywatnymi seymem nie utwierdzonemi przywilejami trzymają i przeciwko tym, którzy w Koronie y w w. x. Lit. y w Prusiech dobr ziemskich wiecznością nabyli, do executy przywiedzona była, sub omnibus ibidem expressis oneribus et paenis.

2. I w tem constitucyą anni 1607 reasumujemy, iż gwardyie tak iedne, iako y pierwsze nie z cudzoziemców, ale ex terrigenis reipublicae polskiego y litewskiego narodu, z ziem do nich incorporowanych, zbierane y w służbie królewskiej chowane być mają, ochroniwszy iednak kilku osób narodu Szwedzkiego, którzy dla wiary swojej królowi, świętej pamięci, panu naszemu oświadczoney, między nami exulantes iuż się tu wmieszkali i niczym narodowi naszemu nie uprzykrzyli się; także y kilka dawnych starzałych y okaleczonych cudzoziemców, którzy przy dworze mogą być tolerowani.

3. Iż gwardyie pomienione mają przysięgą być obowiązane, królom, panom naszym y rzeczy-pospolitey obóyga narodów, a okrom tych dwóch nikomu inszemu nie mają przysięgać, czego urząd marszałkowski doglądać ma.

4. Iż w dworne pokoiowe skarbowe, seymowe, wojenne y insze wszelakie z rzeczy-pospolitey urzędy y sprawy nie mają się cudzoziemcy utriusque sexus mieszać, ani onemi zawiadywać.

5. Pozwoliwszy wolnego mieszkania ludziom rycerskim y inszym, zaczym, którzyby z cudzych krajów dla sławy i. k. m. na dwór przyjeżdżali, nie mają być w służbę dworną żadne osoby cudzoziemskie cuiuscunque conditionis przymowane, owszem

ieśliby się iakie zaciągneli, mają być odprawione.

6. Aby spowiednik y kaznodzieia u królów panów naszych nie bywał, iedno ex sanguine et genere terrigenarum.

7. Przyszło by li kiedy cum consensu totius reipublicae cudzoziemskiego żołnierza na potrzebę rzeczy-pospolitey zaciągać, aby mu starszych polkowników, rotmistrzów, kapitanów y poruczników ex terrigenis nostris dawano, a pod cudzoziemską starszyną aby go nigdy in viscera regni nie wprowadzano.

8. To wszystko curae, diligentiae, fidei integritatique, ile się dworu kr. i. m. tycze, pp. marszałków, a co się tknie woyska, panów hetmanów koronnych y w. x. L. należeć będzie, aby oni pod obowiązkami urzędów swych ni na kogo się w tey mierze nie oglądaiąc, dosyć temu czynili y osoby, któreby przeciwko temu postanowieniu w służbę, albo urząd dworny wtrącać się chcieli, od dworu y od woyska relegowali y excludowali.

9. Zeby się co in passu ani marszałkowie koronni y w. x. Lit. nie zasłaniali, ani z władze ich marszałkowskiej y nikt się nie mógł excipować, tedy na utwierdzenie władzy urzędu marszałkowskiego dokładamy, iż wszyscy a wszyscy na dworze królów, panów naszych, zostaiący, nemine excepto, władzy y sądom i directii marszałkowskiej, wedle dawnych praw y zwyczajów naszych oyczystych, podlegać mają.

10. Jeśliby w czym przez pp. marszałków, albo pp. hetmanów temu się dosyć nie stało, tedy marszałek poselski, ad instantiam którego kolwiek posła, ma się tego na seymie in facie reipublicae przed k. i. m. u panów marszałków, albo u pp. hetmanów upomnieć y skuteczny tego reipublicae postanowienia executyi popierać.

Seymowe króla imci w sprawach sądowych deliberationes.

Deliberationes królewskie in causis de bonis, nullo iure receptis i w inszych wszystkich sprawach, aby odsądzone były na seymie coronacyi pierwszym; a iż prawo tylko do trzech dni to beneficium królowi dało, a dolożyło: rex expediat deliberationes— przetoż ieśliby kiedy na seymie to prawo executyi swej nie miało, ma pan marszałek poselski przed conclusią seymową w pięć albo sześć dni upomnieć się u króla iego mości, aby deliberationes expediowane były y nie przystępować do conclusyi seymowej aż to otrzyma.

Candidatus regni conventui electionis non intersit.

Acz oyczyna nasza, iuribus suis et integritate civium freta, żadnych się na swej electii corruptelas nie obawia, iednak aby nieostrożności naszej żadnego w tey mierze przykładu nie było, waruiemy, że ten, któryby chciał być napotym w Polsce regni candidatem, a loco et conventu electionis abesse powinien.

Cautio przeciw rozerwaniu rzeczy-pospolitey.

Uchodząc wszelakiej scissionem y motum in reipublicae, która czasem z naymniejszych okazyi, za niepostrzeżeniem wielkie incrementa brać może, acz o miłości y życzliwości przeciw królowiców ichmość synów w Bogu zmarłego pana naszego ku tey rzeczy-pospolitey, iako wspólney ich matce, wszystko dobre sobie obiecuiemy, wszakże ne leges et libertates nostrae quidquam detrimenti metuant, waruiemy, iż królewiczowie ichmość, którzy a reipublica provisionem mają, fidelitatem regi et reipublicae na seymie coronacyi przyszłego da

Bóg pana naszego personaliter oddadzą hac iuramenti forma: Ego N. iuro Deo omnipotenti, quia serenissimo principi N. regi Poloniae, magni ducat. Litv. et eius successoribus regibus Poloniae et magni ducatus Lit. ac toti indivisae reipublicae fidelis ero, et contra regiam maiestatem ac rempublicam legesque ac libertates ac statum eius adversi vel nocivi posse, vel subordinatas a me personas, nihil mediar aut tentabo, sic me Deus adiuvet; a przytym to waruiemy, iż królewiczowie polscy in regno et m. ducatu Lit. y w państwach, do nich należących, nie mają dóbr ziemskich kupować, sub nullitate resignationis, sive donationis et paena infamiae in resignantem w trybunale decernente.

Vacantiae.

Jest w prawie, że kiedy vacantiae extra comitia przypadną, ma król ie rozdać na daley w półroczu, ale że to czas był bardzo długi, tedy ukracając go, zgodziliśmy się na to, aby król po otworzeniu vacanti przez niedziel sześć oddać ie był powinien, czego ieśliby nie uczynił, tedy intrata oney dzierzawy, albo starostwa, ma się in usum reipublicae do skarbu obracać tantisper, aż komu przywilej od k. i. m. dany będzie; czego mają więc przy słuchaniu lidźby pp. podskarbieh deputaci seymowi nie zapominać. Też się nam zda i reipublicae, aby ich mość pp. podskarbiowie vacantie dóbr rzeczy-pospolitey, ieśliby się iakie durante hoc interregno otworzyły, zaiachawszy y w dozor swój wzięwszy, intratę z nich wszystkę in aerarium r.-p. wniesć kazali y czasu lidźby rationem tego rzeczy-pospolitey oddać będą powinni.

Incompatibilia.

Zdobi to rzecz-pospolitą y w wielu ra-

zach wspiera, kiedy dignitates et officia osobnych swoich mają urzędników, przetoż według dawnych praw, de incompatilibus napisanych, za rzecz potrzebną zaydujemy, aby referendarstwa, podkomorstwa y inne rzeczy y dignitarstwa koronne i w. x. Lit. ani senatorską funcją, ani ziemskimi urzędami, a przytym ziemskie urzędy sądowe przysięgle z grodzkimi urzędami nigdy pospołu nie chodziły y teraznieysze incompatibilia aby zaraz na seymie coronationis puszczone były, sub veteribus paenis, a forum z świeckimi na trybunał, a duchownemi na seym. A iżby się to mogło trafić, żeby który senator, dignitarz, albo urzędnik, nova auctus dignitate, oney dawney, choćby incompatibilis była, nie chciał sponte położyć y mógłby tem albo panom pieczętarzom invidią czynić, albo nakoniec seymowe consilia zatrudniać, przeto pożyteczne zda się remedium, aby panowie pieczętarze obóyga narodów, ani na duchowne, ani na świeckie beneficia, dignitarstwa y urzędy przywilejów do podpisu k. i. m. sub nullitate privilegii nie dawali, ani ich pieczętowali, ażby on, co ie bierze, renuntiatą prioris officii vel beneficii, gdziekolwiek uczyniwszy, do kancelarii i. k. m. onę autentice przydał, za którą abrenuntiatą k. i. m. ono officium abo beneficium, tanquam novum vacans, komu inszemu conferować będzie. A ieśli kto obietnicę odniosłszy przywileju na onę do czwierci roku z kancelaryi i. k. m. nie biorąc y renunciacii uczynić niechcąc, oboie nihilominus trzymał, tedy ono posterius pro vacante ma censer i y komu inszemu ma być oddane; ochroniwszy iednak tych osób, którzyby extra regnum będąc, albo inszą iaką legalitatem mając, takie renunciacii intra praescriptum tempus posłać nie mogli. Ale iż arcybiskupstwo Lwowskie, przytym Prze-

myskie, Chełmskie, Kiiowskie, Żmódzkie, Kamienieckie, Wendeńskie biskupstwa bez iakiegokolwiek wsparcia, dignitatem et functionem suam sustentować nie mogli, przetoż na każdego z tych, wedle zasług, wolno będzie k. i. m. mieć wzgląd y seorsivo aliquo seu unico beneficio supplere szczupłość tych biskupstw.

*O pieczęciach koronnych y w. x. L. y pokoio-
wych.*

Dawne prawo reassumuiemy, aby listy, mandaty y uniwersały y przywileja y żadne sprawy w. x. Lit. y ziem, do nich należących, do korony y do prowincyi incorporowanych, z pieczęcią w. x. Lit. nie wychodzili, a pokoiowa pieczęć żeby po prostu ani w expedytych ad extraneos ani intra regnum et adiunctas ditiones, tak w publicznych, iako y skarbowych y stołowych k. i. m. sprawach, w używaniu nie była, sub nullitate wszystkiego tego, coby pod pieczęcią pokoiową przyszło, czego acz wszystkie officia et subelia reipublicae, ale osobliwie deputaci, którzy więc na seymach panów podskarbach liczby słuchaia, przestrzegać będą powinni.

*O rozchodzie prowentów stołowych króla iego
mości.*

Jako ta rzecz-pospolita sama wolnemi głosami pana sobie obiera y onemu pewną część dóbr y dochodów swoich naznacza, tak onaże incumbit, aby te dochody w takim byli szacunku, iakoby zawżdy ad sustentandam dignitatem regiam dostawało, a dla skorych i nieporządných expens, albo panu, który będzie żyw, albo successorowi iego, ad indigentiam nie przychodziło, przetoż zdalo się nam włożyć tę powinność na panów podskarbach obóyga narodów, aby oni z dóbr króla iego mości stołowych za-

dnych rozchodów nie czynili, gdyż im żadne przyjęte nie będą, na które by od króla iego mości listów, z pieczęcią nie pokoiową, ale koronną albo w. x. Lit. wydanych, nie mieli, a panowie pieczętarze przy pieczętowaniu takowych listów mieć na to oko powinni, żeby na niesłuszne roschody albo na takie, któremi by aerarium regis exhauriretur, listy nie wychodziły.

*O szafunku pieniędzy z skarbu rzeczy-pospo-
litey.*

Iż niemasz nic słusznieszego nad to, aby publiczne rzeczy-pospolitey dochody na samą tylko publiczną potrzebę y za wszystkich stanów publiczną wiadomością wydawane były, zdalo się nam warować, że pp. podskarbiowie obóyga narodów pieniądze w rzeczy-pospolitey na żadną potrzebę inszą praecise szafować nie mają, iedno na którą że seym uchwali, a ieśliby po seymie extraordinaria na iaką, która na seymie non erat provisa, necessitate przypadła, tedy przyszłoby na oną potrzebę pieniędzy rzeczy-pospolitey ruszyć, mają być do pp. podskarbach listy i. k. m. pisane, z tym dokładem, iż się to ex senatus consulto dzieie, czego na seymie przy liczbie panów podskarbach rationes dane być mają; a ieśliby pp. podskarbiowie, mimo ten warunek, pieniędzmi rzeczy-pospolitey szafowali, tedy im tego seym przymować nie będzie. Jeśliby też, mimo liczbę, którą na seymie oddawać zwykli, powinności swej non satisfacerent, tedy każdemu szlachcicowi wolno będzie na seym onych zapozwać takim processem et sub iisdem in reum et delatorem paenis, iako pod tytułem o podnoszeniu woien wyrażono iest, a quit pp. podskarbach żeby abhinc nie od deputatów, na liczbę wysadzonych, ale od wszystkiego seymu przez rzetelną constitucją był dawany.

Oeconomiae.

Niema być wolno królom polskim, ani w Koronie, ani w w. x. Lit. przyczyniać więcej oeconomii sine consensu rzeczy-pospolitey nad te, które iuż prawem opisane y pozwolone są; a ktoby taką oekonomią, nad prawo uczynioną, urzędował, albo administrował, ma być przez każdego szlachcica na trybunał pozwany et paena peculatus aerarii karany. A iż dawne iest prawo, że oeconomie iurgeltami y żadnemi daninami nie mogą być onerowane, przeto coby się kolwiek okazało, albo iurgieltów, albo inszych ciężarów na oeconomie i. k. m. wniesionych, te kasowane y podniesione być mają; a na potym pp. pieczętarze postrzegać mają, aby cum talibus oneribus nie były nikomu dawane. A ponieważ teraz z śmiercią i. k. m. intraty dóbr króla i. m. wróciły się ad ius rzeczy-pospolitey, przetoż co kolwiek by tych dochodów stółowych nad prowisią królewiców ich mość aż do przyszłego da Bóg electionis nowego pana zjazdu, od stanów rzeczy-pospolitey dobrowolnie pozwoloną y nad inne koło pomienionych świętobliwych ciał expensa zostawało, to ich mość pp. podskarbiowie in aerarium reipublicae obrócić mają.

Puncta niektóre ad conditiones przyszłemu kandydatowi proponendas należące.

Acz sobie stany rzeczy-pospolitey dalszą o conditiach, które przyszłemu panu podane być mają, umowę do walnego electii zjazdu odkładają, wszakże in vim memorialis w terazniejszy script includować, co z niektórych ziem y powiatów posłowie o tym przynieśli:

1. Aby inter alias conditiones przykładem pact, ś. pamięci z królem Stephanem zawartych, włożono, żeby więźniowie naro-

dów naszych cuiunscunque conditionis et sexus z ręki pogańskich byli przez niego eliberowani.

2. Temuż dać w conditiach, aby te zamki zbudował, które nieboszczyk ś. pamięci król pan nasz, dla wstrętu pogańskim invasiom, miał był locis opportunis swem kosztem zbudować.

3. Temuż dać w conditiach, aby żywiąc swemi pieniędzmi, u successorów ś. pamięci królowey i. m. okupiwszy, rzeczy-pospolitey ustąpił y lub na oekonomią, lub na starostwo dla quarty obrócił.

4. Wymówić to sobie u pana przyszłego y legem o tym uczynić, że ieśliby pan podiawszy się przed inauguratią condicie iakie pełnić, potym zostawszy królem nie chciał by się w nich iscić, tedy zaraz na pierwszym koronacyi seymie wolno będzie rzeczy-pospolitey to de rege et re ipsa statuere, co prawom, wolnościom y saluti suae consentaneum będzie rozumiała.

Bona terrestria regiae maiestati donata.

Którego kolwiek w Koronie albo w w. x. Lit. dobra immobilia terrestria, znayduią się być k. i. m. w panu Bogu zmarlemu donata, inscripta vel vendita, exceptis cum conditione datis, poruczyć ichmć pp. podskarbin, aby że w niey dwór y zawiadowanie wzięli, gdyż wedle dawnych praw naszych nie kto inszy po królach panach naszych, iedno rzecz-pospolita w takowe dobra succedować ma.

Królowa polska aby bonis reformatoriis nie szafowała.

Acz są o tym dawne prawa, że królowe polskie dóbr, oprawie swey podległych, nie mogą żadnemi daninami y dispositiami, mimo wolą reipublicae aggrawować y żadney w nich iurisdictioni, mimo samego k. i.

m. sobie nie przywłaszczać, wszakże warujemy, że choćby się co in contrarium od królowey ieymci którey pokazało, tedy ma być invalidum, irritum et inane y recesante iure reformationis nikomu danin królowey i. m. y onych disposycyi respublica nie będzie powinna trzymać.

Dobra szlacheckie, nomine królewskiej upraszane.

Wszelką stan szlachecki nieraz ponosił turbacją od tych, co pod nim dobra prae-textu królewskiej w Koronie y w. x. Lit. zwykli byli u króla imci upraszać, przetoż temi środkami zdało się nam temu zabiegać.

1. Obligati będą panowie pieczętarze obóyga narodów, aby żadnemu donatariuszowi nie wydawali przywileju na dobra w possessiey szlacheckiey będące, ażeby iakąkolwiek autentyczną notą y świadectwem słusność onego swego uproszenia werifiko-wał.

2. Żadną swoją daniną nie ma donatarius zapadać, ani possessora inter spem et metum długo trzymać, ale nadaley czwierć roku od daty przywileju listem mu intentować, a intentowawszy sine intermissione proseguować; a gdzieby aby intra dictum temuż nie założył pozwu, albo założywszy listem do roku przewłoczył, tedy beneficium ono, od króla imci dane, traci y za szkody, które by possessor od niego w wymierze miał odpowiadać tamże u dworu iego królewskiej mości powinien, a ieśliby donatarius intentatam et prosecutam litem przegrał, tedy w sowitę winę w prawie opisaną, 1000 grzywien y szkody popadnie. Których ieśliby nie był solvendo, tedy corpore luet; też extendi ma na tych, którzy de bonis, iure nullo receptis, na seym pozwawszy nie dowiodą.

3. Która majątność w Koronie od seymu po rękach szlacheckich sub titulo terrestrium bonorum pacifice chodziła, a żadnym processem zadwornym simplices et nudas citationes za proces nie licząc, obciążona nie była, ta iuż wiecznemi czasy między ziemskie dziedziczne dobra ma być poczytana. Wszakże w w. x. Lit. nie od sta lat praescriptie iść mają, ale iak kogo unia zastała, a w Podlaskim, także w Kiiowskim, Wołyńskim y Brasławskim wojewodztwach, iako kto podczas incorporowania tych wojewodztw do Korony trzymał, tak y teraz dobra swoje pacifice dzierżeć ma.

4. Jeśli by sprawa szlachcicowi o dobra, za dworem intentowana, w deliberatją iego królewskiej mości wpadła, a ona deliberatia więcey nad pół roka od dekretu przewlekła by się, tedy iuż szlachcic nie powinien będzie dłużej czekać, ale eo ipso przy dobrach onych, iako swoich własnych, dziedzicznych, zostać się ma, excepto ieśli by legalitas, iako sądy ikmci zadworne przewlec kazali.

5. Aby na dobra szlacheckie, tak iako są o tem dawne prawa, regestrami metrycznemi nie dowodzono.

6. Dobra, które przed unią lennym prawem chodziły y na potym nie dożywociem, ale lennym prawem od ikmci rozdawane być mają.

Puszcze rzeczy-pospolitey aby, robieniem towarów nie były pustoszone.

Zabiegając, aby przez ustawiczne towarów leśnych wyrabianie puszcze rzeczy-pospolitey wyniszczone nie były, naznaczamy re-wizorów, którzyby z wielmożnemi podskarbie-mi koronnemi y w. x. Lit. zniosłszy się, towary, które iuż w puszczach są koronnych y w. x. Lit. gotowe zrewidowali, y prowent z nich na potrzebę rzeczy-pospo-

litey de facto obrócili, a na potym, aby niewolno było królom polskim robieniem towarów puszcz pustoszyć, ani tego starostom y dzierżawcom w dobrach rzeczy-pospolitey pozwalać, gdyż to iednemu panu należy y pro alienatione de iure censetur, który puszcze główne w desolatią przywodzi.

De pedestri militia honoratione instituenda.

Wchodząc w wiele inconveniencias, które zaciąg cudzoziemskiej piechoty za sobą niesie, za rzecz słuszną rozumiemy, aby w państwach reipublicae piechota ex terrigenis trybem cudzoziemskim bywała zbierana, bo kiedyby piechotna służba w oyczyźnie naszej tak była honorowana, iak w obcych kraiach, tedy y stan szlachecki rzuci się do niej y per gradus w dziele rycerskim do wszystkich woiennych prac y służb postępować będzie, te tedy srodki instituendae pedestris militiae być mają:

1. Aby kapitani nie bywali iedno polskiego y Litewskiego y ziem do nich incorporowanych narodów, przybierając osoby w służbie woiennych domi forisque ćwiczone y cudzoziemskie obyczaje nieświadome.

2. Żołd tak na starszych, iako y na wszystkę kompanię toż ma iść, iako dotąd na cudzoziemców z skarbu dawano, to iest: viritim po złotych iedenastu na miesiąc ieden kładąc y includując w to chorągiew, bęben y żołd officium.

3. Pod żadną chorągwią aby nie było więcej nad dwieście człowieka, dla snadniejszego onych ćwiczenia y zażywania.

4. Porucznikowie, chorążowie, wachmistrzowie, szarantowie, feldfebelowie, corporalowie aby także ex terrigenis byli.

5. Póki się nasze nie wprawia w tę służbę et propter excitandam virtutis aemulationem mają być pod każdą chorągwią dwie części żołdaków polskiego y Litewskiego

narodu, a trzecia część niemieckiego, albo inszego cudzoziemskiego, czego na popisach hetmani y pisarze polni, żeby koniecznie doglądali.

6. Ponieważ w rozdawaniu barwy często y skarbowi szkoda, za rozbieżeniem piechoty, y samey piechocie krzywda się dzieie, przetoż barwa ex aerario reipublicae nie ma być na nich dawana, ale przykładem cudzoziemców, w iakiej kto sukni służyć chce, w takiej sukni niech służy.

7. Prochów, kul skarb może cudzoziemcom dodawać in manus, a oni swoje własne muszkiety Niderlandskie y ręczną broń dobrą mieć powinni.

8. Karanie nie hayduckie ale żołdackie być ma, iесли by który w czym wystąpił, nie pohayducku sądzony y karany być ma, ale tak, iako się w cudzoziemskiej piechocie zachowuie.

9. Kto z narodu szlacheckiego w takiej służbie pieszey statecznie trwać będzie, ten za świadectwem rotmistrzów swoich y za commendatią hetmańską ma do wszelakich nagrod, iako insi zasłużeńi, należeć.

10. Gdy się nasi Polacy y Litwa w tej służbie przyćwiczą, tedy na urzędy wyżey-pomienione, mimo nich, nikogo inszego rotmistrze pomykać nie mają, aby każdy żołdu wyższego y sławy y poszanowania przez stopnie żołnierskie dostepował.

11. Pod każdą chorągwią ma być pisarz, który paszporty od kapitana żołdakom rozdawać będzie, a kto by bez wiadomości hetmańskiej y bez paszportu poszedł, a dostano by go, ma być na gardle karany, sin minus ma być wytrąbiony y potym na seymie publikowany.

Urzędy Koronne y w. x. Lit.

Dygnitarzostwa y urzędy tak wielkie, iako y mniejsze w Koronie y w w. x. Lit.

aby wszystkie, wedle praw y należności swoich, in suo plenissimo robore zostawały, a które lapsu temporis poczęli exolescere, iako podkomorstwo w. x. Lit., stolnikostwo Koronne i leśnictwa, aby in pristinum statum były restituowane. A iż różnie między marszałkiem wielkim w. x. Lit. a marszałkiem nadwornym Koronnym o miejsce w senacie bywa, tedy zda się nam być congruum tak one uspokoić, żeby wielki Litewski marszałek przed dwornym Koronnym pierwsze miejsce miał, officiales zaś regni et magni ducatus Litvaniae takie miejsca mieć mają, które de iure et consuetudine zdawna im należały.

Marszałkowscy sędziowie y władza ich.

Ponieważ na sądach marszałków Koronnych y w. x. Lit., gdy przy boku iego królewskiej mości mieszkaia, honor y gardła tych osób, których im prawo podało, często periclitantur, przeto zdało się nam postrzec tego, aby ci sędziowie i pisarze ich zawždy ex numero nobilitatis dobrze osiadłemi i przysięglęmi byli, y żeby in causa criminali wolna była od marszałkowskiego sądu do królewskiej iego mości i do residentów senatorów apelatia; a iaki by miał być sądów marszałkowskich process na przyszłą electia, albo na seymie coronationis ma być uważana, a teraz pod interregnum iurisdictionis marszałkowska nie daley, ieno intra circulos conventus generalis y miasta Warszawskiego rozciągać się ma.

Skarbowi pisarze y woyskowi sędziowie.

O tych to zdanie nasze było, aby przysięgali, ponieważ insze urzędy w rzeczypospolitey, choć mnieysze potestatem et functionem in republica mają, a zawždy przysięgają obowiązane.

Trybunał.

Interest reipublicae, aby supremae instantiae subsellium w dawnych y prawem obwarowanych praerogatiwach swoich wcale zostawało, waruiemy tedy, aby w sprawach tych, które trybunałowi mere do sądzenia należą, mandatów na zniesienie dekretów trybunalskich ichmość panowie pieczętarze nie wydawali, a przy tym securitas interregni, a mianowicie osób na te sądy główne obranych, aby sacrosancte zatrzymana y obwarowana była, postanawiamy, aby każdy excesivus którego kolwiek stanu y condicii, który by co pod trybunał zbroił, tam że sprawić się tego przed sądem trybunalskim był powinien. Wszakże, iż miasta w. x. Lit. osobne swoje w tej mierze mają praetensie, przetoż żeby y trybunalskiey powadze wygodzić y ich prawa ochronić się mogło, kładziemy to na ichmość, aby oni modos ineant dochodzenia sprawiedliwości, ieśliby co pod trybunałem zbroili, a nadto waruiemy, aby w w. x. Lit. pisarze ziemscy tych miejsc, gdzie się trybunalskie sądy odprawuia, salvis modernis byli specialiter do sądów trybunalskich przysięgą obowiązani, a podpiskowie ich omnino będą powinni.

Dekretów seymowych concipowanie.

Seymowe dekreta nie w gospodzie u pp. pisarzów, ale ad instar trybunalskich w sądowej izbie in continenti zaraz w protokoł wpisane y przez referendarza czytane y podpisane być mają, aby się w nich żadna omyłka y odmiana w wpisowaniu do xiąg y w wydawaniu stronom stać nie mogła; dekretów też zmownych renovationis cuiuscunque negotii, o których sądu seymowego publicznego per controversiam nie będzie, aby pisarz do xiąg nie przyimował, pod winą, iako stany na elekcyi namówia.

Regestra Trybunalskie y seymowe sądowe.

Aby nikt odmianą regestrów seymowych y trybunalskich powłaczany nie był y sprawy swej tym snadniey przypilnować mógł, ma być tak na seymie, iako w trybunałach ieden główny regestr z podpisem marszałkowskim, wedle którego sprawy tak, iako się dał wpisać, porządkiem, bez wszelakiej interwencyi, na ścianie wywieszane, przywoływane y sądzone być mają; a ieśliby pisarz in favorem komu chciał ten ordinem turbować y w tem wytkniony był, tedy paenam constitutione 1608 opisana, in eodem iudicio per terminum tactum urgentissime popadnie.

Pisanie Ruskich spraw.

Jako dawne prawo mieć chciało y iako dotąd w zwyczaju było, wszystkie przywileje, listy, mandaty y insze wszystkie sprawy Litewskiego, Wołyńskiego y Bracławskiego wojewodztw *ruskim ięzykiem* w kancelariach ikmci pisane y wydawane być mają, sub nullitate wszystkiej sprawy, którą by kto inszym charakterem s kancelaryi wyniosł, gwoli czemu ma być zawždy przy kancelarii Koronnej pisarz urodzenia szlacheckiego osiadły y przysięgły, który by tego ruskiego pisma, we wszystkim od pieczętarskiego urzędu dependendo, doglądał, a gdyby pana pisarza ruskiego pod iaki czas u dworu ikmci nie było, tedy polskim ięzykiem *ex necessitate* wolno będzie sprawy wydawać.

O wywodzeniu szlactwa.

Ponieważ ludzie prostego stanu *illicitis artibus* w tytuł y praerogatywy stanu szlacheckiego wdzierać się zwykli, przetoż zabiegając, aby te *virtutis et honoris nomina*, wielkimi zasługami od przodków na-

szych nabywane, iada iako się nie poniewierali, zgodnie namowiliśmy:

1. Aby żaden szlachcie nie ważył się ignobilem do herbu przyiąć, pod utraceniem własnego szlactwa swego, o co forum na trybunał *inter causas officii ad instantiam* każdego szlalcica.

2. Do wyvodu szlacheckiego aby przy świadkach, którzy w dawnych constituciach naznaczeni, powinien też testimonia *authentica literaria*, to iest, reformatie, działy *et bonorum terrestrium dispositiones* pokazać.

3. Kto przez dekret seymowy, abo trybunalski *sive in contumaciam, sive per controversiam* ferowany, nie wywiodłszy się, według prawa na seymiku powiatu swego, szlactwo ma przysądzone, tedy że ten ma tracić, chyba by znowu osobny wedle prawa wywód uczynił.

4. Komu nieszlactwo będzie zadane, tedy obliienti nie będzie mógł reconventionaliter ignobilitatem zadać, ażby się sam wprzód wywiodł, toż mu dopiero wolno będzie zadawać ieśli będzie chciał.

5. Nakoniec żeby się nikt na honor starożytnych domów szlacheckich lekkomyślnie nie targnął, dokładam: ktoby szlalcicowi nienaganionemu, bez żadnego dowodu y dokumentu prawnego, zadał nieszlactwo, a on by się nie tylko pewnem, według prawa, ale y dispositami wywiodł, ten kto zada paenam *duplicem*, in statuto *descriptam et sessionem turris duodecim septimanarum*, ma ponosić.

Wakacie, dignitarstwa y urzędy Kiowskiego, Bracławskiego y Wołyńskiego wojewodztw.

Jako podczas incorporowania tych wojewodztw do Korony warowano im to było, że dignitarstwa, urzędy y starostwa sądowe

tych pomienionych wojewodztw nie miały być dawane, ieno tamecznym obywatelom, tak y na potym to prawo ma im być nieodmiennie utrzymane, z tą deklaracją, iż za obywatela ma być rozumiany każdy szlachcic, któryby tam prawdziwą, a nie zmyśloną miał swoją ziemską osiadłość, nie dopiero circa vel post collatum officium, vel dignitatem, ale namniey rokiem przed tym nabytą. A ktoby inaczey uprosił, albo ficta possessione narabiał, ten paena privationis officii y 2000 grzywien ma być karany, o co forum na trybunał inter causas officii. Wszakże niema się to rozumieć confuse, aby ten, co w Kiiowskim wojewodztwie ma osiadłość, mógł być z teyże osiadłości capax urzędu wojewodztwa Wołyńskiego, albo Braclawskiego, ale trzeba żeby distincte w onym wojewodztwie, którego urzędnikiem będzie, był osiadły.

Disciplina militaris y hiberna żołnierza ukraińskiego.

Ponieważ wojewodztwa Ruskie, ustawicznym żołnierskim przechodem, stanowiskom y leżom podlegając, wielce się z tey miary obciążonemi być czują, przetoż ma imé pan hetman koronny aliquas rationes certorum stativorum et hibernorum dla ukraińskiego żołnierza, iako z naywiększą obywatelów tamecznych, a osobliwie stanu szlacheckiego, wynaleść ochronę y onemu na przyszłą da Bóg electią na uwazenie rzeczypospolitey podać, bo gdyby to stanęło, tedy disciplina militaris, którą dotąd różne impossibilitates zatrudniały, snadniey by w swą klubę wprawiona była.

Aerarium publicum.

Jako to dawno respublica affectowała, aby było probum ad omnes casus reipublicae założone aerarium, tak też nigdy

tak pewnych y bezpiecznych nie mogła wynaleść szrodków, żeby ten conatus, sine aliquo detrimento et periculo publici metamógł być do skutku przywiedziony. Przetoż zdało się nam, żeby to vicem aerarii publici mogło supplere, kiedybyśmy cekhauz y artilerią we wszystkie potrzeby, to iest, działa wielkie y małe, mozdzierze, petardy y granaty, prochy, kule, ołowy, knoty, smoły, wojenne wozy y tym podobne requisita opatrzoną mieli, bo te rzeczy sine ullo periculo, mogły by być chowane, a znaczny in repentinis casibus byłby z nich reipublicae ratunek, przetoż podaie się to uwazenie wszystkiey rzeczypospolitey, aby rationes constituent et certo loco fient de eiusmodi armamentarii respublica obmyśliwała y na przyszley da Bóg electiey legem o tym iaką uczyniła.

Juridikom albo rokom grodzkim cadentia.

Jako ziemskie roki mają czas pewny determinowany, którego gdyby który urzędnik dniem uchybyć miał, tedy iuż sądy nie dochodzą, tak zabiegając, aby stanowi szlacheckiemu niespodziewane y odmienne iuridik albo roków sądzenie distractii iakiey nie zadawało, za rzecz słuszną rozumiemy, aby po każdym sześcienniedzielnym seymie we cztery niedziele czas sądzenia takich iuridik we wszystkich sądowych grodach był naznaczony, a bądź na owym terminie sądzone, albo nie sądzone będą, aby znowu drugich sądów grodzkich cadentia także w sześć niedziel et sic consequenter aż do drugiego sześcienniedzielnego seymu przypadała, a gdzieby in illegitima cadentia starosta iuridikę złożył y oną sądził, tedy wszystkie one decreta nullitati subiacebunt. Na Pożnańskie iednak y Kaliskie wojewodztwa, które w swym generalstwie diversam sądzenia iuridik necessitatem ma-

ią, niema się to rozciągać, ani na w. x. Lit. gdzie już roki grodzkie w porządną klubę y w pewne terminy są poprowadzone.

Dobra rzeczy-pospolitey w starych summach y w pięciu kroć sto tysięcy.

Obmyśliwaiąc, aby crescentibus reipublicae necessitatibus, mogli też redditus aerarii publicae bez obciążenia stanu szlacheckiego crescere, spólną ku oyczyźnie naszej miłością pobudzeni, odłożywszy na stronę wszystkie prywatne respecty, za zgodą terazniejszey convocatii, namówiliśmy, iż summy wszelakie stare, iakimkolwiek sposobem nazwane y in calculo quingentorum millium includowane były, mają być zniesione y rzeczy-pospolitey in perpetuum darowane takim sposobem, że aliquo ex modernis possessoribus decedentes ten, komu od ikmci ona dzierżawa conferowana będzie, summę successori zmarłego odłożyć, a sam onę tracić i już się iey nigdy nie upominać, powinien będzie. Także iesliby aliquis mortuorum possessorum, za consensum ikmci, za żywota swego cessią komu na takowe dobra uczynił, tedy on, co ius cessum nabył, już summę swoię traci y oney a ani sam, ani iego successor od nikogo requirować nie będzie. A o dzierżawach, które duplici advitalitate onerowane są, dopiero postquam utraeque advitalitates, abo per cessum, albo per decessionem extinctae fuerint, toż rozumiano być ma, a skoro przez taki środek, summa z którejkolwiek dzierżawy będzie zniesioną, tedy do niey lustratorowie iechać y quartę taką, iaka z inszych dobr rzeczy-pospolitey do Rawy idzie, na nią włożyć mają, którą quartę powinien będzie każdy starosta, albo dzierżawca oddawać, sub paenis et foro o quarcie.

O lustrowaniach dobr rzeczy-pospolitey, bądź wolnych, bądź summami onerowanych.

Aby lustratie w długą nie szły, tedy reipublicae visum est na urzędy ziemskie przysięgle onego powiatu, w którym do rzeczy-pospolitey będą, to jest, na podkomorzego, sędziego, podsędka włożyć tę powinność, aby zaraz w sześć niedziel post cessum vel decessum modernorum possessorum przy deputacie pana podskarbiego, który przysięgły być ma, do oney dzierżawy ziechawszy, przysięgę de rota lustrandis bonis et de non accipiendis munerum corruptelis wykonawszy, lustratią odprawili, y ieden iey exemplarz do grodu onegoż districtu, drugi do xiąg skarbowych oddali. A kiedy się taka lustratia post cessum vel decessum modernorum possessorum odprawi, tedy już insze lustracie, które intra lustrum przypadać zwykły, mają ustawać. Jesliby z pomienionych urzędników ziemskich który umarł, albo ob aliquam legalitatem ziachać nie mógł, tedy na miesce absentis pisarz ziemski, albo woyski powiatowy, odprawić to ma, byle ich mnieysza liczba nad trzech nie była, sub paena iesliby ex negligentia uczynić nie cheieli ad cuiusvis instantiam in tribunali iudicio repetendo, wszakże od tych lustracji mają być wyjęte dobra reipublicae, które kto albo w summach y niedożywotnem, albo lennym prawem trzyma.

Kommissie Koronne y w. x. Lit.

Byleby nam dał pan Bóg nowego pana szczęśliwie obrać y na tych państwach osadzić, tedy zaraz na seymie koronacji ma to nam być inter praecipuas deliberationes, aby rozgraniczenie ziem Ruskich od Węgier, ziem Małopolskich y Wielkopolskich od Szlaska, ziem Mazowieckich y Podla-

skich od xięstwa Pruskiego, przytem Ki-
iowskiego wojewodztwa od powiatu Mozyr-
skiego, nakoniec Podlaskiego wojewodztwa
od Brześciańskiego przez kommissie, na to
deputowane, effectualiter doysć mogło.

Kommissie Pruskie.

Na rozgraniczenie dóbr szlacheckich od
królewsczyzny w wojewodztwach Pruskich
przykładem inszysh wojewodztw y ziem ko-
ronnych kommissie wynoszone z kancela-
rii ikmci być mają.

Restitutia dobr Siewierskich.

Dobra w xięstwie Siewierskim, obywatelom tey rzeczy-pospolitey niekiedy od nie-
przyjaciela pobrane, aby według constitu-
cii anno 1613 roku, którą in toto appro-
buiemy dawnym possessorom, ius liquidum
na to mającym, byli restituowane, z tym
obiasnieniem, że ieśliby dawnemu possessorowi przyszło wracać iakie dobra, które iuż
zasłużone ma, iakiemu człowiekowi są od-
dane, tedy illi bene merito, z inney miary
zasług iego, ma być od ikmci aequivalens
recompensa dana, a przytym aby ci, którzy
sobie hereditaria iura antiqua do Siewier-
skich dobr usurpuia, byli powinni nada-
ley w sześć miesięcy po seymie przysze-
da Bóg koronacyi przyszelemu królowi, pa-
nu naszemu, ukazać, a ktoby nie pokazał,
tedy iuż a iure repetenti takie bona odpad-
nie, bo się to zda być z niemalem teraz-
nieyszych Siewierskich obywatelów ubliże-
niem, że oni tam teraz excubant y peri-
culis patent y różne z tych dobr powinno-
ści odprawuia praetendentes ius swoimi
prawy zapadaia y odyskania dobr szlache-
ckich nie wiedzieć na iakie czasy sobie za-
chowuia.

Port Królewiecki w w. x. Lit., obstacula inszysh portów.

Podiał się był kurfist imość kosztem
swym znieść impedinenta, które deflucta-
cyi w. x. Lit. towarów bywały na prze-
szkodzie y cło od rzeczy-pospolitey w na-
grode tego kosztu do lat pewnych, które
dotąd wybiera otrzymał; a iż postaremu
obywatele w. x. Lit., za nieuprzątnieniem
tego portu y w ludziach y w dostatkach
swych wielkie szkody ponoszą, zlecami to
ichmość, na których dozor naprawą tego
portu rzecz-pospolita była włożyła, aby się
z kurfirstem imością zniosłszy, z kommis-
sarzami tego rewizią portu y inquisitią, z
czyiey przyczyny takie szkody w splawach
się stały, uczynili y relatią tego na seym
koronacyi przynieśli, aby się wiedzieć mo-
gło, u kogo te szkody miały by być requi-
rowane, a gdzieby dawni panowie kommis-
sarze reipublicae naszej nie mogli tey
prace vacare, tedy stany w. x. Lit. na in-
sze osoby ten dozor nałożą, a przytem in-
sze rzeki, iako Słucz, Horyń y insze do na-
vigacii podobne, aby ab omnibus obstaculis
do roku wyprzątnione były, na co potym
rewizorowie autoritate publica wysłani być
mają.

Mieyskie kaduki y przywileia.

Które miasta reipublicae, tak Koronne
iako y w. x. Lit., specyalnych przywileiów,
legitime otrzymanych, na to nie mają, żeby
kaduki, z nich przypadające, onymże od
ikmci reformowane były, w tych miastach,
ieśliby kaduk iaki przypadł nie mieszczanom,
ale ludziom zasłużonym, bądź szlacheckiego,
bądź prostego stanu, za zaleceniem hetman-
skim od ikmci wydawane być mają, cum
tali onere servitii, iakie przedtym na onych
dobrach byli. A ieśliby ten kaduk od mia-

sta był uproszony, tedy panowie pieczętarze przywileju na to pieczętować y wydawać nie mają et insuper on, co uprosił, ma być do grodu onego powiatu pro paena pięciuset grzywien pozwany, którym za miastem z przywilejów na to dawnych należy, aby kaduki w nich przypadające, medietate im na poprawę municyi y obrony mieyskiej, a medietate altera komuby ikmś chciał, dawane były, tedy do tych miast z seymu, da Bóg, przyszley koronacyi mają być z koła rycerskiego deputowane pewne osoby, coby o wszystkich in antecessum cum tali conditione danych kadukach, wywieźli się y municie, gwoli którym pozwolone były, oglądali i na drugi seym po koronacyi pierwszey relatią tego reipublicae przynieśli. Nakoniec, iż coraz miasta Koronne y w. x. Lit. ozywają się z przywilejami nowemi, nam dotąd niewiadomymi et iuribus nobilitatis derogującemi, przetoż kładziemy to na nich, aby na przyszłą, da Bóg, nowego pana koronacią przywileia swoje przynieśli y sub trutinam k. imci przyszlego pana y rzeczy-pospolitey podali, aby in posterum przywileie miastom, sine consensu rzeczy-pospolitey, dawane nie były, warujemy.

De proli illegitima.

Komu by zadane videlicet illegitimitatem, a on by się słusznie nie wywodził, tedy inhaerendo constitutyi anni 1578 nullis immunitatibus et praerogativis stanu szlacheckiego gaudeat do tąd, ażby onę zmazę legitime z siebie zniósł, w czem dekreta in conductamine o to, gdziekolwiek otrzymane, nie go wesprzeć nie mogą.

Szpital Warszawski.

Jako był optimo consilio nieśmiertelney pamięci godną pobożnością k. imci Stepha-

na fundowany, tak tę fundacią iego chcąc zatrzymać y na ten właśnie usus, gwoli którym była uczyniona, obrócić, zgodziliśmy się na to, żeby ten szpital z tym wszystkim, co do niego należy, był podany w dozor, żeby za iego wiadomością żołnierze ułomni w nim sustentatią mieli.

Cła nowe y niezwyckayne.

Cła, które teraz w Nowym Dworze, a przy tym w Goniądzu y Raygrodzie instituowane, iako nowe, seymami nie approbowane y stanowi szlacheckiemu praeiudicialne, mają być abrogowane, a forum na trybunał, ktoby się go wybierać ważył.

O soli wojewodztwa Mazowieckiego.

Constitutią anno 1602 in toto koło oddania powinney z dawnych praw soli wojewodztwu Mazowieckiemu reassumujemy, z tą melioratią, że gdzie by tego na....*) p. podskarbi, podżupków osiadłych, według pomienioney constitucyi nie podał y tymże podżupkom z żup Wielickich y Bocheńskich soli nie oddał, toties quoties na seymie będzie requisitus ad instantiam, chociaż iedney nawet ziemi tegoż wojewodztwa posłów, tedy ma mieć forum na seymie, tak iako naznaczono tym, którzy by podniesienia belli offensivi sine consensu reipublicae według namowy terazniejszey autorami y factorami byli.

O obywatelach ziemie Inflantskiej.

U obywatelów Inflantskich y publicam regni iacturam y wiarę ich rzeczy-pospolitey toties oświadczoną uważając, obiecujemy uczynić staranie, aby ta prowincya, lubo tractatami, lubo iakim inszym sposobem z rąk nieprzyjacielskich, iako naprędzey recuperowana y oni do possesyi oyczyzny swo-

*) Въ подлинникѣ пропускъ.

iey przywróceniu być mogli; a iż im uchwalą seymową naznaczona jest pewna summa z skarbu Koronnego, o wydanie tey summy do pp. commisarzów, na to deputowanych bez dalszey zwłoki pilno się staramy, a przy tym żeby bene meriti między nimi, względem zasług y utrat swoich, słuszną nagrodę y zapłatę odnieśli do przyszłego, da Bóg, króla imci, pana naszego, włożyć się obiecujemy, życząc im też, aby porządek iaki sądów y sprawiedliwości sub interregno praesenti między sobą mieli. Kaptur, który na przyszłym seymiku w Dyneburgu namówić mają, byle iure communi nie był contrarius, mocą zjazdu tego aprobujemy.

Constitutia też gwoli powiatów

Brasławskiemu in praeiudicium ziemie Inflantskiej, na blisko przeszłym seymie uchwaloną, za instantią tychże obywatelów na przyszłym, da Bóg, koronacyi seymie znieść obiecujemy.

Targowe, tam gdzie główne zjazdy rzeczypospolitey bywają.

Aby ludziom dla posługi rzeczypospolitey głównych seymów y zjazdów pilnującym, iaka taka folga była, w skupowaniu żywności, zdało się stanom rzeczypospolitey użyć w tem ichmość pp. starostów, ichmość pp. marszałków y inszych iurisdictioni osób, którzy to sobie usurpują, aby pod czas odprawowania seymów, półseymów, convocacyi y electiey ab omni generis victualibus targowego, dla którego zbytnia drogość bywała, ustąpili.

Privilegium indigenatus ziem Pruskich.

Przywilej indigenatus ziem Pruskich, lubo pod pokoiową pieczęcią wyszedł y wedle prawa nie mógł by się ostać, tak go

jednak deklarujemy, że iuxta consuetudinem aliarum regni terrarum rozumiany być ma.

Academia Krakowska.

Na wielu zjazdach y głównych rzeczypospolitey seymach opierały się o uszy nasze różne skargi akademii Krakowskiej, które o erectią szkół nowych, contra ordinem societatis Jesu, wnosila, przetoż my, uważając, że ta akademia, iako filia et alumna regum et regni Poloniae, iasna, mocna y żadney wątpliwości nie podległa, prawa swoje miała, dzierzym y to sobie za jedną główną y przednią exorbitantją, o której na przyszłej electiey mówić y wszystkie praeiudicia et gravamina z tey akademii ziąwszy, starać się o to unaminiter y do skutku to przywieść mamy, aby wszystkie szkoły y extra corpus akademii będące y uno rectori nie podległe, zawarte y pobrane były.

Przywileia różnych wojewodstw albo ziem.

Przywileia wojewodztwom, ziemiom, powiatom, także y ludziom zasłużonym od królów panów naszych zdawna nadane, aby przy swej mocy zostawały.

Skład Kowieński.

Upatrując nieznośne szkody, które obywateli w. x. Lit., prowadząc zboża y towary swoje do Królewca, ponoszą, naydujemy to, iż expedit utilitati communi porządný skład wszystkich towarów w Kownie założyć, co aby swym porządkiem iść mogło, deputujemy, na to z koła senatorskiego i. m. pana.... z koła poselskiego imię pana, którzy pro die *)

*) Имени и фамилии не показано, а также числа пѣтъ.

ziechać się y rationes et circumstantias namówić maia, żeby ten skład iako nayprędzey do skutku przyiść mógł.

Zamek Mścislawski.

Aby zamek Mścislawski, według dawnych przywileiów był restaurowany, który już opadł; a że zwyczaj dawny, listami stwierdzony, ten był, że zamek Mścislawski przez niektóre włości był restaurowany, aby ci przytym zachowani byli.

Tatarszczyzny w w. x. Lit.

Pod pretextem tatarszczyzn wiele ludzi szlacheckiego stanu, dobrze zasłużonych, o dobra ich własne turbuią y przywileia sobie na nie wyprawuią, zaczym wielkie odnoszą praeiudicie; przeto, aby wszystkie przywileia były kassowane, iako ad male narrata otrzymane, i żeby in posterum nie był szlachecki stan z tey miary turbowany; a iesliby się napotym kto ważył in tali causa turbować szlacheica, tedy paena taka ma być na tego, któryby nie dowiodł, iako iest w wyżsem artykule opisano.

Monopolium karczmy Witebskiey.

Wielce angariowany iest stan szlachecki obywatelów wojewodstwa Witepskiego przez monopolium karczmy, w mieście Witepskim będącey, która iest fundowana na wikariów kościoła katedralnego Wileńskiego, a ponieważ sam iego mość x. biskup Wileński z kapituły na to pozwala, aby z stanu szlacheckiego był zniesiony, przetoż starać się będziemy, aby przyszły pan, po szczęśliwey, da Bóg, koronacyi swojej, na to miejsce dobra iakie rzeczy-pospolitey tey intracie, która z karczmy była, proporcjonalnie nazaczył.

De distributiva iustitia.

Obserwowali to zdawna wiele rzeczy-pospolitey miłośnicy, iż takie iakie dotąd w rzeczy-pospolitey naszej byli beneficiorum et dignitatum oyczyzny szafowanie, nie tylko niezgod, nieufności et perversas crescendi artes między stanami nasiać, ale też samym wolnościom naszym kiedyś tedyż ranę szkodliwą zadać miało, przetoż często na powiatowych y na głównych ziazdach de distributiva iustitia były expostulatie, ale per temporum conditionem przyiść do skutku nie mogły, teraz gdy rzecz-popolita sama sobą włada y wszystkie iura m-tis ma w swojej mocy, życzyliśmy sobie tak tę distributivam iustitiam sporządzić, iakoby beneficia reipublicae, które virtutis et libertatis alimenta być maia, nigdy nam się in illecebras exorbitantias nie obracały, ale żeśmy tempore y inszemii consultatiami exclusi, tedy zupełną tę quaestią do braci odkładamy, aby sami przez się, iako najlepsze rationes należli, distributivae iustitiae y na electią przyszłą przynieśli, to inter alia przed oczyma maiać, aby starostwa rządowe, które brachium regale repraesentant, wedle dawnych zwyczajów były tak opatrzone, żeby powinności swojej w ochraniu swowolnych y w obmyśliwaniu powiatom swoim bezpieczeństw czynić dosyć mogli.

Desideria od stanu duchownego do stanu świeckiego.

Ze wszystkich niemal wojewodztw, ziem y powiatów Koronnych y w. x. Lit. zebrawszy to, czego w instrukciach poselskich stan świecki od stanu duchownego potrzebował, dawaliśmy to ichmość pp. duchownym na pismie ad trutinam, prosząc aby z miłości swey braterskiey, dla zgody do-

bra pospolitego, condescendować w tym stanowi świeckiemu, a nam na piśmie deklaracją swoją dać raczyli xieży, co od ichmość przez niektóre nasze kollegi koła poselskiego dany nam tylko ustny respons, który pospolu s postulatami świeckimi do wiadomości wszystkiew braci, doma pozostałey, simpliciter et nude, tak iako w izbie poselskiej referowano podaiemy, a te desideria stanu świeckiego wespół z responsem od ichmość pp. duchownych swym porządkiem tak idą:

Pierwsze: pp. stanu świeckiego postulat było, aby dobra szlacheckie nikiakim sposobem nie były przez pp. duchownych zmieszane.

Respons na które taki od ichmość pp. duchownych dany: Solicite około tego chodził imć xiażd arcybiskup Gnieźnieński y effecit to cura et opera sua, że król imć świętey pamięci pisał do oycy świętego w tey materyi, oyciec święty iuż to ikmci xieżdzu nunciuszowi zlecił, aby żaden ex regularibus nie kupował, sine consensu sedis aplice, o czym gdy kto będzie chciał mieć pewną wiadomość, da sprawę imć x. nuntius. Który dekret o niekupowanie przez regulares maiętności oyciec s. da publikować.

2. Postulatum: Iby sprawy z duchownym intra regni były determinowane.

R. Życzą tego sobie, aby intra fines regni determinowane były absque appellatione do Rzymu, a ichmość nie tylko non impediunt, ale dopomagać będą.

3. Postulatum: In causis fundi aby sami biskupi, opaci y insi prałatowie przysięgali.

R. Constitutia stanęła, aby capitulares przysięgali, nie biskupi, prawa tego znosić nie mogą, sine consensu ichmość. Co się dotyczy opatów samem ichmość xieży

opatow nakazuie trybunał przysięgi cum duobus ex conventu.

4. Postulatum: Aby statut de monialibus utrique sexui służył.

R. Non est in potestate ichmość panów duchownych, trzeba się starać o to apud sedem apostolicam, gdyż ichmość mają nad sobą superioritatem, bez której nie nie mogą czynić.

5. Postulat. Aby przykładem świeckim nie byli obierani deputaci duchowni, aż we cztery lata.

R. Defectus godnych prałatów sprawuje to, że żadną miarą wygodzić nie mogą temu to, co godnieysi przy dworze bawia się, drudzy choruią, drudzy curata beneficia mają, reliqui non sunt sufficientes et idonei.

6. Postulat. Aby przy sprawach świeckich w izbie nie bywali.

R. Racyi żadney niemasz prawney, dla czego by nie mieli bywać; proszą ichmość pp. duchowni aby do tego przyciskani nie byli.

7. Postulat. Aby iura patronatus były stanowi szlacheckiemu w cale trzymane.

R. Trzymaia in toto, iednak iesliby kto intra tempus praescriptum nie prezentował plebana, ichmość ordinariis należy providere, żeby chwała Boża nie pustoszała, in toto iednak zostawiają prawo napotym ichmość pp. duchownym.

8. Postulat. W zakonach, którzy grunty y maiętności trzymaia, aby szlachcie duchowny bywał starszym, których gdyby sami nie obrali, aby ie król podał.

R. Dwoiako się to rozumieć musi, bo co się dotyczy opactw, wszędzie są szlachcicy opatami; co się zaś dotyczy niższych regulares ichmość x. arcybiskupi, biskupi nie mogą regul ich znosić, bo są exempti, in claustrum propria ich regimina zostaią.

9. Postulat. *Ex libris beneficiorum et relaxationum* aby nie dowodzono na grunty.

R. Na to suspendowali respons do zniesienia się z drugimi, iednak co się tycze gruntów, do plebanii zdawna należących, odietych w dochodzeniu ich libro beneficiorum dowodzić muszą.

10. Postulat. O dziesięciny y czynsze, o które dotąd mota quaestio nie iest, aby nikt turbowany nie był.

R. Trudno nie przyzwać, kiedy nie chcą de bono esse płacić, zwłaszcza kto ma prawo na nie.

11. Post. Annaty aby oddawane były rzeczy-pospolitey wedle prawa.

R. Niech uproszą to sobie apud sedem aplicam, nie będą ichmość pp. duchowni od tego.

12. Postulat. Opaci aby dzieci szlacheckie chowali.

R. W tenczas ten statut stanął, kiedy były puste klasztory w opactwach, teraz że iest plenus numerus, dosyć powinności swey czynią tym więcej, że z każdego konwentu posyłaia ad studia dla pomnożenia chwały Bożej, czynią iednak y temu dosyć niektórzy, którzy lepsze intraty mają, ile w takim tak przez żołnierza, powietrze i insze calamitates spustoszone majątności.

13. Postulat. Praescriptio duchownym aby nawięcey do lat piędziesiąt trwała.

R. Pozwalaia na lat 80. Jeszcze nadzieię niektórzy uczynili, że zmniejszą czas tey praescripcyi gdy da pan Bóg do komposicyi dalszey przydzie.

14. Biskupi żeby się z biskupstwa na biskupstwo nie pomykali, wyiawszy ichmość pp. duchowne pieczętarze, których iako wielkie są in republica prace, tak też osobne mają być premia.

R. Byłoby to cum maiori dedecore et incommodo reipublicae gdzieby assensus

altior być nie miał, a do tego iura canonica non vetant, ani też nie mogą znosić y to też expedit respublica, żeby każdy dał experimentum tak reipublicae, iako kościołowi na małym stopniu.

15. Do biskupstw aby beneficia nie trzymane.

R. Są takie drugie biskupstwa, które potrzebuia ad tuendam dignitatem episcopi leni et senatoriam subsidia, bez których żadną miarą substitere nie mogą y munia swoich odprawować, iako są biskupstwa compactibilia pieczęci koronney.

16. Wsądach trybunalskich aby compositum iudicium zniesione było, a niech wszyscy duchowni sądzą ze wszystkimi także świeckimi.

R. Jest o tym ordynacya trybunalska, której się trzymać chcą y prawa żadną miarą ustąpić nie mogą.

17. Którey kapituły sprawy były duchowni, który z niey deputatem będzie, stroną na delwet ustępował.

R. Bywa to, że z różnych kapitul sześć albo siedm deputatów będzie, którzy wiedney że kapitule exempli gratia Gnieźnieńskiej, Krakowskiej mają swoje beneficia, kiedyby wszyscy z tey kapituły mieli ustępować, nie miał by kto sądzić y nie byłyby sądy duchowne.

18. Do taktów aby nie należeli.

R. Jeżeli do ordynacyi należą, która przestrzega dignitatem et securitatem iudicii, daleko więcej do taktów należeć muszą, a to na zatrzymanie iudicii tribunalis, bez których często to bywa, że saeculares sądzić nie chcą, ale po nich posyłaia, przez nich zatrzymywa się pax et dignitas tribunalis.

19. Jurgieltów żadnych aby nie upraszali, a moderni possessores aby paenowani byli, ad instantiam cuiusvis na trybunał, inter

causas officii y w insze munia, które tylko świeckim osobom należą, nie wdawali się, gdyż te administratia żup, rewizye, arendy, zawiadowania o prochach, nie należą duchownym osobom.

R. Pozwalaia na to y nie chcą należeć, oprócz tego, kiedy którego sekretarza na rewizią król i. m. poszle, nisi praestare officium iako sługa, proszą, aby od posług nie byli odłączeni, także i od służb reipublicae iako y szlachta.

20. Aby kanoniie plebanom nie były dawane.

R. Nie dawaia, tam zwłaszcza, kędy prawa maia kapituły, oprócz fundacyi na doktory teologii i medycyny, że iednak ichmść xieża biskupi godnych ludzi potrzebuia, życzą, aby się szlachta uczyła, gdyż czasem ex necessitate muszą plebeios przyradować.

21. Aby duchowni z wóytowstw woienną służbę służyli, iako przedtym.

R. Wóytowstw własnych w arcybiskupstwach y biskupstwach barzo mało zostało y to tylko takowych, które są cum oneribus posług, podwód, y te, które teraz zowią wóytowstwami y które ichmść xieża biskupi dawaia szlachcie—powinnym y sługom swoim, nie są własnie wóytowstwa, ale raczey grunty odłączone od folwarków, y z przydatkami którego poddanego, które ieśliby odjęte, musiały się te wóytowstwa do poddanych obrocić.

22. Aby duchowni, którzy do rady y dekretów nie należą, a zwłaszcza regulares y mendicantes, na pokoiu królewskim nie bywali y nie wdawali się w żadne rządy, ale w klasztorze y kollegiach siedzieli.

R. Ten punkt do wszystkich stanów należy, żeby król przyszedł da pan Bóg inszych rad reipublicae nie zażywał, iedno rad, urzędników koronnych.

23. Postulat. Żeby electia biskupów przy kapitule była.

R. To już per reformationem ss. patrum y legum praescriptione zginęło, kapitule sam król i. m. z papieżem iest in possessione istius iuris.

24. Aby canonie nie były dawane, iedno terrigenis oney diecaesyi, w której canonie iest.

R. To iest impossibile, aby się droga miała zagradzać ludziom godnym do służby Bożej y accessyi wszelakich, zwłaszcza ludzi szlacheckich.

25. Aby panowie duchowni do tutorii tak personarum, iako y bonorum secularium nie należeli.

R. Niemasz na to zgody miedzy same-mi saeculares y owszem rozumieia, że szczęśliwy pupillus, którym się duchowny powinien albo stryji opieka, bo nie nie utraci, a ieszcze przyczynić może.

26. Żeby mniszki majątnościami swemi nie disponowali.

R. Nie disponuia, bo ziemię maia swoje commissarze albo opaty, którzy maia curam ich konwentów, drugie zaś, które maia przeory albo gwardiany, według reguły w tem postępuia y żadne się w tym nie dzieie praeiudicium klasztorom y choćby się iakie alienacie stały, nullitatis sunt, iuxta constitutionem coronationis Sigismundi tertii.

27. Aby dzierzawcy dóbr królewskich prywatnemi swymi przywilejami nie mogli nie fundować na kościoły.

R. Jeżeli które są fundowane, tedy de iure publice subsistere non possunt, sine consensu omnium ordinum.

28. Aby o zbiegłych poddanych w w. x. Lit. było forum z pany duchownemi do ziemstwa.

R. Pokazał i. m. x. biskup Wileński

statut w. x. Lit., że nie mogą praeceptum tego prawa przestępować, ale wedle niego postępować.

29. Aby iezuici szkoły swe zawarli w Krakowie, a akademicy wedle dawnych praw sine praeiudicio zachowani byli.

R. Był proces ex actoratu samych akademików instituowany iezuitom, w którym appellatio od samych że akademików była interponowana, że przeciwko samych akademików dekret stanął, trudno ichmość pp. duchowni ten dekret podnosić mają.

30. Aby sine scitu reipublicae nie oddalano dóbr od oeconomii i. k. m. na fundacją kościołów y dóbr duchownych.

R. Jeżeli które oddane sine consensu ordinum, to nullitati subiacet.

31. Aby w Łuckim y Kiiowskim biskupstwie względem zamieszczenia x. Lit. przez unią y względem iurisdikcyi duchowney, którą te biskupstwa w Litwie mają, alternata była polskiemu y litewskiemu narodowi.

R. Nie sami ichmość panowie duchowni do tego należą, ale y saeculares, zaczym trudne ichmość pp. duchowni mają bez zniesienia się w tem cum saecularibus, co w tey mierze postąpić. A że też ichmość pp. duchowni wiele praetendunt mieć angarias albo krzywd od stanu świeckiego, które były na przeszley composicii podane in scripto, iako o niepowracanie kościołów na religią catholicą fundowanych y odcięcie dóbr niektórych y insze, proszą aby reciproce u wszystkich satisfaccią mieć mogli. A w wielkiej Polsce, gdyż stan szlachecki praetendit się mieć gravamen od stanu duchownego, rada wielu ciężarów, krom dziesięcin, tedy znioszy się z iegomość xiędzem Poznańskim iego m. x. arcybiskup Gnieźnieński obadwa ichmość. w diecesjach swych naznaczą synodów albo congregatio-

nes particulares illorum decanatum, na których ex aequo et bono starać się będą o restaurationem eorundem bonorum.

Forum kawalerów Malteńskich.

Dla zacności stanu kawalerów Malteńskich, wszystkiemu imieniowi chrześcijańskiemu potrzebnych y wielce zasłużonych, za rzecz słuszną rozumiemy, aby w państwach rzeczy-pospolitey oyczyzny naszej, która iako się zawždy dziełem rycerskim bawić, tak y rycerskiej professyi favere zwykła, nie byli kawalerowie Malteńscy, iako homines religiosi, do inszego sądu, tylko do duchownego, tu w Koronie y w. x. Lit. pociągani, a to się ma rozumieć, gdy kawaler z kawalerem sprawę mieć będzie, a w inszych sprawach fundi et realibus, z kim inszym zachodzących, commune forum sequi mają.

Remedium przeciw drogości w x. Lit. w miastach.

Widząc, iako w mieście stołecznem w. x. Lit. Wilnie, gdzie trybunały, ziazdy y seymiki y zaciągi żołnierskie nayczęściej bywać zwykły, precia rerum in immensum rosta, a żadnemi taxami y kommissyami moderowane być nie mogą, ten do ujęcia drogości środek rozumiemy być naprędszy, aby handle nie były w ręku kilku albo kilkunastu osób, ale żeby do nich wszyscy, którzy w Wilnie mieszkaia, cuiuscunque conditionis ludzie, przypuszczeni byli, bo sama multitudo vendentium będzie mogła zabieżeć, aby kupcy zbytnią drogością stanu szlacheckiego nie ciemieżyli; starać się tedy będziemy na przyszley da Bóg electi, aby relevandi istius oneris causa, wedle artykułu w instrukciey Wileńskiej położonego, wolno było Niemcom, Szotom, Żydom kramy otwarte w domach swoich mieć, y

tak łokciem, iako funtem y kwartą wszelakie towary y napoje przedawać y handle swoje, tak z gościem, iako y obywatelami Wileńskimi odprawować; toż się ma ściagać do inszych miast y miasteczek królewskich w w. x. Lit.

Te exorbitantiarum puncta, na convocacyi trutinowane, spisawszy, podaiemy do grodu Warszawskiego, aby do actowania przyjęto y extractami, cum supra

scripto addendi numerum et declarationem potestate wszystkim, którzyby ich potrzebowali, wydane byli. Datum Warsaviae in conventionem ordinum regni et magni ducatus Lit. generali die decima sexta mensis Julii, anno Domini millesimo sexcentesimo trigesimo secundo. Krzysztoph Radziwiłł—xiążę na Birżach y Dubinkach, hetman polny w. x. Lit., marszałek koła poselskiego.

1637 г.

Изъ связи № 4706, за 1637 г., докум. № 2.

227. Посвидѣтельствовање вознаго о нападеніи Томашевскаго на Виленскую Св.-Духовскую церковь, сопровождавшемся выстрѣлами въ церковь и священниковъ.

Возный Иванъ Горностайскій свидѣтельствуєтъ, что по требованію Св.-Духовскаго монастыря онъ явился туда и видѣлъ слѣды выстрѣла въ церковныя двери; монахи заявили, что это престу-

пление совершенно было какимъ-то Томашевскимъ, который при этомъ имѣлъ намѣреніе застрѣлить и священника Зміевскаго, но не успѣлъ вслѣдствіе осѣчки ружья.

Ja Jan Gronostayski, ienerał wojewodztwa Wileńskiego, zeznam tym moim relacyinym kwitem, iż roku terazniejszego tysiąc sześćset trzydziestego siódmego, miesiąca Marca dziewiątego dnia, mając ia przy sobie stronę szlachtę pana Jana Stanisławowicza a pana Jerzego Sebestyanowicza, za użyciem w. ichm. oyców zakonników religii greckiey monastyrza cerkwi Ś. Ducha, na ulicy Ostrey w mieście Wileńskim będącey, chodząc do pomienionego manastyrza z tą stroną szlachtą, y gdzie za przyściem moim, ociec Tieodoryt Łukaszewicz—

diakon, oyciec Isaya Zmüewski y oyciec Gedeon Torczewski — fortyan powiedzieli: że dnia wczorayszego, Marca ósmego dnia, roku terazniejszego tysiąc sześćset trzydziestego siódmego, o godzinie piątej z południa, nad wieczor, nieiaki Stefan Tomaszewski, zgromadą niemalą przyiechawszy, a wpadszy na cmyntarz, na cerkiew strzelał; iakoż, za okazywaniem pomienionych oyców, widziałem u cerkwi w drzewie postrzał; także mienieli, iż do oycza Ezaiasza Zmüewskiego z rucznicy zmierzyl y wystrzelić chciał, lecz tylko z panewki wypaliło. Który tako-

wy gwałt mieli od pomienionego Tomaszewskiego sobie być staly. I na to ia ienerał, com widział y słyszał, dałem ku zapisaniu do xiąg grodzkich Wileńskich ten mój kwit z pieczęcią y z podpisem ręki moiey y z pieczęciami strony szlachty, przy mnie na

ten czas byley. Pisan w Wilnie, roku, miesiąca y dnia wyszey pomienionego. Jan Gronostayski—ienerał—ręką swą. Которое то оповѣданье и енералово сознание есть до книгъ кгородскихъ Виленскихъ записано.

1648 г.

Изъ книги № 4727, за 1714 г., л. 725.

228. Жалоба игумена Новодворскаго монастыря Иларіона Савича на Абрамовичей, Ошмянскихъ стражниковъ по поводу отнятія ими послѣдними фундаша, завѣщаннаго ихъ предками.

Базиліане Новодворскаго монастыря приносятъ жалобу на Абрамовичей по слѣд. поводу: отецъ Абрамовичей завѣщалъ базиліанамъ на вѣчныя времена фундашъ—имѣніе Новый Дворъ въ Пинскомъ повѣтѣ; наслѣдники же, вопреки волѣ отца, обнаружили явное намѣреніе отнять отъ нихъ

этотъ фундашъ; съ этою цѣлью они предпринимали противъ базиліанъ вооруженный наѣздъ и наконецъ подали жалобу въ Литовскій трибуналъ съ намѣреніемъ получить заочное рѣшеніе этого дѣла въ свою пользу.

Żalowali y solenniter protestowali się wielbny w Bogu oyciec Hilaryon Sawicz, ihumen monasteru Nowodworskiego y wszyscy wielbni oycowie bazylianie ritus graeci tegoż monasteru Nowodworskiego na imie pana Jana Abramowicza, strażnika Oszmiańskiego, y ieymość panią Antoninę Mikłaszewiczownę Abramowiczową, strażnikową Oszmiańską, małżonków, o to y w ten sposób: Iż co z dawnych czasów antecessores żalujących delatorów, mając od w Bogu zeszłego świętey pamięci imci pana Hrehorego Wołodkiewicza w roku tysiąc sześćset czterdziestym ósmym, miesiąca Iu-

nii trzydziestego dnia, dobra ziemskie Nowy Dwór nazwane, w powiecie Pińskim leżące, żadnym onerom niepodległe, nikomu niepienne y przewodami prawnemi nieonerowane, wolne, prawem fundacyinym wieczystym, z poddanemi, żonami, z dziećmi, wszelkim dobytkiem y majątnością onych, gruntami, sianożęciami, ieżiorami, rzekami, rzecz kami, generaliter cum omnibus attinentiis et pertinentiis do tey ante majątności ad praesens monasteru Nowy Dwór nazywaiącego się przynależnościami w dawnych mie dzach y ograniczeniu będące, eodem valore nadane, których dóbr żalobliwi aktorowie

aż do roku tysiąc siedmsetnego dziesiątego spokojnymi byli possessorami, tandem w roku tysiąc siedmsetnym iedynastym obżalowani ichmość panowie Abramowiczowie małżonkowie nulliter et incompetenter ściągając sobie do tych dóbr nieiakowysci pretext tak w gruntach, sianożęciach, iako lasach y puszczach żalującym ichmościom, ubogim zakonnikom, chcąc sobie indebite et violenter ab antiquo monasterowi Nowodworskiemu należące przywłaszczyć grunta, różne przeszkody y krzywdy, a naybardziej w niwie nad błotem Szerokim od ieziora Pohoskiego będącej, mimo wielu innych ichmościów w tymże położeniu żalujących, mianowicie ichmościów xięży iezuitów Pińskich y wielebnych oyców bazylianów Ciperskich gruntów, granice ultro wdzierając się, różnemi czasy, miesiący y dni, na wyżmienioną niwę zebrawszy chłopów, boiar, przy czeladzi dwornej, do kilkadziesiąt człeka, ze strzelbą ognistą y orężem, do boiu należącym, guerico modo usiłując gwałtownie zboża pozabierać, niepoiednokrotnie nasylali, zkad y chłopów żalujących delatorów nieraz rozpędzili, częste wiolen-cye, gwałty y nayscia na grunta wyszczę-czone czyniąc, srogie odpowiedzi, pochwałki na zdrowie żalujących delatorów działaia y działać nie przestaią. Insuper niesłusznie nienależycie famoso libello, w rzeczach nigdy niebyłych, procesuiąc sami obżalowani ichmość będąc winnemi pro sola vexa żalujących aktorów legitimos z nadania funduszu possesores evocatorie, extra gradum juris do trybunału głównego wielkiego

xięstwa Litewskiego w roku przeszłym tysiąc siedmsetnym trzynastym bez żadnych zapozwów, podstępnie chcąc dekret otrzymać, na kadencyey Nowogrodzkiej w tymże roku (iako żalujące z relacyey życzliwych sobie przyiaciół mają wiadomość) w registra sprawę swą ingrossowali. Zaczyn żalujące delatorowie z obżalowanymi chcąc prawem czynić ante omnia od niesłuszney pomowney w rzeczach nigdy niebyłych przez obżalowanych ichmościów uformowaney žaloby uwolnić się, prawa y dokumenta, ieżeliby iakowe na szkodę żalujących aktorów u obżalowanych naydować się miały, iako niesłuszne, nieprawne skassować y annihilować; swoje zaś prawa, zapisy, legacye y possesya zdawna na dobra Nowy Dwór nazwane, w powiecie Pińskim leżące, dane, a teraz żalującym aktorom per pia legata w Bogu zeszłego fundatora służące y należące, iako słuszne y prawne stwierdzone y przy nie-naruszney mocy zachowane mieć. Tudziesz za niesłuszne oskarżenie y do prawa pociąganie paenam talionis, a za poczynione violencye gwałty przy naysciu na grunta paen y vin de iure ściągających się, oraz szkody, nakładów prawnych y tego wszystkiego, co czasu prawa szerzey przez kontrowersyą dowiedziono będzie, na obżalowanych ichmościów dochodzić y requirować, zachowawszy sobie do meliorowania tey y wyniesienia in antecessum inney žaloby salvum ius, dali tę swoją protestacyą do xiąg urzędowych zapisać. Co iest zapisano. (*Candyemz cyczemz*).

1648 г.

Изъ связки № 4587, за 1649 г., докум. № 6.

229. Жалоба архимандрита Онофрейскаго монастыря на Володковичей по случаю незаконнаго и заочнаго рѣшенія дѣла, касающагося монастырскаго имѣнія.

Жаловалъ и оповѣдалъ въ Бозѣ велебный его милость отецъ Павелъ Корсакъ, архимандритъ монастыря Онофрейскаго, у воеводствѣ Мстиславскомъ лежачого, самъ одъ себе и именемъ конвенту того монастыря Онофрейскаго отцовъ законниковъ чину святого Василия великаго за даньемъ собѣ sprawy отъ тивуна своего монастыря Онофрейскаго Овдѣя Короля и одъ урядника своего Бенадыкта Брацишевскаго, за присланьемъ тутъ до его милости до Вильня екстрактовъ съ книгъ кгородскихъ Мстиславскихъ, за взятьемъ вѣдомости екстрактовъ съ книгъ головныхъ трибунальныхъ, на земянина господарскаго змерлаго воеводства Мстиславскаго, на его милость пана Геліяша Александра Володкевича и на малжонку его милости панею Еву Сутоцковну Геліяшовую Володковичовую о томъ и таковымъ способомъ: штожь року прошлаго тысяча шестьсотъ сорокъ осмого, мѣсеца Октября девятого дня, тотъ небожчикъ панъ Володкевичъ и съ панею малжонкою своею верхуменованою у суду, ему отцу Корсаку неналежнаго каштуроваго Мстиславскаго, во Мстиславли въ небытности самого его милости отца Корсака въ томъ краю Мстиславскомъ, якобы о выпроваженъе подданныхъ, нѣтъ вѣдома якихъ, въ позвѣ невыражонныхъ, отъ того то пана Во-

лодкевича и малжонки его милости, якобы зъ маетности ихъ милости зъ Лещинки войтове монастырскіе волости Онофреевское зъ жонами, зъ дѣтьми и зъ маетностью ихъ рухомою до маетности Онофреевское монастырское, резиденціи его милости на тотъ часъ отца Корсака, выпривовадити, осадити мѣли, въ селахъ не вѣдать якихъ Онофреевскихъ, и въ той справѣ своей змышленой змерлый панъ Володкевичъ зъ пани малжонкою своею панею Евою Сутоцковною взявши предъся взятъе лихое противко его милости отца Корсака и добръ монастырскихъ за намовою ихъ милости пановъ обывателей воеводства Мстиславскаго, хотечи добра монастырскіе до конца внивечъ обернути и до знищенъя привести на тотъ часъ, гды монастырь Онофреевскій резиденцію его милости отца Корсака, церковь и всѣ фольварки монастырскіе одъ обывателей воеводства Мстиславскаго особъ, въ протестаціяхъ менованныхъ, и одъ самого пана Александра Володкевича, яко помочника того учинку, снать за вѣдомостью и съ полною порою пани Евы Сутоцковны, пани малжонки его милости, спустошеные и внивечъ оберненые были такъ, же жадного человекъ, яко въ самомъ монастырѣ, такъ въ церкви и фольваркахъ монастырскихъ,

не было и все будованье монастырское пустое стояло. То пакъ намовивши собѣ ене-рала чили возного, якосъ нѣтъ вѣдома которого воеводства альбо повѣту, ижбы не подавши и не положивши позву его милости отцу Корсаку на маестности монастырской нигдѣ на жадномъ фольварку маестности монастыра Онофреевского признать, нѣтъ вѣдома гдѣ, снать во Мстиславлю, гдѣ жадного ураду на тотъ часъ не было. За которымъ признаньемъ поданья позву до суду каптурового змерлый панъ Володкевичъ съ пани малжонкою своею верхуменованою и въ невѣдомости его милости отца Корсака о жаднымъ позвѣ у суду неналежного каптурового, самъ на тотъ часъ въ тыхъ судахъ каптуровыхъ будучи директоромъ, его милости отца Корсака одержати важили се декретъ суду каптурового, въ которомъ всказъ немалый грошей на его милости отцу Корсаку въ небытности и въ невѣдомости его милости одержалъ; за которымъ декретомъ якобы и присегу подданнымъ своимъ Лещинскимъ, нѣтъ вѣдома которымъ, безъ припозву и поданья обвѣщенья выконати посполите розказалъ, а по присезѣ якобы и дальшій поступокъ и фальшъ учинилъ, не подаючи жадного обвѣщенья на маестности монастырскіе его милости отцу Корсаку въ невѣдомости его милости. Нижли року теперешнего тысяча шестьсотъ сорокъ девятого, мѣсяца Іюня першого дня, яко его мило-

сти отца Корсака певная вѣдомость одъ людей вѣры годныхъ и зъвынятыя декрету суду головного съ книгъ въ нестанью одержаного доходить, сама ее милость пани Ева Сутоцковна, Геліяшова Володкевичова, по зейстыю съ того свѣта малжонка своего урожного Геліяша Володкевича, также въ тыхъ заочне въ невѣдомости его милости отца Корсака о позвѣ за тымъ въ неподанью на терминѣ позву, важиласе ее милость пани Володкевичова на его милости отцу Корсаку и на маестностяхъ монастырскихъ конфирмацію декрету каптурового и троякіе заруки въ нестанью въ тыхъ заочне на его милости отцу Корсаку тутъ у суду головного трибунального и композити юдиціи одержати, ку великой кривдѣ и шкодѣ монастыра Онофреевского, самого отца Корсака и конвенту монастыра Онофреевского. О который заочный, неслушный и неправный переводъ права у судовъ неналежныхъ Мстиславского каптурового и головного трибунального композити юдиціи, зносечи тые оба два декрета, яко неслушне заочне и у неналежачого суду одержанные, велебный его милость отецъ Корсакъ, хотечи яко зъ самою его милостью панею Володкевичовою о заочный переводъ права, такъ и съ тымъ енераломъ въ неподанью позву у суду належачого, правомъ чинити, далъ собѣ сію жалобу свою до книгъ записати.

1682 г.

Изъ связи № 4650, за 1605—1682 г., докум. № 12.

230. Рескриптъ короля Яна III Виленскому войту Цынаку и Шрейтеру, администраторамъ, *старого мыта* о томъ, чтобы они не взымали незаконныхъ пошлинъ съ Витебскихъ мѣщанъ.

Лѣта отъ нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ осмьдесятъ второго, мѣсеца Октября третего дня.

На врадѣ господарскомъ суррогаторскомъ Виленскомъ, передо мною Александромъ Яномъ Мосевичомъ, тивуномъ Шавдовскимъ, писаромъ земскимъ Лидскимъ, суррогаторомъ Виленскимъ, ставши очевисто славетный панъ Игнатій Даниловичъ оповѣдалъ, покладалъ и до актъ книгъ суррогаторскихъ подалъ рескриптъ, одъ найяснѣйшого короля его милости славетнымъ мѣщаномъ Витебскимъ данный, о речъ нижей мененую, просечи, абы былъ до книгъ суррогаторскимъ Виленскихъ принять и уписанъ, который, уписуючи у книги, слово до слова такъ ся въ собѣ маеть:

Jan trzeci, z Bożey łaski, król polski etc. Wszem wobec y każdemu zosobna, mienowicie urodzonemu Bartłomiejowi Cynakiemu, woytowi Wileńskiemu, y szlachetnemu Janowi Szreyterowi, myt starych wielkiego xięstwa Litewskiego administratorom, teraz y potym będącym, donosiemy. Suplikowali nam mieszczanie Witebscy na w. w. y substitutów onych, iż w. w. na prawa y przywileia libertationum od płacenia myt starych w państwie naszym od ś. p. królów ichmość ante et post unionem całemu miastu Witebskiemu nadanych in perpe-

tuum y tak wielą poślednieyszych confirmacyi od nayiasnieyszych antecessorów naszych y od nas samych utwierdzonych, następiecie, exinde do płacenia myt starych mimo libertatie, im wszystkim służące, których aż dotąd bez żadney ni od kogo przeszkody libere zażywali, niesłusznie pociągacie, a co większa pod tymże praetextem różnemi exactiami nad constitutie seymowe y zdawna opisane ustawy na cłach, komorach y przykomorkach depactuięcie, w czym że się niemale prawom y wolnościom ich dzieie praeiudicium et derogatio. Z tych przyczyn przez ten reskrypt nasz po w. w. iako też y po innych administratorach myt starych in futurum będących mieć chcemy y rozkazujemy, abyście pomienionych mieszczan, memine excepto (ponieważ tych wolności od dalszego czasu aż dotąd in continuo usu zostawali), z ubliżeniem prawa y libertacyi im służących, do płacenia myt starych ad wszelkich towarów ich, lub lądem, lub też wodą idących, nie pociągali y nie necessitowali, pogotowiu niesłusznemi grabieżami, kwitowym y innemi niezwycaynemi quocunque nomine et titulo nazwanemi exactiami nie aggrawowali y owszem ku nim, iako naylepiey y nayspokoyniey we wszystkim zachowali y substitutom swoim zachować się

kazali, pod winami in convulsiores iurium ac privilegiorum w prawie pospolitym wyrażonemi, które za doniesieniem nam dalszych in posterum na wierność waszą skarg, kazali byśmy urodzonemu instygatorowi naszemu wielkiego xięstwa Litewskiego na w. w. vindicare extendować y wszystkich szkod, nakładów prawnych w tej sprawie podjętych prawie vindicare, inaczej nie czyniąc dla łaski naszej y z powinności swej. Dat w Jaworowie, dnia dziewiątego miesiąca Sep-

tembra, roku Pańskiego tysiąc sześćset ośmdziesiąt ósmego, panowania naszego dziewiątego roku. У того рескрипту подпись руки найяснейшого короля тыми словы: Jan król; а ниже подпись руки въ тые слова: Daniłowicz, podskarbi n. koronny, Lubelski skarbnу. Который же тотъ рескриптъ, за подашемъ оного до актъ черезъ особу верхумененую, есть до книгъ суррогаторскихъ Виленскихъ уписанъ.

1685 г.

Изъ связки № 4710, за 1685 г., докум. № 3.

231. Мирная сдѣлка между Виленскимъ іезуитскимъ коллегіумомъ и Свято-Духовскимъ братствомъ по поводу нападенія іезуитовъ на монастырь.

Вслѣдствіе безпорядковъ, произведенныхъ студентами Виленской іезуитской академіи въ св. Духовскомъ монастырѣ, между обѣими спорящими сторонами послѣдовала слѣдующая мирная сдѣлка: Дезуниты—1) въ лицѣ двухъ монаховъ и двухъ братчиковъ должны произнести въ іезуитской академической залѣ извиненіе; 2) удовлетворить ра-

ненныхъ іезуитскихъ студентовъ, а равно вознаграждать ихъ за убытки; 3) всѣ протестаціи и процессы, оскорбительныя для чести академіи, обязаны вычеркнуть изъ актовыхъ книгъ и предать забвенію, и 4) на будущее время должны сохранять обоюдный миръ.

Лѣта отъ нароженія Сына Божого тысяча шестьсотъ осмьдесятъ пятого, мѣсяца Февраля чотырнадцатого дня.

На врадѣ господарскомъ кгородскомъ Виленскомъ, передо мною Александромъ Яномъ Мосевичомъ, тивуномъ Шевговскимъ, маршалкомъ Лидскимъ, подвоеводитимъ Виленскимъ постановившимся очевисто панъ Константій Фелиціанъ Шенявскій, академикъ Виленскій, сесь листь угодливый за-

пись, межѣ ихъ милостями—ксенжою іезуитами колеюмъ Виленского и цалою академіею Виленскою, а велебными отцами дезунитами церкви Виленской Светого-Духа, до актъ книгъ кгородскихъ Виленскихъ подалъ, который подаючи просилъ, абы былъ принять и уписанъ, якожъ, уписуючи у книги, слова до слова такъ се въ собѣ маеть:

Му, niżej na podpisie mianowani, od iego

królewskiej mości, pana naszego miłościwego, specialiter deputati na compositą sprawę między ichmm. oycami iezuitami collegium Wileńskiego, tudzież akademią Wileńską, a między wielebnymi oo. dizunitami cerkwi Wileńskiej ś. Ducha, oraz też bractwem ich, ratione tumultus, roku tysięcznego ośmdziesiąt trzeciego, dnia ośmnastego Decembra, uczynionego, chcąc tę sprawę skutecznie uspokoić, indemnitati et securitati consistere, takeśmy collatis consiliis approbante utraque interessatorum parte tę sprawę moderowali. Naprzód, stando primae complanationi, która zaraz po tey transactii uczyniona była. Roku mianowanego wielebni oycowie disunici przez dwóch e medio sui zakonników y przez dwóch z bractwa mają depraeationem uczynić in aula academica; powtóre iniuriatis et vulneratis academicis mają iuxta condictum uczynić compesatią szkod, expens y poranienia; po trzecie protestacye y processa honorem akademiey laedentia y co kolwiek zaszło ab utrinque w tey sprawie controversiarum, lub tesz rescriptorum od i. kr. m., to wszystko ab utrinque skassowano y z ksiąg eliminowano ma byǳ. Nakoniec ab

utrinque secundum antiqua iura et praescriptum legum teraz y na potym pokóy zobopolny zachowany zostawał. A co kolwiek się in hoc casu et ex occasione huius casus stało, w wieczną niepamięć nieodmiennie ma iść ab utrinque tak quoad forum iudiciale, iako tesz ile et priwatnych relationis sposobów. Tym tedy punctom complanatiey y pomiarkowania naszego oboia strona, ex vi compositionis mutuae dosyć czynić winna będzie, sub paenis contra violatores, pactorum conventorum w constitutionibus opisanemi. Działo się w Wilnie, roku Pańskiego tysięcznego sześćsetnego ośmdziesiątego piątego, dwudziestego ósmego dnia Stycznia. У того листу угодливого подписъ рукъ ихъ милости пановъ медиаторовъ теми словы: Cyprian Paweł Brzostowski, wojewoda Trocki, iako mediator tey sprawy; Marian Ogiński—kanclerz wielki wielkiego xięstwa Litewskiego, iako mediator tey sprawy; Benedykt Żuchowski, biskup Małeński, sufragan Żmuydzki, dziekan Wileński, iako mediator. Который же тотъ листъ, угодливый записъ, за очевистымъ поданьемъ черезъ особу верху мененую до актъ есть до книгъ кгородскихъ Виленскихъ уписанъ.

1689 г.

Изъ связки № 4697, за 1689 г., донум. № 3.

232. Глейть или сублеваційный листъ короля Яна III, данный Пинскому и Туровскому епископу Михаилу Бѣлзору противъ контумаційнаго постановленія Вилькомирскаго городского суда.

Лѣта отъ нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ осьмьдесятъ девятого, мѣсяца Іюля шостого дня.

На врадѣ господарскомъ кгородскомъ воеводства Виленского, передо мною Михаиломъ Рафаломъ Шумскимъ, подстолимымъ и

подвоеводимъ Виленскимъ, постановившисе очевисто у суду панъ Юрій Янкевичъ оповѣдалъ, покладалъ и ку актикованью до книгъ кгородскихъ Виленскихъ листъ его королевское милости сублевацыйный, черезъ въ Богу превелебного его милости ксендза Михала Марціяна Бялосора, бискупа Пинского и Туровского, противъ баниціи его милости пана Михала Товянского, войскового Вилькомирскаго, съ канцеляріей его королевское милости великаго князства Литовскаго вынесеный, который уписуючи до книги слово до слова такъ се въ собѣ маеть:

Янъ третій, зъ Божой ласки король польскій и пр. Всѣмъ вобецъ и каждому зособна всякаго достоенства враду и стану людемъ, духовнымъ и свѣцкимъ, обывателемъ панствъ нашихъ, ознаймуемъ: ижъ што урожоный Михаль Товянскій, войскій Вилькомирскій, за декретомъ враду кгородскаго Вилькомирскаго въ року прошломъ тысяча шестьсотъ осмьдесятъ шостомъ, мѣсеца Сентебрия пятаго дня, инконтумаціамъ одержанымъ, на превелебного ксендза Марціяна Михала Бялосора, бискупа Пинскаго и Туровскаго, баницію зъ канцеляріи нашей большаго великаго князства Литовскаго вынеслъ; нижли превелебный Бялосоръ, бискупъ Пинскій и Туровскій, утекшисе до насъ короля о милосердіе жодалъ, давши такую зъ канцеляріи нашей великаго князства Литовскаго справу, ижъ тотъ декретъ въ нестанью у кгороду Вилькомирскаго одержаный и за нимъ баниція вынесена есть, а за тымъ абысмы превелебного ксендза Бялосора, бискупа Пинскаго и Туровскаго, въ протекцію нашу королевскую принявши, оногo здорвье и субстанцію обваровавши, часу ку расправѣ правной ужичивши, листъ нашъ сублевацыйный противъ баниціи урожоного Товянского, войскового

Вилькомирскаго, абысмы съ канцеляріи нашей большаго великаго князства Литовскаго видать рассказали, просилъ. Мы теда король, бачечи просьбу превелебного урожоного Марціяна Михала Бялосора, бискупа Пинскаго и Туровскаго, слушною и съ правомъ посполитимъ згодную, велѣли есмы оному сесь листъ нашъ сублевацыйный противъ баниціи урожоного Михала Товянского, войскового Вилькомирскаго, которымъ здорвье и субстанцію превелебного ксендза Бялосора, бискупа Пинскаго и Туровскаго, кглейтуемъ и убеспечаемъ на недѣль двадцать, нероздѣльне одъ актикованья и публикованья идучіе, съ канцеляріи нашей великаго князства Литовскаго выдать рассказали, справы оному у всякаго суду и права, такъ зъ акторату, яко и реату водлугъ права мѣти и росправовати се позволяемъ. А за тымъ приказуемъ, абы каждый о томъ вѣдаючи, преречобому превелебному ксендзу Бялосорови, бискупови Пинскому и Туровскому, яко одъ насъ кглейтованому, нигдѣ и на жадномъ мѣйску жадныхъ небеспеченствъ, насильствъ, ани примовокъ чинить, подъ винами, въ правѣ посполитомъ о зламаныю листовъ кглейтовъ нашихъ описаными, не важилисе. А ижъ бы то всѣмъ ку вѣдомости пришло, врадомъ нашимъ земскимъ, кгородскимъ и иннымъ всякимъ судовымъ приказуемъ, абы сесь листъ нашъ сублевацыйный за поданьемъ оногo до актъ, вездѣ примованъ, актикованъ и публикованъ былъ конечно. Писанъ въ канцеляріи нашей великаго князства Литовскаго року тысяча шестьсотъ осмьдесятъ девятого, мѣсеца Марца четвертого дня, панованья нашего пятнадцатого году. У того листу сублевацыйного, при печати большаго великаго князства Литовскаго, подпись руки его милости пана Марціяна Окгинскаго, канцлера вели-

кого князства Литовского. За справою ясневельможного Марціяна Александра зъ Козельска Окгинского, канцлера великого князства Литовского, Мстибовского, Радомовского старосты. Коректа въ тые слова:

скорикговалъ Буховецкій—вице-регента.... великого князства Литовского. Который тотъ листъ сублевапыйный, за подашемъ до актъ черезъ особу верхумененую, есть до книгъ кгородскихъ Виленскихъ уписанъ.

1698 г.

Изъ связки № 4570, за 1698 г, донум. № 1.

233. Жалоба консултора Виленскаго св. Троицкаго базилианскаго монастыря Марціяна Кульчицкаго на Пинскаго и Туровскаго епископа Антонина Жолковского, по поводу стремленія его завладѣть Виленской св. Троицкой архимандріей разными незаконными и темными способами.

Виленскіе свято-Троицкіе базилиане приносятъ жалобу на Пинскаго епископа Жолковского по слѣдующему случаю: Жолковскій во что-бы-то ни стало дабывался Виленской архимандріи, не смотря на то, что тамъ былъ архимандритомъ Полоцкій епископъ Бѣлосоръ; съ этою цѣлью онъ выхлопоталъ себѣ незаконную привилегію у короля

Яна III; когда монахи вошли въ королевскій судъ съ жалобой по поводу этой привилегіи, то Жолковскій не явился къ разбирательству этого дѣла и подалъ на монаховъ жалобу митрополиту Западному, что будто на Виленскую архимандрію сдѣлалъ наѣздъ Бѣлосоръ и отнялъ ее отъ Жолковского.

Żałował y soleniter protestował się w Bogu przewielebny imść xiądz Marcyan Kulczycki, konsultor zakonu świętego Bazylego wielkiego, starszy konwentu wielebnych ojców bazylianów przy cerkwi świętej Trójcy w Wilnie będącego, swoim y całego wyzręczzonego konwentu imieniem, na iaśnie wielmożnego imci xiędza Antonina Żółkiewskiego, episkopa Pińskiego y Turowskiego, archimandrytę Dermanńskiego y Dubieńskiego, stosując się do protestacyi pierwszey, eo nomine zanesionej, o to: iż obżalowany imci xiądz Żółkiewski, episkop Piński, nie będąc

per libera votorum suffragia de gremio protestantium obrany za archimandrytę Wileńskiego, który nie z prałata, ale zakonnika prostego powinien być creowany, znoząc liberam electionem, y oną odeymuiąc klasztorowi in convulsionem przywileiu, od świętej pamięci króla imci Władysława czwartego żalującym wielebnym oycóm Bazylianom Wileńskim nadanego, stante vita archimandryty terazniejszego śmiał y ważył się, wyprawuiąc u świętej pamięci króla imci Jana trzeciego przywilej na episkopią Pińską y Turowską, inserować w tenże przy-

wiley cum causula seu appendice nociva o archimandryą Wileńską, z dolożeniem sobie absolutum dominium nad klasztorem y dobrami do niego należącymi. Który obżałowany imci acz wiedząc dobrze, że ten klasztor z dawnego nadania y łaski króley ichmościów w zakonnym rządzie zostawał, y swemi wolnościami się szczycąc archimandrytę abo starszego podług upodobania swego obierał, iednak mimo to wszystko nie przestał tentować y variis uti modis et mediis do osiągnięcia tego klasztoru, aby mógł w nim prowadzić absolutum dominium. A gdy żałobliwi w roku przeszłym tysiąc sześćset dziewiędziesiąt siódmym w Marcu broniąc wolney elekcii odpisali wszyscy unanimiter do obżałowanego imci, deklarując, że z wyżey namienionych przyczyn, iako przywileiu imci akceptować, tak y za archimandrytę, ile stante vita terazniejszego, znać nie mogą, obżałowany imć do dalszey turbacyi y niepokoju ten klasztor przywodziąc, a znacznie na przywilej króla imci Władysława czwartego, oraz na wolną elekcyą następując, już po niedopuszczeniu w przeszłym ieszcze roku wnieść w posesyją tego klasztoru, znowu dał się słyszeć z zaziadem tey archimandryey. Jakoż w roku terazniejszym tysiąc sześćset dziewiędziesiąt ósmym miesiąca Oktobra dziewiątego dnia, sprowadziwszy od iasnie wielmożnego imci xiędza metropolity komisarza imci xiędza Melecjusza Doroszkowskiego, Grodzieńskiego y Leszczeńskiego archimandrytę, usiłował odebrać w swoją posesyją klasztor y zakonne dobra, ale gdy tego prawny termin obżałowanemu imci nie dopuścił y obmowy, tak od imci xiędza Białozora, archiepiskopa Połockiego, archimandrytę Wileńskiego, iako i od całego klasztoru podane z excepcyą rozprawienia się o niesłuszny przywilej w należnym sądzie przyjęte od tegoż imci xię-

dza commissarza bydź musiały, tedy tenż obżałowany imci xiądz episkop Piński, wynajdując różne sposoby, iako by mógł, pod swoją władzę y direkcyą z niewoli ten klasztor już po przyjętych obmowach wyłamując się z należytego forum, gdzie sobie żałujący excipowali przed królem i. mością rozprawić się o przywilej z imościem, ważył się nienależnie też sprawę przed sąd imci xiędza Leona Szlubic Załęskiego, metropolity Kiiowskiego y Rusi, wytoczyć, naciągając forum przez expulsyą . . .*) sobie z tey archimandryey od imci xiędza Marcynana Białozora, archiepiskopa Połockiego, archimandryty Wileńskiego czynioną, o którą wyniosszy po tegoż imci po . . . sąd imci xiędza metropolity a wszelką tranzakcyą . . . na, o wolną electią y przywilej mimo się puściwszy . . . postępek y szkodę klasztoru, aby w niewiadomości onego . . . wygrawać tę expulsyą, obżałował, szczegulnie tylko xiędza archiepiskopa Połockiego, iakoby po opuszczeniu archimandritstwa przez xiędza Januarego Ohurcewicza, który miał być obżałowanego imci namiestnikiem, violenter naiachawszy w roku tysiąc sześćset dziewiędziesiąt ósmym, miesiąca Maia trzeciego dnia, z possessyey y dzierzenia tey archimandryey, obżałowanego wybił y excessów niemało naczynić miał. Co w samey rzeczy nigdy nie było y nie iest, gdyż imć in possessione klasztoru Wileńskiego nigdy nie był, y imś xiądz Białozor, archiep. Połocki, expulsyi nie czynił, y ten pomieniony xiądz January Ohurcewicz, iako się swego czasu pokaże documentaliter, teyże wolności klasztorney bronił, y nie poczynać takiego sam nie mógł, coby z ubliżeniem prawa klasztornego było, a za tym mera vexe na to tylko, aby w

*) Пунктованныя мѣста вырваны въ подлинникѣ.

sądach iego królewskiej mości o punkt na archimandryą Wileńską, w przywilej inserowany, obżalowany imść nie sprawił się. Chcąc tedy żalobliwi z obżalowanym imścią tak de nullitate punktu względem archimandryi Wileńskiej w przywilej, na episkopią Pińską, ad male narrata inserowanego, iako szkodliwego prawu klasztornemu prawnie postąpić, y tenże punkt cassować y annihilować, oraz aby res inter duos acta tertio non praeiudicaret, ieżeliby quid statutum absque protestantibus contra prote-

stantes decisumque esset, w sądach imści xiędza metropolity z imścią xiędzem archiepiskopem Połockim obżalowanym y imci xiędzem Żółkiewskim via iuris, ubi de iure competierit de nullitate, iako praeiudiciosum iudicatum znosić, tudziesz pozwy prawne, szkody ponoszące requirować, y szerzey czasu prawa żalobę przelożyć na ten czas z wolną melioracją, dał tę protestacją do xiąg grodzkich Wileńskich zapisać. (*Candyemz cycyemz*).

ПРИБАВЛЕНІЕ II-е.

1767 г.

KONFEDERACYA

rycerstwa y obywatelów w. x. Lit. tak religii staro-ruskiej, iako też oboygа wyznania ewangelickiego, zaczęta w Słucku roku 1767, dnia 20 miesiąca Marca, y manifest pomienioną konfederacyą poprzedzający.

My rycerstwo i obywatele prowincyi w. k. Lit., tak religii starożytney graeco-ruskiej, iako też oboygа wyznania ewangelickiego, na obronę praw, przywilejów y swobód, krwią przodków naszych nabytych, a wielą prawami, konfederacyami y przysięgą nayiaśniejszych monarchów, królów polskich, ztwierdzonych zgromadzeni. Wszem wobec y zosobna każdemu do wiadomości podajemy, iż wyciężeni cierpliwością y nadzieją, czekaliśmy w skromności y uciskach ulżenia y końca w gwałtownościach prawa, wolność y równość naszą szlachecką niszczących, a rozważając to przeciwko kardynalnemu prawom oyczyzny naszej y przywilejom królów, panów naszych, de anno 1433,

Переводъ съ польскаго языка.

КОНФЕДЕРАЦІЯ

дворянства и помѣщиковъ великаго княжества Литовскаго, какъ древле - православнаго, такъ и двоякаго евангелическаго исповѣданія, начатая въ Слукѣ въ 1767 году, мѣсяца Марта 20 дня, и предшествовавшее вышепомянутой конфедераціи **заявленіе.**

Мы—дворянство и помѣщики великаго княжества Литовскаго, какъ древняго греко-россійскаго исповѣданія, такъ и двоякаго евангелическаго, собравшись здѣсь на защиту правъ, привилегій и вольностей, приобрѣтенныхъ кровію нашихъ предковъ и подтвержденныхъ многими законами, конфедераціями и присягами свѣтлѣйшихъ монарховъ—королей польскихъ, — доводимъ до свѣдѣнія всѣхъ вообще и каждого въ особенности, что, истомленные терпѣніемъ и надеждою, мы скромно ожидали облегченія въ нарушеніяхъ, насиліяхъ правъ, уничтожающихъ дворянскую нашу свободу и равенство, имѣя въ виду основные законы отечества нашего, привилегіи королей—

1499, 1511, 1563, 1568, unią w. x. Lit. z Koroną polską utwierdzającym, y wolność religii przez konfederacye i konstytucye 1573, 1576, 1587, 1588, 1607, 1609, 1618, 1620, 1623, 1627, 1632, 1633, 1638, 1648, 1650, 1667, umacniającym współobywatele nasi od czasu do czasu postępowali. Niepodobno nam było daley w tak cierpliwey zostawać nieczynności y patrzeć niewzruszonym umysłem, na ostatnią wiary, honoru, ba iuż poczęści y życia naszego zgubę; a ile mając przed oczyma, dawniejsze y cale świeże przykłady, że się przez takowyż sposób współ-bracia nasi, w mniejszych daleko uszczerbkach wolności y wsparze tylko między familiami, ratować zwykli. Komuż nie są wiadome a przynajmniej słyszane w tej rzeczypospolitey polskiej, nieznośne dissydentów tak religii greckiey staro-ruskiej, iako też obóyga wyznania ewangelickiego, uciemiężenia y prześladowania, ten tylko o nich nie wie y wiedzieć niechce, który zatwardziałą pałając zawziętością, wszelkie politowanie z przyrodzoney wyzut ludzkości. Pełne są wszystkie kąty rozległych prowincyi Litewskich okropnych przykładów, zgwałcenia mieysc świętych, zniewagi y zabójstwa xięży, sług Bożych, porządek nasz kościelny y karność, bez której żadna społeczność być nie może, przez wtrącanie się duchowieństwa rzymskiego y nieskończone przeciwności, wywrócony y zniesiony; cale diecezye, cerkwie y kościoły nasze, szkoły, drukarnie, szpitale przez tyle lat odbierane, burzone, z dzwonów y aparatów kościelnych łupione, a przez część największą w zabronionej erekcyi y reparacyi opadłe y zniszczone; wolność nabożeństwa nie tylko nadwątlona, ale y prawie nogami podeptana, kiedy to każdemu impune wexować, targać, prawem wikłać y z służby Bożej przeszydząć wolno wszy-

государей нашихъ, 1433, 1499, 1511, 1563, 1568 годовъ, подтверждающіе единеніе великаго княжества Литовскаго съ царствомъ польскимъ и подкрѣпляющіе свободу вѣроисповѣданія конфедераціями и сеймовыми постановленіями 1573, 1576, 1587, 1588, 1607, 1609, 1618, 1620, 1623, 1627, 1632, 1633, 1638, 1648, 1650, 1667, вопреки которымъ отъ времени до времени поступили соотчичи наши: Намъ не возможно было далѣе оставаться въ такой терпѣливой недѣятельности и смотрѣть хладнокровно на окончательную гибель вѣры, чести и отчасти самой жизни; но имѣя предъ глазами какъ давнѣйшіе, такъ и совершенно свѣжіе примѣры, что такимъ же способомъ собратія наши обыкновенно спасали себя въ несравненно меньшихъ утратахъ свободы и въ спорѣ только между фамиліями. Кому неизвѣстны, или покрайней мѣрѣ, кто не слыхалъ о тѣхъ невыносимыхъ притѣсненіяхъ и преслѣдованіяхъ диссидентовъ какъ древняго греко-россійскаго вѣроисповѣданія, такъ и двоякаго евангелическаго? Тотъ только объ нихъ не знаетъ и знать не хочетъ, кто пылая неукротимою ненавистію, отрекся—отъ всякаго состраданія и врожденной любви къ челоувѣчеству. Всѣ уголки широкихъ Литовскихъ провинцій наполнены ужасными примѣрами насилія святымъ мѣстамъ, посрамленія и убійства священниковъ — слугъ Божіихъ; церковное наше благочиніе и подчиненіе, безъ котораго не можетъ существовать никакое общество, чрезъ вмѣшательство римско-католическаго духовенства и безконечныя съ его стороны *противности*, ниспровергнуты и уничтожены; цѣлыя епархіи, церкви наши, училища, типографіи, госпитали въ продолженіи столькихъ лѣтъ были отнимаемы и разоряемы; заграбляемы были колокола и церковныя богослужебныя при-

skie obrządki chrześcijańskie, nawet y same sakramenta śś. podług upodobania duchowieństwa rzymskiego opłacać z ostatnią ruiną w niektórych prowincjach przymuszono, gdy tym czasem żydom y mahometanom, bluźniercom Boga w Trócy śś. Jedyne, daleko większa pozwala się wolność. Takowych do nieba o zemstę wołających gwałtowności, żebyśmy wszystkie wylizywać mieli przykłady y każdy z osobna opisywać, była by nieskończona liczba, a prawie bez liczby. Dowodem są tego ustawiczne po wszystkich wojewodztwach, ziemiach, powiatach, manifesta i obdukcye in tempore czynione. Ominowszy dawniejszych czasów przykłady, każdy wie niedawne tyrańskie y okrutne facta duchowieństwa rzymskiego y unickiego. Roku 1744 kapłan cerkwi Hołoszewskiej w hrabstwie Szklowskim Andrzej Kruszynowski od im. pana Antoniego Hrebnickiego podst. Minsk. na otwartym gościncu gwałtem wzięty, przez nie mały czas w jego domu codziennie kanczukami biciem kaleczony y sianem karmiony, który okupując się kilka set talarów zapłacić musiał, y w krótkim czasie z tej okazji fatis cessit. Roku 1759 die 7 Junii imć xiędza biskupa Białoruskiego z cerkwi y z miasta ciskając kamieniem y zelżywymi diffamując słowami imć. x. misjonarz Obłoczyski, z gromadą szlachty, podczas missyi, wypędzili. Woła do Boga o zemstę impune zabity, na otwartym gościncu w roku 1753 przez samego ix. Rubowicza, kommandarza Birżanskiego, kaznodzieia ewangelicki Birżanski imć. xiądz Moczulski; przeraża serca nasze okrutnie kanczukami bicia y mordowanie xiędza także naszego Jaugela, kaznodzieię Sołomieskiego, iadącego do chorego z swoiey owczarni w roku 1762 przez ix. kommandarza Popiel-

надлежности, и большая часть изъ церквей, по поводу заперенія постройки и починки, обрушились и уничтожились; свобода богослуженія не только нарушена, но почти поправа еогами, когда каждому дозволено безнаказанно удручать, тормошить, пренебрегать закономъ, посмѣваться надъ богослуженіемъ; въ нѣкоторыхъ провинціяхъ, въ угодность римско-католическому духовенству, къ крайнему разоренію, принудили платить за всѣ христіанскіе обряды, даже за самыя святыя таинства; между тѣмъ какъ жидамъ и магометанамъ, хулителямъ Бога Единого въ святой тройцѣ, гораздо большая предоставлена свобода. Если бы мы захотѣли исчислять всѣ эти, вопіющіе къ небу о мщеніи примѣры насилія и описывать каждый порознь, ихъ было бы безконечное число, или лучше, имъ не было бы числа. Доказательствомъ этому служатъ постоянныя по всѣмъ воеводствамъ, землямъ и повѣтамъ жалобы и дѣланныя въ свое время посвидѣтельствванія возными. Опуская примѣры давнѣйшихъ временъ, каждому извѣстны тиранскіе и жестокіе поступки римско-католическаго и унитскаго духовенства: Въ 1744 году священникъ Голошевской церкви въ графствѣ Шкловскомъ, Андрей Крушиновскій, насильно захваченный Минскимъ подстолиемъ Антономъ Гребницкимъ, долгое время въ его домѣ увѣчимъ былъ батогами и кормимъ сѣномъ, и принужденъ откупиться нѣсколькими стами талеровъ, и вскорѣ послѣ этого умеръ. Въ 1759 году 7-го Іюня миссіонеръ Облочинскій съ толпою шляхты во время миссіи изгналъ Бѣлорусскаго епископа изъ церкви и изъ города, бросая на него камнями и понося его ругательными словами. — Кровь проповѣдника евангелическаго исповѣданія Мочульскаго, пролитая

wszelkie sztuki y wynalazki, przez nieprzełamane w starunkach na seymikach y seymach przeszkody, a legislatoria et executiva potestate podstępnie z wyrzuceniem z izby poselskiej gwałtem posła dyssydenta, nawet przeciwko zdaniu wielu prawdziwych synów oyczyzny rzymskich katolików, z ostatnim zgwałceniem wszystkich praw y swobód naszych, złamaniem traktatów z postronnymi monarchami, też nasze wolności gwarantujących. W tym terazniejszym wieku, naybliższe przodki nasze wyłączono y wypchniono, a za tym nayostrzeysze przeciwko kardynalnemu stanu szlacheckiego prawu, na nas bez nas ferować y stanowić zaczęło — konstytucye iako wyświadczaia uciążliwe ex 1717, 1726, 1733, 1736, z wyłączeniem równie do stanowienia praw należących nas spół-braci swojey, y z ostatnim złamaniem świątobliwej przysięgi, przodków swoich, swoim y sukcesorów imieniem na zobopolne wieczne dotrzymywanie uczynionej stanowione sancita. Do takowey tedy nieszczęśliwey przyprowadzeni sytuacji, niepoiednokrotnie nayiaśnieyszym monarchom polskim y prześwietnym rzeczy-pospolitey stanom przez różne sposoby, te nasze przekładaliśmy krzywdy, szukaliśmy wrócenia, niesłusznie odebranych a krwią przodków naszych nabytych zaszczytów: ale zamiast sprawiedliwych względów wszystkich, które tylko bydy mogły myślane y czynione, doznawać musieliśmy przykrości tak dalece, że w kraiu naszym ten się prawdziwie mógł nazwać nieszczęśliwym, kto się dyssydentem urodził; w żadnym sądzie sprawiedliwości, w żadnych krzywdach satisfakcyi, choćby przy naysprawiedliwszey sprawie, dla tego że inną do nieba idziemy drogą, mieć nam zgoła rzecz nie można była. Przez co wiele naydostatnieyszych familiy do ubóstwa, do nik-

провержимыми доводами сеймовыя совѣщанія, разные наши жалобы предъ собравшимися правительственными властями рѣчи посполитой, которыя никогда не были выслушаны, пока наконецъ посредствомъ разныхъ изобрѣтеній и выходовъ, посредствомъ постоянныхъ препятствій на сеймикахъ и сеймахъ депутатъ диссидентъ исключень былъ изъ палаты депутатовъ законодательною и исполнительною властію, даже вопреки мнѣнію многихъ истинныхъ сыновъ отечества—католиковъ, съ рѣшительнымъ нарушеніемъ всѣхъ правъ и вольностей нашихъ, съ нарушеніемъ трактатовъ съ иностранными монархами, гарантирующихъ ту же свободу нашу. Въ настоящемъ столѣтіи ближайшіе предки наши исключены и выброшены, и вслѣдствіе сего, вопреки основному праву дворянскаго сословія, безъ насъ начали постановлять противъ насъ самыя строгія и обременительныя конституціи какъ-то въ 1717, 1726, 1733, и 1736 годахъ, съ исключеніемъ насъ собратій своихъ отъ участія въ постановленіяхъ и съ совершеннымъ нарушеніемъ священной присяги предковъ своихъ, учиненной отъ имени своего и наслѣдниковъ своихъ на вѣчное сохраненіе сдѣланныхъ узаконеній. Будучи доведены до такого бѣдственнаго положенія, мы неоднократно и разными способами представляли обиды наши свѣтлѣйшимъ польскимъ королямъ и правительственнымъ властямъ рѣчи посполитой, доискивались возвращенія намъ незаконноотнятыхъ у насъ, заслуженныхъ кровію предковъ нашихъ защиты: но вмѣсто справедливаго участія мы должны были испытывать непріятности въ такой степени, что въ краѣ нашемъ тотъ поистинѣ могъ назваться несчастнымъ, кто родился диссидентомъ: намъ невозможно было ни въ одномъ судѣ добиться справедливости, ни

czemności y do ostatney przyszło zguby. My przecież y te wszystkie bezprawia przez półwieku przeszłe cierpliwie znosząc, należitych miłej oyczyzny naszej, kiedyż tedyż spodziewaliśmy się względów. Ale kiedy ostatnia convocationis seymu 1764 już nas o gardło przywiodła konstitucya, kiedy nam cień nawet wolności umknęła, y ledwo z naypodlejszym w rzeczy-pospolitey nie porównała stanem; dopiero wszelkich użyć musieliśmy środków, do podzwignienia praw, wolności, przywilejów y swobód naszych, prosiliśmy na świeżo skończonym seymie nayiaśnieyszego króla y pana naszego miłościwego y prześwieatnych stanów iak naypokorniey, przez podane in scriptis supliki z dowodnym wyrażeniem prawności, na fundamentalnych kraiowych prawach ugruntowaney, o należytą poprawę losów naszych, w miłej oyczyźnie naszej. Łączyły in virtute traktatów z rzeczą-pospolitą postronne potencye swoje wielkie interessowania się, ale y te wszystkie kroki żadney należytey nie miały względości, y nasze naysprawiedliwsze y nayprawnieysze nie uskutecznione zostały żądania. A nad to za to, żeśmy się prosić ważyli, pociągnięciem do trybunałów pro crimine laesi perduellionis, wycięciem y zupełnym wyniszczeniem grozili y grożą. Tak tedy niebezpieczenie między zgubą a ostatnim ratowaniem się sposobem położeni, manifestujemy się przed Bogiem, niewinności umysłów y czystych intencyi naszych świadkiem y sędzią, przed naiśnieyszym królem panem naszym miłościwym y przed oyczyzną całą, iż żadną inną przyczyną, lecz szczegulną ubezpieczenia praw, wolności, równości, wiary, honoru, zdrowia y substancyi, ten ścisły między sobą dla obrony naszej uczyniliśmy związek, upewniając siebie wzajemnie y przysięgą obowiązując się, iż praw, swo-

въ какихъ обидахъ удовлетвореніи, хотябы дѣло было самое справедливое, потому только что мы идемъ къ небу инымъ путемъ. По этой причинѣ множество самыхъ зажиточныхъ фамилій дошли до убожества и нищеты и окончательнаго разоренія. Однакожь мы полвѣка снося терпѣливо всѣ эти неправды, ожидали участія къ намъ любезнаго отечества нашего. Но когда послѣднее постановленіе конвокаційнаго сейма 1764 года довело насъ до окончательной гибели, когда и тѣнь свободы для насъ исчезла и когда насъ сравнивали съ самымъ низкимъ сословіемъ въ рѣчи посполитой; тогда мы должны были употребить всѣ средства для возвращенія правъ и вольностей нашихъ: мы просили на едва только кончившемся сеймѣ найяснѣйшаго короля и государя нашего и свѣтлѣйшія правительственныя власти, въ поданныхъ нами на письмѣ прошеніяхъ съ документальнымъ объясненіемъ нашей правности, основанной на фундаментальныхъ законахъ края объ улучшеніи судьбы нашей въ любезномъ отечествѣ нашемъ. Къ сему присоединяли, на основаніи трактатовъ, выраженія своего участія къ намъ иностранныя державы; но всѣ эти попытки не обратили на себя никакого вниманія, и наши самыя справедливыя и самыя законныя желанія остались безъ послѣдствій. Еще напротивъ, за то, что мы осмѣлились просить, насъ привлекли къ трибуналамъ какъ измѣнниковъ, угрожали и угрожаютъ вырѣзать всѣхъ и уничтожить. И потому-то, будучи поставлены между гибелью и послѣднимъ способомъ ко спасенію, мы заявляемъ предъ Богомъ, свидѣтелемъ и судьбою невинности нашихъ предпріятій и намѣреній, передъ найяснѣйшимъ королемъ, милостивымъ государемъ нашимъ и передъ цѣлымъ отечествомъ, что мы вступаемъ въ

bód, przywileiów y wolności naszych, tam in spiritualibus quam in secularibus, do ostatniey krople krwi nieodstępnie bronić będziemy.

Wzywamy zatem, na fundamencie traktatów publicznych mocney protekcyi tych potencji, które gwarantowały nasze prawa, swobody y wolności, mianowicie nayiaśnieyszey Imperatorowey ieymci caley Rossyi, także nayiaśnieyszych królów ichmościów, Szwedzkiego, Angielskiego, Pruskiego y Duńskiego, iak naypokorniey upraszając tych monarchów, żeby protekcyą swoją zaszczyć raczyli nasze wolności y przywileie według tenoru zaszłych w tym punkcie traktatów.

Oświadczamy się przed Bogiem y światem, że ten nasz związek nie przeciwko religii rzymskiej katolickiej y iej obrządkom, która y które, żeby circa iura sua antiqua zachowane były, pragniemy, byle by nasze gruntowne prawa naruszone nie były, nie przeciwko nayiaśnieyszemu królowi imci, panu naszemu miłosciwemu, szczęśliwie nam panującemu, którego dostoięństwa y maiestatu do ostatniego tchu nie odstapiemy y przy nim obstawać będziemy, nie przeciwko prawdziwym oyczyzny synom; ale przeciwko gwałcicielom przysięgi przodków swoich, równości y wolności, y przeciwko wzruszycielom pokoju wewnętrznego.

Oświadczamy się przy tym spół-braci naszym a dobrym patryotom wyznania rzymsko-katolickiego, że iesteśmy stałey y zupełney intencji, iednomysłnełożyć staranie, tym wszystkim co się ściaga do bezpieczeństwa swobód naszych spółnych y wol-

этотъ тѣсный союзъ между собою не для другой причины, какъ только единственно для обезпеченія правъ, свободы, равенства и вѣры, чести, здоровья и имущества, увѣряя себя взаимно и обязывая присягою, что мы будемъ защищать права, свободу, привилегіи и вольности наши, какъ въ дѣлахъ духовныхъ, такъ и свѣтскихъ, до послѣдней капли крови.

Послѣ этого, на основаніи публичныхъ трактатовъ, мы всенижайше просимъ мощной протекціи тѣхъ державъ, которыя гарантировали наши права, свободу и вольности, именно Всепресвѣтлѣйшей Императрицы Всероссійской, всепресвѣтлѣйшихъ королей—Шведскаго, Англійскаго, Прускаго и Датскаго, чтобы они благоволили защитить наши вольности и привилегіи на основаніи послѣдовавшихъ въ этомъ пунктѣ трактатовъ.

Заявляемъ предъ Богомъ и цѣлымъ свѣтомъ, что этотъ союзъ нашъ не противъ римско-католической религіи и обрядовъ ея, напротивъ мы желаемъ, чтобы она и они сохранялись въ древнихъ своихъ правахъ—лишь бы только наши основныя права не были нарушены,—не противъ пресвѣтлѣйшаго короля, милостиваго государя нашего, благополучно надъ нами нынѣ царствующаго, отъ котораго достоинства и величія не отступимъ до послѣдняго дыханія и будемъ ихъ защищать, не противъ истинныхъ сыновъ отечества; но противъ нарушителей присяги предковъ своихъ, нарушителей равенства и свободы и внутренняго спокойствія.

Заявляемъ также собратіямъ нашимъ, добрымъ патріотамъ римско-католическаго вѣроисповѣданія, что наше постоянное и неизмѣнное намѣреніе—единомышленно стараться обо всемъ томъ, что относится къ обезпеченію общей нашей свободы и

ności sumnienia każdego obywatela; zapraszamy ich oraz, aby się łączyć z nami raczyli do utrzymania praw, respective dla każdego należących, a wszystkim uniwersalną wolność utrzymujących. Subsella wszelkie, tak supremum trybunału głównego w. x. Lit. iako y inne po wojewodztwach y powiatach, żeby się solito usu kontinowały, nie tylko nie przeszkadzamy, lecz owsem ich powagę y bezpieczeństwo utrzymywać będziemy.

Za marszałka zaś tej konfederacyi naszej unaniami voto w. imci pana Jana z Konopnice Grabowskiego—generała-majora od kawalerii woysk w. x. Lit. y pólkownika ikmci obraliśmy, przydawszy kredensowanych w. w. ichmciów panów konsyliarzów.

A żeby ten akt konfederacyi miał więcej mocy, rękami go naszymi podpisaliśmy. Działo się w Słucku, roku tysiąc siedmset sześćdziesiątego siódmego, miesiąca Marca 20 dnia.

Jan z Konopnice Grabowski—marszałek konfederacyi dissydentów w. x. Lit., generał-major y pólkownik ikmci; Jerzy Koniski—episkop Białoruski, konsyliarz konfederacyi; Tomasz z Konopnice Grabowski—ienerał-leutenant woysk w. x. Lit., konsyliarz konfederacyi; Marcin Offenhaus—konsyliarz konfederacyi; Krzysztof Reybnik—ienerał-major w. w. x. Lit., konsyliarz konfederacyi; Stefan z Konopnice Grabowski—konsyliarz konfederacyi; Bogusław Korwin Krasinski—konsyliarz konfederacyi; z Kalinowey Felicyan Zaremba—konsyliarz konfederacyi; Jan z Rayska Rayski—konsyliarz konfederacyi; Michał z Przystanek Przystanowski—konsyliarz konfederacyi; Samuel Łaniewski-Wółk—major ikmci, konsyliarz konfederacyi; Jerzy Łaniewski-Wółk—konsyliarz konfederacyi; Jan Grotkowski—konsyliarz

вольностей и свободы совѣсти каждого, и вмѣстѣ просимъ ихъ, чтобы они соединялись съ нами для защиты правъ, принадлежащихъ къ каждому и поддерживающихъ общую свободу; также все суды, какъ верховный, главный трибуналъ великаго княжества Литовскаго, равно какъ и другіе существующіе въ воеводствахъ и повѣтахъ, чтобы они какъ обыкновенно продолжались, мы не только не препятствуемъ имъ, но напротивъ будемъ поддерживать ихъ авторитетъ и безопасность.

Маршалкомъ этой конфедераціи нашей мы единогласно избрали г. Ивана изъ Конопницы Грабовскаго, генераль-майора отъ кавалеріи войскъ великаго княжества Литовскаго, придавши къ нему довѣренныхъ совѣтниковъ.

А для большей силы этого акта конфедераціи, мы собственноручно подписали его. Происходило въ Слукѣ тысяча семьсотъ шестьдесятъ седьмаго года, мѣсяца Марта 20 дня.

Иванъ изъ Конопницы Грабовскій—маршалокъ конфедераціи диссидентовъ великаго княжества Литовскаго, генераль-майоръ и полковникъ его королевской милости; Георгій Конискій—епископъ Бѣлорусскій, совѣтникъ конфедераціи; Тома изъ Конопницы Грабовскій—генераль-лейтенантъ войскъ великаго княжества Литовскаго, совѣтникъ конфедераціи; Мартинъ Оффенгаузъ—совѣтн. конфедераціи; Христофоръ Рейбницъ—генераль-майоръ войскъ великаго княжества Литовскаго—совѣтникъ конфедераціи; Стефанъ изъ Конопницы Грабовскій—совѣтникъ конфедераціи; Богуславъ Корвинъ Красинскій—совѣтникъ конфедераціи; Фелиціанъ изъ Калиновой Заремба—совѣтникъ конфедераціи; Иванъ изъ Райска Райскій—совѣтникъ конфедераціи; Михаилъ изъ Пристанокъ Пристановскій—

konfederacyi; Jan Stryeński — konsyliarz konfederacyi; Ludwik Bronikowski — konsyliarz konfederacyi; Kazimierz Gołuchowski — konsyliarz konfederacyi; Jan Korwin-Krasiński — konsyliarz konfederacyi; Ropp — starosta Żydekarski — konsyliarz konfederacyi; Stanisław Putkamer — ieneral-adiutant y konsyliarz konfederacyi; Turnan — kapitan y konsyliarz konfederacyi; Adam Oleński — konsyliarz konfederacyi; Jakób Gruzewski — konsyliarz konfederacyi; Stefan na Wolanowie Wolanski — oberl. i. k. m., konsyliarz konfederacyi; Paweł Kempieński — konsyliarz konfederacyi; Samuel z Biał. Cedrowski — konsyliarz konfederacyi; Jarosz Galiński — konsyliarz konfederacyi; Bogusław Szroter — obersztł. i. k. m., konsyliarz konfederacyi; Stefan Mikulicz — konsyliarz konfederacyi; Jerzy Konarski — kap. i. k. m., konsyliarz konfederacyi; Kazimierz Mniński — konsyliarz konfederacyi; Adam Estko — konsyliarz konfederacyi; Tomasz Zabiello — konsyliarz konfederacyi; Stanisław Borowicz — konsyliarz konfederacyi; Krzysztof z Glinnika Gliński — konsyliarz y sekretarz konfederacyi. Dissidenty w. x. Lit. Stefan Offenhauz — podkomorzyc Derptski; Tomasz Korwin-Krasiński — starościc Homelski; Leopold Reybnitz — g. a. b. w. w. x. Lit.; Władysław Łaniewski-Wolk; Samuel Łaniewski-Wolk, Stanisław Reybnitz — g. a. komm. woysk. w. x. Lit.; Stefan Olendski; Michał Gineyt-Koncowicz; Jan Ciechański; Jan Alexander Pakosz; Konstanty Pakosz — por. reg. piesz. b. p. w. x. Lit.; Piotr Chomentowski; Paweł Litawor Abramowicz; Jan Lit. Abramowicz; Tomasz z Białaczewa Cedrowski; Bogusław z Białaczewa Cedrowski; Jan z Białaczewa Cedrowski — por. reg. p. b. w. w. x. Lit.; Stanisław Ciechański; Bogusław Ciechański; Stefan Ciechański; Wilhelm Frankenberg; Stefan Chodorowski; August Konstanty Estko; Sta-

совѣтникъ конфедераціи; Самуиль Ланевскій Волкъ — маіоръ Е. кор. мил., совѣтн. конфедераціи; Георгій Ланевскій Волкъ — совѣтникъ конфедераціи; Иванъ Гротковскій — совѣтникъ конфедераціи; Иванъ Стрыенскій — совѣтникъ конфедераціи; Людовигъ Брониковскій — совѣтникъ конфедераціи; Казиміръ Голуховскій — совѣтникъ конфедераціи; Иванъ Корвинъ Красинскій — совѣтникъ конфедераціи; Ропъ — староста Жидейкарскій, совѣтникъ конфедераціи; Станиславъ Путкамеръ — генераль-адъютантъ и совѣтникъ конфедераціи; Турнау — капитанъ и совѣтникъ конфедераціи; Адамъ Олендскій — совѣтникъ конфедераціи; Яковъ Гружевскій — совѣтникъ конфедераціи; Стефанъ на Воляновѣ Волянъ — оберл. Е. к. м. совѣтникъ конфедераціи; Павелъ Кемпенскій — совѣтникъ конфедераціи; Самуиль изъ Бялч. Цедровскій — совѣтникъ конфедераціи; Ярошъ Галинскій — совѣтникъ конфедераціи; Богуславъ Шротеръ — оберштл. Е. к. м. совѣтн. конфедераціи; Стефанъ Микуличъ — совѣтн. конфедераціи; Георгій Конарскій — кап. Е. к. м. совѣтникъ конфедераціи; Казиміръ Мнинскій — совѣтн. конфедераціи; Адамъ Эстко — совѣтн. конфедераціи; Тома Забѣлло — совѣтн. конфедераціи; Станиславъ Боровичъ — совѣтн. конфедераціи; Христофоръ изъ Глинника Глинскій — совѣтникъ и секретарь конфедераціи. Диссиденты великаго княжества Литовскаго: Стефанъ Оффенгаузь, подкоморичъ Дерптскій; Томашъ Корвинъ Красинскій, старостичъ Гомельскій; Леопольдъ Рейбницъ г. а. б. вел. кн. Лит.; Владиславъ Ланевскій Волкъ; Самуиль Ланевскій Волкъ; Станиславъ Рейбницъ — г. а. комм. войскъ в. кн. Лит.; Стефанъ Олендскій; Михайлъ Гинейтъ Концевичъ; Иванъ Цѣханскій; Иванъ Александръ Пакошъ; Константинъ Пакошъ — поручикъ пѣхот-

nisław Gizbert Studnicki; Jan Gizbert Studnicki; Michał Gizbert Studnicki; Krzysztof Borzymowski; Beniamin Borzymowski; Paweł Grabowski; Tobiasz Grotkowski; Samuel Biniaszewski; Bogusław Biniaszewski; Piotr Huba; Stefan Huba; Stanisław Huba; Stanisław Budrewicz; Jan Izbicki; Michał Izbicki; Piotr Izbicki; Jakób Bukowski; Marcin z Młodzianowa Gruszeński—kuchmistrzowicz w. x. Lit.; Jan z Białaczewa Cedrowski; Mikołaj Łaniewski-Wółk—półkownik i. k. m.; Daniel Łaniewski Wółk—kap. reg. kon. gward. Litewski; Alexander Łaniewski Wółk; Alexander Czyż; Jan Przyszanowski; Krzysztof Mackiewicz; Michał Mackiewicz; Józef Dunkin; Jan Nollin; Jan Łukiański; Paweł Myslik; Jan Meier; Andrzej Meier; Tomasz Kempieński; Daniel z Bytnia Kurnatowski; Rafał Dubowiecki; Adam Walter; Stanisław Konarski; Jerzy Konarski; Tomasz Hazler; Tomasz Łabowski; Bogusław ze Mnina Mniński; Rafał Lipiński; Piotr Lachnicki; Ludwik Okołów; Symon Pękalski; Jan Mikulicz; Marcin Mikulicz; Rafał Metycki; Felician Bernacki; Jan Miłośnicki; Samuel Orwid; Jan Bulkowski; Jerzy Bulkowski; Bogusław Makiewicz; Alexander Bitnier; Jan Piekarski; Wawrzyniec Puttkamer—ien.-adiut. b. w. w. x. Lit.; Bogusław z Kalinowej Zaremba—oberszt. i. k. m.; Alexander z Kalinowej Zaremba—kap. woysk rossyiskich; Jan Bogusz Sistrzencewicz; Bogusław Piątkowski; Stefan Swida; Marcin Korwin Petrozolin—kap. i. k. m.; Stanisław Hazler; Krzysztof Ciechański; Ludwik Wilamowicz; Jan Stancelewicz; Jan Ciechański; Stefan Siedmigródzki; Michał Pawłowicz; Michał Białobłocki; Stefan z Bendkowa Spinek; Gabryel Perehud; Jan Reczyński; Władysław z Bytnia Kurnatowski; Stefan Piasecki; Hrehory Osmołowski; Hrehory Stoitycz; Jakub Hałkowski;

наго полка б. п. вел. кн. Лит.; Петръ Хоментовскій; Павелъ Литаворъ Абрамовичъ; Иванъ Литаворъ Абрамовичъ; Оома изъ Бѣлачева Цедровскій; Богуславъ изъ Бѣлачева Цедровскій; Иванъ изъ Бѣлачева Цедровскій—поручикъ пѣхотнаго полка п. б. великаго княжества Литовскаго; Станиславъ Цѣханскій; Богуславъ Цѣханскій; Стефанъ Цѣханскій; Вильгельмъ Франкенбергъ; Стефанъ Ходоровскій; Августъ Константинъ Эстко; Станиславъ Гизбергъ Студницкій; Иванъ Гизбергъ Студницкій; Михаилъ Гизбергъ Студницкій; Христофоръ Боржимовскій; Веньяминъ Боржимовскій; Павелъ Грабовскій; Товія Гротковскій; Самуилъ Биняшевскій; Богуславъ Биняшевскій; Петръ Губа; Стефанъ Губа; Станиславъ Губа; Станиславъ Будревичъ; Иванъ Избицкій; Михаилъ Избицкій; Петръ Избицкій; Яковъ Буковскій; Мартинъ изъ Молодянова Грушевскій—кухмистровичъ в. кн. Лит.; Иванъ изъ Бѣлачева Цедровскій; Николай Ланевскій Волкъ—полковникъ его кор. милости; Даниль Ланевскій Волкъ—капитанъ конной гвардіи Литов. Александеръ Ланевскій Волкъ; Александръ Чижъ; Иванъ Пристановскій; Христофоръ Мацкѣвичъ; Михаилъ Мацкѣвичъ; Осипъ Дункинъ; Иванъ Нолькинъ; Иванъ Лукянский; Павелъ Мысликъ; Иванъ Мейеръ; Андрей Мейеръ; Оома Кемпенскій; Даниль изъ Битыня Курнатовскій; Рафаиль Дубовецкій; Адамъ Вольтеръ; Станиславъ Конарскій; Юрій Конарскій; Оома Газлеръ; Оома Лабовскій; Богуславъ изъ Мнина Мнинскій; Рафаиль Липинскій; Петръ Ляхницкій; Людвигъ Околовъ; Симонъ Пенкальскій; Иванъ Микуличъ; Марти нъ Микуличъ; Рафаиль Метыцкій; Фелиціанъ Бернатскій; Иванъ Милосницкій; Самуилъ Орвидъ; Иванъ Буковскій; Юрій Бульковскій; Богуславъ Монкевичъ; Александръ Битнеръ;

Jan Halkowski; Alexander Ludowicz; Władysław Warakowski; Samuel Zarnowiec; Michał Złotnicki; Michał Truskowski; Jan Urbanowicz. Z powiatu Pińskiego z okolicy Sackowicz: Jan Hryhorowicz Saczkowski; Jan Romanowicz Saczkowski; Teodor Romanowicz Saczkowski; Michał Janowicz Saczkowski; Teodor Stachowski; Antoni Stachowski; Piotr Józefowicz Saczkowski; Bazyli Józefowicz Saczkowski; Jan Michałowicz Saczkowski; Bazyli Daniłowicz Saczkowski. Z okolicy Horbaczów: Andrzej Dubieniecki; Hryhory Dubieniecki; Jan Dubieniecki; Symeon Katar; Teodor Dubieniecki; Jan Janowicz Horbaczewski; Grzegorz Polchowski; Stefan Polchowski; Heronim Horbaczewski; Jakób Horbaczewski; Michał Horbaczewicz; Leon Dubieniecki; Jan Kościakowicz Horbanowski; Alexander Ostrowski; Grzegorz Chalecki; Samuel Dzikowicki; Daniel Katar; Andrzej Bohusz; Alexander Ostrowski; Ewgeni Janowicz Horbaczewski. Z okolicy Starych Dzikowicz: Bazyli Sarnicki; Gabryel Sarnicki; Daniel Leonowicz Dzikowicki; Benedykt Dzikowicki; Stefan Dzikowicki; Jan Zdanowicz Dzikowicki. Z okolicy Sarnik Wielkich: Grzegorz Machnowicz Sarnicki; Kondrat Dubina Sarnicki; Artemi Dubina Sarnicki; Tomasz Hrehorowicz Sarnicki; Bazyli Kozakiewicz Sarnicki; Artemi Dubina-Sarnicki; Tomasz Hrehorowicz Sarnicki; Bazyli Kozakiewicz Sarnicki; Jan Kozakiewicz Sarnicki; Mikołaj Kozakiewicz Sarnicki; Jan Machnowicz Sarnicki; Jan Sawicz Dubina-Sarnicki; Ignacy Romanowicz Sarnicki; Piotr Ostrowski-Sarnicki; Hiacynt Szulkiewicz-Sarnicki; Jakób

Иванъ Пекарскій; Лаврентій Путткамеръ — генераль-адъютантъ б. в. кн. Лит.; Богуславъ изъ Калинова Заремба — оберст. Е. к. м.; Александръ изъ Калиновой Заремба, капитанъ войскъ російскихъ; Иванъ Богушъ Сестренцевичъ; Богуславъ Піонтковскій; Степанъ Свида; Мартинъ Корвинъ Петрозолинъ — капитанъ Е. к. м.; Станиславъ Гизлеръ; Христофоръ Цѣханскій; Людвигъ Вилямовичъ; Иванъ Станцелевичъ; Иванъ Цѣханскій; Стефанъ Седмигородскій; Михайлъ Павловичъ; Михайлъ Бѣлоболотскій; Стефанъ изъ Бенднава Спинекъ; Гавріиль Перегудъ; Иванъ Речинскій; Владиславъ изъ Битыня Курнатовскій; Стефанъ Пясецкій; Григорій Осмоловскій; Григорій Стойтычъ; Яковъ Галковскій; Иванъ Галковскій; Александръ Людовичъ; Владиславъ Варакомскій; Самуиль Зарновецъ; Михайлъ Злотницкій; Михайлъ Трусковскій; Иванъ Урбановичъ. Изъ Пинскаго повѣта, изъ околицы Сачковичъ: Иванъ Григоровичъ Сачковскій; Иванъ Романовичъ Сачковскій; Ѳедоръ Романовичъ Сачковскій; Михайлъ Ивановичъ Сачковскій; Ѳедоръ Стаховскій; Антоній Стаховскій; Петръ Іосифовичъ Сачковскій; Василій Іосифовичъ Сачковскій; Иванъ Михаловичъ Сачковскій; Василій Даниловичъ Сачковскій. Изъ околицы Горбачовъ: Андрей Дубѣнецкій; Григорій Дубѣнецкій; Иванъ Дубѣнецкій; Симонъ Катаръ; Ѳедоръ Дубѣнецкій; Иванъ Ивановичъ Горбачевскій; Григорій Полховскій; Стефанъ Полховскій; Іеронимъ Горбачевскій; Яковъ Горбачевскій; Михайлъ Горбачевскій; Леонъ Дубѣнецкій; Иванъ Костяковичъ Горбановскій; Александръ Островскій; Григорій Халецкій; Самуиль Диковицкій; Данило Катаръ; Андрей Богушъ; Александръ Островскій; Евгеній Яновичъ Горбачевскій. Изъ околицы Старыхъ Диковичъ: Василій Сарницкій; Гавріиль

Bazewicz-Sarnicki; Bazyli Łakuta-Sarnicki; Tomasz Łakuta Sarnicki; Jan Boryszewski; Paweł Boryszewski; Grzegorz Karpowicz, Czekura Sāmiski; Ignacy Pytlewicz-Sarnicki; Jan Lewkowicz Sarnicki; Bazyli Szuskiewicz-Sarnicki; Antoni Starkowicz-Sarnicki; Siemion Boryszewski; Nikita Boryszewski; Daniel Horbaczewski; Grzegorz Horbaczewski; Jakób Horbaczewski; Teodor Horbaczewski; Mikołaj Iwaszkiewicz-Sarnicki; Jan Piekarski; Filip Piekarski; Daniel Piekarski; Paweł Piekarski; Bazyli Piekarski; Symeon Piekarski; Piotr Stuha Sarnicki; Marcin Stuha Sarnicki; Alexy Stuha-Sarnicki; Nicefor Dumczuk-Sarnicki; Paweł Lech-Ostrowski; Protazy Ostrowski; Bazyli Ostrowski; Michał Ostrowski; Antoni Ostrowski; Filip Dubina Sarnicki. Z okolicy Wysokiego; Andrzej Korzeniewicz Wysocki; Bazyli Korzeniewicz Wysocki; Moyżesz Wysocki; Teodor Wysocki; Bazyli Wysocki; Piotr Wysocki; Stefan Szolomicki; Grzegorz Skobialowski. Z Okolicy Krasowa: Jan Tеляцкий-Krasowski; Dominik Krasowski; Bazyli Boryczewski; Paweł Kataur Boryszewski. Z okolicy Płotnickiej: Jan Helassewicz Wabiszczewicz; Michał Zybin-Kaczanowski; Hryhory Wabiszewicz; Teodor Kaczanowski; Józef Piotrowicz; Karol Iunkiewicz-Płotnicki; Teodor Kozlakowski; Paweł Łosicki; Jerzy Łosicki; Stefan Kurhanowski; Teodor Kaczanowski; Stefan Nozdryna Kaczanowski; Bazyli Jankiewicz; Teodor Jankiewicz; Eustafy Romaszko; Teodor Wabiszczewicz; Łukasz Kaczanowski; Mikołaj Kaczanowski; Ławrenty Kaczanowski; Stefan

Сарницький; Даниїль Леоновичъ Диковицкій; Венедиктъ Диковицкій; Степанъ Диковицкій; Иванъ Здановичъ Диковицкій. Изъ околицы Сарникъ Великихъ: Григорій Махновичъ Сарницький; Кондрать Дубина Сарницький; Артемъ Дубина Сарницький; Оома Григоровичъ Сарницький; Василій Козакевичъ Сарницький; Иванъ Козакевичъ Сарницький; Миколай Козакевичъ Сарницький; Иванъ Махновичъ Сарницький; Иванъ Савичъ Дубина-Сарницький; Игнатій Романовичъ Сарницький; Петръ Островскій Сарницький; Гіацинтъ Шулкевичъ Сарницький; Яковъ Базевичъ Сарницький; Василій Лакута Сарницький; Оома Лакута Сарницький; Иванъ Боришевскій; Павелъ Боришевскій; Григорій Карповичъ; Чекура Самискій; Игнатій Петлевичъ Сарницький; Иванъ Левковичъ Сарницький; Василій Шушкевичъ Сарницький; Антоній Старковичъ Сарницький; Семень Боряшевскій; Никита Боряшевскій; Даниїль Горбачевскій; Григорій Горбачевскій; Яковъ Горбачевскій; Оедоръ Горбачевскій; Николай Ивашкевичъ Сарницький; Иванъ Пекарскій; Филипъ Пекарскій; Даниїль Пекарскій; Павелъ Пекарскій; Василій Пекарскій; Симеонъ Пекарскій; Петръ Стуга-Сарницький; Мартинъ Стуга-Сарницький; Алексѣй Стуга-Сарницький; Никифоръ Думчукъ-Сарницький; Павелъ Лехъ-Островскій; Протасій Островскій; Василій Островскій; Михайль Островскій; Антоній Островскій; Филипъ Дубина-Сарницький. Изъ околицы Высокаго: Андрей Кореневичъ Высоцкій; Василій Кореневичъ Высоцкій; Моисей Высоцкій; Оедоръ Высоцкій; Василій Высоцкій; Петръ Высоцкій; Стефанъ Шоломицкій; Григорій Скобляловскій. Изъ околицы Красова: Иванъ Теляцкий-Красовскій; Доминикъ Красовскій; Василій Борячевскій, Павелъ Катавръ Боришевскій. Изъ околицы Плотницкой:

Kaczanowski; Jan Junkiewicz Bazylewicz; Piotr Janowicz Niekraszewicz; Roman Kaczanowski.

Иванъ Ильяшевичъ Вабищевичъ, Михаилъ Зыбинъ-Качановскій, Григорій Вабищевичъ; Ѳеодоръ Качановскій; Осипъ Петровичъ; Карлъ Юнkevичъ Плотницкій; Ѳеодоръ Козляковскій; Павелъ Лосицкій; Юрій Лосицкій; Стефанъ Кургановскій; Ѳеодоръ Качановскій, Стефанъ Ноздрина-Качановскій; Василій Янкевичъ; Ѳеодоръ Янкевичъ; Евстафій Ромашко; Ѳеодоръ Вабищевичъ; Лукашъ Качановскій; Николай Качановскій; Лаврентій Качановскій; Стефанъ Качановскій; Иванъ Юнkevичъ Базилевичъ; Петръ Яновичъ Некрашевичъ; Романъ Качановскій.

Rota którą stany zaprzysięgły.

Ja NN., przysięgam Panu Bogu wszechmogącemu w Trócy ś. Jedynemu na tym: iż nierozdzielnie z rycerstwem y obywatelami w. x. Lit. tak staro-ruskiego, iako też obojga wyznania ewangelickiego z konfederowawszy się, nie pierwey od tego związku mam rozwiązywać się y odłączać się, poki powszechnie też prowincya, we wszystkich dolegliwościach swoich, uspokojona zostanie; na tym: iako zwierzchności tey konfederacyi teraznieyszey posłusznym będę, y cokolwiek też konfederacya postawi, to wszystko nie tylko przyjąć, ale też przytym stawać y temu podlegać mam, y powinien będę, oraz zawsze życzliwie y szczerze, unum velle et nolle z nią utrzymywać; na tym: iako do żadney scyssiy przeciwko tey konfederacyi (ieżeli by strzeż Boże nadoować się miały) wiązać się nie mam; na tym: iako żadney pomocy, rady, a tym bardziej przestrogi, przeciwnie rozumiejącym y czyniącym, dawać nie będę. Naczym iako sprawiedliwie przysięgam, tak mi Panie Boże dopomóż y meka Jego święta.

Форма присяги, по которой присягнули сословія.

Я NN. присягаю Господу Богу Всемогущему, Единому въ святой Троицѣ, *въ томъ*: что я, вступивши въ нераздѣльный союзъ съ дворянствомъ и помѣщиками великаго княжества Литовскаго какъ—древле-русскаго, такъ и обоихъ евангелическихъ исповѣданій, не прежде отстану и отступлю отъ этого союза, пока провинція эта не будетъ успокоена во всѣхъ своихъ невзгодахъ;—*въ томъ*, что буду повиноваться начальству этой конфедерации, и что оно постановить, все то не только долженъ буду принять, но и держаться этого и подчиняться ему, равно какъ всегда искренно и усердно буду соображаться съ ея желаніемъ и нежеланіемъ;—*въ томъ*, что я не буду имѣть связи ни съ однимъ враждебнымъ этой конфедерации обществомъ (если бы оно, сохрани Богъ, могло существовать);—*въ томъ*, что я не буду давать никакой помощи, совѣта, а тѣмъ болѣе предосторожности противно мыслящимъ и дѣйствующимъ. Въ чемъ, какъ я истинно присягаю, да поможетъ мнѣ Господь Богъ и Его святое страданіе.

Rota iasnie wielmożnego i. m. pana marszałka konfederacyi.

Ja NN. przysięgam Panu Bogu wszechmogącemu w Tróycy ś. Jedynemu, że iednostaynemi głosami rycerstwa y obywatelów w. x. Lit. tak iednoty staro-ruskiey greckiey, iako też oboygа wyznania ewangelickiego, na obronę praw y swobod, sobie służących, zkonfederowanych, obrany ad hoc munus marszałkowstwa, tym że iednotom, oraz y dobru pospolitemu rzeczypospolitey, fideliter służyć będę, tudziesz tutionem praw, swobod y wolności, tak in particulari każdego, iako in universali wszystkich, y co mi będzie można do uczynienia commissum przez konfederacyą, postrzegać et etiam cum discrimine vitae zaszczycać będę, do zadnych fakcyi cum detrimento rzeczypospolitey, y powszechnego z iednot, konfederowanych dobra, aplikować się nie mam, ani żadney konferencyi na szkodę iednoty, z postronnemi y domowymi nieprzyiacioły proponować y mieć nie odważę się, w interessach publicznych nie skrycie czynić y pisać nie będę, y nikomu wiedząc nie dopuszczę y we wszystkich nie nagley rezolucyi potrzebujących interessach, z w. i m. panami konsyliarzami przytomnemi pilnie się znosić mam, nie bez wiadomości rady, konsensu ichmościów nie uczynię, owszem expedycie wszystkie, do publicznego interessu należące, consilio komunikować mam y póty na tey funkcyi, wiernie y statecznie perseverabo, póki rzeczpospolita in integro uspokioiona nie będzie: iako to sprawiedliwie zaprzysięgam, tak mi panie Boże dopomoż y męka iego święta.

Rota przysięgi ichmć pp. konsyliarzów.

Ja NN. przysięgam Panu Bogu wszechmogącemu w Tróycy ś. iedynemu, iż będąc

Форма присяги маршалка конfederacyи.

Я NN. присягаю Господу Богу Всемогущему, Единому во святой Троицѣ, что я, будучи единогласно избранъ въ должность маршалка дворянствомъ и помѣщиками великаго князства Литовскаго, какъ православнаго греко-русскаго исповѣданія, такъ обоихъ евангелическихъ исповѣданій, вступившими въ союзъ для защиты служащихъ имъ правъ и вольностей, равно какъ для общаго блага рѣчи-посполитой, буду служить вѣрно, буду оберегать, также и защищать, хотя бы съ опасностію жизни, права, свободу, вольности, какъ въ частности каждаго, такъ и вообще всѣхъ и все, что поручено мнѣ будетъ конфедерациею; не буду принадлежать ни къ какимъ заговорамъ, вреднымъ для рѣчи-посполитой и общаго блага вступившихъ въ союзъ вѣроисповѣданій; не буду имѣть никакого сношенія съ внѣшними и внутренними врагами въ общественныхъ интересахъ, ничего не буду тайно дѣлать и писать и, зная объ этомъ, никому не позволю этого дѣлать, и во всѣхъ дѣлахъ, не требующихъ поспѣшнаго рѣшенія, буду сноситься съ состоящими на лицѣ совѣтниками, ничего не буду дѣлать безъ ихъ совѣта и согласія, но всѣ экспедиціи, относящіяся къ общественному интересу, буду сообщать совѣту, и буду оставаться въ этой должности дотолѣ, пока рѣчь-посполитая не будетъ совершенно успокоена. Что я въ этомъ справедливо присягаю, пусть такъ поможетъ мнѣ Богъ и Его святое страданіе.

Форма присяги гг. совѣтниковъ.

Я NN. присягаю Господу Богу Всемогущему, Единому во святой Троицѣ, что

na funkcyą konsyliarstwa, do boku iasnie wielmożnego i. m. pana marszałka konfederacyi, iednot staro-ruskiey greckiey y oboyga wyznania ewangelickiego w. x. Lit. zdaniem powszechnym obrany y deputowany, obliguję się y powinien będę fidelitatem in consiliis zachować szczyrze in commo-dum rzeczy-pospolitey, y iednot naszych radzić, sekretów żadnych nie wydawać, z przeciwnymi tey konfederacyi żadney korespondencyi ku szkodzie rzeczy-pospolitey y tychże iednot mieć nie będę, owszem i. w. i. m. pana marszałka, in omni casu ad commune bonum, ordinansów słuhać y póty w tey konfederacyi zostawać będę, póki sama konfederacya trwać będzie, consilium moje we wszystkim do gruntownego iak nayprédzey uspokojenia całej rzeczy-pospolitey aplikować będę y sekretów żadnych rewelować nie mam. Na czym iako sprawiedliwie przysięgam, tak mi panie Boże dopomoż y meka iego święta.

I. m. pan sekretarz na funkcyą sekretarską wykonał iurament tąż samą rotą dla konsyliarzów opisaną.

Manifest, imieniem dyssidentów w. x. Lit. będącym w 1766 roku, miesiąca Grudnia trzeciego dnia, w Warszawie uczyniony.

Ta się zdaie bydzь szczegulna korzyść w głęboką nieszczęśliwości przepaść pogrążonych ludzi, że gdy wszystkie wzmagających się przeciwności wytrzymują stopy, dwie w swoich dolegliwościach, niemogące bydzь odjętemi, zostawione mają ucieczki—cierpliwość y nadzieję. Cierpliwość od lat blisko piędziesiąt udziałem naszym była, znosząc skromnie wszystkie gradacie, uciemiężenia y persekucyi, y przypisując ie częścią trudnemu lamentów naszych do tronu przeciśnieniu się, częścią niepodobności losu

y, будучи избранъ и назначенъ въ должность совѣтника въ высокоблагородному маршалку конфедерациі древле-русского греческого вѣроисповѣданія, равно какъ обоихъ евангелическихъ общимъ мнѣніемъ, обязываюсь и долженъ буду твердо хранить вѣрность въ совѣтахъ ко благу рѣчи-посполитой и давать совѣты нашимъ обществамъ упомянутыхъ вѣроисповѣданій, не открывать никакихъ секретовъ, не буду имѣть никакой корреспонденціи ко вреду рѣчи-посполитой и упомянутыхъ обществъ, напротивъ буду послушенъ распоряженіямъ г. маршалка во всѣхъ случаяхъ для общаго блага, и дотолѣ буду оставаться въ этой конфедерациі, пока она будетъ существовать, буду давать совѣты для скорѣйшаго успокоенія рѣчи-посполитой, не открывая никакихъ секретовъ. Въ чемъ, какъ справедливо присягаю, такъ пусть мнѣ поможетъ Богъ и Его святое страданіе.

По этой же самой формѣ совершилъ присягу на секретарство секретарь конфедерациі.

Заявленіе, сдѣланное отъ имени диссидентовъ, бывшихъ въ Варшавѣ въ 1766 году, мѣсяца Декабря 3 дня.

Одна кажется отрада для людей, погруженныхъ въ глубокую пропасть злосчастія, что во всѣхъ злключеніяхъ для нихъ оставлены два убѣжища — терпѣніе и надежда. Терпѣніе было удѣломъ нашимъ около пятидесяти лѣтъ, когда мы скромно сносили всѣ униженія, притѣсненія и преслѣдованія, приписывая ихъ частью трудности, съ которою вопли наши могли достигать до трона, частью невозможности улучшения нашей участи по причинѣ срываемыхъ въ теченіи тридцати лѣтъ

naszego poprawienia dla zpełzłych lub zerwanych przez lat trzydzieście rad seymowych. Za odmianą nie iak formy rządów, iako rządnieyszego panowania szczęśliwie dla całej oyczyzny nastąpioną, zdało się że nadzieia nie mogła pomyślnieyszego upatrzeć czasu do uiszczenia się podchlebnych nie-
 szczęśliwym współ obywatelom, pod równym prawem żyjącym a ustawicznie bezprawie cierpiącym, obietnic; iak, kiedy postrzegła jedną niemal tchnących patriotów chęcią, żeby wszystkich gatunków exorbitancie do повинного wprowadzone były obrębu; aliści tym celem zgromadzone nayaśnieyszey rzeczy-pospolitey stany, miasto weyrzenia w szczegulne ziomków swoich nas tey że oyczyzny synów krzywdy y uciemiężenia, nie przypuszczając do serca głosu ięczących pod oppressyą braci swoich, nie pamiętając na poprzysiężone przodków swoich obowiązki, nie dbając na zaszle z postronemi potencyami traktaty, niecytowanych, niewysłuchanych, surowszą nad przeszley uciążliwemu tłumaczeniu podległą przycisnęła konstytucyą.

Kiedyśmy na ostatek w swojej oyczyźnie nie znaleźli kompassyi, zięte nią postronne narody, częścią przez spólność wyznania, częścią przez ludzkości sentymenta y przez obowiązki traktatów, publiczną za nami czynili interpozycyą; ale y ta nie tylko bez skuteczna, ale w skutkach cale przeciwnych, odebrała rezolucyą.

Jakiż tedy sposób nam pozostaie, żeby niewinność nasza, ieżeli potłumiona, przynajmniej całemu światu wiadoma była? Ten szczegulnie, że przez publiczne żalu y lamentów naszych wynurzenie, ieżeli serc zmiękczyć nie potrafimy, przynamnie powierzchowne zmysły oczu y uszu na nieszczęśliwą naszą kondycyą obrócimy.

сеймовъ. Съ послѣдовавшею перемѣною не столько формы правленія, сколько болѣе дѣятельнаго владычества, казалось, что надежда не могла усмотрѣть благопріятнѣйшаго времени для осуществленія лестныхъ обѣщаній для несчастныхъ соотчичей, живущихъ подъ однимъ закономъ и постоянно терпящихъ безправья, — когда убѣдилась почти во всеобщемъ желаніи всѣхъ патріотовъ положить предѣлъ излишествамъ и прекратить ихъ. Но и съ этою цѣлію, собранныя высшія сословія свѣтлѣйшей рѣчипосполитой, вмѣсто того, чтобы разсмотрѣть обиды и притѣсненія, причиняемыя соотчичамъ своимъ — намъ сынамъ того же отечества, не принимая къ сердцу голоса братьевъ своихъ, стонущихъ подъ утѣсненіемъ, забывая обязанности, утвержденныя присягою своихъ предковъ, не обращающія вниманія на заключенные трактаты съ иностранными державами, — насъ, не позванныхъ, невыслушанныхъ, прижала новою конституціею, которая гораздо строже прежней.

Наконецъ, когда мы не нашли состраданія въ своемъ отечествѣ, проникнутыя онымъ иностранныя державы, частію по единовѣрію, частію по чувству любви къ челоувѣчеству и обязанности выполненія трактатовъ, вступались за насъ; но и заступничество это не только осталось безъ послѣдствій, но имѣло совершенно противныя слѣдствія.

Послѣ этого какой для насъ остается способъ, чтобы заглушенная невинность наша была извѣстна цѣлому свѣту? Именно тотъ, что, если черезъ публичное заявленіе жалобъ и стоновъ нашихъ мы не успѣемъ смягчить сердецъ, по крайней мѣрѣ поверхностно заставимъ обратить чувства, очи и уши на несчастное наше положеніе.

Manifestujemy się tedy solennie y protestujemy przed Bogiem w Trócy ś. iedynym, którego za świadka y obrońcę niewinności naszej bierzemy, że w naszym wyznaniu żadnego punktu niema, który by iak nayściślejszy moralney chrześciańskiej nauce był przeciwnym, a przez to publicznemu dobru albo nieużytecznym albo szkodliwym. Manifestujemy się y protestujemy przed nayiaśnieyszym królem, panem naszym miłościwym, że znamy y czuimy, ile w naszej oppressyi czuć można słodycz iego panowania; oświadczamy się oraz przed Bogiem, serc naszych badaczem, że tey nieposzlakowanej wierności, którą przodkowie nasi tegoż wyznania, królom panom swoim dotrzymywali, zostają w umysłach naszych nasiona y niechybnie podobnyż owoc przyniosą; że przy dostoięństwie maiestatu iego, życie y substancie nasze łożyć gotowi będziemy. Manifestujemy się y protestujemy przed całą nayiaśnieyszą rzeczą-pospolitą, spólną naszą oyczyzną, że znamy y z cierpliwością wypełniamy prawo synowstwa naszego, znosząc choć nielaskawey tey matki z pokorą y uniżonością przykrości y niesmak niezasłużonego karania, prosimy oraz y poprzysiegamy ią przez wnętrzności tegoż macierzyństwa, żeby nas nie oddalała od działu spólności, który nam przez szczęśliwość kondycyi urodzenia naszego sprawiedliwie należy.

Manifestujemy się oraz przed całym światem chrześciańskim, że żadnych przeciw dobru obywatelstwu występków, noty w nas niemasz, że wszystko przyrzekamy czynić, wszystko pragniemy wypełnić, czego oyczyzna po cnotliwych synach, czego czysty rozsądek po uczciwych ludziach wyciągać powinien, byle by zostawiona była wolność duszom naszym Temu, którzy ie stworzył, dać z swoich sentymentów rachunek. Od-

.И такъ, мы заявляемъ и торжественно протестуемъ предъ Богомъ, единымъ во святой Троицѣ, которого беремъ въ свидѣтели и защитники нашей невинности, что въ вѣроисповѣданіи нашемъ нѣтъ ни одного пункта, который былъ бы противнымъ самому строгому и нравственному христіанскому ученію и тѣмъ бесполезнымъ или вреднымъ для общественаго блага;—заявляемъ и протестуемъ предъ пресвѣтлѣйшимъ королемъ, милостивѣйшимъ нашимъ государемъ, что мы знаемъ и чувствуемъ, на сколько въ нашемъ утѣсненіи можно чувствовать, сладость его правленія; свидѣтельствуемъ Богомъ, испытателемъ сердець нашихъ, что въ душахъ нашихъ остаются сѣмена той безукоризненной вѣрности, которую оказывали королямъ предки наши того же исповѣданія и безъ сомнѣнія сѣмена эти такой же принесутъ плодъ; заявляемъ и протестуемъ предъ цѣлою свѣтлѣйшею рѣчью-посполитою, общимъ нашимъ отечествомъ, что мы знаемъ и терпѣливо исполняемъ сыновнюю обязанность нашу, снося съ покорностію непріятности и горечь незаслуженнаго наказанія неблаговолящей къ намъ матери нашей. Мы просимъ вмѣстѣ и умоляемъ ее, во имя матерняго ея чувства, чтобы она не лишала насъ той доли участія, которая принадлежитъ намъ по праву рожденія.

Заявляемъ также предъ цѣлымъ христіанскимъ міромъ, что мы ничѣмъ не погрѣшили противъ сословія добрыхъ помѣщиковъ, что мы желаемъ и обѣщаемъ дѣлать все и исполнять все, чего требуетъ отечество отъ добрыхъ сыновей своихъ, чего требуетъ здравый разумъ отъ честныхъ людей, лишь бы оставлена была свобода душамъ нашимъ отдавать отчетъ въ своихъ чувствованіяхъ Тому, который

wolywamy się na ostatek na świadectwo samey że rzeczy-pospolitey, że żadney w nas winy niema, która by do złamania lub naruszenia traktatów naymnieyszą była okazyą, owszem sami zgadnąć nie możemy, za co nas, częstkę tey же rzeczy-pospolitey, nieobwinionych, niewysłuchanych, nieprzekonanych od ieу własnego ciała odciętą, od urzędów y funkcyi gwałtownie odstrychniono, od usług oyczyzny oderwano y na wszelkie gatunki prześladowania y niesprawiedliwości, iako członki niezdatne y nieużyteczne, wytkniono y wydano.

Żebyśmy tedy czucie tych krzywd y dolegliwości przed całym światem oświadczyli, ten manifest rękami naszymi podpisujemy. Pisan w Warszawie 1766 roku miesiąca Grudnia 3 dnia.

Jan z Konopnice Grabowski—ien.-mai. od kawal. y pułkownik i. k. m.

Grzegorz Michał z Konopnice Grabowski ien.-mai. y szef-kom. reg. kon. i. k. m. woy. w. x. Lit.

Jan z Rayska Rayski.

Władysław Łaniewski-Wolk.

Jerzy Turnay—deleg. z prow. Lit.

Krzysztof z Glinnika Gliniski.

ихъ сотворилъ. Ссылаемся, наконецъ, на свидѣтельство самой рѣчи-посполитой, что никакая вина не лежитъ на насъ, которая моглабы быть малѣйшимъ поводомъ къ неисполненію или нарушенію трактатовъ; мы сами не можемъ объяснить, за что насъ, частицу тойже рѣчи-посполитой, необвиненныхъ, невыслушанныхъ и несужденныхъ, она отдѣлила отъ своего тѣла, отлучила насильственнымъ образомъ отъ должностей, не приняла къ услугамъ отечества и обрекла насъ на всѣ роды преслѣдованія и несправедливости, какъ членовъ неспособныхъ и бесполезныхъ.

Для обнаруженія чувства этихъ обидъ и невзгодъ предъ цѣлымъ свѣтомъ, мы собственно-ручно подписываемъ это заявленіе наше. Писано въ Варшавѣ, 1766 года, мѣсяца Декабря 3-го дня.

Иванъ изъ Конопницы Грабовскій—генераль-маіоръ отъ кавалеріи и полковникъ его кор. милости.

Григорій Михайлъ изъ Конопницы Грабовскій—генераль-маіоръ и шефъ ком. кавалерійскаго полка е. к. м., войскій вел. кн. Литов.

Иванъ изъ Райска Райскій.

Владиславъ Ланевскій-Вolkъ.

Юрій Тюрне (Turnay)—делег. изъ Лит. провинціи.

Христофоръ изъ Глинника Глинскій.

М О В А

do nayiaśnieyszego króla imci polskiego Stanisława Augusta, w sprawie religii miana od i. w. nayprzewielebnieyszego imci x. Grzegorza Koniskiego—biskupa (!) Russii obrządku greckiego nieziednoczonego w Warszawie d. 27 Julii, roku 1765.

Nayiaśnieyszy królu, panie miłościwy!

Skrepowany łańcuchami nauczyciel narodów Paweł szczęśliwym się bydz mienil, że króla Agrippę, rzeczy zwłaszcza swych świadomego, miał sobie sędzią. O, iakżeś daleko my, którzy wrzucone na sumnienia nasze łańcuchy przez długi przeciąg lat włóczyć przymuszeni bywamy, szczęśliwsi dopiero zwać się powinniśmy, że Cię za króla y za naywyższego sędziego, nie tylko wiadomością rzeczy wszystkich, ztąd też naszych, ale y cnót wszelkim gatunkiem doskonale obdarzonego, dostaliśmy! Nie trzeba tu obszerney mowy, którą byśmy się oczyszczali y niegodnymi tego, co cierpiemy, pokazowali. Wiadomo Ci, bo wiem, nayiaśnieyszy królu, że iako przodkowie nasi, takeśmy y my przeciw naymilszey oyczyźnie, przeciw nayiaśnieyszym królom, nigdy żadnego nie popełnili występku, owszem wierność oboygmu stanom y głowie, naykosztownieyszym samey krwi zadatkiem poświadczyc przykład przodków naszych gotowi jesteśmy. Sama tylko, co nam za występек kłada, iest religia nasza, lecz y ta też czy zasłużyła za niewolnicę bydz miana, Twojemu maiestatowi iest wiadomo. Iest chrześcijańska, z rzymską katolicką w tym, co do

Р Ъ Ч Ъ,

произнесенная православнымъ Бѣлорусскимъ архіепископомъ Георгіемъ Конисскимъ, предъ королемъ Станиславомъ Августомъ, въ Варшавѣ, 27 Іюня 1765 года, при врученіи королю грамоты отъ Екaтерины II. (Высокопреосвященный излагаетъ въ этой рѣчи положеніе паствы своей, изнеможенной гоненіями.*)

Всепресвѣтлѣйшій король! Всемилоствѣйшій Государь!

Окованный цѣпями учитель народовъ Павелъ называлъ себя счастливымъ, получивъ въ судьи себѣ Агриппу, который зналъ его дѣло. О, сколько мы, которые принуждены въ продолженіи длиннаго ряда лѣтъ влачить оковы, наброшенные на наши совѣсти, должны теперь называть себя счастливые, удостоившись имѣть въ вашемъ величествѣ короля и верховнаго судью, не только вполнѣ свѣдущаго во всѣхъ дѣлахъ, слѣдовательно и въ нашихъ, но и украшеннаго всякаго рода доблестями! Не нужно здѣсь длинной рѣчи для оправданія нашего и для доказательства, что мы невинно столько страждемъ; ибо небезвѣстно вашему величеству, что предки наши, равно какъ и мы, ихъ потомки, никогда не учинили никакого проступка противъ дражайшаго отечества нашего, противъ августѣйшихъ королей; напротивъ, по примѣру предковъ нашихъ, мы готовы

*) Рѣчь эта, написанная на Латинскомъ языкѣ, по свидѣтельству Бантыша-Каменскаго, написавшаго исторію объ униі, въ свое время переведена была на языки: русскій, французскій, нѣмецкій и польскій. Примѣч. переводчика.

zbawienia fundamentu owszem y śródku ściąga się, bardzo się dobrze zgadza, w czym się różni, albo iest małej wagi, albo zdania ludzkie. I w tym by się nie różniła, gdyby za sumnienia powodem nieszła; a iednak ta blaha y chrześcijańską miłością łatwo się dopełnić mogąca rozpadlina, żal powiedzieć, iak straszne y okropne iedney y to nieszytey owey sukni Chrystusowej sprawiła poszarpanie. Chrześcijanie od chrześcian trapieni bywamy, y wierni od wiernych więcey iak niewierni prześladowania cierpiemy. Zawarte bywaią nam kościoły, w których Chrystus ustawnie bywa chwalony; otworem zaś stojący w bezpieczeństwie zostaią synagogi żydowskie, gdzie Chrystus bez ustania łżony bywał. Że ludzkiego upodobania za wieczne Boże prawo mieć y ziemię z niebem mieszać nie śmiemy, odszczepieńcami, kacerzami, od wiary odstępcami nazywani bywamy! Że się sumnieniu wbrew przeciwieć wzdrygamy, na więzienie, różgi, miecz y ogień bywamy sądzeni. Ieśliśmy to zasłużyli, czemuż Kazimierz wielki polski, ów król naychwalebniejszy, przyłączywszy Ruś do Polskiej, religią też grecką ruską do rzymskiej katolickiej przyłączył, nie iako służebnicę do pani, ale iako wolną y towarzyszkę, tymiż prawami y spólnymi obudwóm dostoięstwom obdarzoną? Czemuż nayżarliwszy ów król Jagiello, ustanowiwszy na heretyków z Czech wychodzących surowe prawo, religii naszej skazy kacerskiej bynajmniej nie przepisał? Czemuż świętego owego krzaku ostatnia latorośl Zygmunt August przywilejami swemi, iakby słonecznymi promieniami, iak nayżywiey odmalował, że religia nasza nikomu, by do naywyższych godności, nie zagradza drogi?! Czemuż prześwieatny tegoż wieku senat razem z swymi wodzami, biskupami rzymskiemi, mężami, iak mądro-

wěrność naszą ей и имъ, тѣлу и дражайшей главѣ, запечатлѣть нашею кровію. Одно, что вмѣняется намъ въ преступленіе—наша вѣра; но и она неужели заслужила быть плѣнницею—это извѣстно вашему величеству. Она христіанская и во всемъ согласна съ римско-католическою въ томъ, что служить основаніемъ и средствомъ спасенія: то, чѣмъ она различествуется, составляютъ или предметы безразличныя или ученіе человѣческое: но и въ этомъ она неразличествовала бы, если бы не слѣдовала руководству совѣсти: однакожь и этотъ, легко христіанскою любовію исправимый разрывъ, грустно сказать, какое ужасное и чудовищное произвелъ раздраженіе этой единой нешвенной ризы Христовой! Насъ—христіанъ угнетаютъ христіане и насъ вѣрныхъ удручаютъ больше, нежели невѣрныхъ; запираютъ наши церкви, въ которыхъ постоянно прославляется Христосъ, а еврейскія синагоги, въ которыхъ Христосъ постоянно подвергается поруганію, остаются открытыми и безопасными! За то, что мы не дерзаемъ толковать вѣчный законъ Божій по преданіямъ человѣскимъ и смѣшивать земное съ небеснымъ, мы слышемъ схизматиками, еретиками и отступниками. За то, что мы страшимся прямо противорѣчить совѣсти, насъ осуждаютъ на тюремное заключеніе, на розги, на мечъ и огонь! Если мы въ самомъ дѣлѣ заслужили это, то для чего Казиміръ великій, этотъ знаменитѣйшій король польскій, присоединивъ Черв. Русь къ Польшѣ, присоединилъ и греко-россійскую вѣру къ римско-католической, не какъ рабу къ госпожѣ, но какъ свободную и союзницу, пользующуюся одними правами и общими той и другой преимуществами? Для чего этотъ ревностнѣйшій по вѣрѣ король Ягелло, издавъ строгій законъ противъ еретиковъ,

ścią, tak pobożnością nayozdobnieyszymi, też same przywileie z dańmi swymi bez wszelkiey excepcyi, to iest dostatecznie, potwierdzili? Czemuż na ostatek dawniejszy stan szlachecki, który dla żarliwości za wiarę mieczów podczas czytania ewangelii miał zwyczaj dobywać, tychże samych mieczów, iесли widział, że my co przeciw ewangelicznej nauce trzymamy, w karki nasze nie utopił? Te y wiele tym podobnych niewinności naszych dawnych dowodów, wiesz dostatecznie, nayiaśnieyszy królu; ztąd y sama ta Twoia wiadomość, nam o naszej sprawie wątpić nie pozwala, chór zaś ów cnot, który Cię w koło otacza, także dobrze spodziwać się rozkazuje. Masz za wiarę rzymską katolicką żarliwość, ale ową przezorną, więcej niż ostrowidzewą! Masz staranie rozszerzenia religii, ale szrodkami apostolskimi. Masz chęć życzliwości bronięcia głównych nauk, lecz bynajmniej nie zdania ludzkiego. Masz przykładną pobożność, ale która nie sprzyia obludzie, ani świętokradzkiemu zyskowi. Masz osobliwą ku towarzyszom wiary miłość, ale którą z spólną ku wszystkim poddanym Twoim łaskawością złączona, a mądrością y sprawiedliwością bardzo pięknie iest umiarkowana! — Bez zmysłów tedy nam by być trzeba, gdybyśmy choć w myśli mieścić mogli, że Ty, tak wielki monarcha, cnoty wszelkiey y mądrości obrona, królowi Agrippie miał byś ustąpić, królowi rzekę od cnot bardzo dalekiemu, który iednak Pawła zdaniem swoim wolności godnym ogłosił! Owszem gdy Agrippa miał nad się wyższego cesarza, Ty, gdy nam od Boga y królem y cesarzem postanowiony iesteś, cale poufamy, że Ty według naywyższej swey władzy za nami y za przywróceniem sumienia naszego do pierwszej wolności łaskawą ogłosisz sentencyą. Czego gdy do

выходцевъ изъ Богеміи, на вѣру нашу не наложилъ ни малѣйшаго пятна ереси? Отчего свѣжая отрасль священнаго этого корня Сигизмундъ Августъ въ привилегіяхъ своихъ яснѣе солнца изобразилъ, что вѣра наша никому не заграждаетъ пути къ высшимъ достоинствамъ? Для чего знаменитѣйшій этого вѣка сенатъ, съ перѣйшими своими членами римско-католическими епископамъ, мужами, украшенными мудростию и благочестіемъ, утвердилъ эти же самыя привилегіи безъ малѣйшаго исключенія—всецѣло? Почему, наконецъ, это древнее благороднѣйшее рыцарство, которое имѣло обыкновеніе при чтеніи евангелія обнажать мечи въ знакъ рвенія за вѣру, не вонзило ихъ въ наши выи, если оно считало насъ противниками евангельскаго ученія? Эти и многія подобныя древнія доказательства нашей невинности—хорошо извѣстны вашему величеству; потому-то одно это знаніе не позволяетъ намъ отчаяваться въ нашемъ дѣлѣ, а сомнѣятихъ доблестей, который окружаетъ ваше величество, повелѣваетъ намъ даже вполне надѣяться. Ваше величество имѣете ревность по римско-католической вѣрѣ, но ревность эта прозорлива болѣе, нежели рысь; имѣете желаніе къ распространенію вѣры, но средствами апоспольскими; вы горячо желаете защищать догматы, а потому не преданія человѣческія; вы обладаете примѣрнымъ благочестіемъ, но такимъ, которое не потворствуетъ лицемѣрію и святотатственному стяжанію; вы оказываете особенную любовь единовѣрцамъ, но она смѣшана съ общею милостию ко всѣмъ вашимъ подданнымъ и умѣрена мудростию и правосудіемъ. И такъ съ нашей стороны было бы безумно, если бы мы хоть мысль возимѣли, что ваше величество, король украшенный добродѣтелями и мудростию, усту-

stóp Twych się ścieląc usilnie prosimy; prosimy też króla królów, aby królestwo te najsławnieysze, które chyba naywybornieyszemu, to iest ze wszystkich najlepszemu bywające, utwierdzał w ręku Twych iak nayдлужеу у справил, że iakoś wszystkich przodków Twoich królów polskich z godnością wyrечzonych на особę Twoię głosów przewyższыл, так abyś tychже помысльноścią dziel, wielkością у życia Twego długością przewyższыл. На оstateк справę нашу поруча Twoiemu królewskiemu maiestatowi, całej Rossyi Carowa, iako особлива religii naszej obrońca, przez list swego cesarskiego maiestatu, który Twoiemu królewskiemu maiestatowi з глѣбока подаіє pokorą. Dixi.

наете царю Агриппѣ, царю чуждому всякой добродѣтели, который однакожъ судомъ своимъ освободилъ Павла. Тогда какъ Агриппа подчиненъ былъ кесарю; ваше величество — для насъ и король и кесарь, избранный Богомъ, и мы, вполне увѣрены что ваше величество, верховною властію вашею, всемилостивѣйше произнесете приговоръ въ пользу нашу и нашихъ совѣстей, для возвращенія имъ прежней свободы. О чемъ, повергаясь къ стопамъ вашимъ, мы просимъ всеподданнѣйше и усерднѣйше молимъ также царя царей, чтобы онъ славнѣйшее это царство, которое дается только избраннѣйшему, т. е. лучшему изъ всѣхъ, утвердилъ въ рукѣ вашей — какъ найдолѣе, и содѣлалъ, чтобы ваше величество превзошло предшественниковъ своихъ благополучіемъ, величіемъ подвиговъ и долгою дней вашихъ, какъ вы превзошли ихъ числомъ единодушныхъ голосовъ. — Впрочемъ, дѣло наше повѣряетъ вашему королевскому величеству всепресвѣтлѣйшая Всероссійская Императрица, какъ особенная покровительница нашей вѣры, въ грамотѣ ея императорскаго величества, которую я всенижайше подношу вашему королевскому величеству.

ОГЛАВЛЕНІЕ.

I.

АКТЫ, относящіеся къ исторіи Западно-Русской церкви.

	Стран.		Стран.
1577 г.		чистой Богородицы, служащая столь-	
1. Мандатъ короля Стефана Баторія Ви-		нику Павлу Деялтовскому	9
ленскому старостѣ о воспрещеніи стро-			
ить въ г. Вильнѣ храмы и школы для		5. Реестръ описанія двора и грунтовъ	
диссидентовъ (съ переводомъ на русскій		имѣнія Судеревъ, переданнаго Вилен-	
языкъ)	3	скому Свято-Троицкому Братству на	
		учрежденіе греческо-славянской школы.	12
1593 г.			
2. Вводный актъ на домъ, проданный		1595 г.	
Павлу Деялтовскому священниками		6. Донесеніе вознаго о томъ, что онъ по-	
Пречистенской церкви въ Вильнѣ.	5	ложилъ свои позвы возлѣ русской цер-	
		кви св. Ивана, на Малой улицѣ, въ	
3. Продажная запись на домъ въ г. Виль-		Коптевскомъ домѣ	15
нѣ отъ Данила Ленчицкаго Войтеху			
Яцковскому, въ которой упоминается о		7. Донесеніе вознаго о сдѣланномъ имъ	
церкви Покрова Пресв. Богородицы и		допросѣ Виленскому православному ду-	
Пречистенской	6	ховенству, почему оно не совершаетъ	
		богослуженія въ своихъ церквахъ.	16
1594 г.			
4. Продажная запись на домъ въ городѣ		8. Донесеніе вознаго о сдѣланномъ имъ	
Вильнѣ, принадлежащій церкви Пре-		запросѣ проповѣдникамъ Св. Троицка-	

го монастыря: почему они въ своихъ проповѣдяхъ злословили митрополита Михаила Рагозу и ратмановъ 18

9. Жалоба священника Виленской Рождественской церкви Пресв. Богородицы, что на предмѣстьи Россѣ, Дементія Добринскаго на протопопа Пречистенскаго собора и ратушныя власти русской лавицы по поводу отнятія и закрытія ими вышепомянутой церкви, насильственного забранія церковнаго имущества и устраниенія его самого отъ священнической должности. По сему предмету здѣсь же находится посвидѣтельствоваііе вознаго и протестъ православныхъ Рождественскихъ прихожанъ 19

1596 г.

10. Мандатъ короля Сигизмунда III старшинамъ Виленскаго Свято-Троицкаго монастыря о явкѣ ихъ въ королевскій судъ для разсмотрѣнія документовъ на право владѣнія домами, принадлежащими Виленскому Свято-Духовскому братству 23

1597 г.

11. Жалоба Кіевскаго митрополита Михаила Рогозы и причта Виленскаго Пречистенскаго собора на Виленскаго подкоморія и писаря в. кн. Литовскаго Николая Ясенскаго, по поводу насильственного завладѣнія замѣнною церковною землею, въ имѣніи Шешолахъ. 26
12. Посвидѣтельствоваііе вознаго о новостроящейся русской церкви въ г. Вильнѣ, на Воловичовскомъ плацѣ, безъ надлежащаго разрѣшенія со стороны городскихъ властей, по повелѣнію Бе-

рестейской воеводиііы Зеновичевой и Смоленской воеводиііы Абрамовичовой. 28

1598 г.

13. Показанія свидѣтелей—шляхты и Виленскихъ мѣщанъ по дѣлу о нападеніи студентовъ Виленскаго іезуитскаго коллегіума на Свято-Духовскій монастырь. 29
14. Показаніе свидѣтелей на судѣ по поводу нападенія студентовъ Виленскаго іезуитскаго коллегіума на Виленскій Свято-Духовскій монастырь во время праздника Пасхи. 32
15. Заявленіе старостъ Свято-Духовскаго монастыря по поводу постановленія Виленскаго трибунальнаго суда въ дѣлѣ о нападеніи студентовъ іезуитскаго коллегіума на Свято-Духовскій монастырь и показанія свидѣтелей землянъ. 37
16. Удостовереніе вознаго Виленскаго повѣта Станислава Томковича въ томъ, что онъ положилъ 4 позва, три Сапѣгѣ и одинъ братству, по дѣлу насильственного завладѣнія Сапѣгою домомъ Виленскаго Св. Духовскаго братства 39

1601 г.

17. Протестъ Виленскаго Свято-Духовскаго братства противъ Ипатія Потѣя, именующаго себя митрополитомъ Кіевскимъ, Галицкимъ и всея Руси, въ которомъ братство отказывается отъ послушанія ему. 41
18. Протестація Виленскихъ мѣщанъ, братчиковъ Виленскаго Свято-Духовскаго братства, о томъ, что по жалобѣ Виленскаго магистрата они не смѣютъ

- безъ своихъ старшихъ братчиковъ и не считаютъ законнымъ являться въ задворный королевскій судъ для разсмотрѣнія королевскихъ привилегій на два братскихъ дома въ г. Вильнѣ. 55
19. Донесеніе возныхъ о протестѣ двухъ священниковъ Виленской Свято-Духовской церкви, Карпа Лазаровича и Григорія Ждановича, противъ митрополита Ипатія Потѣя по поводу вторичнаго позова ихъ въ свой митрополичій судъ. 57
20. Протестація сенаторовъ, рыцарства и всѣхъ братчиковъ Виленскаго Свято-Духовскаго братства противъ Виленскаго магистрата, незаконно позвавшаго братство въ задворный королевскій судъ для неподлежащаго ему разсмотрѣнія законности братскихъ правъ и привилегій 60
- 1605 г.
21. Листъ короля Сигизмунда III къ главному Литовскому трибуналу о томъ, что онъ несвойственно принялъ жалобу на митрополита Потѣя 62
22. Баннція, послѣдовавшая отъ короля Сигизмунда III на двухъ православныхъ священниковъ. 64
23. Донесеніе вознаго о подачѣ позова братству Виленскаго Свято-Духовскаго монастыря отъ митрополита Ипатія Потѣя 65
24. Донесеніе вознаго о подачѣ королевскаго мандата митрополиту Ипатію Потѣю и двумъ членамъ братства Виленскаго Свято-Духовскаго монастыря. 66
25. Донесеніе вознаго Виленскому городскому суду о томъ, что онъ опубликовалъ о незаконности декрета трибунальнаго противъ митрополита Потѣя. 67
26. Донесеніе вознаго о постановленіи, сдѣланномъ братскими старостами по дѣлу между священникомъ Иваномъ Семеновичемъ и бакаляромъ Ольбрихтомъ Чаплинскимъ о нанесеніи первому оскорбленія 68
- 1606 г.
27. Донесеніе вознаго о подачѣ двухъ позововъ на вальный сеймъ митрополиту Ипатію Потѣю отъ Свято-Духовскаго братства 70
- 1607 г.
28. Посвидѣтельствоваіе возныхъ объ отказѣ Дубенскаго архимандрита Варсонофія судиться съ Троицкими монахами и семинаристами, избившими его, по причинѣ смиренія и нежеланія произносить присяги 71
29. Жалоба братчиковъ Виленскаго Свято-Духовскаго братства на архимандрита Самоила Сенчилу по случаю насильственнаго завладѣнія имъ братскимъ фольваркомъ Користью. 72
- 1608 г.
30. Жалоба старосты Виленскаго Свято-Духовскаго братства на крестьянина Валентія по случаю порубки дѣса въ братскомъ имѣніи—Судеревскомъ дворѣ и посвидѣтельствоваіе вознаго 74
- 1609 г.
31. Жалоба священника Виленской Пятницкой церкви на Юзефа Павловича са-

пожника по поводу нанесенія побоевъ ему и его женѣ 76

1609 г.

32. Жалоба русской лавицы Виленскаго магистрата на архимандрита Рутскаго по поводу незаконнаго завладѣнія имъ Свято-Троицкимъ монастыремъ. . . 77

33. Посвидѣтельствоваііе трехъ возныхъ о томъ, что православные жители города Вильны, опираясь на свои древнѣйшія и новѣйшія привилегіи, протестовали противъ ввода во владѣніе Св. Троицкимъ монастыремъ арх. Рутскаго . 78

34. Жалоба архимандрита Рутскаго на землянина Шембеля по поводу публично высказаннаго предъ русскими желанія убить его архимандрита, какъ непріятеля русской вѣры 80

35. Вводный актъ во владѣніе Виленскимъ Свято-Троицкимъ монастыремъ архимандриту Рутскому и протестація по этому поводу православныхъ горожанъ. 80

36. Жалоба урядника архимандрита Вельямина Рутскаго на Виленскаго мѣщанина Марка Корольковича по поводу возмущенія имъ крестьянъ двorca Короты 83

37. Жалоба архимандрита Виленскаго Свято-Троицкаго монастыря на Виленскихъ же мѣщанъ Кононовича и Москаля, запретившихъ везти дрова въ монастырь 84

38. Донесеніе вознаго о подачѣ позва Кіевскому митрополиту Ипатію Потѣю и архимандриту Вельямину Рутскому по жалобѣ старостъ Виленскаго братства

въ нарушеніи митрополитомъ древнихъ правъ и привилегій православныхъ церквей 84

39. Посвидѣтельствоваііе возныхъ о протестаціи архимандрита Сенчицы противъ незаконнаго завладѣнія Виленскимъ Св. Троицкимъ монастыремъ архимандритомъ Рутскимъ 85

40. Протестъ православной лавицы Виленскаго магистрата противъ неправильнаго ввода во владѣніе Свято-Троицкимъ монастыремъ Вельямина Рутскаго 87

41. Протестація духовныхъ судей Литовскаго трибунала (римско-католическаго исповѣданія) противъ судей свѣтскихъ по поводу отказа ихъ принять участіе въ разслѣдованіи дѣла между митрополитомъ Кіевскимъ Ипатіемъ Потѣмъ и архимандритомъ Сенчилою, и въ частности противъ земскаго писаря, отказавшагося принять ихъ протестацію въ актовыя книги 88

42. Листъ короля Сигизмунда III-го къ Виленскому земскому суду, отмѣняющій постановленіе главнаго Литовскаго трибунала касательно снятія баниціи съ Троицкаго архимандрита Сенчицы, возвращенія ему архимандріи и взысканія штрафа въ 10,000 польскихъ злотыхъ съ Кіевскаго митрополита Ипатія Потѣя и Іосафата Вельямина Рутскаго 90

1610 г.

43. Посвидѣтельствоваііе вознаго о протестѣ Виленскаго Свято-Духовскаго братства, съ которымъ оно вошло въ

Виленскую ратушу по поводу наложе-
нія послѣднею пошлинъ на его дома
и земли 91

44. Листъ короля Сигизмунда III-го обя-
вателямъ в. кн. Литовскаго, воспре-
щающій продажу и куплю русскихъ
книгъ Виленской Свято-Духовской ти-
пографіи подъ опасеніемъ штрафа въ
5,000 червонныхъ злотыхъ 93

45. Два листа короля Сигизмунда III-го
Виленскому войту и магистрату о за-
крытіи братской типографіи Виленска-
го Свято-Духовскаго монастыря, сож-
женіи нѣкоторыхъ книгъ и заключе-
ніи въ тѣрѣмъ авторовъ, корректора
и наборщиковъ 94

1611 г.

46. Заявленіе вознаго о протестѣ дворника
двухъ Виленскихъ братскихъ домовъ
Св.-Духовскаго братства, сдѣланномъ
отъ имени братчиковъ противъ жела-
нія магистрата передать ихъ въ вѣдѣ-
ніе опекуна Виленскаго Троицкаго мо-
настыря Ивана Тупеки 95

1614 г.

47. Мандатъ короля Сигизмунда III-го Ви-
ленскому Свято-Духовскому братству
явиться со всѣми своими привилегіями
въ королевскій судъ для отвѣта по
жалобѣ Свято-Троицкаго монастыря о
якобы незаконномъ присвоеніи себѣ
онимъ титула братства 97

48. Протестація православныхъ Виленскихъ
мѣщанъ противъ другихъ своихъ со-
гражданъ по поводу обвиненія ими
послѣдними Виленскаго Свято-Духов-
скаго братства въ незаконномъ будто

пользованія королевскими привилегіа-
ми и распространеніи схизмы 100

1617 г.

49. Жалоба земнина Вериковскаго на зе-
мянина Нарбурта по поводу недопу-
щенія послѣднимъ говорить на Вилен-
скомъ сеймикѣ объ обидахъ и притѣсне-
ніяхъ Виленской Св.-Духовской право-
славной церкви 101

1620 г.

50. Заявленіе Войтѣха Порецкаго во время
Михайловскихъ судебныхъ сроковъ, про-
исходившихъ въ монастырскомъ домѣ
святое Пречистое на Зарѣчьи, о про-
пажѣ имущественнаго документа . . . 103

1627 г.

51. Духовное завѣщаніе fundатора Борун-
ской церкви священника Николая Пе-
сляка, относящееся къ той же церкви. 104

1629 г.

52. Жалоба старостъ Виленскаго Свято-
Духовскаго монастыря отъ имени всѣхъ
братчиковъ на Свято-Троицкихъ мона-
ховъ по поводу вооруженнаго нашествія
ихъ на Свято-Духовскій монастырь . 109

53. Жалоба архимандрита Виленскаго
Свято-Троицкаго монастыря Рафаила
Корсака на земнина Виленскаго пов.
Николая Матушковскаго по поводу
взятія имъ незаконной стациі съ мо-
настырскихъ имѣній—Медникъ и Ста-
роселья 111

54. Жалоба архимандрита Кіевопечерскаго
монастыря Петра Могилы на уполномо-
ченного своего Вяжевича, который
противъ воли архимандрита вступилъ
въ разбирательство дѣла о побукѣ

печерскимъ монастыремъ имѣній въ
18,000 злотыхъ на имя Мстиславскаго
канцеляна Полубенскаго 113

1630 г.

55. Посвидѣтельствоваіе возныхъ о про-
тестаціи шляхты—братчиковъ Вилен-
скаго Свято-Духовскаго братства, от-
стаивавшихъ свое старшинство предъ
мѣщанами по дѣлу церковнаго и брат-
скаго имущества 114

1635 г.

56. Посвидѣтельствоваіе вознаго о захватѣ
Виленскимъ мѣщаниномъ Кочергой
госпитальной земли русскаго госпита-
ля св. Петра на Зарѣчьи 115

57. Жалоба старшаго монаха Виленскаго
Свято-Духовскаго монастыря на Брест-
скую воеводичовую Тышкевичевую, по
поводу отнятія ею отъ Ольдовской
церкви земли, завѣщанной бывшимъ
ея мужемъ Александромъ Тризноу,
Лидскимъ подкоморіемъ 117

1637 г.

58. Жалоба намѣстника Виленскаго Свято-
Духовскаго монастыря Самуила Ши-
тика Залѣскаго на игумена Кронскаго
монастыря Зеневича по поводу само-
вольной продажи послѣднимъ мона-
стырскаго имѣнія Стравеникъ 120

59. Протестація Виленскихъ Свято-Троиц-
кихъ монаховъ противъ монаховъ Свя-
то-Духовскаго монастыря по дѣлу о
безпорядкахъ, произведенныхъ сими
послѣдними 121

60. Посвидѣтельствоваіе вознаго объ ис-
тязаніяхъ, причиненныхъ православ-

ному Виленскому мѣщанину Павлу Се-
меновичу Виленскими Свято-Троицкими
монахами 123

61. Жалоба духовенства Виленской Свято-
Духовской церкви отъ имени всѣхъ
братчиковъ на настоятеля Троицкаго
монастыря по поводу его нападенія на
православное погребальное шествіе и
истязанія Виленскаго скорняка Павла
Семеновича 124

62. Жалоба настоятеля Свято-Духовскаго
монастыря на неосѣлаго человѣка То-
машевскаго по поводу его воору жен-
наго нашествія на монастырь 125

1663 г.

63. Протестъ Евейскаго игумена Савича
и братчиковъ Виленскаго Свято-Духов-
скаго братства противъ Виленскаго
войта и обѣихъ лавицъ Виленскаго ма-
гистрата по поводу попраіія правъ,
дарованныхъ королевскими привилегіа-
ми лавицѣ православныхъ 126

1665 г.

64. Жалоба игумена Кейданскаго мона-
стыря Теофана Геліяшевича на земя-
нина Яна Белунскаго о захватѣ имъ
монастырскаго поземельной собствен-
ности 128

65. Разрѣшеніе архіепископа Коленды Ви-
ленскому мѣщанину Кондратовичу по-
строить на землѣ церкви св. Георгія
домъ, съ условіемъ не продавать его
католическому духовенству и шляхтѣ. 129

1666 г.

66. Письменное условіе между Виленскимъ
Пречистенскимъ протопопомъ Рожн-

чемъ и ксендзомъ костела св. Іоанна Ковальскимъ, на владѣніе церковной земель и каменнымъ домомъ бывшей церкви св. Іоанна 131

1668 г.

67. Упоминальный листъ короля Яна Казимира Виленскому магистрату, по жалобѣ митрополита Коленды, о томъ, чтобы онъ дѣйствовалъ въ видахъ распространенія уніи и искорененія православія 132

68. Жалоба митрополита Коленды на Виленскій магистратъ по поводу притѣсненія Виленскихъ мѣщанъ, находящихся подъ юрисдикціей митрополита 134

1671 г.

69. Жалоба митрополита Коленды на маршалка Лидскаго Раецкаго по дѣлу разоренія старыхъ церковныхъ стѣнъ, въ которыхъ помѣщался старый Виленскій сборъ, возлѣ костела Бернардиновъ и св. Михаила, и засыпки мусоромъ и навозомъ церковнаго плаца. 135

1682 г.

70. Жалоба номината Бѣлорусскаго епископства Тризны и всего Виленскаго св. Духовскаго братства на Гуторовича о томъ, что онъ задержалъ у себя многіе важныя братскіе документы 138

1694 г.

71. Судебное опредѣленіе по дѣлу Виленскаго Троицкаго монастыря, заведенному старшимъ оного Іосафатомъ Гуторовичемъ съ дворянами Милевскими, сдѣлавшими наѣздъ на имѣніе Свираны 139

1697 г.

72. Протестація базилианскаго прокуратора Олешевского отъ имени митрополита Леона Залѣскаго противъ Виленскаго магистрата по поводу назначенія имъ на мѣста цеховыхъ старшинъ православныхъ мѣщанъ вмѣсто унитовъ 143

1698 г.

73. Жалоба прокуратора Свято-Троицкаго монастыря на Виленскій магистратъ по поводу притѣсненій, дѣлаемыхъ уніятамъ въ пользу дивунитовъ и диссидентовъ 146

74. Жалоба Свято-Духовскаго братства на Вировскаго и Карабановскаго по поводу нарушенія ими закладнаго обязательства на владѣніе двумя деревнями, заложенными ими монастырю въ 12,500 злотыхъ 150

75. Жалоба опекуна Борунской церкви Песляка на своихъ родныхъ братьевъ по поводу ограбленія церкви, нанесенія побоевъ ему и другимъ лицамъ, а также по поводу и другихъ безчинствъ, совершенныхъ ими съ мѣщанами 152

1700 г.

76. Жалоба митрополита Леона Заленскаго на коляторовъ Борунской церкви Песляковъ по поводу расхищенія ими монастырскаго имущества 154

1702 г.

77. Фундушевая записъ на четыре увологи земли Купатицкому монастырю Дотъ Пинскаго земскаго судьи Казимира Войны 161

1711 г.

78. Жалоба Виленскихъ Свято-Троицкихъ базилианъ на Полоцкаго градскаго писаря Корсака по поводу его наѣздовъ на ихъ имѣніе Залѣсье въ Полоцкомъ воеводствѣ 163

79. Жалоба Борунскихъ базилианъ на Песляка по поводу неисполненія имъ своихъ обязательствъ относительно имѣнія Козаковщины 165

80. Жалоба Виленскихъ Свято-Троицкихъ базилианъ на Оршанскаго чашника и ротмистра Корневскаго по поводу многолѣтнихъ наѣздовъ на монастырскія имѣнія, лежавшія въ разныхъ воеводствахъ 167

81. Жалоба Минскихъ базилианокъ на Завишей по поводу нарушенія ими закладнаго листа въ 1000 битыхъ талеровъ 170

82. Жалоба Минскихъ базилианокъ при церкви св. Духа на Потоцкую, урожденную Сапѣжанку, по поводу неисполненія ею обязательствъ 171

83. Жалоба Пинскихъ базилианокъ на пристрастный декретъ Пинскаго городского суда по поводу присужденія онымъ къ смертной казни четырехъ монастырскихъ крестьянъ за недоказанное еще послѣдними убійство жиды. 174

84. Жалоба проконсультора Виленскаго Свято-Троицкаго монастыря на пановъ Окуличей по поводу притѣсненій и насилій, произведенныхъ ими надъ мо-

настырскими крестьянами въ имѣніи с. Дубовручѣ 177

1713 г.

85. Жалоба базилианъ Жировицкаго монастыря на пановъ Полубинскихъ по поводу неуплаты ими трехъ тысячъ злотыхъ, слѣдующихъ монастырю по духовному завѣщанію Фелиціана Полубинскаго 178

1715 г.

86. Жалоба Кіевскаго митрополита Леона Кишки на Виленскій магистратъ о томъ, что онъ нарушаетъ права митрополичьей юрисдикци и дѣлаетъ насилія ея мѣщанамъ. 180

1718 г.

87. Жалоба братства Пресвятой Богородицы Сокальской и св. Евангелиста Іоанна при Свято-Духовскомъ монастырѣ на Петра Гуревича, который обокралъ образъ Сокальской Богоматери. 182

1719 г.

88. Частное письмо Пинскаго епископа Іоакима Цѣхановича къ настоятелю Виленскаго базилианскаго монастыря объ уплатѣ долга 184

1729 г.

89. Протестъ войта митрополичьей юрисдикци г. Вильны противъ членовъ магистрата по поводу ихъ покушенія завладѣть каменнымъ домомъ, принадлежащимъ митрополичьей юрисдикці. 185

1731 г.

90. Жалоба базилианъ Мозырскаго монастыря на Оскерковъ и Мозырскаго

ландвойта Опоку по поводу оказан-
наго ими послабленія православнымъ
при ихъ упорномъ сопротивленіи дѣлу
распространенія уніи 187

1736 г.

91. Опреѣленіе Городненскаго архиман-
дрита и оффиціала Игнатія Кульчин-
скаго о принадлежности деревни Ко-
невичъ къ Губинскому приходу. . . . 193

92. Жалоба монаховъ Свято - Духовскаго
монастыря на ксендзовъ іезуитовъ, ко-
торые возбраняли имъ совершеніе об-
рядовъ при умирающемъ и нападали
на монастырь Св. Духа 196

1738 г.

93. Жалоба монаховъ Виленскаго Свято-
Духовскаго монастыря на нѣкоторыхъ
лицъ, неправильно завладѣвшихъ ихъ
землями. 198

1742 г.

94. Жалоба Виленскихъ базилианокъ на
Важинскихъ по поводу совершенія по-
слѣдними разныхъ грабежей и захва-
товъ въ имѣніяхъ, принадлежащихъ
монастырю. 200

1746 г.

95. Жалоба Владимірскихъ базилианъ на
Глинскаго по поводу сдѣланнаго имъ
наѣзда на имѣнія Котовку, Пельки и
Кодельницу 203

1750 г.

96. Жалоба митрополита Флоріана Греб-
ницкаго на разныхъ лицъ по тому по-
воду, что они безъ его согласія стро-
ятъ дома на его плацахъ. 206

1752 г.

97. Листъ Горбовскаго старости Вернарда
Оборскаго къ митрополиту Гребниц-
кому. 207

98. Листъ подканцлера кн. Чарторыйскаго
Виленскому магистрату по дѣлу Свято-
Духовскаго монастыря. 208

1755 г.

99. Жалоба Виленскихъ базилианъ на Са-
ваневскихъ о жестокомъ истязаніи кре-
стьянина, принадлежащаго базилианамъ. 209

100. Жалоба Виленскихъ базилианъ на Са-
ваневскихъ и другихъ лицъ по дѣлу
о насиліяхъ ихъ крестьянамъ 211

1757 г.

101. Жалоба Доманскихъ на Виленскій Свя-
то-Духовскій монастырь о забраніи на-
сиальственнымъ образомъ трехъ лавокъ. 212

1764 г.

102. Жалоба базилианъ Виленскаго Троиц-
каго монастыря на ксендзовъ Фран-
цишканъ, дѣлавшихъ разные захваты
въ имѣніяхъ базилианъ—Свиранахъ и
Шавкополе. 214

1772 г.

103. Перечень документовъ, относящихся
къ русской церкви въ Ковнѣ 216

1784 г.

104. Опреѣленіе по дѣлу Брестскихъ ба-
зилианъ съ земскимъ судьей Грабов-
скимъ о пеуплатѣ денежной суммы . 219

1787 г.

105. Позовъ отъ имени князя Радивила Са-
вицкимъ объ уплатѣ Св.-Духовскому
монастырю денежной суммы. 221

1784 г.

106. Извлечение изъ постановленія постоянного королевскаго совѣта о фондушахъ костеламъ и церквамъ. 222

1790 г.

107. Судебное опредѣленіе по дѣлу о денежной суммѣ, слѣдующей отъ Францкевича Виленскимъ базилианкамъ . . . 224

II.

Королевскія привилегіи, листы и универсалы королей и разныхъ правительственныхъ лицъ.

1576 г.

108. Привилегія короля Стефана Баторія Григорію Масальскому на лѣсничество Немононтское. 229

1577 г.

109. Привилегія короля Стефана, подтверждающая привилегію Сигизмунда Августа, данную Григорію Масальскому на пожизненное владѣніе Перстунскимъ дворомъ. 231

1582 г.

110. Привилегія короля Стефана, данная городу Полоцку на магдебургское право. 232

1591 г.

111. Привилегія короля Сигизмунда III, данная Полоцкимъ мѣщанамъ о невзиманіи съ нихъ стараго мыта. 234

1669 г.

112. Привилегія короля Михаила, подтверждающая уставъ и права Виленскаго сворняжескаго цеха или братства. . . 236

1699 г.

113. Подтвердительная привилегія короля Августа II, данная мѣщанамъ, состоя-

щимъ подъ городничествомъ города Вильны, освобождающая ихъ отъ постоевъ дворянъ во время разныхъ сѣздовъ. 246

1708 г.

114. Подтвердительная привилегія короля Станислава (Лещинскаго), данная городу Вильнѣ. 248

1550 г.

115. Упоминальный листъ короля Сигизмунда Августа земскому подскарбію и Виленскому воеводѣ Горностаю о томъ, чтобы ни самъ онъ, ни его служебники не взымали *неузаконеннаго торговаго* съ деревянныхъ хозяйственныхъ издѣлій. 250

1554 г.

116. Листъ короля Сигизмунда Августа Юрію Зеновичу на заложеніе мѣстечка, называемаго Мосары. 252

1575 г.

117. Листъ радъ великаго княжества Литовскаго Витебскому каштеляну Павлу Пацу на право владѣнія королевскимъ имѣніемъ Берзниками за 800 копъ Ли-

товскихъ грошей, данныхъ въ займы королевскому скарбу для веденія Московской войны 253

1555 г.

118. Листъ короля Сигизмунда Августа Вешнянскому тивуну о порядкѣ взиманія серебщины съ имѣній, находящихся въ его тивунствѣ. 255

1592 г.

119. Листъ короля Сигизмунда Августа Виленскимъ судамъ — земскому и городскому о неподсудности имъ королевскаго монетчика Петра Платына по монетному дѣлу 257

120. Листъ короля Сигизмунда Августа земскому подскарбію Дмитрію Халецкому о возвращеніи монетчику Платыну имущества и чеканныхъ орудій, арестованныхъ Исайковскимъ вслѣдствіе неуплаты Платынымъ долга 245 копъ Литовскихъ грошей. 258

1593 г.

121. Листъ короля Сигизмунда III, которымъ онъ даритъ въ вѣчное владѣніе Каспару Скорульскому два дома въ г. Вильнѣ 260

122. Копія изъ книгъ канцеляріи вел. кн. Литовскаго о порядкѣ судопроизводства въ главномъ Литовскомъ трибуналѣ. 261

123. Мандатъ короля Сигизмунда III о томъ, чтобы въ Литвѣ и Царствѣ Польскомъ не дѣлали никакихъ притѣсненій Прускимъ подданнымъ. 264

124. Рескриптъ короля Сигизмунда III воеводѣ Полоцкому о томъ, чтобы онъ не

принуждалъ мѣщанъ Полоцкихъ держать стражу при замкѣ 266

1605 г.

125. Универсалъ короля Сигизмунда III къ свѣтскимъ судамъ вел. кн. Литовскаго о томъ, чтобы они, по поводу нѣкоторыхъ декретовъ, состоявшихся въ нихъ по жалобѣ Виленскаго Свято-Духовскаго братства на митрополита Кіевскаго Ипатія Потѣя, на будущее время такихъ жалобъ, какъ несвойственныхъ свѣтскимъ судамъ, не принимали и декретовъ по нимъ не постановляли, настоящіе же ихъ декреты по этому дѣлу кассируются симъ королевскимъ универсаломъ 268

1608 г.

126. Ассекюраціонный листъ короля Сигизмунда 'третьяго войску Берестейской конфедераціи, которымъ снимается съ него отвѣтственность за самовольное пользованіе доходами Берестейской, Кобринской и Каменецкой экономій 270

1610 г.

127. Универсалъ короля Сигизмунда III о назначеніи новыхъ налоговъ по случаю Шведской войны, данный въ обозѣ подъ Смоленскомъ 272

128. Листъ короля Сигизмунда III-го Виленскому войту Нонгарту о разрѣшеніи Виленскимъ жителямъ приглашать къ себѣ на работу стороннихъ каменщиковъ и плотниковъ, не принадлежащихъ къ мѣстнымъ цехамъ, по случаю бывшаго въ г. Вильнѣ пожара. (Листъ выданъ подъ Смоленскомъ). 273

1640 г.

129. Универсалъ короля Владислава IV, от-

мѣняющій собраніе чрезвычайной по-
дати съ жителей в. кн. Литовскаго . 274

1651 г.

130. Листъ короля Яна Казимира Ольбрихту
Горецкому о сформированіи роты пѣ-
шей гвардіи изъ 200 человекъ. . . 275

1664 г.

131. Универсалъ короля Казимира объ опол-
ченіи в. кн. Литовскаго по случаю
Московской войны. 277

1671 г.

132. Заручный листъ короля Михаила Аль-
брихту Гановскому и Стефану Ильичу
Боголюбцу въ огражденіе противъ зло-
употребленій и насилій короннаго хо-
ружаго графа Николая Іеронима Се-
нявскаго. 279

133. Упоминальный листъ короля Михаила
Троцкому подстолю и Сумилишскому
старостѣ Рору, чтобы онъ не притѣс-
нялъ крестьянъ Сумилишскаго старо-
ства незаконными поборами и работами,
и прекратилъ свое тиранское обраще-
ніе съ ними 281

1673 г.

134. Универсалъ подскарбія в. кн. Литов-
скаго Іеронима Киршенштейна о спо-
собѣ сбора чоповаго и шеляжнаго въ
трехъ юрисдикціяхъ. 283

1674 г.

135. Универсалъ генеральной Варшавской
конфедерации почтмейстеру в. кн. Ли-
товскаго Рейнгольду Бизингу, обезпе-
чивающій уплату изъ скарба его част-
ныхъ расходовъ на содержаніе почтъ
въ предѣлахъ в. кн. Литовскаго. . . 285

136. Универсалъ короля Яна III купцамъ
и шляхтѣ, преслѣдующій уклоненіе отъ
уплаты соляной пошлины. 287

1699 г.

137. Универсалъ великаго гетмана в. кн.
Литовскаго Казимира Сапѣги о соби-
раніи капищизны 288

138. Универсалъ короля Августа II о взи-
маніи подводной повинности съ горо-
довъ и мѣстечекъ, расположенныхъ въ
предѣлахъ в. кн. Литовскаго. . . . 289

1702 г.

139. Универсалъ Августа II-го всѣмъ обы-
вателямъ в. кн. Литовскаго о сохра-
неніи общественнаго спокойствія и
порядка. 293

1705 г.

140. Универсалъ Воловича, администратора
пошлинъ въ в. кн. Литовскомъ, и По-
тѣя—подскарбія в. кн. Литовскаго Мо-
сковскимъ купцамъ Туфановымъ на
право безпошлиннаго провоза ихъ то-
варовъ черезъ Литву, вслѣдствіе поне-
сенныхъ ими убытковъ отъ наѣзда
Мицуты на Вильну. 295

1708 г.

141. Ординансъ гетмана Яна Сапѣги козац-
кому ротмистру Толочкѣ, чтобы онъ
не дѣлалъ наѣздовъ на имѣніе Выгов-
скаго. 297

1710 г.

142. Универсалъ гетмана в. кн. Литовскаго
Людвика Потѣя Виленскому губерна-
тору и магистрату о томъ, чтобы при-

няты были мѣры для защиты проѣз-
жихъ купцовъ отъ нападеній бродягъ. 298

1711 г.

143. Извлеченіе изъ рескрипта императора
Петра Великаго на инструкцію вели-
каго княжества по поводу продоволь-
ствія императорскаго войска и соеди-
ненныхъ дѣйствій противъ Турокъ . 300

1712 г.

144. Универсалъ короля Августа II объ у-
платѣ старыхъ таможенныхъ пошлинъ. 302

145. Ордирансъ великаго гетмана в. кн. Ли-
товскаго Потѣя генералу Бирону, что-
бы онъ не позволялъ русскимъ солда-
тамъ дѣлать экзекуцій при взиманіи
провіанта. 303

146. Ординансъ гетмана в. кн. Литовскаго
Потѣя ротмистру Венгерской хоругви
Сузину, чтобы онъ не позволялъ дѣ-
лать экзекуцій русскимъ солдатамъ
при взиманіи провіанта. 304

147. Письмо князя Рѣпинна Виленскому хо-
ружому Скорубскому о немедленной
доставкѣ провіанта. 305

1713 г.

148. Рескриптъ короля Августа II Вилен-
скому магистрату о томъ, чтобы онъ
не обременялъ мѣщанъ и цеховыхъ
излишними налогами, взысканіями и
наказаніями. 306

149. Ординансъ гетмана в. кн. Литовскаго

Людвика Потѣя полковнику Путкаме-
ру, чтобы онъ выступилъ изъ Вилен-
скаго монастыря св. Духа. 308

1729 г.

150. Ординансъ гетмана в. кн. Литовскаго
Потѣя Татарамъ, живущимъ въ Вилен-
скомъ воеводствѣ, чтобы они являлись
по требованію для исполненія декре-
товъ трибунала 309

1733 г.

151. Универсалъ стражника и региментаря
в. кн. Литовскаго А. Потѣя ко всему
Литовскому дворянству, предписываю-
щій быть готовымъ къ защитѣ короля
Станислава (Лещинскаго). 310

1757 г.

152. Публикація распоряженія генераль-
фельдмаршала Апраксина о подводахъ
для союзнаго войска, идущаго въ Олиту. 312

153. Публикація распоряженія генераль-
фельдмаршала Апраксина о подводахъ
для союзнаго войска, идущаго въ
Гродну. 313

1772 г.

154. Универсалъ генераль-маіора графа Сал-
тыкова о томъ, чтобы никто не выво-
зилъ за границу хлѣба въ зернѣ. . . 314

1797 г.

155. Раскладка на повѣты фуражировки во-
енныхъ лошадей русскихъ войскъ . . 315

III.

Инструкціи и сеймиковыя постановленія.

1593 г.	1724 г.
156. Постановленіе Литовскихъ дворянъ на Виленскомъ съѣздѣ 323	162. Инструкція дворянъ Виленскаго воеводства, данная депутатамъ отправляемымъ на сеймъ 353
1594 г.	1729 г.
157. Инструкція дворянъ Виленскаго воеводства депутатамъ на сеймъ въ Краковѣ. 331	163. Инструкція дворянъ Виленскаго воеводства, данная депутатамъ отправляемымъ на сеймъ 371
1671 г.	1738 г.
158. Сеймиковое постановленіе дворянъ Виленскаго воеводства о назначеніи подати на содержаніе войска. 338	164. Инструкція на антекомиціальный сеймикъ, данная депутатамъ Виленскаго воеводства. 380
1698 г.	1761 г.
159. Инструкція дворянъ Виленскаго воеводства на сеймъ расіісationis 341	165. Инструкція дворянъ Стародубовскаго повѣта, данная депутатамъ, отправляемымъ на Варшавскій экстраординарный сеймъ 388
1712 г.	1766 г.
160. Распоряженіе комиссіи о внутреннемъ устройствѣ города Вильны. 346	166. Инструкція дворянъ Стародубовскаго повѣта, данная депутатамъ отправляемымъ на Варшавскій сеймъ. 391
161. Сеймиковое постановленіе дворянъ Виленскаго воеводства. 351	

IV.

Акты юридическіе.

1577 г.	1586 г.
167. Продажная записъ Виленскаго воеводы Николая Радивиля на домъ и плацъ; называемый Горностаевскимъ, въ г. Вильнѣ, для Кальвинскаго сбора . . . 405	168. Исполненіе королевскаго декрета на имѣніи Станислава Юрѣвича Лозницкаго, вслѣдствіе неуплаты имъ долга Вальтеру Зыбнеру 411

169. Вѣновная (реформаційная) записъ Слуцкаго князя Симеона Юрьевича, женѣ своей Елисаветѣ (Еленѣ) Мѣлецкой . . . 420

1587 г.

170. Обеспечительная записъ Симеона князя Слуцкаго на половину имѣнія Торговиско сестрѣ жены своей. . . . 424

171. Реформаційная (вѣновная) записъ отъ Ивана Симеона Олельковича, князя Слуцкаго, женѣ своей Софіи Николаевнѣ Мѣлецкой 427

1588 г.

172. Судебное опредѣленіе Виленскаго каптуроваго суда по дѣлу между Новгородскимъ земляниномъ Юріемъ Боеемъ-Даниславскимъ и Оомою Рудоминою о долговомъ обязательствѣ на 2000 копѣ грошей 430

173. Духовное завѣщаніе Мойшагольской маршалковой Ани Свирской . . . 460

1593 г.

174. Опись движимаго имущества, пограбленнаго земляниномъ Юрьевскимъ въ имѣніи малолѣтнихъ Терликовскихъ, называемомъ Будилово. . . . 464

175. Вводный актъ на дворъ въ городѣ Вильнѣ и фольварокъ Рай возлѣ города, данный канцлеру великаго княжества Литовскаго Льву Сапѣгѣ . . 467

1594 г.

176. Донесеніе Трейданскаго старосты Петра Стабровскаго о томъ, что Мосеевичъ, будучи помилованъ отъ смертной казни за фальсификацію трибунальнаго декрета, не исполнилъ своего обѣщанія

- (заявить свой поступокъ въ костелѣ и на судѣ) 469

177. Духовное завѣщаніе Острскаго старосты Лаврина Ратомскаго, которымъ онъ отписалъ женѣ и дѣтямъ своимъ движимое и недвижимое свое имущество. 471

178. Продажная записъ отъ мѣщанина Луки Стрихаревича мѣщанину Николаю Ручкѣ на домъ въ городѣ Вильнѣ 476

1595 г.

179. Жалоба студента Виленской іезуитской коллегіи на Виленскаго мѣщанина Матиса Медвѣцкаго, который избилъ и изранилъ его во время собиранія имъ въ городѣ подаянія съ пѣвчими - товарищами 481

1599 г.

180. Заявленіе землянъ Виленскаго воеводства Павла Довмонта-Сесипцаго, Андрея Давидовича и др. на землянина Николая Гинтовта по поводу захвата имъ ихъ движимаго имущества по смерти Мойшагольскаго хоружаго Мартина Подберезскаго 482

1601 г.

181. Жалоба Виленскаго мытнаго писаря о нарушеніи Виленскимъ купцомъ Корнилиемъ Вингольдомъ порядка, соблюдаемаго при осмотрѣ товаровъ, подлежащихъ оплатѣ стараго мыта . . . 486

182. Заявленіе вознаго о томъ, что Леонъ Мамоничъ, явившись въ градскомъ судѣ въ назначенный срокъ для получения денегъ отъ своихъ должниковъ, не получилъ ихъ по причинѣ неявки должниковъ 488

183. Отдача во владѣніе имѣнія Свиранскаго и Кеенскаго князю Измаилу Аліевичу Талковскому (татарину) за долгъ. 489

1602 г.

184. Донесеніе королев. скарбнаго писаря Ивана Исайковского о томъ, что онъ не могъ выбрать чоповаго по причинѣ свирѣствующей заразы. 492

1606 г.

185. Реестръ расходовъ на погребеніе скарбнаго в. кн. Литовскаго Луки Мамонича, извѣстнаго Виленскаго русскаго типографа. (Расходы исчислены на современные наши деньги до 216 рублей). 493

1607 г.

186. Жалоба Витебскихъ мѣщанъ на двухъ возныхъ, отказавшихся внести въ городскія книги свои посвидѣтельствованія о насиліяхъ городскаго писаря, учиненныхъ одному мѣщанскому семейству. 495

1608 г.

187. Жалоба дочерей Лукаша Мамонича на свою бывшую мачиху и ея мужа кн. Гедройтя по поводу предъявленія ими фальшиваго завѣщанія покойнаго Мамонича. 497

188. Жалоба студентовъ Виленскаго іезуитскаго коллегіума на Семена и Езофа Корсаковъ по случаю нанесенія обидъ ихъ товарищу и всей корпораціи. . . 498

189. Жалоба жены покойнаго Лукаша Мамонича на двухъ дочерей, отказавшихся принять участіе въ издержкахъ на погребеніе отца, не смотря на то, что онѣ получили послѣ него его имѣнія. 499

1615 г.

190. Жалоба Полоцкихъ мѣщанъ на своего войта кн. Друцкаго - Соколинскаго по поводу незаконныхъ поборовъ. . . . 501

191. Жалоба Полоцкихъ мѣщанъ на Рижанъ по поводу притѣсненій, дѣлаемыхъ въ торговлѣ по р. Двинѣ, и заявленіе по этому же дѣлу Полоцкаго войта Друцкаго-Соколинскаго. 502

192. Жалоба Полоцкихъ мѣщанъ на своихъ бурмистровъ, радцевъ и лавниковъ о томъ, что они взимали съ нихъ поборы вопреки королевскому листу. 503

1618 г.

193. Жалоба съ посвидѣтельствомъ вознаго о трехлѣтней кражѣ серебра въ Виленскомъ монетномъ дворѣ Готфридомъ Нѣмчиномъ. 504

1620 г.

194. Жалоба Виленскаго евангелическаго сбора на Грохольскаго, пріора Виленскаго доминиканскаго монастыря, по поводу воспрещенія реформатамъ провозить тѣла своихъ умершихъ мимо доминиканскаго костела. 505

1623 г.

195. Жалоба Полоцкихъ купцовъ Яковлевичей Ходыкъ на пана Волкановскаго о несоблюденіи имъ условій относительно поставки трехъ витинъ для современной отправки товаровъ рр. *Вельею* (Виліею) и *Нѣмною* (Нѣманомъ). 507

1629 г.

196. Жалоба сеніора Амврозіанской бурсы на Матіаса Лукашевича по поводу на-

несенія бурсаку раны выстрѣломъ изъ
ружья 508

197. Посвидѣтельствоваіе вознаго о заяв-
леніи Шкота Кароля Стынжина, сдѣлан-
номъ въ тюрьмѣ, по причинѣ обвине-
нія его въ нанесенія раны бурсаку
изъ пистолета 510

1634 г.

198. Протестъ земинна Полоцкаго воевод-
ства Петра Корсака Удѣльскаго про-
тивъ распоряженія Полоцкаго подвое-
воды Яна Лисовскаго, который свое-
вольно выпустилъ изъ тюрьмы предво-
дителей разбоничьей шайки, остатковъ
волонтерскаго отряда, дѣйствовавшаго
противъ Московскаго непріятеля . . . 511

199. Жалоба господарской земанки Дарин
Соколовской на шляхтича Муравецкаго
по поводу похищенія послѣднимъ раз-
ныхъ ея вещей 513

1637 г.

200. Жалоба ксендза Жоховскаго на помѣ-
щика Воврецкаго, что онъ потворству-
етъ крестьянину Чепуку, который вы-
кралъ у ксендза трехъ своихъ сыновей. 514

1640 г.

201. Протестъ Виленскаго евангелическаго
сбора противъ насилій и притѣсненій
со стороны римско-католиковъ по по-
воду нападенія и разграбленія сбора
и отказа королевскихъ комиссаровъ
разобрать это дѣло 516

1664 г.

202. Духовное завѣщаніе татарина князя
Исофовича Смольскаго 518

1607 г.

203. Заявленіе повѣреннаго по дѣламъ кан-
цлера в. кн. Литовскаго Льва Сапѣги
о томъ, что явившись въ Вильну съ
вновь-переписанными метриками в. кн.
Литовскаго, онъ не нашелъ и не до-
ждался должностныхъ лицъ, назначен-
ныхъ сеймомъ для провѣрки ихъ со-
старыми. 521

1673 г.

204. Духовное завѣщаніе Виленскаго пра-
вославнаго русскаго мѣщанина и купца
Христофора Соколовскаго. 522

1697 г.

205. Жалоба евангелическаго пастора на
Куписскаго ксендза плебана по поводу
жестокаго и безчеловѣчнаго истязанія
оного ксендзомъ. 528

1708 г.

206. Жалоба ксендза Войны, инфулата регу-
лярныхъ канониковъ beatissimorum mar-
tutum на семейство Кульвинскихъ, по
поводу нашествія ихъ на монастыр-
скую деревню и убіенія 2-хъ русскихъ
солдатъ, возвращавшихся на родину . 530

1714 г.

207. Жалоба старосты Шиманскаго Фран-
циска Подберезкаго на братьевъ Мѣ-
рѣвскихъ за сдѣланный ими наѣздъ
и разныя насилія 532

1765 г.

208. Жалоба Ковенскихъ лютеранъ на ксен-
дзовъ и на разныхъ лицъ, причинившихъ
имъ насиліе во время погребенія . . 534

209. Частное письмо Ковенскаго ксендза

Фронцкевича проповѣднику лютеран-
скому 536

1770 г.

210. Изрекательный листъ, данный разными
шляхтичами русскому войску, что они
больше не будутъ бунтовать и нару-
шать законовъ рѣчи-посполитой. . . . 537

1775 г.

211. Общій перечень дымовъ и податнаго
сбора съ римско-католическихъ прихо-
довъ Виленскаго воеводства за 1775 г. 538

1776 г.

212. Жалоба Виленскихъ мѣщанъ на Вилен-
скій магистратъ по поводу разныхъ его
злоупотребленій 540

П Р И Б А В Л Е Н І Е I-е.

АКТЫ Виленскаго градскаго суда.

1591 г.

213. Посвидѣтельствоваіе вознаго объ от-
казѣ Ясенскимъ, взять обратно воловъ,
повинутыхъ его крестьянами на митро-
поличьей землѣ въ имѣніи Шешолахъ
во время самовольной записки митро-
поличьей земли 547

1592 г.

214. Жалоба Хорельскаго, арендатора ми-
трополичьяго имѣнія Дойнянъ, и по-
свидѣтельствоваіе вознаго о насиль-
ственномъ завладѣніи Ясенскимъ ми-
трополичьими крестьянами совѣмъ ихъ
имуществомъ, въ количествѣ пяти
службъ. 540

1597 г.

215. Посвидѣтельствоваіе вознаго о недо-
пущеніи Виленскому подкоморію Ясен-
скому ввода во владѣніе митрополичь-
имъ имѣніемъ Шешолами. 551

1595 г.

216. Посвидѣтельствоваіе вознаго объ от-

казѣ Роскаго священника передать
церковные ключи униатскимъ радцамъ
и о запечатаніи церкви ихъ собствен-
ными печатями 552

1597 г.

217. Посвидѣтельствоваіе вознаго объ оби-
дахъ и насиліяхъ, причиненныхъ ми-
трополичьимъ крестьянамъ королев-
скимъ дворяниномъ Ясенскимъ въ Ше-
шольскомъ имѣніи 553

1601 г.

218. Жалоба священника Петра Аркадіуша
на королевскаго ротмистра Уленицкаго
по поводу наѣзда на его Пинское имѣ-
ніе Тороканы при участіи архиман-
дрита Балабана (который былъ вмѣстѣ
и епископомъ Львовскимъ) 554

219. Жалоба Виленской капитулы на Ли-
товскаго скарбнаго ключника Исайков-
скаго, который запретилъ пяти до-
мамъ Виленскихъ медоварцевъ да-
вать свѣчи на кафедральный костель
св. Станислава 555

1603 г.

220. Жалоба Виленскаго евангелическаго сбора на Литовскаго канцлера Льва Санѣгу по поводу захвата имъ фондушоваго имѣнія Кентъ, принадлежащаго собору 556

1605 г.

221. Донесеніе вознаго о распубликованіи имъ баниціи противъ двухъ священниковъ Виленскаго Свято-Духовскаго братства Іосифа Яцковича и Івана Семеновича 558

1606 г.

222. Жалоба землянина Михнича на Светохну Раецкую по поводу захвата 8 кадокъ и горшка меду и неуплаты расходовъ, сдѣланныхъ по ея дѣламъ . . 559

1606 г.

223. Заявленіе въ судѣ администратора и надзирателя новоподвышенныхъ мытъ (пошлинъ) въ великомъ княжествѣ Литовскомъ, Кондрата Бремена, о томъ, что во время исправленія шлюзовъ надъ моремъ подъ Лобзовомъ, кушцы изъ Литвы рѣкою Вельею (Виліею), а изъ Руси—р. Нѣманомъ почти въ теченіи цѣлаго лѣта не могли провозить на витинахъ ни вверхъ, ни внизъ своихъ товаровъ, какъ въ г. Королевецъ, такъ и изъ него обратно, и что по этой причинѣ прекратилось всякое взиманіе казенныхъ пошлинъ съ вышепомянутыхъ судовъ и товаровъ 561

1609 г.

223. Протестъ Виленскаго свято-Янскаго плебана Жуховскаго противъ Оедора Масальскаго, неуважительно отнесша-

гося къ католической публичной духовной процессіи. 562

1612 г.

224. Репротестація митрополита Ипатія Потѣя на протестацію Шорца, заключающую въ себѣ обвиненіе, будто митрополитъ произвелъ чрезъ своихъ слугъ общественный безпорядокъ 563

1629 г.

225. Посвидѣтельствовапіе вознаго о насильяхъ, причиненныхъ крестьянамъ Виленскаго Троицкаго монастыря шляхтичемъ Николаемъ Матушковскимъ . . 565

1632 г.

226. Предварительные пункты, внесенные въ избу депутатовъ для производства наступающаго Варшавскаго элекційнаго сейма 567

1637 г.

227. Посвидѣтельствовапіе вознаго о нападеніи Томашевскаго на Виленскую Св.-Духовскую церковь, сопровождавшемся выстрѣлами въ церковь и священниковъ 594

1648 г.

228. Жалоба игумена Новодворскаго монастыря Иларіона Савича на Абрамовичей, Ошмянскихъ стражниковъ, по поводу отнятія сими послѣдними фондушъ, завѣщаннаго ихъ предками . . 595

1648 г.

229. Жалоба архимандрита Онуфріевскаго монастыря на Володковичей по случаю незаконнаго и заочнаго рѣшенія дѣла, касающагося монастырскаго имѣнія . . 597

1682 г.

230. Рескриптъ короля Яна III Виленскому войту Цынаку и Шрейтеру, администраторамъ *старого мыта*, о томъ, чтобы они не взымали незаконныхъ пошлинъ съ Витебскихъ мѣщанъ. . . . 599

1685 г.

231. Мировая сдѣлка между Виленскимъ іезуитскимъ коллегіумомъ и Свято-Духовскимъ братствомъ по поводу нападѣнія іезуитовъ на монастырь . . . 600

1689 г.

232. Глейтъ или сублеваційный листъ коро-

ля Яна III, данный Пинскому и Туровскому епископу Михаилу Бѣлорору противъ контумаційнаго декрета Вилькомирскаго городского суда 601

1698 г.

233. Жалоба консултора Виленскаго св. Троицкаго базилианскаго монастыря Марціана Кульчвцаго на Пинскаго и Туровскаго епископа Антонина Жолковскаго, по поводу стремленія его завладѣть Виленской св. Троицкой армандріей разными незаконными и темными способами : . . . 603

П Р И Б А В Л Е Н І Е II-е.

1867 г.

234. Конфедерація, дворянства и помѣщиковъ великаго княжества Литовскаго, какъ древле-православнаго такъ и двоякаго евангелическаго исповѣданія, начатая въ Слуцкѣ въ 1767 году, мѣсяца Марта 20 дня, и предшествовавшее вышеупомянутой конфедераціи заявленіе 609

235. Рѣчь, произнесенная православнымъ Бѣлорусскимъ архіепископомъ Георгіемъ Конисскимъ предъ королемъ Станиславомъ Августомъ, въ Варшавѣ, 27 Іюня, 1765 года, при врученіи королю грамоты отъ Екатерины II. (Высокопреосвященный излагаетъ въ этой рѣчи положеніе паствы своей, изнеможенной гоненіями). 628

I.

УКАЗАТЕЛЬ ИМЕНЪ И ФАМИЛІЙ.

А.

Абрагимъ, князь, татаринъ, Минскій молла (мулла), 519.

Абрамовичова, Смоленская воеводина, строительница Вилен. Св. Духов. православи. церкви въ 1597 г.), 28, Яновая, 32, 37, на Ворняхъ, 38, Воловичовна, 41, Анна, 42.

— **Антонина Миклашевичовна**, Ошмян. стражниковая, 595, 596.

Абрамовичъ, Андрей, Вилен. скарбникъ, 345.

— **Юрій**, Вилен. подвоевода, 206, 207, 208, 209, 211, 212, подчасій Вилен. воеводства, 312, 388.

— староста Стародубов. повѣта, 400.

— **Янъ** на Ворняхъ, воевода Смоленскій, Лидскій староста, 41, 49, 325, Вилен. войскій и намѣстникъ, 405, Ошмян. стражникъ, 595.

Августъ первый, король польскій, 379.

Августъ второй, король польскій, 246, 247, 289, 292, 293, 295, 302, 303, 306, 307.

Августъ третій, король Польскій, 196, 197, 381, 541.

Авдицкій, Петръ, Борунскій житель, 107.

— **Стефанъ**, 140.

Авлосевичъ, Криштофъ, Вилен. мѣщанинъ, членъ гмины, 540.

Аврамовичъ, Стефанъ, 480.

Агриппа, Венцлавъ, писарь, 233.

— рим. императоръ, 628, 630.

Аданкевичъ, Сильвестръ, Вилен. мѣщан., членъ гмины, 540.

Акинчицъ, Самуилъ, намѣстникъ Вилен. Св. Духов. монастыря, 212.

Александровичова, Войтехова, урожденная Катерина Ярошевичовна Родговщанка, землянка, 482.

Александровичъ, Венедиктъ, стольникъ и ротмистръ Городен. пов., 194, 195.

— **Войтехъ**, землянинъ, 482.

— **Хасенъ**, татаринъ, Лукишскій (въ г. Вильнѣ) мулла, 520.

- Оаддей, 319.
- Александръ**, король Польскій, 379.
- Альбрехтъ**, король Польскій, 379.
- Амбарникъ**, Балабанъ, Вилен. мѣщанинъ, 121.
- Ананіевичъ**, Василій, Вилен. православи. мѣщанинъ, 31, 36.
- Андреевичъ**, Андрей, Вилен. православи. мѣщанинъ, 35.
- Борисъ, Вилен. мѣщанинъ, 460.
- Герасимъ, староста Вилен. Свято-Духов. братской церкви, 32, 37.
- Иванъ, Вилен. рус. православи. ратушный писарь, 20, 22, 25, 34, 59.
- Ярмола, Вилен. православи. мѣщанинъ, 31, 35.
- Оедоръ, студентъ Вил. іезуитской академіи, 517.
- Андреевскій**, Іосифъ, 520.
- Андрей**, Ковенскій лютеранскій пасторъ, 535, 536, 537, 612.

- Аницкевичъ**, Криштофъ, Вилен. мѣщанинъ, 246.
- Антоневичъ**, Николай, Вилен. войскій, 341.
- Самуилъ, войскій, 345.
- Апанасовичъ**, Грегоръ, Вилен. мѣщанинъ, старшій скорняжн. цеха, 236, 237, 243.
- Апраксинъ**, Стефанъ, русскій генералъ-фельдмаршалъ, кавалеръ орденовъ св. Ап. Андрея (Первозваннаго), Вѣлаго орла и св. Александра Невскаго, подполковникъ лейбъ-гвардіи Семеновскаго полка, 312, 313, 314.
- Аркадіушъ**, Петръ, священ. Тороканской ц. въ Пян. пов., 554.
- Артемовичъ**, Григорій, Вилен. мѣщанинъ, 137.
- Артецкій**, Сильвестръ, священникъ Вилен. Троиц. базилиан. монастыря, консулторъ Литовской провинціи, 214.
- Ахметовичъ**, Мустафа, князь, татаринъ, 489, 490.
- Апанасовичъ**, Оедоръ, Вилен. православи. мѣщ., 30, Ованасовичъ, 34.

В.

- Бабаркевичъ**, базилиан. богослѣвъ Борунской церкви, 157.
- Баерскій**, Францискъ, 204.
- Базевичъ-Сарницкій**, Яковъ, членъ Слуцкой конфедераціи, 621.
- Бака**, Янъ, землянинъ Троцк. пов., 120.
- Балабанъ**, Гедеонъ, Жидичинскій архимандритъ (осужденный на баницію, «выволанецъ»), 554.
- Балевна**, Анна (Ганна) Алексѣевна, въ замужествѣ Лукашова Миколаевичова Зятевичова Стрихарова, 476, 480.
- Баль**, Алексѣй Ивановичъ, Вилен. мѣщанинъ, 478.
- Иванъ, Вилен. мѣщанинъ, скорнякъ королевы Варвары, 477—478.
- Бальцевичъ**, Іосифъ, Лидскій староста, 319.
- Банецкій**, Бонифацій, ксендзъ, 204.
- Банчкевичъ**, Янъ, Вилен. мѣщанинъ, членъ гмины, 540.

- Барановичъ**, Василій, Вилен. мѣщанинъ, 500.
- Барановскій**, Мартинъ, шляхтичъ, 551, Боровскій, 553.
- Барламъ**, Діонисій, чернецъ Вилен. св.-Духов. монастыря, 121, 122.
- Бароніушъ**, писатель, 523.
- Бартлевичъ**, Симонъ, Вилен. мѣщанинъ, 306.
- Бартошевичъ**, Юрій, 340.
- Барщъ**, Юрій, ксендзъ Вилен. Казиміровскаго костела, 196.
- Бедрицкій**, Янъ, 462.
- Бейнаровичова**, Маріанна изъ Швадовскихъ, Вилен. мѣщанка, 198.
- Бенецкій**, Андрей, Кобринскій опать, Виленскій и Новогродскій официалъ, 203.
- Березинскій**, Янъ, 339.
- Березовскій**, Николай Виленскій бургомистръ, 180.

- Берентъ**, Фридрихъ, Вилен. мѣщан., членъ гмины, 540.
- Беркиновичи**, 401.
- Бернатскій**, Фелиціанъ, членъ Слуцкой конфедерациі, 619.
- Бесядскій**, священникъ, 207.
- Бизингъ**, Рейнгольдъ, генеральный почтмейстеръ вел. кн. Литов., королев. секретарь, 285, 286.
- Билунская**, Анастасія, Коверзанка, Яновая, землянка Вилен. воеводства, 128.
- Билунскій**, Іеронимъ, землянинъ Вилен. воеводства, 128, 129.
- **Станиславъ**, землянинъ Вилен. воеводства 128.
- **Янъ**, землянинъ Вилен. воеводства, 128, 129.
- Биняшевскій**, Богуславъ, членъ Слуцкой конфедерациі, 619.
- **Самуиль**, членъ Слуцкой конфедерациі, 619.
- Биронъ**, генераль, 303, 304.
- **Эрнестъ Янъ**, Курляндскій князь, 397.
- Биспинкъ**, Болеславъ, хоружій Стародубов. повѣта и директоръ рыцарскаго круга того же повѣта, 390, Оршан. маршалокъ и подкоморій Стародубов. повѣта, 400, 402.
- Битнеръ**, Александръ, членъ Слуцкой конфедерациі, 619.
- Блажко**, Андрей, Вилен. мѣщанинъ, 31, 35, 36.
- Блажковичъ**, Давидъ, Вилен. мѣщанинъ, 31, 35, 36.
- Бланкембергъ**, Христіанъ, Вилен. мѣщан., членъ гмины, 540.
- **Михаилъ**, Вилен. мѣщанинъ, членъ гмины, 540.
- Блюнкъ**, Генрихъ, Вилен. обыватель, 406.
- Бобаркевичъ**, священникъ Борунской церкви, 158.
- Боболя**, Андрей, королев. дворянинъ, 423.
- Бобриковичъ**, Леоптій, Вилен. священ., 89.
- Бобровичъ**, Іосифъ, старшій и ректоръ Вилен. Св.-Духов. монастыря, 109, Бобриковичъ, 114.
- Бобровскій**, землян. Пин. пов., 175.
- Богдановичъ**, Петръ, шляхтичъ, 41.
- Богдевичъ**, Андрей, 340.
- Богимъ**, Павелъ, Вилен. войтъ, 134.
- Боголюбецъ**, Стефанъ Илявичъ, Дорогобужскій мѣщанинъ, 280.
- Богуматка**, Щастный, (Феликсъ) Вилен. грод. писарь, 6, 9, 32, 37, 232, 234, 252, 260, 264, 266, 464, 467, 471, 476.
- Богушевичъ**, Александръ, королев. коморникъ, коронный скарбовый писарь, скарбный, дворянинъ вел. кн. Литов., 287.
- Богушъ**, Андрей, членъ Слуцкой конфедерациі, 620.
- **Владиславъ Юрій**, 340.
- **Игнатій**, мечникъ и подвоевода Вилен. воеводства, 214.
- Богушъ-Сестренцевичъ**, Иванъ, членъ Слуцкой конфедерациі, 620.
- Бодрушъ**, Григорій, землян. Вилен. пов., 566.
- Бонинъ**, Вилен. войтъ, 525, Бонимъ, 526, 527.
- Бокей**, Янъ, Троцкскій зем. судья, 386.
- Бокей-Даниславскій**, Юрій, землянинъ Новогрод. повѣта, 430—459.
- Бокша**, Мойсей, священникъ и проповѣдникъ Борунской церкви, 153, 157.
- Болдзякевичъ**, Тома, Парнавскій подкоморій, 364.
- Болеславовичъ**, Янъ, господар. маршалокъ, державца, Виленскій намѣстникъ, 257.
- Бона**, королева Польская, 255.
- Бонакъ**, Николай, землян. Вилен. пов., 11, 12.
- Боратынскій**, Московскій воевода, 278.
- Борейко**, Владиславъ Юрій, подчашій Вилен. воеводства, 345.
- **Янъ**, шляхтичъ, 538.
- Бориминскій**, Матвѣй, 25.
- Борисовичъ**, Богданъ, 97, Вилен. мѣщанинъ, Св.-Духов. братчикъ, 98, 100.
- Боричевскій**, Василій, членъ Слуцкой конфедерациі, 621.
- Боришевскій**, Иванъ, членъ Слуцкой конфедерациі, 621.

— Никита, членъ Слуцкой конфедераціи, 621.
— Павелъ Китавръ, членъ Слуцкой конфедераціи, 621.
— Семенъ, членъ Слуцкой конфедераціи, 621.
Боржимовскій, Веняминъ, членъ Слуцкой конфедераціи, 619.
— Христофоръ, членъ Слуцкой конфедераціи, 619.
Борна, Мальхеръ, Немоновскій лѣсничій, 229.
Боровикъ, Евстафій Максимовичъ, Вилен. радца, 28.
Боровичъ, Станиславъ, совѣтникъ Слуцкой конфедераціи, 618.
Боровская, княжна Елена Юрьевна, 10.
— княжна Марина Львовна, въ замужествѣ — Станиславовая Бурбина, 482.
Боровскій, князь Левъ Юрьевичъ, 482.
— изъ Борова, Михаилъ Яковъ, 353.
— князь Николай (Миколай) Львовичъ, 482.
— князь Янъ Львовичъ, 482.
Борткевичъ, Янъ, шляхт., 538.
Боруховскій, Якубъ, шляхтичъ, 78.
Боцевичъ, Венедиктъ, Вилен. бургомистръ, 180, 185.
Бочарскій, Федоръ, Вилен. бургомистръ, 180.
Браженецъ, Езофъ, (Осипъ) Вилен. мѣщанинъ, Св.-Духов. братчикъ, 98, 100.
Бражицъ, Іосафатъ, ксендзъ Полоцкій офиціаль, 155.
Браницкая, коронная стольниковая, 159.
Браславичъ, Оедоръ, дякъ (дичекъ) Вилен. Троиц. церкви, 124.
Браташевскій, Николай, землянинъ Вилен. пов., 74, 75.
Брацишевскій, Венедиктъ, урядникъ Онуфриев. монастыря, 597.
Бремеръ, Кондратъ, администраторъ и надзиратель новоповышенныхъ пошлинъ въ вел. кн. Литов., 561.
Бржозовскій, см. Березовскій.
Бродицкій, ротмистръ трибунальной хоругви, 197.

Брозовскій, Войтехъ, студентъ Вилен. іезуитскаго коллегіума, 481, 482.
Бронецъ, Вилен. подчасій, 369.
Брониковскій, Людвигъ, совѣтникъ Слуцкой конфедераціи, 618.
Броницъ-Вардомскій, стражникъ Вилен. воеводства, 345.
Бростовскій, Великій, подскарбій и генеральный маршалокъ конфедераціи вел. кн. Литов., 399.
— Владиславъ Янъ, Субоцкій староста, 340.
— Кипріанъ Павелъ, референдаръ и писарь вел. кн. Литов., 133, 282, 286, 340, Трок. воевода, посредникъ мировой сдѣлки Вилен. Св. Духов. Братства съ Вилен. іезуитами, 601.
Будревичъ, Станиславъ, членъ Слуцкой конфедераціи, 619.
Бузичъ, Григорій Тишковичъ, митропол. врядникъ имѣнія Шешоль, въ Вилен. пов., 551, 553.
Буйвидъ или **Буйвилъ**, Янъ, дворянинъ, 77, войтъ Виленскаго епископства, 78, 79, 80, 81, 82, Буйвилъ, 87.
Буковскій, Иванъ, членъ Слуцкой конфедераціи, 619.
— Яковъ, членъ Слуцкой конфедераціи, 619.
Булгаринъ, Павелъ, маршалокъ Волковыскаго повѣта, 392.
Бульковскій, Юрій, членъ Слуцкой конфедераціи, 619.
Бурба, Петръ, шляхтичъ, 41.
— Станиславъ, 482.
Бурбина, Станиславовая, урожденная княжна Марина Львовна Боровская, 482.
Буриминскій, Матвѣй, королев. секретарь и Вилен. войтъ, 94.
Буховецкій, Антоній, Вилен. подвоевода, 219, вице-регентъ, 603.
Быковскій, Иванъ, войскій Мин. пов., 445.
— Оедоръ, землянинъ, Вилен. Свято-Духовскій братчикъ, 60, 62.

- Былинскій, Магнусъ, Явонскій плебанъ, 88.**
— Кароль Стефанъ, королев. секретарь, Вилен. войтъ, 127.
- Быльчинскій, Оедоръ, 475.**
- Быховцевъ, Леонъ, землянинъ Трокск. пов., 38.**
— Николай, землянинъ Трокскаго пов., 38, церковный староста Вилен. Св.-Духов. братской церкви, 91.
- Бѣганскій, Стародубовскій староста, 365.**
- Бѣлевичъ, Касперъ, Вешвянскій тивунъ, 255, 256.**
- Бѣликовичи, 509.**
- Бѣлоболотскій, Михайлъ, членъ Слуцкой конфедерациі, 620.**
- Бѣлозеровая, Андреевая, урожденная Дорота Яновна Киселевна, землица, 482.**
- Бѣлзоръ (Балозоръ), Марціянъ Михайлъ, епископъ Пинскій и Туровскій, 602.**
— Марціянъ, Пинскій епископъ, архимандритъ Вилен. Троиц. монастыря, 139, 140, архіеп. Полоцкій, 604.
- Бѣлоусовичъ, Аванасъ Ивановичъ, Вилен. мѣщанинъ, 31, 36.**
- Бѣльскій, Богуславъ, Инфлянтскій скарбникъ, 369.**
- Бялюнскій, Янъ, 355.**
- Бѣлянъ, Ганцъ Юрій, Вилен. швецъ и объявитель, 186, Янъ, 306.**

В.

- Вабаловичъ, Стефанъ, 538.**
- Вабишевичъ, Григорій, членъ Слуцкой конфедерациі, 622.**
- Вабищевичъ, Иванъ Ильшевичъ, членъ Слуцкой конфедерациі, 622.**
— Оедоръ, членъ Слуцкой конфедерациі, 622.
- Ваврецкій, Августянъ, землянинъ Ошмян. пов. 514, 515.**
— Янъ, членъ Вилен. Евангелич. Кальвин. збора, 407.
- Важинская, Іоанна, старшая Вилен. базилианскаго монастыря, 224.**
- Важинскій, Михайлъ Скарбекъ, скарбный вел. кн. Литов., 200, 201, 202.**
- Валентиновичъ, Станиславъ, шляхтичъ, 547.**
- Валеріянъ, Виленскій епископъ, 253.**
- Валишевская, Катерина Полубинская, шляхт., 179.**
- Валишевскій, Антоній, управляющій им. Дорогичинъ, въ Пин. пов., 179.**
- Вансовскій, Станиславъ, 8.**
- Варакомскій, Владиславъ, членъ Слуцкой конфедерациі, 620.**
- Варакунскій, Петръ, 337.**
- Варсанофій, Дубенскій архимандритъ, 71.**
- Варгаловскій, Михайлъ Стефановичъ, Вилен. бургомистръ, 146.**
- Василевичъ, Аванасъ, слуга Виленскаго войта, 553.**
— Оеодосій, Бѣлорусскій епископъ, 138.
- Василевскій, Николай, полковой кватермейстеръ русскихъ войскъ, 312, 313.**
- Василій, Вилен. Пречистен. соборный діаконъ, 16, 17.**
- Василовичъ, Жданъ, 25.**
- Васильевичъ, Аверкій, Вилен. мѣщанинъ, 65.**
— Жданъ, Вилен. мѣщан., 29, 34.
— Михайло, староста Вилен. Свято Духов. Братской церкви, 32, 37.
— Яцко, дворникъ двухъ каменныхъ домовъ въ г. Вильнѣ, принадлеж. Вилен. Св. Духов. братству, 96, 97.
- Васкевичъ, Николай, 270.**
- Веберсъ, Эрнестъ, Вилен. мѣщанинъ, членъ гмины, 540.**
- Велькевичъ, Харитонъ, Ковен. мѣщанинъ, фундаторъ Ковен. русской церкви, 217.**

Венжикъ, Янъ, Гнѣзненскій архіепископъ, коронный примасть, 568.
Венцеславъ, Жомойтскій епископъ, 255.
Венцковичъ, Казиміръ Янъ, подчашій Троцкаго воеводства, 340.
Вепровичъ, Николай Лукашевичъ, 420.
Вербицкій, Филотеусъ, Вилен. базиліан. священникъ, 184.
Верещаки, 347.
Вериковскій, шляхтичъ и дворянинъ, православный депутатъ на Виленскомъ сеймикѣ, 101, 102.
Версоцкій, изъ Версоки, Антоній Василій, 345.
Верчинскій, Янъ, служебникъ, 261, 262, 263.
Вершейскій, Адамъ, Новогородскій маршалокъ, 319.
Видискій, Мартинъ, шляхтичъ, 81.
Вилейко, Казимиръ Мартинъ, 340.
Вильканецъ, Евстахій, 353.
Вилькомановичъ, хоружій, 566.
Вильчевскій, Казиміръ Петръ, капитанъ, 345.
 — Станиславъ, шляхтичъ, 123.
Вильчекъ, Николай, Вилен. грод. писарь, 430, 437.
 Янъ, 329.
Виямовичъ, Людвигъ, членъ Слуцкой конфедерации, 620.
Вингольтъ, Корвиль, Вилен. купецъ, 487.
Вировская, Тереза Стецкевичовна Станиславовая, землянка Вилен. воеводства, 150.
Вировскій, Станиславъ, землянинъ Вилен. воеводства, 150.
Вислоухъ, Зенко, Берестейскій подкоморій, 319.
Витковскій, Матвѣй, шляхтичъ, 538.
Вицкая, Марина, Криштофовая, урожденная Лукашевна Ивановича Мамоничовна, землянка, 497, скарбянка вел. кн. Литов., 500.
Вицкій, Криштофъ, землянинъ, 497, 500.
Вичинскій, Ивавъ, шляхтичъ, 65, 66, 67, 558.
Вишневецкіе, князья, 337.
Вишневскій, Янъ, шляхтичъ, 85, 91.

— Яковъ, повѣренный Вилен. Троиц. монастыря, 179.
 — великій канцлеръ вел. кн. Литов., 376.
Владиславъ четвертый, король Польскій, 237, 246, 247, 250, 274, 275, 399, 603, 604.
Владычко, Антоній Казиміръ, обозный Стародуб. пов., 208.
Власовичъ, Иванъ, Вилен. Росскій священникъ, 89.
Возница, Амброжій (Амвросій), Вилен. мѣщанинъ, медоварецъ, 555.
Володкевичъ, Григорій, фундаторъ Новодвор. базиліан. монастыря, 595.
Война, Владиславъ, Вилен. скарбникъ, 357.
 — Гавріилъ Казиміръ, подканцлеръ, 25, земскій судья Пин. пов., 161, 162.
 — Кипріанъ Стефанъ, ксендзъ, инфулатъ Видзинишскаго монастыря блаженныхъ мучениковъ, 530, 531.
 — Лавринъ, зем. подскарбій вел. кн. Лит., 432—435, 437, 438, 440, 458, 459.
 — Матвѣй, писарь, 24, надворный подскарбій, 63, королев. писарь, 257, 258, 259, 360, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267.
Войновскій, Іосифъ 303, 304, 353.
Войнянка, Аполонія Воловичовна, Соколова, Брестская каштелянка, 162.
 — Барбара (Варвара) Семеновна—Мстиславская, каштелянка, въ первомъ бракѣ (вторая жена) Лукашева Иванова Мамоничова—скарбная вел. кн. Литов., Дисненская старостина, а во второмъ бракѣ—княгиня Марціанова Гедройтева—землянка Вилен. пов. и королев. ротмистровая, 497, 499, 500.
Войтковичъ, Янъ Юрьевичъ, бояринъ изъ м. Шешоль въ Вилен. пов., 547.
Войцеховичъ, Іосифъ, Вилен. мѣщанинъ, членъ гмины, 540.
Войшневичъ, Казиміръ, Вилен. мѣщанинъ, членъ гмины, 540.

Волгиновичъ, Станиславъ, шляхтичъ, 41.
Воликъ, Илья, Вилен. мѣщанинъ, 148, 149.
Волкановскій, Станиславъ, землянинъ вел. кн. Литов., 507, 508.
Волковичъ, Евстафій (Остафей), панъ Виленскій, 468.
 — Изаѣ, 97, Изаѣ, Вилен. мѣщан., Св.-Духов. братчикъ, 98, 100.
 — Ясъ, Вилен. мѣщан., 65.
Волкъ, Григорій, Вилен. мѣщанинъ, 31, 35.
 — Иеронимъ, 351, 353.
 — Яковъ, 353.
Волменскій, земл. Вилен. пов., 13, Янъ, Полоцкій каштелянъ, Унитскій староста, 426.
Воловичовна, Елена (Гальшка) Михайловна, Слонимская старостанка, въ замужествѣ—Александровая Ярославича Головчинская, 477.
 — Реина, жена Трок. подкоморовія Богдана Огинскаго, 120.
Воловичъ, Григорій, Смоленскій воевода, ловчій вел. кн. Литов., староста Мерецкій, 229, Новгородскій каштелянъ, 253.
 — Доминиѣ Мартинъ, великій маршалокъ вел. кн. Литов., Друцкій староста, администраторъ пошлинъ вел. кн. Литов., 295, 296, 300, 301, 378.
 — Евстафій (Остафей), 9, 10, Вилен. епископъ, 217, Троцкій панъ, подканцлеръ вел. кн. Литов., стар. Берестейскій и Кобринскій, 253, Трок. пробошъ, писарь и референдарій вел. кн. Литов., 270, 406, Троцкій каштелянъ, 407, Вилен. каштелянъ, 426.
 — Казиміръ, Вилен. зем. судья, 345.
 — Константинъ, Трокскій пробошъ, писарь и референдарій вел. кн. Литов., 271, 384.
 — Михаилъ, Мстислав. хоружій, 399.
 — Петръ Григорьевичъ, Смоленскій воеводичъ, чашиникъ вел. кн. Литов., 468.
 — Романъ Григорьевичъ, Смоленскій воеводичъ, Рогачевскій староста, 468.

— Ярошъ, королев. писарь, 234, 235, писарь вел. кн. Литов., 242, подскарбій вел. кн. Литов., 561.
Володзко, Оедоръ, шляхтичъ, 538.
Володиміръ, великій князь, самодержецъ Русской земли, 44, 45.
Володкевичовая, Ева Сутоцковна Геліяшова, 597, 598.
Володкевичъ, Александръ Геліяшъ (Илья) 597, 598.
Волчанскій, Иеронимъ, старшій Вилен. Св.-Духов. монастыря, 196, 198.
Волчокъ, Ярошъ, 439, 463, 475.
Волыничъ, Янъ, 340.
Вольскій, изъ Русилова, Венедиктъ Янъ, Вилен. подвоевода, Струбскій староста, 355, 365, хоружій Вилен. воеводства, 372, 373.
 — Войтехъ, шляхтичъ, 551, 553.
 — изъ Русилова, Константинъ Янъ, Вилен. войскій и грод. писарь, 139, 309.
 — Мартинъ, шляхтичъ, 81.
Вольтеръ, Адамъ, членъ Слуцкой конфедераціи, 619.
Волянъ, на Воляновъ, Стефанъ, оберл. в. к. м. и совѣтникъ Слуцкой конфедераціи. 618.
Вонсовскій, Станиславъ, Волькиницкій лѣсничій и подстаростій, 8.
Воронай, Станиславъ, возный Вилен. повѣта, 412, 420.
Ворошило, Прокопъ, Вилен. мѣщанинъ, 30, 34.
Вуйко, іезуитъ-богословъ, издатель библии, 523.
Выговскій, Гавріилъ, графъ, конюшій вел. кн. Литов., 297, Минскій каштелянъ, 365.
Выриковскій, Арнольдъ, староста Вилен. Свято-духов. братской церкви, 85, 89.
Высоцкій, Василій, членъ Слуцкой конфедераціи, 621.
 — Іосифъ, 302.
 — Моисей, членъ Слуцкой конфедераціи, 621.
 — Петръ изъ Высокаго, членъ Слуцкой конфедераціи, 621.
 — Стефанъ, Вилен. мѣщанинъ, 31, 36.

- Янъ, слуга генеральнаго Литовскаго почт-мейстера Шреттера, 289, 292.
- Оедоръ, членъ Слуцкой конфедераціи, 621.

Вяжевичъ, Станиславъ, уполномоченный Кіево-печер. архимандрита Петра Могилы, 113.

Г.

Габріеловичъ, Беняшъ, 414.

- Войтехъ, управляющій имѣніемъ Видогоще, въ Минск. воеводствѣ, 170.
- Геліашъ (Илья), Вилен. Свято-Духов. братскій староста, 71.

Гавлевицкій, Янъ, Вилен. бургомистръ, 146.

Гавриловичъ, Иванъ, Виленскій православи. мѣщанинъ, 29.

- Илья, Виленскій православи. мѣщанинъ, 31, 36.
- Станиславъ, 271.
- Стефанъ, Вилен. мѣщан., членъ гмины, 540.
- Оедоръ, Вилен. дьяконъ, 89.

Гадомскій, Мартинъ, возный Вилен. воеводства, 136, 137.

Газлеръ, Оома, членъ Слуцкой конфедераціи, 619.

Гайко, Янъ Николаевичъ, Берестейскій каштелянъ, Городенскій конюшій, Трабскій державца, 253.

Галинскій, Ярошъ, совѣтникъ Слуцкой конфедераціи, 618.

Галковскій, Иванъ, членъ Слуцкой конфедераціи, 620.

- Яковъ, членъ Слуцкой конфедераціи, 620.

Галле, Фридрихъ, Вилен. мѣщан., членъ гмины, 540.

Галуза, Григорій, Вилен. мѣщан., бургомистръ, 540.

Гандзкофъ, землянинъ (кальвинъ) имѣнія Голоть въ Упитск. пов., 529.

Ганевичъ, Матвѣй Михайлъ, обозный Вилен. воеводства, 345.

Гановскій, Альбрехтъ, поручикъ, 280.

Гансволяръ, Вилен. купецъ, 475.

Гансевская, Магдалина Конопаквая Викентьевая, великая подскарбина и польная гетманова вел. кн. Литов., 172.

Ганскоповичъ, Жибульть, сборщикъ податей, Ковенскій войскій и поборца, 327.

Гарабурга, Михайлъ, Минскій каштелянъ, 336.

- Петръ, 337.

- Янъ, 336.

Гарасимовичъ, Илья, Вилен. мѣщанинъ, 33.

Герасимъ, Вилен. Св. Духов. священникъ, 30, „попъ князя Богдана Огинскаго“, 33.

Гедеонъ, Львовскій епископъ, 44, 47, 52, 58.

Гедройтевая, Барбара, Марціановая, княгиня, землянка Вилен. пов., королев. ротмистрова, въ первомъ бракѣ—Лукашова Ивановичова Мамоничова (вторая жена) скарбная вел. кн. Литов., Дисненская старостянка, урожденная—Семеновна Войнянка—Мстиславская каштеляновая, 497, 499, 500.

Гедройтъ, Александръ, 340.

- Гавріиль, 340.

- Казиміръ Мартинъ, 340.

- Казиміръ Самуиль, Мстиславскій войскій, 340.

- Криштофъ, 211.

- Мальхеръ, Жомойтскій электъ, 253.

- Марціанъ, князь, землянинъ Вилен., пов., королев. ротмистръ, 498, 499, 500.

- Сигизмундъ, Виленскій землянинъ подсудокъ, 90.

- Юрій Мартиновичъ, князь, 548.

Гезель, Оедоръ, Вилен. мѣщанинъ, Св.-Духов. братчикъ, 98.

Гейшманъ, Христіанъ, Вилен. мѣщан., членъ гмины, 540.

- Геліяшевичъ**, ксендзъ, плебанъ Вилен. іезуит. коллегіума, 29, 33, 34.
 — **Оеофилъ**, игуменъ Кейдановскаго монастыря, 128, 129.
- Генрихъ**, король Польскій и великій князь Литовскій, 237, 379.
- Генсицкій**, Доминикъ, 387.
 — **Іосифъ**, 387.
- Георгій-Фридрихъ**, Бранденбургскій герцогъ, 365.
- Герасимъ**, священ. князя Богдана Огинскаго, 29, Герасимъ, 34.
- Германовичъ**, Ольбрихтъ (Альбрихтъ), шляхтичъ, 41.
- Гецевичъ**, Владиславъ, 345.
 — **Никодимъ**, грод. судья Браслав. пов., — 206.
- Геціушъ**, Янъ, Куписскій мѣщанинъ, 529.
- Гечевичъ**, изъ Гечанъ, Владиславъ Казиміръ, Оршанскій подчасій, 353.
- Гизбергъ-Студинцкій**, Иванъ, членъ Слуцкой конфедераціи, 619.
 — **Михаилъ**, членъ Слуцкой конфедераціи, 619.
 — **Станиславъ**, членъ Слуцкой конфедераціи, 619.
- Гизель**, Оедоръ, Вилен. мѣщанинъ, Св.-Духов. братчикъ, 100.
- Гизлеръ**, Станиславъ, членъ Слуцкой конфедераціи, 620.
- Гинейтъ-Концевичъ**, Михаилъ, членъ Слуцкой конфедераціи, 618.
- Гинтовтовна**, Софья въ замужествѣ—Балтроева Рогульская, землянка, 482.
 — **Ульяна**, въ замужествѣ—Петрова Пелинская, землянка, 482.
- Гинтовтъ**, Казиміръ, сборщикъ Вилен. воеводства, 284,
 — **Николай (Миколай) Яновичъ**, землянинъ Вилен. пов., 483, 486.
- Гирскій**, Казиміръ Оома, Виленскій канторъ прелатъ, администраторъ имѣній Вилен. епископства, 340.
- Гиршъ**, Яковъ, Вилен. бургомистръ, 180.
- Глазко**, Тихонъ, возный Полоцкаго воеводства, 495—497.
- Глазки**, 379.
- Гленбоцкій**, Стефанъ, Ковенскій войтъ, 534, 535.
- Глинецкій**, Казиміръ Іосифъ, Стародубовскій войскій, Вилен. подстароста, 345.
- Глинскій**, Бенедиктъ Вацлавъ, Кобринскій архимандритъ, 203, епископъ Владимірскій и Брестскій, 203, 205.
 — **Григорій**, Вилен. мѣщанинъ, Св.-Духов. братчикъ, 98.
 — **Казиміръ**, 204.
 — **Михаилъ Петръ**, к. В. в., 345.
 — **Никаноръ**, ректоръ Владимірскаго базиліанскаго монастыря, 203.
 — изъ Глинника, Христофоръ, совѣтникъ и секретарь Слуцкой конфедераціи, 618, 627.
- Гловдунъ**, Гринка, Лозницкій тивунъ, 412.
- Глѣбовичи**, 363.
- Глѣбовичова**, Катерина, изъ Коротошина, Троицк. воеводина, 473.
- Глѣбовичъ**, на Домбровѣ, Янъ, стольникъ вел. кн. Литов., Радошковскій староста, Упитскій державца, 332, Минскій каштелянъ, державца Оникштынскій, Радошковскій и Зейгвольдскій, 407, на Дубровнѣ, Трок. воевода, 473.
- Годфридъ**, мѣщанинъ, мастеровой на Вилен. королев. монетномъ дворѣ, 504.
- Голдовскій**, Вилен. мѣщан., членъ гмины, 542.
- Головковичъ**, Морганъ, Купятицкій игуменъ, 461.
- Головня**, Тимошей, 461.
- Головчинская**, Александрова Ярославича, Елена (Гальшка) Михайловна Воловичовна—Слонимская старостянка, 477,
- Голубицкій**, Сидоръ Ивановичъ, шляхтичъ, 30, 34.
 — **Янъ Станиславовичъ**, королев. дворянинъ, 411, 416, 420.
- Голуховскій**, Казиміръ, совѣтникъ Слуцкой конфедераціи, 618.
- Гольшанская**, княжна, Софья Юрьевна, 12.

Гонсевскій, Смоленскій епископъ, 376.

Голдовскій, Михаилъ, Вилен. мѣщан., членъ гмины, 540.

Гончаръ, Бенедиктъ, Вилен. мѣщанинъ, 260, 261.

Горанинъ, Берестейскій каштелянъ, 400.

— Жомоит. епископъ, 376.

— Михаилъ, писарь Вилен. грод. суда, 211, Пятигорскій поручикъ, 378.

— Семенъ (Шиманъ), 480.

— Симонъ, Виленскій намѣстникъ, 8.

— Юрій, подчашій и суррогаторъ Виленскій воеводства, 310.

— Янъ подчашій и подвоеводій Виленскаго воеводства, 188, 203, грод. писарь Вилен. воеводства, 372, 373, 381.

Горбатовскій, Янъ, 298.

Горбачевичъ, Михаилъ, членъ Слуцкой конфедерации, 620.

Горбачевскій, Григорій, членъ Слуцкой конфедерации, 621.

— Данилъ, членъ Слуцкой конфедерации, 621.

— Евгений Яновичъ, членъ Слуцкой конфедерации, 620.

— Иванъ Ивановичъ, членъ Слуцкой конфедерации, 620.

— Иеронимъ, членъ Слуцкой конфедерации, 620.

— Леонъ, членъ Слуцкой конфедерации, 620.

— Яковъ, членъ Слуцкой конфедерации, 620, 621.

— Оедоръ, членъ Слуцкой конфедерации, 621.

Горбовскій, Прецлавъ, Берестейскій под., 271.

Гердѣевичъ, Иванъ, Вилен. мѣщанинъ, 30, 31, 34.

Горецкій, Альбрехтъ, капитанъ пѣшей гвардіи, 275, 276.

Горпостай, Гаврило Ивановичъ, Минскій (Менскій) воевода и староста, Каменецкій державца, 253.

— Иванъ, дворный маршалокъ, зем. подскарбій, королев. писарь, справца Вилен. воеводства, староста Слонимскій и Мстиславскій, державца Дореунишскій, Вирштанскій и Зельвенскій, 250, Новгородскій воевода, зем. подскарбій вел. кн. Литов., 406.

— Евстаѳій (Остафей) Ивановичъ, Новгородскій воеводитъ, 406.

Горпостайскій, возный Вилен. воеводства, III, Янъ, 114, 115, 594.

Городенскій, Вилен. войскій и писарь Городенской Комиссии, 383.

Городиская, Анна Дмостецкая, Рѣчицкая хоружина, 366.

Городискій, Николай, Рѣчицкій хоружій, 366.

Горская, см. Друцкая-Горская.

— княжна, Елена Григорьевна, въ замужествѣ—Лавринова Ратомская, Острская старостина, 471—476.

Горскій, Мартинъ, шляхтичъ, 272.

— князь Оедоръ Григорьевичъ, 475.

Госевскій, Матвѣй, артилерійскій Литовскій генералъ, 384.

Госломбскій, Петръ, всендзъ Вилен. іезуит. Казимірскаго костела, 196, 197.

Грабовскіе, 401.

Грабовскій, Александръ, возный Берестейскаго воеводства, 219.

— изъ Конопниці, Григорій Михаилъ, генералъ-маіоръ и шефъ ком. кавалерійскаго полка е. к. м. войскій в. кн. Лит. 627.

— Иванъ, изъ Конопниці, генералъ маіоръ отъ кавалеріи войскъ В. Кн. Лит.; маршалокъ конфедерации диссидентовъ въ вел. кн. Литов., 617, 627.

— Казиміръ, Вилен. радца, 198.

— Павелъ, членъ Слуцкой конфедерации, 619.

— Стефанъ изъ Конопниці, совѣтникъ Слуцкой конфедерации, 617.

— Фелиціанъ, Берестейскій зем. судья, 219, 220, Пружанскій маршалокъ, 319.

- **Оома**, изъ Конопиницы, генералъ-лейтенантъ в. кн. Л. совѣтникъ Слуцкой конфедераціи, 617.
- Гребиницкій**, Антоній, Минскій подстолий, 611.
- **Флоріанъ**, митрополитъ всей Руси, архі-епископъ Полоцкій, 206, 207.
- Грегоровичъ**, Оедоръ, Виленскій мѣщанинъ, 306.
- Грековичъ**, Антоній, Вилен. дьяконъ митропол. Ипатія Потѣя, 63, 64, 268, 558.
- Грибовскій**, Павелъ, шляхтичъ, 202.
- **Юрій**, возный Вилен. воеводства, 113, 115, 565 566.
- **Яковъ**, 300.
- **Янъ**, шляхтичъ, 202.
- Грибъ**, Мартинъ, возный Вилен. воеводства, 496.
- Григорій**, протонотарій Кіевской митрополіи, 17.
- Григоровичъ-Сарницкій**, Оома, членъ Слуцкой конфедераціи, 621.
- Григорьевичъ**, Василій, Вилен. мѣщанинъ, 31, 35.
- **Матѳей**, Вилен. мѣщанинъ, 35.
- **Омельянъ** (Емельянъ), Вилен. мѣщанинъ, 72.
- **Прокопъ**, землянинъ Вилен. пов., 30, 34.
- **Семень**, Вилен. мѣщанинъ, 31.
- **Симеонъ**, Вилен. мѣщанинъ, 31.
- **Хведоръ** (Оедоръ), Вилен. мѣщанинъ, 31, 35.
- Гриневичъ**, Симонъ, униатскій священникъ, прокураторъ Луцкой епархіи, 222.
- Гринкевичъ** или **Садовскій**, шляхтичъ, 140, 141.
- Гришкевичъ**, Яковъ, ксендзъ, помощникъ старшаго Вилен. базилян. монастыря, 110.
- Гродковскій**, Демьянъ Станиславовичъ, землянинъ Ошмян. пов., 105.
- **Петръ Станиславовичъ**, землянинъ. Ошмян. пов., 105.
- **Станиславъ Станиславовичъ**, землянинъ Ошмян. пов., 105, 108.
- Громацкій**, Стефанъ, возный Вилен. воеводства, 510, 519.
- Громыка**, Владиславъ Янъ, Ошмян. чапникъ, 108.
- Гротковскій**, Иванъ, совѣтникъ Слуцкой конфедераціи, 618.
- **Товія**, членъ Слуцкой конфедераціи, 619.
- Гротузъ**, Вилен. староста, 365.
- **Юрій Янъ**, подстаростій, судебный депутатъ Городеи. пов., 350.
- Гротъ**, Юрій, шляхтичъ, 48, Гротъ, 57.
- Грохольскій**, Валеріанъ пріоръ Вилен. доминиканскаго монастыря, 505, 506.
- Груба**, Криштофъ, Вилен. мѣщанинъ, членъ гмины, 540.
- Гружевскій**, Яковъ, совѣтникъ Слуцкой конфедераціи, 618.
- Грумовичъ**, Павелъ, Виленскій бургомистръ, 180.
- Грушевскій**, изъ Молодянова, Мартинъ, кухмистровицъ в. кн. Лит., членъ Слуцкой конфедераціи, 619.
- Губа**, Петръ, членъ Слуцкой конфедераціи, 619.
- **Станиславъ**, членъ Слуцкой конфедераціи, 619.
- **Стефанъ**, членъ Слуцкой конфедераціи, 619.
- Губертъ**, Петръ, Вилен. мѣщан., членъ гмины, 540.
- Гуревичъ**, Петръ, обокравшій драгоцѣнности братства Сокальской Богоматери и евангелиста Іоанна Богослова, состоящаго при Вилен. Св.-Духов. монастырѣ, 182, 163.
- Гуторовичъ**, Андрей, бывшій Вилен. Св.-Духов. братчикъ, 138, 139.
- **Іосафатъ**, ксендзъ, старшій Вилен. Троицкаго монастыря, 139, 140.

Д

- Давидовичовая**, Софья Яновна, въ замужествѣ Павлова Станиславовичовая Довмонтова-Сесицкая, зем. судьяна Вилькомир. пов., 482.
- Давидовичъ**, Андрей Яновичъ, землянинъ Вилькомир. пов., 482.
- Самуилъ Николаевичъ земян. Вилькомир. пов., 482.
- Станиславъ Николаевичъ, земян. Вилькомир. пов., 482.
- Давкша**, Михаилъ, Ошмян. администраторъ, 200, 201.
- Дамасъ**, папа Римскій, святой, 45.
- Дамецкій**, Михалъ, Браславскій чашникъ, 353.
- Даніель**, друкать (Вилеискій типографъ), 260.
- Данилевичъ**, Ѳаддѣй, обыватель Трок. воеводства, 398.
- Даниловичъ**, Игнатій, Витеб. мѣщанинъ, 599.
- Казиміръ, Вилеи. писарь, 248.
- коронный подскарбій, 600.
- Наумъ, Вилеи. мѣщанинъ, 35.
- Даниславскій**, см. **Боеей-Даниславскій**.
- Датновская**, Матеевая, урожденная Ядвига Яновна Биселевна, землянка, 482.
- Датновскій**, Матвѣй, землянинъ, 482.
- Дебертъ**, Іосифъ, Вилеи. радца, 527.
- Девчопольскій**, Станиславъ, повѣренный, 430—459.
- Девялтовскій**, Павелъ, стольникъ Новогородскаго воеводства, 5, 9, 11, членъ Вилеи. евангелич. збора, 506.
- Дембскій**, Адамъ, 338.
- Дементіевъ**, Митрофанъ, старшій законникъ Вилеи. Св.-Духов. братства, 117.
- Дементьевичъ**, Мойсей, староста Вилеи. Свято-Духовскій братской церкви, 75, 91, 92, Св.-Духов. братчикъ, 98, 100.
- Павелъ, землянинъ Вилеи. пов. 30, 34.
- Демидецкій-Долмать**, Михаилъ Юрій, 345.
- Демидовичъ**, Янъ, шляхтичъ, 538.
- Демьянъ**, Вилеи. Росскій священникъ, 16, 17.
- Денисовичъ**, Янъ, 7.
- Дерендовскій**, Янъ, Вилеи. мѣщан., 180.
- Десераній**, Антоній, Вилеи. іезуит. студентъ, 29, 33, Дезераній, 38.
- Деспотъ-Зеновичъ**, изъ Бартошина, Криштофъ, Ошмян. маршалокъ, 152.
- Де-Струнка**, Казиміръ, 398.
- Дешка**, Криштофъ, 337.
- Дешукъ**, Григорій, 430.
- Дибсловскій**, Янъ, возный Вилеи. воеводства, 111, Дзиблевскій, 114, 115,
- Дидриховичъ**, Игнатій, ксендзъ, старшій Вилеи. базилиан. монастыря, 110.
- Диковицкій**, Венедиктъ, членъ Слуцкой конфедерации, 621.
- Даніиль Леоновичъ, членъ Слуцкой конфедерации, 621.
- Иванъ Здановичъ, членъ Слуцкой конфедерации, 621.
- Самуилъ, членъ Слуцкой конфедерации, 620.
- Степанъ, членъ Слуцкой конфедерации, 621.
- Дмитровичъ**, Григорій, Вилеи. православи. мѣщан., 29, 33.
- Яковъ, Вилеи. православи. мѣщанинъ, 31 35.
- Янъ, Вилеи. обыватель, 525.
- Добиничъ**, Аѳанасій, священникъ Мозырской Михайловской униатской, церкви, 188, 189, Дубиничъ, 192.
- Добрипскій**, Дементіянъ, священ. церкви Рождества Пр.-Богородицы, что на Вилеи. предмѣстьи Росъ, 19, 21, Дементій Ильашевичъ, 22, Добрянскій 552.
- Довгяло**, Вацлавъ, землянинъ Вилеи. воеводства, 103.

- Завиша, Викторинъ Станиславъ, 340.
- Криштофъ, землянинъ Вилен. воеводства, 103.
- Мальхеръ, землянинъ Вилен. воеводства, 103.
- Николай, земян. Вилен. пов., 566.
- Самуель, землянинъ Вилен. воеводства, 103.
- Янъ, землянинъ Вилен. воеводства, 103, Боруи. мѣщанинъ, 159.
- Довмонтъ, Михаилъ, 345.**
 - Янъ, Вилькомир. хоружій, Виленскій на-мѣстникъ, 100.
- Довмونتская-Сесницкая, Софья Яновна Давидовичева, зем. судья Вилькомир. пов., 482.**
- Довмонтъ-Сесницкій, Павелъ Станиславовичъ, зем. судья Вилькомир. пов. 482.**
- Довойна, Троескій стольникъ, 168.**
- Долбинскій, Герасимъ, ксендзъ Вилен. іезуит. Казимірскаго костела, 197.**
- Долгорукий, князь, 300, русскій воевода, 301.**
- Дольскіе, 380.**
- Дольскій, на Дольскѣ, Кароль Янъ, крайчій вел. кн. Литов., 340.**
- Доманская, Вилен. мѣщанка, 213.**
- Доманскій, Викторъ, Вилен. мѣщанинъ, 212.**
 - Мартинъ, Вилен. мѣщанинъ, 212.
 - Стефанъ. Вилен. мѣщанинъ, 212.
- Домаславскій, Теофилъ, генералъ майоръ, 384.**
- Домбровская, Домицелла Горская, жена Волков. мечника, 108.**
- Домбровскій, Казиміръ Оедоръ, Равской зем. скарбникъ, 345.**
 - Янъ Казиміръ, Волковскій мечникъ, 108.
- Домушевскій, Иванъ, Вилен. старшій зборовый, 10.**
- Дорогницкій-Кисель, Казиміръ Самуилъ, изъ Брусилова, хоружій и суррогаторъ Витеб. воеводства, 295.**
- Дорогостайскій, Монвидъ Николай, Полоцкій воевода, Лепельскій стар., Шерешевскій и Велюискій державца, тивунъ Гондыискій и Бойсагольскій, 232, Любельскій державца, 266, 267, стар. Волковскій, 407.**
- Дорофеевичъ, Даніилъ, старшій Вилен. Св.-Духов. монастыря, 128.**
- Дорошковскій, Мелетій, архимандритъ Гродненскій и Лещинскій, 604.**
- Дорунинъ, Теофилъ Леонтовичъ, старшій Вилен. Св.-Духов. монастыря, 212, 213.**
- Древецкій, Казиміръ, Ціолекъ, 345.**
- Древинскій, Лаврентій, чапникъ Волынской земли, 110.**
- Дроздовскій, Павелъ, Вилен. мѣщанинъ, членъ гмины, 540.**
- Друблянскій, Матей, каноникъ и прелатъ Вилен. кафедральнаго костела св.-Станислава, 88.**
- Друцкая-Горская, Елена (Гальшка), жена Адама Трызны, 119.**
- Друцкій-Соколинскій, князь Василій Михайловичъ, 461, 462.**
 - князь Михаилъ Михайловичъ, 461, 462, воевода и войтъ Полоцкій, 501, 503.
 - князь Семенъ Михайловичъ, 462,
- Дубенецкій, Андрей, членъ Слуцкой конфедерациі, 620.**
 - Григорій, членъ Слуцкой конфедерациі, 620.
 - Иванъ, членъ Слуцкой конфедерациі, 620.
 - Оедоръ, членъ Слуцкой конфедерациі, 620.
- Дубина-Сарницкій, Артемъ, членъ Слуцкой конфедерациі, 621.**
 - Иванъ Савичъ, членъ Слуцкой конфедерациі, 621.
 - Изъ Великихъ Сарниковъ, Кондратъ, членъ Слуцкой конфедерациі, 621.
 - Филиппъ, членъ Слуцкой конфедерациі, 621.
- Дубинскій, Петръ, Вилен. мѣщан., радца, 540.**
- Дубискіе, Ковенскіе стольники, 386.**
- Дубовецкій, Рафаилъ, членъ Слуцкой конфедерациі, 619.**
- Дубовичъ, Алексіушъ (Алексій), старшій Вилен. Св.-Троицк. монастыря, 121, 123, Алексій, 124.**
 - Игнатъ, Вилен. мѣщан., Св.-Троицкій (уніат.) братчикъ, 98, 100.

Дурбовскій, Андрей, шляхтичъ, 85.
Дудка, Григорій, священникъ Вилен. Св.-Духов. братской церкви, 98.
Душинъ, Загоранскій староста, 385.
Дукинъ, Осипъ, членъ Слуцкой конфедераціи, 619.
Думчукъ-Саринскій, Никифоръ, членъ Слуцкой конфедераціи, 621.
Дусяцкій-Рудомина, подчашій и депутатъ Браслав. пов., Литовскій трибунальный комиссаръ, 350.

Духовичъ, Павелъ, шафаръ доходныхъ дѣлъ Вилен. Спасскаго госпиталя, 186, 385.
Дылевскій, Стефанъ, спѣвакъ (пѣвчій) Вилен. Св. Троицкаго монастыря, 121, 122.
Дырвонинко, Александръ, 345.
Дыціусъ, Николай, князь, докторъ богословія, деканъ прокураторъ Вилен. (католич.) капитулы, 555.
Дѣльницкій, Григорій Зяновьевичъ, подсудокъ Городен. пов., 229, 231.

Е

Еанидесъ, Матеушъ, Вилен. Евангелич. збора министръ и сеніоръ, 407.
Екатерина II-я, Императрица Всероссійская, 393, 616, 628, 631.
Еленскій, Матвѣй, подстолій Жомойт. княжества, 538.
 — Янъ, дворянинъ, 188, 192.
Елецъ, Кіевскій офіціалъ, 367.
Еліашевичъ, Венедиктъ, суперіоръ Берестейскаго базиліан. монастыря, 219.

Енелевичъ, Войтехъ, Вилен. купецъ и мѣщ. 524.
 — Янъ, Вилен. купецъ и мѣщанинъ, 524.
Ерличъ, Іоакимъ, законникъ Кіево-печерскаго монастыря, 113.
Ермаковичъ, Ѳедоръ, Вилен. мѣщанинъ, 30.
Ермашевичъ, Яковъ, Вилен. мѣщанинъ, 148, 149.
Есиповичъ, Іосифъ, Вилен. мѣщан., 180.
Естко, Михаилъ, русскій капитанъ, 537.
 — Янъ, 314.

Ж

Жаба, Криштофъ Янъ, Мстиславскій подчашій, 545.
Жабина, Венцлавовая, Марена Михайловна, княжна Соколинская, королев. ротмистровая, 10.
Жагель, Мартинъ, каноникъ и прелатъ Вилен. кафедральнаго костела св. Станислава, 88.
Ждановичъ, Адамъ, землянинъ, 38.
 — Григорій, священ. Вилен. Свято-Духов. братской церкви, рукоположенный въ священническій санъ Львовскимъ епископомъ Гедеономъ вслѣдствіе перохода Кіев. митроп. Ипатія Потѣя въ унию, 41, 44, 47, 48, 50, 51, 53, 57, 58.

— Григорій, землянинъ Виленскаго воеводства, 430.
 — Иларіонъ, ксендзъ, помощникъ старшаго Вилен. базиліан. монастыря, 110.
Жембла, Вилен. мѣщанинъ, старшій скорняжнаго цеха, 236, Жемола, Янъ, 243.
Жембоцкіе, 203, 204.
Жемли, Мартинъ, Ошмян. конюшій, 362.
Жилка, Кондратъ, Вилен. мѣщан., бургомистръ, 340.
Жолендзъ, чернецъ Вилен. Св.-Духов. монастыря, 121, 122, Жолондзъ Никодимъ, намѣстникъ Св.-Духов. монастыря, 125.

Жолкевскій, Антоній, епископъ Пинскій и Туровскій, архимандритъ Дерманскій и Дубенскій, 603, 604, 605.

Жоравскій, Станиславъ, возный Вилен. пов., 26, 551.

Жоховская, Барбара (Варвара), Володимеровна урожденная Лукашевна Ивановича Мамоничовна—скарбянка вел. кн. Литов., землянка, 497, 500.

Жоховскій, Володиміръ (Владиміръ), землянинъ, 497, 500.

— Капріанъ, архіепископъ митрополитъ Кіевскій, Галицкій и всей Руси, 155, 218.

— Станиславъ, 345.

Жуковскій, Андрей, Горватскій плебанъ, 514, 515.

— Венедиктъ, Виленскій каноникъ, Жомойт. деканъ, 340.

— Янъ, шляхтичъ, 78.

Жукъ, Николай, 529.

Жуховскій, Венедиктъ, Маленскій епископъ, Жомойт. суфраганъ, Вилен. деканъ, посредникъ мировой сдѣлки между Вилен. іезуитами и Вилен. Св.-Духов. монастыремъ, 601.

— Криштофъ, плебанъ Вилен. св.-Яновскаго костела, 562, 563.

З.

Заблоцкій, Михаилъ Савичъ, Венденскій подкоморій, 108, 315.

Забреская, Катерина, Вилен. мѣщанка, 6, 7.

Забѣла, Балтромей возный Вилен. пов., 70.

— служебникъ кн. Льва Сапѣги, 557.

Забѣло, Оома, совѣтникъ Слуцкой конфедерации, 618

Забѣльскій, см. **Щитъ-Забѣльскій**.

Завадскій, Антоній, старшій Жировицкаго базилян. монастыря, 178.

— Михаилъ, священ. Ворунской церкви, 153, 157.

— старшій Вилен. Троиц. (базилян.) монастыря, 184, 185.

— Юліанъ, священникъ Ворунской церкви, 157.

Завацкевичъ, Ахметъ, Медницкій татаринъ, 566.

Завиша, Криштофъ, Минскій воевода, 364.

— Фелиціанъ, Жедейкан. староста, 364.

— Юрій, хоружій Минскаго воеводства, 170.

— Янъ, Довгяло, референдарій и писарь вел. кн. Литов., 277, Мин. староста, Метислав. подкоморій, 364.

Завишинная, Яковая, Анастасія Тризвянка, 6. Филипова Шимковичовая, 24.

— Оедора Воловичовна, обознянка вел. кн. Литов., хоружина Минскаго воеводства, 170.

Загіовичъ, Іосифъ, Вилен. бургомистръ, 143. **Загорскіе**, 203.

Загорскій, Богуславъ, писарь Юрборской таможи, 538.

— Войтехъ, 564.

— Павелъ, шляхтичъ, 137.

— Янъ, шляхтичъ, 137.

Задушникъ, Петръ, Вилен. мѣщанинъ, медоварецъ, 555.

Закревскій, Криштофъ, возный Вилен. пов., 506.

— Матвѣй Янъ, Вилен. зем. судья, королев. дворянинъ, 340.

— Филиппъ, Вилен. лавникъ, 96.

Залѣскіе, 385.

Залѣскій, Арнелъ, 527.

— Кароль, королев. подчасій, 345.

— Николай, возный Вилен. пов., 65, 66, 67, 558.

— Самуилъ, см. **Шитикъ-Залѣскій**.

- Станиславъ, Вилькомирскій скарбниковичъ, 225.
- Янъ шляхтичъ, 281.
- Заранокъ**, Жомойт. староста, 367.
- Заремба**, Александръ, капитанъ войскъ російскихъ, членъ Слуцкой конфедерации, 620.
- изъ Калинова, Богуславъ, оберст. е. к. м. 620.
- Фелиціанъ, совѣтникъ Слуцкой конфедерации, 617.
- Зарновецъ**, Самуиль, членъ Слуцкой конфедерации, 620.
- Заровскій**, Ярошъ, 469.
- Зарѣцкій**, Янъ, Упитскій старостичъ, 438, 455.
- Захевичъ**, Елисей, Вилен. Троиц. закристианъ, 123.
- Збаражскій**, Стефанъ Андреевичъ, Трок. воевода, 253.
- Збытковскій**, Севастьянъ, Вилен. мѣщан., членъ гмины, 540.
- Зданкевичъ**, Василій, Вилен. кравецкій цехмистръ, 145.
- Здановичъ**, Лука, священникъ, 207.
- Юрій, шляхтичъ, 565.
- Зейферова**, Марія Воропаевна, Вилен. мѣщанка, 132.
- Зейферъ**, Янъ, Вилен. мѣщанъ, 132.
- Зейхертъ**, Станиславъ, старшій Вилен. Троицк. монастыря, 211.
- Зеленацкій**, Яковъ, Вилен. подстароста, 353, Вилен. город. судья, 363.
- Зелицкій**, Антоній Игнатій, 309.
- Зеневичъ**, Митрофанъ, игуменъ Кронскаго монастыря, 120.
- Оома, Вилен. мѣщан., членъ гмины, 540.
- Зенковичъ**, Іосифъ, 387.
- Зенобей или Зеноби**, Дзяно, старшій Вилен. евангелическаго збора, 407.
- Зеновичъ**, Николай, Вилен. намѣстникъ, 325, Юрьевичъ, Вилен. намѣстникъ, 467, Ошмян. подкоморій, 556.
- Зеновьевичъ**, Криштофъ, староста Чечерскій и Пропойскій, 407, Зеновичъ, 426.
- Юрій, каштелянъ Полоцкой земли, Дисенскій староста, 411, 461.
- Зеньковичъ**, Васько, землянинъ Вилен. пов., 34.
- Зеновичова**, Марія Михайловна, Юрьева Яновичова, 10.
- Брестейская воеводина, 28.
- Зеновичъ**, Криштофъ, Ошмян. маршалокъ, 108.
- Николай Юрьевичъ, Ошмянскій подкоморій, Вилен. намѣстникъ, 6, 9, 19, 232, 234, 252, 260, 264, 266, 469, 471, 475, 476, 481.
- Юрій Яновичъ, 10, 252, 253.
- Зеновьевичъ**, Янъ Михайловичъ, королев. дворянинъ, 252, 253.
- Зеньковичъ**, Васько, Вилен. мѣщанинъ, 30.
- Зернольфовая**, Катерина, 203.
- Зернольфъ**, Станиславъ, 203.
- Зибнерова**, Анна (Ганна), Вольтеровна, 412.
- Варвара (Барбара), Вольтеровна, 412, 413.
- Елисавета (Альжбета), Вольтеровна, 412.
- Катерина Вольтеровна, 412,
- Кристина, Вольтеровна, 412.
- Зибнеръ**, Вольтеръ Вольтеровичъ, 412, 416, 419, 420.
- Зизаній**, Стефанъ, проповѣдникъ Вилен. Троицк. монастыря, 18, 19.
- Злотницкій**, Михаилъ, членъ Слуцкой конфедерации, 620.
- Зміевскій**, Исаія, законникъ Вилен. Св.-Духов. монастыря, 125, 594.
- Змицевскій**, Фелиціанъ, Вилен. грод. судья, 211.
- Змычоскій**, Іосифъ, Вилен. зем. регентъ, 385.
- Змяртовская**, Екатерина Обринская, Любельская скарбниковая, а во второмъ бракѣ—Подберезская, Шиманская старостина, 533.
- Зубинъ**, русскій генераль-лейтенантъ, 314.
- Зубъ**, Янъ, бояринъ, 490.
- Зулько**, Залѣскій бояринъ, въ Полоцк. воеводство, 164.

Зыбинъ-Кочановскій, Михаилъ, членъ Слуцкой конфедераціи, 621.

Зятевичовая-Стрихоровая, Степанида, Лукашова Миколаевичовая, названная Анна (Гав-

на) Алексѣевна Балева, 476, 477, 478, 480.

Зятевичъ-Стрихаръ, Лука (Лукашъ) Николаевичъ, 477—480.

И

Ивановичъ, Андрей, Виленскій мѣщанинъ, 31, 35.

— Василій, Вилен. Покровскій священникъ, 89.

— Касьянъ, Вилен. мѣщанинъ, 30, 34.

— Левонъ, Вилен. мѣщанинъ, 30, 34.

— Марко, Вилен. мѣщанинъ, 30, 34.

— Матвѣй, Вилен. мѣщанинъ, 31, 35.

— Матвѣй, золотаръ, Вилен. мѣщанинъ, 31, 35.

— Петръ, Вилен. мѣщанинъ, 31.

— Семенъ, Полоц. мѣщанинъ, 495, 496.

— Сергѣй, Полоцкій мѣщанинъ, радца, 234, 235.

— Стасько, Вилен. мѣщанинъ, мѣдникъ русскій, 34.

— Хведоръ (Федоръ), Вилен. мѣщан., 31, 35.

Ивановскій, Криштофъ, шляхтичъ, 78.

Иванъ, Вилен. Пречистен. соборный діаконъ, 16, 17, 18.

Ивашкевичъ, Матвѣй, шляхтичъ, 538.

Ивашкевичъ-Сарницкій, Николай, членъ Слуцкой конфедераціи, 621.

Игнатовичовая, Вилен. обывательница, 379.

Игнатовичъ, Василій, священникъ Вилен. Св.-Духов. братской церкви, 97.

Избицкій, Иванъ, членъ Слуцкой конфедераціи, 619.

— Михаилъ, членъ Слуцкой конфедераціи, 619.

— Петръ, членъ Слуцкой конфедераціи, 619.

Ильговскій, Андрей, 217, скарбовый писаръ вел. кн. Литов., Тверской тивунъ въ Жомонт. землѣ, 463, 480, 548,

— Илья, Тверской тивунъ, 217.

Ильничъ, Петръ, староста Вилен. Свято-Духов. братской церкви, 66, 68, 70, 268, 269.

Ильинъ, Петръ Григорьевичъ, землянинъ Ошмян. пов., 38.

Исайковичъ, Илья, Вилен. радца, 16, Исайковичъ, 18, 21.

— Янъ, 257, 258, 259, королев. писаръ, Вилен. ключникъ и дровничій, Виршубскій державца, 492, 493, 555.

Исаковичъ, Илья, Виленскій русскій радца 552.

І

Іеремія, Константинопольскій патріархъ, 45.

Іодкевичъ, Іеронимъ, Троцскій каштелянъ, 429.

Іосафатъ, архієпископъ Полоцкій, ярый поборникъ уніи, 190.

Іосафъ, чернецъ Вилен. Троицк. (уніат.) монастыря, 86.

Іосифовичъ, Василій, Виленскій мѣщанинъ 30.

Іотка, Антоній Юрій, Лидскій крайчій, 385.

— Францисекъ, Инфлянт. чашникъ, 385.

К.

- Казиміръ Великій**, король польскій, 629.
- Каленицкая-Тышкевичова**, княжна Барбара (Соломерецкая, 472.
- Каленицкій-Тышкевичъ**, 472.
- Калинкевичъ**, Леонъ, Вилен. мѣщан., членъ гмины, 540.
- Калиновскій**, 387.
- Калита**, Оома, Вилен. мѣщанинъ, 31.
- Калитымовичъ**, Ивааъ, Виленскій мѣщанинъ, 500.
- Каменскій**, Мальхеръ, королев. инстигаторъ вел. кн. Литов., 439.
- Каминскій**, ксендзъ комендоръ Ковен. Петро-Павлов. костела, 524, 535.
- Канишовскій**, Демьянъ, учитель греческаго языка (бакаляръ грецкій) Вилен. Свято-Духов. братской школы, 30, 35, Канишевскій, 95.
- Карабановская**, Екатерина Криштофовая, Бра-слав. подчашина, 150.
- Карабановскій**, Криштофъ, Браславскій под-чашій, 150.
- Карвовскій**, Янъ, возный Вилен. пов., 85.
- Каролюсъ**, князь Зюдерланскій, 272.
- Карповичъ**, Григорій, членъ Слуцкой конфе-дерациі, 621.
- Логвинъ, священникъ Вилен. Св.-Духов. братской церкви, 97.
 - Логвинъ, корректоръ Вилен. Св.-Духов. братской типографіи, 95.
 - Охромей, Вилен. мѣщанинъ, 31, 35.
- Карпъ**, Димитрій, королев. секретарь, Вилен. намѣстникъ, 62, 64, 72, 74, 76, 77, 80, 83, 84, 87, 88, 268, 270, 495, 498, 521, 522, 559, 561.
- Касперъ**, Станиславъ Яковъ, Вилен. мечникъ, 162.
- Катаръ**, Данило, членъ Слуцкой конфедерациі, — Симонъ, членъ Слуцкой конфедерациі, 620.
- Качановская**, 368.
- Качановскій**, Лаврентій, членъ Слуцкой конфе-дерациі, 622.
- Лавринъ, землянинъ Ошмян. пов., 68, 69, Вилен. Св.-Духов. братчикъ, 115.
 - Лукашъ, членъ Слуцкой конфедерациі, 622.
 - Николай, членъ Слуцкой конфедерациі, 622.
 - Романъ, членъ Слуцкой конфедерациі, 622.
 - Стефанъ, членъ Слуцкой конфедерациі, 622.
 - Оедоръ, членъ Слуцкой конфедерациі, 622.
- Кашицъ**, Александръ, ксендзъ Вилен. іезуит. Казиміровскаго костела, 196, 197.
- Каштелль**, Мартинъ, Вилен. мѣщанинъ, членъ Евангелич. збора, 407.
- Квечеръ**, Михаилъ, членъ Ковенской присяжной гмины, 534, 535.
- Квилецкій**, Іеронимъ, королев. скарбовый пи-сарь, Ясвонскій стар., 10.
- Квиринусъ**, „нѣмецъ“, Вилен. іезуитскій сту-дентъ, 38.
- Квятковскій**, Игнатій, Вилен. мѣщан., членъ гмины, 540.
- Кельборъ**, Янъ, возный Вилен. пов., 78, Кем-баръ, 82.
- Кельчевскій**, на Кельчевичахъ, Францискъ, скар-бный, 345.
- Кемпенскій**, Павелъ, совѣтникъ Слуцкой кон-федерациі, 618.
- Оома, членъ Слуцкой конфедерациі, 619.
- Кіевскій**, Юрій, землянинъ Ошмян. пов., 105.
- Керножицкій**, Янъ, шляхтичъ, 538.
- Кетлеріанъ**, 383.
- Кимбаръ**, Казиміръ, возный Вилен. пов., 493.
- Размусъ Яновичъ, шляхтичъ, 16, 18, 41, Казиміръ, 46, 78, 81, 82, 468, 469.
- Киришенштейнъ**, Іеронимъ Кришинъ, великій подскарбій и зем. писарь вел. кн. Литов., 133, 283, 285, 340.

- Киселевна**, Дорота Яновна, въ замужествѣ—
Андреевна Бѣлоторова землянка, 482.
— Елисавета (Альжбета) Яновна, въ замужествѣ—Яновна Станиславовна, землянка, 482.
— Раина Матеевна, землянка, 482.
— Софья (Зофія) Матеевна, въ замужествѣ—
Михалова Купрельская, землянка, 482.
— Ядвига Яновна, въ замужествѣ—Матеевна
Датновская, землянка, 482.
- Кисель**, Андрей Яновичъ, землянинъ, 482.
- Кишка**, Леонъ, архіепископъ, митрополитъ Кіев.,
Галицкій и всей Руси, епископъ Влади-
мирскій и Брестскій, опать Печерскій и
Супрасльскій, 180, 368.
— Янъ, староста Берестейскій, 328, крайчій
вел. кн. Литов., 411.
- Кишицъ**, Гервазій, священникъ Борунской цер-
кви, 157.
- Клепацкій**, Северіанъ, всендзъ, прокураторъ
Вилен. кляштора, 168.
- Клечковскій**, Николай, 15.
- Климовичъ**, Іосафатъ, викарій Вилен. Троицк.
монастыря, 133.
— Оома, возный Вилен. воеводства, 212.
- Клодницкій**, Юрій, возный Вилен. пов., 24. 25.
- Клокоцкій**, Іеронимъ, староста Рѣчицкій, 366.
- Клявзгейловичъ**, см. Пукшта-Клявзгейло-
вичъ.
- Ковалевскій**, Станиславъ, ловчій Кіевского вое-
водства, 286.
— Янъ, Вилен. мѣщан., членъ гмины, 540.
- Коваль**, Левонъ, Вилен. мѣщанинъ, Св.-Духов-
скій братчикъ, 98, 100.
- Ковальскій**, Томашъ, свято-Янскій викарный
всендзъ, 131, 132.
- Ковпацкій**, Францискъ маршалокъ Жомойт. кня-
жества, Шавельскаго пов., 319.
- Козакевичъ**, Іосифъ Стефанъ, Вилен. мѣща-
нинъ, 198.
- Козаковичъ**, Стефанъ, служебникъ митроп. Мих.
Рогозы, 547—551.
- Козакевичъ-Сарницкій**, Василій, членъ Слуц-
кой конфедераціи, 621.
— Иванъ, членъ Слуцкой конфедераціи, 621.
— Николай, членъ Слуцкой конфедераціи, 621.
- Козаковскій**, Адамъ Іосифъ, Ковен. зем. судья,
Пятигорскій хоружій, люстраторъ податныхъ
сборовъ Вилен. воевод. 539.
- Козель-Поклевскій**, Станиславъ, 340.
- Козловскій**, Михайлъ, возный, 202.
- Козляковскій**, Оедоръ, членъ Слуцкой конфе-
дераціи, 622.
- Козяковскій**, Самуилъ, князь, землянинъ Ошмян.
пов., 105.
— Шухунъ Фурсовичъ, землянинъ Ошмян. пов.
105.
- Койдановичъ**, Яковъ, Вилен. мѣщан., 24.
- Койшевскій**, Оома, зем. судья Берестейскаго
воеводства, 220.
- Коленда**, Антоній, 211.
— изъ Стадницкихъ, Адамъ, Хилковскій ста-
роста, 362.
— Гавріилъ, архіепископъ Полоцкій, Витеб-
скій, Мстиславскій, епископъ Березвекскій
и Лещинскій, архимандритъ Супрасльскій,
администраторъ Кіевской митрополіи, 129,
130, 131, 133, 134, 135, 137, 144.
— Константинъ Михайлъ, подсудокъ Вилен.
воеводства, 340.
— Янъ, Вилен. зем. писарь, 88, Коледа, 89,
90.
- Коленскій**, арендаторъ сбора новоподвышенныхъ
мытъ (таможен. пошлинъ), 487.
- Колковичъ**, Григорей Харитоновичъ, Вилен.
мѣщанинъ, 31, Кольковичъ, 35.
- Колодержинскій**, Андрей, 340.
- Колоскій**, Яковъ, землянинъ, 38.
- Кольчицкій**, Андрей, землянинъ, 38.
- Комаевскій**, Янъ Юрцевичъ, Ковенскій старо-
ста, маршалокъ вел. кн. Литов., 216—217.
- Комановскій**, Антоній, Вилен. мѣщан., членъ
гмины, 540.
- Комаровская**, Тереза, изъ Прерадовскихъ, 367.

Комаровскій, Антоій Игнатій, 206.

— Мозыр. зем. писарь, 367.

— Станиславъ, 204.

Комаръ, Геронимъ, скарбовый дворянинъ вел. кн. Литов., 284.

Комковичъ, Никаноръ, намѣстникъ Вилен. Св.-Духов. монастыря, 308.

Комонецъ, Маркъ, 475.

Комоняка, Криштофъ, Мозырскій подстолій, 132, дворянинъ, Вилен. суррогаторъ, 133.

Коморовская, фундаторка Мозырской православной церкви, 191.

Конарскій, Георгій, кап. е. к. м. и совѣтникъ Слуцкой конфедераціи. 618.

— Станиславъ, членъ Слуцкой конфедераціи, 619.

— Юрій, членъ Слуцкой конфедераціи, 619.

Кондратовичова, Парасковья Даниловна, Вилен. мѣщанка, 130.

Кондратовичъ, Адамъ, Вилен. мѣщанинъ, 129, 130.

— Андрей, Вилен. деканъ, 216—218.

— Яковъ, Вилен. мѣщанинъ, Св.-Дух. братчикъ и фундаторъ, 60.

Конинскій, Георгій, епископъ Бѣлорусскій, совѣтникъ Слуцкой конфедераціи, 617, 628.

Кононовичъ, Исакъ, Вилен. православно. мѣщанинъ, 65, 77, 78, 84, райца, 87.

— Семенъ, Вилен. мѣщанинъ, 31, 35.

Конопацкій, изъ Конопекъ, Мартинъ Янъ, 340.

Конопницкая, Іоанна, старшая Вилен. базилян. монастыря, 200, 202.

Константиновичъ, Іосифъ, 288.

— Лаврентъ, Вилен. православно. мѣщанинъ, 29, 33.

Кончевскій. Янъ, Вилен. радецкій писарь, 540, 542.

Коплевская, Адамовая, урожденная Раина Ярошевичовна Радговская, землянка, 482.

Коплевскій, Адамъ, землянинъ, 482.

Копоть, Лука, королев. дворянинъ, 15.

— Петръ, Вилен. православно. мѣщан., 81.

Контевичъ, Петръ Ивановичъ, Вилен. мѣщанинъ, Свято-Духовскій братчикъ, 56, Концевичъ, 65, 77, 78, 87, Св. Троицкій (униатскій) братчикъ, 98, Концевичъ, райца, 100.

Контевна, Доминитра, въ замужествѣ Григоровая Стравинская—Витеб. каштеляновна, 556.

Корбутовичъ, Андрей, Вилен. мѣщанинъ, райца, 212, 213.

Корвинъ - Красинскій, Богуславъ, совѣтникъ Слуцкой конфедераціи, 617.

— Иванъ, совѣтникъ Слуцкой конфедераціи, — 618.

— Оома, Гомельскій старостичъ, членъ Слуц. конфедераціи, 618.

Корвинъ-Петровскій, Іосифъ, Черниговскій и Вилен. подвоевода, 185, 309, 372, 385.

Корвинъ-Петрозолнъ, Мартинъ, капитанъ членъ Слуцкой конфедераціи, 620.

Корейва, Матвѣй, шляхтичъ, 78, Матысь, 86.

Корейво, Михаилъ, 381.

Кореневичъ-Высоцкій, изъ Высокаго, Андрей, членъ Слуцкой конфедераціи, 621.

Кореневскій, Владиславъ, чашникъ и ротмистръ Оршан. пов., 167, 168.

Коренковскій, Янъ, дозорца Вилен. русскаго госпиталя св. Петра, что на Зарѣчѣ, (униат.), 116.

Коризна, Севастьянъ Станиславовичъ, Вилен. грод. писарь, 405.

Король, Авдѣй (Овдей), тивунъ Онуфріев. монастыря, 597.

Корольковичъ, Макаръ, Виленскій мѣщанинъ, 83.

— Прокопъ, Вилен. православно. мѣщан., 77, 78, 81, 87.

Корсакова, Григорьевна, Александра Ратомская—Острская старостянка, 474.

Корсакъ, Александръ, скарбникъ Оршан. пов., 398.

— Езофъ, 499.

— Кароль Янъ, хоружій Смоленскаго воеводства, 353.

- Павелъ, архимандритъ Онуфріев. монастыря, 597, 598.
- Рафаилъ, архіепископъ Галицкій, настоятель Вилен. св. Троицкаго уніат. монастыря, 111, 112, 566.
- Семенъ, землин. Полоцкаго пов., 498, 499.
- -Удѣльскій, Іосифъ, Полоцкій ловчій, 164.
- -Удѣльскій, Михаилъ Стефанъ, городскій писарь Полоцк. воеводства, 163, 164.
- Петръ, землянинъ Полоц. воеводства, 511, 512, 513.
- Корыбскій, Янъ, шляхтичъ, 123.**
- Косинскій, Янъ Николаевичъ, возный Вилен. воеводства, 17, 18, 19, 21, возный Вилен. пов., 265, 467, 469, 481, 482, 488, 552, 553.**
- Космовскій, Станиславъ, викарный ксендзъ Виленскаго св.-Яновскаго костела, 562, 563.**
- Кособуцкій, Михаилъ, Вилен. мѣщанинъ, 180, бургомистръ, 185.**
- Косовскій, Геронимъ, Мозыр. подкоморій, Домановскій староста, директоръ Виленскаго воеводства, 352.**
- Коссъ, Веніаминъ, Вилен. мѣщанинъ, членъ гмины, 540.**
- Костентиновичъ, Денисъ Вилен. мѣщанинъ, 72.**
- Костровицкій, Михаилъ, 525.**
 - Стефанъ, Дерптскій хоружій, 345.
- Костюшковичъ, Денисъ, Вилен. православи. мѣщанинъ, 81.**
- Кость, Адамъ, Дорогичин. войсковый судья, 387.**
 - Іосифъ, Дорогочин. стольникъ, 387.
- Костяковичъ - Горбановскій, Иванъ, членъ Слуцкой конфедераціи, 620.**
- Котеловая, Кристина Гиблевна, войская Трок. воеводства, 379.**
- Котель, Владиславъ, войскій Трок. воеводства, 479.**
 - Казиміръ Михаилъ, Витебскій каштелянъ, 108, 152, Марковецкій староста, 376.
 - Криштофъ, Вилен. грод. писарь, 219.
 - Михаилъ, подскарбій вел. кн. Литов., 360, 366.
- Корняловскій староста, 387.
- Котловскій, Александръ, шляхтичъ, 531,**
- Котлубай, Сильвестръ, старшій Вилен. Троиц. монастыря, 115, 116, намѣстникъ монастыря, 121.**
- Котлубъ, Семенъ, служебникъ митропол. Ипатія Потѣя, 62, 268.**
- Котовичъ, Андрей, Городенскій писарь, 229, 231, Городен. староста, 387.**
 - Бальцеръ, шляхтичъ, 86.
 - Янъ, Вилен. мѣщанинъ, Св.Духов. братчикъ, 98, 100.
- Кочарга, Янъ, Вилен. мѣщанинъ, 116.**
- Кочарскій, Лука, 528.**
- Кочерговскій, Петръ, возный Берестейскаго воеводства, 220.**
- Кошицъ, Михаилъ, Вилен. зем. писарь, 345.**
- Кошицы, 366.**
- Кравецъ, Ольхимъ, Вилен. мѣщанинъ, староста Св.-Духов. братской церкви, 98, 100.**
- Краснощеконъ, Русскій бригадиръ, 312, 313.**
- Красовскій, Доминикъ, членъ Слуцкой конфедераціи, 621.**
 - Семенъ, Вилен. мѣщанинъ, 65, 77, 78, 87, Св.-Духов. братчикъ, 98, 100.
 - Янъ, Вилен. мѣщан., членъ гмины, 540.
- Крассовъ, Шведскій генераль, 300.**
- Крейцовичъ, Павелъ, Вилен. мѣщанинъ, 31, Крайцовичъ, 35.**
- Кретый, Францискъ, Вилен. мѣщан., 180.**
- Криволапка, Вилен. мѣщанинъ, 122.**
- Крижановскій, Янъ, 464.**
- Криштофъ, викарный ксендзъ Ковенскаго монастыря кармелитовъ босыхъ, 216.**
- Кроха, Иванъ, Вилен. Свято-Духов. братскій староста, 71, 91.**
- Брунскій, 183, Янъ, Вилен. мѣщан., радца, 540.**
- Крушиневскій, Андрей, священникъ Голешовской церкви, 611.**
- Крышковскій, Северинъ, князь, Вилен. Доминиканскій монахъ, 506.**

Кублевскій, Михайлъ Ушакъ, Пинскій войскій и грод. писарь, 174.
Бублинскій, Казиміръ, пѣвчій Борунской церкви, 153.
Кублицкій, Михайлъ, 310.
Кузьминскій, Курило (Кирилъ), шляхтичъ, 71.
Кулеша, Францискъ, маршалокъ Волковыйскаго пов., 319.
Кульвинская, Анна Моисеевна, 530.
 — Изабелла, Осимовская, 530.
Кульвинскій, Казиміръ, 530.
 — Юрій, 530.
 — Янъ, 530.
Кульчинскій, Игнатій, Городенскій опать и официалъ, архимандритъ, 194.
 — Мартинъ, консульторъ Вилен. св. Троицк. монастыря, 603, 604.
Купрель, Михайлъ, землянинъ, 482.
Купрельская, Михалова, урожденная Софья Матвѣевна Киселевна, 482.

Кургановскій, Стефанъ, членъ Слуцкой конфедерации, 622.
Куриловичъ, Хотѣй, Вилен. православи. мѣщанинъ, 29, 31, 33, 35
 — Ѳедоръ, Вилен. мѣщан., Св.-Духов. братчикъ, 31, 36.
Курнатовскій, Владиславъ, членъ Слуцкой конфедерации, 620.
 — изъ Витыня, Даніилъ, членъ Слуцкой конфедерации, 619.
Куровскій, Юрій, землянинъ Бресткаго воеводства, 524.
Курпскій, Станиславъ, шляхтичъ, 488.
Курчевичъ, Станиславъ, шляхтичъ, 39.
Курчъ, Стефанъ, Берест. воевода, 345.
Кутузскій, Августинъ, Вилен. іезуит. студентъ, 38.
Кушеличъ, Михайлъ, Вилен. купецъ мѣщанинъ, 525.

Л

Лабовскій, Ѳома, членъ Слуцкой конфедерации, 619.
Лаврентій, чапникъ Волынской земли, староста Вилен. Св.-Духов. братской церкви, 115.
Лавриновичова, Анна Лусцелевна, Станиславовичова, Вилен. мѣщанка, 524.
Лавриновичъ, Станиславъ, Вилен. мѣщанинъ, 524, 528.
Лазаровичъ, Мойзешъ, еврей, сотоварищъ арендатора Вилен. королев. монетнаго двора Николая Сеньковского 504.
Лазовскій, Стефанъ, пѣвчій Борунской церкви, 153.
Лазоровичъ, Карпъ, священникъ Виленской Свято-Духовской братской церкви, рукоположенный во священника Львовскимъ епископомъ Гедеономъ вслѣдствіе перехода Кіев. митроп. Ипатія Потѣя въ унию, 25,

41, 44, Лазаревичъ, 47, 48, 50, 51, 53, Лазаровичъ, 57, 58.
 — Николай, шляхтичъ, 28.
Лакута-Сарницкій, Василій, членъ Слуцкой конфедерации, 621.
 — Ѳома, членъ Слуцкой конфедерации, 621.
Ланевскій-Волкъ, Александръ, членъ Слуцкой конфедерации, 619.
 — Владиславъ, членъ Слуцкой конфедерации, 618, 627.
 — Георгій, совѣтникъ Слуцкой конфедерации, 618.
 — Даніилъ, капитанъ конной гвардіи Литов., членъ Слуцкой конфедерации, 619.
 — Николай, полковникъ членъ Слуцкой конфедерации, 619.
 — Самуиль, маіоръ совѣтникъ Слуцкой конфедерации, 618.

Ланка, Василій, Вилен. мѣщан. Св.-Духов. братчикъ, 98, 100.
Ланела, Григорій, Вилен. мѣщанинъ, медоварецъ, 555.
Лебедець, Стефанъ, дозорца надъ имуществомъ Вилен. церковныхъ госпиталей (уніат.), райца, 116.
Левковичъ-Сарницкій, Иванъ, членъ Слуцкой конфедерации, 621.
Ленкевичъ, Мозырскій зем. писарь, 191.
Лемпартовичъ, Каспаръ, дозорца надъ имуществомъ Вилен. госпиталей (уніат.), Лемпартовичъ, райца, 116.
Ленартовичъ, Николай Станиславовичъ, сынъ Вилен. хоружаго, 10.
Ленартовичъ-Довгяловичова, Станиславовая, Варвара Павловна, Вилен. хоружанка, 10.
Ленчицкій, Даниэль Вилен. мѣщан., друкаръ (типографъ), 6, 7, 8.
Леонтій, первый Кіевскій митрополитъ, 44.
Лехъ-Островскій, Павелъ, членъ Слуцкой конфедерации, 621.
Лешкевичъ, Янъ, королев. секретарь, актуальный регентъ задворной канцеляріи в. кн. Литов., Вилен. войтъ, 143, 146.
Лимонтъ, Филиппъ, Вилен. іезуит. студентъ, 30, 35.
Липинскій, Рафаиль, членъ Слуцкой конфедерации, 619.
Липовскій, Станиславъ, Кунискій ксендзъ-плебанъ, 528 529.
Липскій, Товія, Вилен. скарбникъ, 352.
— Краковскій епископъ, 382.
Лисецкій, Андрей, пасторъ-проповѣдникъ Соломейскаго евангелическаго збора, 528—529.
Лисовскій, Янъ, Полоцкій подвоевода, 512.
Литаворъ-Абрамовичъ, Иванъ, членъ Слуцкой конфедерации, 619.
Лобанъ, Григорій, 13, 14, Григорій Матвѣвичъ, 15.
Ловейко, Янъ, маршалокъ Мозыр. пов., 324.
Лозицкій, Василій, 175.

— Иванъ, шляхтичъ, 50.
Лозницкая, Оелора Ожаровна, 412, 413, 416, 419.
Лозницкій, Станиславъ Юрьевичъ, 411, 412, 413, 416, 419.
Лонцкій, Янъ, ротмистръ, 438, 455.
Лопатецкій, Николай (Миколай), Вилен. іезуитскій студентъ, 35, 38.
Лопатинскій, Венцлавъ, королев. дворянинъ, 435.
Лонацинскій, ксендзъ, секретарь вел. кн. Литов., 390.
Лопинскій, Янъ, писарь стараго мыта въ Вилен. прикоморкѣ, 486, 487.
Лосицкій, Павелъ, членъ Слуцкой конфедерации 622.
— Юрій, членъ Слуцкой конфедерации, 622.
Лоретій, Бернардъ Людовикъ Кастанъ, Вилен. райца, войтъ Вилен. митрополичьей юриздики, 185, 198.
Лошакъ, Иванъ, Вилен. мѣщанинъ, 31, 36.
Лукашевичъ, Антоній, Вилен. мѣщанинъ, членъ гмины, 540.
— Матвѣй, Вилен. мѣщанинъ, 508, 510.
— Θεодоритъ, Вилен. Св.-Духов. дьяконъ, 125, 594.
Лукіянскій, шляхтичъ, 140, 141.
Лукянский, Иванъ, членъ Слуцкой конфедерации, 619.
Лукьяновичъ, Филиппъ, староста Вилен. Св.-Духов. братской церкви, 32, 37.
Лумша, Ярмола Григорьевичъ, Вилен. мѣщанинъ, 31, Ермола, 35.
Лункевичъ, Богданъ, Вилен. мѣщанинъ, 121.
Лучка, Гавріиль Абрамовичъ, Вилен. іезуит. студентъ, 38.
Лучницкій, Петръ, 108.
Лынга, Янъ, Вилен. мѣщан., 181.
Лычковскій, Стефанъ, Вилен. ратушный писарь русской лавицы, 525.
— Янъ, Несвижскій обыватель, 526.
Львовая, Раина, жена Вилен. Пятниц. священника, 76.

Львовичъ, Михайлъ, ксендзъ, пріоръ Цинскаго Доминиканскаго монастыря, 174.

Львовъ, Александръ, священ. Виленскій Пятницкой церкви, 76.

Льчко, Янъ Войтеховичъ, Вилен. зем. судья, 430.

Людовичъ, Александръ, членъ Слуцкой конфедерации, 620.

Лютостанскій, Мартинъ, возный Вилен. воеводства, 123.

Люціусъ, Богуславъ Эрнестъ, Ковен. бургомистръ, 534, 535.

Ляковский, Якубъ, студентъ Вилен. іезуитской академіи, 498, 499.

Ляхницкій, Петръ, членъ Слуцкой конфедерации, 619.

Ляховичъ, Антоній, Вилен. мѣщан., радца, 540.

Ляцій, русскій генераль, 311.

М.

Магнушевскій, Войтехъ шляхтичъ, 95.

Мазолевскій, Антоній, 538.

Макарскій, Михайлъ, 206.

Максимовичъ, Григорій, Вилен. мѣщанинъ, 31, 35, 36.

Малахвеевичъ, Дементій, Вилен. мѣщанинъ, 65.

Малевичъ, 385.

Малтыка, Самуиль, Вилен. мѣщан., членъ гмины, 540.

Малышковичъ, Андрей, Вилен. православи. мѣщанинъ, 29, 33.

Мамоничова, Барбара (Барвара), Лукашовна (Лукинишна) Ивановичова — скарбянка вел. кн. Литов., въ замужествѣ — Володимірова Жоховская — землянка Вилен. пов., 497, 500.

— Барбара (Барвара), Лукашовна Ивановичова (вторая жена) — скарбная вел. кн. Литов., Дисненская старостина, урожденная — Семеновна Войнянка — Мстиславская каштеляновна, во второмъ бракѣ — Марціанова Гедройтева, княгиня, землянка Вилен. пов., королев. ротмистровна, 497, 499, 500.

— Марина Лукашовна (Лукинишна) Ивановичова — скарбянка вел. кн. Литов., въ замужествѣ — Криштофовна Вицкая — землянка Вилен. пов., 497, 500.

Мамоничъ, Кузьма, Виленскій мѣщанинъ, бургомистръ, 460.

— Левонъ (Левъ), Вилен. мѣщан., Св. Троицкій (уніат.) братчикъ, 98, радца, 100, Леонъ Кузьмичъ, 488, 489.

— Лукашъ (Лука), скарбный вел. кн. Литов., стар. Дисненскій, 11, 12, 329, 489, 493, Лукашъ Ивановичъ, 497, 498, 499, 500.

Маниковский, Флоріанъ, Вилен. іезуит. студентъ, 38.

Манквичъ, Константинъ Павель, Вилен. радца и писарь, 198.

Маринъ, Петръ Ролантовичъ, факторъ Вилен. купца Вянгольта, 487.

Мартиновичъ, Матысъ, землянинъ Лидск. пов., 33.

— Петръ, шляхтичъ, сынъ вознаго, изъ Брева, 31, 35.

— Стась, Вилен. мѣщанинъ, 31, 35.

— Стефанъ, свѣвака (пѣвчій) Вилен. Св.-Троицк. монастыря, 121.

Мархачъ, Адамъ, 329.

Марцинкевичъ, Илья, урядникъ Унитскаго пов., 369.

— Павель, урядникъ Упит. пов., 369.

— Лятонскій подсудокъ, 384.

Ласкевичова, Раина Петровна, жена Новгород. стольника Павла Девятовскаго, 5, 9, 11.

Масковскій, Петръ, Вилен. мѣщанинъ, золотарь (золотыхъ дѣлъ мастеръ), 469.

Масальскій, Григорій, зем. судья Городен. пов., державца Перстунскій, 229, 230, Григорій Аванасьевичъ, Городен. подсудокъ, державца Перстун. и Обельскій, 231.

— Михаилъ, великій писарь вел. кн. Литов., Городен. староста, 193, Вилен. каштелянъ, великій гетманъ вел. кн. Литов., 399.

— Оедоръ, 562, 563.

Матусевичъ, Станиславъ Оома, 340.

Матушковскій, Николай Мартиновичъ, землянинъ Вилен. пов., 111, 112, 566.

Матыашъ (Матвѣй), канторъ Вилен. евангелическаго збора, 131.

Матѣевичъ, Лавринъ, шляхтичъ, 75.

— Явъ, шляхтичъ, 86.

Махиновичъ-Сарницкій, изъ Великихъ Сарниковъ, Григорій, членъ Слуцкой конфедерации, 621.

— Иванъ, членъ Слуцкой конфедерации, 621.

Мацелевичъ, Константинъ, Вилен. мѣщанинъ, 180.

Мацкевичъ, Михаилъ, членъ Слуцкой конфедерации, 619.

— Христофоръ, членъ Слуцкой конфедерации, 619.

Медвѣцкій, Матысъ, Вилен. мѣщанинъ, 481, 482.

Медзеховскій, Явъ, 340.

Медоварецъ, Лукашъ, Вилен. мѣщанинъ, медоварецъ, 555.

Медонецкій, Гавріилъ, 345, королев. секретарь, 249.

Мейеръ, Андрей, членъ Слуцкой конфедерации, 619.

— Иванъ, членъ Слуцкой конфедерации, 619.

— Юсифъ, Смолен. ротмистръ, 222.

Мерзеевскій, Антоній, 532, 533.

— Михаилъ, Серадскій стольникъ, администраторъ Новоградскаго воеводства, 532, 533.

Метельскій, Станиславъ, Люботовскій староста, 389.

Метыцкій, Рафаилъ, членъ Слуцкой конфедерации, 619.

Мечникъ, Петръ, Вилен. мѣщанинъ, Св.-Духовскій братчикъ, 98, 100.

Миклашевичъ, Николай Яновичъ, возный Вилен. пов., 41, 46, 47, 48, 49, 50, 53, 57, 99.

Миколаевичъ, Явъ, землянинъ вел. кн. Литов., 70, 510.

Микуличъ, Иванъ, членъ Слуцкой конфедерации, 619.

— Мартинъ, членъ Слуцкой конфедерации, 619.

— Стефанъ, совѣтникъ Слуцкой конфедерации, 618.

Милевскій, Антоній, шляхтичъ, 139, 140, 141, 142.

— Бонифаций, Опшявскій грод. регентъ, 139, 140, 141, 142.

— Михаилъ, шляхтичъ, 139, 140, 141, 142.

Милосницкій, Иванъ, членъ Слуцкой конфедерации, 619.

Минкевичъ, Андрей, Вилен. бургомистръ, 180, 185, 198.

Мисевичъ, Григорій, Вилен. мѣщан., членъ гмины, 540.

— Себестьянъ, Вилен. бурмистръ, членъ евангелическаго збора, 407.

Митрофанъ, монахъ Вилен. Свято-Духовской церкви, 118.

Минтовтъ, Бриштофъ Яновичъ, землянинъ, 482.

Михаилъ, архіеп. митрополитъ Кіевскій, Галицкій и всея Руси, 17.

— король Польскій, 144, 236, 237, 245, 246, 247, 281, 282, 289.

Михайло, дьяконъ Вилен. Свято-Духов. церкви, 30, 35, Михаилъ, 47, 48, 57, 58.

— писарь короля Сигизмунда I-го, Кормяловскій и Стоклишскій державца, 241.

Михайловичъ, Авраамъ, землянинъ Вилен. пов., 30, 34.
 — Мартинъ, Вилен. райца, 72.
 — Шимонъ (Семенъ), шляхтичъ, 48, слуга Вилен. русскаго Петровскаго госпиталя, что на Зарѣчьи, 116.
 — Янъ, шляхтичъ, 115.
Михаловскій, Андрей, 345.
 — Ѳедоръ, 345.
 — шляхтичъ, (свобольникъ и шкодникъ рѣчи-посполитой), 512.
Михневичъ, Варлаамъ, старшій Вилен. Св.-Духов. монастыря, 161.
Михниковичъ, Яковъ, бояринъ. 27.
Михничъ, Николай, землянинъ Ошмян. пов., 559, 560.
Мицевичъ, Игнатій, маршалокъ Россіен. пов., 319.
Мицута, Антоній, изъ Ваганова, подстолій и судовой подстароста Городен. пов., 193.
Мишкелевичъ, Янъ, Вилен. мѣщан., членъ гмины, 540.
Минискій, изъ Мнина, Богуславъ, членъ Слуцкой конфедерации, 619.
 — Казиміръ, совѣтникъ Слуцкой конфедерации, 618.
Могила, Петръ, архимандритъ Кіево-печерскаго монастыря, 113.
Модзолевскій, священникъ Вилен. officialъ, 542.
Можилловскій, Андрей, протопощъ княжествъ Слуцкаго и Копыльскаго, 110.
Мозолевскій, Виленскій officialъ, 216, генеральный, 218.
Мойгисъ, Станиславъ, 345.
Мойсеевичъ, Андрей, Вилен. мѣщанинъ, 30, 34.
Мокрицкій, Войтехъ, шляхтичъ, 81.
Молинскій, шляхтичъ волонтеръ, (свобольникъ и шкодникъ рѣчи-посполитой), 512.
Молодецкій, трибунальный инстигаторъ, 197.
Монкевичъ, Богуславъ, членъ Слуцкой конфедерации, 619.
 — Игнатій Янъ, Одесницкій староста, 388.

— Михаилъ, 345, 379.
 — Самуилъ, Рѣчицкій подчашій, 345, Вилен. чащникъ, 352.
Монцевичъ, Іосифъ, 297.
Морденъ-Шотъ, Вильгельмъ, Вилен. мѣщанинъ, 509, Морденовичъ, 510.
Мордзинскій, Янъ, сборщикъ новоповышеннаго мѣта въ г. Вильнѣ, 487, 488.
Морозъ, Михаилъ, Вилен. бургомистръ, 180.
Моротъ, Янъ, викарный священникъ Борунской церкви, 105, 106, 107.
Мосевичъ, Викентій, Вилен. конюшій, 362, 379.
Мосеевичъ, Александръ Янъ, Шавловскій тивунъ, Лидскій зем. писарь, Вилен. суррогаторъ, 599, Вилен. подвоевода, 600.
 — Станиславъ Яновичъ, 470.
Москаль, Константинъ, Вилен. православн. мѣщанинъ, 81.
 — Михаилъ, Вилен. православн. мѣщанинъ, 84.
Мочульскій, проповѣдникъ еванг. исповѣданія, 611.
Мриглодъ, Апсолонъ, Вилен. райца, 55, 58, 61.
Муравицкій, Петръ, землянинъ Городнен. пов., 514.
Мухлинскій, Матвѣй, Вилен. мѣщан., членъ гмины, 540.
Мысликъ, Павелъ, членъ Слуцкой конфедерации, 619.
Мѣлецкая, Елена Николаевна (Гальшка Миколаевна) Радивиловна, княжна изъ Олехи и Несвижа, Миколаевна Подольская воеводина, старостина Городенская и Новомѣстская, 420—428.
 — Катерина Николаевна, Подольская воеводянка, 422, 424, 426.
 — Софья Николаевна, Подольская воеводянка, 420, 422, 424, 427, 428, 429.
Мѣлецкіе, 421, 422.
Мѣлецкій, Николай, Подольскій воевода, староста Городенскій и Новомѣстскій, 427, 428.
Мѣшковскій, Янъ, королев. дворянинъ, 260.

Н.

Навоша, Петръ Юрьевичъ, возный Вилен. пов., 47, 48, 57.

Нарбутовичъ, Тарасій, монахъ Вилен. Троиц. монастыря, 123.

Нарбутъ, Александръ, Довгяло, 340.

— Антоній, маршалокъ Лидскаго пов., 319.

— Геронимъ Довгяло, земьянинъ Вилен. воеводства, 101, 102.

— Севастьянъ, 520.

Наргелевичъ, Матвѣй, Таборинскій администраторъ (управляющій) 200, 201.

Наркевичъ, Леонъ, священникъ Езерской церкви, 194.

Нарковичъ, Мартинъ, 551.

Нарушевичъ, Адамъ, епископъ и писарь Вилен. воеводства, 223.

— Криштофъ, земьянинъ Вилен. пов., 74, 75.

— Станиславъ, Виленскій тивунъ, 411, Мстиславскій каштелянъ, староста Рѣчицкій и Гичицкій, 429.

— Янъ, королев. ловчій вел. кн. Литов., 24, 60, 325.

Насуновичъ-Халецкій, князь-татаринъ, 520.

Неглинъ, шляхтичъ, 248.

Некрашевичъ, Петръ Яновичъ, членъ Слуцкой конфедерациі, 622.

— Янъ, Вилен. іезуит. студентъ, 38.

Немѣранка, Домицелла, Деритская хоружанка, 159.

Несторовичъ, Берест. каштелянъ, 364, Янъ, Берест. подстолий, 365.

Никифоръ, Вилен. Свято-Духов. монахъ, 29, девятый чернецъ, 33.

Новгородецъ, Семенъ Яновичъ, Вилен. мѣщанинъ, 65, Св.-Духов. братчикъ, 98, Новгородецъ, 100.

Новицкій, Данилъ, шляхт., 25.

— Матвѣй Ждановичъ, шляхтичъ, 81.

Новоша, Петръ Юрьевичъ, возный Вилен. воеводства и повѣта, 16, 18, 28, 556.

Поздрина-Качановскій, Стефанъ, членъ Слуцкой конфедерациі, 622.

Полькинъ, Иванъ, членъ Слуцкой конфедерациі, 619.

Новгартъ, Петръ, державца Ракоитинскій и Лаваринскій, лѣсничій Оршанскій и Перелайскій, 273, 413.

Нурсевичъ, Самуэль Муховскій, татаринъ, 105.

— Шахана Абрамовичъ, татаринъ, 105.

Нѣмчинъ, Петръ, настановой на Вилен. королев. монетномъ дворѣ, 504.

О.

Оборскій, Бернардъ, Горбовскій староста, 207.

Обринская, Екатерина, въ первомъ бракѣ—Любельская, скарбниковая Змяртовская, а во второмъ—Шиманская, старостина Подберезская, 533.

Овсяниковичъ, Васько, Вилен. мѣщанинъ, 31, 35.

Огинская, Реина Воловичовна, Троцкая подкоморина, фундаторка Кронскаго монастыря, 120.

Огинскій, Александръ Марціанъ, изъ Козельска, князь, канцлеръ вел. кн. Литов., стар. Мстиславскій и Радошковскій, 603.

— Антоній, Троцскій каштеляничъ, 364.

- Богданъ, князь, Троцкій подкоморій, 29, 33, Богданъ Матвѣевичъ, Дорсунинскій и кор. державца, 41, 43, 49, 59, староста Вилен. Свято-Духов. братской церкви, 85, 89, фундаторъ Кронскаго монастыря, 120, изъ Ковельска, Троцкій подвоевода, 325.
- Богданъ Ѳедоровичъ, Троцкій подстолий, 41, 49, 59.
- Жомойтскій староста, 249.
- графъ Казиміръ Михайлъ, изъ Козельска, Вилен. воевода, 534, 536.
- Мартинъ, Троцкій воевода, королев. комиссаръ, 286, канцлеръ вел. кн. Литов., посредникъ мировой сдѣлки между Вилен. Св.-Духов. братствомъ и Вилен. іезуитами, 601.
- Янъ, князь, трибунальный свѣтскій судья, 88, Кормяловскій державца, 109, староста Вилен. Св.-Духов. братской церкви, 115, Волковскій маршалокъ, Виленскій подвоевода, 128, 277, 518.
- князь, Вилен. воевода, 542.
- Огульбъ-Шотъ**, Яковъ, 510.
- Огурцевичъ**, Андрей, Вилен. бургомистръ, 143.
- Януарій, Вилен. Троицк. архимандритъ, 604.
- Озембловскій**, Іосифъ, Вилькомир. судья, 367.
- Околовъ**, Людвигъ, членъ Слуцкой конфедерации, 619.
- Окуличовая**, Анна Шелепневна, Стефановая, зем. Мин. воеводства, 177.
- Окуличъ**, Василій, землянинъ Мин. воеводства, 177.
- Доминикъ, землян. Мин. воеводства, 177.
- Михайлъ, землян. Мин. воеводства, 177.
- Стефанъ, землян. Мин. воеводства, 177.
- Окуневна**, Светохна, въ замужествѣ Бальцеровая Раецкая—Трок. войска, 559, 560.
- Олексей**, (Алексѣй), священникъ Ковенской русской церкви, 216.
- Олельковичъ**, Семенъ Янъ Юрьевичъ, Слуцкій князь, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429.
- Оленская**, Марія Сеньчиловна, Вилен. мѣщанка, 526.
- Олендскій**, Адамъ, совѣтникъ Слуцкой конфедерации, 618.
- Стефанъ, членъ Слуцкой конфедерации, 618.
- Оленцовъ**, Симонъ, провинціалъ, законникъ Борунскаго базилян. монастыря, 155.
- Олешевскій**, Янъ прокураторъ Вилен. Троиц. монастыря, 143, 146, старшій Борунскаго монастыря, 165.
- Ольфировичъ**, Даміанъ, Вилен. мѣщанинъ, 212, 213.
- Ольшаница**, Томашъ, Вилен. мѣщан., 564.
- Ольшанскій**, Ярошъ, 461.
- Ольшевскій**, Криштофъ, Виленскій мѣщанинъ, скорнякъ, 243.
- Фирсъ, педагогъ (учитель) Вилен. Свято-Дух. школы, 29, русскій педагогъ, 33.
- Омельянь**, Вилен. Ивановскій священникъ, 16, 17.
- Омульскій**, Станиславъ, 340.
- Орановскій**, Криштофъ, Вилен. скорнякъ, 237.
- Станиславъ, Вилен. грод. судья, 219.
- Опецъ**, Василій, Новгород. каштелянъ, 162.
- Опока**, Ѳаддей, Мозырскій ландвойтъ, усердный защитникъ Мозырскихъ православныхъ жителей отъ насилій уніатской миссіи, 188—193.
- Оранскій**, Янъ, 188, 192.
- Орвидъ**, Самуиль, членъ Слуцкой конфедерации, 619.
- Орда**, Михайлъ Самуиль, зем. писарь Пин. пов., 162.
- Орлицкій**, Янъ, Рѣчицкій коморникъ, 540.
- Орѣшка**, Михайлъ, Пинскій подстолий и подстаростій, 174.
- Осецкій**, Вацлавъ, сеніоръ (старшина) Вилен. Евангелич. збора, 556.
- Осикъ**, Янъ, Вилен. зем. судья, 90.

Осиповичъ, Матвій, Вилен. райца, провизоръ
доходныхъ статей Вилен. Спасскаго госпиталя,
186, 198.

Осифовичъ, Василій, Вилен. мѣщан., 34.

Оскерко, Антоній, Новгород. каштелянъ, ревностный защитникъ православныхъ Мозырскихъ жителей, 188—193.

— Сервацій, Мозырскій староста, ревностный защитникъ православныхъ Мозырскихъ жителей отъ насилій уніатскихъ миссіонеровъ, 188—193.

Осмоловскій, Григорій, членъ Слуцкой конфедерации, 620.

Осолинскій, изъ Тенчина, Михаилъ, коронный регентъ, Мельницкій староста, 303.

Остайновичъ, Константинъ, Вилен. мѣщанинъ, 30.

Остаповичъ, Иванъ, Вилен. мѣщанинъ, 30, 34.

— Константинъ, Вилен. мѣщан., 34, 77,
Остафовичъ, 78, 87.

Остикъ, Юрій Юрьевичъ, Мстиславскій воевода, Браславскій староста, 253, 411.

Остремскій, Францискъ, Вилен. мѣщанинъ, членъ
гмины, 540.

Островскій, Александръ, членъ Слуцкой конфедерации, 620.

— Антоній, членъ Слуцкой конфедерации, 621.

— Василій, членъ Слуцкой конфедерации, 621.

— Михаилъ, членъ Слуцкой конфедерации, 621.

— Протасій, членъ Слуцкой конфедерации, 621.

— Якубъ, шляхтичъ, 31, 35.

— -Саринскій, Петръ, членъ Слуцкой конфедерации, 621.

Острожскій, князь Константинъ, Кіев. воевода, 6, 7, маршалокъ Волынской земли, Владимір. староста, 406.

— Янушъ, Волынскій воевода, 421.

Отроковъ, Семенъ, Вилен. мѣщанинъ, 31, 35.

Оффенгаузъ, Мартинъ, совѣтникъ Слуцкой конфедерации, 617.

— Стефанъ, Деритскій подкоморичъ и членъ
Слуцкой конфедерации, 618.

II.

Паберовскій, Янъ, шляхтичъ, 31, 35.

Павловицкій, Касперъ, Вилен. райца, 528.

Павловичъ, Михаилъ, членъ Слуцкой конфедерации, 620.

— Юзефъ (Иосифъ), Вилен. мѣщанинъ, сапожникъ, 76.

— Оона (Хома), Вилен. мѣщанинъ, 35.

Павловскій, Павелъ, Биржанскій бургомистръ, 529.

— Ромуальдъ, священникъ Борунской церкви, 158.

Пакошъ, Александръ Иванъ, членъ Слуцкой конфедерации, 618.

— Константинъ, поручикъ, членъ Слуцкой конфедерации, 618.

Пальчевскій, Матвій, шляхтичъ, 538.

Парисовичъ, Казиміръ Янъ, Пинскій подчашій и грод. судья, 174.

Парфеновичъ, Иванъ, Вилен. протопопъ и митрополичій намѣстникъ, 5, Пархвеновичъ, 9, 10, 16, 17, 20, 460.

Пацовая, Нарушевичовла, подканцлерина вел. кн. Литов., Жомойт. старостина, 159.

Пацъ, Михаилъ, Вилен. воевода, великій гетманъ вел. кн. Литов., сеймовый маршалокъ, Михаилъ Петръ, 340, 402.

— Павелъ, Витебскій каштелянъ, 254.

— Пашкевичъ, дворянинъ, 197.

— Юрій, Витебскій воеводичъ, 270.

Пашкевичъ, Адамъ, 521.

— Андрей, 221, 222.

— Григорій, Вилен. мѣщанинъ, 180.

- Данилъ, Вилен. мѣщан., радца, 540.
- Николай, Ковенскій подстолій, 217.
- Симонъ, Вилен. мѣщан., членъ гмины, 540.
- Пашковичъ**, Богданъ, витеблянинъ, 24.
- Генадій, Лявдонскій, консуляторъ Вилен. Троицкаго монастыря, 209.
- Павелъ, Вилен. бургомистръ русской лавицы, 73.
- Пекарскій**, Василій, членъ Слуцкой конфедерации, 621.
- Данилъ, членъ Слуцкой конфедерации, 621.
- Иванъ, членъ Слуцкой конфедерации, 620.
- Павелъ, членъ Слуцкой конфедерации, 621.
- Семень, членъ Слуцкой конфедерации, 621.
- Филиппъ, членъ Слуцкой конфедерации, 621.
- Пекинскій**, Гіацинтъ, старшій Литовской провинціи всѣхъ неунитовъ и Вилен. Св.-Духов. монастыря, 221.
- Пелиская**, Петровая, урожденная Ульяна Гинтовтовна, землянка, 482.
- Пелискій**, Петръ, землянинъ, 482.
- Пенкальскій**, Симонъ, членъ Слуцкой конфедерации, 619.
- Перегудъ**, Гавріилъ, членъ Слуцкой конфедерации, 620.
- Першкевичъ**, Андрей, Вилен. мѣщан., 180.
- Песлякова**, Евфросинія, Лявданская, Стефановая, 105, 106, жена Докшицкаго священника, 155, 157.
- Константія Стецкевичовна, жена священника Борун. цер. Николая Песляка, 105.
- Песлякъ**, Александръ Стефановичъ, коляторъ Борун. церкви, 106, 109.
- Василій Стефановичъ, коляторъ Борунской церкви, 106, 109, 152, 155, 158, 165, 166.
- Миколай, священникъ и фундаторъ Борунской церкви, 104, 152, 154, 155, 156.
- Петръ Стефановичъ, коляторъ Борунской церкви, 106, 109, 152, 153, 155, 157.
- Яковъ Стефановичъ, коляторъ Борунской церкви, 106, 109, 155, 165, 166.
- Янъ Миколаевичъ, коляторъ Борунской церкви, 104—109, 156, 157, 158, 159.
- Янъ Стефановичъ, коляторъ Борунской церкви, 106, 109, 152.
- Петкевичъ**, Александръ, 345.
- Езофъ, актеръ справъ сборовыхъ вел. кн. Литовскаго, 516, 518.
- Іосифъ, пѣвчій Борунской церкви, 153.
- Мальхеръ, Вилен. зем. писарь, 11, 12, Оршанскій стольникъ, 345, 430, 437, 463.
- Петлевичъ-Сарницкій**, Игнатій, членъ Слуцкой конфедерации, 621.
- Петрасевичъ**, Вилен. обыватель, 378.
- Петрашевичъ**, Хризостомъ Янъ, 340.
- Петрашкевичъ**, Флоріанъ, 401.
- Петриманскій**, Николай, шляхтичъ, 21, 552.
- Петровичовая**, Екатерина Котловна, Казимірова, 107.
- Петровичъ**, Александръ, шляхтичъ, 75.
- Андрей, шляхтичъ, 99, 257, 258, 259.
- Войтехъ, землянинъ Вилен. пов., 5.
- Казиміръ, 305.
- Осипъ, членъ Слуцкой конфедерации, 622.
- Семень, Вилен. лавничій писарь, 245.
- Станиславъ, митрополичій тивунъ, 27, шляхтичъ, 115, 553.
- Янъ, 107.
- Петровскій**, Кошелевскій староста, 191.
- Яковъ, Виленскій мѣщан., членъ гмины, 540.
- войскій, грод. писарь Вилен. воеводства, 298.
- Петрулинецъ**, Николай, 420.
- Петрусевичовая**, Ольбрихтовал, урожденная — Кристина Ярошевичовна Радговщанка, землянка, 482.
- Петрусевичъ**, Альбрихтъ (Ольбрихтъ), землянинъ, 482.
- Казиміръ, 353.

Петрушевичъ, Антошій Николай, чашникъ и подвоевода Вилен. воеводства, 196, 198, 200, 381.

Петръ Великій, Императоръ Всероссійскій, 300, 301, царь, 351, 352, 356, 362, 364, 367, 377.

Печатка-Левоничъ, Александръ, 345.

Печонка, Григорій Ѳеодоровичъ, Вилен. радца русской лавицы, 552.

Печонскій, Григорій, Вилен. радца русской лавицы, 21.

Піонтковскій, Богуславъ, членъ Слуцкой конфедерации, 620.

Пирхала, Войтехъ, Вилен. старшій зборовый, 10, золотарь (золот. дѣлъ мастеръ), 475.

Платынъ, Петръ, Виленскій королевскій монетчикъ, 257, 258, 259.

Пленъ, Эрнестъ, Вилен. мѣщан., членъ гмины, 540.

Плихта, Богуславъ, 283.

Плодницкій, Юрій, возный Вилен. пов., 5.

Плятеръ, Іосифъ, 319, Инфлянтскій войскій, 364.
— Янъ, Инфлянтскій войскій, 378.

Пневскій, шляхтичъ, волонтеръ, (своевольникъ и школьникъ рѣчи-посполитой), 512.

Подберезская, Екатерина Обринская, Шиманская старостина, въ первомъ бракѣ Змиртовская—Любельская скарбниковая, 533.

Подберезскій, Григорій, Смоленскій воевода, 340.

— Мартинъ Яновичъ, Мойшагольскій хоружій, 483.

— Францискъ, Шиманскій староста, 532, 533.

Пожарскій, Андрей Поцманъ, королев. секретарь и Жупранскій державца, 107, 108.

Познанскій, Алексѣй, Виленскій мѣщанинъ, 198.

Позницкій, Аванасій, Вилен. мѣщанинъ скорнякъ, 243.

Познякъ, Матвѣй, земли. Вилен. пов., 566.
— Францишекъ, 318.

Поклатъ, Матей Григорьевичъ, Вилен. мѣщанинъ, 31.

Полочанинъ, Михаилъ Васильевичъ, Вилен. мѣщанинъ, 65, Св.-Духовскій братчикъ, 98. Михайло, 100.

Полубенскій, Александръ, князь, Новогородскій каштелянъ, 12, Фундаторъ Вилен. Св.-Духов. монастыря, 75.

— Константинъ, Мстиславскій каштелянъ, 113.

Полубинская, Катерина, сперва Яновая Глинская, а послѣ Стефановая Гоздовская, 204.

Полубинскіе, 401.

Полубинскій, Александръ Гилярій, маршалокъ вел. кн. Литов., 286.

— изъ Лубна, Михаилъ, Мозырскій стольникъ, земли. Пин. пов., 179.

— изъ Лубна, Фелиціанъ, Мозырскій стольникъ, земли. Пин. пов., 179.

— изъ Лубна, Янъ, Мозырскій стольникъ, земли. Пин. пов., 179.

Полховскій, Григорій, членъ Слуцкой конфедерации, 620.

— Стефанъ, членъ Слуцкой конфедерации, 620.

Поляновскій, Андрей, шляхтичъ, 16.

Помарнацкій, Андрей, зем. судья Смолен. воевод., люстраторъ податныхъ сборовъ Вилен. воеводства, 539.

Помицкій, Константинъ, Серадскій чашникъ, королев. комиссаръ, 286.

Понятовскій, Мартинъ, ксендзъ, помощникъ старшаго Вилен. базилиан. монастыря, 110.

— князь Михаилъ, Полоцкій епископъ, Краковскій коадьюторъ, 223.

Понлавскій, Михаилъ, Кременецкій подстолий, 155.

Поновскій, Янъ, 204.

Понѣльскій, униатскій ксендзъ комендарій, 612.

Порошко, Иванъ, Вилен. мѣщан., 65.

Порѣцкій, Войтехъ, зем. Вилен. воеводства, 103.

— Фелиціанъ, 529.

Потоцкая, Барвара Дуниновна, подстолина вел. кн. Литов., а въ первомъ бракѣ Униховская — Трокская воеводина, 172, 173.

Потѣй, Антоній, на Володавѣ, Рожанцѣ и Рѣчицѣ, великій стражникъ и генеральный региментаръ вел. кн. Литов., староста Волковыйскій, Жижморскій, Радомысльскій и Суразскій, 310, 383, 384.

— Ипатій, митрополитъ Кіевскій, Галицкій и всея Руси, владыка Владимір. и Берестейскій, архимандритъ Кіево-Печерской лавры, 41, 43, 44, 46, 48, 49, 50, 53, 54, 57, 58, 59, архієпископъ, 62, 63, 66, 67, 70, 77, 81, 85, 86, 88, 89, 90, 268.

— Казиміръ, Витебскій воевода, 366.

— Константинъ Людовикъ, подскарбій и земскій писарь вел. кн. Литов., 295, на Володавцѣ и Рожанцѣ, староста Волпинскій и Бортянский, 295, стар. Ратынскій и Пунскій, 298, 303, 304, стар. Шерешевскій, 308, 309.

Поцѣй, см. Потѣй.

Почобута, Анзельмъ, ксендзъ гвардіанъ Вилен. Францисканскаго монастыря, 214.

Прездецкіе, 365.

Прездецкій, Литовскій референдаръ, 389, подканцлеръ вел. кн. Литов., хоружій Стародубов. пов., 400.

— Мозырскій хоружій, 362.

Прерадовскіе, 367.

Прецлавскій, Андрей, Слонимскій хоружій и Вилен. подвоеводій, 120, 121, 124, 125, 513, 514.

Пржездецкій, см. Прездецкій.

Прилуцкій, Василій, шляхтичъ, 91.

Пристановскій, Иванъ, членъ Слуцкой конфедерации, 619.

— изъ Пристановъ, Михаилъ, совѣтникъ Слуцкой конфедерации, 618.

Прогульбицкій, Павелъ, 480.

Прозоровскій, Московскій воевода, 278.

Прокоповичъ, Матвѣй Михайлъ, 528.

Прокудичъ, Бартошъ, Вилен. магистр. писарь и лавникъ, 96.

Прокша, Михаилъ Станиславъ, 340.

Пронскій, князь Александръ, стольникъ вел. кн. Литов., 407.

Протасовичъ, Бенедикъ Васильевичъ, Трокскій ключникъ, Городенскій войскій, 255.

— Иванъ, Вилен. грод. судья, 405, 430.

Процевичъ, Василій, старшій Вилен. Троицкаго базилян. монастыря, 163, 167, 177.

Путкамеръ, Лаврентій, генераль-адъютантъ, членъ Слуцкой конфедерации, 620.

— Станиславъ, генераль-адъютантъ и совѣтникъ Слуцкой конфедерации, 618.

— полковникъ, 308.

Пузилевичъ, Григорій, Вилен. мѣщан., скорнякъ, 237, 243.

Пузина, изъ Козельска, Доминикъ Криштофъ, Упитскій староста и маршалокъ Литов. скарб. трибунала, 364.

— изъ Козельска, Михаилъ, староста Вискій и Вербковскій, королев. регентъ вел. кн. Литов., 247.

Пукшта, Антоній, 534, 536.

Пукшта-Клявзгейловичъ, Станиславъ, Волковыйскій хоружій и Виленскій намѣстникъ, 26, 32, 41, 43, 46, 55, 60, 482, 492, 554, 555, 556.

Пусловскій, изъ Пуслова, Войтехъ, маршалокъ Слонимскаго повѣта, 319.

Путовинскій, 384.

Путовичъ, Адамъ, возный Вилен. воеводства, 221.

Путяна, Янъ, 557.

Пѣшій-Вейкушенъ, Ференсъ, Вилен. мѣщанинъ, господарскій пивничій, 478.

Пясецкій, Стефанъ, членъ Слуцкой конфедерации, 620.

— Янъ, 372.

Р.

Рагоза, Михаилъ, архіеп., митрополитъ Кіевскій, Галицкій и всея Руси, 26, 27.

Радашевскій, Антоній, шляхтичъ, 538.

Радванъ, Амвросій, Вилен. аптекаръ, 15.

Радговская, Равна Ярошевична, въ замужествѣ Адамова Коплевская, землянка, 482.

Радговскій, Андрей Ярошевичъ, 482.

— Давидъ Ярошевичъ, землянинъ, 482.

Радговщанка, Катерина Ярошевичовна, въ замужествѣ—Войтехова Александровичова, землянка, 482.

— Кристина Ярошевичовна, въ замужествѣ—Ольбрихтова Петрусевицкова, землянка, 482.

Радивилова, Анна Людовика, конюшина вел. кн. Литов., а потомъ Бранденбургская марграфиня, 138, фальцграфовна Пфальцская, 155.

— Марія, господаровна Молдавскихъ земель, Янушова, Вилен. воеводина, гетманша вел. кн. Литов., 138.

Радивилова, Елена (Гальшка) Николаевна, княжна, изъ Олыки и Несвижа, 421, 424.

Радивилъ, Кароль, князь, Вилен. воевода, 221.

— Криштофъ, князь на Биржахъ и изъ Дубинокъ, Вилен. воевода, найвысшій гетманъ вел. кн. Литов., староста Солецкій и Урендовскій, державца Кокенгаузенскій, 6, 9, 14, державца Аинскій, 32, 37, Криштофъ Николай, князь на Олыкѣ и Несвижѣ, 95, 232, 234, 252, Николай Криштофъ, дворный маршалокъ вел. кн. Литов., 254, 260, 261, 264, 266, 324, 332, 390, 407, 411, 420, 423, 424, 439, 467, 471, 474, 476, 594.

— Николай, канцлеръ вел. кн. Литов., староста Виленскій и Борисовскій, 1, 3,

Вилен. воевода, стар. Лидскій и Мозырскій, державца Борисовскій, 253, стар. Ошмянскій и Лидскій, 405, князь на Дубиничахъ и Биржахъ, 406—410, 423.

— Христофоръ, князь, 568.

— Янушъ (Иванъ), князь, подчасшій вел. Литов., 560.

— конюшій вел. кн. Литов., 376.

Раецкая, Светохна Окуневна, Бальцеровая, Трок. войская, 559, 560.

Раецкій, изъ Раецъ, Теофилъ Дунинъ, Лидскій маршалокъ, 135, 136, 137.

Райскій, Александръ, 365.

— изъ Райска, Иванъ, совѣтникъ Слуцкой конфедераціи, 617, 627.

— Кобринскій подкоморій, 319.

— Николай (Миколай), Вилен. обыватель, 116.

Ратомская, Александра Лавриновна, Острская старостянка, въ замужествѣ Григорьева Корсакова, 474.

— Елена (Галена) Григорьевна, Лавринова княжна Горская, 471—476.

— Елена (Галена) Лавриновна, Острская старостянка, 474.

— Марина Лавриновичовна, Острская старостянка, 474.

— Софья (Зофія) Лавриновна, Острская старостянка, въ замужествѣ Адамова Руцкая—Мозыр. зем. писарова, 474.

— Софья (Зофья) Тышкевичовна, Берестейская воеводянка, 473.

— Оедора Лавриновна, Острская старостянка, 474.

Ратомскій, Григорій Лавриновичъ, Острскій старостичъ, 473, 474.

— Константинъ Лавриновичъ, Острскій старостичъ, 473, 474.

- Лавринъ Константиновичъ, Острскій староста, 471—476.
- Михаилъ Лавриновичъ, Острскій старостичъ, 473, 474.
- Рачинскій, К.**, маршалокъ королев. совѣта, 223.
- Рачкевичевна, Тересса**, старшая Минскаго Св.-Духов. базилиан. монастыря, 170, 171.
- Рачковскій, Янъ**, Вилен. грод. судья, 139.
- Редоръ, Янъ**, шляхтичъ, 538.
- Рейбницъ, Станиславъ**, г. а. комм. войскъ в. кн. Лит. и членъ Слуцкой конфедераціи, 618.
- Христофоръ, генераль-маіоръ в. кн. Лит., совѣтникъ Слуцкой конфедераціи, 617.
- Рескій, Янъ Ленартовичъ**, возный Вилен. пов., 41.
- Речинскій, Иванъ**, членъ Слуцкой конфедераціи, 620.
- Рихтеръ, Николай**, Вилен. бургомистръ, 527.
- Рогоза, Михаилъ**, митрополитъ Кіев., Галицкій и всея Руси, 42, 46, 51, 59, 547—551, 553.
- Рогозянка, Анна Ѳеодоровна**, княгиня Яновая Свирская, 9, 10.
- Рогульская, Балтроевская**, урожденная—Софья Гинтовтовна, землянка, 482.
- Рогульскій, Балтрмей**, землянинъ, 482.
- Рожницкій, Янъ**, Борунскій обыватель, 106.
- Рожницъ, Романъ**, протопопъ Вилен. Пречистенскаго собора, 131, 132, 134.
- Розумціусъ, Венедиктъ (Венедиктъ)**, Вилен. город. писарь, 56, 61.
- Романовичъ, Иванъ**, Вилен. мѣщанинъ, 31.
- Михаилъ, священ. (пресвитеръ) Видзенинскаго монастыря въ Вилькомир. пов., 531.
- Романовичъ-Сарницкій, Игнатій**, членъ Слуцкой конфедераціи, 621.
- Романскій, Янъ**, шляхтичъ, 30, 34.
- Ромашкевичъ, Мартинъ**, священникъ Губинской церкви, 194.
- Ромашко, Евстафій**, членъ Слуцкой конфедераціи, 622.
- Ромеръ, Дамазій**, подкоморій Трокаго пов., 319.
- артилерійскій генераль вел. кн. Литов., 378.
- Ромфельдъ, Августинъ**, Вилен. мѣщан., членъ гмины, 540.
- Ронзевскій, Александръ**, Людковскій чапникъ, 386.
- Ропатецкій, Николай**, Вилен. іезуитскій студентъ, 30.
- Ропиъ, староста Жидейнарскій**, совѣтникъ Слуцкой конфедераціи, 618.
- Роръ, Фердинандъ**, Трокаскій подстолий, Сумишскій староста, 281.
- Роскій, Стефанъ**, господар. дворянинъ, 407.
- Росохацкій, Николай Францискъ**, Трокаскій тивунъ, Вилен. зем. писарь, Немононтскій староста, 340.
- Ростковскій, Войтехъ**, шляхтичъ, 468, 469.
- Рощевскій, Янъ**, шляхтичъ, 78.
- Рубовичъ, всендзъ**, Биржанскій комендарій, 612.
- Рудковскій, Иванъ**, шляхтичъ, 30, 31, 34, 36.
- Рудомина, Лавринъ Матвѣевичъ**, 328, 438.
- Ѳома (Томашъ) Матвѣевичъ; Довгялишскій державца, 430—459.
- Брацлавскій подкоморій, маршалокъ генеральной комиссіи Литовской провинціи, 383.
- Рудомина-Дусятскій, Михаилъ**, Оршанскій маршалокъ, 340.
- Петръ, Стародубовскій староста, Виленскій подвоеводій, 131, 236, 279, 281, 283, 285, 287, 338, 340, 522.
- Русинъ, Ѳеодоръ**, служебникъ, 548.
- Рутковскій, управляющій имѣнія Ревятичъ**, въ Минск. воеводствѣ, 168, 169.
- Рутскій, Іосифъ Веляминъ**, униатскій архимандритъ Вилен. Троицк. монастыря, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, Валеріанъ (?) 217, 218, 564.
- Руцкая, Адамовая, Софья Ратомская**—Острская старостянка, 474.

Ручка, Николай (Миколай) Ивановичъ, 477, 480.

Ручкова, Анна (Ганна) Ференсовна, Миколаева Ивановичова, 477—480.

Рыбникъ, Каршъ, Вилен. православи. мѣщанинъ, 81.

Рыдель, Кристианъ, Вилен. мѣщан., членъ гмины, 540.

Рынгель, Винцео, путный бояринъ, 27.

— Михаилъ, путный бояринъ, 27.

Рышискій, Гавріиль Богдановичъ, Вилен. грод. судья, 6, 9, 32, 37, 232, 234, 252, 260, 264, 266, 464, 467, 471, 476.

Рѣшнинъ, князь, 305, генералъ русскихъ войскъ при царѣ Петрѣ Вел., 351, 352.

Рѣшетило, Юсифъ, Вилен. Св.-Духов. братчикъ, 115.

С.

Сабельникъ, Михаилъ, Вилен. мѣщанинъ, 406.

Сабина, Станиславъ, Виленскій войтъ, докторъ и королев. секретарь, 462.

Саваиевскій, Доминикъ, 209, 211.

— Янъ, 209, 211.

— Оаддей изъ Станкова, грод. регентъ, мостовничій Вилен. воеводства, 399.

Савицкая, Агата изъ Пашкевичой, въ первомъ бракѣ Кононовичова, коморникова Вилен. воеводства, 221.

Савицкій, Алоизій Михаилъ, Вилен. зем. писарь, 356, 388.

— Антоній, Вилен. мѣщанинъ, членъ гмины, 540.

Балтрмей, шляхтичъ, 31, 35, 538.

— Матвѣй (Матей), Подляскій каштелянъ, писарь вел. кн. Литов., 407.

— Францискъ, коморникъ Вилен. воеводства, 221.

— Янъ, шляхтичъ, 538.

Савичъ, Иларіонъ, игуменъ Новодворскаго монастыря, 595, 596.

— Пахомій, Евейскій игуменъ, Вилен. Св.-Духов. намѣстникъ, 126, 127.

Савлуковичъ, Филиппъ, землянинъ Ошмян. пов., 38.

Садовскій, шляхтичъ, волонтеръ, (своевольникъ и школьникъ рѣчи-посполитой), 512.

Сазинъ, Григорій, возный Вилен. повѣта, 412.

Саковичъ, Адамъ Матвѣй, Ошмян. подкоморій, стар. Селененскій и Метельскій, подвоевода Виленскій, 516.

Салтыковъ, графъ, генералъ-маіоръ русскихъ войскъ, комендантъ С.-Петербургскаго легіона и кавалеръ ордена св. Георгія, 314, 315.

Самискій, Чекура, членъ Слуцкой конфедерациі, 621.

Сангушко, князь, надворный маршалокъ вел. кн. Литов., 363.

Сантовтъ, Янъ, шляхтичъ, 15.

Сантоцкій, Антоній, Вилен. мѣщан., членъ гмины, 540.

— Янъ, Вилен. мѣщанинъ, 198.

Санѣга, графъ Александръ, Полоцкій воевода, польный гетманъ вел. кн. Литов., 399.

— Антоній Казиміръ, Мерецкій староста, директоръ антекомиціального сеймика Вилен. воеводства, 370.

— Венедиктъ, великій подскарбій вел. кн. Литов., 172.

— Владиславъ Казиміръ, Троцскій воевода, 159.

— Юсифъ Михаилъ, гр. на Черой, Высокомъ, Раснѣ, польный писарь вел. кн. Литов., староста Рѣтовскій и Долинскій, 171—173, крайчій вел. кн. Литов., 389.

— Казиміръ Янъ, Вилен. воевода, великій гетманъ вел. кн. Литов., 139, Олькиниц-

кій староста, 171—173, 184, графъ на Быховѣ, Заславѣ и Домбровиѣ, 288, 289, 341, маршалокъ предсеймоваго сеймика, 345, староста Вольненскій, Оникшанскій и Ракуцишскій, 356.

— Левъ, канцлеръ вел. кн. Литов., 65, староста Слонимскій, Марковскій, Мядельскій и Ясвонскій, 234, 242, 468, 269, 470, 474, 486, 521, Парнавскій и Могилевскій стар., 556—558.

— Павелъ Богдановичъ, конюшій вел. кн. Литов., Ошмян. староста, 39, 40.

— Янъ, графъ на Ляховичахъ, Велюнъ, Кузьминъ и Равичъ, великій гетманъ вел. кн. Литов., генералъ, староста Велькопольскій и Бобруйскій, 297, 364.

Санѣги, 384, 401.

Санѣжанка, Катерина, Вилен. воеводянка, 159, подканцлерина вел. кн. Литов., старшая Минскаго Св.-Духов. базилиан. женскаго монастыря, 172.

Сарницкій, изъ Старыхъ Диковичъ, Василій, членъ Слуцкой конфедерации, 620.

— Гавріилъ, членъ Слуцкой конфедерации, 621.

Сатринъ, Казиміръ Криштофъ, 528.

Сачковскій, Василій Даниловичъ, членъ Слуцкой конфедерации, 620.

— Василій Іосифовичъ, членъ Слуцкой конфедерации, 620.

— Иванъ Григорьевичъ, членъ Слуцкой конфедерации, 620.

— Иванъ Михайловичъ, членъ Слуцкой конфедерации, 620.

— Иванъ Романовичъ, членъ Слуцкой конфедерации, 620.

— Михайлъ Ивановичъ, членъ Слуцкой конфедерации, 620.

— Петръ Іосифовичъ, членъ Слуцкой конфедерации, 620.

— Ѳедоръ Романовичъ, членъ Слуцкой конфедерации, 620.

Сварацкій, Николай, Вилен. іезуитск. студентъ, 38.

Свида, Степанъ, членъ Слуцкой конфедерации, 620.

Свидровіусъ, князь Станиславъ, министръ и сеніоръ Вилен. Евангелич. збора, 407.

Свирская, княгиня, Яновая, Анна Ѳедоровна, Рогозянка, 9, Анна Стефановна, 10, господар. маршалковая, Мойшагольская державчая, завѣщаетъ похоронить себя въ Виленской Пречистен. церкви, 460—468, Яновая Болеславовичовна, 463.

Свирскій, князь Янушъ Болеславовичъ, господар. маршалокъ, Мойшагольской стар., 407, Вилен. намѣстникъ, 430, 460, 461, 464, державца Мойшагольскій, 549.

Себестіановичъ, Янъ, писаръ Вилен. купческаго общества (*communitas mercatoria*), 527.

Себестыановичъ, Юрій, шляхтичъ, 594.

Седмигородскій, Стефанъ, членъ Слуцкой конфедерации, 620.

Секлуцкій, Яковъ, 533.

Селивестръ (Сильвестръ), „светый папѣжъ Римскій“, 45.

Семеновичъ, Василей, Вилен. мѣщанинъ, 30, 34.

— Иванъ, Вилен. Свято-Духовскій священ., 64, 65, 68, 558.

— Карпъ, Вилен. мѣщанинъ, 31, староста Свято-Духов. братской церкви, 32, 35, 37.

— Павелъ, Вилен. православи. мѣщанинъ, кушнеръ, 123, 124, 125.

— Янъ, шляхтичъ, 488.

— Хома, Вилен. мѣщанинъ, 30, 34.

Сенчилъ, Иванъ Павловичъ, Вилен. бургомистровичъ, Св.-Духов. братчикъ, 29.

Сенчило, Иванъ Павловичъ, Вилен. бургомистръ, 33.

Сенчиловичъ, Филиппъ, Вилен. православи. мѣщанинъ, 81, Св.-Духов. братчикъ, 98.

- Сенчиловичъ**, (Самуилъ) Самойло, архимандритъ, Вилен. Троицкаго монастыря, лишенный этого монастыря за преданность православію, 72, 73, 74, 81, 83, 86, Сенчиловичъ, 88, 90, Самуилъ.
- Сеньковский**, Николай (Миколай), королев. дворянинъ, арендаторъ Виленскаго королев. монетнаго двора (милицы), 504.
- Сенявскій**, изъ Градова, Николай Іеронимовичъ, гетманъ, графъ на Мышѣ и Шкловѣ, коронный хоружій, староста Радомскій и Рогатынскій, 280.
- Сергѣевичъ**, Михаилъ, Вилен. мѣщанинъ, 91, 92.
- Серкучевскій**, Михаилъ, Забревпольскій администраторъ, 194.
- Сесицкій**, Янъ, 273, Янъ Довмонтъ, Вилькомир. хоружій, Вилен. намѣстникъ, 563.
- Сивицкій**, Игнатій, маршалокъ Ковен. пов., 319.
- Сигизмундъ-Августъ**, король польскій и великій князь Литовскій, 216, 217, 229, 231, 237, 238, 250, 251, 252, 255, 256, 477, 478, 480.
- первый, король польскій и великій князь Литовскій, 127, 237, Старый, 238, 241.
- третій, король польскій, 379.
- Сигизмундъ (Жикгимонтъ) третій**, король польскій и вел. кн. Литов., 23, 45, 62, 63, 90, 91, 93, 94, 95, 97, 99, 234, 235, 237, 242, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 265, 266, 267, 268, 270, 271, 272, 273, 307.
- Сидоровичъ**, Малафей, Вилен. Спасскій священникъ, 5, 9, 10, 12, 16, 17.
- Сикорскій**, Оома, Вилен. мѣщанинъ, 180.
- Сикutowичъ**, Валентій, Вилен. ландвойтъ, 91.
- Симоновичъ**, Богданъ, Вилен. мѣщан., Св.-Духов. братчикъ, 98, 100.
- Сицицкій**, Литовскій генераль, 357.
- Сиповичъ**, Венцлавъ, шляхтичъ, 86.
- Сиципскій**, Александръ, 340.
- Скаринскій**, Яковъ, шляхтичъ, 538.
- Скендзерскій**, Оаддей, Вилен. мѣщанинъ, членъ гмины, 540.
- Скиба**, Оедоръ, Вилен. мѣщанинъ, 30, 34.
- Скиноръ**, Андрей, сеніоръ Вилен. Амброжіанской бурсы Вилен. канониковъ прелатовъ, 508.
- Скобляловскій**, Григорій, членъ Слуцкой конфедерации, 621.
- Сковорода**, Никифоръ, Вилен. мѣщанинъ, 30, 34.
- Скоробогатый**, скарбный вел. кн. Литов., 287, Михаилъ, 379.
- Скорубскій**, Янъ, хоружій Виленскаго воеводства, 305, 351, 352.
- Скорульскій**, Касперъ, скарбовый служебникъ вел. кн. Лит., 260, 261.
- Янъ, 345.
- Скребня**, Наумъ Даниловичъ, Вилен. мѣщанинъ, 31, 36.
- Скренделевскій**, 368.
- Скрибовскій**, Петръ, 15.
- Скроцкій**, Матіашъ, шляхтичъ, 17.
- Скуминъ**, Оедоръ (Теодоръ), зем. подскарбій и королев. писаръ вел. кн. Литов., Браславскій и Олитскій староста, 439, стар. Браславскій, 463.
- Скуревичъ**, Казиміръ, ротмистръ Вилен. воеводства, 225.
- Слабковскій**, Стефанъ, 279.
- Следкевичъ**, Михаилъ Деливичъ, 208.
- Слепцовая**, Ева, 206.
- Слизень**, Іосифъ, Плотельскій староста, генераль-адъютантъ, 206.
- Ярошъ, служебникъ кн. Льва Сапѣги, 557.
- Слискій**, Симонъ, Вилен. мѣщан., рѣзникъ, 130.
- Смигевичъ**, Лавринъ Щасновичъ, шляхтичъ, 547, 548.
- Смольская**, княгиня Гулла Охметовна Исофова, татарка, 518, 519, 520.
- Маріуса, татарка, въ замужествѣ — княгиня Абрагимова Шейбакова, 519.

- Смольскій**, Исофовичъ, королев. татаринъ изъ села Лубиска подъ г. Вильною, 519, 520.
 — Хасеймъ, татаринъ, Смоленскій роугъ (мулдай), 519.
- Смѣшко**, Захарій, повѣренный, 269.
- Соболевскій**, Романъ, Вилен. патрициушъ, 626.
 — Францискъ, 211.
- Соболь**, Лукашъ, Вилен. мѣщанинъ, Св.-Духовскій братчикъ, 98.
- Соколинская**, княжна Марія Михайловна, 10.
 — княжна Марина, 461, Юрьева Зеновичова, 462.
 — Рейна Воловичовна, Трокская зем. судьяная, 120.
- Соколинекіе**, князья, см. **Друцкій-Соколинскій**.
- Соколинскій**, Янъ, писарь, 91, королевскій писарь, 93, 95. 273, 274.
- Соколовичъ**, Миколай, шляхтичъ, 86.
- Соколовская**, Дарія Андреевна Тугановская, землянка Трок. пов., 513.
 — Катерина (Екатерина), Стефановичова, Григоровна, Вилен. мѣщанка, 526.
 — Марина Константиновна, Криштофовна, жена Вилен. правосл. купца и мѣщанина, 524.
 — Марія Сеньчиловна, Криштофовна, жена Вилен. правосл. купца и мѣщанка, 522—527.
- Соколовскій**, Григорій, Вилен. мѣщанинъ-купецъ, 526.
 — Криштофъ, Вилен. правосл. мѣщанинъ-купецъ, 522—528.
 — Лука, Вилен. мѣщанинъ, 526.
 — Станиславъ, землянинъ Трок. пов., 513, 514.
 — Яковъ, Вилен. мѣщанинъ, лавникъ, 523, 526.
- Сокорскій**, Оома, Вилен. бургомистръ, 198.
- Соленикъ**, Апанасъ, Вилен. мѣщанинъ, 130.
- Солокаевичъ**, Кузьма, Вилен. іезуит. студентъ, 29, 34, 38.
- Соломерецкая**, княжна Барбара, въ замужествѣ — Каленицкая-Тышкевичова, 472.
- Соломерецкій**, князь Богданъ, Кричевскій староста, 475, 477.
- Солуяновичъ**, Илья, Вилен. мѣщанинъ, 34.
- Сондецкій**, Францискъ, Виленскій мѣщанинъ, членъ гмины, 540, 542.
- Сопѣга**, Иванъ, Вилен. мѣщанинъ, скорнякъ, 237, Сопига, 243.
- Сохтовскій**, Криштофъ, Виленскій мѣщанинъ, скорнякъ, 243.
- Спинекъ**, изъ Бенднава, Стефанъ, членъ Слуцкой конфедераціи, 620.
- Спягольскій**, Жданъ, шляхтичъ, 68.
 — Янъ, Вилен. мѣщан., 123.
 — Оедоръ, шляхтичъ, 68.
- Стабровскій**, Петръ, 468, Трейданскій и Скуинскій староста, Виленскій тивунъ, 470.
- Стадницкіе**, 362.
- Станиславовичова**, Яновна, урожденная Елисавета (Альжбета) Яновна Киселевна, землянка, 482.
- Станиславовичъ**, Николай, шляхтичъ, 48, 57.
 — Юрій, шляхтичъ, 41.
 — Янъ, землянинъ, 482, 565, 594.
- Станиславъ Августъ**, король польскій и великій князь Литов., 222, 534, 628.
- Станиславъ первый** (Лещинскій), король польскій, 248, 250, 297, 310, 311.
- Станкевичи**, 203.
- Станкевичъ**, Михаилъ, Вилен. мѣщан., членъ гмины, 540.
 — Янъ, возный, 202.
- Станцелевичъ**, Иванъ, членъ Слуцкой конфедераціи, 620.
- Старковичъ-Сарницкій**, Антоній, членъ Слуцкой конфедераціи, 621.
- Стародворскій**, Григорій, шляхтичъ, 65, 66, 67, 558.
- Стаховскій**, Андрей, шляхтичъ, 50.
 — Антоній, членъ Слуцкой конфедераціи, 620.
 — Оедоръ, членъ Слуцкой конфедераціи, 620.

- Стефановичъ**, Александръ, Вилен. мѣщанинъ,
— Иванъ, Вилен. мѣщан., 31, 35.
— Карпъ, священникъ Виленской Воскресенской церкви, 463.
— Яковъ, Вилен. войтъ, 180.
— Оедоръ, Вилен. мѣщанинъ, старшій скорняж. цеха, 236, 237, 243.
- Стефанъ** (Баторій), король польскій, 1, 3, 4, 102, 229, 230, 231, 237, 238, 242, 267, 379, 398, 432, 440, 458, 273, 587.
- Стецкевичъ**, Александръ, 105.
— Давидъ, земл. Вилен. воеводства, 150, 151.
— Павелъ, 105.
— Янъ, 105.
- Стецкій**, 433.
- Стичко**, Якубъ, Вилен. лавникъ, 96.
- Стойтичъ**, Григорій, членъ Слуцкой конфедерации, 620.
- Стоковский**, Андрей, шляхтичъ, 78.
- Стома**, Адамъ, слуга скарбнаго вел. кн. Лит., 277.
- Стравинская**, Доминитра, Мартиновa—Витебская каштеляновa, урожденная Коптевна, 556.
- Стравинскій**, Янъ, 345, Стародубовскій зем. судья, 400.
- Стралковскій**, Петръ, Вилен. грод. намѣстникъ, 399.
- Страшевичъ**, Михайлъ, 319.
— маршалокъ главнаго трибунала вел. кн. Литов., 383.
- Стрыенскій**, Иванъ, совѣтникъ Слуцкой конфедерации, 618.
- Стрыенскіе**, 365.
- Стрыжка**, Иванъ, Вилен. мѣщанинъ, Св.-Духов. братчикъ, 98, 100.
- Стрыковский**, авторъ книгъ, лѣтописецъ, 523.
- Стрѣлецкій**, Иванъ, шляхтичъ, 30, 31, Стрѣлютскій, 34, 36.
- Стуга-Сарницкій**, Алексѣй, членъ Слуцкой конфедерации, 621.
— Мартинъ, членъ Слуцкой конфедерации, 621.
— Петръ, членъ Слуцкой конфедерации, 621.
- Стыжипъ-Шотъ**, Бароль (Карлъ), слуга, 510.
- Стыпулковская**, Анна Мольчуровна, землянка Вилен. воеводства, 103.
- Стыпулковскій**, Янъ, землянинъ Вилен. воеводства, 103.
- Сузинъ**, ротмистръ венгерской хоругви польскихъ войскъ, 304.
- Сузкій**, Ставиславъ, 461.
- Сулистровскій**, Казиміръ Стефанъ, Ошмянскій подсудокъ, 108, 152.
— Криштофъ, 159.
- Сулуяновичъ**, Илья, Вилен. мѣщанинъ, 30.
- Супоровскій**, Андрей, возный Пин. пов., 162.
- Сурозъ**, Казиміръ, 345.
— Симонъ, 345.
- Суртъ**, Константинъ (Костя) Семеновичъ, 488.
— Семень Климкевичъ, 488.
- Сутоцковна**, Ева, въ замужествѣ Александровая Геліяшовая Володкевичовая, 597, 598.
- Суходольскій**, Марцелъ, князь, 473.
- Сыпайло**, Юрій, шляхтичъ, 538.
- Сысоевичъ**, Якимъ, Вилен. мѣщанинъ, староста С.-Духовскій братской церкви, 98, 100.

Т.

- Талковский**. Исмаилъ Алеевичъ, князь татаринъ, 489, 490.
- Тальвойшъ**, Николай, Жомойтскій каштелянъ, Динабургскій, 253, тивунъ Биржиянскій въ землѣ Жомойтской, 411, каштеляновичъ Жомойтскій, членъ Вилен. евангелич. збора, 506.
- Тарашкевичъ**, Стефанъ, 345, 353.
- Телевичъ**, Станиславъ Николаевичъ, земл. вел. кн. Литов., 564.
- Телятыцкій-Красовскій**, изъ Красова, Иванъ, членъ Слуцкой конфедерации, 621.
- Терлецкій**, Григорій, подстолій Пинскаго пов., 469.

Терликовская, Софья (Зофія) Станиславовичов-
на, 464.

Терликовский, Касперъ Станиславовичъ, 464.

— Мальхеръ Станиславовичъ, 464.

— Мартинъ, землянинъ Волковыйскаго пов.,
464, 467.

Тесельскій, шляхтичъ, волонтеръ, своевольникъ
и шкюдникъ рѣчи-посполитой, 512.

Тиминскій, Кароль Янъ, з. п. В., 345.

Тимошей, педагогъ (учитель) Вилен. Св.-Духов.
школы, 29.

Тишковичъ, Григорій, 15, Тишковичъ-Бузича,
митроп. повѣренный, 26.

Тишковскій, Михаилъ, урядникъ села Тороканъ
въ Пин. пов., 554.

Товянский, изъ Богдана, Владиславъ, 345, меч-
никъ, 378.

— Михаилъ, Вилькомир. войскій, 602,

Токаревскій, Михаилъ Карасевичъ, Берест.
стольникъ, трибунальный комиссаръ, депутатъ
Унитскаго пов., 350.

Толоконскій, Петръ Пашкевичъ, старшій Ви-
лен. Св.-Духов. монастыря, 150.

— Янъ, Вилен. Св.-Духов. братчикъ, 115.

Толочко, казацкій ротмистръ, 297.

Толсцикевичъ, ксендзъ, Смолен. каноникъ, Ви-
лен. плебанъ, 249.

Томашевскій, Стефанъ, 125, 126, шляхтичъ,
дѣлающій нападеніе на Вилен. Св.-Духов.
монастырь, 594.

Томкевичъ, Василій, 161.

Томковичъ, Станиславъ, возный Вилен. пов.,
78, 82, 85.

— Ярошъ, шляхтичъ, 39.

Торчевскій, Гедеонъ, Фортіанъ (дворникъ) Ви-
лен. Св.-Духов. монастыря, 125, 126, 594.

Тошницкій, Аѳанасій, Вилен. скорнякъ, 237.

Трасковскій, Станиславъ, зем. Ошмян. пов., 108.

Тризна, Адамъ, 119.

— Александръ, Лидскій подкоморій, фунда-
торъ Вилен. Св.-Духов. братской церкви,
117, 118, 119.

— Климентъ, номинатъ Вѣлорусской еписко-
пін, старшій Вилен. Св.-Духов. монастыря,
138, 139.

Тризниная, Гальшка, Друцкая-Горская, жена
Адама Тризны, 119.

— Кристина Давидовна, Александровая, Лид-
ская подкоморина, 117—119.

Тризнянка, Анастасія, сперва Филиповая Шим-
ковичовая, а потомъ Яковая Завишинная, 24.

Троснища, Петръ, Вилен. мѣщанинъ-купецъ,
525.

Трохимовичъ, Тимошей, Вилен. мѣщанинъ, 35.

Трояновичъ, Вилен. обыватель, 525.

Трусковскій, Михаилъ, членъ Слуцкой конфе-
дераціи, 620.

Тугановская, Андреевая, Дарія, Соколовская,
землянка Трок. пов., 513.

Тульчинскій, Стефанъ, шляхтичъ, 538,

Тумиловичъ, Никодимъ, ксендзъ Вилен. іезуит.
Казимір. костела, 197.

Тупека, Иванъ, Вилен. райца, 77, 78, 81,
87, „опекунъ“ Вилен. Троицк. (уніат.) мона-
стыря, 96.

Тупечинъ, Илья, Вилен. мѣщанинъ, староста
Св.-Духов. братской церкви, 98, 100.

Турнау—капитанъ и совѣтникъ Слуцкой кон-
федераціи, 618.

Туровскій, Юрій, землянинъ вел. кн. Мит., 70.

Туръ, Леонъ Михаилъ, на Субахахъ, Враслав-
скій мечникъ, 340.

Туфановъ, Илья, Московскій купецъ, 295, 296.

— Михаилъ Московскій купецъ, 295, 296.

Тызенгаузская, Цецилія изъ Сапѣговъ, въ
первомъ бракѣ Ходкевичовая—Вилен. подко-
морина, 368.

Тызенгаузъ, Іеронимъ, Вилен. войскій, старо-
ста Пѣберляндскій, 362.

— Михаилъ Янъ, надворный хоружій вел.
кн. Литов. Интурскій староста, 253, Ви-
лен. подкоморій, 367, 377.

— Сигизмундъ Янъ, хоружій Вилен. вое-
водства, 340.

Тызтембергъ, Фридрихъ, Вилен. мѣщан., членъ
гмины, 540.

Тышкевичова Изабелла, изъ Дольскихъ, Смо-
лен. каштел., 380.

— **Кристина** Давидовна, Брестская воеводина,
117—119.

Тышкевичъ, Николай, Смолен. каштелянъ, 380.

— **Юрій**, войскій Вилен. воеводства, Обель-
скій староста, 340, тивунъ Вилен. вое-
водства, 345.

— **Витебскій** каштелянъ, 384.

Тышкевичъ-Скуминъ, Янъ, писарь, 99.

Тюрне, Юрій, делегатъ изъ Лит. провинціи, 627.

У.

Увойна, Автоій, 200, посессоръ имѣнія Табо-
ришекъ, 201, 202.

Удѣльскій, Петръ, Корсакъ, подчашій и депу-
татъ Полоцкаго воеводства, 350.

Укульскій, Станиславъ, 25.

Уленицкій, Петръ, королев. ротмистръ, 554, 555.

Униховская, Варвара Дуниновна, Трокская вое-
водина, а во второмъ бракѣ Потоцкая—под-
столина вел. кн. Литов., 171, 172.

Урбановичъ, Иванъ, членъ Слуцкой конфеде-
раціи, 620.

Ф.

Фабіанъ, доминиканскій монахъ въ Столицахъ,
слывущій за святаго, 397.

Файбишевичъ, Герцъ, еврей, арендаторъ кор-
чмы, 174, 175, 176.

Фальковскій, 564.

Фальчевскій, Петръ, досмотрщикъ королевскихъ
дворовъ и замковъ, 216, 217.

Фердель, Николай, изъ Дубровицы, Бѣльскій
каштелянъ, староста Новомѣстскій и Казимі-
ровскій, 421.

Филиповичъ, Тома, Вилен. мѣщанинъ, 212.

Флемингъ, Саксонскій министръ, 30, подскарбій
вел. кн. Литов., 541.

Фонляръ, Ганусъ, 10.

Фотій, Константинопольскій патріархъ, 44.

Фракенбергъ, Вильгельмъ, членъ Слуцкой кон-
федерации, 619.

Францкевичъ, Францискъ, плебанъ Ковенскаго
Петро-Павловскаго костела, 534, 535.

— **Янъ**, подстолій Смоленскаго воеводства,
224, 225.

Фридрихъ, Саксонскій королевичъ (электоръ на
польскій престолъ), 311.

Фронцковичъ, Стефанъ, Вилен. мѣщанинъ, 31,
Францковичъ, 35.

Фурсъ, Криштофъ, 270.

Х.

Халецкій, Григорій, членъ Слуцкой конфеде-
раціи, 620.

— изъ Хальча, Дмитрій, земскій подскарбій
и писарь вел. кн. Литов., староста Мо-

гилевскій и Василишскій, 257, стар. Берж-
ницкій и Опескій, 258, 261, 262, 325.

Харевскій, Василій, Вилен. Св.-Духов. старо-
ста, 66, 68, 70, 268, 269.

- Хведоровичъ, Дмитрій, Вилен. мѣщанинъ, 31, 35.**
 — Михайло, Вилен. мѣщан., 31, 35.
 — Францискъ, шляхтичъ, 538.
- Хелстовскій, Мартинъ, 64.**
- Хилицкій, Станиславъ, служебникъ, 475.**
- Хмара, Адамъ, инстигаторъ вел. кн. Литов., 392.**
- Хмѣльникъ, Адамъ, Вилен. мѣщан., Св.-Дух. братчикъ, 98. 100.**
- Ходкевичи, 367.**
- Ходкевичовая, Цецилія, изъ Сапѣговъ, внослѣдствіи Тызенгаузовая, Вилен. подкоморина, 368.**
- Ходкевичъ, Адамъ, Вилен. староста, 368.**
 — Александръ, графъ на Шкловѣ и Мышѣ, 332.
 — Іеронимъ, каштелянъ Виленскій, Берестейскій староста, 270.
 — Янъ, графъ на Шкловѣ и Мышѣ, панъ Виленскій, стар. Жомойтскій, зем. маршалокъ вел. кн. Литов., администраторъ и гетманъ Инфлянтской земли, стар. Ко-
 венскій, державца Тельшевскій, 253, Янъ Кароль, гетманъ вел. кн. Литов., 270.
- Ходоровскій, Стефанъ, членъ Слуцкой конфедерации, 619.**
- Ходыка, Василій Яковлевичъ, Полоцкій мѣщанинъ, 507.**
 — Иванъ Яковлевичъ, Полоц. мѣщан., 507.
- Холковскій, Криштофъ, Вилен. скорнякъ, 237.**
- Хоматовскій, Мартинъ, шляхтичъ, 31, Хомяковскій, 35.**
- Хоментовскій, Петръ, членъ Слуцкой конфедерации, 619.**
- Хондзискій, Станиславъ, шляхтичъ, 25.**
- Хорельскій, Григорій, арендаторъ Шешольскаго митрополичьяго имѣнія, 549, 550.**
- Хотѣцкій, Казиміръ, Вилен. стольникъ, 340.**
- Храновскій, Станиславъ — Стефанъ, зем. подсудокъ Цин. пов., 161, 162.**
- Хроль, Данилъ, Вилен. мѣщан., слуга русскаго Петровскаго госпиталѣ на Зарѣчѣ въ городѣ Вильнѣ, 116.**

Ц

- Цедровскій, Богуславъ, членъ Слуцкой конфедерации, 619.**
 — Иванъ, поручикъ членъ Слуцкой конфедерации, 619.
 — Самуиль, совѣтникъ Слуцкой конфедерации, 618.
 — изъ Бѣлечева, Оома, членъ Слуцкой конфедерации, 619.
- Цехановецкій, Опескій староста, 541.**
- Цехановичъ, Іоакимъ, епископъ Пинскій и Туровскій, 185.**
- Циборскій, Янъ, сеніоръ Вилен. Амброжіанской бурсы Виленскихъ канониковъ прелатовъ, 508.**
- Цынакъ, Вареоламей, Вилен. войтъ, 599.**
- Цурановичъ, Евстафій, Виленскій мѣщанинъ, скорнякъ, 243.**
- Цыбульскій, Янъ, Вилен. мѣщан., медоварець 555.**
- Цырановичъ, Евстафій, Виленскій скорнякъ, 237.**
 — Станиславъ, Вилен. мѣщанинъ, старшій скорняж. цеха, 236.
- Цѣханскій, Богуславъ, членъ Слуцкой конфедерации, 619.**
 — Иванъ, членъ Слуцкой конфедерации, 618, 620.
 — Станиславъ, членъ Слуцкой конфедерации, 619.
 — Стефанъ, членъ Слуцкой конфедерации, 619.
 — Христофоръ, членъ Слуцкой конфедерации, 620.

Ч

- Чадаевъ**, русскій подполковникъ, 351, 352.
- Чаплинскій**, Ольбрихтъ (Альбрихтъ), Вилен. Свято-Духовской школы бакаляръ (учитель), 68, 69.
- Чашникъ**, Кипріянь, Вилен. мѣщанинъ, 121.
— Себестіянъ, Вилен. мѣщанинъ, 121.
- Чарторижскій**, князь, подканцлеръ вел. кн. Литов., 208, 209.
- Черкасскій**, Московскій воевода, 278, князь Дубынекевичъ, 279.
- Черняковская**, Констанція, старшая Пянского женскаго (базиліан.) монастыря, 174.
- Чехарскій**, Михаилъ, Вилен. мѣщанинъ, членъ гмины, 540.
- Чеховичъ**, Игнатій, маршалокъ Завилейскаго пов., 318.
— Іеронимъ, шляхтичъ, 264,
— Матусъ Мартиновичъ, земян. Лидск. пов., 29, 38.
- Чейзоръ**, Андрей, Вилен. мѣщан., членъ гмины, 540.
- Чижъ**, Александръ, членъ Слупской конфедерации, 619.
— Андрей, изъ Вороной, 340.
— Богуславъ Янъ, изъ Вороной, Пропойскій стар., директоръ Вилен. антикоміціального сеймика, 380, 381.
— Викентій Станиславъ, на Вороной.
— Гаспаръ, маршалокъ Вилен. пов., 318.
— Казиміръ Минтовъ, Вилен. подкоморій 340.
— Станиславъ, возный Вилен. пов., 74, 75.
— Янъ, королев. секретарь, 337.
- Чорнота**, Криштофъ, шляхтичъ, 556.
- Чорный**, Василій, священникъ-проповѣдникъ Вилен. св. Троицкаго монастыря, 18.
— Гапусъ, мѣщанинъ, мастеровой на Вилен. королев. монетномъ дворѣ, 504.

Ш

- Шавловичъ**, Юрій, Ковенскій ксендзъ пробощъ, 217, 218.
- Шадурскій**, Самуиль, Ин. стольникъ, 345.
- Шамила**, Андрей, Вилен. бургомистръ, 180.
- Шафировичи**, 401.
- Швайковскій**, Янъ, королев. дворянинъ, 423.
- Швейковская**, Кристина Давыдовна, бывшая Александровая Тризинная — Лидская подкоморина, а настоящая Антонова Янова Тышкевичовая — Брестская воеводина, 117, 118, 119.
- Швейковскій**, Стефанъ, Вилен. грод. судья, 139, Швыковскій, 342.
- Шевецъ**, Андрей, Вилен. мѣщанинъ, 129, 130.
— Стефанъ, Вилен. мѣщанинъ, Св.-Духов. братчикъ, 98, 100.
- Швыковскій**, Стефанъ, Вилен. грод. судья, староста Онискій и Лоздзейскій, 298.
- Шейбакъ**, Абрагимъ, князь, татаринъ, 519.
- Шембель**, Семень Максимовичъ, землянинъ рус. Вилен. воеводства, 80.
- Шеметъ**, Александръ Ярославъ, Вилен. подвоевода, 109, на Ельной, 111, 114.
— Мальхеръ, маршалокъ Жомонт. земли, 325.
- Шенявскій**, Константій — Фелиціанъ, Вилен. іезуитскій студентъ, 600.
- Шептицкій**, Аѳанасій, митрополитъ всей Руси, 191, 194, 195, 375.
- Шидловскій**, Николай, Вилен. мѣщан., членъ гмины, 540.
- Шакуцкій**, Евстахій, Вилен. мѣщан., 182.

Шиланицкій, Николай, возный Виленскій пов., 68.

Шимковичовая, Анастасія, Тризианка, 24.

Широцкій, Тимоѣей Трохимовичъ, Вилен. мѣщанинъ, 31.

Шитковичъ, Захарій, Вилен. мѣщанинъ, 121.

Шитикъ, Иванъ, Вилен. мѣщанинъ, Св.-Духов. братчикъ, 98.

— **Стефанъ**, Вилен. мѣщанинъ, 127.

Шитикъ-Залѣскій, Самуиль, старшій Вилен. Св.-Духов. монастыря, намѣстникъ Кіев. митрополія, 120, старшій Св.-Дух. братства, 121, 122, 123, 124, 125.

Шининая, Артимовая, Вилен. мѣщанка, 475.

Шлюбичъ-Залѣскій, Леонъ, митрополитъ Кіевскій, Галицкій и всей Руси, епископъ Владимірскій и Берестейскій, архимандритъ Кобринскій, 143, 146, 154, 604.

Шоломицкій, Стефанъ, членъ Слуцкой конфедерациі, 621.

Шолуцкій, Казиміръ Людовикъ, Троцкій скарбникъ, королев. дворянинъ, 340.

Шорцъ, Юрій, 564, 565.

Шостакъ, Янъ, священникъ Борунской (уніат.) церкви, 105, 106, 107, 153, 155, 157.

Шрейтеръ, Янъ, администраторъ стараго мита вел. кн. Литов., 599.

Шреттеръ, Людовикъ, генеральный почтмейстеръ вел. кн. Литов., 384.

— **Самуиль**, генеральный почтмейстеръ вел. кн. Литов., 289, 290, 292, Инфлянтскій каштелянъ, 362.

Шротеръ, Богуславъ, королев. оберштл., совѣтникъ Слуцкой конфедерациі, 618.

Шулкевичъ-Сарницкій, Гіацинтъ, членъ Слуцкой конфедерациі, 621.

Шульборскій, Іосифъ, 385.

Шумскіе, 377.

Шумскій, Казиміръ, Вилен. зем. судья, 377.

— **Михаилъ, Рафалъ**, Вилен. подстолий и подвоеводій, 104, 139, 150, 152, 161, 174, 180, 182, 246, 248, 288, 289, 293, 295, 297, 299, 300, 302, 303, 305, 306, 308, 342, 346, 350, 351, 353, Вилен. городничій, Карповицкій староста, 353, 532, 601.

Шусцицкій, Венедиктъ, 309.

Шушкевичъ-Сарницкій, Василій, членъ Слуцкой конфедерациі, 621.

Ш

Шасновичъ, Григорій, шляхтичъ, 99.

— **Лавринъ**, шляхтичъ, 550.

Шеглейскій, Павелъ, Вилен. Свято-Духовскій братскій староста, 74, 75.

Шитова-Забѣльская, Анна изъ Гласковъ, Полоцкая войска, 379.

Шитъ-Забѣльскій, Даніилъ, Полоцкій гродскій писарь, 495 — 497.

— **Юрій**, Полоцкій войскій, 379.

Шитовичъ, Григорій, слуга митрополита Ипатія Потѣя, 564.

Шитъ, Криштофъ, Смоленскій каштелянъ, 367.

Шодро, Стефанъ, 399.

Шука, Станиславъ, изъ Шучина и Радзина, 247.

Э

Эдеръ, Христіанъ, Кролевецкій кунецъ, 525, 527.

Эдлеръ, Янъ, Вилен. мѣщанинъ, членъ гмины, 540.

Эстко, Августъ Константиновъ, членъ Слуцкой конфедерациі, 619.

— **Адамъ**, совѣтникъ Слуц. конфедерациі, 618.

Ю.

Юдицкий, Валеріанъ Стаиславъ, Вилен. архи-
діаконъ, писарь вел. кн. Литов., 245, 279.

Юндзилъ-Дедюля, Стефанъ Яковъ, 345.

Юнкевичъ-Базилевичъ, Иванъ, членъ Слуц-
кой конфедераціи, 622.

Юнкевичъ-Плотницкій, Карлъ, членъ Слуцкой
конфедераціи, 622.

Юнковичъ, Кондрать, Вилен. мѣщанинъ, 31,
35, 36.

Юрковский, Войтехъ, шляхтичъ, 18, 31, 35.

Юрьевичъ, Войтехъ, Вилен. іезуит. студентъ,
38.

— Николай, земян. Вилен. пов., 5.

Юрьевскій, Янъ, землянинъ Городен. пов., 464.

Юхновичъ, Абрагимъ, татаринъ, 489, 490.

Юшкевичъ, Лютикъ Залѣскій, ксендзъ пробошъ,
211.

Я.

Яблонскій, Іосифъ, шляхтичъ, 538.

Явгель, Себестьянъ, Упитскій хоружій, трибу-
нальной свѣтскій судья, 88.

Явгель, проповѣдникъ Соломейскій, 612.

Яворъ, Адамъ Янъ, 353.

Ягвиловичъ, Янъ, возный Вилен. воеводства,
140.

Ягелло, король Польскій, 629.

Яковлевичъ, Леонтій, священ. Вилен. Воскресн.
церкви, 5, 9, 10, Яковичъ, 12, 16, 17.

— Семенъ, Полоцкій мѣщанинъ, 232, 233,
266, 267.

Якубовичъ, Станиславъ, шляхтичъ, 510.

Якубовскій, Ѳеодоръ, управитель фольварка Ко-
рыети, 83.

Янкевичъ, Александръ, Виленскій обыватель,
525.

— Антоній Янъ, 392.

— Василій, членъ Слуцкой конфедераціи, 622.

— Юрій, 602.

— Ѳаддей, ксендзъ, базилианскій офіціалъ
Кіевской епархіи, 188, 190.

— Ѳеодоръ, членъ Слуцкой конфедераціи,
622.

Янковскій, Войтехъ, Ошмян. регентъ 200, 201.

— Езофъ (Іосифъ) возный Вилен. пов., 71,
73, 76, 82, 91.

— Матвѣй, священ. Губинской церкви, 194.

Яновичъ, Андрей, 8, шляхтичъ, 550.

— Венцлавъ, шляхтичъ, 48.

— Миколай (Николай), шляхтичъ, 41.

— Петръ, возный Вилен. пов., 41.

— Мартинъ, Мойшагольскій хоружій, 483.

— Размусъ, возный Виленскаго воеводства,
15, 27, 547, 550, 551, 553, 554.

— Станиславъ, шляхт., 28.

— Юрій, шляхтичъ, 21, 48, 553.

Янушевскій, Венедиктъ, Виленскій мечный, 352.

Янушкевичъ, Михаилъ, Вилен. мѣщан., членъ
гмины, 940.

Янчарскій, ротмистръ, 398.

Янъ Третій, король Польскій, 105, 246, 247,
287, 289, 599, 600, 602, 603.

Янъ Казиміръ, король Польскій и великій князь
Литовскій, 133, 237, 276, 277, 278, 279,
307.

Ярговскій, Михаилъ, 345

Ярмоловичова, Маріанна Юрьева, Вилен.
мѣщанка, 198.

— Урсула, Вилен. мѣщанка, 199.

Ярмошевичъ, Яковъ, Вилен. сапожничій цех-мистръ, 145.

Ярошевичъ, 296.

Ярушевичъ, Валентинъ, обыватель Вилен. воеводства, 430.

Ясенскій, Николай (Миколай), подкоморій Виленскаго воевод., 547, 548, 549, 550, королев. писарь, 551.

— Пятигорскій поручикъ, 387.

— Янъ Миколай, королев. писарь вел. кн. Литов., подкоморій Велюнскои земли, 26, 27, 537.

Ястремскій, Андрей, 353.

— изъ Ястремба, Владиславъ Казиміръ, ловчій Добринской земли 345, 353.

— Яковъ, шляхтичъ, 202.

— Янъ, шляхтичъ, 202.

Яцкевичъ, Андрей, 420.

Яцковичъ, Есифъ (Іосифъ), Вилен. Свято-Дух. священ., 64, 65, 558.

— Иванъ Яцкевичъ, ратушный писарь, 81.

— Михайло, Вилен. мѣщанинъ, 31, 35.

— Проконъ, Вилен. мѣщанинъ, 31, 35.

Яцковскій, Борунскій обыватель, 106.

— Войтехъ, Вилен, мѣщанинъ, 6, 7, 8.

Ячунскій, Вилен. ловчій, 378.

— Францискъ - Ксаверій, Трок. стражникъ, 387.

Ө.

Өедоровичъ, Андрей, Виленскій сапожничій цех-мистръ, 145.

— Григорій, Вилен. радца, 16, 18, 25, 55, 56, 61.

— Михайло, Вилен. мѣщанинъ, 31, 35.

— Тимоөей, Вилен. православи. мѣщанинъ, 33.

— Хведоръ (Өедоръ), Вилен. мѣщан., 31, 36.

— Янъ, шляхтичъ, 73.

Өеодоръ, Вилен. Пятницкой церкви священникъ,

— 16, 17. Тимоөей, Вилен. обыватель, 20.

II.

УКАЗАТЕЛЬ ГЕОГРАФИЧЕСКИХЪ НАЗВАНІЙ.

А.

Абели, мѣстечко, 290.

Абрамовицзна, им. въ Ошмян. пов., 105.

Августыновицзна, фольварокъ имѣнія Ольдова, въ Лидск. пов., записанный Лидскимъ подком.

Александромъ Тризноу Виленск. Св.-Духов. братству въ суммѣ 3000 золот. пол., 118.

Алековщина, урочище на границѣ Судерев. им., въ Вилен. пов., 14.

Амбары или Ибары, древнее назвіе линіи товарныхъ складовъ, лавокъ и домовъ, расположенныхъ на Большой улицѣ г. Вильны, отъ Андреевской улицы до Николаевского собора, 525.

Амброжіанская (Амвросіенская) бурса, въ г. Вильнѣ, на Скоповой ул., 508, 509.

Англія, государство, 486.

Б.

Бакшты, имѣніе въ Минск. пов., 560.

Балнудевское селище на границѣ Судерев. им., въ Вилен. пов., 14.

Бальберишки, имѣніе въ Ковен. пов., 172, 173.

Бейсагола, мѣстечко, 291.

Березовская, православная церковь въ Мозыр. пов., 192.

Березовъ, село въ Мозыр. пов., 192.

Берестейская, экономія, 271.

Берестейскій (Брест.) базилианскій монастырь, 219.

Берестейское (нынѣ Брестское) воеводство, 203, 205, 219, 220, 221, 263, 270, 364, 524, 586.

Берестейскій повѣтъ, 316, 528.

Берестейское воеводство, 328, 367.

Берестье (Брестъ-Литовскій), городъ, 271, 291, 299, 330, 343.

Бержанская доминиканская плебанія, 366.

Бержницкая держава въ Немоунтскомъ лѣсничествѣ, Городен. повѣта, 230.
Берзинки, королев. столовое имѣніе, 254.
Бержяны, мѣстечко, 291.
Беристейки, мѣстечко, 291.
Бернутапы, село въ Вилен. пов., 27, принадлеж. уніат. митрополиту Мих. Рогозѣ, 551.
Бимберы, им. въ Вилькомир. пов., принадлежащее Видзенишскому монастырю Блажен. мучениковъ, 530, 531.
Биржи, им. 6, 9, 232, 234, 405, 423, 594.
Блевчицы, им. въ Новгород. воеводствѣ, 428.
Бобриковскій каменный домъ въ г. Вильнѣ, 362, 379.
Бобруйскъ, городъ, 292.
Богдано, им., 345.
Богемія, 630.
Больники, мѣстечко, 290.
Большіе (Великіе) Дырваны, мѣстечко, 291.
Борискевичовское староство или держава въ Мозыр. пов., 191.
Борисковичовская церковь въ Мозыр. пов., 192.
Борисовичи, село въ Мозыр. пов., 473.
Борисовъ, имѣніе въ Минскомъ воеводствѣ, 168.
— мѣстечко, 291.
Боровъ, им. 353.
Борунская (уніат.) церковь съ чудотворнымъ образомъ Божіей Матери, 104, 105, 106, каменная, 107, 152, 154, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 379.
Борунскій уніатскій монастырь, 106, 107, 155, 165, 166, 379.
— госпиталь, 106.
Борткишки, поле-урочище имѣнія Лозниковъ въ Вилен. пов., 415.

Боруны, городъ въ Ошмян. пов., 106, мѣстечко, 153, 155, 156, 158, 159, 160.
Ботки, мѣстечко, 291.
Браславскій повѣтъ, 316, 350, 363.
Браславское воеводство, 580, 583.
Браславъ, городъ, 290.
Брацлавское воеводство, 583, 584.
Брестъ, городъ, см. Берестье.
Брусиловъ, им. 295.
Будивишки, грунты на границѣ Судеревского им., въ Вилен. пов., 14.
Будилово, им. въ Троцк. пов., надъ р. Кресною, 464.
Бужиманы, мѣстечко, 290.
Буйвидишки, им. въ Вилен. пов., 13, 14.
Бурбиклиски, им. въ Вилен. пов., 486.
Бучачинъ, им. въ Новгород. воеводствѣ, 427, 428.
Быстрица, мѣстечко, 290.
— дворъ въ Новгород. воеводствѣ, 428.
— село въ Новгород. воеводствѣ, 428.
Быстрицкій католич. приходъ въ Вилен. воеводствѣ, 539.
Бѣларучи, им. въ Мянск. пов., 472.
Бѣликовичовскій домъ въ г. Вильнѣ, недалеко отъ евангелич. збора, 509.
Бѣличаны, имѣніе въ Минскомъ воеводствѣ, 167, 168, 169, принадлеж. Вилен. Троицк. монастырю, 177, 178.
Бѣлозоровщина, фольварокъ села Мѣдниковъ, лежащ. въ Вилен. воеводствѣ, принадлеж. Вилен. Троицк. монастырю, 111.
Бѣлорусская епископія, 138.
Бѣлорусскій край, 390.

В.

Ваганово, им. 193.
Вака, рѣка, течетъ въ Вилен. пов., чр. им. Ваку, 40.

— им. въ Вилен. пов., надъ р. Вакою, 40.
Валкогуси, село имѣнія Мѣдниковъ въ Вилен. пов., 566.

Вавольники, мѣстечко, 291.
Варшава, городъ, 24, 25, 61, 90, 98, 99, 133, 136, 209, 223, 235, 242, 246, 247, 263, 265, 275, 277, 280, 282, 392, 294, 303, 307, 342, 381, 388, 389, 392, 542, 594, 624, 627, 628.
Василишки, мѣстечко, 290.
Василька, сѣножать Вилен. базиліанокъ въ Ошмян. пов., 201, 202.
Васильково, мѣстечко, 390.
Васильчицы, село въ Новогород. воеводствѣ, 428.
Велая, р., см. Вилія.
Великіе Сарники, околица, 621.
Великое княжество Литовское, 19, 24, 25, 34, 66, 99, 102, 120, 129, 211, 229, 231, 232, 233, 237, 246, 261, 262, 263, 327, 328, 329, 342, 368, 369, 374, 397, 610.
Велисманскій повѣтъ въ Жомонтск. княжествѣ, 378.
Велишя, мѣстечко, 291.
Велюнская земля, на Жмуди, 26.
Велюнское староство въ Жомонт. княжествѣ, 368.
Велюна, мѣстечко, 291.
Венденское (католич.) епископство, 578.
Верболово (Wierzbołowo), мѣстечко, 291.
Верковскій, католич. приходъ въ Вилен. воевод., 539.
Вешвянское тивунство, 255.
Дивины, мѣстечко, 291.
Видзенинскій, монастырь Блаженныхъ мучениковъ, 530, 531.
 — католич. приходъ въ Вилен. воевод., 539.
Видогоще, имѣніе въ Минскомъ воеводствѣ, 170, 171.
Вижуляны, им. въ Вилен. пов., 483.
Визайны, мѣстечко, 290.
Вилейка, фундушное имѣніе Виленскихъ монахинь Визитокъ въ Минскомъ воеводствѣ, 402.
Виленская Троицкая архимандрія, 604, 605,

— Татарская божница, за мурованнымъ (Зеленымъ) мостомъ, возлѣ р. Вилей, 468.
 — дорога, идущая въ г. Боруны, изъ Виленской улицы, 106, великая, 547, 584.
 — земля (тоже, что Вилен. воеводство), 547, 551.
 — каплица св. Казимира, патрона Короны польской и вел. кн. Литов., при костелѣ св. Станислава, 288, 289.
 — Нѣмецкая кирха, на Нѣмецкой улицѣ, 366.
 — митрополія, 20, 46, 51, 52.
 — улица въ г. Борунахъ, 106.

Виленскіе костелы:

Бернардинокъ, 9, 10, Бернардинскій, 136, 137, 468.
 Св. Духа ордена проповѣдниковъ или доминикановъ, 379.
 Св. Екатерины при монаст. Бенедиктинокъ, 366.
 Св. Казимира съ монастыремъ (съ 1832 г. русскій кафедральный соборъ), 141, іезуитскій, 196.
 Св. Михаила при женскомъ монастырѣ Бернардинокъ закона св. Франциска, 136, 137, 366, 386, 399.
 Св. Никодима (и Іосифа), 538.
 Св. ап. Петра, 538.
 Кафедральный св. Станислава, 9, 10, 88, главный въ замкѣ, 555, 589.
 Св. Стефана, 538.
 Св. Яна, 9, 10, 67, 131, 379, 470, 558, 562, 563.

Виленскіе католическіе монастыри:

Бенедиктинскій (женскій) съ костеломъ св. Екатерины, 366.
 Бернардинскій (женскій) съ костеломъ св. Михаила, 9, 10, 136, 137, 366, 468.
 Визитокъ (съ 1865 г. православн. женскій монастырь св. Маріи Магдалины), 379, 402.
 Доминиканскій съ кост. Св.-Духа, 366, 379, 505, 506.

Казиміровскій съ к. св. Казимира, бывшій іезуитскій, 141, 196.

Кармелитовъ босыхъ (съ 1864 г., православное дѣвичье духовное училище), 402.

Синицскій, бывшій іезуитскій при костелѣ св. Рафаэла, 401.

Тринитарскій на Антоколь, 366.

Францисканскій (женскій) при костелѣ св. Михаила, 136, 137, 386, 399.

Францисканскій ordinis Minorum 214.

Виленскіе русскіе монастыри:

Свято-Духовскій православный, 25, 29—40, 49, 59, 63, 65, 66, 67, 71, съ новою ц.—83, 85, 93—98, съ ц. новою Св.-Духа, назыв. Наливайковскою—99, 100, 101, 109, 110, 114, 117—127, 138, 139, 150, 161, съ придѣломъ Сокальской Богоматери и св. Евангел. Іоанна Богослова—182, 183, 196, 198, 199, 208, монастырь греко-дизунитовъ Св.-Духа Виленскій—212, 213, мон. неунитовъ—221, 222, 268, 269, 308, 523, 524, 526, 558, 594, 600, 601.

Пречистенскій („светое Пречистое“), 70, „монастырь русскій заложенъя светое Пречистое“—103.

Свято-Троицкій, 18, 19, 23, 25, 67, 71, 72, 73, 77—88, 90, 96, 98, 110—112, 115, 121—125, 140, 146, 163, 167, 177, 184, 202, 209, 210, 211, 213—215, въ ц. особый алтарь для скорняжскаго рус. братства, 245, 462, 559, 561—563, 566, 603, 604.

При Св.-Троицкомъ мужскомъ монастырѣ женскій базилианскій, 224, 225.

Виленскій гостинецъ (дорога), 418.

— Гостинный домъ, 244.

— господарскій (королев.) замокъ, 5, 9, 10, 40, 56, 60, 62, 64, 66, 67, 88, 299, 355, 359, 372, 488, 509, 510, 521, 548, 555, 559.

— Евангелическій (Кальвинскій) зборъ, 6,

7, 10, 15, 135, —старый, замураванный подъ костелами и кляшторами Бернардиновъ и монахинь св. Михаила, на церковномъ грунтѣ, 136, 137, 260, 386, 399, 405—410, 468, 470, 505, 506, 509, 510, 516, 518, 556—558.

— ключъ, 250.

— Бискупій (рим.-католич. епископа) млынъ, (мельница) въ г. Вильнѣ, близъ Спасской браны, 498.

— повѣтъ, 5, 11, 12, 13, 16, 18, 21, 24, 26, 27, 28, 34, 39, 40, 41, 47, 48, 50, 57, 65, 68, 70, 71, 74, 75, 81, 82, 85, 91, 99, 111, 112, 265, 273, 316, 332, 411, 430, 435, 461, 473, 482, 483, 486, 489, 492, 493, 497, 506, 547, 553, 556, 560, 565, 566.

— прикоморокъ (отдѣленіе главной таможни), 486, 487.

Виленскія улицы:

Бернардинская, 6—7.

Великая (нынѣ Большая), 15.

Глухой заулочъ, 468.

Гродская, 468.

Замковая, 6, 7, великая, 361, 406, 468.

Зборовая, возлѣ рус. ц. св. Івана, 559.

Конская съ Конскимъ заулкомъ, 385, 524, 564.

Кузьмо-Демьянская, прозываемая Смылинская, (нынѣшняя Андреевская) 477.

Малая, которая идетъ отъ Великой къ Евангелическому собору, 15.

Нѣмецкая, 366.

Острая (тоже, что Остробрамска), 30, 35, на ней св. Троицкая церковь, 123, 126, 594.

Подоль, идущая мимо Пречистен. собора до Спасской браны, 498.

Покровскій переулочъ, 406.

Рудницкая, 369, 524.

Савичъ-улица (нынѣ Андреевская), 379, 385, 473, Савичая, 498, 514.

Скоповая, 498.

Смылинская, см. Кузьмо-Демьянская.

Спасская, 498.

Стекллиная, 225.

Субочъ-улица (нынѣшняя Сиротская), 30, 35.

Вилеискія русскія церкви:

Воскресенская, 5, 9, 10, 16, 17, 552.

Георгиевская (св. Юрья) на предмѣстьѣ Россѣ, 129, 130, за Острою вѣжою, 552, 553.

Свято-Духовская братская, 29—40, 49, 59, 63, 66, 67, 71, новая—83, 85, 93—98, новая называемая Наливайковская — 99, 100, 101, 109, 110, 114, 117 — 127, 138, 139, 150, 161, съ придѣломъ Сокальской Богоматери и св. еванг. Иоанна Богослова—182, 183, 196, 198, 199, 208, 212, 213, 221, 222, 268, 269, 308, 523, 524, 526, 558, 594, 600, 601.

Ивановская, 6, 7, 15, 16, 17, 131, 260, 559.

Никольская Перенесенская (перенесенія мощей св. Николая), 21.

Петровская (на предмѣстьѣ Зарѣчѣ), 116.

Покровская, 6, 7, 9, 10, 11, 89, 406.

Пречистенская (успенія Пресв. Богородицы), соборная, 5—11, 16, 17, 26, 27, 67, съ монастыремъ „светое Пречистое“—70, 89, 137, 460, 461, 468, 472, 559, 562, 563.

Пятницкая, 16, 17, 76.

Рождественская (Рождества) Пресв. Богородицы на предмѣстьѣ Россѣ, 19, 20, 21, 22, 23, 89.

Спасская, 5, 9, 10, 16, 17, 70.

Св. Троицкая въ св. Троицкомъ монастырѣ, 12, 18, 19, 23, 25, 67, 71—73, 77—88, 90, 96, 98, 110—112, 115, 121—125, 140, 146, 163, 167, 177, 184, 202, 209—211, 213—215, съ особымъ алтаремъ для русскаго скорняжскаго братства или цеха — 245, 462, 559, 566, 603, 564.

Юрьевская, см. Георгиевская.

Вилеиское воеводство, 6, 7, 9, 15, 16, 18, 19, 26, 37, 46, 60, 72, 74, 75, 77, 80, 83, 84, 87, 88, 101, 103, 109, 111, 114, 115, 120, 121, 123, 124, 125, 128, 136, 140, 141, 150, 168, 174, 185, 188, 196, 198, 199, 200, 203, 207, 208, 209, 210, 212, 214, 216, 219, 220, 221, 222, 224, 225, 232, 247, 250, 251, 260, 261, 262, 263, 266, 272, 273, 275, 278, 284, 289, 293, 295, 297, 298, 299, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 312, 313, 324, 337, 338, 341, 342, 345, 346, 351, 352, 353, 354, 355, 357, 358, 359, 363, 364, 370, 373, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 388, 390, 392, 399, 401, 430, 467, 469, 482, 483, 486, 488, 495, 497, 498, 504, 513, 514, 515, 519, 534, 536, 537, 538, 539, 540, 542, 549, 554, 555, 556, 559, 563, 594, 595, 601.

— епископство (католическое), 78, 87, 327, 328, 333, 334, 340, 376, 555.

— конюшество въ Вилеи. воеводствѣ, 378.

Вилія, рѣка, 183, надъ нею мурованный мостъ въ г. Вильнѣ, 260, 363, Велея, 468, 507, 508, 525, Велья, 561.

Вилія, мѣстечко, 291.

Вилконишки, мѣстечко, 291.

Вилькишки, грунтъ-урочище имѣнія Лозниковъ въ Вилеи. пов., 415.

Вилькомирскій повѣтъ, 317, 363, 482, 529, 530, 531.

Вилькомиръ, городъ, 290.

Вильна (Вильно), городъ („мѣсто столечное“), 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 15, 19, 20—23, 26, 27, 37, 39, 40, 46, 49, 51, 55, 56, 59, 60, 61, 66, 67, 70, 71, 72, 78, 79, 86, 87, 92, 98, 101, 102, 103, 113, 114, 127, 130, 139, 140, 145, 158, 169, 180, 183, 184, 185, 197, 206, 208, 219, 224, 225, 237, 240, 241, 242, 243, 244,

245, 248, 249, 250, 253, 255, 260, 262, 273, 283, 284, 289, 290, 297, 298, 299, 304, 306, 307, 315, 324, 331, 332, 337, 340, 342, 346, 347, 348, 349, 350, 360, 369, 379, 385, 389, 399, 406, 407, 411, 426, 431, 432, 438, 459, 460, 461, 462, 463, 468, 472, 473, 477, 481, 486, 487, 489, 492, 493, 505, 506, 508, 509, 510, 514, 521, 522, 527, 532, 533, 534, 538, 540, 541, 542, 552, 554, 555, 559, 560, 561, 562, 563, 593, 594, 595, 600, 601.

Вильно, село имѣнія Герганъ въ Велисманскомъ повѣтѣ, въ Жомойт. княжествѣ, 377.

Вильня (Вилейка), рѣчка, 461, 468.

Вингольтовскій каменный домъ въ г. Вильнѣ, 487.

Виригуловскій домъ на Вилен. предм. Сипишкахъ, 468.

Витебское воеводство, 295, 386, 589.

Витебскъ, городъ, 278, 291, 296, 589, 599, 600.

Владимірскій базилианскій монастырь, 203, 204, св. мученика Іосафата, 204.

Владиміръ, городъ, 204, 205.

Владиславовъ, мѣстечко, 291.

Владиславъ, городъ, 4.

Влошковый дворъ, въ Вилен. пов., 13.

Водовичи, им. въ Мозырск. пов., 190.

Вогинь, мѣстечко, 291.

Войдацки, фольварокъ въ Вилен. воеводствѣ, 150, 151.

Войнюта, мѣстечко, 291.

Волковыйскій повѣтъ, 317, 392, 464.

Воковыскъ, городъ, 291.

Воловичовъ плацъ въ г. Вильнѣ, на которомъ въ 1597 г. строилась церковь, 28, Воловичовскій плацъ, на немъ, стояли—Св.-Духовскій монастырь и два братскіе каменные дома—Гомшеевскій и Яцковскій, 96.

Волошская земля, 333, 334.

Волна, мѣстечко, 291.

Волнянское староство, 368.

Волынская земля, 110, 115, 406.

Волынское воеводство, 580, 583.

Волынь (область), 176, 554.

Вольца, село въ Пин. пов., за р. Ясольдою, 162.

Воля, село въ Пин. пов., 175.

Ворня, им. 38, 41.

Ворнянскій католич. приходъ (парафія) въ Вилен. воевод., 539.

Ворняны, им., 325.

Вороная, им., 340, 380, 381.

Вошвели, им. въ Ошмянскомъ пов., 378.

Выбрановцы, фундушое имѣніе Городен. кармелитовъ, въ Городен. пов., 387.

Вынимка, урочище на границѣ им. Судеревъ, въ Вилен. пов., 13.

Высокое, им. 171.

— околица, 621.

Высна, рѣка, 311.

Вязыни, им. въ Ошмян. пов. и пристань на р. Велеи, 507.

Г.

Гавриловскій домъ на Андреевской ул., въ г. Вильнѣ, 477.

Гайка, фундушое имѣніе Городен. кармелитовъ, въ Городен. пов., 387.

Гаягра, городъ, 21.

Галичъ, им., 424, 425.

Ганкевичовскій каменный домъ въ г. Вильнѣ, на Рудницкой улицѣ, 369.

Ганутишки, грунтъ имѣнія Лозниковъ, въ Вилен. пов., 414.

Ганчаровщина, село, принадлеж. къ им. Свиранамъ, 210.

Гача, мѣстечко, 291.

Гданскъ, городъ, 184, 232, 335, 258, 368, 569.

Гегужинскій католич. приходъ въ Вилен. воевод. 539.

Гевельскій 693. замокъ.
Гедройскій католич. приходъ въ Вилен. воевод., 539.
Гедройце, имѣніе въ Вилен. воеводствѣ, на части котораго было записано 200 пол. злотыхъ Кейданской церкви, 128, 129.
Герановъ, им. въ Вилен. воевод., 357.
Гераноны, мѣстечко, 290.
Гервитская плебанія, 515, парафія въ Вилен. воевод., 539.
Герваты, мѣстечко въ Вилен. воеводствѣ, 515.
Герганы, им. въ Жомойт. княжествѣ, въ Велисманскомъ повѣтѣ, 377.
Герковичовскій каменный домъ въ г. Вильнѣ, въ Конскомъ заулѣ, 385.
Герковскій базіанскій монастырь, 211.
Гертопеня, рѣчка, въ г. Ковнѣ, надъ которою находился грунтъ Ковенской русской церкви, 217.
Гетвянскій католич. приходъ въ Вилен. воевод., 539.
Гечевичи, им., 353.
Гинъ, мѣстечко, 291.
Глевинъ, им. въ Минск. пов., 472.
Глиннице, урочище на границѣ им. Судеревъ, въ Вилен. пов., 13.
Головчинскій каменный домъ въ г. Вильнѣ, на Кузьмо-Демьянской (Андреевской) улицѣ, 477.
Голошевская, церковь въ Шкловскомъ графствѣ, 611.
Гольшанскій доминиканскій монастырь, 380.
Гомель, мѣстечко, 292.
Голоты или Олоты, им. въ Унитск. пов., 529.
Гомшеевскій камен. домъ въ г. Вильнѣ, при-

надлеж. св. Троицк. братству, 24, 25, „идучи съ замку до Острое браны по лѣвой сторонѣ лежацій,“ купленный у ловчаго вел. кн. Литов. Яна Нарушевича, 60, 95, 96.
Гонязъ (Гонендзъ), городъ, 587.
Горбачи, околица въ Пинскомъ повѣтѣ, 620.
Горды, мѣстечко, 291.
Горинъ, рѣка, 586.
Горностаевскій домъ въ г. Вильнѣ, 6, 7, дворъ и плацъ подъ Евангелическимъ зборомъ, 405, 406, „дворъ, гдѣ теперь зборъ Евангелицкій есть збудованъ,“ 468.
Городенскій (Гродненскій) повѣтъ, 193, 194, 195, 229, 316, 350, 379, 464, 514.
 — доминиканскій монастырь и костель, 366.
 — кармелитскій монастырь, 387.
Городенское (Гроднен.) староство, 263.
Городецъ, мѣстечко, 291.
Городна (Гродно), городъ, 195, 208, 233, 290, 309, 314, 330, 365, 386.
Горькогубовъ, село въ Новогород. воеводствѣ, 427, 428.
Гошовскій Доминиканскій монастырь, 401.
Граново, им., 280.
Гродно, городъ, см. **Городна**.
Гроховая корчма, за р. Выспою, близь Праги, 31.
Губинская церковь, въ Городен. пов., 194, 195.
Губы, мѣстечко, 290.
Гугаковня, уроч. на границѣ Судеревского им. въ Вилен. пов., 14.
Гудели, село-урочище (20 ув.) въ Немонинтскомъ лѣсничествѣ, Городен. повѣта, 230.
Гульбинъ, мѣстечко, 291.

Д.

Дава, мѣстечко, 290.
Данелевичовскій каменный домъ въ г. Вильнѣ, на Рудницкой ул., 524.
Двина (Западная), рѣка, 267, 502, 513.

Деделевщина, урочище на границѣ Судерев. им., въ Вилен. пов., 14.
Дедиловичи, имѣніе въ Минскомъ воеводствѣ, 118.

Дедюли, село въ Ошмян. повѣтѣ, 378.
Дерново, болото, подъ лозою и грушкою, въ им. Яголкахъ, Брестскаго воеводства, 203.
Дивенишки, мѣстечко, 290.
Сарые Диковичи, околица, 620.
Динабургъ (Дынеборгъ), городъ, 280, 292, 588.
Динаментъ, крѣпость на устьѣ Западной Двины, 272.
Дисна, рѣка, течетъ чрезъ им. Мосары, 252.
 — городъ, 291.
Дитово, мѣстечко, 291.
Добовручъ, сельцо въ Минск. воеводствѣ, 168.
Добринская земля, 345.
Довгелишки, мѣстечко, 290.
Довкшаны, село въ Ошмян. повѣтѣ, 378.
Дойни, обрубъ, въ Вилен. пов., принадлеж. къ митрополич. имѣнію Шешоламъ, 26, Дольни, 27, село, 549, 550, 553.
Долгій-Мохъ, сельцо въ Могилевской экономіи, 377.

Долгиново, городъ, 278, мѣстечко, 291.
Долгое, им. въ Новгород. воеводствѣ, 428.
Домброва, лѣсъ въ сѣножатю, въ Вилен. воеводствѣ, принадлеж. къ Свиранамъ — имѣнію Виленскихъ базиліанъ, 214.
Дорогичинъ, им. въ Пинск. пов., 179.
Дорсунишки, мѣстечко, 291.
Дрегче, им. въ Пинск. пов., 473.
Дрисвяты, мѣстечко, 290.
Дубенскій, русскій монастырь, 71.
Дубинки, им., 6, 9, 232, 234, 405, 423, 594.
Дубинскій католич. приходъ въ Вилен. воевод., 539.
Дубовруче, сельцо въ Минск. воеводствѣ, принадлежащее къ имѣнію Вилен. Троицкихъ базиліанъ — Бѣличанамъ, 177.
Дубровна, им., 473.
Дуды, мѣстечко, 290.
Дусаты, мѣстечко, 291.

Е

Египетъ, государство, 45.
Едэйканы, мѣстечко, 291.
Езерище, мѣстечко, 291.
Езерская церковь въ Городен. пов., 194.
Езеры, мѣстечко, 290.

Ельна, им., 111.
Енелевичовскій каменный домъ въ г. Вильнѣ, 524.
Епушлаты, грунтъ-урочище имѣнія Лозниковъ въ Вилен. пов., 415.

Ж

Жабишки, пустошизна имѣнія Лозниковъ, въ Вилен. пов., 413.
Жагоры, мѣстечко, 291.
Жедейканское, староство, 364.
Желехово, им. въ Новгород. воевод. 427, 428.
Желиковичъ, Стефанъ, Ошмян. подчашій, королев. дворянинъ, Вилен. подвоеводій, 275.
Жиделевскій застѣнокъ села Салатъ, въ Новгород. повѣтѣ, 435, 437.

Жижморы, мѣстечко, 290.
Жиркуны, урочище на границѣ Судерев. им., въ Вилен. пов., 14.
Жировицкая церковь (базиліан.) въ Слоним. пов., 179.
Жировицкій монастырь (базиліан.) въ Слоним. пов., 178, 179, 368.
Жомонтская земля, 232, 262, 324, 431, 435, 437.

Жомонтское княжество, 343, 363, 368, 378, 386.

— (католич.) епископство, 578.

Жомойтя (Жомойтское княжество), 337.

Жосели, мѣстечко, 290.

Журапы, им., 370.

З

Забережинское имѣніе въ Оршанскомъ пов., 473.

Забѣльскій доминиканскій монастырь, 366, въ Полоцкомъ воеводствѣ, 379, 401.

Завидчичи, село имѣнія Лосицеа, въ Пин. пов., принадлеж. Пинскому женскому базилиан. монастырю, 175.

Завилейскій повѣтъ, 317.

Загаль, мѣстечко, 291.

Загородъ, имѣніе, 423.

Закличовскій домъ въ г. Вильнѣ, 260.

Закревщица, им. въ Городен. пов., 194.

Залѣская церковь въ им. Залѣсѣ, въ Полоцк. воеводствѣ, 164.

— пуца въ им. Залѣсѣ, въ Полоцк. воеводствѣ, 164.

Залѣсье, им. въ Полоцк. воеводствѣ, 163.

Заморочъ, село въ Новогород. воеводствѣ, 428.

Заношъ, мѣстечко, 291.

Зарѣчье, предмѣстье г. Вильни, за рѣчкою Вилейкою, 103, 116, 468, 481, 509.

Защобле, село, принадлежащее Селецкому женскому униат. монастырю, въ Мозыр. пов., 191, 193.

И

Иикетры, озеро въ Вилькомир. пов., принадлеж. Видзенишскому монастырю, 531.

Интурки, мѣстечко, 270.

Интурскій католич. приходъ въ Вилен. воевод., 539.

Инолянтская земля, 253, 254, 336, 587, 588.

Инолянтское воеводство, 368, 385.

Инолянты, область, 270.

Ицюковъ домъ въ г. Вильнѣ, 260, 272, 273.

І

Іерусалимъ, городъ, 53.

К

Кадельница или **Юхловщица**, имѣніе въ Брестскомъ воеводствѣ, 203.

Кадинъ, городъ, 286.

Кайданы, **Койданы**, село (10 осѣльныхъ увол.) въ землѣ Жомойт., 432, 434, 435, 437.

Калинское воеводство, 584.

Каменецкая экономія, 271.

Каменецкое (католич.) епископство, 578.

Каменецъ, мѣстечко, 291.

Каменка, фольварокъ, 365.

— поселокъ сельца Швашкишекъ въ Троцк. воеводствѣ, 386.

- Каменщица**, имѣніе Вилен. римско-католич. капитулы, въ Мозырскомъ повѣтѣ, 390, 397.
- Карасевскій** каменный домъ въ г. Вильнѣ, 363.
- Качанскій** фольварокъ, принадлежащій Ковен. монастырю кармелитовъ босыхъ, 367.
- Квасовка**, мѣстечко, 290.
- Кейданская** церковь во имя Преображенія Господня и Успенія Пресв. Богородицы, 128, 129.
- Кейдановскій** рус. монастырь, состоящій въ вѣдѣніи Вилен. Св.-Духов. монастыря, 128.
- Кейданы**, городъ, въ Виленск. воеводствѣ, 128, 313, 314.
- Келбасе**, фольварокъ въ Городен. пов., принадлеж. Городен. доминикан. монастырю, 366.
- Кена**, рѣка, въ Вилен. пов., 556, 557.
- Кендзерская** или **Кляровская** каменица (камен. домъ) въ г. Вильнѣ, на Замковой улицѣ, 361.
- Кены**, имѣніе въ Вилен. пов., принадлежащее скарбному вел. кн. Литов. Лукашу Мамоничу, 489, 492, Кены, или—Косино, или—Пакосина, надъ р. Кеною, записано въ фундушѣ Вилен. Евангелич. збору, 556—558.
- Керново**, мѣстечко, 290.
- Керновскій** католич. приходъ въ Вилен. воевод., 539.
- Кіевская** епархія (діецезія), 188.
— (рус.) митрополія, 45, 54, 120, 123, 125, 129.
- Кіевскій** Печерскій монастырь, 113.
- Кіевское** воеводство, 286, 397, 580, 584, 586.
— епископство (католич.) 578, 593.
- Кіевъ**, городъ, 44, 189.
- Кислая Яголки**, урочище въ им. Яголкахъ, Брест. воеводства, 203.
- Кіяны**, фольварокъ въ Вилен. воеводствѣ, принадлеж. Вилен. францисканскому монастырю, 215.
- Кирсна**, Крсна, рѣка, въ Городен. повѣтѣ, 230.
- Клаваны**, мѣстечко, 291.
- Клевани**, им., 172.
- Кобринская** экономія, 271.
- Кобринскій** монастырь съ церковью св. Спаса, 203.
— повѣтъ, 317.
- Кобринское** староство, 263.
- Кобринь**, городъ, 291.
- Ковенская** улица въ г. Новогородѣ, 118.
— комора (таможня), 487.
— русская церковь во имя всѣхъ святыхъ, 216—218.
- Ковенскій** (католич.) доминиканскій, монастырь 535.
— монастырь кармелитовъ босыхъ, 216, 366, 367.
- Ковенскій** повѣтъ, 120, 172, 316, 327.
— костель св. ап. Петра и Павла, 534.
- Ковна** (Ковно), городъ, 183, 216, 217, 218, 283, 291, 366, 369, 378, 534, 535, 588, 612.
- Кодельница**, им., 204.
- Козаковщица**, им. въ Ошмян. пов., 105, 107, 108, 152, 153, фольварокъ, 158, 159, 160, 161, 165, 166.
- Козельскъ**, городъ, 347, 325, 364, 534.
- Козловичи**, село въ Мозыр. пов., 473.
- Койстеры**, им. въ Вилен. пов., 415.
- Кокоричи**, село въ Новогород. воеводствѣ, 428.
- Колачковцы**, имѣніе въ „землѣ Русской“, 421, 422.
- Колесницкій** кармелитскій приходъ, 366.
- Колодезь**, уроч. на границѣ Судерев. им., въ Вилен. пов., 13.
- Колодеумъ**, село въ Новогород. воеводствѣ, 428.
- Колонда**, городъ, 314.
- Коморнишки**, сѣножать Вилен. базилианокъ въ Ошмян. пов., 201, 202.
- Коневичи**, село въ Городен. пов., принадлежащее Губинской церкви, 194, 195.
- Коноповичовскій** каменный домъ въ г. Вильнѣ, 523, 526.
- Конопки**, им., 340.
- Конопница**, им., 617.
- Константинь** градъ, Константинополь, 45.

- Контотиньки**, село (16 осѣлыхъ увол.) въ землѣ Жонойт., 432, 434, 435, 437.
- Коналковицкая** церковь, въ Мозыр. пов., 192.
- Коналковичи**, им. въ Мозыр. пов., 192.
- Коптевскій** домъ въ г. Вильнѣ, на Малой ул., 15.
- **Лошаковскій** домъ, въ г. Вильнѣ, на Зборовоу ул., „противъ ц. руское заловенья св. Ивана“, 559, 560.
- Копыльское** княжество, 110.
- Коризивъ**, мѣстечко, 290.
- Кормялово**, мѣстечко, 291.
- Кормяловское** староство, 387.
- Корона Польская**, 19, 24, 25, 66, 99, 102, 196, 237, 271, 278, 288, 300, 310, 324, 334, 335, 336, 342, 344, 358, 364, 369, 376, 397, 421, 424, 425, 505, 578, 579, 580, 583, 593, 610.
- Коропецъ**, имѣніе въ „землѣ Русской“, 421, 422.
- Коротошинъ**, им., 473.
- Коршево**, мѣстечко, 291.
- Кортяны**, мѣстечко, 291.
- Корысть**, фольварокъ въ Вилен. пов., принадлежащій Вилен. Троицк. монастырю, 72, 73, 74, 83, 84.
- Косино**, см. Кены.
- Котовка**, имѣніе въ Брестскомъ воеводствѣ, 203, 204, 205.
- Кравзуни**, грунты на границѣ Судерев. им., въ Вилен. пов., 14.
- Краковъ**, городъ, 24, 63, 65, 241, 245, 246, 258, 259, 263, 269, 330, 333, 335.
- Красницы**, село-урочище (21 ув.) въ Немонитскомъ лѣсничествѣ, Городен. повѣта, 230.
- Красноселы**, мѣстечко, 291.
- Красово**, околица, 621.
- Крево**, им., 31, мѣстечко, 290.
- Кривая**, сѣножать Вилен. базилианокъ, въ Ошмян. пов., 201, 202.
- Кринки**, мѣстечко, 290.
- Кричево**, мѣстечко, 291.
- Кролевецъ**, городъ, 183, 184, 248, 358, 378, 507, 523, 525, 527, Кролев. портъ, 586, 588, 561.
- Крони**, имѣніе въ Ковенскомъ повѣтѣ, 120.
- Кронскій** православн. монастырь въ Ковен. пов., находящійся въ завѣдываніи Вилен. Св.-Дух. братства, 120.
- Крсна**, рѣка, течеть чрезъ им. Будилово въ Троцк. пов., 464.
- Круковка**, борчма въ Пин. пов., въ имѣніи Пинскихъ доминиканъ, 174, 175, 176.
- Крумпе**, грунтъ-уроч. имѣнія Лозниковъ въ Вилен. пов., 415.
- Крушина**, сельцо въ Минск. воеводствѣ, 169.
- Кузница**, мѣстечко, 290.
- Кумановщизна**, им. въ Ошмян. пов., 105.
- Кунишки**, мѣстечко, 290, въ Вилкомир. пов., 529.
- Кунятицкая** церковь, 162.
- Кунятицкій** монастырь, находящійся въ завѣдываніи Вилен. Св.-Духов. монастыря, 161.
- Кунятчи**, им. въ Пинск. пов., 161, село, 162.
- Куркели**, урочище имѣнія Лозниковъ въ Вилен. повѣтѣ, 413.
- Курляндское**, княжество, 357, 383, 397.
- Кушелинскій** каменный домъ въ г. Вильнѣ на Конной ул., 324.

Л

- Лаваришскій** католич. приходъ въ Вилен. воевод. 539.
- Лагишинъ**, мѣстечко, 291.
- Лагомяны**, мѣстечко, 290.
- Ладзиковскій** каменный домъ въ г. Вильнѣ, 379.

Ласича, мѣстечко, 291.
Латыголичи, Заберезинское село въ Оршан. пов., 473.
Лебеда, им. въ Вилен. пов., 483.
Ледна, село въ Новгород. воеводствѣ, 428.
Лемно, мѣстечко, 290.
Лещина, им. въ Мстислав. воеводствѣ, 597, 598.
Лида, городъ, 290.
Лидковщина, лѣсъ въ фольварѣ Судеревскомъ, принадлежащемъ Вилен. Св.-Духов. братству, 75.
Лидскій повѣтъ, 29, 33, 38, 117, 317, 378.
Линовское староство, 365.
Липиники, мѣстечко, 290, им., въ Вилен. воевод. 357.
Липскъ, мѣстечко, 290.
Литва (государство), 296, 315, 358, 396, 393, 561.
Литовская провинція, 212, 214,—неунитовъ, 221, 394, 396, 400, 610.
Литковскій доминиканскій монастырь, 401.
Лобговъ, на взморьѣ, у устья р. Нѣмана, 561.
Ловко-посадъ, село (20 осѣлыхъ увол.) въ землѣ Жомойт. 432, 434, 435, 437.
Ловмянскій обрубъ, въ Вилен. пов., принадлеж. къ Шешоламъ, имѣнію митрополита Мих. Рогозы, 26, 27, 553.
Логи, имѣніе въ Мин. воеводствѣ, 177, 178.
Лосвая гора, 333.

Лозная, мѣстечко, 290.
Лозники, им. въ Вилен. повѣтѣ, надъ рѣчкою Лозникомъ, 411, 412, 413, 416, 419, 420.
Лозникъ, рѣка, 411, 413, 418.
Ломазы, городъ, 91.
Лосицкъ, имѣніе въ Пин. пов., принадлежащее Пин. женскому базилиан. монастырю, 175.
Лубиско, село въ Вилен. пов., подъ г. Вильною, 519.
Лубно, имѣніе въ Пинскомъ повѣтѣ, 179.
Лукиновичи, мѣстечко, 291.
Лукишки, предмѣстье г. Вильны, надъ р. Виліею, 519, 520, 525, 526.
Лукишское магометанское кладбище на Вилен. предмѣстьѣ Лукишкахъ, 519.
Луцкая, мѣстечко, 290.
Луцкая епархія (ліецеція), 222.
Луцкое епископство, 593.
Львовское архіепископство, 578.
Лѣшная, им. въ Новгород. воеводствѣ, 428.
Любельское воеводство, въ Коронѣ Польской, 424, 425.
Любошаны или Березины, мѣстечко, 291.
Люцинъ, мѣстечко, 292.
Ляховицкая церковь въ Новгород. воеводствѣ, 532, 533.
Ляховицкое графство въ Новгород. воеводствѣ, 533.
Ляховичи, им., 367, въ Новгород. воеводствѣ, 532, городъ, 533.

М

Мазовецкое воеводство, 587.
Малая Россія, юго-западная часть Россіи, 44, 45.
Малые Дырваны, мѣстечко, 291.
Мальчъ, мѣстечко, 291.
Малытскій католич. приходъ въ Вилен. воевод., 539.
Манастираны, село, лежащее на Седмиградской и Волошской границѣ, 337.

Маргетреки, село, 387.
Маринавзенъ, мѣстечко, 292.
Марково, мѣстечко, 290.
Мартинелишки, грунтъ-уроч. имѣнія Лозниковъ, въ Вилен. пов., 414, 418.
Масаланы, им., 297, 298.
Матышкульскій домъ въ г. Вильнѣ, 260.
Маховщина, им. въ Ошмян. пов., 105.

- Медники** (*Литов. охотники*), село въ Вилен. воеводствѣ, принадлеж. Вилен. Троицкому монастырю, 111, 112, мѣстечко, 290, 566.
- Мединскій** католич. приходъ въ Вилен. воевод., 539.
- Мейсагольскій** католич. приходъ въ Вилен. воевод., 539.
- Менскъ**, городъ, см. **Минскъ**.
- Меречь**, мѣстечко, 290, им. въ Ошмян. пов., 378.
- Метели**, мѣстечко, 290.
- Минская**, Св.-Духовская церковь въ женскомъ базилиан. монастырѣ, 170, 171, 172.
- Минскій** монаст. монахинь бенедиктинокъ, 168.
— кармелитскій приходъ, 366.
— Св.-Духовскій базилиан. женскій монастырь, 170, 171, 172.
— повѣтъ, 472, 475, 560.
- Минское** воеводство, 118, 167, 170, 177, 311, 359, 402.
- Минскъ**, городъ, 262, 291, 359, Менскъ, 470.
- Митейка**, мѣстечко, 291.
- Митруковскіе** грунты имѣнія Радова, въ Вилен. воевод., 103.
- Михалискій** католич. приходъ въ Вилен. воевод., 539.
- Михновичи**, им. въ Мозырск. пов., 473.
- Мишнево**, им. при Гевельскомъ замкѣ, 369.
- Могилевская** экономія, 377.
- Могилевскій** кармелитскій монастырь, 387.
- Могилевъ**, городъ, 291, 387.
- Могилицы Буйвидишскія**, уроч. на границѣ Судерев. им., въ Вилен. пов., 13.
- Можейково**, городъ, 303, 304.
- Можейковщина**, урочище на границѣ Судерев. им., въ Вилен. пов., 13.
- Мозырская Николаевская** церковь, 191, 192.
- Михайловск. церковь, 188, 189, 190, 192.
- Мозырскій** (уніат.) монастырь, 188, 367.
— костелъ, 189, іезуит. 192.
— повѣтъ, 190, 192, 324, 330, 367, 390, 397, 473, 586.
- Мозырское** староство, 190.
- Мозырь**, городъ, 188, 189, 192, 291.
- Молвы**, им. 486.
- Молдавскія** земли, 138.
- Морозовскій** каменный домъ въ г. Вильнѣ, 379.
- Мосары**, им. 10, им. съ мѣстечкомъ надъ рѣкою Дисною, 252.
- Моси**, село въ Ошмян. пов., 200.
- Москва**, городъ, государство, 188, 296, 333, 393, 398.
- Московская** земля, 329.
— столица, 386.
- Мосты**, мѣстечко, 290.
- Мотилевская** держава, 263.
- Мотоль**, мѣстечко, 291.
- Мощеница**, сельпо имѣнія Уши, въ Минск. воеводствѣ, 168.
- Мстибовъ**, мѣстечко, 291.
- Мстиславскій** замокъ, 589.
- Мстиславское** воеводство, 168, 337, 597, 598.
- Мстиславъ**, городъ, 279, 291, 597, 598, 612.
- Мусницкій** католич. приходъ въ Вилен. воевод., 539.
- Мустеняны**, село въ Троцк. воеводствѣ, записанное Бронскому монастырю въ суммѣ 5000 золотыхъ, 120.
- Муховщина**, им. въ Ошмян. пов., 105.
- Мыша**, им. 253.
- Мѣлецъ**, им. 429.
- Мядзолы**, мѣстечко, 290.
- Мясткевичи**, им. въ Пин. пов., 175.

Н.

- Нежичило**, Заберезинское село въ Оршан. пов., 473.
- Нейбурскія** имѣнія, 363.
- Немоныты**, лѣсничество въ Городец. повѣтъ, 229, 230, 290.
- Неполоницы**, городъ, 251.

Несвижъ, городъ, 420, 423.

Несино, им. въ Полоцкомъ повѣтѣ, 461.

Нидокерскій католич. приходъ въ Вилен. воевод., 539.

Нобель, мѣстечко, 291.

Новгородскій (Новогрудскій) повѣтъ, 317, 430.

Новгородское (Новогруд.) воеводство, 5, 9, 11, 311, 359, 425, 427, 428, 532.

Новгородокъ (Новогрудокъ), городъ, 17, 52, въ немъ, на Ковенской улицѣ, записанъ домъ и плацъ на Ольдовскую церковь, 118, 262, 291, 325, 326, 359.

Новодворская экономія, 388.

Новгородскій іезуитскій коллегіумъ, 401.

— базилиан. монастырь, 595, 596.

Новый-Дворъ, мѣстечко, подъ Городною, 290, 587, съ 1648 г. 30 Іюня Григоріемъ Володкевичомъ записано въ фундушъ Новодвор. базилиан. монастырю, 595, 596.

Носовичи, им. 367.

Нѣманъ (*Нѣменъ*), рѣка, 168, 507, 508, 561.

Нѣменчинскій католич. приходъ въ Вилен. воевод., 539.

Нѣменчинъ, мѣстечко, 290.

О.

Огородницкое село въ Новгород. воевод. 428.

Одельскъ, мѣстечко, 290.

Ожирконы, урочище на границѣ им. Судеревъ, въ Вилен. пов., 13.

Ожуседы, урочище въ селѣ Олянахъ, Вилен. пов., 550.

Озерцы, им. въ Оршан. пов., 172.

Озаты, село въ Берест. воевдствѣ, 364.

Ойнаровичи, им. въ Минскомъ пов., 472.

Олезаровъ-Ставъ, село въ Берест. воеводствѣ, принадлеж. Цистерскому монастырю, 367.

Олита, держава, 263, мѣстечко, 290.

Олыка, им., 420, 423.

Ольдово, имѣніе въ Лидскомъ пов., 117, 118.

Ольдовская церковь (православн.), въ Лидскомъ повѣтѣ, находящаяся въ завѣдываніи и подъ покровительствомъ Вилен. Св.-Духов. братства, 117—119.

Ольдовскій монастырь, предположенный къ основанію при Ольдовской православной церкви, въ Лидск. пов., 117.

Ольеники, мѣстечко, 290, 362.

Оляны, им. въ Вилен. пов., принадлеж. къ им. Шешоламъ, 26, 27, митрополичій дворъ, дворецъ, 547—551.

— село въ Ошмян. пов., 378.

Онаковскій, дворецъ въ Вилен. пов., надъ р. Вильною (Вилейкою), 461.

Ондрушинки, пасѣка и лѣсной грунтъ въ им. Лозникахъ, Вилен. пов., 415.

Оникинты, мѣстечко, 290.

Онтограбовскій дворъ имѣнія Шешоль, въ Вилен. пов., принадлеж. Кіев. митрополиту М. Рогозѣ, 26, 553.

Онуфріевская (Онофреев.) волость, 597.

— церковь, 597.

Онуфріевскій (Онофреевскій) базилиан. монастырь въ Мстиславскомъ воеводствѣ, 597, 598.

Опса, мѣстечко, 290.

Ораны, мѣстечко, 290.

Орша, городъ, 291.

Оршанскій повѣтъ, 167, 168, 172, 315, 398, 473.

— Тринитарскій монастырь, 366.

Острая Брама (Острыя ворота) въ г. Вильнѣ, 24, 56, 60, 67, 84, 96, 110, 182, 198, 369, 559.

Острая Вѣжа (тоже, что Острая Брама), Острыя ворота въ г. Вильнѣ, 552.

- Острина**, мѣстечко, 290.
Островецкій доминиканскій монастырь, 401.
 — католич. приходъ въ Вилен. воевод., 539.
Острожское княжество, 363.
Ошмянка мурованая, имѣніе Вилен. базилианокъ въ Ошмян. пов., 200, 201, 202.
Ошмяна Нарушевичовская, имѣніе Вилен. базилианокъ въ Ошмян. пов., 200, 201, 202.
Ошмянскій повѣтъ, 38, 68, 105, 108, 152, 153, 155, 165, 200, 317, 329, 336, 378, 473, 507, 514, 559.
Ошмяны, мѣстечко, 290.

II

- Каафилово**, урочище при Гевельскомъ замкѣ, 369.
Каплино, урочище при Гевельскомъ замкѣ, 369.
Касимскій (?) повѣтъ, 69.
Келки, им., 205.
Кендаполія, область, 45.
Керевалка, мѣстечко, 290.
Керелая, мѣстечко, 290.
Керемисльское (католич.) епископство, 577.
Кереросль, мѣстечко, 290.
Кернавъ, городъ, 272.
Керстунская держава въ Городен. повѣтъ, 231.
 — волость, 231.
Керстунскій дворъ съ фольваркомъ, въ Городен. повѣтъ, 231.
Керчаты, мѣстечко, 291.
Кетринки, урочище на границѣ Судерев. им., въ Вилен. пов., 13.
Кетриковъ, городъ, 256, им., 368.
Килашковичи, городъ, 287.
Кителъянское княжество, 383.
Кинская (рус.) епископія, 603, 605.
Кинскій повѣтъ, 161, 162, 176, 179, 469, 554, 595, 596.
 — женскій базилиан. монастырь, 174.
 — доминиканскій монастырь, 174.
Кинскъ, городъ, 161, 175, 176, 291.
Клевжинки, сѣножатное урочище въ им. Лозникахъ, Вилен. повѣта, 414.
Клотели, мѣстечко, 291.
Клуныяны, мѣстечко, 291.
Клотуны, село (24 осѣлыхъ увол.) въ землѣ Жомойт., 432, 435, 437.
Кобенины, дворъ въ Вилен. пов., 111.
Кобойскій католич. приходъ, 539.
Когоское озеро въ им. Новомъ Дворѣ, Пин. пов., 596.
Кодберезкій костель, 483, приходъ, 539.
Кодберезское мѣстечко въ Вилен. пов., 483.
Кодляское воеводство, 580, 586.
Кодръчье, село въ Берест. воеводствѣ принадлеж. Цистерскому монастырю, 367.
Кознанское воеводство, 584.
Кокирени, село (25 ув. и 27 мор., съ застѣн. въ 7 ув.) надъ р. Крсною, въ Городен. пов. причисленные къ Немонитскому лѣсничеству, 230.
Кокосино, им., см. Кены.
Кологна, мѣстечко, 291.
Колоцкая волость, 267.
 — земля, 411.
 — церковь св. Юрія (Георгія), 462.
Колоцкій замокъ, 266, 267, 511, 512.
 — коллегіумъ, 267, іезуитскій, 401.
 — повѣтъ, 461, 498, 499.
Колоцкое воеводство, 163, 164, 350, 379, 386, 495, 511, 512.
Колоцкъ, городъ, 232, 233, 234, 235, 266, 267, 291, 462, 495, 496, 501, 502, 503, 507, 511, 512.
Колувещизна, урочище въ им. Яголкахъ, Брестскаго воеводства, 203.
Кольна, 577, Великая, 593, 629.
Колѣсскій гостинецъ (дорога), 556.
Комеранія, область, 300.

Поневѣжскій піарскій монастырь, 383.
Поневѣжъ, мѣстечко, 291, 383.
Понзовъ, мѣстечко, 291.
Попиниговскій домъ въ г. Вильнѣ, 504.
Попинки, село въ Вилен. воеводствѣ, 514, 515.
Потильчичи, сѣножати надъ рѣч. Лозникомъ,
 въ имѣніи Лозникахъ, Вилен. пов., 415.
Пошешупье, им., 387.
Поюрскій доминиканскій монастырь, 401.
Прага, городъ, 311.
Пропойскъ, мѣстечко, 292.

Прудки, городъ въ Литвѣ, 278.
Пружана, мѣстечко, 291.
Пружанскій повѣтъ, 317.
Прусы, им. въ Новгород. воеводствѣ, 428.
Прусская граница, 183.
 — земля, 336, 588.
Прусское государство, 368.
 — княжество, 586.
Пумпянскій кармелитскій приходъ, 366.
Пуны, мѣстечко, 291.
Пуштынь, мѣстечко, 291.

Р.

Радванскій каменный домъ въ г. Вильнѣ, на
 Малой улицѣ, 15.
Радзинишки, мѣстечко, 291.
Радзинъ, имѣніе 247.
Радово, им. въ Вилен. воеводствѣ, 103.
Радомль, городъ, 291.
Радошкевичи, мѣстечко, 291.
Радуское село въ Новгород. воеводствѣ, 428.
Рай, фольварокъ возлѣ города Вильны, за му-
 рованнымъ (Зеленымъ) мостомъ, возлѣ рѣки
 Веліи, 468.
Райгородъ, городъ, 587.
Ракантишскій дворецъ въ Вилен. пов., 473.
Ракишки, фольварокъ въ Вилен. воеводствѣ,
 150, 151.
Рандауця, рѣчка, на границѣ им. Судеревовъ,
 въ Вилен. пов., 13, 14.
Рапацковскій домъ въ г. Вильнѣ, 260.
Расна, имѣніе, 171, мѣстечко, 291.
Рачковичи, им. въ Новгород. воеводствѣ, 427,
 428.
Реваничи, им. въ Минскомъ воеводствѣ, 168,
 473.
Ретово, мѣстечко, 291.
Решева, им. въ Мозыр. пов., 473.
Рига, городъ, 358, 501, 502.
Римъ, городъ, 45, 385, 590.

Рогачевъ, мѣстечко, 291.
Ростера, королев. село въ Вилен. пов., 418.
Рокатишки, королев. село въ Вилен. пов., 414,
 Ракантишки, 415.
Романце, село въ Вилен. воеводствѣ, записанное
 на Кейданскій монастырь, 129.
Росса, предмѣстье г. Вильны, 19, 22, 552.
Росейни (Россіены), мѣстечко, 291, Росени, 470.
Росенскій (Россіевскій) повѣтъ, 316.
 — костель, 470.
Россійское государство, 393.
Россія, государство, 553, 631.
Руда, сѣножать Вилен. базилианъ въ Опшян.
 пов., 201, 202.
Рудники, мѣстечко, 290.
Рудомино, мѣстечко, 290.
Рудоминскій католич. приходъ въ Вилен. вое-
 водствѣ, 538.
Рудые Бѣлки, село въ Мозыр. пов., 474.
Руковщизна, село имѣнія Свиранъ, въ Вилен.
 воеводствѣ, 140, Руйковщизна, 141, 142.
Рукойскій католич. приходъ въ Вилен. вое-
 водствѣ, 539.
Руминишки, мѣстечко, 291.
Русиновъ, им., 139, 355, 372.
Русская земля, Россія, 44, 421, 422.
Русскіе края, 507.

Русское княжество, 196.

Русь, 41, 43, 44, 46, 48, 49, 50, 53, 54, 57, 58, 59, 62, 63, 127, 133, 134, 135, 185, 190, 194, купцы изъ Руси, въ Вильну прїѣзжающіе, 244, 547, 563, 604, купцы „изъ Руси р. Нѣмною до Кролевца“ провозять свои товары, 561, 563.

Рыбный конецъ, часть города въ г. Вильнѣ, 541.

Рѣтовское тивунство, 384.

Рѣчица, мѣстечко, 292.

Рѣша, фундушное имѣніе Виленскихъ монахинь Визитокъ, въ Вилен. воеводствѣ, 402.
— старство, 291.

С

Садовщина, поле на границѣ Судерев. им., въ Вилен. пов., 14.

Салаты, село (7 осѣлыхъ увол.) въ землѣ Жомойт., 432, 434, 435, 437.

Сапѣжинскій дворецъ въ г. Вильнѣ, 402.

Саргутяны, село въ Вилен. пов., принадлеж. униат. митроп. Мих. Рогозѣ, 551.

Сачковичи, околица въ Пинскомъ повѣтѣ, 620.

Свираны, село въ Вилен. воеводствѣ, принадлеж. Вилен. Троицк. базилиан. монастырю, 111, 112, 140, 141, 142, 210, имѣніе, 214, въ Вилен. пов., принадлежащее скарбному вел. кн. Литов. Лукашу (Лукѣ) Мамоничу, 489—492, 566.

Свислочь, им., 336.

Себѣжово, мѣстечко въ Новгород. воеводствѣ, 427, 428.

Сейненскій доминиканскій монастырь, 401.

Селецкій женскій базилианскій монастырь, въ Мозыр. пов., 191, 193.

Семигальское княжество, 357, 383, 397.

Скенево, фольварокъ въ Новгород. воевод., 428.
— село въ Новгород. воеводствѣ, 428.

Скидель, мѣстечко, 290.

Скирстымонь, мѣстечко, 291.

Скобейки, урочище Вилен. базилианъ въ Ошмян. пов., 201, 202.

Скойстеръ, рѣчка, въ им. Лозникахъ, Вилен. повѣта, 414.

Слабовицзна, им. въ Ошмян. пов., 108.

Слонимскій повѣтъ, 315, 380.

Слонимъ, городъ, 291, 332.

Служики, село, 365.

Слуцкое княжество, 110, 364.

Слуцкъ, городъ, 609, 617.

Случъ, рѣка, 586.

Смоленское воевод., 224, 353, 386, 398, 539.

Смоленскъ, городъ, 93, 95, 273, 274, 279.

Смолвы, им. въ Вилен. воевод., 483.

Смолка, сельцо Могилевской экономіи, 377.

Сморгонская улица въ г. Борунахъ, 107.

Синишки, предмѣстье города Вильны, за р. Вилією, 401.

Синишскій іезуитскій монастырь при костелѣ св. Рафаѣла на предмѣстьѣ г. Вильны, 401.

Соболишки, фундушный фольварокъ Вилен. піарскаго монастыря въ Виленскомъ воеводствѣ, 401.

Соболянце, село въ Виленскомъ воеводствѣ, записанное на Кейданскій монастырь, 129.

Совздорово, село (20 осѣлыхъ увол.) въ землѣ Жомойт., 432, 435, 437.

Соколка, мѣстечко, 290.

Соколяны, мѣстечко, 291.

Солечницкій, католич. приходъ въ Вилен. воевод., 539.

Солонеевичи, им. въ Полоцк. пов., 461.

Солы, городъ, 250.

Соломейскій Евангелическій зборъ, 528, 529.

Сонтоки, лѣсъ съ сѣножатю Вилен. Троицк. базилианъ, въ Вилен. воеводствѣ, принадлежащіе къ ихъ им. Свиранамъ, 215.

Спасская брама (Спасскія ворота) въ г. Вильнѣ, 498, 542.

Спушлота, пашный грунтъ, лежащій урочищемъ въ им. Лозникахъ, въ Вилен. пов., 415.

Станковъ, им., 399.

Старица, им. въ Новогородскомъ воеводствѣ, 425, 426.

Стародубовскій повѣтъ, 208, 386, 388, 389, 390, 392, 398, 399, 400, 402.

Старое село, село имѣнія Свиранъ, въ Вилен. воеводствѣ, 140, 141, 142.

Старосельцы, село имѣнія Медниковъ, въ Вилен. пов., 566.

Старый-дворецъ, им., 368.

Старый-Здитовъ, имѣніе въ Берестейскомъ воеводствѣ, 220, 221.

Стоклишки, мѣстечко, 291.

Столицы, городъ, 397.

Стравеники, им. въ Троцкомъ воеводствѣ, записанное на Кронскій монастырь, въ сумѣ 7000 золот. пол., 120.

Столицкая пристань на р. Нѣманѣ, 168.

Субачи, им., 340.

Субочъ, мѣстечко, 290.

Судеревскій дворецъ въ Вилен. пов., принадлеж. Вилен. Св.-Духов. монастырю, 74, 75.

Судервы, им. въ Вилен. пов., 12, 13, 14, 75.

Сумилишки, мѣстечко, 290,

Сумилишская держава, 282.

Сумилишское староство, 281, 364.

Супрасльскій монастырь (базилян.), 368.

Суражъ, городъ, 291.

Суховчицы, село въ Новогород. воеводствѣ, 428.

Сычуны, обрубъ въ Вилен. пов., 27.

Сѣверское княжество, 586.

Т.

Таборишки, им. въ Ошмян. пов., 200, 201.

Татарщина, фольварокъ села Мѣдниковъ, въ Вилен. воеводствѣ, принадлеж. Вилен. Троицкому монастырю, 112.

Твери, мѣстечко, 291.

Тельшевскій повѣтъ, 316.

Тельши, мѣстечко, 291.

Тендзягола, мѣстечко, 291.

Теребовъ, им. въ Мозыр. пов., 473.

Тересполь подъ Брестомъ, городъ, 299.

Тимковичи, им. съ мѣстечкомъ въ Новогород. воеводствѣ, 427, 428.

Торговиско, имѣніе въ Коронѣ Польской, въ Любельскомъ воеводствѣ, 424—426.

Тороканская церковь въ Пинск. пов., 554.

Тороканы, церковное село въ Пинск. пов., 554, 555.

Торушь, городъ, 230, 337.

Трабы, мѣстечко, 290.

Третевскій кармелитскій приходъ, 366.

Тринитопольскій Тринитарскій монастырь, 366.

Тришки, мѣстечко, 291.

Троки, городъ, 263, 290, 464.

Троцскій повѣтъ, 38, 317, 464.

Троцкое воеводство, 120, 340, 379, 386, 398.

Тупацишки, фольварокъ въ Вилен. пов., принадлеж. городу Вильнѣ, 541.

Тургельскій костель, 211, приходъ въ Вилен. воевод., 538.

Туровская (русская) епископія, 603.

Туроманцы, село въ Лидскомъ пов., 378.

Турція, государство, 300, 301.

Тухни, село подъ Торуномъ, 337.

Тыркиши, мѣстечко, 291.

Тышковичевскій каменный домъ въ г. Вильнѣ, 363.

Тябишки, им. въ Вилен. пов., 560.

У.

Удѣль, имѣніе въ Полоцк. воеводствѣ, 164.	— католич. приходъ въ Вилен. воевод., 539
Ужвенты, мѣстечко, 291.	Усановицзна, им. въ Ошмян. пов., 105.
Ужуполисъ, пашинъ грунтъ-уроч. имѣнія Лозниковъ въ Вилен. пов., 415.	Усуновицзна, им. въ Ошмян. пов., 105.
Ужуростья, рѣчка, въ им. Лозникахъ, Вилен. пов., 414.	Утковщины, поле на границѣ Судерев. им., въ Вилен. пов., 14.
Узлы, им. въ Упит. пов., 473.	Утянское староство, 398.
Украйна, Южная Русь, 358.	Утяны, Уцяны, мѣстечко, 290.
Унитская волость, 473.	Уша, имѣніе въ Минскомъ воеводствѣ, 167, 168.
Унитскій повѣтъ, 316, 350, 363, 369, 473, 529.	Ушацкій, доминиканскій монастырь, 401.
	Ушачи, мѣстечко въ Полоцкомъ воеводствѣ, 164.

Ф.

Фейданы, мѣстечко, 291.	Филиповъ, мѣстечко, 290.
Фернаковщина, им. въ Инфлянт. воеводствѣ, 385.	Френы, мѣстечко, 291.

Х.

Хачбеевщина, им. въ Ошмян. пов., 105.	Холмское епископство, 578.
Хальче, им., 257, 261, 262.	Хотаевичи, село въ Мин. пов., 472.
Хованскъ, городъ подъ Витебскомъ, 278.	Храцинъ, им., 185.
Ходоровка, мѣстечко 290.	

Ц.

Циринъ, мѣстечко, 291.	Цудзенискій католич. приходъ въ Вилен. воевод., 539.

Ч.

Чарторискъ, им., 172.	Чера, им., 171.
Чаусы, мѣстечко, 291.	Червоная Русь, 629.

Червяны, мѣстечко, 291.
Череконъ, мѣстечко, 291.
Черенки, село Могилев. экономія, 377.
Черлежински, пашный грунтъ—урочище имѣнія
Лозниковъ въ Вилен. пов., 415.

Чернецкій, дворецъ въ Новогород. воеводствѣ, 428.
Чечерскъ, мѣстечко, 292.
Члуховское староство, 344.
Черная рѣчка, въ имѣніи Лозникахъ, Вилен.
пов., 415, 418.

III

Шавельская экономія, 358, 388.
Шавельскій повѣтъ, 316.
Шавленская держава, 263.
Шавли, мѣстечко, 291.
Шадово, мѣстечко, 291.
Шайкополе, имѣніе въ Вилен. воеводствѣ, при-
надлеж. Вилен. Троицк. базилиан. монастырю,
214.
Шарканылвы, березовый гай въ им. Судервахъ,
Вилен. пов. 14.
Шарковъ, великій березовый гай, въ Вилен.
пов., принадлеж. къ Вилен. свято-Троицкому
братству, 13.
Швашкински, село въ Трок. воеводствѣ, 386.
Швейковскій каменный домъ, въ г. Вильнѣ,
379.
Швеція, государство, 324, 328, Шведское ко-
ролевство, 329 474.
Шентицы, им. 194.
Шерешово, мѣстечко, 291.
Шешкинъ Солтавовскій дворъ, возлѣ г. Виль-
ны, за мурованнымъ мостомъ, близъ р. Вилии,
468.
Шешолы, имѣніе въ Вилен. пов., принадлеж.
Кіев. митрополиту, 26, 27, 547—551, 553,
554.

Шешольскій католич. приходъ въ Вилен. вое-
вод., 539.
Шидловское графство, 364.
Шилово, им. 253.
Шиянская дорога, въ границѣ им. Судеревъ,
въ Вилен. пов., 13, Шилинская, 14.
Шимковскій каменный домъ въ г. Вильнѣ, 362.
Ширвинскій католич. приходъ въ Вилен. вое-
вод., 539.
Ширвинты, мѣстечко, 290.
Ширмы, село въ Вилен. воеводствѣ, 378.
Широкое болото, нива—уроч. въ Новодвор.
имѣніи, Пин. пов., 596.
Шкавна, им. въ Инфлянт. воеводствѣ, 385.
Шкловское графство, 611.
Шкловъ, городъ и крѣпость, 280.
Шленскъ, городъ въ Стародубов. пов., 393.
Шинишки, село возлѣ г. Вильны, за мурован-
нымъ (зеленымъ) мостомъ, возлѣ рѣки Вельи,
468.
Шоловицкія луки, урочище надъ р. Вельею,
508.
Штейнерда, им., 377.
Шумскій католич. приходъ въ Вилен. воевод.,
539.

III

Щучинъ, имѣніе, 247.

Э.

Эйшишки, мѣстечко, 290.

Эйраголы, мѣстечко, 291.

Ю.

Юрбургъ, городъ, 183, 291.

Юхновщина, им. см. Кадельница.

Юргеляны, им. въ Вилен. воеводствѣ, 378.

Я.

Яголки, имѣніе въ Брестскомъ воеводствѣ, 203.

Якинтаны, село въ Ошмян. пов., 515.

Янишки, мѣстечко, 291.

Янишковскій католич. приходъ въ Вилен. воевод., 539.

Янкуры, село въ Вилен. воеводствѣ, 378.

Яновскій костелъ, Виленскій, 9, 10.

Яворовъ, городъ, 600.

Ясвойны, мѣстечко, 291.

Ясная гора Ченстоховская, 360.

Ясольда рѣка, 162.

Ястребы, фольварокъ въ Берестейскомъ воеводствѣ, принадлеж. къ им. Старому Здитову, 219, 220, 345.

Ятока, мѣстечко, 291.

Яцковскій каменный домъ въ г. Вильнѣ, принадлеж. Вилен. Свято-Духов. братству, 95, 96.

Яшки, мѣстечко, 291.

Ө.

Өедоровичовскій домъ въ г. Вильнѣ, 379.

III.

УКАЗАТЕЛЬ

ПРЕДМЕТОВЪ.

А.

Августиніане (католич. монахи), Виленскіе на Савичъ-улицѣ, 379.	Краковская , 376, 401, 588, Львовская, 41.
Адаманикъ (шелковая матерія, зеленый), 483.	Аksamитъ (бархатъ), бурнаты, 484.
Академики , Вилен. іезуит. студенты, 370.	Амбонъ , амвоны, 30, анбонъ, 35.
Академія , Виленская іезуитская, 370, Литовская, 376, 498, 508, 600, Замойская, 401,	Апараты (утварь), костельные, 484.
	Атласъ , матерія, 484.

В.

Багазея , бумажная матерія, 465, 484.	Базиліанки (рус. монахини):
Базиліане (рус. монахи):	Виленскія, 224, 225.
Берестейскіе, 219, 220.	Минскія, 170, 172, 173.
Борунскіе, 106, 107, 379.	Пинскія, 174, 175.
Виленскіе, 139, 141, 153, 158, 165, 525, 603, 604.	Селецкія, 191.
Мозырскіе, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 215, 367.	Баталія (битва), Крейцбургская, поляковъ со шведами, 378.
Новодворскіе, 595, 596.	Бенедиктинки (католич. монахини), Вилен., при костелѣ св. Екатерины, 366, 383.
Онуфріевскіе, 597, 598.	Бернардинки (католич. монахини), Виленскія при св. Михайловскомъ костелѣ, 366.
Цецерскіе, 596.	

Бернардины (католич. монахи), Виленскіе, 5, 9, 10, 136, 137, 461, 468.

Берневое, пошлина въ г. Вильнѣ, 541.

Бехтеръ (латы), цѣна ему съ шишакомъ 30 копъ гр., 484.

Библия, изданная богословомъ іезуитомъ Вуйкомъ, 523.

Бирчій, сборщикъ, 255, 256.

Благословенство, духовная власть, 42, 45, папы рим., 47, 48, 51, 52, 54, 58, 60, 72.

Бочковое, пошлина съ бочекъ въ г. Вильнѣ, 541.

Бояре, путные, 483.

Братства, русскія Виленскія:

Свято-Духовское православное, 29, 30, 31, 32, 36, 39, 40, 41, 42, церковное Виленское православія греческаго—44, 47, 50, 51, 53, 55, 56, 57, 58, 60, 61, 62, 63, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 74, 75, 83, 85, 89, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 110, св. Троицкое братство, состоящее при Св.-Духов. монастырѣ, 114, 115, 117, 118, 119, 121, 122, 123, 124, 125, 127, 138, 139,

150, 268, 269, 308; Братство Виленское новой церкви zaloженія Св.-Духа — 558, подписываетъ условія мировой сдѣлки съ Вилен. іезуитами по поводу нападенія послѣднихъ на Св.-Духов. монастырь—600, 601.

Сокальской Богоматери и св. евангелиста Іоанна Богослова, состоящее при Виленскомъ Св.-Духов. монастырѣ,—182.

Свято-Троицкое, 12, 14, 18, 23, 24, 25, 29, 98, 99, греко унитское,—379.

Скорняжскаго цеха („людей греческаго закона“), 237, 238, 239, уфундовано на Конской улицѣ—240, 241, 242, 243, 244, оно имѣетъ свой алтарь въ св. Троицкой церкви, 245.

Брехуны, дворовые псы, 466.

Брогъ, изъ поль. слова *bróg*, малоросс. *оборѣзъ*, четырехгранный стогъ съ подвижной на четырехъ высокихъ столбахъ крышей, 558.

Бунтъ (связки, тюкъ), семь бунтовъ пеньки въсомъ въ 350 каменьевъ, 527.

Бурса, Амброжіанская, въ г. Вильнѣ, на Скопной ул., 508, 509.

Бѣлея, шерсть, нитки, 485.

В.

Варивницы, заведенія для варки сѣдобныхъ продуктовъ на продажу въ г. Вильнѣ, 541.

Варцабы (шахматныя шашки), съ каменемъ, 467.

Васажки, плетеная телѣжка, Кузовъ поль. *wasag*, 467.

Велькеръ, названіе цеховаго устава, 133.

Венгры, государство, 585.

Веселье, свадьба, 526.

Визитки (католич. мовяхви), Вилен., 379, 402.

Вина, Венгерскія, Влоскія, Испанскія, Французскія, 284,

Витина, рѣчное судно, лодка, 507, 561.

Возники (обозныя лошади), два сивые, доморослые, другіе возники два, зѣ гнѣда строкатые, доморослые, 485.

Возовые люди (люди съ возами), 557.

Возъ (телѣга), военный съ подкѣлѣтомъ ремennemъ, 485.

Война, Московская, 198, 398.

Войско, Шведское—248, 367, Московское, 311, 531, Прусское, 385, 393.

Волки, волчьи лѣса, 465.

Волна (шерсть), волны рунъ одинадцать, 486, волны овчое рунъ 60-ть, 557.

Вольности, стародавнія, православныя, 42, 43, 52, 56, 60, 61, 62, 65, 77, 78, 79, 85, 86, 89, 91, 92, 144, 149, 234, 235, 237, 478, 501, 503, 505, 506, 535, вольность диссиден. и православи. богослуженія, 610.

Волюнтариуши, волонтеры, 511, 512.

Воскъ, 235, собираемый и даваемый Вилен. Троицкой церкви Вилен. скорняж. братствомъ, 242.

Вѣно, приданое, 422, вѣно или выправа, 427.

Вѣра, православная, 44, святая католическая, 98, греческая, 239, 240, 242.

— мусульманская, 519.

— римская, 239, 240.

Вѣсы Виленскіе, частные еврейскіе, 250.

Г

Галганъ, полфунта—ц. 30 гр., 513.

Галки мушкатовыя (мускательные орѣхи), полфунта—цѣна 36 гр., 513.

Ганишъ (анисъ), два фунта—цѣна 24 гр., 513.

Гермакъ (ермакъ—кафтанъ), канавасовый, кунами подшитый, цѣна 100 пол. золотыхъ, бураковъ, сибирками подшитый, цѣна. 10 копъ, 484.

Гмина, представительная община городскихъ обывателей въ г. Вильнѣ, 540.

Гоны (бобровые), мѣста, на которыхъ водятся бобры 254.

Городничество города Вильны, 246, 247.

Городничій, главное лице, подъ властью котораго находилась юрисдикція Городничества (Виленскаго), 247.

Гривна, вѣсъ серебра, 464, 483, 484, восемь гривенъ серебра, 526.

Гридня, комната, 73, 416, 417, 490.

Гробъ Паискій (плащаница), гробъ Господень, 29, 30, 33, 34.

Д

Данина, даръ, 78, 478.

Дань, лановая и шоссовая, 272.

Двери, великія, царскія (въ церкви), 29, 33.

Дворъ митрополичій въ г. Вильнѣ, возлѣ Пречистен. собора, 41, 48, 50, 57, 58.

Дерево бортиное, деревья, на которыхъ поставлены ульи, 254.

Діаменты (алмазы), въ Вилен. Св.-Духов. братской церкви, 182, 183.

Дизулиты (православные), 127, 144, 145, 147, 148, 149, 213, 600, 601.

Дизунія (православіе), 145, 147, 149, 188.

Диссиденты (разновѣрцы), 4, 144, 147, 148, 188, 190, 360, 370, 394, 534, 535,—

Слуцкой конфедераціи, 609, 610, 613.

Доминикане (католич. монахи), Виленскіе при костелѣ Св.-Духа (на Троцкой ул., въ древ-

нихъ актахъ нерѣдко называемой *Св.-Духов.*)—366, 401, Гольцанскіе—380, Городенскіе (Гроднен.)—366, Гошовскіе—401, Забѣльскіе—366, 401, Лишковскіе—401, Остролецкіе—105, 401, Пинскіе—174, 175, Поюрскіе—401, Сейненскіе—401.

Друкарня (печатня, типографія), Виленская, 6, Вилен. Св.-Духов. монастыря, 93, 94, 95, 98, 100, диссиден. и православная, 610.

Друкаръ (типографъ), Виленскій—Даніиль, 260.

Друкъ Острожскій (Острожская печать), 52, друкъ Вилен. Св.-Духов. монастыря, 100.

Дьякъ (дьячекъ), Вилен. Троиц. церкви, 123.

Дылея (родъ епанчи), блекитна фалюндышовая съ петлицами шелковыми, багазією подшита, цѣна 5 копъ гр. 465.

Е

Евангеліе, напрестольное, оправленное въ ризы, 20, 33.

Едвабъ, хустокъ (платъе) сорокъ, золотомъ, едвабьемъ и бѣлю вышиваныхъ, 485.

Епархія Константинопольскаго патріарха въ русскихъ земляхъ, 47, 51.

Епископъ, Александрійскій, Римскій, Константинопольскій и Іерусалимскій, 45, Львовскій, 44, 47, 52, 58.

Ермикъ (кафтанъ, сюртукъ), чернѣй фалюндышовый, зъ шнурами и зъ строкою едвабл чорного, цѣна 6 копъ гр. 465.

Ж

Жабинецъ (драгоцѣн. камень золотистаго цвѣта), 484.

Жупанъ (кафтанъ), шарый каразеи накрапной, съ чирвоною нитью, у того жупана кебликовъ серебряныхъ двадцать у рукавовъ, колецъ серебряныхъ 80-ть, цѣна 6 копъ гр. 465, — ада-

маску чорного — цѣна 10 копъ, — фалюндышу чорного, багазіею подшитый, — ц. 6 копъ, — шарый муравскаго сукна — ц. 2 копы, 484.

Жупы (соляныя копи), Величскія и Бохенскія, 587.

З

Завоеваніе Московское (взятіе Моск. войскомъ г. Вильны), 519.

Завойки (украшеніе), лисьи, на чугѣ, 484.

Законъ греческій, Греч. вѣра, 73.

Замки, привѣситный, Слуцкій, 74, замковъ внутреннихъ у хороминь и у повалуша, чотыри, съ ключами, скоблями, цѣна каждому 15 гр., 485, внутренніе, замчистые, 491.

Зарукавье (нарукавники), панцеровое, 484.

Заушинца (серга), драгоцѣн. украшеніе, въ Виленской Свято-Духовской братской церкви, 183.

Зброя (збруя) блеховая, 465, зброй три, бѣлые блеховые, съ шишаками и зъ наколѣнками и

зъ рукавицами, зарукавьемъ панцеровымъ, цѣна каждой по 10 копъ гр., 484.

Звоиница, колокольня, 36, Вилен. Троиц. церкви, 123.

Звѣзда (обычай ходить съ звѣздой по улицамъ съ цѣлю собранія подалнія), въ г. Вильнѣ, 509, 510.

Земли, Русскія (разграниченіе ихъ съ Венграми), Малополюскія и Великопольскія (разгранич. ихъ съ Шлонскою), Мазовецкія и Подляшскія (разгранич. ихъ съ Прусскимъ княжествомъ), Кіевское воеводство (разгранич. его съ Мозыр. повѣтомъ) и Подляшское воеводство (разгранич. его съ Берестейск. воеводствомъ), 586.

И

Избы, 550, изба столовая, сукномъ зеленымъ
вся обитая, 557.

Ииберь (иббаръ, корень), фунтъ—цѣна 20 гр.,
513.

Исповѣданіе, Августиніанское, 534, Аугсбург-
ское, 612.

І

Іезуиты (католич. монахи), Виленскіе—370, 376, 379, 481, 498, 508, 600, 601, Пинскіе—
596, Полоцкіе, Слуцкіе—366.

К

Кавалеры Мальтійскіе, 593.

Кагалъ (еврейская народная власть), Вилен-
скій, 250, 359, 369, 370, 542.

Кадукъ (jus caducum — выморочное право),
260.

Календарь старый (Юліанскій), 42, 50, 57,
438, новый, 292.

Каменицы шпитальныя (каменные дома, до-
ходъ съ которыхъ идетъ на содержаніе госпи-
талей) въ г. Вильнѣ, 541.

Камень (вѣсъ въ 32 фунта), 350, камневъ
вѣса въ семи бунтахъ пеньки, 527.

Каноны (правила), церковные, 45, 48, 49, 51,
52, 58, 72.

Капитула русская, Вилен. Пречистен. собора
(уніатская), 64.

— Вилен. римско-католическая, 390, 397,
555.

— Вилен. митрополита, 284, русская, 558.

— Кіево-Печерскаго монастыря, 113.

— Гнѣзненская, 591.

— Краковская, 491.

Капцизна или **Чоповое** (пошлина съ питей),
пошлина, отъ которой было освобождено Ви-

лен. скорняж. братство, отъ сычужнаго меда,
241, 242, съ м-ка Мосаръ надъ р. Дисною,
252, 288.

Каразея (матерія), бѣлая, 465.

Карета (повозка), окована желѣзами, съ колыми,
безъ облукъ, цѣна 16 копъ, 485.

Кармелитки (монахини) Виленскія, 379, 524.

Кармелиты (католич. монахи), Виленскіе—379,
босые, 402, Городенскіе (Гроднен.), 387,
Ковенскіе босые—216, 366, 367, 383, Мо-
гилевскіе—387.

Кафтаникъ полотна Коленскаго, зъ баволною,
покрытый скурою лосиной, цѣна 70 гр.,
465.

Кварта (полштофная мѣра), ценовая (оловянная),
465.

Квартовое (quatuorgielta), подать съ питейной
мѣрки, въ г. Вильнѣ, 541.

Квасники (кадки), медовые дубовые великіе, два,
—цѣна 2 золотыхъ поль., 466.

Квашня, пивная—цѣна 40 грош., 466.

Кеблики (крючки), серебряные, 465.

Келихъ (чаша), серебряный, 20, серебряный, ве-
ликій, позолотистый въ Мозыр. церкви, 191,

- серебряный съ патиною, въ которомъ было серебра полтрети гривны, 483.
- Кламокъ**, суконный, (чемоданъ), 467.
- Кламоки**, скураные до шатъ великихъ, два—цѣна 2 пол. золотыхъ, 465.
- Кмниъ** (тминъ), 1 фунтъ—цѣна 20 гр., 513.
- Книги**, „геретицкія“, т. е. православныя, 93, 94, 95, 98.
- Книгиня**, Нейбургская, 288.
- Князь**, великій Московскій—254, прусскій, 264, 265, 267.
- Коберцы** (ковры), два турецкіе, цѣна 24 пол. золотыхъ, домовое работы два коберцы новыя—ц. 10 пол. золот., 484.
- Кожухъ**, турецкій, 2 копы гр. л. 465.
- Козаки**, слуги кн. Льва Сапѣги, 557.
- Козлина** (козловая шкура), 558.
- Кокошка** (курица), двѣ, 486.
- Колдра** (одѣяло), атласу черленого—цѣна 30 золот. пол., 484.
- Колеать**, студентъ, живущій въ коллегіумѣ, 31, 36.
- Коллегіумъ** или **колеумъ** (школа).
русскій, при Вилен. Св.-Духов. монастырѣ, 12, 29, 30, 31, 33, 35, 36, 38, 39.
Вилен. іезуитскій, при св.-Янскомъ костелѣ, 32, 33, 37, 38, 379, 481, 498, 600, 601.
- Колодка** (на стѣнѣ колокольни Вилен. Троицк. церкви для замыканія въ нее за шею провинившихся), 123, колодки желѣзные и зѣ запорами, усихъ десеть, цѣна каждой 8 гр., 485.
- Колыбка** (родъ кареты), футрованная ремнемъ юхтовымъ, безъ коль, окована желѣзомъ нова, цѣна 6 копъ, 485.
- Кольца**, серебряныя, 465.
- Комора** (таможня), Юрбургская, 538.
- Конва** (кружка), конвы цыновыхъ великихъ двѣ, 485.
- Коневка** (сосудъ), серебряная, полгарцовая, внутри вызолоченая, авшпурской работы, 525.
- Коммиссія**, Городенская, 382, граничная съ Москвою, 393.
- Конфедерація**, Служба диссидентовъ и православныхъ въ 1767 г., 609—627.
- Конецъ**, парожный (на рогу, углу граничной линии), 13.
- Коралы** (драгоцѣн. украшеніе), въ Вилен. Св.-Духов. братской церкви, 182, 185.
- Кордъ** (мечъ), серебромъ оправенный, цѣна 4 копы гр., 464.
- Котловое** (подать, снимаемая съ торгующихъ котлами), въ г. Вильнѣ, 541.
- Котлы**, до варенья мѣденыя, 465, 466, мѣденый котелъ пивной, въ который льется три ушатки, цѣна 8 копъ, 485.
- Коцъ** (коверъ), бѣлый великій—цѣна 3 золот. пол., 484.
- Кошиковое** (подать съ продажи корзины), въ г. Вильнѣ, 541.
- Кошули** (рубашки), паневскія Коленскія, чотыри—цѣна 50 гр., 466.
- Крестъ**, серебряный, 20, 29, 33,
- Кробя** (коробъ), великая, 557.
- Крыжъ** (крестъ), серебряный, въ которомъ серебра 3 гривны, 484, крыжи злотистые на каплицы два, 557.
- Крилосъ** (въ церкви), 30.
- Кубки**, шесть—въ нихъ серебра гривенъ семь, 484.
- Кублы** (кади), варывные, 491.
- Куница** (желѣзный ошейникъ), на стѣнѣ колокольни Виленской Троицкой церкви для замыканія въ нее за шею провинившихся, 123, 124, 125.
- Куницы** (куны мѣха), двѣ выправныхъ—цѣна 1 копа гр. 465.
- Куны** (куны мѣха), 484.
- Куцы**, Виленскіе—249, 524, 525, 527, Заморскіе—369, Кролевецкіе—168, 515, 527, Московскіе—244, 295, 296, Прусскіе—369, изъ Литвы и Руси, 561.
- Курта** (куртка, камзолъ), фалюндышу бурнатнаго багазыомъ подшита зъ гузиками золотыми, цѣна 5 копъ гр., 465.

Л

Лавица русская (русская скамья, на которой заседали въ Вилен. магистратѣ русскіе лавники), 21, лавица набоженства греческаго, 72, 73, 77, 86, 87, 133, 144, 185, 525.

— римско-католич. въ Вилен. магистратѣ, 94, 144.

Ладовать (нагружать), 507, ладование, 508.

Ладовница (пороховница), темно-зеленная полгранатовая, съ ключомъ, цѣна 2 копы, 514.

Ланчухъ (цѣпочка), золотой—цѣна 40 золотыхъ черленыхъ, 484.

Ланцухи (цѣпочки, драгоцѣнныя, въ Вилен. Св.-Духов. братской церкви), 183, ланцужекъ панцеровый для ношенія на шеѣ, съ табличкою, въ пять рядовъ, 526.

Лектика или карета, одна, 558.

Листъ, королев. отворотный, въ пользу православія, 42.

Лихтары (подсвѣчники), 465, — съ щипцами, 485.

Листвы (каймы), одны листы еднабью червою, другіе червленою (вышитыя), третіе бѣленые, 485.

Ложки, цинковыя (оловяныя), 465, серебряныя, 513, дюжина серебряныхъ позлащенныхъ ложекъ, 525, дюжина польскихъ бѣлыхъ серебрян. ложекъ, 526.

Ложко (кровать) дубовое, цѣна полъ-копы гр., 466, ложка съ зелеными штаметовыми фиранками, 526.

Локоть, мѣра, 485.

Локтевое (подать, взимаемая магистратомъ съ продажи ремесленнаго и еврейскаго локтя), въ г. Вильнѣ, 541.

Лыжки (ложки), серебряныя, двѣ лыжки великіе позлотистые—въ нихъ серебра гривна, 484.

Лѣтникъ (платье), мушкетеру чирвоного, цѣна 3 копы гр., 465.

Люкреція (коренье), полфунта—цѣна 20 гр. 513

М

Манелька (въ Вилен. Св.-Духов. братской церкви, наплечники нарукавники), 183, панцеровой манели пара, 526.

Медвѣдь (украшеніе на лошадиной шеѣ), 485.

Медница (мѣра), мосяндзовыя (мѣдныя), 465, меду прѣсного медницъ осьмь, масла медницъ двѣ, 466, — серебряная, 475, медницы двѣ—цѣна 30 грош., 485, 557, меду прѣсного медницъ тринадцать—цѣна 2 копы медница, 559, 560.

Медоварцы, Виленскіе (дававшіе свѣчи на кафедральный костелъ св.-Станислава въ г. Вильнѣ), 555.

Меды (право сытить медъ Вилен. екорияж. цеху, „людямъ Греческаго закона“), 237, 238, 239, шесть разъ въ году, 241, 249, 284, 288, меду прѣсного медницъ осьмь, 466, меду прѣсного съ Молвъ привезенного кадей чотыри, у которыхъ было медницъ чотыри, 486, 501, меду прѣсного кади чотыри, 557, меду прѣсного кадокъ осьмь, 559, 560.

Метрики или книги королевской канцеляріи, переписка ихъ съ старыхъ на новыя, 521, 522.

Мечи (оружіе), 466.

Мигдалы (миндаль), два фунта—цѣна 32 гр., 513.
Минца (монетный дворъ), Виленская, 257, 258, 259, 504.
Мисы (миски), цыновыя, 465, цыны мисъ великихъ шесть, полмисковъ чотыри, 485.
Миссіонары (католич. монахи), Виленскіе, 366, 383, Ковенскіе, 379.
Миссія базиліанская, 188, 190.
Млечное (подать съ продажи молока), въ г. Вильнѣ, 544.
Млынъ, мельница, 74, королев. Виленскіе, 369.
Молля (Мулла) татарскій, 519.
Москали, Москвитяне, 163, 168, 169, 530, 531.
Москва, Моск. государство, 169, нашествіе Москвы на г. Вильну, 524, 525.
Москвитинъ (Московичъ), 129, 131, 511, 512, 513, завоеваніе Московское 519.

Мостъ, мурованный въ г. Вильнѣ чр. рѣку Вилію, 260, 363, 468.
Муры (каменные стѣны), старыя, церковныя, въ г. Вильнѣ, возлѣ костеловъ Бернардинскаго и св. Михаила, въ томъ мѣстѣ, гдѣ стоялъ первый кальвинскій зборъ, 136, 137, Вилен. городская камен. стѣна, 349, 468, старыя валовыя муры города Вильны, 542.
Мыта (пошлины) старыя, 234, 249, 487, 501, новоподвышенныя—487, 561.
Мытникъ, сборщикъ таможенной пошлины, 487.
Мѣра (сыпучихъ тѣлъ), Виленская, 201, 486, 491, Ковенская—282, 346, пошлина съ город. мѣръ въ г. Вильнѣ, 541.
Мѣха, соболья, рысья, лисья, куны, горностаевыя, бѣльчьи, бараньи, 293, 244.

Н

Набоженство, богослуженіе, 42, 62, 72, 100, 130, 144, 155, 191, 196.
Наданье (фундушъ), 155.
Наколѣйки (украшеніе на збруѣ), 484.
Наливка (малочникъ), серебряная, 475.
Наметъ (шатеръ), военный, полотенный, цѣна 12 копъ гр., 484.

Нароги (сошники), 466, 547.
Непріятель, москвитинъ (Русскіе), 129, 131, 511, 512.
Неуниты, православныя, 221.
Ножи, два, серебромъ оправленые, 464, ножъ позолотистый на серебрян. поясѣ, 484.

О

Образъ (чудотворный пресв. богородицы въ Борунской церкви), 104, русскій, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 379, Ченстоховскій Божіей матери, 380.
Обрусы (скатерты), обрусовъ поставы два ткацкихъ, 485.
Окрещеніе Руси, 44.
Олива (оливки), фунтъ—цѣна 20 гр., 514.

Олтарь, алтарь, 29, 30, малый и великій, въ Вилен. Св.-Духов. братской церкви, 33, 34, 35, великій, 523.
Ольстро (погребецъ), въ немъ фляшъ шкляныхъ чотыри,—цѣна 5 пол. золотыхъ, 466.
Опекуны, церковныя, 119.
Оповча (эпанча), бѣлая габаяная—цѣна 6 копъ, 514.
Орать (пахать) 547, оранье, 548.

Ординарія (плата зерномъ), рочная, 119.

Орнатъ (католич. богослужеб. одежда) адамаску зеленого, въ которомъ было локоть осемь, 483.

Осѣтье (сушильня), 13, осѣть, 73.

Отлученіе, церковное, 17.

Отступники отъ православія. вѣры, 47.

II.

Павы, павовъ бѣлыхъ пять, шостый шарый самецъ, 486.

Павлины (монахи, Ченстоховскіе), 360.

Паневъ (сковорода), великая мѣденая 465, панви двѣ—цѣна 40 грош., 485.

Панцери, семь съ шишками—ц. по 6 копъ гр. л. за каждый, 484.

Папа римскій, 20, 23, папезъ, 42, светые папезове, 45, 47, 48, 51, 58.

Пасекъ, (поясокъ), серебряный, старосвѣтскій, позлащенный въ табличкахъ, съ колками, 525.

Пастовникъ (огороженное мѣсто для пасенія скота), 13.

Пастырь, епископъ, 42, 43, 44, пастырство, 45, 46, 51, 52, 58, 72, 552.

Пасъ (поясъ), серебряный, съ ножомъ позолотистымъ, ва нихъ серебра гривна, старосвѣтское оправы, 484.

Патели (сковороды), мѣденыя, 465.

Патріарха (патріархъ) Константинопольскій, 42, 45, 47, 48, 49, 51, 52, 53, 54, 58, 114, 269.

Пацификаликъ (костельный сосудъ крестъ), серебряный, въ которомъ было полъгривны серебра, 483.

Пенька, семь бунтовъ вѣсомъ въ 350 камней, 527.

Пенеръ (перець), два фунта—цѣна 48 гр., 513.

Перекупницы (мѣста, гдѣ совершалась покупка товаровъ съ первыхъ рукъ для вторичной продажи), въ г. Вильнѣ, 541.

Перники (перины), споднія и верхнія, чотыре пуховыя, 484.

Перлы (жемчугъ), въ Вилен. Св.-Духов. братской церкви, 182, 183, 427, перлы, оса-

жонныя до шапки, 465, 484, 525, перель шесть шнуровъ, 526.

Перо (украшеніе), на рисованой аксамитной черной шляпѣ, съ алмазною штучкою, 526.

Перстени, драгоценныя, въ Вилен. Свято-Духов. братской церкви, 183, перстень золотый—цѣна 1 золот. чирвоный, 465, перстений золотыхъ шесть: одинъ съ камнемъ рубиномъ—цѣна 8 пол. золот. другій съ туркусомъ—цѣна пол. золот., третій съ жабинцомъ, въ которомъ 3 золотые черленые, четвертый ручка, съ разными шмальцы—ц. 3 пол. золот., пятый сигнеть, въ которомъ 3 золотые черленые, шостый на рогу лосымъ, въ которомъ 3 золот. черленые, 484.

Печатарь, прикладчикъ печати, 443, 444.

Печатники, прикладчики печати, 449.

Пиары (католич. монахи), Виленскіе—401, Поневѣжскіе—383.

Пивница (погребъ), 73, 478, мурованная, 491, 557, у пивницахъ меду розсычного питаго бочекъ великихъ шесть, пива бочекъ семь, 557.

Пиво, 249, 284, 288, сычное, 466.

Пилы, 466, пила таричная съ пилкою—ц. 72 гр., поперечная пила—цѣна 18 гр., 485, пила таричная, 557.

Пирожныя (булочки) въ г. Вильнѣ, 541.

Письмо святое (священ. писаніе), 555.

Плащеница, 29, 33.

Повалунъ (складъ), 484—486.

Повѣтріе, заразительныя болѣзни, 165, въ г. Вильнѣ, 493.

Подворотное (подать, снимаемая за провозъ товаровъ чрезъ ворота), въ г. Вильнѣ, 541.

Подгарликъ, лисій одиць—ц. 20 гр. 465.
Подклѣты, „домъ великій на подклѣтахъ“, 491.
Поземное (подать съ плацовъ, выпускаемыхъ магистратомъ въ аренду), въ г. Вильнѣ, 541.
Полботки (полусапожки) сафіяну жолотго—ц. польконы гр. л., 465.
Полотно, Коленское, 465, ткацкое, 485.
Полтъ (половина сала отъ борова), мяса вепроваго полтей 28-мь, 466.
Попаръ (земля подъ паръ), 547.
Попелъ (зола, пепелъ), шмальцованый, будничкій, 466.
Пописъ, (опись) церковный, 552.
Поправка (герагасуа) города Вильны (на этотъ предметъ отпущено городу королемъ Августомъ III-мь 3000 битыхъ галеровъ), 541.
Порта Оттоманская, 274, 339.
Послы, чужеземные, 382.
Поставъ (ставъ) ткацкаго полотна, 485.
Пошовки ткацкія, на простыняхъ, 485.
Поясъ, аксамитный—ц. 1 копа гр. л. 465.
Право Магдебургское, 25, города Вильны, 127, Вилен. магдебургія, 198, города Полоцка, 233, 495, 496, Вильны, 237, 243, 478.
Православіе греческое, 74, 91, 96.
Престолъ, малый и великій, 33.
Привилегіи (привилеи), 52, 55, 56, 57, 60, 61, 64, 65, 73, 78, 79, 81, 82, 85, 87, 91, 92, 96, 98, 99, 100, 127, 196, 233, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, ищанамъ Вилен. городничества,

246, 247, городу Вильнѣ, 240—250, 328, 347, 348, 361, 379, 383, 401, 483, 503, 521, 534, 540, 543, 615.
Привѣнокъ (сумма записанная женѣ мужемъ за внесенное его приданое 421, 427.
Присѣнокъ, комнатка при сѣняхъ, 73.
Притворъ, въ церкви, 29, 33, 35, 553.
Провенты (доходы) Московскіе, 163.
Продажа, Вилен. Пречистен. соборъ продаетъ свой домъ, 5, 9.
Просьба, подножная (челобитная), 511.
Простирадла (простыни), двои съ пошовками ткацкими, 485.
Процессія, погребальная православная, нападеніе на нее монаховъ и слугъ Троицк. (униат.) монастыря, 123—125.
Прусы, Прусское государство, 248, 283, 358, Пруссакіи, 368.
Пряжа, пряжи льняное два каменя, 486.
Птаки (птицы), зъ Англіи птаковъ хованыхъ въ клѣткахъ—шнаковъ чотыри, пчолъ одинъ уль зе пчолами, 486.
Пулгакъ (ружье), 499.
Пушка (ящичекъ), серебряна, въ которой перфумы ховалъ (онъ хранилъ), въ которой серебра полгивны, 484.
Перфумы (благовонные духи), 484.
Пуга (бичъ), 481.
Пчелы, одинъ улей, вывезенный изъ Англіи, 486.
Пята (пунктъ, съ котораго начинается измѣреніе земли), 13.

Р.

Работа, домовая (при вышиваніи), 484, Авшпурская (при металич. издѣліяхъ), 525.
Радикъ (збруя), козацкій софьяну помаранчового и пусилиска—ц. 1 золотый пол., 465.
Радъ солонецкій (соляной рядъ) въ г. Вильнѣ, 500.
Ратай (пахарь), 547.

Ревизоры королевскіе, 229, 230.
Реестръ, мытный, въ который вносились товары, подлежащіе оплатѣ таможенною пошлиною, 487, старый, пописъ церковный, 552.
Религія, грецкая (т. е. православная), 42, 52, 53, 56, 60, 62,—русская, 63, 64, 65, 66, старожитная греческая, 77, 79, 86,

- 87, 89, 91, 96, 102, 110, 114, русская, 127, 133, 143, 213, 562, старорусская, 610, 629—631.
 — евангелицкая (кальвин.), 89; Авшпурская, 127, 516, 610.
 — римская, 127, вѣра, 143, 243, 630.
Рогатины (охотнич. оружіе). Венацкой работы двѣ—цѣна 24 гроша, 465.
Рогъ лосій (въ видѣ украшенія въ золотомъ перстнѣ), 484.
Роза (пашня, ороемое поле), 548.
Рубинъ (драгоцѣн. камень), 484.
Рукоположеніе (въ свящ. санѣ), 42.
Рулюванье (управленіе судномъ), 508.
Румація (переподъ пиѣнія въ чужія руки), 490, изъ лат. *remotio*.
Руны (свертки овечьей шерсти), волны (шерсти) рунъ одиннадцать, 486, волны овчье рунъ 60-ть, 557.
Рура, водопроводная труба, 406.
Ручка, золотой перстень, „въ ручку складанный, съ разными пальцами“, ц. 3 пол. золотыхъ, 484.
Ручники (полотенца), два—ц. 6 гр., 466, ручниковъ поставъ, въ которомъ локтей 30-ть, 485.
Ручница (ружье, 31, рушница, 126.
Рѣки портовые (Велея и Нѣмень), 507, 561.

С.

- Сагайдаки** (волчаны), три—ц. 3 копы гр. л., 465.
Сажень (единица мѣры длины), 416, 417.
Саквы (саквояжи, мѣшки), 514.
Сафьянъ (сафьян. кожа), 465.
Свердло (буравъ), 466.
Священничество (священническій санъ), 552.
Свидеръ (буравчикъ), тройчанный—ц. 9 грош., 485.
Свитанье (свѣтаніе), 549.
Своловники (нарутители порядка), 512.
Свѣтлица (комната), 13, 73, 416, 417, 490, 557.
Свѣчи, Вилен. скорняж. братство даетъ на церковь, 239, 242.
Святость, священная вещь, 29, 33.
Сеймики и Сеймы, 42, 43, 46, 47, 51, 55, 61, 62, 69, 71, 86, 90, 91, 98, 101, 110, 140, 164, 190, 262, 272, 293, 224, 333, 334, 337, 339, 341, 342, 356, 365, 370, 372, 375, 380, 381, 382, 386, 397, 452, 512, 521.
Семинаристы (ученики) Вилен. Троицкаго монастыря, 72.
Сеніоръ (Евангелич. сбора старшина), 557.
Серебро, ломаное полторы гривны, 464,—въ столовой посудѣ, 484, кража серебра на Вилен. королев. монетномъ дворѣ, 504, восемь гривенъ серебра, собранныхъ дарнымъ обычаемъ на свадебномъ пиршествѣ, 526.
Серебшизна (пошлина отъ сохъ), 255, 256.
Сибирки (мѣха), 484.
Сигнетъ (перстень съ печатью), драгоцѣнный, въ Духов. братской церкви, 183, золотой перстень, въ которомъ три золотые червоныне, 484.
Синодъ, духовное собраніе, 19.
Сита, волосенная, три—ц. 12 грош., 466.
Складанка (складчина, сборъ, доходъ), 98, складанки трехъ становъ г. Вильны—магистратскаго, купеческой и всей народной гмины, 541, 543.
Скринка (ящикъ), публичная, Вилен. магистрата, 541, 543.
 — публичная купеческая (общественный ящикъ для купеческихъ сборовъ), 244.
Скриня (сундукъ), 465, скрини четыре съ имуществомъ, 483, 484, лат. *scrinium*.

Скура (шкура), лосья, скуръ лосьихъ выправ-
ныхъ двѣ—ц. 8 копъ гр. л., 465, скуръ
быдличихъ 40-кѣ, 558.
Слюзы (шлюзы) на устьѣ р. Нѣмана, у взморья,
подъ Лобговымъ, 561, нѣм. scheuse.
Собольцы (собольи мѣха), 484.
Соборъ (духов. собраніе), духовный, Берестей-
скій—51, 54, 58, Гангрскій (въ г. Гангрѣ),
21, Кароагенскій—20, 49, соборы, 45.
Соленницы (соляные склады) въ г. Вильнѣ, 541.
Солодовня, 469.
Соль, 235, соли каждая бочка по грошей 80-тъ,
466, възъ Величскихъ и Бохенскихъ жуцъ, 587.
Спѣваки (пѣвчіе) 40, 33.
Стадникъ, быкъ стадникъ одинъ, 466.
Станъ пастырства, пастырскій, епископскій,
санъ, 43, станъ светительскій, 45.
Статуты (законъ), 64, статутъ вел. кн. Литов.
„новопоправленный“, 262, 453, 454, 455.
Стеля (крыша, надстилка), 491.
Столица (каеэдра) митрополичья въ г. Новогород-
кѣ, 17.
— Константинопольская, 42, 44, 48, 51, 53,
58.
Столы, работы столярское, великіе дубовые чо-
тыри—ц. 3 золот. поль. каждый, 466, столъ
дубовый, столикъ малый липовый, 491.

Сторожовщина (дань за стражную повинность),
267.
Стругъ (судно), 466, 501, 502.
Студенты, Вилен. іезуитскаго коллегіума, 29—
31, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 508, 509,
510, 517.
Стуны, дубовыя, 466.
Стырта, у двоихъ стыртахъ жита зложонаго копъ
120-тъ, 466 въ гумнѣ жита зложонаго стырти
три, 558.
Судъ гайный, (созванный) Виленскій, 96, 114.
Сукно, Волоское (венгерское), 465, муравское,
484, два атласовыхъ сукна, 526.
Сфальшованіе (поддѣлка) документовъ, 470.
Схажка (сходка, собраніе), 21.
Схизма (ересь—православіе), 188, 191, 492.
Схизматики (православные),—попы, 123, 148,
190.
Сырница (сырохранительница), 73.
Сыры, сыровъ великихъ 60-тъ, 486, сыровъ ве-
ликихъ углястыхъ 69-тъ, 557.
Сѣкера (топоръ), 74, тесельска, 466.
Сѣмя льняное и конопляное (какъ предметъ тор-
говли), 508.
Сѣни, 73, 416, 491, 557.

Т.

Таблички (украшенія на серебряномъ поясѣ),
525.
Талеры (тарелки), цену ангельского, 465, та-
леровъ большихъ цѣновыхъ—тузинъ, мнѣйшихъ
осьмь, 485,
Татары, 309, 324, 333, 473.
Тивунъ (управляющій имѣніемъ), 557.
Товары, привезенные отъ нѣмцевъ въ г. Вильну,
487.
Торговое (торговая пошлина), 250, 251.
Точило (точильный камень), великое, ц. поль.
копы гр. л., 466.

Трактаты, московскіе, 285, 286,
Тренерели (воротнички), двой—цѣна 2 пол.
золот., 467.
Тринитары (католич. монахи):
Виленскіе, Антокольскіе, Оршанскіе, Тринита-
польскіе, 366,
Триногъ (триножникъ), 465.
Трубы (воен. музык. инструменты), 512.
Тувальни (ручники), чотыри, бѣлею вышиваные,
485.
Тулкачъ (пестъ толчеи), 485.
Туркусъ (драгоцен. камень), 484.

У.

Убранье (убранство, украшеніе), 465.

Умералъ (humegale, — костельн. богослужб. одежда), афтованый, 484.

Униты (принявшіе церк. унию), 114, 127, 133, 145, 147, 148, 191.

Унія (уніат. вѣроисповѣданіе), 117, — святая 133, 137, 144, 147, 188, 189, 222.
— Коровы съ Вел. Княж. Литовскимъ, 237.

Устава волочная (уставъ уволочнаго измѣренія), 231.

Уставы, Виленскаго скорняж. цеха, 339—245, Рижскіе, купеческіе, новые, 502, печатные пункты устава князя Огинскаго для водворенія порядка и справедливости въ Вилен. городскомъ управленіи, 542.

Ф.

Фальшъ (ложь, порча документовъ), 442, 443, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 470,

Фалюндышъ (родъ сукна), 465, черный, 484.

Фарсты (украшеніе на костельн. богослуж. одеждѣ), 484.

Фляшки (бутылки) цѣновыя, 465, фляша цѣновая, гарцовая, зъ ольстромъ фляшъ цѣновыхъ чотыри, фляшъ склянныхъ чотыри съ шрубками цыновыми, гарцовые, 485.

Формованье (изготовленіе, написаніе) 448.

Формы, разныя до пироговъ робленья, 466.

Францискане (католич. монахи):

Виленскіе, 214, 215.

Ольшанскіе, 105.

Ошмянскіе, 105.

Фундаторы (дѣлавшіе запасы), 42, фундаторъ Борунской церкви, 104,

Фундуши (записи), Вилен. Пречистен. собору (ему записывается камен. домъ въ г. Вильнѣ), 9, Борунской церкви, 105, 107, фундаційная записъ, 120, 156, 158, 161, 262, 189, короелв. фундушъ на Ковенскую русскую церковь, 216, 217, 218, фундуши церковныя 222, 223, 379, 380, 383, 401, 402, 461, Св. Духов. монастыря, 524.

Х.

Хлопы (крестьяне), лѣзные, 377, 385, бунты хлопскіе, 390, недопускать вольности хлопамъ, 396,

Хоругви (значки для торжествен. процессій) купеческія, 245.

Хустки (платки), сорокъ, золотомъ, едвабьемъ и бѣлію вышиванныхъ, 485.

Ц.

Цвинтаръ или **Цминтаръ** (кладбище, центральная огорода) **Виленскій**:

Вернардия. костела. на Зарѣчѣ, 468, въ Св.

Духов. монастырѣ, возлѣ церкви, 30, 31,

35, 36, 126, вокругъ Пятницкой церкви-76, въ Св.-Троицкомъ монастырѣ, возлѣ колокольни, 81, 123,

Цеплики (головныя ленты) китайки чирвоной, 467.

Церковнище (гдѣ стояла церковь) Ковенской русской церкви, 217.
Цистерны (католич. монахи въ Берест. воеводствѣ), 367.
Церемонія церковная, 34.
Церковь восточная (восточная церковь), 46, 51, 52, 53, 54, 60, 72, 86, старожитная греческая, 98.

Цехи Виленскіе:

Каменщиковъ (мулярскій), 273, 274.
 Плотничій (цесельскій), 273, 274.
 Портняжскій (кравецкій), 143, 144, 147, 148.
 Сапожническій (шевскій), 143, 144, 147, 148.
 Скорняжскій (кушнерскій), 236—345.
 Хлѣбные, 541.

Ч

Чаны, пивные великіе, два — цѣна 80 грош., 466.
Чарки (рюмки), мѣденныя побѣляныя, 465, чарка серебряная, мѣстами позлащенная, 525.

Челядь невольная (крѣпостная прислуга), 464, 483.
Черевки (башмаки) 467, ц. 20 гр., 515.
Чехи, славян. народъ, 629.

Ш

Шабля (сабля), 126.
Шафранъ, четверть фунта — ц. 2 копы, 513.
Шанка-мыцка (шапочка) адамашку чорнаго, бунами подшита, ц. 1 копа, 484, рисованая, чорнаго аксамиту съ перомъ со бриліантовою штучкою, 526.
Шведы, народъ, 362, 378, 393.
Шкодники рѣчи-посполитой, 512.
Школа: Вилен. Святодухов. братской церкви, въ зданіи монастыря, 3, 4, 32, школа русская, 33, 35, 37, 60, 95, 101, Вилен. Евангел. сбора, 556, и рус. 610.
Шпальцы (драгоцѣн. камни), 484.

Шаки (птицы), четыре, вывезенные изъ Англіи, 486.

Шпитали (госпитали, больницы) Виленскіе:

Свято-Духовскаго православнаго монастыря, 524, 526.
 Евангелическаго (кальвин.) сбора, 556.
 Св. Петра, русскій, на предмѣстьѣ Зарѣчѣ, 116, 186.
 Св.-Троицкаго монастыря, 116, 524, 526.
 Шпитальные каменіцы въ г. Вильнѣ, 541.
 — диссидентскія и рус.-православныя, 610.

Шпиталь Варшавскій, 587.

Э

Экзекуторы (исполнители), церковные, 119.

Ю

Юридика или Юридикція:

города Вильни (магдебургская, т. е. магистрата), 91, 96, 180, 181, 248, 249, (Виленскаго городничества), 246, 247.

Виленскаго Св.-Духов. Монастыря, 100, 309.
 Виленскаго (католич.) епископа, 3.
 Кіевскаго и всея Руси (рус.) митрополита, 43, 134, 136, 180, 181, митрополитанская.

Виленская. 185, 186, Городенская—195.
206, 283.

Константинопольскаго патриарха въ русских
областяхъ Рѣчи-посполитой, 43.

Я

Языкъ Русскій, (предложеніе на Варшавскомъ
конвокаціиномъ сеймѣ 1632 г. составлять и вы-
давать на русск. языкѣ все официальные до-

кументы, относящіеся къ Литовскому, Волни-
скому и Брацлавскому воеводствамъ), 583.

68579

О П Е Ч А Т К И.

Напечатано

Слѣдуетъ читать

IV. предисл., примѣч.	11 ст.	сверху	начальнику	начальнику
—	9 —	—	1853 году.	въ 1853 году.
VII	4 —	сверху	разширенію	разширенію
VIII	4 —	снизу	съ силою выгнать	силою выгнать
IX	7 —	сверху	новосозданной	новосозданномъ
XIII	14 —	—	и замковой стражи).) и замковой стражи.
XIV	—	—	документовъ	документовъ
XV	17 —	—	сеймиковаго	сеймоваго
XVI	14 —	—	163 году	163 года
XXII	10 —	—	въ позднѣйше	въ позднѣйшее
5	8 —	—	девятнадцать третьего	девятнадцать четвертого
26	4 —	снизу	земли Виленской	земли Вильниской
29	9 —	—	Сенчикъ	Сенчикъ
33	21 —	—	Десаратій	Десератій
36	5 —	—	Бѣлорусовича	Бѣлоусовича
—	11 —	—	Вилкого	Висоцкого
41	6 —	—	Криштофа....	Криштофа Зеновича, военны
42	7 —	сверху	Господине отче!	Господине отче!
47	12 —	—	приповѣданіи	приповѣданіи
52	—	—	Юрію Зеновичу	Яну Михайловичу Зеновичу
57	3 —	снизу	день.... коня	день повѣдомый
68	1 —	сверху	старостами	старостами Св.-Духов. церкви
72	—	—	Жалоба братчиковъ Виленскаго Свято-Духовскаго братства	Жалоба членовъ (уніатовъ) Вилен. Магистрата русской лавицы.
74	1 —	сверху	Свято-Духовскаго братства	Свято-Троицкаго братства
100	1 —	—	противъ другихъ своихъ согражданъ	противъ иѣщанъ—уніатовъ
103	—	—	Самуилъ Совегаля	Самуилъ Довгяло
25	5 —	снизу	отца Жолидзі	отца Жолидзі
55	2 —	сверху	Krzemienieckiego,	podstolego Krzemienieckiego,
80	6 —	—	село Поокерну	село Поокерну
82	4 —	снизу	Кондвинскому	Кондвинскому
136	—	—	№ 69	№ 112
135	—	—	Бизингу	Бизингу
191	7 —	—	z Jelsz	z Telsz
20	11 —	—	Królewska (sic)	Królewska
34	8 —	сверху	въ селѣ Понтовтишкахъ	въ селѣ Контовтишкахъ
99	—	—	что они получили	что они получили
55	8 —	снизу	Исайковского	Исайковского
59	—	—	Гребовичу.... мною	Гребовича.... мною
367	—	—	лекційнаго сейма.	лекційнаго сейма.

ИЗДАНИЯ ВИЛЕНСКОЙ АРХЕОГРАФИЧЕСКОЙ КОМИССИИ

1. ТОМЪ I. Акты Гродненскаго земскаго суда. Вильна, 1866 г., стр. XXIV, 377. Ц. 1 р., пересылочныхъ за 3 ф.
2. ТОМЪ II. Акты Брестскаго земскаго суда. Вильна, 1867 г., стр. X, 361. Ц. 1 р., пересылочныхъ за 3 ф.
3. Ревизія пушъ и переходовъ заѣрныхъ въ бывшемъ Великомъ княжествѣ Литовскомъ, съ присовокупленіемъ грамотъ и привилегій на входы въ пушъ и замки, составленная старостою Мстисловскимъ Григоріемъ Богдановичемъ Воловичемъ въ 1559 году; съ присовокупленіемъ другой актовой книги, содержащей въ себѣ привилегіи, данныя дворянамъ и священникамъ Пинскаго повѣта, составленной въ 1554 г. Вильна, 1867 г., стр. V, 381. Ц. 1 р., пересылочныхъ за 3 ф.
4. Краткія таблицы, необходимыя для исторіи, хронологіи, вообще для всякаго рода историческихъ изслѣдованій, и въ частности для разбора древнихъ актовъ и грамотъ западнаго края Россіи и царства Польскаго. Вильна, 1867 г., стр. II, 49 (объяснительнаго текста и 17 таблицъ). Ц. 50 коп., пересыл. за 2 ф.
5. ТОМЪ III. Акты Брестскаго градскаго суда. Вильна, 1870 г., стр. XX, 416. Ц. 1 р. 50 коп., пересыл. за 3 ф.
6. ТОМЪ IV. Акты Брестскаго градскаго суда. Вильна, 1870 г., стр. LXIV, 617. Ц. 2 р., пересыл. за 4 ф.
7. ТОМЪ V. Акты Брестскаго и Гродненскаго градскихъ судовъ, съ присовокупленіемъ привилегій на землевладѣніе въ Брестской и Кобринской экономіяхъ. Вильна, 1871 г., стр. XII, 450. Ц. 1 р. 50 коп., пересыл. за 3 ф.
8. Ординація королевскихъ пушъ въ лѣсничествахъ бывшаго Великаго Княжества Литовскаго, составленная по повелѣнію короля Владислава IV-го комиссарами Виленскими каноникомъ и королевскимъ секретаремъ Петромъ Далматомъ Исидоровскимъ и Упитскимъ маршалкомъ Христофоромъ Бѣлосоромъ въ 1641 году. (Содержитъ съ переводомъ на русскій языкъ и съ алфавитнымъ указателемъ). Вильна, 1871 г., стр. XII, 325. Ц. 1 р., пересыл. за 2 ф.
9. Алфавитный указатель къ II, III, IV и V томамъ актовъ, изданныхъ Виленскою Археографическою Коммиссіею. Вильна, 1872 г., стр. 164. Ц. 60 коп., пересыл. за 1 ф.
10. Алфавитный указатель къ актовой книгѣ, изданной Виленскою Археографическою Коммиссіею въ 1867 году. Ревизія пушъ и переходовъ заѣрныхъ въ б. Великомъ Княжествѣ Литовскомъ Григоріемъ Богдановичемъ Воловичемъ, а также собраніе привилегій, данныхъ дворянамъ и священникамъ Пинскаго повѣта. Вильна, 1872 г., стр. 125. Ц. 40 коп., пересыл. за 1 ф.
11. ТОМЪ VI. Акты, содержащіе въ себѣ: 1) Акты Брестскаго градскаго суда (поточные); 2) Акты Брестскаго подкоморскаго суда; 3) Акты Брестской магдебургіи; 4) Акты Кобринской магдебургіи и 5) Акты Каменецкой магдебургіи. Вильна, 1872 г., стр. LXIX, 598. Ц. 2 р. 50 коп., пересыл. за 4 ф.
12. ТОМЪ VII. Акты Гродненскаго градскаго суда. Вильна, 1874 г., стр. XVI, 816. Ц. 2 р. 50 коп., пересыл. за 4 ф.
13. Писцовая книга Пинскаго старосты Лаврентія Войны. Часть I—II; стр. X, 1020; алфавит. указатель 72. Вильна, 1874 г., Ц. 5 р., пересыл. за 6 ф.
14. ТОМЪ VIII. Акты Виленскаго градскаго суда. Вильна, 1875 г., стр. XXV, 852 и 54. Ц. 2 р. 50 к пересыл. за 4 ф.

ПЕЧАТАЕТСЯ:

15. Ревизія Кобринской экономіи 1562 года (на рус. языкѣ) съ прибавленіемъ къ ней актовъ, относящихся къ Кобринской архимандріи.

ПРИГОТОВЛЯЕТСЯ КЪ ПЕЧАТИ:

16. ТОМЪ IX. Акты Виленскаго земскаго суда и Виленскаго городского магистрата.